This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

TH 50/10

SANCTI BONAVENTURÆ

S.R.E. EPISCOPI CARD. ALBANENSIS

OPERA OMNIA

TOMUS DECIMUS.

Digitized by Google

SANCTI BONAVENTURÆ

EX ORDINE MINORUM

S. R. E. EPISCOPI CARD. ALBANENSIS

EXIMII ECCLESIÆ DOCTORIS

OPERA

SIXTI V. PONT. MAX.

JUSSU DILIGENTISSIME EMENDATA,

Et in hac nova Editione tres in Partes tributa; quarum una Certa; altera Dubia; Suppoſititia tertia complectitur.

TOMUS DECIMUS.

TH

VENETIIS CIƆ.IƆ.CC.LV.

Ex Typographia Joan. Baptistæ Albritii Hier. F.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

S. BONAVENTURÆ S. R. E. CARDINALIS EPISCOPI ALBANENSIS,

SERMONES DE TEMPORE.

DOMINICA PRIMA ADVENTUS DOMINI.

SERMO I.

Luc. 21

HIS *autem fieri incipientibus reſpicite & levate capita veſtra, quoniam appropinquat redemptio veſtra*. Quoniam in Euangelio hodierno ponuntur præſagia ſecundi adventus: ideo totum præſens Euangelium refertur ad ſpiritum, & caput levandum ad ſigna, quæ erunt in ſole & luna & ſtellis & ceteris elementis. Sed quia ex aſpectu illorum ſignorum multi incircumſpecti, ex defectu notitiæ ſeducti errore, & concuſſi terrore, avertent ſe a fidei veritate: ideo Dominus ad exhibendam cautelam circumſpectionis, & ad removendam fallaciam deceptionis, atque ad eliminandam inconſtantiam timoris: in verbo propoſito tria facit.

Nam primo prædicit futuram tribulationem, ut inſtruamur. Secundo A excitat ad providam conſiderationem, ne ſeducamur. Tertio promittit omnimodam conſolationem, ne terreamur. Et ſic reddit nos dociles, ex inſtructione futuræ tribulationis: circircumſpectos, & attentione providæ conſiderationis: benevolos, ex promiſſione omnimodæ conſolationis. Primo ergo prædicit futuram tribulationem, ut inſtruamur cum dicit: *His autem fieri incipientibbus*. Secundo excitat ad providam conſiderationem, ne ſeducamur, cum ſubdit: *Reſpicite & levate capita veſtra*. Id eſt mentem: quoniam ſicut caput præeminet cæteris membris corporis: ſic mens, ſecundum quod hic B accipitur pro ſuperiori parte rationis, omnibus viribus animæ. Tertio promittit omnimodam conſolationem, ne terreamur, cum ſubinfert: *Quoniam appropinquat redemptio veſtra*. Quaſi dicat licet hæc ſigna nuntia ſint dolorum: non tamen terreamini, quoniam vobis patienter ſuſtinentibus & finaliter perſeverantibus appropinquat redemptio, non exterminatio.

Quantum ergo ad primum, præ- A dicit futuram tribulationem, ut inſtruamur, cum dicit: *His fieri inci. pientibus*. Hic reddit nos dociles ex inſtructione futurorum ſignorum, quæ erunt in ſecundo adventu judicis. Multa enim ſigna debent præterire, antequam veniat dies judicii, & hæc fieri per omnia, eſt valde conſonum

Matth. 2 rationi. Quoniam ſi in primo adventu contigit ſigna multiplicia fie-

Luc. 23 ri: nam ſtella perduxerat Magos ad monſtrandum natum: ſol obſcura-

Matth. 27 tus eſt, ad demonſtrandum paſſum:

Matth. 28 terra mota eſt: & velum templi cum lapidibus ſciſſum eſt: ad terrorem incutiendum: multo etiam magis hujuſmodi ſigna erunt ad demonſtra-

Philip. 2 tionem. Ut ſic creatura omnis non tantum verbis; ſed etiam factis confiteatur, quia Domino Jeſu Chriſto data eſt omnis poteſtas in cœlo & in terra, & in nomine ejus omne genu flectatur cœleſtium, terreſtrium, & infernorum. Cujuſmodi autem ſigna erunt tunc in ſecundo adventu, ex textu ſacræ ſcripturæ poteſt colligi. Nam diſcipulis interrogami-

Matth. 24 bus. Quod erit ſignum adventus tui & conſummationis ſæculi: Reſpondit, poſt tribulationes dierum illorum, ſol obſcurabitur: luna non dabit lumen ſuum: & ſtellæ cadent de cœlo. Ex intellectu illorum verborum & hodierni Evangelii poteſt col-

Signa triplicia tempore judicii. ligi, quod tria erunt ſigna. Nam primo erunt ſigna deceptibilium miraculorum, ad ſubverſionem veritatis fidei. Secundo erunt ſigna carnalium delectationum, ad refrigerationem charitatis incendii. Tertio erunt ſigna multiplicium tribulationum, ad evulſionem longanimitatis ſpei. Signa carnalium delectationum intelliguntur per lunaris luminis privationem. Signa deceptibilium miraculorum intelliguntur per ſolaris radii obſcurationem. Signa multiplicium tribulationum intelliguntur per ſtellarum caſum & declinationem. Prima ſigna deceptibilium miraculorum ad ſubverſionem veritatis fidei intelliguntur per ſolaris radii obſcurationem. Sicut enim radius ſolis oppoſitione nubis dicitur obſcurari: ſic radius fidei obnubilatatur per hujuſmodi ſigna in ſeducto Chriſtiano, qui non dabit lumen veritatis: quia tunc ſurgent Pſeudochriſti, pſeudoprophetæ, & dabunt vocem & prodigia: ita ut in errorem inducantur, etiam ſi poteſt fieri, electi, ut di-

citur. De hoc ſimiliter dicitur: Re- Matth. 24

velabitur ille iniquus, cujus adventus eſt ſecundum operationem ſatanæ in omni virtute: & in ſignis 2 Theſ. 2

& prodigiis mendacibus: & in omni ſeductione iniquitatis. Dicuntur & ſigna antichriſti mendacia: non quod non faciet aliqua ſigna veracia, ſed B habendo reſpectum ad finem & intentionem: quia ad hoc faciet, ut mendacium & falſum perſuadeat. Et propter hoc hujuſmodi ſigna licet videantur fieri in imperceptibili tempore: non tamen dicuntur vera miracula, quia fiunt per tranſmutationem formarum in natura: ſed miracula ſupra naturam & facultatem naturæ nulla diſpoſitione & tranſmutatione præcedente fiunt, & ideo ſolius divinæ potentiæ ſunt atteſtantia. Falſa vero miracula ſunt de vilibus in effectum & inutilibus rebus de facili convertibilibus operatione naturæ: ſicut patet de generatione ranarum, quas de quibuſdam variis in mo- C dico naſci contingit. Unde & dæmones maxime faciunt ranas & ſerpentes, & hujuſmodi vilia & inutilia, quæ de facili producuntur operatione naturæ. Unde Deus tunc ſicut etiam modo condeſcendet diabolicæ potentiæ, & aſtutiæ, ut patiatur ſeducere malos juxta eorum demerita, etiam deprehendantur a bonis, ut fides ſimul cum ſignis habeat locum. Secundo ſigna carnalium delectationum ad refrigerationem charitatis incendii intelliguntur per lunaris luminis privationem, & in ſanguinem converſionem: quod fit, quando ſpiritualis & honeſtus homo convertitur in ſanguinem carnalitatis, & privatur lucido exemplo honeſtatis. Et de hoc poteſt exponi illud: A luna ſi- Eccli. 43

gnum

gnum diei feſti, luna minuitur in conſummatione menſis. Per lunam autem intelligitur vir fidelis, qui per laſciviam carnalitatis minuitur in conſummatione vitæ ſuæ: ab iſto ergo, qui ſic mutatur & minuitur ſicut luna, eſt ſignum diei judicii ſc. tunc enim implebitur illud: Nullum peccatum ſit, quod non pertranſeat luxuria noſtra. Nemo ſit exſors luxuriæ noſtræ: ubique relinquamus ſigna lætitiæ noſtræ, quoniam hæc eſt pars noſtra. Tertio erunt ſigna multiplicium tribulationum ad evulſionem longanimitatis ſpei: quæ intelliguntur per ſtellarum caſum & declinationem. Tunc enim granum purum, excuſſa palea inconſtantiæ & timiditatis, per examinationem diverſarum afflictionum ſummi regis intrabit in horrea: & ventoſa cauda draconis trahet paleam inconſtantiæ & timiditatis in locum damnationis. Et de hoc dicitur: Surget gens contra gentem, & regnum, adverſus regnum, & terræmotus erunt magni per loca, & peſtilentiæ & fames: terroreſque de cœlo & ſigna magna erunt. Et in hodierno Evangelio dicitur. Erit preſſura gentium præ confuſione ſonitus maris & fluctuum: areſcentibus hominibus præ timore. Erit preſſura gentium: quia tunc ſurget gens contra gentem: & pater filium, & filius patrem trahet in mortem: & odio habebuntur omnes Chriſtum confitentes. Præ confuſione ſonitus maris. Tunc enim ſecundum Hieronymum, doctorem veraciſſimum, qui dicit ſe legiſſe in annalibus Hebræorum, mare exaltabitur quindecim cubitis ſuper excelſos montes, & poſtea proſternetur in imum profundi: & omnia, quæ moventur in aquis, levabuntur ſuper aquas volatilia vero in invicem garrient: & non guſtabunt nec bibent. Animalia ſimiliter congregabuntur de ſylvis ad campos invicem jungentia: & non guſtantia nec bibentia: & ſic tanta erit confuſio ſonitus maris, garritus avium, & mugitus animalium: ut neſciat homo quid faciet præ timore ſignorum & terræmotuum, areſcentibus hominibus præ timore & peſtilentia.

Sap. 2 | *Levit. 11*

Secundo notatur excitatio providæ conſiderationis ne ſeducamur: cum ſubdit: *Reſpicite & levate capita veſtra.* Levate ergo mentem veſtram per providam conſiderationem. Primo ad filii ſapientiam: ne per ſigna deceptibilium miraculorum a fidei veritate avertamini. Secundo ad Spiritus ſancti clementiam: ne per laſciviam carnalium delectationum a Chriſti charitate ſeparemini. Tertio ad patris potentiam: ne per ſævitiam innumerabilium tribulationum a ſpei firmitate evellamini. Primo levate mentem veſtram ad filii ſapientiam: ne per ſigna deceptibilium miraculorum a fidei veritate avertamini. Et de hoc dicitur in Pſal. Ad te levavi animam meam: Deus meus in te confido, non erubeſcam: neque irrideant me inimici mei. Ad te Domine levavi animam meam: per fidem cordis, credendo te Deum & hominem: & ad quod non poteram per rationem attingere. Deus meus in te confido, non erubeſcam: confitendo ore improperium. Neque irrideant me inimici mei: per ſua maleficia. Etenim univerſi, qui ſuſtinent te, non confundentur: acquieſcendo ſc. falſis conſiliis inducentibus ad malitiam falſitatis & mendacii. Sed tu Domine qui es veritas & ſapientia, vias tuas demonſtra mihi & ſemitas tuas edoce me in conſiliis. Secundo levate mentem veſtram ad Spiritus ſancti clementiam: ne per laſciviam carnalium delectationum a Chriſti charitate ſeparemini. Et de hoc dicitur: Sedebit ſolitarius & tacebit, & levabit ſe ſupra ſe. Tunc verus Chriſtianus ſedebit ſolitarius per excluſionem carnalium delectationum immundarum affectionum, & pravarum cogitationum. Et tacebit, quando per repreſſionem ſonitus in carne, eam voluntarie & ſine murmure coget per omnia obedire ſpiritui. Elevabit ſe ſupra ſe: quando poſtpoſita omni

Ezech. 24 | *Ibidem.* | *Thren. 3*

creatura, mentali intuitu aſcendet ad cœlum Trinitatis, ei per conformitatem voluntatis inhærendo ut jam, quæ ſurſum ſunt, ſapiat, non quæ ſuper terram: De hoc ſimiliter in figura. Elevavit faciem ſuam ad Jeruſalem: benedixit regem cœlorum & dixit: Abs te victoria &c. Per faciem notitia fidei intelligitur: ſed Jeruſalem viſio pacis interpretatur. Unde tunc hoc faciem levat, quando per notitiam fidei elevatur ad videndum tranquillitatem & concordiam pacis in regno animæ, carnalibus deſideriis ſuppeditatis. Iſta enim concordia eſt a Deo: nam nullus poteſt eſſe continens niſi Deus det: Deo totum attribuit ei gratiarum actiones referendo: cum ſubdit; Benedixit regem cœli, & dixit: Abs te victoria, ſupple carnalium delectationum. Tertio levate mentem ad patris potentiam: ne per ſævitiam multiplicium tribulationum a firmitate ſpei evellamini. Unde in Pſalm. Lætifica animam ſervi tui, quoniam ad te Domine animam levavi. Eripe me de inimicis meis: & ab his qui oderunt, quoniam confortabor, &c. Lætifica animam ſervi tui ſecundum multitudinem dolorum conſtrictionum, infundendo dulcedinem conſolationum. Quoniam ad te Domine animam meam levavi, per ſpei fiduciam. Eripe me de inimicis meis fortiſſimis, & ab his qui oderunt me, inducendo in laqueum mortis æternæ: quoniam confortati ſunt ſuper me: multiplicando tribulationes & flagella, damna & opprobria.

Coloſſ. 3

3 Eſd. 4

Sap. 8

Pſalm. 85

Tertio notatur promiſſio omnimodæ conſolationis, cum dicitur: *Quoniam appropinquat redemptio veſtra*. Vere omnimoda conſolatio tunc erit perſeverantibus, & mentem ad Deum per proverbii conſolationem levantibus. Nam triplex appropinquat conſolatio, ſecundum triplicem mentis elevationem: ad quam omnis alia conſolatio habet reduci. Primo in elevantibus mentem ad filii ſapientiam: purgabitur omnis error viſione infallibilis veritatis. Secundo in elevantibus mentem ad

Conſolatio triplex appropinquat

A Spiritus ſancti clementiam deſpiciet carnalis amor fruitione inæſtimabilis ſuavitatis. Tertio in elevantibus mentem ad patris potentiam, evacuabitur omnis timor tentione immobilis firmitatis. Et in iſta triplici dote, ſcilicet viſionis claræ, fruitionis quietæ, & tentionis ſecuræ conſiſtit imago gloriæ. Cui reſpondet imago gratiæ, quæ conſiſtit in fide firma, charitate non ficta, & ſpe certa in ſtatu iſto. Primo in elevantibus mentem ad filii ſapientiam purgabitur omnis error viſione infallibilis veritatis. Unde dicitur: Scio quod redemptor meus vivit, & in noviſſimo die B de terra ſurrecturus ſum: & rurſum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. Scio quod redemptor meus vivit, quaſi dicat. Licet in paſſione vita fuerit induta morte: tamen in reſurrectione deglutita morte, tota vita reſurrexit. Et in noviſſimo die ſurrecturus ſum, & rurſum circumdabor pelle mea, quando corpus humilitatis meæ configuratum fuerit corpori claritatis Chriſti. Et in carne mea videbo Deum ſalvatorem meum; facie ad faciem: in quo modo videndi non poteſt eſſe error; ſicut in modo videndi per ſpeculum in ænigmate, qui eſt C in vita præſenti; quia tunc ſapientia divina proponet bonis rationes illas æternas ad contemplandum in ſeipſo, tamquam in ſpeculo pulcriformiter; tamquam in libro indelebiliter: tamquam in menſa delectabiliter. Unde Auguſtinus; veritatem ſine ulla difficultate videbimus eaque clariſſime & certiſſime perfruemur; nec aliquid quæremus mente ratiocinante, ſed cernemus contemplante. Secundo in elevantibus mentem ad Spiritus ſancti clementiam, deſpiciet omnis carnalis amor dulcedine inæſtimabilis ſuavitatis. Et de hoc poteſt exponi illud: Non corruptibilibus auro vel argento redempti eſtis de vana veſtra converſatione paternæ traditionis:

Gratia in quibus conſiſtat.

Job 19

S. Aug. de Trin. l. 15 c. 25 tom. 3

1 Pet. 1

Digitized by Google

tis; ſed pretioſo ſanguine agni immaculati & incontaminati Jeſu Chriſti. Vana converſatio paternæ traditionis eſt perſeverare laſciviendo in fæcibus carnalis voluptatis. Nam merito paternæ prævaricationis facti ſumus carnales, ut venundati ſub peccato. Sed de iſta vana converſatione beati redempti ſunt ſanguine pretioſo Chriſti: eo quod merito ejus ſanguinis effuſione deguſtantes dulcedinem ſapientalis oblectabilitatis, quæ tanto ardore deſiderii rapit totaliter animam in ſui concupiſcentiam, ut deſipiat omnis caro. Unde licet faciet ſatietatem, non tamen generat faſtidium: immo continuat deſiderium. Sed quia tunc bene & perfecte exterminato fomite concupiſcentiæ erunt intenti ſolum dulcedini ſuavitatis, ideo dicuntur quaſi agni immaculati & incontaminati. Similes Angelicis ſpiritibus, qui non nubent neque nubentur. Tertio in elevantibus mentem ad patris potentiam, evacuabitur omnis timor tentatione immobilis firmitatis. Et de illo dicitur: Redemit Dominus, Jacob ſcilicet a ſervitute legis peccati, & liberavit eum de manu potentioris, ſcilicet diaboli, multipliciter eum affligendo, & venient cum exultatione & laudabunt, ſcilicet continue in monte Sion, id eſt enuntiante Deo cœli empiræi Sion ſpecula. Et ſignat cœlum empiræum: In quo ponuntur beati ad ſpeculandum & contemplandum immobiliter claritatem deitatis. Unde Auguſtinus dicit: Quanta erit felicitas, ubi nullum eſt malum, & nullum latebit bonum. Vacabitur Dei laudibus, qui eſt omnia in omnibus: tunc adhærebit vinculum indiſſolubili, ſummo & incommutabili, bono. Rogemus Dominum, ut ſic faciat nos elevare mentem ad filii ſapientiam, per fidei ſplendorem: ad Spiritus clementiam, per charitatis ardorem: ad patris potentiam, per ſpei certitudinem: ut poſſimus mereri dotem apertæ viſionis quietæ fruitionis, & ſecuræ tentionis, quod nobis præſtare dignetur.

Matth. 22

Hier. 31

Aug. 3 de Trin.

DE ADVENTU.

SERMO II.

Agg. 2

VENIET *deſideratus cunctis gentibus*. Quoniam ad miſericordem pertinet deſolatos & afflictos conſolari: hinc eſt, quod Deus pater miſericordiæ & totius conſolationis, videns ſanctos patres vehementer deſolari, & affligi ex ſuæ promiſſionis dilatione, & animo ſitibundo & affectu piiſſimo preces importune multiplicare. Pro cujus acceleratione dignatus eſt eos multipliciter conſolari: cum in verbo propoſito certificet eos de promiſſi beneficii adimpletione dicens: *Veniet deſideratus cunctis gentibus*. Sed quia ad petendum benignitas excitat, utilitas provocat, & petentis ſanctitas aures divinæ miſericordiæ ad audiendum inclinat: ideo hic tria notantur in verbo propoſito. Nam primo notatur benignitas ex parte filii Dei venientis: ſecundo ſanctitas ex parte populi appetentis: tertio utilitas ex parte finis ſubſequentis. Primo magna benignitas fuit in Dei filio veniente: quia non miſit, nec ſcripſit, imo venit perſonaliter: & hoc eſt quod dicit; *Veniet*, &c. Secundo magna ſanctitas ex parte populi appetentis; quia non deſiderabat aurum, vel aliquod terrenum, ſed Dei filium: & propter hoc ſubditur: *Deſideratus*. Tertio magna utilitas fuit in fine ſubſequente, ſcilicet novi Teſtamenti: nam per iſtum adventum cunctæ gentes vocatæ ſunt ad Dei veritatem. Ideo ſubinſertur; *Gentibus*: Dicit ergo; *Veniet*. Ubi notatur benignitas ex parte perſonæ venientis. Si quæratur ratio & cauſa quare Deus venit in carnem; optime reſpondetur, quod hujus ratio præcipua eſt.

Digitized by Google

excellentiſſima benignitas Dei: a qua & ſecundum quam, & propter quam facta eſt verbi incarnatio. Nam ille adventus a benignitate procedit, prætendit benignitatem, & ad benignitatem producit. Igitur Dei filius propter nimiam benignitatem voluit humanari. Ut veniret primo tamquam mediator gratioſiſſimus, ad exhibenda remedia pacis & concordiæ: ſecundo tamquam doctor veraciſſimus, ad danda documenta pietatis, & juſtitiæ: Tertio tamquam rex humillimus, ad demonſtranda exempla humilitatis & paupertatis ſuæ indigentiæ. Ut ſic ratione primi quia mediatur, ſit ſinceriter diligendus; ratione ſecundi, quia doctor, humiliter reverendus: ratione tertii, quia ad exemplum præceſſor, conformiter imitandus. Primo venit tamquam mediator gratioſiſſimus, ad exhibenda remedia pacis & concordiæ. Et de hoc dicitur; Ipſe eſt pax noſtra, qui fecit utraque unum, & medium parietem maceriæ ſolvens inimicitias in carne ſua, legem mandatorum in decretis evacuans. Et ſequitur; Veniens evangelizavit nobis pacem Dei filius aſſumendo humanam naturam in unitate perſonæ, fecit utraque ſcilicet divinitatis & humanitatis unum, ſuſtinendo voluntariæ tormentum crucis & mortis ad quam non tenebatur, eo quod immunis erat ab omni peccato: evacuavit decretum divinæ ſententiæ de clauſione januæ paradiſi, ſolvens medium parietem inimicitiæ, & diſcordiæ, qui erat inter nos & Deum; & ille Chriſtus tamquam verus mediator veniens evangelizavit pacem & concordiam inter nos & Deum per ſeipſum & non per alium; quia non congruebat. Non enim Angelus, quia non debebat; nec etiam per hoc divinæ juſtitiæ eſſet ſatisfactum. Non enim Angelus humanatus, qui ad partem hominis tamquam ad propriam potuiſſet declinaſſe: & etiam homo non revelaretur ad priſtinum ſtatum, in quo ſoli Deo ſubjectus erat, eo quod ratione tanti beneficii Angelo multum teneretur. Non homo, quia non poterat reſtituere ablatum: eo quod primus parens amiſerit & ejus peccati innocentiam. Non Deus ſine carnis aſſumptione, quia non debet: & etiam ab homine poſſet haberi ſuſpectus. Sed Chriſtus Deus & homo, qui inquantum Deus valet, & inquantum homo debet. Ideo ab aliquo non poteſt haberi ſuſpectus. Et hoc eſt quod dicit Bernardus; Unde conſtat mihi quod liberator meus nequaquam ſit in parte declinando. Dicitis enim decrevit miſereri Deus, & cogitat ut complacitior ſit adhuc, exinaniet ſe, humiliet & oſculetur me oſculo oris ſui. Sit in ſignum pacis, faciet de pace ſecurum, ex quo partibus congruis nullius ſit ſuſpectus, & certum mediatorem Filium Dei, quem agnoſco meum minimum, jam mihi non erit ſuſpectus, quia frater meus & caro mea eſt. Secundo veniet tamquam doctor verus, ad danda documenta pacis & juſtitiæ. Unde; Seminate vobis in veritate juſtitiam & metite in ore miſericordiæ & innovate vobis novalia, tempus autem requirendi Dominum eſt, cum venerit qui docebit nos juſtitiam. Dominum requirimus dum ejus gratiam poſtulamus. Sed tempus poſtulandi illam gratiam, ut a vetuſtate culpæ innovemur, eſt, cum tamen venerit unus doctor Chriſtus, qui docet ſeminare verbo & facto veritatem juſtitiæ, in puniendo, & pietatem miſericordiæ in remittendo; quia pietas miſericordiæ ſine veritate juſtitiæ culpam non æſtimat ſed ignorat. Unde; Miſerearis impio, & non diſcet facere juſtitiam, quia veritas juſtitiæ ſine pietate miſericordiæ Deo nequaquam eſt placita; quia ſine miſericordia judicium fiet ei, qui non fecerit miſericordiam: tamen miſericordia in remittendo decet doctrinam Chriſti ſuperexaltare, ſcilicet judicium in puniendo, ut ſic peccator non exacerbetur & deſperet propter ſeveritatem juſti-

Margin notes: Adventus filii Dei in carne. — Ephes. 2 — S. Bernardus. — Cant. 1 — Oſee. 10 — Iſa. 26

Digitized by Google

juſtitiæ; ſed ad pœnitentiam indu- A
catur cum benignitate miſericordiæ,
quæ faciliter parcit: Tertio, venit
tamquam rex humillimus, ad demonſtranda exempla humilitatis & inopiæ.
Zach. 9 Et de hoc dicitur: Ecce rex
tuus venit tibi juſtus & ſalvator,
ipſe pauper & aſcendens ſuper aſinam. Rex noſter Chriſtus ut deſtrueret ſuperbiam primi hominis, noluit
Matth. 21 venire faſtuoſus & ſuperbus in curribus & equis faleratis; ſed humilis &
manſuetus aſcendens in die palmarum ſuper aſinam contemptibilitatis,
ut hominem terrenum revocaret ab
amore terrenorum, & ad amorem
Dei provocaret. Noluit venire pompoſus in divitiis & lapidibus pretio- B
ſis: ſed pauper & egenus; ut ſic per
ſuam humilitatem deſtructa omnis ſuperbia & per ſuam paupertatem mundi malitia cognoſcatur: quia ipſe eſt
Matth. 20 verus ſalvator. Et hoc eſt quod ipſe
Dominus dicit. Filius hominis non
venit ut miniſtraretur ei, ſed miniſtraret, & daret animam ſuam in
redemptionem pro multis. Certe erubeſcet membrum eſſe ſuperbum, cum
ejus caput eſt humile, alioquin monſtruoſa res eſt, ſi pes non vult imitari
& ſubiici capiti, ſed ei præponi. Sequitur: *Deſideratus*. His exprimitur
aviditas & ſinceritas populi appetentis. Avide enim & cum ſinceritate
cordis deſiderabant Sancti Patres fi- C
lium Dei incarnari, eo quod tria
erant in ipſo quæ omne deſiderium

Tria reddunt rem deſiderabilem.

replent: Nam tria ſunt, quæ ſufficienter quamlibet rem ſuo modo reddunt deſiderabilem: videlicet, ſpecioſitas in aſpectu; utilitas in affectu: delicioſitas in guſtu. Tunc enim
aliquid eſt ſufficienter deſiderabile
ſuo modo, cum primo, delectat viſum, in intuendo; ſecundo decorat
ſubjectum, in poſſidendo; tertio dulcorat guſtum, in utendo ſive perfruendo. Cum ergo iſta tria ſint in
Chriſto Jeſu excellentiſſime, merito
non tantum a Sanctis Patribus, ſed
etiam ab omnibus ratione utentibus
debet eſſe deſideratus. Nam primo
Chriſtus eſt ſpecioſus ad intuendum
propter nitorem originalis innocentiæ. Secundo utilis & precioſus ad
poſſidendum, propter decorationem
illuminantis gratiæ. Tertio nobilis
& delicioſus ad perfruendum, propter oblectationem ſapientialis demulcentiæ. Primo eſt deſideratus
propter ſpecioſitatem originalis innocentiæ. Delectat viſum in intuendo. Psalm. 44
Nullus enim profuit ſine peccato
actuali, vel originali, niſi ſolus Chriſtus, qui eſt ſpecioſus forma præ filiis hominum, deſiderium collium
æternorum, id eſt angelorum &
ſanctorum patrum, ſpeculum ſine
macula, Deus majeſtatis, ſpecioſior
ſole; in quem deſiderant angeli proſpicere, & verus ille Salomon, de
quo dictum eſt; Univerſa terra deſiderabat videre vultum Salomonis. Reg. 10
Multiplici enim figura figuratus ille Salomon repræſentat verum Salomonem Chriſtum. Unde Auguſtinum de Trinitate, quæ de Salomone dicuntur a Deo, ſoli Chriſto conveniunt, & in illo fuit figura obumbrata, ſed in Chriſto veritas repræſentata. Secundo eſt deſideratus
Chriſtus: quia propter ſuam pretioſitatem illuminantis gratiæ decorat
proprium ſubjectum in poſſidendo.
Unde; Anima mea deſideravit te Iſa. 26
in nocte, ut videat lumen in lumine tuo. Anima mea deſideravit te
in nocte, ſcilicet tenebroſitatis & ignorantiæ, ut lumen videat in lumine
tuo. Et ratione hujus pretioſitatis dicitur; Omnia quæ deſiderantur, huic Prov. 8
non valent comparari; quia ſicut
non eſt comparatio inter umbram
& ſimilitudinem ad veritatem; ſic
non eſt comparatio inter creaturam
& divinam ſapientiam. Nam omnis
creatura eſt ſimilitudo & umbra divinæ veritatis. Tertio eſt Chriſtus
deſiderabilis propter oblectationem
ſapientialis demulcentiæ; quia delectat, ſive dulcorat guſtum in perfruendo. Unde; ſub umbra illius, quem Cant. 2
deſiderabam, ſedi, & fructus ejus
dulcis gutturi meo. Sub umbra refrigerantis gratiæ; & illius ſcilicet
Chriſti, quem deſiderabam per ex-

ceſſum inflammatæ dilectionis; ſedi A per mentis quietationem, & fructus ejus dulcis gutturi meo propter degustationem ſapientiæ. Unde ad hoc ut anima deguſtet dulcedinem divinæ ſapientiæ requiritur ut purgetur a peccato, & reſolvatur in aquam devotionis, abſtrahatur ab amore mundano, ut non ſit diſperſa ad exteriora: immo recolligat ſe totaliter ad interiora, ne interponatur aliqua caligo: ut immediate recipiat ſtillicidum divinæ influentiæ, & deguſtet dulcorem æternæ ſuavitatis. Hunc dulcorem aliqualiter ſentiens David propheta dicebat: Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te Deus. Tertio B notatur vilitas finis ſubſequentis, cum dicit: *Cunctis gentibus*: Merito erat deſideratus a Sanctis Patribus & cunctis gentibus, eo quod Chriſtus in iſto adventu meruit cunctis gentibus, primo gratificationem adoptionis, benigne tollendo originalem culpam: ſecundo apertionem cœleſtis januæ, propter judicialis vindictæ relaxationem: tertio ſublimitatem finalis gloriæ, amovendo miſeriam totalem. Primo gentes per adventum Chriſti conſecutæ ſunt gratificationem adoptionis benignæ propter deletionem originalis culpæ. Unde dicit Petrus: Si ergo eamdem gratiam C dedit illis Dominus ſc. gentibus: ſic & nobis, qui credimus in Jeſum Chriſtum: ſic ergo & gentibus pœnitentiam dedit ad vitam. Rationem hujus beneficii, David propheta invitabat omnes gentes ad gratiarum actiones, dicens: Laudate Dominum omnes gentes, laudate eum omnes populi. Quoniam confirmata eſt ſuper nos miſericordia ejus: & benignæ adoptionis. Secundo cunctæ gentes conſecutæ ſunt per iſtum adventum apertionem cœleſtis januæ, propter relaxationem judicialis vindictæ: & propter hoc dicitur: Aperite portas, & ingredietur gens juſta cuſtodiens veritatem. Vetus enim error abiit, quia Dominus Jeſus Chriſtus habebat clam reſerandi aditum æternitatis: Ideo tamquam auctoritatem habens angelicis ſpiritibus dixit: Aperite portas principes veſtras: quoniam per meum ſanguinem facta eſt reparatio concordiæ univerſalis: relaxatio vindictæ judicialis. Nunc ergo amoto flammeo gladio de porta paradiſi: volo ut fiat reſeratio januæ cœleſtis: ut ingrediatur gens juſta & cuſtodiens veritatem: vetus enim error primæ prævaricationis, merito cujus obligabatur ad pœnam, abiit. Tertio gentes per iſtum adventum conſecutæ ſunt ſublimitatem finalis gloriæ, propter amiſſionem totalis miſeriæ. Unde: Declinabo ſuper eum quaſi flumen pacis, [illegible]ſt quaſi gloriam inundantem. In prædicto themate dicitur de hoc: *Veniet deſideratus cunctis gentibus*, & implebo domum iſtam gloria: quod implebitur a Deo generali reſurrectione; quando a corpore cujuſlibet beati, cujus corpus fuit domus & habitaculum Spiritus ſancti; per gratiam amovebitur omnis corruptio, per dotem impaſſibilitatis: omnis deformitas & obſcuritas, per dotem claritatis: omnis tarditas, per dotem agilitatis: omnis infirmitas & animalitas, per dotem virtutis & ſubtilitatis. Unde Auguſtinus: Abiicietur a corporibus noſtris omnis deformitas, omnis tarditas, omnis infirmitas, omnis corruptio ſive paſſibilitas, quod nobis præſtare. &c.

Marginalia: Ut anima deguſtet dulcedinem divinæ ſapientiæ quid requiritur. — Pſalm. 41 — Act. 11 — Pſalm. 116 — Iſa. 26 — Pſalm. 23 — Iſa. ult. — Aug. 22 de civit. Dei.

SERMO III.

EMitte manum tuam de alto, &c. Ecce chariſſimi, ſicut naufragi in medio fluctuum periculoſiſſimorum, & ſicut captivi in manu hoſtium ſæviſſimorum deſiderant liberationem: ſic patres antiqui ferventiſſime deſiderarunt advenire Salvatorem ſui. Unde David exclamans ad dominum: dicit: *Emitte manum tuam*, &c. Manum Dei dicit filium Dei. Homo enim per manus operatur, & Deus per filium. Omnia per ipſum facta ſunt. Ait ergo:

Marginalia: Pſalm. 143 — Joan. 1

Emit-

Emitte manum tuam, id eſt filium tuum de alto throno: eripe me, & libera me de aquis multis ſuffocantis miſeriæ, & de manu jugulantis potentiæ filiorum *alienorum*: filiorum, inquam, *ſuperbiæ*, filiorum luciferi & dæmonum. Conſiderare autem poſſumus quatuor cauſas emiſſionis, ſcilicet ut divina offenſa placetur, ut natura humana liberetur, ut natura angelica reſtauretur, ut diabolica violentia refrœnetur. De primo: Emitte agnum Domine dominatorem terræ, &c. Agnum utique cujus ſanguinis ſuaviſſimo odore tu placeris pater æterne. Hic enim eſt agnus abſque macula: cujus ſanguis, ſicut legitur, fundi jubetur ſuper altare per circuitum & membra dividi, & ſuper ligna imponi, quibus ſubiiciendus eſt ignis: & ſic adoleri in odorem ſuaviſſimum Domino. Sanguis Chriſti ſuper altare crucis per circuitum de latere, de manibus, de pedibus fuſus eſt. Tu autem funde quotidie hunc ſanguinem ſuper altare cordis tui. Funde inquam per circuitum cogitando devote, penſando attente. O anima pretioſa redempta *ſanguine agni immaculati*, attende quantum vales: quid pro te datum ſit cogita. Membra agni veri in cruce diviſa ſunt, non abſciſſione: ſed quadrifica diſtenſione. Diſperſa ſunt omnia oſſa mea. Sunt quoque ſuper ligna crucis impoſita, & non defuit ignis amoris, ipſum cogentis mortem pati pro nobis reconciliandis patri per ſuaviſſimum odorem paſſionis ejus: Dilexit nos & tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo in odorem ſuavitatis. De ſecundo dicitur hic: *Emitte manum tuam*, &c. Certe ſi quis in mare jaceret, vel in medio inimicorum coanguſtatus eſſet, qui ſibi manum daret & eriperet, merito eum diligeret: & certe Deus pater emiſit manum, id eſt filium de alto throno: ut de aquis miſeriæ, & de manu potentiæ nos eriperet. Sed quare Domine Deus meus, mundus manum non cognovit, quæ ipſum creavit? & quare Judaicus populus manum non cognovit, quæ ſibi tanta bona fecit? Forte ideo non cognovit, quia chirotheca carnis tecta fuit; ſicut ſignificatum eſt in Iſaac ſene & cæco, qui manum Jacob ſibi miniſtrantem non novit, quia pellicula circumdata fuit. Iſaac enim mundum vel Iſraeliticum populum ſenem tempore, & cæcum mente ſignificare poteſt. Cæcitas enim ex parte contigit in Iſrael. Pellicula autem noſtra caro eſt. Cum ergo hæc manus cœlum & terram concludat, mundus vix credere potuit, quod tam magna manus eſſet in tam parva chirotheca. Tamen hæc manus non eſt minorata. B Unde: Numquid abbreviata & parvula eſt facta manus mea ut non poſſim redimere? Certe Domine non eſt abbreviata manus tua, quam de ſummo throno in infernum protexiſti: non eſt parvula facta quæ uno raptu tot animarum millia ſecum traxit. Utinam uno digito hujus manus nos Deus tangeret: qui ut quinque digitos nobis exponeret, quinque foramina in chirotheca carnis habuit. De his foraminibus. Ego fidenter quod ex me mihi deeſt uſurpo de viſceribus Domini: miſericordia affluit neque deſunt foramina per quæ effluat gratia. De tertio: Emitte lucem tuam, &, veritatem C tuam, &c. Lux & veritas Chriſtus eſt. Hæc enim lux antequam fieret naſcendo in mundum, tenebræ infidelitatis & ignorantiæ culpæ erant ſuper faciem abyſſi. Sed hæ tenebræ per hanc lucem declinantur. Ego ſum lux mundi: qui ſequitur me, non ambulat in tenebris, &c. Bene autem dicit David, quod lux adducit in montem Dei & in tabernacula ejus. Mons eſt regnum cœlorum, &c. Quis aſcendet in montem Domini, &c. Tabernacula ſunt ordines Angelorum. Novem ſunt ordines Angelorum: novem ſunt tabernacula. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, &c. uſque in æterna tabernacula. O quam beatus eſt qui in primo ſeu infimo tabernaculo habi-

Iſa. 16 | Levit. 1 | Pſalm. 21 | Epheſ. 5 | Gen. 27 | Iſa. 50 | Ber. in Cant. ſerm. 61 an. me. | Pſal. 42 | Joan. 8 | Pſalm. 23 | Luc. 16

Digitized by Google

habitabit : ſed certe beatior qui in ſecundo. Sic dic uſque ad nonum. Diſcumbent enim in his tabernaculis animæ juſtorum ſecundum excellentias meritorum. Fient enim æquales Angelis & ſocii Angelorum. Qui propter nos minor Angelis extitit, æquales nos Angelis ſuæ minorationis virtute fecit. De quarto : Virgam virtutis tuæ emittet Dominus, &c. Quo modo hæc virga dominetur in medio inimicorum, id eſt dæmonum, ſignificatum eſt. Ubi dicitur, quod devoravit virga Aaron, quæ ſignificat filium Dei, virgas magorum verſas in dracones. Virga Aaron ſignificat filium Dei. Virgæ magorum ſunt Angeli Apoſtatici, quæ projectæ, in dracones efficiuntur. Sed per virga Aaron devorantur, quando per Chriſtum dæmonum malitia ſuppeditatur.

Pſalm. 109

Exod. 7

SERMO IV.

Malac. 3.

QUis poterit cogitare diem adventus ejus. Cogitate chariſſimi adventus Domini diem : quæ quadruplex eſt, videlicet in carne, corde, morte, aere. Primus in die incarnationis. Secundus in die juſtificationis. Tertius in die reſolutionis. Quartus in die Reſurrectionis. Quis autem poterit cogitare primi adventus plenitudinem. Secundi promptitudinem. Tertii incertitudinem. Quarti magnitudinem, vel fortitudinem? De primo : Deus ex ſemine David ſecundum promiſſionem eduxit Iſrael Salvatorem Jeſum, prædicante Joanne ante faciem adventus ejus. Ecce ad commendationem Dominici adventus introducit hic Paulus tres ſanctiſſimas perſonas. David Chriſti progenitorem, Joannem præcurſorem, & Jeſum ſalvatorem. In quo oſtenditur adventus iſte convenientiſſimus ad veniam. Unde ex ſemine David naſci dignatur, qui de enormibus criminibus adulterii & homicidii veniam conſecutus eſt. Item communiſſimus ad amicitiam, hoc & in David ſignificatur: qui & paſtor & Rex

Act. 13

A fuit : quia de ipſo natus pauperibus & divitibus communis fuit. Unde in nativitate ſua paſtores & Reges ad ſe traxit. Item pleniſſimus ad gratiam hoc in Joanne ſignificatur. In tempore enim adventus Domini gratia pleniſſime fluxit. Plenum gratiæ & veritatis, &c. Item ſaluberrimus ad gloriam hoc in Jeſu ſignificatur, qui interpretatur ſalus. Conſummatus factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ. Anſelmus: Quid eſt Jeſus niſi Salvator? Ergo propter temetipſum eſto mihi Jeſus. Salutare tuum expectabo Domine. O quam pleniſſimus fuit adventus. Qui poſt me venturus eſt, B ante me factus eſt, quia prior me erat: & de plenitudine ejus omnes accepimus. De ſecundo: Filios tuos neque draconum, neque venenatorum vicerunt dentes: miſericordia enim tua adveniens ſanabat illos. Draco eſt diabolus. Venenati ſunt caro & mundus: quorum fel & venenum in vino temporalis delectationis nobis propinatur. Fel draconum venenum eorum, &c. Eorum dentes ſunt eorum tentationes. Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem, &c. Miſericordia Chriſtus eſt. Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam, &c. Qui adveniens eos juſtificatione ſanabat, id eſt ægras C animas. Miſerere mei Deus quoniam infirmus ſum, &c. Adventus autem iſte non ſolius eſt filii, ſed patris: Pater meus diliget eum: & ad eum veniemus. Item Spiritus ſanctus. Factus eſt repente de cœlo, &c. O quam promptiſſimus eſt adventus iſte? Dominus enim ultro offert ſe ad veniendum. Unde de puero paralytico dicit Jeſus. Ego veniam, & curabo eum. Præſto ſemper eſt gratia, quæ numquam deficit, niſi prius expulſa: continue quod ſuum eſt, inſpirat, ſi ſit qui recipiat. De tertio: Confirmabit nos uſque in finem ſine crimine in die adventus Domini. Gloſſ. Cujus adventus intelligitur dum cuique in morte manifeſtatur. Felix qui ſemper ad iſtum adventum paratus

Joan. 1

Hebr. 5

Gen. 49

Joan. 1

Sap. 16

Deut. 32

Pſalm. 123

Pſal. 84

Pſalm. 6

Joan. 14

Act. 2

Matth. 8

Auguſt. de vera & falſa pæn. cap. 16 poſt med. tom 4

1 Cor. 1

ratus

Digitized by Google

Luc. 12 ratus eſt. Si venerit in ſecunda vi-
gilia, & ſi in tertia vigilia, &c.
Prima vigilia eſt pueritia. Secunda
juventus. Tertia ſenectus. Multi in
tertia vigilia credunt Dominum ven-
turum: quibus in prima, vel ſe-
cunda nunc venit. O quam incer-
Matth. 24 tiſſimus iſte adventus. Eſtote parati,
quia qua hora non putatis, filius ho-
minis venturus eſt. Gregorius: Tan-
to quiſque ferventior ſit in opera-
tione quanto intenſior eſt devotio-
ne. De quarto: Sicut fulgur exit ab
Ibidem. oriente, &c. uſque: Ita erit adven-
tus filii hominis. Adventus Domi-
ni fulguri comparatur propter ſubi-
Iſa. 5 tationem & celeritatem: Ecce feſti-
nus velociter veniet. Propter mani-
feſtationem & claritatem. Ex Sion
Pſalm. 49 ſpecies decoris ejus: Dominus enim
manifeſte veniet. Primo quidem ve-
niet non habens ſpeciem neque de-
corem claritatis glorioſæ. Item pro-
pter terrorem & ſeveritatem: Ecce
Iſa. 30 nomen Domini venit de longinquo,
ardens furor ejus, &c. O quantæ
magnitudinis erit iſte adventus. Cum
Matth. 25 venerit filius hominis in majeſtate
ſua: & omnes Angeli ejus cum eo,
&c. Propter hoc bene ait *Gregorius*:
Terribilem judicem venientem con-
ſidera: & de adventu illius tunc tua
conſcientia contremiſcet non ſine
cauſa, cum jam coram illo poſita
cœlum & terra trement.

SERMO V.

Rom. 13 *Hora eſt jam nos de ſomno ſurgere.*
Surgite ergo peccatores de ſo-
mno peccati. Surgite inquam pro-
pter vigilem excitantem: propter
diem appropinquantem: propter la-
borem inſtantem: propter terrorem
Act. 12 ſollicitantem. De primo: Ecce an-
gelus Domini aſtitit, & lumen, &c.
uſque: Surge velociter. Ad ſurgen-
dum autem hortamur per gratiam,
per pœnam. Excitat Dominus per
Cant. 2 gratiam: Dilectus meus loquitur mi-
hi. Surge propera amica mea. Di-
lectus ſcilicet Chriſtus loquitur no-
A bis per inſpirationem: Audiam quid Pſal. 84
loquatur, &c. Item prælatus, vel
doctor excitat per doctrinam: Cla-
mabunt cuſtodes: ſurgite & aſcenda- Hier. 31
mus in Sion ad Dominum Deum
noſtrum. Cuſtodes ſunt prælati &
doctores, nos tanquam galli exci-
tantes, ut ſurgamus. Conſurgent ad Eccli. 12
vocem volucris, id eſt galli. Gal- Matth. 26
lus Petrum ad lacrymas excitavit.
Item per pœnam excitat angelus Luc. 22
percutiendo latus. Unde: Percuſſo- Act. 12
que latere Petri excitavit eum. La-
teris percuſſio eſt temporalis corre-
ctio. Æterna enim percuſſio non
in latere tantum, ſed in omnibus
membris fit: Parata ſunt deriſori- Prov. 19
B bus judicia, & mallei percutientes
ſtultorum corporibus, &c. Bene di-
cit: percuſſoque latere. Lateris au-
tem percuſſiones libenter pro ipſo
ſuſtinere debemus: qui pro nobis in
latere vulneratus eſt. Lancea latus Joan. 19
ejus aperuit: Bernardus: Vult beni-
gnus dux devoti militis vultum &
oculos in ſua ſuſtolli vulnera: ut
illius ex hoc animum egerat & red-
dat ad tolerandum fortiorem. De ſe-
cundo dicitur hic: *Hora eſt jam nos
de ſomno ſurgere*. Cauſam autem ſub-
dens ſurgendi, ait: *Nox*, id eſt tem-
pus culpæ, *præceſſit*: *dies*, id eſt
tempus gratiæ *appropinquavit*. Eſt Dies triplex.
autem triplex dies propter quem
ſurgere debemus, ſcilicet gratiæ,
iræ, & gloriæ. De die gratiæ dici-
tur hic: Ecce nunc dies ſalutis. Hic 2 Cor. 6
C dies incipit ab ortu veri ſolis. Ait
enim philoſophus: Dies eſt latio ſo-
lis ſuper terram. Sol autem æternus Geneſ. 19
ſuper terram latus eſt, quando Chri-
ſtus in mundum natus eſt. Sol greſ-
ſus eſt ſuper terram: & Loth in-
greſſus eſt Segor. Segor interpreta-
tur, parvula ſeu meridiana: Per Loth
electi deſignantur: qui de æterna
damnatione ignis & ſulphuris, ſicut
Loth de Sodoma, liberati ſunt, ſole
ſuper terram egreſſo, id eſt Chriſto
in mundo nato. Item de die iræ
ſive judicii dicitur: Vox diei Do- Soph. 1
mini amara, tribulabitur ibi fortis.
Dies illa dies iræ, &c. Item de die Pſalm. 83

gloriæ.

Digitized by Google

gloriæ. Melior eſt dies una, &c. Ut A ergo ſecurius ſimus in die iræ, & perveniamus ad diem gloriæ, cito ſurgamus in diem gratiæ. Auguſtinus: Surgamus, & ad illum redeamus a quo peccando receſſeramus: ibi eſſe noſtrum non habebit mortem: ibi velle noſtrum non habebit errorem: ibi amare noſtrum non habebit offenſionem. Surgamus inquam in die: ne ſero Dominus conqueratur illud. Væ vobis quia declinavit dies, &c. uſque: Surgite & aſcendamus in nocte, id eſt, pœniteamus in morte. Auguſtinus: Multos ſolet pœnitentia ſerotina decipere. De tertio: Surge & comede grandis enim via tibi reſtat. Hæc via eſt pœnitentia. Quicumque per triginta, vel quadraginta annos ad infernum ambulaverit, grandem utique viam habet ad eundum ad cœlum. Quæ licet grandis ſit, libenter tamen ad ipſam perficiendam ſurgere debemus. Primo propter bonam ſocietatem: Surge & accipe puerum & matrem ejus & vade in terram illam. Puer iſte eſt bonus ſocius ad eundum cum Joſeph de Ægypto, id eſt, cum pœnitente de mundo. Item ſecundo propter conductus ſecuritatem: ſic ſurgere debemus cum Jacob: Surgens ergo mane, &c. Qui ſecurum habuit conductum, dicente ſibi Domino in eodem ſomno a quo ſurrexit: Ero cuſtos tuos quocumque perrexeris. Item tertio propter victus durabilitatem. Sic ſurrexit Elias ad viam confortatus efficaci cibo: pane ſcilicet gratiæ confortantis vel juſtitiæ in cujus fortitudine ambulavit quadraginta diebus & quadraginta noctibus. Bernard. Panis animæ juſtitia eſt: & ſoli beati qui eſuriunt illum, quoniam illi ſaturabuntur. Nimirum ad imaginem Dei facta eſt anima rationalis, & ceteris omnibus occupari poteſt, repleri omnino non poteſt. Hæc tria petebat Jacob ſurgens ad viam, dicens: Si fuerit Dominus mecum: hic petit ſocium. Et cuſtodierit me in via hac: hic petit conductum. Et dederit panem: hic petit victum. In pane autem gratiæ refectio. In veſte, bona converſatio ſignificatur. De quarto quid tu ſopore deprimeris? Surge & invoca Deum tuum, &c. Quicumque enim cum timore in periculoſo dormit loco, cito ſurgit. O quam magna in ſomno peccati pericula ſunt: ficut ſignificatum eſt in ſcripturis: propter quæ ſurgere debemus. Invenimus enim Jonam dormientem in mari periclitatum; Tobiam excæcatum, Ciſaram, & Hisboſeth ingulatos. In quibus ſignificatur quod dormientes in peccatis tempeſtate tribulationis: periclitantur temporaliter, excæcantur ſpiritualiter: jugulantur æternaliter. Surge ergo peccator ne B incidas in hæc pericula. Surge inquam & invoca Deum tuum. Surgite & orate ne intretis in tentationem.

Hier. 6; 3 Reg. 19; Matt. 2; Gen. 28; Jon. 1; Ibid.; Tob. 2; Jud. 4; 2 Reg. 4; Luc. 22

SERMO VI.

Ecce Rex tuus venit tibi, &c. Hodie legitur hoc verbum in Evangelio. Ecce dicit propheta demonſtrative. Ecce dicit admirabile. Ecce venit. Sed ad quid venit? Ecce venit propinquare per naturam: ſanare per gratiam: reconciliare per pœnitentiam: remunerare per gloriam. De primo; Ecce, iſte venit C ſaliens in montibus, &c. Montes ſunt angelorum ordines. In montibus excelſis Iſrael erunt paſcua ejus. Novem ordines, novem ſunt montes. O quam felix erit, qui in infimo monte paſcetur. Ibi enim eſt amœnitas inæſtimabilis. Quid ergo ſi ad ſecundum montem veneris? O quanto beatior tunc eris! Quod ſi tertium montem bene vivendo promerueris, adhuc beatior eris. Sic procede de ſingulis montibus uſque ad nonum. In his montibus fundata eſt civitas cœleſtis. Fundamenta ejus in montibus ſanctis. In his filius Dei ſalit judicando; quia tranſiit per incarnationem, angelicam naturam poſtponens, & humanam aſſumens; Nuſquam angelos apprehendit. De ſe-

Matt. 21; Z. c. 9; Cant. 2; Ezech. 33; Pſ. 86; Heb. 2

Iſa. 35 ſecundo: Ecce Deus noſter ultionem
adducet retributionis Deus, ipſe ve-
niet & ſalvabit nos. Tunc aperien-
tur oculi cæcorum, & aures ſurdo-
rum patebunt; tunc ſaliet ſicut cer-
vus claudus: & aperta erit lingua
mutorum. Nonne cæci ſunt qui in
clara luce fidei in foveam inferni
Matth. 15 cadunt? Si cæcus cæcum ducat, am-
bo in foveam cadunt. Item nonne
ſurdi ſunt, quibus toties in prædi-
catione clamatur: & ad oſtium a
Chriſto pulſatur: & auribus cordis
Pſalm. 57 non audiunt? Furor illis ſecundum
ſimilitudinem ſerpentis: ſicut aſpi-
dis ſurdæ, & obturantis aures ſuas,
&c. Serpens ne incantatorem audiat,
unam aurem terra, aliam cauda ob-
turat. Sic peccator venenoſus terra,
id eſt terrenorum amore: & cauda,
id eſt ſpe longioris vitæ, aures cor-
dis obturat. Item nonne muti ſunt
qui a peccatorum confeſſione, & a
Dei laude per multos annos tacue-
Ibidem. runt? Obmutui & humiliatus ſum
& ſilui a bonis. Item nonne claudi
ſunt, qui greſſus operum rectos non
habent? Utroque autem pede claudi
ſunt, qui ſoli diabolo ſerviunt. In
altero autem claudi *ſunt*, *qui par-*
tim Deo, partim diabolo ſerviunt.
Sanati autem per gratiam ſaliunt ſic-
ut cervus. Pulcher ſaltus eſt de vi-
tiis ad virtutes: de mundo ad cœ-
lum. Ecce a talibus malis curat Deus
animas, quæ volunt ſuſtinere medi-
cinas. Auguſtinus: Quantum in me-
dico eſt, ſanare venit ægrotum: ſed
ipſe ſe perimit qui præcepta medici
ſervare non vult. De tertio: Holo-
Heb. 10 cauſtomata & pro peccato non tibi
placuerunt, tunc dixi: ecce venio.
Deus pater ſic offenſus fuit homini:
ut nullum umquam quantumcumque
ſanctum admitteret ad regnum cœ-
lorum. Unde patres antiqui offere-
bant boves & oves, & ſacrificia mul-
ta, ut Deum placarent: ſed parum
eis profuit. Unde filius Dei compa-
tiens miſero homini, ait patri. Ex
quo holocauſta Judæorum tibi, o pa-
ter, non placent. Ecce venio. Gloſ-
ſa. Ad me offerendum: Se enim ob-

A tulit agnus innocens pro peccatis no-
ſtris. Ecce agnus Dei. Agnus dete- Joan. 1
ſtatur lupum: ſic Chriſtus perverſos.
Sicut communicabit lupus agno: ali- Eccli. 13
quando ſic peccator juſto. Dicit er-
go: Et ecce venio: quaſi dicat. Ver-
bo vel juſſu hominem non redimo:
ſed in carne venio. Quare hoc? Ne
violentiam facere videretur & non
juſtitiam. Angelum quoque redem-
ptorem non mitto: ſed ecce venio.
Quare hoc? quia nullus angelus ſuf-
ficeret ad pretium redemptionis.
Pretium enim redemptionis debuit
eſſe æquivalens vel pretioſius omni-
bus redimendis. Nulla autem crea-
tura tam pretioſa fuit. Solus enim
B Deus redimere debuit: quia ſolus
omnibus pretioſior fuit: Empti enim 1 Cor. 6
eſtis pretio magno. Vere magno.
Bernardus: Suffeciſſet ad redemptio-
nem humani generis minima gutta
ſanguinis Jeſu Chriſti: ſed data eſt
copia ut ex inundatione beneficii
virtus innoteſceret diligentis. De
quarto: Ecce Salvator tuus venit: Iſa. 26
ecce merces ejus cum ipſo. Merces Gen. 15
qua remunerabuntur, divina eſt na-
tura. Ego protector tuus ſum: &
merces tua magna nimis. Hæc mer-
ces cum Chriſto erat. Non ergo ne-
ceſſe erat eam a Judæis mutuare:
ſed ſacculum tantum in quo merce-
dem abſcondit. Humanam ergo tan-
tum natura in qua divina latuit, a
C Judæis accepit: ſed hunc ſacculum
ruperunt dum corpus ejus perfora-
verunt. Qui mercedes congregavit Agg. 1
miſit eas in ſaccum pertuſum. Sic
ergo venit Chriſtus; ut per naturam
quam aſſumpſit: per gratiam quam
exhibuit: per pœnam quam ſuſti-
nuit: per gloriam quam promiſit,
nos beatificaret. Hæc quatuor ſigni-
ficata ſunt: Ecce rex tuus veniet ti- Zach. 9
bi juſtus, & Salvator, ipſe pauper.
Pauper in aſſumpta natura. Salva-
tor in gratia. Juſtus in pœna. Rex
in gloria.

SER.

Digitized by Google

SERMO VII.

Matth. 21 Benedictus qui venit in nomine Domini, Hoc verbum legitur hodie in Evangelio. Si quæris qua auctoritate, quo nomine venit Jeſus ad ſalvandum, audi quod dicitur: *Benedictus qui venit in nomine Domini*. Luc. 1 Vere benedictus fructus ventris tui. Vere benedictus: & ab omnibus nobis merito benedicendus, ſi attendamus quo modo & quare venit. Attendite ergo inveniendo patris auctoritatem, filii humilitatem, Spiritus ſancti charitatem, generis humani utilitatem. De primo dicitur hic: *Benedictus qui venit*. Magna auctoritate venit: qui in nomine Dei patris venit. Sed heu Dominus adhuc conqueri poteſt de avaris, de invidis, de luxurioſis, de aliis perverſis Chriſtianis, quod olim dixit Judæis: Joan. 5 Ego veni in nomine patris mei: & non accepiſtis me. Perverſi enim filium Dei non accipiunt: quia ipſi filii Joan. 8 diaboli ſunt. Si enim filii Dei eſſent, filium Dei diligerent; Si Deus pater veſter eſſet, diligeretis utique me: Ego enim ex Deo proceſſi & veni. Neque enim a memetipſo veni. Non ſolum autem verbis, ſed & ſignis oſtendit ſe Chriſtus auctoritate patris Joan. 3 veniſſe: Scimus quia a Deo veniſti magiſter. Nemo enim poteſt hæc ſigna facere, &c. Sicut autem temporalia ſigna ipſum veniſſe in mundum: ita ſpiritualia ſigna in animas noſtras veniſſe oſtendunt Dei filium. Videlicet quando leproſas animas mundat: mortuas ſuſcitat: famelicas ſatiat ſeptem panibus, id eſt ſeptem donis Matth. 20 Spiritus ſancti. De ſecundo: Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare. Venit ergo humiliter non ſicut Dominus noſter: ſed ſicut ſervus noſter. Bern. ſer. de paſſ. Dom. fer. 4. hebd. pœnoſa longe poſt med. Exinanivit ſemetipſum formam ſervi accipiens, filius erat & factus tamquam ſervus. Non ſolum formam ſervi accepit, ut ſubeſſet, ſed etiam mali ſervi, ut vapularet: & ſervi peccati, ut pœnam ſolveret, cum culpam non haberet.

A Et certe non ſervus ſervorum Dei ſicut Papa: ſed ſervus ſervorum diaboli factus eſt ſerviens in fimo peccatorum expurgando: Servire me feciſti in peccatis tuis. Iſa. 43 Servivit autem nobis non uno anno, ſed uſque ad mortem. Unde nefas eſt fraudare eum mercede ſua, id eſt anima tua, pro qua ſervivit. Qui effundit ſanguinem, & qui facit fraudem mercenario, fratres ſunt. Eccl. 34 Ecce tu miſer avare; quia mercenario tuo Chriſto propter injuſta bona animam tuam aufers; frater es crucifigentis & fundentis ſanguinem Chriſti: & tu luxurioſe: & tu invide: & ſic de aliis. Iſa. 59 De tertio: Timebunt qui ab occidente, B nomen Domini: & qui ab ortu ſolis, gloriam ejus: cum venerit quaſi fluvius violentus quem Spiritus Domini cogit. In occidente ſunt, qui in timore ſervili ſunt. In oriente, qui in timore filiali ſunt. Venit Chriſtus quaſi fluvius, doctrina, & gratia, & ſanguine lavans, reficiens, & irrigans mundum. Eccli. 24 Ego quaſi fluvius Dorix: & ſicut aquæ ductus exivi de paradiſo ſcilicet virginali utero, dixi: Rigabo ortum plantationum mearum, id eſt Eccleſiam. O quam medicinalis eſt iſte fluvius generationi humanæ generationi inſanæ: Unde bene vocatur Dorix, quod interpretatur medicamentum generationis. C Fuſus eſt ſanguis medici: & factus eſt medicamentum phrenetici. Aug. orat. de quinque hær. cap. 7 poſt med. tom. 6 Quid mirum ſi violentus eſt iſte fluvius? Fluvius enim quanto magis coarctatur, tanto violentior & impetuoſior efficitur: ita Dei filius in arcto corpore parvuli Jeſu. Parvulus natus eſt nobis. Iſa. 9 Bene autem dicit; Quem Spiritus Domini cogit: Interlinearis: Amor, bonitas, charitas, Spiritus. Sicut enim auſter nubem pluviarum dulcium, ita charitas Spiritus ſancti Chriſtum cum pluvia gratiarum venire cogit: Deus ab auſtro veniet. Abac. 3 De quarto: Venit filius hominis quærere, &c. Luc. 19 Non ſolum autem venit ſalvare hominem per ſanctam paſſionem, ſed etiam illuminare per veram cognitionem. Ego

Digitized by Google

lux in mundum veni, ut omnis, qui A credit in me, in tenebris non maneat. Item inflammare per puram dilectionem. *Luc. 12* Ignem veni mittere, &c. Item venit vivificare abundanter per beatificationem. Unde de ovibus ſuis ait Joannes: *Joan. 10* Ego veni ut vitam habeant per gratiam, & abundantius habeant per gloriam. Sed ecce, qui venit in mundum oves ſuas vivificare, ipſe veniet ad judicium porcos diaboli mactare. Mactabit autem illa ſecuri, quæ ad radicem arboris poſita eſt. De qua ſecuri ait: *S. Amb. Luc. 3 edit. Rom. t. 7* Væ mihi ſi non peccata mea deflevero. Væ mihi ſi non in media nocte ſurrexero ad confitendum nomini tuo. Væ mihi ſi dolum proximo fecero. Væ mihi ſi non locutus fuero veritatem. Securis ad radicem poſita eſt: faciat fructum, qui non vult æterno igne perire.

DOMINICA SECUNDA

ADVENTUS DOMINI

SERMO I.

Rom. 15 DEus *autem patientiæ, & ſolatii det vobis idipſum ſapere in alterutrum*. In verbis iſtis Apoſtolus incitat, excitat, & informat. Incitat rationem, excitat affectum, informat actionem. Incitat implicans, excitat ſupplicans, & informat explicans. Incitat ergo ad intelligendum magnificentiam: Excitat ad deguſtandum unctionem animi: informat ad perficiendum & proſequendum reſtitutionem zeli. Incitat incipientes ad poſtulandum utilia: Excitat proficientes ad aggrediendum ardua. Informat perfectos ad ſuſtinendum aggreſſa. Primum ibi: *Deus autem patientiæ*. Secundum ibi; *& ſolatii*. Tertium ibi: *det idipſum ſapere, &c.* Dicit ergo: *Deus autem patientiæ*. Circa primum nota, quod dicitur Deus patientiæ: quia patientiam in ſe demonſtrans, quia patientes probans & quia patientes remunerans. Primum ſe habet in ratione initii: ſecundum in ratione medii: & tertium in ratione complementi. Per primum fortificatur anima in tentationum prælio. Per ſecundum purgatur a vitiorum contagio. Per tertium fœcundatur a meritorum operum exercitio. De primo dicitur: *Pſal. 7* Deus judex juſtus, fortis, *Jud. 8* & patiens numquid iraſcitur per ſingulos dies. Et illud; Quoniam patiens Dominus, humiliemus ei animas noſtras. De ſecundo dicitur; Qui cuſtodit *Pſal. 145* veritatem in ſæculum facit judicium injuriam patientibus, dat eſcam eſurientibus. De tertio; In B patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras. Sequitur. *Et ſolatii*, ubi nos *Luc. 21* excitat ad deguſtandum unctionem animi. Eſt autem Deus ſolatii quia conſolatur afflictos ſolatio intimo, jucundo, & perfecto. Intimo, ut lux: jucundo, ut riſus: perfecto, ut ſal. Per primum cognoſcitur creantis potentia; per ſecundum gubernantis ſapientia; per tertium largientis clementia. Conſolatur afflictos ſolatio intimo per remiſſionis gratiam; jucundo, per virtutis influentiam; perfecto, per devotionis experientiam. De primo habetur; For- *Heb. 6* tiſſimum ſolatium habemus, quod confugiamus ad tenendam propoſi- C tam ſpem, quam ſicut anchoram habemus animæ tutam, ac firmam & incedentem uſque ad interiora velaminis, ubi præcurſor pro nobis introivit Jeſus ſecundum ordinem Melchiſedech pontifex factus. De ſecun- *Heb. ult.* do; Rogo autem vos fratres ut ſufferatis verbum ſolatii; etenim per paucis ſcripſi vobis, cognoſcite fratrem veſtrum Timotheum diviſum, cum quo ſi ſimilius venerit, vos videbo. De tertio: Si qua conſolatio *Phil. 2* in Chriſto; ſi quod ſolatium charitatis; ſi qua ſocietas ſpiritus; ſi qua viſcera miſerationis implete gaudium meum ut idem ſapiatis; eamdem charitatem habentes, unanimes idipſum ſentientes, nihil per contentionem, nec per inanem gloriam

ſed

Digitized by Google

ſed humilitate ſuperiores: ſibi invicem arbitrantes, non quæ ſua ſunt ſingulis conſiderantes, ſed quæ aliorum. Sequitur; *idipſum ſapere*, *&c.* ubi informat ad proſequendum reſtitutionem zeli. *det vobis*, ſinceriter quod facit religio: medulliter, quod facit devotio: rationabiliter, quod facit humilis exhortatio. Sincera religio mundat animam a fœditate cogitationis immundæ: medullata devotio a curioſitate inquiſitionis vanæ: rationabilis exhortatio a credulitate opinionis falſæ. Per primum reducimur ad locum ſpecioſitatis & pulchritudinis: per ſecundum ad locum ubertatis, ſive pinguedinis: per tertium ad locum ſecuritatis, & fortitudinis. De primo dicitur: Qui ſapiens & cuſtodit hæc, & intelliget miſericordias Domini. (*Pſal. 106*) De ſecundo; Beatus vir, qui in ſapientia morabitur, & qui in juſtitia meditabitur, & in ſenſu ſuo cogitavit circumſpectionem Dei. (*Eccl. 14*) De tertio: Dico enim per gratiam, quæ data eſt mihi, omnibus, qui ſunt inter vos; Non plus ſapere, quam oportet ſapere: ſed ſapere ad ſobrietatem, & unicuique ſicut Dominus diviſit menſuram fidei. (*Rom. 12*) Rogemus igitur.

Sermo alius de Evangelio.

(*Matt. 11*) CUm *audiſſet Joannes in vinculis opera Chriſti*, *&c.* Verba ſunt Joannis ad diſcipulos ſuos & pro eis prolata. Non eſt enim credendum Chriſti præcurſorem de adventu Chriſti in carnem dubitaſſe, eo quod in baptiſmo Spiritum ſanctum ſicut de cœlo deſcendentem vidit, & ſic per eum manentem didicerat, & vocem patris audierat: Hic eſt filius meus dilectus: nec non & teſtimonium ei perhibuerat. Ecce agnus Dei. (*Matth. 3*, *Joan. 1*) Si enim ipſum veniſſe ignoraſſet, quo modo eum præſentem digito demonſtraſſet, & ei teſtimonium perhibuiſſet? Relinquitur ergo quod nec ipſe ignorans quæſivit; nec dubitans diſcipulos miſit, maxime ſi verba Evangelii, quæ ſecum portant expoſitionem, diligentius intelligent. Nam in verbo propoſito tria notantur, per quæ veritas omnibus poteſt eſſe manifeſta. Primo enim notatur multiplicis hominis ſtatus ſignatio, per Joannis vincula cum dicitur. *Cum audiſſet Joannes in vinculis opera Chriſti*. Secundo propoſita de adventu Chriſti quæſtio, cum ſubdit: Mittens duos ex diſcipulis ſuis, ait illis; Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Tertio aperta Chriſti reſponſio cum ſubinfertur: reſpondens Jeſus ait illis. Euntes renuntiate Joanni quæ vidiſtis, & audiſtis; cæci vident, claudi ambulant, leproſi mundantur, ſurdi audiunt, mortui reſurgunt, pauperes evangelizantur. Dicit ergo. *Cum audiſſet Joannes in vinculis opera Chriſti*, ubi notatur ſignatio multiplicis ſtatus hominis per vincula Joannis. Sic enim princeps Apoſtolorum Petrus poſt confirmationem poſitus in carcerem repræſentat hominis peccatoris ſtatum: ſic Joannes Baptiſta in vinculis conſtitutus, ſignat animas exiſtentes in multiplici ſtatu miſeriæ & calamitatis. Nam primo ſignat animas circumplexas vinculis originalis culpæ: ſecundo ſignat animas circumpeditas vinculis reatus pœnæ: tertio ſignificat animas circumvolutas vinculis corporalis miſeriæ. Primo de vinculis originalis culpæ dicitur: Hanc filiam Abrahæ, quam ſatanas alligavit, nonne oportuit abſolvi a vinculo in die ſabbati? (*Luc. 13*) quaſi diceret, ſic; Mulier inclinata ad terram, quæ non poterat ſurſum reſpicere, ſignificat animam merito corruptionis originalis culpæ allecta ad terrena propter pronitatem ad malum; nec poteſt appetere cœleſtia propter difficultatem ad bonum. His ergo vinculis originalis culpæ, ſcilicet pronitatis ad malum, & difficultatis ad bonum alligavit eum ſatanas, a quibus non poteſt abſolvi perfecte, niſi in ſabbato quieſcentium. Quia licet concupiſcentia tranſeat in baptizato, quantum ad reatum pœnæ; remanet tamen quantum ad exercitium, ut quemlibet

Digitized by Google

bet noſtrum experientia docet. Secundo de vinculis reatus pœnæ. De quo poteſt exponi illud: Oculos Sedechiæ eruit & vinxit eum in compedibus ut duceretur in Babylonem. (*Hier. 52*) Sedechias in compedibus a rege Babylonis, qui interpretatur juſtitia Domini, ſignat animas a rigore divinæ juſtitiæ merito primæ prævaricationis poſitas, a diabolo in compedibus reatus pœnæ ſive carentiæ viſionis divinæ. Unde oculos ejus eruiſſe dicitur, quia a viſione veræ lucis excluſerat. Ducitur etiam in Babylonem, id eſt in limbum. Babylon enim confuſio interpretatur, & ſignat limbum ratione obſcuritatis, quam habebant ibi ſancti patres. Tertio de vinculis corporalis miſeriæ, & poteſt dici in perſona generis humani illud: Incurvatus ſum multo vinculo ferri, & non eſt reſpiratio mihi. (*In oratione Manaſ. Reg. part. ult.*) Vere homo in ſtatu præſentis miſeriæ incurvatus eſt multo vinculo ferri: nunc vinculo famis, nunc vinculo ſitis, aliquando vinculo nuditatis, quandoque vero infirmitatis: nec eſt ſibi reſpiratio, eo, quod æſtas impugnat per nimiam caliditatem, hiems per nimiam ſiccitatem, vel per excedentem humiditatem: ſenſualitas autem repugnat rationi. Ipſa quoque voluntas in ſemetipſa eſt contraria & diverſa, & ſic non eſt in aliqua parte miſero homini reſpiratio.

Dicto de ſignificatione multiplicis ſtatus hominis, & Joannis in vinculis: reſtat videre de quæſtione dubitantium: de adventu Chriſti, quod notatur ſecundo cum dicitur: *Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?* In iſta quæſtione, quam ponunt, oſtendunt ſe dubitare: ſed in expectatione, quam ſupponunt, oſtendunt ſe deſiderare. Quærimus enim quod dubitamus & deſideramus: quod prope eſt, expectamus. Proponunt ergo quæſtionem, eo quod Chriſtum venturum deſiderant. Primo quærunt. *Tu es qui venturus es* in mundum, ad ſolvendum vincula originalis culpæ. Secundo quærunt. A *Tu es qui venturus es* in limbum, ad diſſolvendum vincula reatus pœnæ. Tertio quærunt. *Tu es, qui venturus es* ad judicium, ad exterminandum vincula corporalis miſeriæ. Primo quærunt. Tu es qui venturus in mundum, ad ſolvendum, vincula originalis culpæ. Non enim Joannes propter ſe iſtam quæſtionem fecit, ſed propter diſcipulos ſuos, qui non credebant in Chriſtum, ut patet. Quando invidia moti eo quod Chriſtus præferebatur eorum magiſtro, dicebant: Ecce hic, qui baptizabat & omnes veniunt ad eum. (*Joan. 3*) Unde ad certificandum eos dicit idem: Nonne dixi vobis quod ego non ſum Chriſtus, ſed ſum miſſus ante illum: (*Joa. 1*) B quaſi diceret ſic. Similiter. Quaſi præferendo ſeipſos diſcipulis Chriſti, dicebant ad Jeſum: Quia nos & phariſæi jejunamus frequenter, diſcipuli autem tui non jejunant. (*Matth. 9*) Volens ergo beatus Joannes eorum ſaluti providere & conſulere poſitus in carcerem cum eſſet ab eis in brevi diſceſſurus per martyrium ne in errore eos relinquat, mittit ſuos diſcipulos ad Chriſtum, ut auditis ejus verbis, & viſis ejus operibus, credant, quia prius ejus teſtimonio credere nolebant. Ut ergo eorum dubitationi ſatisfaciat, reſponſione Chriſti quæſtionem ſecundum dubitationem eorum formavit, C dicens: *Tu es qui venturum es*, in mundum, ad ſolvendum vincula originalis culpæ. Secundo quærunt: *Tu es qui venturus es*, in limbum, ad diſſolvendum vincula reatus pœnæ. De iſto autem adventu Joannes non erat certus: & ideo de iſto pro ſe interrogavit, non de primo. Unde Gregorius in hoc loco: Non enim Joannes, quod eſſet filius Dei dubitavit; ſed hic quærebat, ut qui eum jam veniſſe prædicando clamaverat; ipſum etiam ad inferos præcurrendo nuntiaret. (*Gregor. in Evan. ho. 6. & in Exec. lib. 1 hom. 1*) Quaſi diceret; Sicut pro hominibus dignatus es naſci, an pro hominibus mori digneris, inſinua: & ſicut nativitatis tuæ præcurſor extiti, ita etiam præcurſor mortis

ſiam. Tertio quærunt. *Tu es qui venturus es*, ad judicium, ad exterminandum vincula corporalis miſeriæ, quaſi dicat: nos ipſi didicimus per legem & prophetas, quod reſurrectio erit in qua amovebitur a corporibus bonorum omnis defectus miſeriæ. Si ergo tu es, qui venturus es ad judicium, juſtis defectus corporales amoveas, & nos dubitantes certifica. Viſo de ſignificatione multiplicis ſtatus hominum per Joannis vincula, etiam de quæſtione dubitantium de Adventu Chriſti: reſtat tertio videre de aperta reſponſione per myſtica opera Chriſti, cum ſubinfert: *Reſpondens Jeſus ait illis*: *Euntes renuntiate Joanni quæ audiſtis & vidiſtis: Cæci vident*, *claudi ambulant*, *leproſi mundantur*, *ſurdi audiunt*, *pauperes Evangelizantur*, *mortui reſurgunt*. Non enim videtur illa reſponſio ad interrogationem pertinere: ſed certe ſi vitam repræſentativam facti diligenter perpendimus (cum quælibet Chriſti actio ſit noſtra inſtructio) videbimus iſtam reſponſionem multum per omnia ſatisfacere quæſtioni. Nam ipſe Dominus, qui videbat corda, ſatisfecit intentioni quærentium interius potius quam ad quæſtionem exterius. Dubitantibus enim illis an ipſe eſſet Chriſtus, fecit quæ nullus alius niſi Chriſtus facere potuiſſet. Et ideo tollit ambiguitatem: quia melius creditur factis quam verbis. Et propter hoc per myſtica facta reſpondit Joanni figuranti animas exiſtentes in multiplici vinculo calamitatis & miſeriæ, dicens primo: *Euntes renuntiate Joanni*, id eſt animabus circumplexis vinculo originalis culpæ, adventum mediatoris: quia ego ſum, qui veni in mundum, ad diſſolvendum vincula originalis culpæ, per humanæ carnis aſſumptionem. Et in ſignum hujus: *Leproſi mundantur*, *ſurdi audiunt*. Secundo renuntiate Joanni, id eſt animabus circumpeditis vinculis reatus pœnæ adventum Salvatoris, quia ego ſum qui venturus ſum in limbum ad

A præcidendum vincula reatus pœnæ per voluntariæ mortis aſſumptionem. Et hoc erit vobis ſignum, quia cæci vident, claudi ambulant. Tertio euntes renuntiate Joanni, id eſt animabus circumvolutis vinculis corporalis miſeriæ, adventum Salvatoris: quia ego ſum, qui venturus ſum ad judicium, ad exterminandum vincula corporalis miſeriæ, per utriuſque hominis glorificationem. Signum autem hujus eſt: *Mortui reſurgunt*, *pauperes Evangelizantur*. Primum renuntiate Joanni, id eſt animabus exiſtentibus in originali culpa, quia ego ſum qui venturus ſum in mundum per humanæ carnis aſſumptionem, ad diſſolvendum vin-

B cula originalis culpæ. Signum autem hujus eſt, quia: *Leproſi mundantur*, *ſurdi audiunt*. Unde morbus lepræ ſignat peccatum primi hominis: eo quod ſicut morbus lepræ eſt communis habitationis ſeparativus, totius hominis infectivus & generati generanti aſſimilativus: ſic primus parens de merito primæ prævaricationis fuit ejectus de paradiſo, corruptus in corpore & in anima, & etiam filios infectos originalis prævaricationis generavit. Comparatur nihilominus ejus peccatum ſurditati: eo quod ad ſimilitudinem aſpidis ſurdæ & obturantis aures ſuas,

Morbus lepræ. *Geneſ. 3* *Peccatum Adæ ſurditati comparatur.* *Pſalm. 57*

C ne audiat vocem venefici incantantis ſapienter, quæ ſecundum Iſidorum aurem in terram ponit, aliam obturat cauda: ſic Adam aurem affectus claudit terrena ſatisfactione, & aliam ſatisfaciendi uxori, ne contriſtaret delicias ſuas: & aurem intellectus clauſit cauda, conſequendo veniam de peccato, ne audiret vocem Dei præcipientis. Hora quacumque, &c. Unde Auguſtinus ſuper hunc locum. Adam utrumque fieri poſſe credidit & ut mulieri morem gereret, & quod poſt per pœnitentiam pœniteret. De iſto adventu dicitur: Qui ſedes ſuper Cherubin manifeſtare coram Beniamin & Manaſſe. Excita potentiam tuam, & veni, ut ſalvos facias nos, & ſalvi eri-

Gen. 2 *Pſal. 79*

erimus. Qui ſedes ſuper Cherubin manifeſtare coram Beniamin: quaſi dicat: Tu qui præſides cunctis cœleſtibus ſpiritibus, per eminentiam excellentis magnificentiæ manifeſtare coram cunctis gentibus per evidentiam humanitatis aſſumptæ. Excitat potentiam tuam: ſcilicet tu qui infinita tua potentia cuncta de nihilo entia produxiſti in eſſe naturæ, excita potentiam tandem, ut cuncta perficias in eſſe gratiæ. Et veni, conjungendo primum divinitatis ultimo humanitatis in unitate perſonæ: ut per hoc ſalvos facias nos a vinculis originalis culpæ. Domine Deus virtutum converte nos in priſtinam innocentiam, faciendo de impio pium, quod eſt majoris potentiæ quam creare cœlum & terram. Et oſtende faciem tuam aſſumptæ humanitatis, & ſalvi erimus a contagione paternæ prævaricationis. Propter hoc dicitur: ipſe eſt pax noſtra qui fecit utraque unum. Sequitur: (Ephes. 2) Veniens Evangelizavit vobis pacem, qui fuiſtis longe & pacem his qui prope. Chriſtus noſter reconciliator ad Deum fecit, ut eſſet una ſcilicet divinitatis & humanitatis perſona. Veniens tamquam verus mediator concordans cum utroque extremo. Evangelizavit videlicet pacem factam per ſuum adventum his, qui prope, ſcilicet Judæis, ratione datæ legis & ſanctæ promiſſionis. Et vobis qui fuiſtis longe, ſcilicet gentibus, qui legem non habebant, nec Deum cognoſcebant. Secundo renuntiate animabus exiſtentibus in pœnali anguſtia: quia ego ſum, qui venturus ſum ad limbum per acerbæ mortis aſſumptionem: & ad præcidendum vincula reatus pœnæ. In cujus ſignum, cæci vident, claudi ambulant. Cæci dicebantur ſancti patres exiſtentes in limbo: quia viſione divinæ lucis erant privati: ſed claudi ex una parte, quia habebant pœnam damni ſive carentiam divinæ viſionis: & hic pes affectuoſus fuit eis reſtitutus per adventum Chriſti in limbum; cum lucem divinitatis aper-

A te viderunt. De primo autem adventu dicitur in figura: Et venit (Baruc. 4) mihi gaudium a ſancto ſuper miſericordia, quæ veniet vobis ab æterno ſalutari noſtro. Emiſi vos cum luctu & ploratu: reducet autem vos mihi Deus cum gaudio & jucunditate. Et licet ſit verbum prophetæ loquentis ſuper Jeruſalem, & gaudentis de liberatione filiorum Jeruſalem, qui erant in Babylone in captivitate (1 Cor. 10) ſub poteſtate inimicorum: tamen quia omnia contingebant illis in figura, poteſt eſſe verbum matris Eccleſiæ gaudentis de liberatione filiorum ſuorum, qui erant in limbo in captivitate aliquo modo ſub poteſtate inimicorum. B Mater vero Eccleſia emiſerat filios ſuos cum ploratu & luctu in Babylonem id eſt limbum obſcuritatis ab Abel uſque ad mortem CHRISTI: ſed cum reduxit eos Deus, deſcendendo in limbum cum gaudio, & jucunditate, conferendo eis perpetuitatem gloriæ: tunc venit recte ſibi gaudium a Sancto Sanctorum ſuper miſericordia, eo quod liberati fuerunt per effuſionem proprii ſanguinis Chriſti. Tertio renuntiate animabus exiſtentibus in corporali miſeria, quia ego ſum, qui venturus ſum ad judicium, ad exterminandum vincula corporalis miſeriæ per utriuſque hominis glorificationem. C Et hoc erit vobis ſignum, quia mortui reſurgunt pauperes Evengelizantur. In paupertate & morte notatur duplex miſeria, qua opprimitur genus humanum uſque ad diem generalis reſurrectionis ad quam omnis alia pœnalis miſeria poteſt reduci. Nam in paupertate intelligitur indigentia activorum, ſed in morte tolerantia afflictionum doloris. Et de iſto adventu dicitur: Adhuc unum modicum, & ego movebo (Agg. 2) cœlum, & terram, & mare, & aridam, & movebo omnes gentes. Et veniet deſideratus cunctis gentibus & implebo domum iſtam cum gloria: quod adimplebitur quando corpus humilitatis noſtræ, quod eſt Domus Dei, reformabitur ab

Digitized by Google

omni miſeria per configurationem charitatis gloriæ corporis Chriſti: &c. Quod nos &c.

SERMO II.

Pſalm. 77 EXcita potentiam tuam, & veni. Deſiderium antiquorum de adventu Chriſti hic exprimitur. Quaſi enim obdormiſſet divina potentia diſſimulando tamdiu diabolicam violentiam & humanam miſeriam, exclamans David, ait: *Excita potentiam tuam & veni*. Quaſi dicat: Diabolica potentia magna eſt contra hominem, & humana potentia contra diabolum minima eſt. *Excita ergo potentiam tuam*, &c. Non dicit: Excita ſapientiam tuam, vel miſericordiam, vel iuſtitiam tuam: ſed tamen liberaliſſimus Deus plus dare ſolitus quam petatur: venit cum omnibus iſtis. Adventus Chriſti. Venit enim cum potentia, & ſapientia, & miſericordia & iuſtitia. Venit cum potentia vincendi: cum ſapientia docendi: cum miſericordia ignoſcendi: cum iuſtitia ſatisfaciendi. De primo dicitur hic: *Excita potentiam tuam*. Potentiam utique vincendi dæmones, quam & ipſi timebant. Matth. 8 Quid nobis & tibi Jeſu filii Dei? veniſti huc ante tempus torquere nos. Legio enim fuit (ſicut alii Evangeliſtæ dicunt) quæ iſtud conquerendo dicit: bene autem dicit: Veniſti huc. Venit enim torquere eos in mundo corporaliter & eiiciendo ſpiritualiter: in inferno captivos auferendo: in iudicio plenius damnando. Si tot millia convenerant ad vexationem corporis, quot millia credis venire ad vexationem animæ uſurarii, luxurioſi, & invidi in morte? Item ſi tot millia canum infernalium, id eſt dæmonum, Chriſtus fugavit verbo: quid faciet baculo ac ſaxo? 1 Reg. 17 Numquid canis ego ſum, quia tu venis ad me cum baculo? Goliam enim, id eſt diabolum, baculo crucis & quinque lapidibus, id eſt quinque plagis ſtravit. Victus es ergo o ſatan baculo crucis. Unde Caſſiodorus: Crux

A humilium invicta tuitio, ſuperborum abiectio, victoria Chriſti, perditio diaboli. Caſſiod. in Pſ. 4 verſ. ſignatum eſt ſuper nos. De ſecundo: Scio quod Meſſias venit, qui dicitur Chriſtus. Joan. 4 Cumque ergo venerit ille annuntiabit vobis omnia. Zach. 5 Quid autem annuntiavit pauperibus, quid mitibus, quid lugentibus, quid iuſtitiam eſurientibus, quid miſericordibus, quid mundis corde, quid pacificis, quid perſecutionem patientibus, require. Quid annuntiavit divitibus: Mortuus eſt dives, & ſepultus eſt in inferno. Luc 16 Quid immitibus: Omnis qui iraſcitur, &c. Matth. 5 Item quid ridentibus & laſcivientibus: Væ vobis qui nunc ridetis, & ſic de aliis. Luc. 6 Chriſtus ergo B annuntiavit omnia quæ ad divinam reconciliationem, noſtri meliorationem, & æternam ſalvationem pertinent. Quare pulchri ſuper montes pedes annuntiantis & prædicantis pacem; annuntiantis bonum prædicantis ſalutem. Iſa. 52 Pacem contra Dei offenſam: bonum contra animæ maculam: ſalutem contra æternam pœnam. De tertio: Prope eſt ut veniat tempus eius incarnationis, ut dicit Gloſſa. Iſa. 14 Miſerebitur enim Dominus Jacob, id eſt cordis, quod ſupplantat vitia per pœnitentiam. Miſericordiam volo, & non ſacrificium: Non enim veni vocare, &c. Matth 9 Gloſſa. Miſericordiæ exemplum dat dicens: Non veni, &c. C Ecce ad peccatores venit. Hieronymus: Notandum in genealogia Salvatoris nullam ſanctarum aſſumi mulierum: Hieron. in Matth. c. 1 tom. 6 ſed eas, quas ſcriptura reprehendit, ut qui propter peccatores venerat, de peccatoribus naſcens omnium peccata deleret. Ibi enim per Raab, & Ruth, & Berſabee, generatus oſtenditur Dominus. In his tribus quælibet anima, quæ per mundum, vel diabolum, vel carnem peccatis conſtringitur, figuratur. Prima per Raab meretricem Hierico, quod interpretatur luna: ſignificat mundum. Secunda per Ruth Moabitidem, quæ interpretatur de patre genita; vos ex patre diabolo eſtis. Joan. 8 Tertia per Berſabee adulteram.

Digitized by Google

Iſa. 56 ram ; De quarto . Juxta eſt ſalus mea ut veniat, juſtitia mea, ut reveletur. Juſtitia Dei in filio revelata eſt : quia per ipſum pro homine juſtiſſime ſatisfactum eſt : & homo juſtiſſime redemptus. Cum enim redemptio ſit condigna pretio rei recuperatio : ecce nihil fuit in cœlo, vel in terra quod ita pretioſum eſſet ſicut totum genus humanum , quod perditum fuit, niſi ſolus Deus recuperaſſet. Oportet ergo Deus eſſe eum quod redimi debuimus. Item qui peccavit, ſatisfacere debuit. Homo autem peccavit : ergo Deus & homo debet eſſe redemptor . Bernardus : Homo qui debuit : Deus qui ſolvit, potuit. Pater meus amiſit me : Frater meus redemit me. Item homo mortis debitor fuit. Mori ergo debuit qui pro homine ſatisfacere voluit : Ut per mortem deſtrueret, &c. Item mors per lignum venit : ergo per lignum mors deſtrui debuit. Benedictum eſt lignum per quod fit juſtitia : Per quæ quis peccat, &c.

Redemptio quid.

Heb. 2 · Sap. 14 · Sap. 11

SERMO III.

Rom. 15 QUæcumque ſcripta ſunt ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt. Multum, chariſſimi, amandæ ſunt ſcripturæ, tamquam lucernæ in tenebris hujus vitæ. Sed attende quod quadruplex eſt ſcriptura, videlicet præſcientiæ increatæ, conſcientiæ innatæ, ſcientiæ inſpiratæ, ſapientiæ incarnatæ. De prima: Gaudete, quia nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis. Felices qui ſic vivunt quod nomina ſua in libro vitæ ſcripta eſſe ſperare poſſunt. Non enim ibi viles ſed reges ſcripti ſunt. Auguſtin. Omnes regnaturos cum filio ſuo, ſic hos ſcripſit Deus, hos continet liber vitæ. Væ autem luxurioſis, invidis, uſurariis, & aliis perverſis , quorum nomina non ſunt ibi ſcripta : Qui non eſt inventus in libro vitæ ſcriptus , miſſus eſt in ſtagnum ignis . Licet autem tales non ſint in ſcriptura prædeſtinationis : ſunt tamen

Scriptura quadrupl.

Luc. 10 · Apoc. 20

A in ſcriptura reprobationis : Ecce ſcriptum eſt coram me, non tacebo , ſed reddam & retribuam in ſinu eorum iniquitates veſtras. De ſecundo: Cum gentes quæ legem non habent naturaliter, quæ legis ſunt faciunt: ejuſmodi legem non habentes ipſi ſibi ſunt lex : qui oſtendunt opus legis ſcriptum in cordibus ſuis teſtimonium illis reddente conſcientia ipſorum. Unde conſcientia ſignificatur per tabulas lapideas. Tabulæ enim durabiles in ſe continent ſcripturam. Nullus ergo excuſari poteſt, quod ſcripturas neſciat, cum ſcripturam in corde habeat ſecundum quam vivat. Sicut enim decem mandata B in tabulis, tabulæ in arca : arca in tabernaculo : ſic lex naturalis in conſcientia : conſcientia in anima : anima autem in corpore eſt. Sed heu per peccatum obſcurata eſt ſcriptura conſcientiæ; ſed illuminatur per ſuſceptionem gratiæ : Dabo leges meas in cordibus eorum , & in viſceribus eorum ſuperſcribam eas. In libro autem conſcientiæ, non ſolum lex naturalis, ſed etiam quidquid contra hanc legem homo fecerit ſcriptum eſt. Unde ſi librum conſcientiæ non habes inſcriptum bonis meritis tamquam calamo aureo , habes tamen ſcriptum malis meritis tamquam ſtylo ferreo : Peccatum Juda ſcriptum C eſt ſtylo ferreo, &c. In ungue adamantino, id eſt in corde obſtinato. Sed heu iſta ſcriptura ab omnibus legetur in noviſſimo die. Unde Origenes ait: Nudabitur cordis conſcientia, & aperto corde videbuntur litteræ peccatorum, quæ ſtylo ferreo, & in ungue adamantino ſcripta ſunt, atque univerſa ſpectantium multitudo leget in pectore noſtro ſignatas ſingulas imagines peccatorum. De tertio ; Omnis ſcriptura divinitus inſpirata eſt. Has ſcripturas ſerva bene vivendo in hac vita , ſi vis bene vivere in æterna ; Quid faciendo vitam æternam poſſidebo ? At Jeſus dicit ad eum : In lege quid ſcriptum eſt ? &c. Uſque, & proximum tuum ſicut teipſum. Væ autem

Iſa. 65 · Rom. 2 · Hebr. 8 · Hier. 17 · 2 Tim. 3 · Luc. 18

Digitized by Google

tem miſeris ſcripturæ transgreſſori- A bus; Maledictus homo qui non permanſerit in omnibus quæ ſcripta ſunt in libro legis, ut faciat ea. Nota quod ait, divinitus inſpirata. Et hoc patet quod ſcriptura ſacra cœlitus nobis eſt emiſſa. Propter hæc ſicut exules & peregrini de litteris charorum ſuorum de patria ſua miſſis; ita conſolantur amici Dei de ſcripturis divinis. Unde hic bene dicitur; *Quæcumque ſcripta ſunt*, uſque ſpem habeamus. Igitur de patria recitantur litteræ, dum ſcripturæ nobis prædicantur. Auguſtinus, Peregrinamur, ſuſpiramus, gemimus. Veniunt ad nos litteræ de patria noſtra; ipſas recitamus nobis. Signum B ergo eſt quod ad cœleſtem patriam non pertinent, qui has litteras ſervare vel audire nolunt. De quarto; lingua mea calamus ſcribæ velociter ſcribentis, &c. Spiritus ſanctus in linguis igneis apparuit ſuper Apoſtolos. Linguam ergo & calamum intellige Spiritum ſanctum. Hac enim lingua verbum patris per incarnationem in mundum prolatum eſt. Hoc calamo verbum patris pelli humanitatis unitum eſt. Hæc pellis in ligno crucis eſt extenſa. Extendens cœlum ſicut pellem. Velociter iſte calamus ſcripſit, quia in inſtanti conceptionis liber iſte conſummatus fuit. Gregorius; Nuntiante Angelo, & C adveniente ſpiritu ſancto, mox verbum in utero; mox intra uterum verbum caro. Hic eſt liber quem vidit, ſcriptum intus & foris. Quanta in hoc libro intus ſapientia, & quanta foris exempla ſcripta ſint, quis poſſet ſcire? Legere tamen ſemper debemus in hoc libro. Et quid ibi legitur? Lamenta in mundo; carmen in cœlo; væ in judicio. Ecce qualia ſcripta, qualia privilegia poſſidendæ hæreditatis nobis danda ſunt; quibus rubrica & bulla appoſita eſt. Joan. Chryſoſtomus; Ne aliquid doctrinæ Chriſti deeſſet, ſecuta eſt forma; quæ ideo ad ultima dilata eſt; ut quaſi piæ hæreditatis teſtamentum filii ſuperſtites eo devotius amplecterentur, quo Chriſti ſanguine ſcripta privilegia manifeſtius viderunt; & impoſita bulla impreſſam obedientiæ ejus imaginem.

Galat. 3
Pſalm. 44
Act. 2
Pſalm. 103
Greg. lib. 18 moral. poſt med.
Ezech. 2

SERMO IV.

TUnc *videbunt filium hominis venientem in nube cum poteſtate magna & majeſtate*. Venientem ad judicium tempus præveniendum, perſonæ intendendum, loco occurrendum, auctoritate tremendum eſt. De primo; Media nocte clamor factus eſt, exite obviam ſponſo, &c. Ecce ſponſus venit. Hebræi tradunt Chriſtum nocte media venturum, ſicut venit omnipotens ſermo tuus Domine percutiens Ægyptum. Quidam etiam ſanctorum hic opinantur, quod ſicut nocte Chriſtus natus eſt, & nocte venit ab inferis; ita nocte veniet ad judicium. Alii exponunt, Media nocte, id eſt nullo ſciente. Illa autem hora hic per tunc exprimitur cum dicitur. *Tunc videbunt*. O iſtud tunc quam timendum malis; quam deſiderandum bonis. Tunc enim erit reſurrectio mortuorum. Tunc ſurrexerunt omnes virgines illæ. Tunc judicis manifeſtatio erit, unde hic; *Tunc videbunt filium hominis*. Tunc ſententiæ prolatio; Tunc dicet rex, &c. Prævenire ergo debemus hoc tempus cum prudentibus virginibus accipiendo oleum in cordium noſtrorum vaſis. De ſecundo; Hic Jeſus qui aſſumptus eſt a vobis in cœlum ſic veniet. Interlinearis. In eadem forma, id eſt carnis ſubſtantia, Beda; In eadem natura veniet judicaturus, in qua venit judicandus. Unde bene dicitur hic. Videbunt filium hominis. Divinitas enim Chriſti a malis non videbitur (ſicut dicit Auguſtinus) ſub illa forma qua Deus eſt; ſed qua filius hominis omnibus apparebit; Ecce venit cum nubibus & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent ſe ſuper eum omnes tribus terræ. Videbitur enim univerſaliter,

Luc. 21 b
Matth. 25
Sap. 18
Matth. 25
Matth. 22
Act. 1
Beda in Matt. c. 25 tom. 5
Apoc. 1

liter, corporaliter, terribiliter. Videbitur univerſaliter. Unde dicit. Videbit eum omnis oculus. Interlinearis, tam bonus quam malus. Non enim tantum humiles & continentes, & miſericordes, & alii mundi oculi: immo etiam ſuperbi, avari, luxurioſi, & alii immundi oculi, & impii videbunt. Auguſtinus: Formam ſervi quam hic habuiſſe eum viderunt, & ipſam videbunt invidi, pii, & impii. Sed væ talibus oculis: Oculi tabeſcent in foraminibus ſuis. Item corporaliter. Unde addit: Et qui eum pupugerunt. Joan. Chryſoſtomus: Oſtendens in judicio non ſolum vulnera & cicatrices ſed ipſam mortem exprobratiſſimam oſtendens. Pungitur autem Chriſtus non ſolum a crucifixoribus: ſed quotidie a tortoribus fidelium: Si affliget homo Deum: quia vos crucifigitis me. Item terribiliter. Unde plangent, &c. Si non vis tunc plangere propter ſententiam, nunc plange per pœnitentiam. Plangam paululum dolorem meum. Plange paululum in mundo, ne plangas plurimum in inferno. De tertio: Ecce cum nubibus cœli filius hominis veniebat. Nubes in aere eſt, & Chriſtus in aere ſedebit ad judicium: ubi boni ipſi occurrent: Simul rapiemur, &c. Unde bene dicitur hic: *Venientem in nubibus*. Chriſtus ergo, & boni erunt in aere ſuper vallem Joſaphat, quæ eſt in latere montis Oliveti; ſed mali in valle & in terra manebunt, qui in imo fuerunt vitiorum: quia adhæſit in terra venter eorum: Congregabo omnes gentes: & deducam eas in vallem Joſaphat. Sicut ergo mali in terra, boni in aere erunt: ita credi rationabiliter poteſt, quod ſuper bonos erit Chriſtus cum eis qui ſedebunt ſuper ſedes duodecim iudicantes duodecim tribus Iſrael. Aſcendamus ergo de valle vitiorum, ne ibi remaneamus in valle cum damnandis. Nunc in terra Chriſtum ſequamur corde: ut tunc in anima Chriſtum ſequamur & corpore. Gregorius: Et ſi adhuc tenemur infirmitate corporis, ſequamur tamen paſſibus amoris. De quarto: Cum venerit filius hominis in maieſtate ſua, & omnes Angeli eius cum eo Maieſtas autem venientis apparebit: quia veniet cum turba copioſa. Et ecce veniet Dominus cum omnibus ſanctis ſuis faciens iudicium, &c. Judas in can. Et hic dicitur omnes Angeli eius cum eo. Item veniet in forma glorioſa: Sicut fulgur coruſcans, &c. Gloſſa. Subitus & coruſcans ſic ut nullus in ſua mente manere permittatur, quin iudicis fulgure penetretur. Auguſtinus: Licet in forma ſervi glorificata iudicantem videbunt boni & mali, tolletur tamen impius, ut non videat claritatem Dei, qua Deus eſt: quam ſoli mundo corde videbunt: quod erit eis vita æterna Item veniet poteſtate virtuoſa. Unde ſequitur: *Venientem cum magna poteſtate*. Tunc apparebit virtus divinæ poteſtatis quia mortuos ſuſcitabit: & totum mundum pro meritis iudicabit.

Zach. 14 · Malach. 3 · Job 10 · Dan. 8 · 1 Theſſ. 4 · Joel. 3 · Matth. 25 · Epiſt. can. Jud. Epiſ. · Zach. 8 · Luc. 17

SERMO V.

Scitote quia prope eſt regnum Dei. Luc. 21 Quatuor ſunt valde prope. Gratiæ largitas in mundo: iræ ſeveritas in iudicio: pœnæ acerbitas in inferno: & gloriæ ſerenitas in cœlo. De primo. Prope feci juſtitiam meam: Iſa. 46 & non elongabitur, & ſalus mea non morabitur. Juſtitiam dicit gratiam iuſtificantem: Juſtitiam & iudicium correctio ſedis eius. Juſtitia gratiæ Pſalm. 96 iuſtificantis: & iudicium pœnitentiæ ſatisfacientis corrigens animam quæ eſt ſedes Dei. In hac iuſtitia eſt ſalus animæ. Unde addit: Salus mea non morabitur. Ex quo ergo prope eſt ſalus gratiæ hominibus, quare miſer peccator gratiam non ſentis & non accipis? audi quare, unde eſt quod clara luce dormiens non ſentit diem? quia ſenſus ſomno ligatus ſit, ſic utique prope eſt nobis dies gratiæ; ſed ſomnus voluptatis carnalis ſenſus animæ ligat; ut huic propinquantem lucis diem non ſentiat. O ſumma & in-

Digitized by Google

acceſſibilis lux quam longe es a me, A qui tibi ſum prope. Adhuc lates Domine animam meam in luce tua: & ideo verſatur in tenebris & miſeria. Ideo monet Apoſtolus, dicens: *Rom. 13* Hora eſt jam nos de ſomno ſurgere, &c. uſque dies autem appropinquavit. *Joel. 1.* De ſecundo: Ah, ah, ah, diei, quia prope eſt dies Domini. Ter gemendo ah, oſtendit gemendum eſſe timore judicii eis qui offendunt. Trinitatem patrem & filium, & ſpiritum ſanctum. Vel tripliciter offendunt corde, & ore, & opere. Hoc triplici gemitu pro peccatoribus lamentantur Hieremias, Ezechiel, & Joel. Lamentatur Hieremias peccantium damnabilem ſecuritatem: Ah, B *Hier. 14* ah, ah, Domine Deus, prophetæ dicunt eis, non videbitis gladium. Prophetæ iſti mali conſiliarii & ani- *Apoc. 1* marum deceptores. Gladius eſt ſententia iræ Dei: De ore ejus glaudius exibat ex utraque parte acutus. Item gemit peccatorum abominabilem voracitatem? Numquid ſtercus huma- *Ezech. 4* num comedet quis? Propheta dicit: Ah, ah, ah Domine Deus. Ecce anima mea non eſt polluta, &c. Abominabile ſtercus eſt peccatum: quod comedunt, qui de uſura, furto, rapina, paſcuntur. Idem Joel gemit judicii terribilis propinquitatem, di- *Joel. 1* cens: Ah, ah, ah, diei: quia prope eſt dies Domini, &c. qui terribilis eſt peccantibus corde & ore & *Hier. 48* opere ſimul. De tertio: Prope eſt interitus Moab ut veniat: & malum C ejus accurret velociter nimis. Moab peccatorem ſignificat. Interpretare *Joan. 8* enim ex patre: Vos ex patre diabolo eſtis, interitus æternam damna- *Prov. 1* tionem ſignificat: Ego in interitu veſtro ridebo. Graviter enim inerit damnandis iſte riſus; ſed tamen juſte. Nam in hoc ſæculo ubi Dominus fleviſſe legitur, peccator ridet *Luc. 6* per vana gaudia, &c. Væ vobis qui nunc ridetis: quia lugebitis & flebi- *Prov. 10* tis vos: Quaſi per riſum ſtultus operatur ſcelus. Et ideo in futuro ſæcu- *Matth. 22* lo peccator flebit: Erit fletus & ſtridor dentium. Item Dominus eum irridebit: immo etiam dæmonum ridiculum erit peccator: Tyranni ri- *Abac. 1* diculi ejus erunt. Gregorius: Niſi contra malignos ſpiritus vigilemus ſollicite, ipſos irriſores patiemur quos ad malum perſuaſores habemus. Timendum valde eſt: quia interitus iſte non ſolum dicitur eſſe prope, immo accurrit vel velociter nimis. Peccator enim currit in interitum: & interitus currit ad eum in morte: & multo propior eſt quam credant. Nam qui inter nos hic nunc ſedet, forte infra menſem, forte infra octo dies, forte adhuc hodie erit in inferno. Ejus utique interitus ſatis eſt prope: Cum enim dixerint pax, & *1 Theſſ. 5* ſecuritas, tunc repentinus eis ſuperveniet interitus, &c. De quarto dicitur hic: *Prope eſt regnum Dei*. Notandum autem quod Dominus hic regnum Dei æſtati comparat, dicens: Videte ficulneam, &c. uſque: Scitis quia prope eſt æſtas. Sicut enim inchoante æſtate flores & vermes egrediuntur de terra: Sic in reſurrectione boni egredientur ſicut flores. Pſ. *Pſalm. 27* Refloruit caro mea. Mali autem ſicut vermes de ſepulcris. Sed quid mirum ſi tunc quaſi vermes appareant abominabiles, qui nunc ſerpentes dicuntur? Genimina viperarum, &c. Item ſicut æſtas delectabilis eſt de cantibus avium, ita regnum Dei de laudibus jubilantium Angelorum & hominum: Voce quam audivi ſicut *Matt. 3* *Apoc. 14* citharœdorum, &c. Auguſtin. Quanta erit illa ſerenitas, ubi nullum erit malum: nullum latebit bonum: vacabitur Dei laudibus: qui erit omnia in omnibus.

DOMINICA TERTIA
ADVENTUS DOMINI
SERMO I.

MEdius autem veſtrum ſtetit, quem *Joa. 1* vos neſcitis. Licet tantæ ſanctitatis eſſet Joannes Baptiſta, ut a plu-

pluribus Chriſtus reputaretur, interrogatus a Judæis utrum eſſet Chriſtus, reſpondit veritatem, quia non eſſet Chriſtus, ſed tamen ut ad propoſitam quæſtionem Judæorum de Chriſto reſponſio pateat: nuntius fidelitatis & præco veritatis adjunxit propoſitum verbum, dicens: *Medius autem veſtrum ſtetit, &c.* In quo quidem verbo primo aſſerit reconciliativi officii congruentiam. Secundo recolit verbi incarnati præſentiam. Tertio arguit populi Judaici negligentiam. Primo aſſerit reconciliativi officii congruentiam, cum dicit: *Medius autem veſtrum.* Secundo recolit verbi incarnati præſentiam, cum ſubdit: *Stetit*, id eſt præſentialiter inter vos fuit. Tertio arguit Judaici populi negligentiam, cum ſubinfertur: *Quem vos neſcitis.*

Dicit ergo: *Medius autem veſtrum.* Ubi notatur congruentia reconciliativi officii. Etiam congruum fuit, ut qui medium tenebat in throno, medium teneret in officio. Et qui medium in via fuerat creationis, medium exiſteret in via recreationis: ut per verbum mundus reficeretur, per quod fuerat factus. Eſt autem Chriſtus congruum medium. Primo mirabilis colligantiæ, in incarnatione. Secundo regularis diſciplinæ in converſatione. Tertio vitalis influentiæ, in paſſione. Primo Chriſtus eſt medium congruum mirabilis colligantiæ in incarnatione: quia in ipſo mirabiliter duo conjunguntur extrema, videlicet primum divinitatis & ultimum humanitatis. Ipſe enim eſt pax noſtra, qui utraque fecit unum, & propter hoc multo melius quam Moyſes poteſt dicere Chriſtus, per quem gratia reconciliationis & veritas incarnationis facta eſt, illud: Ego medius fui & ſequeſter inter vos & Deum. Ipſe enim eſt quaſi ſtella matutina in medio nebulæ, id eſt aſſumptæ humanitatis. Secundum quod dicitur: Sicut enim ſtella matutina eſt media inter tempora diurna & nocturna, & influit ad purgationem

Chriſtus medium congruum.

Epheſ. 2

Deut. 5

Eccl. 50

A tenebrarum: ſic Chriſtus fuit medius inter diem divinitatis & noctem humanitatis, peccatorum tenebras amovendo. Secundo Chriſtus fuit congruum medium regularis diſciplinæ in converſatione, numquam recedens a medio virtutis in locutione: a medio honeſtatis in operatione: quia ſemper medium tenuit in omni genere virtutum perfectionis. Ideo dicitur in Pſalmo de ipſo: Sanctificavit tabernaculum ſuum altiſſimus Dei in medio ejus non commovebitur. Et ratio eſt: quia ita virtute humilitatis ſe firmavit quod licet perflarent venti altiſſimæ ſuperbiæ; defoſſam tamen ejus humilitatem numquam potuerunt attingere. Nam cum B eſſet rex altiſſimus, pauperibus, & piſcatoribus ſe ſociavit, immo miniſtravit. Doctor ſapientiſſimus ad modum pueri ſimpliciſſimi, doctores audivit. Princeps fortiſſimus ad crucis patibulum ſe duci permiſit. Unde ipſe dicit de ſeipſo: Ego autem in medio veſtrum ſicut qui miniſtrat. In medio ſtat damnans angulos ambitionis, in beneficiorum exhibitione latibula perſonarum acceptionis, in præbendarum diſpenſatione: deluſoria verba privatæ conſolationis, & conventicula ſordidæ delectationis; ſicut qui miniſtrat, non ſicut qui dominatur. Tertio Chriſtus C fuit medium vitalis influentiæ in paſſione; ubi operatus eſt ſalutem in medio terræ. Sicut enim cor quod eſt medium vivifici caloris mediantibus ſpiritibus influit vitam in cetera membra animalis; ſic Chriſtus crucifixus in medio latronum, qui eſt lignum vitæ plantatum in medio paradiſi; id eſt, Eccleſiæ mediantibus ſacramentis influit vitam in alia membra corporis myſtici. Et hoc eſt quod dicitur; Oſtendit mihi fluvium aquæ vivæ ſplendidæ tamquam cryſtallum procedentem de ſede Dei & agni in medio plateæ ejus, Fluvius dicitur diſpenſatio ſacramentorum; Sed ſplendidus tamquam cryſtallus, propter claritatem & nitorem, quem

Pſalm. 45

Luc. 2

Luc. 22

Pſalm. 73

Luc. 23

Geneſ. 2

Apoc. 22

Digitized by Google

quem relinquit in animabus quæ in hoc flumine baptizantur. Dicitur autem fluvius aquæ vivæ, propter efficaciam gratiæ, quæ vivificat animam. Et dicitur procedere a ſede Dei & agni: quia ſacramentalis gratia eſt quæ procedit a Deo tamquam ab actore & efficiente, ſed a Chriſto tamquam a mediatore & promerente: propter quod dicuntur omnia ſacramenta habere efficaciam a paſſione Chriſti. Unde ſecundum Auguſtinum: (*Auguſt. in ſerm. poſt med. tom. 3*) de latere Chriſti dormientis fluxerunt ſacramenta, dum inde fluxit ſanguis & aqua in medio plateæ ejus, id eſt Eccleſiæ, quæ eſt corpus myſticum, ut per eum vivificatur.

Secundo notatur verbi incarnati præſentia: cum ſubdit: *Stetit*. Id eſt præſentialiter inter vos fuit. Stetit autem Chriſtus inter homines. Primo ut Pontifex clementiſſimus, ad purgandum delinquentes a malo culpæ: Secundo ut doctor ſapientiſſimus, ad illuminandum verbo doctrinæ: Tertio ut rex potentiſſimus, ad liberandum impotentes a malo pœnæ, & inducendum ad bonum gloriæ. Sic Chriſtus tamquam mediator ſufficiens & verus Angelus novi teſtamenti habuit tres actus hierarchicos in Eccleſiaſtica hierarchia, ſcilicet. Purgare per expiationem culpæ: illuminare per eruditionem doctrinæ: & reficere per remotionem pœnæ & collationem gloriæ. Primo ſtetit ut pontifex clementiſſimus ad purgandum delinquentes a malo culpæ. Unde: (*Apoc. 3*) Ego ſto ad oſtium pulſo, ſi quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi, intrabo ad illum, & cœnabo cum eo. Ego ſcilicet Chriſtus ſto ad oſtium cordis clauſi per peccati delectationem, & pulſo per internam vocationis inſpirationem: quam loquor ad uniuſcujuſque peccatoris cor: ſi quis audierit vocem meam, ſcilicet per auditus inclinationem, & operis executionem, & aperuerit mihi per peccati confeſſionem & deſertionem,

A intrabo ad illum per juſtificantis gratiæ inhabitationem: & cœnabo ſecum per ſpiritualium ciborum ſuavium refectionem. Unde Auguſtinus: ſuper Geneſim ad litteram. Principium rationalis creaturæ ab æterno eſt æterna ſapientia, quæ nullo modo ceſſat occulta inſpirationis locutione loqui creaturæ, quæ ab ipſa formata eſt: ut ad ipſam convertatur, quia aliter perfecta eſſe non poteſt. Secundo ſtetit ut doctor ſapientiſſimus ad illuminandum ignorantes verbo doctrinæ. Unde Joannes: (*Joan. 6*) In noviſſimo autem die magnæ feſtivitatis ſtabat Jesus ut verus doctor: & clamabat quaſi tuba exaltans vocem

B ſuam, dicens: Si quis ſitit hauſtum ſcientiæ ſalutaris, veniat ad me humiliter petendo ſine pertinacia contemptionis, & bibat dulce vitæ poculum, quod ei de pelago ſcientiæ propinabo. Tertio ſtetit ut rex potentiſſimus ad liberandum impotentes de malo pœnæ. Unde dicitur: (*Act. 8*) Video cœlos apertos & Jeſum ſtantem a dextris virtutis Dei. Dum Jeſus Chriſtus exiſtens a dextris, id eſt ad æqualitatem patris inquantum Deus, & in bonis potioribus ejus inquantum homo Deus: non ſolum dignatus eſt Protomartyri ſuſtinenti ictus lapidum pro ejus nomine facere abundantem proventum gratiæ,

C per quam ſuperabat immanitatem Judæorum per benignitatem orationis, ſed dignatus eſt aperire cœlos, & ſeipſum ei oſtendere quaſi in ſignum, quod eum introducturus erat in bonum ſimilis gloriæ. Sequitur tertium.

Quem vos neſcitis. Ubi arguit Judæorum ignorantiam, quæ conſurgebat triplici de cauſa. Primo propter defectum illuminationis ſupernæ: Secundo propter impedimentum argumentationis ſophiſticæ: Tertio propter odium æmulationis fraternæ. Primo naſcitur Chriſtus propter defectum illuminationis ſupernæ. Unde in Pſalmo: Neſcierunt neque intellexerunt, in tenebris ambulant:

quia

quia non intelligunt verbum veritatis quod erat eis præſens per eſſentiam. Propter cæcitatem malitiæ abſens fuit per notitiam: ſicut ſol eſt præſens cæco & nequaquam apprehenditur ab ipſo, ideo neſcierunt fugere malum culpæ nec facere juſtitiæ bonum. Nam nullus poteſt dirigi ſine luce fidei: immo in tenebris ambulant ſectando falſitatem infidelitatis. Et propter hoc dicitur: Via impiorum tenebroſa, neſciunt ubi currunt. *Baruc. 3* Secundo neſcitur Chriſtus propter impedimentum argumentationis ſophiſticæ. Unde: Filii Agar, qui exquiſierunt prudentiam, quæ de terra eſt, negotiatores terræ, & Theman confabulatores, & exquiſitores prudentiæ & ſcientiæ, viam autem ſapientiæ neſcierunt. Licet omnis ſcientia ſit bona quis a Deo eſt, tamen quia ſcientia humana perverſe utentibus occaſionem cupiditatis præbet, ideo dicuntur filii Agar exquirere prudentiam, quæ de terra eſt. Agar enim perverſio interpretatur, & deſignat perverſe utentes mundana ſcientia: qui ſtatuerunt oculos declinare in terram. *Pſal. 16* Dicuntur etiam negotiatores Theman, ſcilicet voluptatis. *Theman autem ficus* interpretatur, & ſignat voluptatem ratione dulcedinis, ad hoc dicuntur confabulatores ſcientiæ ratione vanitatis & inflationis, & ſic dicitur ſcientia mundana: quia occaſionem multiplicis erroris præbet debilibus & infirmis, id eſt, perverſe utentibus, quæ nomine filiorum Agar deſignatur. Dicitur terram ratione cupiditatis deprimentis, animalis ratione voluptatis ſubvertentis. Dicitur etiam diabolica, ratione inflationis ſuperbientis: & quia tales nolunt credere nec acquieſcere primæ veritati tamquam matri bonæ, merito credent malæ novercæ, id eſt, philoſophicæ rationi: propter hoc ſequitur. *1 Joan. 2* Viam autem ſapientiæ neſcierunt non attendentes ſuum defectum eſſe, ſed divinæ ſapientiæ. Tertio neſcitur Chriſtus propter odium fraternæ æmulationis: Qui autem odit fratrem ſuum, in tenebris ambulat & neſcit quo vadit, quia tenebræ obcæcaverunt oculos ejus. Quia populus Judaicus dum loqueretur ei Chriſtus veritatem vitæ gratis, impugnabat & bonum ſupernæ gratiæ: ideo dicuntur odire fratrem ſuum Chriſtum, & in tenebris eſſe: immo quod pejus eſt, dicebant bonum malum & ponebant lucem tenebras, dicendo miraculoſa opera Chriſti, facta in digito Dei, fieri in Beelzebub principe dæmoniorum: *Luc. 11* immo in tenebris ambulant & neſciunt quo vadunt & hoc quia tenebræ invidiæ & falſitatis obcæcaverunt oculos eorum, ut non videant videntes & intelligentes non intelligant.

SERMO II.

Deus ab auſtro veniet: *Abac. 3* auſter eſt Spiritus ſanctus: Veni auſter, *Cant. 4* perfla hortum meum. Ab auſtro ergo Chriſtus venit: quia per Spiritum ſanctum conceptus fuit: qui hortum virginis perflavit. Conſideremus ergo quando, & unde, & quo, & quare venit. De primo: Cum quietum *Sap. 18* ſilentium, &c. Alia littera. Cum medium ſilentium continerent omnia, & nox in ſuo curſu medium iter haberet, omnipotens ſermo tuus, Domine, exiliens de cœlo, a regalibus ſedibus, durus debellator, in mediam exterminii terram poſilivit. Primum quietum ſilentium factum eſt Noe poſt diluvium a tumultu peccatorum, peccatoribus ſubmerſis. Secundum ab Auguſto Cæſare a tumultu bellorum nationibus ſubactis. Tertium erit interfecto Antichriſto, a tumultu perſecutionum converſis Judæis. Quando ergo medium ſilentium, id eſt pacem tenerent omnia ſub Auguſto (ſiluit enim totus mundus in conſpectu ejus) tunc venit princepes pacis, & pax ab angelis nuntiatur. Sequitur, & nox in ſuo curſu, &c. Ad *Luc. 2* lit-

litteram nocte diei dominicæ anno regni Auguſti Cæſaris quadrageſimo ſecundo: Herodis vero tertio: ab Adam autem quinque millia centum nonaginta fluxere anni, ea die qua dixit Deus: Fiat lux: lux orta eſt nobis. Quis umquam vidit ſolem
Gen. 1 media nocte oriri? Et ecce medio noctis curſu, id eſt in profundo ignorantiæ peccatorum mundo obtenebrato, lux venit in mundum: & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Ideo etiam
Joan. 3 media nocte ad judicium veniet: Me-
Matt. 25 dia nocte clamor factus eſt, &c.
Joan. 8 De ſecundo: Scio unde veni & quo
Matth. 1 vado, &c. O Domine Deus mirabile ex cogitare unde caro verbi venit: A regalibus ſedibus venit, id eſt per virginem de regali ſtirpe deſcendentem, ut patet in libro generationis: Item mirabilibus unde Chriſti anima venerit: quia non ſolum de nihilo creata, ſicut aliæ animæ, ſed ab ipſa creatione repleta Spiritu ſancto ſine menſura: *Deus ab auſtro veniet*. Id eſt ſpiritus, quo conceptus replebitur. Quis vero miretur de anima Chriſti: cum mirabilior ſit quam creatio cujuslibet alterius animæ? Unde Richardus: Numquam tantum in omni opere Dei quam in animæ Chriſti creatione apparet Dei potentia ſublimior, ut ſapientia mirabilior, aut miſericordia jucundior. Item mirabiliſſimum unde veniat
Joan. 1 ipſum verbum: Qui de cœlo venit ſuper omnes eſt, &c. De cœlo Trinitatis: De cœlo æternæ altitudinis, de quo: In cœlum aſcendam,
Iſa. 14 &c. De primo ergo cœlo contra Luciferum deſcendit, ad quod Lucifer aſcendere voluit. Quia ſuper omnes Angelos & homines & dæmones merito ipſi omne genu curvatur:
Phil. 2 In nomine Jeſu, &c. De tertio:
Joan. 16 Exivi a patre & veni in mundum.
1 Joan. 5 Benignus in malignum venit: In ma-
1 Joan. 2 ligno poſitus eſt totus mundus: Omne quod in mundo eſt: concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum: & concupiſcentia vitæ: propter hæc vere abominabilis eſt mundus. Ambroſius: Mundum quaſi fœtidum vito, & quaſi iniquum caveo, & nocivum relinquo. Venit ergo Salvator propter nos, quaſi in clibanum ignitum, ſcilicet in mundum, non tamen ipſe igne uritur: ſed per eum extinguitur. Ipſe eſt Angelus qui venit in igne tres pueros liberare.
Primus ergo ille qui per ventum roris Dan. 3
flantem, id eſt per Spiritum ſanctum de igne concupiſcentiæ. Et ſecundus ille qui de igne avaritiæ. Et tertius ille qui de igne ſuperbæ vitæ liberatur.
De quarto: Si autem fortior illo ſu- Luc. 11
perveniens vicerit eum, &c. Et bene dicit ſuperveniens. Super omnes enim eſt, & ſuper diabolum venit, & ipſum morte vicit: & mundi converſione arma ejus, id eſt peccata, qui-
bus nos impugnat, agnus qui tollit Joan. 1
peccata mundi, abſtulit & ſpolia, id eſt animas in limbo detentas per multas in domo cæleſti manſiones diſtribuit. Unde & merito dæmones adventum Chriſti timuerunt, ſicut ſi-
gnificatum eſt. Ubi cum arca veniſſet 1 Reg. 4
in caſtra Iſrael, dixerunt Phyliſtiim: Venit Deus in caſtra, & ingemuerunt dicentes: Væ nobis. In caſtra militiæ vitæ præſentis venit Deus naſcendo. Arca eſt corpus Chriſti: urna aurea in arca eſt anima Chriſti; Manna divinitatis: Phyliſtiim dæmones, interpretantur enim potione cadentes. Et ipſi ceciderunt potione, qua Chriſtus bibit in cruce. Vide ergo cum quanta gratia Deus venit & ſubvenit. Bernardus: Quis cogitare ſufficiat qualiter Dominus prævenit nos, venerit ad nos, ſubvenerit nobis. De his quatuor prædictis, ſcilicet quando, unde, & quo, & quare venit Chriſtus; cum quietum ſilentium tenerent omnia & nox, &c. Ecce quan-
do venit. Omnipotens ſermo tuus Sap. 18
de cœlo a regalibus ſedibus. Ecce quare venit.

SERMO III.

JOannes cum audiſſet in vinculis opera Matth. 11
Chriſti, &c. Exponamus hoc verbum de bonis vinculis, quia de malis

Digitized by Google

malis ſæpe expoſitum eſt. Joannes interpretatur in quo eſt gratia, & ſignificat quemlibet juſtum: qui ad conſervationem gratiæ quadruplici vinculo debet eſſe ligatus: videlicet pœnitentiæ, amicitiæ, obedientiæ, ſapientiæ. Primum eſt ſatisfactionis. Secundum eſt dilectionis. Tertium, ſubjectionis. Quartum eruditionis.

Ezech. 4

De primo; Ecce circumdedi te vinculis, & non te convertes a latere in latus aliud, antequam compleantur dies obſidionis. Latus dextrum, in quo eſt quieſcendum, eſt affectus ſpiritualis.

Pſalm. 15

A dextris eſt mihi ne commovear. Latus ſiniſtrum eſt affectus carnalis, ſuper quod non debemus converti: quia ibi diaboli

Iſa. 14

ſedes eſt: Sedebo in monte teſtamenti in lateribus aquilonis. His B vinculis ligari debemus, antequam compleantur dies obſidionis: quia quamdiu exercitibus, ſcilicet mundi, diaboli, carnis, obſeſſi ſumus; vinculum pœnitentiæ deferere non debemus; hoc eſt uſque ad mortem.

Aug. lib. ver. & fal. pœn. c. 13 tom. 4

Auguſtinus: Pœnitens enim fructus ſuæ pœnitentiæ paratos habeat, numquam ſufficiat: ſemper doleat, ſemper coram Domino ante quem peccavit erubeſcat, & dolorem cum vita finiat. De ſecundo vinculo quod

Coloſſ. 3

eſt amoris: Induite vos ſicut electi Dei viſcera miſericordiæ, benignitatem, humilitatem, modeſtiam, patientiam. Et ſequitur: Super omnia hæc charitatem habentes, quod eſt vinculum perfectionis. Nota quod Apoſtolus hic enumerat multas virtutes ſub aſſimilatione veſtium cum dicit: Induite vos armaturam Dei. Poſtea dicit de charitate quaſi addens cingulum nobile quo veſtes colliguntur & continentur: cum ſubjungit: Super omnia hæc charitatem habete, quod eſt vinculum perfectionis, &c. Sed iſtud cingulum nul-

Aug. tract. de laude char. c. 8 ſ r. med. Gen. 42

lus pauper ſolvere poteſt. Auguſtin. Frater ſectamini charitatem, dulce & ſalubre vinculum mentium: ſine qua dives pauper eſt: & cum qua pauper dives eſt. Hoc enim vinculo homines quo ad pecem vinciuntur. De ter-

A tio: Simeon tenetur in vinculis. Simeon, auditio interpretatur, ſive audiens mœrorem. Infirmi enim præcepta obedientiæ in adverſis: Perfecti autem quandoque in proſperis audiunt cum mœrore: ſed attendant quod ait beatus Gregorius: Si obedientiæ culmen apprehendere nitimur, proſperis hujus ſæculi ex ſola juſſione, adverſis autem ex ſola devotione dominemur.

Greg. l. 35 mor. c. 10 ante med.

Auditio quoque obedientiæ mœrorem ſenſui: ſed gaudium ſpiritui adducit. Pſalmus. Auditui meo dabis gaudium & lætitiam, &c.

Pſalm. 50

De quarto: Decor vitæ eſt in illa: & vincula illa alligatura ſalutaris.

Eccl. 6

Et ibidem præmittitur: Mitte pedem tuum in compedes illius. Vincula hominem impediunt: & maxime pedem, ne homo eat quo vult vel faciat quod vult. Ita vincula doctrinæ quæ ſunt vincula ſapientiæ, prohibendo & comminando & aliis modis ligant ſpiritum, ne libere ſecundum deſideria carnis vel mundi moveatur. Ne enim eat ad luxuriam vel avaritiam, conſtrictus erit quaſi quodam vinculo ex ſententia illa Apoſtoli: Omnis fornicator aut immundus, aut avarus, quod eſt idolorum ſervitus, & cetera.

Epheſ. 5

Similiter introduc alias ſententias ſcripturæ, quibus conſtringitur homo ne invidiam vel gulam vel alia vitia incurrat. Ferrea & dura ſunt iſta vincula potentibus & nobilibus. Pſalmus. C Ad alligandos reges eorum, &c. Uſque ferreis.

Pſalm. 149

Auguſt. Ferrea ſunt vincula quamdiu timentur: amentur & aurea erunt. Sed heu perverſi toties rumpunt iſta vincula: Confregerunt iugum, ruperunt vincula: idcirco percuſſit eos leo de ſilva, id eſt diabolus.

Hier. 2

Secundum hoc quadruplex vinculum, quatuor in novo teſtamento in vinculis invenimus: Joannem, Chriſtum, Petrum & Paulum. Vincula ergo pœnitentiæ ſignificantur per vincula Joannis; de quo legitur quod pœnitentiam & verbo prædicabat; & exemplis vitæ oſtendebat: Facite ait fructus pœni-

Matt. 3

ten.

tentiæ: In vinculis decollatus fuit, A per quod datur intelligi, quod uſque ad mortem pœnitentiam deſerere non debemus. Vincula charitatis ſunt vincula Chriſti, de quibus: Vincientes Jeſum adduxerunt & tradiderunt Pilato. Hoc fuit vinculum maximæ charitatis. His vinculis per amorem trahit Dominus electos ſuos: In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis. Vincula obedientiæ per vincula Simonis Petri ſignantur, de quibus: Vinctus catenis duabus. Simon obediens interpretatur. Et etiam dicitur: Alius te cinget & ducet quo tu non vis, voluntate ſenſuali. Vinculum ſapientiæ per vinculum Pauli ſignificatur, de quo: In quo laboro uſque ad vincula quaſi male operans: ſed verbum Dei non eſt alligatum. Iſtis vinculis ruptis diabolus agitat hominem per devia peccatorum: Ruptis vinculis agebatur a dæmonibus in deſerta.

Matt. 27
Marc. 15
Oſee. 11
Act. 12
Joan. 21
2 Tim. 2
Luc. 8

SERMO IV.

Matth. 11
Adventus Chriſti quadrupl.

TU *es qui venturus es*, &c. Adventus Chriſti ad hominem quadruplex eſt: exterior, interior, inferior, ſuperior. Primus in mundum. Secundus in animam. Tertius ad infernum. Quartus ad judicium. Venit in mundum ſicut miniſter humilis. In animam ſicut dilectus amabilis. In infernum ſicut bellator invincibilis. Ad judicium veniet ſicut C judex inflexibilis. De primo: Quia filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare, &c. O quam fideliter & laborioſe nobis ſervivit, qui etiam in miniſterio noſtro animam ſuam dedit! Tamen ſervitii ſui immemores parvipendimus pretium pro quo ſervivit triginta tribus annis: immo denarium animæ noſtræ ipſe negamus. Unde conqueritur in Pſalmus. Pretium meum cogitaverunt repellere, cucurri in ſiti. O quam juſte conqueritur! O quam injuſte ipſi iſte denarius denegatur, quem non ſolum tamquam pretium ſervitii ſolvere tenemur redemptori! ſed etiam tamquam cenſum Domino creatori, ſicut in imaginis impreſſione probatur. Cujus eſt imago hæc, &c. uſque: Reddite igitur quæ ſunt Cæſaris Cæſari. Unde bene ait Auguſtinus: O vere plus tibi debeo quam meipſum totum: ſed nec plus habeo nec hoc ipſum pro me totum poſſum reddere: trahe Domine in amorem tuum vel hoc ipſum quod ipſe ſum. De ſecundo: Veniat dilectus meus in hortum ſuum. Hortus dilecti, id eſt Jeſu Chriſti, eſt cor fidele, cor devotum, in quo herbæ, flores, & fructus diverſarum virtutum & meritorum. Venit ergo ſponB ſus in hortum cordis devoti: non in ſentinam cordis ſordidi: Computruerunt jumenta in ſtercore ſuo: De hac ſentina eripi cupiebat qui dixit: Eripe me de luto ut non infigar. Sed multi de hoc ſtercore extrahi differunt, quibus continget ſicut Judæo: de quo dicitur, quod in cloacam cadens die ſabbati, extrahi noluit: die aut ſequenti, hoc eſt die dominico rex ipſum extrahi non permiſit, ſic dicens: Heri ſervavit ſuum ſabbatum: hodie ſervet meum. Ita faciet peccatori rex cœleſtis: ſi in die vitæ præſentis ſentinam vitiorum exire peccator noluerit, in die futuræ vitæ de lacu miſeriæ exire non poterit. Extrahatur ergo peccator in die præſentis vitæ, ut non cogatur ſubiici æternæ miſeriæ. Unde; Cujus veſtrum bos aut aſinus in puteum cadet, & non continuo extrahet illum, etiam in die ſabbati? De tertio, ſicut exponit Gregorius in homilia, dicitur hic: *Tu es qui venturus es, an alium expectamus*, &c. Ad infernum ergo venit & ſupervenit. Venit juſtis liberator: ſupervenit dæmonibus triumphator: Si autem fortior illo ſuperveniens vicerit illum, univerſa arma ejus auferet & ſpolia ejus diſtribuet. Arma diaboli, ſunt vires impugnandi quibus armatus eſt contra hominem. Unde de peccatore ad gehennam in morte rapiendo dicitur: Ipſum rapiet

Matth. 20
Pſalm. 61
Matth. 2
Cant. 4
Joel. 1
Pſalm. 68
Luc. 14
Greg. hom. 6 in Euang. & hom. 1 in Ezech. prope princ.
Luc. 11
Job 5

arma-

armatus, id eſt diabolus. Gregorius. A Quos viventes blanditiis decipit, hos morientes ſæviens rapit. Spolia autem ſunt animæ non ſolum in mundo, ſed etiam in limbo ejus captivitate detentæ, quæ diſtribuuntur per choros Angelorum ſecundum differentias meritorum. Chriſtus ergo diabolo fortior ſupervenit, quando potenter ad infernum deſcendit. Fortem vicit, quando diabolus poteſtati ejus tremebundus ſuccubuit. Dominus arma abſtulit: quando vires tentandi minuit: ſpolia diſtribuit quando animas per Angelorum ordines diviſit. De quarto: Ecce nomen Domini venit de longinquo: ardens furor ejus, & labia ejus repleta ſunt indignatione, & lingua ejus ignis devorans, per igneam ſententiam. De qua: Diſcedite a me maledicti, &c. Horribile eſt quod dicitur: Furor ejus ardens. Furens enim Chriſtus dicitur in judicio per ſimilitudinem: quia ſicut homo furens magnos & parvos indifferenter percutit, neque perſonas, neque preçes, neque munera accipit ad parcendum: ita Chriſtus in judicio, neque Papæ, neque Imperatoris, neque cujuſcumque alterius perſonam accipiet. Item preces non admittet, quia nullis precibus poterit tunc peccator a mortis ſententia liberari. Item munera non ſuſcipiet, quia nulla tunc poterit fieri oblatio pro peccato. Unde de his tribus conditionibus furoris ſeveri judicis Chriſti dicitur: Zelus & furor viri non parcet in die vindictæ. Ecce primum. Nec acquieſcet cujuſquam precibus. Ecce ſecundum. Non accipiet pro redemptione dona plurima. Ecce tertium Propter hoc ait Bernardus: Veniet dies judicii ubi plus valebunt pura corda, quam aſtuta verba: conſcientia bona, quam marſupia plena, quando judex non fallet neque falletur verbis, neque flectetur donis.

Iſa. 30 *Matth. 25* *Prov. 6* *Bern. epiſt. 1 ad Rob. circ. med.*

DOMINICA QUARTA

ADVENTUS DOMINI

SERMO I.

PARATE *viam Domini*. Joannes Baptiſta tamquam bonus diſcipulus & verus præco miſſus ad præparandam viam veri magiſtri, magni regis, qui judicis, Jeſu Chriſti, volens officium a Deo ſibi injunctum obſequi diligenter: in verbo propoſito tria facit. Primo præmittit admonitionem excitativam, ut a ſomno peccati reſurgamus: ſecundo vero addit informationem directivam, B ut regulas bene vivendi ſumamus: tertio ſubjungit explicationem motivam, ut Deo obſequio humili occurramus. Primo præmittit admonitionem excitativam, ut a ſomno peccati reſurgamus; cum dicit: *Parate:* Secundo addit informationem directivam, ut regulam bene vivendi ſumamus: cum ſubdit: *viam*. Sicut enim via materialis eſt quædam regula rectificans hominem, ne erret per devia, ſed ducens ad habitaculum civitatis: ſic ſpiritualis via pœnitentiæ eſt quædam regula rectificans hominem a deviis errorum, C quouſque perducat eum ad habitaculum patriæ cœleſtis. Tertio ſubjungit explicationem motivam, ut Chriſto obſequio humili occurramus, ibi: *Domino*, id eſt Chriſto. Sed quia tertium tangit ipſum ratione finis.

Luc. 3

Ideo primo videamus hic Domini proprietates. Secundo multiformem ejus proprietatum excellentiam ut juxta modulum noſtræ poſſibilitatis præparemus viam ei habitaculi mentalis. Habet propterea Dominus noſter in ſe triplicem proprietatem, ratione cujus eſt ſufficiens motor præparationis. Prima autem proprietas eſt profunditas ſapientiæ, ratione cujus eſt magiſter ſapientiſſimus. Secunda proprietas eſt ſublimitas potentiæ: ratione cujus eſt rex potentiſſi-

Domini noſtri triplex proprietas.

tiſſimus. Tertia proprietas eſt æquitas juſtitiæ: ratione cujus eſt judex æquiſſimus & rectiſſimus. Et ſic ratione bonorum habet certitudinem cognitionis, reſpectu malorum regalem gubernationem, & reſpectu mortuorum & vivorum ſententialem juriſdictionem. Primo Chriſtus eſt magiſter ſapientiſſimus ratione profunditatis ſapientiæ. Unde in Pſalmo.
Pſal. 146 Magnus Dominus noſter, & magna virtus ejus, & ſapientiæ ejus, non eſt numerus. Vere magnus Dominus noſter, quia intimus cujuslibet rei ſcrutator in eſſendo: & ideo non putemus eum abeſſe cum B locum ejus fœdamus. Et magna virtus ejus, quia potentiſſimus in agendo. Ideo cum mala committimus non putemus pœnam evadere cujus imperium deturpavimus. Et ſapientiæ ejus non eſt numerus, quia præſentiſſimus in cognoſcendo: & ideo cum committimus turpia non
Heb. 4 putemus eum ignorare: quia oculis ejus infallibilis ſapientiæ omnia nuda & aperta ſunt. Unde Gregorius, oculos clauſos in ſole tenens nec te ipſi, ſed ipſum tibi abſcondis. Ratione hujus profunditatis ſapientiæ dicitur in Pſalmo. Recedant vetera de ore veſtro quia Deus ſcientiarum Dominus eſt, & ipſi præparantur C cogitationes: quaſi dicat cogitationes humanæ philoſophiæ ſubiiciendæ ſunt ſecundum dictamen rationis, quemadmodum veterum nullius valoris eſt, quia Dominus Jeſus Chriſtus eſt Dominus ſcientiarum, in quo ſunt omnes theſauri ſcientiæ & ſapientiæ Dei abſconditi. Tertio eſt rex potentiſſimus ratione ſubli-
Coloſ. 2 mitatis potentiæ. Unde: Quis ſimilis tui in fortitudine Domine, qui ſimilis tui magnificus in ſanctitate laudabilis atque terribilis & faciens
Exod. 15 mirabilia. Quia omnia contigerunt illis in figura noſtræ liberationis de manu diabolicæ poteſtatis. Ideo ſecundum exhibitam veritatem dicamus: Quis ſimilis tui in fortitudine Domine [poteſtates diabolicas in profundum abyſſi demergendo] quis ſimilis tui magnificus in ſanctitate (fidelem populum a percuſſione mortis æternæ per effuſionem proprii ſanguinis liberando) laudabilis, in paſſione, propter amorem benevolentiæ & claritatis. Atque terribilis [in reſurrectione: propter ſplendorem gloriæ & claritatis] & faciens mirabilia [in aſcenſione, propter elevationem corporis terreſtris ad dexteram patris.] Tertio eſt judex rectiſſimus ratione æquitatis & juſtitiæ: Unde; Quærite Deum omnes manſueti terræ, qui judicium ejus facitis: quærite juſtum, quærite manſuetum. Manſueti terræ dicuntur humiles corde, qui quærunt Dominum cum ſubjectione filialis reverentiæ. Qui judicium ejus faciunt præterita peccata emendando & poſtmodum non committendo. Quærite iuſtum, in puniendo ſuperbientes. Quærite manſuetum in recipiendo pœnitentes. Unde Bernardus: Qualem te ſibi tribuis, talem adventum experieris, quia cum ſancto ſanctus eris, & cum perverſo perverteris. Sequitur. *Sopk.* 2 *Pſal.* 17

Parte. Ubi notatur monitio excitativa. Admonemur autem iuxta triplicem eius excellentiæ proprietatem nos præparare. Nam primo, quia magiſter ſapientiſſimus, præparemus nos ut diſcipuli anhelantes ad credendum magiſtro docenti per captivitatem intellectus. Secundo, quia rex potentiſſimus præparemus nos ut ſervi obſequentes ad obediendum præcipienti per excutionem effectus. Tertio, quia iudex rectiſſimus, præparemus nos ut veri pœnitentes ad reſpondendum iudici per emendationem defectus. Primo dico præparemus nos ut diſcipuli anhelantes ad credendum magiſtro docenti per captivitatem intellectus. Et de hoc poteſt exponi illud: Eſdras paravit cor ſuum ut inveſtigaret legem Domini. *1 Eſd.* 7 Quilibet bonus Chriſtianus exemplo Eſdræ deberet parare cor ſuum, per ſoliditatem fidei in cognitiva: per ſinceritatem ſpei, in affectiva: per ſedulitatem ſtudii in operativa, ad inve-

Digitized by Google

inveſtigandam legem Evangelicam, non ſecundum dictamen rationis Philoſophicæ: ſed ſecundum dictamen veritatis æternæ. Quæ quidem lex illuſtrat rationalem, ad cognoſcendum verum: inflammat concupiſcibilem, ad deſiderandum bonum: elevat iraſcibilem, ad ſperandum arduum. Secundo præparemus nos ut ſervi ſubſequentes ad obediendum præcipienti per executionem effectus. Et de hoc dicitur in Pſal. Paratus ſum & non ſum turbatus, ut cuſtodiam mandata tua. Paratus ſum inquit, ubi notatur promptitudo obediendi. Et non ſum turbatus, quia voluntarie & cum amore tibi ſacrificabo. Ut cuſtodiam mandata tua, opere diligenter adimplendo. Et de hoc ſimiliter: Parate corda veſtra Domino, & ſervite illi ſoli nulla admittentes communia; nulla æquiparantes paria: ſed eum extollentes ſublimiter ſuper omnia, eum amando, corde obſequendo, ore prædicando, & ſi neceſſe fuerit, corpore patiendo ſive moriendo. Tertio præparemus nos ut veri pœnitentes ad reſpondendum judici per emendationem defectus. Et de hoc dicitur: Qui timent Dominum, præparabunt corda ſua, & in conſpectu illius ſanctificabunt animas ſuas, quaſi dicat: Qui timent Dominum, ſcilicet timore filialis reverentiæ, præparabunt corda ſua per amotionem mortalis culpæ. Unde Gregorius: Tergat ſordes pravi operis qui Deo præparat domum mentis. Et in conſpectu illius ſcilicet Dei ſanctificabunt animas ſuas, id eſt affectus amoris & benevolentiæ.

Pſalm. 118

Eccl. 2

Tertio notatur in verbo propoſito informatio directiva, ut regulam bene vivendi ſumamus: cum dicit: *Viam*. Summo enim ſtudio viam mentalis habitaculi ad exemplar viæ materialis præparemus. Niſi enim via mentalis habitaculi ſibi bene præparata fuerit, numquam Chriſtus veniet ad nos: nec nos poterimus occurrere Chriſto. Sicut enim via materialis bene præparatur, primo per ſordium amotionem, ſecundo per veſtium proſtrationem, tertio per florum ſuperpoſitionem; ſic via ſpiritualis bene præparatur, primo per immunditiæ & fœditatis expulſionem, in completa confeſſione: ſecundo per laſciviæ carnalis proſtrationem, in diſcreta & debita caſtigatione: tertio per floridæ caſtitatis ſupererogationem, in pura mentis & corporis conſervatione. Primo autem via mentalis habitaculi bene præparatur per immunditiæ & fœditatis expulſionem, in completa confeſſione. Unde: Statue tibi ſpecula, pone tibi amaritudines compunctionis ad commiſſa deplorandum. Dirige cor tuum in viam rectam, ad bene comparandam. Secundo via mentalis habitaculi bene præparatur per veſtium proſtrationem in laſciviæ carnalis diſcreta & debita caſtigatione. Unde dicitur; Non declinabitis nec ad dexteram, nec ad ſiniſtram, ſed per viam quam præcepit Deus veſter ambulabitis, ut vivatis. Tunc enim in via auſteritatis & pœnitentiæ non declinatur nec ad dexteram, nec ad ſiniſtram, quando caro obedit ſpiritui imperanti, ne proruat ad peccandum, & ſpiritus condeſcendat neceſſitatibus carnis, ne ſuccumbat ad moriendum. Per talem enim viam diſcretæ caſtigationis carnis præcipit nobis Deus ambulare ut vivamus in ea. Nam via vitæ increpatio eſt diſciplinæ, quando per dictamen diſcretæ diſciplinæ laſciva caro reprimitur & ſpiritui ſervire cogitur. Qui enim concupiſcentiam caſtigat, culpam devitat, ex qua malo omnia oriuntur. Unde Gregorius: Mens noſtra ſi carnalibus deſideriis fuerit depreſſa, nequaquam ſui naturam ſufficit conſiderare: quia per tot cogitationes ducitur, quot obſtaculis obcæcatur. Unde quia diabolus multum præſumit de ſua poteſtate, carnis fragilitate, & mundi vanitate; ideo diaboli machinamenta debemus confringere, carnem propriam vincere: & mundi vanitates deſpicere:

Hier. 31

Deut. 5

Greg. lib. in Ezech. hom. 12

Digitized by Google

& tunc in via, quam præcepit nobis Deus, ambulantes, non declinabimus ad dexteram, nec ad ſiniſtram. Tertio via mentalis habitaculi bene præparatur per floridæ caſtitatis ſupererogationem, in pura mentis & corporis conſervatione. Unde in Pſal. Ambulans in via immaculata hic mihi miniſtrabat: Ille ambulat in via immaculata caſtitatis, qui Chriſto flores virginitatis miniſtrat, qui non ſolum habet munditiam carnis exterius, ſed etiam perfectam cordis ordinationem interius, per affectiones bonas. Nam ſicut in humano corpore cum in eo abundant multi mali humores, generant quandam ſcabiem & impruriginem & frequenter lepram, & tollunt munditiam corporis: ſic malæ & immundæ cogitationes quando abundant, generant quoſdam motus corruptos & deſideria in carne, quæ generant ſcabiem incontinentiæ, & lepram luxuriæ, & tollunt munditiam caſtitatis & ſanctimoniæ. Unde perverſæ cogitationes ſeparant hominem a Deo. Rogemus ergo, &c.

Pſalm. 100

SERMO II.

Abac. 2

VEniens veniet & non tardavit; Quia antiqui vehementer deſiderabant Salvatoris adventum, ut per ipſum a culpa & miſeria ſalvarentur, ideo Propheta conſolatur deſiderantes, dicens: *Veniens veniet*, &c. Geminat verbum veniendi. Quadruplex enim adventus Chriſti geminatur. Primus eſt in mundo: & hic eſt geminus, Unde dicitur: *Veniens veniet*. In mundo venit viſibiliter per incarnationem: Sacramentaliter per tranſubſtantiationem. Primus in ventre virginali: ſecundus in manu ſacerdotali. De primo. Exivi a patre & veni in mundum: quare & tu exeas de mundo & venias ad patrem per Chriſtum credendo & bene vivendo: Ego ſum via, veritas, & vita. Nemo venit ad patrem niſi per me. Exi ergo de mundo, mundi vitia, rapinas, luxurias, uſuras, invidias, &c. Relinquendo: Recedite, recedite: exite, exite inde: pollutum nolite tangere. Item de ſecundo accipi poteſt quod de arca Dei veniente in exercitum dixerunt Phyliſtiin; Venit Deus in caſtra, &c. Arca Dei velo involvi jubetur: In velo ergo arca: in arca urna: in urna manna fuit. Per velum ſpecies ſacramentalis: per arcam corpus Chriſti: per urnam anima: per manna deitas ſignificatur. Hanc arcam timent Phyliſtiim, id eſt dæmones, immo etiam guttam ſanguinis Chriſti timent. Joannes Chryſoſtomus: ubicunque viderint ſanguinem, fugiunt quidem dæmones, occurrunt autem Angeli. Secundus eſt in cor humanum, & hic eſt geminus. Unde dicitur: *Veniens veniet*. Dupliciter venit Chriſtus ad cor, ſcilicet per regenerationem baptiſmalem, & per converſionem pœnitentialem. De primo; Hic eſt qui venit per aquam & ſanguinem Jeſus Chriſtus. Unde bene dicit. In mari viæ tuæ. De ſecundo; Ego veniam & curabo eum. Sed quia ad cor pœnitentis non venit niſi per ardorem amoris: ideo dicit: Si quis diligit me, &c. uſque: Ad eum veniemus, &c. Unde bene Elias per duas mirabiles vias venit in paradiſum: per aquam & ignem: per Jordanem, ſcilicet & currum igneum. Paradiſus eſt cor bonum, conſcientia bona: alicujus etiam in ipſo homine lætitia quidem bonæ conſcientiæ paradiſus eſt. Elias autem Chriſtus. Jordanis baptiſmum; currus igneus pœnitentiam ſignificat, quæ debet eſſe ignea per amorem: cujus ſunt quatuor rotæ: contritio, confeſſio, ſatisfactio, reſtitutio, Auguſtinus: Non remittitur peccatum niſi reſtituatur ablatum, ſcilicet cum reſtitui poteſt. Tertius eſt ad judicium. Unde hic: *Veniens veniet*. Et hic geminus eſt. Venit enim ad judicium particulare, in morte: & univerſale in fine. De primo: Vigilate, quia neſcitis quo hora Dominus veſter venturus ſit. Vere vigilandum, & vigilanter agendum uſque-

Joan. 16
Joan. 14
Iſa. 52
1 Reg. 4
Numer. 4
1 Joan. 5
Matth. 8
Joan. 14
Aug. epiſt. 55 ad Maced. verſ. fin. tom. 2
Matth. 24

quequo veniet Dominus ſcilicet in A
morte, repetens animas noſtras. Vi-
gilandum utique propter incertitudi-
Ibidem. nem horæ & formidinem. De utra-
que dicitur: Veniet Dominus ſervi
illius in die qua non ſperat, & ho-
Aug. de ra, qua ignorat. Ecce horæ incerti-
verb. Dom. tudo. Auguſtinus; Nihil enim morte
ſer. 1 & certius, nihil hora mortis incertius.
med. to. 10 Et ſequitur. Dividet eum, partemque
Oſea. 13 ejus ponet cum hypocritis. Ecce
pœnæ magnitudo. Dividitur enim in
morte anima a corpore: Ipſe inter
fratres dividet. Unde gemelli ſunt,
corpus & ſpiritus. Simul enim in ute-
eo matris fuerunt. Illorum ergo fra-
trum diviſio amariſſima eſt. Hypocri-
1 Cor. 11 tæ autem ſunt dæmones ſe in ange-
los lucis transfigurantes. Vel hypo-
critæ ſunt falſi vel deceptores homi-
num. Diviſione ergo facta inter ani-
mam & corpus, pars una, ſcilicet
anima cum perverſis & damnatis po-
netur in inferno: pars altera cum
vermibus in ſepulcro. De ſecundo,
Pſalm. 49 in Pſal. Deus noſter manifeſte ve-
niet. Vere manifeſte: quia ab omni-
Joan. 5 bus audietur: Omnes qui in monumen-
tis ſunt, &c. Item ab omnibus vi-
Apoc. 1 debitur: Videbit eum omnis oculus,
&c. Certe oculus luxurioſus, invi-
dus, ſuperbus, & omnis alius. Au-
guſtinus: Forma ſententiæ in judicio
conſpicua erit & juſtis & injuſtis, &
piis & impiis, & fidelibus & infi-
delibus. Tunc omnibus manifeſtabit
1 Cor. 4 ſe. Tunc omnibus manifeſtabit te.
Manifeſtabit conſilia cordium. Quar-
tus adventus eſt in regnum. Et de
hoc dicitur: *Veniens veniet*. In duo-
bus enim eſt regnum Chriſti, ſcili-
cet in animabus & in Angelis. Ve-
nit autem regnare in animabus quan-
do eas in inferno liberavit. Venit
Matth. 11 ergo ad infernum; & de hoc inter-
rogavit eum Joannes, ſicut exponit
Greg. ho. 6 in Evang. & l. 1 hom. in Ezech. Gregorius illud. Tu es qui venturus
es, &c. Item venit in cœlum in
aſcenſione tamquam regnaturus ſu-
Iſa. 63 per Angelos: quis eſt iſte qui venit
de Edom, &c. Sic ergo octo modis
venit Dominus.

SERMO III.

Ipſe eſt, qui poſt me venturus eſt, *Joan. 1*
qui ante me factus eſt, &c. Oſten-
ditur Chriſti venientis humilitas,
cum dicitur: *Qui poſt me venturus
eſt;* Intellige naſcendo, prædican-
do. Oſtenditur dignitas cum addi-
tur; *Qui ante me factus eſt*. Intelli-
ge, id eſt mihi præpoſitus dignitate.
Magna humilitas, quia veniendo per
carnem prior, poſterior; dives, ege-
nus; dominus, ſervus; hæres, alie-
nus factus eſt. De primo dicitur hic;
Ipſe eſt qui poſt me venturus eſt. Vere
etenim Chriſtus non ſolum ante Joan-
nem, immo ante Abraham fuit. An- *Joan. 8*
tequam Abraham fieret ego ſum, &c.
B Immo ante Luciferum genitus eſt;
& tamen Joannem, immo omnes ab *Pſalm. 109*
initio mundi ante natos ſe præcedere
voluit in mundum, & multos in
proceſſione palmarum: Turbæ au- *Matth. 21*
tem quæ præcedebant &c. Hoc eſt
contra ſuperbiam multorum; qui
alios ſe prævenire nolunt: nec in
eundo nec in ſedendo, contra quos
dicitur: Recumbe in noviſſimo loco. *Luc. 14*
Item neque in dignitatibus vel be-
neficiis: Contra quos; Hereditas ad *Prov. 20*
quam feſtinatur in principio, id
eſt ante annos, in noviſſimo, id
eſt in die judiciis, benedictione ca-
rebit. De qua; Venite benedicti pa- *Matth. 25*
tris mei, &c. Item neque in meri-
tis, neque in virtutibus ſibi aliquem
C præferri volunt. Contra quos dici-
tur; Publicani & meretrices præce- *Matt. 21*
dent vos, &c. Erunt primi noviſ- *Matth. 20*
ſimi. Et quia ante alios venire
contendunt ambitione; ideo ante
alios venient in perditione: ſicut
lucifer ante alios cadentes. De ſe-
cundo; Ecce rex tuus venit tibi *Zach. 9*
juſtus, & Salvator ipſe pauper. De
cujus paupertate dicitur; Vulpes fo- *Matth. 8*
veas habent, &c. Vulpes autem di- *Vulpes, & volucres cœli qui.*
vites ſunt: qui foveas, id eſt, re-
poſitoria ſua habent; volucres ſunt
elati qui nidos dignitatis & hono-
rum habent. Chriſtus autem non *Luc. 9*
habuit ubi caput ſuum reclinaret in

Digitized by Google

mundi ingreſſu, niſi in præſepio, A
reclinavit eum in præſepio. Item
Matth. 8 in progreſſu ſicut hic: Filius autem
Joan. 19 hominis &c. Item in egreſſu: In-
clinato capite tradidit ſpiritum. At-
tendant mali divites Chriſti pauper-
tatem. Quare Domine ita pauper
2 Cor. 8 eſſe voluiſti? Reſpondetur: Propter
nos egenus factus eſt cum eſſet di-
ves: ut illius inopia divites eſſe-
mus, divites in gratia & in gloria.
Nam antequam Chriſtus per carnem
veniret, nimia fuit generis humani
paupertas. Unde bene per Labam
ſignificatur, cui Jacob, qui Chri-
Gen. 30 ſtum ſignificat, dixit: Modicum ha-
buiſti antequam venirem ad te: &
nunc dives effectus es. Benedixit B
tibi Deus ad introitum meum. Be-
Sap. 2 ne ergo potes dicere: Venerunt mihi
omnia bona pariter cum illo. Pro-
Ber. ſer. 2 pter iſta bona ait Bernardus: Quam
in die Pent. dulciter bone Jeſu cum hominibus
prope fin. converſatus es? quam abundanter
& multa magna largiri bona di-
gnatus es? quam fortiter enim, quam
aſpera pro hominibus paſſus es? De
Matth. 20 tertio: Filius hominis non venit mi-
niſtrari ſed miniſtrare. Ergo ſervus
noſter factus eſt Dei filius. Quot
ergo dominos habuit, ſi dici liceat
eſt ſtupor: certe ut dicitur: Ne-
Matth. 6 mo poteſt duobus Dominis ſervire,
&c. Uſque alterum contemnet, &
ecce Chriſtus innumerabilibus ſer- C
vivit: & nullum contempſit: ſed
heu nunc ipſe contemptus eſt: con-
temptibilia ſervitia faciens nobis.
Dicit Dominus ad contemptibilem
animam, ad ſervum dominorum,
id eſt ad Chriſtum ſervum homi-
Iſa. 49 num: Contemptibilia ſunt miniſteria
paſtorum, portitorum, cloacariorum.
Chriſtus autem fuit paſtor noſter
&c. Item Chriſtus fuit portitor no-
Idem. 53 ſter: Dolores noſtros ipſe portavit.
Item Chriſtus fuit purgator ſtabulo-
rum & cloacarum diaboli, id eſt
Hebr. 1 cordium iniquorum: Purgationem
iniquorum faciens, &c. Gloſſa. Cru-
cem ſuſtinuit, ut nos a peccatis
purgaret. Propter ſervitia Chriſti
bene ait Bernardus: Singularis illa
majeſtas voluit mori, ut viveremus:
ſervire, ut regnaremus: exulare, ut
repatriaremus & uſque ad ſerviliſſi-
ma opera inclinata eſt, ut nos con-
ſtitueret ſuper omnia opera ſua. De
quarto: In propria venit, & ſui Joan. 1
eum non receperunt. Sicut autem
mundus eum non recepit: ita tu
avare, tu luxurioſe, tu invide eum
non recepiſti in propriam domum
ſuam, id eſt cor tuum: ad quod
jam pulſat: Ego ſto ad oſtium, & Apoc. 3
pulſo, &c. Sed ecce qui non reci-
piunt credendo, vel pœnitendo,
Chriſtum: recipient peccando, dia-
bolum: & in fine Antichriſtum:
Ego veni in nomine patris mei, Joan. 5
alius veniet in nomine ſuo, & il-
lum recipietis.

SERMO IV.

Dirigite viam Domini, &c. Via Joan. 1
Domini quadruplex eſt, vide- Via Domini quadr.
licet veræ converſationis, bonæ actio-
nis, meritoriæ paſſionis, devotæ
contemplationis. Prima eſt via Do-
mini illuminantis in juſtificatione:
ſecunda Domini confortantis in ope-
re: tertia Domini conſolantis in
tribulatione: quarta Domini inflam-
mantis in dilectione. De prima:
ibimus viam trium dierum in ſolitudi- Exod. 5
ne. Via enim pœnitentiæ habet tres Via pœnitentiæ.
dietas. Ecce enim tres ſunt dietæ ad
regnum. Prima, amaræ contritionis.
Secunda, integræ oſtenſionis. Tertia,
dignæ ſatisfationis. Per hanc viam
venit Dominus ad illuminandos cæ-
cos: qui neque ſupplicia, quæ me-
ruerunt, neque gaudia, quæ perdi-
derunt neque Deum cognoverunt:
Et ecce duo cæci ſedentes ſecus Matth. 20
viam. Et: Cæcus ſedebat ſecus viam,
&c. Cæcus ſedens ſecus, ſed extra Luc. 18
viam, in viam ad Jeſum veniens,
illuminatur. Sicut autem iſte a tur-
bis increpatus, ut taceret, magis cla-
mabat: ſic nos in oratione, turbis
phantaſmatum & cogitationum nos
impedientibus, magis clamare debe-
mus. Quanto enim ignis magis ſuf-
focatur, tanto magis ſufflandus eſt.
Gre-

Digitized by Google

Gregorius: Quod flatus carboni, hoc A
facit oratio devotioni. De ſecundo.
Pſalm. 118 Pſalm. Viam mandatorum tuorum
cucurri. Enumera hic decem manda-
ta. In hac via obſervatione manda-
torum curritur implendo & operan-
do. Quot enim bona opera feceris,
tot paſſionibus ad regna cœleſtia
1 Cor. 9 curris: Sic currite ut comprehenda-
tis. Per hanc viam venit Dominus
te conformare per gratiam Spiritus
Marc. 8 ſancti, ne deficias: Si dimiſero eos
jejunos deficient in via: ubi ſeptem
panibus, ſcilicet ſeptem donorum
Spiritus ſancti reficit animam. Quis
vidit umquam comedere dormien-
tem? Pane igitur gratiæ non refi-
cieris, niſi prius de ſomno torporis B
3 Reg. 19 & negligentiæ ſurrexeris: Surge,
comede: grandis enim reſtat tibi
via. Vere grandis. Quis enim om-
nes paſſus, quibus venitur ad vitam
æternam, enumerare poteſt? De
Baruc. 4 tertio: Delicati mei ambulaverunt
vias aſperas, &c. Etiam aſperæ ſunt
viæ perſecutionum & tribulationum,
quas homines ſancti in corpore &
in anima & in rebus patiuntur, in
quibus per patientiam ambulandum
eſt. Sed dicis: quo modo poſſum
patienter ambulare, cum ita aſpe-
ra verba mihi dederit ſine cauſa?
Certe illa verba ponit diabolus pro
laqueis. Suſtineas verbum aſperum
proximi tui: ut evades verbum aſ-
perum Chriſti, de quo in Pſalmo. C
Pſalm. 90 Ipſe liberabit me de laqueo venan-
tium, & a verbo aſpero. Quod eſt:
Matt. 25 Ite maledicti in ignem æternum.
Pſalm. Propter verba labiorum tuo-
rum ego cuſtodivi vias duras. Qua-
Pſ. 16 re miſer homo impatiens es con-
tra eos, qui tibi ſerviunt? Bernar-
dus: Quid niſi ſervire dicam, qui
mihi radit caput; vel calceamen-
tum tergit: vel terram rorat? Ca-
put radit, qui temporalia tollit:
calceamenta tergit, qui corpus ver-
berat: terram rorat, qui uſque ad
lacrymas tribulat. Per hanc viam
venit Dominus de fonte miſericor-
diæ ſuæ hominem conſolando re-
frigerare contra æſtum tribulatio-

nis exemplo ſuo: Jeſus fatigatus Joan. 4
ex itinere ſedebat ſuper fontem.
De quarto: Ambula per viam ad Baruc. 4
ſplendorem ejus contra lumen ejus,
ſcilicet legis. In hac via quanto
plus eſt homo in lumine cognitionis
tanto plus accenditur igne dilectio-
nis; Per quam viam ſpargitur lux,
dividitur æſtus ſuper terram. Per Job 38
hanc igitur viam venit Dominus
ad amorem cor inflammare; Non- Luc. 24
ne cor noſtrum ardens erat in
nobis, &c. Hæc poteſt eſſe illa
quadruplex via, de qua: Tria ſunt Prov. 30
mihi difficilia, &c. Via viri in
adoleſcentia, eſt via converſionis:
Adoleſcens tibi dico ſurge: Bonum Luc. 7
eſt viro cum portaverit jugum ab
adoleſcentia ſua, &c. Via navis Thren. 3
in mari, eſt via actionis: Activi
enim cum virtutibus bonorum ope-
rum navigant per mare mundi pe-
riculis multis. Unde ardenter in- Matth. 8
vocare debent Deum; Domine ſal-
va nos, perimus. Via colubri ſu-
per petram, eſt via paſſionis; pro-
pter duritiam petræ, & propter
prudentiam colubri. Coluber enim
corpus pro capite exponit: ſic nos
ut caput noſtrum Chriſtum tenea-
mus, corporis paſſiones ſuſtinere de-
bemus; Eſtote prudentes ſicut ſer- Matth. 10
pentes, &c. Via aquilæ in cœlo
eſt propter acutum viſum aquilæ,
& altum volatum; Nunquid ad Job 39
præceptum tuum elevabitur aquila,
& in arduis ponet nidum ſuum?
&c.

IN VIGILIA

NATIVITAT. DOMINI.

SERMO I.

Exod. 19
VADE *ad populum, & ſanctifica illos. Hodie & cras lavent ve-ſtimenta ſua: & ſint parati in diem tertium. In die enim tertio deſcendet Dominus coram omni plebe ſuper montem Sinai*. Circa deſcenſum Do-

mini ad nos per ejus nativitatem, quam in tertio die, Deo dante, celebrabimus, dicentur hæc tria. Temporis aſſignatio, ibi. *In die tertio.* Suſcipientium præparatio, ibi: *Sanctifica illos*, &c. Veniendi certificatio, ibi: *Deſcendet Dominus*, &c. Circa primum, nota quod per tres dies triplex bonorum ſtatus intelligitur: incipientium, proficientium, & perfectorum. De primo die: Dies etiam primitivorum, quando offeretis novas fruges Domino expletis hebdomadibus, venerabilis & *Num. 28* ſancta erit. Dies primitivorum ſtatus pœnitentium eſt: qui primitias bonæ vitæ offerunt. Novæ enim *2 Cor. 9* fruges novæ virtutes ſunt: Augebit incrementa frugum juſtitiæ veſtræ. Bonum eſt congregare has fruges exemplo Joſeph, ut habeantur in poſterum tempore caritatis ſeu ca- *Matth. 20* riſtiæ. De die proficientium: Portavimus pondus diei & æſtus. Proficientes enim portant pondus laboris operationum, juxta illud Apo- *Galat. 6* ſtoli: Alter alterius onera portare. Item æſtus reparationum. Diabolus enim proficientes multum impugnat: quia profectui noſtro invidet. Unde de hoc æſtu ſemina virtutum *Matth. 13* areſcunt: Sole autem orto, æſtuaverunt: & quia non habebant radices, aruerunt. De die perfecto- *Prov. 4* rum: Juſtorum ſemita quaſi lux ſplendens procedit & creſcit uſque ad perfectum diem. Hæc eſt dies, qua ingreditur anima ad Aſſuerum, *Eſth. 5* ſcilicet Chriſtum: Die autem tertio induta eſt Eſther regalibus indumentis, &c. id eſt virtutibus. Pſal. *Pſal. 44* Aſtitit regina a dextris tuis. Ambr. *S. Ambr. ſer. 2 Dom. 1 Advent.* Multo melius eſt animam ornare virtutibus, quam corpus pretioſis induere veſtibus. Circa præparationem ſuſcipientium, nota quod incipientes debent præparari per puram contritionem: proficientes per bonam converſationem: perfecti per puram ſatisfactionem. Et hoc ſignificari poteſt triplici præparatione, quæ hic tangitur: videlicet in ablutione corporum, de qua dicitur

A hic: *Sanctifica illos*. Hæc ad incipientium contritionem pertinet, qua abluuntur. Pſalm. Lavabis me a *Pſal. 50* peccatis, & ſuper nivem dealbabor. Et: Deſcendebat filia Pharao- *Exod. 2* nis in flumine, &c. ubi invenit in fiſcella parvulum vagientem. Filia Pharaonis anima peccatrix, quæ eſt filia diaboli: deſcendit per humilitatem de domo patris ſui diaboli. Pſalmus. Obliviſcere populum *Pſal. 44* tuum, &c. Lavantur autem flumine lacrymarum per contritionem. Ambroſius: Ablue te lacrymis: lava fletibus. Si tu te ipſe fleveris: non flebit te alius. Si ſe Saul fle- *1 Reg. 15 & 16* viſſet, Samuel eum non fleviſſet. B Et tunc invenit parvulum, de quo: Parvulus natus eſt nobis. Inveni- *Iſa. 9* tur autem in fiſcella, videlicet vaſe junceo, id eſt, in corde virtutibus contexto. Item in lucida converſione proximorum: Omni tempore *Eccl. 9* ſint veſtimenta tua candida. O quam pauci ſunt, qui hæc veſtimenta ſine macula obſervant: Habes pau- *Apoc. 3* ca nomina in Sardis, qui non inquinaverunt veſtimenta ſua, ambulaverunt mecum in albis. Contra quod dicitur de Miphiboſeth: Quod non laverat veſtes ſuas, quan- *2 Reg. 10* do occurrit regi David. Item amo- *Exod. 19* tione uxorum ſicut ibidem dicitur: Eſtote parati in diem tertium; ne C appropinquetis uxoribus veſtris. Hæc præparatio ad puram perfectorum affectionem pertinet, qua a carnalitate vel ſenſualitate, tamquam ab uxore ſeparantur. De qua uxore dicitur; Quia audiſti vocem uxo- *Geneſ. 3* ris tuæ, &c. Nota ordinem deceptionis. Serpens eſt diabolus ſuggerens: Eva ſenſualitas delectans: Adam vero conſentiens. Huic uxori non appropinquare debet ſpiritus, ne ſeducatur: ne affectum purum in non purum, ſpiritualem in carnalem convertat. Circa tertium, ſcilicet veniendi promiſſionem, nota qualiter Dominus hic deſcendit; deſcendit enim in fumo, in igne, in nube. Sic ſpiritualiter ad incipientes deſcendit in

Digitized by Google

in fumo contritionis: ad proficientes in nube devotionis; ad perfectos in igne dilectionis. De primo dicitur: Totus mons Sinai fumigabat. Fumus iſte contritionem ſignificat: Cordis ejus particulam ſi ſuper carbones ponas, fumus ejus extricat omne genus dæmoniorum. De ſecundo dicitur; Quod nubes denſiſſima cœpit operire montem. Nubes devotionem ſignificat: quæ hominem dulci lacrymarum nube perfundit: Cribrans aquas de nubibus cælorum. De tertio dicitur ibidem, eo quod deſcendiſſet Dominus ſuper eum in igne, ſcilicet in igne amoris ad perfectos deſcendit: Ignis in altari meo ſemper ardebit. Auguſtinus: O amor, qui ſemper ardes, & nunquam extingueris charitas: Deus meus accende me.

Tob. 6
Exod. 19
2 Reg. 22
Levit. 6
Aug. l. 10 conf. c. 20 tom. 1

SERMO II.

CRas egrediemini: & Dominus erit vobiſcum. Verbum iſtud hodie cantat Eccleſia: & congruit inſtanti ſolemnitati nativitatis Chriſti: in qua Dominus cum hominibus fuit corporaliter: & erit nobiſcum ſpiritualiter, ſi digne parati fuerimus. Innuuntur ergo in his verbis duo, ſcilicet humana præparatio, & divina aſſociatio. Primum ibi; *Cras egrediemini*: Secundum ibi: *Et Dominus erit vobiſcum*. Circa primum conſiderandum eſt quod electi egrediuntur ad miſeriam in procreatione; ad juſtitiam in converſatione; ad pugnam in tentatione: ad gloriam in evolatione; De primo: Quaſi flos egreditur & conteritur, &c. Flos eſt homo in mundo: ſtercus in ſepulchro. Pſalm. Facti ſunt ut ſtercus terræ, &c. Licet quandoque flos in cacumine arboris: tamen in ſtercore tandem cadit, ſic eſt de excellentibus in mundo: Si aſcenderit uſque in cœlum ſuperbia ejus & caput ejus nubes tetigerit, quaſi ſterquilinium in fine perdetur. Hoc eſt

2 Par. 20
Job 14
Pſalm. 82
Job 20

A quod dicitur: Omnis caro fœnum, &c. uſque. Et cecidit flos. Cadit ergo flos gloriæ carnis in morte, & fit ſtercus in putrefactionem: ſed de ſtercore iterum flos in reſurrectione. Pſalm. Refloruit caro mea. Sed hoc fit per florem ortum de Virgine, de quo; Egredietur virga de radice Jeſſe: & flos de radice ejus aſcendet, &c. Primus ergo flos eſt gloriæ carnalis; Secundus immortalis: tertius eſt gloriæ virginalis. De ſecundo: Mementote diei hujus, in qua egreſſi eſtis de Ægypto de domo ſervitutis. Domus ſervitutis Pharaonis, id eſt diaboli, eſt mundus: in quo peccatores tri- B plici ſervitute opprimuntur; ſcilicet luti luxuriæ, lateris avaritiæ, paleæ ſuperbiæ. Egrediendum ergo eſt de hac domo per pœnitentiam ei qui in luxuria eſt carnis, avaritia mundi, ſuperbia diaboli. Ideo bene dicitur: Egredere de terra, & de cognatione tua. Caro eſt cognatio & vitia carnalia, domus mundus, pater diabolus. Pſalm. Obliviſcere populum tuum, & domum patris tui. Contra hanc triplicem ſervitutem Dominus noſter Chriſtus de virgine naſcitur, contra luxuriam: pannis involvitur, contra avaritiam; in ſtabulo ponitur, contra ſuperbiam. Ut homo egredia- C tur ſervitutem diaboli, venit Chriſtus in ſervitutem hominis. Bernardus: Singularis illa majeſtas ſervire voluit; ut nos regnaremus. De tertio dicitur hic; *Cras egrediemini*: Contra eos, ſcilicet filios Moab & Amon: & montem Seir. Moab interpretatur ex patre, & ſignificat diabolum, qui eſt ex patre Lucifero. Lucifer enim pater eſt dæmonum. Dæmones autem ſunt patres eorum, quos decipiunt; patres dico non generatione, ſed imitatione: Vos ex patre diabolo eſtis. Lucifer ergo eſt avus hominum perverſorum. Amon filius generis noſtri interpretatur, & ſignificat carnem; quæ de noſtro genere de noſtris parentibus eſt: Sum quidem & ego

Iſa. 40
Pſalm. 27
Iſa. 11
Exod. 13
Geneſ. 12
Pſalm. 44
Joan. 8
Sap. 7

ego mortalis, homo ſimilis omni-
bus, & ex genere terreno illius,
qui prior factus eſt. Anima ſive
ſpiritus, quia de parentibus non
traducitur, filius noſtri generis non
eſt, ſed potius Dei; quia imme-
diate a Deo creatur; genus ergo
Act. 17 cum ſimus Dei, &c. Factus eſt er-
go Deus ex genere noſtro; ut re-
dimeret quod fuit de genere ſuo.
Auguſtinus; Quare hoc noſtri ge-
neris corpus tantum propter nos
Deus aſſumere atque agere digna-
tus eſt; quanto videtur vilius, tan-
to eſt clementia plenius. Mons Seir
mundus eſt, qui temporalium ſu-
perfluitatibus, verſutiis, & fraudi-
bus piloſus eſt. Hos pilos Seir ſi-
gnificat; interpretatur enim pilo-
ſus. Mundum ergo a nobis ad fe-
ſtum illud radamus. Hos enim pi-
los Ezechiel propheta præcipit ra-
Ezech. 5 dere & amovere: Sume tibi gla-
dium acutum radentem pilos, &c.
Si enim ob reverentiam feſti pilos
corporis ſuperfluos radimus, quan-
to magis pilos ſuperfluos vitiorum,
Cant. 3 &c. De quarto; Egredimini filiæ
Sion, id eſt animæ puræ quæ eſtis
Dei ſpeculum. Sion ſpeculum in-
terpretatur. Et videte regem Salo-
monem in diademate, quo corona-
vit eum mater ſua. Bernard. Hic
diſtinguit quadruplicem coronam di-
cens; coronavit eum mater ſua co-
rona paupertatis noſtræ; nunc co-
ronatus eſt a noverca ſua corona
ſpinea, corona miſeriæ coronandus
eſt a familia ſua, corona juſtitiæ,
quando exibunt angeli, & colli-
gent de regno ejus omnia ſcanda-
la. Coronavit eum pater ejus co-
rona gloriæ, ſicut ait Pſalm. Glo-
Pſal. 8 ria & honore coronaſti eum Do-
mine. Nunc ergo egredimini ad pu-
gnam; ut in morte egrediamini ad
coronam. In pugna enim hujus vitæ
fortes eſſe debemus uſque ad egreſ-
ſum animæ noſtræ; ut coronemur in
Neem. 4 æterna jucunditate. Media pars no-
ſtrum teneat lanceas ab aſcenſu au-
roræ donec egrediantur aſtra. Lan-
ceas eſt zelus contra vitia, aurora eſt
initium bonæ vitæ. Aſtra ſunt bonæ
animæ; quæ egrediuntur in morte.

SERMO III.

CRas erit vobis ſalus, cum incalue- *1 Reg. 11*
rit ſol*; Quia Jeſus interpretatur
ſalus, poteſt dici; Cras erit nobis ſa-
lus. Nunc enim ad hoc ingreſſus eſt
naſcendo, ut eſſet nobis ſalus; Egreſ- *Abac. 3*
ſus eſt in ſalutem, &c. Sol Chri-
ſtus eſt; Orietur vobis timentibus *Malac. 4*
nomen meum ſol juſtitiæ. Solis ca-
lor eſt Chriſti amor, quo coactus eſt
incarnari. In quatuor autem benefi-
ciis præcipue calor charitatis oſten-
ditur; videlicet in incarnatione, in
corporis ſui traditione, in paſſione,
& Spiritus ſancti effuſione. De pri-
mo dicitur hic; *Cras erit vobis ſa-
lus*. Nota hiſtoriam quando Naas
noluit habere pacem cum viris Ja-
bes Galaad: niſi erueret omnium
oculos dexteros: propter hoc miſ-
ſum eſt eis verbum conſolatorium
illud. *Cras erit vobis ſalus*. Naas in-
terpretatur ſerpens, & ſignificat dia-
bolum; de quo Eva dicit; Serpens
decepit me. Diabolus ſerpens eſt lu- *Gen. 3*
bricus; cuius ſi capiti, id eſt pri-
mæ ſuggeſtioni non reſiſtitur, totus
cordi illabitur. Oculus eſt fides. Si-
niſter autem eſt fides de humanita-
te Chriſti. Dexter vero fides de di-
vinitate. Iſti ſunt oculi cæci natati;
qui per lutum humanitatis, & ſpu-
tum ſapientiæ divinitatis aperiuntur.
Sed dexter oculus Judæis eruitur, qui
Jeſum hominem & non Deum pu-
tant. Item eſt oculus intentio. Dex-
ter autem oculus ad gloriam; ſini-
ſter ad gehennam reſpicit. Dextrum
amor; ſiniſtrum timor aperit. Qui
ergo non amore beatitudinis, ſed ti-
more damnationis malum fugit &
bonum agit, dextrum oculum eruit.
Hinc: Oculus dexter ejus tenebre- *Zach. 11*
ſcens obſcurabitur. Contra hanc dia-
boli oppreſſionem venit nobis ſalus,
quando venit nobis Jeſus. Venit au-
tem in calore; quia datus eſt in
amore; Sic Deus dilexit mundum, *Joan. 3*
&c. De ſecundo; Cumque incaluiſ- *Exod. 16*
ſet

Digitized by Google

ſet ſol liqueſiebat. Hoc dicitur de manna: ſignificat autem Euchariſtiam, quæ animæ mirabiliter ſapida eſt. Sap. 16 Paratum panem de cœlo præſtitiſti illis ſine labore omne delectamentum in ſe habentem, &c. Iſte panis de cœlo venit, & de terra colligitur ſine agricultura. Sic Chriſtus Jeſus de terra virginali ſine cultura maritali exhibitus eſt; Exod. 36 Terra illa inculta facta eſt ut hortus voluptatis. Calor ſolis eſt amor CHRISTI, quo nobis hoc ſacramentum liquefit per ſuavitatem, & reſolvitur in gratiam. Licet autem manna a ſole liqueſieret, ab igne tamen indurabatur. Ita hoc ſacramentum per calorem amoris divini 1 Cor. 11 liquefit homini ad ſalutem. Per calorem autem amoris mundani & carnalis induratur homini ad damnationem: Qui enim manducat & bibit indigne, judicium ſibi manducat &c. Joan. 7 Joannes Chryſoſt. Spiritualis cibus ſi aliquem reperit malignitate pollutum, magis eum perdit non ſua natura, ſed accipientis vitio. De tertio. Non aperientur portæ Hieruſalem uſque ad calorem ſo- Galat. 4 lis. Hieruſalem eſt illa cœleſtis civitas, in qua omnes liberi erimus: illa, quæ ſurſum eſt, Hieruſalem libera eſt. Hujus portas nullus ſine pretioſa veſte intrare poteſt. Pſalm. Pſalm. 117 Aperite mihi portas juſtitiæ: ingreſſus in eas confitebor Domino, &c. Portæ plenæ ſatisfactionis & recon- Eſthe. 5 ciliationis: Non erat licitum indutum ſacco aulam regis intrare. Sacco, id eſt vili converſatione. Portæ iſtæ clauſæ erant per peccatum primi hominis, & non aperiebantur uſque ad calorem ſolis, id eſt uſque ad fervorem amoris Chriſti nobis in paſſione exhibiti. Ante enim nullus intrare poterat. Per Iſa. 22 clavem enim crucis janua aperienda erat: Dabo clavem domus David ſuper humerum ejus, &c. Valde durus eſt, cujus cor ad tantum calorem ſolis non liquefit. Bernardus. O duri & obdurati filii Adam, quos non emollit tanta benigni-

A tas, tanta flamma, tam ingens ardor amoris, tam vehemens amator, qui pro vilibus ſarcinulis pretioſas merces expendit. De quarto: Tripli- Eccli. 43 citer ſol exurens montes, radios igneos exſufflans: Radii ignei ſunt illuminationes & operationes Spiritus ſancti a ſole æterno Jeſu Chriſto procedentes. Utinam iſti radii tangerent ſenſus noſtros. Auguſtinus: Mitte Domine radium ſapientiæ tuæ ut expellat tenebras noſtras, & fulgeat imago tua in nobis. Nota quod dicit exſufflans: Inſufflavit & dixit. Accipite Spiritum ſanctum. Solis er- Joan. 20 go calor montes exurit, dum Chriſti amor Apoſtolos accendit: immo B quotidie urit electos per Spiritus ſancti radios qui bene dicuntur montes propter meritorum altitudines. Tripliciter autem exurit: quia ter Apoſtolis Spiritum ſanctum dedit, vel montes ſunt veri pœnitentes: qui tripliciter in contritione, confeſſione, ſatisfactione, exuruntur. Pſalmus: Non eſt qui ſe abſcondat a ca- Pſalm. 18 lore ejus, &c.

SERMO IV.

CRas egrediemini: & Dominus erit 2 Par. 20 vobiſcum: Viſo qualiter egrediendum ſit, modo videamus qua- C liter Dominus nobiſcum ſit. Eſt autem nobiſcum viſibiliter, ſacramentaliter, æternaliter. Nobiſcum eſt Iſa. 7 in natura, in Euchariſtia, in gratia, in gloria. De primo: Ecce virgo concipiet & pariet, & cetera. Uſque Emanuel, quod interpretatur nobiſcum Deus. Nobiſcum tamquam ſocius noſter, ſcilicet ſenſibiliter: Poſt hæc in terris viſus eſt, Baruc. 3 & cum hominibus converſatus eſt. Vere bonus ſocius, qui & onera ſocii ſui in via portat, & divitias ſuas ſocio ſuo communicat. Ita Chriſtus nobiſcum fuit, ut onera peccatorum noſtrorum portaret. Peccata noſtra ipſe tulit, &c. Aug. Ni- 1 Pet. 2 S. Aug. de verb. Ap. ſer. 23 t. 3 hil ſic probat amicum quemadmodum oneris amici portatio. Item divi-

Sap. 8 divitias gratiarum nobis communicavit. Mecum communicavit de bonis: Propter nos egenus factus eſt &c. Econtrario dicitur de malo ſocio: *2 Cor. 8* *Eccli. 13* Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea &c. Ubi oſtenditur quam periculoſa ſit mala ſocietas. Pſalm. *Pſalm. 17* Cum perverſo perverteris. De ſecundo: *Matt. ult.* Vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi. *3 Reg. 17* Hoc figuratum eſt: Hydria farinæ non deficiet, neque lecythus olei minuetur uſque in diem, qua daturus eſt Dominus pluviam ſuper faciem terræ. In farina ſacramentum hoc ſignificatur. Farina enim granum eſt contritum. Granum eſt Chriſtus: *Joan. 12* Niſi granum frumenti &c. Hoc granum nobis produxit uterus virginalis. Pſalm. *Pſalm. 84* Veritas de terra orta eſt, &c. Attritus autem eſt in mola crucis: *Iſa. 53* Attritus eſt propter ſcelera noſtra. In oleo, gratia hujus ſacramenti ſignificatur. Unde bene manna habuit ſaporem quaſi panis oleati. Hæc autem farina non deficiet: quia hoc ſacramentum nobiſcum eſt uſque in diem pluviæ, & uſque ad conſummationem ſæculi. Pluvia terram germinare facit. Pluvia ergo eſt influentia cæleſtis virtutis faciens ſemina corporum mortuorum pullulare per reſurrectionem de terra. Vel ſtillæ pluviæ ſunt animæ innumerabiles ad modum pluviæ de cœlo ad corpora ſua per originem deſcendentes: *Iſa. 30* Dabitur pluvia ſemini tuo. De quo ſemine dicitur: *1 Cor. 15* Seminatur corpus animale, &c. Igitur ſi Dominus tecum ſit ſacramentaliter: tamen valde miſerabilis es, ſi non fuerit tecum & tu cum eo ſpiritualiter: Auguſtinus: Magna hominis miſeria eſt cum illo non eſſe, ſine quo non poteſt eſſe. De tertio: *2 Par. 15* Dominus vobiſcum: quia fuiſtis cum eo: ſi quæſieritis eum, invenietis. Si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos. Si quæſieritis bene vivendo, invenietis ſpiritualiter, ſicut paſtores corporaliter. Invenietis *Luc. 2* infantem &c. Eſt ergo Dominus cum bene viventibus in converſatione: ſicut hic. Et: Si fuerit mecum Dominus &c. Ubi in pane gratia: in veſtimento bona gratia ſignificatur. *Gen. 28* Item cum patientibus in tribulatione. Pſalm. *Pſal. 90* Cum ipſo ſum in tribulatione. Bernardus: Bonum mihi Domine in tribulatione magis amplecti te: habere te mecum in camino: quam eſſe ſine te in cœlo. Quid enim mihi eſt in cœlo? & a te quid volui ſuper terram? Item cum mærentibus in debellatione: Dominus mecum eſt quaſi bellator fortis. *Hier. 20* Idcirco qui perſequitur me cadet &c. Item cum regentibus in prælatione: Dominus Deus tuus tecum ſit, ſicut *Joſ. 1* fuit cum Moyſe: qui contradixerit ori tuo &c. uſque moriatur. Merito morietur. Ait enim Gregorius: Qui ſe contra ſuos præpoſitos erigunt, *Greg. in Reg. lib. 2 cap. 23* profecto oſtendunt quia ſervi Dei eſſe contemnunt. De quarto: Ipſe *Apoc. 21* Deus cum ipſis erit eorum Deus, & abſterget &c. Ibi enim erit Deus cum juſtis ſicut lux cum vidente: dulcedo cum guſtante: vita cum vivente. Ibi erit Deus cum eis in ratione: cum eis in voluntate: cum eis in memoria. Bernardus: Ipſe rationi futurus plenitudo lucis: ipſe voluntati plenitudo pacis: ipſe memoriæ continuatio æternitatis. De prædictis ſignificatum eſt: Ubi An- *Jud. 6* gelus dicit ad Gedeon. Dominus tecum virorum fortiſſime &c. Ubi quatuor ſignis oſtenditur Dominus cum eo ſcilicet in rore, in pane, in igne, in lampade. Nobiſcum ergo Domi- *Ibid.* nus eſt in aſſumpta natura: hoc ſignificatur in rore divinitatis deſcendente in vellus humanitatis. Nobiſ- *Ibidem.* cum in Euchariſtia: hoc ſignificatur in pane hordeaceo ſubvertente caſtra Madian, ideſt vires diaboli. Hordeaceus dicitur propter aculeos paſſionum Chriſti. Nobiſcum in gratia: hoc ſignificatur in igne aſcendente de petra, id eſt gratia Spiritus ſancti de Chriſto effuſa. Nobiſcum in gloria: hoc ſignificatur in lampade, lagena fracta, hoſtem fugante. La- *Jud. 7* gena enim frangitur dum corpus moritur. Tunc ſplendore lampadis, id eſt

eſt claritate ſanctæ animæ evolantis diabolus confunditur.

IN NATIVITATE DOMINI

SERMO I.

Pſalm. 18 A *Summo cœlo egreſſio ejus*: Filius Dei in incarnatione ſua non tantum a cœlo ſidereo vel empyreo: *Iſa. 14* immo a ſummo Trinitatis cœlo egreſſus, quo etiam Lucifer aſcendere voluit: In cœlum aſcendam &c. venit in mundum. Egreſſus eſt autem ad clarificandum divinam majeſtatem: ad irrigandam humanam ariditatem: ad expugnandam diabolicam poteſtatem: ad reparandam angelicam ſocietatem. De primo; *Iſa. 62* Propter Sion non tacebo, & propter Hieruſalem non quieſcam, donec egrediatur, ut ſplendor juſtus ejus &c. Splendor patris Chriſtus eſt. Sicut enim Splendor ſolis vel ignis oſtendit claritatem; ſic filius paternam in mundo majeſtatem. Unde Beatus Auguſtinus patrem igni, filium ſplendori, Spiritum ſanctum calori comparat; *Heb. 1* Qui cum ſit ſplendor gloriæ &c. ſicut autem ſplendor per vitrum integrum tranſit, ita Chriſtus per *Apoc. 21* Mariam integram & incorruptam eſt egreſſus. De hoc vitro; Ipſa vero civitas, ideſt Maria aurum mundum, per charitatem, ſimile vitro mundo, per caſtitatem. Splendor autem non ſolum per integrum vitrum tranſit; ſed etiam colorem inter pertranſeundum induit; ſic Dei filius puriſſimam carnem & pulcherrimum colorem de Virgine traxit ſuperantem omnes mundi colores; Non confe- *Job 28* retur tinctis Indiæ coloribus. De ſe- *Oſee. 6* cundo; Quaſi diluculum præparatus eſt egreſſus ejus, ut veniet quaſi imber temporaneus nobis & ſerotinus terræ. Per imbrem multiplex Chri- A ſti gratia ſignificatur; qua veniens mundum irrigavit. Per temporaneum, gratia præveniens. Per ſerotinum, gratia ſubſequens. Vel quaſi temporaneus imber eſt Chriſtus illis, qui cito; quaſi ſerotinus, illis, qui tarde convertuntur, ſicut latro in cruce. Ante ingreſſum filii Dei per car- *Luc. 23* nem mundus aridus fuit ab humore gratiæ, neque germen, neque fructum boni operis faciens, & erant homines ligna arida igni tantum apta. Anſelmus in Solilo. O lignum *Anſelm. in lib. Medit.* aridum & inutile, æternis ignibus dignum. Quid reſpondebis in illa die, dum exigetur a te uſque ad ictum oculi omne tempus vivendi tibi im- B penſum, qualiter fuit expenſum? Omnis arbor &c. Stillicidiis gratia- *Matth. 7* rum per egreſſum Chriſti perfuſus eſt mundus aridus. Pſalm. Deſcendet ſic- *Pſal. 71* ut ſtillicidia, &c. Expone hiſtoriam de vellere Gedeonis. De tertio; Tu *Iud. 6* Bethleem terra Juda, &c. Ex te e- *Mich. 5* nim egredietur, qui ſit dominator Iſrael; & egreſſus ejus, & ſequitur. Reliquiæ fratrum ejus convertentur ad filios Iſrael. Reliquiæ quandoque dicuntur, quæ ſuperfluunt comedentibus. Quicumque ergo a diabolo non devorati, relinquuntur, reliquiæ ſunt; De pauperibus terræ reliquit *4 Reg. 25* Nabuzardan princeps militiæ (ideſt diabolus) vinitores & agricolas. Fi- *Deut. 32* C lii Iſrael angeli ſunt; Conſtituit terminos populorum juxta numerum filiorum Iſrael. Alia littera habet, angelorum Dei. Iſrael enim viſio Dei interpretatur; quod convenit angelis; Angeli eorum ſemper vi- *Matt. 18* dent faciem patris, &c. Gregorius ex verbo prædicto Deuteron. infert quod tot homines ad angelorum ordines aſſumentur quot corruerunt. Deus tamen novit numerum ſalvandorum. Reliquiæ ergo fratrum ad filios Iſrael convertuntur; dum bonorum animæ in cœlis conjunguntur; & per eos angelicæ ruinæ reparantur. Benedicta ſit terra, quæ angelis & hominibus talem utique reparatorem peperit. Anſelmus; O ſe-

Digitized by Google

fœmina mirabiliter ſingularis: & ſingulariter mirabilis, per quam elementa revovantur, inferna remediantur, homines ſalvantur, angeli reintegrantur. De quarto: Egreſſus eſt, &c. uſque: Percuſſiſti caput de domo impii. Gregorius: Ecce caput iniquorum omnium diabolus eſt. O quam deformis eſſet homo, qui caput lupi haberet, & certe deformior eſt anima: cujus caput eſt diabolus. Contra hoc caput egreſſus eſt filius Dei in prælium: Dominus ſicut vis fortis egredietur: ſicut vir præliator ſuſcitabit zelum. Hoc caput Chriſtus ligno percuſſit ut ipſum Chriſtum pro capite habeamus: Omnis viri caput Chriſtus eſt. Sed multi monſtruoſi volunt habere ambo capita: qui partim Deo, partim diabolo ſerviunt: ſed non poſſunt, utrumque ſimul habere: Quæ conventio Chriſti ad Belial.

Abac. 3 · Greg. lib. 4 mor, c. 14 · Iſa. 42 · 1 Cor. 11 · 2 Cor. 6

SERMO II.

Dan. 2

Abſciſſus eſt lapis de monte ſine manibus, & percuſſit ſtatuam: In his verbis nativitas Chriſti pulcherrime figuratur: qui de monte virginalis ſublimitatis abſciſſus ſine manibus amplexus virilis percuſſit ſtatuam humanæ vanitatis. Oſtenditur qui, a quo, quomodo, ad quid abſciſſus ſit. Qui? eſt lapis: de quo? monte: & quo modo? ſine manibus: ad quid? quia percuſſit ſtatuam. In primo naſcentis perpetuitas. In ſecundo, parientis dignitas. In tertio, nativitatis ſingularitas. In quarto, in Chriſto credentis utilitas ſignificatur. De primo, conſidera quod lapis eſt Chriſtus: qui nobis datus eſt: ut ipſo Eccleſia firmetur, & fundetur tamquam ſupra primarium lapidem: Educet lapidem primarium, ſcil. in edificio poſitum. Quanto major perſona fuerit, tanto majora dona ſuper ipſum offert ad ſumptus fabricæ, ſic Deus pater magna dona gratiarum cum filio nobis miſit: Venerunt mihi omnia bona pariter cum illo, de quibus bonis Auguſt. Teneamus nos ad humanam nativitatem: per quam nobis Deus donavit gratiam ſuam: per ipſam levat mentem: per ipſam curat ægrotantem: per ipſam coronat laborantem. Hic autem lapis eſt ſine manibus abſciſſus in Incarnatione, bis virga percuſſus in Paſſione: Caput anguli factus in Aſcenſione. Pſalm. Lapidem, quem reprobaverunt, & cetera. Angulus eſt ubi duo parietes conveniunt. In capite ergo duorum parietum, id eſt angelorum & hominum factus eſt Chriſtus. De ſecundo nota quod triplex eſt mons, de quo lapis ille poteſt dici abſciſſus. Mons enim eſt ſynagoga: Montes Gelboe, & cetera. Pluraliter dicit montes propter plures Judæorum: ſed iſti montes propter ſuperbiam humiliantur: ſicut viles, id eſt humiles exaltantur: Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis, & cetera. Ros eſt gratia, pluvia doctrina, fontes Iſrael ſunt prophetæ & Apoſtoli ab eis interfecti: immo & ipſe Chriſtus. O quot hodie in monte ſuperbiæ privantur rore gratiæ? Lapis ergo de monte abſciſſus, quia Chriſtus de populo Judaico natus eſt. Item mons eſt ſcriptura. Pſalmus, Inter medium montium, id eſt duorum teſtamentorum, pertranſibunt aquæ doctrinarum & conſiliorum. Hieronymus: Si quid dixero quod non aliquo duorum teſtamentorum probavero, non mihi credatur. De hoc monte lapis abſcinditur, quando Chriſtus de ſcripturis oſtenditur: Item mons eſt Maria propter excellentiam meritorum: Apparuit de monte Pharan, quod interpretatur frugifer. Vere enim frugifera fuit Maria, quæ granum frumenti tam pretioſum tulit. Vere frugifera, de qua univerſi quaſi frugem colligunt. Bernardus: De plenitudine Mariæ accipiunt univerſi: peccator veniam, juſtus gratiam, angelus lætitiam, tota Trinitas gloriam, filii perſona carnis humanæ ſubſtantiam.

Zach. 4 · Sap. 7 · Num. 10 · Pſalm. 117 · 2 Reg. 1 · Luc. 3 · Pſalm. 103 · Deut. 33 · Bern. ſer. 2 de B. Virg. ex ver. Apoc. 12

ſtantiam. De tertio. Nota quod eſt triplex manus, qua non abſcinditur Chriſtus. Eſt enim manus amplexus maritalis. Væ ei, qui hanc extendit male ſentiendo ad Mariam. Nam Oza percuſſus fuit, quia extendit manum ad arcam. Item eſt manus reatus originalis: De manu mortis liberabo eos. Item manus operationis naturalis, qua habitaculum animæ corpus humanum in utero materno ſucceſſive formatur. Sicut vidimus quod materiale habitaculum quandoque per plures dies ædificatur. Sancta vero Chriſtus membra in quibus Deus per innocentiam habitat, in ipſa conceptionis hora, animam ſc. & corpus perfecta habuit: quod certe manus naturæ ſubito facere non potuit. Gregorius: Angelo nuntiante, & Spiritu ſancto adveniente, mox verbum in utero, mox intrat uterum verbum caro. De quarto. Nota quod eſt utilitas nativitatis Chriſti in credentibus, quod ſtatuam, id eſt amorem mundi & vanitatem deſtruxit. Hæc ſtatua ex materia pretioſiſſima, ſcilicet auro & argento: item ex fortiſſima, ſcilicet ære & ferro: item ex materia viliſſima, ſcilicet luto conſtat. In primo, avaritia. In ſecundo, pompa vel ſuperbia. In tertio luxuria figuratur. In his conſiſtit vanitas mundi: Omne quod eſt in mundo, &c. Hanc ergo ſtatuam lapis abſciſſus, puer natus, percuſſit & deſtruxit. Non ſolum percuſſit per gratiam & meritum, & per pœnam: ſed etiam per exemplum & doctrinam. Nam parvulus natus percutit & damnat ſuperbiam: egenus natus percutit avaritiam: de virgine natus percutit luxuriam.

2 Reg. 6 — Oſee. 13 — Greg. l. 12 Mor. 4 27 verſ. fin. — 1 Joan. 2

SERMO III.

Pſalm. 18

A *Summo cælo egreſſio ejus:* Sicut ſupra dictum eſt, filius Dei per incarnationem egreſſus eſt ad clarificandum, ad irrigandum, ad reparandum, ad expugnandum. Secundum iſta quatuor egreſſus eſt ſicut ſol de oriente: ſicut fluvius de fonte: ſicut lapis de monte: ſicut leo de antro. Quo ad primam cauſam egreſſus eſt ut ſol: Sol egreſſus eſt ſuper terram: & Lot ingreſſus eſt Segor. Legitur ibi quod Dominus ſubvertit igne & ſulphure quatuor civitates. In quinta vero, quæ eſt Segor egreſſo ſole, ſalvatus eſt Lot. Quatuor civitates quatuor ſunt damnatorum diverſitates, videlicet Paganorum, Judæorum, Hæreticorum, malorum Chriſtianorum. Hi igne & ſulphure æternaliter puniuntur. Pſalm. Ignis & ſulphur, &c. Quinta civitas Segor Eccleſia juſtorum. Segor enim interpretatur parvulus vel calens. Qui enim in Eccleſia ſalvari vult, debet eſſe parvulus per humilitatem, & calens per charitatem, quia Chriſtus amabilis. Bernardus: Non hoc loco prædicatur Dominus magnus & laudabilis nimis: ſed parvulus Dominus & amabilis. Sol autem eſt Chriſtus: Orietur vobis timentibus nomen meum ſol juſtitiæ. Sole ergo egreſſo, id eſt Chriſto nato in mundum, illuminante per clarificationem divinitatis, quicumque Segor, id eſt, Eccleſiam per fidem & amorem ingreditur cum ipſa, a damnatione ſalvatur. Quo ad ſecundam cauſam egreſſus eſt ut fluvius: Egrediebatur fluvius de loco voluptatis ad irrigandum Paradiſum, id eſt Eccleſiam. Auguſtinus: Eccleſia in ſanctis temporaliter & iuſte & pie viventibus: & paradiſus recte dicitur pollens affluentia gratiarum caſtiſque deliciis. Fluvius eſt Chriſtus: Timebunt qui ab occidente nomen Domini: & qui ab ortu ſolis gloriam eius quaſi fluvius violentus, &c. O quam neceſſarius fuit iſte fluvius mundo ariditate deficienti. Quatuor flumina, in quæ dividitur, ſunt quatuor humores, qui ad mundi irrigationem ut fructificare poſſet in ſalutem, de Chriſti corpore profluxerunt. Primum ergo eſt flumen lacrymarum: quas Dominus ſæpius flens, fudit pro hominibus: Videns civitatem flevit, &c. Iſtud flumen etiam in infantia fluere cœpit. Ambroſius:

Gen. 19 — Pſal. 10 — Matth. 4 — Gen. 2 — Iſa. 59 — Luc. 19

Me

Me illius infantiæ fletus abluerunt, A
illæ lacrymæ mea delicta laverunt.
Luc. 22 Secundum eſt ſudoris: Factus eſt ſu-
dor ejus, &c. Tertium eſt ſanguinis
Zach. 9 per vulnera effuſio: Tu vero in ſan-
Pſalm. 129 guine teſtamenti, &c. Pſalm. Apud
Dominum miſericordia & copioſa
apud eum redemptio. Prorſus copio-
ſa: quia non gutta ſed unda ſangui-
nis largiter per quinque partes cor-
poris emanavit. Quartum eſt flumen
Joan. 19 aquæ quod de latere fluxit: Conti-
nuo exivit ſanguis & aqua. Quo ad
Gen. 49 tertium: Egreſſus eſt ut lapis de mon-
te. Inde egreſſus eſt paſtor lapis Iſ-
Cant. 2 rael. Hic eſt lapis qui de monte,
id eſt Maria abſciſſus eſt ſine mani-
bus, id eſt ſine virili contactu, ſicut B
dicitur: Hic etiam eſt lapis, de quo
Pſal. 117 Pſalm. Lapidem, quem reprobaverunt
ædificantes, &c. In angulo jungun-
tur duo parietes. Duo autem parie-
tes in ſtructura cœleſti ſunt homines
& angeli. Hos lapis angularis, id
eſt Chriſtus jungit: caput anguli fa-
ctus, id eſt ſuper homines & ange-
los exaltatus. Unde Bernardus: Pa-
ſtor Chriſtus. Hic eſt enim paſtor,
qui habet centum oves: ovem per-
ditam, id eſt hominem ad nonagin-
ta novem, id eſt ad novem ordines
angelorum reduxit, æqualem ange-
lis faciens. Auguſtinus: Reſurrectio-
nis & promiſſionis filii æquales erunt
angelis Dei ſi non corpore, neque C
ætate, certe felicitate. Quo ad quar-
tum. Egreſſus eſt ut leo de antro
uteri virginalis contra diabolum.
Aſcendet leo de cubili ſuo: prædo
Hier. 4 gentium ſe levabit. Egreſſus de lo-
co ſuo, ut ponat terram in ſolitudi-
Apoc. 5 ne. Leo Chriſtus eſt. Ecce nunc leo,
&c. qui quaſi leo diabolum invaſit,
& gentes per vocationem ad fidem
de manibus diaboli quaſi prædam ra-
puit. Terram in ſolitudine poſuit,
quando limbum inferni, eductis ani-
Jud. 14 mabus ſanctorum, evacuavit. Hic eſt
ille leo, in cujus ore mel fuit, ſic-
ut legitur. Mel eſt dulcedo doctri-
Pſal 118 næ, Pſal. Quam dulcia faucibus meis,
Eccli. 24 &c. Mel eſt dulcedo gratiæ: Spiritus
meus ſuper mel dulcis. Mel eſt dul-
cedo gloriæ: Hereditas mea ſuper Ibidem.
mel & favum. Chriſtus in ore ha-
buit, primum mel, prædicando E-
vangelium: ſecundum ſufflando ſpi-
ritum: tertium latroni dando para-
diſum. Mortuus autem leo fuit, qui Luc. 23
mel miniſtravit: quia mortuus fuit
Chriſtus, per ipſum hanc triplicem
dulcedinem haberemus.

SERMO IV.

E*vangelizo vobis gaudium magnum* Luc. 2
quod erit omni populo, &c. Hoc
gaudium ſenſit Eliſabeth in utero;
Exultavit in gaudio infans in utero Luc. 1
meo. Hoc nunc evangelizat angelus,
dicens; *Evangelizo vobis gaudium.*
Vere magnum gaudium eſt, quod
nobis ſalvator natus eſt. Sicut gau-
dium eſt redemptio captivo, lumen
cæco, theſaurus mendico, via mor-
tuo, ſic gaudium eſt omni populo,
&c. Genus humanum erat populus
captivus culpa, cæcus ignorantia,
pauper gratia, moriturus, id eſt ſe-
parandus a vita æterna. Erat genus
humanum captivum per diabolum;
Propterea ductus eſt populus meus Iſa. 5
captivus; quia non habuit ſcientiam;
& nobiles ejus interierunt fame, &
multitudo ejus ſiti exaruit. Propter-
ea dilatavit infernus animam ſuam.
Ecce carcer, in quo captivi teneban-
tur. Tanta enim erat ante Chriſti
nativitatem dilatatio inferni; ut &
bonos & malos caperet. Captivus
autem dicitur homo, ideo quod non
habuit ſcientiam. Sicut ideo capiun-
tur piſces quia neſciunt hamum ſub
eſca; Facies hominis quaſi piſces ma- Abac. 1
ris; & quaſi reptile non habens prin-
cipem; totum in hamum ſublevavit,
ſcilicet diabolus. Miſer enim homo
ſub eſca terrenæ delectationis latere
neſcit hamum æternæ mortis. Sed
ne ſimus reptile ſine principe, Deus
principem nobis miſit; de quo; Par- Iſa. 9
vulus natus eſt nobis. &c. Uſque
Princeps pacis. Et contra hamum
diaboli fecit Deus hamum ſuum. Ha-
mo diaboli captus eſt homo; hamo
Dei diabolus; An extrahere poteris
Le-

Digitized by Google

Job 40 Leviathan hamo? Hamus eſt Chriſtus, in quo virtus divinitatis latuit in eſca humanitatis. Erat etiam genus humanum populus cæcus ignorantia; Dedi te in fœdus populi; Iſa. 42 in lucem gentium; ut aperires oculos cæcorum. Magna cæcitas, quando populus neque Deum cognovit, neque aliam vitam quam præſentem, neque præmium bonorum, neque pœnam malorum ſcivit; neque viam, qua ad præmium veniretur, vel pœna vitaretur; ſed tamquam cæci omnes in foveam inferni ceciderunt. O miſer peccator; miſer cæce; utinam adhuc velles animæ oculos aperire. Bernardus: O utinam ſaperes & intelligeres, & noviſſima provideres. Saperes quæ Dei ſunt; Intelligeres quæ mundi; Provideres quæ inferni. Profectò inferna horreſceres, ſuperna appeteres, quæ ad manum ſunt, contemneres. Sicut autem cæcus in domo undique ardente exire neſcit, oſtium ignorans; ſic humanum genus fuit in mundo undique per malitiam inflammato: Adhuc ignis in domo impii; theſauri iniquitatis; & menſura minor, &c. Mich. 6 Venit autem Chriſtus in lucem gentium oſtium oſtendens; cæcum educens; ſicut pater ejus præcepit ei; Iſa. 43 Educ foras populum cæcum & oculos habentem. Erat quoque populus humani generis unicus & pauper in gratia; 2 Reg. 22 Populum pauperem ſalvum facies. Vere pauper eſt qui non habet divitias ſpirituales, gratiam ſcilicet virtutum & bonorum operum; Apoc. 4 Dicis quod dives ſum, &c. O quanta mala ſuſtinent pauperes a malis dominis. Sic pauperes virtutibus & bonis operibus, a diabolo; Prov. 28 Leo rugiens, & urſus eſuriens princeps impius ſuper pauperem. Sed ecce dives Deus factus eſt pauper; ut homo fieret dives; 2 Cor. 4 Propter nos egenus factus eſt, cum eſſet dives, &c. Auguſtinus; Quales nos facturus eſt de divitiis ſuis, quos divites fecit de paupertate ſua? Homo erat mortuus vel moriturus propter prævaricationem æternæ vitæ; Iſa. 34 Inebriatus eſt in cœlo gladius meus. Ecce ſuper Idumæam deſcendet; & ſuper populum interfectionis meæ. Gladius iræ vel ſententiæ divinæ, qua homo privatus fuit vita æterna, fuit in cœlo de calice iræ Dei; quando luciferum cum Angelis ſuis percuſſit. Super Idumæam deſcendit; & ſuper populum interfectionis; dum humanum genus terrenæ & ſanguineæ conditionis corporali, ſpirituali, & æternali morte percuſſit. Idumæa enim terrena vel ſanguinea interpretatur. Sanguinei autem a gladio ſanguinis per ſanguinem Chriſti liberantur. Ut ergo oſtendat ſe Deus tantæ ſeveritatis gladio nolle uti, factus eſt parvulus. Sicut enim parvuli gladio non utuntur, ſed faciliter placantur; ſic pro parvo reconciliari poſſumus parvo illi; & ſi nolumus, reſumet hunc gladium ad judicium; De ore ejus Apoc. 1 gladius utraque parte acutus exibat.

SERMO V.

Ecce evangelizo vobis gaudium magnum. Luc. 2 Vere magnum gaudium eſt captivo de redemptione; cæco de illuminatione; mendico de locupletatione; mortuo de vivificatione. Ipſe enim, qui natus eſt redemptio eſt captivo: illuminatio cæco: theſaurus mendico; vita mortuo. De primo gaudio: Iſa. 35 & ambulabunt qui liberati fuerint & redempti a Domino, convertentur, & venient in Sion cum laude, & lætitia ſempiterna ſuper caput eorum. Gaudium & lætitiam obtinebunt & fugiet dolor, & gemitus. De redemptione hominum habetur in Pſal. Pſal. 110 Miſit Dominus redemptionem populo ſuo. O quam ſtultus eſſet, qui mille marchis auri vix redemptus eſſet de mortali inimico, ſi ſe iterum captivum traderet pro pomo. Sed omni auro quod eſt in mundo, gutta ſanguinis Chriſti pretioſior eſt, quo redempti ſumus; 1 Pet. 1 Non corruptibilibus auro vel argento redempti eſtis de vana veſtra converſatione paternæ traditionis, ſed pretioſo ſanguine agni incon-

contaminati & immaculati Jeſu Chri- A ſti. *Iſa. 6* Hic eſt agnus, de quo: Emitte agnum Domine dominatorem terræ, &c. Et tu avare, luxurioſe, perverſe, iterum tradis te diabolo pro modico. *Matt. 13* De ſecundo: Simile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro, quem qui invenit homo abſcondit, & præ gaudio illius vadit & vendit univerſa, quæ habet, & emit agrum illum, &c. Ager eſt humana natura: *Geneſ. 27* Ecce odor filii mei ſicut odor agri pleni: *Joan. 1* De plenitudine ejus omnes accepimus. Quicumque ſemina meditationum deſideriorum & orationum & operum in hunc agrum mittimus, melius centies millies recipiemus. Theſaurus eſt divina natura: *Sap. 7* Infinitus theſaurus eſt hominibus. O avare hunc theſaurum quære, qui finiri non poteſt: qui erogatus non minuitur. Unde Auguſtinus: Chriſtus quod attulit, erogavit: neque ſibiipſi minuitur: ſed mirabiliter ſuorum fidelium pauperiem ditavit: & in deficientibus theſauris ipſe plenus remanſit. Vendamus ergo tranſitoria pro hoc gaudio: relinquamus caduca pro hoc agro. De tertio: *Tob. 5* Ubi Raphael Tobiæ dicit: Gaudium tibi ſit ſemper, & Tobias ait: Quale gaudium mihi erit: quia in tenebris ſedeo, & lumen cœli non video? Cui juvenis, ſcilicet Angelus ait: In proximo eſt, ut a Deo cureris. Ecce hoc eſt gaudium quod ſibi Raphael prædixit. Lumen cœli Chriſtus eſt: *Luc. 2* Viderunt oculi, &c. uſque Lumen C ad revelationem gentium. O quantum gaudium eſt videre hoc lumen: *Eccl. 11* Dulce lumen & delectabile eſt oculis videre ſolem. O ſuaviſſima lux purgatæ mentis ſapientia. Non enim ceſſas innuere nobis quæ & quanta ſit virtus tua ſuper omne creaturarum decus: Quod ſi animæ ſanctæ vix ſuſtinent nunc per fidem videndo: quid ergo, cum per ſpeciem videbunt? Si gaudium inæſtimabile eſt de lumine ſtellæ: quid ergo erit de ſole? *Matth. 2* Videntes autem ſtellam, gaviſi ſunt gaudio magno valde. Stella eſt fides ducens ad Chriſtum. Si de ſtella gaudebant, quid erat quando Dominum ſtellæ videbant? Sed ad hoc gaudium non pertingunt manentes in tenebris vitiorum: Qui odit fratrem ſuum, in tenebris eſt. *1 Joan. 2* De quarto gaudio: Annuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud patrem, & apparuit nobis, ut gaudeatis, & gaudium veſtrum ſit plenum. *1 Joan. 1* Per hanc vitam ſpiritualiter: per hanc æternaliter vivemus, cujus evidentiſſimum hodie ſignum datum eſt. De quo: Retro rediit ſol, & addidit regi vitam. *Eccli. 48* Attende quod ſententia mortis data fuit contra Ezechiam & ſicut ipſe oratione & lacrymis impetravit vitam corporalem, ſic & tu B ſpiritualem. Pſalm. Vitam petiit a te & tribuiſti. *Pſalm. 20* Auguſtinus: Pœnitens paratus ſit facere pro obtinenda vita animæ, quæcumque faceret pro vitanda corporis morte. *Aug. de ver. & fal. penit. c. 15 tom. 4* Retroceſſit autem ſol in decimam lineam. Sol eſt Dei filius: Orietur vobis timentibus nomen meum ſol juſtitiæ. *Mal. 4* Novem lineæ, novem ſunt ordines angelorum. Quaſi novem lineas pertranſiens, in decimam venit: quando humanam naturam aſſumpſit: Nuſquam angelos apprehendit; ſed ſemen Abrahæ. *Heb. 2* Hujus gaudii cauſæ quatuor prædictæ ſignificatæ ſunt: Ubi dicitur quod per ſeptem dies epulantes cum gaudio magno gaviſi ſunt, *Tob. 11* Gaudium iſtud erat de beneficiis exhibitis per Raphaelem a Deo miſſum. Raphael autem ſignificat Chriſtum medicum animarum. Interpretatur enim medicina Dei. Beneficia autem principaliter ſunt quatuor. Nam Sara per eum a dæmone liberatur, Tobias cæcus illuminatur, bonis temporalibus filius ditatur: Filio vita obtinetur vel cuſtoditur, ne a piſce devoretur. Redde ſingula ſingulis cauſis gaudii in prædictis.

SERMO VI.

INvenietis infantem: *Luc. 2* Conſiderandum autem quod Chriſtus quatuor modis invenitur, ſcilicet corporaliter, ſacramentaliter, ſpiritualiter, intelle-

Digitized by Google

lectualiter. Primo modo invenitur, in terra; ſecundo modo in altari: tertio, in anima: quarto, in ſcriptura. Primo, per incarnationem; ſecundo, per communicationem: tertio, per devotionem; quarto per lectionem. Unde in pueritia quater legitur nobiliter inventus. In utero in templo, in præſepio, in domo. Inventus in utero: Inventa in utero habens, &c. In quo bene deſignatur inventio corporalis. De utero enim virginis ſumpſit naturam, qua corporaliter invenitur in terris. Habitu inventus eſt ut homo. Eſt autem a tribus inventus in utero, a Joſeph, ſicut dicit Gloſſa ſuper prædictum locum Matt. ab Eliſabeth, a Joanne Baptiſta adhuc exiſtente in utero; Unde hoc mihi, &c. In hoc quod Eliſabeth recognovit Mariam eſſe matrem Domini, patet quod Eliſabeth eum invenit. In hoc quod exultavit infans, patet quod Joannes eundem invenit. Cum ergo omnes homines vel ſint viri vel mulieres, vel pueri, & ab his tribus inventus eſt; patet quod omnibus communis eſt. Annuntio vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, &c. ſcilicet *viris & mulieribus & paruvlis*. Leo Papa; *Sicut nullum a peccato liberum reperit, ita liberandis omnibus venit*. Si tamen viri, Joſeph; mulieres, Eliſabeth; pueri vero, Joannis ſanctitatem imitentur, inventus erit. Inventus eſt a paſtoribus in præſepio. De hoc eſt thema; *Invenietis infantem*, &c. Ubi tria conſideranda ſunt circa paſtores. Primo quod ſupra gregem vigilaverunt. Secundo quod in via feſtinaverunt. Tertio, quod in reditu Deum glorificaverunt. Hæc inventio ſignificat illam in altari. Sicut enim in præſepio invenitur pabulum jumentorum; ſic Chriſtus in altari pabulum noſtrum. Item hæc inventio fuit in Bethleem, quod interpretatur domus panis. Eccleſia enim eſt domus, in qua invenitur panis angelorum in præſepio altaris. Auguſtinus; Dominus angelorum hodie factus eſt homo. Tria autem

Matth. 1
Philip. 2
Luc. 1
Luc. 2
Leo ser. de nat. Dom.

A exiguntur ab illis, qui ſic ipſum inveniunt. Digna præparatio in accedendo: fervens devotio in percipiendo; gratiarum actio in recedendo. Primum ſignificatur in vigilia ſuper gregem. Per gregem enim ſenſus, & deſideria, & motus, & cogitationes noſtræ ſignificari poſſunt. Hic eſt grex, qui dum ad interiora minatur, dominus in rubo ardenti, in corde ferventi cognoſcitur. Bernardus. Ab exterioribus ad interiora redeam: ab inferioribus ad ſuperiora aſcendam, ut poſſim cognoſcere unde venio, aut quo vado, quid ſim, vel unde ſim; ut per cognitionem mei poſſim pervenire ad cognitionem Dei. Secundum ſignificatur in feſtinantia. Unde dicitur: Venerunt feſtinantes. Bern. B Qui amat ardentius, currit velocius. Tertium autem in laude paſtorum. Unde dicitur: Reverſi ſunt paſtores laudantes & glorificantes Deum. Ubi oſtenditur quod nullus ſine gratiarum actione debet recedere de præſepio altaris. Inventus eſt tertio a Magis in domo: Intrantes domum invenerunt puerum, &c. Per hoc ſignificatur inventio ſpiritualis in domo conſcientiæ; intrans in domum meam conquieſcam cum illa. Hic non invenitur niſi duce ſtella, id eſt fide vel gratia. Hic tria notanda ſunt: nam illi ipſum in domo invenerunt, qui aurum, thus, & myrrham obtulerunt. In auro, dilectio; in thure devotio: in myrrha, contritio ſigni- C ficatur. Nam ſine his tribus Jeſus ſpiritualiter non invenitur in domo mentis. Invenitur autem ſi ei dilectio, devotio, contritio intus offeratur. Inventus eſt quarto in medio doctorum in templo; quod accidit cum Chriſtus in ſcriptura vel doctrina ſacerdotum in Eccleſia invenitur. Sed & hæc tria conſideranda ſunt, quia poſt triduum eſt inventus. Primus dies eſt doctrina Moſaica: ſecundus Prophetica: tertius Evangelica. Vel primus dies in ſcripturæ lectione; ſecundus in auditione; tertius in meditatione conſiſtit. Primus dies in audiendo; ſecundus in intel-

Exod. 3
Matth. 2
Sap. 8
Luc. 2

ligendo: tertius in faciendo. Pſalmus. Intellectus bonus omnibus facientibus eum. Tunc enim procul dubio Chriſtus invenitur, quando ex operatione mens magis illuminatur. Unde patet. Duo diſcipuli ſcripturarum expoſitionem in via audierunt. Sed ſicut dicit Gregorius. Non audiendo ſed faciendo illuminati ſunt, quando dominum ſecum ad hoſpitium ire coegerunt. Nota hic qualiter eum in utero magis judicarat de Spiritu ſancto, quam de viro: quo modo Joſeph poterat moveri ad credulitatem, quod eum Maria habebat de ſpiritu ſancto. Joan. Chryſoſt. Joſeph conceptionem manifeſte videbat, & fornicationem ſuſpicari non poterat. Poſſibilius enim credebat mulierem poſſe ſine viro concipere, quam Mariam poſſe peccare. Antequam convenirent. Non dicit priuſquam acciperet eam, ſed priuſquam convenirent: quoniam jam erat accepta in domum. Unde Gloſſa. Deſponſata viro. Rabanus. Antiquitus mos erat, qood ſponſus & ſponſa non conveniebant abſque nuptiarum celebratione. Quæro cum concipi de ſpiritu ſancto ſit ſupra naturam & rationem, quo modo poteſt eſſe quod Maria inventa eſt a Joſeph habens in utero du Spiritu ſancto? Reſpondeo ſecundum Joan. Chryſoſt. Omnibus documentis, quibus fornicatio mulieris intelligi, vel argui ſolet, deficientibus, ſola apud eum manſit ſuſpicio gratiæ Dei, per quam exiſtimavit eam habere in utero, antequam convenirent. Inventa eſt ergo a Joſeph, qui zelo & amore ſemper ſe admonente, vitam circumſpiciebat Mariæ. Dicit etiam inventam Mariam a Joſeph gravidam manifeſte, poſtquam rediit a peregrinatione. Putatur enim abſens eſſe, cum Maria poſt collocutionem cum angelo, ad Eliſabeth cum feſtinatione perrexit.

Pſalm. 110
Luc. 24
Greg. hom. in Evang.

A

SERMO VII.

Invenietis infantem pannis involutum. Luc. 2
Conſiderandum, quod ſecundum quadruplicem Chriſti inventionem, quadrupliciter eſt involutus. Involutus eſt enim natura corporea, ſpecie ſacramentali, ænigmate ſpirituali, & ſenſu litterali. De primo: Ezechias ſcidit veſtimenta ſua, & obvolutus eſt ſacco. Ezechias Chriſtum ſignificat. Interpretatur enim auxilium domini. Veſtimentum ejus fuit ſinagoga, quæ ſciſsa eſt. Saccus eſt humana natura: Sol factus eſt niger ſicut ſaccus cilicinus. Sol eſt Chriſtus ſecundum divinitatem: Orietur vobis timentibus nomen meum ſol juſtitiæ, &c. Bern. Saccum miſit Deus pater in terram. Saccum utique licet parvum, tamen plenum. Saccum, inquam, in paſſione concidendum, ut effundatur quod latet in eo pretium redemptionis & gratiæ. Quare autem Ezechiel obvolutus fuit ſacco, triplex fuit cauſa. Movit enim ipſum blaſphemia: hoſtium ſuorum anguſtia: nuntiorum moleſtia, qui ſciſſis veſtibus ad eum venerunt. Poteſt autem ſignificari triplex ratio, quare Dei filius ſacco humanitatis ſit involutus: videlicet diaboli violentia, hominis miſeria, patrum deſideria. Patres enim quaſi nuntii fuerunt, qui pro adventu Chriſti deſideriis & ſuſpiriis corda ſciderunt. De ſecundo. Cumque immolaverit Aaron & filii ejus ſanctuarium, tunc intrabunt filii *Caath*, ut portent involuta. Per Aaron ſummum ſacerdotem Chriſtus ſignificatur. Pſalm. Tu es ſacerdos in æternum. Per filios ejus ſacerdotes novi teſtamenti ſignificantur. Per ſanctuarium, corpus Chriſti. Hic primo a Chriſto involvitur, dum in cœna hoc ſacramentum inſtituitur. Nunc autem ab aliis ſacerdotibus quotidie involvitur, dum virtute prolatorum ab eis verborum panis in corpus Chriſti convertitur, & accidentibus ſenſibilibus velatur. Notandum, quod ſan-

Iſa. 37
Apoc. 6
Malac. 4
B
C
Num. 4
Caath.
Pſalm. 109

ſanctuarium ab Aaron, &c. primo A involvitur: poſtea aliis datur. Sic corpus Chriſti primo a ſacerdotibus conſecratur, poſtea aliis datur. Tria autem per Corpus Chriſti conſequimur: propitiationem, refectionem, illuminationem: & ſignificantur in tribus, quæ inter alia in ſanctuariis fuerunt involuta, ſicut dicitur ſcilicet altare, menſa propoſitionis, & candelabrum. In altari propitiatio: in menſa, refectio: in candelabro, illuminatio ſignificatur. De tertio: Ecce ventus turbinis & nubes magna & ignis involvens: & de medio ejus quaſi ſpecies electri. Per electrum, quod eſt ex auro & argento, Chriſtus in duabus naturis ſignificatur: auro divinitatis, & argento humanitatis. Ignis hic electrum involvens, eſt fides nos illuminans per cognitionem. Eſt tamen involvens propter ænigmatis obſcuritatem. Videmus enim nunc per ſpeculum in ænigmate: & ſub obſcuris ſimilitudinibus: ſicut exponit gloſſa. Poſſunt autem hic tria attendi, propter quæ dominus nunc quaſi involutus eſt oculis mentis noſtræ. Turbatio extra nos: naturalium obſcuratio intra nos: immenſitas luminis ſupra nos. Primum in vento turbidinis: ſecundum in nube: tertium in igne. Unde bene ibi dicitur: Et ſplendor in circuitu ejus. Tantus enim eſt ſplendor divinæ naturæ, quod ad ipſam in hac mortali vita oculus mentis accedere non valet: Lucem habitat inacceſſibilem. Auguſt. O ſumma & inacceſſibilis lux, quam longe es a me, qui tibi ſum prope: adhuc lates domine animam meam in luce, & ideo illa adhuc verſatur in tenebris & miſeria. De quarto: Ecce manus miſſa eſt ad me, in qua erat liber involutus; & ſcripta erant in eo lamentationes, & carmen, & væ. Libri enim ſcriptura, ſub cujus litterali ſenſu & allegoria Chriſtus involvitur; tripliciter oſtendit Chriſtum nobis, videlicet tamquam redemptionem: tamquam judicem, & ultorem: tamquam remuneratorem.

Num. 4 — *Ezech. 1* — *S. Greg. lib. 1 hom. 1 in Ezec.* — *1 Cor. 13* — *1 Tim. 6* — *Ezech. 2*

Lamentatio ergo ad redemptionem paſſionis: Væ ad ultionem damnationis: Carmen ad remunerationem beatificationis pertinet. Primum in mundo: ſecundum in inferno: tertium in cœlo. Ut ſic in nomine Jeſu omne genuflectatur: cœleſtium, tamquam glorificatori: terreſtrium, tamquam redemptori: infernorum, tamquam ultori. Lamentemur ergo pro peccatis noſtris coram redemptore pro peccatis noſtris paſſo. Greg. Mala, quæ nos egiſſe meminerimus, fletibus puniamus: ut per lamenta pœnitentiæ perveniamus ad carmen vitæ: ne ſi affligi modo pœnitendo noluerimus, væ poſtmodum ſine fine B ſentiamus.

Philip. 2 — *Greg. in Ezech. ho. 9 prope fin.*

SERMO VIII.

VErbum caro factum eſt, & habitavit in nobis. Caro enim carni amicabilis eſt, paſſibilis, eſibilis, ſenſibilis. Filius ergo Dei, qui eſt verbum, caro factus eſt, ut eſſet amicabilis pro deſiderio: paſſibilis pro triumpho: eſibilis pro ſacramento: ſenſibilis pro exemplo: ut ſic in carne Chriſti eſſet dilectionis fomentum, redemptionis tormentum: refectionis ſacramentum: imitationis documentum. De primo: Omni vi- C ta tua dilige Deum, & invoca illum in ſalute. Omne animal diligit ſimile ſibi: ſic & omnis homo proximum ſibi: Omnis caro ad ſimilem ſui conjungetur. In hoc verbo oſtenditur Deus eſſe diligendus, non ſolum quia Deus, ſed quia caro nobis ſimilis. Diligitur autem quandoque caro multum aliena, magis autem diligitur propinqua, maxime autem proxima. Diligitur caro aliena propter ſpeciem: & quiſnam ſpecioſus ſicut Chriſtus? Pſalm. Specioſus forma, &c. Item propter nobilitatem. Caro autem Chriſti, ex ſanguine fuit regali: Qui factus eſt ei ex ſemine David ſecundum carnem, & nobiliſſimo ſanguine virginali. Aug. Nobilitas fuit naſcentis in virginitate parientis: & no-

Joan. 1 — *Eccl. 13* — *Pſalm. 44* — *Rom. 1*

Digitized by Google

nobilitas parientis fuit in divinitate naſcentis. Item magis diligenda eſt caro Chriſti tamquam propinqua nobis in primo gradu: frater enim noſter eſt. Ipſe enim eſt verus Joſeph. de quo: Frater noſter & caro noſtra eſt. Bern. an trepidas ad Chriſtum accedere, frater tuus eſt & caro tua, per omnia tentatus abſque peccato, ut miſericors fieret. Item magis diligenda eſt caro Chriſti quaſi propria. Nemo enim unquam carnem ſuam odio habuit. Quis enim carnem capitis ſui non diligeret, cum carnem membrorum ſuorum diligat homo pluſquam aurum? Chriſtus autem caput noſtrum eſt, noſque ejus membra. Membra ſumus corporis ejus, de oſſibus ejus, & de carne ejus. De ſecundo: Quia pueri communicaverunt carni & ſanguini, & ipſe ſimiliter participavit eiſdem, ut per mortem deſtrueret eum, qui habebat mortis imperium, &c. Gloſſ. Eiſdem, id eſt carni & ſanguini. Vel eiſdem, id eſt pueris factus eſt puer: conſtans ex anima & carne. Bene autem dicit ſimiliter, juxta idem: Deus filium ſuum miſit in ſimilitudine carnis peccati, &c. Magnæ enim dignationis eſſet, ſi in ſimilitudinem carnis gloriæ: item majoris ſi in ſimilitudinem carnis innocentiæ miſiſſet, quo modo fuit caro ante lapſum: maximæ autem dignationis, quod in ſimilitudine carnis culpæ, id eſt in carne paſſibili & mortali miſit filium, ut per mortem talis carnis deſtrueret mortis imperatorem. Si ergo volumus ab iſto imperatore liberari, ſimus cum puero pueri, id eſt puri a peccatis, quam puritatem per paſſionem puriſſimæ carnis conſequimur: Nunc reconciliavit in corpore carnis ejus per mortem exhibere nos ſanctos, & immaculatos & irreprehenſibiles coram ipſo. De tertio: Qui manducat carnem meam. Qualiter autem hæc caro manducanda ſit, ſignificatum eſt. Edent carnes nocte illa aſſas igni. Quidam comedent carnes Chriſti crudas per præparationis negligentiam:

Geneſ. 37
Bern. ſer. de nativ. B. Mariæ.
Epheſ. 5
Ibidem.
Heb. 2
Gloſſ. in hunc loc.
Rom. 8
Coloſ. 1
Joan. 6
Exod. 12

A crudo corpore ſine debita conſideratione & devotione accedentes ad altare. Quidam coctas aqua, dum per mundanam ſapientiam carnali ſpiritu, & ratione diſcutere volunt hoc ſacramentum. Item quidam aſſas igni per Spiritus ſancti præſentiam, dum divina virtute accenduntur, & ignito amore. De his omnibus: Non comedetis ex eo crudum quid, neque coctum aqua, ſed aſſum tantum igni. O amor Dei, o quantum obſeſſos amaret, qui ſeipſum in hoſtili obſidio aliquibus manducandum daret, ne fame deficerent. Hoc facit verus amicus Chriſtus in hac vita: qua a dæmonibus obſidemur. Unuſ-

B quiſque carnes amici ſui comedet in obſidione. De quarto: Palpate & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere. Si filius Dei neque ſentiri per carnem, neque ſentire potuiſſet: quo modo ejus converſatio vel operatio exemplum imitandi fuiſſet? Unde Leo Papa: Non eſſet Deus verus, niſi afferret remedium & non eſſet verus homo, niſi præberet exemplum per carnem. Ergo Chriſti ſenſibilem habemus formam in converſatione: *Verbum caro factum eſt*, uſque plenum gratiæ & veritatis. Iterum exemplum in paſſione. Chriſto igitur in carne paſſo, & vos eadem cogitatione armamini. Item ſpem in reſurrectio-

C ne: Initiavit nobis viam novam & viventem per velamen, id eſt, per carnem ſuam. Gregor. Ad hoc Dominus apparuit in carne, ut humanam vitam admonendo, exempla præbendo accenderet, moriendo redimeret, & reſurgendo repararet.

Exod. 12
Hier. 19
Luc. 24
1 Pet. 4
Heb. 10
Greg. c. 21 mor. cap. 1

SERMO IX.

VErbum caro factum eſt. Filius Dei factus eſt caro, ut eſſet ſicut dictum eſt, amicabilis, ad dilectionem: paſſibilis, ad redemptionem: eſibilis, ad refectionem: ſenſibilis, ad imitationem. Caro utique factus eſt, ut per carnem caro alliceretur: per carnem caro redimeretur: per car-

Joan. 1

carnem caro reficeretur: per carnem caro reformaretur. Reficeretur itaque non carnaliter, ſed ſpiritualiter. Ut enim ait Auguſt. Non eſt cibus ventris, ſed mentis. Unde benedicta caro Chriſti, in his quatuor effectibus propoſitis præfigurata eſt in veteri teſtamento. Hæc caro eſt, qua
Gen. 2 Eva producitur: Golias vincitur:
1 Reg. 18 Elias paſcitur: Naaman reſtituitur. Amicabilis igitur eſt caro Chriſti ad dilectionem fidelibus omnibus, quia hac carne per paſſionis ejus effectum, & regenerationis ſacramentum ſunt producti, ſicut Eva de latere Adam:
Gen. 2 Hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea. Adam Chriſtum, Eva Eccleſiam ſignificat. De latere B Adæ dormientis formatur Eva: de latere Chriſti patientis, Eccleſia producitur, cum de latere Chriſti ſanguis in pretium redemptionis, & aqua in ſacramentum ablutionis profluxerunt. Sicut autem Eva multum diligere debuit Adam, quia non ſolum ejus ſponſa, ſed etiam ejus caro fuit; ſic utique Eccleſia, & quælibet fidelis anima Chriſtum. Filius enim Dei de tua carne, & de ejus carne es producta. Quare non ſolum ejus ſponſa, ſed etiam de carne ejus es producta. Si vero vis diligere eum, de cujus carne es, vel eum, qui de tua carne eſt, dilige Chriſtum. Filius enim Dei, de tua carne factus eſt filius hominis corporaliter, ut tu de carne ejus fieres ſpiritualiter.
Chryſ. ho. de cruce dominica in med. t. 3 Joan. Chryſoſt. Homo appellatus eſt, ut te Deum vocaret: filius hominis dictus, ut te in filium adoptaret. Paſſibilis etiam eſt caro Chriſti ad redemptionem, ut carnis paſſione de diabolo triumpharet, cum diabolus infirmitatem carnis ejus contemneret.
1 Reg. 17 ret. Sicut ſignificatum eſt. Ubi ait Golias ad David: Veni ad me, & dabo carnes tuas volatilibus cœli & beſtiis terræ, & ecce caro, quam contempſit, vicit ipſum. Golias diabolum. David Chriſtum. Volatilia Judæos perſequentes. Beſtiæ Gentiles crucifigentes ſignificare poſſunt. Ad litteram autem libenter vidiſſet diabolus quod caro Chriſti ab avibus in cruce, vel a beſtiis depoſita in terra devorata fuiſſet: ſed caro a diabolo contempta diabolum ſtravit, invadens eum baculo crucis. Item quinque lapidibus in peram collectis, id eſt duris, quinque vulneribus, in corpore ſuo ſuſceptis. Eſibilis eſt caro ad refectionem, & præfigurata eſt in carne, qua paſtus eſt Elias in torrente Carith de quo: Corvi deferebant ei carnes & panem mane, 3 Reg. 17
&c. Sacramentum corporis Chriſti dicitur panis propter ſpeciem: caro propter rem. Mane & veſpere miniſtratur hæc caro, quoniam a principio Eccleſiæ uſque ad finem non deerit hoc ſacramentum: Vobiſcum Matt. ult.
ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi. Per torrentem Carith contritio ſignificatur: Deduc Tren. 2
quaſi torrentem lachrymas. Carith enim diviſio interpretatur. In contritione enim homo ſeparatur a peccatis & a diabolo. Unde: Lapidem Job 28
caliginis & umbram mortis, id eſt, peccatum dividit torrens, id eſt, contritio a populo peregrinante, id eſt a juſtis. Carnem ergo Chriſti in torrente comedit, qui hoc ſacramentum in contritione comedit. Senſibilis quoque fuit ad imitationem, ut exemplo ejus in via per ſanctificationem: in patria per glorificatio-C nem reformemur. Unde bene figurata eſt, ubi de Naaman ſepties loto in Jordane dicitur: Reſtituta eſt 4 Reg. 5
caro ejus ſicut caro parvuli pueri. Puer parvulus eſt Chriſtus: Parvulus Iſa. 9
natus eſt nobis. Hujus pueri caro mundiſſima fuit. Fœtidior eſt anima peccatrix corpore leproſo. Bene Naaman leproſus peccatorem ſignificat. Leproſus ergo ad modum parvuli reſtituitur, quando peccator in munditia & ſanctitate, carnem Chriſti mundiſſimam imitatur, & ſic exemplo puritatis parvuli ſanatur: non ſolum autem exemplo puritatis, ſed etiam humilitatis: Arctum eſt enim Marc. 10
oſtium ad vitam & non poteſt intrare niſi parvulus. Quiſquis non recipit regnum Dei velut parvulus,

non intrabit in illud. Ecce quanta beneficia nobis exhibuit Deus in carne ſua. Bernardus. Videns Deus homines omnino carnales effectos, tantam eis dulcedinem in carne exhibuit, ut duriſſimi cordis ſit, quiſquis eum ex toto affectu non diligit.

DOMINICA INF. OCTAV.

NATIVITAT. DOMINI

SERMO I.

Luc. 2 POSITUS *eſt hic in ruinam, & reſurrectionem multorum in Hieruſalem, & in ſignum cui contradicetur.* Quoniam in aſpectu ſolis materialis ſecundum varias diſpoſitiones intuentium oportet alios contriſtari, alios vero delectari: hinc eſt quod ſanctus Simeon dono prophetiæ illuſtratus, videns exterius ſermonibus honeſtis, exemplis, & operibus lucidis procedentibus a ſole juſtitiæ Chriſto, propter cæcitatem malitiæ multos perturbandos: ac per hoc in præcipitium culpæ ruere: alios vero rectificandos, & ad lumen gratiæ reſurgere: propoſitum verbum de Chriſto protulit dicens. *Poſitus eſt hic in ruinam.* In quo quidem verbo primo notatur perverſitas acceptæ occaſionis ex boni operis exhitione, cum dicit: *Poſitus eſt hic in ruinam.* Secundo benignitas piæ ſubventionis in proſtrati hominis ſublevatione, cum addit: *Et in reſurrectionem multorum.* Tertio notatur exemplaritas imitandæ directionis in bonæ actionis regulatione, cum dicit: *In ſignum.* Quarto notatur malignitas pravæ impugnationis in benigni conditoris contradictione, cum ſubinfert: *Cui contradicetur.*

Dicit ergo: *Poſitus eſt hic in ruinam,* ubi notatur perverſitas acceptæ occaſionis ex boni operis exhibitione. Vere magna perverſitas, de bo-A no alieno facere malum, nihil malignius, nihil ſtolidibus ſub cœlo. Sed ratio quare iſti perverſi ex bonis operibus accipiebant occaſionem ruinæ & mortis, eſt iſta. Naturaliter enim quidquid proiicitur in modulum, induit formam & figuram moduli: eo quod eſt ibi per modum recipientis & non recepti: quia ergo corda illorum erant perverſa & iniqua: ideo quidquid boni de Chriſto in cordibus eorum capiebatur ſolita perverſitate judicii perverſum fiebat. Et ob hanc rationem ſuæ perverſæ malignitatis ipſi fuerunt ſibi cauſa ruinæ & mortis: licet enim occaſionem acceperint ex B bonis operibus Chriſti. Nam Chriſtus primo in quantum virtus, propter benignam humilitatem aſſumptæ infirmitatis, poſitus eſt hic in ruinam ſuperborum. Secundo inquantum veritas, propter juſtam argutionem humanæ iniquitatis, poſitus eſt hic in ruinam malignorum. Tertio inquantum ſalus, propter voluntariam ſuſceptionem illatæ mortis, poſitus eſt hic in ruinam impiorum. Primo Chriſtus inquantum virtus, propter aſſumptæ infirmitatis humiliationem, fuit medicinalis potio ad expellendum vitium ſuperbiæ. Hac autem ſuperbiæ medicina abutentes ſolo vitio quod erat cauſa ſalutis commutant in ruinam mortis. Un-C de ſuperbus Herodes nolens cum humilibus Magis ſubdi omnipotenti, ſub infirmitate noſtræ carnis jacenti humiliter: immo accepta occaſione a benigna humilitate aſſumptæ infirmitatis, ſola malignitate voluntatis fuit ſibi cauſa maximæ ruinæ, quærens interficere Chriſtum: & quod fuit ſuperbo Herodi (ratione humilitatis abutenti) occaſio ruinæ & mortis, hoc fuit humilibus Magis bene utentibus cauſa ſalutis. De hoc dicitur: Erit vobis Dominus in ſanctificationem; in lapidem autem offenſionis & petram ſcandali duabus domibus Iſrael, in laqueum & ruinam habitantibus Hieruſalem. Fuit Dominus in ſanctificationem hu- Matth. 2 Iſa. 8

humilibus Magis: eo quod abſtulit A ab eis errorem inſipientiæ, tumorem ſuperbiæ, & fœtorem immunditiæ: tribuendo ſplendorem veritatis in corde, ut cognoſcerent myſterium incarnationis: firmitatem ſermonis in ore, ut confiterentur coram Herode Rege ſuperiorem: & timorem filialis reverentiæ, ut adorarent Dominum creatorem. Et ſic quamvis in humanitate viderent humilem, adorabant tamen, & crediderunt Dei virtutem, & Dei ſapientiam cognoverunt. Et erit Deus in lapidem offenſionis & petram ſcandali duabus domibus Iſrael. Iſrael interpretatur directio Domini, ſive vir videns Deum, & ſignificat ho- B minem, qui aptus natus eſt dirigi in divinam viſionem, ſive in creatura, ſive in propria eſſentia. Duæ domus Iſrael ſcil. cor & os. Nam cor eſt habitaculum Dei in credendo, os vero eſt expreſſivum ſermonis in confitendo, eo quod corde creditur ad juſtitiam, ore fit confeſſio ad ſalutem. Sed domui cordis eſt Deus in lapidem offenſionis, propter cæcitatem infidelitatis: & domui oris eſt petra ſcandali, propter negationem divinitatis. Tertio eſt Dominus in laqueum & in ruinam habitantibus Hieruſalem, id eſt, Herodi & complicibus ſuis propter mortis ejus malignam conſpirationem. C qui quidem Herodes & ſui collaterales nunc ad litteram habitabant ſive morabantur in Hieruſalem. Et de hoc dicitur in Proverbiis: Qui exaltat cor ſuum, quærit ruinam. Secundo Chriſtus inquantum veritas propter argutionem juſtam humanæ iniquitatis, poſitus eſt hic in ruinam malignorum. Et hoc eſt quod dicitur: Ros lucis ros tuus & terram gigantium detrahes in ruinam. Efficaciſſima doctrina Chriſti nomine lucis & roris appellatur, eo quod erat manifeſtativa & denudativa turpium, ad modum lucis, & moderativa ſceleris, ad modum roris. Nam ſecundum Iſidorum: Ros arcet venena de nocte, ne noceant. Sed iniqui dilexerunt videri magis tenebras, ut liberius poſſent vacare ſceleribus, ut jam non ſuſtinerent increpationes & puncturas juſtæ argutionis, machinati ſunt in maleficium arguentis, ut dicit Dominus: Quid me quæritis interficere hominem, qui vera locutus ſum vobis. Vere miſerabilis inſania, iraſcimur ſananti: & non iraſcimur vulneranti. Et certe incurabilis eſt iſte morbus non ex defectu medici, ſed ex vitio ægroti: & certam gigantium alios in malitiam extendentes per rigorem divinæ juſtitiæ detrahens in ruinam damnationis æternæ. Tertio Chriſtus inquantum ſalus propter voluntariam ſuſceptionem illatæ mortis eſt poſitus in ruinam impiorum. Chriſtus enim in cruce tamquam botrus in torculari compreſſus per vulnera ſui floridi corporis odoriferum liquorem expreſſit omnium morborum ſanativum & ſaluti ſufficientiſſimum. Hoc autem medicinali liquore impii Judæi offenſi ſunt, adeo ut ruinam mortis incurrerint, & ruinam multiplicarent ſpernendo medicamentum ſaluberrimum & antidotum, quo genus humanum ſalvabatur: ſimiles buffonibus, qui adeo ofenduntur de bono odore fragrante de arbore vinearum, quod in rugam convertantur. Et de hoc dicitur: In multiplicatione impiorum multiplicabuntur ſcelera, & ruinas eorum juſti videbunt. Vere in multiplicatione impiorum phariſæorum multiplicata ſunt ſcelera, cum collegere pontifices & phariſæi conſilium, ut Jeſum dolo tenerent & occiderent. Sed juſti, id eſt, Apoſtoli viderunt eorum ruinas, quando filii regni, ſcilicet Herodes & Judæi fuerunt ejecti foras per divinam reprobationem, & gentes in ſinu Abrahæ recubuerunt per benignam adoptionem. Sequitur.

In reſurrectione multorum. Ubi notatur benignitas piæ ſubventionis in proſtrati hominis ſublevatione. Iſta benignitas piæ ſubventionis apparet in ſublevatione trium generum hominum veritati obtemperantium: quibus Chriſtus eſt cauſa vitæ & ſalutis.

Marginalia: Rom. 10. — Prov. 18. — Iſa. 26. — Doctrina Chriſti. — Joan. 8. — Prov. 29. — Matth. 8.

lutis ſecundum triplicem proprietatem, per quam fuit occaſio paſſiva & accepta ruinæ & mortis obſtinatis & veritati contradicentibus. Nam primo propter benignitatem piæ ſubventionis inquantum virtus, impotentes reſurgunt a crudelitate poteſtatis diabolicæ iraſcibilem deprimentis. Secundo propter benignitatem piæ ſubventionis inquantum veritas, inſipientes reſurgunt a tenebroſitate ignorantiæ rationalem obcæcantis. Tertio propter benignitatem piæ ſubventionis Chriſti inquantum ſalus, laſcivientes reſurgunt a fœditate carnis laſciviæ concupiſcibilem deformantis. Primo propter benignitatem piæ ſubventionis inquantum virtus, reſurgunt impotentes a crudelitate diabolicæ poteſtatis. Unde dicitur: *Act. 12* Surge velociter, quia ceciderunt catenæ de manibus tuis. Petrus poſitus in vinculis ferreis diabolica ſuggeſtione & ſub cuſtodia militum ut interficiatur, ſignat peccatorem ligatum vinculis diabolicæ fraudis, & poſitum ſub cuſtodia dæmonum ad perdendum morte damnationis æternæ. Hic autem excitatur ad ſurgendum Angelica admonitione: quia per auxilium Chriſti confringentis æreas portas diabolicæ cuſtodiæ, ceciderunt catenæ diabolicæ fraudis de manibus malorum operum ejus. De *1 Reg. 21* hoc ſimiliter dicitur de David: Surrexit David in die illa, & fugit a facie Saul. Saul interpretatur abutens, & ſignificat diabolum, qui abutitur creaturis Dei, de cujus poteſtate bonus David ſurgit per auxilium virtutis Chriſti, fugiens ab ejus notitia. Secundo propter benignitatem piæ ſubventionis Chriſti inquantum veritas, inſipientes reſurgent a tenebroſitate ignorantiæ rationalem *Iſa. 60* obcæcantis. Et de hoc dicitur: Surge illuminare Hieruſalem, quia venit lumen tuum & gloria Domini ſuper te orta eſt: Surge illuminare Hieruſalem. Ecce tenebroſitas cæcitatis: non enim illuminatur niſi carens luce. Quia venit lumen tuum. Ecce benignitas venientis, eo quod lumen Angelorum factum eſt lumen hominum: lumen ſupernorum factum eſt terrenorum. Et gloria Domini ſuper te orta eſt. Ecce iucunditas cordis. Si enim magna eſt gloria carenti viſu in videndo iterum lucem: multo magis debet eſſe generi humano obcæcato per peccatum, quod per adventum veri luminis de tenebris ad lucem revocatur. Tertio propter benignitatem piæ ſubventionis Chriſti inquantum ſalus, laſcivientes reſurgunt a fœditate carnis laſciviæ, concupiſcibilem deformantis. Et de hoc *Joſ. 1* dicitur Joſue: Surge & tranſi Jordanem tu & omnis populus tecum in terram, quam ego dabo filiis Iſrael, qui interpretatur videns Deum. Sic boni Chriſtiani reprehenſione carnis Deum vident in propria conſcientia: iſtis pro obtinenda cęleſtis patriæ inhabitatione, præcipitur tranſire per fluxum carnalis concupiſcentiæ, quæ nomine fluvii defluentis deſignatur. Sequitur. Tertio exemplaritas imitandæ directionis in bonæ actionis regulatione, cum dicit: *In ſignum:* licet fuerit Dominus Jeſus Chriſtus exemplare ſignum in omni ſua actione: tamen quantum ad præſens tripliciter fuit ſignum. *Chriſtus tripliciter ſignum.* Primo virtuoſiſſimæ reconciliationis in incarnatione: ſecundo fuit ſignum veraciſſimæ revocationis in prædicatione: tertio fuit ſignum ſaluberrimæ curationis in paſſione. Primo poſitus eſt in ſignum virtuoſiſſimæ reconciliationis in incarnatione. Unde dicitur: *Coloſ. 9* Arcum meum ponam in nubibus & erit ſignum fœderis. Arcus iſte, qui generatur ex radio ſolis in nube concava & rorida, eſt Chriſtus: qui conſtat ex radio ſolari divinitatis, & nube humanitatis ratione humilitatis. Et dicitur concava & rorida ratione plenitudinis gratiæ. Dicitur poni in nubibus, id eſt, defectibus carnalibus tenebroſæ humanitatis impedientibus ab hominibus ſalutem. Non ut obſcuraret, ſed ut contemperet: cuius extrema contingunt cœlum divinitatis & terram humanitatis: & iſte arcus eſt ſignum fœderis inter

Digitized by Google

inter Deum & creaturam. Secundo A fuit ſignum veraciſſimæ revocationis *Iſa. 11* in prædicatione. Unde: Levabit ſignum Dominus in nationibus & congregabit profugos Iſrael, & diſperſos Juda colliget a quatuor plagis terræ. Levabit Dominus ſignum revocationis in prædicatione ad vocationem. Congregabit profugos Iſrael, id eſt, aptos dirigi in via bona. Nam Iſrael directio Domini interpretatur. Et colliget diſperſos Juda ad confitendum nomini Domini: Juda enim confeſſio interpretatur. Iſtos etiam congregabit & colliget a quatuor plagis terræ, id eſt, a quatuor inordinatis affectionibus, ſcil. a tumore vanitatis & ſuperbiæ, ad timorem humilitatis B & reverentiæ: & a fœtore carnalitatis & immunditiæ, ad nitorem caſtitatis & ſanctimoniæ: ab ardore terrenitatis & avaritiæ, ad amorem paupertatis & inopiæ: a furore impietatis & invidiæ ad dulcorem charitatis benignæ. Tertio fuit ſignum ſalutiferæ curationis in paſſione. Unde dicitur: *Num. 21* Fecit Moyſes ſerpentem æneum pro ſigno, quem percuſſi intuentes, ſanabantur. Serpens ille qui habet ſimilitudinem & effigiem ſerpentis, tamen carens veneno, ſignat Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui habet naturam & effigiem hominis, tamen carens veneno peccati: ut quemcumque momorderit aſtutia ſatanæ, C intueatur Chriſtum in ligno pendentem, per paſſionem & imitationem, & plenam inveniet curationem. Nam ſi tentetur de honoribus, invenit mortem viliſſimam: ſi de deliciis, mortem invenit doloroſiſſimam: ſi de divitiis nuditatem pauperrimam. Et ſic virtute paſſionis Chriſti a morſibus antiqui ſerpentis medebitur.

Quatuor affectiones inordinatæ.

Quarto & ultimo notatur malignitas vel perverſitas pravæ impugnationis in benigni conditoris contradictione ibi: *Cui contradicetur.* Vere magna malignitas contradicere tanto ac tali doctori. Nam primo ejus inſuperabili virtuti contradixerunt ſuperbi, per temerariam attributionem infirmitatis & impotentiæ. Secundo infallibili veritati contradixerunt falſiloqui, per falſam impoſitionem falſitatis & blaſphemiæ. Tertio indeclinabili bonitati contradixerunt maligni, per calumniationem malignam ſeductionis & malitiæ. Primo ergo fuit contradictum ejus infallibili veritati per temerariam attributionem infirmitatis & impotentiæ. Superbi enim Judæi, qui videbant Chriſtum ſecundum humanitatem pati & infirmari, habentes obſcuratum intellectum propter tumorem ſuperbiæ, non crediderunt ipſum eſſe Dei virtutem ſecundum divinitatem: per temerariam attributionem infirmitatis & impotentiæ contradixerunt ejus virtuti divinitatis, quam antea monſtraverat in factis miraculoſis cum exprobrando dicebant: Alios *Matt. 27* ſalvos fecit, ſeipſum non poteſt ſalvum facere. O ſuperbi Judæi cæciores ipſa cæcitate, ruinam non attendentes: quoniam majoris virtutis eſt patienter in tormentis uſque in finem perſeverare, & de infirmitate corporis multipliciter triumphare, quam de cruce deſcendere & ab infirmitate carnis miſerabiliter ſuperari. Si enim nullus ſalvabitur, *Matth. 10* niſi qui perſeveraverit uſque in finem: quo modo Chriſtus Jeſus nomine & re ſalus diceretur, ſi in cruce patienter uſque in finem non perſeveraſſet? Unde in Pſalmo: *Pſalm. 16* Eripies me de contradictionibus populi, conſtitues me in caput gentium; inquit filius Dei ad patrem. Eripies me de contradictionibus populi Judaici exprobrantis & temerarie attribuentis virtuti divinitatis infirmitatem & improperium: conſtitues me in caput gentium, id eſt, credentium me non tantum eſſe hominem, ſed etiam Deum omnipotentem. Tertio infallibili ejus veritati fuit contradictum a falſiloquis per impoſitionem falſitatis & blaſphemiæ. Falſiloqui phariſæi ejus infallibili veritati imponebant falſitatem & blaſphemiam cum dicebant: Tu de *Joan. 8* teipſo teſtimonium perhibes & teſti- *Matth. 9* monium tuum non eſt verum, & alibi.

Digitized by Google

alibi: Hic blaſphemat. Et hoc eſt, A quod dicitur: Suſcitatur adverſus faciem meam falſiloquus contradicens mihi. Contra quem ſimiliter dicitur; *Job 6.* Hæc eſt conſolatio mea ut affligens me dolore non parcas, nec contradicam ſermonibus ſancti. Job interpretatur dolor, ſive ululans, & ſignat pœnitentem dolentem, & plorantem de peccatis ſuis. Hic notatur non ſolum non contradicere ſermonibus ſancti ſanctorum Chriſti, ſed & magna conſolatio eſt ſibi, ut Chriſti bonus medicus non parcat, patefaciendo vulnera ſcelerum cum gladio prædicationis: ut affligatur multiplici dolore contritionis propter recuperationem ſanitatis. Tertio ejus indeclinabili bo- B nitati fuit contradictum per calumnationem malignam ſeductionis & *Matth. 27.* malitiæ. Maligni Judæi qui calumniabantur ipſam bonitatem Chriſti, dicentes Chriſtum eſſe malitioſum, ſive ſeductorem in ſermone: & devoratorem atque peccatorem in opere. *Joann. 7.* Immo quod pejus eſt, ponebant bonum malum & lucem tenebras; dicentes miraculoſa opera Chriſti filii Dei fieri in Beelzebub principe dæmoniorum. Et quia malos male perdet: *Iſa. 5. Matth. 12.* ideo dicitur de eis: Confundantur & erubeſcant omnes qui pugnant adver- *Luc 11. Iſa. 41.* ſus te erunt quaſi non ſint: & peribunt qui contradicunt tibi, &c.

SERMO II.

Luc. 2. ECce poſitus eſt hic in ruinam & in reſurrectionem multorum in Iſrael, & in ſignum cui contradicetur. In ruinam non credentium, & in reſurrectionem credentium. Vel in ruinam per offenſam, & in reſurrectionem per gratiam. Vel in ruinam per pœnam, & in reſurrectionem per gloriam. Vel in ruinam per ignorantiam, in reſurrectionem per victoriam. Item in ſignum cui contradicetur. Conſiderandum autem quod Dominus poſitus eſt in ſignum caſtitatis in conceptione: humilitatis in converſatione: charitatis in paſſione: immortalitatis in reſurrectione. Contradicitur autem in his ſignis per ſigna diaboli, ſcilicet luxuriæ, ſuperbiæ, invidiæ, vanæ lætitiæ. De primo: Dabit Dominus ipſe vobis ſignum. Ecce virgo concipiet, &c. *Iſa. 7.* Sicut Jeſus corporaliter non concipitur, neque clauditur niſi virginali utero: ita neque ſpiritualiter niſi in caſta mente. Et ſicut virginitas Mariæ non fuiſſet ſignum, ſine fructu prolis, ſic neque caſtitas, ſine fructu boni operis. Unde & ſignum *Num. 17.* virgæ Aaron fuit in flore & fructu, in caſtitate & opere. Vere flos decorus, flos Angelicus eſt caſtitas. Quid caſtitate decorius, quæ mun- *Caſtita.* dum de immundo conceptum ſemine *Job 14.* domeſticum de hoſte, Angelum de *Luc. 12.* homine facit? Unde Dominus præcepit non ſolum præcingere lumbos, ſed etiam lucernas habere. Sed heu ſigno continentiæ contradicitur ſigno luxuriæ: Ad omne caput viæ ædifi- *Ezech. 16.* caſti ſignum proſtitutionis tuæ, & abominabilem feciſti decorem tuum. Signum proſtitutionis, luxuria voca- *Luxuria.* tur principaliter. Infelix enim luxuria, principium eſt malarum viarum, ſicut patet in pueris colludentibus. Bene autem dicit, ædificaſti ſicut enim ædificantes lapidem lapidi apponunt, ita luxurioſi nunc verbis, nunc tactu, nunc factis, nunc habitu, nunc nutu, ſigna proſtitutionis multiplicant. De ſecundo, C quia ſignum humilitatis ab ipſa nativitate ſua oſtendit, dicitur: Hoc *Luc. 2.* vobis ſignum. Invenietis infantem, &c. Hoc autem ſignum non ſolum in nativitate, ſed etiam in omni converſatione ejus invenitur: Di- *Matth. 11.* ſcite a me, &c. Beatus qui hoc ſigno filii Dei ſignatus eſt. Sed heu huic ſigno contradicitur per ſignum ſuperbiæ, quod tamen boni deteſtantur: Tu ſcis infirmitatem & neceſ- *Eſther 14.* ſitatem meam, quia abominer ſignum ſuperbiæ & gloriæ meæ, quod eſt ſuper caput meum, &c. Habent hic mulieres exemplum, qualiter ſe habeant ad ornatum. Signum ſuperbiæ eſt ſicut in ornatu. Item in

Digitized by Google

Pſalm. 100 in actu. Pſalm. Non habitabit in medio domus meæ qui facit ſuperbiam. Item in verbo: Os eorum locutum eſt ſuperbiam. *Pſ. 16* Item in loco. Pſalm. Superbia eorum, qui te oderunt, &c. *Pſalm. 73* Superbi enim ſemper ad digniorem locum tendunt, ſicut Lucifer. Contra illud. Recumbe in noviſſimo loco. *Luc. 14* Attende ergo contra ſigna ſuperbiæ, ſigna humilitatis Chriſti, cum dicitur: *Signa humilitatis Chriſti.* Hoc vobis ſignum: Invenietis infantem, &c. Infans fuit contra ſuperbiam in verbo: pannoſus contra ſuperbiam in ornatu: involutus contra ſuperbiam in actu manuum vel inceſſu pedum: poſitus in præſepio contra ſuperbiam in loco. De tertio: Poſuit me quaſi ſignum ad ſagittam. *Thren. 3* Maximum enim charitatis ſignum fuit quod Chriſtus ſagittas opprobrium, irriſionum, ſputorum, colaphorum, clavorum & lanceæ ſuſtinere voluit. *Matth. 26 & 27* Sic & nos per charitatem eſſe debemus, tamquam immobile ſignum contra ſagittas caſtigationum divinarum: de quibus: Sagittæ Domini in me non ſunt. *Job 5* Item contra ſagittas irritationum humanarum: de quibus Pſal. Filii hominum dentes &c. *Pſal. 56* Item contra ſagittas tentationum diabolicarum: In omnibus ſumentes ſcutum fidei contra tela nequiſſimi. Item contra tam multiplices ſagittas adverſitatum ſtat charitas quaſi lignum immobile. Auguſtinus. Charitas inter opprobria, ſecura eſt: *Aug. tract. de Laude char. to. 9* inter odia, benefica: inter rixas, placida: inter inſidias, innocens: iniquitatem gemens, in veritate reſpirans. Sed heu, huic ſigno contradicitur per ſignum odii & fraudulentiæ: ſicut Judas qui tradidit eis ſignum, &c. *Matth. 26* De quarto. Pſalmus. Fac mecum ſignum in bonum, &c. *Pſal. 85* Gloſſ. Reſurrectionis ſignum, ſcilicet ſignum Jonæ Prohetæ. *Gloſſa Interlin.* *Jona 2.* Sicut enim Jonas tertia die in aridam evomitur: ita Chriſtus tertia die in ſoliditatem immortalitatis ſuſcitatur, *Matt. 12* relicto mortalis vitæ & fluctuantis ſæculi de ventre inferni exiens. Ut ergo in reſurrectione generali in aridam evomaris, dic domino; Fac mecum ſignum in bono. O ſignum! O gaudium! quando naufragus venit ad aridam ſalutis. Huic autem ſigno contradicitur per ſignum tranſitoriæ lætitiæ, propter quam lætitiam immortalis vita ſæpe deſtruitur. Venite ergo & fruamur bonis, &c. *Sap. 2* Uſque. Ubique relinquamus ſigna lætitiæ noſtræ: ubi ſtultorum lætitia ſpecificatur in juventute, in vino, in unguentis, in coronis roſarum, in luxuria, in ſocietate mala. *Lætitia ſtultorum.*

SERMO III.

Luc. 2 TUam ipſius animam pertranſibit gladius. Gloſſa dolor dominicæ paſſionis: quia non poterat videre crucifixum ſine affectu materni doloris, tametſi ſperaret reſurrecturum & mortem devicturum. Gladius autem pertranſiens animam quadruplex eſt, ſcilicet diabolicæ tentationis: Evangelicæ prædicationis: tyrannicæ perſecutionis; extremæ animadverſionis. *Gladius pertranſiens animam quadruplex.* Primus tranſit animam in conſentiendo: ſecundus in compungendo: tertius in compatiendo; quartus in condemnando. De primo Job, Qui fecit eum, applicabit in eum gladium. *Job 40* Contra gladium tentationis armari debemus virtutibus. Induite vos armatura Dei, &c. *Epheſ. 6* Sicut autem latro transfigitur, ut cor gladio vulneratur: ita diabolus facit. Unde Holofernes de Achior ait: Gladius militiæ meæ tranſeat per latera tua *Jud. 6* & confixus cades inter vulneratos Iſrael, & non reſpirabis ultra, donec exterminaberis cum illis. Holofernes diabolum ſignificat; interpretatur enim infirmans vitulum ſaginatum, id eſt Chriſtum: de quo in Luca. Adducite vitulum ſaginatum & occidite. *Luca 15* Vel ſignificat quemlibet juſtum. Pſalm. Imponet ſuper altare tuum vitulos & cetera. *Pſalm. 50* Latera ſunt uxor, quæ de latere viri facta eſt: vel conſiliarii, aut familia-

Digitized by Google

miliares. Bernardus ad Eugenium Papam: Non te ſanum putaveris, dolentem, neque te bonum credideris malos invocantem. Iſtos diabolus per malitiam vulnerat, ut per eos latus tuum vulneretur: ſicut fraudulentus amicitiam ſimulat, ut interim feriat. Ita diabolus per temporalem felicitatem & voluptatem homini arridet & occidit. Hoc
1 Reg. 20 ſignificatum eſt. Ubi Joab tenuit mentum Amaſæ quaſi deoſculans eum, & percuſſit eum in latere, & mortuus eſt. Gregorius: Quos viventes blandiens decipit, hos morientes ſæviens rapit. Contra hoc Chriſtus per latus crucifixus eſt.
Heb. 4 De ſecundo: Vivus eſt ſermo Chriſti, & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens uſque ad diviſionem animæ & corporis. Gladio iſto homo accingitur, dum per verbum Dei, animus lu-
Pſal. 44 xuriæ coarctatur. Pſalm. Accingere gladio tuo ſuper femur. Item manu tenetur, dum per verbum Dei
Pſalm. 149 opere bono impletur. Pſalm. Gladii ancipites in manibus eorum. Item cor penetratur, dum per verbum Dei compungitur, & carnalis vita
Heb. 4 trucidatur. Unde hic penetrabilior
2 Mach. 15 omni gladio ancipiti. Et: Accipe gladium ſanctum munus a Deo, in quo eiicies hoſtes populi mei Iſrael, id eſt, mala opera & voluntates. Sed heu contra iſtum gladium aſtutus obſtinatione, deceptione, falſa ſocietate armatur homo deſignatus
Luc. 11 per armatum illum de quo: Cum fortis armatus cuſtodit atrium ſuum, in pace ſunt omnia quæ poſſidet; unde neque ictum gladii ſentit. O ſi vini homini caput ſuum, id eſt, diabolum hoc gladio amputare poſ-
Abac. 3 ſem: Percuſſiſti caput de domo impii, denudaſti fundamentum uſque
Matth. 26 ad collum. O ſi unam aurem inobedientiæ cum Petro amputarem. De
Apoc. 6 tertio: Exivit alius equus rufus, & qui ſedebat ſuper illum, datum eſt illi ut ſumeret pacem de terra, & ut invicem ſe interficerent: & datus eſt ei gladius magnus. Iſte gladius

A datus eſt Neroni, Diocletiano, Decio, & aliis perſecutoribus fidelium, & datus eſt Regi Tartarorum, & datus eſt ſæpe multis tyrannis affligentibus Chriſtianos. Quando ex corde afflictis compateris; quaſi vulnus doloris in anima recipis & gladio iſto transverberaris. Unde bene de Maria dicitur. *Tuam ipſius animam pertranſibit gladius*. Sed contra gladium tribulationis, ſcutum duplex opponere debemus. Primo exemplum paſſionis & laborum Chriſti, ut ex hoc pretium habeamus. Dabis ei ſcutum cordis Thren. 3
laborem tuum. Gregorius. Quis laborem ſupervacuum vel oneroſum
B reputabit, qui filium Dei pro ſe Chriſtum crucifixum recolit? Item Sap. 18
ſcutum orationis quo ictum gladii repellamus. Non diu dermanſit ira tua: properans enim homo ſine querela deprecari pro populis proferens ſervitutis ſuæ ſcutum, orationem. De quarto: Si acuero ut fulgur gladium meum & arripuerit judicium manus mea, reddam ultionem hoſtibus meis. Iſte gladius eſt ſententia judicis, qua dicet: Diſcedite a me maledicti, &c. Ex ore ejus gladius acutus ex utraque parte exibat. Iſte gladius non ſolum ſicut gladius acutus erit, ſed omni fulgure acutior. Nonne mallent gladio,
C ſive fulmine feriri, quibus dicetur in fine: Ite maledicti in ignem æternum? De hoc gladio require in ſermone primo doctorum.

(Deut. 32; Matth. 25; Apoc. 1; Matth. 25)

SERMO IV.

PUer *autem creſcebat*, &c. Bene puer dicitur Chriſtus. Sicut enim pueri cum matre, puer cum pueris, puer cum floribus, puer cum brachiis libenter eſſe ſolent. Sic utique puer Jeſus Chriſtus delectatur in matris Eccleſiæ felicitate, in puerorum per innocentiam ſocietate, in florum virtutum venuſtate: in brachiorum operum charitate. Primum patet, quoniam Angelus ſemper cum puero tolli jubet matrem, quaſi ſine matre puer eſſe

(Luc. 2 Chriſtus puer.)

Matth. 2 eſſe nollet. Item: Invenerunt pue-
Matth. 2 rum cum Maria matre ejus. Si ergo
hunc puerum vis invenire, ad Mariam accede. Tamen ſpiritualiter mater pueri eſt Eccleſia, ſine qua Chriſtus non invenitur vivus. Unde bene de duabus matribus meretricibus pro puero uno coram Salomone litigantibus, quem Salomon gladio dividi juſſit, dicitur: Quod falſa ma-
3 Reg. 3 ter ipſum dividi voluit, ſed vera mater doluit. Duæ meretrices iſtæ ſynagogam ſignificant & Eccleſiam, quæ meretrices eſſe dicuntur. Eccleſia quidem propter ſtatum priſtinum gentilitatis: Synagoga propter ſtatum præſentis infidelitatis. Puer vero eſt Chriſtus: Hunc ſynagoga vult dividi, dum corporis ejus partem Joſeph & partem Mariæ attribuit, dum ex Mariæ & Joſeph ſemine Chriſtum natum dicit. Sed mater Eccleſia puerum integrum vult manere, quia totam ejus naturam corporalem integraliter ex ſola Virgine credit eſſe. Hoc autem factum eſt, gladio inſcrutabilis judicii Dei. De ſecundo: Futurum eſt, ut Herodes quærat puerum, &c.
Matt. 2 & infra. Mittens occidit omnes pueros, &c. Ecce Herodes quæſivit puerum inter pueros, puer enim cum pueris libenter eſt. Pueri autem ſunt, qui puri ſunt a peccatis, pueri enim neque rapinas, neque uſuras, neque adulteria, neque homicidia, neque alia ſcelera committunt. Qui ergo a talibus pueri ſunt, vere pueri Chriſti
1 Pet. 2 ſunt: Deponentes igitur omnem malitiam & omnem dolum & ſimulationes, & invidias, & omnes detrectationes ſicut modo geniti infantes &c. Nihil Deo dignius, nihil charius eſſe poteſt, quam ut innocentia tota obſervatione teneatur. Cum talibus pueris libenter eſt Chriſtus, non ſolum in mundo, ſed etiam in cœlo: Sinite
Marc. 18 parvulos, &c. Unde legitur, quod ſocialis ſit Chriſtus pueris & innocentibus in monte Sion, id eſt, in cœ-
Apoc. 14 lo: Hi ſequuntur agnum, quocumque
Matth. 2 ierit. De tertio: Qui conſurgens accepit puerum, &c. & infra. Veniens habitavit in civitate ſua Nazareth,

A quæ interpretatur flos. Quælibet autem virtus, flos eſt animæ: flos eſt humilitas, flos eſt patientia, flos lilii caſtitas: ſic numera alias virtutes. Sicut autem in cunis vel in lecto pueris nutrix facit, dum eas floribus ſpargit: ſic nos cunas, vel lectum cordis floribus virtutum reſpergamus, ut puer Chriſtus requieſcere velit ibi. Unde anima ſancta puerum alludere cupiens ait: Lectulus noſter Cant. 1
floridus. Sed certe in hyeme flores non inveniuntur: Ita neque virtutes in hyeme, id eſt, corporis torpore, cum Chriſtus a corde receſſerit. Unde poſtquam imber tranſiit, dicitur: Flores apparuerunt in terra no- Cant. 2
B ſtra. Hanc hyemem in corpore generat ventus aquilonis diabolicæ tentationis: Frigidus ventus aquilonis &c. Eccli. 43
Signum tranſitus hyemis eſt, quando guttæ glacierum diſtillant, id eſt, lachrymæ compunctionis per oculos exeunt: Flabit ſpiritus ejus & fluent Pſalm. 147
aquæ. Flat ſpiritus, & ſolvit cordis Aug. lib. 2
glaciem. Aug. Gratiæ tuæ deputo & conf. c. 7
miſericordiæ tuæ Domine, quod pec- tom. 1
cata mea tamquam glaciem ſoluiſti, gratiæ tuæ deputo etiam quæcumque non feci mala. De quarto: Cum in- Luc. 2
ducerent puerum Jeſum, &c. & ipſe accepit eum in ulnas ſuas. Hunc puerum in ulnas accipit, qui operibus charitatis Chriſtum amplectitur.
C Quaſi enim duo brachia ſunt amor Dei & proximi. Sed nota, quod primo in templum cordis inducitur: ut poſtea brachiis operum amplectatur: Pone me ut ſignaculum ſuper cor Cant. 8
tuum, ut ſignaculum ſuper brachium tuum: quia fortis eſt ut mors dilectio. Signaculum dicit ſe Chriſtus: ſculptus enim fuit in paſſione manus & pedes clavis, latus lancea, caput ſpinis. Hoc ergo ſigillum cordi imprimere debes per amorem. Sed attende, quod non bene imprimitur ſigillum niſi cera affectus liqueſiat per ignem Spiritus ſancti: Factum eſt cor meum ſicut cera Pſalm. 21
liqueſcens. Quia vero non tantum in affectu, ſed etiam in effectu imprimi debet nobis Chriſtus: ideo adjungit: Ut ſignaculum ſuper brachium tuum.
Si-

Sigillum imprimitur ut imago ejus præſentetur. Ita in converſatione noſtra imago Chriſti præſentari debet. 1 Cor. 15 Sicut portavimus imaginem terreni, ſic portemus & imaginem cœleſtis.

IN CIRCUMCISIONE DOMINI

Sermo I.

Tit. 2 APPARUIT *gratia Dei Salvatoris noſtri*. Conſidera quadruplicem Apparitio quadrupl. apparitionem. Apparet in mundo gratia Salvatoris, in anima miſericordia juſtificatoris: in judicio juſtitia ultoris: in cœlo gloria remuneratoris. De primo dicitur hic: *Apparuit gratia Dei Salvatoris*. Et ad Tit. 3 eumdem: Apparuit benignitas & humanitas Salvatoris noſtri Dei, non ex operibus juſtitiæ noſtræ quæ fecimus nos, ſed ſecundum miſericordiam ſuam ſalvos nos fecit. Hæc Exod. 3 apparitio ſignificata eſt. Ubi legitur, quod Dominus apparuit Moyſi in deſerto in flamma ignis in medio rubi: & videbat quod rubus ardebat, & non comburebatur: cui cum appropinquare vellet: dicit Dominus: Solve calceamentum de pedibus tuis: locus enim in quo ſtas, terra ſancta eſt. Per deſertum ſignificatur mundus. Rubus ardens. Rubus autem ardens eſt beata Virgo, in qua Dominus per carnem apparuit: Sicut enim rubus arſit ſine combuſtione, ita Virgo peperit ſine corruptione. Vel rubus eſt Chriſti humanitas, in qua apparuit divinitas. Sicut enim rubus ardebat ſine Pſalm. 15. combuſtione: Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem. Quod enim comburitur incineratur, Chriſtus ergo non comburebatur, quia non incinerabatur. Si ergo ad hunc appropinquare volueris per fidem & amorem, ſolve calceamentum mundani & carnalis amoris, ſolve amorem viſibilium de pedibus animæ, id eſt, affectionibus tuis. Greg. Mens ſubtracta a viſibilibus viſibilia

A perfecte contemnit. Numquam enim Dominus pedes tuos lavabit, niſi prius calceamenta iſta depoſueris. Apparet autem eis, qui fidem ha- Sap. 1 bent in illum, fidem utique illam de qua: Si habueritis fidem ſicut granum Matth. 17 ſinapis, dicetis monti huic: Tranſi hinc, & tranſibit. Mons eſt congeris peccatorum, qui tot lapidibus conſtat, quot homo peccata habet. Unus autem lapis quandoque mergit hominem, cui alligatur in profundum. Quanto magis totus mons deprimit hominem in profundum inferni? Granum ſinapis parvum eſt, ſed virtute & herba & fructu immenſum. Sic fides Chriſtiana humilis vi- B detur & contemptibilis Paganis & Judæis: miræ tamen eſt virtutis & fructum affert plurimum. Quot autem ſunt articuli fidei, tot poſſunt dici grana ſinapis. Hæc grana cum in ore conteruntur oculos faciunt lacrymari. Sic articuli fidei, ſi diligenti conſideratione & devota affectione teruntur, lacrymas producunt contritionis. Exemplifica de quibuſdam articulis. Per talem fidem montem peccatorum a te transferre potes. Hæc eſt fides, per quam Dominus tamquam per oſtium apparet etiam in Trinitate perſonarum. Unde Abrahæ ſedenti Gen. 18 in oſtio apparuerunt tres viri ſtantes prope eum, ut dicitur. De tertio: C Apparuit de monte Pharam, & cum Deut. 33 eo ſanctorum millia. Pharan enim ferus interpretatur. In magna enim feritate apparebit contra reprobos, & contra eoſdem ſanctorum millia Prophetarum, & Apoſtolorum, Martyrum, &c. Item angelorum millia millium. Millia millium miniſtra- Dan. 7 bant ei, & decies centena millia aſſiſtebant ei. Gregor. Ecce mora non Greg. Reg. l. 2 ind. 11 cap. 100. cir. fin. erit, & ardente cœlo, ardente terra, coruſcantibus electis cum Angelis, Archangelis, cum thronis & dominationibus; cum principibus & poteſtatibus, tremebundus judex apparebit. Item dæmonum millia erunt a ſiniſtris. O quam anguſtæ erunt tunc viæ Greg. lib. 9 mor. c. 14 reproborum. Superius erit judex iratus: inferius horrendum chaos inferni

ferni

Digitized by Google

ferni. A dextris peccata accuſantia: a ſiniſtris erunt infinita dæmonia ad ſupplicia trahentia. Si enim ad obſeſſionem unius hominis convenit legio, id eſt, ſex millia ſex centum ſexaginta ſex; quanta millia putas ventura, ubi non unum hominem tantum, ſed innumerabilem exercitum impiorum in perpetuam accipient poſſeſſionem? Quanta autem ſit celeritas apparitionis dicitur: Sicut enim fulgur exit ab oriente uſque in occidentem, ita erit adventus filii hominis. De quarto: Cum Chriſtus apparuerit vita noſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Item: Scimus quoniam cum apparuerit, ſimiles ei erimus: quoniam videbimus eum ſicuti eſt: Satiabor, cum apparuerit gloria tua. In his tribus auctoritatibus promittitur nobis in illa æterna apparitione, ſimilitudo, vita, & ſatietas. Promittit nobis Joannes ſimilitudinem, Paulus vitam, David ſatietatem. Ibi erit enim ſimilitudo in cognitione, vita in dilectione, ſatietas in fruitione. Auguſt. O quando videbo gaudium meum magnum, quod deſidero! O ſi ſatiabor, cum apparuerit gloria ejus, quam eſurio! O ſi inebriabor ab ubertate domus tuæ ad quam ſuſpiro!

Matth. 24

Coloſſ. 3

Joan. 3

Pſalm. 16

Pſalm. 35

SERMO II.

Luc. 2

POſtquam conſummati ſunt dies octo, ut circumcideretur puer, &c. Cum omnis Chriſti actio noſtra ſit inſtructio, ejus corporalis circumciſio noſtram ſpiritualem ſignificat. Conſiderandum autem a quo, & quo, quando pro quo ſit circumciſio ſpiritualis. Fit autem a præputio nequitiæ: inſtrumento pœnitentiæ; tempore pueritiæ: pacto amicitiæ. De primo; Circumcidite præputium cordis veſtri, & aurem veſtram, ne induretis amplius. Nota quod circumcidi debemus ab iniqua cogitatione & voluntate, hoc enim eſt præputium cordis: Auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis. Oculi enim Dei vident omnes cogitationes noſtras malas & bonas. Item ab incauta locutione, contra quod Moyſes conqueritur: En in circumciſus labiis ſum. Hanc circumciſionem docet Apoſtolus: Omnis ſermo malus de ore veſtro non procedat. Item a ſurda obduratione, quando quidam nolunt audire neque obedire, de quibus: Dura cervice & in circumciſis cordibus & auribus, vos ſemper Spiritui ſancto reſiſtitis. Auris ergo talis ſi non circumciditur, tunc juſte gladio Petri percutitur. Item a ſordida pollutione. Maſculus cujus præputii caro non fuerit circumciſa, &c. Auguſt. Circumciſio Chriſti quid eſt, niſi caſtitas noſtra, qua Deus delectatur in noviſſimis temporibus? Prima ergo circumciſio in corde, ſecunda in ore, tertia in aure, quarta in opere ſit. De ſecundo; Occurrit ei Dominus & voluit occidere eum, ſcilicet Moyſen, vel filium ejus, ut dicit Gloſſa interl. tulit ergo Sephora acutiſſimam petram, & circumcidit præputium filii ſui. Sephora fidem ſignificat. Interpretatur enim placens adhæſit. Per fidem autem adhærentes Deo placent: Sine fide impoſſibile eſt Deo placere. Filius incircumciſus eſt malus Chriſtianus. Petra gravem & duram pœnitentiam ſignificat, hæc acuta eſt per contritionem. Vere acutum debet eſſe ferrum compunctionis: quo non octo tantum dierum, ſed multorum annorum abſcindi debet animæ præputium. Bernardus: Abiicite ferro dominicæ compunctionis vulnus inveteratæ conſuetudinis. Acutior autem eſt ſi addas confeſſionem: Circumcidimini Domino, & auferte præputium cordium veſtrorum viri Juda, quod nomen confitens interpretatur. Acutiſſima eſt ſi adjungas ſatisfactionem. Si pœnitentia acuta non circumcideris, ſententia acuta circumcideris: De ore ejus gladius acutus, &c. Quod hic in Angelo occidere volenti ſignificatum eſt. De tertio; Infans octo dierum circumciderunt in vobis: Ecce miſer ſenex talis infans

Deut. 10

Iſa. 1

Exod. 6

Epheſ. 4

Act. 7

Gen. 19

Exod. 4

Heb. 11

Hier. 4

Apoc. 1

Gen. 17

fans, qui adhuc peccare non poteſt tam graviſſimam pœnam ſuſtinet pro peccato per alium contracto, & tu pœnam ſuſtinere non vis pro innumerabilibus peccatis propriis. Bernardus: Immo inſpice ipſum Chriſtum tam tenera ætate pro te vulneratum: vere pro te. Bernardus: Quid mirum ſi pro nobis dignatus eſt circumcidi, qui pro nobis dignatus eſt mori. Totus ſi quidem datus eſt mihi & totus in meos uſus expenſus. Oſtenditur ergo tibi illo facto illud: Bonum eſt viro, cum portaverit jugum ab adoleſcentia ſua, &c. *Thren. 3* Circumciſio tamen vel ab originali vel ab actuali fieri poteſt & in puerili & juvenili ætate, & in virili. B Hoc ſignificatum eſt in circumciſione domus Abrahæ, Iſaac octavo die circumciſus fuit in ætate infantili, Iſmael tredecim annorum in juvenili; Servi adulti, in virili. *Geneſ. 17* Abraham nonaginta novem annorum; De quarto: Circumcidetis carnem præputii veſtri, ut ſit ſignum fœderis inter me & vos. Gloſſ. In teſtamentum, quod ego veſter Deus & vos populus meus. Pro fœdere ergo tantæ amicitiæ libenter debemus circumcidi. Sicut autem ex circumciſione amicitiam Dei, ita inimicitiam diaboli habemus, ſicut ſignificatum eſt. Duæ enim mulieres delatæ ſunt pueros ſuos circumcidiſſe, quas ad ubera infantibus ſuſpenſis cum publice per civitatem circumduxiſſent, per muros præcipitaverunt. *2 Macb. 6* Duæ mulieres ſunt anima pœnitens & innocens, quarum nati circumciſi ſunt affectus caſtitatis. Duo ubera ſunt ſpes veniæ & gloriæ. Ad ubera infantes ſuſpenduntur, quando affectus de ſpe divinæ miſericordiæ liberius peccatis illaqueantur: & unde deberent lactari, inde incipiunt jugulari. Iſidor. Qui male agere non deſiſtunt, vana ſpe indulgentiam de Dei pietate ſibi promittunt: quam recte acquirerent ſi ab actione mala ceſſarent. Item publice circumducuntur, dum publice pro peccatis arguuntur. Item per murum, in quibus congeries eſt lapidum præcipitantur, A dum de congerie & multitudine peccatorum damnantur.

SERMO III.

Poſtquam conſummati ſunt dies octo; ut circumcideretur puer, vocatum eſt nomen ejus Jeſus. *Luc. 2* Auguſt. Sicut mortem pro nobis ſuſcepit, ita circumciſionem non reſpuit, ut nos ſpiritu circumcideremur. Debemus autem circumcidi pro quatuor cauſis, pro mortis æternæ evaſione, pro Chriſti & animæ conjunctione, pro digna Euchariſtiæ perceptione, pro vitæ æternæ adeptione. De primo: Maſculus cujus præputii caro circumciſa non fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo, id eſt de cœtu fidelium: quia in morte & in judicio Deus diligenter viſitabit tales. *Gen. 17* Viſitabo ſuper omnem, qui incircumciſum habet præputium ſuper Ægyptum, quod interpretatur tenebræ, *Hier. 9* id eſt, ſuper traditores & impudicos: ſuper alios in enormibus vitiis & tenebris latentes, & ſuper Judam quod interpretatur glorificans, id eſt ſuperbos & glorificantes ſeipſos: & ſuper filios Edom, quod interpretatur ſanguineus & ſignificat occiſores ſanguinem indebite effundentes & ſuper filios Amon, quod interpretatur populus murmurationis, & C ſignificat ſeminatores diſcordiæ & detractores, & ſuper Moab, quod interpretatur ex patre, & ſignificat qui patrizant, & malas patrum vias neque paterna bona injuſte acquiſita relinquunt, id eſt, ſuper omnes, qui attonſi ſunt in coma, id eſt, ſuper omnes, clericos & clauſtrales habitantes in deſerto religionis, &c. In viſitatione incircumciſorum iſtorum injunget pœnitentiam non panis neque aquæ, ſed ignis æterni: Circumcidimini Domino & auferte præputia cordium veſtrorum viri Juda & habitatores Hieruſalem, ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea, & ſuccendatur quod non ſit, qui extinguat propter malitiam cogitationum veſtrarum. *Hier. 4* De ſecundo dicitur, *Deut. 21* quod

Digitized by Google

quod ſi mulierem pulchram poſt bellum victis inimicis captam voluerit, qui eam cœperit habere uxorem, introducet in domum ſuam, quæ radet cæſariem & circumcidet ungues, & deponet veſtem, in qua capta eſt, & flebit patrem & matrem uno menſe. Mulier iſta anima eſt, pulchra quidem per imaginem pulcherrimæ Trinitatis, quam, victis dæmonibus in bello paſſionis, cepit Chriſtus. Si ergo ſponſa Chriſti vult eſſe, debet in domum Eccleſiæ per
Luca 14 fidem introduci. Pauperes, ac debiles, cœcos, & claudos introduc huc. Item radet crines ſuperfluarum cogitationum de capite mentis, ne ibi increſcant vermes ſc. remorſiones conſcientiæ. Sume tibi gladium acutum
Ezech. 5 radentem pilos. Item circumcidat ungues, ideſt operum ſordes. Illud enim in unguibus circumciditur, ubi ſordes colliguntur. Vel ungues præſcinduntur de manibus cum cupiditates colligentes ſordes injuſtorum operum, vel temporalium injuſtorum bonorum amputantur: quæ vere ſordidæ ſunt. Om-
Phil. 3 nia arbitror ut ſtercora, &c. Sicut enim ungues non ſemel ſed ſæpius circumcidimus, ſic & ſpiritualis circumciſio
Bernard. ſer. 58 in Cant. verſ. fin. ſæpius fiat. Bernardus: Medium vitiorum virtus tenet, ac proinde ſedula eget non putatione modo, ſed etiam circumciſione. Item veſtem deponit, dum vetuſtam conſuetudi-
Epheſ. 4 nem relinquit: Deponite vos ſecundum priſtinam converſationem veterem hominem, &c. Item matrem & & patrem flebit, id eſt, diabolum & concupiſcentiam, quibus decepta eſt. Pater tuus Amorrhæus, &c. De
Ezech. 16 tertio: Hæc eſt religio phaſe: Omnis alienigena non comedet ex eo. Omnis autem ſervus circumcidetur,
Exod. 12 & ſic comedet: advena & mercenarius non comedet ex eo. De corpore Chriſti non comedet alienigena, Gloſſa gentilis, Judæus, id eſt, excommunicatus non debet communicare ſacramentum dominici corporis. Item neque advena, Gloſſa, qui nuper venit ad fidem neque adhuc firmus eſt: quod eſt contra illos, qui de enormibus peccatis tarde venientes ad confeſſionem & pœnitentiam, ſtatim volunt communicare. Item neque mercenarius qui pro lucris temporalibus Domino ſervit, ſervus autem emptitius, Gloſſa: qui redemptus eſt ſanguine Chriſti: Empti 1 Cor. 6
eſtis, &c. Hic circumciſus ab omni Geneſ. 43
vitio comedet non tamen impius; Illicitum eſt Ægyptiis comedere carnes immaculati agni. Qui enim 1 Cor. 11
manducat & bibit, &c. Aug. Non malum eſt quod datur, ſed bonum malis in judicium datur. De quarto: Circumcidet Dominus Deus cor tuum Deut. 30
& cor ſeminis tui, ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & tota anima tua, ut poſſis vivere, utique ſpiritualiter & æternaliter. Vivere enim in terra viventium conſequeris per circumciſionis beneficium. Quibus ante Dominus juraverat ut oſtenderet eis terram lacte & melle manantem: horum filii in locum ſucceſſerunt patrum & circumciſi ſunt a Joſue. Terra manans lacte Joſ. 5
humanitatis & melle divinitatis patria eſt. Suſcepit de manu Domini Iſa. 16 & 61
duplicia. Et in terra ſua duplicia poſſidebunt.

SERMO IV.

Vocatum eſt nomen ejus Jeſus, quod vocatum eſt ab Angelo, priuſquam in Luc. 2
utero conciperetur. In hoc verbo oſtenditur hujus nominis utilitas & auctoritas. Primum nota ibi: *Vocatum eſt nomen ejus Jeſus*. Secundum ibi: *Vocatum eſt ab Angelo*. Vere utiliſſimum eſt hoc nomem ad ſalutem noſtram. Jeſus enim Salvator interpretatur, vel ſalutare. In hoc nomine conſequimur veniam, gratiam, victoriam, & gloriam. Veniam in converſione: gratiam in converſatione: victoriam in tentatione: gloriam in remuneratione. De primo: Huic om- Act. 10
nes prophetæ teſtimoium perhibent remiſſionem accipere per nomen ejus. Omnibus ergo prophetis crede, neque de omnibus peccatis deſpera, licet tam multa ſint, ut numerum capillorum capitis, vel etiam arenam maris

Digitized by Google

maris excedant. Multiplicatæ ſunt ſuper capillos capitis mei. *Pſalm. 39* In oratione Manaſſæ: Peccavi ſuper numerum arenæ maris & multiplicatæ ſunt *2 Par. ult.* iniquitates meæ. Si ergo multum *Hier. 14* peccaſti, dic cum propheta: Domine fac propter nomen tuum, quoniam multæ ſunt averſiones noſtræ. Et il- *Pſal. 24* lud: Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo, multum *Aug. lib. Med. c. 39 tom. 9* eſt enim. Aug. Quid eſt Jeſus niſi Salvator? Ergo propter temetipſum ſis mihi Jeſus. Noli Domine ſic attendere malum noſtrum: ut obliviſcaris bonum tuum. Sed attende quod hoc nomen Jeſus in circumciſione imponitur: in quo tibi oſtenditur quod per hoc nomen ſalvaberis, ſi tamen B per pœnitentiam circumcidaris, & *Geneſ. 17* alias non. Maſculus, cujus præputii caro circumciſa non fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo. De ſecun- *Joan. 14* do: Paraclitus ſpiritus, quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia. O quam devote mendici in nomine S. Nicolai, & S. Petri petunt dum fruſta panis per hoc conſequi ſperant. Quare nos miſeri nomine dulciſſimi Jeſu non petimus, non fruſtum panis, ſed ut Spiritum ſanctum obtineamus, quo bene viva- *Cant. 1* mus. De gratia hujus nominis. Oleum effuſum nomen tuum. Et certe *Bern. in Cant ſer. 15 poſt med.* mel effuſum nomen tuum. Bernardus: Jeſus mel in ore, melos in aure: C jubilus in corde. De tertio: Domi- *Luc. 10* ne in nomine tuo dæmonia ſubiiciuntur nobis. In nomine tuo: ſed quia dæmones non ſubiiciuntur niſi vincantur; non vincuntur niſi in nomine Jeſu: Ideo David ad Goliam *1 Reg. 17* ait: Tu venis ad me cum gladio & haſta & clypeo: ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum Iſrael. Golias: diabolum ſignificat. Hujus gladius eſt tentatio carnalis. Haſta tentatio ſpiritualis. Clypeus vero, ſub quo ſe abſcondit eſt ſimulatio boni, ſub cujus ſpecie decipit. David autem quemlibet fidelem ſignificat, qui in vocatione nominis Domini in oratione & in baculo crucis & quinque lapidibus, id eſt, quin-

A que vulnerum Chriſti & continua recordatione & devota Chriſti imitatione diabolum vincit. Pſalmiſta: *Pſalm. 43* In nomine tuo ſpernemus inſurgentes in nobis. De quarto: Vincenti *Apoc. 2* dabo manna abſconditum & dabo illi calculum candidum & in calculo nomen novum ſcriptum, quod nemo ſcit, niſi qui accipit. In manna divina: in calculo humana Chriſti natura ſinificatur, candida per innovationem. Utraque enim natura merces eſt vincentium diabolum, carnem & mundum. Quia vero per nomen Jeſu hanc mercedem conſequimur, ideo in calculo qui erit merces noſtra ſcriptum dicitur. Pſalmiſta: In no- *Pſalm. 19* mine Domini noſtri magnificabimur; ibi nomen Domini in calculo ibi nomen tuum Jeſu habetur. Sed attende quod ait: Qui vicerit ſic veſtie- *Apoc. 3* tur veſtimentis albis: & non delebo nomen ejus de libro vitæ. Si autem tu negligis nomen ejus, & ipſe delebit nomen tuum. Secundum has quatuor virtutes hujus nominis, invenimus hoc nomen Jeſus quod vocatum eſt ab Angelo, per quatuor ab Angelis in Evangelii pronuntiatum: ſcilicet Mariæ, Joſeph, mulieribus, & Apoſtolis. Conſequimur autem in hoc nomine veniam peccatorum & ſecundum hoc nominatum eſt hoc nomen ipſi Joſeph. Vocabis *Matth. 1* nomen ejus Jeſum: ipſe enim ſalvum faciet populum ſuum a peccatis eorum. Pſalm. Pauperem & humilem ſalvum faciet. Conſequimur in hoc nomine gratiam donorum. Secundum *Luc. 1* hoc vocatum eſt ab Angelo Mariæ: Inveniſti gratiam apud Deum. Ecce concipies & paries filium, & vocabis nomen ejus Jeſum, &c. Qui hunc in utero non portat Jeſum, vermem conſcientiæ in utero portabit in æternum. Vermis eorum non extin- *Iſa. ult.* guetur, ſcilicet in æternum: Item conſequimur in hoc nomine victoriam inimicorum. Secundum hoc nuntiatum eſt ab Angelo mulieribus in reſurrectione: Jeſum quæritis Na- *Matth. ult.* zarenum crucifixum, non eſt hic. Victor ergo mortis exiſtit, quia ſurrexit.

Digitized by Google

ſexit. Victor diaboli, quia crucifi- A xus eſt. Victor autem mundi, quia Nazarenus, quod interpretatur ſeparans a mundo. Qui ergo carnem mortalem, diabolum, mundum vincere vult, invocet hoc nomen Jeſus. Item conſequimur gloriam præmiorum in hoc nomine. Secundum hoc nuntiatum eſt ab Angelo Apoſtolis *Act. 1* in Aſcenſione; Hic Jeſus qui aſſumptus eſt a vobis in cœlum ſic veniet quemadmodum vidiſtis eum euntem *Act. 7* in cœlum, &c. Qui enim in cœlum aſcendere deſiderat, hoc nomen Jeſus invocet. Domine Jeſu ſuſcipe ſpiritum meum.

IN EPIPHANIA B

DOMINI

SERMO I.

Matth. 2

Salvator noſter diverſis nominibus deſcribitur.

CUM *natus eſſet Jeſus*, &c. In hoc Evangelio Salvator noſter diverſis nominibus deſcribitur. Dicitur enim Jeſus, Puer, Dux, Chriſtus, Rex. Exhibet enim ſe nobis puerum in remiſſione peccatorum; & ſe nobis fortem præſtat Ducem in tentatione inimicorum: Chriſtum in unctione dominorum; Regem in coronatione præmiorum: Jeſum in ſalute omnium horum. De primo dicitur ibi: *Matt. 2* Et intrantes invenerunt puerum. Si offendiſti puerum, cito, C & modico, & pomo, vel ovo ei reconciliaris, ſic & pœnitens Chriſto. Bernardus: Parvulus eſt & leviter placari poteſt. Quis enim neſciat *Ezech. 33* quia puer facile donat: Si dixero impio, morte morieris & egerit pœnitentiam a peccato ſuo, féceritque juſtitiam & judicium & pignus reſtituerit, rapinamque reddiderit, & in mandatis vitæ ambulaverit, neque quidquam fecerit injuſtum, vita vivet & non morietur. Omnia peccata *Luc. 23* ejus non imputabuntur ei; Exemplum de latrone, &c. Hodie mecum eris in paradiſo. De ſecundo ibi; Ex te enim exiet dux qui regat populum meum. *Matth. 2* Jeſus enim eſt dux animarum noſtrarum in pugna contra hoſtes animæ. Ergo in exercitu *2 Par. 13* noſtro dux Deus eſt & ſacerdotes ejus qui clangunt tubis. Dux univerſalis *Exod. 15* & miſericors eſt Chriſtus: Dux fuiſti in miſericordia tua populo, quem redemiſti. Qualiter autem dux iſte ducat populum ſuum per deſertum hujus mundi, dicitur: In columna *Exod. 13* nubis dux enim fuiſti per diem, in columna ignis per noctem: ut nubes ab æſtu protegeret, & ignis in tenebris luceret. Sic dux noſter Chriſtus quos ducit protegit ab æſtu vitiorum, illuminat contra tenebras errorum. Expandit nubem in prote- *Pſal. 104* ctionem eorum, unde etiam ſicut lumen columnæ Judæos, ſic lumen veritatis duxit Magos. Noli deſerere ducem juſtum. Aug. Væ qui de- *Matth. 2* relinquunt ducem te & oberrant in veſtigiis tuis, qui nutus tuos pro te amant, & obliviſcuntur, &c. Duces autem particulares ſunt ſacerdotes & eccleſiæ rectores. Sed jam dici poteſt de eis illud: Cæci ſunt & *Matt. 15* duces cæcorum. Hi tubis clangunt dum aperte prædicant. De tertio, ibi; Sciſcitabatur ab eis ubi Chri- *Matt. 2* ſtus naſceretur. Chriſtus interpretatur unctus: Spiritus Domini ſuper *Iſa. 61* me, eo quod unxerit me Dominus. Sicut enim Chriſtus habuit ſpiritum non ad menſuram, ſed ſine menſura unctus fuit unctione Spiritus ſancti: ita ſine menſura effuſus eſt Chriſtus: ut ejus unctio inſuſa ſit per totam Eccleſiam: Sicut unguentum in capite quod deſcendit, *Pſalm. 132* &c. Caput Chriſtus eſt; Omnis viri caput eſt Chriſtus. Barba ori vicina *1 Cor. 11* Apoſtolos ſignificat, qui ex ore Chriſti ſuſceperunt quod aliis miniſtraverunt. Veſtimentum eſt Eccleſia: His *Iſa. 49* omnibus velut ornamento veſtieris. In Hoc veſtimento tot ſunt fila quot fideles in Eccleſia. Væ eis, qui hanc veſtem per diſcordiam ſcindunt, per hoc enim pejores gentilibus ſunt qui dixerunt: Non ſcindamus eam, &c. *Joan. 19* Graves adverſarii Chriſti ſunt qui

Aug. de verb. Dom. ſer. 56 prope fin. t. 10 veſtem Chriſti ſcindunt. Aug. Non A poterit habere concordiam cum Chriſto, qui diſcors voluerit eſſe Chriſtiano. De capite ergo in barbam & veſtimentum, id eſt, de Chriſto in Apoſtolos & totam Eccleſiam unctio Spiritus ſancti deſcendit: De plenitudine ejus accepimus omnes, &c. De quarto ibi: Ubi eſt qui natus eſt Rex Judæorum. Rex autem Jeſus in gloria coronatus; Regem in decore ſuo videbunt. O vere beata anima, cui datum eſt vel dabitur videre Chriſtum in decore regali æternæ claritatis. Ipſa utique poteſt dicere quod Eſther, cum videret regem Aſſuerum ornatu regio fulgentem, dixit: Valde enim mirabilis es B Domine, & facies tua plena gratiarum. Aug. Facies Dei tam dulcis eſt fratres mihi & tam pulchra ut illa viſa nihil aliud valeat delectari. Satietas erit inſatiabilis, nullum faſtidium; ſemper eſuriemus, ſemper ſaturati erimus Ille rex omnes ſervos ſuos reges facit & coronat. Accipient regnum decoris, &c. Aurum autem eſt dilectio de quo diadema tuum in cœlo fiet: quod nunc cum tribus regibus offerre debes in mundo, & quanto plus auri obtuleris tanto glorioſius diadema habebis. O anima Chriſtiana ſequaris dulcem Chriſtum per ſtellam cognitionis: Puero offeras myrrham contritionis: Chriſto thus orationis. Regi aurum dilectionis, & per hæc quatuor Jeſu ſalutem conſequeris.

Joan. 1 / Matth. 2 / Iſa. 33 / Eſther 15 / Sap. 5

SERMO II.

Matth. 2 UBi eſt qui natus eſt Rex Judæorum. In hoc verbo tria proponuntur animæ fideli maxime viri religioſi: ſcilicet exemplum quærendi ibi: *Ubi eſt?* Materia gaudendi: *Qui natus eſt*. Cauſa reverendi ibi: *Rex Judæorum*. Et ideo hoc verbum, reſpicit tres animæ vires, quia docetur rationalis quærere Dominum exemplo regum dicentium. *Ubi eſt?* Pſalmiſta Dominus de cœlo proſpexit ſuper filios hominum, &c. Item docetur concupiſcibilis gaudere cui proponitur nativitatis Chriſti dicendo: *Qui natus eſt:* Evangelizo vobis gaudium magnum quia natus eſt, &c. Item docetur iraſcibilis revereri regem, cum dicitur: *Rex Judæorum;* Deum timete, regem honorificate, &c. Dicamus ergo exemplo regum: *Ubi eſt qui natus Rex Judæorum?* Ecce reges homines ſæculares regni negotia intermittunt, & Deum quærunt: quem tamen multi litterati, & aliquando religioſi negligunt. Sacerdotes non dixerunt ubi eſt Dominus, & tenentes legem neſcierunt me. Unde Greg. Plerumque actione ſæcularium confunditur vita continentium, dum illi extra habitum aſſumunt opera: & iſti juxta ordinem proprium non excitant corda. Verecundum igitur eſt quod ſæcularis poſſit clauſtralem reprehendere: Erubeſce Sidon, ait mare. Sidon clauſtralis: mare ſæcularis. Cogit tamen homines multipliciter neceſſitas, ut quærant Deum. Eſt enim homo impotens in agendo digna, inſipiens in noſcendo mirabilia, miſer in patiendo diverſa pericula, indigens in habendo cibaria neceſſaria, vel nutrimenta. Adverte hoc o homo, require Deum, & dic hoc: Ubi eſt inquit potens adjutor, contra primum. Hoc dicitur exemplo Eliſæi, qui cum C non poſſet aquas dividere percutiens pallio, dicit: Ubi eſt Deus Eliæ? & iterum percuſſit & diviſæ ſunt aquæ: Sine me nihil poteſtis facere. Item ubi eſt ſapiens doctor? contra ſecundum. Sic quæſivit Andreas Jeſum: Dixit Andreas ad Jeſum: Rabi, quod dicitur magiſter, ubi habitas? Sapientia ubi invenitur, & quis eſt locus intelligentiæ? Item ubi eſt miſericors liberator? contra tertium, hic quæſivit David: Ubi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ, Domine, ſicut juraſti David in veritae tua. Illud pluraliter quæris; Ubi miſericordiæ tuæ, quoniam multas ſuſtinet homo miſerias. Item ubi eſt liberalis paſtor? Contra quartum; Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pa-

Pſalm. 13 / Luc. 2 / 1 Pet. 2 / Hier. 2 / Greg. in mor. praef. in Job c. 2 / Iſa. 23 / 4 Reg. 2 / Joan. 15 / Joan. 1 / Job 28 / Pſalm. 88 / Cant. 1

Digitized by Google

paſcas, ubi cubes in meridie, &c. De his omnibus: Diſce ubi ſit prudentia, ubi ſit virtus, ubi ſit intellectus, ut ſcias ſimul ubi longiturnitas vitæ & victus, ubi ſit lumen oculorum & pax. Adapta. Diſce ubi ſit prudentia contra inſipientiam, ut poſſis opera digna virtutis oſtendere. Ubi ſit *intellectus*, ut poſſis imitabilia in ſapientia intelligere. Ubi ſit longiturnitas vitæ & victus, ut poſſis pati pericula & miſeriam evadere. Ubi lumen oculorum & pax, ut poſſis cœleſtia contemplari & acquirere. Nunc igitur, o homo, quære diligenter ubi ſit, quoniam non ubique invenitur; Si ad orientem jero non apparet; ſi ad occidentem non intelligam eum: ſi ad ſiniſtram quid agam? non apprehendam eum: Si me vertam ad dextram: non videbo illum, &c. Quæretis me & non invenietis, & ubi ſum ego, vos non poteritis venire. Orat ergo Aug. in libro de videndo Deo. Domine Deus ecce cor quomodo eſt, ut te requirat ubi & quando te inveniat. Nota ergo quomodo Dominus ſecundum diverſos ſtatus diverſa habet ubi. Unde nota quatuor ubi: ubi natus, ubi paſſus, ubi reſurgens, ubi aſcendens. Ubi natus fuit? in ſtabulo: Stella quam viderant magi, &c. uſque dum ſtaret ſupra, ubi puer erat. Ubi paſſus? in patibulo: de quo Pſalm. Invenimus eum in campis ſilvæ: quia ut dicitur ad Hebræos: Jeſus ut ſanctificaret per ſuum ſanguinem proprium extra portam paſſus eſt. Invenimus eum in campis, & ſequitur. Adorabimus in loco ubi ſteterunt pedes ejus, ſcil. in cruce. Pſalm. Adorate ſcabellum pedum ejus, quoniam ſanctum eſt. Ubi ipſe paſſus fuit? in patibulo. Sed ubi poſitus fuit? in ſepulchro, de quo: Videte locum, ubi poſitus erat Dominus. Item ubi reſurgens? in domo; Cum ſero factum eſſet die illa una ſabbatorum, & fores eſſent clauſæ, ubi erant diſcipuli congregati, &c. Ubi aſcendens? in cœlo: Si videritis filium homi- A nis aſcendentem, ubi prius erat: Nunc ergo vide & quære diligenter ubi natus eſt, ut ames paupertatem, ibi enim, in diverſorio Dominus pauper fuit; omnino pauper in omnibus, ut patet in Evangelio. Unde Hieron. O homo quid ſolicitus es de regali ædificio? Ecce Salvator tuus non habet locum in diverſorio; quid ſolicitaris de clientum collegio? ecce Rex tuus dormit cum bove & aſino. Item ubi paſſus, ut ſtudeas ad quietem: in ſepulchro, ubi Dominus requievit & quietem mentis docuit. Iſtud ubi non invenitur de facili. Unde legitur; De columba quæ non inveniebat, ubi requieſceret B pes ejus, & ſequitur; Et rediit ad arcam. Sic debet anima non inveniens requiem mentis foris, redire ad conſcientiam interius. Auguſtinus. Quærite quod quæritis: ſed quæritis requiem, ubi non eſt requies, ſcilicet in temporalibus. Item vide ut refugias ad eum, & cuſtodias unitatem; hanc enim Rex Chriſtus habuit. Unde & Thomas cum ab aliis diviſus eſſet, Dominum tunc non vidit. Unde Dominus in Evangelio; Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi ſum in medio eorum. De hoc Auguſtinus; Antiquus hoſtis continentiam in nobis non timet, quia neque premitur carne, C neque etiam laſcivia diſſolvitur: abſtinentiam non timet, quia neque cibo utitur: concordiæ autem noſtræ nimis inſidiatur, quia quod ipſe amiſit in cœlo, facit, ut non ſervemus in deſerto. Auguſtinus de Trinitate. Sic familiaris eſt Domino charitas, quod ipſe manſionem habere noluit, ubi charitas non fuerit. Iſidorus ex Salluſtio: concordia parvæ res creſcunt: diſcordia maximæ res dilabuntur. Item vide aſcendentis beatitudinem, ut aſſequaris; Si quis mihi miniſtrat, me ſequatur; & ubi ego ſum, illic & miniſter meus erit. Nota, quando oravit pro ſe, oravit ſub conditione; Pater ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte; verumtamen non ſicut ego vo-

Baruc. 3 — *Job 23* — *Joan. 7* — Quatuor ubi notanda. — *Matth. 2* — *Pſalm. 131* — *Hebr. 13* — *Pſalm. 98* — *Matt. ult.* — *Joan. 20* — *Joan. 6* — *Gen. 8* — *Joan. 20* — *Matth. 18* — *Salluſt. de bello Jugur.* — *Joan. 12* — *Matt. 26*

lo, &c. Sed orans pro nobis, dicit
Joan. 17 abſolute: Volo ut ubi ſum ego, &
illi ſint mecum, &c. Hoc argumen-
tum eſt magni amoris. Sequitur ma-
gna materia gaudendi. *Qui natus*
Nativitas Chriſti magnum gaudium. *eſt*. Nota quod nativitas Chriſti
multiplex fuit: & eſt gaudium ma-
gnum. Eſt enim materia deſideran-
di expectantibus, materia gauden-
di cernentibus, materia loquen-
di prædicantibus, materia admiran-
di cogitantibus. Fuit inquam mate-
ria deſiderandi patribus expectanti-
bus, ut patet in orationibus eorum.
Pſalm. 118 Alius enim dicit: Salutare tuum ex-
Pſal. 143 pectabo. Alius orabat: Domine in-
clina cœlos tuos & deſcende. Alius:
Iſa. 64 Utinam diſrumperes cœlos & de
ſcenderes. Bernard. Confundor &
compungor in memetipſo, & vix
contineo lacrymas, quia tædet me
miſerabilium temporum. Cui enim
noſtrum tantum generat gaudium
hujus gratiæ exhibitio, quantum an-
tiquis patribus generabat deſiderium,
ſola repromiſſio? Item materia gau-
dendi cernentibus, quia ut dicit
Joan. Chryſoſt. Expectatio boni con-
cupiſcentiam parit: præſentia vero
Luc. 2 lætitiam: Evangelizo vobis gaudium
magnum. Et hic. Videntes ſtellam
Magi, &c. uſque puerum. Item ma-
teria admirandi cogitantibus. Multa
enim miranda occurrunt. Unde de
hoc Bernardus in Homil. Miſſus eſt.
Quia longitudo brevis, latitudo an-
guſta, altitudo plana, verbum infans
factus, ſitiens, panis eſuriens, &c.
Ibidem. Omnes, qui audierunt, mirati ſunt
de iis, quæ dicta ſunt a paſtoribus:
Iſa. 9 Parvulus natus eſt nobis, &c. Et
Luc. 2 vocabitur nomen ejus admirabilis.
Unde erant Joſeph & Maria admi-
rantes ſuper iis, quæ dicebantur de
illo, &c. Item materia loquendi præ-
Pſal. 86 dicantibus. Pſalm. Dicet homo &
homo natus eſt in ea. Aug. Multa
diximus de ejus nativitate: ſed de
ea quæ de matre ejus. Prima enim
nativitas Chriſti, ſcilic. patre, non
fuit materia loquendi: ſed potius ta-
Iſa. 53 cendi. Generationem ejus quis enar-
rabit? Chriſtus in hac, id eſt, ter-

A

rena nativitate Verbum caro factum *Joan.* 1
eſt: de ipſa carnea lingua loqui po-
teſt & prædicare. Unde audita hac
nativitate, ſtatim paſtores loqueban-
tur ad invicem: Tranſeamus, &c. *Luc.* 2
Sequitur cauſa reverendi: *Rex Ju-
dæorum*. Si advertamus quantus ſit
iſte Rex, reverebimur eum. Pſal.
Quoniam excelſus Dominus, &c. *Pſal.* 46
Nota quod quatuor hodie ſunt oſten-
ſa, magnitudinem hujus regis decla-
rantia: excellentia dignitatis: miri-
ficentia poteſtatis: præeminentia no-
bilitatis: affluentia liberalitatis. Ex-
cellentia dignitatis hodie patuit, cum
a regibus quæſitus, adoratus fuit.
Quia enim leges adorant & mune-

B

ribus reverentur, ipſum in dignita-
te excellentem proteſtantur. Pſal.
Ego primogenitum ponam illum ex- *Pſal.* 88
celſum præ regibus terræ. Pſal. Ado- *Pſalm.* 71
rabunt eum omnes reges terræ, &c.
Habebat in veſtimento & in femore
ſuo ſcriptum: Rex regum & Domi- *Apoc.* 19
nus dominantium. Quid mirum ſi
reges præcellit, qui non ſolum cor-
poribus corruptibilibus hominum,
ſed etiam perpetuis corporibus domi-
natur ſtellarum: qui non ſolum ratio-
nalibus, ſed etiam irrationalibus im-
perare poteſt: Stellæ vocatæ ſunt, & *Baruc.* 3
dixerunt: Adſumus. Unde ſtella, *Matth.* 2
quam viderant Magi in oriente, an-
tecedebat eos, &c. Item mirificen-

C

tia majeſtatis hodie claruit: quia ho- *Joan.* 2
die Dominus aquam in vinum con-
vertit, oſtendens ſe habere eamdem
poteſtatem: quam cum aquam in
ſanguinem converterat in Ægypto:
Et aquam amaram in dulcedinem in *Exod.* 7
deſerto, ut dicitur; Domine in di- *Exod.* 15
tione tua cuncta ſunt poſita, &c.
Item præeminentia nobilitatis pa- *Eſth.* 13
tuit, cum hodie in Jordane baptiza-
to Domino, vox patris intonuit. Hic *Matt.* 3
eſt filius meus dilectus. Quaſi dice-
ret non ut putatur filius fabri, ſed
filius meus dilectus. Beata terra [id *Eccli.* 10
eſt Eccleſia] cujus rex eſt nobilis.
Item affluentia liberalitatis, quia ho-
die ſecundum Bedam, Dominus de
quinque panibus, quinque millia ho-
minum ſatiavit: ut ipſi congrue dici
poſ-

Digitized by Google

poſſit: Aperis tu manum tuam, &c. Pſalm. Dominus regit me, & nihil mihi deerit.

SERMO III.

Matth. 2. *A Pertis theſauris ſuis*, &c. Reges iſti Domino offerentes, perfectos ſignificant: qui ſeipſos regere noverunt. Perfectus eſt autem homo tripliciter: videlicet, profeſſione, converſatione, contemplatione. Tales igitur perfecti per tres reges hic ſignificantur: de quibus etiam accipi poteſt, quod dicitur: Præter David & Ezechiam & Joſiam omnes reges commiſerunt peccatum. David perfectam contemplationem ſignificat: interpretatur enim vultu deſiderabilis. Ezechias, perfectam converſationem per divinum auxilium ſignificat: interpretatur auxilium Domini. Joſias perfectam profeſſionem ſeipſam ſacrificantem in religione ſignificat: interpretatur enim in quo eſt ſacrificium. Primus ergo perfectus de theſauro religionis debet offerre tria. Aurum continentiæ, immo continentiam quæ pretioſior eſt auro: Omnis ponderatio non eſt digna continentis animæ. De hoc auro: Ecce vir veſtitus lineis & renes ejus accincti auro obrizo: Veſtis linea converſatio eſt munda. Renes auro accinguntur: dum carnis luxuria per continentiam coarctatur. Sint lumbi veſtri præcincti, &c. Sed quia non ſufficit continentia in corpore, niſi ſit & in corde ſive in pectore. Ideo bene Apoſtolus Joannes vidit præcinctum ad mamillas zona aurea. Sed heu aurum pretioſiſſimum ſæpe mutatur in ſtercus viliſſimum. Sternet ſibi aurum quaſi lutum: Omnis mulier, quæ eſt fornicaria, quaſi ſtercus abominabilis in via ab omnibus prætereuntibus conculcabitur. Item thus obedientiæ. Unde dicitur; Obtulit Abidan mortariolum plenum incenſo. Abidan interpretatur patris mei judicium. Non ergo habeas ſcrupuloſam pœnitentiam de præcepto, nec dicas eſſe contra animam tuam. Patris enim prælati eſt judicare, non tuum. Hieronymus. Præpoſitum monaſterii timeas ut Dominum; diligas ut parentem, credas tibi ſalutare quidquid ille præceperit; neque de majorum ſententia judices, cujus officium eſt obedire. Mortariolum eſt cor obediens, in quo propria voluntas contunditur. In mortariolo ergo thus offertur, dum ex corde obeditur, & propria voluntas frangitur. Mortariolum autem aureum offertur, dum obedientia ex charitate impletur. Gregor. Obedientia non ſervili metu, ſed charitatis affectu ſervanda eſt: non timore pœnæ, ſed amore juſtitiæ. Item myrrham paupertatis; Vadam ad montem myrrhæ? Mons altus eſt, ſic & paupertas: Altiſſima eorum paupertas, &c. Hanc myrrham Nicodemus portat ad ſepulturam Domini. Secundus rex & perfectus de theſauro converſationis ſuæ debet offerre aurum dilectionis; de quo require ſupra in proximo ſermone. Item thus, de quo require ſupra. Item myrrham bonæ opinionis; Quaſi myrrha electa dedi ſuavitatem odoris. Bonus odor bona fama eſt. Chriſti bonus odor ſumus, &c. E contrario quidem fœtent per infamiam malæ conſuetudinis, &c. Domine jam fœtet, &c. Gregor. Sicut odor bonus ex virtute eſt, ſic fœtor ex vitio. Tertius rex ſive perfectus de theſauro contemplationis offert tria ſecundum illa tria circa quæ verſatur contemplatio. Verſatur enim circa divinæ potentiæ magnitudinem, in cujus reverentiam offertur aurum. Unde dicitur, quod vigintiquatuor ſeniores mittentes coronas aureas ante thronum Dei, adorabant viventem in ſæcula ſæculorum. Coronas aureas Domino mittunt, qui omnem dignitatem & honorem quem habent in cœlo & in terra, Deo ſubiiciunt & attribuunt. Item circa divinæ clementiæ multitudinem quam cum multis beneficiis nobis oſtendit, in quorum gratitudinem offertur thus; Quaſi thus

Marginalia: Perfectus. — Eccl. 49. — Eccli. 26. — Dan. 10. — Luc. 12. — Apoc. 1. — Job 41. — Eccl. 9. — Num. 7. — Hier. ep. a l Ruſt. cum monach. poſt med. — Greg. lib. 35 mor. c. 10 ante med. — Cant. 4. — 2 Cor. 8. — Joan. 19. — Eccl. 24. — 2 Cor. 2. — Joan. 11. — Greg. lib. 14 mor. cap. 26. — Contemplatio circa tria verſatur. — Apoc. 4. — Eccli. 50.

redolens in diebus æſtatis. Sicut per hyemem rigor & tempeſtas divinæ juſtitiæ: Jam enim hyems tranſiit, &c. Ita per æſtatem ſerenitas miſericordiæ ſignificatur: dies ergo æſtatis ſunt beneficia divinæ pietatis. Item circa miſeriæ amaritudinem, quam ſuſtinuit Chriſtus in paſſione, offertur myrrha. Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi. Bernardus: Faſciculum hunc colligare, & inter ubera noſtra collocare, eſt ſertum collectum ex omnibus anxietatibus & amaritudinibus Domini noſtri. Aurum ergo in adoratione: thus, in gratiarum actione: myrrham, in paſſione offert perfectus.

Cant. 2

Cant. 1

Bern. in Cant. ſer. ante med.

Perfectus quæ offert.

SERMO IV.

Apertis theſauris, &c. Triplex eſt theſaurus: videlicet, cordis, oris, & operis. De primo: Bonus homo de bono theſauro cordis ſui profert bona. De iſto proferre debemus tria: Aurum dilectionis, hoc eſt aurum, de quo: Veſtivitque eam, ſcilicet arcam auro puriſſimo intus & foris. Arca eſt cor vel anima, quæ intus in affectu, foris in effectu auro charitatis veſtitur. Pſalm. Aſtitit regina a dextris, &c. Purum eſt aurum, ſi in operatione, purius ſi in locutione, puriſſimum ſi in intentione non ſit falſificata dilectio: Filioli non diligamus verbo neque lingua, ſed opere & veritate. Item devotionis. Unde in laude juſti dicitur: Quaſi ignis effulgens & quaſi thus ardens in igne. Thus in igne eſt devotio in fervore. Ignis effulgens eſt exemplum lucens: Luceat lux veſtra. Item myrrham contritionis. Myrrha enim amara eſt, ſic & cor pœnitens contra peccatum. Unde ſancta anima non ſolum ſicut fumus thuris per devotionem, ſed etiam ſicut fumus myrrhæ per contritionem aſcendit per deſertum mundi vel religionis: Quæ eſt iſta quæ aſcendit, &c. aſque myrrhæ & thuris: myrrhæ per contritionem, thuris per devotionem. Sed heu quidam

Matth. 2

Theſaurus triplex.

Luc. 2

Exod. 37

Pſal. 44

1 Joa. 3

Eccli. 50

Matt. 5

Cant. 3

A ſimul Domino myrrham offerunt, & crucifigunt, qui timore gehennæ etiam quandoque uſque ad lacrymam compunguntur, ſed tamen Deum offendere non deſiſtunt: Dederunt ei myrrhatum vinum bibere. Vinum myrrhatum ſunt lacrymæ attritorum. Gregor. Qui fletibus ſuis vitæ munditiam ſubtrahit, ante Dei oculos ſordidas etiam lacrymas ipſas facit. De ſecundo etiam dicitur ſecundum aliam translationem. Theſaurus deſiderabilis requieſcet in ore ſapientis. De iſto offerre debemus tria. Aurum laudationis: Ab aquilone aurum veniet & a Deo formidoloſa laudatio. In aquilone tentatio diaboli ſignificatur qui B quandoque flatu Spiritus ſancti fugatur: Surge aquilo & veni auſter, &c. Ab aquilone ergo aurum laudis divinæ, quia Deum laudare multum debemus, quod in tentationibus, & periculis non perimus. Item thus orationis. Pſalm. Dirigatur oratio mea. Sed quia thus orationis per angelos offertur Chriſto: ideo dicitur de angelo, qui ſtetit ante altare habens thuribulum aureum in manu ſua, & data illi ſunt incenſa multa, ut daret de orationibus ſanctorum omnium ſuper altare aureum, id eſt ſuper Chriſtum Joan. Chryſ. Sicut thymiamata bene confecta delectant hominem odorantem, ſic oratio juſti ſuavis eſt ante Deum. Vis C autem ſcire dignitatem ejus: mox ut de ore ejus proceſſerit, ſuſcipiunt eam angeli in manibus ſuis, & offerunt ante Deum. Cave ne angelus tuus inter angelos alios vacuo thuribulo appareat. Item myrrham confeſſionis. Unde de ipſa Judith dicitur: Unxit ſe myrrho optimo. Judith confitens interpretatur. Hæc Holofernem, id eſt diabolum confundit. Acriores enim dolores diabolo non infligimus quam cum plagas peccatorum noſtrorum confitendo & pœnitendo ſanamus. De tertio: Theſaurizate vobis, &c. De iſto offerre debemus tria, aurum miſericordiæ: Pone theſaurum tuum in præceptis altiſſimi & proderit tibi magis.

Marc. 15

Greg. Paſt. cur. par. 3 c. 2 admon. 31

Prov. 21

Job 37

Cant. 4

Pſalm. 140

Apoc. 8

Oper. imp. hom. 13 poſt med. tom. 2

Jud. 10

Matth. 6

Eccli. 29

magis quam aurum, & additur: A Concludе ergo eleemoſynam in ſinu pauperis. Præceptum altiſſimi, in quo, theſaurum temporalem ponere debemus, eſt illud, de quo: Date eleemoſynam, &c. Hoc figuratum
Luc. 11 eſt. Ubi dicitur, quod fecit Salomon ducenta ſcuta de auro puriſſi-
3 Reg. 10 mo. Sexcentos auri ſiclos dedit in laminas ſcuti unius & trecentas peltas ex auro probato. Per ſcuta aurea, miſericordiæ opera figurantur:
Eccli. 29 Eleemoſyna viri quaſi ſacculus cum ipſo & gratiam hominis quaſi puellam conſervabit, &c. uſque ſuper ſcutum potentis & ſuper lanceam adverſus inimicum tuum pugnabit.
Perfectio pœnitentia. Ducenta erant ſcuta, pœnitentiæ per- B fectio debet eſſe in corde, ore, & in opere. Per ſexcentos ſiclos, ſex miſericordiæ opera ſignificantur, de
Matth. 25 quibus: Eſurivi, &c. Item thus bo-
Cant. 4 næ famæ: Odor veſtimentorum tuorum odor thuris: veſtimentum eſt bona converſatio, per cujus odorem, id eſt, bonam famam, benedictio-
Gen. 2 nem a Deo conſequimur: Statim ut ſentit veſtimentorum ſuorum fragrantiam. Item myrrham abſtinentiæ &
Cant. 5 mortificationis carnis: Manus meæ ſtillaverunt myrrham. Martyres ſimul myrrham totam effuderunt. Nos vero myrrham ſtillamus paulatim carnem mortificando. Per digitos, diſcretio quinque ſenſuum accipitur, C quos ſimiliter caſtigare debemus, ut ſic myrrham in eis habeamus.

DOMINICA INF. OCTAV.

EPIPHANIÆ.

SERMO I.

Luc. 2 FILI *quid feciſti nobis ſic, ego & pater tuus dolentes quærebamus te.* Quoniam non ſine magno dolore amittitur quod cum magno amore poſſidetur. Hinc eſt, quod beata Virgo de amiſſione corporalis præſentiæ dilecti ac unici filii ſui, quem tenerrime ac ſuper omnia diligebat, multiplicis doloris in animo colafizabatur. Vix autem dabat ſomnum oculis, & requiem pedibus, donec inveniret eum in medio doctorum in Jeruſalem. Ut autem vidit ejus faciem gratioſiſſimam, gaudens gaudio magno, & lætitia ineffabili: licet breviter locuta fuerit ſicut & virgo: Verecundum tamen verbum protulit magnæ providentiæ & magnæ ſapientiæ, dicens: *Fili quid feciſti nobis &c.* In quo quidem verbo tamquam virgo prudentiſſima primo præmittit dulcedinem benignæ allocutionis in ore, cum dicit: *Fili quid feciſti nobis.* Secundo exprimit amaritudinem magnæ tribulationis in corde cum ſubdit: *Ego & pater tuus dolentes.* Tertio adjungit ſolicitudinem diſcretæ inquiſitionis in opere, cum ſubinfertur: *Quærebamus te.* Sic in ipſo verbo beata Virgo tamquam prudentiſſima inſinuatur dediſſe Deo cogitationem cordis, locutionem oris, & operationem totius corporis. Primo ergo in verbo propoſito notatur dulcedo benignæ locutionis in ore, cum dicit: *Fili mi.* Merito Jeſus bonus filius erat dulciter alloquendus. Nam ſicut quilibet bonus filius eſt gaudium & lætitia matris ſuæ: ſic Jeſus fuit gaudium & lætitia matris ſuæ virginis: quia in ipſo erant tria, quæ omnem animam in ejus concupiſcentiam alliciunt & ad amorem alliciunt. Primo pulchritudo venuſtatis & pudicitiæ in mente & corpore: Secundo dulcedo pietatis & ſapientiæ in ore: Tertio manſuetudo tractabilitatis & patientiæ in opere. Cum enim hæc tria ſint in Chriſto, ſequitur quod talis puer eſt gaudium & lætitia matris ſuæ. Primo in filio virginis glorioſæ erat pulchritudo venuſtatis & pudicitiæ in mente & corpore. Unde Pſal. Speciosus forma præ filiis hominum: Pſalm. 44 nec immerito: quia nullus fuit ſine peccato actuali vel originali, niſi ſolus puer Jeſus, qui eſt candor lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula, Deus majeſtatis. Hic eſt ille puer glo- Sap. 7 rio-

Tria in Chriſto quæ ad ipſius amorem alliciunt.

Digitized by Google

Prov. 4 rioſus Salomon, de quo: Ego filius ſui patris mei tenellus & unigenitus coram matre mea. Vere puer Jeſus erat tenellus Dei patris, eo quod delicate nutritus in veris deliciis divinitatis, & unigenitus coram virgine matre ſua per aſſumptionem humanitatis, ut ſic oculis depuratis ab omni lippiditate peccati ſit jucundum, & delectabile intueri ipſum, ſecundum duplicem viſum hominis, ſc. interiorem, quantum ad divinitatem, & exteriorem quantum ad humanitatem. Secundo in filio virginis glorioſæ erat dulcedo pietatis & ſapientiæ in ore. Unde. Filius

Prov. 10. ſapiens lætificat patrem: filius autem ſtultus, mœſtitia eſt matris ſuæ. Licet ſapiens puer Jeſus ſit lætitia patris & gloria ſecundum æternam generationem, eo quod eſt ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus, tamen eſt non tantum lætitia patris, ſed etiam matris, in natura aſſumpta per glorioſam in mundo converſationem: eo quod ſapienter docuit, ſapientius vixit, ſapientiſſime mala pœnæ toleravit. Et ſic veritate doctrinæ rationalem illuminat: ſanctitate vitæ, concupiſcibilem informavit: exemplaritate patientiæ iraſcibilem quietavit & perfectibilitate concordantiæ. Quidquid enim verbo docebat, facto concordabat: non enim habebat multiloquas concordantias, ſed reales. Nam quidquid verbo dicebat concordantiis realibus, actualibus, & manualibus, concordabat. Nam primo cœpit facere, & poſtea docere. Tertio in filio virginis glorioſæ erat manſuetudo tractabilitatis & patientiæ in opere.

Iſa. 9. Unde: Parvulus natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis, & factus eſt principatus ſuper humerum ejus: Parvulus (inquit propheta) natus eſt nobis. Ecce humilitas Dei in reſiliendo: Nam cum eſſet magnus Dominus rex excelſus, reſilivit in figuram pueri parvuli, formam ſervi accipiens. Et

Philip. 2 ob hoc quod in deſcendendo fuit ceteris humilior, ideo ſecundum regulam infallibilem divinæ juſtitiæ quæ

A eſt: Qui ſe humiliat, exaltabitur; fuit in aſcendendo omnibus aliis ſublimior. Et filius datus eſt nobis: ecce tractabilitas obedientiæ: etiam non Joan. 3. reſiſtendo. Cum enim Deus pater ſic diligeret mundum, ut filium ſuum unigenitum daret non fuit in reſiſtendo pertinax, ſed tractabilis in acquieſcendo voluntati patris. Et factus eſt principatus ſuper humerum ejus. Ecce manſuetudo patientiæ in ſuſtinendo, non eſt ſibi gratis datus cœleſtis principatus: immo multo labore & dolore eum acquiſivit ſupponendo humerum ſuum omnibus laboribus & doloribus mortis, & quanto ejus apparuit caro deformis & pallida in moriendo,

B tanto ſumma pulchritudine & decentia fuit circumdata in reſurgendo. Unde qui videbatur projici velut ſemen in terram cum verecundia; reſurrexit & crevit in ſummam gloriam. Nullus ergo metuat atteri doloribus in corde, jejuniis affligi in corpore, quia tanto ejus caro reſurget glorioſior, quanto pro Chriſto fuit humilior, qui Philip. 3. reformabit corpus humilitatis noſtræ configuratum corpori claritatis ſuæ. Sequitur ſecundo; *Ego & pater tuus dolentes*. Ubi notatur amaritudo profundæ tribulationis in corde. Certe non miror (virgo glorioſa) ſi tribularis in corde, ſi habes amaritudinem, ſi habes dolorem: mirarer

C autem ſi non doleres: eo quod amiſiſti dilecti tui filii præſentiam corporalem, quæ multis conſolationibus replebat animam tuam. Et licet virgo glorioſa multos dolores, multas tribulationes & amaritudines habuit in hoc mundo de filio; poſſumus tamen dicere ad præſens quod triplicem habuit dolorem. Doluit enim primo in amiſſione filialis præſentiæ: ſecundo in viſione paſſionis Dominicæ; tertio in compaſſione obcæcationis Judaicæ. Primo habuit dolorem in amiſſione filialis præſentiæ. Unde in Pſal. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde Pſalm. 93. meo conſolationes tuæ lætificaverunt animam meam. Poteſt eſſe verbum matris virginis alloquentis dilectum filium

filium ſuum, poſtquam eum invenit quaſi dicat. Secundum multitudinem dolorum meorum quos habui de amiſſione tuæ corporalis præſentiæ: conſolationes tuæ lætificaverunt animam in viſione tuæ faciei divinis ſplendoribus irradiatæ. Quid jucundius quam videre hominem hominis conditorem, delectabilis ad videndum, ſuavis ad habendum, dulcis ad perfruendum, ipſe per ſe placet, per ſe ſufficit ad præmium. Secundo doluit in viſione paſſionis Dominicæ. Unde dicitur: Thren. 1 Attendite & videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus. Audiamus virginis matris Mariæ lamentabilem vocem, & attendamus ejus vehementem dolorem & videbimus, quia non eſt dolor ſicut dolor ſuus, excepto dolore filii, ad cujus exemplar dolor ſuus aſſimilatur. Mira enim & incredibili compaſſione tenebatur, atque inexplicabili ſermone. Dolores namque plagas & opprobria filii in ſe retorquens, in ſuam propriam perſonam recipiebat; ſentiens hoc, quod & in Chriſto Jeſu. In animo enim illi martyri commartyr aſtabat, vulnerato convulnerata, crucifixo concrucifixa, gladiato congladiata. Luc. 2 Nam ſuam ipſius animam pertranſivit gladius paſſionis Chriſti. Pallebat enim decor munditiæ & naturali pulchritudine tabeſcebat, & ipſa tabeſcebat, quia talis in ipſa relucebat effigies, qualis ab objecto corpore, ſcil. filii reſultabat. Sordebat ſputis facies glorioſa, ſordebat & ipſa luctu mœſtitiæ. Non enim alium habitum prætendebat amans, niſi qualis virtus amoris expreſſerat ab amato. O gens ingrata, nigreſcimus a gloria ſolari: numquam palleſcimus cum Chriſto, numquam deponimus ornatus, memores Chriſti nudi. Quis mihi dabit nigreſcere cum Chriſto, & palleſcere cum Maria matre ejus, & erubeſcere & deficere a memetipſo: ut partem habeam in paſſione Domini mei? Non erubeſcat ſponſa aggredi quæ novit præceſſiſſe & in Chriſto ſponſo: quia perfecto nihil glorioſius ſibi putet, quam Chriſti portare opprobrium. Unde vox illa Galat. 6 exultationis & ſalutis: Mihi abſit

A gloriari niſi in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti. Tertio doluit in compaſſione obcœcationis Judaicæ. Unde in Pſal. Super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Psalm. 68 Tantum enim compaſſione regina miſericordiæ dolebat de obcæcationis malitia Judæorum: eo quod apponebant iniquitatem ſuper iniquitatem, ſpernendo illud magnum ſacramentum, & vilipendendo illud ſaluberrimum medicamentum, paſſionis Chriſti antidotum, quo ſalvabatur infirmus populus humanus, ut videretur ei addere dolorem ſuper dolorem vulnerum mentalium, quem gladius paſſionis Chriſti filii ſui in ſua anima expreſſerat. Non enim iræ B ſtimulo furens, nec odii faſtibus exardens, ſed manſuetum animum per compaſſionem exaſperantibus præbebat, non vicem rependere cogitans, ſed tantas injurias ultro indulget. Singulari enim compoſitione Maria omnem malignitatem eorum ſuperans, injuriam obliviſcens, potius eorum compatiebatur inſaniæ: totaliter cohærens ſupernæ dulcedini, quæ ſe totam illo tempore diffundebat ſuper peccatores. Tertio introducit ſolicitudinem diſcretæ inquiſitionis in opere cum dicit: *quærebamus te*. Valde enim fuit ſolicita beata virgo in inquirendo, licet non fuerit negligens in amittendo. Nam conſuetudo apud Judæos Judæorum conſuetudo. C ſecundum expoſitores hæc erat, quod in proceſſionibus & itineribus, dum aſcendebant in templum, & etiam dum morarentur in templo: quod & viri & mulieres non ſimul, ſed pergebant ſeorſum. Pueri autem non tenebantur hac lege; ſed quandoque cum patribus pergebant, quandoque cum mulieribus. Unde Maria & mater putavit ipſum eſſe cum Joſeph in comitatu virorum, & Joſeph putavit puerum Jeſum eſſe cum Maria in comitatu fœminarum. Et hæc conſuetudo introducta erat cauſa honeſtatis ad cuſtodiam caſtitatis. Et ſic patet quod non fuit negligens in amittendo, ſed valde fuit ſolicita & diligens in inquirendo, eo quod quæſivit eum. Primo cum rectitudine conſcientiæ,

Digitized by Google

in credendo. Secundo cum latitudine benevolentiæ, in diligendo. Tertio cum certitudine confidentiæ, in expectando. Ut ſic tamquam forma & ſpeculum Chriſtianorum daret exemplum recte acquirendi Chriſtum. Primo quæſivit eum rectitudine conſcientiæ in credendo. Unde dicitur: *Gen. 20* In ſimplicitate cordis quærite illum: quoniam invenitur ab his, qui non tentant illum: apparet autem eis qui fidem habent in illum. *Cap. 1* Quærite illum per continuationem devotæ orationis. In ſimplicitate cordis per puritatem intentionis & innocentiam operis: ut nulla ſit duplicitas interius, nulla falſitas exterius, ſed totaliter convertatur in Deum, nec reflectatur in ſuum commodum, nec elevetur per favorem humanum: quoniam invenitur ab his qui non tentant illum per præſumptionem temerariæ inquiſitionis. *Aug. l. 1 cont. Fauſt.* Unde Aug. Præſumptio arrogantiæ oculum cordis claudit, ut omnino non videat: vel diſtorquet, ut perverſe videat, & aliud pro alio probet: apparet autem eis qui fidem habent in illum per mentalis intuitus elevationem. Secundo quæſivit eum cum latitudine benevolentiæ, in diligendo. Unde dicitur: *Marc. 16* Jeſum quæritis Nazarenum. Iſtæ ſanctæ mulieres, quas alloquitur Angelus, cum tanto deſiderio amoris quærebant Chriſtum, ut etiam in nocte non quieſcerent. Nonne cum magno fervore amoris quærebat Chriſtum Maria Magdalena, quæ ſola in ſepulchro moras contrahere non timebat, cum ſexus muliebris ſit timidus ex natura. Non enim erat contenta viſione Angelorum, nec conſortio Apoſtolorum. Immo erat tædium ſibi videre omnem creaturam, nec deſtitit quærere, donec inveniret Jeſum Nazarenum crucifixum, quia eo habito, habetur omne bonum. Nam Chriſtus inquantum Crucifixus, confert beneficium veniæ in abſolutione culpæ. Inquantum Nazarenus, id eſt, floridus; confert ſtillicidium gratiæ, in promotione juſtitiæ. Sed inquantum Jeſus (qui interpretatur ſalus) confert com-

A plementum gloriæ in glorificatione corporis & animæ. Et de hoc dicitur: Cum quæſieritis me in toto corde veſtro, inveniar a vobis, dicit Dominus. *Hier. 29* Unde beata virgo quæſivit in toto corde non dimidiando eum ad terrena. Tertio quæſivit eum cum certitudine confidentiæ, in expectando. Unde: Quæ ſurſum ſunt quærite, non quæ ſuper terram, ubi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens. *Coloſſ. 3* Virgo Maria per appetitum cœleſtium quærebat quæ ſurſum ſunt, expectando cum certitudine ſpei potiora bona Dei patris: ubi Chriſtus inquantum homo perpetue fruitur. Non quæ ſuper terram: per depreſſionem affectus ad terrena, quia iſtæ terrenæ conſolationes, quas carnales experiuntur, comparatæ delectationibus quæ ſurſum ſunt in dextera Dei patris, potius dicendæ ſunt deſolationes. B Ubi enim homo credit invenire delectamentum, invenit cruciamentum; quia omnis delectatio in præſenti aſpera eſt amaritudine: *Delectatio* Sed delectationes, quæ ſunt in dextera Dei, delectant, eo quod delectatio eſt conjunctio convenientis cum convenienti: ſed anima nulli melius convenit quam illi, ad cujus imaginem vel ſimilitudinem formata eſt. Rogemus.

SERMO II.

C *Poſt triduum invenerunt eum in templo.* *Luc. 2* Quoniam diverſi ſunt ſtatus & generationes quærentium Dominum, quærentium faciem Dei Jacob. Querunt enim incipientes, proficientes, perfecti. *Matth. 15* Hic iſtud triduum diſtinguendum eſt. Eſt igitur triduum incipientium, proficientium, perfectorum. De primo: Solvite templum hoc manu factum, & poſt triduum aliud non manu factum ædificabo. Templum Dei eſt anima virtutibus quam maxime ornata. Hoc templum per peccatum deſtruitur, & manu fit templum diaboli: per manus enim opera deſignant. Sed hoc templum a nobis manu fa-

Digitized by Google

factum per triduum pœnitentiæ reædi- A ficatur, & fit templum divinæ gratiæ quod bene dicitur non manu factum quia dicit Apoſt. Non ex operibus juſtitiæ, quæ fecimus nos, &c. Tridui autem incipientium: primus dies eſt contritionis, ſecundus confeſſionis, tertius ſatisfactionis. Primus ergo dies contritionis: Dies expiationis erit celeberrimus, & vocabitur ſanctus. Dies contritionis, bene vocatur ſanctus & benedictus: ſanctificat enim hominem: Contritio enim eſt flumen tabernaculum animæ ſanctificans & mundans. Pſal. Fluminis impetus lætificat, &c. Ibidem in Levit. ex textu colligitur: quod dies iſte dicitur expiationis, propitiationis, dies afflictionis, quod convenit contritioni. Contritio enim expellit peccatum de anima. In peccato autem tria ſunt mala: macula, offenſa, reatus. Per peccatum enim anima fordidatur: Deus irritatur, debitum æternæ mortis meretur. In contritione autem contra maculam eſt expiatio: contra offenſam, propitiatio: contra reatum, afflictio. Iſid. Ille pœnitentiam digne agit, qui reatum ſuum ſatisfactione legitima plangit. Hæc eſt ergo dies, de qua dicitur: Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die converſus fuerit ab impietate ſua. Exemplum de Magdalena pedes Domini lacrymis rigante: De Petro, amare flente: & de latrone in cruce pœnitente. Secundus dies eſt confeſſionis. C Pſal. Tota die verecundia mea contra me eſt. Confeſſio enim dies verecundiæ eſt medicinaliſſima: debet in confeſſione eſſe verecundia ſumma, non occultando peccata, ſed deteſtando & plangendo. Unde Auguſt. Qui per vos peccatis, per vos erubeſcatis. Erubeſcentia enim (ut ait quidam) magnam partem habet remiſſionis. Debet autem confeſſio eſſe integra, nuda, propria. Integra & hoc notatur ibi, tota: non enim tota die confeſſionis, ſed in parte diei verecundiam habet, qui non totaliter ſed particulariter confitetur.

Tit. 3 — *Levit. 23* — *Pſalm. 45* — Tria mala peccatum. — *Iſid. de ſum. bon. lib. 2 c. 13 ſent. 6* — *Ezech. 33* — *Luc. 7* — *Matt. 26* — *Luc. 23* — *Pſalm. 43* — Confeſſio qualis debet eſſe.

Item nuda, & hoc notatur ibi, verecundia. Palliata enim confeſſio minus verecunda eſt. Item propria: & hoc notatur, contra me: & non dicitur contra alium, quod dicitur contra multos, qui aliorum verecundias in confeſſione recitant, & peccata ſua aliis imponunt: ſicut Adam Evæ, & Eva ſerpenti. Hæc eſt ergo dies ſalvans confitentem: In diebus illis ſalvabitur Juda, qui confitens interpretatur. Vere ſalvabitur. Unde Ambroſ. Confeſſio a morte liberat, confeſſio aperit paradiſum, confeſſio ſpem ſalutis tribuit: quoniam non meretur juſtificari, qui in vita ſua non vult confiteri. Tertius eſt dies ſatisfactionis: Portavi- B mus pondus diei & æſtus. Et dicitur, quod in die tertio ſuſpenſus eſt magiſter piſtorum in cruce. Per crucem, mortificatio carnis accipitur: Qui autem ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt, &c. Notantur autem tria in iſta hiſtoria: Magiſter piſtorum in cruce ſuſpenditur: magiſter pincernarum in gradum priſtinum reſtituitur: videlicet, de carcere extrahitur. In quibus tria circa ſatisfactionem ſignificantur: Qui enim vult ſatisfacere, debet vitam malam relinquere, & veterem hominem cum actibus ſuis exuere, & ſic de carcere extrahi. Debet corpus ſuum mortificare, & ſicut magiſter piſtorum in cruce ſuſpendi. Aug. Qui autem crucifixi paſſionem celebramus, reprimendarum carnalium voluptatum crucem nobis faciamus. Tunc quoque ſpiritus per Chriſti revertitur gratiam: & ſic magiſter pincernarum, qui ſpiritum ſignificat, in gratiam Domini priſtinam reſtituitur.

Gen. 3 — *Heb. 11* — *Ambr. ſer. 3 poſt 1 Dom. Quad. tom. 5 edit. Rom.* — *Matth. 20* — *Gen. 40* — *Galat. 5*

SERMO III.

Luc. 2 — *Matth. 15*

POſt *triduum invenerunt*, &c. Hic dicendum eſt de triduo proficientium ſive religioſorum, poſt quod Jeſus etiam invenitur. De hoc ergo triduo dicitur. Miſereor turbæ, quia triduo jam perſeverant mecum: hoc eſt triduum regularis obſervantiæ per

quod

quod in deſerto religionis ſeptem panibus ſeptiformis gratiæ Spiritus ſancti reficiuntur. Primus ergo dies hujus tridui eſt paupertas voluntaria: Dies peregrinationis vitæ meæ centum triginta annorum parvi & ma-
Gen. 47 li: Dies peregrinationis eſt votum voluntariæ paupertatis. Paupertas enim facit homines eſſe peregrinos. Significantur autem hic tres conditiones paupertatis viri religioſi. De-
Paupertas viri religioſi. bet enim eſſe pauper libenter, perſeveranter humiliter. Libenter & voluntarie, & ideo dicit peregrinationis, non dicit proſcriptionis vel exilii, quæ homo invite patitur. Tales enim non ſponte dimittunt propria libera voluntate, ſed qui dimittit propria mera voluntate, ut pauper peregrinus Chriſtus eſt. Unde poteſt
Pſalm. 38 dicere illud: Quoniam advena, &c. Item perſeveranter, & hoc ſignificatur in numeroſitate annorum centum triginta contra quoſdam, qui in peregrinatione paupertatis non veri ſunt peregrini, quia peregrinorum defectus habere nolunt. Bern. Sunt qui pauperes eſſe volunt, eo tamen pacto, ut nihil eis deſit: & ſunt diligentes paupertatem, ut nullam tamen inopiam patiantur. Item humi-
Eccli. 25 liter, ne extollantur. Pauperem enim ſuperbum odit ſapiens: Et ideo hic dicit parvuli & mali. Ecce mira humilitas: poſtquam centenarius tricenarius fuit, & dies ſuos parvos
Luc. 17 reputavit: juxta illud: Cum feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis: dicite, ſervi inutiles ſumus, &c. Nullus ergo Chriſti pauper, relictis his divitiis vel divitibus parentibus ſuperbiat. Auguſt. Utilius terrena opulentia humiliter tenetur, quam ſuperbe relinquatur. Secundus dies con-
Pſalm. 139 tinentiæ. Pſalm. Obumbraſti ſuper
Continentia triplex caput meum in die belli. Continentibus enim maximum imminet bellum. Eſt autem triplex continentia: corporalis, mentalis, ſenſualis. In corporali obumbratur homo, ſed non ſuper caput: dum ab æſtu concupiſcentiæ continet corporaliter, ſed non mentaliter. In mentali obum-

A bratur homo & ſuper caput, qui non ſolum corpore. ſed mente & voluntate continet. Caput enim animæ mens eſt. In ſenſu vero obumbratur homo non ſolum ſuper caput, ſed etiam in die belli, qui non ſolum in actu, neque in affectu; ſed etiam in viſu, & auditu, & aliis ſenſibus caſtus eſt. Maxime enim contra ſenſum imminet bellum. Unde pauci ſunt qui ſenſus ſuos caſte cuſtodiant & vincant. Hoc poteſt eſſe bellum, de quo: Non concupiſcatis ſpolia *1 Mach. 4*
quia bellum contra nos eſt. Mirabile eſt quod Judas, qui toties victor extitit, adhuc bellum contra ſe eſſe dicit: quia revera quantumcum-
B que continentes ſumus, ſecuri eſſe non poſſumus, quamdiu ſenſus noſtros non vicerimus: Oculus meus *Thren. 3*
deprædatus eſt animam meam. Certe non ſolum viſus, immo etiam auditus animam deprædatur. Iſidorus: Vanus ſermo cito polluit mentem: & facile agitur, quod libenter auditur. Tertius dies eſt obedientiæ: Siluit terra Juda in diebus Simonis, *1 Mach. 14*
& quæſivit bona gentis ſuæ, & placuit illis poteſtas ejus. Hic oſtenditur lux obedientiæ. Simon enim obediens interpretatur. Tres autem ſunt conditiones obedientiæ. Debet *Obedientiæ conditiones.*
eſſe grata, pura, ſollicita. Grata ſine murmure in auditione, & hoc
C notatur ibi: Siluit terra. Item pura proprii, vel carnalis commodi intentione: & hoc notatur ibi: Quæſivit bona gentis ſuæ, non ſibi, ſed aliis quæſivit bonum. Sunt autem quidam, qui bene obediunt ſine murmuratione, ſed ubi commodum ſuum conſiderant, non aliorum. Item ſollicita vel devota adimpletur, & hoc notatur ibi: Placuit illis poteſtas ejus. Quidam enim ita negligenter & inordinate, & confuſe; & indevote implent obedientiam, quod nulli placet. Poteſtas eorum, id eſt, obedientia per quam verus obediens ſuper ſeipſum poteſtatem habet: Vir *Prov. 21*
obediens loquetur victoriam. Vincit enim verus obediens omnia propria membra exterius, ut voluntatem inte-

te-

Digitized by Google

Bern. ep. 7 ad Adam monach. post med. terius. Bernard. Verus obediens mandatum non procraſtinat, ſed præparat aures auditui, linguam voci, manus operi, pedes itineri: & ſe totum intra ſe colligit, ut mandatum peragat imperantis. Verus obediens. Verus ergo obediens debet eſſe ſilens a murmuratione, purus intentione, placens executione: ſilens ore, purus corde, placens opere.

SERMO IV.

Luc. 2

POſt triduum invenerunt, &c. Nunc dicendum eſt de tertio triduo quod eſt perfectorum. Jud. 12 De hoc dicitur, quod ipſa exivit ad deprecandum, ad adorandum Dominum ſuum per triduum. Exibat noctibus in vallem Bethuliæ & baptizabat ſe in fonte. Judith animam contemplativam Deum glorificantem ſignificat. Interpretatur enim glorificans, quod perfectionis eſt: in nocte hujus ſæculi ad orationem exiens, baptizatur in fonte lacrymarum. Gregor. Quia poſt baptiſmum inquinamus vitam, baptizemus lacrymis conſcientiam. Primus ergo dies hujus tridui eſt dies quietationis, quo anima quietatur & placatur ab incurſu eorum, quæ turbare poſſunt ſalutem mentis. Quietatur autem per diligentem cuſtodiam. Hier. 17 Cuſtodite animas veſtras & nolite pondera portare in die ſabbati, nec inferatis per portas Hieruſalem. Dies enim ſabbati eſt dies quietis internæ, qui tantum eſt bonarum conſcientiarum. Aug. Omnis malus ſabbatum habere non poteſt. Numquam enim illi quieſcit conſcientia. Cui autem bona eſt, tranquillus eſt: & tranquillitas ſabbatum eſt cordis. Tres autem conditiones ſunt hujus quietis. Debet enim anima contemplativa quietari a prima cogitatione. Et hoc notatur ibi: Cuſtodite animas veſtras. Item a curarum oppreſſione. Unde ait: Nolite portare pondera. Iſidorus: Semper in interna quiete eris, ſi te a ſtrepitu terrenarum actionum ſubtraxeris. Item a phantaſtica imaginatione hoc notatur ibi: Ne inferatis per portas. Portæ enim ſunt ſenſus noſtri per quos imagines corporales ſe ingerunt. Pravis cogitationibus non inquinari mundæ innocentiæ eſt: rerum cupiditatibus non teneri, humanæ virtutis eſt: corporum imaginibus non involui, Angelicæ puritatis eſt; ſed non niſi divini muneris eſt etiam utrumque tranſcendere. Debet ergo ſancta anima quieſcere a cogitatione carnali, a ſolicitudine temporali, ab imagine corporali. Secundus eſt dies contemplationis, quæ lucida eſt. Dicitur ideo: Juſtorum ſemita quaſi lux ſplendens procedit, & creſcit uſque ad perfectum diem. Prov. 4 Triplex lumen hic tangitur. Lux, ſplendor, perfectus dies. Per tres partes contemplationis, videlicet: cogitationem, meditationem, contemplationem. Partes contemplationis. Quando enim anima verſatur circa plura & vagatur, neque eſt fixa in uno, tunc eſt cogitatio. Item quando fixa eſt in uno, & uni tantum intendit, tunc eſt meditatio. Item quando uni tantum intendit, & hoc ſupra ſe, tunc eſt contemplatio. Auguſt. Ubi te inveni veritas Deus, niſi in te ſupra me. Deus ergo lux eſt in cogitatione, ſplendor in meditatione, perfectus dies in contemplatione. Tertius dies eſt perfectæ dilectionis, de quo: Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronavit illum mater ſua in die deſponſationis illius, & in die lætitiæ cordis ejus. Cant. 3 Filiæ Sion, id eſt animæ contemplativæ, egredimini per quietationem: & videte per contemplationem regem Salomonem, cui debetis dilectionem. Tria autem ſunt, quæ ad dilectionem accendunt, ſi bene recogitantur: ſcilicet, ſponſi humiliatio, quod ſignificatur cum dicitur: In diademate, quo coronavit eum mater ſua. Bernardus. Diademate carneo coronavit eum mater ſua Maria: diademate ſpineo mater Synagoga, quæ potius dicitur noverca. Humilitas ergo incarnationis & paſſionis animam accendunt. Item beneſi-

neficiorum multiplicatio, maxime ſpiritualium, ſicut eſt fides, dilectio, juſtitia, quibus deſponſatur Chriſtus: & hoc ſignificatur in die deſponſationis illius. Item gloriæ æternæ præparatio: & hoc ſignificatur in die lætitiæ cordis ejus. Corde enim lætatur Chriſtus de præparata prædeſtinationis gloria. Augu. Gaudium jam ipſe perfectum de nobis habebat, quando nos præſciendo & prædeſtinando, gaudebat. Lætetur ergo cor quærentium Dominum, ex quo cor Domini lætatur de gloria quærentium. Accenditur ergo mirabiliter ſancta anima, quando recolligit illata ſponſo ſuo ſupplicia: quando recogitat ſibi collata beneficia: quando rememoratur de præparata ſibi æterna lætitia. Dies ergo deſponſationis eſt virtus dilectionis. Veraciter enim deſponſata eſt anima, quæ veraciter diligit.

SERMO V.

Luc. 2 Chriſtus quomodo quærendus

Pater tuus & ego dolentes quærebamus te. Quærendus eſt Chriſtus per fidem, per amorem, per juſtitiam, per bonam operationem: Vide autem in preſenti Evangelio, quando, ubi, & quibus, ad quid quæritur Chriſtus. Quærendo enim quatuor conſideranda ſunt: videlicet temporis opportunitas, loci congruitas, quærentis humilitas, quæſiti utilitas.
Iſa. 55 De primo: Quærite Dominum, dum inveniri poteſt: & quaſi oſtendens quo modo quærendus ſit adjungit: Derelinquat impius viam ſuam, &c. Bene autem dicit: Dum inveniri poteſt. Si tu quæreres in hieme calorem, vel in nocte ſolem, non invenires. Tempus autem quærendi hic determinatur per triduum. Invenitur autem poſt triduum contritionis, confeſſionis, & ſatisfactionis.
Matth. 15 De hoc triduo: Miſereor turbæ quæ jam triduo, &c. ubi ſeptem panibus, id eſt ſeptem donorum Spiritus ſancti homo reficitur. De ſecun-
Hier. 29 do: Quæretis me, & invenietis me, cum quæſieritis me in toto corde veſtro. Ecce locus ubi quærendus eſt Dominus, quia in corde, & non in uno angulo cordis: ſicut illi, qui in una parte cordis diabolum, in alia Dominum quærunt, ſed in toto corde quærendus eſt Dominus.
Pſal. 118 Pſal. In toto corde meo exquiſivi te. Locus ergo quærendi hic determinatur per templum, quod ſignificat cor fidele. Sed nota quod in Hieruſalem, id eſt, in templo & inter doctores quæſitus invenitur, ideſt in contemplatione, in oratione, in prædicatione. Hieruſalem viſio pacis interpretatur, quod convenit animæ contemplativæ: quæ neſcit habere pacem niſi Deum videat: Nunc dimittis ſervum,
B &c. uſque: Quia viderunt oculi. Templum locus orationis. Templum ergo Dei eſt cor noſtrum, in quo orando quærere debemus Dominum. Quis enim crucem in ara porcorum, quis ſacerdotem in ſpelunca latronum quæreret, & non potius in templo? Qui autem ſunt latrones, qui de cordis ſpelunca exeunt, niſi de quibus dicitur. De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, &c. De his latronibus dicitur: Scriptum eſt quia domus, &c. Uſque latronum. Inter doctores, quoque Chriſtus quærendus eſt, quia in doctrinis & ſcripturis invenitur non inter cognatos. Bernard. Quo modo te bone Jeſu inter cognatos meos inveniam, qui in-
C ter tuos minime es inventus? quo modo invenero in gaudio, cum mater tua dolens vix te invenerit? De
Pſal. 23 tertio: Pſal. Quis aſcendet, &c. uſque hæc eſt generatio quærentium Dominum. De tali generatione fuit Maria Magdalena, cui Dominus ait:
Joan. 20 Mulier quid ploras? quem quæris? De tali quoque generatione fuit Joſeph & Maria de quibus hic dicitur. *Pater tuus & ego dolentes*, &c. In Magdalena pœnitentes: in Maria, innocentes: in Joſeph, regentes ſeu prælati ſignificantur. Fuit enim nutritius & procurator Domini & matris ejus. Vel in Magdalena incipientes, in Joſeph proficientes; interpretatur enim augmentum, in Maria

ria perfecti, vel in Magdalena converſi, in Joſeph activi, in Maria contemplativi. Joſeph nutritius Domini bene ſignificat activos: qui ſicut Dominum in membris ſuis nutriunt: ita in membris eum quærunt, in membris eum inveniunt. Unde: Matth. 25 Eſurivi, &c. Ecce qualis debeat eſſe generatio quærentium Dominum non carnalis ſed ſpiritualis. Ber. Non curant carnales quærere quem tamen deſiderant invenire: cupientes conſequi, ſed non inſequi: De quarto: 2 Par. 15 Dominus vobiſcum, quia fuiſtis cum eo: ſi quæſieritis eum, invenietis. Si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos. Ecce utilitas quærendi Dominum: ad hoc enim quærere debemus ut inventus nobiſcum ſit per gratiam, & non derelinquamus, ſed ne nos derelinquat, fortiter teneamus. Gregor. Prius non inventus quæritur, ut poſt inventus ſtrictius teneatur: hoc etiam in præſenti Evangelio ſignificatur, ubi dicitur: Deſcendit cum illis & venit Nazareth, & erat Matt. 8 ſubditus illis. Spiritualiter deſcendit Chriſtus in juſtificatione peccatorum: Cum deſcendiſſet Jeſus de monte, &c. in quo deſcenſu leproſum, id eſt peccatorem ſanat. Item venit Nazareth in multiplicatione virtutum: Cant. 2 interpretatur enim flos: Flores autem ſunt virtutes: Flores apparuerunt in terra noſtra. Item eſt ſubditus in promptitudine faciendi voluntatem Pſalm. 144 ſuorum. Pſal. Voluntatem timentium ſe faciet, quibus ita promptus & obediens eſt, quaſi ſubditus eorum. Unde ad præceptum Joſue ſol ſtetit: Obediente Domino voci hominis.

SERMO VI.

Luc. 2 *Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te.* Si eſſet nobis dolor de Chriſti abſentia, tunc quæreremus eum cum diligentia ſicut & Magdalena: Joan. 20 Mulier quid ploras? quem quæris? Dolendo ergo & flendo quærere debemus Chriſtum, ſicut quæreret fontem vel aquam, cujus domus arderet: panem, quem fames

A urgeret: dilectum, qui amore langueret: vitam, qui ſuſpendi deberet Sic nos Chriſtum dolentes quæramus tamquam fontem extinguentem ardorem vitiorum: tamquam panem confortantem in via mandatorum: tamquam dilectum amplexantem in oblectatione meritorum: tamquam vitam conſervantem a morte damnatorum. De primo: Quærite dominum, Amos 5 dum tempus habetis, ne forte comburatur ut ignis domus Joſeph, id eſt cor vel conſcientia cujuslibet fidelis. In hac domo cum auro dilectionis, thure orationis, myrrha contritionis quærendus eſt Dominus. Sed heu hæc domus ab incendiario diaB bolo quandoque igne vitiorum incenditur. Adhuc ignis in domo impii, Mich. 6 &c. Horribilis incendiarius eſt diabolus per flatum tentationis: Halitus Job 41 ejus prunas ardere facit: & flamma de ore ejus egreditur. Qui nunc ignem extinguere vult quærat fontem miſericordiæ Chriſtum: de quo. Sitivit anima, &c. Pſalm. 41 Aug. deſideremus Chriſtum vitæ fontem, ubi ſobria ebrietate mundemur & irrigemur: Qui modo ad extinguendum ignem culpæ non vult juſtum fontem quærere, in inferno unam guttam non poterit exhaurire. Luc. 16 Exemplum de divite damnato. De ſecundo: Omnis Thren. 1 populus gemens & quærens panem. Panis eſt Chriſtus: Ego ſum panis Joan. 6 vitæ, &c. Iſte in via mandatorum C multum confortat, in cujus fortitudine ambulavit Helias quadraginta 3 Reg. 19 diebus & quadraginta noctibus, ſicut dicitur. Sicut autem mendici & famelici in civitate per plateas ac vicos, de domo ad domum quærunt panem: Ita & nos civitatem cœleſtem nunc per plateam Apoſtolorum, nunc per plateas martyrum, nunc virginum, nunc confeſſorum, nunc per domos ſingulorum, nunc Mariæ, nunc Petri, nunc Franciſci. Item per vicos ordinum angelorum, nunc ad domum Michaelis, nunc Gabrielis circuire: meditando quærere, & meditando mendicare & orare debemus: Circuibo civitatem, Cant. 3 &c.

Digitized by Google

&c. ad palatium regis quæritis panem ab ipſo Domino: *Joan. 6* Domine ſemper da nobis panem hunc. Auguſtinus. Famelici Dei eſſe debemus, quando ante januam conſpectus illius in orationibus mendicamus. Sicut etiam mendici pro honore ſanctæ Mariæ, vel alterius ſancti quærunt, panem, ita & nos. De tertio. *Cant. 3* In lectulo meo, &c. Lectus eſt conſcientia, in qua libenter quieſcit Dominus, ſi lectus mundus eſt. *Pſalm. 6* Pſal. Lavabo per ſingulas noctes, &c. Dilectus iſte Jeſus ab anima diligenter quæritur propter oſculum reconciliationis: *Cant. 1* Oſculetur me, &c. Sed quo modo te oſculabitur, ſi os porcinum vel ſerpentium habes? quod lingua tua bene oſtendit. *Pſal. 139* Pſal. Acuerunt linguas ſuas, &c. Item quæritur propter amplexum confirmationis, qui brachiis virtutis ſuæ conſtringens animam non ſinit a ſe ſeparari: *Cant. 2* Dextera illius amplexabitur me, &c. Sed quo modo amplexabitur, ſi porcus es per luxuriam, lupus per avaritiam, leo per ſuperbiam? Item quæritur propter aſpectum contemplationis. *Pſalm. 104* Pſal. Quæſivi vultum tuum, &c. *Ibidem.* De his tribus dicitur. Pſal. Lætetur cor quærentium Dominum: propter oſculum lætificationis quo lætificantur pœnitentes. Quærite dominum & confirmamini: propter amplexum confirmationis quo conſtringuntur proficientes. Quærite faciem ejus ſemper: propter amplexum contemplationis, quo ſatiantur pervenientes. Facies autem iſta non ſine cauſa oſculatur. Bernar. Occultat ſe Dominus ut ardentius quæratur: quæſitus cum gaudio inveniatur, inventus cum ſolicitudine teneatur: tentus non dimittatur, donec in amoris cubiculum manſurus introducatur. De quarto: *2 Par. 15* Si quis non quæſierit Dominum Deum Iſrael, moriatur a minimo uſque ad maximum, a viro uſque ad mulierem. Maximus & minimus ſecundum poteſtatem, vel ſanctitatem, vel ſapientiam accipi poſſunt. Etenim potentes vel impotentes, boni vel mali, litterati vel illitterati, niſi quærant Dominum, æternaliter moB rientur. Sicut ergo incarceratus occidendus eras, vitam quæras, quæras Jeſum Chriſtum. Pſal. Quærite dominum, &c. *Pſal. 68* Quæras certe ut vincula peccatorum rumpere: ut per feneſtram *Joſ. 2* peccatorum pœnitentiæ arctiſſimam exire poſſis, ſicut exploratores: Et *1 Reg. 19* David per feneſtram evaſit: Certe arcta feneſtra eſt uſurario & raptori, & cuilibet injuſto injuſtorum bonorum reſtitutionem odienti: qui tamen per illam debet evadere. Quid nobis.

DOMINICA PRIMA POST OCT. EPIPHANIÆ.

SERMO I.

NUPTIÆ *factæ ſunt*, &c. *Joan. 2* Sunt nuptiæ officioſæ, pernicioſæ, gratioſæ, glorioſæ. *Nuptiæ multiplices.* Primæ ſunt viri & mulieris contrahentis: ſecundæ diaboli & animæ peccantis: tertiæ Chriſti & Eccleſiæ militantis: quatæ Chriſti & Eccleſiæ triumphantis. De primis: *Tob. 9* Cum timore domini nuptias exercebant. *Tob. 9* Expone eandem hiſtoriam, quo modo ſeptem viros Saræ dæmonium occidit; & quo modo tribus noctibus orationi vacabant C Has nuptias honoravit Dominus quadrupliciter, videlicet inſtitutione. *Nuptiæ a quo, ubi & quando inſtitutæ ſunt.* Inſtitutæ enim ſunt non a vili perſona, immo non ab homine, non ab angelo, ſed a Deo. Inſtitutæ enim ſunt non in vili loco, non in ſtabulo, non in angulis, ſicut modo clandeſtina matrimonia, ſed in paradiſo inſtitutæ ſunt: In ſtatu non culpæ, ſed innocentiæ: non poſt lapſum hominis, ſed ante lapſum. Sed heu modo poſt lapſus multos, & fornicationes multas multi contrahunt. Item aſſociatione, quia Jeſus & mater, & diſcipuli in nuptiis erant, non hiſtriones, non chorizantes, ſicut modo. Item operatione, quia in nuptiis aquam in vinum convertit. Sed heu modo magicæ artes diabolicę in nuptiis exer-

Digitized by Google

Ephes. 5 exercentur. Item ſignificatione: Sacramentum hoc magnum eſt &c. Quia ergo matrimonium de ſeptem ſacramentis eſt: ſacra vita tenenda eſt. Auguſtinus: Bonæ ſunt nuptiæ, in quibuſdam vero meliores ſunt: conjungati quanto caſtiores ac fideliores Deum timent, maxime ſi filios, quos carnaliter deſiderant, ſpiritualiter nutriant. De ſecundis: 1 Ma. 9 converſæ ſunt nuptiæ in luctum, & vox miſerorum in lacrymas. Nota hiſtoriam quo modo Jambri filii cum tympanis & muſicis inſtrumentis adduxerunt ſponſam filiam unius de magnis principibus Chanaam, ſuper quos irruit Jonathas, & interfecit eos. Jamber luciferum ſignificat. Interpretatur enim dies amaricans. Lucifer autem ante lapſum dies fuit, poſt lapſum amaricans totum mundum: Invidia diaboli, &c. Sap. 2 hujus filii ſunt alii dæmones, non natura, ſed imitatione. Pſalm. Ps. 142. Erue me de manu, &c. Chanaam mundum ſignificat: interpretatur enim commutatus. Mundi mutatio. Mutatio autem mundi eſt primo per aquam diluvii: in fine per ignem judicii. medio autem tempore per aquam baptiſmi & ignem Spiritus ſancti: Pſal. 76. hæc mutatio dextræ excelſi. Principes Chanaam dæmones ſunt. Ephes. 6 Non eſt nobis colluctatio, &c. Anima ergo peccatrix & filia, & ſponſa diaboli eſt quæ nunc a diabolo cum mundanis gaudiis adducitur. Sed Jonatha, id eſt Chriſto in morte vel in judicio ſuperveniente, mala ſocietas damnatione percutitur: Job 21 Tenent tympanum, &c. uſque ad infernum deſcendent. In his nuptiis non aqua in vinum, ſed vinum temporalis laſciviæ in aquam æterni fletus convertitur. Unde bene dicitur ſupra quod converſæ ſunt nuptiæ in luctum. 1 Machabæor. 9. Bernar. Bernard. epiſt. 2 ad Fulconem prope finem. Eja lætare, lætare juvenis in adoleſcentia tua, ut deſerente te pariter cum ætate temporali lætitia, ſuccedant quæ te abſorbeant æterna ſupplicia. De tertiis: Simile factum eſt regnum cœlorum homini regi Matth 22 qui, &c. id eſt Jeſu Chriſto: cujus eſt ſponſa Eccleſia vita æterna, &

A fidelis anima: Qui habet ſponſam ſponſus eſt. Joan. 3 Sicut autem convivium in nuptiis inſtruitur, veſtes & dona largiuntur: ſic & Chriſtus fecit ſicut ſignificatum eſt, ubi dicitur quod juſſit Aſſuerus Esther. 1 convivium præparari permagnificum pro conjunctione & nuptiis Eſther: ac dona largitus eſt. Aſſuerus Chriſtum Eſther Eccleſiam ſignificat, quam pro Vaſti, id eſt ſynagoga ſumpſit. Convivium per magnificum eſt, in quo corpus ſuum ad comedendum, & ſanguinem ad bibendum dat. Largitus etiam eſt dona Joan. 19 in cruce ubi ſponſam duxit. Luc. 23 Dedit enim corpus tortori, ſpiritum patri, matrem Joanni, paradiſum latroni: B ſed poſtmodum dedit dona Spiritus ſancti. Pſal. Pſal. 67 Dedit dona hominibus. Veſtes etiam dedit & nudus in cruce permanſit. In his nuptiis aqua in vinum convertitur, cum lacrymas doloris conſolatio Spiritus ſancti ſequitur. Pſalm. Pſal. 103 Vinum lætificat cor hominis. Joan. Chriſoſtomus: Dominus ipſe eſt, qui conſolatur flentens, dolentes curat, pœnitentes informat. De quartis nuptiis: Quæ paratæ erant intraverunt cum eo, &c. Matth. 25 Omnem jucunditatem & delectationem, quam viſus, & auditus & guſtus, & omnes ſenſus omnium hominum habuerunt, vel habent, vel habebunt in omnibus nuptiis mundi, quæ fuerunt, & ſunt, & C erunt, incomparabiliter excedit gaudium nuptiale in cœlo. Gaudeamus Apoc. 19 & exultemus, & demus gloriam ei, quia venerunt nuptiæ agni. Item in his nuptiis aqua in vinum vertitur, dum miſeria jucunditate in æternas lætitias commutatur. Hieronymus. Hieron. ad Pammach. epiſt. 30 in fin. tom. 2 Miſeriæ quidem deliciis, & deliciæ miſeriis commutantur. In noſtro arbitrio eſt vel divitem ſequi, vel Lazarum.

SERMO II.

Joan. 2 DEficiente vino, &c. Secundum quadruplices nuptias prædictas, Vinum quadruplex. quadruplex eſt vinum quod ibi bibitur. Eſt enim vinum naturale

mortale, ſpirituale, & æternale. Primum deficiens, ſecundum inficiens, tertium ſitiens, quartum reficiens. De primo: *Joel. 1* Expergiſcimini ebrii, & flete, & ululate omnes, qui bibitis vinum in dulcedine, &c. *Prov. 23* De pœnis autem vinolentorum dicitur: Cui væ? cujus patris væ? cui rixæ? cui foveæ? cui ſine cauſa vulnera? cui ſuffoſſio oculorum? Nonne iis, qui commorantur in vino, & ſtudent calicibus epotandis? Hæc omnia de temporalibus & ſpiritualibus & æternalibus malis ebrioſorum exponi poſſunt ſic. Cujus patri? *Gloſſa in hunc locum tom. 3* terrenali ipſum allicienti: vel ſecundum gloſſam patri mortali, cujus exemplo ebrioſus factus eſt, vel patri gehennali, cujus ſuggeſtione hoc facit. B Item cui rixæ? cum hominibus corporales, cum angelis & ſanctis ſpirituales, cum damnatis & dæmonibus æternales. *Gloſſa ibid.* Item cui foveæ? quia cadunt quandoque in puteum: foveæ utique corporales ſecundum gloſſam, foveæ vitiorum ſpirituales, vel foveæ, id eſt foſſuræ gehennales. Item cui ſine cauſa vulnera? corporalia, vel peccatorum ſpiritualia, vel pœnarum æternalia. Item cui ſuffoſſio oculorum, id eſt caligo vel cæcitas corporalis, vel ſpiritualis, vel æternalis Gloſſa. *Gloſſa in hunc locum.* Vini immoderatus hauſtus & exterioris & interioris viſus ingerit cæcitatem. De ſecundo: *Deut. 32* Fel draconum vinum eorum hoc vinum eſt voluptas & gaudium, quod eſt contra Deum: Venenoſum enim eſt vinum non quidem ſenſualiter, ſed ſpiritualiter: vel vinum temporaliter, ſed fel æternaliter. Greg. momentaneum eſt quod delectat, æternale erit quod cruciat. *Matth. 27* Idem vinum fellitum accepit Jeſus felle mixtum, *Iſa. 29* ſicut dicitur: Vinum autem gaudii mundani quaſi in ſummo bibitur: Sicut ſomniat ſitiens & bibit: poſtquam fuerit expergefactus laſſus adhuc ſitit. Unde contingit amatoribus mundi ſicut cuidam dormienti in turri, cui in ſomniis apparuit mulier ornata exhibens ſcyphum aureum cum vino, at ille ſurgens in ſomno ſitiens ſequebatur potum donec de turri cecidit & eſt confractus. *Apoc. 17* Mulierem iſtam dico vanitatem hujus mundi, quæ cum populo voluptatis tranſitoriæ illud nobis propinat: Mulier erat circumdata purpura, &c. habens poculum aureum in manu ſua, &c. In purpura ſignificatur excellentia, in auro opulentia, in poculo concupiſcentia. Hoc poculum eſt carni mellitum, ſed ſpiritui venenatum. Greg. Qui veneni poculum porrigit, ora poculi mellis dulcedine tangit: hæc ſequitur ſtultus donec de turre falſæ ſecuritatis cadat in præcipitium damnationis: *1 Theſ. 5* Cum dixerin pax & ſecuritas, tunc repentinus ſuperveniet interitus. De tertio: *Prov. 9* Bibite vinum quod miſcui vobis. Hoc eſt vinum conſolationis & gratiæ Spiritus ſancti: *Act. 2* Muſto pleni ſunt iſti. Mixtum enim eſt pœnitentibus aqua contritionis. *Pſalm. 59* Pſalm. Potaſti nos vino compunctionis. Sed prius hæc aqua mittitur in hydriam quam vinum. Item proficientibus mixtum lacte devotionis: *Can. 5* Bibi vinum cum lacte meo. Item prefectis mixtum eſt pulvere & ſpeciebus virtutum: Dabo tibi poculum ex vino condito. *Can. 8* Quis umquam clauſo ore vidit aliquem bibentem illud? ſi ergo vinum Spiritus ſancti vis bibere, debes os aperire in oratione. Bernardus. Orando C bibitur vinum Spiritus ſancti lætificans cor hominis: vinum quod inebriat ſpiritum, & carnalium voluptatum infundit oblivionem. Hoc vinum nuptiale eſt, ideo non datur non habentibus veſtem nuptialem novæ converſationis: qui adhuc veteri malæ vitæ ſacco induuntur. *Matth. 9* Neque mittunt vinum novum in utres veteres. *Eſther. 1* De quarto: Vinum ut magnificentia regia dignum erat, abundans & præcipuum ponebatur: & dicitur ibi quod poculis aureis bibebant. Vaſa ſunt ſancti aurea claritate, de quibus jucunditatis æternæ vina bibemus cum gratiarum actione. *Eccl. 32* Gemmula carbunculi in ornamento auri & comparatio muſicorum in convivio vini. Carbunculus in auro eſt dei-

deitas in humanitate, vel anima cujuslibet ſancti in corpore glorificato. Muſica in vino laus eſt & gratiarum actio in gaudio æterno. Tunc poterimus dicere: Servaſti vinum bonum uſque adhuc. Acqua enim lacrymarum pœnitentiæ vel baptiſmalis innocentiæ in ſex hydriis, ſex ætatum humanæ vitæ fiet nobis vinum gloriæ. Quid mirum ſi aqua lacrymarum contritionum fiet nobis vinum in præmio, cum jam ſit angelis vinum in cœlo. Bernard. Lacryma pœnitentum vinum eſt angelorum. Quot autem ætatibus vixeris ſine gratia baptiſmali, tot hydrias vacuas habes & ſine aqua, unde neque vinum ibi recipies.

Joan. 2

SERMO III.

Joan. 2 — Quatuor converſiones mirabiles.

Ut autem *guſtavit architriclinus aquam vinum factam*, &c. Mirabilis eſt iſta converſio aquæ in vinum. Conſiderandæ autem ſunt hæ quatuor converſiones mirabiles ad ſe invicem ordinatæ. Converſa enim ſunt, homo in lapidem, lapis in aquam, aqua in vinum, vinum in ſanguinem. De primo: De uxore Loth. De ſecundo: Pſal. Qui convertit petram in ſtagna. De tertio, hic. De quarto: Hic eſt ſanguis meus. Iſta ſpiritualiter quotidie fiunt. Homo in lapidem vertitur dum in peccatis induratur, vel enormi pecato gravatur Lapis enim durus eſt & gravis: Utinam Deus duros lapides hodie mollificet: Auferam cor lapideum de carne veſtra. Sicut autem lapis miſſus in mare: ita peccator profundum inferni petit in morte: Deſcenderunt in profundum quaſi lapis. O quanto impetu mergitur in infernum anima peccatrix: Suſtulit unus angelus lapidem quaſi molarem magnum, & miſit in mare dicens: Hoc impetu mittetur Babylon, id eſt, congregatio impiorum vel anima peccatrix confuſa coram Deo & Angelis: Babylon enim confuſio interpretatur. Periculum autem ſubmerſionis cavetur, ſi lapis in aquam ver-

Gen. 2 · Pſalm. 113 · Matth. 26 · Eze. 36 · Exod. 15 · Apoc. 18

A titur. Lapis autem in aquam vertitur, dum cor induratum in aquam lacrymarum per contritionem reſolvitur: Exitus aquarum, &c. Sed nota hiſtoriam qualiter aqua de petra eiiciebatur bina percuſſione virgæ: Dominus enim cor lapideum bis percutit, primo corporaliter, ſecundo ſpiritualiter: primo exterius infirmitate vel damno rerum, vel morte charorum: ſecundo interius timore gehennæ. Cujus enim cor non percuteretur, ſi cogitaret pœnas inferni non ſolum intolerabiles acerbitate, ſed interminabiles æternitate? Diſcedite a me maledicti, &c. O quam ſanativæ ſunt iſtæ percuſſiones: Percutiam & ego ſanabo. Ecce bis percuſſa eſt ab homine petra duriſſima, & egreſſa eſt aqua largiſſima. Heu Domine Deus quam durum eſt cor, non ab homine, ſed a Deo non tantum bis ſed centies percuſſum eſt, & non emiſit unam guttam, unam ſcilicet compunctionis lacrymam Au. Satis durus eſt, cujus mentis dolorem oculi carnis nequeunt declarare. Sed ſciat ſe culpabiliter durum qui flet damna temporis, vel amici mortem, & dolorem peccati non oſtendit lacrymis. Aqua in vinum vertitur, dum contritio in dilectionem, lacrymæ timoris in lacrymas amoris mutantur. Serviviſti quandoque Deo timore, ſervis nunc amore: ſerviviſti in mœrore, ſervis nunc in jucunditate. Ecce aqua in vinum muſtum verſum eſt: Pſalm. Vinum lætificat cor hominis: Bene autem charitas ſignificatur per vinum, quia vini modo mentes inebriat amantium. Bernar. Quicumque guſtu charitatis ſemel perfecte inebriatus fuerit, ad omnem laborem hilareſcit: dolet, & non ſentit: laborat, & non laſſeſcit: deridetur, & non advertit. Hoc eſt vinum, quod in tribus propaginibus creſcens, in calicem exprimitur: Videbam coram me vitem, in qua erant propagines, &c. Vitis Chriſtus: Ego vitis vera. Tres propagines, tres ſunt ſubſtantiæ in Chriſto, corpus, anima, deitas. Collige ergo beneficia, quæ

Pſalm. 118 · Nu. 20 · Matt. 25 · Deu. 32 · Auguſt. de ver. & fal. pænit. cap. 9 tom. 4 · Pſalm. 103 · Gen. 40 · Joan. 15 · Chriſtus vitis.

B · C

Digitized by Google

quæ in ſuo corpore Chriſtus nobis exhibuit, ſcilicet in incarnatione, in paſſione & in communione; & miræ dilectionis vinum exprimere potes. Item collige beneficia, quæ in anima exhibuit, qui pro nobis hoſpitium ſanctiſſimum corpus reliquit in mundo, animas eduxit de inferno, pro nobis interpellat in cœlo. Qui eſt ad dexteram Dei, qui interpellat pro nobis. Et hoc vinum ferventis amoris exprimere poteſt. Item collige beneficia divinitatis videlicet corporalia, ſpiritualia, æternalia: & vinum dulciſſimæ dilectionis quaſi de tertia propagine exprimere potes in calicem corporis. Bernardus. Vide quo modo, immo quam ſumme a nobis Deus amari meruit: qui prior ipſe dilexit nos, tantus & talis gratis, tantillos & tales. Vinum autem in ſanguinem Chriſti vertitur, dum dilectio Dei veram animæ vitam in Chriſto operatur. Vita enim corporalis in ſanguine Chriſti eſt: & ſic vita ſpiritualis & æternalis in ſanguine Jeſu Chriſti: Qui bibit meum ſanguinem in me manet. Quid mirum ſi vita noſtra in ſanguine eſt Chriſti cum ſimus membra Chriſti? Membra ſumus ejus de carne ejus, &c. Sed ecce quando unum membrorum abſcinditur, ſanguis effunditur. Sanguinem ergo Chriſti miſerabiliter effundit, qui de corpore Chriſti myſtico ſe, vel alium per mortale peccatum abſcindit. Bernardus: Non tibi videtur Dominus graviorem ab eo ſuſtinere perſecutionem, qui avertit ab eo animas, quas proprio ſanguine redemit, quam ab illo, qui ſanguinem ſuum fudit

Rom. 8 — *Bern. de dilig. Deo ante med.* — *Joan. 6* — *Epheſ. 5*

DOMINICA SECUNDA POST EPIPHANIAM.

Sermo I.

Joan. 2

Hoc fecit initium ſignorum Jeſus in Chana Galileæ, & manifeſtavit gloriam ſuam, & crediderunt in eum diſcipuli ejus. Quoniam per cognitionem effectus devenitur in cognitionem cauſæ: ideo Joannes Evangeliſta in verbo propoſito [quod eſt quaſi concluſio & epilogatio totius Evangelii hodierni] inſinuat quod Jeſus Chriſtus manifeſtavit eminentem potentiam ſuam per effectum miraculoſum & ſuper facultatem naturæ, in ſubita tranſmutatione aquæ in vinum, nulla diſpoſitione præcedente cum dicit: *Hoc fecit initium ſignorum*, &c. Unde in verbo propoſito primo notatur miraculorum Chriſti apparens incœptio, cum dicit: *Hoc initium ſignorum fecit Jeſus*. Secundo ſuæ potentiæ per ſignum evidens manifeſtatio, cum ſubdit: *Et manifeſtavit gloriam ſuam*. Tertio diſcipulorum ejus manuducens illuminatio, cum ſubjungit: *Et crediderunt in eum diſcipuli ejus:* ſcilicet propter infuſionem ſupernæ gratiæ interius, & manuductionem miraculi exterius. Primo ergo notatur miraculorum Chriſti apparens incœptio, cum dicit: *Hoc initium ſignorum fecit Jeſus*. Non enim illud ſignum ſubitæ tranſmutationis aquæ in vinum fuit initium ſignorum Chriſti, quantum ad exiſtentiam, ſed ſolum quantum ad apparentiam: & præterea ſi volumus bene & artificioſe procedere, poſſumus dicere ſecundum veritatem, quod eadem die, licet diverſis temporibus triplex fecit ſignum, per quod excellentiam ſuæ triplicis proprietatis manifeſtavit; fecit, inquam, eadem die Epiphaniæ. Primo, ſignum ſpectabile in inſolita apparitione ſtellæ fulgentis. Secundo, ſignum mirabile in ſubita tranſmutatione naturæ obedientis. Tertio, ſignum admirabile in gratuita ſanctificatione aquæ regenerantis, & hoc eſt quod cantat ſancta mater Eccleſia. Tribus miraculis ſanctum diem colimus ornatum, &c. propter quod erat inſtitutum (videlicet ad manifeſtationem veri luminis) feſtum Epiphaniæ non incongrue dicitur illo die factum, & ejus memoria celebrata eſt, cum unumquodque a ſuo fine digne & laudabiliter commendatur. Primo ergo notatur ſignum ſpectabile in inſolita

lita apparitione ſtellæ fulgentis. Unde dicitur: Levabit Dominus ſignum in nationes & congregabit profugos Iſrael, & diſperſos Juda colliget a quatuor plagis terræ. Dominus levabit ſignum ſtellæ fulgentis in nationes, id eſt gentes, ut per hoc manifeſtaret eis, quod ipſe eſt vera lux omnium mentium illuminatrix. Unde ſtella novæ claritatis, quæ Magis apparuit, declaravit verum lumen natum in mundum. Et congregabit profugos Iſrael, id eſt, diſperſos diriget in viam bonam. Nam Iſrael directio Domini interpretatur. Et diſperſos Juda colliget ad confitendum nomini Domini. Juda enim confeſſio interpretatur. A quatuor plagis terræ, id eſt, a quatuor inordinatis & terrenis affectionibus ſecundum quas gentes ambulabant in vanitate ſenſuum, videlicet a timore vanitatis & ſuperbiæ ad timorem humilitatis reverentiæ. A fœtore carnalitatis & immunditiæ, ad nitorem ſanctitatis & pudicitiæ. Ab ardore terrenitatis & avaritiæ, ad amorem paupertatis & inopiæ. A furore impietatis & invidiæ, ad dulcorem charitatis & benevolentiæ. Fecit ſecundo ſignum admirabile in ſubita tranſmutatione naturæ obedientis. Et de hoc poteſt dici illud: Innova ſigna, immuta mirabilia tua: glorifica manum tuam & brachium dexterum. Innova ſigna, ſc. tu qui Jordanem fluentem retrorſum convertiſti mirabiliter. Immuta mirabilia tua, ſcilicet aquæ litteralis intelligentiæ mandata Dei parum, vel nihil exequentis in uſum ſpiritualis intelligentiæ, ut Creatori obediatur ſecundum intentionem præcipientis. Glorifica manum & brachium dextrum per oſtenſionem præeminentis potentiæ in ſubita tranſmutatione naturæ obedientis, ut timeant qui habitant terminos terræ a ſignis tuis: ut cognoſcant quoniam tu ſolus altiſſimus ſuper omnem terram, cujus voluntati nihil poteſt reſiſtere. Fecit tertio ſignum amabile in gratuita ſanctificatione aquæ regenerantis. Unde in Pſal. dicitur: Fac mecum ſignum in bonum, ut videant qui te oderunt, & confundantur: quoniam tu Domine adjuviſti me & conſolatus es me. Fac mecum ſignum, id eſt, baptiſmi ſacramentum in bonum ſalutis meæ, ut videant qui te oderunt, ſcilicet dæmones, propter rectitudinem & ſeveritatem juſtitiæ. Et confundantur per ejectionem de mundo tabernaculo paradiſi. Quoniam tu Domine adjuviſti me: ſcilicet liberando a percuſſione mortis æternæ ſanguinea conſignificatione crucis in baptiſmo. Et conſolatus es me: ſcilicet per infuſionem dulcorantis gratiæ, & hoc eſt quod expreſſe & ſecundum litteram dicitur: Signa thau ſuper frontes virorum gementium & dolentium de morte Chriſti per compaſſionem: & ſequitur quod tranſierunt percuſſores per medium civitatis, & percuſſerunt omnes, qui non habebant ſignum thau, id eſt, crucis in frontibus ſuis. Quod thau amabile ſignum in baptiſmo imprimit Deus animæ ſpiritualiter in bonum ſalutis. Sequitur. *Manifeſtavit gloriam ſuam*: ubi notatur ſuæ potentiæ per ſignum evidens manifeſtatio. Per illud enim ſignum, aut per alia quæ fecit Jeſus, manifeſtavit ſuæ proprietatis triplicem excellentiam. Nam primo per ſignum aquæ originem immutantis, manifeſtavit ſublimitatem potentiæ creantis. Secundo per ſignum ſtellæ fulgentis, manifeſtavit claritatem ſapientiæ gubernantis. Tertio per ſignum undæ regenerantis manifeſtavit benignitatem clementiæ redimentis. Ut ſic ratione primi ſit humiliter timendus, ſive admirandus. Ratione ſecundi reverenter honorandus. Sed ratione tertii ardenter diligendus. Primo per ſignum aquæ originem immutantis, manifeſtavit ſublimitatem potentiæ creantis. Et de hoc dicitur in prædicto themate: *Hoc initium fecit Jeſus ſignorum, & manifeſtavit gloriam ſuam.* Deus enim miraculoſa opera ſua manifeſtavit ſimplicibus & idiotis: ut qui non poſſunt conſiderare per lumen creaturæ claritatem divinæ lucis, conſiderarent per aſpectum miraculorum im-

Margin notes: Iſa. 11 (A); Matt. 2; Iſa. 11; Eccli. 36; Pſal. 85; Ezech. 9; B; C.

immenſitatem ſuæ potentiæ. Et hoc eſt quod dicit Dominus de cæco: Neque hic, neque parentes ejus, peccavit, ſed ut manifeſtentur opera Dei in illo. Opera Dei dicuntur, quæ ſervat ſibi Deus, & talia ſunt opera miraculoſa, quæ ſunt ſupra naturam: hæc autem opera manifeſtantur in cæco, id eſt, idiotis & ſimplicibus ut qui non poſſunt elevari per contemplationem, eleventur per admirationem. Secundo per ſignum ſtellæ fulgentis manifeſtavit claritatem ſapientiæ gubernantis. Et de hoc dicitur: Inveſtiga ſapientiam & manifeſtabitur tibi, & continens factus, non derelinques eam. Iſta ſapientia Chriſtus eſt, quam magi primitiæ fidei gentilis populi inveſtigaverunt per ſignum ſtellæ fulgentis, quouſque manifeſtaretur eis. Etiam ſic per infuſionem ſupernæ gratiæ & manuductionem creaturæ manifeſtatur Chriſtus qui eſt lux ſapientiæ. Et hoc eſt quod dicitur: Quod notum eſt Deo manifeſtum eſt in illis: Deus autem manifeſtavit illis: inviſibilia enim ipſius a creatura mundi per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur. Tertio per ſignum undæ regenerantis manifeſtavit benignitatem clementiæ redimentis. Et de hoc dicitur: Hoc autem jam tertio manifeſtavit ſe Jeſus diſcipulis ſuis. Et bene verbum illud contigit in propoſito. Nam primo Chriſtus manifeſtavit claritatem ſapientiæ in apparitione ſtellæ. Secundo virtuoſitatem potentiæ in tranſmutatione aquæ. Et tertio jam manifeſtavit ſe Chriſtus manifeſtatione ſuæ dignitatis triplicis in benigna ſanctificatione aquæ regenerantis, & hoc propter perfectionem teſtimonii. Nam primo manifeſtavit ſe per teſtimonium baptizantis: ſecundo per teſtimonium Spiritus ſancti deſcendentis in ſpecie columbæ: tertio per teſtimonium patris in voce, & ſic tertio ſe manifeſtavit, id eſt perfecte: quia in numero perfecto, tum propter manifeſtationem ſuæ triplicis proprietatis, tum propter perfectionem teſtimonii, tum propter commendationem myſterii Trinitatis. De hoc poteſt dici illud: In mortem traduntur per Jeſum, ut & vita manifeſtetur Jeſu in carne mortali. In baptiſmo Chriſti conſecrato merito paſſionis Chriſti ita tradimur in morte originalis peccati & actualis iniquitatis, ut novitatis vitæ Jeſu per gratiam baptiſmalem & aliquando pœnitentialem manifeſtetur in carne noſtra mortali. Tertio ſubinfert: *& crediderunt in eum diſcipuli ejus:* ubi notatur diſcipulorum Chriſti manuducentis illuminatio. Apoſtoli namque & alii Chriſtiani, pro quibus patribus nati ſunt filii per infuſionem ſupernæ gratiæ & manuductionem illius ſigni & aliorum ſignorum Chriſti: & maxime per manuductionem trium ſignorum ſuperius dictorum ita perfecte fuerunt illuminati, ut crederent. Primo per ejus potentiam duriſſimum Pharaonis imperium exterminari. Secundo per ejus ſapientiam obcæcatum rationis oculum illuſtrari. Tertio per ejus clementiam antiquum Dei & hominis bellum reconciliari. Primo ergo crediderunt diſcipuli per ejus potentiam duriſſimi Pharaonis imperium exterminari. Et de hoc dicit: Jeſus populum ſuum ſalvavit de terra Ægypti, eos, qui non crediderunt, perdidit. Ægyptus enim interpretatur coanguſtatio & tenebræ ſive tribulatio. Unde hic Jeſus ſalvavit populum ſuum credentem ſibi de terra Ægypti: quando eos ſalvavit a coanguſtatione propriæ iniquitatis: ab obcæcatione ignorantiæ damnantis: ab oppreſſione ſive tribulatione adverſæ poteſtatis, per impetrationem generalis veniæ, per infuſionem illuminantis gratiæ, & per evaſionem opprimentis potentiæ. Et eos, qui non crediderunt, perdidit per damnationem mortis æternæ. Secundo crediderunt diſcipuli per ejus ſapientiam obcæcatum oculum rationis illuſtrari. Unde Joannes: Ego lux in mundum veni, ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat: Fidelis ſermo & omni acceptione dignus, quoniam

Joan. 9 — Eccl. 6 — Matth. 2 — Rom. 1 — Joan. ult. — A — B — C — 2 Cor. 4 — Pſalm. 44 — Epiſtol. Judæ — Joan. 12

Digitized by Google

Tim. 1 niam Jeſus Chriſtus candor lucis æternæ lumen Angelorum, venit in mundum nube humanitatis contemperatum, non obſcuratum: ut fieret lumen terrenorum, ut omnis, qui credit in eum humiliter, & cum reverentia, non maneat in tenebris damnoſæ ignorantiæ: ſed habeat lumen vitæ. Et hoc fuit figuratum in illuminatione cæci in Jeſum Chriſtum humiliter credentis cum reverentia humiliter adorantis: Joan. 9 Tu credis in filium Dei? Sequitur, Credo Domine: & procidens adoravit eum. Tertio crediderunt diſcipuli: per ejus clementiam antiquum Dei & hominis bellum reconciliari: Joan. 1 Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine ejus. O donum ineffabile! o virtus amabilis, qua ceteræ virtutes evaneſcunt. Nam etſi omnium virtutum gratuitarum incrementum procedat ex dilectione: tamen a fide habet primum fundamentum, quoniam ſine fide impoſſibile eſt Deo Heb. 11 placere. Hæc eſt illa virtus ſcilicet fides de crucifixo, quæ diſcordes fœderat, antiqua bella Dei & hominis pacificando reconciliat, & de inimico non tantum facit amicum, ſed verum atque dilectum filium adoptivum. Hæc eſt quæ noſtra placat, rigorem juſtitiæ mitigando & etiam evacuando. Hæc eſt quæ vincit invincibilem, omnia proſpera pro voto impetrando. Joan. 16 Unde Joannes: Quidquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Et ego rogabo patrem meum pro vobis: ipſe enim pater amat vos, quia vos me amaſtis, & credidiſtis quia a Deo exivi, &c.

SERMO II.

Matth. 8 *Domine ſi vis potes me mundare;* Leproſus iſte peccatorem ſignificat, qui coram Deo & Angelis & omnibus ſanctis fœtidior & abominabilior eſt omni leproſo, & ideo tamquam leproſus de conſortio ſanctorum ejicietur in die noviſſimo: Num. 5 Præcipe filiis Iſrael ut ejiciant de A caſtris omnem leproſum, &c. Filii Iſrael Angeli ſunt, qui ſicut dicitur: Separabunt malos de medio juſtorum. Matth. 13 Quicumque hanc ejectionem evadere vult, nunc petat mundari a lepra peccatorum. Mundatur autem homo quadrupliciter: Mundatio quadrupl. videlicet regeneratione baptiſmi, contritione pœnitentiali, oratione virtuali, tribulatione temporali. De primo: Effundam ſuper vos Ezech. 36 aquam mundam. O gratia Salvatoris! puella quædam leproſa pauper erat, quæ curari non poterat, niſi balnearetur in ſanguine regali, quam Rex quidam tantum dilexit, quod ſanguinem ſuum uſque ad mortem effudit, ut illa mundaretur. Rex iſte B Chriſtus eſt, qui Eccleſiam, immo animam tuam leproſam dilexit, & balneum baptiſmi tibi de ſanguine ſuo fecit. Per ſanguinem Chriſti baptiſmus habet virtutem animas mundandi: Chriſtus dilexit Eccleſiam & ſe- Ephes. 5 metipſum tradidit pro ea, ut illam ſanctificaret, mundans lavacro aquæ & verbo vitæ. De ſecundo: Pſalm. Pſalm. 50 Amplius lava me, &c. Attendenda autem hic eſt confeſſio ut munderis Si confiteamur peccata noſtra, fide- 1 Joan. 1 lis & juſtus eſt ut remittat nobis peccata noſtra, & emundet nos ab omni iniquitate. Iniquitas autem eſt lepra animæ, a qua pœnitentia mundat. Auguſtinus: Pœnitentia Aug. de ver. & fal. pænit. c. 1 tom. 4 C languores ſanat, leproſos curat, mortuos ſuſcitat, ſanitatem auget, eamdem conſervat. O gratia pœnitentiæ quæ ſerpentem mundat ſicut anguillam, lupum ſicut ovem! Unde de immundis animalibus in linteo oſtenſis dictum eſt Petro: Quæ Deus mun- Act. 11 davit, tu ne communia dixeris. In linteo, quod de lino multo labore paratur, pœnitentia ſignificatur digna, quæ multis afflictionibus & laboribus agitur: & ſicut animalia mundata in linteo recipiuntur in cœlum, ita animæ per pœnitentiam mundatæ aſſumuntur ad regnum. De tertia: Orabit pro eo ſacerdos, & ſic Lev. 12 mundabitur: hoc dicitur de muliere purificanda, quæ etiam offerre debeat agnum, aut columbam, ſive

tur-

Digitized by Google

turturem. In agno ſignificatur innocentia, in columba pœnitentia: columba enim habet gemitum pro cantu. Auguſtinus ſic dicit: Geme ut columba, & tunde pectus, & tundendo eſto correctus. In turture ſignificatur continentia. Avis enim eſt ſolitaria, & dum comparem amittit, alium non quærit. Ecce cum talibus oblivionibus oratio virtuoſa ſit ad mundandum. De quarto: Sedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Levi, &c. non ſolum in purgatorio, ſed etiam in mundo mundantur animæ per pœnas & tribulationes: in tempore tribulationis peccata dimittis, &c. Gregorius: Flagella bonorum aut vitia perpetrata, aut quæ poterant perpetrari futura tentant. Secundum iſtas quatuor emundationes legimus quatuor modis lepram mundatam, videlicet per fluvium, per ſinum, per interventum, per tactum. Mundatur enim anima per fluvium regenerationis ſicut ſignificatum eſt in Naaman leproſo, qui ſepties lotus in Jordane, mundatur. Genus humanum ſepties lavatur, quia ſpiritu ſeptiformis gratiæ, vel quia a ſeptem vitiis in baptiſmo mundatur. Item per ſignum pœnitentiæ & reconciliationis. Unde de manu Moyſi leproſa. Retrahe ait manum tuam in ſinum tuum, retraxit & protulit iterum & erat ſimilis carni reliquæ, id eſt munda. Sinus eſt pœnitentia: Quoniam viſurus, & cetera uſque repoſita hæc ſpes mea in ſinu meo, &c. Væ eis, qui in ſinu pœnitentiæ non fiunt, vel de ſinu ceciderunt: quoniam in ſinum Abrahæ non venient de quo: Factum eſt autem ut moreretur, &c. Item per interventum orationis. Unde Maria ſoror Aaron murmurans contra Moyſen, lepra percutitur: ſed orante Moyſe pro ipſa, mundatur per tactum correctionis ſuæ ſive caſtigationis. Unde in præſenti Evangelio dicitur: Extendens manum tetigit eum, & cetera. Homo enim a Deo tangitur, dum ab eo corripitur. Unde diabolus dicit de Job: Mitte manum tuam & tange os ejus & carnem: & tunc videbis quod in faciem benedicat tibi.

Marginalia (left column): Turtur. — Malach. 3 — Lepra quatuor modis mundata. — 4 Reg. 5 — Exod. 4 — Job 19 — Luc. 16 — Num. 12 — Job 2

SERMO III.

Tantum dic verbo, & ſanabit puer: Puer tuus eſt ſpiritus tuus; quem a languoribus peccatorum ſanari petis, dicens: *Tantum dic verbo*, &c. Sana me Domine & ſanabor. Sanat autem Dominus totaliter, velociter, faciliter, multipliciter. De primo: Totum hominem ſanum fecit in ſabbato. Totalis hujus ſalvatio in ſeptenario ſignificatur. Sabbatum enim ſeptima dies: Lavare ſepties in Jordane, & recipiet ſanitatem caro tua. Septies, id eſt, ab omnibus quæ ſeptem diebus commiſiſti. Omne enim peccatum tuum commiſiſti in aliquo ſeptem dierum. Septem enim diebus omne tempus volvitur. Jordanis autem ſignificat baptiſmum, quia in eo baptizatus eſt Dominus per pœnitentiam, quod interpretatur rivus judicii. Si enim homo judicium divinum futurum attenderet rivus contritionis & lacrymarum in eo proflueret: Levabit manum ſuam ſuper fluvium in fortitudine ſpiritus ſui & percutiet eum. In ſeptem rivis flumen contritionis in ſeptem rivos lacrymarum dividitur, dum pro ſeptem vitiis lacrymæ funduntur, & ſic ſeptem rivis & ſeptem lotionibus & ſeptimo die id eſt, in ſabbato totus homo ſanatur. Non eſt autem totus homo ſanatus; ſi adhuc habet oculos leproſos, per concupiſcentiam oculorum, vel linguam per mendacia & detractiones: & manus per mala opera. Simul enim ſanat Dominus omnia Pſal. Qui ſanat omnes infirmitates tuas. Aug. Numquid Dominus aliquid ſanavit, quod omnino non liberavit? Totum enim hominem ſanavit in ſabbato: quia corpus ab infirmitate, & animam ab omni contagione: indicans pœnitentem oportere ſimul dolere ab omni crimine. De ſecundo: Frange eſurienti pa-

Marginalia (right column): Matth. 8 — Hier. 17 — Joan. 7 — 4 Reg. 5 — Iſa. 11 — Pſalm. 102 — Aug. de ver. & fal. pœn. c. 9 t. 4 — Iſa. 58

panem tuum, & egenos, vagoſque
induc in domum tuam. Cum vide-
ris nudum, operi eum: & carnem
tuam, ne deſpexeris. Tunc erumpet
quaſi mane lumen tuum, & ſanitas
tua citius orietur. Ecce per opera
miſericordiæ citius obtinetur ſanitas
Ambr. l. 2 comment. in Luc. c. 1 tom. 3 edit. Rom. animæ. Vere citius. Ambroſius: Ne-
ſcit tarda molimina Spiritus ſancti
gratia. Myſtice autem eſuriens, &
egenus, & vagus & nudus eſt Chri-
ſtus. Eſuriens utique eſt, qui ait:
Matth. 25 Eſurivi, & dediſti mihi manducare.
Item egeni fuerunt Apoſtoli, & ſan-
Hebr. 11 ctus Franciſcus & alii ſancti: Egen-
tes anguſtiati, &c. quos in domum
mentis noſtræ inducimus, dum eorum
vitam intra nos conſideramus & imi-
tamur. Super omnes autem judicamus
egenum & vagum illum, qui con-
Matth. 8 queritur: Vulpes foveas habent, &
volucres cœli nidos: filius autem ho-
minis non habet ubi caput ſuum re-
clinet. Item nudus fuit Chriſtus in
cruce, qui veſte charitatis operiendus
eſt. Sed quo modo cum veſte operies,
Matt. 22 ſi veſtem non habes? Non habens ve-
ſtem nuptialem. Si hoc feceris erum-
pet tibi lumen gratiæ, & celeriter
orietur ſanitas animæ. Hoc utique
Mal. 4 dicitur: Orietur vobis timentibus no-
men meum, ſol juſtitiæ, & ſanitas
in pennis ejus. In ſole lumen veri-
tatis: in pennis celeritas ſanitatis in-
venitur. Quid mirum ſi ſanat celeri-
Aug. de ſpir. & anim. c. 6 tom. 3 ter, qui ſanat tam libenter? Augu-
ſtinus: Tardius videtur ei veniam
dare, quam peccatori accipere. Sic
enim feſtinat a tormento conſcien-
tiæ reum abſolvere, quaſi ipſum plus
cruciet compaſſio miſeri, quam ip-
ſum miſerum compaſſio ſui. De
Joan. 4 tertio dicitur hic. Tantum dic
verbo & ſanabitur. Non oportet te
Domine ad Montem Peſſulanum mit-
Sap. 16 tere pro medicina: Neque herba,
neque malagma ſanavit eos, ſed tuus
Domine ſermo, qui ſanat omnia.
Et ideo dic verbo, &c. Pſalm. Mi-
ſit verbum ſuum, &c. Verbum ergo
Pſalm. 106 Dei Medicina eſt animæ, quam ſtul-
ti infirmi abhorrent, hominum ſu-
ſtinentes linguam, qui potius cum
Lazaro deberent ſuſtinere linguam Luc. 16
canum, id eſt, doctorum. Pſal. Lin- Pſalm. 67
gua canum tuorum, &c. Ideo ſana-
ri non poteſt: Viro, qui corripien- Prov. 29
tem dura cervice contemnit, repen-
tinus ei ſuperveniet interitus, & eum
ſanitas non ſequetur. Sicut Deus fa-
ciliter ſanat per linguam canum, id
eſt doctorum: ita diabolus vulnerat
per linguam ſerpentinam ſive perver-
ſorum. Pſalm. Acuerunt linguas, &c. Pſalm. 139
Ut ſagitta lingua eorum. De quarto. Hier. 9
Nota quod multis medicinis utitur
Dominus ad ſanandum. Sanat enim
per contritionem. Pſal. Qui ſanat Pſalm. 146
contritos, &c. Item per confeſſio- Pſalm. 29
nem. Pſal. Domine clamavi ad te,
&c. De confeſſione quoque & ora-
tione intelligi poteſt quod dicitur:
Creavi fructum labiorum pacem, pa- Iſa. 57
cem ei qui longe eſt, & qui prope
dixit Dominus, & ſanavi eum. Item
per operationem; Extende manum Matth. 12
tuam, ſcilicet ad opus bonum & ex-
tendit, & reſtituta eſt ſanitati. Item
per caſtigationem; Ipſe vulnerat & Job 5
medetur, &c. Ecce quam multiplicia
ſunt ad ſanandum Dei remedia,
quia multiplicia ſunt animarum vul-
nera. Auguſt. Magni ſunt Domi-
ne languores noſtri, multi & ma-
gni: ſed amplior eſt medicina tua.

SERMO IV.

Filii *autem regni eiicientur in tene-* Matth. 18
bras exteriores: Eiicientur miſeri
in judicio extra conſortium ſalvan-
dorum, propter ſeptem vitia capita-
lia: quod ſignificatum eſt in ſeptem
ejectionibus hominum de quibus le-
gimus. Eiicientur ergo damnandi
propter ſuperbiam. Quod ſignifica-
tum eſt in Nabuchodonoſor; Hæc Dan. 4
eſt interpretatio ſententiæ altiſſimi.
Eiicient te ab hominibus, & cum
beſtiis feriſque erit habitatio tua.
Cum beſtiis, id eſt, dæmonibus.
Pſalm. Ne tradas beſtiis animam Pſalm. 73
meam. Hæc ejectio facta eſt pro-
pter ſuperbiam Nabuchodonoſor, ſi-
cut & Luciferi: Ejeci te de monte Ezech. 28
Dei & perdidi te o Cherub. De
mon-

Digitized by Google

monte, id eſt, de cœlo empyreo, de quo: *Pſalm. 23* Quis aſcendet in montem Domini, &c. Item propter invidiam: *Gen. 4* Ecce eiicies me hodie a facie tua, & a facie tua abſcondar. Bene dicit, abſcondar: quia tolletur impius ne videat gloriam Dei. Caim autem adhuc hodie eſt, quicumque fratris ſui perſecutor eſt: *1 Joan. 3* Omnis qui odit fratrem ſuum, homicida eſt, &c. Immo & incendiarius diaboli eſt. Joannes Chriſoſt. O invidia omni malitia cumulata, invidia ignis inextinguibilis: Item propter iracundiam: *Gen. 21* Eiice ancillam & filium ejus, ſcilicet Iſmaelem, qui bene iracundiam ſignificat. De ipſo enim dicitur: *Gen. 16* Hic erit ferus homo, manus ejus contra omnes, & manus omnium, &c. Item *Galat. 4* perſequebatur fratrem ſuum: Quo modo tunc qui ſecundum carnem natus eſt qui perſequebatur, &c. Et ideo ejectus eſt de poſſeſſione hereditatis ſuæ: Sic iracundi propter feritatem & fraternam perſecutionem exercentes, eiiciuntur de hereditate æterna. Contra quod de manſuetis dicitur: *Pſalm. 36* Manſueti autem hereditabunt terram *Matt. 5* Beati mites &c. Mites ergo cum gaudio perſecutores ſuos tolerare debent, ſicut Iſaac, quem Iſmael perſequebatur, qui hereditatem obtinere voluit. Unde Iſaac interpretatur riſus *Jacob. 1* vel gaudium: Omne gaudium exiſti- *Matt. 21* mate fratres, &c. Item propter avaritiam: Eiiciebat omnes vendentes & ementes de templo, & menſas nummulariorum, &c. Difficile eſt inter ementis & vendentis conſortium non intervenire peccatum. Fugite ergo venditiones & emptiones iniquas, ſed non illam de qua dicitur: *Matth. 19* Si vis eſſe perfectus, vade & vende omnia, &c. & habebis theſaurum in cœlo, &c. Unde Petrus: Ecce nos reliquimus omnia & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis? Cui ergo in judicio *Ibidem.* ſedere, & centuplum accipere, & vitam æternam poſſidere promittitur? Centuplum enim eſt Spiritus ſancti *Centupl.* conſolatio vel gratia. Quicumque ergo hoc centuplum non recipit, argumentum eſt, quod adhuc hæc omnia

A non reliquit. Item per accidiam: Cum ejecta eſſet turba, &c. Turba *Matt. 9* hæc plangens mortuum accidioſos ſignificat, qui lugubres & triſtes incedunt, qui demiſſo capite & manibus vadunt, quaſi ſemper plangant mortuum, quibus omne bonum in tædium vertitur. Iſti ſunt, de quibus: Ecce ibi mulieres plangentes *Ezech. 8* Adonidem. Item propter gulam: Eje- *Gen. 3* citque Adam & collocavit ante paradiſum Cherubin & flammeum gladium. Sed iſtum gladium cum in paſſione ſua dominus tollere vellet, præmonuit diſcipulos: dicens: Atten- *Luca 21* dite vobis ne forte graventur corpora veſtra in crapula & ebrietate, &c. Iſidorus. Cui abſtinentia non eſt epu- *Iſidor. de ſum bono lib. 2 c. 42* larum, ardentis divitis attendat ſup-

B plicium: cujus tanta in inferno inter *ſent. 8* ignes erat inopia, quanta hic epularum fuerat copia. Item propter luxuriam: Præcipe filiis Iſrael, ut eii- *Num. 5* ciant de caſtris omnem leproſum, & qui de ſemine ſunt, ut luxurioſi & incontinentes qui eiicientur de caſtris id eſt, de conſortio Angelorum: de quibus caſtris dicitur. Caſtra Dei ſunt. *Geneſ. 32* Quæ bene dicuntur caſtra a caſtitate. Unde: Neque nubent neque *Matt. 22* nubentur, ſed ſunt ſicut Angeli Dei in cœlo. Unde caſti viri ſunt quaſi Angeli Dei non ſolum in cœlo, ſed etiam in mundo. Joan, Chryſoſtomus: Caſtitas res eſt Angelica. *Chryſ. in Matth.* Per hanc enim ſolum ſingulariter homines Angelis ſimilantur, & vin-

C citur natura virtutibus. Sic ergo eiicientur mali de ſocietate bonorum: Tu ergo ſi eiici non vis, veni ad Chriſtum: Eum, qui venit ad me, *Joan. 6* non eiiciam foras. Superbus veniat per humilitatem: iracundus per mititatem: invidus per charitatem: per pietatem avarus: luxurioſus per caſtitatem.

DO-

Digitized by Google

DOMINICA TERTIA POST EPIPHANIAM.

Sermo I.

Matt. 8 ECCE *leproſus veniens adorabat eum dicens; Domine, ſi vis potes me mundare*. Quia quælibet Chriſti actio noſtra eſt inſtructio; ideo hodierna die curatio exterioris lepræ corporalem pulchritudinem deformantis, eſt inſtructio, & ſignificatio lepræ interioris ſpiritualem pulchritudinem deturpantis. Unde ad noſtram inſtructionem in verbo propoſito ſub leproſi metaphora a Deo curati deſcribitur conditio peccatoris, quantum ad ſtatum propriæ tranſgreſſionis, animam deformantis: quantum ad actum ſubjectionis, animam diſponentis: & quantum ad effectum orationis, animam elevantis. Primo ergo in verbo propoſito notatur proprie tranſgreſſionis deformatio: cum ſubdit: *ecce leproſus veniens*. ſecundo debitæ ſubjectionis exhibitio cum ſubdit: *adorabat eum, dicens:* Tertio diſcretæ ſupplicationis petitio cum ſubinfert. *Domine ſi vis potes me mundare*. Valde enim fuit diſcretus in petendo: non enim dixit deſcende, vel veni, quaſi ſua præſentia abeſſet ab aliquo loco: nec verbo: quaſi in prolatione verbi eſſet alligata ſua potentia: ſed dixit: *Si vis:* ſciens illud Pſalm.

Pſalm. 134 Omnia quæcumque Dominus voluit fecit. Primo ergo in verbo propoſito notatur conditio peccatoris, quantum ad ſtatum propriæ tranſgreſſionis animam deformantis, cum dicit: *ecce leproſus*, & nomine leproſi bene peccator intelligitur. Nam ſicut morbus lepræ eſt generanti aſſimilativus, corporalis pulchritudinis deformativus, & communis habitationis ſeparativus: ſic peccatum maxime multiplicatum habet tria mala in anima facere. Nam primo

Comparatio lepræ cum peccato.

A peccatum ſuperbiæ & ambitionis animam aſſimilat paternæ malignitati. Secundo peccatum luxuriæ & fornicationis animam deformat in pulchritudine naturali. Tertio peccatum avaritiæ & cumulationis animam ſeparat a communi habitatione paradiſi. Unde peccatum ſuperbiæ ratione malignitatis, quia aſſimilat, eſt odiendum. Peccatum luxuriæ ratione fœditatis, quoniam inquinat, eſt abhorrendum. Peccatum avaritiæ ratione ſeparationis a Deo, quam facit, eſt fugiendum. Primo peccatum ſuperbiæ & ambitionis ad modum lepræ animam aſſimilat paternæ malignitati. Unde

B dicitur: Cum elevatum eſt cor ejus in interitu ſuo, & neglexit Dominum Deum ſuum: & ſequitur ſtatim: quaſi orta eſt lepra in fronte coram ſacerdotibus in domo Domini. Oſias ille ſuperbus & elatus in corde, datus eſt in interitu mortis æternæ, quia neglexit Deum omnipotentem: & imitatur per opera diabolicam pravitatem: & ideo ſicut in ſpirituali fronte diaboli apparuerunt ſigna ſuperbiæ coram Angelis bonis ſibi reſiſtentibus in cœlo empireo, ſic in fronte Oſiæ paternam malignitatem imitantis, orta eſt lepra in ſignum ſuperbiæ: quia elevatus & factus leproſus in facie, id eſt in anima coram reſidentibus in do- 2 Par. 26 / Ibidem.

C mo Domini. Secundo peccatum luxuriæ & fornicationis ad modum lepræ animam deformat in pulchritudine naturali. Unde dicitur: Contaminatum ac ſordidum ſe clamabit omni tempore, quo leproſus eſt. Et bene infectus vitio luxuriæ debet ſe proclamare contaminatum ac ſordidum: eo quod ex immundis affectionibus, & inordinatis motibus, & illicitis operibus adeo ſordet & contaminatur; ut multo abominabilior ſit Angelicis ſpiritibus eum intueri, quam ſanis hominibus leproſum aſpicere. Nec umquam Spiritus ſanctus habitabit in corpore ſubdito peccato luxuriæ. Certe ſuper omnia debemus niti ad acquirendam iſtam munditiam Levit. 13

&

& caſtitatis pulchritudinem: qua per iſtam provocaremus Spiritum ſanctum in amorem & concupiſcentiam noſtri. Unde deberemus toto conatu amovere a nobis inordinata deſideria, immundas cogitationes: quia ſicut quando abundant multi humores corrupti in corpore, generant quamdam ſcabiem & impetiginem, & aliquando lepram, tollentes munditiam corporis. Sic inordinatæ affectiones, immundæ cogitationes, & corrupti motus carnales generant ſcabiem incontinentiæ, lepram luxuriæ, & tollunt munditiam caſtitatis & pudicitiæ: ac per hoc corpus fit fœtidum habitaculum diaboli non Spiritus ſancti. Tertio peccatum avaritiæ & cumulationis ad modum lepræ animam ſeparat a communi habitatione paradiſi. Unde: Lepra Naaman adhærebit tibi & ſemini tuo in ſempiternum: & egreſſus eſt ab eo. *4 Reg. 5.* Quia iſtum Giezei & quemlibet avarum avaritiæ commovet & incitatur accipere bona temporalia: ideo dicitur lepra Naaman, qui incontinens vel commotio interpretatur: & adhærebit tibi: & etiam cuilibet imitanti eum: & quemadmodum leproſus expellitur a communi habitatione ſanorum hominum: ita avarus eligenus terrenam habitationem cum talpa, & ſtatuens oculos declinare in terram, privat ſe communi habitatione ſanctorum. Unde leproſus ab Eliſæo egreſſus dicitur, id eſt, a conſortio cujuslibet viri ſancti, cujus habitatio & converſatio in cœlis cum Angelis per appetitum ſemper eſt. Sequitur. *Orabat eum dicens*. Ubi notatur debitæ ſubjectionis exhibitio, eo quod ſic adorando exhibet ſibi divinæ latriæ cultum. Exhibebat enim Chriſto divinæ latriæ cultum, cum adorabat eum. Primo cum humiliatione timoris & reverentiæ in corde, ratione creantis potentiæ. Secundo cum expreſſione honoris & magnificentiæ in ore, ratione gubernantis ſapientiæ. Tertio cum oſtenſione amoris & benevolentiæ in opere, ratione redimentis & glorificantis clementiæ. Et ſic ratione iſtarum trium proprietatum, ſoli Deo & non alii debetur cultus latriæ.

Cultus latriæ.

Primo ergo adorabat eum cum humiliatione timoris & reverentiæ in corde, ratione creantis potentiæ. Unde in Pſalm. Adorabo ad templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo. *Pſalm. 5.* Nullus, inquam, perfecte poteſt Deum adorare, niſi habeat maximam reverentiam ad majeſtatem divinam. Quis enim poteſt mentali intuitu intueri ſummum bonum in majeſtate cum ſeveritate judicii, quando reſiliat in propriam parvitatem. Diſcamus ergo Chriſti admirari & formidare virtuoſitatem potentiæ. Nam principium ſapientiæ timor Domini, *Pſalm. 114.* quod diſponit & purificat os cordis & oris ad cultum divinæ ſapientiæ. Secundo, adorabat eum expreſſione honoris & magnificentiæ in ore, ratione gubernantis ſapientiæ. Unde in Pſalm. In conſpectu Angelorum pſallam tibi: adorabo ad templum ſanctum tuum. *Pſalm. 137.* Tunc homo pſallit Deo in conſpectu Angelorum & in conſpectu hominum terrenorum, qui non pſallit ad vanam gloriam, nec propter temporalia lucra: ſed ſolum ad laudem & gloriam Creatoris cum puritate & rectitudine intentionis. Adorabo ad templum ſanctum tuum. Templum Dei ſanctum eſt corpus mundum & immaculatum, in quo anima Deum adorat & ejus nomine confitetur. Portæ enim ſunt quinque ſenſus, qui ſunt omni diligentia conſervandi, ne mors fœditatis peccati intret per eos: quia ſicut non placet regi vinum quod hauritur de vaſe immundo mediante foramine ſuperficialiter pulchrificato, ſic non placet Chriſto laudatio, quæ egreditur de corde immundo ore ſuperficialiter devoto. Tertio adorabat eum cum oſtenſione amoris & benevolentiæ opere ratione redimentis & glorificantis clementiæ. Unde dicitur de Magis: Videntes ſtellam gaviſi ſunt gaudio magno valde, *Matt. 2* & intrantes domum invenerunt puerum cum Maria matre ejus, & procidentes adoraverunt eum:

&

Digitized by Google

& apertis theſauris ſuis obtulerunt ei munera aurum, thus: & myrrham. Ecce quod Magi in exhibitione cultus latriæ habebant fervorem amoris & benevolentiæ; quia non vendiderunt ex cupiditate, ſed obtulerunt ſpontanea voluntate puero parvulo in ſignum amoris & benevolentiæ, non timoris & pœnæ. Hoc eſt enim ſc. charitatis ſive amoris donum, ſine quo nullum bonum acceptatur. Ipſa enim charitas reddit voluntatem hilarem reſpectu ſui, unde dicitur: Gaviſi ſunt gaudio magno. Concordat denique reſpectu Chriſti. Unde ſequitur. Intrantes domum: liberalem, reſpectu dati. Unde ſubditur: apertis theſauris ſuis, obtulerunt ei munera; aurum, thus, & myrrham; in ſignum expreſſionis fidei interioris. Tertio ſubditur diſcretę ſupplicationis petitio: cum dicit: *Domine ſi vis potes me mundare*. Ita enim fuit diſcretus ille leproſus in petendo medicinam ſui corporis, ut quemlibet alium infectum lepra ſpirituali informet ad petendum ſuo exemplo ſanctificationem animæ ſuæ. Unde quicumque eſt infectus vitio alicujus lepræ, debet diſcrete ſecundum morbum petere diſcretum medicamentum. Nam primo ſuperbus debet petere mundari a tumore ſuperbiæ, per amorem filialis reverentiæ. Secundo luxurioſus a fœtore luxuriæ per decorem, ſive odorem caſtitatis & munditiæ. Tertio avarus ab ardore avaritiæ, per dulcorem ſpiritualis lætitiæ; ut ſic anima deordinata & averſa a patre per tumorem ſuperbiæ, a filio per fœtorem luxuriæ, a Spiritu ſancto per ardorem avaritiæ, ordinetur ad patrem per timorem filialis reverentiæ, ad filium per candorem ſive odorem caſtitatis & innocentiæ, ad Spiritum ſanctum per dulcorem ſpiritualis lætitiæ. Primo ergo emundamur a tumore ſuperbiæ per timorem filialis reverentiæ. Unde; Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & ſpiritus perficientes ſanctificationem in timore Domini. (2 Cor. 7) Sicut fœtor luxuriæ eſt inquinamentum

A corporis, ſic tumor ſuperbiæ eſt inquinamentum ſpiritus. Unde primum dicitur peccatum corporale, ſecundum peccatum ſpirituale, & quia non placet Deo qui emundet corpus ad inquinamento luxuriæ per amorem caſtitatis & munditiæ: niſi mundet ſpiritum ab inquinamento ſuperbiæ per timorem filialis reverentiæ. Ideo dicit Apoſtolus: Emundemus nos ab omni inquinamento carnis & ſpiritus. Sed quia niſi timor Domini præcedat, comitetur, & ſubſequatur noſtram emendationem: nequaquam poſſumus ſanctificationem perficere: quoniam qui ſine timore eſt, non juſtificabitur. Ideo ſequitur perficientes ſanctificationem in timore Domini. B Secundo a fœtore luxuriæ emundamur per decorem caſtitatis & pudicitiæ. Si quis ergo emundaverit ſe ab his, erit vas in honore ſanctificatum & utile Domino & ad omnę opus bonum paratum: Juvenilia deſideria fuge. (2 Tim. 2) Si quis ergo emundaverit ſe ab his inquinamentis luxuriæ per amaritudinem contritionis & pœnitentiæ: erit vas in honore, ſanctificatum per pulchritudinem cœleſtis gratiæ ſive caſtitatis & munditiæ, & utile Domino ad omne opus per complacentiam divinæ voluntatis. Non enim placet nobiliſſimo Regi Chriſto, neque acceptatur in opere miniſterii ſui vas ſordidum & immundum. C Juvenilia deſideria fuge, Non enim dixit reſiſte ſed fuge: quia melius ſuperatur vitium luxuriæ per fugam quam per reſiſtentiam. Tertio ab ardore avaritiæ mundamur per dulcorem ſpiritualis lætitiæ. Unde; Effundam ſuper vos aquam mundam (Ezech. 36) & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris, & ab univerſis idolis veſtris mundabo vos. Quia vero mens avari æſtuat variis deliciis, ardet terrenis affectionibus: non enim ceſſat per diem inutilibus diſtractionibus, nec per noctem variis cogitationibus, ideo dicit Dominus; Effundam (Ibidem.) ſuper vos depreſſos ad terrena aquam mundam, id eſt, gratiam Spiritus ſancti ad refugationem

ar-

Digitized by Google

ardoris avaritiæ, cujus guſtatio tanto dulcore refrigeret ardentem animam terrenis affectionibus, ut diſſipet omnes appetitus ardoris & terrenitatis, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris & ab univerſis idolis veſtris. Dicitur peccatum avaritiæ omne inquinamentum. Eo quod cupiditas eſt radix omnium malorum: appellatur nihilominus nomine idolorum: *Coloſſ. 3* Quia ſecundum Apoſtolum. Avaritia eſt idolorum ſervitus: & propter hoc valde bonum *Luc. 11* conſilium dabat Dominus. Veruntamen quod ſupereſt date eleemoſynam & ecce omnia munda ſunt vobis, &c.

SERMO II.

Matth. 8 A*ſcendente Jeſu in naviculam*, &c. Navicula eſt Eccleſia quæ tempeſtatibus & fluctibus tribulationum frequenter quaſſatur. Conſiderandum, quod quatuor genera hominum manibus utuntur: videlicet, piſcatores bellatores, negotiatores, viatores. Sic eſt Eccleſia navis piſcatorum in prædicatione; navis bellatorum in tentatione, negotiatorum in operatione, viatorum in peregrinatione. Ideo Chriſtus merito aſcendit *Luc. 5* naviculam. De primo: Sedens in navicula docebat turbas, & ut ceſſavit loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, & laxate retia veſtra in captionem. In hac navicula tot ſunt piſcatores, quot ſunt in Eccleſia do- *Matth. 4* ctores. Piſces ſunt homines: Faciam vos fieri piſcatores hominum. Mare autem in quo capiuntur piſces, eſt *Pſalm. 103* mundus. Pſal. Hoc mare magnum, &c. Flumina, in quibus capiuntur, ſunt *Pſalm. 136* concupiſcentiæ mundi. Pſal. Super flumina Babylonis, &c. Tria autem *1 Joa. 2* ſunt flumina: Omne quod eſt in mundo, &c. De his fluminibus extrahi debent per pœnitentiam, qui vaſa manſionum cœleſtium eligi vellent. *Matt. 13* Elegerunt bonos in vaſis ſuis. O quantæ gratiæ eſt, quod ait Dominus: Duc in altum, id eſt in profundum: ut etiam de profundo peccatorum ho- *Pſalm. 67* mines eruantur. Pſal. Convertam in profundum maris. O ſi ego rudis piſcator unicum piſcem Domino meo Jeſu Chriſto capere poſſem. De ſecundo: Feci naves bellicas: volo autem procedere per regionem, ut ulciſcar *1 Mach. 13* in eos qui corruperunt regionem noſtram, &c. Verba iſta poteſt Chriſtus dicere. Quot autem ſunt ſtatus bonorum in Eccleſia militantium, tot ſunt naves bellicæ Chriſti. Status ergo conjugalis, vidualis, virginalis, naves ſunt. Item ordo Franciſci, Benedicti, Dominici, & alii: in quibus contra diabolum, mundum, & carnem, & vitia bellandum eſt In citharis, & in tympanis, & bellis præcipuis, expugnabit eos. *Iſa. 32* In ſono citharæ, ſuavis oratio: in percuſſione tympani, carnis maceratio: in bellis præcipuis, ſpiritualis colluctatio ſignificatur: Regio igitur mens eſt noſtra, vel Eccleſia, vel fides: corrumpitur autem iniquitatibus. Pſ. Corrupti ſunt, &c. *Pſalm. 13 52* Corruptor eſt diabolus: Timeo ne ſicut ſerpens Evam ſeduxit aſtutia ſua, ita cor- *2 Cor. 11* *1 Pet. 1* rumpantur ſenſus veſtri. Item mundus: Fugientes ejus quæ in mudo eſt *Gen. 6* concupiſcentiæ corruptionem. Item caro: Omnis quippe caro. In iſtos *Cor. 6* corruptores Chriſtus ulciſcetur, dum per fideles Chriſti eiiciuntur. Licet autem bona ſit manus tua, bona vita, tamen non es ſecurus de victoria: ideo contra corruptores iſtos perſeverandum eſt in pugna. Aug. Ecce baptizati ſunt omnes, juſtificati ſunt omnes a peccatis, reſtat tamen luctari cum carne & diabolo. De tertio: Facta eſt quaſi navis inſtito- *Prov. 13* ris de longe portans panem ſuum. Panis eſt corpus Chriſti, quod de longe venit, quia de cœlo: Ego ſum *Joan. 6* panis verus &c. Inſtitor eſt Chriſtus. Inſtitor eſt quilibet juſtus, cujus merces ſunt virtutes & bona opera: Ju- *Eze. 27* da & terra Iſrael ipſi inſtitores tui in frumento primo balſamum, mel, & oleum & reſinam, propoſuerunt in nundinis tuis. Per Tyrum, cui præponuntur hæc mundus ſignificatur: cui de navi Eccleſiæ proponitur frumentum doctrinæ. Qui abſcondit fru-

Digitized by Google

frumenta, maledicetur in populis, &c. Item balſamum bonæ famæ: Eccli. 24 Quaſi balſamum non mixtum odor meus. Non mixtum dicit contra hypocriſim. Hypocrita enim miſcet malum & bonum. Item mel gratiæ: Ibid. Spiritus meus ſuper mel dulcis. Item Iſa. 10 oleum miſericordiæ: Computreſcet jugum a facie olei. Per opera enim miſericordiæ, jugum diaboli deſtruitur, & tamquam putridum abiicitur. Hier. 51 Item reſinam pœnitentiæ: Tollite reſinam ad curandum dolorem ejus, ſi Matth. 9 forte ſanetur. De quarto: Aſcendens Jeſus in naviculam transfretavit & venit in civitatem ſuam. Civitas iſta eſt cœleſtis, in quam transfretare debemus, ut de peregrinatione exeamus: Hebr. 13 Non habemus hic manentem civitatem, &c. Aug. Erit illius civitas & una in omnibus & ſeparabilis in ſingulis, voluntas libera, ab omni malo liberata: cum bono fruens indeficiente æternorum jucunditate gaudiorum. Quia ergo viatores ſumus, ideo congrua virtutum hoſpitia quæramus, in quibus laſſi quieſcamus. Viatores enim valde ſoliciti ſunt de bonis hoſpitiis. Bona hoſpitia ad quieſcendum ſunt, charitas, miſericordia, patientia, caſtitas, & ceteræ virtutes. Hæc hoſpitia tibi Deus non negat, ſi Job. 31 quæris, ſi petis, ſi pulſas. Foris non manſit peregrinus, & hoſpitium meum viatori patuit.

SERMO III.

Ecce motus factus eſt magnus in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus: Matt. 8 Navicula eſt Eccleſia: Idem. ser. 3 Prov. 31 Facta eſt quaſi navicula, &c. Mare eſt ſæculum. Psal. 103 Pſal. Hoc mare magnum, &c. Motus & fluctus ſunt tribulationes Id. ser. 1 Jona. 2 & perſecutiones: Fluctus tui ſuper me tranſierunt. Invenimus autem in ſcriptura ſeptem vicibus periclitari naves: juxta quod accipere poſſumus ſeptem cauſas, propter quas navicula Eccleſiæ tribulationibus quaſſatur: videlicet, propter temporalium avaritiam & opulentiam, propter malæ ſocietatis adhærentiam, propter ſubditorum inobedientiam: propter præ-

A latorum negligentiam: propter ſpiritualem Chriſti abſentiam: propter curæ paſtoralis, ſeu ſubditorum excreſcentiam: propter iniquam innocentum oppreſſionem & violentiam. De primo dicitur: Quod Joſaphat fecit 3 Reg. 22 naves quæ navigaverunt in Ophir propter aurum, quæ confractæ ſunt in Aſyongaber. Joſaphat judicem ſignificat. Interpretatur enim ipſe judicans; Diligite juſtitiam, &c. Ophir Sap. 1 mundum infirmum ſignificat. Interpretatur enim infirmans. Per aurum amor temporalium ſignificatur, ſcil. avaritia. Iſidorus; Avarus dictus ab Iſid. etym. lib. 10 ver. Avidus. eo, quod ſit avidus auri. Navis Joſaphat in Ophir propter aurum vadit, B quando judex temporalia in Eccleſia quærit. Periculoſum eſt hoc autem. Legimus enim, quod propter aurum Idololatria committitur. Unde dicitur; Quod Hieroboam fecit vitulos 3 Reg. 12 aureos, ut adoraret eos populus. Vitulus aureus adoratur, quando amor auri amori Dei præponitur. Unde avaritia ſervitus idolorum dicitur, &c. Hoc autem ſcitote intelligentes, Eph. 5 &c. Item propter aurum navis frangitur, quando per amorem temporalium Eccleſia vel congregatio per diſcordiam ſcinditur. Joan. Chryſoſtomus; Non amabit proximum, qui aurum amat. Item propter aurum Achan lapidatur. Furatus enim fuit C regulam auream, ſicut dicitur; Per Jos. 7 duritiam lapidum duritia pœnarum æternarum ſignificatur. Achan ergo propter aurum lapidatur, quando avarus pœnarum cumulo æternarum obruitur. Bernardus; utinam ſaperes Bernar. in decl. sup. ecce nos ante med. miſer, & intelligeres, quod cum theſauro pecuniæ theſaurum iræ pariter cumulas. Sic ergo avaritia avaro nociva eſt; ad Dominum, propter idololatriam; ad proximum, propter diſcordiam; ad ſeipſum, propter pœnam æternalem. De ſecundo dicitur: Quod Joppitæ rogaverunt Judæos 2 Mach. 12 aſcendere ſecum ſcaphas ſive naves, & ſic ſubmerſerunt eos. Joppe mundum ſignificat propter deceptivam ejus pulchritudinem. Interpretatur enim pulchritudo. In Joppe ergo

ſunt mundi amatores. Judæi confitentes interpretantur, & ſignificant juſtos, & religioſos, Dominum laudando, & ſeipſos accuſando confitentes. Qui ergo magis mundi amatoribus, quam Deo adhærent, cito in navibus ſubmerguntur & pereunt: Projeciſti populum tuum domum Jacob, quia repleti ſunt ut olim, & augures habuerunt ut Philiſtiim, & pueris alienis adhæſerunt. Unde bene ait Iſidorus: Melius eſt habere malorum odium, quam conſortium. Vere periculoſa eſt malorum ſocietas ubique. Periculoſa eſt in cælo. Unde ſocii luciferi cum eo corruerunt; Cauda ejus trahebat tertiam partem ſtellarum cœli. Item in mundo, ſicut hic dicitur, quia ſpiritualiter ſubmerguntur. Pſal. Cum perverſo perverſus, &c. Item in inferno. Unuſquiſque ad proximum ſuum ſtupebit: facies combuſtæ vultus eorum. Mala ergo ſocietas in cœlo perdit gloriam: in mundo addit culpam: in inferno cumulat pœnam. Ut ergo hæc periculoſa evadas, bonos ſocios ſemper habeas. Bernardus. Bonos in conſilio, bonos in obſequio, & bonos habes contubernales, qui vitæ & honeſtatis tuæ cuſtodes ſint & teſtes. De tertio dicitur: Quod præcepit Dominus Jonæ prædicare in Ninive. Jonas a facie Domini fugit in navim quæ tantum periclitata eſt, quoad Jonas ejectus eſt. Vere periculoſa eſt inobedientia. Legimus enim inobedientia ejectum Adam de paradiſo. Paradiſus eſt autem Spiritus ſancti gratia, vel ſancta vita: Gratia quaſi paradiſus in benedictionibus. Item Jonam de navi, ſicut hic dicitur. Item Saul de regno ſicut legitur: Per regnum autem gloria æterna ſignificatur; Ideo accipient regnum decoris, &c. Propter inobedientiam ergo eiicitur homo de paradiſo gratiæ, de navi Eccleſiæ, de regno gloriæ Dei. Ad idem regnum non ſinit hominem pervenire. Prima ejectio eſt a fidelium merito: ſecunda a fidelium numero: tertia a fidelium præmio. Auguſt. O quam deteſtabile

Iſai. 2 — *Iſi. in ſy. ca. 19 poſt. med.* — *Apoc. 12* — *Pſalm. 17* — *Iſai. 13.* — *Jona 1* — *Gen. 3* — *Eccl. 40* — *3 Reg. 15* — *Sap. 5*

A eſt vitium obedientiæ contrarium, per quam Angelus de cœlo, homo de paradiſo cecidit: Saul regnum amiſit; populus Iſrael populum & gentem amiſit.

SERMO IV.

Ecce motus factus eſt in mari, ita ut navis, &c. Poſt prædictas tres cauſas, quatuor adhuc cauſæ reſtant, per quas navicula Eccleſiæ tribulationum fluctibus premitur. Quartum prima eſt, prælatorum negligentia. Unde hic dicitur, quod Jeſu dormiente in navicula, motus magnus factus eſt. Jeſus in navi dormit, ubi judex B & rector torpent, & negligenter agunt. Vere periculoſus eſt ſomnus negligentiæ rectorum & principum. Legimus enim quod Noe dormiens denudatur: hoc autem ſpiritualiter fit, quod negligens & tepidus eſt quis, quando bona vita vel fama privatur. Item quod Tobias dormiens excæcatur, per calida ſtercora hirundinum: per quæ fervens cupiditas temporalium ſignificatur: Omnia arbitror ut ſtercora. Sed heu hodie plus diligitur illud ſtercus, quam Chriſtus. Item Isboſeth jugulatur dormiens a duobus principibus latronum: Latrones ſunt peccata: Vos autem feciſtis illam ſpeluncam latronum, &c. Duo C principes ſunt præſumptio, & deſperatio. Dormiens ergo per negligentiam denudatur a bona converſatione, excæcatur a bona cognitione, jugulatur æterna damnatione. Et vere multa jugulatione dignus eſt malus rector: Prælati tot mortibus mori digni ſunt, quot in ſubditos ſuos perditionis exempla tranſmittunt. Secunda eſt ſpiritualis Chriſti abſentia. Unde dicitur: Quod Jeſus erat ſolus in monte, & navicula in mari jactabatur fluctibus. Ibi autem Chriſtus abſens eſt, ubi Chriſti amor non eſt. Sicut econtrario Chriſtus eſt, ubi caſtitas eſt. Aug. Tanto Deum habebimus præſentiorem, quanto amorem quo in Deum tendimus poterimus habere puriorem. Vere periculoſa eſt Chri-

Matt. 8 — *Gen. 9* — *Tob. 2* — *Phil. 3* — *4 Reg. 4* — *Mat. 21* — *Greg. lib. poſt. cur. Par. 4 c. 2 admon. 5* — *Matt. 14* — *Aug. epiſt. 52 ad Macedon. poſt med. tom. 2*

Chriſti abſentia. Legimus enim quod, A Chriſto abſente Lazarus moritur: Domine ſi fuiſſes hic frater meus non fuiſſet mortuus. Mors Lazari ſpiritualem mortem ſignificat. Item Chriſto abſente, navis agitatur; ſicut hic dicitur, perturbatur periclitatione. Pſ. Avertente turbabuntur, &c. Item Chriſto abſente Thomas dubitat, &c. Propter hoc bene dicit Dominus: Ego ſum via, veritas, & vita. Chriſtus eſt vita & ideo ipſo abſente, anima moritur. Ipſe eſt via: ideo ipſo abſente, viator periclitatur. Ipſe eſt veritas, & ideo ipſo abſente, dubitatur in fide. Tertia eſt curæ paſtoralis excreſcentia. Unde: Impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur. Per multitudinem piſcium ſignificatur multitudo ſubditorum. Quando enim tantum excreſcit cura paſtoralis per talem multitudinem, quod periculoſum eſt. Notandum autem, quod triplex eſt multitudo, per quam homines incipiunt mergi. Prima eſt temporalium: Qui volunt divites fieri, &c. incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia, & nociva, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Secunda tribulationum: Videns ventum validum, id eſt perſecutiones, timuit, & cum cœpiſſet mergi, &c. Semper enim in tribulatione clamandum eſt ad Dominum. Tertia ſubditorum, de qua hic dicitur, quod concluſerunt multitudinem piſcium, & innuerunt ſociis, & cetera. Si pene merguntur qui alios in adjutorium vocant, quid fiet de illis, qui adjuvantes repellunt? De alia navi, ſcilicet religionis nullum admittunt: ſed certe in judicio videbunt quot per eos animæ perierunt. Bern. Venient ante tribunal Chriſti, audietur peccatorum querela gravis, accuſatio dura, quorum maxime ſtipendiis neque diluere peccata, quibus facti ſunt duces cæci, mediatores fraudulenti. Quarta cum propter oppreſſionis innocentum violentiam. Unde legitur, quod navis, in qua captivus ducebatur Paulus valde periclitata eſt: ſed jam non ſolum Paulus, immo jam periclitati ſunt multi alii innocentes, violentias & injurias ſuſtinentes: non ſolum a ſæcularibus judicibus, ſed etiam ab Eccleſiaſticis. Bern. O Prælati, igum veſtrum aggravatis ſuper vos, quorum onera potius portare debetis. Vere periculoſa eſt hujuſmodi oppreſſio. Omnis enim creatura inſanit contra violentum, ſpecialiter autem terra in paſſione innocentis Chriſti; terræ motus factus eſt ut dicitur. Item aqua unde oppreſſores filiorum Iſrael ſicut dicitur: Submerſi ſunt quaſi plumbum in aquis vehementibus. Et hic dicitur quod Paulo violentiam patiente, B mare concitatur. Item ignis. Unde dicitur, quod viros illos, qui innocentes miſerunt in ignem, incendit flamma ignis. Poteſt autem in his triplex violentorum pœna ſignificari, ſcilicet temporalis in aqua. Unde: Inundaverunt aquæ, &c. Judicialis in terræ motu. Terra enim movetur, dum in corde judicium timetur. Pſalm. Terra mota eſt, &c. Æternalis in igne: Ignis ejus non extinguetur, &c.

Marginalia: Joan. 11; Pſal. 103; Joan. 20; Joan. 14; Luc. 5; Multitudo triplex.; 1 Tim. 6; Matth. 14; Bernar. in declamat. ſup. ecce nos rel. ante med.; Act. 27; Mat. 27; Exod. 15; Dan. 3; Pſal. 69; Iſai. 66

DOMINICA QUARTA
POST EPIPHANIAM.
C
SERMO I.

DOMINE *ſalva nos perimus*. Quia ſecurum eſt diſcipulis audire veros magiſtros: commendabile filiis imitari bonos patres: atque glorioſum ſubditis ſequi ſtrenuos dominos. Ideo in verbo propoſito exemplo Apoſtolorum, verorum magiſtrorum bonorum patrum, atque ſtrenuorum dominorum principum fidei Chriſtianæ: propter imminens periculum corporale divinum auxilium reverenter poſtulantium, & etiam efficaciter optantium, admonemur nos ejus diſcipuli, filii ſubditi, in omni neceſſitate recurrere ad auxilium divinæ miſe- (Mat. 8)

miſericordiæ omnibus ſubvenientis. Unde ad hoc melius faciendum eorum exemplo informamur nos in verbo propoſito ordinate procedere: eo quod in verbo præmiſſo, primo præmittitur affectuoſa invocatio excellentis magnificentiæ: ſecundo additur diſcreta inſinuatio imminentis indigentiæ: Tertio ſubjungitur devota petitio auxiliantis miſericordiæ. Primo ergo confitentur potentiam, cum dicitur: *Domine*. Secundo demonſtrant indigentiam, cum dicitur: *perimus*. Tertio implorant clementiam, cum ſubjungitur: *ſalva nos*.

Primo ergo in verbo propoſito commendant virtutis excellentiam, cum dicitur: *Domine*. Iſta autem excellens virtus, & magnificentia quæ in hoc vocabulo; *Domine*, intelligitur: poteſt tamen tripliciter accipi. Primo ratione inſeparabilis potentiæ: in prævalendo. Secundo ratione infallibilis ſapientiæ: in cognoſcendo. Tertio ratione inenarrabilis miſericordiæ: in parcendo. Sic propter potentiæ magnificentiam redditur terribilis inimicis: propter ſapientiæ luculentiam, honorabilis in domeſticis; ſed propter miſericordiæ affluentiam amabilis, & deſiderabilis, miſeris, & egenis. Primo habet Dominus virtuoſitatem potentiæ in prævalendo. Unde in Pſalmo. Quoniam excelſus Dominus, terribilis, Rex magnus ſuper omnem terram: ſubjecit populos nobis, & gentes ſub pedibus noſtris. Jeſus Chriſtus eſt excelſus Dominus propter majeſtatem dominii: terribilis, propter ſeveritatem judicii: & rex magnus ſuper omnem terram, propter dignitatem imperialis præſidentiæ. Subjecit populos nobis, & gentes ſub pedibus noſtris: propter virtuoſitatem inexpugnabilis prævalentiæ: propter hoc dicitur: Domine rex omnipotens in ditione tua cuncta ſunt poſita, & non eſt qui poſſit tuæ reſiſtere voluntati. Secundo habet Dominus infallibilem ſapientiæ notitiam in cognoſcendo. Unde dicitur: Recedant vetera de ore veſtro, quia Deus ſcientiarum Dominus eſt, & ipſi præparantur cogitationes. Vetera ſophiſticæ rationis, & philoſophicæ argumentationis, quaſi nullius valoris recedant de ore veſtro, non quod non debeatis ei inniti, quia Dominus Jeſus Chriſtus, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ, eſt Deus ſcientiarum cognoſcens omnia noviſſima, & antiqua. Et ipſi præparentur cogitationes ut dirigantur in via veritatis, & juſtitiæ ſecundum dictamen rectæ rationis, non ſophiſticæ. Tertio habet Dominus pietatem miſericordiæ in parcendo. Unde: Derelinquat impius viam ſuam, & vir iniquus cogitationes ſuas, & revertatur ad Dominum & miſerebitur ejus, quoniam multus eſt ad ignoſcendum. Derelinquat impius viam ſuam, id eſt, peccatum operis, & vir iniquus cogitationes ſuas, id eſt, peccatum cordis, & revertatur ad Deum cum amore, & miſerebitur ejus: per condonationem omnium delictorum. Quia multus eſt ad ignoſcendum: quia tanta eſt offenſa quantus eſt ille, qui offenditur. Certe exemplo groſſo experimento approbato poſſumus videre, quod multus eſt ad cognoſcendum. Nam vulgo dicitur quod mulier adultera & repudiata, & a conſortio viri ejecta nequaquam a viro ſuſcipitur, ut ei reconcilietur, propter horrorem fœditatum præteritarum. Anima tamen, ſi per averſionem a Deo fuerit fornicata in peccatis multis, ſi converti voluerit, clementer ſuſcipitur a Chriſto: non propter horrorem præteritarum fœditatum devitat ejus conſortium. Et propter hoc dicit Hieronymus doctor fideliſſimus ſuper illud Hierem. Dixit. Revertere, revertere, & non reverſa. O clementia de noſtra duritia, dum poſt tanta ſcelera nos provocat ad ſalutem, nec ſiquidem volumus ad meliora converti. Sequitur: *Perimus*, ubi oſtendunt neceſſitatis indigentiam. Exemplo enim iſtorum Apoſtolorum quilibet alius debet oſtendere Chriſto ſuam indigentiam & neceſſitatem, cum videt ſe perire. Primo propter debilitatem impotentiæ ſuccumbentis. Secun-

Marginalia: Pſal. 46 — Heſt. 13 — 1 Reg. 2 — Coloſ. 2 — Iſa. 55 — Hier. 3

cundo propter cæcitatem ignorantiæ deviantis. Tertio propter pœnalitatem miſeriæ opprimentis. Primo perit aliquis propter debilitatem impotentiæ ſuccumbentis. Unde dicitur: *Exo. 10* Nonne videtis, quod perierit Ægyptus. Ægyptus contradicens divinæ voluntati, cognoſcens exprimentaliter ſe periſſe ratione debilitatis impotentiæ in reſiſtendo pœnis illatis ſibi, ſignat quemlibet imbecillem poſitum in tribulatione & anguſtia, qui diffidens de divino auxilio & rebellis effectus; intuitu fragilitatis ſuæ perit periculo interioris indignationis. Secundo perit aliquis propter cæcitatem ignorantiæ deviantis. Unde *Bar. 3* Baruch; Quoniam non ſapientiam habuerunt, perierunt propter ſuam inſipientiam. Nullus poteſt devenire ad ſtatum ſalutis niſi habeat Jeſum Dei ſapientiam. Quoniam ipſa eſt ad creatorem omnium deductiva, virtutis potentiæ oſtenſiva, & divini cultus exhibitiva. Unde Philoſophi immo aliqui ſuperbi volentes potius inniti ſtoliditati, ſive vanitati fantaſticæ rationis, quam ſoliditati potentiæ veritatis, perierunt propter ſuam inſipientiam. Et nota quod dicit ſuam: eo quod defectus fuerit ex parte ipſorum, non ex parte divinæ ſapientiæ. O ſuperbia intellectus, quæ dum inflaris ventoſitate vanæ elationis; evacuaris ſoliditate ſapientiæ ſalutaris: & inflammaris ſtoliditate averſionis. Tertio perit aliquis propter pœnalitatem miſeriæ opprimentis. *Pſalm. 72* Unde in Pſal. Quomodo facti ſunt in deſolationem: ſubito defecerunt & perierunt propter iniquitates ſuas. Peccatores homines cum impletur, multis miſeriis, opprimuntur magnis pœnalitatibus, & affliguntur diverſis doloribus: nolunt patienter converti ad lacrymas & ploratus, & clamare ad Deum cum humilitate, donec confrigantur ſpinæ tribulationis & pœnalitatis; ſcilicet tanto furore impatientiæ permittunt ſe ſuperari, immo abſorberi, ut ſubito deficiant in ſuſtinendo: & hoc eſt quod dicit. Quomodo facti ſunt in

A deſolationem; ſubito defecerunt, &c. Et quia quod erat eis materia exercendæ virtutis, & occaſio ſalutis & gratiæ, ſcilicet pœnalitates convertunt in augmentum culpæ. Ideo ſequitur: Perierunt propter iniquitatem ſuam. Certe ſumma ſapientia eſt de neceſſitate facere virtutem: & ſumma ſtultitia eſt de virtute facere peccatum & vitium. Tertio ſubditur; *Salva nos*. Ubi notatur devota imploratio auxiliantis miſericordiæ. Debemus autem exemplo Apoſtolorum implorare divinam miſericordiam: ut primo Deus inſuperabilis potentiæ in prævalendo ſalvet nos a debilitate impotentiæ ſuc-B cumbentis per influentiam virtutis; fortificantis operativam. Secundo Dominus infallibilis ſapientiæ in cognoſcendo ſalvet nos a cæcitate ignorantiæ deviantis: per ſuperſplendentiam lucis illuminantis intellectivam. Tertio Dominus inenarrabilis clementiæ in parcendo; ſalvet nos a pœnalitate miſeriæ opprimentis per concomitantiam ſalutis dulcorantis affectivam. Primo Dominus inſuperabilis potentiæ in prævalendo ſalvat nos a debilitate impotentiæ ſuccumbentis: per influentiam virtutis fortificantis operativam. Unde in Pſalm. Nonne in arcu meo ſperabo *Pſalm. 43* & gladius meus non ſalvabit. Salva-C ſti enim nos de affligentibus nos, & odientes nos confudiſti. In Deo laudabimur tota die, & in nomine ejus confitebimur in ſæcula. Illi ſperant ſalvari in gladio, & arcu ſuo qui præſumentes de ſua fortitudine elatis cogitationibus ſe extollunt, quibus divinum auxilium merito denegatur, ſcilicet recognoſcentes ſuam impotentiam, recurrentes ad divinum auxilium ſalvat Dominus: influendo interius virtutem, ne turbetur amovendo exterius omne nocivum impedimentum, ne lædantur propter hoc exemplo David; de omni bene- *Pſal. 113 & alibi.* ficio debemus non in nobis; ſed in Deo laudari, & ſolum nomini ejus confiteri, omne bonum ſibi attribuendo. Secundo Dominus infallibilis

 bilis

bilis ſapientiæ in cognoſcendo ſalvat nos a cæcitate ignorantiæ deviantis: per ſuperſplendentiam lucis illuminantis intellectivam. Unde: Dedi te in lucem Gentium ut ſis ſalus mea uſque ad extremum terræ. Filius Dei lux vera & puriſſima carens omni tenebra ignorantiæ omnique macula culpæ datus eſt gratis a Deo patre populo Gentium: qui ambulabat in tenebris ad demonſtrandum devia erroris, ne in via erremus præcipitio falſitatis aut deceptionis. Ut ſis ſalus mea divina ſcilicet non humana omnium fidelium ab extremis terræ, videlicet ab oriente fideliter incipientium: & ab occidente finaliter morientium: a meridie ferventer amantium: ab aquilone mala pœnæ viriliter ſuſtinentium: ut ſic nulli exiſtenti in aliqua extremitate terræ illa vera ſalus ratione ſuæ ſufficientiæ deficiat. Tertio Dominus inenarrabilis clementiæ in parcendo ſalvat nos a pœnalitate miſeriæ opprimentis per concomitantiam ſalutis dulcorantis affectivam. Unde ad Phil. Salvatorem expectamus Dominum Jeſum Chriſtum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ configuratum corpori claritatis ſuæ. Si configurari volumus corpus noſtrum in adventu judicii corpori claritatis Chriſti, debemus ad exempla corporis ejus, quod fuit attritum jejuniis & abſtinentiis in tormentis & projectum in terra cum verecundia ad modum frumenti: ſic corpus noſtrum debet deprimi jejuniis & humiliari afflictionibus: quia tanto corpus cujuslibet erit corpori claritatis Chriſti configuratius, quanto pro ejus nomine fuerit humilius. Rogamus, &c.

Iſa. 49

Pſal. 9

Philip. 3

SERMO II.

Mat. 13

Simile factum eſt regnum cœlorum homini, qui ſeminat bonum ſemen. In præſenti Evangelio declaratur nobis divinum beneficium: diabolicum maleficium: humanum exercitium: angelicum officium. Primum oſtenditur non ſolum in ſeminando ſemen bonum, ſcilicet filios regni: ſed in tollendo ſemen malum, id eſt filios nequam, inter bonos. Unde noluit Deus evelli zizaniam propter maximam bonitatem ſuam. Malos enim Dominus in hoc mundo tolerat propter quatuor cauſas, videlicet propter eorum correctionem: Domine dimitte illam, & hoc anno, &c. Et hic zizania non tolluntur, quia, ut ait Gloſ. forſitan triticum futurum ſunt. O quot mali jam hic ſunt, qui ſi modo tollerentur, damnarentur, qui forſitam cito boni erunt & ſalvabuntur. Item propter bonorum exercitationem: Non delego gentes quas dimiſit Joſue, ut in ipſis experiar Iſrael. Greg. Abel eſſe renuit, quem Cain malitia non exercet. Aug. Omnis malus aut ideo vivit, ut corrigatur: aut ut per eum bonus exerceatur. Item propter bonorum aſſociationem. Unde Sodomitis pepercifſet Dominus propter paucos bonos eis aſſociatos. Non delebo propter decem. Item propter malorum punitionem, ut mali per malos affligantur: Si volueritis harum gentium erroribus adhærere, jam tunc ſcitote quod Dominus Deus veſter non eas deleat ante faciem veſtram, ſed vobis erunt in foveam ac laqueum, & offendiculum. Secundum oſtenditur ibi: Cum dormirent homines, venit inimicus ejus, & ſuperſeminavit zizaniam in medio tritici. Inimicus Dei, eſt diabolus. Sed attende quid, quando, ubi ſeminat. Quid certe niſi zizaniam? quod Dominus exponens ait: Zizania hi ſunt filii nequam, hi ſunt adulteri, raptores, uſurarii, & alii perverſi, ſemen diaboli: Væ genti peccatrici, populo gravi iniquitate, ſemini nequam, filiis ſceleratis, &c. Item quando? certe cum dormirent homines, id eſt, prælati vel alii homines, qui dormiunt per torporem, & negligentiam, & otium. Unde ei cujus agrum urticæ, & ſpinæ repleverant dicitur: Uſquequo piger dormis? &c. Et quid tibi poſſet facere diabolus,

Malos cur Dominus toleret in hoc mundo

Luc. 13

Jud. 2

Auguſt. in Pſal. 54

Gen. 18

Joſ. 23

Matth. 13

Iſai. 1

Prov. 6 24

ſus, ſi non dormires? Item ubi? certe in medio tritici. Diabolus enim ſemper quærit malos intermiſcere bonis ut ſcandalo ſint eis, ut ſuffocetur triticum, id eſt, boni, ſicut hic oſtenditur. Unde: Mixtum erat ſemen ſanctum alienigenis gentibus terræ. Vel ut triticum deſtruatur, creverunt. Unde dicitur, quod per vulpes cremantur Philiſtinorum ſegetes. Vulpes ſignificant fraudulentos, & perverſos homines. Vere ſegetes beati homines, qui licet in igne malitiæ perverſorum tanguntur, tamen non læduntur. Bernard. Bonum eſſe inter malos, tantæ virtutis eſt, quantæ & difficultatis: quale enim eſt illud tangere picem, & non inquinari: in igne ſine læſione verſari. Tertium oſtenditur ibi: Sinite utraque creſcere, &c. Hoc enim exercitium humanum, ut mali in malo, boni in bono creſcant: Qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc: & qui juſtus eſt, juſtificetur adhuc. Utraque ergo creſcunt luxurioſi, ſuperbi, caſti, humiles, & ſic de aliis juſtis & injuſtis utraque in una domo, in menſa, in via, in Eccleſia ſimul ſunt uſque ad meſſem conſummationis: ſicut bonis ad gloriam, ſic malis ad pœnam proficit. Greg. Sicut gravioris eſt culpæ inter bonos bonum non eſſe: ita immenſi eſt præconii, & inter malos bonum extitiſſe. Utraque ergo ſinuntur ſimul eſſe tripliciter, videl. ſicut ſemina bona, & mala in agro: ſicut vaſa munda, & immunda in domo: In magna autem domo non ſolum ſunt vaſa aurea, & argentea: ſed & lignea, & fictilia, & quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam, &c. Boni enim ſunt pro vino gratiæ Dei: mali autem vaſa pro ſterquilinio diaboli. Item ſicut piſces boni, & mali in ſagena: Simile eſt regnum cœlorum ſagenæ miſſæ in mare, & ex omni genere piſcium congreganti, quam, cum impleta eſſet, educentes, & ſecus littus ſedentes, elegerunt bonos, &c. Boni piſces reficiunt, mali vero inficiunt. Quartum oſtenditur ibi: Colligite primum zizaniam, &c. Angelicum officium oſtenditur in tribus, in colligendo, in alligando, in congregando. Colliguntur enim perverſi per ſeparationem a bonis, alligantur per conjunctionem in pœnis, congregantur autem boni per unionem in gaudiis. O quam lætanter totam meſſem congregabunt, qui tam lætanter unum granum, unam animam colligunt! Unde de Lazaro Joannes Chriſoſt. Suffecerat ad portandum pauperem unus angelus, ſed propterea plures venerunt, ut chorum lætitiæ faciant.

3 *Eſdr.* 8 — *Jud.* 15 — *Apoc.* 22 — *Greg. lib.* 1 *mor. c.* 1 — 2 *Tim.* 2 — *Mat.* 13 — *Ibidem.*

SERMO III.

Triticum autem congregate in horreum meum. Conſiderare debemus quadruplicem congregationem: videlicet credentium in mundo, gementium in inferno, frementium in cœlo, reſurgentium in judicio. De primo: Levabit Dominus ſignum, & congregabit profugos Iſrael, & diſperſos Juda colliget a quatuor plagis terræ. Signum illud vexillum eſt, ſub quo dux noſter Jeſus Chriſtus milites ſuos congregat contra hoſtes malignos, qui nos armis vitiorum impugnant, præcipue ſagittis igneis malarum cogitationum; In omnibus ſumentibus ſcutum fidei, &c. Profugi ſunt peccatores, dum avertuntur a Deo, dum fugiunt bonum, diſperſi, dum convertuntur a malis. Per tot autem loca ſunt diſperſi, per quod vitia ſunt diſtracti: Diſperſus eſt populus per omnem terram Ægypti ad colligendas paleas, id eſt, vanitates. Aug. Dulcedo felix & ſecura colligere me a diſperſione, in qua fruſtatim diſcerptus ſum: ab uno enim diviſus, in multa evanui. Quatuor plagæ, ſunt quatuor ætates terrenorum. De plaga orientali veniunt, qui in pueritia convertuntur: de auſtrali ſeu meridionali quæ fervida eſt, qui in fervore juventutis Domino ſervire incipiunt, & ad Dominum ſe convertunt,

Matth. 13 — Congregatio quadruplex. — *Iſa.* 11 — *Epheſ.* 6 — *Exod.* 5

tunt, de occidentali vero, qui in ſenectute, per quam ad occaſum tendunt. De aquilonari vero, qui ſemper frigidi in extrema tamen hora convertuntur, ſicut latro in cruce: Propter hoc bene dicitur. Congregabo vos de univerſis terris. De ſecundo: *Ezech. 36* Congregabuntur in congregatione unius faſcis in lacum, & claudentur ibi in carcere. *Iſai. 24* Væ eis, qui in carcerem inferni veniunt. Unius autem faſcis erit majorum congregatio, quia unius damnationis vinculo, a quo impoſſibile eſt fugere, omnes ligabuntur. In inferno enim per ſpeciales faſciculos ligabuntur pariter in pœnis qui pares fuerunt in culpis. Unde in Evangelio dicitur: *Matth. 13* Colligite primum zizania, & alligate ea in faſciculos ad comburendum. *Greg. l. 9 mor. c. 39 ante med.* Greg. Sicut in domo patris mei manſiones multæ ſunt pro diverſitate meriti: ſic damnatos pro diverſo ſupplicio gehennæ ignibus ſubiieit diſparilitas criminis. De tertio: *Matth. 24* Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ. Sancti ſunt in cœlo, quia ſicut aquila irreverberatis oculis ſolem videt in rota: ita ſancti faciem Dei in cœlo, quæ eis abſcondita eſt in hoc exilio: *Ezech. 39* Sciens quia ego Dominus Deus eorum, quia congregavi eos ad terram ſuam, & non abſcondam ultra faciam meam ab eis. Alæ autem iſtarum aquilarum, ſine quibus ad cœlum volare non poſſunt, ſunt amor Dei & proximi: has alas qui habuerit, neque Deum, neque proximum indebite offendit. In uno diabolum evadit: *Apoc. 12* Datæ ſunt mulieri duæ alæ, &c. In ſecundo in Deum volabit pennis pulchritudinis, & integritudinis, quibus ad Dei amplexus amor caſtus innitatur. De quarto: *Joel. 3* Congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallem Joſaphat, &c. Cuncti deſcribuntur hic judicandi, cum dicitur: Omnes gentes. Si omnes, ergo uſurarius, & raptor, & fornicator, &c. Item locus, dum dicitur: In valle Joſaphat. Ibi enim in valle erunt qui vallem vitiorum amaverunt. Item judex, cum Dominus dicit: diſceptabo, non populus, non angelus, ſed ego diſceptabo. Item cauſa, cum dicitur, quod hereditatem Domini diſperſerunt, id eſt, animas: horrendum eſt, quod in tanta congregatione turpitudo peccatorum tuorum omnibus denudabitur: Congregabo eos ſuper te undique & nudabo turpitudinem tuam in judiciis. *Ezec. 16* Adulteri primi congregabuntur ſicut piſces a piſcatore: Ex omni genere piſcium congreganti, &c. *Matt. 13* Secundi, ſicut metallum a conflatore. Ecce ego congregabo vos congregatione argenti, & æris, & ferri, & ſtanni, & plumbi in fornace, &c. *Ezech. 22* Tertii, ſicut triticum ab agricultore. Unde hoc dicitur: *Triticum autem congregate in horreum meum.* Quando enim Dominus flagellat, tunc triticum ſuum triturat. Quarti, ſicut pecora a paſtore: Congregabuntur ante eum omnes gentes, & ſeparabit eos ab invicem ſicut paſtor, &c. *Matth. 25* Cum mane paſtor inflat cornu, pecora de domibus congregantur. Sic & in tuba noviſſima mortui de quolibet cœmeterio, vel de quolibet hominum ſtatu congregabuntur.

SERMO IV.

Domine nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo? *Matt. 13* Bonum ſemen boni homines ſunt: hi ſunt filii regis. Seminat autem Dominus hic ſemen quadrupliciter: videlicet in natura, in gratia, in gloria, in miſeria. Seminat inquam, in generatione, in juſtificatione, in reſurrectione duplici: altera ad gloriam; altera ad miſeriam. De Primo. Tres iſti ſunt filii Noe, & ab eis diſſeminatum eſt omne genus hominum ſuper univerſam terram, *Gen. 9* hoc ſemen eſt mane florens in juventute: Mane ſemen tuum florebit: ſed veſpere perit in morte. *Iſa. 17* Pſalm. Mane floreat & tranſeat: veſpere decidat, induret, & areſcat, &c. *Pſalm. 89* Sicut autem a tribus diſſeminata ſunt corpora: ſic etiam a tribus ſcilicet a Patre & Filio & Spiritu ſancto diſſeminatæ ſunt ſingu-

læ

læ animæ in ſingulis corporibus. Si- A cut autem ſeminator non uno jactu totum ſemen effundit, ſed ſæpe de mane uſque ad veſperam ſpargit: ſic Creator non omnes animas ſimul creavit, ſed a principio mundi uſque ad finem creando, ſeminat in corporibus. Sed heu frequenter hoc ſemen vitiis ſuffocatur. Unde dicitur, quod Athalia interfecit omne ſemen regium, id eſt animas a ſummo rege creatas, & regali imagine nobilitatas. Athalia propter faſtum dominandi ſignificat ſuperbiam: propter interfectionem prolis regalis, ſuperbiam: propter laſciviam ſuam, gulam. De ſecundo: Iſti ſunt ſemen, cui benedixit Deus: de hoc ſemine expone præſens Evangelium, ſicut exponit dominus. Qui ſeminat bonum ſemen filius Dei eſt. Ager mundus eſt, bonum ſemen filii regni, zizania filii nequam, qui ſeminant zizaniam diabolus, meſſis conſummatio ſæculi, meſſores angeli; multum premit diabolus bonum ſemem ſemine ſuo peſſimo. Unde illud: inimicitias ponam inter te & mulierem: & inter ſemen tuum & ſemen illius. Moraliter iſta mulier eſt Eccleſia de latere Adæ dormientis, id eſt Chriſti morientis formata. Hujus ſemen ſunt omnes juſti: ſemen autem diaboli ſunt perverſi, qui juſtis inimicantur, dum eis ad culpam ſive pœnam inſidiantur: ſed ex his inimicitiis juſtorum præmia augmentantur, dum culpam odiunt: & pœnam inferentem diligunt. Joannes Chryſoſtomus: Hic eſt pugna periculoſa, & hic eſt victoria glorioſa: qui poterit odire quod amat, & amare quod odit. De tertio: Seminabo domum Iſrael & domum Juda ſemine hominum & ſemine jumentorum. Domus Iſrael eſt domus cæleſtis in qua Deus videtur. Iſrael enim inrerpretatur videns Deum: Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum Videbunt. Iſta domus ſeminatur ſemine animarum evolantium: Anima ejus in bonis demorabitur & ſemen ejus hereditabit terram, ſcilicet viventium. Domus

4 Reg. 11

Iſa. 61

Gen. 3

Ibid.

Hier. 31

Matth. 5

Pſalm. 24

Juda eſt Eccleſia militans propter confeſſionem. Judas enim confeſſio interpretatur: Si confiteamur peccata noſtra, fidelis eſt & juſtus, ut remittat nobis peccata noſtra: & emundet nos ab omni iniquitate. Homines autem ſunt contemplativi, viri perfecti, vel illuminati ſeu litterati. Jumenta vero ſunt activi vel imperfecti, vel ſubditi, vel laici. Talium enim ſemine utraque domus ſeminatur, quia utraque ad Eccleſiam pertinet. Pſ. Homines & jumenta ſalvabis Domine. Vel forte ſemen hominum ad domum Iſrael: ſemen jumentorum ad domum Juda pertinet quia in cœlo omnes homines, in B terra autem & mundo ſumus quaſi jumenta. Ut jumentum factus ſum apud te. Seminamur hic in valle miſeriæ: ſeminabimur ibi in monte gloriæ: Educam de Jacob ſemen & de Juda poſſidentem montes meos. Montes ſunt ordines angelorum. De quarto: Seminatur in corruptione, ſurget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate, ſurget in gloria, &c. Illuſtratum enim quatuor dotibus ſurget triticum in gloria: Zizania in ignominia manebit æterna: Multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas cœli, quoad beatos: & ſicut arenam maris, quoad damnatos, vel malos qui in mari inferni mergentur. C Tunc ergo florebunt ſemina corporum æternaliter eorum, qui nunc florere nolunt temporaliter: qui autem nunc quærunt florere in mundo, non florebunt æternaliter in cœlo. Beda; Ne indignemini, ſi mali in mundo florent, ſi vos patimini: quia non eſt Chriſtianæ dignitatis in temporalibus exaltari, ſed potius deprimi. Mali nihil habent in cœlo: vos nihil in mundo: ſed ſpe illius boni, ad quod tenditis, quidquid in via contingat gaudere debetis.

1 Joa. 1

Pſalm. 35

Pſal. 72

Iſa. 65

1 Cor. 15

Gen. 22

DO-

Digitized by Google

DOMINICA QUINTA
POST EPIPHANIAM.

SERMO I.

Mat. 13. SIMILE eſt regnum cœlorum homini, qui ſeminavit bonum ſemen in agro ſuo. Quoniam ſecundum beatum Dionyſium: impoſſibile eſt nobis aliter lucere divinum radium, niſi varietate ſacrorum velaminum circumvelatum. Hinc eſt quod Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſciens, quod magis eſſet expediens cæcutienti generi humano mirificum opus creationis: explicat illud in verbo propoſito ſub convenientiſſima metaphora hominis ſeminantis bonum ſemen in agro ſuo, dicens: *Simile eſt regnum cœlorum, & cetera*. Tunc enim Dominus bonum ſemen ſeminavit in agro ſuo, quando in agro machinæ mundialis fecit hominem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam. Gen. 1. Sub hac metaphora nobiliſſima exprimitur creatio hominis, quantum ad principium effectivum in metaphora hominis: quantum ad ſubjectum receptivum, in agri nominis ſignificatione: & quantum ad actum intermedium in boni ſeminis jactatione. Primo ergo exprimitur creatio hominis, quantum ad principium effectivum: cum dicit: *Simile eſt regnum cœlorum*: homo ille metaphorice loquendo, Deus eſt. Secundo exprimitur creatio hominis, quantum ad ſubjectum receptivum, cum ſubdit: *in agro ſuo*. Ager enim eſt machina mundialis. Tertio exprimitur creatio hominis quantum ad actum intermedium: cum ſubinfertur: *Seminavit bonum ſemen*, quoniam hominem creavit ad imaginem & ſimilitudinem ſuam. Dicit ergo: *Simile eſt regnum cœlorum*. Ubi exprimitur creatio hominis, quantum ad principium effectivum, in metaphora hominis & ſimilitudine; ſed quia tunc bene & perfecte cognoſcitur, quando cognoſcitur quantum ad eius principium, medium, & ultimum: Ideo ſi volumus perfectam cognitionem habere de creatione hominis iuxta poſſibilitatem intelligentiæ noſtræ: neceſſe eſt ut eam agnoſcamus, quantum ad eius principium, medium, & ultimum, in quibus perfecta cognitio rei conſiſtit: Principium namque creationis non ſolum hominis, ſed totius univerſi eſt productio potentiæ ſupernaturaliter operantis. 2 Phyſ. text. 1 Medium autem eſt gubernatio ſapientiæ ſuaviter diſponentis. Sed ultimum eſt conſummatio miſericordiæ, & iuſtitiæ iuxta merita omnibus retribuentis. Primo ergo in creatione hominis, productio potentiæ tenentis rationem principii effectivi, aſſimilatur homini bonum ſemen in agro ſuo ſeminanti. Secundo gubernatio ſapientiæ inducentis rationem medii directivi, aſſimilatur patrifamilias operarios in vineam conducenti. Tertio conſummatio miſericordiæ & iuſtitiæ habentis rationem ultimi complementi, aſſimilatur homini regi cum ſervis ſuis rationem ponenti. Primo creatio hominis producentis potentiæ, tenentis rationem principii effectivi, aſſimilatur homini ſeminanti bonum ſementi in agro ſuo. Unde dicitur: *Simile eſt regnum cœlorum homini, qui ſeminavit bonum ſemen in agro ſuo*, cum autem dormirent homines venit inimicus homo, & ſuperſeminavit zizaniam. Dominus ſeminavit ſemen bonum, ſcilic. machinæ mundialis, quando hominem fecit ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam; Gen. 1 ſed inimicus homo, id eſt, diabolus cum dormirent homines, ſcilicet Adam, & Eva negligenter agerent in cuſtodia mandatorum Dei: ſuperſeminavit zizaniam, id eſt, vitia, & peccata ex quibus naſcuntur filii iræ, & iſta expoſitio eſt ex verbis domini. Unde ibidem ſequitur ad eum acceſſerunt diſcipuli eius dicentes: ediſſere nobis parabolam zizaniorum agri, qui reſpondens ait: Qui ſeminavit bonum ſemen filius hominis eſt. Mat. 13 Ager ille eſt mundus, bonum vero.

vero ſemen ſunt filii regni. Zizania A ſunt filii nequam: inimicus & qui ſeminat, eſt diabolus. Secundo gubernatio regentis ſapientiæ inducentis rationem medii directivi: aſſimilatur patrifamilias operarios in vineam conducenti. Unde dicitur: Simile eſt regnum cœlorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam ſuam. Hæc parabola comprehendit regnum Dei a principio uſque ad finem. Unde dicitur quinque vicibus operarios in vineam ſuam conduxiſſe, ſcilicet mane, hora tertia, ſexta, nona, & undecima. Primo ergo miſit operarios, quando dedit legem naturæ. Hora tertia, quando dedit legem ſcriptam. Hora ſexta, quando miſit prophetas: ad docendum populum. Hora nona, quando dedit legem novam mittens Apoſtolos prædicare omni creaturæ. Hora undecima, quando poſt Apoſtolos miſit prædicatores, & doctores, & non ceſſabit mittere uſque in finem. Tertio conſummatio miſericordiæ, & juſtitiæ habentis rationem ultimi complementi: aſſimilatur homini regi cum ſervis ſuis rationem ponenti. Unde dicitur: Aſſimilatum eſt regnum cœlorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum ſervis ſuis. In illa enim parabola commendatur divinæ miſericordiæ in dimiſſione debiti, & opus divinæ juſtitiæ in damnatione ſervi nequam. Unde licet univerſæ viæ Domini miſericordia, & veritas: potiſſime tamen in conſummatione relucebit miſericordia in retributione bonorum, & juſtitia in punitione malorum. Et propter hoc propheta David dicit. Duo hæc audivi, ſcilicet miſericordiam, & juſtitiam, quia tu reddes unicuique juxta opera ſua. Nam bonis habentibus meritum gratiæ divina miſericordia reddit præmium gloriæ, & malis habentibus demeritum culpæ, divina juſtitia reddet ſupplicium gehennæ. Sequitur: *in agro ſuo*. Hic exprimitur creatio hominis quantum ad ſubjectum receptivum in agri deſignatione. Unde ſecundum verbum Domini per agrum in hoc loco intelligitur mundus, in quo fuit formatus quantum ad corpus de limo, & creatus quantum ad animam de nihilo. Invenimus in ſacra Scriptura quod tria agri nomine cenſentur: videlicet machina mundialis, conſcientia mentalis, & patria cæleſtis. Unde eſt, Primo ager mundialis machinæ. Secundo mentalis conſcientiæ. Et tertio cæleſtis patriæ. Ager mundialis machinæ eſt contemnendus propter occaſionem erroris, & devii. Ager mentalis conſcientiæ eſt excolendus propter ſuſceptionem ſeminis Dei. Sed B ager cæleſtis patriæ eſt deſiderandus propter odorem ſive pulchritudinem floris divini. Primo ager mundialis machinæ eſt contemnendus propter occaſionem erroris, & devii. Unde dicitur: huic (ſcilicet Vehemoth) montes herbas ferunt: omnes beſtiæ ludent ei. Quia peccatores propter nimium amorem ad illum agrum mundialem, contemnunt Deum: ideo ex cordibus eorum gignuntur ſpinoſæ herbæ vitiorum, quibus paſcitur, & delectatur Vehemoth, ſcil. diabolus. Omnes beſtiæ agri, id eſt, dæmones latitantes in hoc mundo, ludunt ei, & applaudunt: mentes humanas ad Dei imaginem factas devio C erroris ad terrenas affectiones pertrahendo: vanis cogitationibus errore principii ab amore pœnitentiæ retrahendo, & ad dulcedinem mundani gaudii alliciendo. Unde de Joſeph dicitur: Invenit eum vir errantem in agro. Joſeph errans in agro, qui interpretatur appoſitio, poteſt ſignare in hoc loco hominem apponentem cor ſuum ad defluendas delicias mundialis agri, quarum amore alienatur, ut erret a via inquirendi regnum Dei, cum ſit gratuitum, liberum, & communiſſimum. Cor avari adeo errat, quod id, quod eſt gratuitum velit facere ſervile, & quod eſt liberum, venale: & quod eſt communiſſimum ſibi appropriare, & ratione iſtius

Margin notes: *Matt. 20* (beside "neam conducenti"); *Matt. ult.* (beside "mni creaturæ"); *Matt. 18* (beside "Aſſimilatum eſt"); Agri ſignificatio. (beside "mus in ſacra Scriptura"); *Job 40* (beside "montes herbas ferunt"); *Gen. 37* (beside "gaudii alliciendo").

Digitized by Google

iſtius erroris, & devii iſte ager mundialis machinæ eſt contemnendus: licet propter ſuſtentationem noſtræ neceſſitatis ſit eo utendum. Secundo ager mentalis conſcientiæ eſt excolendus propter ſuſceptionem ſeminis divini. Unde dicitur: Diligenter exerce agrum tuum, ne ſc. ſterileſcat ſpinis vitiorum. Unde ſapiens dicit ibidem. Per agrum pigri hominis tranſivi & per vineam ſtulti hominis & ecce totum repleverant urticæ: ſuperficiem ejus cooperuerant ſpinæ, maceria lapidum deſtructa erat, quod cum vidiſſem exemplo didici diſciplinam. Per agrum corpus, per vineam anima deſignatur, quæ niſi excolatur per ſanctam diſciplinam, & bonum exercitium, impletur ſpinis vitiorum, & urticis prurientium deſideriorum. Sed maceria lapidum deſtruitur, quando munimenta virtutum deſeruntur, quod cum videat ſapiens, exemplo didicit, ut expurget ab agro mentalis conſcientiæ, & totius corporis vitiorum ſpinas per exercitium virtuoſæ operationis, & urticas prurientium deſideriorum per diſciplinam continuæ commonitionis. Et impleatur illud: Dabit Deus ſingulis annis herbas in agro. Tertio ager cœleſtis patriæ eſt deſiderandus propter odorem ſive pulchritudinem floris divini. Unde in Pſalm. Cognovi omnia volatilia cœli, & pulchritudo agri mecum eſt. Iſta enim pulchritudo cœleſtis patriæ, quæ eſt in Deo patre, nihil aliud eſt quam ſenſibilium & inſenſibilium: rationalium, & irrationalium, humanitatis Chriſti Dei unius, trinique pulchritudo, quoniam exponit glorificantibus ſpiritibus contemplanda, quæ nomine volatilium cœli deſignantur: eo quod pennis contemplationis elevantur uſque ad continuam Trinitatis exiſtentiam: ex illa agri pulchritudine tantus odor fragrat penetrans uſque ad interiora medullarum, ut totam cæleſtem curam inebriet. Hunc odorem ſentiens ſanctus Jacob ſpiritu prophetico dixit: Ecce odor filii mei ſicut odor agri

Prov. 24 · Zach. 9 · Pſalm. 49 · Gen. 27

A pleni. Vere Chriſtus fuit ager plenus floribus virtutum, ſcilicet roſis donorum: & liliis chariſmatum Spiritus ſancti ſuavium conſolationum. Cujus odorem ſentiens aliqualiter anima contemplativa. Dicit: Veni dilecte mi egrediamur in agrum. Tertio exprimitur creatio hominis quantum ad actum intermedium in boni ſeminis jactatione: cum dicit: *Seminavit bonum ſemen*. Appropriative loquendo. Primo potentia creans in agro mundialis machinæ ſeminavit ſpirituales actus, corporales ſubſtantias: dando ſubtratum eſſe naturæ. Secundo ſapientia gubernans in agro mentalis conſcientiæ, ſeminavit cæleſtes influentias: dando perfectum eſſe gratiæ. Tertio bonitas conſummans in agro cæleſtis patriæ ſeminavit ſempiternas refulgentias: dando completum eſſe gloriæ. Primo ergo potentia creans in agro mundialis machinæ ſeminavit ſpirituales actus corporales ſubſtantias: dando eſſe ſubtratum naturæ. Unde dicitur: Ego te plantavi vinea mea electa & omne verum ſemen, & cetera. Vinea iſta plantata a Deo omnipotenti eſt mundus: & ſemen ejus verum, eſt homo, qui ratione imaginis & ſimilitudinis diſpoſitus eſt ad modum ſeminis mediante ſtillicidio cæleſtis influentiæ in vigorem gratiæ pullulare, & creſcere in meſſem gloriæ, ſcilicet inimicus homo, id eſt, diabolus aliquando ſubplantat falſum ſemen, id eſt, vitia & peccata ad ſuffocandum verum ſemen, ne prorumpat in germen gratiæ. Et hoc eſt quod dicitur infra in Evangelio. Domine nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo: unde ergo habet zizaniam, & ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Secundo ſapientia gubernans in agro mentalis conſcientiæ ſeminavit cæleſtes influentias, dando perfectum eſſe gratiæ. Unde dicitur: Seminabo eam in terram & miſerebor ejus: qui fuit ſine miſericordia. Tunc Deus miſeretur animæ peccanti, quando exſtirpat

Cant. 7 · Hier. 2 · Oſee 2

B · C

păt ex ea omnes ſpinas vitiorum: ut ſeminet in ea velut in terra electa: ſemen verbum Dei pullulantis in germen gratiæ: atque creſcentis in meſſem gloriæ. Et propter hoc dicit Do-
Matt. 13 minus: Quod ſcilicet ſemen ſeminatum in terram bonam, hic qui audit verbum Dei, & intelligit, & fructum affert. Verbum Dei ſeminatur in terram bonam, quod auditur cum reverentia, & intelligitur cum executione effectus: quia tunc devota anima ad modum terræ bonæ ſeminatæ affert fructum gratiæ, quando quod intelligit, opere implet. Tertio bonitas conſummans in agro cæleſtis patriæ ſeminavit ſempiternas refulgentias dando completum eſſe gloriæ. Unde dicitur: Iſti ſunt ſemen, cui benedixit Dominus, gaudens gaudebo in Domino & exultavit anima mea in Deo meo: quia induit me
Iſa. 56 Dominus veſtimento ſalutis. Iſti ſunt ſemen ſempiternalis refulgentiæ exultantes a facie claritatis Dei, cui benedixit Dominus benedictione gloriæ. Ex illa enim immediata viſione faciei Dei, tanto deſiderio amoris rapitur anima glorificata: ut dum gaudens gaudeat gaudio magno, exterius quantum ad aſpectum humanitatis Chriſti: exultet in Deo interius quantum ad aſpectum divinitatis, & ex qua quidem viſione induitur veſtimento ſalutis. Quod nobis, &c.

DOMINICA

IN SEPTUAGESIMA.

SERMO I.

Matth 20 VOCA *operarios: & redde illis mercedem ſuam*. Quia de beneplacito divinæ voluntatis Dominus Jeſus immunis ab omni peccato: voluit tanquam reus a peccatoribus judicari, ideo conſtitutus eſt a Deo judex vivorum & mortuorum. Ad cujus officium exequendum dicitur ſibi a Deo patre bene propoſitum verbum ſcilicet. *Voca operarios:* & quoniam nullus coronabitur niſi qui legitime certaverit, & nullus poteſt meritorie certare: niſi divina miſericordia vocetur ad bellum ſpirituale. Ideo in verbo propoſito valde eleganter & ordinate proceditur. Nam in verbo propoſito. Primo notatur divina dignatio: ſolicitæ vocationis. Secundo humana fatigatio: meritoriæ operationis. Tertio perfecta remuneratio: divinæ viſionis. Primo notatur divina dignatio ſolicitæ vocationis: cum dicit: *Voca*. Secundo humana fatigatio meritoriæ operationis: cum ſubdit: *Operarios*. Tertio perfecta remuneratio divinæ viſionis: cum ſubinfert: *Redde illi mercedem ſuam*. Iſta merces nihil aliud eſt quam viſio divina, quæ operariis redditur non donatur: quia ſecundum Apo-
ſtolum: Ejus, qui operatur, merces Rom. 4
non imputatur ſecundum gratiam, ſed ſecundum debitum, licet iſta remuneratio ſit citra condignum: ſcilicet in ſero & non in mane redditur iſta merces: quia in fine operis non in principio operarios conſequitur remuneratio. Primo ergo in verbo propoſito notatur divina dignatio in ſolicita vocatione, cum dicit: *Voca*. Vocat enim Dominus tria genera hominum ad quæ omnia alia habent reduci. Nam primo vocat averſos ad amaritudinem pœnitentiæ in neceſſaria deteſtatione vitiorum. Secundo vocat converſos ad rectitudinem juſtitiæ: in obligatoria impletione mandatorum. Tertio vocat perfectos ad perfectionem vitæ: in voluntaria ſupererogatione conſiliorum. Primo enim vocat averſos ad amaritudinem pœnitentiæ in neceſſaria deteſtatione vitiorum. Unde Iſaias:
Vocabit Dominus in die illa ad fle- Iſa. 22
tum & planctum ad calvicium & ad cingulum ſacci. Vocat enim Dominus peccatores ad fletum & planctum lacrymoſæ contritionis: & calvicium mundantis confeſſionis, & cingulum luxuriæ arctationis. Ut ſic ruinam peccatorum deploremus per contritio-

tio-

Digitized by Google

tionem, ſorditatem vitiorum lavemus per confeſſionem: & carnalem luxuriam per cingulum continentiæ coarctemus. Sed quia de interioribus ad exteriora egreſſi ſumus: de ſuperioribus ad inferiora deſcendimus: & pro creatore creaturam dileximus, ideo noluit nos tantum vocare per ſanctos prophetas: immo venit perſonaliter ad nos vocandum de interioribus ad exteriora, ut nos ad interiora revocaret: deſcendit de ſuperioribus ad inferiora, ut nos ad ſuperiora traheret, ſive elevaret. Ulterius ipſe creator aſſumpſit creaturam ut nos ab amore creaturæ retraheret: & ad amorem Dei provocaret. Unde ipſe Dominus dicit: Non veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam. Unde, chariſſimi, nos ſumus incuriales & ingrati ſi non volumus ejus juſtitiam formidare, ſaltem ejus charitati vicem rependamus, & eum uſque ad palatium cæleſtis patriæ, a quo pro nobis deſcendit, aſſociemus. Secundo vocat converſos ad rectitudinem juſtitiæ in obligatoria impletione præceptorum. Unde dicitur: Ego Dominus vocavi te in juſtitia & apprehendi manum tuam & ſervavi te. Deus enim vocat homines in juſtitia: quando imponit præcepta obſervanda: ſed quia tanta eſt humana miſeria, quod non omnia opera humanæ juſtitiæ divina miſericordia aſpirando præveniat & adjuvando proſequatur, tunc velut pannus mulieris menſtruatæ. Ideo ſequitur: apprehendi manum tuam & ſervavi te, quaſi dicat: Ego Dominus vocavi te imponendo præcepta ad ſervandum: & apprehendi manum tuam, id eſt tua incœpta opera juſtitiæ, quæ nomine manus intelliguntur, præveni aſpirando: & ſervavi te adimplendo mea præcepta: & propter hoc bene dicebat beatus Job: Vocabis me & ego reſpondebo tibi. Operi manuum tuarum porriges dexteram. Quaſi dicat: Vocabis me, præceptum obedientiæ mihi imponendo. Et ego reſpondebo tibi: ea opere adimplendo. Operi manuum tuarum porriges dexteram: me adjuvando in perſeverando. Unde Aug. Da quod præcipis: jube quod vis. Tertio vocat perfectos ad perfectionem vitæ in voluntaria ſupererogatione conciliorum. Unde dicitur: Vidit duo fratres, Jacobum Zebedæi & Joannem fratrem in navi cum Zebedæo patre eorum reficientes retia ſua, & vocavit eos: at illi continuo, relictis retibus & patre, ſecuti ſunt eum. Dominus noſter Jeſus Chriſtus vocavit eos ut terrena contemnerent, & etiam affectum carnalem poſtponerent, quia volenti ſequi Chriſtum, id eſt, apicem perfectionis Evangelicæ neceſſe eſt deponere exitialem concupiſcentiam terrenorum, & deponere carnalem demulcentiam conſanguineorum: & hoc eſt quod dicitur in prædicto verbo, relictis retibus & patre, ſecuti ſunt eum: quo modo autem totaliter debemus ire poſt Chriſtum dicit Chryſ. ſuper illud Matth. Tria ſunt quæ generaliter relinquere debet qui vult ire ad Chriſtum, ſc. actus corporales, qui per retia; ſubſtantiam mundialem, quæ per navem: parentes & conſanguineos, qui per patrem intelliguntur. Sequitur: *Operarios*. Ubi notatur humana fatigatio in meritoria operatione. Illa operatio humana eſt meritoria, quæ eſt. Primo in acquiſitione cœleſtis gratiæ decorantis proprium ſubjectum: Secundo in multiplicatione divinitatis juſtitiæ, & acquirentis ſummum bonum. Tertio in promulgatione legis divinæ docentis ignarum proximum. Primo illa eſt meritoria operatio quæ eſt in acquiſitione cæleſtis gratiæ, decorantis proprium ſubjectum. Qui operatur terram ſuam, ſatiabitur panibus, qui autem ſectatur otium, ſtultiſſimus eſt. Qui operatur terram ſuam, id eſt, propriæ conſcientiæ, evellendo ex ea ſpinas peccatorum per exterminium confeſſionis, ſatiabitur panibus ſeptiformis gratiæ Dei habentis omne delectamentum & omnis ſaporis ſuavitatem. Qui autem ſectatur otium dimittendo terram conſcientiæ ſterileſcere malis radicibus vitiorum, ſtultiſſimus eſt. Mul-

Luc. 5. *Iſa. 42.* *Job 14.* *Matth. 4.* *Prov. 12.*

Multum enim deberet quiſque excolere & operari terram propriæ conſcientiæ, ut ſaltem guſtaret quam dulces fructus ſunt iſti panes ſeptiformis gratiæ Dei. Secundo illa eſt meritoria operatio, quæ eſt in multiplicatione divinitatis juſtitiæ acquirentis ſummum bonum. Unde dicitur: Potens autem eſt Deus omnem gratiam abundare facere in nobis: ut in omnibus ſemper omnem ſufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum. Quia incrementa juſtitiæ, & ejus inchoatio ſpectat ad divinam miſericordiam: ſed ejus cooperatio juſtitiæ humanæ ex parte divinæ gratiæ habet inchoari & augeri: ſed ex parte liberi arbitrii induſtriæ habet coadjuvari: eo quod coadjutores Dei ſumus. Ideo Apoſtolus hortans omnem Chriſtianum ad perficiendum in via juſtitiæ dicit: potens eſt autem Deus gratiam abundare facere in nobis, ut notificet quod incrementum gratiæ & juſtitiæ eſt ex parte Dei. In omnibus enim ſufficientiam, quæ ad ſalutem pertinet: habentes abundetis in opus bonum cooperante divina gratia. Et propter hoc dicitur: Omne opus electum juſtificabitur, & qui operatur illud honorabitur in illo: eligitur opus quantum ad liberi arbitrii induſtriam, ſed juſtificabitur per acceptionem divinæ familiaritatis. Tertio eſt illa operatio meritoria quæ eſt promulgatione legis divinæ, docentis ignarum proximum. Unde dicitur: Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac Evangeliſtæ; quia melius perſuadet vita quam lingua, exemplo, quam dicto. Ideo cuilibet volenti alium docere, opus refellere diaboli, aſtutiam ſuppeditare, carnis concupiſcentiam & mundi avaritiam, ſed quod dicit Apoſtolus. Tu vero vigila contra fraudulentiam diaboli. In omnibus labora contra carnis laſciviam, opus fac Evangeliſtæ contra mundi avaritiam, ut quod ore prædicas, opere compleas. Evangelium enim prædicat omnia relinquenda eſſe; inſiſtamus ergo iſti labori promulgandæ legis, exemplo beati Pauli; Annuntiabam, ut pœnitentiam agerent & converterentur ad Deum, digna opera facientes; non ſolum debemus inſiſtere labori promulgandæ legis veritatis, ſed etiam cognoſcendæ; eo quod pluris meriti eſt exercitatio ſpiritualis quam corporalis; maxime ſi ad hoc ſtudet ut alios illuminet. Unde Ambroſius; Otioſus non eſt qui verbo Dei ſtudet; nec pluris meriti eſt qui laborem divinæ veritatis cognoſcendæ exercet intra. Tertio notatur in verbo propoſito perfecta remuneratio in divina viſione, cum dicit; *Redde illis*. Et hoc nihil aliud eſt, quam viſio divina, quæ reddetur unicuique juxta bona opera ſua. Nam primo vocatis ad amaritudinem pœnitentiæ, cum operatio fuerit in acquiſitione cœleſtis gratiæ, reddetur merces delicioſa, ad fruendum propter affluentiam dulcedinis. Secundo vocatis ad rectitudinem juſtitiæ, cum operatio fuerit in multiplicatione ferventis juſtitiæ, reddetur merces copioſa, ad ditandum & honorandum propter excellentiam magnitudinis. Tertio vocatis ad perfectionem vitæ, cum operatio fuerit in promulgatione legis divinæ, reddetur merces ſpecioſa, ad intuendum propter refulgentiam pulchritudinis. Et ſic iſta merces eſt perfecta & nulla alia; eo quod perfecte dulcorat guſtum, perfecte ditat & honorat proprium ſubjectum, & perfecte delectat viſum. Primo illa merces erit delicioſa ad perfruendum propter affluentiam dulcedinis. Unde dicitur in Pſal. Cum dederit dilectis ſuis ſomnum, ecce hereditas Domini filii merces fructus ventris. Chriſtus eſt fructus uteri virginalis datus in perpetuam hereditatem & mercedem delicioſam dilectis filiis Dei poſt iſtam vitam. Iſta merces ſatiat appetitum animæ, quia intime, & per exiſtentiam ei illabitur; delectat etiam ratione convenientiæ; quia delectatio eſt convenientis cum convenienti conjunctio: & anima nulli melius convenit quam illi ad cujus imaginem, & ſimilitudinem for-

2 Cor. 9

Eccl. 14

2 Tim. 4

Pſalm. 126

Gen. 1 formata eſt. Secundo iſta merces erit copioſa ad ditandum propter excellentiam magnitudinis. Unde dicitur: Matth. 5 Gaudete & exultate, quia merces veſtra copioſa eſt in cœlis. Gaudete, inquit, interius in anima & exultate exterius in verbo & facto: nullus ſit locus ingratitudinis, vel timoris: quia merces veſtra copioſa eſt in cœlis. Dicitur iſta merces copioſa, quia replet totam animam ratione ſuæ ſufficientiæ: & quia excedit ſuam capacitatem ratione infinitatis & abundantiæ: & adeptio ipſius mercedis evacuat omnem timorem. Ideo dicitur Abrahæ: Gen. 26 Noli timere Abraham, quia ego merces tua magna nimis. Tertio iſta merces ſpecioſa eſt ad intuendum, propter refulgentiam pulchritudinis. Unde dicitur: Sap. 5 Juſti autem in perpetuum vivent, & apud Dominum eſt merces eorum, & cogitatio eorum apud altiſſimum, ideo accipient regnum decoris & diadema de manu Domini. Sapientia enim æterna juſtitia in perpetuum regnantibus proponet illas rationes æternas omnium: ad contemplandum in regno ſuo tamquam in ſpeculo pulchriformiter. In hac contemplatione ſive viſione eſt tota merces, quæ tanto deſiderio ſui rapit animas bonas: ut cogitatio eorum ſemper ſit apud altiſſimum, quia etiam incontinuæ laudes ſunt, & glorificatione reſolvendo, in primum principium quæcumque bona habent. Unde omne illud quod continue accipiunt, in eum reſolvunt, qui ſolus poteſt glorificare, quia tanto anima juſti mercedi eſt propinquior, quanto illa quæ accipit, ſuo principio tribuit, &c.

SERMO II.

Matth. 20 **I**Te & vos in vineam meam*. Chariſſimi laboremus in vinea, & mereamur denarium gloriæ. Quadruplex autem eſt vinea in qua laborandum eſt, videlicet Eccleſiæ, conſcientiæ, ſapientiæ, pœnitentiæ. De primo: Iſa. 5 Vinea enim Domini exercituum domus Iſrael eſt. Et dicitur, quod Noe plantavit vineam, id eſt, CHRISTUS Gen. 9 Eccleſiam. De cujus vinea id eſt, fervnti amore inebriatus, nudatus eſt in cruce. Ad hanc vineam ſi non veniſti hora prima, veniat ſaltem tertia. Si non veniſti tertia, venias ſexta, ſi non ſexta, venias nona, venias miſer ſenex undecima. Greg. Ad bonam vitam alius in pueritia, alius in adoleſcentia, alius in juventute, alius in ſenectute, alius in decrepita ætate perducitur, quia diverſis horis operarii ad vineam vocantur. De hac vinea fructum fidei, & amoris, & juſtitiæ reddere debet homo, alioqui per damnationem eiicietur, & alius aſſumetur. Malos male Matt. 21 perdet, & vineam ſuam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus ſuis. Sed alius habebit fructum, alius habebit denarium, immo coronam: Tene quod habes, &c. De Apoc. 3 ſecundo: Vinea mea coram me eſt, Cant. 8 id eſt, conſcientia quæ intra me eſt. In hac, multi pro vino compunctionis, & amoris Dei & proximi habent urticam ardentium & carnalium deſideriorum, & ſpinas pungentium amaritudinum & odiorum. Per agrum Prov. 24 pigri hominis tranſivi, & per vineam ſtulti viri, & ecce totum repleverant urticæ, & ſpinæ. Ager eſt cor noſtrum, dum profert fructum bonæ operationis exterioris: vinea vero, dum profert vinum devotionis, & compunctionis. Pſalm. Potaſti nos vi- Pſalm. 59 no compunctionis. Quicumque ergo vult habere denarium vitæ æternæ videat diligenter, an ſit operarius Dominicæ vineæ. Gregor. Penſet unuſquiſque quid agat, & conſideret an in Dei vinea laboret. De tertia: vinea pœnitentiæ vel religionis. Pſ. Vineam de Ægypto tranſtuliſti, id Pſalm. 79 eſt, religionem de ſæculo. Ejeciſti gentes, id eſt ſpiritualiter incircumciſos. Nam qui a vitiis circumcidi non vult, in vinea religionis eſſe non debet: Si quis peregrinorum in Exod. 12 veſtram tranſire voluerit coloniam id eſt, religionem, & facere phaſe Domini, circumcidetur prius. Sed heu Achab, id eſt diabolus dicit tibi: Da

Digitized by Google

Da mihi vineam tuam, ut faciam mihi hortum olerum. Olera pro vitibus, carnales pro ſpiritualibus quærit diabolus. Sed brevis eſt eorum
Pſalm. 36 voluptas & vita. Pſalm. Quemadmodum olera herbarum cito decident. Greg. Unde ad tempus caro ſuaviter vivit; inde ſpiritus in æternum dolebit. De quarta: Vinea ſc. ſapientiæ quæ eſt S. ſcriptura: Erunt ubera
Cant. 7 tua ſicut botrus vineæ. Chriſtus commendat ſuam ſponſam Eccleſiam, cujus ſunt duo ubera: duo botri duo ſunt teſtamenta: in uberibus lac ſimplicis doctrinæ quoad imperfectos
1 Cor. 3 continetur: Tamquam parvulis in Chriſto lac potum dedi vobis &c. In botris vinum ſublimioris doctrinæ
1 Cor. 2 quoad perfectos: Sapientiam autem loquimur inter perfectos, &c. Vel ubera dicuntur duo Teſtamenta propter lac doctrinæ de Chriſti humanitate: botrus vero, quia continet vinum doctrinæ de Chriſti divinitate. Dum floret vinea fugiunt ſerpentes, & venenoſa. Floret autem vinea,
Cant. 2 dum veraciter exponitur ſcriptura: Vineæ florentes odorem dederunt &c.
Matt. 23 & tunc fugiunt, & audire nolunt perverſi, qui utique ſunt ſerpentes genimina viperarum. In his vineis quatuor genera animalium timenda ſunt. In vinea Eccleſiæ, timendus eſt leo perſecutionis, vel ambitionis: Cum-
Jud. 14 que veniſſet ad vineas oppidi, apparuit catulus leonis ſævus, &c. Expone hiſtoriam. In vinea conſcientiæ
Deut. 28 vermis remorſionis, qui rodit conſcientiam; Vineam plantabis, & vi-
Iſa. ult. num non bibes, quoniam vaſtabitur vermibus; Vermis eorum non morietur. In vinea pœnitentiæ, & religionis aper diſcolæ converſationis
Pſalm. 79 Pſ. Exterminavit eam aper de ſilva & ſingularis ferus, &c. In apro manifeſta perverſitas; in ſingulari fera ſuperſtitioſa ſingularitas ſignificatur, quæ duo vineam religionis maxime deſtruunt. In vinea ſcripturæ, ti-
Cant. 2 menda eſt vulpes hæreticæ deceptionis corrumpentis ſcripturas; Capite nobis vulpes, quæ demoliuntur vi-
Hæretici vulpes. neas. Vulpes in ore fœtidum anhelitum habent; ita hæretici fœtidam doctrinam.

SERMO III.

Voca operarios, & redde illis mercedem ſuam, &c. Non otioſis, Matth. 20 ſed operantibus redditur merces æterna. Reddet Deus mercedem laborum Sap. 10 ſuorum juſtis; ſed merces iſta recipitur celeriter, ſolvitur liberaliter, deſervitur, hoc eſt ipſam meretur quis faciliter, poſſidetur perenniter. De primo; Ecce venio cito, & Apoc. 22 merces mea mecum eſt; Cito venit Luc. 2 in morte: Qua hora non putatis filius hominis veniet. Quare cito venis Domine Jeſu? Certe ut cito remuneret bo- Luc. 23 nos. Sed quando poteſt hoc cito fieri? quando hodie mendicus, cras rex fieri poſſet, quando hodie non habens denarium, cras haberet mille marchas. Certe attende latronem qui non craſtina, ſed eadem die in patibulo, & in paradiſo fuit. Unde neque de iſta ſubitatione tantæ mercedis diffidas, audi quod dicitur: Facile eſt in Eccli. 11 oculis Dei ſubito honeſtare pauperem. Benedictio Dei in mercedem juſti feſtinat. Illa inquam benedictio, de qua: Venite benedicti patris mei Matth. 25 &c. Sicut autem feſtinatur merces juſtorum in cælo, ita & perverſorum in inferno; Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad infernum deſcendunt. De ſecundo; Merces ve- Job. 21 ſtra, &c. Liberaliter enim ſolvitur, Matth. 5 quod copioſe datur; Ego protector Gen. 15 tuus ſum, & merces, &c. Protector eſt in præſenti; protegit enim nos Deus ſicut gallina pulliculos ſuos ſub alis. Pſ. Protegar in velamento ala- Pſalm. 60 rum ſuarum. Una ala eſt innocentia, altera pœnitentia. Quicumque extra has alas venerit per culpam, a milvo ſæviſſimo, ſc. diabolo, rapietur ad pœnam. Auguſt. Sic ſunt diabolus, & angeli ejus; quaſi milvi ſub gallinæ alis ſimus, & non poterit nos contingere. Merces autem noſtra Chriſtus eſt in futuro, magna per humanitatem, & magna nimis per divinitatem. Vere magni-

nimis. Auguſt. Quod Deus paravit diligentibus ſe, fide non capitur, ſpe non attingitur, charitate non comprehenditur, deſideria, & vota transgreditur, acquiri poteſt, æſtimari non poteſt. De tertio: Quicumque potum dederit, &c. non perdet mercedem ſuam. Non ait calicem vini, non aquæ calidæ, ſed frigidæ, quam omnes poſſunt habere præter eos qui ſunt in inferno. Nam dives ille guttam aquæ frigidæ habere non poterat, qui calicem aquæ frigidæ Lazaro denegaverat. Si quis crederet aliquam eſſe terram vel regnum, ubi calix aquæ frigidæ valeret ſibi mille marchas, libenter portaret illuc: ſed certe in regno cælorum quantitas mercedis multo plus excedit parvitatem meriti noſtri. Noli ergo flere pro adverſis: nihil eſt quod pateris, nihil eſt quod operaris, ſi mercedem operis attendis. Quieſcat vox tua a ploratu, & oculi tui a lacrymis, quia eſt merces operi tuo. Bernardus. Si labor terret, merces, invitet: unuſquiſque ſecundum ſuum laborem mercedem accipiet. Ne autem de tanta mercede propter parvitatem nimium diffidas, ecce fidejuſſores habemus Apoſtolos, & prophetas: Da mercedem Domine ſuſtinentibus te, ut prophetæ tui fideles inveniantur, quaſi diceret: Ut fidejuſſores tui non perdant fidem. De quarto: Non verearis uſque ad mortem juſtificari, quia merces Domini manet in æternum. Juſtificari debent non ſolum mali pœnitendo, ſed etiam juſti in juſtitia proficiendo: Qui juſtus eſt, juſtificetur adhuc: Bene dicit quod merces Domini manet in æternum. Non enim deficit quantumcumque ipſa dividatur. O quantum diligeretis pyxidem plenam theſauro, quæ numquam evacuari poſſet, quantumcumque inde acciperetur. Talis pyxis eſt Chriſtus tenens mercedem noſtram inevacuabilem: Qui timetis Dominum, credite illi, & non evacuabitur merces veſtra. Vides ergo quod merces illa non eſt tranſitoria, ſed æterna. Aug. O regnum, o gloriam ſemper veracem, & veraciter ſempiternam: cujus lux, veritas, cujus lux charitas, cujus modus æternitas. Hæ quatuor æternæ mercedis conditiones ſignificatæ ſunt in præſenti Evangelio. Conſidera, quando, a quo, cui, quid detur. Quando? quia ſero: a quo? quia a procuratore: cui? quia noviſſimo: quid? quia denarius. Recipitur merces æterna celeriter, unde ſtatim ſero, id eſt, morte datur, finito diurno hujus vitæ labore. Secundum enim legem eodem die merces laboris reddenda eſt: ſicut dicitur: Perſolvitur etiam largiter. Unde non ab Angelo, non ab aliquo ſancto: ſed a procuratore, id eſt, a Chriſto, qui liberaliſſimus eſt dator, deſervitur faciliter. Unde noviſſimis tantum una hora laborantibus datur, ſicut latroni in cruce. Poſſidetur perenniter. Unde denarius datur, qui ſua rotunditate æternitatem ſignificat.

Matt. 10; Luc. 16; Hier. 31; Eccl. 36; Eccl. 18; Apoc. 22; Eccli. 2; Deut. 24; Luc. 23

SERMO IV.

Sic erunt noviſſimi primi, & primi noviſſimi: Verbum iſtud plenum eſt conſolatione, & trepidatione. Videre autem poſſumus in Deo, in Angelis, in hominibus, & dæmonibus quod primi noviſſimi facti ſunt. Conſideremus primatum divinum, angelicum, humanum, diabolicum. Primus enim Deus eſt æternitate: Primus, dicet ad Sion. Ecce adſum. Sion Eccleſiam, vel animam ſanctam quæ ſpeculum Dei eſt, ſignificat. Interpretatur enim ſpeculum. Speculum autem hominum, & Dei homo ſanctus. Speculum Dei eſt interius per munditiam conſcientiæ: ſpeculum autem hominum exterius per diſciplinam vitæ. Bernardus. Quos præ oculis habes, infra ordinari ſunt. Ita informati ſunt, quod totius honeſtatis, & ordinis, ipſi ſunt ſpeculum, ipſi ſunt forma. Sed primus factus eſt noviſſimus in paſſione, quia ad eum humanam naturam, quæ noviſſimo creata eſt, aſſumendo: Ego Dominus primus

Matt. 20; Iſai. 41; Homo ſanctus ſpeculum Dei, & hominum.

Digitized by Google

Iſa. 41 *Notandum* mus & noviſſimus. Sed notandum quod etiam ſecundum humanitatem Chriſtus in aliquo tamen eſt primus & non noviſſimus: in aliquo noviſſimus, & non primus, in aliquo primus, & noviſſimus: in aliquo neque primus, neque noviſſimus. Primus, & non noviſſimus eſt in reſurrectione ad vitam immortalem; nullus enim ante eum reſurrexit immortaliter: Primogenitus mortuorum, &c. *Apoc. 1* Item noviſſimus, & non primus in judicio extremo. Ipſe enim non eſt primus, qui fecit judicium, ſed erit ultimus. Item primus, & noviſſimus in naſcendo ex virgine, quia neque ante eum factum eſt, neque poſt eum fiet. Item neque primus, neque noviſſimus in paſſione, quia ante eum, & poſt eum multi paſſi. Primus quoque eſt angelus dignitate. Angelus *Dan. 10* enim angelo dignior eſt. Unde angelus Danieli dixit: Michael unus de principibus primus venit ad adjutorium mihi. De his primus fuit Lucifer, & quidam alii de corruentibus, ſuperbiendo factus eſt noviſſimus & *Ezech. 32* profundiſſimus in inferno: Ibi Aſſur, & omnis multitudo ejus, quorum data ſunt ſepulchra in noviſſimis lacis inferni. Sepulchra ſunt profunditates pœnarum, in quibus ſunt ſpeciales *Luc. 16* amici Luciferi: Mortuus eſt dives, & ſepultus eſt in inferno. Unde invidet homini noviſſimo aſcendenti ad primatum ſuum in cælo. Greg. immundi ſpiritus tanto magis aſcendere corda hominum invident, quanto a cæleſtibus ſe per elationis ſuæ immunditiam projectos vident. Primus etiam eſt homo vocatione, vel converſationis opere, de quo hic dicitur: Sic erunt noviſſimi, & cetera. Sæpe enim primus converſione erit noviſſimus in retributione. Unde Greg. A noviſſimis incœpit, dum prius latronem quam Petrum in paradiſum introduxit. Item primus eſt homo quandoque alia æſtimatione, quia ipſum meliorem, vel digniorem reputat, & tamen noviſſimus eſt divino judicio quam appareat in primo. Gloſ. Qui majores viden-

A tur, multo ſunt minores in judicio. Item primus eſt homo propria præſumptione, meliorem, & digniorem ſe aliis reputans, & hic erit noviſſimus in meritorum manifeſtatione: Non diſcumbas in primo loco, ne *Luc. 14* forte honoratior te ſit invitatus ab illo, & veniens qui te, & illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum, & tunc incipias cum rubore noviſſimum locum tenere. In initio cæteris excellentior exhibetur: Unde clarior cæteris ad tempus oſtenditur. Item primus eſt homo tranſgreſſione: Manus principum, & magiſtratuum fuit *1 Eſdr. 9* in trangreſſione hac prima, & talis erit noviſſimus in pœna: non noviſſimus intrando, sed noviſſimus in

B reddendo: Non exiet inde, donec reddiderit noviſſimum quadrantem. *Mat. 5* Primus eſt diabolus iniquitate. Unde dicitur, quod omnes habitantes in terra, id eſt, terreni peccatores adorabunt beſtiam primam. Primus au- *Apoc. 1* tem eſt diabolus, & noviſſimus iniquitate, quia ante eum, & poſt eum *Hier. 50* nullus peccabit. Primus eſt hominum comeſtor, & noviſſimus exoſſator: Primus comedit eum rex Aſſur, iſte noviſſimus exoſſavit eum Nabuchodonoſor rex Babylonis. Aſſur & Nabuchodonoſor diabolum ſignificant, qui comedet hominem in culpa æterna, quando omnes vires animæ ener-

C vabuntur, quia facit diabolus hominum anguſtias æternas non timere in culpa, in quibus ipſe cum ſuis membris jam ſedet in gehenna. Ideo in comedendo dicitur Aſſur, quod interpretatur tollens auguſtias, in exoſſando Nabuchodonoſor, quod interpretatur ſedens in anguſtia ignita.

Digitized by Google

DOMINICA IN SEXAGESIMA.

Sermo I.

Luc. 8 QUOD *autem in terram bonam : hi ſunt qui in corde bono, & optimo verbum retinent, & fructum afferunt in patientia* : Quoniam ſecundum B. Gregorium: Lumen intelligentiæ humilitas aperuit, ſuperbia vero abſcondit. Hinc eſt quod Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſciens ſic eſſe placitum ante Deum patrem ſuperbis, & elatis hominibus (ad reprimendum ſuperbiam intellectus in audiendo, & intelligendo) regnum Dei nunciat in parabolis, ſed humilibus ejus diſcipulis, quibus datum eſt noſſe miniſterium regni Dei: ſenſum Dei in parabola hodierni evangelii aperuit, cum dicit in verbo propoſito, quod eſt finis expoſitionis prædictæ parabolæ. *Quod autem in terram bonam. Hi ſunt qui corde &c.* In quo quidem verbo valde ordinate proceditur: nam ſicut videmus, quod terra ad hoc, quod fructificet: Primo debet præparari, deinde ſeminari, poſtea fructus ex ea tolli, ſic in verbo propoſito. Primo notatur noſtri cordis debita præparatio. Secundo divini ſeminis firma ſuſceptio. Tertio recepti ſeminis temporanea fructificatio. Primo ergo notatur noſtri cordis debita præparatio cum dicit: *Quod autem in terram bonam*. Iſta bonitas terræ, nihil aliud eſt quam bona præparatio noſtri cordis. Secundo notatur divini ſeminis firma ſuſceptio: cum dicit: *Hi ſunt qui corde bono & optimo*. Sed tertio notatur recepta ſeminis temporanea fructificatio: cum ſubinfert. *Et fructum afferunt in patientia*. Eo quod perſecutiones patienter ſuſtinent propter verbum Dei & omnia mala pœnæ ſuæ illata, ſive innata. Primo ergo in verbo propoſito notatur noſtri cordis debita

A præparatio, cum dicit: *Quod autem in terram bonam*. Debemus autem noſtrum cor, quod ſub metaphora bonæ terræ Chriſtus deſcribit, ad modum terræ materialis præparare. Eſt autem terra materialis bene præparata & ad fructum diſpoſita, quando eſt primo a malis radicibus extirpata. Secundo aquis pluvialibus irrigata. Tertio caloribus ſolis oppoſita. Ut ſic calore ſolis vivifico incaleſcat: ut poſſit jactata ſemina vegetare. Per hunc modum ſi volumus quod cor noſtrum ſit bene præparatum, & ad fructum bonæ operationis diſpoſitum: primo debet extirpari a ſpinis peccatorum omnium: ſecundo irrigari aquis pluvia-

B libus lacrymabilium compunctionum ſed tertio debet inflammari incendiis divinorum deſideriorum. Quorum calore vivifico poſſit vegetare receptum verbum Dei & retentum, ut poſſit pullulare in germen bonæ operationis. Primo debet terra noſtri cordis extirpari malis radicibus peccatorum. Unde dicitur: Qui operatur terram ſuam, ſatiabitur panibus, qui autem ſectatur otium, ſtultiſſimus eſt. Qui operatur terram propriæ conſcientiæ evellendo ex ea vepres vitiorum; gladio acutæ compunctionis extirpando ſpinas peccatorum, exercitio

C confeſſionis: & amovendo urticas malorum deſideriorum, exercitio diſciplinæ & mortificationis: ſatiabitur panibus bonorum operum. Qui autem ſectatur otium & dimittit ea ſterileſcere ſpinis vitiorum vepribus peccatorum, & urticis malorum deſideriorum, ſtultiſſimus eſt. Ergo bonum eſt operari terram tuam, ut educans panem de terra: & vinum lætificet cor hominis ſecundum quod dicitur In Pſalm. Ut educas panem bonæ operationis ad reficiendum, de terra propriæ conſcientiæ: & vinum in terra devotionis ad lætificandum, ſecundo debet terra noſtri cordis irrigari aquis pluvialibus lacrymabilium compunctionum. Unde Judicum: Da mihi benedictionem,

Marginal notes: Prov. 12 & 28 (beside "Qui operatur terram ſuam"); Pſal. 103 (beside "dicitur In Pſalm."); Jud. 1 (beside "de Judicum").

Digitized by Google

nem, quia terram arentem dediſti mihi, da & irriguam aquis. Fidelis anima cognoſcens exprimentaliter lacrymarum abundantem effuſionem, & cordis affluentem compunctionem: non eſſe a ſeipſa, ſed a Deo: ideo ab ipſo petit benedictionem ſuæ curationis: Da mihi benedictionem, quia terram arentem dediſti mihi, ſcil. terram conſcientiæ: da & irriguam lacrymabilium compunctionum. Huic convenit, quod dicitur in Pſal. Anima mea ſicut terra ſine aqua tibi: Velociter exaudi me domine, defecit ſpiritus meus. Cognoſcens David fidelis animam ſuam ad modum terræ aridæ non poſſe producere germen bonæ operationis ſine aqua lacrymabilis compunctionis, & irrigua mentalis devotionis, petit hoc a Domino cum inſtantia devotæ orationis dicens: Velociter exaudi me: dando irriguum interioris devotionis, & exterioris lacrymationis: quia defecit ſpiritus meus præ ariditate internæ devotionis & ardore terrenæ affectionis. Tertio debet terra noſtri cordis inflammari incendiis divinorum deſideriorum. Unde dicitur: Sol in aſpectu annuntians in exitu vas admirabile, opus excelſi in meridiano exurit terram. Sol juſtitiæ Chriſtus Deus noſter habens ſpecioſitatem in aſpectu interiori quantum ad divinitatem: & in aſpectu exteriori quantum ad humanitatem eſt vas admirabile: quia contentivum incomprehenſibilis divinitatis: in ipſo enim habitat totaliter plenitudo divinitatis; dicitur opus excelſi. Nam etſi excelſus formet omnes adjuvando naturam, tamen ſpecialiter Chriſtum formavit operando ſuper naturam; hic in meridiano exurit terram, ſcil. terrenum cor, quando eſt in ardentiſſimo deſiderio ſui. Sequitur. *Hi ſunt qui corde bono & optimo verbum retinent.* Ubi notatur ſecundo divini ſeminis firma ſuſceptio. Ad hoc ut verbum Dei in audiente afferat fructum: debet ſecundum inſtructionem hodierni Evangelii. Primo recipi, ſive audiri reverenter cum mentis quietatione. Secundo debet retineri firmiter ſive credi: cum unionis adhæſione. Sed tertio debet intelligi diligenter cum operis executione. Primo verbum Dei debet reverenter recipi ſive audiri cum mentis quietatione: eo quod in hodierno Evangelio dicit Dominus: Quod autem in ſpinis cecidit hi ſunt qui verbum audiunt & a ſolicitudinibus & divitiis & voluptatibus vitæ euntes ſuffocantur & non referunt fructum. Unde Gr. Perturbatæ mentes ſæcularium eo ipſo clamant quod in quiete ſunt: quia a vera ſapientia diverſæ ſunt, ſc. fide & moribus. Dei ſecreta non cognoſcimus niſi virtutum deſideriis jungamur, quia vivacius verba Dei mens penetrat, cum admittere curarum ſæcularium tumultum recuſat. Siquidem verba ſapientis audiuntur cum ſilentio. Hoc attendens Maria Magdalena ſecundum quod dicitur; Sedens ſecus pedes Domini audiens verbum illius; ſedens per mentis tranquillitatem: non diſcurrens per cordis diſtractionem. Quia ſicut dicit Greg. Oportet deſiderantem ſapientiam diſſolvi a curis & diſtractionibus: ſiquidem qui minoratur actu percipiet ſapientiam: ſecus pedes Domini: per cordis humiliationem: quia obſtaculum veritatis eſt tumor ſuperbiæ; qui dum flat, obnubilat, audiebat verbum illius per auditus inclinationem & oblivíſcens populum Judaicum, & domum patris ſui diaboli per imitationem. Secundo debet retineri ſive credi firmiter, cum unionis adheſione. Unde de illis, qui non bene retinent, dicit Dominus. Nam quod ſupra petram; hi ſunt, qui cum audierint & cum gaudio ſuſcipiunt verbum; & hi radicem non habent, quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Sed de hic qui firmiter credunt, ſive retinuerunt adjungit dicens: Quod autem in terram bonam, hi ſunt qui corde bono & optimo audiunt verbum & fructum afferunt in patientia, eo quod per-

Pſalm. 142 · *Eccli.* 43 · *Greg. lib.* 39 *mor.* · *Luc.* 10 · *Greg. lib.* 33 *mor.* · *Luc.* 8

A B C

perſecutiones & quælibet mala pœnæ patienter ſuſtinent propter verbum Dei. Tertio debet intelligi patienter cum operis executione, quia de illis, qui audierunt & operi mancipare neglexerunt, dicit Matth. Omnes qui audiunt verbum regni & non intelligunt, venit diabolus & tollit verbum de corde eorum, ne credentes ſalvi fiant. Sed de his qui intellexerunt cum operis executione addit dicens: Quod autem in terram bonam ſeminatum eſt, hic eſt, qui audit verbum & intelligit, & fructum affert, & facit aliud quidem centeſimum, aliud autem ſexageſimum, aliud vero triceſimum. In terram bonam verbum ſeminatur, quod intelligitur & opere completur: & tunc verbum facit fructum triceſimum in conjugatis, ſexageſimum in continentibus, ſed centeſimum in virginibus. Meritum ergo conjugatorum per triceſimum, qui conſurgit ex ternario & denario intelligitur: quia conjugati habent fidem Trinitatis & adhærent decem præceptis legis, per numerum autem ſexageſimum, qui conſurgit ex ſenario & denario, intelligitur meritum continentium: quia continentes debent adhærere decem præceptis legis, & inſuper ſex operibus miſericordiæ, quæ in hoc verſu continentur.

Matth. 13

Viſito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

Debet enim continens viſitare infirmos, cibare & potare, jejunos, redimere captivos, tegere nudos, colligere peregrinos, &, condere ſive ſepelire mortuos. Meritum namque virginum ratione ſuæ perfectionis per centeſimum numerum deſignatur. Unde a centeſimo & deinceps ratione ſuæ perfectionis & nobilitatis in dexteram computatur. Tamen ad dilucidandum melius verbum propoſitum, quare in iſto numero & non in alio voluit Deus exprimere merita illorum trium ſtatuum: non eſt prætermittendum quod dicunt in arte computationis periti: eo quod per hoc velut artificialis & propria videbitur appropriatio meritorum ad merita. Numerus enim digitorum habet fieri per quinque digitos manus, quos periti in arte ſic appellant, videlicet pollicem, indicem, medium, medicum, auricularem. Rationem vero quare ſic per ordinem nominantur, ratione brevitatis omitto. Auricularis ſive digitus parvus, in palma poſitus ſive reflexus ſignat unitatem. Sed medicus, qui juxta digitum parvum, in palma poſitus ſignat dualitatem cum auriculari. Medius vero, qui eſt in medio digitorum, eodem modo poſitus cum prædictis duobus, ſignat trinitatem. Deinde ſecundum iſtum modum non eſt ultra procedere: ſed auricularis erectus, medio & medico jacente ſignat quaternitatem. Jacente vero medio in palma & auricularis & medius erectus ſignat quinque. Medico autem jacente cum auriculari & medius erectus ſignat ſex. Item auricularis ſignat extenſus octo, ſed medius ſimiliter extenſus ſignat novem, index vero poſitus in medio pollice decem, ſed per conjunctionem rectam indicis ad pollicem, numerus centeſimus ſignatur. Per amplexum vero mollem & conjunctionem pollicis & indicis tricenarius numerus ſignatur: per quem numerum ſane congrue Dominus meritum conjugatorum expreſſit, propter illorum mollem amplexum & unionem carnalem. Index ſiquidem firmiter conſtrictus ſuper pollicem in modum crucis, numerum ſexageſimum ſignat. Per quem numerum convenienter intelligitur meritum continentium, quorum vita eſt reſtricta a voluptuoſa delectatione carnis per ſuperpoſitionem rationis ad ſenſualitatem, propter voluntariam aſſumptionem crucis. Sed per centeſimum, cujus computatio ratione ſuæ perfectionis fit per rectam indicis conjunctionem ad pollicem, valde eleganter exprimitur. meritum virginitatis ratione ſuæ perfectionis, quia virgines vitam angelicam & cæleſtem, inquan-

Nota.

quantum poſſunt, ducunt. Tertio in A verbo propoſito notatur recepti ſeminis temporanea fructificatio cum dicit: *Fructum afferunt in patientia*. Nam illi, qui primo purgaverunt cor a ſpinis omnium peccatorum, & receperunt, verbum reverenter cum mentis quietatione, afferunt ſpectabilem fructum puritatis munditiæ pulchrificantis. Secundo qui cor compleverunt aquis lacrymabilium compunctionum, & retinuerunt ſive crediderunt verbum firmiter, afferunt fructum utilem claritatis intelligentiæ gratiæ illuminantis. Tertio illi, qui inflammaverunt cor incendiis divinorum deſideriorum, & intellexerunt verbum diligenter cum B operis executione, afferunt fructum oblectabilem familiaritatis divinæ dulcorantis. Et ſic talis fructus eſt optimus: eo quod habet ſpecioſitatem in aſpectu, utilitatem in affectu & delicioſitatem in guſtu. Primo ergo qui expurgaverunt cor a ſpinis omnium peccatorum & vitiorum, & receperunt verbum reverenter cum mentis quietatione, afferunt ſpectabilem fructum puritatis munditiæ pulcrificantis. Unde dicitur: Melior eſt acquiſitio ejus acquiſitione auri & argenti primi & puriſſimi fructus ejus. In avida enim acquiſitione auri & argenti cupidi & avari homines fiunt deteriores, C Deo & angelis abominabiles, & etiam dæmonibus in fœditate culpæ ſimiles: ſed in acquiſitione pulchritudinis munditiæ, quæ conſiſtit in unitate gratiæ & trinitate virtutum theologicarum, ſcil. fidei, ſpei, & charitatis anima redditur Deo amabilis, angelis deſiderabilis, & etiam dæmonibus terribilis: propter hoc melior eſt acquiſitio puritatis & munditiæ acquiſitione auri & argenti. Sed quoniam per cordis munditiam anima incipit producere mundos fructus, & Deo acceptabiles. Ideo dicitur primi & puriſſimi fructus ejus. In tantum enim divina ſapientia diligit animas habentes iſtam puritatem munditiæ, ut omnia opera ejus ſibi appropriet, & divinos fructus eos vocet, ſecundum quod dicitur: Obaudite me divini fructus, & quaſi roſa plantata ſecus decurſus aquarum fructificate. Unde qui habent iſtam puritatem munditiæ in cogitatione, affectione & locutione, adeo in Dei formam & pulchritudinem gratiæ transformantur totaliter; ut deificentur, ſperando, cogitando, ſapiendo, & loquendo, & ita divini fructus appellantur. Et quemadmodum roſarum decorem natura producit inter ſpinas: ita anima decorem pulchritudinis munditiæ non producit, neque ſervat odoriferum fructum caſtitatis interioris in corde, & exterioris in corpore, niſi inter ſpinas acutarum diſciplinarum pœnitentiæ: ideo dicuntur roſæ plantatæ ſecus decurſus aquarum, id eſt, divinarum influentiarum, fructificare fructus lucis & honeſtatis in omni juſtitia & veritate. Secundo qui cor compleverunt aquis lacrymabilium compunctionum, & retinuerunt ſive crediderunt firmiter, afferent fructum claritatis & intelligentiæ illuminantis. Unde dicitur in Pſalm. In lege Domini fuit voluntas ejus, & in lege ejus meditabitur die ac nocte, & erit tamquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo. Primo enim prædicator debet applicare voluntatem ad legem divinam, ut quod intelligit, opere compleant, & deinde meditati in lege ejus die ac nocte, qualiter debeat alios inſtruere, quia tunc erit tamquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, id eſt, divinarum influentiarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo. Sed multi dant fructum non ſuum; eo quod volunt humeris aliorum onera gravia & importabilia imponere, ipſi autem nolunt digito ea movere. Alii autem proferunt fructum non in tempore ſuo, ſed ante tempus ſuum; eo quod ſua auctoritate volunt prius docere quam diſcere, & ideo verbum eorum ſæpe

Prov. 3
Eccli. 39
Pſalm. 1
Mat. 23

ratione ſcandali & ignorantiæ, & malæ vitæ defluit in vanum per contemptum audientium. Quia cujus vita deſpicitur, reſtat ut ejus prædicatio contemnatur. Tertio qui inflammaverunt cor incendiis divinorum deſideriorum & intelligunt verbum diligenter cum operis executione, afferunt oblectabilem fructum familiaritatis dulcorantis. Unde dicitur: Sub umbra illius, quem deſiderabam ſedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo. Sub umbra refrigerantis gratiæ, ab actu carnalis concupiſcentiæ, & ab ardore exitialis avaritiæ: illius, ſcilicet Chriſti cum vehementi affectione ſedi per mentis quietationem, non diſcurri per mentis diſtractionem, quia qui minoratur actu percipiet ſapientiam, & tunc fructus ejus dulcis gutturi meo propter ſapientialem oblectationem. Rogemus ergo, &c.

Cant. 2

SERMO II.

Luc. 8

EXiit qui ſeminat, &c. Seminat doctor verba Dei, ſeminat juſtus bona opera. Conſiderandum autem quid, quantum, ubi, quando ſit ſeminandum. Sicut enim in materiali, ita etiam in ſpirituali ſeminatione requiritur ſeminis bonitas, ſeminantis liberalitas, telluris fœcunditas, temporis congruitas. De primo: Seminate vobis in juſtitia & metite in ore miſericordiæ, innovate vobis novale, &c. Seminate, inquam, docendo vel operando. Si enim bonum ſeminas, bonum & metes. Quid ergo eſt quod perverſi ſæpe dicunt, ad regnum cœlorum utique veniemus: Si urticam vel zizaniam ſeminares ſtulte, triticum expectares? Quæ enim ſeminaverit homo, hæc & metet. Si bonum, bonum: ſi malum, malum. Fili non ſemines mala in fulcis injuſtitiæ, & non metes eam in ſeptuplum, videlicet in gehenna: ubi ſeptem pœnæ ſunt, ignis, vermis, fœtor, fumus, tenebra, vincula, frigus. Auctoritas patet. De ſecundo: Qui

Oſea 10

Gal. 6
Eccl. 7

Pœnæ ſeptem ſeptem.

A parce ſeminat, parce & metet: & qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet: unuſquiſque prout deſtinavit in corde ſuo non ex triſtitia aut ex neceſſitate: hilarem enim datorem diligit Deus. Si ergo vis multum fructum colligere in futuro, multa debes bonorum operum ſemina ſpargere in præſenti. Bernard. Modica ſeminis detractio non modicum eſt meſſis detrimentum. Licet multa opera ſint gravia & ſenſualitati lacrymoſa, tamen tempore meſſis triſtitia ſeminantis vertetur in gaudium metentis. Pſalm. Qui ſeminant in lacrymis, in exultatione metent: Lætabuntur coram te, ſicut qui lætantur B in meſſe. Greg. Nequaquam retributionis gaudium de æternitate colligitur, quod non hic prius prævia tribulatione ſeminatur. Certe libenter multos denarios dares ei, qui tibi ſine peccato pro unoquoque poſt annum, centum redderet. Et certe Deus centuplum redderet tibi pro ſingulis bonis: Ortum fecit fructum centuplum. De tertio: Seminavit Iſaac in terra illa, & invenit in ipſo anno centuplum. Terra iſta bona, eſt cor bonum, vel bona voluntas: Quod autem in terram bonam cecidit, ortum fecit fructum centuplum. Secundum autem Matthæum: Aliud C centeſimum, aliud ſexageſimum, aliud trigeſimum. Secundum Gloſſam: Centeſimum in virginibus, ſexageſimum in viduis; trigeſimum in conjugatis. Semina ergo hujus fructus facienda non ſolum ſunt Dei verba, ſed bona opera. Semina enim ſunt orationes, eleemoſynæ, jejunia, peregrinationes, & his ſimilia. Sed hæc ſeminantur juxta viam, quando fiunt pro apparentia: ut videantur a tranſeuntibus, facientes contra illud: Abſconde eleemoſynam in ſinum pauperis: & ideo pereunt. Greg. O miſeri, qui affectantes laudes hominum, in ſemetipſis diſſipant fructus laborum: dum, quia ſe alienis oculis oſtendere appetunt, damnatur, quod agunt. Seminatur ſupra petram, quando

2 Cor. 9

Pſalm. 125
Iſa. 9

Luc. 8
Gen. 26

Luc. 8

Matth. 13

Eccli. 29

Digitized by Google

do fiunt corde duro, quod nolunt A indulgere in ſe peccantibus: & ideo iſta ſemina pereunt. Joannes Chryſ. Fruſtra offert munus ad altare, qui conſcius eſt ſibi, quod frater ſuus habet aliquid adverſum ſe. Seminatur in ſpinis, quando non vis reſtitutiones facere de injuſtis poſſeſſionibus: & ideo pereunt. Aug. Si res aliena, propter quam peccatum eſt, cum reddi poſſit, non redditur, non agitur pœnitentia, ſed fingitur. Quia ergo in terram bonam ſemina bonorum operum non veniunt, nullum æternæ vitæ fructum afferunt. De talibus poteſt dici illud: Seminaſtis multum & intuliſtis parum. De quarto: Mane ſemina ſemen tuum, & veſpere non B ceſſet manus tua: quia neſcis quid magis oriatur hoc aut illud, id eſt, quid acceptius ſit Deo. Mane & veſpere, id eſt in pueritia & ſenectute: ſecundum Gloſſam: Bonum eſt viro cum portaverit jugum ab adoleſcentia ſua. Utroque autem tempore inſtanter eſt ſeminandum, quia utroque tempore quamdiu ſeminare poſſimus, eſt incertum. Bernard. Mors non parcit ætati, ubique ſenibus eſt in januis, juvenibus autem in inſidiis: Certe ſi aliquis rex haberet bonam terram & concederet tibi quidquid velles, & quantum velles, & ubi velles, & quando velles, ſeminares infra ſeptem annos, puto quod non C libenter pro tritico zizaniam, pro coro, id eſt, magna quantitate ſolum granum, pro bona terra in petroſis, pro ſeptem annis ſeptem diebus, vel ſeptem horis ſeminares. Quare ergo ſtultus & miſer homo mala opera pro bonis, parciſſima bona pro multis, in malo corde pro bono, brevi tempore pro longo ſeminat: cum tamen modo ſeminare deberet, unde in perpetuum quieſcendo viveret: Sex annis ſeminabis terram tuam, & congregabis fruges ejus: Anno autem ſeptimo dimittes eam, &c. Per ſex annos ſignificatur vita præſens, quæ ſex ætatibus conſtat. Unus autem annus quo quieſcendum erat, vitam æternæ quietis ſignificat. Si ergo aliquos annos ſeminando neglexiſti, ſemina plus in aliis.

Aggei 1
Eccli. 11
Gloſſ. in hanc loc. Thren. 3
Exod. 2

SERMO III.

Exiit qui ſeminat, &c. Eſt ſemen ſcientiæ, pœnitentiæ, miſericordiæ, juſtitiæ. De primo: Semen eſt verbum Dei. Hoc ſemen Dei doctos requirit ſeminatores: Labia ſapientum diſſeminabunt ſcientiam. Sed heu hoc ſemen, ſicut ſeminator Chriſtus oſtendit, quandoque ab avibus rapitur, qandoque æſtu exuritur, quandoque ſpinis opprimitur. Aves autem ſunt dæmones. Æſtus perſecutores. Spinæ temporalium ſolicitudines. Econtrario perverſi ſeminant ſemen erroris & falſitatis: Venit inimicus ejus & ſuperſeminavit zizaniam, id eſt erroneas & falſas doctrinas. Sicut quidam modo ſeminant ſimplicem fornicationem non eſſe mortale peccatum, & hujuſmodi. Cum tamen dicat Apoſtolus: Fornicatores & adulteri regnum Dei non poſſidebunt. De ſecundo. Qui ſeminant in lacrymis in exultatione metent. Quot modo tribulationes habueris, quot lacrymas pro peccatis effuderis, quot peccatorum confeſſiones feceris, quot cibis abſtinueris, quot mortificationes aſſumpſeris, tot pœnitentiæ ſemina jacis. Semina ergo lacrymando in contritione, & metes exultando in retributione: immo certe Angeli metunt exultando, quod nos ſeminamus ſuſpirando. Bernardus. Quoniam ſpectaculum facti ſumus, & angelis, & hominibus, ſi ſeminemus exemplum bonum per bona opera, ſeminamus angelis gaudia per occulta ſuſpiria. Econtrario carnales ſeminant ſemen carnalitatis omni loco & tempore, quo poſſunt. Sed væ eis: Qui ſeminant in carne, de carne & metent corruptionem. De tertio: Qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet. Unuſquiſque prout deſtinavit in corde ſuo non ex triſtitia, aut ex neceſſitate: hilarem enim datorem diligit Deus, &c. Auguſtin. Opera miſericordiæ ſemina noſtra ſunt. Si ergo ſeminas in agro pau-

Luc. 8 a
Ibid. b
Prov. 15
Mat. 13
1 Cor. 6
Pſalm. 125
Gal. 6
2 Cor. 9

Digitized by Google

pauperum Domini pecuniam, panem, veſtem, hoſpitium, non ſolum centuplum, immo fructum milleſimum recipies: Pietas ad omnia utilis eſt, promiſſionem habens vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ. Joannes Chryſoſtom. O quanta beatitudo pro parvis magna recipere, æterna pro brevibus, pro morituris ſemper viventia, & habere Dominum debitorem! Econtrario: Avari ſeminant ſemen cupiditatis: In arenarum telis erit vitulus Samariæ: quia ventum ſeminabunt & turbinem metent. Vitulus aureus amorem pecuniæ ſignificat, quod eſt idolum avarorum. Omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, quod eſt idolorum ſervitus, non habet hereditatem in regno Dei. Tela araneæ inſtabilitatem temporalium ſignificat. Multo enim labore texitur, facile deſtruitur, ſicut temporalia. Unde avari ſunt araneæ diaboli. Ad modum enim araneorum, quando telam temporalium componunt exterius, ſe eviſcerant interius. Sic avari quando telas temporalium componunt, ventum quidem cupiditatis per uſuras, per rapinas, per illicita lucra ſeminant; ſed turbinem damnationis metent. De quarto: Seminanti juſtitiam merces fidelis, docendo, operando, judicando. Seminanda eſt juſtitia, ut juſta ſit doctrina, iuſta vita, bona temporalia iuſta ſunt pro iuſtitia. Quo modo autem ſeminares niſi prius arares? Arabit Judas, confringet ſibi ſulcos Jacob, ſeminate vobis in veritate iuſtitiam, & metite in ore miſericordiæ, innovate vobis novale. Tempus autem requirendi Dominum, qui cum venerit docebit vos iuſtitiam. Araſtis impietatem, iniquitatem meſſuiſtis, comediſtis frugem mendacii. Judas confitens interpretatur. Confitens ergo arat, dum vomere confeſſionis aperit terram cordis. Unde Auguſtinus quibuſdam ait: Semen ſeritis devotis cordibus tamquam ſulcata invenientes pectora noſtra aratro confeſſionis. Confringere autem contritionis eſt, frangit enim contritio duritiam cordis. Deinde ſeminanda eſt iuſtitia. Legitur enim in præſenti Evangelio ſemen aruiſſe, quod humorem non habuit: ideo humore gratiæ & lacrymarum riganda ſunt ſemina bonorum operum: Effundam aqua ſuper ſitientem, & fluenta ſuper aridam. Effundam ſpiritum meum ſuper ſemen tuum. E contrario iniuſti ſeminant ſemen iniquitatis & iniuriæ. Sex ſunt quæ odit Dominus, & ſeptimum deteſtatur anima eius: oculos ſublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium ſanguinem, cor machinans cogitationes peſſimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem mendacia, teſtem fallacem, & eum, qui ſeminat inter fratres diſcordias, hoc eſt peſſimum ſemen detractorum. Ecce in prædictis verbis Salomon deſcribit vitia oculorum, manuum, pedum, cordis, linguæ, cuiuslibet unum vitium, ſolius vero linguæ infeliciſſimæ tria vitia deſcribens, videlicet, mendacium, falſum teſtimonium, diſcordiæ ſeminatorem.

[Margin: 1 Tim. 4; Oſee 8; Eph. 5; Prov. 11; Oſee 10; Iſai. 44; Prov. 6; B; C]

SERMO IV.

Aliud cecidit in terram bonam. Quadruplex eſt terra bona. Materialis, virginalis, ſpiritualis, æternalis. De materiali: In ſudore vultus tui, &c. Hoc eſt contra otioſitatem. Gregorius. Numquam eſt amor Dei otioſus, & cetera. Libenter ſudorem laborum pro illo ſuſtineamus, qui pro nobis ſudavit ſanguinem: Factus eſt ſudor eius, &c. Sequitur donec revertaris ad terram, de qua ſumptus es. Hic reprehendit ſuperbiam: Quid ſuperbis terra & cinis? Merito enim debet eſſe ſubiectus, qui de terra, quæ omnium pedibus conculcatur, eſt aſſumptus. De virginali quæ eſt beata Virgo Maria dicitur: Fons aſcendebat de terra. Fons Chriſtus eſt. Pſalmus: Sitivit anima ad Deum fontem vivum. Gregor. Bone Jeſu fons indeficiens.

[Margin: Luc. 8; Terra bona quadruplex. Gen. 3; Eccl. 10; Gen. 2; Pſal. 41]

ficiens & humana corda reficiens : A
ad te curro, te ſolum ſitiens, tu ſo-
lus mihi es ſufficiens. Fons aſcende-
bat de terra, quando Chriſtus naſce-
batur de Maria. De qua terra. Ter-
ra illa inculta facta eſt velut hortus
Ezech. 36 voluptatis. Terra inculta eſt Maria
Virgo intacta : & tamen fœcunda.
In hoc horto herbas virtutum, flo-
reſque exemplorum colligamus: Flo-
Eccli. 24 res mei fructus honoris. De ſpiritua-
li, quæ eſt cor humanum, vel ani-
ma, dicitur in hoc Evangelio : Quod
autem in terram bonam, hi ſunt qui
in corde bono, &c. Hæc terra arida
eſt, quando humore gratiæ caret. Pſ.
Pſal. 142 Anima mea ſicut terra ſine aqua ti-
bi. Joannes Chryſoſtomus : Neque B
gratia ſine voluntate aliquid opera-
tur ; neque voluntas ſine gratia: nam
terra non germinat, niſi pluviam ſu-
ſceperit, neque pluvia fructificat ſine
terra. Et ideo a patre noſtro, ſcili-
cet Deo debemus petere irriguum ſi-
gnificatum: Ubi Axa ſedens & ſu-
Jud. 1 ſpirans dixit patri ſuo : Terram aren-
tem dediſti mihi, &c. expone hiſto-
riam diligenter. De æternali : Beati
Matth. 5 mites, quoniam ipſi poſſidebunt ter-
ram: hanc terram utique de qua Pſ.
Pſalm. 141 Portio mea Domine in terra viven-
Num. 14 tium : Terra, quam circuimus, eſt
valde bona & ſi propitius fuerit Do-
minus, inducet nos in eam, & tra-
det humum lacte & melle manantem.
Lacte humanitatis & melle divinita-
tis. Secundum hanc quadruplicem
terram quadruplex eſt ſemen, vide- C
licet generationis, redemptionis, eru-
ditionis, boni operis. Primum eſt cor-
pus noſtrum, quod ſeminatur in ter-
1 Cor. 15 ra materiali : Seminatur in corruptio-
ne, ſurget in incorruptione, ſemi-
natur in ignobilitate, ſurget in glo-
ria, ſeminatur in infirmitate, ſur-
get in virtute, ſeminatur corpus ani-
male, ſurget corpus ſpirituale. In
hoc loco tangit Apoſtolus quatuor
dotes corporis glorificati : in incor-
ruptione, impaſſibilitatis: In gloria,
claritatis : in virtute, agilitatis: in
ſpirituali, ſubtilitatis notatur. Secun-
dum ſemen eſt Chriſtus ſeminatus in
terra virginali : Benedicentur in ſe- Gen. 22
mine tuo omnes gentes : In ſemine Gal. 3
tuo, qui eſt Chriſtus. Tanta in ter-
ris caritas, ſeu cariſtia erat, quod
niſi Dominus hoc ſemen ſeminaſſet,
totus mundus periiſſet : Niſi Dominus Iſai. 1
exercituum reliquiſſet nobis ſemen,
quaſi Sodoma fuiſſemus, &c. Væ in
Sodoma hoc eſt in ſæculo remanen-
tibus, ſed non. Væ, ſæculum tam-
quam Sodomam relinquentibus. Ter-
tium ſemen eſt verbum Dei, & ſe-
minatur in terra ſpirituali: hoc au-
tem facit fructum triceſimum in in-
cipientibus. Triginta enim ſunt ter
decem : incipientes ergo quaſi dena-
rium multiplicant, dum decem man-
data miſericordiæ ſervata per terna-
rium contritionis, confeſſionis, ſa-
tisfactionis recuperant. Sexaginta au-
tem facit in proficientibus per ſex
opera miſericordiæ qui denarium per
ſenarium ducunt, dum decem man-
data cum ſex operibus miſericordiæ
offerunt. Centeſimum autem facit in
perfectis omnia relinquentibus: Cen-
tuplum accipient. Nunc in tempore Matt. 19
iſto addidit. Marcus : quod etiam ſi- Mar. 10
gnificatum eſt, ubi dicitur: Semina- Gen. 26
vit Iſaac in terra illa, & invenit in
ipſo anno, id eſt, in hac vita, cen-
tuplum. Quartum ſemen eſt opus me-
ritorium, quod ſeminatur in terra
æternali: Qui ſeminat in ſpiritu de Gal. 6
ſpiritu metet vitam æternam. Bo-
num autem facientes non deficiamus,
tempore enim ſuo metemus. In cœ-
lo utique ſeminamus, ex quo in cœ-
lo metemus. O ſi aliquis potens quan-
doque nobis vellet dare de bona ter-
ra, quam una die ſeminare poſſe-
mus: unam horam unius diei nolle-
mus negligere : & ecce de regno cœ-
lorum tantum nunc habemus, tantum
metemus quantum nunc ſeminamus :
Qui ſeminat in benedictione de bene- 2 Cor. 9
dictionibus & metet. Quare ergo ſtulti
tempus perdimus, & ſeminare bona
opera negligimus?

DO-

Digitized by Google

A

DOMINICA IN QUINQUAGESIMA.

Sermo I.

Luc. 18 TRADETUR enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conſpuetur: & poſtquam flagellaverint, occident eum. Quoniam ſolent oves gregis percuſſo paſtore diſpergi: hinc eſt quod Dominus noſter Jeſus Chriſtus præſciens ſuos diſcipulos in corporalis ſuæ mortis percuſſione in modum ovium diſpergi per devia erroris, ad fortificandum eos in via fidei & in eis ceteros alios, ne poſſent credere hoc ſibi accidere ab eventu, ſive ignorantia, dignatus eſt prædicere in verbo propoſito illud infinitum beneficium ſuæ paſſionis & cæleſte myſterium noſtræ redemptionis, & quod ipſe Deus æternus ſe inclinans humiliter mortis crucem pro ſalute generis humani cum deſiderio ſuſcepiſſet. Exprimitur autem in his verbis Chriſti paſſio quantum ad ejus principium, medium, & ultimum, in quibus Dei perfecta cognitio conſiſtit. Principium namque paſſionis fuit malignitas proprii diſcipuli, proveniens ex diaboli ſuggeſtione. Medium vero fuit contemptibilitas ultimi opprobrii in flagellatione, & faciei conſpuitione. Sed ultimum fuit acerbitas doloroſi ſupplicii in corporis & animæ ſeparatione. Primo ergo malignitas proprii diſcipuli notatur cum dicitur: *Tradetur enim gentibus*, id eſt Filius Dei a Juda, diabolo ſuggerente. Unde dicitur: Cum jam diabolus in cor miſiſſet Judæ, ut traderet eum, &c. (Joan. 13) Secundo contemptibilitas ultimi opprobrii, cum ſubdit: *Et illudetur, & flagellabitur, & conſpuetur*. Illuſiones & ſputa atque flagellationes ſunt ſigna extremæ vilificationis. Tertio notatur acerbitas doloroſi ſupplicii, cum ſubinfert: *Poſtquam flagellaverint, occident eum*. Valde enim fuit acerbum illud tormentum Chriſti, quod tam celeriter eum occidit: ante enim obiit, quam alii, qui cum eo erant crucifixi.

Dicit ergo: *tradetur*. Ubi notatur malignitas Judæ proditoris proprii diſcipuli. (Judæ malignitas.) Iſta enim malignitas plenius apparebit, ſi diligenter conſideremus triplicem conditionem iſtam, malignitatem proditoris aggravantem, videlicet. Primo confidentiam ſecuritatis, & amicitiæ. Secundo excellentiam dignitatis Apoſtolicæ. Tertio concupiſcentiam cupiditatis avaritiæ. Ex hic tribus conditionibus poteſt apparere, quia nulla ſub cœlo major fuit malignitas, quam B illa Judæ: qui tamquam falſus amicus in datione oſculi tradidit verum amicum, & tamquam ingratus diſcipulus, immo Apoſtolus, tradidit benignum Magiſtrum, tamquam cupidus & avarus, vili pretio vendidit juſtum & pium, immo ſummum bonum. Primo magna fuit malignitas Judæ in tradendo Dominum propter confidentiam ſecuritatis & amicitiæ. Judas enim non fuit tractatus tamquam extraneus amicus, vel ſuſpectus amicus; immo tamquam amicus ſecurus, dum non ſolum factus eſt a Chriſto de familia ſua comedendo & bibendo panem in menſa Chriſti cum ceteris Apoſtolis; ſed etiam C factus eſt diſpenſator temporalium totius familiæ; & ob hoc conqueritur in pſalmis Dominus de ipſo dicens: Homo pacis meæ, in quo ſperabam, qui edebat panes meos, ſupplantavit me ſupplantatione pacis meæ. (Pſalm. 40) Ecce falſa datio ſimulatæ pacis. Unde dicit ei Jeſus; Judas oſculo filium hominis tradis? (Luc. 22) Chryſoſt. cum dicitur; Pax cœli in oſculo temere traditur, alligatur omni nexu; a falſo veritas accuſatur. In quo ſperabam; ecce confidentia animæ & ſecuritatis; magnificavit ſuper me; ecce immenſitas malignitatis Judæ. Unde Dominus dicit de Juda; Amen dico vobis quoniam unus ex vobis me traditurus eſt, qui manducat mecum. (Matth. 26) Secundo magna malignitas fuit Judæ in

Digitized by Google

in tradendo Dominum propter excellentiam dignitatis Apoſtolicæ. Judas enim non ſolum ad gratiam ; & ad doctrinam fidei eſt vocatus : ſed etiam ad dignitates apoſtolatus eſt aſſumptus, dum eum Chriſtus inter duodecim dignatus eſt adnumerare. Unde de ipſo dicit Dominus: Unus ex vobis, ſcil. duodecim me tradet. Similiter: Unus ex duodecim qui dicitur Judas, &c. Tertio magna fuit malignitas Judæ propter concupiſcentiam cupiditatis, & avaritiæ. Unde dicit Judas principibus ſacerdotum : Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam? At illi conſtituerunt ei triginta argenteos. Magna ſiquidem fuit iſtius iniquitas proditoris, ſi conſideremus pro quanto vendidit Dominum : quia non magno ſed vili pretio, ſcilicet triginta argenteis. Major vero, ſi conſideremus quibus tradidit & vendidit, quia non amicis, ſed inimicis & extraneis quærentibus animam ejus. Maxima, ſi conſideremus ad quid eum tradidit & vendidit : quia non ad ſerviendum, ſed illudendum, flagellandum, conſpuendum, & crucifigendum. Sed certe ſi conſideremus quis venditur & traditur, infinita eſt enim ejus iniquitas: quia Rex regum, & Dominus dominantium. Et propter hoc Dominus dicit Pilato. Majus peccatum habet qui me tibi tradidit: & quia malignitas proditoris ratione ſuæ iniquitatis eſt in Domini verbis explicata : ideo nolo amplius in hoc morari, ſed finem dare ſermoni. Secundo notatur contemptibilitas ultimi opprobrii in flagellatione: & faciei conſpuitione, cum dicit: *illudetur & flagellabitur, & conſpuetur.* Non enim ſine magna cauſa immo divina diſpenſatione factum eſt : ut Filius Dei illuderetur, flagellaretur, & conſpueretur. Non enim ſine cauſa: quoniam per iſta tria miro modo ipſe Dei Filius reparator humani generis deſtruit corpus peccati. Nam in peccato eſt frontis inverecundia, excludens pudorem: delectationis complacentia, excludens dolorem: & elationis ſuperbia excludens timorem: & quoniam contraria contrariis curantur: Primo deſtruxit frontis inverecundiam, in ſuſtinendo pudorem in illuſione: Secundo elationis complacentiam, ſuſtinendo dolorem in flagellatione: Tertio elationis ſuperbiam, ſuſtinendo vilificationem in conſpuitione. Primo deſtruxit frontis inverecundiam ſuſtinendo pudorem in illuſione, & de iſta illuſione dicitur : Clamidem coccineam circumdederunt ei, & plectentes coronam de ſpinis, poſuerunt ſuper caput ejus, & genuflexo ante eum, illudebant eum. Fletum deducant oculi mei, & liqueſcat in me anima mea dolore compaſſionis ſuper contritionem viri hujus. Quia Filius Dei clamide coccinea induitur, non ut honoretur, ſed ut vituperetur : corona de ſpinis ſuper caput ejus ponitur, ut pudore confuſionis repleatur : arundo in dextera ejus ponitur, & ante eum genuflectitur, ut regius honor parum ante ei exhibitus plenius derideretur. Unde frontis meretricis inverecundiam in peccato, cum Chriſto ad eam deſtruendam in illuſione ſui, peccati pudorem non aſſumere eſt magnæ iniquitatis. Secundo deſtruxit delectationis complacentiam, ſuſtinendo dolorem in flagellatione. Unde : Tradidit Pilatus eis Jeſum flagellis cæſum: Chriſtus ad hoc voluit amaritudinem doloris ſuſtinere in flagellatione, ut deſtrueret dulcedinem carnalis delectationis. Non ergo chariſſimi evacuemos in nobis effectus divinæ flagellationis, quam ſuſtinuit pro nobiſmetipſis : non Filium Dei rurſus flagellemus per delectationem peccati: quia mitigandus eſt ejus dolor, non amplius innovandus. Unde Bern. Heu me miſerum, Deus meus adaptatur ad verbera: ecce jam cæditur, rumpitur ſancta caro violentia flagellorum, & crudelia vulnera ſcapularum totam carnem confundunt. Tertio deſtruxit elationis ſuperbiam, ſuſtinendo dejectionem, ſive vilificationem in conſpuitione : Expuentes in eum, acceperunt arundinem,

Joan. 14 *Matth. 26* *Ibidem.* *Joan. 19* *Tria in peccato.* *Matt. 27* *Ibidem.* *Ibidem.*

dinem, & percutiebant caput ejus. A Miro enim modo excelſus Filius Dei confundit noſtra ſuperbiam in ſuſtinendo ſputorum abominationes, quæ ſunt ſigna extremæ dejectionis: ut nullus quantumcumque nobilis, & excelſus videatur verecundari propter honorem Dei, humiliari, & deiici in conſpectu hominum. Non erubeſcat ergo membrum deiectionem humilitatis, quam novit præceſſiſſe in capite. Nihil enim glorioſius putet quam opprobrium ſui capitis portare. Ultimo ſubinfert doloroſi ſupplicii acerbitatem, cum dicit: *Et poſt quam flagellaverint, occident eum*. Hujus doloroſi ſupplicii acerbitatem oſtendit. Primo nobilitas teneri ſive delicati ſubjecti veraciter patientis. Secundo malignitas Judaici populi crudeliter ſævientis. Tertio atrocitas amari ſupplicii celeriter perimentis. Primo vehementem amaritudinem hujus doloroſi ſupplicii oſtendit nobilitas teneri ſubjecti veraciter patientis. Ex parte enim carnis erat teneritudo naturæ optime complexionatæ: & quanto natura tenerior, tanto ejus pœna doloroſior. Ratione autem hujus teneritudinis tantam pœnam inflixit ſola imaginatio mortis, quod factus eſt ſudor ejus ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram: ergo ſi tantum fecit ſola imaginatio, quantum ſuperaddit deguſtatio acerbiſſimæ paſſionis. Ex parte enim mentis erat in eo omnimoda peccati immunitas: quæ autem pœna venit indigne, dolenda venit ſecundum quod dicit Aug. Ex parte etiam amicabilis unionis animæ & carnis fuit in eo vehementia doloroſæ afflictionis: quia caro ejus nulli erat corruptioni obnoxia: ideo anima fortiori amicitia ei conjungebatur. Ubi autem major amor in conjunctione, ibi major dolor in ſeparatione, & ratione hujus non fuit ſub cœlo dolor ſimilis, ſicut dolor Chriſti. Ad cujus expreſſionem clamans, & lacrymans mortuus eſt: qui horribilis clamor etiam ipſis inſenſibilibus videbatur incutere horrorem, quoniam non tantum velum templi, ſed etiam petræ ſciſſæ ſunt: & ſol obſcuratus eſt. Sed hanc lacrymabilem vocem non audiunt homines, qui duriores ſunt ipſis lapidibus. De iſta vero occiſione ad litteram dicitur in Iſaia: Sicut ovis ad occiſionem ductus eſt, & quaſi agnus coram tondente ſe obmuteſcet. Ovis eſt Chriſtus ratione tractabilitatis, & patientiæ: ſed agnus ratione puritatis & innocentiæ, cujus ratione peccata mundi tulit. Unde ſequitur pro eo, quod tradidit in mortem animam ſuam, & cum ſceleratis deputatus eſt: & ipſe peccata multorum tulit, & pro tranſgreſſoribus oravit. Secundo vehementem acerbitatem hujus doloroſi ſupplicii oſtendit malignitas populi Judaici crudeliter ſævientis. B Multum enim ſævierunt crudeles Judæi: nam eius aures clamoribus opprobriorum impleverunt: eius faciē abominationibus ſputorum ſordidaverunt: eius caput compunctionibus ſpinarum fregerunt, propriis humeris ſuam ignominiam crucis portare fecerunt: eius maxillas ſacrilegis manibus percuſſerunt: in ſiti ſua felle & aceto eum potaverunt: & quod plus eſt, ſolo zelo invidiæ eum occiderunt, ſecundum quod figuratum erat in occiſione Abel de quo dicitur: Cain, qui ex maligno erat, occidit fratrem ſuum: propter quid autem occidit eum, quoniam opera eius maligna erant, C fratris eius iuſta. Perverſus Cain, qui occidit iuſtum fratrem ſuum ſolo zelo invidiæ ratione ſuæ malignitatis, ſignat populum Judaicum, qui occidit Chriſtum natum de populo, & gente Judaica invidens bonis operibus ejus. Et hoc eſt quod dicebat eis Dominus: Multa bona opera operatus ſum vobis, propter quod vultis me occidere? Hic enim eſt Chriſtus, qui quæcumque myſtica veteris teſtamenti adimplevit. Nam a latere Adæ ſequeſtratus eſt, ut inde fieret Eccleſia. In Abel occiſus eſt, in Noe nudatus, in Abraham multiplicatus, in Iſaac immolatus. Hoc enim ſingulare ſacrificium ad figurandum omnia veteris teſtamenti ſacrificia hactenus inſu-

Marginal notes: Luc. 22. — Luc. 23. — Matth. 27. — Iſai. 53. — Luc. 22. — Matth. 27. — 1 Joan. 3. — Joan. 10.

inſudaverant. In Jacob peregrinatus, in Joſeph venditus, in Moyſe occultatus, in David perſecutus, in Prophetis exhonoratus. Si ergo quilibet iſtorum, excepto Adam, habuit ſatis portare de ſua tribulatione: quantum ergo habuit Chriſtus portare, ſuper quem, & in quo omnes iſtorum fructus fuerunt inducti & adimpleti. Unde ratione illius crudelitatis, & ſævitiæ, quam exercuerunt in eum Judæi, poteſt dici de eis: Caput aſpidum luget, & occidet eum lingua viperæ. *Job 20* Tertio vehementem acerbitatem huius doloroſi ſupplicii oſtendit atrocitas amari ſupplicii celeriter perimentis. Valde enim crudele & amarum fuit ſupplicium, eo quod in eo habuit membrorum denudationes, & extenſiones, dolens in omni parte ſui ſine ulla miſeratione. Clavorum perforationes in pedibus, & manibus, patiens in omni hora ſine requietione: tamquam enim carnifex ſui ipſius ſi parcebat pedibus, cruciabat manus: & ſi parcebat manibus, cruciabat pedes. Unde quia maxima erat ibi collectio nervorum, ideo maxima erat afflictio pœnarum: & quia maxima in collectione nervorum vigebat vivacitas, maxima ſentiebatur pœnalitas: cuius immenſitate acerbitatis, & pœnalitatis celeriter anima fuit diviſa a carne. Ante enim obiit, quam alii, qui cum eo erant. Et cum percuſſus eſſet in latere ratione accelerationis, exivit ſanguis & aqua. Ex quo apparet quod adhuc ſanguine exiſtente in corde, ubi eſt fons vitæ, facta eſt ſeparatio animæ a corpore. Si enim naturaliter anima appetat habitare in corpore, quamdiu ſanguis abundat in domicilio vitæ: ergo abſque maximo dolore de tam aperto domicilio vitæ avelli non potuit. Ad cuius pœnalitatis expreſſionem cum clamoribus validis emiſit ſpiritum. *Luc. 23* Et de hoc dicitur: Nos teſtes ſumus omnium, quæ fecit Jeſus in regione Judæorum, & quem occiderunt Judæi in Jeruſalem ſuſpendentes in ligno Crucis. *Act. 10* In quo non habuit, ratione arctitudinis, ubi caput ſuum inclinaret: nec ubi membra corporis appodiaret: ideo aliquando appodiabat ſe ad clavos pedum: aliquando ad clavos manuum: & ideo omni hora ſine interpolatione vehementiſſime patiebatur. Rogemus ergo, &c.

SERMO II.

T*Radetur gentibus & illudetur, & flagellabitur, & conſpuetur*. *Luc. 18* Talia paſſus eſt Dominus antequam occideretur corporaliter: quia talia patitur anima ut poſt occidatur ſpiritualiter. Traditur enim a diabolo ſuggeſtionibus, illuditur proſperitatibus, flagellatur adverſitatibus, conſpuitur delectationibus. De primo: Pſalm. Traditus ſum, & non egrediebar. *Pſalm. 87* Sicut enim qui traditionem timet, non audet egredi caſtrum & domum: ſic anima timorata non libenter egreditur de prima cuſtodia; periculoſus enim eſt iſte egreſſus; Egreſſa eſt autem Dina, &c. *Gen. 34* Traditur enim anima ſuggeſtionibus malis quandoque per amorem, quandoque per rationem, quandoque per favorem. Quandoque diabolus ſuggerit homini temporalium concupiſcentiam proximorum diſplicentiam, propriam complacentiam. Ideo Chriſtus ut hoc amoveret, ut pro his ſatisfaceret, ipſe traditur a Juda, a Sacerdotibus, a Pilato. A Juda propter avaritiam: *Matth. 26* Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam? Traditus eſt pro denariis inimico, ne tu tradaris pro denariis diabolo. Item a ſacerdotibus propter invidiam; *Mat. 27* Sciebat enim Pilatus quod per invidiam tradidiſſent eum. Item a Pilato propter complacentiam; *Marc. 15* Pilatus autem volens populo ſatisfacere, dimiſit illis Barabbam, & tradidit eis Jeſum. O quot hodie tradunt ipſum, & ipſi a diabolo traduntur, propter iam dictas cauſas. De ſecundo ait Pſalmiſta; Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris & ſubſannatio iis, qui in circuitu noſtro ſunt, ideſt, dæmonibus circumeuntibus; *Pſalm. 78* Circuit quærens quem devoret. *1 Pet. 5*

voret. Illudit autem diabolus homini per proſperitatem, ſicut illuditur muri, vel avi, vel piſci per eſcam, in qua hamus latet. Illudit autem in tribus. In cognoſcendis, in agendis, in appetendis. Ideo Chriſtus tribus vicibus illuſus eſt. Illudit diabolus errantibus in cognoſcendis, ligans oculos intellectus per velamen ignorantiæ. Contra quod Dominus Chriſtus in prima illuſione oculis velabatur. Illuditque diabolus in agendis per hypocriſim, ſicut illuſio eſſet ſi ſordidum pulchrum, & ſi nigrum album appareret. Matthæus: Similes eſtis ſepulchris dealbatis. Contra quod Chriſtus in ſecunda illuſione coram Herode veſte alba induitur & conſpuitur. Item illudit diabolus in appetendis, dum appetunt homines temporalia pro æternis. Temporales utique excellentias, delicias, divitias. Contra quæ Chriſtus in tertia illuſione corona ſpinea, veſte purpurea, arundine illuditur. Corona eſt excellentium, purpura delicatorum eſt. Arundo divitias ſignificat. Et ſic illuſori diabolo Chriſtus ſuis illuſionibus illuſit: Illuſores ipſe deludet. De tertio: En famuli tui flagellis cædimur. Pharao diabolum ſignificat, quia flagellis tribulationis multo ſibi ſervire cogit, dum propter inopiam alii furantur, vel pejus faciunt: alii propter anguſtias blaſphemant: alii propter injurias odiunt & occidunt. Unde quibuſdam perverſis tamquam flagellis utitur diabolus, & lingua mala utique flagellum diaboli eſt: A flagello linguæ abſconderis. Contra hæc flagella Chriſtus flagellatus eſt, ut te a flagellis dæmonum erueret. Nota quod diabolus flagellis ſuis inducit pronitatem, multiplicitatem, diuturnitatem in peccatis. Ideo Chriſtus ad ſatisfaciendum contra pronitatem promptus fuit ad flagella. Pſ. Ego in flagella paratus ſum. Item contra multiplicitatem peccatorum. Multiplicata ſunt ſuper eum verba flagellorum. Multiplicata ſunt ſuper me flagella. Item contra diuturnitatem, diu flagellatus eſt verberibus &

Chriſtus ter illuſus. — *Mar.* 14 — *Matth.* 23 — *Matt.* 27 — *Prov.* 3 — *Exod.* 5 — *Job* 5 — *Pſalm.* 37 — *Pſal.* 34

A verbis: Fui flagellatus tota die. Flagellis enim linguæ flagellatus eſt ab hora captivitatis ſuæ, uſque ad horam mortis. Sed heu a malis Chriſtianis flagellis prioribus cæditur, quam a Judæis flagellatus eſt. Chriſtus flagellis Judæorum: flagellatur nunc flagellis falſorum Chriſtianorum. De quarto: Si pater ejus ſpuiſſet in faciem ejus, nonne debuerat ſaltem ſeptem diebus rubore ſuffundi? Pater leproſæ animæ diabolus eſt: qui ſputum malæ delectationis proiicit in animam, per viſum, per verbum, per tactum. Per viſum, quando homo faciem non avertit, ne videat vanitatem: pro quo Chriſtus ſatisfecit ſicut dicitur: Faciem meam non B averti ab increpantibus, & conſpuentibus in me. Item per contritionem innocentium, contra quod Chriſtus in ſecunda illuſione conſpuitur coram Caipha, qui interpretatur vomitus oris. Item per tactum in violentia, contra quod Chriſtus in tertia illuſione, dum conſpuitur arundine, dure tangitur. Poſt hæc autem omnia, anima per conſenſum occiditur: & ideo poſt prædicta Chriſtus occiditur.

Pſalm. 72 — *Num.* 12 — *Iſai.* 50 — *Mar.* 14

SERMO III.

CÆcus quidam ſedebat. Quatuor ex cauſis contingit cæcitas culpæ in anima, videlicet carnis voluptate, ſuperbiæ vanitate, rerum cupiditate, mentis infidelitate. De C primo: Eos, qui erant foris, percuſſerunt cæcitate. Nota hiſtoriam. Illa Sodomitarum cæcitas exterior interiorem ſignificat. Excæcantur enim in animabus ſuis omnes luxurioſi. Gregor. Carnis delectatio mentem, quam inficit, obſcurat, ne videre inde luminis claritatem valeat; ſed unde inferius delectatur, inde caliginem ad ſuperna patiatur. Bene autem dicitur, qui erant foris, & non intus cum Loth & Angelis: quia luxurioſi extra conſortium Angelorum, & ſanctorum perpetuo erunt. Ubi propter ardorem & fœtorem luxuriæ, igne & ſulphure punientur æternaliter, ſicut

Luc. 18 — *Gen.* 19

Digitized by Google

ſicut iſti temporaliter: Pſalmiſta: A *Pſalm. 10* Ignis, ſulphur, & ſpiritus procella- *Apoc. 22* rum, pars calicis eorum. Foris, inquam, erunt, &c. Foris canes, &c. Quid enim canes facerent inter An- *Apoc. 3* gelos? De ſecundo: Dicis quia dives ſum & locuples, & nullius egeo. Ecce magna ſuperbia quod homo ita magnum de ſe ſentit, quod nullius egeat, propter hoc ſequitur: Et neſcis quia tu es miſer & miſerabilis, & pauper, & cæcus. Cæcitas autem ſuperbiæ evenit de inflatione. Aug. Tumore meo ſeparabar abs te, & nimis inflata facies claudebat oculos meos. Cæcitas inflationis maxime in potentibus & rectoribus, ſed væ ovibus habentibus cæcum paſtorem: quia B coram beſtiis, id eſt, dæmonibus ſi- *Iſa. 56* ne defenſione ſunt: Omnes beſtiæ agri venite ad devorandum univerſæ beſtiæ ſaltus, ſpeculatores ejus cæci omnes: beſtiæ dæmones ſunt. Pſal- *Pſal. 73* miſta: Ne tradas beſtiis, &c. Beſtiæ agri ſunt, qui impugnant actiones: beſtiæ ſaltus, qui contemplationes, & ſolitarios. Vel beſtiæ agri ſunt, qui ſæculares: beſtiæ ſaltus, qui religioſos impugnant ſaltus, qui ſaltum de mundo fecerunt, &c. De tertio: *Exod. 23* Non accipias munera, quæ etiam excæcant prudentes, & ſubvertunt verba juſtorum. Caveant ſibi maxi- *Eccli. 20* me judices de iſta cæcitate: Exenia & dona excæcant oculos judi- C cum, & ideo fiunt cæci: culpas pauperum diſtricte examinant, divitum autem diſſimulant, parcentes camelo *Matt. 23* & non culici: Duces cæci excolantes culicem, camelum autem glutientes. Vel aliter: Camelum glutiunt, diſſimulando majora: culicem colant, ponderando minora. Penſa quam damnabilis ſit avaritia in judicio injuſto, cum deteſtabilis ſit in judicio juſto. Iſidorus: Qui recte judicat & pretium remunerationis expectat: fraudem ideo procurat, quia juſtitiam, quam gratis impertiri debuit, acceptione pecuniæ vendit. In primis duabus auctoritatibus, Exodi, & Eccleſiaſtici oſtenditur, quod judices etiam prudentes, & juſti etiam avaritia excæcantur. Timenda ergo avaritia, per quam corrumpitur poteſtas, quæ in judicibus: veritas, quæ in prudentibus: bonitas, quæ in juſtis intelligitur. De quarto: Cæci- *Rom. 11* tas ex parte contingit in Iſrael. Ecce quantum regratiari debemus Deo, quod amicis, id eſt, Iſraeli, erui permiſit oculos, ut inimici, id eſt, gentes illuminarentur. Bene dico quod *2 Cor. 4* permiſit: Non enim oculos infidelium eruit Deus, ſed diabolus: Deus hujus ſæculi excæcavit mentes infidelium, oculum autem dextrum libentiſſime excæcat diabolus, id eſt, fidem divinitatis Chriſti. Nam fides humanitatis eſt ſiniſter oculus. Unde dicit Naas Ammonites: In hoc fe- *1 Reg. 11* riam vobiſcum fœdus, ut eruam omnium veſtrum oculos dexteros. Naas diabolum ſignificat: interpretatur enim ſerpens: Serpens decepit. Et hanc quadruplicem cæcitatem qua- *Gen. 3* tuor perſonæ, quas excæcatas legimus, figurant, videlicet Samſon, Sedechias, Tobias, Elimas magus. *Jud. 16* Cæcitas ergo concupiſcentiæ ſignificatur in Samſone, qui per meretricem traditus excæcatur, ſicut dicitur: Cæcitas ſuperbiæ in Sedechia *4 Reg. 25* rege excæcato ſicut dicitur: Excæcatus eſt, quia regia dignitate elatus, alii ſubeſſe noluit. Cæcitas avaritiæ *Tob. 2* in Tobia ſtercore hirundinum excæcato. Stercus enim ſunt temporalia bona & mundana: Omnia detrimen- *Philip. 3* tum feci & arbitror ut ſtercora. Cæcitas infidelitatis eſt in Elima: qui reſiſtebat Paulo prædicanti Fidem, *Act. 13* de quo: Ecce manus Domini ſuper me & eris cæcus, &c. hæc quatuor exponendo, morare ut vis.

SERMO IV.

Confeſtim vidit, &c. Quatuor ſunt, *Luc. 18* quæ animam peccantis excæcatam videre faciunt, videlicet tribulationis purgatio, Chriſti incarnatio, veritatis prædicatio, gratiæ inſpiratio. De primo: Collirio inunge oculos tuos, ut videas. Ut autem vi- *Apoc. 3* deas, & ſcias quod cum liquido col-

lirio purgatio divinæ correctionis eſt neceſſaria: ideo ſubjungitur immediate:
Iſai. 18 Ego quos amo, arguo & caſtigo. Acutiſſima collyria ſuſtinentur pro oculis corporis, quanto magis pro oculis intellectus animæ purgandis? Vexatio intellectum dabit auditui. Unde & Stephano virtute collyrii paſſionis in tantum purgati ſunt
Actor. 7 oculi, ut videret gloriam Dei, &
Joan. 9 Jeſum ſtantem, &c. ſicut dicitur: De ſecundo: In judicium ego in mundum veni ut qui non vident, videant; & qui vident, cæci fiant. Quid mirum cum etiam in ſole materiali viſus infirmus lædatur, viſus fortis delectetur? Sic utique in ſole æternali Chriſto viſus infidelium retunditur, &
Eccl. 43 excæcatur. Unde de ſole dicitur: Radiis ſuis excæcat oculos. Sed viſus fide-
Eccl. 11 lium in hoc ſole delectatur: Dulce lumen & delectabile oculis videre ſolem, ideſt, Chriſtum. Aug. Senſi, expertus ſum, non eſſe mirum quod palato non ſano pœna eſt panis, qui ſano eſt ſuavis, & oculis ægris odioſa eſt lux, quæ puris eſt amabilis.
Iſai. 29 De tertio: Audient ſurdi verba libri & de tenebris, & caligine oculi cæcorum videbunt. Hic eſt liber Scripturæ ſacræ, in quo, ut dicitur:
Ezech. 2 Srcripta erant lamentationes, & carmen, & væ. Lamentationes pœnitentium in mundo, carmen pſallentium in cœlo. Væ gementium in inferno: Gregorius: Mala, quæ nos egiſſe meminimus, fletibus puniamus ut per lamenta pœnitentiæ perveniamus, ad carmen vitæ: ne ſi affligi modo pœnitendo nolimus poſt modum ſine fine ſentiamus. Verba hujus libri non ſolum faciunt audire ſurdos ad obediendum ad bonum, ſed etiam cæcos videre cognoſcen-
Pſalm. 118 do. Pſalmus. Declaratio ſermonum tuorum illuminat; &c. De quar-
Actor. 9 to: Saule frater, Dominus Jeſus miſit me, qui apparuit tibi in via, qua veniebas ut videas, & implearis Spiritu ſancto. Ut videas, intellige utroque modo. Item Gloſſa: Monſtratur in facie quod lumen recepit, in mente. Spiritus autem

A ſanctus veritatem ſuam nos videre non facit, niſi ad hoſpitium cordis venerit: Cum autem venerit ille Joan. 16
ſpiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Et nota quod Paulus viſum recepit, poſtquam per triduum, neque comedens neque bibens, ſed orans fuit: ita cæcus peccator per triduum pœnitentiæ recipit viſum animæ. Aug. Pœnitentia cæcis viſum reſtituit, vitia fugat, virtutes exornat, mentem munit & roborat. Sic ergo viſus in anima reparatur per pœnam, per aſſumptam naturam, per doctrinam, per gratiam. Secundum hæc quatuor invenimus in Scriptura quatuor cæcos illuminantia,
B videlicet, fel, lutum, verbum, tactum. Viſus enim animæ reparatur felle tribulationis, luto incarnationis, verbo prædicationis, tactu inſpirationis. De felle dicitur: Aſſumens Tob. 11
Tobias de felle piſcis linivit oculos patris ſui, &c. ſtatimque viſum recepit. Fel tribulationis patienter ſuſtineamus pro illo, qui pro nobis in paſſione de felle guſtavit: Dederunt ei bibere vinum cum felle mixtum. Matth. 27
Bernar. Quidquid afflictionis terrena propinat adverſitas, leve erit ſi inſpiciamus quid biberat ad crucis patibulum, qui nos invitat ad cælum. De luto dicitur: Lutum poſuit mihi Joan. 9
ſuper oculos, & lavi, & video. Unde verſus:

C *Eſt caro noſtra lutum, patris ſapientia ſputum.*

In hoc luto habitant ſpiritus humani: Qui habitant domos luteas, qui Job 4
terrenum habent fundamentum, conſumentur velut a tinea, &c. In domo lutea nobiſcum habitare voluit Filius Dei, ut ideo habitaremus in domo cæleſti: de quo Joannes: In Joan. 14
domo patris mei, &c. De verbo dicitur in hoc Evangelio: Reſpice, &c. Et confeſtim vidit. O quoties prædicator dicit peccatori: Reſpice Luc. 18
præmium, reſpice infernum, reſpice Dei mandatum: Nihil dulcius quam Eccli. 23
reſpicere in mandatis Dei. De tactu dicitur: Miſertus autem eorum Mat. 20
Jeſus, tetigit oculos eorum & confeſtim

ſtatim viderunt. Hic eſt tactus gratiæ, quo Deus tangit: de quo tactu Deus tangit cor per contritionem. *Pſalm. 143* Pſalmiſta: Tanges montes & fumigabunt, fumo contritionis: qui maxime ex conſideratione iræ Dei futuræ reſolvitur in corde pœnitentis. *Pſalm. 17* Pſalmiſta: Aſcendit fumus in ira ejus, &c. Montes autem ſuperbi ſunt peccatores: hi autem fumigabunt in mundo, aut ardebunt in inferno: *Deut. 32* Montium fundamenta comburet, id eſt, peccatorum.

IN DIE CINERUM.

SERMO I.

Job 42 A*GO pœnitentiam in favilla & cinere*: Agere debemus pœnitentiam, non tantum pati. Patiuntur autem qui coacti ſubjacent pœnitentiæ. Agere pœnitentiam fructuoſum eſt reſpectu hominis agentis, reſpectu diaboli invidentis, reſpectu Angeli gaudentis, reſpectu Dei retribuentis. Fructuoſa utique, & utilis eſt actio pœnitentiæ ad hominis expiationem, diaboli ſpoliationem, Angeli congratulationem, Dei remunerationem. *Ezech. 18* De primo: Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis, quæ operatus eſt, &c. Non dicit a quibuſdam tantum. Bernardus: Pœnitentia eſt perpetrata mala plangere, & plangenda non committere. Nam qui ſic alia deplorat, ut tamen quædam committat, adhuc pœnitentiam agere, aut ignorat, aut diſſimulat. Sequitur: Et cuſtodierit omnia præcepta, non unum tantum. Maxime autem illud: Hoc eſt præceptum meum, &c. Sequitur: Judicium & juſtitiam fecerit. *Joan. 15* Judicium quo ad ſeipſum, & juſtitiam quo ad proximum: Pſalmiſta: Juſtitia & judicium præparatio ſedis tuæ. O quam periculoſe faceret, qui regi, dum optime ſederet, ſedem detraheret. Sequitur: *Pſal. 88* Vita vivet & non morietur, omnium iniquitatum ejus non recordabor quas operatus eſt. Econtrario: *Oſee 8* Nunc recordabitur iniquitatis eorum, & viſitabit peccata eorum, &c. De ſecundo dicitur: *2 Par. 6* Si ſuperatus fuerit populus tuus ab inimicis: peccabunt enim tibi, & converſi egerint pœnitentiam, & obſervaverint nomen tuum, & fuerint deprecati te in loco iſto: tu exaudies de cœlo & propitiare peccato populi tui Iſrael, & reduc eos in terram, quam dediſti eis. Inimici iſti ſunt dæmones. *Pſal. 68 & 142* Pſalmiſta: Eripe me de inimicis meis &c. qui animam noſtram impugnant ut nos ruere faciant in gehennam. Sed ruina iſta per pœnitentiam vitatur: Convertimini, & agite pœnitentiam, & non erit vobis in ruinam iniquitas. *Ezech. 18* Contra iſtos inimicos multum valet pœnitentia. Auguſtinus: Acriores contra inimicos dolores non inferimus, quam cum plagas peccatorum noſtrorum confitendo & pœnitendo ſanamus. Per pœnitentiam ergo ab his inimicis liberamur, & ad terram, ſcilicet Eccleſiæ reducimur. De tertio: *Luc. 15* Gaudium eſt Angelis Dei ſuper, &c. Non Angelis diaboli: *2 Cor. 12* Datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, Angelus ſatanæ, qui me colaphizet. Gaudent ergo de converſo impio, ſicut ſitiens de bono vino. Bernardus: Gaudent Angeli in converſione & pœnitentia peccatorum: Salutem hominum ſitientes lacrymæ, prævium vinum eorum. Gaudent Angeli, per pœnitentiam liberamur de manu juſtitiæ Dei, quam in ſociis ſuis dejectis de cœlo graviſſimam viderunt, in quam etiam non agentes pœnitentiam incidunt: *Eccl. 2* Si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus Domini, & non in manus hominum, &c. De quarto: *Matth. 3* Pœnitentiam agite, appropinquabit regnum. *Luc. 1* Pœnitentia regnum facit appropinquare, quando datorem regni incipit pœnitenti conglutinare. Joannes Chryſoſt. Nihil ita Deo conglutinat & unit, ut lacrymæ pœnitentis. Sed heu cum tanta bona per pœnitentiam conſequamur, pauci tamen pœnitentiam agunt. Ideo con-

Jer. 8 queritur Dominus: Nemo quod bonum eſt loquitur. Nullus eſt qui agat pœnitentiam ſuper peccato ſuo, dicens: Quid feci? Dicit ergo Job: *Ago pœnitentiam in favilla & cinere.* *Greg. l. 33 mor. cap. 5 tom. 2* Gregorius. In favilla & cinere pœnitentiam agere, eſt contemplata divina eſſentia, nihil aliud, quam favillam, cineremque ſe cognoſcere: *Job 34* Deficiet omnis caro ſimul, & homo in cinerem revertetur. Prædictas quatuor utilitates pœnitentiæ in humilitate, *Jonæ 3* in cinere facta invenimus. De culpæ expiatione ſignificatum eſt, ubi de rege Ninives legitur, quod abjecit veſtimentum & indutus eſt ſacco, & ſedit in cinere. Nihil enim prodeſt, quod homo per memoriam mortis in cinere humiliatur, niſi veſtimentum veteris converſationis abiiciatur, & ſaccus pœnitentiæ aſſumatur. De diaboli ſpoliatione ſignificatum eſt: *Eſther. 4* Planctus ingens erat apud Judæos: jejunium, ululatus, & fletus, ſacco & cinere multis pro ſtrato utentibus, & de ipſa dicitur in Heſter: *Eſther. 14* Pro unguentis variis cinere & ſtercore implevit caput, & corpus ſuum humiliavit, & ſic liberati ſunt de Aman, & aliis inimicis: Sic & nos ſpiritualiter de diabolo & Angelis ejus liberamur. De Angelica congratulatione: *Dan. 9* Poſui faciem meam ad Dominum Deum meum rogare, & deprecari in jejuniis, ſacco & cinere, &c. Et ſic completa oratione, Angelus Gabriel conſolabatur eum tangens, & docens eum. De Dei remuneratione: *Iſa. 61* Darem eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro ſpiritu mœroris. Ecce humiliatis in cinere, id eſt, contritis in mundo dabitur corona, oleum, pallium in cœlo: dabitur corona dignitatis ſupernæ, oleum jucunditatis internæ, pallium immortalitatis æternæ.

SERMO II.

Jer. 6 Conſpergere *cinere: luctum unigeniti fac tibi planctum amarum.* Cinere in capite mentis conſpergimur, A dum incinerationis noſtræ futuræ, & mortis recordamur; & ex conſideratione noſtræ incinerationis humiliamur; Ago pœnitentiam in favilla & cinere. *Job. 42* Greg. *Greg. l. 33 mor. c. 5 tom. 2* In favilla & cinere pœnitentiam agere, eſt contemplata divina eſſentia, nihil aliud quam favillam & cinerem ſe cognoſcere. Sicut autem per cineres furum veſtigium proditur, lixivium conficitur, ignis intus conſervatur, panis aſſatur vel coquitur: ita per cineres noſtræ humiliationis proditur veſtigium culpæ, conficitur lixivium pœnitentiæ, fovetur ignis gratiæ, coquitur torta Euchariſtiæ, vel aſſatur. De primo *Dan. 14* dicitur quod produntur per ci- B neres eorum veſtigia, qui per occulta oſtiola intrantes, furabantur & comedebant cibos Bel. Bel diabolum ſignificat, cujus cibi ſunt peccata. Cibis ergo diaboli paſcitur, qui in peccatis delectatur. O quam mortiferi ſunt animæ iſti cibi: *Job 6* Aut poteſt aliquis guſtare, quod guſtatum affert mortem? Occulta oſtiola ſunt occultæ ad peccandum viæ & aſtutiæ. Contra quas: *Iſa. 29* Væ qui profundi eſtis corde, &c. Veſtigia ſunt exempla vel cogitationes peccatorum: *Thren. 4* Lubricaverunt veſtigia noſtra, &c. Cineres ergo in templo cordis ſpargere, eſt futuram incinerationem frequentius cogitare. Pſalmus: *Pſal. 147* Nebulam ſicut ci- C nerem ſparget. Nebula eſt vita noſtra propter inſtabilitatem & fragilitatem: *Sap. 2* Vita noſtra ſicut nebula diſſolvetur. Nebula ergo ſicut cinis ſpargitur, quando vita noſtra cineranda cogitatur. Per cineres ergo fures produntur, dum timore mortis & futuræ noſtræ incinerationis peccatores confitentur. Confeſſio enim eſt proditio. Ambroſius: Exi foras, delictum proprium prode, ut juſtificeris. *Num. 19* De ſecundo: Tollent de cineribus combuſtionis, & mittent aquas vivas ſuper eos in vias. Hac commixtione, vel lixivio immundi expiantur. Aqua viva eſt aqua contritionis, ſeu lacrymarum. Pſalmus: *Pſalm. 118* Exitus aquarum, &c. In vaſe ergo cordis commiſce aquam contritionis cum memo-

mo-

Digitized by Google

moria tuæ incinerationis, juxta illud: A *Hier. 6* *Accingere cilicio, & conſpergere cinere, luctum unigeniti fac tibi planctum amarum*, &c. Et ſic pœnitentiæ lixivio mundaberis. Hæc confectio cineris, & lacrymarum numquam debet tibi deficere: Unde Iſidorus: Cinis es, & in cinere vivere debes: ſemper lugens, ſemper mœrens, ſemper ſuſpiria cordium emittere. Lixivio autem maxime ſolent lavari capita & veſtes. Sic tu caput lava lixivio mentis interius: *Joan. 13* Non tantum pedes, & cetera. Item veſtem converſationis exterius: Lavent *Exod. 19* & veſtimenta ſua, & ſint parati in diem tertium. De tertio dicitur *2 Machab. 13* de Menelao. Hic quia multa erga aram Dei delicta commiſit, cujus ignis & cinis erat ſanctus, ipſe in cineris morte damnatus eſt. Ara Dei eſt conſcientia vel cor fidele. Aug. Oratio pure directa corde fideli tamquam de ara ſancta ſurgit in *Levit. 6* incenſum. Ignis aræ Dei, eſt fervor gratiæ Spiritus ſancti: Ignis in altari ſemper ardebit, &c. Ara cum igne Dei cinerem habet, quia mens quoque juſti cum fervore gratiæ humilitatem tenet: ſicut Abraham, *Gen. 18* quando dicit: Loquar ad Dominum meum, cum ſim pulvis & cinis. Sicut enim ignis conſervatur cinere, ſic gratia humilitate, & ſicut multus ignis multum facit cinerem: ſic multa gratia multam habet humilitatem. Homo enim quanto plus ad Deum accedit, tantò plus infirmitatem propriam cognoſcit. Greg. Numquam legitur quod Abraham cinerem vel pulverem ſe eſſe confeſſus ſit, niſi cum habere meruit Domini colloquium. Nota ergo quod contra aram delinquit, qui contra conſcientiam agit. Contra aram ergo delinquens interius, a juſto judice damnatur, quando contra conſcientiam agens, corpore incineratur, in anima damnatur. De quarto dicitur *3 Reg. 19* de Helia: Ecce ad caput tuum ſubcineritius panis, & vas aquæ. Panem Euchariſtiæ non debemus ſumere crudum, incurate & indevote accedendo: *Exod. 12* Non comedetis ex eo quidquam crudum: ſubcineritius autem aſſatur dum timore mortis, & futuræ incinerationis homo ad communionem per contritionem, & devotionem digne præparatur. Aqua ad caput eſt *Hier. 9* illa, de qua: Quis dabit capiti meo aquam? &c. Panem cum aqua ſumit, qui corpus Chriſti cum lacrymarum potu recipit. Vel cinis memoriam mortis Chriſti ſignificat. Hoc ſacramentum offertur in memoriam Dominicæ paſſionis: Hoc facite in meam commemorationem. *Luc. 22* Panis ergo ſub cinere coctus, Chriſtus eſt ſub ſacramento in memoriam paſſionis oblatus. Ad caput quoque hic panis habetur, dum ſacramentum cum excellenti reverentia, & devotione tractatur. B Ad pedes autem locatur, dum ab indigne communicantibus quaſi pedibus conculcatur.

SERMO III.

Convertimini ad me in toto corde veſtro, &c. *Joel. 2* Quatuor ſunt, quæ converſionem peccatoris impediunt: videlicet, pudor, timor, ſpes, & deſperatio. *Quatuor impedimenta converſionis peccatoris.* Pudor confeſſionis, timor ſatisfactionis, ſpes futuræ converſionis, deſperatio remiſſionis. Contra primum dicitur in Pſalmo: *Pſalm. 104* Convertit aquas eorum in ſanguinem, &c. Aquæ Ægyptorum ſunt fluctus vitiorum, in C quibus peccatores ſubmerguntur: *Exod. 15* Submerſi ſunt quaſi plumbum in aquis vehementibus. Per ſanguinem ſignificari poteſt rubor erubeſcentiæ de peccatis, tum propter colorem, tum propter hoc, quod uti vita animæ in ſanguine eſt, ita vita gratiæ eſt in rubore, quem homo habet pro peccato, qui cum erubeſcit pœnitendo mala, quæ fecit, ad vitæ libertatem pervenit. Sanguinis hujuſmodi vox clamare debet in confeſſione, poſtquam frater, id eſt, corpus animam occidit in tranſgreſſione: Vox ſanguinis fratris tui clamat, &c. *Gen. 4* Cum ergo virga comminationis divini judicii extenditur in prædicatione, aquæ vitiorum in ſanguinem per erubeſcentiam convertuntur in confeſſione: & ſic piſces

Digitized by Google

carnalium deſideriorum occiduntur, & Pharao, id eſt diabolus, percutitur in juſtificatione. Contra ſecundum dicitur de Ninivitis: Vidit Dominus opera eorum, quia converſi ſunt de via ſua mala, & miſertus eſt, &c. Opera pœnitentiæ eorum fuerunt, quia rex indutus eſt ſacco, & ſedit in cinere, & præcepit, dicens: Homines & pecora non guſtent quidquam, & aquam non bibant, & operiantur homines ſaccis, & jumenta, &c. Ecce timor tam gravis pœnitentiæ non retraxit Ninivitas a converſione: ſed heu timor multos ſic retrahit, quod quando timent peccata vitare, non poſſunt injuſta bona reſtituere, & pœnitentias portare. Nos autem chariſſimi, cum Ninivitis non timeamus pœnitentias tranſitoriæ ſatisfactionis, ut evadamus iram æternæ ſubmerſionis. Pſalm. Converte nos Deus ſalutaris noſter, &c. Certe tu potius converti debes, qui neque unius diei inducias habes. Greg. Qui pœnitenti veniam ſpopondit, peccanti diem craſtinum non promiſit. Neſcis certe ſi hodie moriaris: Stulte hac nocte repetent animam tuam a te, &c. Ecce o peccator etiam diem hodiernum habes incertum, & certum eſt, quod morieris, ſed incertum quando aut quo modo, aut ubi: quoniam te ubique mors expectat: tu quoque ſi ſapiens fueris, ubique eam expectabis. Sed diabolus avertit ab eis ſua aſtutia talium conſiderationem. De tertio, Pſalm. Convertetur populus meus, & dies pleni invenientur in eis, &c. Dies inquam pœnitentiæ ad redimenda peccata; Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis. Sed multi de Dei miſericordia, de longa vita, futura converſione, de finali contritione tantum præſumunt, quod plenos ad ſolvendam pœnitentiam dies non aſſumunt. Unde nec pleni, nec quandoque dimidii, neque quandoque unius diei plenitudo invenitur in eis: & ideo ſæpe Dei judicio relinquuntur impœnitentes in die extremo. Auguſt. Percutitur hac

Jonæ 3
Pſalm. 84
Luc. 12 e
Pſalm. 72
2 Cor. 6

A animadverſione peccator, ut moriens obliviſcatur ſui, qui dum viveret, oblitus eſt Dei: Super tribus ſceleribus Moab, & ſuper quatuor non convertam eum, eo quod incenderit oſſa regum Idumeæ uſque in cinerem: & mittam ignem in Moab. Primum ſcelus eſt malus conſenſus, ſecundum actus, tertium conſuetudo, quartum impœnitentia: ſuper quam peccator non convertitur. Rex eſt ſpiritus, qui regere debet corpus. Oſſa ſunt virtutes, quibus anima ſuſtentatur, ſicut corpus oſſibus. Oſſa ergo regis incenduntur, dum virtutes animæ flamma vitiorum deſtruuntur. Pſalmiſta: Incenderunt igni ſanctuarium tuum. B O ſtultiſſime homo, domum tuam ardentem in una hora extinguere non differres: animam vero ardentem extinguere differs per multos annos. Bern. Domus ardet, ignis a tergo inſtat, & fugienti prohibetur egredi, evadendo: ſuadetur regredi, & hoc ab iis, qui in incendio poſiti ſunt. Væ ergo talibus incendiariis & incenſis. Dum ergo qui ſunt de quarto ſcelere, quod eſt impœnitentia, non convertuntur; æterno igne incenduntur. Unde bene ait: Mittam ignem in Moab. Contra quartum dicitur: Magna miſericordia Domini, & propitiatio illius convertentibus ad ſe. Vere magna miſericordia & liberaliſſima, & feſtina: C Auguſtinus. Nullus de Dei miſericordia deſperet. Major eſt enim ejus miſericordia, quam noſtra miſeria. Tardius ſiquidem ei videtur veniam dare, quam peccatori accipere. Sic enim feſtinat a tormento conſcientiæ reum abſolvere, quaſi eum plus cruciet compaſſio miſeri, quam ipſum miſerum paſſio ſui.

Amos 2
Pſalm. 73
Eccli. 17
Auguſt. de ſpir. & anim. c. 6 tom. 3

SERMO IV.

Convertimini ad me, &c. Adjuva nos Deus ad hanc converſionem: Converte nos ad te, & convertemur. Sicut in præcedenti ſermone dictum eſt, quatuor ſunt quæ impediunt converſionem peccatoris, videlicet pudor de

Joel. 2
Thren. ult

de malitia, timor de pœnitentia, ſpes de miſericordia, deſperatio de venia. Contra hæc conſiderare debemus remedia ad converſionem utilia. Primo ne pudor converſionem impediat, videlicet ut conſideres quam utilis, quam tolerabilis, quam rationabilis ſit pudor confeſſionis. Primo nota quam utilis. Pſalmus: Dixit Dominus ex Baſan converram, &c. In profundo maris ſunt, qui in imo vitiorum ſunt: Convertimini ſicut in profundum receſſeratis filii Iſrael. Et vere periculoſius mergitur in vitiis anima, quam corpus in aquis. Baſan interpretatur confuſio: per confuſionem enim, & verecundiam confeſſionis anima converſa eruitur de profundo ſubmerſionis. Vere ergo eſt utilis, quoniam verecundia magna eſt pœna pro peccato, quia talis fit dignus miſericordia. De ſecundo nota, quod tolerabilis eſt converſis pudor confeſſionis, quia velociter tranſit. Pſal. Convertantur, & erubeſcant valde velociter. Brevis eſt hora & verecundia confeſſionis; qua tollitur longa verecundia diutinæ tranſgreſſionis, qua jam viginti, vel triginta, vel ſexaginta annis coram Deo, & Angelis ejus confuſus fuiſti in peccatis. Unde cogita quare erubeſcis una hora, & uni homini dicere quod per xx. vel xxx. vel lx. annos, & cum multis hominibus non erubuiſti facere? Auguſt. Peccare non erubuiſti, & confiteri erubeſcis: dicito in hac vita, ut requiem habeas in alia. Tolerabilis eſt ergo, & levis eſt erubeſcentia confeſſionis, non ſolum propter brevitatem, ſed etiam ex comparatione intolerabilis erubeſcentiæ in judicio. Si enim hic coram uno erubeſcere nolis, in judicio coram multis millibus erubeſces: Revelabo pudenda tua, &c. Item irrationabilis eſt pudor, qui te cogit non reverti: ſicut irrationabile, & ſtultum eſſet, ſi corruiſſet aliquis in cloacam, quod potius vellet ibi perire, quam clamare. Et certe quoniam peccaſti, in cloacam diaboli corruiſti: Convertere Iſrael ad Dominum Deum tuum, quoniam corruiſti in iniquitate tua: tollite vobiſcum verba, convertimini, &c. Verba utique confeſſionis. Item valde eſt irationabile, quod propter verecundiam potius velles eſſe leproſus, quam oſtendere te medico. Oſtenſio autem fit in confeſſione: Ite oſtendite vos ſacerdotibus, &c. Item peccatum tuum proditum cito curatur: crimen autem tacendo ampliatur. Circa ſecundum vero, ne timor converſionem impediat, nota quod valet ad converſionem, ut attendas auxilium gratiæ, præmium gloriæ, judicium gehennæ. Unde contra malum timorem converſionem impedientem valet, ut attendatur auxilium gratiæ. Deus enim tibi vult infundere ſpiritum gratiæ, quia omnia erunt tibi levia ad portandum, ſi vere converteris te ad Dominum. Convertimini ad correctionem meam, en proferam vobis ſpiritum meum. Correctio Dei eſt pœnitentia, qua corrigitur anima, quæ eſt ſedes Dei. Pſal. Juſtitia & judicium præparatio ſedis ejus. Talibus ergo converſis profert Dominus ſpiritum amoris, quo omnia levia ſunt eis. Ideo quod nihil amantibus durum, nullus difficilis labor. Amemus & nos Chriſtum, & facile videbitur omne difficile. Item præmium gloriæ: Convertentur, & venient in Sion cum laude, & lætitia ſempiterna ſuper capita eorum, &c. Unde enim converſis leviſſimum eſt quidquid hic tolerant, ſi imaginem ſempiternæ lætitiæ penſant: Quod in præſenti eſt momentaneum, & leve tribulationis. Gregorius; Quidquid intolerabile, puſillanimitas aſſerit, hoc leve remunerationis ſpes oſtendit, item judicium gehennæ. Pſalmiſta: Niſi converſi fueritis, &c. Per gladium & arcum damnatio corporis, & animæ ſignificatur. Et vere levis reputanda eſt omnis pœna, qua evaditur æterna. Levis eſt e im parum ſpina pungi, quam gladio occidi. Pſalmiſta: Converſus ſum in

Marginalia: Pſal. 67; Iſa. 31; Pſal. 6; Naum. 3; Oſee 14; Luc. 17; Prov. 1; Pſalm. 88; Iſai. 35; 2 Cor. 4; Pſalm. 7; Pſal. 31. Section letters: A, B, C.

Digitized by Google

ærumna mea, dum configitur ſpina. Econtra Bernardus ait: Miſera ſane, & extremæ plena dementiæ commutatio, humanum declinare laborem, & præparatum diabolo ſtridorem eligere ſempiternum.

SERMO V.

Joel. 2. CONvertimini, &c. Nunc complendum eſt quod hodie dimiſſum eſt. Circa tertium ergo, ne converſionem tuam vana ſpes impediat, valet ad converſionem, & contra ſpem vanam, ut attendas dierum tuorum incertitudinem, periculorum multitudinem, præmiorum diſſimilitudinem. De primo: Ne tardes con- Eccl. 5 verti ad Dominum, & ne differas de die in diem: ſubito enim veniet ira illius, &c. De die in diem differt, qui neque unum diem certum habet: Veniet Dominus ſervi illius in Luc. 12. die, qua non ſperat, & hora, quam neſcit, & dividet, &c. Auguſt. Ipſa res, quæ multos decipit, cum dicunt: Cras, cras: & ſubito clauditur oſtium, remanſit cum voce corvina: quia non habuit gemitum columbinum. Cras cras, vox corvi eſt. De ſecundo: Patet quam periculoſum ſit langueati differre medicinam, ſanativa enim valde medicina eſt converſio, ſive pœnitentia: Convertimini filii revertentes, & ſanabo Hier. 3. averſiones veſtras. Vere ſanat animas pœnitentia. Augu. Pœnitentia languores ſanat, lepros curat, mortuos ſuſcitat, ſanitatem auget, quam conſervat. Sed cave periculum: Si enim medicina pœnitentiæ differtur morbus animæ augetur. Inſuper inveteratus difficulter ſanatur: Languor Eccl. 10. prolixior gravat medicum. Inſuper in extrema ægritudine morbus corporis ſæpe impedit convaleſcentiam animæ, quando anima morbo cordis opprimitur, & quando loquela privatur. Auguſt. Quoniam multa ſunt, quæ impediunt, & languentem abſtrahunt, periculoſum eſt, interitui vicinum, ad mortem protrahere pœnitentiæ remedium. De tertio: Pſal- A mus: Converte Domine captivitatem Pſalm. 125 noſtram: per culpam eſt homo captivus diaboli. Bene dicit: ſicut torrens in auſtro. Flante enim calido auſtro; id eſt, Spiritu ſancto diſſolvitur glacies peccatorum, currunt torrentes lacrymarum, & ipſis lacrymis, quaſi quibuſdam auſtralibus pluviis ſemina bonorum operum convaleſcunt ad meſſem æternæ vitæ. Unde ſequitur; Qui ſeminant in la- Ibidem. crymis, &c. Gloſſa fructum æternæ Gloſſa in beatitudinis, qui autem parce ſemi- hunc loc. nat parce metet. Qui tarde conver- 2 Cor. 9 tuntur parum ſeminant, qui cito convertuntur multum ſeminant, & multum metere poſſunt. Difficile B ergo erit eorum præmium, & non ſolum præmium, ſed etiam purgatorium. Quanto enim minus ſatisfaciunt in mundo, tanto plus tarde converſi ardebunt in purgatorio. Auguſtinus; Purgandus autem eſt igne purgationis, qui in aliud ſæculum diſtulit fructum converſionis. Quarto valet contra deſperationem, & ad converſionem, ut attendas poteſtatem, veritatem, bonitatem Dei. De primo: Excita potentiam, &c. Deus converte. Ecce David populum Pſalm. 79 invocat, ut ſe convertat ei, poteſtatem enim habet Deus dimittendi peccata; & potentior eſt ad dimittendum, quam peccator ad committendum. Aug. Qui de Deo non præ- C ſumit veniam, non advertit plus peccato ſuo poſſe Dei clementiam; & tantam eſſe Dei potentiam ad dimittendum innumerabilia ſicut pauca, potens quoque eſt cor lapideum convertere in fontem gratiæ, & lacrymarum. Pſal. Qui convertit petram in Pſal. 113 ſtagna aquarum. De ſecundo: impie- Ezech. 33 tas impii non nocebit ei, in quocunque die converſus fuerit. Ecce magna promiſſio veritatis. Si ergo Deus converſo impio veniam negaret, veritatem ſuam (quod abſurdiſſimum eſt cogitare) negaret. Gregorius: Nullum pœnitentem reverſum deſpicit; qui peccatores redimere venit. De tertio: Convertimini ad Dominum Joel. 2 Deum veſtrum, quia benignus: &c.

&

Digitized by Google

& præſtabilis ſuper malitia. Attende peccator benignitatem, & miſericordiam Dei in filio pro te in morte tradito. Bernardus: Si ſupra modum peccavi, non deſpero, quia ſupra modum doluit, in quo reſpiro. Si exacerbatur pater immanitate ſceleris mei, mitigabitur in dolore filii

Matth. 26 ſui. Item multiplici converſorum

Luc. 7 exemplo. Apparet enim miſericordia Dei in converſione Petri & Pauli, & Magdalenæ, & latronis in cruce:

Actor. 9 Ninivitarum, & totius mundi ad

Iſa. 60 Chriſtum converſi: Mirabitur, & dilatabitur cor tuum: quando converſa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentium venerit tibi, &c. Gregorius: Quoniam multos a ſuis iniquitatibus ſanatos aſpicimus, quid aliud quam ſupernæ miſericordiæ pignus tenemus?

SERMO VI.

Matt. 6 Jejunium. *CUm jejunatis*, &c. Jejunium perficitur plena converſione, pura intentione, devota continuatione, &

Joel. 2 humiliatione vera. De primo: In toto corde veſtro convertimini ad me, dicit Dominus, in jejunio, & fletu, &c. Qui ergo vult meritorie jejunare, primo convertatur. Parum enim eſt abſtinere a cibis, quando non ab-

Iſai. 58 ſtinetur a vitiis: Ecce in die jejunii veſtri invenitur voluntas veſtra, & omnes debitores veſtros repetitis. Ecce ad lites, & contentiones jejunatis. Iſidorus: Qui cibis abſtinent, & prava agunt, dæmones imitantur: quibus eſca non eſt, & nequitia ſemper eſt. Ideo ut digne jejunetur, contritio vera, confeſſio, ſatisfactio, jejunio aſſocientur, contritio vera. Unde dicitur: Convertimini in jeju-

2 Par. 20 nio, & fletu, &c. Item confeſſio: Joſaphat timore perterritus, totum ſe contulit ad rogandum Dominum, & prædicavit jejunium in univerſo Juda. Juda confeſſio interpretatur. Qui ergo digne vult jejunare, debet peccata confiteri. Item ſatisfactio: Licet enim pars ſit ſatisfactionis, tamen aliæ partes omittendæ non ſunt:

Bona eſt oratio cum jejunio, & eleemoſyna, magis quam theſauros Tob. 12

recondere. De ſecundo: Audientes Bar. 1

plorabant, & ieiunabant, & orabant, in conſpectu Domini, non in conſpectu hominum: in quo oſtenditur, quam pura debeat eſſe intentio ieiunantis. Nota ergo quod ieiunandum eſt non intentione placendi, non retinendi, non nocendi. Jeiunandum utique non ad placendum, ſcilicet in conſpectu mortalium hominum, ſed in conſpectu Dei. Unde ſuperius dicitur: Cum ieiunatis, &c. uſque receperunt mercedem ſuam. Item non ad retinendum. Multi enim ſunt, qui parum comedunt propter parcitatem, ut retineant & res, & pauperes in damnum habent. De eorum ieiunio Gregorius: Non Deo ſed ſibi quiſque ieiunat, ſi ea, quæ ad tempus ventri ſubtrahit, non pauperibus tribuit, ſed ventri poſt modicum offerenda cuſtodit. Item non ad nocendum, ſicut illi, de quibus:

Prædicaverunt ieiunium & ſedere fe- 3 Reg. 2

cerunt Nabot. Jeiunaverunt, ut innocentem occiderent, ut per ieiunium malitia eorum palliaretur. Ita homines hæretici, & perverſi Chriſtiani bonum ſimulant, ut magis no-

ceant. Sic Judas oſculo Dominum Luc. 22

tradidit. De tertio: Quoniam exau- Jud. 4

divit Dominus preces veſtras ſi manentes permanſeritis, in ieiuniis & obſecrationibus in conſpectu Domini. Bene quidam incipiunt ieiunia, ſed cito deſiſtunt. Quidam uno die ieiunii ſunt, ebrii altero. Continuatio ieiunii, præcipue autem abſtine- Jejunii continuatio.

re a ſuperfluis, valet contra pericula trium hoſtium noſtrorum, videlicet diaboli. Unde Chriſtus ſatan vicit, cum continuaſſet ieiunium quadraginta dierum, & quadraginta noctium. Ambroſius. Jeiuni hominis ſputum ſi ſerpens guſtaverit, moritur. Vides quanta vis ieiunii ſit: & ut ſputo ſuo homo ſerpentem terrenum interficit, ſic & merito ſpiritualem. Item mundi: Unde in periculo maris Paulus, & ſocii ſui ieiunium continuantes evaſerunt: Quarta

Digitized by Google

ta die expectantes, ieiunii permanentes, nihil accipientes, &c. Mare autem mundum ſignificat. Pſalmiſta: (*Pſal. 103*) Hoc mare magnum, &c. Item carnis, quæ pericula incontinentiæ nobis ſuſcitat. Hanc ieiunando vicit continentes Anna: (*Luc. 2*) Quæ non diſcedebat de templo, ieiuniis & obſecrationibus ſerviens die ac nocte. De quarto. Pſalmiſta: (*Pſalm. 34*) Humiliabam in ieiunio animam meam. Hic autem attende qualis debeat eſſe humiliatio quo ad proximum. Vera eſt ieiunantis humiliatio ſi non ſit quo ad ſe infructuoſa: Qui ieiunat pro peccatis ſuis, & iterum eadem faciens, quid proficit humiliando ſe? (*Eccli. 34*) Item ſi non ſit quoad Deum præſumptuoſa, ſicut illorum qui dicunt: Jeiunavimus, & non aſpexiſti, humiliavimus animas noſtras & neſciſti. (*Iſa. 58*) Item ſi non ſit quo ad proximum iniurioſa, ſicut phariſæi illius: Jeiuno bis in ſabbato, &c. (*Luc. 18*) Unde iniurioſe contempſit publicanum. Contra quæ: Qui non manducat, manducantem non iudicet. (*Rom. 14*)

DOMINICA PRIMA

IN QUADRAGESIMA.

SERMO I.

ECCE *nunc tempus acceptabile*. (*2 Cor. 6*) Quatuor ſunt tempora, quæ homines frequenter debent habere in memoria: (*Quatuor tempora memoria retinenda.*) videlicet tempus acceptabile noſtræ roconciliationis, tempus miſerabile humanæ reſolutionis, tempus formidabile extremæ examinationis, tempus intolerabile æternæ damnationis. De primo dicitur hic: *Ecce nunc tempus acceptabile*. Acceptabile utique eſt tempus gratiæ, in quo pacem cum Deo, & cum angelis, & medelam animabus noſtris poſſumus, ſi volumus, invenire. Tale tempus antiqui deſiderabent: Expectavimus pacem, & non erat: (*Jer. 8*) bonum tempus medelæ, & ecce formido. O quanta cæcitas, quanta inſania, tempus me-

A delæ corporis negligis uno die, tempus medelæ negligis multis annis. Joan. Chryſoſtomus: Si forte in corpore parvi aliquid morbi pulſaverit, ſtatim medicos adhibemus, & pecuniam profundimus: anima vero quotidie cum vulneretur, cum per ſingula lanietur, uratur, præcipitetur, & modis omnibus patiatur, ne parua quidem pro ea nos cura ſolicitat. Merito ergo tantam temporis negligentiam Deus a te requiret. Gregr. Omne tempus tibi impenſum requiret Deus, qualiter ſit expenſum. O quam infeſtus eſt diabolus homini in

B hoc tempore, & tanto certe infeſtior, quanto tempus infeſtandi ſuſpicitur brevius: Deſcendit diabolus ad nos, habens iram magnam, ſciens quod modicum tempus habet. (*Apoc. 12*) Ergo ſicut dicitur: Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes. De ſecundo: Tempus meæ reſolutionis inſtat. (*2 Tim. 4*) Mirabilis conditio, quod omnes mori debere nos ſcimus: ſed ſicut piſces vel aves quando capiantur, ita & nos tempus mortis ignoramus: Neſcit homo finem ſuum, ſed ſicut piſces capiuntur hamo, & aves comprehenduntur laqueo, ſic homines capiuntur tempore malo, cum eis extemplo ſupervenerit. (*Eccl. 9*) More enim

C piſcis homo ſequitur eſcam voluptatum carnalium, vel rerum temporalium, & decipitur ſicut avis dulci ſono adulationis, & ludo pennarum vanitatis, & diſſolutionis, donec hamo vel laqueo mortis capiatur, & hoc exemplo. Gregorius: Quanti ad veſperam ſani acturos ſe in craſtinum aliquid putabant, & tamen in voce repentina morte defuncti ſunt. De tertio: Juſtum & impium iudicabit Dominus, & tempus omnis rei tunc erit. (*Eccl. 3*) Certe ipſe non tantum iuſtum, immo ipſas iuſtitias iuſtas iudicabit. Auguſtinus: Væ etiam laudabili vitæ hominum, ſi remota miſericordia, diſcutias eam. Modo reliquit nobis tempus ad ſatisfaciendum: ſed tunc accipiet tempus ad puniendum. Bene autem dicit Salomon quod illo tempore iuſtum, & im-

impium iudicabit. De hoc tempore A dicitur: In tempore meſſis dicam meſſoribus: Colligite primum Zizaniam, & alligate eam in faſciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum. Ubi per Zizaniam impii, per triticum iuſti ſignificantur. Sed Zizania in faſciculos alligatur, dum ſocii vel pares in culpis in pœnis paribus ſociantur. Qui vero electi ſunt, ſcire debent quod dum flagellis tribulationum triturantur, ad horreum cœli præparantur, hic enim per flagella purgantur. Auguſt. Quod lima ferro, quod fornax auro, hoc facit tribulatio juſto. De Quarto ait Pſal. Inimici Domini mentiti ſunt ei, &c. B Inimici Domini ſunt impii, qui toties Domino mentiuntur, quoties promiſſiones in baptiſmo factas, & vota ſua, & juramenta tranſgrediuntur. Item orando, Domino mentiuntur, dum dicunt ſe debitoribus dimittere, & non dimittunt: ergo tempus erit in ſæcula, quia ignis eorum erit in ſæcula: Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur. Ignis enim iſte non erit unius anni tantum, neque mille millium tantum annorum, ſed æternus: Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, &c. Auguſt. Aut continui dolores cruciabunt pœnitentem vitam, aut æterni cruciatus vexabunt C puniendam animam. Unde bene ait David: Erit tempus eorum in ſæcula, ſcilicet injuſtorum. Vide ergo tempora qualia tunc eos ſequentur, qui nunc tempus acceptabile negligunt.

Matt. 13

Pſalm. 80.

Matth. 6

Iſa. 66

Matth. 25

Pſalm. 80

SERMO II.

Matth. 4

DUctus eſt Jeſus a ſpiritu in deſertum, ut tentaretur a diabolo. Quoniam efficacius perſuadet vita, quam lingua, & exemplum, quam verbum: hinc eſt quod Dominus noſter Jeſus Chriſtus, cujus qualibet actio eſt noſtra inſtructio, ut dicit Gregorius, ut exemplo vitæ ſuæ ad reſiſtendum diabolo ceteros efficaciter informaret, voluit a ſpiritu dirigi deinde in deſertum morari, poſtea a diabolo tentari. Unde ad noſtram inſtructionem qualiter debeamus diabolo reſiſtere, tria de Chriſto proponuntur in verbo propoſito. Primo Spiritus ſancti interior inſpiratio, ad dirigendum. Secundo loci ſecurior inhabitatio, ad reſiſtendum. Tertio diaboli interior impugnatio, ad ſubvertendum. Primo notatur Spiritus, ſcilic. inſpiratio ad dirigendum, cum dicit: *Ductus eſt Jeſus a ſpiritu*. Secundo loci ſecurior inhabitatio ad reſiſtendum, cum ſubdit: *In deſertum*. Tertio exterior diaboli impugnatio, ad ſubvertendum cum ſubinfertur: *Ut tentaretur a diabolo*. Et habent ſe iſta tria valde ordinate. Nam qui vult de diabolo perfecte triumphare exemplo Chriſti, oportet ut primo a Spirito ſancto dirigatur, deinde in loco munito moretur, & poſtea ut impugnatio diaboli conſtanter ſuſtineatur. Primo ergo in verbo propoſito notatur Spiritus ſancti inductio, ſive inſpiratio ad dirigendum, cum dicitur: *Ductus eſt Jeſus a ſpiritu*. Invenimus autem in ſacra Scriptura Jeſum ductum, ſive inſpiratum multiplici ſpiritu. Quia quamvis Spiritus ſanctus ſit unus in ſubſtantia, eſt tamen multiplex in effectu. Primo ergo ductus eſt Jeſus a ſpiritu veritatis, ad docendum ignarum. Secundo a ſpiritu æquitatis, ad arguendum iniquum. Sed tertio a ſpiritu fortitudinis, ad ſuperandum diabolum. Ut primum ſit contra ſpiritum erroris. Secundum contra ſpiritum diſſimulationis adulantis. Sed tertium contra puſillanimitatis ſuccumbentis. Primo ergo ductus eſt Jeſus a ſpiritu veritatis ad docendum ignarum, unde dicitur: Spiritus Domini ſuper me, eo quod unxerit me: ad annuntiandum manſuetis miſit me, ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis indulgentiam, & clauſis apertionem. Exemplo enim Chriſti quilibet ad officium prædicationis, ſecundum quod continetur in hoc verbo, debet primo eligi propter ſanctitatem animi, propter quod di-

Greg. hom. 16 in Ev.

Iſa. 61

dicitur: Spiritus Domini ſuper me. Deinde debet inſtitui, propter æquitatem iudicii & obſequii: eo quod unxit me præ participibus meis: quia dilexi iuſtitiam, & odivi iniquitatem. Poſtea tamquam verus legatus miſſus a Deo, debet exequi actionem officii, quod notatur cum dicit: Ad annuntiandum manſuetis miſit me, cuius officii executio debet eſſe ad medendum, ſive ad conſolandum triſtem a tribulatione, & dolore pœnali, ad ſanandum ægrotum a vulnere peccati, ad liberandum captivum a carcere diaboli. Secundo ductus eſt Jeſus a ſpiritu æquitatis, ad
Iſai. 11 arguendum iniquum. Unde dicitur: Arguet in iniquitate pro manſuetis terræ, & percutiet terram virga oris ſui: & ſpiritu labiorum ſuorum interficiet impium. Non enim Dominus Jeſus propter metum poteſtatis terrenæ timore amittendæ, nec propter quæſtum mundanæ cupiditatis, amore acquirendæ, ſive propter ambiguam ſimilitudinem falſitatis, veritate complacendæ, veritatem ſilebat, immo veritatis iaculis, tam magnos, quam parvos æque feriebat. Hic ſpiritu ductus eſt in templum, quando non parat aures, ut audiat, ſed flagella, quo feriat ementes, & vendentes ſpiritualia pro temporalibus: nec decet quod domum orationis fe-
Matth. 21 ciſſent domum negotiationis, immo negotiatores de templo eiecit. Tertio ductus eſt a ſpiritu fortitudinis, ad ſuperandum diabolum. Unde di-
Pſal. 42 citur in Pſalm. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Ad deſertum, ad quod deduxit Spiritus ſanctus, Jeſum, dicitur terra recta, eo quod eſt locus idoneus ad faciendam abſtinentiam, propter quam ſenſualitas recto ordine per omnia ſubiacet rationi, ne perturbetur ratio ad bene operandum. Licet inter carnem, & ſpiritum Chriſti nulla eſſet rebellio, eo quod ſemper illa beatiſſima caro ſequebatur illum ſanctiſſimum ſpiritum, propter nomen tuum vivificabis me in æquitate tua, quaſi dicat. Domine pater indigeo auxilio

A tuæ ſuſtentationis: quia tanto ieiunio afflixi meum corpus, quod præ nimia attenuatione, totaliter ſentit ſe mortificatum. Et educes de tribulatione animam meam, ſcilicet de tribulatione famis, & attenuationis. Et in miſericordia tua diſperdes inimicos meos, ſcilicet ſpecialiter diabolum, qui inique, & ſupervacue innititur me impugnare ad ſubvertendum. Unde antequam fuerit ductus Jeſus ſpiritu fortitudinis in hoc deſerto, eo quod non abhorreret adhærere ſolitudini, ubi aſperitatem famis, & malignitatem hoſtis ſuſtinuit, immo aggreſſus eſt locum incultum, & eum deiecit feliciter. Se-
B cundo notatur in propoſito verbo ſecurior habitatio ad reſiſtendum, eum dicitur: *In deſertum*. Deſertum enim, propter triplicem proprietatem erat valde aptus locus, & ſecura habitatio ad reſiſtendum diabolicæ tentationi, quam de propinquo expectabat. Nam deſertum, locus eſt aſperitatis, ſterilitatis, & deſpectabilitatis. Cum ergo expectaret ipſe de propinquo tentari a diabolo, a gula, ab avaritia, & a vana gloria, ad informandum nos exemplo ſuæ vitæ, voluit duci in deſertum a ſpiritu. Primo quia eſt locus aſperitatis, ad exercendam abſtinentiam corporalis ſanctificationis. Secundo, quia eſt
C locus deſpicabilis, ad confundendam iactantiam ſæcularis ambitionis. Tertio, quia eſt locus ſterilitatis, ad ſuppeditandam avaritiam exitialis aggregationis. Primo voluit duci in deſertum, quia eſt locus aſperitatis, ad exercendam abſtinentiam corporalis ſanctificationis. Unde poteſt *Deut.* 8
exponi illud: Adduxit te Dominus Deus tuus, quadraginta annis per deſertum, ut affligeret te atque tentaret, ut nota fierent quæ in animo tuo verſabantur: afflixit te penuria, & dedit tibi cibaria magna. Adduxit te Dominus Deus tuus, quadraginta annis, idest, 40 dies, ut annus pro die annumeretur, ſedundum quod frequenter conſuetum eſt fieri in ſacra Scriptura, per deſertum aſperitatis, ut affligerem

te

te fame, atque penuria, atque ten- A tare, id eſt, permitterem tentari, ut nota fierent, quæ in animo tuo verſabantur, id eſt continebantur, omni populo, ut inſtruantur exemplo tuæ patientiæ: afflixi te penuria, & dedi tibi cibaria magna. Mira diſpenſatio divina: quia non datur conſolatio cœleſtis cibi, niſi præcedat

Exod. 16 afflictio cibi terreſtris. Unde filiis Iſrael pluit manna de cœlo in deſerto aſperitatis & penuriæ, non in Ægypto ſterilitatis, & abundantiæ. Secundo voluit duci in deſertum, quia locus deſpectibilitatis ad confundendam jactantiam ſæcularis ambitionis.

1 Mach. 5 Unde Judas Machabæus, qui decimus fuerat, receſſit in deſertum lo- B cum, ibique interfectus vitam cum feris in montibus gerebat. Judas, qui interpretatur glorificans ratione ſuæ humilitatis, & virtuoſitatis ſignat Jeſum Chriſtum, qui ratione humilitatis, & virtuoſæ converſationis fuit gloria Dei Patris in aſſumpta humanitate. Dicitur autem decimus ratione ſuæ humilitatis, & virtuoſæ converſationis & eminentis perfectionis.

Philip. 2 Hic notatur ad confundendam totaliter jactantiam ambitionis intantum ſe humiliavit, ut formam ſervi accipiens inter homines converſaretur, & etiam intantum ſe vilificavit, ut vellet fieri opprobrium hominum, & abjectio plebis: vitam ſuam in deſer- C

Pſalm. 21 to, cum beſtiis gerendo. Erubeſcat ergo membrum, quod ſe elevat in altum per ambitionem, cum ejus caput voluit deprimi in imum, per humiliationem. Alioquin monſtruoſa res eſt, ſi pes, qui debet ſubeſſe, vel aliquod aliud membrum ſupponatur capiti, quod debet præeſſe. Tertio voluit duci in deſertum: quia locus ſterilitatis, ad ſuppeditandam avaritiam exitialis aggregationis. Unde dicitur: Exclamavit voce magna Mathatias in civitate dicens: Omnis qui zelum habet legis ſtatuens teſtamentum, exeat poſt me, & fugit ipſe, & filii ejus in montes: & reliquerunt quæcumque habebant in civitate, & tunc deſcenderunt multi cum eo in deſertum requirentes judicium, ut ſederent ibi. Mathatias, qui interpretatur donatus ratione ſuæ eminentis ſanctitatis ſignat Chriſtum, qui eſt humano generi donatus a Deo Patre: hic clamat prædicando, ut omnis qui habet zelum legis Evangelicæ, per quam ſtatuitur teſtamentum pacis & amicitiæ cum Deo, exeat poſt eum, de mundana converſatione, omnia, ſaltem affectu, relinquendo. Nam ipſe & filii ejus, id eſt, Apoſtoli omnia, quæ in mundo erant, contempſerunt, ut citius poſt eum currerent, cum cordis dilatatione ad montana, ideſt eminentiam perfectionis Evangelicæ. Et tunc deſcenderunt multi ſcil. perfecti religioſi relictis omnibus, tam in communi, quam in proprio poſt eum in deſertum vere mendicitatis, & inopiæ, requirentes judicium per puritionem delictorum, & juſtitiam per adimpletionem præceptorum, ut ſedeant ibi per mentis quietudinem, & corporis requiem, nullam curam mundanæ ſolicitudinis admittendo: ſed tantummodo devotæ orationis, & ſacræ lectionis ſtudio inſiſtendo. Sed hodie ſunt nonnulli, qui deſcendunt in deſertum religionis, non ut ſedeant, ſed ut diſcurrant, per mentis diſtractionem, & corporis inquietudinem: ſemper temporalia aggregando, & vix aut numquam devotæ orationi vacantes, non attendentes, licet experimentaliter cognoſcant, quod dicit Greg. nono Moralium: Perturbatæ mentes ſæcularium eo ipſo clamant, quod inquietæ ſunt, quia a recta ſapientia diviſæ ſunt. Unde non eſt reputandus otioſus, qui inſiſtit labori cognoſcendæ veritatis, eo quod pluris meriti eſt, quam excitatio corporalis. Unde Ambroſius: Otioſus non *Ambr. l. 7 com. in 10 cap. Luc. t. 3 edit. Rom.* eſt, qui verbo Dei ſtudet, nec pluris meriti eſt, qui laborem divinitatis cognoſcendæ exercet. Ultimo notatur diaboli exterior impugnatio, ad ſubvertendum, cum dicit: *Ut tentaretur a diabolo*. Tentavit autem diabolus Chriſtum de tribus, de quibus tentavit primum parentem, quem decepit.

Digitized by Google

cepit. Primo enim tentavit Chriſtum A de gula in deſerto: ſecundo de vana gloria in templo; ſed tertio de avaritia in monte. Sed certe diabolus non habebat facere cum Adam ſtulto, & inſipiente quod cum Chriſto aſtuto, & ſapiente. Nam tentationem gulæ vicit abſtinentia, & tentationem vanæ gloriæ vicit humilitate, & tentationem avaritiæ vicit paupertate. Unde licet diaboli aggreſſus fuerit præſumptuoſus, proceſſus malitioſus, tamen ejus proceſſus fuit opprobrioſus, cum nihil certitudinis de ſua dubitatione potuit inveſtigare, nihilque gloriationis de ſua doloſa tentatione potuit reportare, & nihil excuſationis de ſua confuſione potuit B allegare, quoniam ſuperatur a famelico, & debili & deſpecto, & contemptibili a mendico & inopi. O ſtupenda duelli dimicatio! o imitanda patientiæ perfectio, & admiranda ſapientiæ dignatio! cum dux vitæ a principe mortis tentatur, & ab ejus membris crucifigitur, & nihilominus ipſe princeps mortis ab ipſo duce vitæ per mortis inductionem ſuperat. Primo ergo tentavit Chriſtum de gula, ut inficiat animæ, & corporis puritatem. Secundo de vana gloria, ut inducat mundanæ oſtentationis vanitatem. Tertio de avaritia, ut decipiat per mundanæ pulchritudinis delectabilitatem. Primam tentationem, ſcilicet gulam, vicit per ſpiritualis cibi jugem deguſtationem. Secundam C tentationem vanæ gloriæ, per voluntariæ abjectionis humiliationem. Tertiam tentationem avaritiæ, vicit per omnis terrenitatis deſpectionem. Tentavit primo de gula, ut inficeret animæ, & corporis puritatem, cum dixit: Si Filius Dei es, dic ut lapides iſti panes fiant, quaſi eum volens capere per gulam, tamquam facilius vitium ad omnia facinora paratum. Unde niſi prius gula refrænetur, fruſtra contra alia vitia laboratur, ſecundum quod dicit Gloſſa. Hanc tentationem gulæ docuit Dominus vincere per ſpiritualis cibi jugem deguſtationem, cum reſpondit diabolo: Non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei, quaſi dicat: Cum homo ſit compoſitus ex duplici ſubſtantia, ſcilicet corporali, & ſpirituali: ſicut corpus indiget recreari, & ſuſtentari cibo materiali, ſic ſpiritus cibo ſpirituali, qui quidem cibus eſt verbum, quod reficit ſpiritum, ſi audiatur reverenter, ſive intelligatur diligenter, ſive ad memoriam reducatur delectabiliter. Et propter hoc dicebat Dominus Apoſtolis: Vigilate, & orate, inquit, per fomitis repreſſionem. Nam vigilia honeſtatis tabeſcere facit carnes, ſicut dicitur: Et nunc amota carnis petulantia ad deguſtandam dulcedinem divini verbi. Orate per mentis elevationem. Nam hoc genus dæmoniorum, id eſt, hoc vitium gulæ non ejicietur niſi in jejunio, & oratione. Secundo tentavit de vana gloria, ut induceret ad mundanæ oſtentationis vanitatem, cum dixit: Si Filius Dei es, mitte te deorſum, quaſi volens eum allicere ad oſtentationem ſæcularis jactantiæ. Unde Chryſoſt. Volare per aerem non eſt proprie opus Dei: quia nec utile alicui, nec ad animam, nec ad corpus. Hanc tentationem vanæ gloriæ docuit Chriſtus vincere per profundæ abjectionis cordialem humiliationem cum dixit: Scriptum eſt: Non tentabis Dominum Deum tuum, quaſi dicat: Experientiam non ſumes de me per oſtentationis ſignum, qui hoc facit, Deum tentat præſumptione elationis. Ecce chariſſimi exemplo Chriſti habemus quod qui ex contemptu vanæ gloriæ ſe humiliat, vitia ſuperat; ſed qui ſe exaltat vincitur & ſuperatur. Et propter hoc bene dicitur. Ante orationem præpara animam tuam, & noli eſſe quaſi homo, qui tentat Deum. Si voluerimus quod oratio noſtra ſit coram Deo accepta & gratuita, debemus præparare animam noſtram per profundam humiliationem cordis, & nihil reputemus nos, & velimus eſſe quaſi homo qui tentat Deum, propter aſpectum ſuperbiæ reputando ſe aliquid ma-

Luc. 22
Eccli. 31
Matth. 17
Eccli. 18

Luc. 18 magnum, cum nihil ſit. Sicut ille Pharisæus, qui aſpernabatur ceteros & ſuæ temeritate præſumptionis arbitrabatur ſe eſſe juſtum, & propter hoc publicanus ratione ſuæ humilitatis deſcendit juſtificatus in domum ſuam ab illo ſuperbo. Tertio tentavit de avaritia, ut deciperet per mundanæ pulchritudinis delectabilitatem, cum dixit: Omnia tibi dabo, ſi procidens adoraveris me. Oſtendendo enim ei omnium rerum pulchritudinem, quaſi volens eum capere per illicitam delectationem, ut per avaritiam ducat eum ad peccatum idololatriæ. Hanc tentationem avaritiæ docuit Chriſtus vincere per mundanæ proſperitatis totalem deſpectionem. Reſpondit Jeſus: Scriptum eſt: Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſervies, quaſi dicat: Qui propter aurum, vel aliquod aliud, alium quam Deum adorat, idololatra eſt, ſed qui omnia contemnit propter Deum, ſervit ſoli Deo, eo quod nulla admittit contraria, nulla æquiparat diſparata, & nihil aliud per affectum alligatur præter ad illum, cui in dilectione totum cor debetur. Et propter hoc Apoſtolus
1 Tim. ult. dicit: Habentes alimenta & quibus tegamur, his contenti ſimus. Nam qui volunt divites fieri incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & in deſideria multa & inutilia & vana, quæ mergunt homines in in-
Ibidem. teritum, & perditionem: Radix enim omnium malorum eſt cupiditas. Apoſtoli namque contenti erant alimentis: ſed diabolus apponit cupidis, & avaris mundanæ pulchritudinis delectamenta, qui tanto amore cæco cupiditatis ad ea feruntur, ut permittant ſe in laqueum a diabolo adduci in interitum perditionis æternæ. Unde Bernardus: Avaritia eſt radix omnium malorum, funeſta peſtis, virus Eccleſiæ, mater hypocriſis, livoris parens, criminis fomes, virtutum ærugo, tinea largitatis.

SERMO III.

DUctus eſt Jeſus in deſertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo: Si- Matth. 4
cut propter nos natus, propter nos occiſus, ita propter nos tentatus eſt Chriſtus, ut exemplum vincendi nobis daret. Chriſtus, ergo gerit typum cujuslibet fidelis, qui in deſerto hujus mundi, vel Eccleſiæ vel religionis ad quam venit ductu Spiritus ſancti non poteſt eſſe ſine tentationibus maligni ſpiritus. In tentationibus ergo noſtris habemus a Domino exemplum, quo inſtruamur apparatum quo congrediamur, auxilium quo muniamur, promiſſum quo alliciamur. De primo dicitur hic: *Ut tentaretur a diabolo*. Tentavit autem diabolus Chriſtum in deſerto de carnalitate: in templo de ſuperbiæ vanitate: in monte de cupiditate. Gen. 3
His enim tribus tentationibus primum hominem dejecerat cum dicit: In quacumque die comederis, &c. His tribus tentationibus adhuc impugnat fideles quotidie, &c. Significatæ autem ſunt in leone, in urſo, & gigante, quos occidit David, ſicut legitur: Per leonem enim, qui animal ſuperbum eſt, ſuperbia: per urſum, qui mel ſequitur, concupiſcentia: per gigantem, qui quaſi inſuperabilis videbatur, avaritia ſignificatur quia avaritia quaſi inſuperabilis eſt. Invenitur enim qui leonem, & urſum carnis vincat, ſed ſi quis uſuras rapinas & quælibet injuſta bona habeat reſtituere, tunc quaſi gigantem invadit, tunc vincere non poteſt. Sed quis vincere poteſt, niſi ductorem habeat Spiritum ſanctum? Ductor tuus fui in ſolitudine, in qua erat ſerpens flatu adurens & ſcorpio ac dipſas. Serpens flatu adurens ſignificat inflantem ſuperbiam. Scorpio, qui in facie blanditur, cauda interficit, ſignat concupiſcentiam. Dipſas, quæ mordendo facit homines ſitire uſque ad mortem ſignificat avaritiam, qua uſque ad mortem ſititur pecunia. Qui ergo exemplo Chriſti

1 Reg. 16
Deut. 8

vin-

vincit ita poteſt dicere illud Pſalmiſtæ: Benedictus Dominus, qui docet manus meas ad prælium, &c. De ſecundo apparatu armorum, quæ ſunt virtutes animam armantes dicitur: Fili accede ad ſervitutem Dei, ſta in juſtitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Juſtitia enim lorica eſt animæ. Unde arma, quibus indigemus, procurator exercitus Domini Paulus oſtendit: Accipite armaturam Dei, ut poſſitis reſiſtere in die malo, &c. Gloſſa, id eſt, in hac vita, in qua ubique eſt tentatio. Specificans autem arma ſubjungit: Induti lorica juſtitiæ, in omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere, & galeam ſalutis aſſumite, id eſt, ſpem ſalutis æternæ vitæ, & gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Nota, certe bene armatus debet eſſe homo contra fortem armatum diabolum, de quo: Cum fortis armatus, &c. De tertio: Ego dilexi te, quoniam ſervaſti verbum patientiæ meæ. Ego te ſervabo ab hora tentationis, &c. Quando curret tibi opportunitas fornicandi, lucrandi injuſte, occidendi inimicum, ſuccumbendi in tribulationibus, hora tentationis eſt: ſed ſi tu ſervas verbum Dei, ſervabit te Deus in hora hac, ſicut ſervavit Deus pueros in hora, de qua dicitur: Si non adoraveris, in eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentis. Quicumque adhuc hodie ſtatuam auream mundanæ vanitatis, vel cupiditatis non colunt, in ignem tentationis mittuntur a diabolo. Sed per ventum roris Spiritus ſancti in tentationibus refrigerantur: Fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari ſupra id, quod poteſtis. Sed attende quod de his tribus pœnitentiis ait Iſidorus: Corpus quod abſtinentia frangit, tentatio non exurit. Unde & tres pueros abſtinentes, etſi flamma Babilonici incendii tetigit non combuſſit. De quarto: Beatus vir qui ſuffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam. Bonum autem

Pſalm. 143 · *Eccl. 4* · *Ephes. 6* · *Luc. 11* · *Apoc. 3* · *Dan. 3* · *1 Cor. 10* · *Dan. 3* · *Jac. 1*

A promiſſum allicit ad pugnandum. O quanta mala libenter ſufferres, ut coronam Imperii, vel coronam Franciæ acciperes. Et ecce corona vitæ æternæ tibi promittitur, ſed cum probatus fueris: Qui certat in agone, non coronabitur niſi qui legitime certaverit. Greg. Delectet igitur mentem magnitudo præmiorum, ſed non deterreat certamen laborum.

2 Tim. 2 · *Greg. ho. 37 in Evang. tom. 3*

SERMO IV.

Cum *jejunaſſet quadraginta diebus, &c.* Qui jejunium ſuum deſiderat Deo eſſe acceptum, debet in principio quadrageſimæ pure confiteri, & converti ad Dominum. Unde bene B in principio quadrageſimæ legitur: Convertimini ad me, &c. in jejunio, &c. Et bene Chriſtus immediate poſt baptiſmum incœpit quadraginta diebus jejunare, oſtendens cum quanta ſanctificatione debemus quadrageſimam ſuſcipere. Sancta enim eſt quadrageſima, quæ homini fructuoſa, & a Deo ordinata eſt, utilis ad conſequendam veniam, ad augendam gratiam, ad obtinendam victoriam, ad promerendam gloriam. Primum ſignificatum eſt: Adhuc quadraginta dies, & Ninive ſubvertetur. Et crediderunt viri Ninivitæ Domino, & prædicaverunt jejunium, & veſtiti ſunt ſaccis a maximo uſque ad minimum. C Gloſſa: Quadragenarius convenit peccantibus ad pœnitentiam, & jejunium, & orationem. Multi dicunt non eſt vis de veſtibus, ſed de corde, quod ſi verum eſt, quare iſti ſacco induti ſunt ad placandum Deum? Dicitur autem ibidem, quod vidit Deus opera eorum, quia converſi ſunt de via ſua mala, & miſertus eſt, &c. Hoc ergo jejunium acceptum eſt Deo, & veniam peccatoribus meretur, quando homo non ſolum a cibis, ſed a vitiis malis abſtinet: Nonne hoc eſt majus jejunium quod elegi, diſſolvere colligationes impietatis, &c. Iſidorus: Qui a cibis abſtinent, & perverſe vivere non cavent, dæmones imitantur. Secundum in quadrageſima Moyſi ſignificatum eſt:

Matth. 4 · *Joel. 2* · *Quadrageſima ſancta & utilis.* · *Jonæ 3* · *Gloſ. in hunc loc.* · *Iſa. 58* · *Deut. 9*

Digitized by Google

Deut. 9 eſt: Perſeveravi in monte quadraginta A diebus, & noctibus non comedens panem, & aquam non bibens. Dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas ſcriptas utroque digito Dei. Duæ tabulæ ſunt amor Dei, & proximi, quæ lapideæ ſunt, ut durare poſſint perſeverando. Sed heu quorumdam tabulæ non lapideæ, ſed vitreæ videntur.
Matth. 22 In his duabus tabulis mandata omnia ad ſalutem neceſſaria ſcripta ſunt. Qualiter enim ad Dominum, vel ad proximum te debeas habere, ibi ſcriptum eſt: In his duobus mandatis lex univerſa pendet, & prophetæ. Et propter hoc digitus Dei Spiritus ſanctus dicitur: Si in digito
Luc. 11 Dei, &c. Re vera diabolus, qui B poſſidet luxurioſum, avarum, uſurarium, raptorem, & invidum, & alium impium, non eiicitur niſi per hunc digitum, ſc. per Spiritum ſanctum. Qui ergo Scripturam Spiritus ſancti in corde, per gratiam habere voluerit, devote jejunet. Bernardus. Jejunium ergo non ſolum obtinet veniam, ſed & meretur gratiam. Tertium ſignificatum eſt in quadrageſima Chriſti, de qua hic dicitur: *Cum jejunaſſet quadraginta diebus, & noctibus*. Vicit omnes tentationes diaboli in deſerto, in monte, in templo. Jejunium enim maxime efficax eſt contra tentationes:
Matth. 17 Hoc genus non eiicitur, niſi per orationem & jejunium. Unde cum filii Iſrael tentati eſſent per Holofernem,
Jud. 4 dixit Heliachim ſacerdos: Scitote quoniam exaudiet Dominus preces C veſtras, ſi manentes permanſeritis in jejuniis, & orationibus. Orationes ergo & jejunia ſunt quaſi arma contra hoſtes utilia. Joannes Chryſ. Sicut neque miles ſine armis eſt aliquis, neque arma ſine milite: ſic neque oratio ſine jejunio, neque jejunium ſine oratione. Quartum ſignificatum eſt in quadrageſima Heliæ, de qua:
3 Reg. 19 Ambulavit in fortitudine illius cibi quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, uſque ad montem Dei Oreb, qui interpretatur menſa. Jejunando enim ad menſam gloriæ pervenimus
Luc. 22 de qua: Ego diſpono vobis, &c.

Sed hæc menſa perdita eſt per gulam Gen. 3 in paradiſo, recuperanda ergo eſt per abſtinentiam in mundo. Greg. Quia a paradiſi gaudiis per cibum cecidimus, ad hæc quantum poſſumus per abſtinentiam reſurgamus. Iſtam quadruplicem quadrageſimæ utilitatem in aliis quadraginta diebus ſignificatam invenimus. Purgat culpam. Unde poſt quadraginta dies corvus de arca Gen. 8 emittitur, dum aperta oris feneſtra in confeſſione peccati nigredo ore proditur, & dimittitur. Item confert gratiam. Unde poſt quadraginta dies Luc. 2 Jeſus ad templum cordis venit cum columba pœnitentiæ, & turture continentiæ. Item parat victoriam. Unde poſt quadraginta dies Golias a 1 Reg. 17 David vincitur, ſicut dicitur. Item præparat, vel ducit ad gloriam. Unde poſt quadraginta dies, Chriſtus Act. 1 aſcendit in cœlum.

SERMO V.

TUnc aſſumpſit eum diabolus, &c. Matth. 4 Aſſumptio hominis Chriſti vel humanæ naturæ Chriſti quadruplex eſt. Prima in incarnatione: ſecunda in tentatione: tertia in juſtificatione: quarta in aſcenſione. Prima divina, ſecunda diabolica, tertia humana, quarta angelica. De prima Pſalmus: Beatus quem elegiſti, & aſſumpſiſti. Pſal. 64 Vere aſſumpta a Dei filio natura. Inter omnem creaturam elegit rationalem, inter omnem rationalem elegit humanam: Nuſquam enim ange- Heb. 2 los apprehendit, &c. Inter omnem humanam elegit Iſraeliticam, cum tamen non ſolum Iſrael, ſed totum genus humanum ſalvare vellet. Inter omnem Iſraeliticam Davidicam, cui juravit, dicens: De fructu ven- Pſal 131 tris tui, &c. Inter omnem Davidicam elegit Mariam. Unde in Apocryphis Eſdræ: Elegiſti tibi unam columbam ex omnibus volucribus cæli, id eſt, ex omnibus ſanctis. Inter omnes particulas corporis mei elegit carnem pretioſiſſimam. Bernardus: O dives in omnes, & ſuper omnes Maria, de cujus ſubſtantia mo-

dica pars aſſumpta, totius mundi ſuffecit redaere debita. De ſecundo dicitur hic: *Tunc aſſumpſit eum Diabolus*. In tribus locis tentavit Chriſtum. In deſerto, in monte, ſuper templum. Deſertum eſt mundus, in quo arbores ſteriles ſunt mali homines, latrones autem dæmones animas occidentes: Homo quidam deſcendit, & abierunt, ſemivivo relicto, &c. Hic impugnat omnes fideles. Mons eſt altitudo dignitatis & poteſtatis, ſive Eccleſiaſticæ, ſive ſæcularis. Hic impugnat rectores, & potentes. Per templum vita monaſtica ſignificatur, hic impugnat regulares. Primos impugnat per carnalitatem. Unde dicit: Dic ut lapides iſti panes fiant: ſecundos per avaritiam. Unde dicit: Hæc omnia tibi dabo, &c. tertios per apoſtaſiam. Unde ait: Mitte te deorſum. Adjuva nos Domine Deus, quia ubique impugnat nos diabolus. Neque in deſerto, neque in monte, neque in templo ſinit nos quieſcere: Super montes perſecuti ſunt nos, in deſerto inſidiati ſunt nobis: Bern. Heu me Domine Deus, quia undique mihi mala, undique tela volant, undique pericula, undique impedimenta: quocumque vertam me, nulla uſquam eſt ſecuritas: ſed Chriſtus in his omnibus vincens, vincere docet, in deſerto activos, in templo contemplativos, in monte prælatos. De tertio: Circuibam quærens, ut mihi illam aſſumam, de ſapientia loquitur. Chriſtus autem eſt Dei virtus, & Dei ſapientia, quæ in juſtificatione in corde aſſumitur ſpiritualiter, in comunione vero aſſumitur ſacramentaliter. Sumite, hoc eſt corpus meum. Sed heu dicitur. Viderunt enim aſſumptiones falſas, & ejectiones. Cave ne Dominum falſe aſſumas. Cave ne aſſumptum turpiter ejicias. Miraris quod ſe Chriſtus permiſit aſſumi ab uno diabolo, & non miraris quod quotidie, quaſi a centum & millibus, hominibus, immo quaſi a tot dæmonibus, quot perverſis hominibus, ſub ſacramento altaris recipitur, immo in hoc peccatores pejores

Luc. 10 — Matt. 4 — Thren. 4 — Sap. 8 — Mar. 14 — Thren. 2

A ſunt diabolo, qui Chriſtum in ſanctam civitatem, ſuper templum, & in montem aſſumpſit. Perverſi autem homines ipſum in Babylonem, in lutum, & in ſentinam aſſumunt: De quarto: Dominus quidem Jeſus, poſtquam locutus eſt eis aſſumptus eſt in cœlum. Aſſumptus autem eſt non ab Angelis eum adiuvantibus, vel ſuſtinentibus, ſed a ſuſcipientibus, & mira laude obſequentibus cum debita veneratione. Aug. Sublatus eſt Chriſtus in manibus angelorum, quando aſſumptus eſt in cælum, non quia ſi non portarent eum angeli ruiturus erat, ſed quia, obſequebantur regi. Aſſumptus eſt quoque non ſolum ab angeB lis, immo ſuper Angelos a Deo Patre ad dexteram ejus. Unde bene ait Marcus: Aſſumptus eſt in cœlum, & ſedet ad dexteram Dei. Unde poterit bene dicere Deus Pater de Chriſto illud: Aſſumam te Zorobabel ſerve meus, & ponam te quaſi ſignaculum. Signa enim vulnerum patri pro nobis in cœlo repræſentat. Bernardus: Mater oſtendit filio pectus & ubera, filius patri latus, & vulnera, ibi nulla poterit eſſe repulſa, ubi tot occurrunt amoris inſignia.

Marc. ult. — Aggei 2.

C

DOMINICA II. IN QUADRAGESIMA.

SERMO I.

HÆC *eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra*. Olim David oravit dicens: Doce me facere voluntatem tuam. Et nunc miſericors Deus per Apoſtolum Paulum, & Apoſtolum Petrum, & ſemetipſum nos ſuam docuit voluntatem. Conſideravere autem quod voluntas Dei eſt, ut a peccatis ſanctificemur, ut in bono exercitemur, ut in utroque confirmemur, ut tandem in cœlo glorificemur. De primo dicitur hic: *Hæc eſt voluntas Dei*, &c. Ille enim ſanctificatur, qui a pec-

1 Theſſ. 4 — Pſalm. 142 — Epheſ. 5

peccatis mundatur. Munda enim debet eſſe dilecta ſponſa Chriſti: Chriſtus dilexit Eccleſiam, & tradidit ſemetipſum pro ea, ut illam ſanctificaret, mundans lavacro aquæ. Mundat autem Deus animam non ſolum lavacro baptiſmi primi, ſed etiam ſecundi, ſcilicet lacrymarum. Iſidorus: Lacrymæ pœnitentis apud Deum pro baptiſmate reputantur. Sed quid prodeſt homini ſi balneetur, & ſtatim ſordidis veſtimentis induatur? Sic quid prodeſt animæ, ſi mundetur, & ſtatim in vitioſam conſuetudinem relabatur? Propter hoc præcipitur: Vade ad populum & ſanctifica eos, hodie & cras lavent veſtimenta ſua, id eſt, mores ſuos: Omni tempore ſint veſtimenta tua candida. Gregorius: Qui fletibus ſuis vitæ munditiam ſubtrahit, ante Dei oculos ſordidas etiam ipſas lacrymas facit. De ſecundo: Sic eſt voluntas Dei, ut benefacientes obmuteſcere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. Si ergo benefacitis, voluntatem Dei impletis, immo & ex Deo nati eſtis: Qui facit bene, ex Deo eſt. Qui male facit, non videt Deum; immo neque videbit in æternum. Deus enim benefacit benefacientibus, &c. Pſalmiſta: Benefac Domine bonis, & rectis corde: declinantes autem in obligationem adducet Dominus cum operantibus iniquitatem. Sed attende quod ait Petrus: Obmuteſcere faciatis, &c. Magna virtus bonorum factorum, quæ nosipſos apud Deum creſcere, & adverſarios obmuteſcere, & amicos non erubeſcere faciunt. Auguſt. Qui nos amant, quærunt quod laudent in nobis: qui autem oderunt, detrahunt nobis. Nos autem in utroque medio conſtituti, vitam noſtram & famam ſic cuſtodire debemus, ut non erubeſcant coram detractoribus laudatores. Sed certe quia detractionibus & contentionibus, & conſpirationibus & aliis perverſis locutionibus obmuteſcere nolunt in mundo, obmuteſcent in judicio: At ille obmutuit.

Exod. 19 · *Eccl. 9* · *1 Pet. 2* · *1 Joan. 3* · *Pſal. 124* · *Matt. 22*

A · B · C

De tertio: Hæc eſt voluntas ejus, qui miſit me, &c. Sola perſeverantia facit, ut non pereamus. Qui enim perſeveraverit uſque in finem, ſalvus erit. Unde abſque perſeverantia, neque qui pugnat, victoriam, neque palmam victor conſequitur. Illi autem perduntur, qui non perſeverando a Deo ſeparantur. Pſalmus: Perdidiſti omnes, qui fornicantur abs te. Fornicantur, qui relicto vero ſponſo Jeſu Chriſto, cum mundo luxuriantur. Si vero non vis perdi, adhæreas Deo, voluntatem ejus ſemper & perſeveranter implendo: Semper quod bonum eſt, ſectamini in invicem, & in omnes. Semper gaudete, ſine intermiſſione orate. In omnibus gratias agite, hæc eſt enim voluntas Dei. Unde Iſidorus: Tunc placet Deo converſatio noſtra, quando bonum quod inchoamus ſine perſeveranti complemus. Et nota quod de triplici voluntate dicitur: Reformamini in voluntate ſenſus veſtri, ut probetis, quæ ſit voluntas Dei bona beneplacens, & perfecta. Voluntas Dei bona eſt, ut a malis ſanctificemur: beneplacens, ut bonum operemur: perfecta, ut in utroque confirmemur. De quarto: Hæc eſt autem voluntas Patris mei, qui miſit me, ut omnis qui credit in eum, &c. Bene dicitur, qui credit in eum. Si autem ſcire deſideras an credas in eum, attende quid dicitur: Signa eos, qui in me credunt, &c. uſque bene habebunt. Require expoſitionem in vigilia Pentecoſtes in ſermone: Nolite contriſtare Spiritum ſanctum. Voluntas ergo Dei eſt, ut qui credit in filium habeat vitam æternam: Oves propriæ, &c.

Joan. 6 · *Matt. 10* · *Pſal. 72* · *1 Theſſ. 5* · *Rom. 12* · *Joan. 6* · *Mar. 16* · *Joan. 10*

SERMO II.

Dimitte eam, quia clamat poſt nos. Clamor orationis optimus nuntius eſt ad aures Dei. Pſalmus: Clamor meus in conſpectu ejus, &c. Greg. Voces valentiores apud ſacratiſſimas aures Dei faciunt non multa verba, ſed deſideria. Sunt autem qua-

Matth. 15 · *Pſalm. 101*

Digitized by Google

quatuor, quæ faciunt homines clamare, Aqua, ignis, gladius, beſtia. Sic & nos clamare debemus propter aquam, & tempeſtatem ſpiritualem, propter ignem æternalem, propter gladium judicialem, propter beſtiam infernalem, ſcil. diabolum. De primo: *Jona 1* Mare ibat, & intumeſcebat ſuper eos, & clamaverunt ad Dominum, &c. Quid eſt fluxus præſentis miſeriæ, niſi mare, vel aqua: ubi tempeſtatibus tentationum anima periclitatur? immo peccando ſubmergetur. Ideo in orationibus ſic clamandum eſt, quaſi homo jam ſubmergi timeret, ſicut dicitur de Petro: *Matt. 8* Domine ſalva nos, perimus. Uſitatum verbum eſt. Qui neſcit orare, aſcendat mare. Sed certe periculoſius mare eſt, in quo anima, quam in quo corpus ſubmergitur, & ideo magis clamandum eſt. *Pſal. 68* Pſal. Veni in altitudinem maris, &c. laboravi clamans, &c. Aug. Ut liberemur, clamemus, ne forte in preſſuris conſentiamus iniquitati, & vere irrecuperabiliter abſorbeamur. *Joel. 1* De ſecundo. Ad te Domine clamabo, quia ignis comedit ſpecioſa deſerti, id eſt, hujus mundi: ſicut nobilitas, potentia, gloria, juventus, pulchritudo hujus mundi. O quot potentes, nobiles, glorioſos juvenes, & pulchras mulieres, & viros jam comedit ignis inferni? per duo, vel per tres, vel per quatuor, vel per quinque, vel per ſex millia annorum, vel forte per plura: & non ſolum tales immo omnia ligna regionis, id eſt, quoslibet alios peccatores. *Deut. 32* Ignis ſuſceptus eſt, &c. Ideo clamandum eſt in oratione. Verſus:

Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet.

Jam enim proximus paries tuus ardet, ſcilicet maritus, vel uxor, vel frater, vel pater, vel alius proximus tuus forte per annum, vel decem, vel viginti annos arſit in inferno. Nonne times? nonne clamas? & forte pro eiſdem bonis ardet pater tuus quæ tu adhuc habes, & tu cum eo pro eiſdem bonis ardebis. Nonne clamas? Flamma vero ſuccendens ligna, eſt illa, de qua: Crucior in *Luc. 16* hac flamma. Peccator clama, & aquam lacrymarum fundas, ut ignem non gehennæ, ſed culpæ tibi extinguas. Iſidorus: Dei ſervus quoties quolibet tangitur vitio, toties ad orationem ſe ſubdat. Frequens oratio vitiorum impugnationem extinguit. De tertio: Iſte exacutus eſt gladius, & iſte limatus *Ezech. 21* eſt, ut ſit in manu interficientis, id eſt Chriſti. Clama, & ulula fili hominis, &c. Iſte gladius eſt ſententia, qui non ſolum acutus, ſed exacutus eſt, ut per ipſum non ſolum corpus ſed etiam anima feriatur: limatus, & ſplendens eſt, ut in promptu habeatur: Si acuero ut fulgur gladium *Deut. 32* meum, &c. Promptus eſt non ſolum in judicio, ſed etiam in morte peccatoris. Unde omni hora timendus eſt. Ideo in oratione clamandum eſt, ac ſi jam gladio transfodi deberes. Ululate & clamate, aſpergite vos cinere: *Jer. 25* quia completi ſunt dies, ut interficiamini. Clamate in cinere, id eſt, futuros vos cineres, conſiderantes. Hoc etiam dicitur quod Rex ſedit in *Jona. 3* cinere, & homines, & mulieres, & jumenta nihil guſtantes, ſaccis operiebantur, ut clamarent ad Dominum in fortitudine ſua. De quarto: Clamabo ad *Pſal. 56* Deum Altiſſimum, &c. uſque de medico catulorum leonum. O ſi te jam leo, vel lupus, vel ſerpens invaderet, o quomodo clamares? O quanto magis clamandum eſt contra diabolum, leonem fortiſſimum: Tamquam leo rugiens, *1 Pet. 5* &c. Neceſſarius autem eſt clamor orationis contra diabolum. Joan. Chryſoſtomus: Oratio jugis, infirmitas eſt hoſtis. Ipſe contra ſe tela miniſtrat, qui hoſtem precum inſtantia non fatigat. Unde etiam Tobias clamavit, cum invaderet eum piſcis, id eſt, diabolus: Expaveſcens Tobias clamavit *Tob. 6* voce magna, dicens: Domine, invadit me piſcis. Si clamat quem piſcis iſte diabolus invadit tentando, multo magis clamet, qui in ventre hujus piſcis eſt male vivendo: Clamavi ad *Jona 2* Dominum de tribulatione mea, & exaudivit me de ventre inferni.

SER-

Digitized by Google

SERMO III.

Matth. 15 DImitte eam, &c. Ecce mulier multum clamando, multos movit ad intercedendum. Nos quoque orando clamabimus, ſi multitudinem impedimentorum, inimicorum, neceſſariorum, interceſſorum conſideramus. Clamare ergo debemus, ut impedimenta tranſeamus ut inimicos confundamus, ut interceſſores moveamus, ut neceſſaria obtineamus. *Luc. 18* De primo: Qui præibant, increpabant eum ut taceret. Turbæ increpantes ſunt cogitationes, & phantaſiæ orationes impedientes, magis autem impedit clamorem orationis elongatio clamantis. Tanto autem eſt homo a Deo longius, quanto in vitiis profundius. Et ideo in perſona profundi peccatoris ait Pſal- *Pſalm. 68* miſta: Infixus ſum in limo profundi, & non eſt ſubſtantia. Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me. Aug. Debet unuſquiſque noſtrum videre in quo profundius ſit, de quo clamet ad Dominum. Cla- *Jon. 2* mavit enim de profundo Jonas de ventre ceti. Unde melius eſt nunc pœnitendo de profundo peccati cla- *Pſal. 129* mare ſalubriter. Pſalmiſta; De profundis clamavi, &c. Quam de profundo inferni inutiliter: ſicut dives in inferno ſepultus: Ipſe clamans, *Luc. 16* dixit: Pater Abraham, &c. De ſe- *1 Machabeor. 4* cundo: Ne timueris multitudinem eorum, & impetum eorum ne formides, &c. uſque nunc clamemus in cœlum. O quam clamandum eſſet propter tentationis impetum, & formidinem, & propter multitudinem, tentantium. Non enim habes in capite tot capillos, quot anima tua ha- *Pſalm. 68* bet inimicos. Pſalmus: Laboravi clamans, raucæ factæ ſunt fauces meæ: *Luc. 8* multiplicati ſunt ſuper capillos, &c. Si enim legio dæmonum vexavit unum hominem corporaliter, ſicut dicitur: quid ergo erit de anima, quam *Jud. 7* plus perſequuntur? Clamore ergo orationis fugandi ſunt. Legitur enim quod per tubas ſonantes & per confractas

A lagenas hoſtes fugabantur. In confractione lagenarum, mortificatio corporum: in tubis orationes ſignificantur. Tuba enim in fine uno flatum recipit, in alio reddit ſonum. Sic & orationis flatus in mundo fit, ſed ſonus auditur in cœlo. Greg. Magna virtus orationis, quæ effuſa in terris, in cœlis operatur. Sic ergo oratione, & mortificatione confunditur diabolus: Hoc genus non *Matth. 17* eiicitur, niſi per orationem & jejunium. De tertio dicitur hic quod *Eſther. 4* Chananæa tamdiu clamavit, uſquequo Apoſtolos interceſſores habuit. Hoc etiam ſignificatum eſt, ubi dicitur, quod ſcidit Mardochæus veſti-

B menta ſua, & indutus eſt ſacco, & ſpargens cinerem capiti, & in platea mediæ civitatis voce magna clamavit, & hoc ejulatu ad fores palatii venit. Veſtis veteris conſuetudinis debet ſcindi, ſaccus pœnitentiæ indui, cinis memoriæ mortis menti imprimi, in platea mediæ civitatis Eccleſiæ in oratione clamare: In medio Eccleſiæ. Uſque ad fores *Eccl. 15* palatii cœleſtis regni tantum clamare debet anima tua, ut angeli, virgines, martyres, Apoſtoli audiant, & iterum dicant Domino: Dimitte eam, &c. Forte enim Eſther, id eſt, Maria movebitur ad intercedendum, ſi audit clamorem tuum.

C Bernardus: Mariam cogita, Mariam invoca, non recedat ab ore tuo, non diſcedat a corde tuo, ut impetres orationis ſuffragium, non deſeras converſationis exemplum. De quarto. Nota quod clamare debemus, ſicut mendicus pro ſubventione. Pſalm. Iſte pauper, &c. Item *Pſalm. 9* Pſalm. Non eſt oblitus clamorem pauperis, &c. Item ſicut infirmus pro ſanatione. Pſalm. Domine Deus *Luc. 18* clamavi, &c. Item, ſicut cæcus pro illuminatione. Cæcus autem multo magis clamabat &c. Item ſicut dæmoniacus pro liberatione, ſicut hæc Chananæa clamavit. Item ſicut tribulatus pro conſolatione. Pſal. Cla- *Pſal. 33* maverunt juſti, &c. Item ſicut moriturus pro evaſione. Clamavit autem

Digitized by Google

tem voce magna Suſanna, & dixit: A
Dan. 13 Domine Deus æterne, &c. Clama ergo miſer peccator, pro tantis neceſſitatibus ad Deum. Sed certe lingua ſerpentis ſibilare poteſt, clamare non poteſt. Ita oratio linguæ venenatæ, non eſt clamor orantis, ſed ſibilus ſerpentis apud Deum. Hieron. Neſcio qua conſcientia ea lingua, quis Deum rogat, qua mentitur, aut maledicit, aut detrahit: labia ſancta exaudit Deus.

SERMO IV.

Matt. 17 *ASſumpſit Jeſus Petrum & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, & duxit illos in montem excelſum, & transfiguratus eſt ante eos.* Quia myſterium Dominicæ reſurrectionis, quæ eſt exemplum noſtræ glorificationis inter omnia opera reſtaurationis plus habet admirationis, & difficultatis ad credendum: Ideo Dominus noſter Jeſus Chriſtus ad manuducendum Apoſtolos, & in eis ceteros Chriſtianos; ut levius crederent miraculoſum opus ſuæ reſurrectionis, cum jam completum eſſet: voluit coram tribus idoneis, & præordinatis a Deo teſtibus, quibus totus mundus crederet divina diſpenſatione transfigurari, ut eis gloriam, C quam habiturus erat in reſurrectione, præoſtenderet. Et quoniam impoſſibile eſt aliquem figere aciem ſui oculi ad gloriam divinæ majeſtatis, niſi ſit purus, & a divina gratia præelectus, & præventus: deinde ſua diligentia ſit paratus, atque ſummo deſiderio, vel ſtudio amoris elevatus: ideo in verbo propoſito valde ordinate, & recto ordine proceditur. Nam primo notatur divina dignatio myſticæ aſſumptionis. Secundo notatur devota præparatio affectuoſæ elevationis. Tertio notatur diſpenſativa oſtenſio futuræ glorificationis. Primo ergo notatur divina dignatio myſticæ aſſumptionis, cum dicit: *Aſſumpſit Jeſus Petrum, & Jacobum, & Joannem.* Secundo notatur devota præparatio affectuoſæ elevationis: cum ſubdit: *Et duxit illos in montem excelſum.* Gloſſa, transfiguratus in montem aſcendit, ut innuat, ut qui reſurrectionem expectant, in excelſum debent elevari, & continuis precibus inſiſtere. Tertio notatur diſpenſativa oſtenſio futuræ glorificationis, cum ſubinfert: *Transfiguratus eſt ante eos.* Dicit ergo: *Aſſumpſit Jeſus Petrum & Jacobum, & Joannem:* Ubi notatur divina dignatio myſticæ aſſumptionis. Dicitur autem myſtica illa aſſumptio eo quod aſſumptione iſtorum trium myſticatur, B & figuratur aſſumptio triplicis ſtatus militantis Eccleſiæ, ſcilicet prælationis, actionis & contemplationis. Nam ſtatus prælationis per Petrum deſignatur: quia primus futurus erat in regimine Eccleſiæ per officium prælationis. Status actionis per Jacobum ſignatur, qui primus futurus erat in amaritudine pœnitentiæ, per tormentum paſſionis: qui primus inter Apoſtolos paſſus fuit. Status contemplationis per Joannem deſignatur, qui primus futurus erat in plenitudine gratiæ, per augmentum dilectionis. Primo ergo aſſumpſit Petrum, & in Petro ceteros de ſtatu prælationis, ad præſidentiam virtualis protectionis in regimine Eccleſiæ. Secundo aſſumpſit Jacobum, & in Jacobo ceteros de ſtatu actionis ad abſtinentiam carnalis delectationis, in amaritudine pœnitentiæ. Tertio aſſumpſit Joannem, & in Joanne omnes de ſtatu contemplationis, ad affluentiam ſpiritualis conſolationis, in plenitudine gratiæ. Primo aſſumpſit Petrum, & in Petro ceteros, de ſtatu prælationis ad præſidentiam virtualis protectionis in regimine Eccleſiæ. Unde dicitur: Ego aſſumam te Zorobabel filii Salathiel ſerve meus dicit Dominus, & ponam te, quaſi ſignaculum, quia te elegi. Aggei 2
Zorobabel princeps in Judæa: qui interpretatur princeps translationis, ſignificat quemlibet prælatum, qui eſt dux & princeps militantis Eccleſiæ quam

quam eripuit Dominus de jugo poteſtatis diabolicæ ratione originalis peccati ſive actualis, & tranſtulit in regnum filii dilectionis ſuæ. Huic autem dicit Dominus. Aſſumam te per gratiam benignæ adoptionis, ſerve meus per reverentiam Dominicæ ſubjectionis, & ponam te, quaſi ſignaculum certificativum doctrinæ, ad faciendum fidem, promotivum in pugna ad præliandum, contra hoſtem, & directivum in via, ad dirigendum in gloriam cœleſtem. Et propter hoc elegit te ad cathedram Apoſtolicæ prælationis. Secundo aſſumpſit Jacobum & in Jacobo ceteros de ſtatu actionis ad abſtinentiam carnalis delectationis, in amaritudine pœnitentiæ. Unde dicitur in Pſ. *Pſalm. 26.* Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me, Dominus autem aſſumpſit me. Legem pone mihi Domine in via tua, & dirige me in ſemitam rectam propter inimicos meos. Quoniam pater meus diabolus, mater mea concupiſcentia, dereliquerunt me propter amaritudinem doloroſæ pœnitentiæ. Ideo Dominus aſſumpſit me: propter collationem gratuitæ juſtificationis. Et ratione hujus vere pœnitens petit cum deſiderio dicens: Legem pone mihi Domine in via præceptorum, & dirige me in ſemita recta conſiliorum, ne aliquando incidam in manus inimicorum. Et *Ezech. 3.* de hoc dicitur: Spiritus domini levavit me, & aſſumpſit me, & abii amarus in indignatione Spiritus mei. Spiritus Domini levavit me in cruce per affectum lacrymoſæ compaſſionis. Et aſſumpſit me per exceſſum inflammatæ dilectionis. Et tunc abii amarus in indignatione ſpiritus id eſt, Dominicæ paſſionis, cum cogito quod iterum in ſeipſo crucifigo Filium Dei reiterando peccatum. Tertio aſſumpſit Joannem, & in Joanne ceteros de ſtatu contemplationis, ad affluentiam ſpiritualis conſolationis, in plenitudine gratiæ. Unde dicitur in Pſ. *Pſal. 64.* Beatus quem elegiſti, & aſſumpſiſti, habitabit in atriis tuis. Beatus quem elegiſti ad ſtatum actionis per exercitium bonæ operationis, & aſſumpſiſti ad ſtatum contemplationis per augmentum dilectionis. Habitabit in atriis tuis per continuationem devotæ orationis. Et procedit valde ordinate propheta, eo quod otium vitæ contemplativæ, quæ eſt finis vitæ activæ, præſupponit exercitium activæ. Unde Greg. in Moralibus. *Greg. lib. 6 mor. c. 17 ſupra fin. tom. 2* Qui contemplationis arcem deſiderant, prius per exercitium in campo operationis ſe probent. Sequitur ſecundo, ſc. devota præparatio affectuoſæ elevationis, cum dicit: *Et duxit eos in montem excelſum*, ut per hoc innuat: quod qui gloriam majeſtatis vult videre, mentem in excelſum devotionis debet elevare.

B Per montem enim ratione ſuarum trium proprietatum convenienter datur intelligi debita præparatio prælatorum activorum, & contemplativorum. Nam mons eſt ſitualis eminentiæ immobilis perſiſtentiæ, & liberalis communicantiæ, ſive communicabilis influentiæ. Videmus enim in monte altitudinem ſituationis fortitudinem incommotionis, & diffuſionem communicationis. Ducit ergo primo prælatos in montem ſitualis eminentiæ, propter receptionem primariam divinæ irradiationis. Secundo ducit activos in montem immobilis perſiſtentiæ, per virtuoſam tolerantiam omnimodæ tribulationis. Tertio ducit contemplativos in montem

C liberalis communicantiæ, propter charitativam diffuſionem gratuitæ prædicationis. Primo duxit prælatos in montem ſitualis eminentiæ, propter primariam receptionem divinæ irradiationis. Sol enim primo irradiat montes, deinde illuminat valles, ſic prælati tamquam ſublimes montes, divinæ lucis irradiationes debent primo in ſe recipere, & deinde per bonæ vitæ exempla in ſubditos tamquam in valles tranſmittere. Unde *Exod. 25.* de bono prælato dicitur: Inſpice & fac ſecundum exemplar quod tibi monſtratum eſt in monte hoc. Et hoc eſt, quia vita prælati imprimitur cordi ſubditorum, ut ſit ſicut forma ſigilli ceræ, eo quod plus mo-

Digitized by Google

vent corda ſubditorum operum exempla, quam verba. Unde Greg. in paſtorali: Actione rector præcipuus, ut vitæ vivendo ſubditis viam denuntiet, & grex qui paſtoris vocem moremque ſequitur per exempla melius, quam per verba gradietur. De quo dicitur: Erit mons domus Domini præparatus in vertice montium, & elevabitur ſuper colles, & fluent ad eum omnes gentes. Mons iſte præparatus in vertice montium, & ſublimis inter omnes colles, eſt prælatus perfectus, qui propter excellentem eminentiam Evangelicæ perfectionis, ratione cujus excellit etiam omnes ſubditos in vita, quantumcumque perfectos, ſicut dicit Ber. Monſtruoſa res eſt gradus ſummus, & animus infimus, ſedes prima & vita ima. Et tunc fluent ad eum omnes populi, propter liberalem affluentiam, ſive benevolentiam piæ ſubventionis. Sed væ hodie quorumdam prælatorum avaritiæ, qui ſic appropiant ſibi theſauros crucifixi, quaſi a carnalibus parentibus accepiſſent, & pinguant inde nepotes, ditant conſanguineos, & ipſi vacant cibis, & potibus delicatis. Sed certe tales ſunt fures, & latrones, & etiam loculos habent, eo quod omnia quæ mittuntur pauperibus, portant conſanguineis, & nepotibus, & carnalitati gulæ. Et propter hoc multi prælati, licet ratione ſtatus inducant Jeſum uſque in ſupercilium montis, tamen inde præcipitant eum in cordibus ſubditorum, propter mala exempla quibus longe melius fuiſſet toto tempore vitæ ſuæ ſtetiſſe in plano, quia quanto ſtatus altior, tanto caſus gravior. Secundo duxit activos in montem immobilis perſiſtentiæ, propter virtuoſam tolerantiam omnimodæ tribulationis. Montes enim ventis, & pulſionibus aeris & grandinum ſunt immobiliter expoſiti. Sic activi debent eſſe expoſiti ad tolerandum conſtanter omnes tribulationes exemplo Chriſti, qui expoſuit corpus ſuum impulſionibus lanceæ, & clavorum, & tamdiu clypeum patientiæ portavit, donec vitam mortalem terminaret. Unde de bonis activis dicitur in Pſalmo: Qui confidunt in Domino, ſicut mons Sion non commovebitur in æternum, qui habitat in Jeruſalem. Quia puſillanimitas eſt cauſa ruinæ, & confidentia cauſa conſtantiæ, ideo dicuntur confidentes in Domino firmi ſicut mons Sion, propter ſoliditatem fortitudinis, & patientiæ. Qui habitat in Jeruſalem per tranquillitatem pacis, & concordiæ, non turbando ſeipſum interius in animo, & non ſcandalizando proximum exterius in verbo: Non commovebitur propter impetuoſitatem furoris, & iracundiæ. Tertio duxit contemplativos in montem liberalis communicantiæ, ſive communicabilis influentiæ, propter charitativam diffuſionem gratuitæ prædicationis. Tantæ enim communicationis, & diffuſionis ſunt montes, ut omnia quæcumque recipiunt ſtatim diffundunt, & quaſi ſe exonerantes ad plana tranſmittunt. Nam pluvia, mox ut infunditur ſtatim refunditur, & flumina quæque percurrunt, convallibus communicant, & etiam lapides, & metalla, & alia quæ producunt ad plana tranſmittunt. Per iſtum modum contemplativi debent eſſe irradiatores cogitationum pluviæ, ſive irrigationis pluviarum; & etiam rore chariſmatum donorum ad modum montis Sion, per verbum prædicationis, per exemplar converſationis, ad alios tranſmittere, quia tunc implebitur illud: In illa die ſtillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte, & ſuper omnes rivos Juda ibunt aquæ. Contemplativi dicuntur ſtillare dulcedinem piæ compaſſionis, ad tractandum afflictos, & colles fluere lac piæ prædicationis, ad nutriendum debiles, & tunc ſuper omnes rivos, ſc. lacrymarum. Juda, id eſt, pœnitentium: Juda enim confitens interpretatur, ibunt aquæ, ſc. gratiarum ad multiplicandum opera juſtitiæ, & pietatis. Et illud contempla-

Marginalia: Greg. paſt. cur. 2 Par. cap. 3 — Iſa. 2 — Bern. de conſ. lib. 2 circa med. — Pſalm. 124 — Joel. 3 — A — B — C

Digitized by Google

platīvis maxime, qui tenentur proſeſſione alicujus regulæ, competit. Concordat quod dicitur: Montes Iſrael ramos expandite, & frondete, & florete, & fructus facite: Iſrael enim videns Deum interpretatur, & ſignat contemplativum, qui debet videre Deum in propria conſcientia. Dum dicitur: montes Iſrael, id eſt, contemplativi ramos veſtros expandite, ſc. ad vagantis populi congregationem frondete, per divini verbi prædicationem. Florete per odoriferi exempli oſtentationem, & fructus facite, per veſtræ ſalutis acquiſitionem & proximorum promotionem, quia tunc eritis mons Dei, mons pinguis, mons in quo beneplacitum eſt Deo habitare in eo. Tertio & ultimo oſtenditur diſpenſativa oſtenſio futuræ glorificationis, cum dicitur. *Et transfiguratus eſt ante eos*. Voluit Dominus noſter Jeſus Chriſtus transfigurari coram iſtis tribus, per quos prælati, activi, & contemplativi intelliguntur, & oſtendere eis ſuam futuram gloriam ut per hoc (appropriate loquendo) primo illuminaret in Petro prælatos ſplendore virtutis & intelligentiæ: ſecundo confirmaret in Jacobo activos in ſpe expectationis futuræ gloriæ: tertio inflammaret in Joanne contemplativos amore charitatis & benevolentiæ. Primo transfiguratus eſt ante Petrum, ut in Petro illuminaret prælatos ſplendore virtutis & intelligentiæ, ut per ipſos ceteri in fide illuminarentur. Unde dicit Gloſſa: Et Chriſtus voluit transfigurari coram tribus teſtibus, quibus totus mundus crederet. Nec tamen Chriſtus in ſua transfiguratione tantum habuit teſtimonium hominum de mundo, immo etiam habuit ſuper hoc teſtimonium Dei Patris de ſummo cœlo. Teſtimonium Moyſi de profundo lymbo, & teſtimonium Eliæ, quaſi de medio, ſcilicet paradiſi terreſtris. Unde in ſua transfiguratione voluit teſtimonium habere, divinum, propheticum, & humanum, ſive Apoſtolicum. Ut primo per teſtimonium Dei Patris dicentis: Hic eſt Filius meus dilectus, per quem facta ſunt omnia, cognoſcat, quod omnium eſt ſtabilitor magnificus, ſc. creando. Ut ſecundo per teſtimonium Moyſi, qui fuit dator legis, & Eliæ, qui fuit eximius prophetarum cognoſcatur, quod ipſe eſt cunctorum reconciliator piiſſimus, ſecundum quod fuerat promiſſum, & prophetatum in lege. Ut tertio per teſtimonium humanum, ſive Apoſtolicum, ſcilicet Apoſtolorum, qui erunt judices in die judicii, cognoſcatur, quod ipſe eſt omnium retributor juſtiſſimus in remunerando. De illa transfiguratione poteſt exponi illud: Omnia transfigurata omnium nutrici gratiæ tuæ deſerviebant ad voluntatem eorum, quæ a te ſunt deſiderata. Dicuntur autem omnia transfigurari in transfiguratione Chriſti, eo quod aliquid de omni creatura fuit in Chriſto transfiguratum. Nam Chriſtus inquantum homo communicat cum omnibus creaturis. Habet enim eſſe cum lapidibus, vivere cum plantis, ſentire cum jumentis, & intelligere cum Angelis. Cum ergo Chriſtus, in quo, inquantum homo, de omni creatura eſt aliquid, fit transfiguratus: ideo dicuntur omnia in ipſo eſſe transfigurata: Nutrici gratiæ deſerviebant: quia illa transfiguratio non fuit ut acciperet dotem claritatis gloriæ, ſed divina gratia diſpenſante, ut acciperet actus dotis claritatis gloriæ ad nutriendum debiles Apoſtolos in fide, & maxime in hora mortis Chriſti. Nam omnia deſerviebant nutrici gratiæ ad voluntatem eorum, id eſt Apoſtolorum, propter complacentiam dilectionis, quam habuit in mundo propter gloriam Chriſti. Unde Petrus dixit. Domine bonum eſt nos hic eſſe, quæ a te deſiderata ſunt, propter mutuam cohabitationem mutuæ dilectionis. Nam deliciæ Filii Dei ſunt eſſe cum apoſtolis, & prælatis. Secundo voluit transfigurari ante Jacobum, ut in Jacobo confirmaret activos, ut in ſpe expectationis futuræ gloriæ. Unde Beda dicit in Gloſſa: Super prædictum ver-

Margin notes: *Ezech. 36*; *Pſal. 67*; *Sap. 16*; *Greg. hom 29 in Ev. tom. 2*; *Matt. 17*; *Beda tom. in cap. 9 Luc. c. 38*

verbum ſic: In montem transfiguratus aſcendit, ut innuat eos, qui reſurrectionem expectant, montem in excelſum debere elevari, & continuis precibus inſiſtere. De hoc poteſt exponi quod dicit Apoſtolus: Nolite ante tempus judicare quoadusque veniat Dominus, qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, & tunc laus erit unicuique a Deo. Hæc autem, fratres, transfiguravi in me, & Apollo propter vos, ut diſcatis in vobis ne ſupra, quam ſcriptum eſt, unus adverſus alium infletur pro alio, &c. Per Paulum, & Apollo, quorum unus interpretatur mirabilis, & alter admirandus, poteſt figurari Dominus noſter Jeſus Chriſtus, cujus nomen vocatur admirabilis. Hic autem voluit transfigurari in Jacobo, ut per hoc diſcant activi expectare futuram gloriam reſurrectionis cum modeſtia ſermonis in ore. Unde dicitur: Nolite ante tempus judicare quouſque veniat Dominus cum innocentia cordis & operis, eo quod Dominus in die judicii illuminabit abſcondita tenebrarum? & manifeſtabit conſilia cordium. Et cum patientia ſupportationis in opere, ne ſupra quod ſcriptum eſt: Unus adverſus alium infletur. Et tunc laus erit unicuique a Deo cum propriam mercedem accipiet. Tertio transfiguratus eſt ante Joannem, ut in Joanne inflammaret contemplativos amore charitatis, & benevolentiæ. Et de hoc dicitur in prædicto themate: *Duxit illos in montem excelſum ſeorſum, & transfiguratus eſt ante eos, & reſplenduit facies ejus ſicut ſol: veſtimenta autem ejus facta ſunt alba ſicut nix.* Dominus noſter Jeſus Chriſtus ad inſtruendum, quod nullus poteſt clare videre Deum in propria conſcientia, niſi primo ſit elevatus in Deum per mentalem devotionem, deinde ſequeſtratus a tumultu temporalium ſolicitudinum, per cordis quietationem, voluit ducere Apoſtolos, ideſt, contemplativos in montem excelſum, quaſi elevando eos per exceſſum mentalis devotionis, ſeorſum, ſequeſtrando eos a tumultu ſæcularis inquietationis, & tunc transfiguratus eſt ante eos, ad oſtendendam eis excellentiam ſuæ futuræ gloriæ. Sed quia ex iſta viſione divina contemplata, inflammatur anima ardore charitatis, & concupiſcentiæ, & dulcoratur candore caſtitatis, & pudicitiæ, per nimium amorem ſolis juſtitiæ; & candorem lucis æternæ: ideo dicitur quod: *Reſplenduit facies ejus ſicut ſol & veſtimenta autem ejus facta ſunt alba ſicut nix.* Rogemus, &c.

(Margin: 1 Cor. 4; Ibidem.)

SERMO V.

Catelli edunt de micis, quæ cadunt de menſa, &c. Catelli ſunt humiles peccatores. Micæ ſunt verba Dei, vel gratiarum prægustationes. Menſa eſt quadruplex, materialis, doctrinalis, ſacramentalis, æternalis. De prima. Cupiens ſaturari de micis, &c. In hac menſa vitanda ſunt quatuor. Primum eſt gula, ſecundum immiſericordia. Unde iſte qui ſplendide epulabatur quotidie & micas Lazaro non dedit, ſepultus eſt in inferno. Quidam enim plus dant canibus, quam pauperibus, cum tamen Dominus dicat eis hic: Non eſt bonum, &c. Tertium eſt ſocietas mala. Homo non debet turpes commenſales habere. De malo enim ſervo manducante cum ebrioſis dicitur, quod Deus dividet eum, &c. Auguſt. quoque in menſa hos verſus habuit:

Quiſquis amat dictis abſentum rodere vitam,
Hanc menſam indignam noverit eſſe ſibi.

Abominabilius eſt ad menſam per detractionem evomere aliorum vitia, quam propria cibaria: Omnes menſæ repletæ ſunt vomitu, & ſordibus. Quartum eſt cibaria illicita: Non licet nobis, aut edere de furto aliquid, aut contingere. De ſecunda menſa, quæ eſt Scripturæ: Pone ſuper menſam panes propoſitionis, & cetera. Menſa hæc panem, & coronam habuit, ſicut ibidem dicitur: quia ſacra Scriptura in præſenti nos reficit, & in futuro coronam promittit:

(Margin: Matth. 15; Menſa quadrupl.; Luc. 16; Ibidem.; Matth. 15; Matth. 24; Auguſt. ad fratres in eremo ſer. 25 med. tom. 10; Iſai. 28; Tob. 2; Exod. 25.)

Iſa. 61 miſit: Darem eis coronam pro ci- A nere, &c. Corona vero quatuor digitis alta fuit: quia ſecundum Gloſ-
Gloſſ. int. in c. 25 ſam: Per doctrinam quatuor Evangeliſtarum ad ipſam pervenitur. Aureola autem, quæ ſuper corona fundatur, doctori Scripturæ datur. Duodecim panes propoſitionis duodecim articulos fidei ſignificant, qui in ſymbolo continentur. Signum mortis hominis eſt, quando hujus menſæ cibos male vivendo retinere non poteſt.
Pſal. 106 Pſalmus: Omnem eſcam abominata eſt anima eorum, & appropinquaverunt uſque ad portas mortis. In hac menſa tot ſunt fercula quot præcepta, conſilia, virtutes, & exempla commendantur in Scriptura. De tertia.
Pſal. 22 Pſalm. Paraſti in conſpectu meo menſam, &c. Tribulationes noſtræ ſunt dæmones, menſa, altare: in qua panis corpus eſt Chriſti: Probet autem
1 Cor. 11 ſeipſum homo, &c. Oleum in capite eſt, gratia Sacramenti in mente. Certe non eſt bonum ſumere panem filiorum, id eſt, Angelorum, & dare canibus, id eſt, ſordidis peccatoribus. O quantum peccatum reputares ſi corpus Chriſti cani dares. Et certe tu luxurioſe, tu invide, tu avare ſordidior es quolibet cane, & fœtidior. Auguſt. Quanto tolerabilius canis putridus fœtet hominibus, quam anima peccatrix Deo. Magna patientia quod Dominus permittit ſe a canibus comedi. Nonne ſicut canis per vomitum, ita per confeſſionem faciunt, & poſt Paſcha ad ea, quæ vomuerunt, redierunt. Sicut canis,
Prov. 26 qui revertitur ad vomitum. De quar-
Luc. 22 to: Ego diſpono vobis, &c. hæc eſt menſa admiratione digna ſicuti ſigni-
3 Reg. 10 ficatum eſt: Videns autem regina Saba omnem ſapientiam Salomonis & domum, quam ædificaverat, & cibos menſæ ejus, & habitacula ſervorum, ordinemque miniſtrantium, veſteſque eorum, & pincernas, & holocauſta, non habebat ultra ſpiritum. Regina eſt anima evolatura coronanda in cœlis, quæ mirabitur in ſapientiſſima diſpoſitione domus cœleſtis. Cibi menſæ cœleſtis ſunt delectationes in dextera Dei. Habitacula ſunt manſiones multæ pro diverſitate meritorum. Ordines miniſtrantium ſunt ordines Angelorum. Pincernæ ſunt animæ ſanctorum, vinum æterni amoris, & Deo & ſanctis invicem propinantes. Veſtes ſunt claritates. Eorum holocauſta ſunt laudes, quæ ſine fine offeruntur. Ecce his omnibus viſis, anima beata non habebit ultra ſpiritum: quia a ſe deficiens, tota tranſibit in Dominum. In his omnibus Salomonis ſapientiam mirabitur, & in ordinatiſſima prædictorum multitudine delectabitur. Auguſt. Tanta eſt pulchritudo juſtitiæ, tanta eſt jucunditas lucis æter- B næ, hoc eſt incommutabilis veritatis, atque ſapientiæ, ut etiam ſi non licet amplius videre, quam unius diei hora, propter hoc ſolum innumerabiles anni hujus vitæ pleni deliciis, & circumfluentia temporalium bonorum merito contemnerentur.

DOMINICA III. IN QUADRAGESIMA.

SERMO I.

ERAT Jeſus eiiciens dæmonium. O- Luc. 11
C portet ut diabolus eiiciatur per contritionem, ut mutus loquatur per confeſſionem. Ejectio autem diaboli quadruplex eſt, videlicet de cæco, de impio, de obſeſſo, de mundo. Prima, diabolo ſuperbiente, ſecunda, impio pœnitente, tertia, Chriſto præcipiente, quarta, mundo credente facta eſt. De prima: Peccaſti Ezech. 28
& eieci te de monte Dei, & perdidi te o Cherubim. Timendum eſt ergo ſuperbis. Si enim in monte cœli ſtare non potuit Angelus ſuperbus, quo modo aſcendere poteſt homo ſuperbus? Item ſi propter unam ſuperbiam cecidit Angelus, quid fiet de hominibus, qui omnibus vitiis pleni ſunt? Odibilis eſt ergo ſuperbia non ſolum Angeli, ſed hominis miſeri:

Tres

Eccl. 25 Tres ſpecies odivit anima mea: Pauperem ſuperbum, divitem mendacem, ſenem fatuum. Pauper ſuperbus eſt homo, pauper enim mundum ingreditur, pauper egreditur: Job 1 Nudus egreſſus ſum de utero matris meæ, & nudus revertar illuc, ſcilicet ad magnam matrem, quæ eſt terra. Dives mendax, eſt diabolus dives in promiſſione: Matt. 4 Hæc omnia tibi dabo, &c. Mendax autem eſt in ſolutione. Auguſtinus: veniet dies judicii, & invenies verum, quod comminatus eſt Deus, & falſum, quod pollicitus eſt diabolus. Senex fatuus eſt mundus, qui fatua ſequitur, & fatuos facit. Superbia Luciferum de cœlo, Adam de paradiſo, Nabuchodonoſor de regno ejecit. De ſecundo: Mar. 16 Apparuit primo Mariæ Magdalenæ, de qua ejecerat ſeptem dæmonia. Septem autem dæmonibus ſpiritualiter obſeſſus eſt, qui ſeptem capitalium vitiorum principibus ſubjectus eſt: videlicet ſuperbiæ, invidiæ, iræ, acediæ, avaritiæ, gulæ, luxuriæ. Unde in hoc Evangelio: *Tunc aſſumit alios ſeptem Spiritus, &c.* Eiiciuntur autem per illos, ſeptem ſpiritus, de quibus: Apoc. 5 Vidi agnum ſtantem tamquam occiſum habentem cornua ſeptem, & oculos ſeptem, qui ſunt ſeptem ſpiritus Dei. His cornibus agni eiiciuntur in contritione ſeptem maligni ſpiritus. Bernardus: Cordis compunctio eſt, qua eiiciuntur dæmonia, cum affectu cordis eradicantur peccata. Quod autem dicitur de ſeptem ſpiritibus nequioribus, quod ingreſſi habitant ibi, non eſt intelligendum quod ſubſtantialiter illabantur menti, quia ſolius Trinitatis eſt, ſed ſuggeſtione: Joan. 13 Poſt buccellam intravit in eum Satanas. Mirum eſt quod non timent homines quod poſt buccellam, quam de rapina, vel de uſura, vel de injuſto acquirunt, intret in eos diabolus. De tertia: Si eiicis nos, mitte nos in gregem porcorum, &c. Porci ſunt luxurioſi. Matt. 8 Joannes Chryſoſtomus: Porci ſunt qui vitam ſuam cœnoſæ libidini, & voluptatibus ſæculi manciparunt. Tob. 6 In his diabolus potestatem accipit: Qui conjugia ita ſuſcipiunt, ut Deum a ſe & a ſua mente excludant, & ſuæ libidini ita vacent, ſicut equus & mulus quibus non eſt intellectus, habet ſuper eos poteſtatem dæmonium. Horribile videtur quod tot millia dæmonum, Pſalm. 31 ſcilicet legio unum obſederunt hominem. Sed certe horribilius eſt habere tot peccata mortalia, immo unum mortale. Sed nota quod quandoque unus ſicut dicitur hic. *Erat Jeſus eiiciens dæmonium, &c.* quandoque ſeptem, quandoque legio vexat hominem. Unus quando in uno peccato mortali laborat homo. Septem quando in ſeptem peccatis mortalibus. Legio, quando eadem vitia multimode multiplicantur. De quarto: Princeps mundi hujus eiicietur foras, Joan. 12 hoc factum eſt per Chriſti paſſionem, & per mundi converſionem: Hic eſt princeps, de quo dicitur, Num. 25 quod Finees Iſraelitam fornicantem cum filia nobiliſſimi principis Madianitarum ſimul cum ipſo interfecit. Princeps diabolus ſeptem habet filias ſeptem vitia capitalia, quas tradidit hominibus: aliquis habet unam, alius habet plures, alius habet omnes. Quanto plus autem habes filias diaboli, tanto plus habebis de hereditate ejus, id eſt, de igne æterno, quando cum filiabus ejus veneris ad infernum. Iſtæ filiæ habent ſuas filias, id eſt, vitia de ipſis naſcentia. Væ tibi ſi matrem cum filia habueris. Nobilis principis filia eſt iniquitas operis, nobilioris autem nequitia conſuetudinis, nobiliſſimi vero obduratio impœnitentis. Qui hanc habuerit, gladio Finees, id eſt, ſententia Chriſti damnabitur: Deut. 32 Si acuero, ut fulgur gladium meum, & arripuerit judicium manus mea: reddam ultionem hoſtibus meis, &c. Auguſtin. Nolentes corrigi, ſi peccaverint nihil aliud elegerunt niſi cum mundo damnari.

SER-

SERMO II.

Luc. 11 PORRO ſi in digito Dei eiicio dæmonia, profecto venit in vos regnum Dei. Quia virtutis eſt naturaliter in bonum dirigere: ideo Dominus noſter Jeſus Chriſtus videns oculo ſuæ ſapientiæ temerarias cogitationes Judæorum dicentium ipſum in Beelzebub eiicere dæmonia, reſpectis eorum cogitationibus & refutatis efficaciter indiſſolubilibus rationibus ad dirigendum eos concludit pro veritate propoſitum verbum dicens: *Porro ſi in digito Dei, &c.* In quo quidem verbo tria notantur, videlicet: Malignitas diabolicæ nequitiæ. Immenſitas divinæ potentiæ. Utilitas conſecutæ miſericordiæ. Primo notatur malignitas diabolicæ nequitiæ, cum dicit. *Porro ſi*. Secundo immenſitas divinæ potentiæ, cum ſubdit; *In digito Dei eiicio Dæmonia*. Tertio utilitas conſecutæ miſericordiæ, cum ſubinfert: *Venit in vos regnum Dei*. Dicit ergo: *Porro ſi*. Ubi notatur malignitas diabolicæ nequitiæ. Magna enim malignitas eſt ex parte diaboli, eo quod tam pulcherrimam creaturam, ſcil. animam factam ad imaginem, & ſimilitudinem Dei interficit, & ſecundum omnes ſuas potentias a Deo avertit, & pervertit. Nam primo rationalem excæcat errore falſitatis & malitiæ. Secundo concupiſcibilem deformat fœtore, carnalitatis, & luxuriæ. Tertio iraſcibilem deordinat tumore vanitatis, & ſuperbiæ. Primo ergo malignitas diaboli rationalem excæcat errore falſitatis, & malitiæ. Unde dicitur: Oblatus eſt ei dæmonium habens, cæcus, & mutus, & curavit eum ita, ut loqueretur, & videret. Dæmonium quem inhabitat per dominium facit eum cæcum per errorem cæcitatis, & mutum per pudorem confeſſionis crucifixi; ſed cum offertur Chriſto credendo in eum per captivationem intellectus curatur a dæmonio duræ malignitatis per illapſum ſummæ divinitatis. Non enim compatiuntur ſe

Matth. 12

A invicem diabolus, & Deus in uno habitaculo. Nam diabolus eſt groſſus, & inflatus per elationem ſuperbiæ, & Deus eſt magnus, & excelſus per immenſitatem eſſentiæ. Reſtituitur viſus per agnitionem primæ veritatis in corde, & redditur verbum per expreſſionem creditæ veritatis in ore. Nam creditur corde ad juſtitiam, confeſſio autem ore fit ad ſalutem. Secundo malignitas diaboli concupiſcibilem deformat fœtore carnalitatis, & luxuriæ. Unde dicitur: Qui conjugia ita ſuſcipiunt amore, ſcilicet libidinis Deum excludunt a ſe, propter fœtorem fornicationis, & a ſua mente propter immoderationem delectationis. Homo enim luxurioſus, ita abſorbetur delectatione carnis, ut totaliter ſit deditus libidini, ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus, propter ſubverſionem rationis. Et ſuper talem habet dæmonium poteſtatem præcipitando de peccato in peccatum, quouſque faciat eum ruere in profundum inferni, ſicut vas quod tantum de loco volvitur in locum, donec labatur in puteum. Tertio malignitas diaboli deordinat iraſcibilem tumore vanitatis, & ſuperbiæ. Unde dicitur: Occurrerunt ei duo habentes dæmonia de monumentis exeuntes ſævi nimis, ita ut nemo poſſet tranſire per viam illam. Homines dæmonia habentes elationis, & ſuperbiæ licet ſint elevati, quantum ad apparentiam, per elationem ſuperbiæ in corde, & oſtentationem jactantiæ in opere ſuper omnes alios, qui ſunt ſuper terram, tamen ſecundum veritatem in tantum ſunt depreſſi, & humiliati ſecundum rationem infallibilem divinæ juſtitiæ, quæ eſt: Qui ſe exaltat, humiliabitur, & qui ſe humiliat exaltabitur, ut jam viventes ſint ſepulti, & habitent cum dæmonibus in monumentis inferni. Et propter hoc dicitur: Occurrerunt ei duo habentes dæmonia de monumentis exeuntes ſævi nimis, propter furorem iracundiæ: ita ut nullus poſſet tranſire per viam illam propter livorem invidiæ. Sequi.

Rom. 10
Tob. 6
B
Pſalm. 31
Matth. 8
C
Luc. 14

quitur: *In digito Dei eiicio dæmonia.* Ubi notatur immenſitas divinæ potentiæ. Iſta immenſitas divinæ potentiæ in hoc apparet. Primo, quia dæmonium erroris, & malitiæ eiicit illuminando rationalem, in aſpectu primæ veritatis. Secundo quia dæmonium fœtoris, & luxuriæ eiicit decorando concupiſcibilem, in amplexu munditiæ, & caſtitatis. Tertio quia dæmonium elationis, & ſuperbiæ eiicit ordinando iraſcibilem in deſpectu ſubiacentiæ, & humilitatis. Primo ergo immenſitas divinæ potentiæ in hoc apparet, quia dæmonium erroris, & malitiæ eiicit, illuminando rationalem in aſpectu primæ veritatis. *Matt. 9* Unde dicitur: Obtulerunt hominem unum dæmonium habentem, & ejecto dæmonio locutus eſt mutus. Homo habens dæmonium cæcitatis, & malitiæ efficitur mutus propter ruborem confeſſionis crucifixi, ſed cum offertur Chriſto in eum credendo per captivitatem intellectus, eiicitur dæmonium cæcitatis, & malitiæ per illapſum illuminantis ſapientiæ, & reſtituitur verbum per expreſſionem veritatis creditæ. De hoc ſimiliter dicitur: *Luc. 11* Cum ejeciſſet dæmonium locutus eſt mutus. Secundo immenſitas divinæ potentiæ dæmonium fœtoris, & luxuriæ eiicit, decorando concupiſcibilem in amplexu munditiæ, & caſtitatis. *Matt. 17* Unde dicitur: Exivit ab eo dæmonium & curatus eſt, & ſequitur: Hoc genus non eiicitur niſi per jejunium, & orationem. Exivit cb eo dæmonium carnalitatis, & luxuriæ & curatus eſt per amplexum caſtitatis, & munditiæ. Sed modum curandi, & eiiciendi illud dæmonium docet Dominus cum ſubdit: Hoc autem genus non eiicitur niſi per jejunium macerationis refrænando voluptatem laſciviæ carnis exterius, & orationem devotionis in refrænando ardorem immoderatæ dilectionis interius. Unde Hieron. *Hier. com. in cap. 9 Marc. & 6* Jejunio ſanantur peſtes carnis, & oratione peſtes mentis, & quando oratio purior, & ferventior, tanto ad expellendum vitium luxuriæ efficacior. Unde Chryſ. Quis non oratione devicit? Quanto oratio fuerit purior, & ferventior celebrata, tanto celerior erit de inimico victoria. Tertio immenſitas divinæ potentiæ dæmonium tumoris & ſuperbiæ eiicit, ordinando iraſcibilem in deſpectu ſubjacentiæ, & humilitatis. Unde dicitur: *Joan. 12* Nunc judicium eſt mundi, nunc princeps hujus mundi eiicitur foras, & ſi ego exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipſum. Nunc enim eſt judicium mundi, ut unus moriatur homo pro populo, propter mitigabilem rigorem divinæ juſtitiæ, & non tota gens pereat propter immutabile decretum promiſſæ miſericordiæ. *Joan. 12* Ergo Chriſtus ad deſtruendam ſuperbiam primi hominis, qui voluit æquari Domino dignatus eſt tantum, & plus humiliari, quantum Adam ſuperbivit, factus homo: quia non emendatur damnum, niſi tantum, vel plus reſtituatur. Sed ut omnia, id eſt, de omni gente, & natione aliquos, ut intelligatur pars pro toto, ad ſeipſum traheret per unicum vinculum amoris, voluit exaltari a terra per opprobrioſam mortem crucis: quia & diabolus iniecerat manus in alienum ſervum, ſcilicet Chriſtum, in quo non habebat quidquam, ſuggerendo ſuis membris ut crucifigeretur, ideo juſtum fuit ut amitteret proprium ſervum ſcilicet captivum hominem. Unde in lege dicitur: Qui alienam poſſeſſionem injuſte poſſidet, vel occupat, debet propriam amittere. Et ſic princeps ſuperbiæ amiſſa poteſtate, quam habebat ſuper ſervum ſuum hominem, eo quod injuſte manum in Chriſtum miſerat, cum vituperio ejectus eſt foras. Tertio notatur utilitas conſecutæ miſericordiæ ex parte humani generis, cum dicit: *Pervenit ad vos regnum Dei.* Primo per gratiam baptiſmalem, reſpectu mali amovendi. Secundo per gratiam pœnitentialem, reſpectu ardui inchoandi. Tertio per gratiam finalem, reſpectu boni conſummandi. Primo ergo appropinquat regnum Dei per gratiam baptiſmalem

reſpe-

Digitized by Google

reſpectu mali amovendi. Unde dici- A tur: Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in regnum Dei, quod natum eſt ex carne caro eſt, & quod natum eſt ex ſpiritu ſpiritus eſt. Quia omnes naſcimur filii iræ, & carnales ratione fœditatis originalis culpæ: ideo juſte ſumus privati illa hereditate regni cœleſtis, nec poſſumus ad illam pervenire, niſi per gratiam baptiſmalem prius efficiamur mundi, & ſpirituales, & ſic tanquam veri heredes Dei, & coheredes Chriſti fuerimus in regnum filii dilectionis ſuæ aſſumpti: quia caro, & ſanguis regnum Dei non poſſidebit, nec corruptio incorruptionem. Secundo appropin- B quat regnum Dei per gratiam pœnitentialem, reſpectu ardui inchoandi. Et de hoc dicitur: Agite pœnitentiam, appropinquat enim regnorum cœlorum. Qui faciunt dignos fructus pœnitentiæ in exercitiis virtuoſæ operationis, caſtigando corpus proprium in bonis exemplis, ædificando proximum in continuis laudibus honorando Deum. Unde qui vult ut appropinquet ſibi regnum Dei, debet facere dignos fructus pœnitentiæ eradicando a ſeipſo omnia vitiorum genera: quia non eſt dignus intrare ſuperbus, & altus: quia humili, & baſſo oſtio, quod eſt Chriſtus, caput conquaſſabitur. Non invidus: quia C ejus participatio in idipſum. Non iracundus, & jaculoſus: quia ibi eſt ſumma pax, quæ exuperat omnem ſenſum. Non avarus: quia foramen acus camelum cum ſarcinis non admittit. Non guloſus: quia regnum Dei non eſt eſca, & potus. Non luxurioſus: quia ibi neque nubent, neque nubentur. Similiter caro, & ſanguis regnum Dei non poſſidebunt ſicut dicitur. Tertio modo appropinquat regnum Dei per gratiam finalem reſpectu boni conſumandi. Unde dicitur: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cœlorum. Et ratio eſt, quia Deus nullum recipit in regnum ſuum niſi amicum. Nullus eſt amicus niſi ſit finaliter per patientiam in tribulatione probatus. Unde ad intrandum illud regnum quod eſt magnum longitudine æternitatis, interminabile latitudine capacitatis, incoarctabile in celſitudine ſublimitatis, debet ſemper habere in propoſito æternitatem bonæ voluntatis, impermutabilitatem gratuitæ veritatis, & ſuſtinere confidenter pœnalitatem humanæ miſeriæ, &c.

Joan. 3 — *Rom.* 8 — 1 *Cor.* 15 — *Matth.* 3 — *Ibid.* 6 — *Pſ.* 121. — *Phil.* 4 — *Matth.* 19 — *Rom.* 14 — *Matth.* 22 — 1 *Cor.* 15 — *Actor.* 14

SERMO III.

T*Unc vadit, & aſſumit ſeptem alios ſpiritus nequiores ſe.* Ecce quod hic dicitur ſæpe videmus, quam qui poſt converſionem pervertuntur, ſæpe pluribus vitiis quam ante ſubiiciuntur. Septem autem ſpiritus, ſecundum ſeptem vitia capitalia poſſumus hic accipere. Primus ergo eſt ſpiritus ſuperbiæ. Contritionem præcedit ſuperbia, & ante ruinam exaltabitur ſpiritus, non ſolum ſpiritus ſuperbi hominis, immo ſuperbus diabolus, ſicut exaltabatur ante ruinam in cœlo, ita exaltatur quotidie ante ruinam noſtram. Secundus invidiæ: Non rectis oculis, &c. uſque invaſit ſpiritus malus Saul. Adhuc hodie quos ſpiritus invidiæ vexat, non recte aliquos aſpiciunt. Tertius iræ: Ira non habet miſericordiam: neque erumpens furor: & impetum concitati ſpiritus ferre quis poterit? Incendiarii diaboli ſunt iracundi, & ideo eos nulla domus ferre poteſt timore incendii: Secundum ligna ſilvæ ſic ignis exardeſcet, & ſecundum virtutem hominis ſic iracundia illius erit, & ſecundum ſubſtantiam ſuam exaltabit iram ſuam. Quartus avaritiæ: Egrediar, & ero ſpiritus mendax omnium prophetarum. Spiritus iſte, qui perſuaſit regi Achab tollere Ramach Galaad, eſt ſpiritus avaritiæ, qui ſemper perſuadet temporalia, quæ multis congregantur. Pſalm. Mendaces filii hominum in ſtateris, &c. Quintus accidiæ: Spiritus triſtis exſiccat oſſa. Et: Ecce mulier quæ habebat ſpiritum infirmitatis annis decem & octo, &c. Accidia enim infirmum

Luc. 11 — *Prov.* 16 — 1 *Reg.* 18 — *Prov.* 27 — *Eccli.* 28 — 3 *Reg.* 22 — *Pſal.* 61 — *Prov.* 17 — *Luc.* 13

firmum reddit ad opera decem mandatorum, & octo beatitudinum, neque ſurſum aſpicere ſinit hominem *Iſa. 19* ad Deum. Sextus eſt gulæ: Dominus miſcuit in medio ejus ſpiritum vertiginis & errare fecit Ægyptum in omni opere ſuo, ſicut, errat ebrius *Oſee 4* & vomens. Cave tibi de vertigine *Eph. 6* ebrietatis. Septimus eſt luxuriæ: Spiritus fornicationis in medio eorum, & Dominum non cognoverunt. Cave ſagittas cujuslibet horum ſeptem ſpirituum nequiorum: In omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere. Nequam ſunt iſti ſpiritus in peccantibus ante converſionem. Nequiores autem ſunt in recidivantibus poſt converſionem. Iſidorus: Gravius illos concupiſcentia ſæculi ferit, quos poſt renuntiationem ad mundi amorem reducit. Nequiſſimi vero ſunt in perſeverantibus uſque ad damnationem. Iſti ſeptem ſpiritus nequam ſunt eiiciendi ſex modis. Videlicet *Matth. 8* verbo ſanctæ prædicationis: Verbo eiiciebat ſpiritus. Primum bonum Verbi Dei eſt, quod per timorem humiliat cor, ſuperbiam reprimens: *3 Reg. 21* Cum audiſſet Achab, &c. uſque non vidiſti Achab humiliatum coram me, &c. Item beneficio Dominicæ paſſio- *1 Reg. 16* nis. Unde dicitur quod per citharam David ſpiritus malus recedebat a Saule. Cithara vero eſt Chriſtus in cruce. Sicut enim in cithara tenduntur chordæ ſuper lignum, ita membra Chriſti ſuper lignum crucis tendebantur. Per memoriam autem paſſionis Chriſti charitas accenditur, invidia confunditur. Item exemplo bonæ *Act. 19* converſationis. Unde dicitur quod per ſudaria, & ſemicinctia Pauli fugabantur ſpiritus nequam. Sudarium, quo laborantium ſudor, extinguitur, eſt exemplum patientiæ in laborantibus. Semicinctium autem, quod eſt veſtis ex uno latere dependens, ſignificat exemplum patientiæ, vel manſuetudinis in tribulationibus. Patientia enim indigemus in latere ſiniſtro adverſitatis, non in latere dextro proſperitatis. Item digito occultæ in- A ſpirationis. Unde in hoc Evangelio: Si in digito Dei, &c. avaros nec prædicatio, neque Chriſti paſſio, neque exemplum movere poteſt ad reſtitutionem, niſi digitus Dei ſpecialiter tangat eos. Sunt enim ſicut malefici Pharaonis, id eſt diaboli, qui non reprimuntur Dei digito ſicut dicitur: Item ſtudio continuæ oratio- *Exod. 8* nis, quæ ſpecialiter maxime valet contra accidiam. Item inedia devotæ jejunationis, quæ ſpecialiter valet contra gulam. De his duobus dicitur: Hoc genus non eiicitur niſi per *Matth. 17* orationem, & jejunium. Item fumo amaræ contritionis: Cordis ejus par- *Tob. 6 b* ticulam ſi ſuper carbones, ſcilicet in- B fernales per recordationem poſueris, fumus ejus, id eſt, contritio, extirpat omne genus dæmoniorum. Contritio valet contra omnia vitia, ſpecialiter tamen fumus iſte fugavit dæmonium, quod ſuper luxurioſos habuit poteſtatem.

SERMO IV.

Luc. 11

Beatus venter qui te portavit, & cet.* Sicut Maria in ventre, ſic nos in mente Chriſtum portemus. Qua- *Quatuor portanda.* tuor autem ſunt, quæ portanda nobis ſunt. Portare enim debemus Chriſtum in corde per dilectionem, crucem Chriſti in corpore per caſtiga- C tionem, nomen Chriſti in ore per prædicationem, coronam Chriſti in capite per glorificationem. De primo hic: *Beatus venter*, &c. Sicut per matrem, cujus eſt diligere, portatur in caſtiſſimo ventre, ita non niſi per amantem portatur mundo corpore. Certe melius eſt portare panem in ventre, quam lapidem vel ſerpentem. Peccatum autem eſt lapide gravius, & ſerpente multo horribilius. Panis ejus in utero ejus vertetur in fel aſpidum. O quam horreret homo ſer- *Job 20* pentem habere in ventre! Et certe periculoſius eſt unum peccatum in corde, quam mille ſerpentes in corpore. Dilectio autem non ſolum debet eſſe in corde, ſed in opere. Ideo non ſolum Mater in utero, ſed et- *Luc. 2* iam

jam Simeon in brachio Chriſtum portavit. Libenter chariſſimi in utero cordis portemus, qui nos in utero ſuæ ſanctæ miſericordiæ ſemper portat, quouſque in lucem vitæ æternæ nos pariat: Qui portamini a meo utero, &c. Id eſt, miſericordia. Debet ergo diligi. De ſecundo: Ego ſtigmata Jeſu in corpore meo porto. Crux Jeſu non ſolum per vulnera, & ſtigmata paſſionum portatur, ſed etiam per pœnitentiam, & carnis mortificationem, & ſenſuum refrænationem: Glorificate & portate Deum in corpore veſtro: Portare autem debemus tempeſtive, ne negligamus temporis brevitatem. Bonum eſt viro cum portaverit, &c. Item voluntarie, ne cogamur neceſſitate ſicut Simon: Impoſuerunt illi portare crucem poſt Jeſum. Item ſtrenue, ne vincamur tentatoris importunitate: Probus enim miles ſtrenuiſſime clypeum portat quamdiu inter hoſtes eſt: Filii Juda portantes clypeum, & haſtam, &c. Clypeus, pœnitentiam ſignificat, protegit enim nos ab hoſtibus, & ne vulneremur. Haſta eſt zelus juſtitiæ. Sed heu multi de pœnitentia faciunt, ſicut de quodam dicitur qui clypeum uſque ad oſtium portavit, & tunc in lutum projecit. Greg. Incaſſum bonum agitur, ſi ante terminum vitæ deſeratur. Libenter portemus crucem pro Chriſto qui libenter portavit pro nobis: Bajulans ſibi crucem exivit, &c. De tertio: Vas electionis eſt mihi iſte, ut portet nomen meum, &c. Nomen Jeſu in ore portare debemus non ſolum in prædicatione, ſicut Paulus, ſed etiam in oratione, & in laudatione, in collocutione, in frequenti ruminatione. Bernard. Jeſus mel in ore, melos in aure, jubilus in corde. Chariſſimi ſemper portemus aliquid boni in ore, ſicut columba de qua: Portans ramum olivæ virentibus foliis in ore ſuo. Oliva Chriſtum, vel virum juſtum ſignificat. Pſ. Ego autem ſicut oliva, &c. Ramus autem eſt bonum opus, vel exemplum. Folia autem virentia ſunt ubera ædificatoria, verba veracia,

Iſa. 46 · *Gal. 6* · *2 Cor. 6* · *Thren. 3* · *Luc. 23* · *2 Par. 12* · *Joan. 19* · *Actor. 9* · *Bern. in Cant. ſerm. 15 poſt med.* · *Gen. 8* · *Pſal. 51*

A pudica, pacifica, utilia. Hæc columba, id eſt anima innocens debet in ore habere, ſi ad Noe, id eſt ad Chriſtum vult venire. Sed heu quidam non columbæ Dei, ſed ciconiæ ſunt diaboli, qui ſæpius ranam, quam ramum in ore habent, ut detractores, mendaces, turpiloqui, proditores & hujuſmodi: Vidi de ore draconis, & de ore beſtiæ & de ore pſeudoprophetæ exire tres immundos ſpiritus in modum ranarum. Libenter nomen ejus nos portare debemus, qui nos verbo oris ſui portat: Portanſque omnia verbo virtutis ſuæ. Porta eum in ore tuo, ne te evomat de ore ſuo: Incipiam te evomere ex ore meo. De quarto: Inſuſpicabilis portavit diadema, ſicut Paulus perſecutor, & magnalia, & multa quondam pejores nunc portant coronam: Publicani, & meretrices præcedent vos in regnum Dei. Et quia multis doloribus, & laboribus animæ, & cordis ad portandam hanc coronam pervenitur, ideo bene dicitur: Occupatio magna creata eſt omnibus hominibus, &c. Nota quod ibidem per præſidentem ſuper ſedem glorioſam, & utentem hyacintho, id eſt ſtola cœleſti, & per portantem coronam ſignificari poteſt ſpiritus cujuslibet juſti in cœlo beatificati. Per humiliatum autem in terram, & cinerem, & per opertum lino crudo, ſignificari poteſt corpus, quod panno lineo involutum eſt in ſepulcro. In his enim occupatio, & grave jugum dum adhuc in mundo vivebat. Ut hanc coronam portemus in cœlo; Chriſtus pro nobis coronam portavit in mundo. Exivit ergo Jeſus, portans coronam ſpineam. Bernardus: Deus pro te coronatus eſt ſpinis, ut tu coroneris in cœlis.

Apoc. 16 · *Hebr. 1* · *Apoc. 3* · *Eccl. 11* · *Matth. 21* · *Eccl. 40* · *Joan. 19*

Digitized by Google

DOMINICA QUARTA IN QUADRAGESIMA.

Sermo I.

Joan. 6 SEQUEBATUR *eum multitudo magna, quia videbant ſigna, quæ faciebat ſuper his, qui infirmabantur.* Quoniam majoris læſionis eſt infirmitas mentis, quam corporis: ideo in hodierno Evangelio exemplo multitudinis Chriſtum ſequentis per deſertum, propter ſigna ſanitatis, quæ videbant ſuper infirmos fieri corporaliter, informantur omnes ſpiritualiter infirmi ſequi Chriſtum per deſertum aſperitatis, & pœnitentiæ, ut ab eorum infirmitatibus liberentur. Sed quia prius eſt ad medicum recurrere, deinde morbum oſtendere, & poſtea curationem recipere: ideo ad hoc, ut ordinate procedamus, poſſumus dicere quod in verbis iſtis primo notatur juſtitiæ, & ſanctitatis inchoatio. Secundo humanæ calamitatis deſignatio. Tertio divinæ bonitatis oſtenſio. Primo ergo notatur juſtitiæ, & ſanctitatis inchoatio, cum dicit: *Sequebatur eum multitudo magna.* Secundo humanæ calamitatis deſignatio cum dicit: *Super his, qui infirmabantur.* Tertio divinæ bonitatis oſtenſio, cum ſubinfert: *Quia Videbant ſigna quæ faciebat:* Dicit ergo: *Sequebatur eum multitudo magna*, ubi notatur juſtitiæ, & ſanctitatis inchoatio. Ille enim eſt verus inchoator juſtitiæ, & ſanctitatis qui Chriſtum ſequitur. Primo in voluntaria deſpectione terrenæ cupiditatis. Secundo in vera dejectione profundæ humilitatis. Tertio in continua maceratione propriæ carnis. Primo ille eſt verus inchoator juſtitiæ, & ſanctitatis, qui Chriſtum ſequitur in voluntaria deſpectione terrenæ cupiditatis. Unde dicitur. Dixit quidam: Sequar te quocumque jeris, & ait illi Jeſus: vulpes foveas habent & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet ubi caput ſuum recl. 9

A clinet. Quia iſte volebat ſequi Chriſtum ad hoc, ut ditaretur & honoraretur, eum vocavit Dominus vulpem habentem terrenam foveam cupiditatis, & volucrem habentem aereum nidum vanæ gloriæ, & ambitionis, propter hoc non poterat ſequi Chriſtum, qui erat pauperrimus, & humillimus. Unde de beato Matthæo: Vidit hominem ſedentem in teloneo Matthæum nomine & ait illi: Sequere me, & ſurgens ſecutus eſt eum. Beatus Matthæus, pro ſtatu ſuo ſignare poteſt hominem avarum, qui ſedet in teloneo terrenæ cupiditatis, cui dicitur a Chriſto ſequere me, per deſpectionem Matt. 9

B terrenæ cupiditatis, & ſurgens a pulvere cupiditatis ſecutus eſt eum, per amplexum ſanctiſſimæ paupertatis in affectu, ſive in effectu, ſecundum illud Pſalm. Divitiæ ſi affluant, nolite cor apponere. Secundo ille eſt verus inchoator juſtitiæ & ſanctitatis, qui ſequitur Chriſtum in vera dejectione profundæ humilitatis. Et de hoc poteſt intelligi verbum Jacob: Præcedat Dominus meus ante ſervum ſuum, & ego ſequar veſtigia ejus. Verbum illud Jacob, qui interpretatur ſupplantator, poteſt eſſe verbum cujuslibet humilis ſupplantantis diabolum per humilitatem, dicentis ad Chriſtum: Præcedat Dominus meus per voluntariam abjectionem profundæ humilitatis, & ego ſervus tuus Pſalm. 61 Gen. 33

C ſequar cum timore filialis reverentiæ veſtigia tua. Veſtigia, inquam non ſublimitatis potentiæ, quia præſumptuoſum eſt, eo quod ſunt adoranda non imitanda. Non profunditatis ſapientiæ, quia curioſum, quoniam non ſunt ſcrutanda, & imitanda, ſed admiranda. Sed veſtigia profundæ humilitatis: quia glorioſum eſt, eo quod in talibus eſt gloria magiſtri ſequi Deum: Tertio ille eſt verus inchoator juſtitiæ, & ſanctitatis, qui Chriſtum ſequitur in continua maceratione propriæ carnis. Unde dicitur: Qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur Matt. 10

me,

Digitized by Google

me, non eſt me dignus. Qui inve- A nit animam ſuam perdet eam, & qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam. Ecce quod Chriſtus rex regum ſtatuit decretum, quod nullus poſſit eum videre, niſi ſit ſecum crucifixus. Et hoc decretum eſt tantæ generalitatis, ut nullus excipiatur: tantæ autem neceſſitatis, ut cum nullo diſpenſetur. Sed quilibet tenetur accipere crucem mortificationis in ſuo corpore, ut & vita Domini Jeſu in corpore ſuo per imitationem manifeſtetur, alioquin non eſt dignus ſequi eum ad coronam, ſine vexillo victoriæ. Unde poſt exhortationem ſubjungit retributionem, eum dicit: Qui invenit animam ſuam B perdet eam: item qui patibulum mortificationis crucis negligit aſſumere expectet ſuæ exterminationis judicium. Sed qui perdit animam ſuam propter me, inveniet eam, id eſt, qui carnem ſuam crucifigit cum vitiis, & concupiſcentiis, aſſumendo vexillum victoriæ, expectet ſuæ coronationis præmium. Sequitur: *Super his qui infirmabantur*. Ubi ſecundo notatur humanæ calamitatis reſignatio, & quia tunc temporis infirmitas exterior erat ſignum infirmitatis interioris. Nam nullum curavit Dominus corporaliter quem primo non curaret ſpiritualiter. Ideo nomine infirmitatis corporalis poteſt deſignari calamitas, ſive infir- C mitas ſpiritualis propter aliquam convenientiam, quam habent ad invicem. Nam ſicut inæqualitas humorum eſt cauſa infirmitatis corporalis, ſic infirmitas ſpiritualis cauſatur ex inæqualitate, ſive inordinatione quatuor affectionum, quæ ſunt hæ, ſpes, timor, gaudium, & amor. Primo propter puſillanimitatem timoris, & diffidentiæ cauſatur infirmitas inconſtantiæ, & deſperationis. Secundo propter gaudium, & exultationem afflictionis alienæ cauſatur infirmitas invidiæ, & rancoris. Tertio propter inordinatum amorem proſperitatis mundanæ cauſatur infirmitas avaritiæ, & cumulationis. Primo propter puſillanimitatem timoris, & diffidentiæ, cauſatur infirmitas inconſtantiæ, & deſperationis. Unde dicitur: Videbit quod infirmata ſit manus, clauſi quoque defecerunt, reſiduique conſumpti ſunt. Infirmata eſt manus virtuoſæ operationis. Defecerunt clauſi in carcere diffidentiæ, & deſperationis: Reſiduique conſumpti ſunt per ardentiſſimam diffuſionem ſuper quæque genera peccatorum. Sed de illis, qui liberantur ab illa infirmitate poteſt exponi illud: Arcus fortium ſuperatus eſt, & infirmi accincti ſunt robore. Arcus fortium, id eſt, dæmonum: multum enim nituntur dæmones cum iſto arcu diffidentiæ, & deſperationis ſagittare timidos, & imbecilles homines: ſed quando ſuperatus eſt, arcus ille per conſiderationem divinæ benignitatis, quæ parcit faciliter, infirmi reſumunt vires, & accinguntur robore confidentiæ. Et de hoc dicitur in Pſ. Ipſi infirmati ſunt per timorem diffidentiæ, & deſperationis, & ceciderunt in profundum æternæ damnationis. Sed ſi conſiſtant adverſus me confidentem in Domino, caſtra diabolicæ nequitiæ, incutiendo timorem deſperationis, non timebit cor meum, per puſillanimitatem timoris. Secundo propter gaudium & exultationem afflictionis alienæ cauſatur infirmitas invidiæ, & rancoris. Unde dicitur. Ægrotavit Aza dolore pedum vehementiſſimo, & nec in infirmitate ſua requiſivit Dominum. Aza ratione ſuæ infirmitatis, ſcilicet podagræ poteſt ſignare hominem invidum. Nam ſicut podagricus perdit greſſum corporalem, ſic invidus profectum ſpiritualem, nec in infirmitate ſua invidus requiſivit Dominum propter difformitatem ſuæ voluntatis ad divinam. De hoc ſimiliter dicitur: Tu autem ægrotabis langnore peſſimo uteri, donec egrediantur vitalia tua paulatim per ſingulos dies, & ſequitur: Mortuus eſt in infirmitate peſſima. Invidus tanto languore livoris tabeſcit, & torquetur, quando bonus proficit, ut videantur ſibi viſce-

Pſal. 5 — Deut. 3 — 1 Reg. 2 — Pſalm. 26 — 2 Par. 16 — 2 Par. 2

ſcera de ſuo ventre exire, & ſic mo. ritur in infirmitate peſſima propter putridam putrefactionem totius hominis. Nam putredo oſſium eſt invidia. Tertio propter inordinatum amorem proſperitatis mundanæ cauſatur infirmitas avaritiæ, & cumulationis.

Deut. 29 Unde dicitur: Peregrini qui de longe venerint videntes plagas terræ illius, & infirmitates, quibus eam afflixerit Dominus, ſulphure, & ſalis ardore comburens, ita ut ultra non feratur, nec virens quippiam germinet. Et quia avaritia reddit hominem callidum, & aſtutum in corde, fœdum in converſatione, aridum in opere, quia ſine compaſſione: ideo dicitur avarus affligi ſulphure fœtoris, ardore ſolis ad modum terræ aridæ & combuſtæ, ita ut non feratur: quia nec prius ſaturatur cor avari auro, quam ſaturetur vento, & ideo non ſiſtit appetitus, quia numquam invenit ſoliditatem, ſed potius, vanitatem in proſperitate mundana. Videntes autem peregrini, qui non

Heb. 13 habent hic manentem civitatem, ſed futuram inquirunt propter plagas quibus afflictus eſt avarus, exemplo didicerunt omnia deſpicere, propter amorem Dei. Ultimo notatur divinæ bonitatis oſtenſio, cum dicit: *Quia videbant ſigna, quæ faciebat.* Licet oſtendatur divina bonitas per multa ſigna, tamen quantum ad præſens, poteſt dici quod oſtenditur divina bonitas per tria ſigna, quæ fecit ſuper triplicem prædictam proprietatem. Nam primo fecit ſignum pietatis, & clementiæ in gratuita condonatione omnimodæ iniquitatis, contra infirmitatem diffidentiæ. Secundo fecit ſignum charitatis, & benevolentiæ, in charitativa exhibitione propriæ carnis contra infirmitatem rancoris & invidiæ. Tertio fecit ſignum paupertatis & inopiæ in voluntaria deſpectione mundanæ proſperitatis contra infirmitatem avaritiæ. Primo fecit ſignum pietatis, & clementiæ in gratuita condonatione omnimodæ iniquitatis.

Pſalm. 85 Unde dicitur in Pſ. Fac mecum ſignum in bonum, ut videant qui oderunt me, & confundantur: quoniam tu Domine adjuviſti me, & conſolatus es me. Fac mecum ſignum pietatis, & miſericordiæ in bonum ſalutis æternæ, ut videant dæmones, qui oderunt me propter rigorem ſeveritatis juſtitiæ, & confundantur propter conſtantiam ſeveritatis humanæ. Quoniam tu Domine adjuviſti me, propter collationem corroborantis gratiæ, & conſolatus es me, per condonationem iniquitatis. De hoc ſimiliter poteſt dici, & exponi illud: Annuntiate in gentibus, & auditum facite, levate ſignum, prædicate, & nolite celare. Prædicatores, Jer. 50

B & maxime prælati ſacerdotes debent prædicare verbo, & levare facto illud ſignum divinæ miſericordiæ in condonatione delictorum, nec debent illud celare vendendo miſericordiam Dei liberalem pretio temporali, ut ſic peccatores experti dulcedinem divinæ miſericordiæ annuntient, & auditum faciant timentibus rigorem ſeveritatis juſtitiæ, quoniam pronior eſt Deus ad miſerandum, quam ad condemnandum. Unde Auguſt. in libro de anima: Tardius ſiquidem videtur Deus dare peccatori gratiam, quam ipſi peccatori qui accipit, ſic feſtinat abſolvere a tormento, quod quaſi plus ipſum cruciet compaſſio miſeri, quam ipſum miſerum compaſſio ſui. August. de ſpir. & an. cap. 6 to. 3

C Secundo fecit ſignum charitatis, & benevolentiæ in charitativa exhibitione propriæ carnis contra infirmitatem rancoris, & invidiæ. Unde dicitur: Pone me ut ſignaculum ſuper cor tuum, ut ſignaculum ſuper brachium tuum, quia fortis eſt, ut mors dilectio, dura ſicut infernus æmulatio. Licet magnum ſignum charitatis, & benevolentiæ fecerit Filius Dei in incarnatione, dando ſe in fratrem humani generis, naturam aſſumendo, in paſſione dando ſe in pretium noſtræ redemptionis, pœnam ſuſtinendo. Majus tamen ſignum dilectionis fuit cum proprium corpus tradidit homini in cibum refectionis. Nam in aliis duobus modis, eſt quadam Cant. 8

Digitized by Google

dam ſeparatio, & diviſio inter dantem, & datum: ſed iſto modo eſt mirabilis, & interminabilis unio inter cibatum, & cibum, & converſio unius, & alterius. Et ratione iſtius unionis dicit Chriſtus animæ guſtanti dulcedinem ſacramenti Euchariſtiæ, & amoris: Pone me, ut ſignaculum charitatis, & benevolentiæ ſuper cor tuum, quod eſt in medio homine, propter unionem internam cibi, & cibantis, & converſionem cibati ad cibum, ut ſignaculum ſuper brachium tuum, propter oſtenſionem virtuoſæ operationis. Nam probatio dilectionis exhibitio eſt operis: quia fortis eſt, ut mors dilectio, quæ me duxit ad anguſtias tribulationis temporalis toto tempore vitæ meæ, & ad ultimum traxit me ad crudele ſupplicium crucis. Dura ſicut infernus æmulatio mei patris æterni, qui poſtquam filium habuit incarnatum, ad mortem duci permiſit, & reſuſcitatum pro vobis oſtendit, cum gloria, & honore coronatum, & ſublimatum ſuper cœlos, eum conſtituit vobis adjutorem viatorum, & beatificatorum comprehenſorum. Tertio fecit ſignum paupertatis & inopiæ, in voluntaria deſpectione mundanæ proſperitatis contra infirmitatem avaritiæ. Unde dicitur: Et hoc vobis ſignum erit: Invenietis infantem pannis involutum, & poſitum in præſepio. Hoc erit vobis ſignum paupertatis, & penuriæ, quia invenietis filium Dei, inquantum hominem pannis involutum neceſſitatis, & indigentiæ, non purpura ſuperfluitatis & jactantiæ, & poſitum in humili, & aſpero præſepio voluntariæ abjectionis, non in lecto ſerico pompoſæ oſtentationis. Unde Bernardus: Tempus elegit quod moleſtius eſt parvulo, & pauperis matris filio, quæ vix habebat pannos ad involvendum: ſed in præſepio reclinavit. Et cum tanta eſſet neceſſitas nullam audio pellium fieri mentionem, non tale eſt judicium mundi, aut mundus fallitur, aut ille errat: ſed divinam falli ſapientiam eſt impoſſibile: ergo mundus errat. Rogemus, &c.

Luc. 2

SERMO II.

Est puer unus hic, quinque panes hordeaceos habens: Puer eſt Chriſtus a quo quinque panes habemus, videlicet naturæ, doctrinæ, pœnitentiæ, Euchariſtiæ, gratiæ. Primus eſt corporalis, ſecundus doctrinalis, tertius pœnitentialis, quartus ſacramentalis, quintus ſpiritualis. De primo: In ſudore vultus tui, &c. Pro pane iſto parum ſudant uſurarii & alii, qui in adulationibus, & detractionibus, & in perjuriis immo & in emptionibus, & venditionibus & multis mendaciis victum acquirunt: Suavis eſt homini panis mendacii, & poſtea implebitur os ejus calculo, id eſt, lapide ignito. Dicit Gloſſa: De iſto pane colliguntur fragmenta eleemoſynarum: Frange eſurienti panem, &c. Frange eſurienti in mundo: Panem tuum cum eſurientibus, & egenis comede, & de veſtimentis tuis nudos tege, &c. Item in purgatorio: Mittite partes eis, qui non præparaverunt ſibi. Item in cœlo, eſuriunt enim ſancti eleemoſinam, & alia bona opera noſtra, & maxime Chriſtus: Eſurivi, &c. Gregorius: Ad retribuendum pigri cur eſtis? quando hoc quod jacenti in terra porrigitis, ſedenti in cœlo datis: Sic ergo habes quaſi trium ſportarum fragmenta. De ſecundo: Cibavit illum pane vitæ, & intellectus, &c. Sicut paterfamilias ejicit de familia eum, qui otioſe comedit panem ſuum, ſic Chriſtus. Otioſe autem comedit, qui doctrinam intelligit, & non facit. Econtrario: Panem otioſa non comedit. Vide quo modo hordeaceus eſt, quoniam non otioſe, ſed cum labore comedendus eſt. Iſtius panis quaſi trium cophinorum fragmenta, ſunt credendorum, fugiendorum agendorum documenta, olim dictum: Parvuli ejus petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Modo frangitur, & parvis & magnis pluſ-

Joan. 6 *Gen. 3* *Prov. 20* *Iſa. 58* *Tob. 4* *Neem. 8* *Matth. 25* *Eccl. 15* *Prov. 31*

Digitized by Google

quam velint. De tertio Pſalmiſta: *Pſal. 79* Cibabit nos pane, &c. Sed quia pœnitentia, & auſtera vita ſæpe corrumpitur per fermentum variæ laudis, vel admixtæ carnalitatis, vel ſervilis timoris, quando ſolum timore gehennæ fit pœnitentia. Ideo *Deut. 16* dicitur: Septem diebus comedes abſque fermento panem. Septem diebus, id eſt ſemper, omne tempus ſeptem diebus ſolvitur. De iſto pane fiunt fragmenta contritionis, confeſſionis, ſatisfactionis, quaſi trium ſportarum: plurima autem fragmenta ſunt, quæ pœnitentibus, & lugentibus pauci *Hier. 16* frangere ſciunt, vel nolunt: Non frangent inter eos lugenti panem. *1 Cor. 11* De quarto: Quicumque manducaverit panem, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis, & ſanguinis Domini. Timendum valde eſt hoc verbum. Vide ergo quomodo hordeaceus eſt, qui non ſolum in dolore de memoria paſſionis Chriſti, ſed etiam in dolore de peccatis, quaſi agnus cum lactucis agreſtibus comedendus eſt. Qui hunc non indigne vult comedere, debet ſicut ovicula manſuete, & innocenter vivere. *Reg. 12* Unde de ovicula pauperis, quam dives illi abſtulit, dicitur quod erat de pane illius comedens, & de calice bibens. Pauper eſt Chriſtus, qui paucas oves habet. Dives eſt diabolus, qui habet oves, & boves, & inſuper pecora mundi. Iſtius panis fragmenta ſunt tres partes hoſtiæ fractæ: Pa- *1 Cor. 10* nis, quem frangimus, &c. Hunc Deus etiam benedixit, & fregit. Quid autem ſignificent iſtæ tres partes, dici- *In 4 lib. ſent. d. 12 art. 3 q. 2* tur in Sententiis. Poſſumus etiam dicere quod tres partes fiunt, quia hoc ſacrificium offertur ad honorem ſanctorum in cœlo, ad ſalutem vivorum in mundo: Unde ſacerdos dicit: Ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad ſalutem, &c. Item ad ſolutionem purgandorum in purgatorio. Unde in Canone commemoratio fit nominatim, & ſanctorum vivorum, & mor- *Pſalm. 103* tuorum. De quinto Pſalmiſta: Panis cor hominis confirmet. Iſtum panem timoris ſolicitudo facit hordeaceum.

A Unde Bernardus: Time cum acceſſerit gratia, time cum abierit, time cum denuo redierit. Sed quis vidit umquam dormientem comedere? Sic tu, niſi de ſomno peccatorum ſurrexeris, pane gratiæ non paſceris. Unde bene dicitur quod *3 Reg. 19* Angelus Heliam bis excitavit, ut panem comederet, in cujus fortitudine quadraginta dies ambulavit. Excitatur homo bis, primo per timorem gehennæ, ſecundo per amorem gloriæ. Iſtius panis fragmenta ſunt varia gratiarum dona: Cogno- *Luc. 24* verunt eum in fractione panis: quæ fragmenta in duodecim cophinos dividuntur, ut pleni ſint. Opera enim B noſtra ſine gratia non ſunt plena: Non invenio opera tua plena. *Apoc. 3* Habet puer iſte etiam duos piſces, primus eſt lætitia de propria conſcientia, quia de dolore gaudet, hic piſcis natat in aqua amara, quia in ipſo dolore. Auguſt. Doleat pœnitens, & de dolore gaudeat: Vide- *Joan. 21* runt prunas poſitas, & piſcem ſuperpoſitum. Secundus piſcis eſt divina miſericordia: Venit Jeſus & ac- *Ibidem.* cepit panem, & dabat eis, & piſcem ſimiliter. Hic piſcis aquæ dulcis eſt, quia miſericordiæ ſuaviſſimæ. Pſalmiſta: Quia magna multitudo dul- *Pſal. 30* cedinis tuæ Domine.

C

SERMO III.

EST *puer unus hic habens quinque panes hordeaceos.* *Joan. 6* Hordeacei panes ſignificare poſſunt auſteras refectiones, quas habet anima fidelis de doctrina legali, vel de pœnitentia medicinali, vel de diſciplina, ſive continentia ſenſuali, vel de pœna dominicali. Iſta licet hordeaceam habeant, reficiunt tamen animam, & confortant. De primo: Non in ſolo pane, &c. Legi- *Deut. 8* tur quod Abacuch quos panes intri- *Dan. 14* verat in alveolo, portavit Danieli ductu angelico in lacum ſeptem leonum. Intritio eſt ſcripturarum impreſſio in cordis alveolo. Malum eſt ſignum, cum infimus abominatur panem: Abominabilis fit panis ei in *Job 33* vita

Digitized by Google

vita ſua. Lacus eſt mundus. Leones A
1 Pet. 5 ſunt dæmones: Tamquam leo rugiens
&c. Septem leones ſunt ſeptem dæmones
vitiorum capitalium principes.
Quicumque ergo in mundo eſt, ipſe
in lacu leonum eſt, & panis doctrinæ
ipſi neceſſarius eſt. Sed nota quod
Quinque verba, quibus tota ſcriptura comprehenditur. quinque panes, ſunt quinque libri legales.
Vel panes doctrinæ ſunt quinque
verba, quibus tota Scriptura comprehenditur,
quæ ſunt hæc. Crede,
fuge, age, time, appete. Crede in
Deum. Fuge vitium. Age bonum.
Time ſupplicium. Appete præmium:
1 Cor. 14 Volo quinque verba ſenſu meo loqui.
Pſalm. 41 De ſecundo Pſalmiſta: Fuerunt mihi lacrymæ
meæ, &c. Auguſtinus: Da
mihi Domine in hoc exilio panem B
doloris, & lacrymarum, quem eſurio
ſuper omnia in copiam deliciarum.
1 Reg. 17 Hic eſt panis, qui per corvum
miniſtratur Eliæ in torrente Carith.
Thren. 2 Torrens contritionem ſignificat: Deduc
quaſi torrentem lacrymas per
diem, & noctem, &c. Per corvum
autem nigrum, & clamoſum ſignificatur
confeſſio peccatorum. Hic corvus
Gen. 8 ſignificatus eſt: Aperta oris feneſtra
mittitur de arca conſcientiæ. Hic
miniſtrat tibi panem refectionis pœnitentiæ
ſedenti in torrente ploratus.
Plora ergo peccator. Auguſtinus:
Qui ſe cognoſcunt, ſicut ſemper
peccant, ita ſemper plorant in
tota vita ſua, quæ eſt tentatio ſuper
terram plorans totam vitam
Pœnitentiæ partes. ſuam. Sed nota quod hi quinque C
panes, ſunt quinque pœnitentiæ partes,
videlicet contritio, confeſſio,
oratio, jejunium, eleemoſyna. De
Jud. 7 tertio ſignificatum eſt ubi legitur quod
panis ſubcineritius ex hordeo apparuit
qui caſtra Madian ſubvertere videbatur.
Caſtra Madian ſunt ſenſus noſtri,
qui utique Madianitæ ſunt, quod
interpretatur contradicentes, contradicit
enim frequenter ſpiritui. Pſal-
Pſal. 54 miſta: Vidi iniquitatem & contradictionem
in civitate. Unde in caſtris
inimicorum habitant animæ noſtræ
in ſenſibus conſtitutæ. Panis autem
ex hordeo eſt rigor diſciplinæ,
& continentiæ ſenſus contradicentes,

cohibentes: Panis & diſciplina, & Eccli. 33
opus ſervo, id eſt ſenſui & corpori.
Ab illicitis optime prohibemus, ſi notemus
efficaciter, quod hi quinque
panes, ſunt quinque ſenſuum diſciplinæ,
ſive continentiæ. Aug. Continendus
eſt animi appetitus a voluptate
oculorum, a voluptate olfaciendi,
tangendi, guſtandi. Tali continentia
anima paſcitur, & tamquam panibus
confortatur. De quarto dicitur mulieri
colligenti duo ligna: Fac de ipſa 3 Reg. 17
farinula ſubcineritium panem parvulum.
Duo ligna crucem ſignificant:
Mittamus lignum in panem ejus. Fa- Jer. 11
rina eſt granum contritum. Granum
eſt Chriſtus: Niſi granum frumenti, Joan. 12
&c. qui contritus eſt per paſſionem.
Attritus eſt propter ſcelera noſtra. Iſa. 53
Mulier ergo, id eſt Eccleſia, vel anima
colligens per fidem, & devotionem
duo ligna crucis, de farinula panem
facit, quando de paſſionibus Chriſti
ſe reficit. Panis iſte parvulus eſt,
quia Chriſtus per paſſionem minutus
eſt, & humiliatus eſt: Humiliavit ſe- Phil. 2
metipſum, &c. Subcineritius quoque
eſt, quia ſub cinere amaræ paſſionis
Chriſti memoriæ coctus eſt. Pſ. Cine- Pſal. 101
rem tamquam panem manducabam,
&c. Sed nota quod hi quinque panes,
quinque vulnera Chriſti ſunt, qui multum
reficiunt animam devotam, qui
non ſolum ſunt hordeacei per compaſſionem,
ſed etiam oleati, immo melliti
per devotionem. Ber. Foderunt Bern. in Cant. ſer. 61 ante med.
manus ejus, & pedes, latuſque lanceâ
perforaverunt: & per has rimas licet
mihi ſugere mel de petra oleumque de
ſaxo duriſſimo: de omnibus his quinariis
panum intelligi poteſt, quod
David Achimelech dixit: Si quid ha- 1 Reg. 21
bes ad manum, vel quinque panes da
mihi. Item colligite: quæ ſuperaverunt
fragmenta.

SERMO IV.

Hic eſt vere Propheta. Iſti quinque Joan. 6
panum miraculo illuminati veritatem
cognoſcunt, & vere dicunt:
Hic eſt vere, &c. Attende quod dicunt
vere. Et juxta hoc attende quod ſacra

L 4 Scri-

Digitized by Google

A Scriptura ſub atteſtatione veritatis nobis inſinuat humanam fragilitatem, angelicam charitatem, divinam auctoritatem, diabolicam importunitatem. De primo: Vere fœnum eſt populus: exſiccatum eſt fœnum, & cecidit flos, id eſt, pulchritudo carnis vel gloria mundana. O quam miſerabile fœnum eſt: hodie homo per tranſitoriam vitam vireſcit, cras per mortem, vel adhuc hodie, ſicut fœnum areſcet: Si fœnum agri, quod hodie eſt, &c. Ubi ergo eſt flos impiorum, &c. quando fœnum aridum mittetur in clibanum ignis: Auguſtinus: Florent in ſæculo, areſcent in judicio, & poſt ariditatem in ignem mittentur. O Domine Deus ſi fœnum eſt homo, ergo cibus vermium, & jumentorum eſt? Certe ſic. Sicut ergo cibus eſt vermium corporaliter, ita cibus eſt dæmonum ſpiritualiter: Ecce Beemoth, quem feci tecum, fœnum quaſi bos comedet. Beemoth eſt diabolus. Interpretatur deinde animal, vel beſtia. Pſ. Ne tradas beſtiis, &c. De ſecundo: Nunc ſcio vere, quia miſit Dominus Angelum ſuum, &c. Herodes eſt diabolus, de cujus manu nos eripuit angelus. Pſalmiſta. Immittit Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos. Vere eripuit nos in morte, dum per angelum de carcere hujus mundi educimur: Factum eſt, ut moreretur mendicus &c. Tunc per angelum primam, & ſecundam cuſtodiam dæmonum evadimus. Primam, quam habent contra viventes, ſecundam, quam habent contra decedentes. Pſalmiſta: Educ de cuſtodia animam meam. His tranſitis, porta ferrea, id eſt, aditus cœli, ultro aperitur. Ferrea dicitur propter firmitatem. Pſalmus: Quoniam confortavit ſeras portarum tuarum, &c Auguſt. Hieruſalem ſecura eſto, ſecura lauda, ſine fine lauda. Fortiter clauſæ ſunt portæ tuæ, non exit amicus, nec intrat inimicus. De tertio dicitur hic: *Hic eſt vere propheta*. Mirabantur de poteſtate, quam oſtendit in quinque panibus, & non mirantur homines de poteſtate, quam oſtendit in omnibus panibus mundi, quos de paucis granis multiplicat. Poſſunt autem quinque panes hordeacei, quinque partes pœnitentiæ ſignificare, quæ ſunt contritio, confeſſio, jejunium, eleemoſyna, oratio: quibus noſtræ animæ optime confortantur. Unde dicitur, quod Angelus oſtendit Eliæ ſubcineritium panem, & vas aquæ, de quo comedens, & bibens ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus uſque ad mortem Dei Oreb. Panis ſubcineritius pœnitentiam ſignificat. Pœnitentes enim in cinere humiliari ſolebant: Olim in cilicio, & cinere, &c.

B Et quia pœnitentia cum lacrymis fieri debet: ideo vos aquæ ad caput oſtenditur: Quis dabit capiti meo aquam, &c. Quadraginta ſunt quater decem. Quadraginta ergo dies ſignificat totum tempus, quo ſecundum legem quatuor Evangeliorum, & decem mandatorum bene vivendo ambulare debemus uſque ad montem cœleſtis patriæ, ut ad menſam gloriæ veniamus. Oreb menſa interpretatur. Ego diſpono vobis, &c. De quarto: Vere enim Domine fecerunt deſertas Aſſyriorum reges terras, & deos eorum dederunt igni. Reges Aſſyriorum, id eſt, iniquorum dæmones ſunt: Ipſe eſt rex ſuper omnes filios ſuperbiæ.

C Terræ ſignificant Eccleſias Chriſti, eo quod plures ſunt particulares, licet una univerſalis ſit. Sed qui ſunt dii. Deus bonus, potens eſt, & ſapiens. Boni ergo potentes, & ſapientes per deos ſignificantur. Pſalmus: Ego dixi dii eſtis, &c. Ecce conſtitui te Deum Pharaonis. Diabolus quoque ait: Eritis ſicut dii, &c. Bernardus: O malevole, o maligne, ad quem erit ſimilitudo hujus ſcientiæ. Sunt certe ſicut dii, juſti, recti & veraces. Tales deos ſæpe dæmones igne iniquitatis incendunt. Legitur quod Chaldæi pro Deo ignem colentes, per hoc Deum potentiſſimum probaverunt, quod alios omnes deos conſumeret. Unde alia gens idolum ſuum aqua im-

Marginal references: Iſa. 40; Matth. 6; Job 4; Pſal. 72; Actor. 12; Pſalm. 33; Luc. 16; Pſal. 141; Pſalm. 147; Idem in ſerm. præc.; 3 Reg. 19; Matth. 11; Jer. 9; Luc. 22; Iſa. 37; Job. 41; Pſal. 81; Exod. 7; Gen. 3

Digitized by Google

implevit, & foramina parva in ipſo faciens cera obſtruxit, ipſumque miſſum in ignem, liquefacta cera, aqua erumpens ignem extinxit. Sic nos aqua gratiæ, & contritionis impleti extinguere debemus ignem vitiorum per foramima lacrymantium oculorum. Gregorius. Extinguamus fletibus, & dignis pœnitentiæ fructibus culpas, operum, indulta ne pereant.

DOMINICA

IN PASSIONE.

SERMO I.

Heb. 9 *SI ſanguis hircorum, & taurorum, & cinis vitulæ aſperſus, inquinatos ſanctificat ad emundationem carnis, quanto magis ſanguis Chriſti?* &c. Commendatur in hac epiſtola pretioſus ſanguis Chriſti, per quem ipſe Pontifex noſter Chriſtus cœlum, tamquam ſancta ſanctorum intravit, & mundum inquinatum ſanctificavit. Conſiderandum eſt ergo, quod Pontifex noſter per ſanguinem ſuum operatus eſt mundi purgationem, inferni ſpoliationem, cœli reſerationem, judicii evaſionem. De primo dicitur hic: *Si enim ſanguis hircorum, & taurorum*: & omnia pene in ſanguine mundantur, ſecundum legem miſer mundus leproſus fuit: unde per ſanguinem mundari debuit. Sacerdos autem ipſum mun-
Levit. 14 dans, eſt Chriſtus, de quo: Aſperget domum ſepties, purificabitque eam tam in ſanguine paſſeris, quam in aquis viventibus. Domus leproſa mundum, paſſer carnem Chriſti, aquæ viventes baptiſmum, ſeptem aſperſiones, ſeptem ſanguinis Chriſti effuſiones ſignificare poſſunt. Prima effuſio fuit in circumciſione. Secunda in oratione: Factus eſt ſudor ejus, &c. Tertia in flagellatione. Quarta in coronatione. Quinta in manuum perforatione. Sexta

Septem effuſiones ſanguinis Chriſti. *Luc.* 2

A in pedum confixione. Septima in lateris apertione. Ecce quando Chriſtus in terra, & in aere commiſſa immunda mundaret. Unde Joannes Chryſ. Non ſub tecto, ſed ſub cœlo Chriſtus immolabatur, ut univerſus aer in excelſo immolatæ ovis odore a tetro mundetur. Sed terra ſimile beneficium ſentiebat, decurſi de latere ſanguinis ſtillatione mundata. De ſecundo: Tu quoque in ſanguine teſtamenti emiſiſti vinctos de lacu, in quo non erat aqua. Gloſſa: Nulla refrigerans miſericordia, quam dives petiit, cum dicit: Mitte Lazarum, &c. Quære ergo miſericordiam Dei non in inferno, ſed dum vivis in mundo.
B Ibi enim aquam negat, hic ſanguinem dat, ibi miſericordiæ guttam aquæ negavit, hic plurimas guttas, immo fluvios ſanguinis miniſtrat. Bernardus: Apud Dominum miſericordia, & copioſa apud eum, &c. Quia non guttam, ſed undam ſanguinis largitur, quæ per quinque partes corporis emanavit. Hoc ergo ſanguine liberavit infernum, ſicut legitur quod ſtruthio, cujus pullum Salomon vitro incluſerat, tulit vermiculum, cujus ſanguine vitrum linivit, & fractum eſt: & pullus liberatus eſt: ſic Chriſtus electos ſuos liberavit fracto inferno per ſanguinem vermiculi carnis ſuæ. Pſalmus: Ego vermis, &
C non homo, &c. Infernus enim Chriſto frangenti fuit quaſi vitreus, ſed dannato eſt quaſi ferreus. De tertio: Beati qui lavant ſtolas ſuas in ſanguine agni, ut ſit poteſtas eorum in ligno vitæ, & per portas intrent in civitatem, foris autem, &c. Lignum vitæ eſt Chriſtus, per quem ſpiritualiter, & æternaliter animæ noſtræ vivunt, quæ mortuæ erant in peccatis. Unde Chriſtus bene ait in Pſalmo: Similis factus ſum pelicano. Pelicanus enim, ſicut Gloſſa dicit eſt pullos ſuos triduo lugens, & tunc roſtro ſanguinem ſuum fundens, & reviviſcunt: ita Chriſtus ſanguine ſuo nos revivificavit. Sed ecce ad ligna vitæ per portas civitatis ſupernæ nullus poteſt intrare, niſi lotus Chriſti ſangui-

Luc. 22 *Joan.* 19 *Zach.* 9 *Luc.* 16 *Bern. in Cant. ſer.* 22 *circa medium. Pſalm.* 129 *Pſal.* 21 *Apoc.* 22 *Pſalm.* 101

gui-

guine, ſolus enim ſanguis agni ape-
rire portas potuit. Bernardus: San-
guis Chriſti eſt clavis paradiſi. Un-
de claviger noſter primus per pro-
prium ſanguinem introivit ſemel in
Rom. 3 ſancta. De quarto: Commendat ſuam
charitatem Deus in nobis, &c. uſ-
que juſtificati in ſanguine ipſius, ſal-
vi erimus ab ira per ipſum. Sicut
electi per ſanguinem Chriſti iram ju-
dicii evadunt, ita reprobi per ſan-
guinem habebunt gravius judicium,
quia ſanguis Chriſti clamat contra
Job 16 eos. Terra ne operias ſanguinem
meum, ne inveniat in te locus la-
tendi clamor meus. Tunc quidem
contra, ſed nunc pro peccatoribus
Heb. 12 ſanguis Chriſti clamat: Acceſſiſtis ad
ſanguinem aſperſionis melius loquen-
tem quam Abel. Greg. Sanguis Abel
mortem fratricidæ petiit: ſanguis Do-
mini vitam perſecutoribus impetra-
vit. Quia ergo ſanguis Chriſti in ju-
dicio ſalvat electos, & confundit re-
Apoc. 19 probos: ideo dicitur quod Joannes
vidit veſtitum veſte aſperſa ſanguine,
habentem diademata multa in capite,
& gladium in utraque parte acutum
in ore. Diademata ad coronandum
electos, gladium ad refellendum re-
probos. Caput Chriſti divinitas eſt.
In capite ergo diademata habuit,
quia in contemplatione, & fruitione
deitatis, honor, coronaque beatorum
erit.

SERMO II.

Joan. 8 SI *veritatem dico vobis, quare non
creditis mihi?* Adhuc Dominus jam
multis, hæc verba dicere poteſt, quo-
rum opera oſtendunt eos debiliter
Jac. 2 credere: Fides ſine operibus mortua
eſt. Cum ergo homines ſoleant cre-
dere juramento, ſigillo, promiſſo,
teſtimonio: quare vos non creditis
juramento paternæ veritatis? ſigillo
maternæ virginitatis? promiſſo meæ
felicitatis? teſtimonio propheticæ au-
Heb. 6 ctoritatis? De primo: Omnis contro-
verſiæ finis ad confirmationem eſt ju-
ramentum. Gloſſa: Si homini, qui
mendax eſt creditur per juramentum,
A multo magis credendum eſt Deo, qui
mentiri non poteſt. Juravit autem
tria credenda. Credendum eſt enim
Deum eſſe bonorum remuneratorem:
Revocabo eos ad terram, quam jura- *Baruc. 2*
vi patribus eorum. Item impiorum
ultorem. Pſalmus: Ipſi vero non co- *Pſalm. 94*
gnoverunt vias meas, quibus juravi
in ira mea, &c. Juravit Dominus in
anima ſua, deteſtor ego ſuperbiam
Jacob, &c. Item pœnitentium re-
conciliatorem. Pſalmus: Juravit Do- *Pſalm. 109*
minus, & non pœnitebit eum, &c.
Sacerdotis enim eſt reconciliare pœ-
nitentes Deo. Magnus ſacerdos eſt
Chriſtus, & magnas conſuevit dare
indulgentias, maxime illas, qui cru-
B cem pœnitentiæ portare accipiunt ad
terram ſanctam, & ad Hieruſalem
cœleſtem, alioqui dicitur: Qui non *Matth. 10*
accipit crucem, &c. Bene ait, ſe-
cundum ordinem Melchiſedech, qui
protulit panem, & vinum, ut dici-
tur: Ita & Chriſtus in ſacramento.
De ſecundo: Hunc præſignavit Deus, *Gen. 14*
&c. uſque hoc eſt opus Dei, ut cre- *Joan. 6*
datis in eum, quem miſit ille. Ecce
filius a patre ſignatus eſt: ſignatus *Apoc. 5*
eſt autem ſeptem ſigillis. Si uno ſi-
gillo creditur, quanto plus ſeptem?
Sed de primo tantum ad præſens di-
cendum eſt. Primum ergo ſigillum
virginitatem Mariæ poteſt ſignifica-
re. Origenes: Mater filii facta eſt,
C & caſtitatis ſigillum non amiſit. De
hoc ſigillo: Exivit vincens, ut vin- *Apoc. 6*
ceret in equo albo, id eſt, Filius
Dei in carne munda. Sub hoc ſigil-
lo per Chriſtum, & per Evangelium
ſuum tamquam per litteras regales
ſententia mortis æternæ revocata eſt.
Unde bene de litteris, quas miſit Aſ-
ſuerus rex ad revocandam ſententiam
mortis datam contra Judæos, dicitur:
Conſuetudo in epiſtolis, quæ ex re- *Eſther. 8*
gis nomine mittebantur, & illius an-
nulo ſignatæ erant, nemo audebat
contradicere. Digitus Dei, Spiritus
ſanctus dicitur. Annulus ergo hujus
digiti donum eſt Spiritus ſancti, quo
impreſſa eſt virginitas Mariæ. Sicut
enim regale ſigillum ſine rege, ita
virginitas haberi non poteſt ſine Dei
dono:

Digitized by Google

Sap. 8 dono: Scivi quod aliter non poſſem eſſe continens, niſi Deus det. De Iſa. 65 tertio: Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, &c. Incredulo expanditur manus, ut manuali promiſſione credulus fiat, ſicut Chriſtus in cruce manus. Sed quid promitit, niſi veniam, gratiam, & gloriam? Gloſſa: Expandi manus Luc. 23 meas in cruce orans: Pater ignoſce illis, vel ut eos reciperem, & collocarem in ſinu meo, vel beneficia Jacob. 1 hominum largiendo. De promiſſione gloriæ dicitur: Beatus vir qui ſuffert tentationem. Sed heu timendum eſt, quod non ſolum piis, & gratis coronam, ſed etiam impiis a ſua paſſione ingratis promiſerit gehennam. Unde bene utraſque manus expandit in cruce, quaſi dextera gloriam, ſiniſtra vero pœnam promittens. Unde etiam ad dexteram pendens ſalvatur, ad ſiniſtram pendens damnatur. Olim Deus iſta per chirographum Scripturæ promiſit, ſed mundus non credidit: ideo per fideliſſimum fidejuſſorem filium ſuum promiſſiones ſuas firmavit, immo perſolvit. Auguſtinus: Quia incredibile videbatur hominibus quod promittebat Dominus non ſolum Scripturam fecit, ut crederent, ſed etiam fidei ſuæ poſuit mediatorem non quemlibet principem, aut quemlibet Angelum, aut Archangelum, ſed unicum Filium. Joan. 5 De quarto: Si crederetis Moyſi, crederetis forſitan & mihi, de me enim Joan. 1 ille ſcripſit: Hic venit in teſtimonium, &c. uſque crederent per illum. Vere magna magnorum, & multa multorum teſtimonia habuit Chriſtus. Crede ergo ipſis. Ambroſius: Vides paſtores Angelo credidiſſe, & tu Patri & Spiritui ſancto crede: Angelis, Prophetis, Apoſtolis & tu crede. Habet certe Dominus teſtimonium non ſolum magnarum perſonarum, ſed etiam magnorum operum: Joan. 10 Si mihi non vultis credere, Pſal. 92 operibus credite. O Domine Jeſu ecce teſtimonia credibilia facta ſunt nimis. Sed heu peccator miſer adhuc vix ei credis. Bernardus: Putaſne A Filium Dei reputat Jeſum quiſquis ille homo, qui neque ipſius terretur comminationibus, neque attrahitur promiſſionibus, neque præceptis obtemperat, neque conſiliis acquieſcit? nonne eſt de eis, qui fatentur ſe noſſe Deum, factis autem negant?

SERMO III.

Si quis ſermonem meum ſervaverit, mortem non guſtabit in æternum. Joan. 8

Quoniam mos boni hortulani eſt arborem non producentem fructum radicitus evellere, & extra hortum proiicere, ne in vanum occupet terram: hinc eſt quod Dominus noſter Jeſus Chriſtus tamquam bonus hortulanus deſiderans quamlibet arborem ſui horti, ſcilicet militantis Eccleſiæ fructificare, ne ſecuri damnationis æternæ ſuccidatur, propoſitum verbum proponit, dicens: *Si ſermonem meum, &c.* Sed quia prius arbor recipit ſolaris radii influentiam, deinde producit fructuum abundantiam, & poſtea hortulanus habet ſuper eum, ne pereat, diligentem cuſtodiam, ideo convenienti modo proceditur in verbo propoſito. Nam C primo notatur emanatio divinæ irradiationis, cum dicit: *Sermonem meum*. Secundo fructificatio bonæ operationis, cum dicit: *Si quis ſervaverit*. Tertio evaſio æternæ damnationis, cum ſubinfertur: *Mortem non guſtabit in æternum*. Primo notatur divini radii emanatio, cum dicit: *Sermonem meum*. Sicut arbor materialis per influentiam radii ſolaris diſponitur ad producendum bonos fructus, ſic arbor ſpiritualis, id eſt, anima per emanationem boni ſermonis divini diſponitur ſecundum omnes ſuas potentias ad multiplicandum opera ſanctitatis & juſtitiæ. Nam ſermo divinus primo illuminat rationem, per intelligentiam virtutis fidei. Secundo inflammat concupiſcibilem, per benevolentiam charitatis Chriſti. Tertio roborat iraſcibilem

Digitized by Google

bilem per perſeverantiam longanimitatis ſpei. Habet enim hæc tria, ſcilic. Fidem, Charitatem, & Spem, quæ ſunt neceſſaria ad ſalutem. Tunc enim anima valde bene diſpoſita, ſecundum omnes ſui potentias ad operandum bene. Primo quando ſermo divinus illuſtrat rationalem, per intelligentiam virtutis fidei. Unde *Pſalm. 118* dicitur in Pſalmo: Declaratio ſermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis. Os meum aperui, & attraxi ſpiritum, quia mandata tua deſiderabam. Qui enim vult a radio divini ſermonis illuſtrari, debet ſeipſum præparare, & diſponere exemplo David dicentis. Os meum aperui per divini nominis invocationem, cum deſiderio obſervandi divina præcepta. Nam nulla eſt melior præparatio ad cognitionem veritatis, quam invocatio divini nominis in oratione cum obſervatione præceptorum. Et attraxi ſpiritum, per recollectionem, tam ſenſuum quam actuum exteriorum ad interiora. Quia qui minoratur actu percipiet ſapientiam. Et tunc declaratio ſermonum tuorum, per verba ad expoſitionem divini eloquii facientia, illuminat quemlibet audientem exterius; ſed intellectum exequendi diligenter quod auditur reverenter, dat parvulis non ſuperbis: quia obſtaculum veritatis eſt tumor mentis, qui dum inflat, obnubilat, ſicut dicit Gregorius in *Joan. 8* Moralibus. De hoc dicitur: Si manſeritis in ſermone meo, vere diſcipuli mei eritis, & vos cognoſcetis veritatem, & veritas liberabit vos, ſcilicet a tenebris ignorantiæ & cæ- *Joan. 17* citatis. Unde dicitur: Sanctifica eos in veritate, quia ſermo tuus veritas eſt. Secundo ſermo divinus inflammat concupiſcibilem per benevolentiam *Prov. 30* charitatis Chriſti. Unde: Sermo Dei ignitus clypeus eſt omnibus ſperantibus in ſe, ſupple in divina miſericordia. Eſt ergo clypeus ignitus: quia inflammat affectum ad modum ignis, ne tepeſcat interius per puſillanimitatem timoris, & protegit totum corpus ad modum clypei,

A & loricæ, ne lædatur exterius, ſive impugnetur diabolica tentatione. De hoc ſimiliter dicitur: Virtus eſt ſermo *Hebr. 4* Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens uſque ad diviſionem animæ & ſpiritus. Tertio divinus ſermo corroborat iraſcibilem per perſeverantiam longanimitatis ſpei. Unde: Omnis qui ve- *Luc. 6* nit ad me & audit ſermones meos, & facit eos, oſtendam vobis cui ſimilis ſit. Similis eſt homini ædificanti domum, qui fodit in altum, & poſuit fundamentum ſupra petram. Inundatione autem facta illiſum eſt flumen domui illi, & non potuit eam movere, fundata enim erat ſupra B petram. Omnis qui venit ad me per fidem, & audit ſermones meos cum devotione, & facit eos per operis executionem, ſimilis eſt homini, ideſt Chriſto mediatori, ædificanti domum in expoſitione intellectuali, qui fodit in altum, & ponit fundamentum ſupra petram, ideſt, non immutabilitate terrenorum, ſed in perpetuitate æternorum. Unde Gloſſa: Fodit in altum qui præceptis humilitatis terrena omnia de corde ſuo funditus eruit, ne propter aliquod fluxibile Deo ſerviat, ut inconcuſſam in eis habeat manſionem. Inundatione autem facta, ideſt, perſecutione inſurgente, illiſum eſt flumen, ideſt, carnis laſcivia, mundi oblectamenta, & dæ- C monum impulſio: domui, ideſt, illi ædificationi virtutum, non potuit eam movere, ideſt, dirimere, & ratio eſt: quia fundata erat ſuper petram, id eſt, Chriſtum, quæ autem cadit, non ſuper Chriſtum ædificatur. De his ſimiliter: Singulos autem eo- *2 Mac. ult.* rum armavit non clypei & haſtæ munitione, ſed ſermonibus optimis. Sequitur: ſi quis ſervaverit. Ubi ſecundo notatur fructificatio bonæ operationis. Quia enim anima ex influentia divini ſermonis eſt illuſtrata veritate fidei, inflammata charitate Chriſti, corroborata longanimitate ſpei, ideo eſt valde bene diſpoſita ad obſervandum divinum ſermonem, ex cujus obſervatione producit fructum bonarum

Digitized by Google

narum operationum, in magna abundantia. Unde ſecundum prædictam triplicem diſpoſitionem ex influentia divini ſermonis debet tripliciter fructificare, ſive obſervare divinum ſermonem, quod idem eſt quod fructificare per bonas operationes. Nam primo, quia illuſtrata per veritatem fidei, debet ſervare divinum ſermonem cum puritate conſcientiæ, in contemnendo mundum. Secundo, quia inflammata per benevolentiam charitatis Chriſti, debet ſervare divinum ſermonem cum latitudine benevolentiæ, in diligendo Deum. Tertio, quia corroborata per perſeverantiam longanimitatis ſpei, debet ſervare divinum ſermonem cum firmitate patientiæ, in tolerando malum. Primo, quia illuſtrata veritatem fidei debet ſervare divinum ſermonem cum puritate conſcientiæ in contemnendo mundum, Unde dicitur: Manifeſtavi nomen tuum hominibus, quos dediſti mihi de mundo, tui erant, & eos mihi dediſti, & ſermonem meum ſervaverunt. *Joan. 17* Verbum eſt Chriſti dicentis ad patrem: Manifeſtavi nomen tuum hominibus humilibus & ſimplicibus, quod abſcondiſti à prudentibus & ſapientibus, quos dediſti mihi de mundo propter obſervationem puritatis & munditiæ, quæ in hoc mundo conſervari non poteſt. Nam omne quod eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, faciens lubricos & voluptuoſos: aut concupiſcentia oculorum, faciens cupidos & avaros: aut ſuperbia vitæ faciens magnificos & ambitioſos; *1 Joan. 2* Tui erant per gratiam benignæ adoptionis, & eos mihi dediſti in diſcipulos, ut notam facerem eis viam ſalutis æternæ. Unde primo Deus Pater adoptat quemlibet in Filium, & poſtea tradit Chriſto eum in diſcipulum, vel ejus vicario, ut inſtruatur contemnere terrena, & appetere cœleſtia. Unde Apoſtoli, quia mundi & immaculati fuerunt, per contemptum terrenorum, & appetitum divinorum: ideo ſermonem divinum ſervaverunt cum puritate conſcientiæ, A ſine qua divinus ſermo ſervari non poteſt. Secundo, quia inflammata charitate Chriſti debet ſervare divinum ſermonem cum latitudine benevolentiæ, in diligendo Deum. Unde dicitur: Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus. *Joan. 14* Quia probatio divini amoris exhibitio eſt operis, ideo dicit: Qui diligit me ſermonem meum ſervabit, quaſi dicat: Mea dilectio opere probatur, eo quod amor Dei operatur magna, ſi eſt: ſi autem operari renuit, amor Dei non eſt, & Pater meus diliget eum, propter obſervationem mei ſermonis. B Nam dignatio divini amoris, ſive dilectionis, fructus eſt humanæ obedientiæ, ſive bonæ operationis. Et ad eum veniemus per ſeptiformem gratiæ Dei collationem, & manſionem apud eum faciemus per boni operis multiplicationem & conſummationem. Et propter hoc dicitur: Concupiſcite ergo ſermones meos, & diligite eos, & habebitis diſciplinam paternæ correptionis, non ſententiam æternæ damnationis. *Sap. 6* Tertio, quia corroborata longanimitate ſpei debet ſervare divinum ſermonem cum virtute patientiæ, in tolerando malum. Unde dicitur: Quia ſervaſti verbum patientiæ meæ, & ſervabo te ab hora tentationis. *Apoc. 3* C Ille obſervat verbum patientiæ Chriſti, qui exemplo patientiæ nullis ſuppliciis, nullis damnis, nullis contumeliis illatis, ab obſervatione divini ſermonis ceſſat, & tali dicit Chriſtus: Servabo te hora tentationis, & maxime in morte, in qua hora maxime nititur diabolus hominem tentare, ut eum finaliter poſſit ſubvertere. Gregorius in Moralibus: Niſi Dominus miſericors humanis viribus teſtamenta modificet, nullus eſt qui malorum inſidias evitare poſſit. Tertio ſequitur: Mortem non guſtabit in æternum. Ubi notatur liberatio ſive evaſio mortis æternæ. Sed quia nullus poteſt liberari a morte æternæ calamitatis niſi primo

Digitized by Google

mo præſervetur, ſive liberetur a pro- A priæ iniquitatis morte. Et aliquem liberari a morte propriæ iniquitatis eſt impoſſibile, niſi liberetur a morte culpæ originalis: ideo quilibet adultus obſervans divinum ſermonem. Primo liberatur a morte originalis culpæ per gratiam baptiſmalem. Secundo liberatur, ſive obſervatur a morte iniquitatis propriæ, per gratiam pœnitentialem. Tertio liberatur a morte pœnalitatis æternæ, per gratiam deiformem. Primo liberatur homo a morte originalis culpæ per gratiam baptiſmalem, *Rom. 5* unde dicitur: Si enim unius delicto mors per unum regnavit, multo magis abundantiam gratiæ & donationis B juſtitiæ accipientes in vita, regnabunt per unum Jeſum Chriſtum. Si enim unius, ſcilicet primi parentis delicto mors regnavit in omnes alios, qui deſcendunt ab illo ſtipite per viam libidinis & concupiſcentiæ, multo magis accipientes abundantiam gratiæ in benigna adoptione, & donationis, in chariſmatum Spiritus ſancti repletione, & juſtitiæ in bonorum operum promotione, in vita gratiæ, per ſacramentum baptiſmi, regnabunt tamquam heredes regis regni cœlorum, per unum Jeſum Chriſtum. Et arguit hic Apoſtolus a minori, eo quod efficacior eſt gratia Chriſti in bonum, quam culpa pri- C mi hominis in malum. Ideo dicitur: *1 Cor. 15* Sicut in Adam omnes moriuntur, merito ſuæ primæ prævaricationis, ita & in Chriſto omnes vivificabuntur, merito ſuæ paſſionis, per ſacramentum baptiſmi. Secundo liberatur homo a morte propriæ iniquitatis, per gratiam pœnitentialem. Unde *Eph. 5* dicitur: Surge qui dormis, exurge a mortuis, & illuminabit te Chriſtus. Surge per mali deteſtationem: Exurge per deſertionem peccati, e mortuis, ideſt, ab operibus mortis in peccato mortali factis, & extra charitatem, ſine qua nihil dignum eſt æterna remuneratione, & illuminabit te Chriſtus, per illuminantis gratiæ infuſionem, per quam cognoſcitur diſtantia boni & mali, cujus adhæſione & delectatione bono incommutabili ſpreto, cognoſcit ſe erraſſe. Et de hoc dicitur in Pſal. Quis eſt *Pſal. 88* homo qui vivit, & non videbit mortem, & eruet animam ſuam de manu inferi? Ille vivet vita gratiæ, & non videbit mortem culpæ, qui eruet animam ſuam de manu inferi, exercendo ſe operibus pœnitentiæ. Tertio liberatur homo a morte pœnalitatis æternæ per gloriam deiformem. Unde dicitur: Oportet autem hoc *1 Cor. 15* corruptibile induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet ſermo, qui ſcriptus eſt: Abſorpta eſt mors in victoria. Oportet autem hoc corruptibile & mortale induere incorruptionem immortalitatis, per conſigurationem ad claritatem corporis Chriſti, qui eſt caput noſtrum, alioquin inconveniens eſſet, ſi caput eſſet pulchrum & immortale, membra vero corruptibilia & deformia, cum autem hoc erit, tunc mors abſorbetur victoria reſurrectionis Chriſti, &c. Rogemus ergo.

SERMO IV.

Tulerunt lapides Judæi, &c. Adhuc lapides in Jeſum jaciunt, *Joan. 8* qui in membra ejus ſcandala mittunt. Solent autem homines jacere ſagittas, ſemina, onera, lapides. Spiritualiter autem ſagittæ ſunt Dei verba, ſemina, noſtra merita, onera temporalia, lapides, ſcandala. Jaciuntur ergo ſagittæ prædicando, ſemina operando, onera renuntiando, lapides ſcandalizando. De primo. Nota quod Eliſeus ad Joas dixit: Jace *4 Reg. 13* ſagittam, & jecit, & iterum dicit: Percute jaculo terram, qui percuſſit terram. Eliſeus iratus ait: Si percuſſiſſes quinquies vel ſepties, percuſſiſſes Syriam uſque ad conſummationem. Sagitta eſt verbum Dei, quod de arcu Scripturæ jacitur contra hoſtes Domini, contra peccatores. Pſalm. Emitte ſagittam tuam, *Pſalm. 143* &c.

Digitized by Google

&c. Auguſt. Vulneravit charitas Chriſti cor meum, & geſtabam verba ejus in viſceribus meis, quaſi ſagittas acutas. Sed heu clypeum obdurationis multi a diabolo receperunt, ita quod ſagitta verbi vulnerare per contritionem non poteſt. Clypeus fortium ignitus eſt. *Num. 2* Bene videbitur in judicio, quis clypeum diaboli, quis Chriſti portet. Per terram ſignificantur terreni peccatores, qui jaculo prædicationis percutiuntur ter, dum fides Trinitatis, quinquies, dum quinque ſenſuum refrænatio: ſexies dum ſex opera miſericordiæ: ſepties, dum ſeptiformis gratia, & ſeptem vitiorum victoria eis per doctrinam inculcatur. Sed tantum tres ictus recipiunt, qui fidem ſine operibus habent. De ſecundo: *Deut. 2* Sementem multam jacies in terram, & modicum congregabis. Tot ſemina jacis, quot bona opera facis. Bernardus: Nunc pereunt opera noſtra, ut videtur, ſed æternitatis quidem ſemina jaciuntur. Sed quia multa opera bona facis, vel in ſtatu peccati mortalis, vel cauſa timoris ſervilis, vel intentione commodi temporalis, de quibus, heu, nullum fructum æternæ vitæ recipies: ideo de multo ſemine ſæpe parum congregas. Jactis autem ſeminibus, neceſſaria eſt gratiæ irrigatio. Unde dicitur quod in terra Ægypti jacto ſemine in hortorum morem, aquæ irriguæ ducuntur: *Deut. 11* Terra vero Iſrael de cœlo expectat pluvias. Multi, heu, aquam compunctionis, vel lacrymarum habent ex ſolo timore gehennæ: unde in ipſis quaſi ab inferiori aquæ ducuntur. Quidam autem amore cæleſtis patriæ, & in his terra cordis, quaſi de cælo irrigatur. Hoc quoque bene ſignificatum eſt, ubi dicitur, *Jud. 1* quod cum Axa, id eſt, fidelis anima, ſedens in aſino, id eſt corpore, ſuſpiraſſet, dedit pater ejus, ſcilicet pater cæleſtis, irriguum inferius, & irriguum ſuperius. *Actor. 27* De tertio: valida autem tempeſtate nobis jactatis, ſequenti die jactum fecimus, &c. Quicumque ergo ſubmergi non vult, jaciat navis onera, ſcilicet temporalia. A Jaciat certe injuſta bona reſtituendo, alioqui ſubmergetur. Jaciat etiam eleemoſynas erogando. De utroque dicitur: Ecce dimidium bonorum, &c. *Luc. 19* Jaciat quoque omnia relinquendo: Ecce nos reliquimus omnia, &c. *Mat. 19* Miſerunt vaſa, quæ erant in navi in mare, &c. *Jon. 1* Auguſt. Abiice a te divitiarum vincula voluntaria, abiice anxietates & tædia, quæ te pluribus annis inquietant. De quarto dicitur hic: *Tulerunt lapides, &c.* Lapides ſunt ſcandala, ſcil. verba vel facta, quibus dum alii, vel ad iram, vel ad luxuriam, vel ad avaritiam, vel ad judicium provocantur, quaſi jactibus lapidum læduntur. Et quia B fideles ſunt membra Chriſti, lapides in Chriſtum jaciuntur, qui membra ejus ſcandalis percutiunt. Sed nota, quod quatuor modis perverſi tentaverunt occidi Chriſtum. Primum gladio: Futurum eſt, ut Herodes, &c. *Matth. 2* Item præcipitatione: Duxerunt illum uſque ad ſupercilium montis, ſuper quem civitas illorum erat ædificata, ut præcipitarent eum. *Luc. 4* Ipſe autem tranſiens, per medium illorum ibat. Item lapidatione, ut hic. Item crucifixione. Sed, heu, adhuc hodie Chriſtum in membris perimere tentant judices gladio, qui gladio mundano, vel Eccleſiaſtico male utuntur contra alios. Item hypocritæ, vel traditores præcipitio, qui aliquod bonum C ſimulando, quaſi in montem ducunt. Sed quia male intendunt, præcipitare quærunt. Item ſcandalizatores, vel blaſphemi lapidatione. Quot enim ſcandala, quot blaſphemias faciunt, tot lapides in Deum mittunt. Item impœnitentes in crucifixione, quia fructum crucis in ſe evacuant: Rurſum crucifigentes, &c. Gloſſa: In ſe Filium Dei crucifigunt, *Heb. 2* qui gratiam ejus vilipendentes in peccatis jacent. Bernardus: Nonne ſatis pro te ſum vulneratus? nonne ſatis afflictus? noli me plus affligere: me enim plus affligit compaſſio vulneris tui quam lateris mei.

DO.

DOMINICA
IN RAMIS PALMARUM
Sermo I.

Cant. 3 Egredimini, & videte filiæ Sion Regem Salomonem in diademate quo coronavit illum mater ſua. Quoniam ſecundum beatum Auguſtinum: Quæ de Salomone dicuntur a Deo, conveniunt ſoli Chriſto, ut in illo ſit figura obumbrata, in Chriſto veritas repræſentata. Ideo vere & proprie propter completionem umbræ figuralis, & exhibitionem veritatis verbum propoſitum poteſt aſſumi ad commendationem hodiernæ feſtivitatis. Hodierna namque die Judaica ſynagoga mater Chriſti ſecundum carnem, egrediens obviam Chriſto verbis & factis, gloria imperiali & regio honore coronavit, hunc honorem Chriſto exhibendo: ideo mater Eccleſia exiens extra civitatem proceſſionaliter hoc repræſentat, ut diſcant ejus filii. Primo a peccati deformitate exire. Deinde in propria conſcientia Dei claritatem cognoſcere & videre. Et poſtea debitum honorem majeſtati exhibere. Unde ad noſtram inſtructionem hæc tria per ordinem in verbo propoſito notantur. Primo deſertio deformitatis propriæ. Secundo contemplatio ſpecioſitatis divinæ. Tertio exhibitio honoris & magnificentiæ, & hoc quia unum eſt diſpoſitio alterius. Nam puritas conſcientiæ diſponit ad cognitionem ſive viſionem ſpecioſitatis divinæ ſapientiæ, & contemplatio lucis æternæ diſponit ad honorificentiam majeſtatis divinæ. Primo namque Spiritus ſanctus in verbo propoſito quamlibet Chriſtianam animam excitat ad deſertionem deformitatis propriæ, ut diſponatur, cum dicit: *Egredimini filiæ Sion*. Sion enim ſpecula interpretatur & ſignificat animam puram & diſpoſitam per modum ſpeculi ad receptionem reſultantis divinitatis. Se-

August. lib. 16 de Civ. Dei.

A cundo invitat ad contemplationem ſpecioſitatis regiæ, ut delectetur, cum ſubdit: *Et videte Regem Salomonem*; id eſt Chriſtum multiplici figura per Salomonem ſignatum. Tertio explicat exhibitionem honoris & magnificentiæ, ut inſtruatur, cum ſubinfertur: *In diademate quo coronavit eum mater ſua*. Primo ergo hortatur ad deſertionem peccati, quamlibet animam fidelem, ut diſponatur ad Dei viſionem, cum dicit: *Egredimini filiæ Sion*. Illa anima deſerit deformitatem peccati, & diſponit ſe ſecundum omnes ſui potentias ad viſionem Dei, B quæ egreditur. Primo a tenebris erroris, & ignorantiæ, rationalem obcæcantis. Secundo ab illecebris carnalis laſciviæ, concupiſcibilem deformantis. Tertio a præſidentiis crudelitatis diabolicæ, iraſcibilem deprimentis. Primum habet fieri per veritatis inſpectionem in ſummo intelligibili. Secundum per voluntatis adhæſionem, in ſummo diligibili. Tertium per libertatis adeptionem in ſummo honorabili. Primo debemus egredi a tenebris erroris & ignorantiæ, rationabilem obcæcantis. Et hoc per veritatis inſpectionem in ſummo intelligibili: Et de hoc dicitur: Ecce mulier Chananæa a finibus illis Matt. 15 C egreſſa clamavit, dicens: Miſerere mei fili David. Qui enim vult percipere bonum fidei, & egredi a tenebris ignorantiæ, debet imitari exemplum hujus mulieris, quæ primo præparavit ſe per captivationem intellectus ad credendum primæ veritati propter ſe, & ſuper omnia, & hoc eſt quod dicitur. Ecce mulier Chananæa. Interpretatur enim Chananæa præparata. Chananæa quid. Secundo elongavit ſe a mala ſocietate, eo quod corrumpunt bonos mores colloquia prava. Unde ſequitur: A finibus illis, ſcil. infidelium, egreſſa, poſtea clamavit cum animi ſanctitate in affectiva. Item cum ſedulitate propoſiti in operativa: quia tunc Jeſus Chriſtus, qui eſt lux vera animæ in diſpoſitione infundit veritatem fidei in cognitiva. Unde tanta luminoſitate fidei fuit

fuit illa mulier illuſtrata, ut dice- A
Matt. 15 retur ei ab ipſa veritate: O mulier magna eſt fides tua. Secundo debemus egredi ab illecebris carnalis laſciviæ, concupiſcibilem deformantis, & hoc per erectionem voluntatis in ſummo diligibili. De iſto egreſſu
Gen. 19 dicit Loth generis ſuis: Surgite, & egredimini de iſto loco, quia delebit Dominus civitatem hanc. Et viſus eſt eis, quaſi ludens loqui. Civitas iſta, quaſi ſodoma, quæ inter ceteras civitates erat ſceleratiſſima, ſignat ſtatum carnalium, qui immunditiis ſuis perdunt lumen rationis, & totaliter abſorpti delectationibus fiunt ſteriles nullum fructum utilitatis habentes, propter conſumptionem naturalium, B & ſpoliationem gratuitorum, ſive ſpiritualium. Igitur exiſtentibus in iſto ſtatu dicitur a Spiritu ſancto per prædicatores, qui ſunt divini nuntii: Surgite per peccati deteſtationem, & de loco iſto egredimini carnalis laſciviæ, per peccati deſertionem. Quia delebit Dominus civitatem hanc, per æternæ damnationis eſterminationem. Sed quia lubrici & carnales, ita ſunt abſorpti a delectationibus carnis, ut præ nimia mentis alienatione videatur eis prædicator ludens loqui. Sed poſtea quando in peccatis ſuis moriuntur, experiuntur factis, quod noluerunt animadvertere verbis prædicatorum. Unde & iſti, qui noluerunt credere verbis Loth, viam ſalutis annuntiantis, perierunt inſimul cum ſcelere civitatis. Tertio debemus egredi a præſidentiis diabolicæ crudelitatis, iraſcibilem deprimentis & hoc per libertatis adeptionem in ſummo honorabili. Et de hoc egreſſu
Exod. 13 dicitur in figura: Mementote hujus diei, in qua egreſſi eſtis de terra Ægypti, & de domo ſervitutis, quoniam in manu forti eduxit vos Dominus de loco iſto. Eduxit vos per liberationem de domo ſervitutis, ſcilicet diabolicæ. Nam ſicut Pharao affligebat filios Iſrael ſibi ſervientes in paleis colligendis, in luto congregando, in lateribus conficiendis, & in civitatibus conſtruendis, ſic

diabolus ſuos opprimit, & affligit. In colligendis paleis vanarum cogitationum, in congregando luto immundarum delectationum, ſive affectionum. In conficiendis lateribus pravarum operationum. Et in conſtruendis civitatibus irrevocabilium averſionum. Beneficium ergo iſtius liberationis, de tam crudeli ſervitute, ideo Dominus reducit ad memoriam, ut ſimus ei grati, cum dicit: Mementote hujus diei qua egreſſi Ibid. a eſtis de domo diabolicæ ſervitutis, ſed tantum beneficium non eſt adſcribendum humanæ infirmitati, ſed divinæ virtuoſitati: ideo addit, quoniam eduxerim vos in manu forti divinitatis, non in manu debili humanitatis. Secundo invitat ad contemplationem ſpecioſitatis regiæ, cum ſubdit: *Et videte Regem Salomonem*, id eſt, Chriſtum. Ille contemplatur, & videt ſalubriter in propria conſcientia verum Salomonem, id eſt, Chriſtum. Primo qui ejus veritati infallibilis ſapientiæ credit firmiter, cum captivatione intellectus. Secundo qui ejus benignitatem indicibilis clementiæ diligit ſinceriter, cum devotione affectus. Tertio qui ejus humilitatem abjectionis profundæ imitatur conformiter cum executione effectus. Hodierna namque die rex regum Chriſtus oſtendit profunditatem humilitatis ad imitandum, quando Je- C ruſalem intravit, ſedens ſuper aſinam, non ſuper equum phaleratum. Magnam benignitatem exhibuit, quando ipſe, qui erat Imperator, & Dominus omnium ſpirituum cœleſtium, ſive agminum ſupernorum, dignatus eſt fieri rex, & caput agminum peregrinantium inferiorum. Et completam veritatem legalis umbræ monſtravit, quando quod de eo fuerat prophetatum & figuratum, factis oſtendit eſſe impletum. Primo videte Regem Salomonem, cujus veritas infallibilis ſapientiæ credenda eſt firmiter cum captivatione intellectus. Et de hoc dicitur in figura. Magnificatus eſt rex Salo- 3 Reg. 10 mon ſuper omnes reges terræ, di-

Digitized by Google

vitiis, & ſapientia, & univerſa terra A deſiderabat videre vultum Salomonis, ut audiret ſapientiam quam dederat Deus in corde ejus. Multiplici figura Salomon verum illum Salomonem Chriſtum exprimit. Nam Chriſtus eſt ille verus Salomon ſapientiſſimus, immo ſapientia Patris, a quo omnis ſapientia & intellectus in Angelicis ſpiritibus, & humanis, & verus ille rex pacificus: Quia pax noſtra, qui facit utraque unum, & antiquam diſcordiam fœdere proprii ſanguinis concordavit. Atque verus rex ille magnificus, qui inquantum homo magnificatus eſt ſuper omnes reges cœli & terræ, propter aſſumptionem humanitatis in unitate perſonæ, in donis chariſmatum divinorum, & ſapientia limpidæ cognitionis. Et univerſa terra, id eſt, homines terreni, ponitur hic continens pro contento, deſiderabant vultum videre Salomonis, propter nitorem originalis innocentiæ, ut audirent cum inclinatione auditus ſapientiam, quam dederat Deus in corde ejus per infuſionem (quia non didicerat per humanam inveſtigationem) & crederent auditam ſapientiam ſine hæſitatione, cum captivatione intellectus. Secundo videte regem Salomonem, cujus benignitas indicibilis clementiæ eſt diligenda ſinceriter cum devotione C affectus. Et hoc dicitur: Miſericordia & veritas cuſtodiunt regem, & roborabitur clementia thronus ejus. Quia pietas miſericordiæ ſine veritate juſtitiæ eſt potius vitium quam virtus. Nam manus mulierum miſericordium coxerunt filios tuos, & ſeveritas juſtitiæ ſine pietate miſericordiæ Deo non eſt placita, nec ab eo aprobata: Quia judicium ſine miſericordia fiet ei, qui non facit miſericordiam; Ideo dicitur miſericordia, & veritas cuſtodiunt regem Chriſtum, per quem reges regnant, & principes juſta decernunt. Ipſe enim eſt verum exemplar omnis miſericordiæ, & juſtitiæ, eo quod univerſæ viæ Domini Chriſti regis regum, miſericordia & veritas. Sed quia ejus pietas miſericordiæ in parcendo ſuperexaltat judicium ſeveritatis in condemnando, ideo addit: roborabitur clementia thronus ejus, ut per hoc quilibet peccator quantumcumque magnus non deſperet per timorem, conſiderans ſeveritatem juſtitiæ proferentis ſententiam, immo reſumat vires, & confidat propter benignitatem miſericordiæ, quæ parcet faciliter, & obliviſcetur totaliter, & ſuſcipit clementer. Tertio videte regem Salomonem, cujus humilitas abjectionis eſt imitanda conformiter cum executione effectus. Et de hoc dicitur: Exulta ſa- B tis filia Sion, jubila filia Jeruſalem. Ecce rex tuus veniet tibi juſtus, & ſalvator, ipſe pauper, & aſcendens ſuper aſinam, & ſuper pullum filium aſinæ. Et diſpergam quadrigam ex Effraim, & equum de Jeruſalem, & diſſipabitur arcus belli. Et loquetur pacem gentibus & poteſtas ejus a mari uſque ad mare. Quælibet fidelis anima filia Sion, & Jeruſalem, id eſt, matris Eccleſiæ, debet hodierna die exemplo Judæorum egredi obviam Chriſto, non ſolum paſſibus corporis, ſed etiam affectionibus mentis, cum exultatione cordis, cum jubilo oris, cum proſtratione propriæ veſtis, per mortificationem laſciviæ carnis, cum ramis olivarum, in ſignum unctionis internæ devotionis, cum ramis palmarum, in ſignum victoriæ & honoris. Eo quod rex noſter Chriſtus per ſuam humilitatem devicto ſuperbo diabolo, & ejus exercitu in pelago maris inferni ſubmerſo, populum ſuum liberavit ſanguine proprio. Unde ſuperius parum poſt prædictam auctoritatem ſequitur: Tu vero in ſanguine teſtamenti tui eduxiſti vinctos de lacu, ſcilicet homines de poteſtate diaboli liberatos, ſuppeditata cupiditate, per ſuam paupertatem heredes, & reges regni cœlorum conſtituit. Et propter hoc ipſe rex noſter Chriſtus non venit hodie faſtuoſus in curribus & equis phaleratis:

Marginal notes: Eph. 2; Prov. 20; Jacob. 2; Prov. 8; Pſal. 24; Zach. 9

Digitized by Google

ratis; ſed manſuetus, & aſcendens, A ſuper aſinam contemptibilitatis, non pompoſus in divitiis & gemmis pretioſis, & ſalvator ipſe pauper, ut ſic per humilitatem ſuam diſperderet quadrigam faſtuoſitatis, & equum ſuperbæ pompoſitatis & diſperderet arcum diabolicæ fraudis, ut per ſuam paupertatem loqueretur pacem gentibus, eos ab amore mundi revocando, ad amorem & laudem Dei attrahendo. Ultimo notatur exhibitio honoris & magnificentiæ, cum dicit: *In diademate, quo coronavit eum mater ſua.* Honoravit Chriſtus ſive coronavit. Primo mater Virgo Maria carneo diademate originalis innocentiæ, in conceptione. Secundo B mater ſynagoga ſpineo diademate doloris & ignominiæ, in paſſione. Tertio mater divinæ juſtitiæ ſplendido diademate honoris & gloriæ in reſurrectione: Primo coronavit eum mater Virgo Maria carneo diademate originalis innocentiæ, in conceptione, ſecundum quod dicitur: *Egredimini filiæ Sion, & videte regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum mater ſua in die deſponſationis & lætitiæ cordis ſui.* Filiæ Sion egredimini a deformitate peccati, & videte regem regum noſtrum Salvatorem Chriſtum incarnatum, in diademate originalis innocentiæ, quo coronavit eum mater ſua Virgo Maria, C virtute Spiritus ſancti eum concipiendo in die deſponſationis humanæ naturæ, quæ in unitate perſonæ copulata eſt Deo, & conjuncta Verbo ut ſponſa ſponſo, vinculo indiſſolubili in utero virginali, & amore pudico & benevolo cum lætitia inenarrabili, & gaudio magno. Secundo coronavit eum mater Judaica ſynagoga, ſpineo diademate doloris & ignominiæ, in paſſione. Et de hoc poteſt exponi illud: In capite ejus diademata multa, habens nomen ſcriptum quod nemo novit niſi ipſe, & veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine. Non enim impia ſynagoga coronavit Chriſtum ſolo diademate ſpineo ignominioſæ doloſitatis, immo *Apoc. 19*

ſuper illud addidit multa alia deformia diademata opprobrioſæ contemptibilitatis. Sicut hodie magnificavit eum gloria imperiali, & honore regio, ut glorioſe intraret ſanctam Jeruſalem, ſic in paraſceve fecit eum exire de ſancta Jeruſalem cum vituperio & opprobrio. Et quidquid honoris hodie impia ſynagoga contulit in die veneris in dedecus convertit. Nam pro floribus imponit ejus capiti coronam de ſpinis, pro ramis olivarum adaptavit crucem propriis humeris, pro veſtimentis in terra proſtratis, propria veſtimenta ſibi exuta in quatuor partes diviſit, pro laudibus, blaſphemiis exprobravit. Et quia poſt gloriam hodiernæ venerationis quaſi in eodem tempore, in eadem civitate, & ab eadem plebe ſubſecuta eſt ignominia opprobrioſæ paſſionis: ideo mater Eccleſia poſt proceſſionem, legi inſtituit paſſionem. Ipſe autem rex Chriſtus, in cujus capite erant omnia iſta prædicta diademata, habebat nomen ſcriptum ſuper caput ſuum: Jeſus Nazarenus Rex judæorum, quod nemo perſequentium eum novit eſſe verum niſi Chriſtus, & cui ſibi placuit revelare. Et veſtitus erat veſte corporali aſperſa proprio ſanguine. Tertio coronavit eum mater ſua ſc. divina juſtitia ſplendido diademate honoris & gloriæ in reſurrectione. Et de hoc poteſt exponi illud: Juſtitia indutus ſum, & veſtivi me ſicut veſtimento, & diademate judicio meo. *Job 29.* Quia Dominus Jeſus Chriſtus tantum ſe humiliavit, ut vellet tradi, & traditus a peccatoribus judicari, & judicatus tamquam reus condemnari, & condemnatus morte turpiſſima occidi. Ideo ſecundum infallibilem regulam divinæ juſtitiæ, quæ eſt: Qui ſe humiliat exaltabitur, exaltatus eſt *Matth. 23. Luc. 14* propter ſuam profundam humilitatem in ſolium regale, & coronatus eſt diademate honoris & gloriæ. Unde quanto caro ejus fuit vilius in terram projecta, tanto majori gloria & honore eſt circumdata. Rogemus. &c.

SERMO II.

Matth. 21 CUm appropinquaſſet Dominus Jeroſolymam & veniſſet Betphage, &c. In hoc Evangelio oſtenditur Dominus quadrupliciter honoratus. Honoraverunt enim eum aſinum ducentes, veſtimenta proſternentes, ramos mittentes. Oſanna clamantes. In his verbis ſignificatur, quod in quatuor cauſis maxime honoratur Deus, videlicet: peccatoris converſione, corporis expoſitione, operis exhibitione, oris glorificatione. Prima ſignificatur, in aſini adductione ad Jeſum. Quid enim eſt peccator, niſi aſinus, qui ſicut aſinus ſtolidus eſt ſenſibus, & piger in actibus. Bernardus: Puto ſi jumenta poſſent loqui, dicerent. Ecce iſte homo factus eſt, quaſi unus ex nobis. Hic eſt aſinus, qui timore divinæ ſeveritatis correptus, loquitur, ſicut Num. 22 ſignificatum eſt in aſina Balaam, quæ videns evaginatum gladium Angeli, locuta eſt. Gladius eſt divinæ juſtitiæ ſeveritas, quæ nunc latet in vagina miſericordiæ, ſed in judicio evaginabitur. Hunc videt aſina quando ſeveritatem judicii conſiderat peccatrix anima, & tunc loquitur in confeſſione & oratione. Aſinum ergo ad Jeſum adducit, quicumque peccatorem ad Deum C convertit. O ſi unum aſinum hodie ad Jeſum adducere poſſem. Jeſus tamen non ſedet in aſino ligato. Vis ergo eſſe aſinus Chriſti? vis Je- Iſa. 52 ſum portare? ſolvaris prius a vinculis peccatorum: Solve vincula colli tui, &c. Secundum figuratur in veſtimentis proſtratis. Quid enim corpora noſtra ſunt, niſi quædam ani- Job. 13 marum veſtimenta? Quaſi putredo conſumendus ſum, & quaſi veſtimentum, quod comeditur, &c. Hoc veſtimentum in via proſternit, qui corpus ſuum pro Chriſto exponit. O ſi penſaremus, quomodo Chriſtus veſtimentum corporis ſui pro nobis expoſuit, & ſanguinem profudit, tunc facilius nobis eſſet pro Chriſto veſtimentum noſtri corporis paſſionibus exponere, afflictionibus ſcindere. Hoc figuratum eſt in Jacob, qui Gen. 37 videns tunicam Joſeph ſanguinolentam, ſcidit veſtimenta ſua. Parum eſt ſi pro illo ſcindas viliſſimam tuam tunicam, qui pro te ſcidit pretioſiſſimam. Quid eſt corpus tuum ad corpus illius? Bern. Nonne ſi conferrentur omnes vitæ filiorum Adam, immo & omnes dies ſæculi, & labores omnium hominum, qui fuerunt, qui ſunt, & qui erunt, nihil eſſent ad comparationem corporis illius, quod ſpectabile & ſtupendum eſt etiam virtutibus ſupernis. Scindas ergo ſaccum tuum pro purpu- B ra Chriſti. Scindas ergo ſaccum triſtitiæ, ut recipias ſtolam lætitiæ. Pſalm. Conſcidiſti ſaccum meum, Pſalm. 29 &c. Tertium ſignificatur in ramis. Ramus enim bonum opus ſignificat. Quot enim bona opera propter Chriſtum facis, tot eum ramis honoras. Si enim his ramis anima evolans ad Deum venit, bene ſuſcipietur, ſicut ſignificatum eſt in columba cum ramo virente ad Noe veniente. Sed Gen. 8 nota quod de arca emiſſus eſt corvus & columba. Arca fluctuans eſt Eccleſia militans. Sicut enim extra arcam nullus ſalvatur, ita neque extra Eccleſiam. Corvus autem & columba animas ſignificant Chriſtianorum in arca Eccleſiæ per fidem exiſtentium. Sed corvus animam cujuslibet peccatoris ſignificat. Auguſtinus: Anima peccatoris nigrior eſt corvo. Columba autem animam juſti ſignificat. Emittuntur autem de arca, quando in morte de Eccleſia migrant. Væ tunc corvo, ſed bene columbæ. Corvus vacuus rediens, animam cujuslibet parvuli abſque meritis operum evolantem ſignificat. Columba vero cum ramis veniens, animam cum bonis operibus evolantem ſignificat. Virens autem fuit ramus, quia in charitate debet fieri bonum opus. Unde Deum adorant cum ramis aridis, qui bona opera Greg. hom. 27 in Ev. tom. 1 faciunt vivendo in peccatis. Gregorius: Neque habet aliquid viriditatis

tis ramus operis boni, ſi non ma-
net in radice charitatis. Quartum
ſignificatur in clamore dicentium:
Benedictus qui venit, &c. Eliſabeth
exultante Joanne in utero ejus, ait:
Luc. 2 Benedictus fructus ventris tui. Si er-
go Joannem in utero, id eſt, gra-
tiam in corde: ſi ramum in manu,
meritum in opere habueris, tunc
Luc. 2 Deum ore optime benedicis. Unde
bene de Simeone dicitur quod Spiri-
tus Sanctus erat in eo, & quod ac-
cepit Jeſum in ulnas ſuas, & benedi-
xit. Si enim fuerit Spiritus ſanctus
in corde, Jeſus in manu, id eſt, in
opere, tunc benedictio laudis & ora-
tionis eſt in ore: Benedic Deum in
mundo, ut benedicaris a Deo in ju-
Matth. 25 dicio, quando dicet: Venite benedi-
cti. Unde de Chriſto accipi poteſt
Gen. 27 illud: Qui benedixerit tibi, bene-
dictionibus repleatur.

SERMO III.

Matth. 21 *ECce rex tuus venit tibi manſuetus,*
Iſa. 62 *ſedens ſuper aſinam*, &c. Utinam
quilibet noſtrum mereretur eſſe aſi-
Zach. 9 nus Domini. Oportet autem, ut qui
voluerit eſſe aſinus Domini, veſtimen-
ta ei præceptorum Apoſtolicorum, &
exemplorum imponantur, ut ſic Chri-
ſtus in ipſo ſedeat donec in Jeruſalem
cœleſtem veniat. Conſiderandum au-
tem quod Dominus ſuper tria my-
ſtica animalia libenter ſedet, liben-
ter equitat: videlicet, ſuper aſinum,
ſuper camelum, ſuper equum. Aſi-
num autem Domini quemlibet pœ-
nitentem, & incipientem, camelum
quemlibet proficientem, equum quem-
libet perfectum, & pervenientem.
In his ſedet Dominus per gratiam.
Idem. De primo dicitur: Ecce rex tuus,
&c. Aſinus Chriſti eſt, qui onus pœ-
Eccl. 33 nitentiæ portat: Cibaria & virga,
& onus aſino, &c. Malus aſinus eſt,
qui & ſaccum pœnitentiæ, & Do-
minum inſidentem projicit. Gravius
enim onus peccator aſſumit. Pſal-
Pſalm. 37 mus: Sicut onus grave, &c. Gravio-
rem ſeſſorem, ſcilicet diabolum ac-

A cipit, ſicut ſignificatum eſt in aſi-
na, in qua ſedebat Balaam, quam Num. 22
angelus evaginato gladio obſtans, nec
ad dexteram nec ad ſiniſtram ire per-
miſit, donec aſina loquebatur mur-
murans contra ſeſſorem, cum tertio
percuteretur. Balaam interpretatur
devorans populum, & ſignificat dia-
bolum de quo: Circuit quærens quem 1 Petr. 5
devoret. Gregorius: Ore peſtiferæ
perſuaſionis eos quotidie devorat, qui-
bus a confeſſione fidei reproba vita
diſcordat. Hujus aſina eſt peccatrix
anima. Angelus prædicator eſt vel
confeſſor: Labia ſacerdotis, &c. Uſ- Mal. 2
B que quia Angelus Domini exerci-
tuum eſt. Gladius extremi judicii ter-
rens peccatorem, ipſum in via ini-
quitatis ſecundum voluntatem Ba-
laam, id eſt, diaboli procedere non
permittit. Dominus ergo ſentiens aſi-
nam, id eſt, animam trepidare, &
nolle in via iniquitatis procedere,
plus eam ſtimulat, & tertio eam per-
cutit, quando triplici adverſitate,
primo in rebus, ſecundo in amicis,
tertio in corpore eam affligit, per
malos homines, vel per ſeipſum, ſi-
cut Job tripliciter percutitur, dein-
de anima contra ſeſſorem diabolum
murmurat in confeſſione, & oratio-
ne. De ſecundo: Vidit currum duo- Iſa. 21
C rum equitum aſſeſſorem aſini & ca-
meli, id eſt, incipientis & profici-
entis, qui maxime trahunt currum
Eccleſiæ. Pauci enim ſunt perfecti.
Camelus animal patiens laborum, ani-
mal mercatorum eſt, & merces por-
tare ſolet, ita proficientes multum
laborant, & merces meritorum uſ-
que in cœleſtem Jeruſalem portant.
Unde dicitur quod regina Saba, id 3 Reg. 10
eſt, Eccleſia, ingreſſa Jeruſalem cum
multo comitatu, ſcilicet ſalvando-
rum, & divitiis meritorum, & ca-
melis, id eſt, proficientibus portan-
tibus aromata bonorum operum, au-
rum charitatis infinitum, & gem-
mas pretioſas virtutum ad regem Sa-
lomonem id eſt, ad Chriſtum ve-
nit. Certe bene veneris, ſi aliquid
attuleris. Auguſtinus: Apud domi-
num plus habet loci, qui plus attu-

Digitized by Google

lerit, non argenti, ſed fidei. Caveant ſibi a latronibus, qui tales merces ducunt. Gregorius: Deprædari deſiderat, qui theſaurum publice in via portat. Idem: Avari cameli ſunt diaboli onerati injuſtis temporalium divitiis, quas niſi deponant, cœleſtem Jeruſalem intrare non poſſunt:
Matth. 19 Facilius eſt camelum per foramem acus intrare, &c. Dicitur Jeruſalem eſſe porta arcta, quæ acus dicitur, per quam cameli intrare non poſſunt, niſi depoſitis oneribus. Abiice ergo omnia, ut in cœleſtem Jeruſalem intres. De tertio: Ecce equus
Apoc. 19 albus, & qui ſedebat ſuper eum vocabatur fidelis & verax, &c. Perfectus quilibet equus albus, & qui ſedet ſuper eum Chriſtus. Fidelis eſt propter audaciam in bellis contra dia-
Zach. 10 bolum, mundum & carnem: Poſuit eos, quaſi equum gloriæ ſuæ in bello. Item propter fortitudinem in ſu-
Job 39 ſtinendis. Numquid præbebis equo fortitudinem? Item propter velocem curſum quo deſideriis & actibus feſtinant ad patriam. Unde de equis variis di-
Zach. 6 citur: Quærebant ire & diſcurere per
1 Cor. 9 omnem terram: Sic currite, ut comprehendatis, &c. Bene curreremus, ſi bene de patria cogitaremus, ad quam eſt currendum. Aug. Cur non properamus & currimus, ut patriam videre, ut parentes ſalutare poſſimus? Magnus nos illic charorum numerus expectat. Econtrario equi diaboli ſunt, qui præcipites ad punctum
Prov. 1 currunt ad infernum: Pedes eorum ad malum currunt, &c. Et certe tales equi cum ſeſſore ſuo diabolo nunc de vitio in vitium curſitantes in pro-
Exod. 15 fundum pœnarum mergentur: Equum & aſcenſorem projecit in mare, &c.

SERMO IV.

Joan. 12 **T**Uurba multa, quæ convenerat ad diem feſtum, cum audiſſet, quia Jeſus venit Jeroſolymam, acceperunt ramos palmarum, & proceſſerunt ei, &c. Per palmam ſignificatur victoria. Palma enim victores coronabantur. Per

A palmam ergo ſignificatur perſeverantia. Palma enim diutiſſime perſeverat, ut tandem fructum habeat: Si- Job 29.
cut palma multiplicabo dies. Rami autem opera, vel exempla ſunt. Cum palmarum ergo ramis, id eſt, cum victorioſis, vel perſeverantibus operibus & exemplis honorandus eſt Jeſus. Per has enim palmas fides noſtra conſummatur in mundo, mens noſtra ſecuratur in extremo, vita noſtra approbatur in judicio, gloria noſtra augmentatur in cœlo. De primo: Venerunt autem in Helim filii Exod. 15
Iſrael, ubi erant duodecim fontes, & ſeptuaginta palmæ. Helim interpretatur robuſti, vel deficientes, &
B ſignificant Eccleſiam, in qua ſunt firmi & infirmi, perfecti & imperfecti. Duodecim fontes, & ſeptuaginta palmæ, duodecim Apoſtoli, & ſeptuaginta diſcipuli. Licet enim duo diſcipuli ſuperabundent, tamen Scriptura, ſicut dicit ibi Gloſſa, non facit vim de inimicis. Vel duodecim fontes, ſunt duodecim articuli fidei qui in Symbolo continentur: Haurietis aquas in gaudio, & cetera. Quia vero fides ſine operibus mortua Iſa. 12
eſt, ideo ſeptuaginta palmæ juxta fontes eſſe debent. Septuaginta ſunt ſepties decem. Septuaginta ergo palmæ, ſunt omnes victores, & perſeverantes in bonis operibus, vel om-
C nia victorioſa perſeverantia opera, quæ fiunt per ſeptem dona, contra ſeptem vitia, in decem mandatorum perſeverantia. Vel ſeptuaginta hæ palmæ ſunt flores virtutum in mundo pullulantium. Pſ: Juſtus ut palma florebit. Pſal. 91
Fructus vero præmiorum habent in cœlo: Aſcendam in palmam, &c. Cant. 7
Fructus palmæ etiam Chriſtus dici poteſt. Auguſtinus. Expalmatur, qui Auguſt. ſer. de quatuor
eſt vera palma victoriæ: ſpinis coronatur qui ſpinas peccatorum venit virtutibus charitatis
confringere. De ſecundo: Filii Cinæi poſt med. Jud. 1
aſcenderunt de civitate palmarum cum Filiis Juda in deſertum ſortis eorum. Cinæus luctus interpretatur & ſignificat pœnitentem: Beati qui Matth. 5
lugent. Judas interpretatur glorificans, & ſignificat illum qui ait:

Qui-

Digitized by Google

1 Reg. 2 Quicumque honorificabit me, glorifi- A cabo eum: qui autem contemnunt me erunt ignobiles. Vere ignobilis cujus pater diabolus eſt. Filii ergo Juda Angeli ſunt. Deſertum fortis eorum eſt regnum cœlorum, hoc eſt deſertum, in quo nonaginta oves, id eſt, novem ordines angelorum dimittuntur, ſicut Luc. 15 dicitur: Filii ergo Cinæi, id eſt lugentes pro peccatis aſcendunt in montem cum filiis Juda, cum angelis ipſos ducentibus in ſortem eorum, id eſt in ordines angelorum. Hieronymus: Legimus per quam ſæpe angelos animas electorum uſque ad cœlos cum hymnis atque laudibus detuliſſe. Fiduciam ergo angelis aſcendendi in montem habebis, ſi de palma victo- 3 Reg. 6 riæ & perſeverantiæ veneris. Unde bene legitur quod Salomon in oſtiis templi ſculpſit Cherubim, id eſt ſimilitudines angelorum, & palmas, in quo ſignificatur quod oſtium templi cœleſtis per angelos, & per palmam intrandum eſt. Gregorius: O felix victoria, per quam talis in morte habetur fiducia. Idem. Initium tribulationis eſt in habitu ſecuritas Deut. 25 mentis. De tertio: Judices quam juſtum eſſe proſpexerint, illi juſtitiæ palmam dabunt, quem impium condemnabunt impietatis. Judices ſunt, Matth. 19 de quibus: Sedebitis vos ſuper ſedes duodecim, &c. Iſti enim judicii dabunt approbationem. Sed ſummus judex auctoritate dabit quidem juſtis palmam juſtitiæ, eſt, pro juſtitia ho- 2 Tim. 4 norem vel coronam juſtitiæ: Repoſi- 2 Tim. 2 ta eſt mihi corona juſtitiæ, &c. Sed quia non coronabitur niſi qui legitime cartaverit, ideo ſi vis habere palmam in judicio, vince vitia in mundo. Gregorius: Sine laboris certamine non eſt palma victoriæ: De Apoc. 7 quarto: Vidi turbam magnam, &c. uſque in conſpectum agni amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum: Stolæ albæ ſunt veræ & mundiſſimæ bonorum claritates. Palmæ in manibus, ſunt retributiones, quas habent ex perſeverantia in bonis & 3 Reg. 6 victorioſis operibus. Propter hoc bene legitur quod Salomon omnes parietes templi texit auro & fecit in eis Cherubim, & palmas, & varias picturas. Homo eſt templum cœleſte in quo animæ auro immortalitatis & charitatis teguntur. Cherubim ſunt angeli, palmæ victores ſancti, vel perſeverantes juſti: Variæ picturæ, ſunt varia præmiorum ornamenta. Perſeveret ergo nunc in bono qui inter angelos palmam vult habere in cœlo. Bernard. Prorſus abſque perſeverantia, neque qui pugnat, victoriam, neque palmam victor conſequitur.

B

IN COENA DOMINI.

SERMO I.

Cum dilexiſſet ſuos qui erant in mundo, &c. Joan. 13 O quanta eſt dilectio quam charis ſuis Chriſtus exhibet in cœlo, ex quo tantam eis exhibet in mundo. Electis enim ſuis dilectionem exhibet in mundo quadrupliciter. (Chriſti erga ſuos dilectio.) Videlicet mundando per veniam, reconciliando per hoſtiam, illuminando per ſapientiam, conſolando per gratiam. Prima dilectionis exhibitio fit per lacrymas & fletum, ſecunda per ſacrificium, tertia C per verbum, quarta per ſpiritum. De primo: Chriſtus dilexit Eccleſiam, Eph. 5 & ſemetipſum tradidit pro ea, ut eam ſanctificaret, mundans aqua, &c. Non ſolum lavacro baptiſmi, ſed & lacrymarum mundat eam Deus, ſcilicet animam. Sed certe ti- Joan. 13 mendum eſt quod ait Dominus Petro: Si non lavero te non habebis partem mecum. Magna dilectio, quod Chriſtus ſordidam animam ſemel mundat lavacro fluminis. Major autem quod toties mundat lavacro flaminis. Maxima vero quod mundavit lavacro ſanguinis: Dilexit nos, Apoc. 1 & lavit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo. Certe niſi mater dilige-

Digitized by Google

ret filium, tædium haberet toties A eum mundare, & pannos ejus abluere, quoties immundantur. Attende quam materne Chriſtus nos dilexit qui tot millia animarum ſordidarum, toties mille vicibus a toties mille ſordidiſſimis peccatis lavat. Vere ipſe dicere poteſt cuilibet noſtrum,
2 Reg. 1 quod David de Jonatha dicit: Sicut mater unicum amat filium, ita ego
Ephes. 5 te diligebam: De ſecundo: Ambulate in dilectione, ſicut & Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo, &c. pro nobis ſuo patri reconciliandis. Bene dicit, ſemetipſum, non ovem, vel bovem, ſicut in lege,
1 Pet. 1 non aurum vel argentum; Non cor- B ruptibilibus auro vel argento, non Joannem Baptiſtam, vel alium amicum, vel Michaelem, vel Angelum aliquem, non matrem ſuam (quod maximum fuiſſet) immo ſeipſum, ſtupendum quod dicit pro nobis, immenſiſſimus pro viliſſimis. Gregorius: Quam ſtupenda dulcedo, quam invicta manſuetudo, regem gloriæ pro deſpectiſſimo vermiculo crucifigi? Tradidit autem ſemetipſum ſicut
Joan. 1 Gen. 22 Jonas in navi ad ejiciendum: Sicut Iſaac patri ad offerendum. Nota hiſtoriam. Iſaac divinam aries humanam Chriſti naturam, vepres coronam ſpineam, ſtrues lignorum crucem ſanctam ſignificat. De tertio:
Deut. 4 Audiſti verba illius de medio ignis, quia dilexit patres, loquitur de le-
Exod. 2 ge veteri: quia ſicut dicitur, data C fuit in igne, quia vere verba Dei
Pſalm. 118 ignea ſunt. Pſalmus: Ignitum eloquium tuum, &c. Vere enim ſicut ignis illuminat animam, ne in tenebris hujus vitæ cadat in lutum peccati, in foveam inferni. Pſalmus: Lucerna pedibus, &c. Hæc lucerna clarior eſt ſole. Hanc qui non ſequitur, nequaquam a Deo di-
Sap. 7 ligitur: Neminem diligit Deus, niſi eum, qui cum ſapientia inhabitat. Eſt enim hæc ſpecioſior ſole. Certiſſimum autem dilectionis Dei eſt ſignum per lumen: verbum Dei eſt in faciendo, non in audiendo: Sicut Joan. 15 dilexit me pater, & ego dilexi vos, manete in dilectione mea. Si præcepta patris mei ſervaveritis, manebitis in dilectione mea. Eſt ne aliquis hic, qui velit diligi a Chriſto? Audiat quod ait: Si præcepta mea ſervaveritis, manebitis in dilectione mea. De quarto: Qui dilexit nos, 2 Theſſ. 2 & dedit conſolationem æternam, & ſpem bonam in gratia. Hæc conſolatio fuit per ſpiritum ſanctum. Unde de Eccleſia dicitur: Spiritus ſancti conſolatione replebatur. Actor. 9 Penſa o anima quantum te diligit, qui tibi arrham pretioſiſſimam dedit. Arrha ejus eſt Spiritus ſanctus. Aug. Ille pretioſus eſt, dans arrham ſponſæ ſuæ ſanguinem ſuum, & ſpiritum, quo locupletavit nos in iſta peregrinatione. O quam melliflua eſt animæ amanti iſta conſolatio, ſcil. Spiritus ſancti: Spiritus meus ſuper mel dulcis, Eccl. 24 &c. Sed ubi illud mel inveniemus, Bernardus oſtendit dicens: Foderunt manus ejus, & pedes, latuſque ejus Bern. in Cant. ſerm. 61 ante med. lancea perforaverunt. Per has rimas licet mihi ſugere mel de petra, oleumque de ſaxo duriſſimo. Hujus petræ rimas non vultures diaboli, ſed columbæ Dei inhabitant: Columba Cant. 2 mea in foramine petræ. *Cum ergo dilexit &c.* Bene dicit. *In finem dilexit eos.* In hac enim finali cœna omnia prædicta dilectionis ſigna invenimus: Pedes enim lavit, corpus ſuum dedit, ſermonem fecit, Spiritum ſanctum promiſit. Adapta ſingula ſingulis.

SERMO II.

SI non lavero te, non habebis, &c. Joan. 13 Lavat nos Dominus quadrupliciter; Videlicet aqua baptiſmi, lacryma pœnitentiali, vino ſacramentali, ſanguine triumphali. De primo Lavi te aqua, & emundavi ſanguinem tuum, id eſt, peccata. Ezech. 16 Pſalmus: Libera me de ſanguinibus Deus. Pſal. 50 Lavi te inquam, aqua. O ſi eſſet ali-

aliqua terra, in qua eſſe fons, cujus
aqua omnes infirmitates lavando ſa-
naret, quantum diligeretur & quæ-
reretur? certe hoc facit aqua baptiſ-
mi, ſignificatum eſt, ubi Naaman
4 Reg. 5 leproſo Eliſæus dicit: Lavare ſepties
in Jordane, &c. Sed heu multum ab-
horrent homines lepram corporis,
qui leproſas non abhorrent animas,
quod tamen multo horribilius eſt: &
ideo nunc in paſſione ſua voluit tam-
quam leproſus contemni, ut noſtram
Iſa. 53 lepram mundaret: Nos reputavimus
eum tamquam leproſum, &c. De
Pſalm. 50 ſecundo. Pſalmus: Lavabis me &c.
Quo autem liquore vellet lavari di-
Pſalm. 6 cit alibi. Lavabo per ſingulas no-
ctes, &c. Maria virtus hujus lotio-
nis, qua anima fit nive albior, quæ
prius in peccatis fuit carbone ni-
Gen. 4 grior: Denigrata eſt ſuper carbones
facies ejus, id eſt, conſcientia. Pſ.
Pſal. 49 Arguam te, & ſtatuam contra fa-
ciem tuam. Carbo quando igneus
eſt, niger non eſt, immo candens
& lucidus. Sed quando extinguitur,
niger efficitur. Sic anima amore Dei
ignita, & pulchra, & lucida eſt:
Ezec. 1 Similitudo animalium, & aſpectus
eorum, quaſi ignis carbonum arden-
tium. Sed quando, abundante iniqui-
tate, charitas refrigeſcit, tunc anima
quaſi carbo nigreſcit, ſed per lacry-
mas iterum ſuper nivem albeſcit.
Lavate ergo chariſſimi lacrymis ve-
ſtris animas veſtras, Chriſtus enim
ad lavandum addidit nobis lacrymas
ſuas. Amb. Me illi in facie Chriſti
abluunt fletus lacrymæ, illæ delicta
mea laverunt peccatis. De tertio:
Gen. 49 Lavabit in vino ſtolam ſuam. Vinum
enim eſt, quod quotidie pro peccatis
in altari offertur. Aug. Quia quoti-
die labimur, quotidie Chriſtus myſtice
pro nobis immolatur: ſed quia vinum
eſt ſpecie, ſanguis in re, ideo ſequitur.
Et in ſanguine uvæ pallium ſuum. Hæc
uva in torculari crucis multum preſ-
ſa fuit, & expreſſa. Auguſtinus. Pri-
mus in torculari Chriſtus cum ille
botrus in paſſione expreſſus ema-
Pſal. 22 navit: Unde Pſalm. Calix meus in-
ebrians, quam præclarus eſt? Quid

A autem eſt hæc ſtola, & hoc pallium?
utique Eccleſia, quæ multum lava-
tur, quia multum dicitur eſſe can-
dida. Veſtimenta autem ejus candi- Matt. 17
da facta ſunt ſicut nix. De quarto:
Qui dilexit nos, & lavit nos a pec- Apoc. 1
catis noſtris. Nota quod dicit a pec-
catis. Certe qui aliquem lavaret,
qui in ſterquilinio cloacæ per diem
latuiſſet, ſatis eum diligeret. Et certe Jer. 25
peccatum eſt milies ſordidius quoli-
bet ſterquilinio, in quo jacent pec-
catores: In ſterquilinio, ſuper fa-
ciem terræ jacebunt. Nota etiam
quod dicit nos, non me. Non enim
unum ſolum in ſterquilinio jacentem,
neque uno die tantum jacentem la-
B vat Dominus, immo innumerabi-
les animas innumerabilibus diebus in
peccatis jacentes. Joannes Chryſoſt.
Hic ſanguis effuſus eſt, qui omnem
orbem terrarum lavit. Nota ergo il-
lud: *In ſanguine ſuo*. Certe nos ſatis
amicus diligeret, qui in balſamo nos
lavaret, quanto magis qui in ſangui-
ne nos lavit tam pretioſo? Vere pre- 1 Pet. 1
tioſo. Bern. Mittitur Virginis filius,
Altiſſimi Dei, & jubetur occidi, ut
vulneribus meis pretioſo ſanguinis il-
lius balſamo medeatur. Hæc qua-
tuor lavacra, hos quatuor liquores
Chriſtus de ſuo corpore exhibuit,
aquam latus, lacrymam oculus, vi-
num manus, ſanguinem totum Chri-
C ſti corpus miniſtravit, de aqua di-
citur: Continuo exivit ſanguinis, Joan. 19
& aqua. Qui hac aqua mundari &
refici vult, non ad ſiniſtrum cum
impiis, ſed ad dextrum latus Chri-
ſti fit: Ecce aquæ redundantes ex Ezech. 4
latere dextro, &c. De lacryma: La- Joan. 11
crymatus eſt Jeſus, ſicut tunc mor-
tuum Lazari corpus, ita mortuas ani-
mas quotidie ſuſcitat. De vino pa-
tet, quia illud mundiſſimis manibus
diſcipulis dedit: Accipiens calicem, Matth. 26
&c. Væ ergo immundis manibus ſa-
cerdotis, de quo dici poteſt illud:
Ecce manus tradentis, &c. De ſan- Luc. 22
guine quoque quod patet, illum de
manibus, & pedibus, de latere, im-
mo de toto corde, etiam de minimo
digito emiſit. Auguſtinus: Oravit
Patrem,

Digitized by Google

Patrem, & cum oraret, globi ſanguinis de toto corde ejus ſtillabant.

SERMO III.

Joan. 13. *QUi lotus eſt, non indiget niſi, ut pedes lavet.* Pedes animæ ſunt affectus, qui etiam in bonis a pulvere venialium ſunt mundandi. Pedes ergo lavantur, quando affectus animæ mundantur. Iſtorum pedum lotio, ideſt, affectuum purgatio, utilis eſt nobis ad devotionem, ad communionem, ad defenſionem, ad beatificationem. Utilis utique eſt nobis ad augendam gratiam, ad accipiendam Euchariſtiam, ad habendam victoriam, ad conſequendam gloriam. De primo: Lavabam butyro pedes, & petra fundebat mihi rivos olei. (Job 29.) Butyrum ovium eſt, in quo lavandi ſunt pedes. Ovis autem Chriſtus eſt: Sicut ovis ad occiſionem ductus eſt. (Iſa. 53.) Butyrum eſt pinguis Chriſti doctrina. Butyro ergo lavantur, qui ad Chriſti doctrinam compunguntur. Mundatis autem affectibus, gratia devotionis accedit. Ideo ſequitur: Petra fundebat mihi rivos olei. Petra autem erat Chriſtus, in qua columba requieſcit per meditationem, per deſiderium, per amorem: Columba mea in foraminibus petræ, id eſt, vulneribus Chriſti. (Cant. 2.) Laves ergo pedes animæ, ſi oleum devotionis, & gratiæ de foraminibus petræ vis habere. Bern. Per has rimas, licet mihi ſugere mel de petra, oleumque de ſaxo duriſſimo. (Bern. in Cant. ſer. 6 ante med.) De ſecundo dicitur Patriarchis fratribus Joſeph, quod laverunt pedes ſuos, deditque pabula aſinis eorum, illi vero & præparaverunt munera, donec ingrederetur Joſeph meridie: (Gen. 43.) Audierunt ergo quod ibi comeſturi eſſent panem. Joſeph Chriſtum ſignificat propter venditionem, & propter tunicæ exutæ ſanguinolentiam. Chriſti enim tunica eſt caro ejus ſanguine perfuſa, quæ etiam anima in morte fuit exuta. Panis, quem cum Joſeph manducamus, corpus Chriſti quod ſumimus, quem hic ſuis diſcipulis dedit. Hic (3 Reg. 17.) A eſt panis quem Elias petiit a muliere colligente duo ligna, quæ crucem Chriſti figurant. Quia ergo Chriſtus celebrari vult ab Eccleſia hoc ſacramentum in memoria ſuæ immolationis in cruce: ideo a muliere colligente duo ligna quæſivit. Si panem digne cum Joſeph vis manducare, pedes affectuum lacrymoſa compunctione lava, munera orationum, eleemoſynarum, & bonorum operum para, ſicut de Caſſio Epiſcopo Varienſi ſcribitur in homiliis: Cuncta quæ habebat in eleemoſynis tribuens. Cum ad horam offerendi ſacrificii veniſſet, velut totus in lacrymis defluens, ſemetipſum cum magna cordis contritione mactabat. De tertio: B Exivit, ut lavaret pedes ſuos, & ecce piſcis immanis exivit ad devorandum eum, ſcilicet Tobiam. (Tob. 6.) Hunc piſcem per Raphaelem confortantem ſuperavit. Piſcis iſte diabolus eſt, hic quia humanum genus devorarat, Deus pater hamum contra ipſum miſit filium ſuum: An extrahere poteris Leviathan hamo? (Job 40.) Invadens ergo diabolus in paſſione eſcam humanitatis, captus eſt hamo deitatis. Piſcis Tobiam invaſit, quando pedes lavit, quia diabolus pœnitentem, & conſcientiam lavare volentem maxime infeſtat: Fili accedens ad ſervitutem, & cetera. (Eccli. 2.) Raphael medicina Dei interpretatur, C & ſignificat Chriſtum, qui nobis & medicina, & medicus fuit, a quo confortati, diabolum vincimus. Si ergo vis vincere piſcem diabolum, pedes lava. Tunc quaſi in mari lacrymarum Pharaonem, id eſt diabolum, ſuffocas. O lacryma victorioſa, quid mirum ſi vincis diabolum, cum etiam vincas Deum. De te enim Bernardus ait: A certantibus inimicis ſilentium imponis, & quandoque ſententiam ab ore judicis rapis. Et quid plura: vincis invincibilem, & ligas omnipotentem. De quarto dicitur in præſenti Evangelio: *Si non lavero te non habebis partem mecum.* (Joan. 13.) Pſalmus: Pars mea Deus in æternum. (Pſal. 72.) Hanc amittere poſſumus

in

In hoc mundo, ſed non in cœlo. Primum in Petro ſignificatum dicitur: *Si non lavero te. &c.* Secundum
Luc. 10 in Maria ſignificatur: Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea, &c. Quod iſta quatuor bona pedum lotione, id eſt, affectuum purgatione conſequamur, ſignificatum eſt, ubi tribus angelis dicit Abraham:
Gen. 18 Laventur pedes veſtri, & requieſcite ſub arbore, &c. Poſtea, quis eſt ita perfectus, ut ablutione non egeat, cum & pedes angelorum laventur? Lava igitur pedes animæ, ut requieſcas ſub arbore crucis in devotione: unde dicit: Requieſcite ſub arbore. Lava pedes animæ, ut reficiaris in coronatione. Unde additur: Ponam buccellam panis. Lava pedes animæ, ut conforteris in tentatione. Unde
Joan. 13 ſubjungitur: Confortetur cor veſtrum. Lava pedes animæ, ut transeas in evolatione ad gloriam. Unde ſequitur: Poſtea tranſibitis: Ut tranſeat de hoc mundo ad patrem.

SERMO IV.

Luc. 22 HOc facite in meam commemorationem, &c. Corporis ſui, & ſanguinis myſteria Chriſtus in cœna inſtituit, & in Eccleſia celebrari vult, ut per hoc memores ſui ſimus. Un-
1 Cor. 11 de ait: *Hoc facite in meam commemorationem*. Certe in commemorationem meæ paſſionis, meæ propitiationis, meæ dilectionis, meæ unionis. De primo: *Hoc facite quotieſcumque biberitis in meam commemorationem. Quotieſcumque enim manducabitis panem hunc, & calicem biberitis, mortem Domini annuntiabitis*. Semper quidem in memoria Chriſtiani Chriſti paſſio eſſe
Thren. 3 debet. Recordare paupertatis, & tranſgreſſionis meæ, abſynthii, & fellis memoria memor ero. Recordare paupertatis contra avaritiam, tranſgreſſionis contra ſuperbiam, abſynthii & fellis contra concupiſcentiam. Præcipue tamen quotieſcumque hunc panem manducamus, memoriam Dominicæ paſſionis habere debemus. Bene autem memoria ejus paſſionis

A in ſacrificio panis habetur, ſi ad memoriam reducitur quo modo panis fiat de grano triturato, mola contrito, in clibano cocto. Granum ergo Chriſtus eſt: Niſi granum fru- Joan. 12
menti, &c. Trituratus autem eſt in Joan. 10
flagellatione. Tunc apprehendit Pilatus Jeſum, & flagellavit. Contritus etiam eſt in mola crucis. Unde dicitur quod Philiſtiim Samſonem Jud. 16
molere fecerunt, ſicut Judaicus populus, niſi per dæmones excæcatus fuiſſet, Chriſtum in mola crucis non attriviſſet: Attritus eſt propter ſce- Iſai. 53
lera noſtra. Miſſus fuit quoque in Levit. 2
clibanum ſepulcri, quo ad corpus, inferni autem, quo ad animam, de
B quo dicitur, quod ſacrificium de clibano debuit eſſe ſine fermento, ſcilicet culpæ, & ignorantiæ, & conſperſum oleo, ſcilicet gratiæ. De ſecundo dicitur quod ſacerdos tollet in Ibidem.
holocauſtum ſuaviſſimum Domino pugillum ſimilæ, & olei ac totum thus, & ponet memoriale ſuper altare, & cetera. Hoc eſt memoriale propitiationis. Per oblationem enim ſuper altare propitiatio fit, ergo maxime per ſacramentum altaris. Gregorius: Singulariter ad abſolutionem noſtram oblata cum lacrymis hoſtia ſuffragatur. Sed nota quod in Chriſto tres ſunt ſubſtantiæ, ſcilicet corpus, anima, deitas. Per ſimilam enim ca-
C ro Chriſti ſignificatur, quemadmodum ſimila caruit vitio, furfure ſcilicet. In ſimila corporis Chriſti munditia, in oleo autem animæ ejus gratia, in thure vero divinitatis latria, ſive honor ſignificatur. Per ſimilam ergo capimus propitiationem contra Exod. 16
culpam, ut dictum eſt. Item ſuſten- Num. 11
tationem per gratiam, ſicut filii Iſrael manna ſuſtentabantur in deſerto, cujus naturalis ſapor, ut dicitur, & fuit quaſi ſimilæ cum melle, & quaſi panis oleati: ſapor enim hujus ſacramenti, quaſi ſimilæ ex parte corporis, quaſi olei ex parte animæ, quaſi mellis ex parte divinitatis. Item promotione ad gloriam. Unde animæ Chriſtianæ dicitur: Similam & mel, & oleum co- Ezech. 16
me-

Digitized by Google

medisti, & facta es decora vehementer nimis, & profecisti in regnum. Bernardus: Euchariſtiæ plane ſacramentum potens eſt peccata conſumere, debellare aeras poteſtates, inferre cœlis revertentes de terra.
Oſee 14 De tertio: Diligam eos ſpontanee, quia averſus eſt furor meus ab eis. Ubi enumerans beneficia ſuæ dile-
3 Reg. 12 ctionis, inter alia ſubjungit: Vivent tritico, memoriale ejus ſicut vinum Libani. Pro memoriali ergo dilectionis divinæ habes triticum corporis, & vinum ſanguinis Chriſti. Dilectio autem Dei, qui nobis in ſacramento oſtenditur, evidenter ſignificatur, ubi de ovicula pauperis dicitur, quod pauper iſte Chriſtus B
2 Cor. 8 eſt: Propter nos egenus factus eſt.
Luc. 15 Ovicula eſt fidelis anima: Inveni ovem quam perdideram, & cetera. Magna Dei dilectio, hæc ovis præ-
1 Cor. 6 tio ſanguinis emitur: Empti enim eſtis pretio. Item ſacramento cor-
Sap. 16 poris nutritur: Angelorum eſca nutriviſti populum tuum. Item ſinu miſericordiæ fovetur, ut in ſinum Abrahæ recipiatur. De quarto. Pſal-
Pſal. 110 mus: Memoriam fecit, & cetera, uſque eſcam dedit timentibus ſe. Sicut enim magna eſt unio eſcarum ad ſumentem, quia carni, & ſanguini ſumentis unitur, ſic nos mirabiliter unimur eſca corporis Chriſti.
Auguſt. l. 7 conf. c. 10 tom. 1 Auguſtinus: Cibus ſum grandium, C id eſt, grandis gratiæ. Non enim ego mutabor in te, ſed tu mutaberis in me. Bernardus autem unionem animæ cum Deo aliis ſimilitudinibus exprimit, dicens eam uniri cum Deo ſicut unitur ignis ferro ignito, aer cum ſolis radio, aquæ ſtilla cum vino.

SERMO V.

Sap. 16 *Paratum panem de cœlo præſtitiſti eis ſine labore, omne delectamen-*
Pſalm. 110 *tum in ſe habentem.* Mirabilis Deus, quia ita mirabiliter panem ſuis parat. Pſalmiſta: Memoriam fecit mirabilium, &c. Oſtenditur autem in A his verbis propoſitis in pane corporis Chriſti mirabilis ſubſtantia cum dicitur: *Panem de cœlo*, mirabilis potentia, cum additur, *omne delectamentum, & cetera*. Invenimus autem in veteri teſtamento octo mirabilia circa panem exhibita, videlicet mirabile productionis, multiplicationis, miniſtrationis, conſumptionis, ſubverſionis, confortationis, delectationis, tranſmiſſionis.
Octo mirabilia circa panem exhibita.
Horum mirabilium memoriam fecit Dominus in pane corporis ſui. Ad cujus ſubſtantiam pertinent prima quatuor mirabilia. Ad potentiam alia quatuor ſequentia. Conſidera ergo circa ſubſtantiam mirabile productionis, in verbis tranſubſtantialibus: mirabile multiplicationis, in locis continentibus: mirabile miniſtrationis, in miniſtris diſpenſantibus: mirabile conſumptionis, in formis tranſeuntibus. De primo: Pſalm. 119
Exod. 17
Ecce ego pluam vobis panem de cœlo. Mirabilis utique modus producendi panem, qui pluendo de cœlo deſcendit. Sic per verba tranſubſtantialia oſtenditur in verbis iſtis formæ ſenſibilitas, gratiæ multiplicitas, naturæ ſublimitas, primum ibi: Ecce, fit enim demonſtratio formæ ad oculum. Et cecidit, ſicut Joannes Baptiſta: Ecce agnus Joan. 1
Dei. Secundum ibi: Pluam. Pluvia habet multas ſtillas, & hoc ſacramentum multas gratias. Pſalmus. Pluit illis manna, & cetera. Ter- Pſal. 77
tium ibi: De cœlo. Qui de cœlo Joan. 3
venit, ſuper omnes eſt: Et quia de cœlo venit, credenda eſt cæleſtis familia adeſſe celeſti cibo. Gregorius. Quis veſtrum dubium habere poſſit in ipſa immolationis hora ad ſacerdotis vocem cœlos aperiri, & in illo Jeſu Chriſti myſterio Angelorum choros adeſſe? De ſecundo: Vir qui- 4 Reg. 4
dam venit deferens viro Dei panes primitiarum, & panes hordeaceos, & frumentum novum in pera, qui panes miraculoſe multiplicati ſunt ad ſatietatem centum virorum, & ſimiliter in Evangelio quinque, & ſeptem panes. Hic multiplicatio fit etiam corpori-
Chri-

Chriſti, qui in multis locis eſt ſimul, A & ſemel, & multis ſumentibus, ſicut illi panes in multis erant edentibus. Vir ferens panes, eſt Chriſtus. Conſideratur autem corpus Chriſti, ſecundum ſtatum incarnationis, & ſic per frumentum novum ſignificatur: *Hier. 31* Creavit Dominus novum, &c. Item ſecundum ſtatum paſſionis, & ſic per panem hordeaceum. Hordeaceum enim aculeatum, & aſperum eſt. Unde etiam quinque panes hordeaceos de quinque vulneribus quidam exponunt. Item ſecundum ſtatum reſurrectionis, *1 Cor. 15* & ſic per panes primitiarum: Chriſtus reſurrexit a mortuis primitiæ dormientium. De tertio dicitur de Elia: *3 Reg. 17* Corvi quoque deferebant ei panem, B & carnes mane, ſimiliter panem & carnes veſpere. Mirabile eſt quod panem per corvum miniſtrabat Dominus, non per hominem, ſicut mirabile eſt quod corpus ſuum per Sacerdotem miniſtret, quod Angeli vix digni ſunt miniſtrare, & mirabilius quod per peccatores, qui per corvos propter vitiorum nigredinem forte ſi- *Gen. 8* gnificantur, hic eſt corvus, qui ad arcam Eccleſiæ non revertitur. Oſtenditur ergo mali miniſtri indignitas in corvo. Auguſtinus. Anima peccatoris corvo nigrior eſt. Item ſacramenti veritas in panibus, in carnibus. In pane propter ſpeciem, in carnibus, propter rem, quæ eſt vera C *Joan. 1* Chriſti caro. Unde: Verbum caro factum eſt. Non putes ergo malum ſacerdotem non conficere, cum videas corvum non ſolum panem miniſtrare, ſed etiam carnes. Item ſacramenti durabilitas in mane, & in veſpere, per quæ exordium & finis Eccleſiæ ſignificatur. Mane vero & veſpere, & a principio Eccleſiæ uſque ad finem, hoc ſacramentum mi- *Matt. 28* niſtratur: Vobiſcum ſum uſque ad conſummationem, &c. De quarto: *Jud. 6* Aſcendit ignis de petra, & carnes, azymoſque panes conſumpſit. Ita in hoc ſacramento mirabilis conſumptio accidentium, quando a dentibus ſumentium ſumptum fuerit. Sed nota quod in igne ſignificatur Spiritus ſancti poteſtas: Si quid reſiduum ſuperfuerit, igni comburetur, *Exod. 12* id eſt, ſecundum Gregorium, quidquid de hoc ſacramento intelligere non poſſumus Spiritui ſancto committendum eſt. Item in petra fidei firmitas. In hac enim petra fortiter ſtare debemus. Pſalmiſta: Statuit ſupra petram pedes *Pſal. 39* meos. Item in azymis panibus corporis Chriſti puritas, & a fermento peccati immunitas ſignificatur: Edent *Exod. 12* carnes nocte illa aſſas igni, &c. id eſt, cum amaritudine pœnitentiæ: nam puriſſimum corpus niſi purgati per pœnitentiam ſumere non debemus. Auguſtin. Talis convenit cura ſinceritatis ſacramentalis, qualia ſunt ſacra ipſa, quibus exhibentur officia ſervitutis. Ignis ergo de petra ſacrificium conſumit, quando fides firma virtuti Spiritus ſancti totum committit.

SERMO VI.

Paratum panem de cœlo præſtitiſti *Sap. 16* *eis ſine labore*, *&c.* Mirabilis hujus panis potentia, vel effectus oſtenditur cum dicitur: *Omne delectamentum*, *&c.* Ad hunc autem pertinet effectum, mirabile ſubverſionis, confortationis, delectationis, tranſmiſſionis. Conſidera in pane corporis Chriſti mirabile ſubverſionis in perverſis, mirabile confortationis in attritis, mirabile contemplationis in contemplativis, mirabile tranſmiſſionis in defunctis. De primo nota quod de pane ſubcinericio dicitur: Vidi ſo- *Jud. 7* mnium & videbatur mihi, quaſi ſubcinericius panis ex hordeo volvi, & in caſtra Madian deſcendere. Cumque perveniſſem ad tabernaculum, percuſſit illud, atque ſubvertit, & terræ funditus coæquavit. Conſidera hujus miraculi memoriam in hoc ſacramento, quo perverſi & indigne communicantes percutiuntur, ſubvertuntur, terræ coæquantur, & hoc per triplicem mortem, ſecundum quod innuit Apoſtolus. Percutiuntur *1 Cor. 11* ergo per mortem ſpiritualem. Unde ait Apoſtolus: Quicumque manducat *Ibidem.*

&

Digitized by Google

& bibit calicem Domini indigne, reus erit corporis & ſanguinis Domini. Subvertuntur per mortem æternalem. Unde dicitur ibidem: Qui manducat & bibit, &c. Quam multos Judas implet, ſaucians indigne accipientes buccellas ad judicium ſuum! Terræ vero coæquantur per mortem temporalem, quando terra revertitur. Unde dicitur ibidem: Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi, &c. De
3 Reg. 19. ſecundo: Ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus uſque ad montem Dei Oreb. Hoc dicitur de pane, quem excitante Angelo, comedit Elias. Panis iſte eſt corpus Chriſti, quo mirabiliter confortamur in laborioſis hujus vitæ actionibus, & tentationibus. Tria autem in his verbis
Pſal. 103. oſtenduntur. Primo activorum confortatio, cum dicitur: Ambulavit in fortitudine, &c. Panis cor hominis confirmat. Secundo, confortationis continuatio, cum dicitur: Quadraginta diebus, & quadraginta noctibus. Ponit autem in die proſperitatis, in nocte adverſitatis ſignum:
Gen. 31. Die noctuque, æſtu & gelu urebar. In æſtu male accendens amor in die proſperitatis: in gelu vero timor male conſtringens in nocte adverſitatis ſignificatur, contra quæ confortari multum indigemus. Tertio innuitur continuationis remuneratio, quæ erit in cæleſti refectione. Unde additur: Uſque ad montem Dei Oreb. Oreb e-
Luc. 12. nim interpretatur menſa: Ut edatis & bibatis ſuper menſam meam, &c. De tertio dicitur hic: Omne delectamentum in ſe habentem, quod ibidem plenius exprimitur, cum ſubjungit: Et deſerviens uniuſcujuſque voluntati, convertebatur, ita & panis corporis Chriſti mirabiliter delectat contemplativos, & devotos. Manna enim propterea hanc mirabilem triplicem naturam habuit. Saporem, ſicut Scriptura manifeſtat, ſcilicet ſimilæ cum melle, & panis oleati. Sic & hoc ſacramentum ſecundum triplicem ſubſtantiam in Chriſto triplicem ſpiritualem ſaporem habet, ut in guſtu animæ devotæ. Habet enim ſaporem mellis quo ad divinam naturam: Spiritus meus ſuper mel dulcis, &c.
Quaſi ſaporem olei, quo ad animam Eccl. 24.
ſpecioſiſſimam gratia unctam. Pſalmus: Unxit te Deus oleo, &c. Quaſi Pſalm. 44.
ſimilæ, quo ad corpus purum a furfure fomitis, & corruptionis originalis: Similam & mel, & oleum co- Ezech. 16.
medisti, & decora facta es vehementer nimis. Ubi tria verba prædicta animæ ingratæ obiiciuntur. De quarto, legitur quod panes, quos Abacuc Dan. 14.
intriverat in alveolo, ductu Angelico transmittuntur Danieli in lacum leonum. Hic eſt panis corporis Chriſti, qui dum pro defunctis offertur, tunc in lacum purgatorii tranſmittitur per effectum. Hæc autem tria paſſionis Chriſti memorativa, cujus paſſione purgantur animæ a culpa, & pœna, ſignificantur per hoc quod dicitur, intriverat panes. In pœnalitate enim paſſionum attritus, & intritus eſt Chriſtus etiam in alveo crucis: Attritus eſt propter ſcelera
noſtra. Innuitur etiam Angelicæ curæ diligentia, quia ductu Angelico panis iſte perlatus eſt. Unde in Canone. *Jube hoc perferri per manus ſancti Angeli tui*. Innuitur tertio purgatoriæ pœnæ ſævitia in leonibus, qui erant in lacu. In ferocitate enim leonum, ferocitas pœnarum ſignificatur. Septenarius autem ad pœnarum univerſitatem pertinet. Unde bene cantat Eccleſia: Libera eas de ore leonis. Ex prædictis collige, quam periculoſum ſit mente indigna, quam fructuoſum ſit mente digna communicare. Propter hoc bene ait Auguſt. Quotidie Euchariſtiæ accipere communionem, nec laudo, nec vitupero, omnibus tamen Dominicis diebus communicandum hortor, ſi tamen mens in affectu peccandi non ſit. Nota iſtum ſermonem: Cum videris nudum, & duos ſequentes: Vere languores, &c. Prædica clauſtralibus & eis, qui ſpiritualiter non carnaliter noverunt ſe parare.

IN.

Digitized by Google

IN PARASCEVE

SERMO I.

Iſa. 53 VERE *languores noſtros ipſe tulit*. Quoniam valde incredibile videbatur, quod tanta majeſtas ad tantam veniret humilitatem, ideo quaſi
Iſa. 1 jurando ait: *Vere*. Languidum erat genus humanum: Omne caput lan-
Jer. 17 guidum, &c. Unde Propheta: Sana me Domine, & ſanabor. Fuerunt
Languores humani generis ſeptem. autem ſeptem languores humani generis ſpirituales, & ſignificati ſunt per ſeptem languores corporales, quos Dominus curaſſe legitur. Septem languores, ſeptem capitalium vitiorum, quos Deus tulit, ideſt, abſtulit ſpiritualiter, vel tulit, id eſt, portavit per quaſdam ſimilitudines corporaliter. *Vere* ergo *languores*, *&c.* Leproſum fuit genus humanum per ſuper-
Matth. 8 biam: Ecce leproſus veniens, & cet. Lepra enim tumeſcere facit carnem, & ſuperbia ſpiritum. Iſtum languorem Dominus pro nobis portavit per ſimilitudinem. Leproſi enim cum horrore videntur, ſic & Chriſtus:
Sap. 2 Gravis eſt nobis ad videndum. Et:
Iſai. 53 Nos putavimus eum quaſi leproſum, &c. Item leproſi ab hominibus eii-
Heb. 13 ciuntur, ſic & Chriſtus: Extra portam paſſus eſt: exeamus igitur ad eum, &c. Item ab amicis relinquun-
Matth. 26 tur, ſic & Chriſtus: Diſcipuli, reli-
Prov. 19 cto eo, omnes fugerunt: Fratres hominis pauperis oderunt eum in ſuperbia, & amici ejus procul receſſerunt ab eo. Judæi & Judas oderunt Chriſtum. Amici autem ſunt Apoſtoli,
Joan. 15 & diſcipuli: Vos amici mei eſtis. O anima inflata quo modo poſt tantam medicinam adhuc remanet in te ſuperbiæ lepra? Auguſt. Quid tumeſcis o homo, o pellis morticina? quid tenderis, o ſanies fœtida? quid inflaris? princeps tuus fœtidus eſt, & tu ſuperbus. Paralyticus item fuit ge-
Matth. 9 nus humanum per invidiam. Ecce
Paralyſis. offerebant ei paralyticum, &c. Paralyſis autem aufert motum, & ſen-

A ſum: ſic & invidia motum charitatis ab effectu, & ſenſum veritatis ab intellectu. Iſtum languorem Dominus pro nobis portavit per ſimilitudinem, ſicut patet. Paralyſis enim ſpecialiter manifeſtatur in cruribus, ita quod vix poteſt homo ſtare in eis quin labatur: Sic & Chriſtus per Matth. 26
impulſum alaparum, & colaphorum collabi potuit inter manus perſequentium, ſicut ſignificatum eſt: Colla- 1 Reg. 21
bebatur inter manus eorum. Item in Idem ſer. prox. ſuperiore.
manibus, quia reddit eas ad operandum inutiles: ſic & Chriſti manus volebant Judæi inutiles reddere ligando: Comprehenderunt Jeſum, & Joan. 18
ligaverunt eum, immo & clavis fer-
B reis ligabantur ei manus in cruce: Ligaverunt Achior ad arborem ma- Jud. 6
nibus, & pedibus. Auguſt. Ligatur qui ſolvit compeditos, ligno ſuſpenditur, qui erigit eliſos, aceto potatur fons vitæ. Item in capite, quia reddit ipſum tremulum, ſicut & in Chriſto: Inclinato capite tradidit ſpi- Joan. 19
ritum. *Vere* ergo *languores noſtros*, *&c.* Febricitans fuit genus humanum per iram: Hora ſeptima reliquit eum fe- Joan. 4
bris. Itaque ad modum febris accendit homines. Ita eſt accenſio ſanguinis circa cor. Iſtum quoque dolorem Chriſtus pro nobis portavit per ſimilitudinem, ſicut patet. Febricitantes enim ſolent maxime caput dolere: ſic & Chriſtus vere caput dolere potuit, quia præ ceteris membris maxime paſtum fuit. Licet enim dor- Matth. 27
C ſum fuerit flagellatum, manus & pedes perforati, ipſum tamen caput ſanctiſſimum, & miſerandum alapis cæditur, ſputis maculatur, arundine percutitur, ſpinis coronatur. Unde bene potuit dicere illud: Caput meum 4 Reg. 4
doleo, caput meum doleo. Hujus capitis membra non ſunt, qui carnaliter vivendo, tantis ejus doloribus non compatiuntur. Bernard. Sub ſpinato capite non decet corpus vivere delicate. Item ſolent per ſudorem creticare, ſic Chriſtus pro nobis agonizavit, & ſudavit. Factus in a- Luc. 22
gonia prolixius orabat. Et factus eſt ſudor ejus. Ecce quam gravis fuit

in-

Digitized by Google

infirmitas generis humani, quam non
per ſudorem ſimplicem, ſed ſangui-
nis oportebat curari. Item per calo-
rem ſolent veſtimenta abiicere, ſic
& Chriſtus dum nudus in cruce pe-
pendit. Unde Michol ad David ait:
2 Reg. 6 Quam glorioſus, &c. uſque, quaſi vi-
deretur unus de ſcurris. David Chri-
ſtum, Michol ſynagogam ſignificat.
Sicut enim Michol primo fuit Da-
vid copulata, ſecundo altari data,
David reddita, ſic ſynagoga primo ad-
hæſit Chriſto, modo autem Chriſtum
reliquit, in fine vero mundi ad fi-
dem convertetur. Synagoga ergo de-
ridet nuditatem Chriſti in cruce pen-
dentis.

SERMO II.

Iſa. 53 *Vere languores noſtros ipſe tulit.*
Reſtat dicere de quatuor lan-
guoribus humani generis, quos tulit
Dominus. Languidum quoque fuit
genus humanum, & imbecille per
accidiam: Erat autem quidam homo
Joan. 5 ibi triginta, & octo annos habens
in infirmitate ſua. Accidioſi enim
imbecilles ſunt ad fortia, & langui-
di ad opera. Iſtum languorem pro
nobis Dominus tulit per ſimilitudi-
nem ſicut patet. Languidi enim pro-
pter diuturnitatem morbi ſervientes
ſibi tædio afficiunt: ſic Chriſtus. Un-
de quidam dicunt quod cuſtodes de-
derunt ei acetum bibere, ut citius
moreretur, & a cuſtodia liberaren-
tur. Item de lecto per ſe non aſcen-
dunt, niſi per alium deponantur:
Matth. 27 Sic Chriſtus de lecto crucis, quam-
vis ſatis eum provocarent, dicentes:
Si filius Dei es, &c. tamen non de-
Luc. 23 ſcendebat, donec a Joſeph deponere-
tur. Depoſitum involvit in ſyndone
munda. Hic eſt lectus, de quo: Im-
2 Reg. 4 pii fecerunt virum innoxium in do-
mo ſua. Domus eſt ſynagoga. Item
tandem areſcunt: ſic & Chriſtus. Pſ.
Pſalm. 101 Omnia oſſa mea, ſicut cremium a-
ruerunt. Quid mirum ſi corpus arue-
rat, de quo non ſolum in cruce, ſed

A etiam in oratione tantus ſanguis flu-
xerat? Auguſt. Cum oraret, globi
ſanguinis de toto corpore ejus diſtil-
labant: *Vere* ergo *languores*, *&c.* Hy-
dropicum etiam fuit genus humanum,
per avaritiam: Ecce homo quidam Luc. 13
hydropicus &c. Sicut enim hydropici
quanto plus bibunt, tanto plus ſitiunt:
ita avari quanto plus temporalia cre-
ſcunt, tanto plus in avaritiam ardeſcunt.
Iſtum languorem Dominus portavit
pro nobis per ſimilitudinem ſicut pa-
tet. Hydropici enim multum ſitiunt Joan. 19
ſic & Chriſtus: Sitio. Bernard. Do-
mine, quid ſitis? Ergo ne te plus
cruciat ſitis, quam crux? de cruce
ſiles, & de ſiti clamas: Sitio. Quid?
B Veſtram fidem, veſtram ſalutem, ve-
ſtrum gaudium: plus animarum ve-
ſtrarum quam corporis mei cruciatus
me tenet. Item ſicut tympanum di-
ſtenditur, ſic Chriſtus in cruce. Le- Exod. 15
gitur, quod tranſito mari rubro, ſum-
pſit Maria tympanum & præcinebat.
Maria animam devotam, mare ru-
brum, paſſionem vel ſanguinem ſi-
gnificat, in quo Iſrael, id eſt, fide-
les ſalvantur, Ægyptii, id eſt, dæ-
mones, vel impii pereunt. Tympa-
num autem eſt Chriſtus in cruce.
Sicut enim in tympano pellis ſuper
lignum, ita Chriſtus in cruce diſten-
ſus eſt. Tympanum ergo fit, & præ-
cinit, qui Chriſtum in cruce conſi-
C derans, imitatur, & gratias agit.
Item quandoque inciduntur, ut aqua
emittatur: ſic & Chriſtus. Unus mi- Joan. 19
litum lancea latus ejus aperuit, &
continuo exivit ſanguis, & aqua.
Vere ergo *languores*, *&c.* Lunaticum,
& epilepticum fuit genus humanum
per gulam, & ebrietatem: Domine Matth. 17
miſerere filio meo, quia lunaticus
eſt. Sicut enim lunatici corruunt &
inſaniunt, ita & ebrii. Iſtum lan-
guorem pro nobis Dominus tulit per
ſimilitudinem ſicut patet. Solent e-
nim tales ſe præcipitare in ignem,
& in aquam: ſic & Chriſtus ſe quaſi
præcipitavit in ignem paſſionis. Un-
de ipſe Dominus: Ego ſum, ſi me Joan. 18
quæritis, &c. Hic eſt ignis, quo ru- Exod. 3
bus humanitatis ardebat, in quo Do-
mi-

Digitized by Google

minus apparuit. Præcipitavit etiam A ſe in mare in amaritudine paſſionum: *Jonæ 1.* Mitte me in mare &c. Item ſolent ſpumare: ſic & Chriſtus bene ſigni- *1 Reg. 21* ficatur in David, de quo: Defluebantque ſalivæ ejus in barbam. Sali- *Iſa. 50* væ ſcil. conſpuentium: Faciem meam non averti. Item ſolent horrendas *Matth. 27* voces emittere: ſic & Chriſtus: Jeſus autem clamans voce magna, emiſit ſpiritum. Hæc vox dæmonibus fuit horrenda, ſed hominibus multum attendenda. Bernardus: Valide clamavit, ut audiretur ab hominibus: clamoribus lacrymas addidit, ut homo compateretur. Sanguifluum etiam fuit genus humanum per luxu- *Matth. 9* riam: Ecce mulier, quæ ſanguinis B fluxum, &c. Sicut enim verecunda eſt iſta infirmitas, ſic & peccatum luxuriæ. Iſtum languorem Dominus pro nobis tulit per ſimilitudinem, ſicut patet. Manifeſte enim ſanguine *Job 16* fluxit. Terra ne operias ſanguinem meum. Item tales decolorantur, ſi- *Iſa. 53* cut & Chriſtus: Non eſt ſpecies ei neque decor. Item interius torſiones, & dolores habent, & in Chriſto ſuper omnes dolores corporis exterius, fuit dolor de humana ingratitudine *Pſalm. 68* interius. Pſalm. Super dolorem vulnerum meorum addiderunt, &c. Bernardus: Homo vide quid pro te patior, ſi eſt dolor ſicut quo crucior: ad te clamo, qui pro te morior, vi- C de pœnas quibus afficior, vide clavos quibus confodior. Cum ſit tantus dolor exterior, interior tamen planctus eſt gravior, dum te ingratum experior.

SERMO III.

Iſa. 58 CUm *videris nudum, operi eum*. Vide ergo oculis mentis Salvatorem pro te nudum in cruce pendentem, & operi eum Fide, Charitate, devotione, & operibus miſericordiæ. Solent autem quatuor genera hominum eſſe nuda, videlicet, ebrii, ſpoliati, mendici, mimi ſive ſcurræ, ita Chriſtus fuit nudatus. De primo: *Gen. 9* Bibens inebriatus eſt & nudatus jacuit in tabernaculo. Noe, de quo iſtud dicitur, Chriſtum ſignificat, qui fortiſſimo charitatis vino inebriatus fuit, quando pro hominis ſalute mori voluit. Cui bene ebriorum proprietates conveniunt. Ebrius enim nudatur quandoque, ſic Chriſtus nudatus fuit quandoque, & deriſus, ſicut Noe a Cham. Unde verſus:

Cham ridet, dum membra videt detecta parentis:
Judæi riſere Dei pœnam patientis.

Item ebrius fatue incedit, ſic & Chriſtus. Unde ipſe eſt David, de quo: Collabebatur inter manus eorum, & *1 Reg. 21* impingebat in oſtia portæ, defluebantque ſalivæ ejus in barbam. Col- *Matth. 26* labebatur inquam, quando ſcilicet alapis hinc inde replebatur. Defluebantque ſalivæ in barbam, quando ſputis in facie maculatus fuit. Impingebat quoque ad oſtia inferni. Item ebrius inermis audacter invadit armatum, ſic Chriſtus diabolum, ſicut ſignificatum eſt in David, qui armatum Goliam invaſit baculo crucis, *1 Reg. 1* & quinque lapidibus, quinque vulneribus. De ſecundo: Nudaverunt *Gen. 37* eum tunica talari, & polymita, miſeruntque eum in ciſternam veterem. Joſeph nudatus Chriſtum ſignificat, quem expoliantes nudaverunt in paſſione. Spoliatum autem fuit Chriſti corpus veſtibus. Pſal. Diviſerunt ſibi *Pſal. 21* veſtimenta mea, &c. ſpoliata fuit anima corpore. Unde per tunicam talarem Joſeph, caro Chriſti accipitur, quia ſpoliatus deſcendit ad ciſternam inferni. Item ſpoliata fuit divinitas: *Job 19.* Spoliavit me gloria mea. Hoc factum *Rom. 1* eſt, quando Deum, non ut Deum glorificaverunt, ſed ſicut maleficum tractaverunt: Tanquam ad latronem *Matt. 26* exiſtis, &c. De tertio: Nudus fui, *Matth. 25* & non cooperuiſtis me, Nudus eſt Chriſtus in membris, ſcilicet in pauperibus fidelibus quotidie, ſed nudus fuit olim in membris corporalibus in cruce. Bernardus: Vide pauperem Chriſtum natum ſine hoſpitio, jacentem inter bovem, & aſinum in præſepio, involutum vili panniculo, fugientem in Ægyptum, ſedentem in aſino,

Digitized by Google

aſino, nudum in patibulo. Adjuvantur pauperes nudi, quando motus exercitio currunt vel laborant, ut caleſiant. Sed pauper nudus Chriſtus quo modo pedibus currere, vel manibus laborare potuit, qui in utriſque confixus fuit? Item adjuvantur qualicumque hoſpitio, ubi vel apud larem ſeu focum, vel ſaltem ſub tecto eſſe poſſunt: Sed pauper & nudus Chriſtus non ſolum de domo, ſed etiam de civitate ejicitur: Jeſus, ut ſanctificaret populum per ſuum ſanguinem, extra portam paſſus eſt. Exeamus ergo ad eum extra caſtra, &c. Item adjuvantur pauperes nudi ſolis beneficio: Sedent enim ſæpe in ſole, ſed pauperi & nudo Chriſto ſol quoque ſubtrahitur: A ſexta enim hora tenebræ factæ ſunt. De quarto: Nota quod Michol ſubſannans David, ait: Quam glorioſus fuit rex Iſrael hodie diſcooperiens ſe ante ancillas ſervorum ſuorum nudatus eſt, quaſi nudetur unus de ſervis. Michol ſynagogam, David autem Chriſtum ſignificat. Ancillæ ſervorum animas fidelium ſignificant, coram quibus, immo pro quibus nudatus eſt Chriſtus. Bernard. Pro te nudatus eſt, ut te a nuditate æternæ damnationis liberaret. Sunt autem tria genera ſcurrarum. Sunt enim illuſores, qui illudunt ſenſus hominum. Bonus illuſor eſſet, qui hoc faceret, ut cum putaretur occidi homo, occideretur ovis, vel aries. Sic fecit Chriſtus, ſicut ſignificatum eſt, ubi pro Iſaac, occiſus eſt aries. Aries humanam, Iſaac divinam Chriſti naturam ſignificat. Item ſunt joculatores, utpote cithariſtæ, viellatores, & hujuſmodi. Talis quoque videbatur Chriſtus. Unde ipſe ſignificatur per David, qui per citharam ſpiritum malum fugavit. Per citharam Chriſtus ſignificatur, de hoc require infra ſermone: *Exurge gloria mea, &c.* Item ſunt hiſtriones, &c. hi ſunt viliores, & colaphis cæduntur. Sic utique Chriſtus colaphis, & alapis cæſus fuit. Iſtis etiam illudi ſolet in cibo, & in potu, ſicut & Chriſto. Pſalmus:

Heb. 13 · Matth. 27 · 2 Reg. 6 · Gen. 22 · 1 Reg. 16

A Dederunt in eſcam meam fel, &c. Hoc heu adhuc multi faciunt ſpiritualiter, ſed væ eis: Væ qui potum dat amico ſuo mittens fel, &c. Penſa homo ex prædictis, quantum propter te viliſicatus eſt Chriſtus: Sed certe, ut Bern ait, quanto pro te minorem ſe fecit Dei filius in humanitate, tanto majorem exhibuit in bonitate, quanto pro me vilior, tanto mihi charior.

Pſal. 68 · Abac. 2

SERMO IV.

Spiritus oris mei Chriſtus Dominus captus eſt, in peccatis noſtris. Chriſtus Dominus, cujus doctrina, cujus gratia, cujus ſanguis eſt nobis ſpiri-B tus, & vita, in noſtris non in ſuis peccatis captus eſt. Conſiderandum autem quod capiuntur quidam in viis, ſicut mercatores & divites, quidam in bellis, ſicut hoſtes, & milites, quidam in peccatis, ſicut fures & latrones. Capiuntur, inquam, alii pro pecuniis, alii pro inimicitiis, alii pro maleficiis. Sic Chriſtus captus eſt ſicut dives pro divitiis extorquendis, ſicut miles pro inimicitiis componendis, ſicut latro pro maleficiis puniendis. De primis: Arca Dei capta eſt. Arca dives, arca theſauros ſapientiæ & gratiarum continens eſt Chriſtus. Bene autem legitur ibi, quod Heli audiens arcam eſſe ca-C ptam, fractis cervicibus, mortuus. Heli enim peccatorem quemlibet ſignificat, qui merito cervices ſuperbiæ, & obſtinatæ mentis, & aliorum peccatorum mortalium frangere per contritionem deberet, dum Chriſtum ſic captum audiret. Sanguine hircino adamas frangi dicitur. Sed heu ſanguine Chriſti cor tuum non frangitur. Bernard. O duri, & obdurati Adam filii, quos non mollit tanta benignitas, tanta flamma, tam ingens ardor amoris, tam vehemens amator, qui pro vilibus ſarcinulis tam pretioſas merces expendit. Sicut autem dives captus quanto durius tenetur, tanto plus dare cogitur: Sic & Chriſtus dure tenebatur in cibis. Pſalm. Dederunt in eſcam meam fel. Pſalm. 68

Thren. 4 · 1 Reg. 4

Item

Item in tormentis, quia manus, & pedes ferro ligati ſunt, maxime ergo tortus, maxima dedit: Dedit enim paradiſum malefico: Hodie mecum eris in paradiſo. *Luc. 23* Largiſſime dedit regnum mundo: Sicut Moyſes exaltavit ſerpentem, &c. *Joan. 3* uſque habeant vitam æternam. Dedit ſpiritum inferno, ſed non finaliter. Pſal. Non relinques animam meam in inferno, &c. *Pſal. 15* De ſecundo: Portæ fluviorum apertæ ſunt, templum uſque ad ſolum dirutum, & miles captivus adductus eſt, & ancillæ ejus minabantur gementes. *Nah. 2* In his verbis quatuor conſideranda ſunt, videlicet vulnerum Chriſti gratia, cum dicitur: Portæ fluviorum apertæ ſunt. Vulnera enim Chriſti, portæ cœli ſunt, de quibus non ſolum fluvius ſanguinis & aquæ, ſed in ſanguine gratiarum profluxit plenitudo. In his animæ devotæ mentem habere debent, ſicut columbæ quæ ſicut dicitur, reſident juxta fluenta pleniſſima. Item pœnarum ſævitia, cum dicitur: *Cant. 5* Templum uſque ad ſolum dirutum eſt. Templum enim eſt Chriſtus: Solvite templum hoc, &c. *Joan. 2* Templum ergo uſque ad ſolum dirutum eſt, quando corpus Chriſti a capite uſque ad pedes laceratum, & attritum eſt. Bernard. Reſpice a planta pedis, uſque ad verticem capitis, ubique mœror, ubique dolor: Item capientium violentia, quando additur: Et miles captivus adductus eſt. O quam ſtrenuus miles fuit Chriſtus, qui gigantem gladio invaſit, id eſt, crucis baculo. Valde verecundum eſt militi, ſi colaphizatur. Et heu de milite meo Chriſto dicitur: Colaphis eum cæciderunt, &c. *Matt. 26* Iſtum militem præ omnibus militibus, quos habuit in cœlo, & in mundo, dilexit Deus Pater. Unde per ejus captivitatem pacificata ſunt omnia: Cum inimici eſſemus, reconciliati ſumus Deo per mortem filii ejus. *Rom. 5* O maximum beneficium. Auguſt. Quid tam magnum beneficium quam mori pro impiis? quam ſanguine juſto delere chirographum peccatoris? Item compatientium anguſtia cum dicitur: Ancillæ ejus minabantur gementes. Aug. Gementes ſunt animæ Chriſto compatientes. Bona ancilla illa de qua: Reſpexit humilitatem, &c. *Luc. 1* De tertio dicitur hic: *Chriſtus Dominus captus eſt*, & in peccatis noſtris non in ſuis. Unde ad patrem dicit Chriſtus in Pſalmo: Ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes, *Pſalm. 58* & quaſi pater dicat. Quid o fili peccaſti? Subjungitur, neque iniquitas mea, neque peccatum meum, ſine iniquitate cucurri & direxi, tamen in peccatis noſtris capitur ſicut latro: Tamquam ad latronem: &c. *Matth. 26* Nota primo, quod tamquam latro capitur. Secundo peſſimum genus latrocinii ipſi imponitur, ſcilicet fractio Eccleſiæ: Audivimus eum dicentem: Ego diſſoluam templum hoc, &c. *Ibidem.* Tertio latro pro Chriſto dimittitur: Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam. *Luc. 23* Quarto cum latronibus crucifigitur: Crucifixi ſunt cum eo duo latrones, &c. *Matth. 27* Vere multum eſt diligendus, qui tam multa pro nobis paſſus eſt. Bernardus: Super omnia reddit te amabilem mihi, bone Jeſu, calix, quem bibiſti, opus redemptionis noſtræ, hoc omnino amorem noſtrum facile vendicat totum ſibi, hoc inquam eſt, quod noſtram devotionem blandius allicit, & juſtius exigit, & arctius ſtringit, & afficit vehementius.

SERMO V.

Colligite quæ ſuperaverunt fragmenta, ne pereant. *Joan. 6* Panes hordeacei aſperi ad comedendum, poſſunt ſignificare quinque aſpera vulnera Chriſti, quibus animæ noſtræ reficiuntur. Fragmenta enim duodecim cophinorum, ſunt circumſtantiæ, & conditiones duodecim cauſarum paſſionem Chriſti aggravantium. *Circumſtantiæ duodecim Chriſti paſſionem aggravantes.* Conſiderandum eſt enim quæ perſona, quam pœnam, qua parte, qua culpa, quibus miniſtris, quibus ſociis, quibus ſolatiis, quibus inſtrumentis, quo loco, quo tempore, quo fructu,

quo modo ſuſtinuit, & harum cauſarum fragmenta diligenti conſideratione, & ferventi devotione colligenda ſunt. Et licet plurima ſint, colligite tamen ad præſens tria groſſiora ſingularum ſportarum fragmenta. Vide igitur quæ perſona patitur, & hic collige tria fragmenta. Chriſtus enim eſt quoad divinam naturam excellentiſſimus, & ideo paſſio gravior. Gravius enim eſt principi alapa cædi, vel humiliari, quam pauperi: Qui cum in forma Dei eſſet, &c. uſque mortem crucis. Item quo ad animam delicioſiſſimus: Deliciis affluens innixa ſuper dilectum, id eſt, ſuper Verbum Incarnatum. Gravius enim eſt delicioſo affligi, quam alteri. Afflicta fuit anima Chriſti: Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem. Item quoad corpus fuit tenerrimus. Unde bene dicitur, quod Abraham tulit vitulum tenerrimum, & optimum, ideſt, carnem Chriſti ad coquendum in paſſione. Partus enim virginalis tenerrimus eſt. Quanto autem caro tenerior, & natura melior, tanto dolor maior. Aug. Dolor eſt teſtimonium bonæ naturæ. Secundo vide quam pœnam patitur, & hic collige tria fragmenta, de quibus Bernard. O bone Jeſu, quam dura & quam aſpera pro hominibus paſſus es, dura verba, duriora verbera, duriſſima & horrenda crucis ſupplicia. De his tribus exempla per ſe patent. Tertio vide in qua parte corporis patitur, & hic collige tria fragmenta, ſecundum triplicem corporis dimenſionem, ſcilicet longitudinem, latitudinem, profunditatem. In longitudine collige omnia, quæ paſſus eſt a capite uſque ad pedes. Bernard. Reſpice a planta pedis uſque ad verticem capitis, ubique mœror, ubique dolor. Latitudinem attende a dextra in ſiniſtram, & hic collige omnia, quæ paſſus in manibus, in brachiis, & in humeris, confixiones, diſtenſiones, denudationes, flagellationes. In profunditate attende quam in profundo corporis fuerunt clavi, & lancea, quam de pro

Philip. 2 — *Cant. 8* — *Matth. 26* — *Gen. 18* — *Bern. ser. in die Pen. prope fin.*

A fundo exiverunt ſanguis, & aqua. Bernard. O quam vehementi amplexu amplexatus es me bone Jeſu in cruce, ubi ſanguis de corde, aqua de latere, anima de corpore exivit! Quarto, qua culpa patitur, & hic collige tria fragmenta, quæ ſunt inſtrumentorum partes. Grave enim eſt pati ſine offenſione, gravius pro falſi criminis impoſitione, graviſſimum pro beneficii exhibitione. Omnibus his modis paſſus eſt Chriſtus. De primo: Qui peccatum non fecit, &c. Et latro in cruce ait: Hic vero nil mali geſſit. Et quod plus eſt, Pilatus ait: Nullam cauſam invenio, &c. De ſecundo patet quod B impoſuerunt ei de prohibitione tributi, de uſurpatione regni, de deſtructione templi. De tertio: Numquid redditur pro bono malum? &c. Quinto vide a quibus miniſtris, vel auctoribus patitur. Et hic colliguntur tria fragmenta. Patitur enim ab illis, qui neque per læſionem, neque per indiſcretionem, neque per coactionem excuſari poſſunt. Levius enim ferunt homines quando patiuntur ab iis, quos læſerunt. Sed ecce Dominus Judæos non ſolum non læſerat, ſed eis benefecerat: Multa bona, &c. Item quando patiuntur ab iis, quorum ſtultitiæ, vel pueritiæ imputare poſſunt. Sed certe a Scri- C bis legis doctoribus, non ab imperitis. Item a ſenioribus, & non a pueris patitur: Convenerunt ſeniores plebis, & principes ſacerdotum, & Scribæ, &c. Item levius ferunt homines, quando patiuntur a coactis, ſed Judæos nullus coegit, ſed ipſi potius judicem coegerunt: Si dimittis hunc, &c. Sexto vide cum quibus ſociis patitur. Et hic colliguntur tria fragmenta. Grave enim eſt pati cum vilibus, regem ſuſpendi cum latronibus: Cum ſceleratis reputatus eſt. Gravius eſt cum conviciantibus: Qui cum eo crucifixi erant, conviciabantur ei. Graviſſimum autem eſt pati cum charis, & amantibus, utpote cum matre, vel cum fratre ſuſpendi. Et ecce mater Chriſti cum

1 Pet. 2 — *Luc. 23* — *Ibid. 6* — *Jer. 18* — *Joan. 10* — *Luc. 22* — *Joan. 19* — *Iſa. 53* — *Matth. 27*

Digitized by Google

Luc. 2 cum ipſo crucifigebatur: Tuam ipſius animam pertranſibit gladius, &c.

SERMO VI.

Joan. 6 *Colligite quæ ſuperaverunt fragmenta.* Vide quibus ſolatiis, vel conſolantibus Chriſtus patitur, certe nullis, & hic tria colliguntur fragmenta. Grave enim eſt homini, ſi in tormentis eum nullus conſolatur.
Pſalm. 68 Pſalmus: Suſtinui qui ſimul contriſtaretur, &c. Gravius autem ſi a mul-
Matth. 27 tis exprobratur: Alios ſalvos fecit, &c. Bernard. In dictis ſuſtinuit contradictores, in tormentis illuſores, in factis obſervatores, in morte exprobratores. Item graviſſimum eſt ſi
Matth. 26 ab hominibus deſeratur: Tunc diſcipuli omnes, relicto eo, fugerunt. Et ad ipſum patrem ait Chriſtus: Deus
Pſalm. 21 meus, ut quid dereliquiſti me? Octavo: Vide quibus inſtrumentis patitur, & hic tria collige fragmenta, videlicet illuſoria, vilificatoria, tortoria inſtrumenta, ut fuerunt purpura, ſputum, crux, & ſimilia. Sunt certe tot fragmenta quot inſtrumenta, utpote vincula, purpura, ſputa, corona, flagella, velum faciei, manus colaphizantes, arundo, clavi, crux, acetum, lancea: immo tot ſunt hic fragmenta, quot ſunt inſtrumentorum partes, utpote ſingulæ ſpinæ in corona, ſinguli digiti, vel articuli in manibus colaphizantibus. Nono vide quo loco patitur Chriſtus, & hic collige tria fragmenta. Aggravatur enim paſſio ex loco propter multitudinem. Quanto enim quis pluribus locis confunditur, tanto gravius eſt. Et ecce Chriſtus in horto ligatur: in domo Annæ a miniſtro alapa cæditur: in atrio Caiphæ conſpuitur: in hoſpitio Herodis illuditur: in prætorio Pilati flagellatur, condemnatur, &c. In via crux ab eo bajulatur: in Golgotha crucifigitur. Item propter loci turpitudinem:
Joan. 19 Exivit in eum, qui dicitur Calvariæ locus, qui ſic dictus eſt propter calvarias decalvatorum. Turpis ergo eſt locus iſte, & propter tormenta, &

A propter cadavera damnatorum. Item propter altitudinem. In alto enim ſuſpenditur, ut manifeſtius confundatur. Sed quod illi ad confuſionem, Chriſtus ad ſalutem fecit. Bernard. In altum Chriſtus aſcendit, ut ab hominibus videretur. Valide clamavit, ut ab omnibus audiretur. Clamori lacrymas addidit, ut homo compateretur. Decimo vide quo tempore patitur, & hic tria collige fragmenta. Tempus enim aggravat Chri- Thren. 1
ſti paſſionem: Vocavit adverſum me tempus. Aggravat autem propter feſti magnitudinem, propter quod mul-
B ti convenerunt in Jeruſalem, ut coram pluribus inhonoraretur, in quo tempore gravius eſt affligi: Tempus Eccl. 3
flendi, & tempus ridendi. Item propter ſupplicii longitudinem paſſus eſt per totam noctem, & per diem uſque ad horam nonam, qua expiravit. Pſalmus: Die ac nocte, &c. Item Pſalm. 31
propter beneficii ingratitudinem. Illo enim tempore a Judæis patitur, quo eos de Ægypto liberavit. Inſuper illo die anima expiravit, quo homini animam inſpiravit. Illo die homo latus eius transfigit, quo de latere matrem omnium tranſmiſit. Undecimo vide quo fructu patitur, & hic tria collige fragmenta. Paſſus
C eſt, ut paſſio ſua eſſet pretium redemptionis, ſignum dilectionis, exemplum imitationis. De primo: Non corruptibilibus, &c. Unde gra- 1 Petr. 1
ve eſt, quia tantum pretium in multis eſt perditum. Bernardus: Flevit Chriſtus in cruce, quia cum paſſio ſua ſufficeret redemptioni omnium, profuit in redemptionem paucorum. De ſecundo: Maiorem hac dilectio- Joan. 15
nem, &c. Bernardus: Suffeciſſet ad redemptionem humani generis minutiſſima gutta ſanguinis Chriſti, ſed data eſt copia, ut ex inundatione beneficii, virtus innoteſceret diligentis. Unde grave eſt, quod tantum diligens, tantum oditur. Pſalmus: Poſuerunt adverſum me mala, & Pſalm. 108
cetera. De tertio; Chriſtus paſſus 1 Petr. 2
eſt pro nobis, & cetera. Auguſt. Extremum moriendi genus elegit Chriſtus,

ſtus, ut nullam mortem martyres formidarent. Unde grave fuit quod fructus imitationis ſtatim in diſcipulos evacuatus fuit, quando relicto eo, omnes fugerunt, & Petrus eum
Matth. 26 negavit. Duodecimo: Vide modum paſſionis. Modus enim fuit contra noſtram ſuperbiam turpiſſi-
Sap. 2 mus: Morte turpiſſima, & cetera. Item contra avaritiam humanam pau-
Thren. 3 perrimus: Recordare paupertatis. Item contra humanam laſciviam a-
Ibidem. cerrimus: Recordare paupertatis abſynthii & fellis, ſicut multipliciter patet, ſpecialiter tamen in duriſſima diſtentione membrorum in cru-
Pſalm. 21 ce. Pſalmiſta: Dinumeraverunt om-
Gloſſ. int. in hunc lo. nia oſſa mea. Gloſſa: Non poterat melius deſcribi corporis extenſio in ligno. Sed omnia hæc ad ſalutem noſtram protulit.

IN SABBATO SANCTO.

Sermo I.

Gen. 2 REQUIEVIT *Deus die ſeptimo, &c.* Sicut in creatione mundi Deus hominem ſexta die creavit, ita in ſexta, ſicut heri, hominem recreavit. Creavit hominem inſpirando:
Ibidem. Inſpiravit in faciem ejus, & cetera.
Mar. 15 Recreavit autem extirpando: Emiſſa voce magna, expiravit. Heri ergo ſexta die opus redemptionis complevit; ſed hodie ſeptima, ab opere in
Requies quadrupl. ſepulchro quievit. Conſiderandum autem quod eſt quadruplex requies, videlicet diabolica, humana, divina, Angelica. De prima qua per peccatum diabolus in peccatore & peccator in diabolo requieſcit, dici-
Iſa. 7 tur: Requieſcent omnes in torrentibus vallium, & in cavernis petrarum, & in omnibus frutetis, & univerſis foraminibus. Requieſcent dæmones in perverſis per delectationes, quæ per torrentes vallium ſignificantur. Torrens cito creſcit, & cito tranſit: ſic voluptas peccati. Momentaneum eſt quod delectat, æternum quod cruciat. Item per obſtinationes, & in hoc in cavernis petrarum ſignificatur. Cavernæ petrarum ſunt corda obſtinatorum. Item per ſimulationes & hoc in frutetis, id eſt, in herbis, ſimulatarum virtutum. Item per occultationes peccatorum, & hoc in foraminibus ſignificatur. Sed nota quod requies diaboli fit per ſeptenarium vitiorum, ſicut requies Dei per ſe-
ptenarium virtutum. Cum immundus ſpiritus exierit de homine, ambulat per loca inaquoſa, & cetera uſque tunc: vadit, & aſſumit ſeptem ſpiritus nequiores ſe, videlicet ſuperbiæ, invidiæ, iræ, avaritiæ, accidiæ, gulæ, luxuriæ. De ſecunda requie, qua anima requieſcit in Deo, Luc. 11
dicitur: Revertetur Jacob, & requieſcet, & cunctis affluet bonis, & non erit, quem formidet. Ecce tres conditiones requiei. Prima eſt pœnitentia in converſione. Unde ait: Revertetur Jacob, & hoc quadruplici culpa, ſcilicet cordis, oris, operis, conſuetudinis: Revertere, re- Hier. 46
vertere Sulamitis: revertere, revertere, &c. Secunda affluentia in con- Cant. 6
ſolatione. Unde dicit: Cunctis af- Cant. 8
fluet bonis, deliciis affluens. Tertia conſtantia in tentatione. Unde ait: Non erit, quem formidet. Ideo bene dicitur in Pſalmo: Convertere Pſal. 114
anima mea in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi. In quo? quia eripuiſti animam meam de morte, ſcilicet in converſione, oculos meos a lacrymis in conſolatione, pedes meos a lapſu in tentatione. Hæc requies tantum eſt bonorum. Auguſtinus: Omnis homo malus ſabbatum habere non poteſt. Numquam enim conquieſcit illi conſcientia, quæ bona conſcientia tranquillitas eſt, & illa tranquillitas ſabbatum eſt cordis. Sed attende quod hæc requies per ſeptenarium fit. Pſalmus: Quis requieſcet in monte ſancto tuo. Pſal. 14
Qui ingreditur, & cet. Mons ſanctus eſt Chriſtus, in quo qui quie-

ſcere

ſcere vult, debet eſſe immaculatus A in cogitatione, juſtus in operatione, ſincerus in locutione, innocuus in converſatione, victorioſus in tentatione, fidelis in promiſſione, vacuus ab injuſta temporalium collectione. De primo dicitur: Qui ingreditur ſine macula, & cetera. Sic omnia invenies per ordinem in eodem. De tertia dicitur hic: *Requievit Deus die ſeptimo*. Pſalmus: In pace in idipſum dormiam, & requieſcam. In ſepulchro autem requievit in linteo. Item in aromatibus: Ligaverunt eum in linteo cum aromatibus. Item in lapide. Sepulchrum enim lapideum fuit, ſic quoque ſpiritualiter in anima devota requieſcit B Dominus in linteo munditiæ, in aromatibus virtutum, & gratiæ, in lapide perſeverantiæ. Pſalmus: Elegit Dominus hæc, & cetera. Sion eſt anima ſancta. Sion ſpeculum interpretatur. Ergo ſpecialiter elegit Dominus Sion propter munditiam. Elegit eam nihilominus propter virtutis gratiam, hæc requies noſtra in ſæculum ſæculi, quo ad perſeverantiam. Sed attende quod hæc requies, & per ſeptenarium habetur: Requieſcet ſuper eum Spiritus Domini, & cetera: ubi ſeptem dona Spiritus ſancti enumerantur, per quæ ad requiem Dei anima præparatur. Ordinatur enim affectiva per ſpiritum timoris ad Deum, per ſpiritum pietatis ad proximum, per ſpiritum fortitudinis contra diabolum, & mundum. Ordinatur autem apprehenſiva per ſpiritum ſapientiæ ad ſuperiora, per ſpiritum ſcientiæ ad inferiora, per ſpiritum intellectus ad interiora, per ſpiritum conſilii ad exteriora. De quarta quæ eſt gloriæ, in qua Angeli cum hominibus, & homines cum Angelis requieſcent, dicitur: Ibi requieſcent in herbis virentibus, id eſt, variis Chriſti, & ſanctorum meritis, in paſcuis pinguibus paſcentur ſuper montes Iſrael, id eſt, ſuper ordines Angelorum: Feſtinemus ingredi in illam requiem: Sed attende quod hæc requies etiam per ſeptenarium attingitur: Menſe ſeptimo requievit arca, id eſt, Eccleſia, ſuper montes Armeniæ, id eſt, ſuper excelſa cœlorum in ordinibus Angelorum, licet nunc vacillet in aquis miſeriæ. Per ſeptem menſes, ſeptem ætates ſignificantur, ſeptima autem quieſcendum, in hoc corpore in ſepulcro, animæ in cœlo requieſcunt.

Pſal. 4.
Joan. 19
Pſalm. 131
Iſa. 11
Ezech. 34
Heb. 4
Gen. 8

SERMO II.

Septimus dies erit vobis ſanctus, ſabbatum, & requies Domini. Hodie chariſſimi eſt requies Domini in ſepulchro. Sicut autem dictum eſt in præcedenti collatione, eſt requies diabolica, humana, divina, Angelica. De prima: Cum immundus ſpiritus, &c. uſque quærens requiem, &c. Ibi diabolus plane requieſcit, ubi ei non reſiſtitur. Vel quia peccatum occultatur, vel quia defenſatur, vel quia bonum ſimulatur. Requieſcit diabolus in peccatorum occultatione: Et requievit Moab in fæcibus ſuis. Fæces latent in profundo liquoris. In fæcibus ergo latentia ſignificantur peccata, in quibus diabolus requieſcit. Item in perverſorum defenſione: Requievit Syria ſuper Effraim. Quando enim peccator in defenſione malæ ſocietatis con- C fidit, tunc Syria ſuper Effraim requieſcit. Gregorius: Quos ſimilis reatus ſociat concordi pertinacia, etiam defenſione perverſa conſtipat, ut de facinoribus ſuis alterna ſe invicem defenſione tueantur. Item in virtutum ſimulatione, quando propter ſpem boni liberius peccatur, De hac dicitur hic: *Quærens requiem, & cetera*. Domus autem ſcopis mundata dicitur, dum vita hypocritæ apparet ſancta & auſtera, &c. De ſecunda: Ne inſidieris, & quæras impietatem in domo juſti, neque vaſtes requiem ejus. Hæc requies triplex eſt, ſcilicet corporalis: Dormite jam & requieſcite, ubi legitur quod tribus vicibus invenit eos Do-

Exod. 35
Matth. 12
Luc. 11
Jer. 48
Iſa. 7
Prov. 24
Matth. 26

minus dormientes. Prima vice redarguit, ſecunda diſſimulat, tertia conceſſit: quia requies corporalis quandoque fit ex carnalitate & laſcivia, & tunc reprehenditur, quandoque ex gravitate corporis & pigritia, & tunc diſſimulatur. Non de illa pigritia dico, quæ peccatum eſt, quandoque ex neceſſitate, & indigentia, & hæc conceditur. Item legalis: In die ſeptimo ſabbatum eſt requies ſancta Domino, omnis, qui fecerit opus in die hac, morietur. Hæc requies ſervanda eſt diebus ſolemnibus, quod eſt contra illos, qui a cupiditatibus, & a vanitatibus non requieſcunt. De talibus ait Auguſtinus: Cum Deus præceperit obſervari ſabbatum, illi, in iis, quæ Deus prohibet, ſe exercent. Sabbatum vacatio noſtra a malis operibus. Vacatio illorum a bonis operibus eſt. Melius enim eſt arare, quam ſaltare. Item mentalis: Bonum eſt viro cum portaverit jugum ab adoleſcentia ſua. Et Tollite jugum meum, &c. uſque invenietis requiem animabus veſtris. Non dicit cordibus quod eſt contra quoſdam. Tria hic commendat Dominus, jugum in præceptis, mititatem in adverſis, humilitatem in proſperis. De tertia requie, quæ eſt requies Dei in nobis: Hæc requies mea, reficere laſſum, ſcilicet proximum vel Chriſtum in paſſione laſſatum. Requies autem Dei triplex, videlicet in ventre virginali: Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo. Tabernaculum eſt corpus, vel uterus Mariæ. Pſalmus: Sanctificavit tabernaculum ſuum Altiſſimus. Item in morte triumphali. Pſalmus: In pace in idipſum dormiam & requieſcam: Requieſcens accubuiſti ut leo, &c. Gloſſa, tradunt philoſophi quod catulus leonis cum fuerit natus, tribus diebus, & tribus noctibus dormit. Deinde patris fremitu excitatur, ſic & Chriſtus paterna virtute a dormitione mortis. Item in virtute ſpirituali. Unde ſecundum aliam lıtteram dicitur: Super quem requieſcet ſpiritus meus, niſi ſuper

Exod. 31
Levit. 23
Thren. 3
Matt. 11
Iſa. 28
Eccl. 24
Pſal. 45
Pſal. 4
Gen. 49
Gloſſa in hunc loc.
Iſal. 66

A humilem in proſperis, & quietum in adverſis, trementem ſermones in præceptis. In talibus enim floribus ſicut apes libenter requieſcit Spiritus ſanctus: Flos de radice ejus aſcendet, & cet. Spiritus ſancti requies in nobis eſt noſtra requies in ipſo. Auguſtino. Quantum nos amat Deus fratres, ut quia nos requieſcimus in eo, & in nobis ſe dicat requieſcere. Non enim ipſe aliquando turbatur. De quarta requie: Sedebit populus hic in pulchritudine pacis in tabernaculis fiduciæ & requie opulenta. In hac requieſcit Chriſtus, Angelus, homo, requieſcit Deus ab omnibus operibus creationis, B redemptionis, reſurrectionis. Pſalmus: Surge Domine in requiem tuam. Item Angelus. Unde de grano ſinapis quod Chriſtum ſignificat dicitur: Quod fit arbor, ut volucres & Angeli quieſcant in ramis ejus. Rami ſunt extenſiones illuminationum. Item homo ibi requieſcit: Requiem dabit tibi Dominus Deus tuus, & implebit ſplendoribus animam tuam, & oſſa tua liberabit. Requies in affectione, ſplendor in cognitione, liberatio in reſurrectione.

Iſa. 11
Iſa. 32
Matth. 13
Iſa. 58

C

IN RESURRECTIONE DOMINI.

Sermo I.

EXURGE *Domine, ſalvum me fac, quoniam tu percuſſiſti omnes adverſantes mihi ſine cauſa.* Hodie illuxit nobis feſtivus dies exultationis & lætitiæ, advenit paſchale gaudium jucunditatis immenſæ, eo quod invitatur ad nuptias agni reſurgentis, & ejus ſponſæ matris ſuæ Eccleſiæ. Ideo Chariſſimi gaudeamus, & animo exultemus in ſigno: Deo gloriam debemus in verbo, ut Chriſto Redemptori noſtro, & ejus ſponſæ ſit jucunda decoraque laudatio. Gaudea-

Pſal. 3

deamus, inquam propter introitum noſtræ lætitiæ, exultemus propter fructum noſtræ fiduciæ, Deo gloriam debemus propter incrementum noſtræ victoriæ. Et dicamus Chriſto triumphanti cum lætitia noſtri cordis: Tu ſpes noſtri certaminis, tu gloria noſtri generis, quia omnes adverſarios noſtros ſuperaſti. In naſcendo namque contulit conſortium naturæ. In patiendo beneficium gratiæ. Sed in reſurgendo complementum gloriæ. Hoc autem Paſchale gaudium, & infinitum gloriæ beneficium deſiderans propheta David fieri in diebus ſuis, exclamabat flagrantiſſimis deſideriis dicens: *Exurge Domine, ſalvum me fac*, &c. B In quo quidem verbo rectiſſimo ordine tria notantur, ſcilicet: Primo Dominicæ reſurrectionis affectuoſa exclamatio. Secundo captivi hominis perfecta liberatio. Tertio diabolicæ poteſtatis juſta exterminatio. Hodierna namque die Dominus noſter Jeſus virtute propria reſurrexit, captivum hominem de diabolica poteſtate liberavit, & diabolum cum ejus exercitu in profundum maris inferni ſubmerſit. Primo ergo notatur Dominicæ reſurrectionis affectuoſa exclamatio, cum dicit: *Exurge Domine*, ſcilicet a mortuis. Secundo captivi hominis perfecta liberatio, cum ſubdit: *Salvum me fac*. C Tertio poteſtatis diabolicæ juſta exterminatio, cum ſubinfert: *Quoniam tu percuſſiſti omnes adverſantes mihi ſine cauſa*. Sine autem cauſa dicitur, eo quod licet homo juſte detineretur, tamen diabolus injuſte detinebat. Ideo juſta fuit ejus poteſtatis exterminatio. Dicit ergo: *Exurge Domine*, ubi notatur affectuoſa exclamatio Dominicæ reſurrectionis. Vere iſta reſurrectio affectuoſe ex totis medullis cordis erat deſideranda, & mellifluis vocibus laxis fibris gutturis exclamanda, propter tria ſpecialia privilegia, quæ habuit Chriſtus in ſua reſurrectione nobis ſuper omnia expedientia. Pri-

A mum ergo privilegium fuit, primitas inſolitæ novitatis. Secundum privilegium fuit, virtuoſitas propriæ poteſtatis. Tertium privilegium fuit, exemplaritas noſtræ neceſſitatis, ſive reſurrectionis. Primo Chiſtus habuit primitatem inſolitæ novitatis in ſua reſurrectione. Nullus enim depoſita morte lamentabilis vetuſtatis, novæ vitæ inæſtimabilem lætitiam inchoando reſurrexit a mortuis, quia homo Dominus Jeſus Chriſtus fuit primogenitus mortuorum, quia devicto mortis imperio coronatus eſt, diademate nova incorruptibilitatis. Quis enim debuit prior vincere mœſtitiam inveteratæ mortis, & inchoare lætitiam noſtræ perpetuitatis, niſi qui habet clavem reſerandi aditum æternitatis? Ipſe enim tamquam auctoritatem habens poterat Angelis præcipere: Attóllite portas principes veſtras, & elevamini portæ æternales: Nam per meum ſanguinem facta eſt reparatio concordiæ humilis & utilis, & relaxatio vindictæ judicialis. Nunc ergo amoto gladio flammeo de porta paradiſi, volo ut fiat reſeratio januæ cœleſtis, quia ego ſum Dominus virtutum, qui per proprium ſanguinem devicto diabolo acquiſivit regnum cœleſte. Et ideo non inquantum Deus, ſed inquantum homo ipſe eſt rex gloriæ. De iſta autem novitate dicitur: Chriſtus reſurgens a mortuis primitiæ dormientium, quoniam quidem per hominem mors, & per hominem reſurrectio mortuorum. Et ſicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificabuntur. Ita Apoſtolus tamquam prudens, & diſcretus exprimit primitias novitatum, quas poſt habuit in reſurgendo. Primo ne conſolatio diſſolvatur in lætitiam proponit miſeriam mortis, quæ eſt materia deſolationis, cum dicit: per hominem mors. Secundo ne deſolatio abſorbeatur in triſtitiam, medicinam reſurrectionis, ſubjungit, quæ eſt materia conſolationis, cum ſubjungit:

Pſalm. 23 — *Gen. 3* — *1 Cor. 15* — *Ibid.*

&

& per hominem Chriſtum reſurrectio mortuorum. Ut ergo unum ex altero mitigetur, & quælibet mors trahat occaſionem a fraudulentia hoſtis (tamen cauſa, ſive originem habet ab arrogantia mentis, & conſummationem a concupiſcentia carnis) ideo dicitur: Sicut in Adam omnes moriuntur, merito ſuæ prævaricationis, ſed medicina mortis eſt per divinam miſericordiam merito dictæ paſſionis. Unde prima & immediata cauſa mortis non eſt Deus, cum ſit ſumme ens, & indeficiens, & mors ſit maximum inter omnes defectus pœnalitatis, ſed voluntas cadens a rectitudine, & perpetuitate juſtitiæ, ſicut dicitur: Deus mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum. Juſtitia enim perpetua eſt, & immobilis. Injuſtitia enim aquiſitio eſt mortis. Secundo Chriſtus in ſua reſurrectione habuit virtuoſitatem propriæ poteſtatis. Non enim indiguit ſuffragio orationis devotæ nec adminiculo adminiſtrationis angelicæ quamvis uſus ſit obſequio cœleſtis juſtitiæ, & de hoc dicitur in Pſalmo: Propter miſeriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam, dicit Dominus. Pauperes & inopes erant ſancti patres in lymbo poſiti, quia in carcere teterrimo, non habentes, unde ſe redimerent: & ideo valde miſeri, & gementes affectuoſis deſideriis anhelabant accelerari illud beneficium reſurrectionis, quorum vota exaudiens dicit Dominus: Nunc exurgam, loquitur in prima perſona, quaſi poteſtatem habens ponendi animam ſuam in paſſione, & iterum ſumendi eam in reſurrectione. Sed dicet forſitan naturalis philoſophus: quo modo poterit hoc fieri, ut corpus animale, & ex contrariis compoſitum ſit indiſſolubile, & perpetuo durabile? Et Theologus: Si vis ut argumentum tuum in omni materia teneat, ad multa inconvenientia te adducam. Nam primo vis quod Deus non poſſit plus, quam

Cauſa mortis. *Sap. 1* *Pſalm. 11*

A natura, & opifex pluſquam opus; quod inconveniens eſſe nullus dubitat. Arguit etiam ſic: Eſt impoſſibile ſecundum naturam: ergo eſt impoſſibile ſimpliciter. Conſequens non ſequitur. Secundum inconveniens eſt, quod tu vis quod natura habeat virtutes occultas, ut in adamante attrahere ferrum, & in ſalamandra, quæ conſervatur in igne, & in multis aliis. Deus autem vis quod non habeat virtutem, niſi quam tuis oculis poſſis conſpicere, quod maximum inconveniens eſſe conſtat, cum parva ſint, quæ videmus opera Dei,

B & infra abſcondita ſunt majora his ſicut dicitur. Tertium inconveniens eſt, quod vis quod Deus promiſerit obebientiam naturæ, quod ſi verum eſſet non illuminaſſet cœcum, non mundaſſet leproſum, non ſuſcitaſſet mortuum. Quarto ſupponis falſa, procedis per inconceſſa, dicendo corpus animale eſſe, & ex contrariis compoſitum, quia non animale, ſed ſpirituale, & ab omni contrarietate elevatum per habitum gloriæ, & diſpoſitum ab anima in perpetuum in vita conſervari. Sententia horum verborum poteſt elici ex verbis Auguſtini, in epiſtola ad Coloſſenſes, ubi dicit ſic: Ex conſuetudine operum expertorum, opera Domini inexperta infirmitas humana garrit acrius, dicens: Si caro

Eccli. 43

C eſt, & ſanguis, ſi ſanguis, & ceteri humores, & ſi ceteri humores: erga corruptio. Eodem modo dicit: Si flamma eſt, ardet, ſi ardet, urit: ergo tres pueros in camino ignis incendit. Si ergo credis id miraculum, quare de rebus mirabilibus ambigis, quod ſi non credis, Judæorum eris cæcior cæcitate. Valet ergo divina potentia de corporali natura manente, auferre quas voluerit qualitates, ac per hoc valet mortalia membra mortalitate ſemota ſtabilire vigore, ut vera ſit effigies, nulla ſit labes, vera ſit motio, nulla ſit fatigatio, vera comedendi poteſtas, nulla eſuriendi neceſſitas.

Tertio

Digitized by Google

Tertio erat deſideranda reſurrectio A iſta, propter exemplaritatem noſtræ reſurrectionis, ſive neceſſitatis. Chriſtus caput, & exemplar noſtræ reſurrectionis ad hoc reſurrexit, ut nos ejus membra de noſtra reſurrectione certificaret, alioquin monſtruoſa res eſſet, ſi caput reſurgeret ſine membris. Et propter hoc arguebat Apoſtolus valde bene, & efficaciter contra illos, qui negabant
1 Cor. 15 reſurrectionem, dicens: Si mortui non reſurgunt, nec Chriſtus reſurrexit: Si ergo neceſſe eſt Chriſtum reſurrexiſſe, quia ante fuit, hoc impoſſibile eſt non fuiſſe: neceſſe eſt B ergo mortuos reſurgere. Unde ſtatim ſequitur: Oportet autem hoc corruptibile induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Unde ad inſerendam cordibus fidelium fidem reſurrectionis, & ad amovendam ambiguitatem diffi-
1 Theſſ. 4 dentiæ, & deſperationis, dicit: Si enim credimus quod Jeſus mortuus eſt, & reſurrexit: Ita & Deus eos qui dormierunt per Jeſum adducet cum
Job 19 eo. Hanc ergo firmam fiduciam cum beato Job habentes non debemus propter alicujus boni Chriſtiani mortem contriſtari, ſicut & ceteri, qui ſpem non habent. Secundo ſequitur captivi hominis perfecta liberatio, cum ſubdit: C *Salvum me fac*, perfecte namque Chriſtus miſerum hominem liberavit, ſive ſalvavit, eo quod, Primo ſalvavit eum ab offenſione totalis culpæ per infuſionem juſtificantis gratiæ. Secundo ſalvavit eum ab obligatione reatus pœnæ, per tolerationem mortis ſatisfactoriæ. Tertio liberavit eum complete, in generali reſurrectione a calamitate corporalis miſeriæ, per collationem reformantis gloriæ. Primo ſalvavit eum ab offenſione totalis culpæ, per infuſionem juſtificantis gratiæ. Et de
Epheſ. 2 hoc dicitur: Deus autem qui dives eſt in miſericordia, propter nimiam charitatem qua dilexit nos, cum eſſemus mortui peccato, convivificavit nos in Chriſto, cujus gratia eſtis ſalvati. Vere dives, & ſuperabundans fuit Deus pater in miſericordia, quando ad omnimodam charitatem, & dilectionem, quam erga nos habuit, voluit mortuos in peccatis vivificare, & ſalvare a morte quorumlibet peccatorum, infundendo nobis vitam gratiæ merito paſſionis filii ſui unigeniti. Certe ſi torrens tantæ dulcedinis attingit Chriſtianas animas, non eſt locus ingratitudinis, immo præ nimia devotione dilectionis continuæ redderet gratiarum actiones multifariam. Similiter de hoc dicit Angelus Virgini: Ipſe eſt Matt. 1
qui ſalvum faciet populum ſuum a peccatis eorum. Secundo ſalvavit Iſa. 63
ab obligatione reatus pœnæ, per tolerationem mortis ſatisfactoriæ ſicut dicitur. Quis eſt iſte, qui venit de Edom tinctis veſtibus de Boſra: ipſe formoſus in ſtola ſua, gradiens in multitudine virtutis ſuæ. Ego qui loquor juſtitiam, & propugnator ſum ad ſalvandum, quare ergo rubrum eſt indumentum tuum, & veſtimenta tua ſicut calcantium in torculari? Torcular calcavi ſolus, & de gentibus non eſt vir mecum. Angelici namque ſpiritus videntes ipſum formoſum in ſua ſtola gredientem in multitudine virtutis ſuæ præ nimia admiratione prorumpunt in hæc verba. Edom enim interpretatur ſanguinolentus, tinctis veſtibus ex abundanti aſperſione proprii ſanguinis, qui fluxit de manibus, & pedibus in crucifixione, de capite in coronatione, de toto corpore in flagellatione. Et de corde in lateris apertione. Quis eſt iſte qui Joan. 19
venit de Boſra, de loco tribulationis, & anguſtiæ? Boſra anguſtia interpretatur. Reſpondit eis Jeſus: Ego qui loquor juſtitiam verbo proferendo, & facto adimplendo. Nam mortem ſuſcepi propter inflexibilem rigorem prævenientis juſtitiæ ratione primæ prævaricationis, & propugnator ſum ad ſalvandum patres veſtros de lymbo inferni, propter immutabile decretum, ſive juſjurandum politicum, quod juravit Deus Pater ad Abraham, daturum me

Digitized by Google

Luc. 1 me in pretium liberationis. Ut ſine timore populus meus de manu dæmonum liberatus, libere ſerviat Deo, & ideo rubrum, & ſanguinolentum eſt indumentum mei corporis. Et veſtimenta, ideſt, membra mea compreſſa ſunt, ſicut calcantium racemos in torculari, eo quod torcular eſt vas aptum ad premendum racemos mortis, & anguſtiæ. Calcavi ſolus, ut de meo ſanguine compreſſo ex toto corpore ſolveretur debiti reatus pœna pauperrimi hominis. Unde Pſ. Liberavit pauperem a potente, & pauperem cui non erat adjutor: parcet pauperi, & inopi, & animas pauperum ſalvas faciet rex noſter Jeſus Chriſtus ante ſæcula operans ſalutem in medio terræ. Tertio ſalvabit hominem in generali reſurrectione a calamitate corporalis miſeriæ, per collationem reformantis gratiæ, vel gloriæ. Et de hoc dicitur: Salvatorem expectamus Dominum Jeſum Chriſtum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ configuratum corpori claritatis ſuæ. Qui enim vult, ut configuretur corpus ſuum claritati corporis Chriſti in patria, debet primo in via ad exemplum Chriſti ſuum corpus conterere jejuniis, & humilitare afflictionibus, & etiam ſubmittere vilibus ſervitutibus: quia tanto in gloria ſurget claritati corporis Chriſti conformior, quanto pro ejus amore fuit vita iſta humilior. Tertio in verbo propoſito notatur diabolicæ poteſtatis miſeria, vel juſta exterminatio, cum ſubinfert: *Quoniam tu percuſſiſti omnes adverſantes mihi, ſine cauſa.* Dicitur autem diaboli exterminatio juſta triplici de cauſa. Primo propter doloſitatem deceptionis, & fraudulentiæ in uſurpando dominationem hominis primi. Secundo propter malignitatem præſumptionis, & injuſtitiæ, in ſuggerendo occiſionem innocentis Chriſti. Tertio propter rectitudinem æquitatis juſtitiæ, in non patiendo perturbationem ordinis univerſi. Unde juſtum fuit, ut exterminaretur diaboli poteſtas, tum quia

Pſal. 71

Pſalm. 37

Phil. 3

A doloſe, & fraudolenter uſurpavit dominium primi hominis, tum quia injuſte, & nequiter perſuaſit mortem Chriſti innocentis, tum quia æquitatis divinæ juſtitiæ non debebat pati deordinationem totius univerſi. Primo juſta fuit diabolicæ poteſtatis exterminatio, propter doloſitatem deceptionis, & fraudolentiæ in uſurpando dominium primi hominis. Et de hoc poteſt exponi illud: Orietur ſtella ex Jacob, & conſurget virga ex Iſrael, & percutiet duces Moab, vaſtabitque omnes filios Seth: Et erit Idumæa poſſeſſio ejus. Stella iſta eſt virgo Maria propter refulgentiam virtutum gratiarum: B ſed virga habens virilitatem ad expugnandum, ut fiat miſeris adjutorium, eſt Dominus noſter, qui virtute proprii ſanguinis percuſſit infernales duces ſuperbi Moab, & arte ſuæ multiformis ſapientiæ fallens fraudem proditoris diaboli, per mortis inductionem, abſtulit ſibi captivum hominem, quem poſſidebat, & medelam ſalutis inde tulit, ſcilicet de ligno, hoſtem unde læſerat decipiendo. De hoc ſimiliter dicitur in prædicto themate: *Exurge Domine ſalvum me fac.* Secundo fuit juſta diabolicæ poteſtatis exterminatio propter malignitatem præſumptionis juſtitiæ, in perſuadendo mortem innocentis Chriſti. C Unde dicit Abacuc: Percuſſiſti caput de domo impii, denudaſti fundamentum, uſque ad collum. Maledixiſti ſceptris ejus capiti bellatorum ejus venientibus, ut turbo ad diſpergendum me. Quia diabolus perſuadendo ejus infernalibus membris venientibus, ut turbo ad diſpergendum innocentem, ut crucifigerent eum: ideo juſtum fuit, ut ipſe diabolus caput infernalis domus percuteretur poteſtate, & dominio proprii ſervi denudaretur, & privaretur. Tertio juſta fuit diabolicæ poteſtatis exterminatio propter æquitatem rectitudinis juſtitiæ, in non patiendo perturbationem ordinis univerſi. Unde: Dextera

Num. 24

Abac. 3

Exod. 15

Digitized by Google

tera tua Domine percuſſit inimicum & in multitudine gloriæ tuæ depoſuiſti adverſarios meos: miſiſti iram tuam, & devoravit eos quaſi ſtipulam. Æquitas enim divinæ juſtitiæ ordinem univerſi conſervari jubet, & perturbari vetat. Unde ne diabolus de ſua malitia, & peccato per quod turbaverat totum univerſum, reportaret commodum, dignum fuit percuti, privari, & puniri. Et propter hoc dicitur; Pavebit Aſſur virga percuſſus. *Iſa. 30* Aſſur diabolum ſignat, qui paveſcit cum percutitur virga divinæ æquitatis. Rogemus, &c.

SERMO II.

Pſal. 56 E*Xurge gloria mea, exurge pſalterium*, &c. Ecce quam amabiliter & dulciter pater alloquitur filium de ſua reſurrectione. Nam ſecundum Gloſſam verba iſta pii ſunt patris ad filium, vel divinæ naturæ ad humanam, &c. *Exurge*, ad divinam gloriam magnificandam, ad Angelicam ruinam reparandam, ad humanam miſeriam ſublevandam, ad diabolicam maliciam diſſipandam. De primo dicitur hic: *Exurge gloria mea exurge pſalterium*, &c. Chriſtus enim eſt gloria patris in reſurrectione. Fuit tunc pſalterium, & cithara in paſſione: Sicut enim in hujuſmodi inſtrumentis chordæ ſuper lignum tenduntur, ſic membra, & nervi Chriſti ſuper lignum crucis. Unde Eccleſia compatiendo cantat: Tenſa laxa viſcera. O quam dulces ſonos, quos de chorda cordis reddidit hæc cithara, dum Chriſtus in cruce loquebatur octo verba! Duas chordas pro malis, duas pro bonis, duas pro toto mundo, duas pro ſemetipſo. Tangens pro *Joan. 19* bonis ergo primus ſonus eſt: Mulier ecce filius tuus. Secundus: Ecce mater tua. Oſtenditur autem in his, quam ſpecialem curam bonorum habeat Chriſtus. Item pro malis, primus. Pater dimitte illis, &c. Secundus: Hodie mecum eris in paradiſo. *Luc. 23* Hoc enim ſono omnibus impiis ſpem dedit. Item pro toto mundo, primus: Sitio, ideſt, deſidero fidem & *Ibidem.* ſalutem. Secundus: Conſummatum *Joan. 19* eſt, quidquid ſcilicet pro redemptione mundi debui pati. Item pro ſe primus: Deus meus ut quid me dereliquiſti. Secundus: Pater in manus *Matth. 27* tuas. De ſecundo. Pſalmus: Tu *Pſal. 10* exurgens miſereberis Sion, quia tempus miſerendi ejus, quia venit tempus: quoniam placuerunt ſervis tuis, lapides ejus, &c. In hoc miſereberis cœleſtis Sion, ut exurgas, & reædificetur per fidem reſurrectionis tuæ. De lapidibus ejus, qui ſervis tuis, *4 Reg. 12* ideſt, Angelis placent, pretioſe enim empti ſunt, dicitur quod de pecunia templi emebantur lapides exciſi de lapidicinis ad inſtaurandum Domini templum. Templum eſt corpus Chriſti: Solvite templum &c. Pecunia hu- *Joan. 2* jus templi, qua empti ſunt hujus lapides vivi, eſt ſanguis Chriſti: Non corruptibilibus, &c. Auguſt. Sangui- *1 Pet. 1* ne ſuo nos emit, ſanguine agni immaculati emit, ſanguine unigeniti Filii Dei emit. Tres dicit eſſe lapidicinas. Mundum, infernum, ſepulchrum. De prima lapides exciduntur in converſione impiorum. De ſecunda, in liberatione in lymbo captivorum. De tertia: in reſurrectione mortuorum. In primam deſcendit Chriſtus in corpore, & in anima. In ſecundam in anima. In tertiam in corpore, de qua hodie corpus ſuum excidit, & multa corpora ſanctorum, quæ ſurrexerunt cum eo. Quicumque ergo lapides ſic per bonam vitam aptati fuerunt, ut ſervis tuis placeant, in ædificium cœleſtis Sion ponentur. Noli ergo negligere tempus ædificandi. Auguſtinus: Nunc eſt tempus ut ædificetur Sion, nunc intrant lapides in ſtructuram. Perfecto ædificio, & dedicata domo, quid curris ſero quæſiturus, inaniter petiturus, fruſtra pulſaturus, foris remanſurus. Væ lapidibus, qui non placent ſervis iſtis. Deſcenderunt in profun- *Exod. 15* dum quaſi lapis. De tertio, Pſalmi- *Pſalm. 11* ſta: Propter miſeriam, & gemitum; &c. De gemitu dic, & de miſeria beatæ Virginis, & Magdalenæ, & diſci-

diſcipulorum pro morte Chriſti, quo
modo Jacobus ſe juraverat non co-
meſturum panem, donec Chriſtus re-
ſurgeret, immo certe pro ſublevanda
totius mundi miſeria Chriſtus reſur-
rexit. Niſi enim a morte reſurrexiſ-
ſet, mundus in eum non credidiſſet
& ſic in triplici miſeria permanſiſſet.
Prima eſt gravis in hoc mundo: Si
Job 10 impius fuero, væ mihi eſt: ſi juſtus
non levabo caput, ſaturatus afflictio-
ne, & miſeria. Secunda eſt gravior
Soph. 1 in judicio: Dies calamitatis & miſe-
riæ. Totus mundus non poſſet nar-
rare miſerias malorum in die judicii.
Job 10 Tertia graviſſima in inferno: Dimit-
te me, ut plangam, &c. uſque, ter-
ram miſeriæ, & tenebrarum. De
Pſalm. 67 quarto, Pſalmiſta: Exurgat Deus &
diſſipentur, &c. Fugiant dæmones,
fugiant æquitatem, qui fugerunt pe-
ditem animam Chriſti. De equo cor-
poris deſcendens in morte dæmones
fugavit. Cum ergo in reſurrectione
ad equum redierit, magis timeant &
fugiant. Fugiant autem non ſolum
dæmones, ſed etiam eorum armigeri
homines impii & infideles. Fugiant
Hier. 4 certe gehennam, & pœnitentiam: A
voce equitis, & mittentis ſagittam
fugit omnis civitas. Eques eſt Chri-
ſtus. Civitas, mundus. Sagitta, dam-
nationis ſententia de arcu judicii ſu-
per impios mittenda. Pſalmiſta: ut
Pſalm. 59 fugiant a facie, &c.

SERMO III.

Pſal. 85 F*ac mecum ſignum in bonum.* Ver-
bum illud eſt filii ad patrem pro
ſua reſurrectione moventis. O mi
ſancte Pater fac mecum ſignum Jo-
næ prophetæ, quod jam factum eſt
in capite, & adhuc fiet in membris.
Bonum ſignum eſt reſurrectio Chriſti.
Eſt enim ſignum gloriæ ejus in cœlo,
ſignum miſericordiæ in mundo, ſi-
gnum victoriæ in inferno, ſignum
juſtitiæ in judicio. Reſurrectio ita-
que Chriſti ſignum eſt glorificationis
Num. 17 ejus, & noſtræ per ipſum. Refert
virgam Aaron in tabernaculum teſti-
monii, ut ſervetur in ſignum. Nota
A quomodo magorum virgis in aridita-
te permanentibus, virga Aaron cito
floruit. Unde & ipſe, & filii ejus ex-
altati fuerunt. Quod exponit Greg.
in Gloſſa de Chriſti reſurrectione.
Virga enim arida fuit caro Chriſti in
morte. Arida utique propter ſangui-
nis extractionem, & ſpiritus emiſſio-
nem. In flore autem gloria corporis
reſurgentis ſignificatur. Pſ. Refloruit *Pſal. 27*
caro mea. Bene poteſt autem Chri-
ſtus dicere: Ego flos campi. Flos
orti clauſus eſt. Flos campi com- *Cant. 2*
munis eſt. Ita Chriſtus commu-
nis eſt omnibus. Quidam tamen di-
cunt quod flos campi dicitur quidam
parvus flos valde rubicundus habens
B quinque folia, ſicut Chriſtus quin-
que vulnera rubicunda. Aron au-
tem Chriſtum ſignificat ſummum ſa-
cerdotem. Virga igitur arida floruit,
quando caro Chriſti mortua reſurre-
xit. Et hoc eſt ſignum exaltationis
Aaron, & filiorum ejus, ideſt, Chriſti
& Chriſtianorum in æterna gloria.
Virgæ autem reliquæ corda noſtra ſi-
gnificare poſſunt, quæ uſque ad diem
noviſſimum permanent in ariditate
incinerationis: Oſſa arida, &c. ſed in *Ezech. 37*
die noviſſimo pulcherrime florebunt
per gloriam reſurrectionis. Pſalm.
Juſtus ut palma florebit. Auguſt. Vi- *Pſalm. 91*
dete fratres ſi plantati eſtis in domo
Domini, ſi vultis florere ſicut pal-
C ma, & multiplicari ſicut cedrus li-
bani, & non areſcere ſicut fœnum,
ſole cadente, ſicut ii, qui videntur
florere, ſole abſente. Heu tunc de
iſtorum virgis, id eſt de malorum
corporibus non flores, ſed quaſi ſer-
pentes, & dracones fient, quando ma-
li plus quam ſerpentes, & dracones
abominabiles, & horribiles reſurgent.
De ſecundo: Sicut fuit Jonas ſignum *Matt. 12.*
Ninivitis, ita erit filius hominis ge-
nerationi iſti. Sicut enim fuit Jonas
in ventre ceti tribus noctibus, uſque
in corde terræ, ideſt, in inferno.
Unde ſuper illud: Projeciſti me in *Jonæ 2.*
profundum in corde maris, &c. Gloſ-
ſa interlinearis, ideſt, in inferno,
pro quo in Evangelio habetur in cor-
de terræ, ideſt, in inferno, & ita
in-

Digitized by Google

infernus in medio terræ eſſe perhibe- A tur. Unde terræ amatores, qui per avaritiam in corde glutiunt, ipſi tandem a corde terræ, ideſt, in inferno glutientur, per ventrem ergo ceti abyſſus inferni ſignificatur. Et bene: ſicut enim multa millia aloſarum ſunt in ventre ceti, ita multa millia animarum in inferno: Dilatavit infernus animam ſuam, &c. Cuſtodiat nos Deus ne in iſtum ventrem horrendum veniamus. De hoc ventre poſt triduum Jonas evomitur in aridam, & tertio die Chriſtus ab inferis ad immortalitatem reſurrexit. Et certe non ſolum de ventre inferni hodie egredietur, ſed omnium juſtorum animæ, quæ per multa annorum millia devoratæ in hunc ventrem deſcenderant, hodie cum Chriſto evomuntur, & magna pars vacua relinquitur. Unde de diabolo dici poteſt illud: Divitias, quas devoravit, etiam evomet, & de ventre illius extrahet eas Deus, ideſt, de inferno. Greg. Deſcendit ad inferos, ſolos illos per gratiam ſuam liberavit, qui eum & venturum eſſe crediderunt, & præcepta ejus vivendo tenuerunt. Sicut autem poſt ſignum in Jona factum, Ninive per Jonam converſa eſt, ita poſt reſurrectionem Chriſti mundus, qui per Ninive ſignificatur, per Chriſtum, & ejus Apoſtolos converſus fuit. Ex hoc enim mundus in eum C credere, & ſperare vere potuit, quia ipſum tam potenter reſurrexiſſe audierunt. Unde ſuper dictum verſum: *Fac mecum ſignum in bonum*, dicit Gloſſa: Reſurrectio Chriſti ſignum eſt, quo virtus Dei declaratur, ſpes credentium confirmatur.

Iſa. 5 · *Job 20* · *Greg. in Reg. lib. 6 cap. 179 in d. 15*

SERMO IV.

Pſalm. 85

FAc mecum ſignum in bonum. Sicut hodie dictum fuit, reſurrectio Chriſti non ſolum ſic eſt ſignum gloriæ ejus in cœlo, vel miſericordiæ in mundo, ſed etiam victoriæ in inferno. Quo modo enim tam potenter de inferno ad reſurgendum exiviſſet niſi tyrannos inferni primus viciſſet? De hoc tertio ſigno: Ipſe eſt liberator atque ſalvator faciens ſignum in cœlo, & in terra, qui liberavit Danielem de lacu leonum. Daniel Chriſtum ſignificat, interpretatur enim judicans, Chriſtus enim pro peccatis hominum fecit Deo Patri judicium ſatisfactionis in cruce, & faciet judicium condemnationis in fine: Omne judicium dedit Pater Filio. Per lacum infernus ſignificatur: Tu in ſanguine teſtamenti emiſiſti vinctos de lacu, in quo non eſt aqua. Gloſſa: In quo non eſt ulla refrigerans miſericordia, quam dives quærebat: Intingat extremum digiti ſui in aquam, &c. ſeptem leones vero ſunt dæmones: Tam- B quam leo rugiens, &c. Septem leones dicuntur, qui per ſeptem vitia capitalia hominibus dominantur. Deſcendente ergo Daniele, ideſt, Chriſto in lacum inferni ſicut agnus coram leone, ita iſti leones coram agno tremuerunt, neque Danielem Chriſtum invadere præſumpſerunt. Ecce ergo magnum ſignum Daniel, de lacu leonum victor exivit, &, Chriſtus ab inferis victor dæmonum reſurrexit. Non ſolum certe de lacu exivit, ſed etiam vinctos ſecum duxit. Gregor. Illos ex inferni clauſtris rapuit, quos ſuos in fide & actibus recognovit. Sed nota quod damnum, quod per Danielem leones habuerunt, in perſecutoribus Danielis in lacum miſſis ferociſſime vindicaverunt. Cave ergo perſecutor Danielis noſtri. Cave peccator inimice Jeſu Chriſti. Cave pœnitendo in hoc mundo, ne Leones infernales damnum eis per Chriſtum illatum atrociſſime in te vindicent in inferno. De quarto nota quod reſurrectio Chriſti ſignum eſt juſtitiæ in judicio. Unde cum ſub figura futuri judicii flagello de funiculis facto Chriſtus ejeciſſet vendentes, & ementes de templo, dixerunt Judæi: Quod ſignum oſtendis nobis, quia hæc facis? Reſpondit Jeſus, & dixit eis: Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Ecce reædificationem templi in triduo, ſignum dicit eſſe judicii ſui, quod fiet in fla-

Dan. 6 · *Joan. 5* · *Zach. 9* · *Luc. 16* · *1 Petr. 5* · *Joan. 2*

flagello. Templum ergo corpus Chriſti: de quo: Portæ fluviorum apertæ ſunt, templum ad ſolum dirutum eſt. Portæ autem fluviorum ſunt vulnera Chriſti, e quibus fluxit ſanguis Chriſti, & ſalus mundi. De illa autem media porta duo fluvii venerabiles exierunt, videlicet de porta vulneris in latere: Continuo exivit ſanguis, & aqua. Templum ergo, ad ſolum dirutum fuit, quando corpus Chriſti flagellis, & ſpinis, clavis, & lancea laceratum extitit, & ſic ſolutum fuit miſerabili ſolutione templum corporis Chriſti in ejus paſſione. Sed reædificatum eſt tertio die reſurrectionis. Illud ergo idem templum, & non aliud, illud idem corpus, quod ſolutum fuit tam miſerabiliter, idem reædificatum fuit tertio die mirabiliter. Auguſtinus: Ille qui flagellatus eſt, qui conſputus eſt, ille qui ſpinis coronatus eſt, ille qui colaphis cæſus, ille qui in ligno ſuſpenſus eſt, ille qui in cruce mortuus eſt, ille qui in lancea percuſſus, ille qui ſepultus, ille eſt qui reſurrexit. Et hæc feſtina, & mirabilis, & potentiſſima reædificatio ſignum eſt poteſtatis ejus in judicio. Qui quia cum tanta potentia reſurrexit de ſepulchro, ſignum eſt quod cum magna poteſtate veniet de cœlo tunc flagello ſuæ diſtrictionis ejiciet reprobos, præcipue ſimoniacos. Funiculi autem, ex quibus hoc flagellum paratur, peccata hominum ſunt. Pſalmus: Funes peccatorum circumplexi ſunt me, quaſi funiculos ad ſeipſos flagellandos Domino miniſtrant qui peccatorum reſtes faciunt, quos non faciunt niſi inſani. Nunc ergo chariſſimi quæramus bene vivendo Dominum tam mitem in ſua reſurrectione, ne inveniamus ipſum tam ſeverum in noſtra reſurrectione. Bernardus: Vitam veſtram fratres componite: qui mitis reſurrexit ex morte, quam diſtrictus judex veniat, prævidete.

Num. 2 · *Joan. 19* · *Pſalm. 118*

SERMO V.

Jeſum quæritis Nazarenum crucifixum, ſurrexit, non eſt hic. Commemoratio hic fit paſſionis Chriſti, & reſurrectionis. Sed de reſurrectione videamus, de qua dicit Angelus: *Surrexit non eſt hic.* Surrexit autem glorioſiſſime, veriſſime, potentiſſime, utiliſſime. De primo: Dormivit autem Samſon uſque ad medium noctis, & inde conſurgens apprehendit ambas portæ fores, & portavit ad verticem montis. Samſon interpretatur ſol eorum, & ſignificat Chriſtum, qui etiam corpore ſole clarior fuit in reſurrectione. Quid mirum? omnes enim juſti claritatem ſolis habebunt: Tunc juſti fulgebunt ſicut ſol, &c. Anſelm. In illa vita pulchritudo juſtorum ſolis plenitudini, quæ ſeptempliciter quam modo ſit, ſplendidior erit, adæquabitur. Nota ergo quod in ſplendore ſolis ſignificatur dos claritatis, in perpetuitate ſolis dos impaſſibilitatis, in virtute ſolis activa (ſol enim penetrat integrum vitrum) dos ſubtilitatis, in celeritate ſolis, dos agilitatis, immo ſole celeriores erunt ſancti. Anſelmus: Velocitas agilitatis tanta nos concomitabitur, ut ipſis Angelis Dei æque celeres ſimus, qui a cœlo ad terras, & econtrario dicto citius dilabuntur. Samſon igitur noſter Chriſtus dormivit ſomno mortis, a quo in reſurrectione ſurrexit, qui non totam civitatem infernalem, ſed tantum fores, ideſt eos, qui in lymbo, quaſi in foribus erant, ſecum in montem cœli tulit. Ambas quoque fores tulit, quia juſtos utriuſque ſexus ſecum duxit. De ſecundo: Invenerunt congregatos undecim, &, qui cum ipſis erant dicentes, quod ſurrexit Dominus vere, &c. Dicunt, vere. Sed unde hanc veritatem ſciebant? Certe Chriſtum audiendo: Ego ſum, nolite timere. Item videndo. Tunc aperti ſunt oculi eorum, & cognoverunt eum. Item tangendo: Infer digitum tuum huc. Gregorius: Ille dubitando cicatrices vulnerum tetigit, &

Mar. 16 · *Jud. 16* · *Matth. 13* · *Luc. 24* · *Ibidem.* · *Ibidem.* · *Joan. 20*

Digitized by Google

& a noſtro pectore dubietatis vulnus A amputavit. Item corde ſentiendo: Nonne cor noſtrum ardens erat, &c. *Luc. 24* *1 Joan. 1* Unde: Quod audivimus, & vidimus oculis noſtris, quod perſpeximus, & manus noſtræ contrectaverunt de verbo vitæ, & vita manifeſtata, eſt, ſcil. cordis: Tu vero fac, ut cum Apoſtolis Chriſtum reſurgentem audias, verbo ejus obediendo: videas per fidem cognoſcendo: tangas, operibus attingendo: ſentias, corde diligendo. De tertio ſcribitur, ubi dicitur quod ſurrexit Judas Machabæus, & oſtenditur quam potenter ſurrexerit Judas, & inter cetera dicitur: *1 Mach. 3* Similis factus leoni in operibus ſuis & ſicut catulus leonis, &c. Judas B Machabæus Chriſtum ſignificat. Judas enim glorificans: Machabæus percutiens interpretatur. Chriſtus autem glorificat bonos, percutit malos: Quicumque honorificaverit me, ego glorificabo eum, &c. Chriſtus autem leo fuit, inferos invadendo, & catulus leonis in reſurgendo. Unde: *Gen. 49* Requieſcens accubuiſti, ut leo, & ut catulus leonis, ſecundum aliam litteram Gloſſæ. *Gloſſ. in hunc loc. Idem ſupr. ſerm. 2 de ſab. ſanct.* Dicunt Phyſici, quod catulus leonis cum fuerit natus, tribus diebus, & tribus noctibus dormit, deinde patris fremitu tremeſcens cubilis locus excitat dormientem. Sic Chriſtus in cubili ſepulchri paterna virtute excitatur: Ecce vicit leo de C tribu Juda. Unde etiam de illis ſanctis quatuor animalibus, quæ vidit *Apoc. 3* Joannes, Chriſtus ſignificatur, ſcilicet in homine, vitulo, leone, aquila. Deus eſt homo, naſcendo: eſt leo, reſurgendo: eſt vitulus, patiendo: eſt avis, alta petendo. De quarto, Pſal. *Pſalm. 131* Surge Domine in requiem tuam, &c. Auguſt. Arca ejus Eccleſia eſt, ſurrexit prior, ſurgat Eccleſia, non auderet ſibi in reſurrectione corpus promittere, niſi prius exurgeret caput. Ecce ex verbis Auguſt. patet utilitas reſurrectionis Jeſu Chriſti. Et bene per arcam ſignificatur. Sicut enim arca auro tegebatur, & veſtiebatur, ita Eccleſia auro immortalitatis, & æternæ claritatis in reſurrectione veſtietur. Sicut enim arca quando caſtra movenda erant, in quatuor angulis per circulos aureos elevabatur quaſi ad ſurgendum: ita Eccleſia ſecundum fidem quatuor Evangeliſtarum ſurget a quatuor plagis mundi: Mittet filius hominis Angelos ſuos cum *Matth. 24* tuba, & voce magna, & congregabit electos ejus a quatuor ventis cœli.

SERMO VI.

Ego ſum reſurrectio & vita. Hoc *Joan. 11* verbum convenit feſtivitati hodiernæ reſurrectionis Dominicæ. Chriſtus enim Jeſus virtute divinitatis & merito humanitatis, eſt reſurrectio ſua, & aliorum effective. Eſt autem reſurrectio ſua corporalis, fidelium ſpiritualis, omnium generalis. De prima: Recordamini quali- *Luc. 24* ter locutus eſt, &c. uſque & tertia die reſurget. Verba iſta ſunt duorum Angelorum. Unde nota, quod Angeli reſurrectionem Chriſti denuntiant, & ſignificant quadrupliciter, videlicet per habitum, per verbum, per factum, per ſitum. Per habitum. Unde ibi duo Angeli apparuerunt in veſte fulgenti ad ſignificandam gloriam humanitatis, qua in reſurrectionem veſtitus eſt filius Dei. Quod etiam ſignificatur in transfiguratione, de qua dicitur: Veſtitus ejus albus *Luc. 9* refulgens. Gregor. Candor enim veſtis ſplendorem noſtræ denuntiat ſolemnitatis. Item per verbum. Unde dicunt: Recordamini, &c. Surrexit, *Marc. 16* non eſt hic. Item per factum. Un- *Matth. 28* de Angelus revolvit lapidem, ut videndo non ſolum audiendo certificentur de reſurrectione. Myſtice autem ſignificatur, quod quando lapis infidelitatis de corde tollitur, reſurrectio verius creditur. Item per ſitum: Viderunt juvenem ſedentem a *Mar. 16* dextris, dicitur de duobus Angelis, *Joan. 20* quod unus ad caput, & unus ad pedes ſedit, in quo ſignificatur quod ille, cujus reſurrectionem nuntiabant, jam non in ſiniſtra tranſitoriæ vitæ, ſed in dextera vitæ perpetuæ eſt, & ſimul ibi eſt cum capite divinitatis,

tis, & pedibus humanitatis. De ſecunda: Ecce hic poſitus eſt in ruinam, & in reſurrectionem multorum in Iſrael. Reſurrectio iſta fit a morte culpæ. Debet autem fieri ad imitationem reſurrectionis Chriſti, cujus reſurrectio fuit matutinalis, integralis, ſocialis, immortalis. Fuit itaque matutinalis: Surgens Jeſus mane, &c. Sic tu non ſero ſed mane reſurge a peccatis: Qui mane vigilabunt ad me, &c. Ne tardes converti ad Dominum, &c. Item integralis. Unde neque manum, neque pedem reliquit Chriſtus in ſepulcro, immo poſt reſurrectionem oſtendit manus, & pedes: ſic tu a peccatis totus reſurgas: Totum hominem ſanum feci in Sabbato. Qui ergo adhuc manus operum, vel pedes affectuum mortuos habet, vel qui converſus injuſta bona, vel odium vel aliud vitium non reliquit, nondum reſurrexit. Deus enim nullum reſuſcitat, niſi integraliter. Auguſt. Numquam Dominus aliquem ſanavit, quem omnino non liberavit, totum enim hominem vere ſanavit in ſabbato. Item ſocialis: Multa corpora ſanctorum, qui dormierant, ſurrexerunt. Sic & merita tua per peccatum extincta tecum reſurgent in converſione. Auguſt. Pœnitentia non ſolum dimittit peccata, ſed etiam reſtituit ablata. Sicut autem cum Chriſto non omnia corpora, ſed multa ſurrexerunt, ita tecum non omnia, ſed in charitate facta bona opera vivificantur. Verſus:

Illa reviviſcunt, quæ a vivis facta fuerunt.

Vel aliter poteſt dici quod localis dicitur reſurrectio animæ, quia ſocios culpæ immo quoslibet familiares ſecum trahere debet ad vitam, ſicut Noe, Loth, Moab ſuas familias ſalvavit. Aug. Rape ad Deum quot potes, & dic eis: Tunc amemus. Item immortalis: Reſurgens ex mortuis jam non moritur: ſic & tu perſeveranter reſurgas in converſione, ut de cetero non moriaris tranſgreſſione. Pſ. Non moriar, ſed vivam: Si quis ſermonem meum ſervaverit, mortem non guſtabit in æternum. De tertia: Per hominem mors, per hominem reſurrectio mortuorum. Qualiter autem futura ſit reſurrectio dicitur ibidem: Omnes reſurgemus, &c. Ubi oſtenditur quod mortui reſurgent univerſaliter, diſſimiliter, celeriter, integraliter. Reſurgent utique univerſaliter. Unde ait: Omnes quidem reſurgemus: Vidi mortuos magnos, & puſillos ſtantes in conſpectu throni. Item diſſimiliter. Unde ſequitur: Sed non omnes immutabimur, ſcil. per gloriam reſurrectionis: Procedent qui bona fecerunt in reſurrectionem vitæ, &c. Item celeriter. Unde ſequitur: In momento, in ictu oculi, &c. Item integraliter. Unde ſequitur quod mortui reſurgent incorrupti, id eſt, ſine diminutione membrorum integri: Qui multiplicat gentes, & perdit eas: & ſubverſas in integrum reſtituit. Perdit per mortem, reſtituit per reſurrectionem.

Luc. 2; Mar. 16; Prov. 8; Eccl. 5; Joan. 7; Matth. 27; Rom. 6; Pſalm. 117; Joan. 8; 1 Cor. 15; Apoc. 20; Joan. 5; Job 12

FERIA SECUNDA
POST PASCHA.
SERMO I.

MANE *nobiſcum Domine, quoniam adveſperaſcit*. Libenter manent homines, ubi habent amicos, item ubi rogantur, item ubi epulentur, & eſt hoſpitium, item ubi pax eſt & ſecuritas: Ita Chriſtus ad manendum nobiſcum allicitur per charitatis amicitiam, per orationis inſtantiam, per mentis opulentiam, per pacis confidentiam. De primo: Si quis diligit me, ſermonem meum, &c. & pater, &c. uſque & manſionem apud eum faciemus. Magna promiſſio: Si Papa, vel Imperator apud te manſionem per diem facturus eſſet, quanta ſollicitudine te, & domum tuam ad hoc præparares? Ecce ſi diligis Deum, Deus tecum manet: Si etiam diligis proximum, omne

Luc. 24; Joan. 14

ne odium relinquendo, neque factis, neque verbis proximo nocendo, Deus tecum manet: Si diligamus invicem, Deus manet in nobis. Hic eſt Chriſtus, qui cum Maria & Martha libenter manſit, quæ eum tantum dilexerunt. in Maria eſt charitas, qua Deo inhæretur: in Martha vero charitas, qua proximo miniſtratur. Unde bene dicitur: Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo, &c. Igitur ſicut nullus ibi manere poſſet, ubi ſedenti nullus locus daretur, ſic nec Chriſtus ſine charitate in nobis manet. Charitas enim & ſedem, & locum ſedendi in anima præparat Deo. Aug. Charitas Chriſti cor pacificat, mentem in tentationibus roborat, & ut ſedes ſapientiæ ſit in anima juſti, quietem tribuit, & locum præparat. De ſecundo dicitur hic: *Coegerunt illum, dicentes: Mane nobiſcum Domine, quoniam adveſperaſcit*, &c. Quando finis vitæ noſtræ appropinquat, tunc adveſperaſcit. Sicut mane principium, meridies, medium, ita veſpera finis vitæ. Mane juventus, meridies virilitas, veſpera eſt ſenectus. Omnibus his temporibus ſi Dominum invitaremus, ipſe libenter exaudiret. Pſal. Veſpere & mane, & meridie narrabo, & annuntiabit, & exaudiet vocem meam. Si ergo neglexiſti eum invitare mane, invita veſpere, &c. Certe multi credunt mane, vel meridiem eſſe quibus jam veſpera eſt. Unde non decipiat quemquam flos juventutis, qui tam cito areſcit veſpere, Pſalm. Mane floreat, & tranſeat veſpere, &c. Aug. Decidat in morte, & dureſcat in cadavere, areſcat in pulvere. Dicamus ergo orantes mane, & rogemus nos: Mane nobiſcum, Chriſtum, ut Chriſtus roget nobiſcum manere ſpiritum ſuum: Ego rogabo patrem, &c. Sed certe non ſolum eſt oratione invitandus, ſed etiam lacrymis cogendus. Dicitur hic enim: *Et coegerunt illum*. Unde ſuper hoc dicit quædam Gloſſa: Oratio Dominum linit, lacryma cogit, hæc ungit, illa pungit. De tertio: Hodie

1 Joan. 4
Luc. 10
1 Joan. 4
Pſalm. 54
Pſal. 89
Aug. enar. in Pſal. 89 tom. 8
Joan. 14
Luc. 19

A in domo tua oportet me manere. Zachæus, cui hoc dicitur, erat princeps publicanorum, & illud bene ſcivit Dominus, quod apud divites bonum hoſpitium eſt. Dives hoſpitium eſt mens virtutibus opulenta. Vere enim divitiæ ſunt timor Domini, juſtitia, miſericordia, humilitas, caſtitas, patientia, &c. Talibus divitiis beata Virgo ſuper quamlibet animam puri hominis abundavit: Multæ filiæ congregaverunt divitias, &c. Et ideo in ejus hoſpitio Dominus libenter manſit. Si has divitias habes, multos per ipſas habebis amicos, ſc. Patrem, Filium & Spiritum ſanctum & Angelos: Divitiæ addunt amicos plurimos, a paupere autem, & hi,
B quos habuit, ſeparantur. Signum eſt divitis hoſpitii, ubi multa ad portam pauperibus dantur, & ibi libenter manet Dominus, alioqui non. Unde: Qui habet ſubſtantiam hujus mundi, &c. uſque quo modo charitas Dei manet in eo? De quarto: Quærebant Jeſum Judæi apprehendere, & exivit de manibus eorum, & abiit iterum trans Jordanem in eum locum, ubi erat Joannes baptizans primum, & manſit illic. Ecce fugit perſecutores, & inimicos ſuos, & manet ubi ſecurus videtur in loco baptiſmi in Bethania, quæ interpretatur domus obedientiæ. In illis enim
C baptizatis, qui obediunt prælatis, & Dei mandatis, manet Dominus, unde inimici ſui diabolus, & mundus eum non eiiciant, vel ubi domum mentis per ignem luxuriæ vel avaritiæ ſuper caput ſuum non crement, vel odio ſeu iracundia pacem pectoris non turbent: Remanſit puer Jeſus in Jeruſalem, quod interpretatur pacifica. In pace libenter manet Jeſus. Pſalmus: In pace factus eſt locus ejus. Sed pacificam & ſecuram non habet manſionem in pectore illo, ubi bona ſua in continuo ſunt periculo. Bernardus: Periclitatur caſtitas in deliciis, humilitas in divitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam ſæculo.

Prov. 31
Prov. 19
1 Joan. 3
Joan. 10
Luc. 2
Pſal. 75

SERMO II.

Luc. 24 NOnne cor noſtrum ardens erat in nobis. Quid mirum ſi cor ardebat: quod Chriſtum in via ſocium habebat. Cor enim amantis caminus eſt Dei inflammantis. Sicut enim cor eſt ſpeculum Dei, arca Dei, ager Dei ita & caminus Dei. Unde & cor juſtum tamquam ſpeculum, debet eſſe mundum, ut arca, opulentum, tamquam caminus accenſum, tamquam ager fructiferum. Cor debet eſſe mundum innocentia, dives virtutum opulentia, ardens amoris vehementia, fructiferum bonorum operum vehementia. De primo: Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Matth. 5 Videbunt certe, & tanto melius, quanto ſpeculum cordis fuerit mundius. Pſalm. Videbitur Deus deorum in Sion, quod interpretatur ſpeculum. Pſalm. 83 O ſtultitia mirabilis, mundat homo faciem, manus, pedes, immo etiam calceos mundat, & miſerum cor non mundat, cum tamen niſi mundum ſit, ſtare in conſpectu Dei perpetuo non poſſit. Pſalm. Quis ſtabit in loco ſancto ejus? Innocens manibus, & mundo corde. Pſalm. 23 Item quod plus eſt, purgant ſe corpora naturaliter, ſicut mare mortuos expellendo, vinum fæces eiiciendo, corpus humanum per os, per nares, per alias vias immunda expellendo, ſed miſerum cor ſe non mundat, ſed plus ſordes congregat, cum tamen per munditiam conſequeretur divinam amicitiam: Qui diligit cordis munditiam, propter gratiam laborum ſuorum habebit amicum regem. Prov. 22 O quam cor mundum abominatur ſordes peccatorum? Anſel. Mallem purus a peccatis, & innocens gehennam intrare, quam ſorde pollutus cœlorum regna tenere: cum conſtet ſolos malos torqueri, & bonos in cœleſti beatitudine foveri. De ſecundo: Bonus homo de bono theſauro cordis, &c. Luc. 6 Theſauri cordis ſunt virtutes, quas hic enumera. Iſti ſunt regales theſauri regi Chriſto offerendi: Apertis theſauris ſuis, obtulerunt Matt. 2

A ei munera, aurum dilectionis, thus orationis, myrrham contritionis. Pſalmus: Cor contritum & humiliatum, Iſa. 50 &c. Quicumque theſauros habet, a latronibus caveat, id eſt, dæmonibus. Gregorius: Tentari deſiderat, qui theſauros publice in via portat. Caveant ergo ſibi de peregrinatione & eleemoſynis, & aliis bonis operibus, de quibus ſolent gloriari. Theſauri enim virtutum in arca cordis claudendi ſunt ſera humilitatis. Ambroſius: Cuſtos virtutum eſt humilitas. Hanc ſeram imitando acquire a filio fabri Jeſu Chriſto. Diſcite a me, Matth. 11 quia mitis ſum & humilis, &c. Clavos etiam ad confirmandam ſeram ab

B ipſo accipe, quibus humiliter cruci affixus fuit. De tertio dicitur hic: *Nonne cor noſtrum ardens*, &c. Ardor dilectionis fornacem, ſive caminum cordis impleat totaliter. Diliges Dominum Deum ex toto corde tuo, &c. Matth. 22 Item perſeveranter: Ignis in altari. Levit. 6 id eſt, in corde, ſemper ardebit, quem nutriet ſacerdos, ſubiiciens ligna mane per ſingulos dies. Ligna ſunt Dei beneficia. O quanta naturalia beneficia corporis & animæ contulit tibi Deus. Nota quod quidam a principe exoculari juſſus, petivit unum ſibi oculum relinqui, aſſerens quod tunc dicere poſſet, numquam principem aliquem tam magnum donum dediſſe. Quid ergo nos dicemus,

C cum non ſolum oculos, ſed omnia membra, & ipſam animam nobis Deus dederit. Ligna vero ſunt Chriſti naturalia in morte pro nobis tradita, & per ipſa alia ſcilicet ſacramentalia, ſpiritualia, & redemptionalia, & æterna, quæ ſacerdos Chriſtus per ſingulos dies ſubiicit, dum quotidie beneficia nobis expendit, vel impenſa, vel impendenda ad mentem nobis reducit. Hæc ergo ſunt ligna, hi ſunt carbones vivi, quibus cor tuum ardere debet per dilectionem, immo & fumare debet per contritionem: Cordis ejus particulam ſi Tob. 6 ſuper carbones ponas, fumus ejus extricat omne genus dæmoniorum. De quarto: Quod autem in terram bonam

Luc. 8 nam, hi ſunt qui in corde bono A & optimo, & cetera. Fructus boni Coloſ. 1 cordis ſunt bona opera: In omni opere bono fructificantes. Sed væ terræ cordis humani, quæ non fructus meritorum, ſed ſpinas profert peccatorum: Hebr. 6 Terra enim ſæpe venientem ſuper ſe bibens imbrem, & germinans herbam opportunam illis, a quibus colligitur, accipit benedictionem a Deo proferens autem ſpinas & tribulos, reproba, & maledicto proxima. Hæc eſt benedictio, quæ miſericordibus dabitur in judicio, ſicut: Matth. 25 Eſurivi enim, & dediſtis mihi, &c. Quid ergo de proferentibus ſpinas nequitiæ, cum maledicatur, qui non Matth. 21 habet ficus miſericordiæ? Quæ ma- B ledictio ſignificata eſt, ubi ficus maledicitur.

SERMO III.

Luc. 24 Surrexit Dominus vere. Notabile eſt quod diſcipuli dicunt vere. Et juxta hoc notandum, quod in Scriptura ſub atteſtatione veritatis nobis inſinuantur quatuor de Deo. Videlicet potentia, ſapientia, clementia, providentia divina. De primo nota 2 Mach. 3 quod Heliodorus, cum theſaurum ærarii templi Jeroſolymitani auferre vellet, per militis cujuſdam aurea arma habentis, priores equi calces illiſus fuit. Unde interrogatus a rege, C qui eum miſerat: Quiſnam eſſet aptus adhuc ſemel Jeroſolymam mitti? ait Siquidem habes hoſtem, aut regni tui inſidiatorem mitte illuc, & flagellatum eum recipies, ſi tamen evaſerit, ſubjungens eo quod in loco illo vere ſit Dei quædam virtus, &c. Timeant invaſores locorum ſacrorum. Myſtice autem rex iſte diabolus eſt. Job 41 Ipſe eſt rex, &c. Homo vero Dei 1 Cor. 3 templum: Templum Dei eſtis vos, & Spiritus ſanctus habitat in vobis. Ærarium eſt cor juſti, in quo ſunt theſauri virtutum, & meritorum: Luc. 6 Bonus homo de bono theſauro cordis ſui, &c. Nuntii ejus diaboli ſunt homines perverſi, qui theſaurum iſtum auferre conantur, dum bonos ad peccatum factis, vel verbis pertrahunt. Alliciendo enim te ad luxuriam, auferunt theſaurum continentiæ, ſi lædunt te verbis, & factis auferunt theſaurum charitatis, dum eos odis. Gregorius. Non curat antiquus hoſtis, ut temporalia tollat, ſed ut charitatem in nobis finiat. Per equitem autem ſignificatur Chriſtus, cujus equus eſt caro, de qua deſcendit in mortem, dum anima ſeparata fuit a carne. Vere autem ad equum ſuum rediit in reſurrectione. *Surrexit* enim *Dominus vere*. Nam ipſe certiſſime eſt Dei virtus. Aurea vero arma ſunt immortalitatis donum, & alia dona corporis indumenta. Hic equus illidit malefacientes in præſenti corripiendo, vel in futuro damnando. De ſecundo: Nota quod cum Daniel ſomnium de ſtatua, & de lapide abſciſſo de monte ſine manibus & ſtatuam conterente, expoſuiſſet Nabucodonoſori, ipſe Nabuchodonoſor ait: Vere Deus veſter Deus Deorum Dan. 2 eſt, & Dominus regum revelans myſteria. Vere magna Dei ſapientia apparet in hujus myſterii revelatione, & maxime in ſignificatione, videlicet in incarnatione Chriſti, & mundi converſione, quæ in eodem myſterio ſignificantur. Statua enim regnum mundi ſignificat, qui ad modum ſtatuæ ædificatur. Fuit autem ex auro & argento, in quibus opulentia. Item ex ære & ferro, in quibus potentia: & ex luto, & re fictili, in quibus concupiſcentia ſignificatur. Ex his tribus conſtat ſtatua mundanæ vanitatis: Omne quod 1 Joan. 2 eſt in mundo, &c. Hæc ſtatua per lapidem, ideſt, Chriſtum, ſine manibus amplexus virilis de monte excellentiſſimæ Virginis abſciſſum, eſt contrita in mundi converſione, & horribiliter conteretur in malorum damnatione: Qui ceciderit ſuper la- Matth. 21 pidem, &c. uſque conteret. De tertio: Vere languores noſtros ipſe tu- Iſa. 53 lit. Inter omnia divinæ clementiæ indicia maximum eſt paſſio Chriſti, quæ animarum noſtrarum languores

tulit.

tulit. Unde cantat Eccleſia: Quæ te vicit clementia, &c. ſuper omnia reddit te amabilem, &c. Bernardus: Require in ſermone: Spiritus oris mei. Sed nota quod languor vitiorum humanum genus totum infecerat:
Iſa. 1 Omne caput languidum. Gloſſa interlinearis, id eſt, princeps, & omne cor mœrens, id eſt, ſapiens, quia in corde eſt ſapientia, a planta pedis, &c. id eſt, a minimis uſque ad ſummos. Hieronymus: Chriſtus dolores noſtros portavit in capite ſpinis coronatus, in corde lancea vulneratus, in pedibus clavis confoſſus & breviter a planta pedis uſque ad verticem capitis non fuit in eo ſa-
Thren. 1 nitas: O vos omnes, &c. O vos ſuperiores, qui eſtis caput aliorum, attendite caput pro vobis ſpinatum. O vos inferiores, qui eſtis pedes in corpore Eccleſiæ, attendite pedes pro vobis confeſſos clavis. O vos ſapientes, qui eſtis cor, attendite cor, & latus pro vobis transfixum. Bernardus. O quam vehementi amplexu, &c. Require in ſermone: Colligite fragmenta ne pereant, in tertio membro. Caput tamen per arundinem, per colaphos, per ſpinas, plura paſſum eſt, quia ſuperiores in plurimis
Gen. 28 offenduntur. De quarto: Cum Jacob Angelos in ſcala vidiſſet, & Dominum, dicit: Vere Dominus eſt in loco iſto. Certe in omni loco eſt
Jer. 23 Dominus: Cœlum & terram ego impleo, ſpecialiter tamen præſens eſt per gratiam, mediante ſcala fidei. Cujus duo ligna extenſa, ac principalia ſunt fides divinitatis & humanitatis Chriſti, ligna vero gradalia ſunt ſinguli fidei articuli. Per hanc ſcalam in cœlum aſcendunt, qui angeli per ſanctitatem ſunt. Sed bone Deus, ſcala eſt jam plena dæmonibus. Qui enim non peccant, angeli ſunt, qui peccant & pœnitent homines ſunt, qui peccant & non pœnitent, diaboli ſunt ſive dæmones. Sed dicis: Quo modo diabolus ſum, cum fidem habeam? Reſpondeo: Et
Jacob. 2 dæmones credunt, & contremiſcunt.

FERIA TERTIA
POST PASCHA.
SERMO I.

STETIT *Jeſus in medio*, &c. Dominus eſt in medio Eccleſiæ, & fidelis animæ ad quatuor, videlicet ad confortandum per gratiam, ad illuminandum per ſapientiam, ad vindicandum per juſtitiam, ad beatificandum per gloriam. De primo, Pſalmus: Fluminis impetus, &c. uſque, Deus in medio ejus non commovebitur, &c. Civitas hæc eſt Eccleſia, vel fidelis anima, fluminis impetus eſt virtus gratiæ Spiritus ſancti: Qui credit in me flumina, &c. Per iſtud flumen eſt Dominus in medio civitatis, id eſt, Eccleſiæ, vel animæ, & ideo ipſa non commovebitur ad malum, quæ per gratiam conſervatur. Sicut enim lignum vitæ in medio paradiſi vitam naturæ, ſic Chriſtus vitam gratiæ conſervat: Lignum vitæ in medio paradiſi. Hoc lignum vitæ non guſtant quicumque in paradiſo cœli non ſunt per mundam vitam, ſed potius in ſtabulo diaboli ſunt per putridam vitam: Computruerunt jumenta in ſtercore ſuo, &c. De ſecundo: Vidi ſeptem candelabra aurea, & in medio ſeptem candelabrorum aureorum ſimilem filio hominis. Septem candelabra aurea ſeptem ſtatus in Eccleſia ſignificare poſſunt. Primus eſt parvulorum baptizatorum: ſecundus conjugatorum: tertius viduarum: quartus virginum electorum: quintus clericorum minorum: ſextus prælatorum: ſeptimus religioſorum. In his ſtatibus boni in Eccleſia illuminantur, & illuminant proximos, unde & candelabra dicuntur: illuminantur a Deo, unde facies ejus, qui in medio candelabrorum videbatur, ſicut ſol fuit. Revera ſol illuminans bonos, Chriſtus eſt. Sed heu ſol iſte per tres horas occubuit in paſſione Chriſti. Per

Margin notes (right column): Luc. 24. — Pſalm. 45. — Joan. 7 — Gen. 2 — Joel. 1 — Apoc. 1 — Septem ſtatus in Eccleſia.

Per tres horas tres ætates hominum
ſignificari poſſunt. Juvenilis, virilis,
ſenilis. Quicumque ergo per tres ho-
ras, id eſt, per tres ætates in tenebris
vitiorum ſunt, ſignum eſt, quod in eis
Chriſtus crucifigatur. Boni ergo ſunt
in quorum medio ſol iſte non occubuit:
Joſ. 10 Stetit utique ſol in medio cœli, non
feſtinavit occumbere, &c. Sol in me-
dio cœli ſtans omnibus eſt commu-
nis, ſic & Chriſtus. Bernardus: Non
diſſimulemus, non excuſemus, in
medio eſt, omnibus ſe Chriſtus offe-
Pſalm. 81 rens. De tertio. Pſalmus: In medio
autem Deos dijudicat. Gloſſa: Diſcer-
nit vaſa alia in honorem, alia in
contumeliam, ubi dii dijudicantur.
Timendum eſt Angelis, magis au-
tem timendum eſt hominibus, ma-
xime autem dæmonibus. Angeli ſunt
qui boni ſunt per gratiam, homines
qui peccant per ignorantiam, dæmo-
nes qui peccant per malitiam, dii
autem non ſolum perfecti intelligi
Pſalm. 81 poſſunt. Pſalmus: Ego dixi dii eſtis.
Sed etiam perfecti apparentes, & po-
tentes, & ſapientes, & divites, quos
in mundo iſto homines, ut deos ve-
nerantur, quos dæmones igne iniqui-
tatis ſæpe ſuccendunt: Dederunt deos
Iſa. 37 eorum igni. Deus ergo & hic, &
in futuro in medio deos dividat, dum
bonos a malis diſcernit. Unde: Fiat
Gen. 1 firmamentum in medio aquarum, &
dividat aquas ab aquis. Per firma-
mentum Chriſtus. Pſalmus: Firma-
Pſalm. 24 mentum eſt Dominus timentibus ſe.
Per aquas ſuperiores boni, per infe-
riores mali ſignificantur. Judica ho-
mo temetipſum ne judiceris. Grego-
rius: Juſti viri cum diſtrictionem fu-
turi judicis contemplantur, peccata
ſua ad memoriam reducunt, deflent
quæ commiſerunt, diſtricte ſe judi-
Zach. 2 cant ne judicemur. De quarto: In
gloria ero in medio ejus, loquitur
Dominus Jeruſalem, & ſignificat illam
quæ ſurſum eſt. Unde Chriſtus in
medio ſanctorum & Angelorum eſt
2 Reg. 6 divinitate & humanitate. Unde: In-
troduxerunt arcam Dei, & poſuerunt
eam in locum ſuum in medio taber-
naculi. Arca corpus Chriſti, urna
A aurea anima Chriſti, manna divini-
tatem ſignificat. Propter prædicta be- Iſa. 1
ne invenitur Chriſtus in medio ani- Luc. 22
malium ſicut pabulum ad confortan-
dum per gratiam. In medio docto- Luc. 2
rum, ad illuminandum per ſapien-
tiam. Item in medio latronum, ad Matth. 27
judicandum per juſtitiam, quod judi-
cium in eiſdem latronibus apparuit.
Item in medio diſcipulorum, ad bea- Luc. 24
tificandum in gloria. In medio enim
illorum ſtetit poſt evaſionem omnis
miſeriæ. Poſſunt etiam ſignificari hæc
quatuor in filio hominis, quem in
medio candelabrorum vidit Joannes: Apoc. 4
Poſuit enim manum ſuper Joannem
ad confortandum. Item facies ejus
B erat ſicut ſol ad illuminandum. Item
gladius in ore ejus ad dimicandum.
Item ſeptem ſtellæ in dextera ejus
ad beatificandum. Stellæ enim in
dextera ſunt beatorum animæ in glo-
ria: Juſtorum animæ in manu Dei Sap. 3
ſunt.

SERMO II.

PAx vobis. Per peccatum habuit Luc. 24
homo inimicitias cum Deo, cum
Angelis, cum irrationabilibus: Et Rom. 5
cum inimici eſſemus, Deo reconcilia-
ti ſumus per mortem filii ejus: ideo
nunc per Chriſtum offertur fidelibus
pax trium perſonarum divinarum,
C pax poteſtatum Angelicarum, pax
creaturarum humanarum, pax irra-
tionabilium creaturarum. De primo:
Pacem meam do vobis, pacem relin-
quo vobis, &c. Non ſolum a filio, Joan. 14
ſed a tota Trinitate datur hæc pax
ſcilicet a Patre, & a Filio, & Spiritu
ſancto: Gratia vobis. & pax a Deo Apoc. 1
qui eſt & qui erat, & qui venturus
eſt, & a ſeptem ſpiritibus, qui in
conſpectu throni ſunt, & a Jeſu
Chriſto. Anima ſecundum Auguſti-
num, eſt ad imaginem Patris per me-
moriam, Filii per rationem, Spiri-
tus ſancti per voluntatem. Si ergo
in memoria nihil mali retineas, in
ratione nihil mali ſentias, in volun-
tate nihil mali cupias, per quæ pax
violetur, cum pace gaudebis Patris,

Digitized by Google

& Filii, & Spiritus ſancti: Legitur inter Chriſtum dixiſſe diſcipulis ſuis:
Joan. 20 Pax vobis. Væ eis, qui pacem Patris, & Filii, & Spiritus ſancti non ſervant. Auguſt. Qui in pace non fuerit inventus, abdicatur a Patre, exhereditatur a Filio, nihilominus a Spiritu ſancto efficitur alienus, neque poterit ad hereditatem Domini pervenire, qui teſtamentum ejus noluit obſervare. Sed nota quod pacem a ſeptem ſpiritibus non poſſunt habere, qui pacem cum ſeptem ſpiritibus diaboli habere volunt, de quibus:
Matth. 12 Tunc vadit & aſſumit ſeptem ſpiritus nequiores ſe. Auguſt. Qui pa- B cem ſuſcipit Salvatoris, & inimicitias contrahit mundi, nihil diſcordaverit a diabolo, pacem non habebit cum Chriſto. De ſecundo:
Coloſſ. 1 Pacificans per ſanguinem ejus ſive quæ in cœlis, ſive quæ in terris ſunt, ſcilicet Angelos & homines. Angeli enim inimici fuerunt homini propter offenſam Creatoris, ſpecialiter autem per luxuriam, ſicut patet in duobus Angelis, quos miſit Dominus ſubvertere Sodomam & Gomorrham.
Gen. 18
2 Reg. 24 Item propter ſuperbiam ſicut patet in Angelo percutiente ſeptuaginta millia hominum propter ſuperbiam David populum numerantis. Item propter avaritiam & blaſphemiam, ut patet in Angelo, qui
4 Reg. 19 percuſſit de exercitu Sennacherib centum octoginta quinque millia; qui hujus vitia non ſequuntur, ſed ab ipſis convertuntur, pacem habent
Luc. 2 cum angelis. Unde pacem Angeli talibus nuntiant: Pax hominibus, ſed certe bonæ voluntatis. De tertio:
Prov. 16 Cum placuerint Domino viæ hominis, inimicos quoque ejus convertet ad pacem, igitur cum inimicis, immo cum omnibus hominibus eſt pax habenda:
Rom. 12 Si fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum hominibus pacem habentes:
Mar. 9 Pacem utique cum bonis: Habete in vobis ſal, & pacem habete inter vos. Iſidorus: Pacem cum bonis, & bellum cum vitiis ſemper habeamus, mala ſiquidem hominum impiorum A odio habenda ſunt. Item cum malis. Pſalmus: Cum iis, qui oderunt pacem, eram pacificus. Psal. 119 Item a mortuis, de quibus. Illi autem ſunt in pace. Sap. 3 Pacem autem mortuis non dat, qui adhuc mortuos detrahendo, & odiendo impugnat, & maxime ſanctos, quorum Eccleſias ſpoliant, ſimiles militi, qui ſua lancea Dominum mortuum perforavit. De quarto: Beſtiæ terræ erunt pacificæ tibi, ut ſcias quia tabernaculum tuum pacem habeat. Job 5 Hæc enim pax cum beſtiis irrationabilibus perdita eſt per peccatum. Sicut enim dicit Iſidorus. Si homo non peccaſſet, nullus eum ignis ureret, nulla aqua ſubmergeret, nulla beſtia noceret. Ex dono autem ſpeciali adhuc creaturæ pacem ſervant cum Dan. 3 ſanctis, ſicut ignis cum tribus pueris: Sicut aqua cum filiis Iſrael in mari rubro: Exod. 14 Sicut leones cum Daniele. Dan. 6 Sed qualem creaturæ cum hominibus pacem habebunt in noviſſimo tempore, oſtendetur: quia ſicut dicitur: Pugnabit pro eo orbis terrarum contra inſenſatos, Sap. 5 nobiſcum modo bene ageretur, ſi beſtia avaritiæ, ſi aqua luxuriæ, & ignis ſuperbiæ animas noſtras non læderent. Natura ignis eſt aſcendere, ſic & C ſuperbis. Pſal. Superbia eorum qui te oderunt, aſcendit ſemper. Psal. 73 Per beſtiam quoque avaritia ſignificatur: Sicut enim beſtiæ devorantes ſunt, Ezech. 34 ſic & avaritia: Facti ſunt greges mei Matt. 8 in rapinam, & in devorationem omnium beſtiarum agri. Et ſicut in aquis porci ſubmerguntur, ſic & in aquis luxuriæ homines porcorum more viventes.

SERMO III.

PAx vobis, &c. Bonis hominibus Luc. 24 eſt pax in mundo, pax in extremo, pax in judicio, pax in cœlo. De primo: Si in via Dei ambulaſſes Baruc. 3 habitaſſes utique in pace ſuper terram. Ecce duæ ſunt viæ: diaboli una, altera Dei. In prima numquam aliquis pacem habuit; quia ſpoliaretur

tur vel occideretur. Per hanc deſcendit homo ab Jeruſalem in Jerico, ut dicitur: Jeruſalem pacifica interpretatur. Jerico luna. Luna enim inſtabilitatem præſentis vitæ, vel mundi ſignificat. Qui ergo veram cum Deo pacem poſtponit, & ad mundum ſe convertit, ab Jeruſalem in Jerico venit, & in latrones, ſcil. dæmones incidit, a quibus ſpoliatur gratia, & vulneratur in natura. Pſ. Contritio & infelicitas, &c. In ſecunda via ſemper pax eſt interior, licet non ſemper exterior: Omnes ſemitæ illius pacificæ, &c. Pſalmiſta: Pax multa diligentibus legem, &c. Inſania ergo eſt ire per viam, in qua numquam homo evaſit, & relinquere viam, in qua numquam homo periit, licet forte iſta planior, & illa aſperior videatur: Beda: Felicius eſt duci per aſperam viam ad regnum, quam per planam & amœnam ad ſupplicium. De ſecundo: Nunc Domine ſecundum voluntatem tuam fac mecum miſericordiam, & præcipe in pace recipi ſpiritum meum. Vere bona pace indiget homo in exitu de corpore, quia tunc inimici maxime inſidiantur. Unde: In tempore illo non erit pax egredienti, ſed terrores undique in cunctis habitationibus terrarum, ſicut viri ſpirituales dicuntur habitatores cœli: Noſtra converſatio eſt in cœlis. Carnales & mali terrenis vitiis, voluntate, opere, & conſuetudine dicuntur terræ habitatores: Væ, væ, væ habitantibus in terra. Væ pro voluntate. Væ pro opere. Væ pro conſuetudine. Talibus in tempore mortis non eſt pax egrediendi & ingrediendi. Sine pace ingredimur infernum. Unde: Inimici, ſcilicet dæmones circumdabunt te ſcilicet exitum tuum obſervando, coanguſtabunt te, animam de corpore rapiendo, proſternent te ad terram tenebroſam, & opertam mortis caligine, ubi animam proiicient. De tertio: Quis rex iturus, &c. uſque, rogat ea quæ pacis ſunt, &c. Rex eſt homo regens ſuos, ſi bene rexerit, coronam in cœlo portabit, accipiet coronam vitæ. Rex

Luc. 10

Pſalm. 13

Prov. 3

Pſalm. 118

Tob. 3

2 Par. 15

Philip. 3

Apoc. 8

Luc. 19

Luc. 14

A autem contra hunc veniens ad judicium eſt Chriſtus. Gloſſa: Cum decem millibus occurrit Domino, qui offert opera decem mandatorum, quæ exterius geſſit, ſed Dominus, quaſi duplicato numero contra eum venit, cum præparatum in ſolo opere, diſcurrit ac diſcutit ſimul de opere, & voluntate: & ideo adhuc longe cum dilatione judicii nos noſtram inſufficientiam attendens ad impetrandam ſeveri judicis pacem, debemus præmittere legationem lacrymarum, bonorum operum & purorum affectuum. Vere bona pace B indigemus in die judicii, quando ſic dicitur: Accipiet armaturam zelus Domini, & armabit creaturam ad ultionem inimicorum, &c. Anſelmus: O anguſtia, hinc erunt accuſantia peccata, inde terrens juſtitia, ſubtus patens horridum chaos inferni, deſuper iratus judex, intus urens conſcientia, foris ardens mundus. Si juſtus vix ſalvabitur, peccator ſic deprehenſus, in quam partem ſe premet conſtrictus, ubi latebit? ubi apparebo? latere erit impoſſibile, apparere intolerabile. Licet autem mali anguſtias, boni tamen pacem habebunt: Ignis hoſtes tuos devorat Domine, dabis pacem nobis. De quarto: Sedebit Dominus in pulchritudine pacis in C tabernaculis fiduciæ, &c. De hac pace æterna ait Auguſt. Cæleſtis civitatis eſt ordinatiſſima ſocietas fruendi Deo, & invicem in Deo. In hac pace ſedet populus meus in cœlo. In mundo in pace debemus ambulare: Ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis. In cœlo autem ſedere debemus in tabernaculis, id eſt, in ordinibus angelorum, qui dicuntur fiduciæ. Magna enim fiducia pacis eſt in tabernaculo, quando hoſtis intrare non poteſt propter munitionem, hæc utique in prima eſt. Pſalmiſta; Confortavit ſeras portarum, &c. uſque, fines tuos pacem. Auguſtinus. Quiſne deſideret illam pacem, ubi amicus non deerit, quo inimicus non intret, ubi nullus de-

Jac. 1

Sap. 5

Iſai. 26

Idem 32

Luc. 1

Pſalm. 147

præ-

prædator adeſt, nullus ſeditioſus; nullus deridens Eccleſiam.

FERIA QUARTA.

SERMO I.

Joan. 21 ERANT *ſimul Simon Petrus, &* Thomas, &c. Bonum eſt bonos ſimul eſſe in bono, quia mali ſæpe ſimul ſunt in malo. Conſiderandum eſt ergo quod diverſo modo habent homines eſſe ſimul. Sunt enim homines ſimul in mundo, ſimul in inferno, ſimul in judicio, ſimul in cœlo, ſeu in cœli palatio. Simul in mundo ſunt boni & mali, ſed Chriſtus tamquam dux belli ſuis militibus ait. Stemus ſimul. Quis eſt adverſarius,
Iſa. 50 &c. quaſi dicat: Multi ſunt qui impugnant, pauci qui adjuvant. Stemus ergo ſimul in hoc mundo. Simul ergo nos dæmones invadunt, ſimul reprobi fugiunt, ſimul ſancti reſiſtunt. Simul
Job 19 nos dæmones invadunt. Unde: Simul venerunt latrones ejus, & fecerunt ſibi viam per me. Latrones ſæviſſimi ſunt dæmones, expoliant, vulnerant, & jugulant. Expoliant nos gratuitis, vulnerant in naturalibus, jugulant in pœnis gehennalibus. Iſti ſunt latrones,
Luc. 10 in quos incidit homo deſcendens de Jeruſalem in Jericho, &c. Simul ergo veniunt impugnando. Viam per hominem faciunt impugnantes comminando. Simul etiam reprobi fugiunt:
Jer. 46 Mercenarii quoque ejus qui verſabantur in medio ejus, quaſi vituli ſaginati verſi ſunt, ut fugerent ſimul. Mercenarii ſunt qui pro bonis operibus gloriam humanam, vel temporalia quærunt, de quibus: Amen dico vobis,
Matth. 6 receperunt mercedem ſuam. Vel mercenarii ſunt, qui in cura animarum mercedem temporalem non æternalem quærunt. Iſti quaſi vituli ſaginati laſcivi ſunt, & ſimul fugiunt:
Joan. 10 Mercenarius autem, &c. Simul reprobi fugiunt, &c. Fugiunt autem ſimul ad iniquitates. Pſalt. Simul inutiles facti ſunt, &c. Simul quoque
Pſal. 52 ſunt electi, ſicut hic dicitur: *Erant ſimul Simon Petrus*, &c. Stemus ſimul. Standum eſt in acie, non cadendum: Accipite armaturam Dei, ut poſſitis Iſa. 50
reſiſtere in die malo, & in omnibus Eph. 6
perfecti ſtare. Arma noſtra virtutes ſunt, non ſolum autem ſimul ſtandum, ſed etiam currendum: Currebant Joan. 20
duo ſimul. Stant qui malo reſiſtunt fortiter. At vero illi bene currunt, qui in bono proficiunt ferventer. Bern. Currite fratres, quia non ſolum angeli, ſed ipſe Creator angelorum nos expectat. De ſecundo: ſimul etiam mali ſunt in inferno, ut æternaliter pereant. Pſalmus: Simul inſipiens, & ſtultus peribunt, Pſalm. 48
& relinquent alienis divitias ſuas, ſcilicet quoniam per eas nihil boni pro animabus ſuis de ipſis faciunt. Simul autem ſunt damnati tripliciter, ſcilicet cum immundis vermibus, ſimul cum damnatis peccatoribus, ſimul cum crudelibus dæmonibus. Simul cum immundis ver- Job 21
mibus in ſepulcro: Iſte moritur dives, ſanus, & robuſtus, &c. uſque ſimul in pulvere dormient, & vermes operient eos. Corpus nunc opertum pulchris veſtibus in ſepulcro operietur vermibus. Caro nunc tam florida, tam laſciva putredine, & vermibus conſumetur. Putredini di- Job 17
xi, & cetera. Bernardus: Poſt hominem vermis, poſt vermem fœtor & horror. Sic in non hominem vertitur omnis homo. Simul quoque ſunt damnati cum damnatis hominibus, quorum ſimul ſocietatem abhorrens propheta clamat ad Dominum: Ne ſimul tradas me cum pec- Pſal. 27
catoribus, &c. Quia enim hic ſimul erant in culpa, ſimul colligati ſunt in pœna: Colligite zizaniam, & Matt. 13
alligate eam in faſciculos ad comburendum. Hic ſocii culparum, ibi ſocii pœnarum. Vis ergo non ſimul eſſe cum damnatis in inferno in pœnis, non ſis hic ſimul cum eis in culpis. Simul inſuper ſunt damnati cum crudeliſſimis dæmonibus: Abſcindentur, excutientur, & relinquen- Iſa. 18
tur ſimul avibus montium, & beſtiis

ſtiis terræ. Abſcindentur in monte A damnati ab amicis, & omnibus temporalibus, excutientur eorum animæ de cordibus, relinquentur ſimul avibus, id eſt, dæmonibus, propter hoc ait Bernardus: Mors peccatorum peſſima. Mala quidem quando ab his, quæ hic dilexerunt, ſeparantur, pejor quando eorum animæ a malignis ſpiritibus torquentur, peſſima, quando corpus & anima ſimul æternis ignibus adiiciuntur. Aves propter velocitatem. Beſtiæ propter crudelitatem. Quia in ſeparatione peccatricis animæ a corde eorum velocitatem dæmonum effugere impoſſibile eſt crudelitatem ſuſtinere intolerabile: Devorabunt eos aves morſu amariſſimo. Dentes beſtiarum innuit Pſalmus: Ne tradas beſtiis, &c.

Deut. 32
Pſal. 73

SERMO II.

Joan. 21 ERant ſimul Simon Petrus, & cet. Hodie dictum fuit quod ſimul ſunt homines in mundo, ſimul in inferno, ſimul in judicio, ſimul in cœlo. Prima duo hodie expoſita ſunt, de aliis duobus videamus. Tertio igitur ſimul erunt in judicio, & boni, & mali: Simul ad judicium propinquemus. Ut autem de bonis taceamus, mali miſerabiliter erunt ibi ſimul tripliciter, ſimul erunt confuſi, ſimul ſtupidi, ſimul abſorpti. Simul confuſi mali univerſaliter in omnium præſentia, ſimul ſtupidi in communi audientia, ſimul abſorpti a ferociſſima ſententia. In Judicio damnandi ſimul erunt confuſi in omnium præſentia: Convenient omnes, & ſtabunt, & pavebunt, & confundentur ſimul. Convenient, inquam univerſaliter, ſtabunt præſentialiter, pavebunt mentaliter, confundentur ſimul æternaliter. Sed unde erit ille pavor niſi de omnibus peccatis? Gregorius: Nunc cuncta peccata ſimul ante oculos redeunt, ibi omnia, quæ cum delectatione facta ſunt, ad memoriam cum pavore revocantur. Simul etiam erunt reprobi ſtupidi, & quaſi muti in publica audientia: Accedant & tunc loquantur, ſimul ad judicium propinquemus. Ecce quod audientia non negatur eis, patet cum dicitur: Tunc loquantur, quaſi dicat Dominus per Prophetam: Modo reprobi ſatis ſe excuſant modo dicunt, non poſſumus hæc vel illa peccata dimittere, non valemus hæc vel illa bona facere. Modo ſatis loquuntur, ſed certe tunc parum loqui poterunt, tamquam ſtupentes & obmuteſcentes: At ille obmutuit. Simul quoque erunt reprobi abſorpti a voraciſſima ſententia. Tacui, ſemper ſilui, patiens fui, ſicut parturiens loquar: diſſipabo & abſorbebo, ſimul deſertos faciam montes, B id eſt, ſuperbos peccatores. Dominus nunc tacet ad tuas fœdas cogitationes ſc. ad tuas malas locutionus; patiens eſt ad tuas iniquas operationes, ſed ſicut parturiens loquitur: Ite maledicti in ignem æternum, & tunc diſſipabuntur malorum conſilia, abſorbebuntur omnes a voraciſſima ſententia. Simul deſerti erunt ab omni auxilio & gratia. Propter has reproborum anguſtias in judicio ait Anſelmus: O anguſtia, &c. Require in ſermone: Pax vobis, ut ſupra. Quarto modo erunt homines boni ſimul in cœli palatio. Simul laudabunt, quia oculo ad oculum videbunt, cum converterit Dominus C Sion. Non ſolum Sion militantem, ſed etiam triumphantem Eccleſiam ſignificat. Nam ſicut illa in tenebris ſuis convertitur de culpa ad gratiam, ita iſta de miſeria ad gloriam. Ibi oculo ad oculum, facie ad faciem videbimus Deum. Simul autem boni erunt in tribus. In animarum felicitate, in angelorum ſocietate, in corporali immortalitate. Simul erunt boni in animarum felicitate; quæ maxime conſiſtit in Dei viſione, propter hoc dicitur, ſimul laudabunt, quia oculo ad oculum videbunt: Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Sed quomodo videtur Deus: Aug. Ita eſt Deus notus atque conſpicuus, ut videatur a nobis ſingulis, in nobis videatur, ab altero in altero videa-

Iſa. 42
Iſa. 44
Iſa. 41
Matth. 22
Iſa. 42
Matt. 25
Matth. 5

Digitized by Google

videatur, vel ſeipſo videatur in cœ A lo novo, & in terra nova. Sed heu iſtum oculum, quo videre debent Deum deorum in Sion multi turbant, *Exod.* 23 multi excæcant pulvere avaritiæ: Neque accipies munera, quæ excæcant etiam prudentes, & ſubvertunt verba juſtorum. Unde & Tobias excæcatus *Tob.* 2 *c* ſtercore hirundinum fuit. Simul erunt beati Angelorum ſocietate, quia ordinum ipſorum ruinam inſtaurabunt. *Iſa.* 52 Unde ſubjungitur: Gaudete, & laudate ſimul deſerta Jeruſalem. Deſerta cœleſtis Jeruſalem dici poſſunt ordines vel manſiones, quas deſertores Angeli deſeruerunt, propter hoc cœlum dicitur deſertum. Quis ex vobis homo habet centum oves in deſerto? B *Luc.* 15 Qui ergo cœlorum deſerta habitabunt cum angelis, ſimul laudabunt. Auguſtin. Cum tranſierit gemitus, mox una in voce, uno in populo, in una patria erimus millia hominum conjuncta in pſallentibus angelorum choris cœleſtium perpetuo in una civitate viventium. Simul inſuper erunt beati in corporum immortalitate. Simul rapiemur cum illis, &c. & ſic 1 *Theſſ.* 4 ſemper cum Domino erimus, ſed rapti corpore ſemper cum ipſo erimus: ergo immortales erimus.

DOMINICA
IN OCTAVA PASCHÆ.
SERMO I.

Joan. 20 **P***AX vobis*. Commendabilis & ſervanda eſt hæc pax, propter principis auctoritatem, propter fœderis firmitatem, propter judicis ſeveritatem propter pacis utilitatem. De primo, quia principis eſt dare pacem, ideo de Chriſto dicit: Pater *Iſa.* 9 futuri ſæculi, princeps pacis, multiplicabitur ejus imperium, & cetera. O quam magna auctoritate nobis indicitur pax: auctoritate utique Patris, & Filii, & Spiritus ſancti: Gra- *Apoc.* 1 tia vobis & pax a Deo, qui eſt, & qui erat, & cetera, & a ſeptem ſpiritibus, qui in conſpectu throni ejus ſunt, ab Jeſu Chriſto, & cetera. Unde etiam in Evangelio dicitur ter: *Pax vobis, & cetera*. Sed nota quod Patri potentia, Filio ſapientia, Spiritui ſancto bonitas attribuitur. Pacem patris violat, peccans ex *Matt.* 26 ignorantia, ſicut Petrus negans timore mortis: Pacem Filii, peccans ex ignorantia, ſicut Paulus perſequens fideles. De primo: Ignorans feci: 1 *Tim.* 1 Pacem Spiritus ſancti: peccans ex malignitate, ſicut Judas. De ſecundo: Percutiam illis fœdus pacis, pa- *Ezech.* 37 ctum ſempiternum erit eis. Sicut enim manu in manum percutitur ad pactum pacis, ſic Chriſtus in cruce manus extendit: quia pacem promittens, firmavit eam tripliciter. Videl. manu, facto, pacto, promiſſo, ut dictum eſt. Item oris oſculo. Unde: Inclinato capite tradidit ſpiritum. *Joan.* 19 Tunc faciem ſuam quaſi ad oſculum pacis dandum inclinavit: Conver- *Num.* 6 tat Dominus vultum ſuum ad te, & det tibi pacem. Bernardus: Vide caput inclinatum ad oſculandum, brachia extenta ad amplexandum, manus perforatas ad largiendum, latus apertum ad diligendum, totius corporis diſpoſitionem ad ſe totum impendendum. Hinc eſt quod etiam *Matth.* 26 oſculum Judæ dedit, ut nullus peccator de pace Dei deſperet, ex quo C traditori oſculum non negavit. Item ſanguinis ſacramento: Pacificans per *Coloſſ.* 1 ſanguinem crucis ejus, & cetera. Nota quod gentiles ſanguinem animalis mundi, & aquam in confirmatione pacis oſtendere ſolebant, ſignificantes quod ſic ejus ſanguis & vita effundi deberent, qui pacem violaret. Sed Chriſtus ut pacem inter Deum & hominem firmaret, utrumque effudit: Continuo exivit ſanguis *Joan.* 19 & aqua. Væ ergo illis, qui per luxuriam, invidiam, avaritiam, & alia crimina pacem violant tantis fœderibus firmatam. De tertio: Su- *Ezech.* 28 ſurro & bilinguis maledictus, multos turbavit pacem habentes. Maledictus utique illa maledictione, de qua Di-

Digitized by Google

Matth. 25 Diſcedite a me maledicti in ignem æternum. Si ergo ſeveritas judicii humani cogit homines pacem ſervare quanto potius judicii Dei? Et certe qui hanc ſeveritatem non timet in mundo, inveniet in judicio & in
Iſai. 27 inferno: Quis dabit me ſpinam, & veprem in prœlio: Dominus enim contra animam peccatricem quaſi prœliatur, dum ſpina tribulationis eam pungit, ut convertatur. Sed infelix anima in hoc prœlio non vincitur, dum caſtigatione non corrigitur. Item in judicio. Unde de anima peccatrice ſubjungit, dicens: Gradiar ſuper eam ſcilicet cum gladio evaginato ſententiæ condemnationis finalis. Item in inferno. Unde ſubdit: Succendam eam, ſcilicet igne gehennali. Ibi dabitur violatoribus pacis quod meruerunt. Loquuntur pacem
Pſalm. 27 cum proximo, &c. Uſque: da illis ſecundum opera eorum. De quarto:
Job 22 Acquieſce ergo ei, & habeto pacem cum eo, & per hoc habebis fructus optimos. Vere optimos. Per pacem enim habemus interius ſecuritatem.
Philip. 4 Bona enim eſt ſecuritas ubi bona eſt
Eph. 4 cuſtodia: Pax Dei quæ ſuperat omnem ſenſum. Item exterius unitatem cum proximo. Soliciti ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis: Item
Matt. 5 ſuperius hereditatem: Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. Si autem filii & heredes. Qui ergo ſunt pacifici in hoc mundo tamquam filii hereditabunt pacem Dei in cœlo. Erit pax purgata in filiis Dei ſe animantibus & ſe videntibus plenos Deo, cum erit omnia in omnibus; commune ſpeculum habemus, commune poſſeſſionem habemus Deum.

SERMO II.

Joan. 20 *Gaviſi ſunt diſcipuli, viſo Domino.* Quoniam de cujus amiſſione magna eſt deſolatio, in ejus recuperatione magna eſt conſolatio. Hinc eſt quod Apoſtoli dolentes de amiſſione præſentiæ filii Dei, quem ſuper ſe, & ſuper omnia diligebant;
A cum jam eum cernunt viſu corporeo a mortuis reſurrexiſſe, gaviſi ſunt gaudio magno. Sed quia homo niſi primo habeat timorem filialis reverentiæ, deinde ſplendorem cæleſtis intelligentiæ, non poteſt experiri gaudium, & dulcedinem ſpiritualis lætitiæ; ideo ad hoc ut recto ordine littera conſtruatur, primo in verbo propoſito notatur ſubjectio reverentiæ & humilitatis. Secundo contemplatio divinæ maieſtatis. Tertio oblectario internæ iucunditatis. Subiectio reverentiæ & humilitatis notatur, cum dicitur; *Diſcipuli*, non magiſtri,
B non domini, non ſocii. Contemplatio divinæ maieſtatis notatur cum ſubdit; *Viſo Domino*. Oblectatio inrernæ iucunditatis notatur, cum ſubinfertur; *Gaviſi ſunt*.

Primo ergo notatur in propoſito verbo, ſubiectio reverentiæ & humilitatis, cum dicitur; *Diſcipuli*. Illi autem ſunt reverentes & diſcipuli ſubiecti Chriſto qui per Chriſtum & eius exemplar, & ſecundum eius doctrinam vivunt, & vitam ſalutarem regulant. Vita & doctrina boni magiſtri Jeſu Chriſti docet quemlibet ſuum diſcipulum habere. Primo humilitatem fidelis obedientiæ, reſpectu mundi contemnendi. Secundo
C confœderationem charitatis & benevolentiæ, reſpectu proximi diligendi. Tertio perpetuationem finalis perſeverantiæ, reſpectu inchoati boni continuandi. Et hæc tria neceſſaria ſunt cuilibet adulto ad ſalutem. Primo eſſe in diſcipulo oportet humiliationem fidelis obedientiæ, reſpectu mundi contemnendi. Omnis ex vobis, qui Luc. 14
non renuntiaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Magiſter ſapiens Chriſtus dat neceſſariam ſalutis cuilibet Chriſtiano doctrinam, cum dicit; Niſi quis renuntiaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus; Et licet non teneamur, omnia quæ poſſidemus relinquere, ſive pauperibus erogare, & ad exemplum Chriſti oſtiatim mendicare, ſive in monaſterio Deo ſervire niſi perfecti, qui con-

Digitized by Google

conſtricti ſunt voto paupertatis : tamen omnes tenemur renuntiare omnibus quæ poſſidemus affectu, ſecundum illud Pſalmi : *Pſal. 61* Divitiæ ſi affluant, *1 Tim. 6* nolite cor apponere, ut ſic extirpata de corde cupiditate, quæ eſt radix omnium malorum, plantetur paupertas, quæ eſt primarium fundamentum omnium virtutum. Secundo in diſcipulo Chriſti debet eſſe confœderatio charitatis & benevolentiæ, reſpectu proximi diligendi. Et de hoc dicit *Joan. 13* Dominus: Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem ſicut dilexi vos. In hoc cognoſcent omnes, quia mei eſtis diſcipuli, ſi dilectionem habueritis ad invicem. Mandatum de dilectione licet ſit vetus quantum ad lationis antiquitatem, dicitur tamen novum quantum ad obligationis firmitatem. Unde ne crederetur diſpenſabile propter antiquitatem lationis, addidit Dominus novitatem obligationis, cum dicit: Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, ſicut dilexi vos. Quia majus ſignum dilectionis non potuit nobis dare, quam ut pro nobis animam ſuam poneret. Sed quia ſignum veri diſcipuli imitantis Chriſtum eſt confœderatio nimiæ dilectionis, ideo addidit: In hoc cognoſcent omnes, quia mei diſcipuli eritis, ſi dilectionem ad invicem habueritis. Illud quidem mandatum ſive præceptum adeo Dominus de novo firmavit, ut ratione ſuæ firmæ obligationis cum nullo diſpenſetur. *Bern. lib. 3 de conſid.* Unde Bernard. in tertio de conſideratione dicit, quod ratio diſpenſationis in præceptis eſt evidens neceſſitas vel communis utilitas. Ubi autem neceſſitas urget, diſpenſatio eſt inexcuſabilis. Cum ergo habere odium nulli ſit utile, ſed nocivum & mortale peccatum: nec umquam in veritate de diligendis inimicis, propter aliquam neceſſitatem poteſt aliquis ſe excuſare, ſecundum beatum Auguſt. qui non generat capiti vertiginem, non dolorem, non ſtomacho torſionem vel conſtipationem, ſive aliquam paſſionem, non corporis debilitatem, ſicut forte faceret vigilia vel jejunium, non inducit egeſtatem ſicut poſſet facere abrenuntiatio mundanæ proſperitatis : ideo non fuit conveniens ut cum aliquo diſpenſaretur, ſed omnes tenemur invicem diligere. Tertio in diſcipulo Chriſti eſſe debet perpetuatio finalis perſeverantiæ, reſpectu inchoati boni continuandi. Et de hoc dicitur: Si manſeritis in meo *Joan. 8* ſermone, vere diſcipuli mei eſtis: & vos cognoſcetis veritatem, & veritas liberabit vos. Ille verus eſt diſcipulus Chriſti, qui ſemper manet in ejus doctrina & ſermone, nec unquam per aliquam tentationem ſeparatur ab ejus dilectione : nec unquam quibuslibet damnis, opprobriis, & ſuppliciis illatis, ceſſat ab ejus nominis confeſſione, quia tunc meretur illuminari a prima veritate. Et de hoc eſt quod dicit : Cognoſcetis veritatem adjuvari a divina virtute ſive poteſtate, & hoc eſt quod ſubdit : Veritas liberabit vos ab omni adverſitate, & nihilominus meretur præmiari ab iſta dilectione.

Secundo ſequitur contemplatio divinæ veritatis, cum ſubditur : *Viſo Domino*. Viderunt ſive contemplati ſunt Apoſtoli divinam majeſtatem triplici modo. Nam primo viderunt in mundana creatura Dominum eminentem proprietatibus. Secundo viderunt Dominum in propria aſſumpta natura reſurgentem cum cicatricibus. Tertio viderunt Dominum in propria conſcientia regnantem in cæleſtibus. Per primam viſionem (appropriate loquendo) illuminati fuerunt ænigmatica cognitione, ad intelligendam divinam potentiam eſſe omnium creatricem. Per ſecundam viſionem illuminati & informati fuerunt interna revelatione, ad credendum divinam ſapientiam eſſe omnium reparatricem. Per tertiam viſionem elevati fuerunt Eccleſiaſtica dilectione, ad diligendum divinam clementiam eſſe omnium remuneratricem. Primo viderunt Dominum Chriſtum Creatorem in mundana creatura, eminentem proprietatibus. Et de hoc dicitur : A magnitudine enim ſpeciei creatu- *Sap. 13.*

ræ

ræ cognoſcibiliter poterat Creator horum videri. Videmus enim inviſibilia Dei per ea quæ facta ſunt cum elevamur a cognitione creaturæ ad cognitionem Dei, quaſi per ſcalam mediam, ſecundum Bernardum: Magnitudo enim & pulchritudo creaturæ clamat magnitudinem & ſpeciem Creatoris. Nam ſapientia artificis manifeſtatur in opere & relucet in effectu. Unde David: Cœli enarrant gloriam Dei, non voce quæ auribus audiatur ſenſibilibus; ſed ex propria magnitudine conditoris virtutes oſtenduntur, quorum pulchritudinem excogitantes, factorem ſicut optimum artificem admiramur & glorificamus. Et propter hoc non eſt ſiſtendum in pulchritudine creaturæ; ſed per eam eſt tendendum in ſuum Creatorem, alioquin faceret de via terminum: quod eſt ſumma perverſio & abuſio. Unde Hugo de libero arbitrio: Væ illis qui dereliquerunt te ducem, & oberrant in veſtigiis tuis: qui nutus tuos propter ſe amant, & obliviſcuntur quod innuant. Secundo viderunt Dominum Jeſum Chriſtum Redemptorem omnium in natura aſſumpta, reſurgentem cum cicatricibus. Et de hoc dicitur: Videte manus meas, quia ego ipſe ſum. Dominus noſter Jeſus ad hoc voluit divina diſpenſatione cicatrices, quas in paſſione recepit, retinere poſt glorificationem in ſuo corpore, & diſcipulis demonſtrare, ut probaret identitatem ſui corporis patientis, & reſurgentis. Nam ſi idem ſervatur accidens ſive cicatrices, neceſſe eſt idem eſſe corpus ſive ſubjectum. Impoſſibile eſt enim accidens mutare ſubſtantiam. Et propter hoc Dominus primo proponebat ad videndum manus, in quibus ſervatæ erant cicatrices cum dicebat: Videte manus meas. Deinde concludebat ut probaret identitatem corporis patientis & reſurgentis, cum addebat: Quia ego ipſe ſum qui paſſus fui & non alius. De iſta viſione ſimiliter dicitur: Infer digitum tuum huc, vide manus meas & affer manum tuam, & mitte in latus meum

Rom. 1

Bern. lib. 5 de conſid. ad Eugen.

Pſalm. 18

Luc. ult.

Joan. 20

A & noli eſſe incredulus, ſed fidelis. Unde dicit Gregorius: Minus mihi profuit Maria Magdalene, quæ citius credidit quam Thomas, qui diu dubitavit. Ille enim dubitando cicatrices tetigit, & de noſtro pectore dubietatis vulnus amputavit: quia beati qui non viderunt & crediderunt. Tertio viderunt Dominum Jeſum Chriſtum omnium remuneratorem, in propria conſcientia, regnantem in cœleſtibus. Et de hoc dicitur: Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Ecce quod ad videndum Deum in propria conſcientia requiritur puritas conſcientiæ. Unde Auguſtin. de Trinitate: In agnitione Dei juſtitia eſt neceſſaria, quia qui veritatem ſanctitatis de die in diem renovat, transfert amorem a temporalibus ad æterna, a carnalibus ad ſpiritualia, a viſibilibus ad inviſibilia. Et non ſolum ad divinam viſionem requiritur purgatio a peccato, ſed etiam abſtractio ab amore mundano, ſecundum illud Pſalmi: Vacate & videte, quoniam ſuavis eſt Dominus. Vacate ab operibus, & deſideriis ſæcularibus, per quietationem mentis. Et videte Dominum in propria conſcientia per excelſum contemplationis, quoniam ſuavis eſt Dominus, propter dulcedinem ſapientialis oblectationis, quam quidem dulcedinem experitur anima, quando ejus affectus eſt purgatus a peccatorum fœditatibus, ejus intellectus abſtractus a ſunſibilibus ſpeciebus, a phantaſticis imaginibus, & philoſophicis rationibus. Unde Auguſtin. de Trinitate: Hæc viſio rapit ſui deſiderio omnem animam tanto ardentiorem quanto ad ſpiritualia aſſurgentem, & carnalibus morientem. Tertio notatur internæ jucunditatis oblectatio, cum ſubinfertur: *Gaviſi ſunt.* Quia illud gaudium ſapientiæ oblectationis, nullus poteſt experiri niſi primo, appropriate loquendo, a ſapientia filii illuminetur, deinde a potentia Patris in Filium adoptetur, & poſtea deliciis Spiritus ſancti repleatur? ideo Apoſtoli, & eius imitato-

B

C

Greg. hom. 26 in Evan. 3

Matt. 5

Aug. lib. 17 de Trinit.

Pſal. 45

Digitized by Google

tatores, ad hoc ut haberent perfectum gaudium internæ oblectationis gaviſi ſunt. Primo de cognatione primæ veritatis. Secundo de acquiſitione perpetuæ hereditatis. Tertio de guſtatione divinæ ſuavitatis. Ratione primi, eorum gaudium fuit verum per amotionem falſi. Ratione ſecundi, eorum gaudium fuit perpetuum, per excluſionem termini. Ratione tertii, eorum gaudium fuit plenum, propter completionem deſiderii. Primo gaviſi ſunt veraciter ſine amixtione falſi in cognitione primæ veritatis. Et de hoc dicitur: Factum eſt verbum tuum in gaudium, & lætitiam cordis mei. Verbum divinum poſtquam perfecta fide creditur, ita miro modo delectat, cum intelligitur, ut fiat in gaudium, & lætitiam cordis intelligentis. Unde Bernardus: Nihil libentius intelligimus, quam quod credimus fide, cum tamen homo non aſſentiat primæ veritati propter rationem, ſed ſolum propter ejus timorem: quia tunc ratio humana non evacuat meritum, ſed evacuat cordis ſolatium. Secundo gaviſi ſunt perpetualiter, ſine præfixione termini, de acquiſitione perpetuæ hereditatis. Et de hoc dicitur: Gaudete & exultate, quoniam nomina veſtra ſunt ſcripta in cœlo. Gloſſa: Sive cæleſtia, ſive terreſtria opera quis geſſerit, per hæc quaſi litteris annotatus Apoſtolus, Dei memoria eſt affixus. Cum ergo diſcipuli Chriſti gerant opera cœleſtia. Nam eorum converſatio in cœlis eſt, merito attribuuntur regno perpetuo ad Dei memoriam: tota anima gaudet in præſenti ſecundum rectitudinem fidei, & expectationem ſpei, odor enim illius ſupernæ hereditatis omnem animam ad gaudendum trahit, eo quod in ea concupiſcentias excitat æternales. Tertio gaviſi ſunt ſuperesſentialiter in completione deſiderii, in deguſtatione divinæ ſuavitatis. Et de hoc dicitur: Gaudete cum Hieruſalem gaudio, qui lugebatis ſuper eam ut ſugeatis, & repleamini ab uberibus conſolationis ejus, ut mulgeatis, & deliciis affluatis.

Jer. 15 · *Luc. 10* · *Philip. 3* · *Iſa. 66*

A Qui enim volunt devenire ad excelſum contemplationis, primo debent ſe per lamenta pœnitentiæ exercere in ſtatu actionis, quia tunc anima repleta tanta dulcedine gratiæ, ſuget ab uberibus conſolationis Spiritus ſancti, ut tota repleta, & perfuſa ſuper lumina in cœleſtibus elevetur, ut ſupra ſeipſam in ſublimitatibus ſuſpendatur, & a ſeipſa alienetur, & tanto interno tripudio delectetur & jucundetur, ut magis ebria, quam ſobria videatur. Unde & ſacra Scriptura quandoque illam dulcedinem guſtum appellat, quandoque ebrietatem vocat. Ideo Deus ſi modica ſcintilla de illo torrente tantæ dulcedinis, B dilapſa & diſtillata menti humanæ, ita perfecte inebriat, quod erit quando anima totaliter abſorbebitur, & inebriabitur in illo pelago infinitæ felicitatis? Cum ergo in una gutta perfecte anima liqueſcit, dulcorat iucunditati, ut non poſſit exprimi neque narrari, multo minus tota abyſſus poterit cognoſci. Unde Chryſoſtomus: Gaudeamus nos meriti magnitudine donorum, quæ hic accipimus, & quæ illuc expectamus. Rogemus ergo, &c.

SERMO III.

Accipite Spiritum ſanctum. O quam magna licentia quod dicit, Accipite, C O quam magna gratia, quod dedit non aurum, non argentum, ſed Spiritum ſanctum. Conſiderandum autem, quod Jeſus Chriſtus quatuor accipienda valde notabilia propoſuit nobis in Evangelio, videlicet crucem in caſtigatione corporali, corpus ſuum in communione ſacramentali, Spiritum ſanctum in unctione mentali, denarium in remuneratione æternali. De primo: Qui non accipit crucem, & ſequitur me. Crux eſt carnis mortificatio: Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum concupiſcentiis. Crucem accipit qui pœnitentiam, vel religionem accipit, qui per mare ſæculi in terram ſanctam, ſcilicet viventium tranſire intendit:

Joan. 20 · *Quatuor accipienda nobis a Chriſto proponuntur.* · *Matth. 10* · *Gal. 5*

tendit: accipit autem remiſſionem omnium peccatorum. Ad hanc crucem accipiendam quatuor ſunt cogentia. Primum eſt exemplum irrefutabile *Matth. 16* Domini noſtri Jeſu Chriſti: Si quis vult poſt me venire, abneget, &c. Glorioſum enim eſt ſervis Domino configurari. Secundum eſt adiutorium invincibile. Dominus enim adiutor *Pſalm. 85* eſt cruce ſignatorum. Pſalmiſta: Tu Domine adiuviſti me, & conſolatus es me. Adiuviſti me contra malum culpæ, & conſolatus es me contra malum pœnæ. Unde in templo ubi ſignum crucis apparet unctio olei ſubeſt, quia in nobis debet eſſe triumphus exterior, & unctio interior. Bernardus: Multi vident noſtram crucem, ſed non vident unctionem. Tertium eſt privilegium inviolabile: cruce ſignati ſolent ex privilegio eſſe in tuitione Papæ. Sed hæc multoties violatur, & non ſic in hac cruce: *Ezech. 9* Super quem videritis Thau ne occidatis; *Gal. 6* De cetero nemo mihi moleſtus ſit. Ego enim ſtigmata Domini Jeſu in corpore meo porto. Quartum eſt præmium inamiſſibile. Multi de ſancta terra redeunt & negligendo & male vivendo præmium amittunt. *Apoc. 7* Secus eſt in his ſignatis: Signati ex omni tribu erant ſtantes ante thronum. In hac cruce pendere o anima Chriſtiana continue debes, ſicut Chriſtus, qui vivens numquam deſcendere voluit, ſic nec tu de pœnitentia, vel de ordine. Bernardus: Neminem audiamus fratres, non ſanguinem, non ſpiritum quemlibet deſcenſum a cruce ſuadentem, perſiſtamus in cruce, moriamur in cruce, deponamur aliorum manibus, non noſtris, exemplo *Joan. 19* illius, qui in cruce dicit: Conſummatum eſt: ſic & tu finaliter ſtes in cruce, & ſic in fine vitæ tuæ quando *2 Tit. 4* exſpirare debes, potes dicere: Conſummatum eſt regulam quam vovi obſervavi, obedientiam, pœnitentiam, præcepta *2 Tim. 4* Dei totum conſummavi juxta illud: Bonum certamen certavi, curſum con*Matth. 26* ſummavi, &c. De ſecundo: Accipite & comedite, hoc eſt corpus meum, quo modo accipiendum ſit corpus Je-

A

ſu dicitur: Accepto corpore. Joſeph *Matth. 27* involvit illud in ſindone munda. Illo ergo fervore, & devotione corpus Jeſu accipere debes de altari, quo illud corpus accepit Joſeph de cruce. Altare quatuor cornibus crucem ſignificat. *Altare crucem ſignificat.* Sic autem acceptum ſindone involvas. Gloſſa: In ſindone munda Jeſum involvit, qui mente pura eum ſuſcipit. Bene autem munditia per ſindonem, quod eſt genus lini candidiſſimum ſignificatur, quoniam candidi in animabus eſſe debemus. Dicitur: Candidiores Nazaræi ejus *Thren. 4* myrrha, nitidiores lacte. Munditia cordis eſt lac, quo Deus & Angeli delectantur. In lacte cito apparet

B

muſca, vel pulvis, ita in conſcientia munda latere non poteſt qualiſcumque macula, & ſicut de lacte cito eiicitur muſca a comedente, ita de pura conſcientia abiicitur muſca volatilis cogitationis pravæ. Multum diſplicet diabolo, & placet Deo & Angelis, quando muſcam diaboli cito eiicis de lacte cordis. Bernardus: Dæmonum eſt cogitationes malas ingerere, noſtrum eſt illis non conſentire. Nam quoties reſiſtimus, diabolum ſuperamus, angelos glorificamus, Deum honoramus. Non eſt dictu poſſibile, quantum gaudium capiant angeli de noſtra ad Deum mentis converſione; ſic contra exprimi non poteſt quantam triſtitiam de eadem dæ-

C

mones accipiant, qui ſemper inſidiantur ſaluti noſtræ. De tertio dicitur hic; *Accipite Spiritum ſanctum*. Datus eſt Spiritus ſanctus, hic diſcipulis clauſis foribus, ſic oleum clauſis oſtiis multiplicatum eſt in vaſis petitis a vicinis; Nota hiſtoriam. *4 Reg. 4* Oleum eſt gratia Spiritus ſancti. Pſ. *Pſalm. 44* Unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ, &c. Vaſa manu levata ſunt virtutes, & exempla, quæ a ſanctis nunc converſantibus in mundo attendimus, & in domum mentis noſtræ colligimus quaſi a vicinis vaſa accipimus, ſed vaſa in nobis vacua ſunt, ſi exempla illa ſanctorum per gratiam Spiritus ſancti non imitamur. Contra quod prudentes virgines acce-

Digitized by Google

ceperunt oleum in vaſis, &c. ſicut dicitur; Oſtia ſunt ſenſus noſtri. Viſus, guſtus, auditus, tactus, olfactus, & os tuum eſt oſtium. Hæ fores niſi ab illicitis cogitationibus clauſæ fuerint, oleum gratiæ in domum mentis tuæ in vaſis non multiplicatur. Anſelmus: Intra in cubiculum mentis tuæ, & claude ſuper te oſtium contra omnia, præter Dominum, & quæ juvant ad quærendum illum. De quarta: Acceperunt & ipſi ſingulos denarios. Denarius eſt vita æterna, qui non datur niſi operantibus in vinea, id eſt, pœnitentia vel religione in qua vinea non ſolum laborandum eſt, ſed etiam triumphandum de leone diabolo, quod ſignificatum eſt in Samſone, ubi dicitur. Cumque veniſſet ad vineas oppidi, apparuit ei catulus leonis, quem vicit, ac poſtea in ore ejus mel invenit; mel eſt dulcedo conſolationis Spiritus ſancti: Spiritus meus ſuper mel dulcis. Videns ergo quod mel gratiæ non datur niſi pugnantibus, neque denarius gloriæ niſi laborantibus in vinea.

Matth. 25

Matth. 20

Jud. 14

Eccl. 24

SERMO IV.

Joan. 20

Affer manum tuam, & mitte in latus meum. O Thoma felicem habes licentiam a Salvatore tuo, ut manum mittas in latus, in quo ſalus noſtra conſiſtit: hujus enim lateris beneficio ab ira ſalvamur, in gratia regeneramur, a culpa ſanamur, in gloria ſublimamur. De primo: Oſtium arcæ pones in latere deorſum, id eſt, vulnus in latere Chriſti, dicit interlinearis. Arca enim eſt Chriſtus. Sicut enim tunc mundo pereunte per diluvium, nullus evadere potuit niſi in arca, ita nunc mortem æternalem nullus evadere poteſt niſi in Chriſto per fidem maneat & amorem: & ſicut in arcam non ſolum immunda animalia collecta ſunt, ita Chriſtus non ſolum juſtos, ſed etiam peccatores colligit: Non veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam. In arcam autem venire non poſſemus niſi oſtium haberet.

Gen. 6

Luc. 5

A Oſtium ergo nobis Dominus in arca fecit, quando latus ſuum perforari voluit: Unus militum lancea latus ejus perforavit, &c. Auguſt. in Gloſſa: Ecce oſtium in latere arcæ, quo intrant animalia non peritura in diluvio. Gratias ergo agamus Chriſto pro lateris ſui oſtio: licet enim anguſtum ſit, tamen multi intrare poſſunt. Auguſt. Quid anguſtius illo foramine, quod unus militum in latere Domini aperuit? & tamen per illas anguſtas portas fere totus mundus intravit. De ſecundo: Filiæ tuæ de latere ſurgent. Filiæ iſtæ ſunt animæ credentium, quæ de latere Chriſti generatæ ſurgunt; dum per

Joan. 19

Iſa. 60

B vulnus lateris ejus ad vitam veniunt. Mirabilis eſt virtus hujus lateris: unde non ſolum filiæ, ſed etiam ſponſa formatur, ſcilicet Eccleſia. Sicut ſignificatum eſt, ubi de dormientis Adæ coſta formatur Eva. Auguſt. Dormit Adam, ut fiat Eva: moritur Chriſtus, ut dormiente Chriſto in cruce, fiat Eccleſia. Facta eſt Eccleſia de latere, percuſſum eſt enim latus pendentis a lancea, & fluxerunt ſacramenta. Dilige ergo anima Chriſtiana talem ſponſum, ex cujus latere inter membra Eccleſiæ proceſſiſti. Noli propter vilem carbonarium talis ſponſi fidem violare, diaboli voluntatem faciendo, qui

Gen. 2

C carbones inferni miniſtrat. Ego creavi fabrum ſufflantem in igne prunas, &c. Gratias agamus Chriſto pro lateris ſui beneficio. De tertio: Ecce aquæ redundantes ex latere dextro. Loquitur de templo, quod ſignificat corpus Chriſti: Solvite templum hoc, &c. Corpus enim Chriſti ſolutum fuit in morte, excitatum in reſurrectione, de cujus latere dextro aqua ſaluberrima profluxit: Continuo exivit, &c. Aqua enim valde ſanativa erat, quæ de latere templi exivit, ſicut legitur ibidem: Erunt piſces multi ſatis, poſtquam venerunt illuc aquæ iſtæ & ſanabuntur, & vivent omnia, ad quæ venerit torrens. Piſces ergo, id eſt fideles, qui in hoc torrente baptiſmi capiuntur, valde

Iſa. 54

Ezech. 47

Joan. 2

Joan. 19

Ezech. 47

ſani

Digitized by Google

ſani ſunt. Unde de torrente baptiſmi in torrentem gaudii transponentur, de quo Pſal. Torrente voluptatis tuæ potabis eos, quia apud te eſt fons vitæ. Piſces autem diaboli homines perverſi, qui in paludibus vitiorum nutriuntur, ſani non ſunt. Unde dicitur ibidem: In littoribus ejus, & paluſtribus non ſanabuntur. In littoribus ſunt impii per cupiditates terrenorum, in paludibus autem per corruptionem carnalium voluptatum. Unde tamquam piſces diaboli aſſabuntur perpetuo ſuper prunas inferni. Gratias ergo agant omnes beati Chriſto, pro lateris ſui beneficio. De quarto dicitur hic: *Affer manum tuam, & mitte*, &c. Hic oſtenditur ejus latus, & manus. Glorificatus ergo Chriſtus oſtendit latus, quaſi diceret: Ad hanc reſurrectionis gloriam hujus lateris beneficio pervenitur. Hoc ſignificatum eſt; ubi dicitur, quod tulit Samuel lenticulam olei, & inunxit Saul in in regem. Lenticula, ut dicit Gloſſa. Eſt fictile vas quadrangulum habens foramen in latere. Vas fictile Chriſti corpus eſt, quod eſt quadrangulum per quadrifariam diſtentionem in cruce. Bern. Aſtat Jeſus in medio quadrifida ſui parte diſtenſus, ut omnibus ex omni parte ad ſe venientibus ampliſſimum ſuæ miſericordiæ ſinum oſtendat. Foramen in latere vulnus eſt lateris. Ex hoc foramine oleum gratiæ emanavit, per quod populus Dei ad regnum gloriæ cœleſtis inungitur: Unde etiam qui ad hoc latus pendebat audivit: Hodie mecum eris in paradiſo. Gratias ergo agamus Chriſto pro tam multiplici lateris beneficio.

Pſal. 35
Ezech. 47
4 Reg. 10
Luc. 23

A

DOMINICA PRIMA

POST OCT. PSACHÆ.

SERMO I.

EGO *ſum Paſtor bonus, bonus Paſtor animam ſuam ponit pro ovibus ſuis.* Dominus noſter Jeſus Chriſtus Paſtor triumphantis, & militantis Eccleſiæ ad modum cujuslibet boni paſtoris amiſſa ove humana collocans angelicum gregem in deſerto divinæ oblectabilitatis, induit veſtimentum humanæ carnis, & tamdiu perditam ovem viſibiliter quæſivit, quouſque inter hiatum dæmonum invenit. Ut eam a morſibus eorum liberaret, proprium corpus morti exponit, ut ſic inventam & liberatam ad ovile cœleſtis patriæ reduceret, & una cum grege angelico in quiete gloriæ collocaret: Sed quia ad bonum paſtorem pertinet erga ſuum gregem primo habere ſolicitudinem vigilantiæ in cuſtodiendo. Deinde effectum benevolentiæ, in fovendo vel nutriendo. Poſtea diſcretionem prudentiæ in ovibus propriis ſumptibus expendendo: ideo in verbo propoſito oſtenditur nobis bonus paſtor Chriſtus imitabilis & commendabilis a tribus prædictis conditionibus. Primo namque commendatur a ſolicitudine vigilantiæ, in executione paſtoralis officii. Secundo a latitudine benevolentiæ in expoſitione corporis proprii. Tertio a diſcretione prudentiæ, in liberatione ſui gregis, non alieni. Primo commendatur bonus paſtor Chriſtus a ſolicitudine vigilantiæ in executione paſtoralis officii, cum dicitur. *Paſtor bonus*. Bonitas enim paſtoris oſtenditur, cum ſolicite vigilat, & cuſtodit gregem ſuum. Secundo commendatur a latitudine benevolentiæ in expoſitione corporis proprii, cum ſubdit: *Animam ſuam ponit*. Majus enim ſignum dilectionis & benevolentiæ non poteſt paſtor erga ſuum gregem oſtendere, quam ut pro ejus de-

Joan. 10
B
C

defenſione & liberatione, proprium A corpus morti exponatur. Tertio commendatur a diſcretione prudentiæ in defenſione & liberatione ſui gregis, non alieni, cum ſubinfert: *Pro ovibus ſuis*, per conformitatem imitantis, non alieni, per infidelitatem erroris.

Dicit ergo. *Bonus paſtor*, ubi commendatur a diligenti executione paſtoralis officii. Ille enim paſtor diligenter ſuum officium exercet, ſecundum quod evidentia facti manifeſtat, qui ſua animalia primo erudit & domeſticat exteriori verbo. Secundo paſcit & ſuſtentat corporali ſubſi- B dio. Tertio cuſtodit & defenſat, virili præſidio. Per hunc modum bonus paſtor Eccleſiæ Chriſtus humanum gregem primo erudit documento ſalutaris eruditionis vel prædicationis. Secundo paſcit ſubſidio ſacramentalis refectionis. Tertio defendit præſidio virilis protectionis. Per primum autem illuminatur quantum ad intellectivam. Per ſecundum dulcoratur quantum ad affectivam. Per tertium roboratur quantum ad effectivam. Primo paſtor Chriſtus erudit utili documento ſalutaris prædicationis illuminando intellectivam. Et de hoc dicitur: Qui miſericordiam habet, docet & erudit quaſi paſtor gregem ſuum. Quia Domini noſtri Jeſu Chriſti doctrina C debet eſſe tota ad benignitatem miſericordiæ & charitatem benevolentiæ, ideo eſt facilis ad intelligendum, brevis & utilis ad faciendum. Unde Dominus noſter Jeſus Chriſtus propter nimiam dulcedinem ſummæ miſericordiæ, & charitatem benevolentiæ, quam habet erga ſuum gregem, docet eum verbo doctrinæ, & erudit exemplo vitæ. Et hoc quia docere ſolo verbo eſt vanum, erudire ſolo exemplo eſt parum: ſed utroque modo eſt perfectum. Doctrina enim hujus paſtoris debet imprimi cordibus prælatorum, ſicut forma ſigilli imprimitur ceræ, ut poſtea verbo & exemplo ſit in cordibus ſubditorum. Unde de bonis

Eccli. 18

prælatis dicitur: Dabo vobis paſtores juxta cor meum, & paſcent vos ſcientia & doctrina. Tunc prælati præſunt ſecundum divinæ voluntatis beneplacitum, quando paſcunt gregem ſuum ſcientia quantum ad verbum, doctrina quantum exemplum, quia plus movent operum exempla quam verborum. Unde Gregorius. Actione rector præcipuus ut vitæ ſubditis denuntiet, & grex qui paſtoris vocem moreſque ſequitur, per exempla melius quam per verba gradietur. Secundo paſtor Chriſtus paſcit nos oblectabili ſubſidio ſapientialis refectionis, dulcorando affectivam. Unde licet Chriſtus in quantum Verbum increatum ſupportans univerſa, paſcat ſacramentaliter ſublimando ad ſapientiam: tamen inquantum Verbum inſpiratum ſuſtentans intellectualia, paſcit ſpiritualiter, reformando ad juſtitiam: & inquantum Verbum incarnatum reſtaurans humana paſcit ſacramentaliter, reficiendo per gratiam. Et iſte triplex paſtus eſt neceſſarius homini ad hoc ut perfecte paſcatur. Nam in homine eſt ſpiritus, motus & ſenſus. Ad hoc enim ut homo perfecte reficiatur ſpiritualiter, neceſſe eſt eum habere ſpiritum vitæ in reformatione gratiæ, motum in exercitatione juſtitiæ, & ſenſum in contemplatione ſapientiæ. Et de hoc paſtu ſacramentali dicitur Eliæ in figura: Præcepi corvis ut paſcant te, ſequitur: Corvi deferebant ei panem & carnes mane, ſimiliter panem & carnes veſperi. Corvi dicuntur ſacerdotes qui ad modum corvi debent ignoſcere per pœnitentiam, ſpernere per lotionem momentaneam, & attractare cras cras, annunciando futuram gloriam. Iſtis vero præcepit Deus ut paſcant Eliam, id eſt, quemlibet bonum Chriſtianum, deferendo ei panem & carnes, id eſt, carnem Chriſti ſub ſpecie panis non excoctum igne materiali: ſed ſola cruce paſſionis, & coctum in igne dilectionis: Dicuntur autem mane deferre panem & carnes corvi Eliæ,

Jer. 3
Greg. paſt. cura 2 par. cap. 3
Reg. 17

Eliæ, eo quod mane ſacerdotes debent A carnem Chriſti jejuno populo ſub ſpecie panis miniſtrare, & veſperi reducendo ad memoriam quod ſub ſpecie panis carnem ſuam poſt cœnam Chriſtus Apoſtolis dedit. Tertio Chriſtus defendit nos inſuperabili præſidio virilis protectionis, roborando effectivam.
Ezech. 34 Unde dicitur: Sicut paſtor viſitat gregem ſuum in die quando fuerit in medio ovium diſſipatarum, ſic viſitabo oves meas, & liberabo eas de omnibus locis in quibus diſperſæ fuerant. Dominus Jeſus Chriſtus in modum paſtoris boni voluit viſibiliter viſitare ſuas diſperſas oves per devia quæque vitiorum, a morſibus dæmonum ſanguine teſtamenti æterni liberativo, & B eorum vulnera oleo pietatis & miſericordiæ alligata & ſanata ad ovile unitatis fidei congregativæ, & etiam ut eorum debilitatem multiplici virtute corroborativo conſolidaret.

Secundo commendatur Chriſtus a latitudine benevolentiæ in expoſitione corporis proprii, cum ſubdit: *Animam ſuam ponit*. Propter charitatem nimiam benevolentiæ, quam habuit Chriſtus erga ſuum gregem, poſuit animam ſuam, id eſt, vitam corporalem. Primo in pretio humanæ redemptionis, ad liberandum captivos. Secundo argumentum præcipuæ dilectionis, ad inflammandum tepidos. Tertio in exemplum C virtuoſæ imitationis, ad animandum timidos. Primo poſuit animam ſuam in pretio humanæ redemptionis ad liberandum captivos. Et de hoc di-
Iſa. 53 citur: Si poſuerit animam ſuam pro peccato, videbit ſemen longævum, & voluntas Dei in manus ejus dirigetur, ſequitur: Pro eo quod tradidit animam ſuam in mortem & cum ſceleratis deputatus eſt, & ideo ipſe peccata multorum tulit. Divina ſapientia Chriſtus habens duplicem theſaurum, id eſt, ſupercœleſtem & ſubcœleſtem, quaſi facto ſcrutinio in utroque ſubſit quod erat utrobique nobilius & pretioſius, quod ſupercœleſti excellentia deitatis, de ſubcœleſti in notitiam humanitatis.

Hos ergo duos theſauros in unitate perſonæ compactos, & ſtatera crucis appenſos pro redemptione humani generis expendit, cum non ex obligatione, ſed ex dignatione mortem pro ſalute humani generis cum deſiderio ſuſcepit & ſic debito ſoluto primæ prævaricationis, quando cum ſceleratis deputatus eſt, peccata multorum tulit, & ſatisfacto rigore divinæ juſtitiæ, voluntatis Dei in manu, id eſt, opere ejus completa eſt. Et propter hoc Dominus dicebat: Filius hominis Matt. 20
non venit ut miniſtraretur ei: ſed ut miniſtraret, & daret animam ſuam in redemptionem pro multis. Pro dicitur, quantum ad efficaciam, licet pro omnibus fuerit datus quantum ad ſufficientiam. Unde licet paſſio Chriſti ſit ſufficiens omnibus ad ſalutem, tamen ſalutem non efficit niſi in illis, quorum fides operatur per dilectionem. Secundo poſuit animam in argumentum præcipuæ dilectionis ad inflammandum tepidos, & per hoc cognovimus charitatem Dei: quoniam ille animam ſuam pro nobis poſuit. Et de hoc dicitur: Majo- Joan. 15
rem dilectionem nemo habet hac. ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Filius Dei in ſignum vehementiſſimi amoris: & ad ſimilitudinem quorumdam aquatilium. De quibus dicit Ambr. Quod quædam belluę marinę ſunt quæ quando inſidias contra catulos ſuos præſenſerint, viſcera ſua mox aperiunt, natoſque ſuos integros recipiunt & tamdiu eos portant, donec ad ſecuritatem deferant, ut ab ictu proprii corporis defendant. Hoc modo Chriſtus in argumentum vehementiſſimi amoris voluit aperire pedes, manus feneſtrari & latus, ut nos reciperet intra viſcera charitatis ſuæ, & ab hoſte maligno tueretur & defenderet. Et propter hoc Chariſſime cum inſurget diaboli fraudulentia, ingredere in petram, id eſt Chriſtum, imponendo meditationes, cogitationes, & affectiones: quia numquam poteſt diabolus melius vinci quam in memo-

ria paſſionis Chriſti. Unde Bernardus: Nullus umquam dæmonum ſtare poterit videns gladium, in quo devictus fuit. Sic cum inſurgit moleſtia tentationis, maxime carnis, abſconde te in foſſa humo, id eſt in corpore Chriſti multiplici vulnere confoſſo, non per corporis præſentiam, ſed per meditationem aſſiduam, & quod deeſt tibi, uſurpa de viſceribus Chriſti, quia de vulneribus ejus corporis ad modum botri in torculari compreſſit: non deſunt fluenta gratiarum, quibus inflammatus, & confortatus, faciliter de diaboli fraudulentia, de mundi moleſtia, & de carnis illecebris triumphabis. Tertio poſuit animam ſuam in exemplum virtuoſæ imitationis ad animandum timidos. *1 Joan. 3* Unde: Ille animam ſuam poſuit pro nobis, & nos debemus pro fratribus animas ponere. *Matth. 10* Unde Dominus dicit: Qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me non eſt me dignus, qui invenit animam ſuam perdet eam, & qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam. Ille accipit crucem ſuam, & ſequitur Chriſtum, qui crucis mortificationem jugiter in ſuo corpore gerit, ut & vita Jeſus in ipſo per imitationem manifeſtetur: talis cum perdiderit animam ſuam, cum vitiis & concupiſcentiis in præſenti, inveniet eam per deiformis gloriæ acquiſitionem in futuro, quia qui ſocii ſunt tribulationum, erunt & conſolationum. Tertio commendatur Chriſtus a diſcretione prudentiæ in liberatione gregis proprii, non alieni, cum ſubinfert: *Pro ovibus ſuis*, imitantibus eum in vita, & moribus. Unde Dominus tamquam prudens paſtor non poſuit animam ſuam pro ovibus alienis, per diſſimilitudinem vitæ, ut eas liberaret, ſed pro ovibus ſuis, quæ Chriſtum ſequuntur ſecundum triplicem proprietatem ovis. *Ovis proprietas.* Nam ovis habet ſimplicitatem innocentiæ in non lædendo, tractabilitatem patientiæ in ſuſtinendo, & fœcunditatem multiplicem in fructificando: per iſtum modum iſtæ ſunt oves ſuæ, per quarum A liberationem prudens paſtor Chriſtus poſuit animam ſuam, qui habet triplicem proprietatem prædictam. Primo ſimplicitatem innocentiæ, per rectitudinem intentionis. Secundo tractabilitatem patientiæ per tolerationem omnimodæ tribulationis. Tertio fœcunditatem multiplicem, per multiplicationem bonæ operationis. Primo ergo Chriſtus liberat oves ſuas, quæ habent ſimplicitatem innocentiæ, per rectitudinem puræ intentionis. Illa enim anima eſt, quaſi ovis, quæ ad modum ovis innocentis nulla habet arma ad impugnandum, non cornua ſuperbiæ, non calces violentiæ, non dentes crudelitatis, non ungues rapacitatis, non venenum malignitatis. B Propter hoc ratione iſtius proprietatis innocentiæ dicebat David de populo ſuo: Iſti qui oves ſunt quid fecerunt? quaſi dicat nihil mali commiſerunt. *1 Reg. 24* Et hoc eſt quando homo habet puritatem in affectione, veritatem in operatione, ut nulla duplicitas ſit interius, nulla falſitas exterius. Secundo Chriſtus liberavit oves ſuas, quæ habent tractabilitatem patientiæ per tolerantiam omnimodæ tribulationis. Unde: Sicut ovis ad occiſionem ductus eſt, ſicut enim ovis ducitur ad macellum non recalcitrat pede, non mordet dente, non impetit cornu, ſic verus patiens ad exemplum Chriſti poſitus in tribulatione, *Iſa. 53.* C non debet murmurare in corde, non obloqui in ore, nec repugnare in opere, ut impleatur in eo illud in Pſalmo: Quoniam propter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus ſicut oves occiſionis. *Pſal. 43.* Tertio liberat Chriſtus oves ſuas, quæ habent fœcunditatem multiplicem bonæ operationis. Unde bonus Chriſtianus debet eſſe fœcundus bonis operibus ad modum ovis, dare paſtori ſuo Chriſto lac mundæ affectionis, caſeum bonæ operationis, & lanam honeſtæ converſationis, ut poſſit dici de eis: Oves fœtoſæ abundantes in greſſibus ſuis ſecundum quod dicitur in Pſal. *Pſal. 143.* Rogemus ergo, &c.

SER-

Digitized by Google

SERMO II.

Joan. 10 Chriſtus paſtor bonus. EGo ſum paſtor bonus. Bonitas paſtoris noſtri Jeſu Chriſti in Evangelio quadrupliciter commendatur. Videlicet in paſcendo, in defendendo, in cognoſcendo, in uniendo. Primo commendatur bonitas in paſcendo. Unde ait: *Ego ſum paſtor bonus*. Paſtores enim a paſcendo dicuntur. Paſcit autem oves ſuas Chriſtus, per doctrinam, per gratiam, per Euchariſtiam. Paſcit utique ſuos per doctrinam: In paſcuis uberrimis paſcam eos, in montibus excelſis. (Ezech. 34) Scripturarum altitudines, quaſi montes paſcuæ ſunt. Paſcit autem Chriſtus ſuos non ſolum per ſe, ſed etiam per alios docendo: Dabo paſtores vobis ſecundum cor meum, & paſcent vos in ſcientia, & doctrina. (Jer. 3) Item per gratiam, quod ſignificatum eſt, ubi dicitur quod Moyſes paſcebat oves, & minavit ad interiora deſerti, ubi Dominus in rubo apparuit. (Exod. 3) Moyſes eſt Chriſtus, vel prælatus, per quos oves ad interiora deſerti in paſtum veniunt, quando exteriorem conſolationem relinquunt, interiorem vero quærunt, ubi dominus in rubo ardenti, id eſt in corde ferventi eſt: Nonne cor noſtrum ardens, &c. (Luc. 24) Item per Euchariſtiam, Hoc ſignificatum eſt in ovicula pauperis, id eſt Chriſti, de qua dicitur quod erat de pane illius comedens, & de calice bibens. (2 Reg. 12) Bernar. Bonus paſtor, qui dat carnem in cibum, ſanguinem in potum, animam in pretium. Secundo commendatur bonitas paſtoris noſtri Jeſu Chriſti in defendendo, cum dicitur: *Bonus paſtor animam ſuam dat pro ovibus ſuis* defendendo, ſcilicet contra lupum, ſicut hic dicitur, & contra leonem, & urſum. (Joan. 10) Unde David, qui Chriſtum ſignificat, ait: Leonem & urſum interfeci ego, invaſerant enim oves ejus. (1 Reg. 17) In leone ſignificatur diabolus: Tamquam leo rugiens, &c. (1 Pet. 5) In urſo autem caro ſignificatur. Sequitur enim mel, ſicut caro voluptatem. Debilis

A etiam eſt in capite, fortis in brachiis, ſic & carnis impetus debilis eſt, ſcilicet cogitatione. Unde ibi eſt reſiſtendum. Fortis autem in brachiis delectationis conſenſus: Beſtia alia ſimilis urſo tres ordines in ore ejus, ſc. cogitatio, delectatio, conſenſus. (Dan. 7) In lupo autem mundus ſignificatur, propter avaritiam & crudelitatem, immo tot ſunt lupi, quot homines perverſi: Mitto vos ſicut oves inter lupos, & Greg. (Matth. 10) Sicut agni inter lupos mittimur, ut ſcutum ſervantes innocentiæ, morſum malitiæ non habeamus. Talis agnus fuit Apoſtolus, qui ait: Maledicimur, & benedicimus, perſecutionem patimur, & ſuſtinemus. (1 Cor. 4) B Tertio commendatur bonitas paſtoris noſtri Jeſu in cognoſcendo, cum ait: *Ego ſum paſtor bonus, & cognoſco oves meas, & cognoſcunt me meæ*. Ecce quales Dominus approbando cognoſcit, id eſt ſe cognoſcentes oculo animæ, fide vera. Sed Dominus conqueritur: Cognovit bos poſſeſſorem ſuum, &c. (Iſa. 1) Sed væ non cognoſcenti pium Dominum in mundo, quia cognoſcet ſeverum, Dominus juſtitiam faciens, qui nunc ignoratur miſericordiam quærens. Item cognoſcit ſibi obedientes: Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognoſco eas: (Joan. 10) vocem utique præceptorum, & doctrinæ meæ vel clamoris in cruce. C Pſalm. Nos oves paſcuæ ejus, vel oves manus ejus, hodie ſi vocem ejus audieritis, &c. (Pſalm. 49) Sed heu Dominus conqueritur in Pſalmo: Non audit populus meus vocem &c. (Pſalm. 40) Item cognoſcit Dominus ſe ſequentes: Cognoſco meas, & ſequuntur me, ſcilicet per bonam vitam. (Joan. 10) Dominus enim cognoſcit colore, ſicut ſignificatum eſt, ubi legitur quod Jacob oves ſuas colore diſcrevit, variæ enim erant oves ejus, nigræ autem & albæ Laban. (Gen. 30) Jacob Chriſtum ſignificat. Nigræ oves ſunt opera peccatorum. Albæ ſunt ſimulatores: Similes eſtis ſepulcris dealbatis. (Matth. 23) Variæ autem pœnitentes, qui & albi ſunt per juſtificationem, & nigri per ſuam reputationem, dum

 ſe

Digitized by Google

ſe peccatores reputant, apud Deum ſunt albi, apud ſe nigri: (Cant. 1) Nigra ſum ſed formoſa, &c. Quarto commendatur bonitas paſtoris in uniendo, ſive in congregando, cum dicit: *Alias oves habeo*, &c. uſque *Fiet unum ovile, & unus paſtor*. Congregat autem & unit oves ſibi in mundo, & hoc per fidem, & charitatem, de (Joan. 10) quibus hic dicitur: Fiet unum ovile, & unus paſtor. Certe qui in ovile Eccleſiæ non intrant per oſtium fidei, ſed aſcendit aliunde per hæreſim, (Matth. 25) ille fur eſt & latro. Item congregabit oves in judicio: Statuet oves quidam a dextris. Item in cœlo. Unde (Luc. 15) legitur: quando reduxit ovem unam perditam in deſertum, id eſt, ad novem ordines Angelorum.

SERMO III

(Joan. 10) ANimam meam pono pro ovibus meis. Bonus paſtor Chriſtus pro nobis poſuit, & dedit animam ſuam in pretium redemptionis, in ſignum dilectionis, in monimentum recordationis, in exemplum imitationis. (Matth. 20) De primo: Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare &c. uſque pro multis. O quanta dignatio! Miniſtrat & ſervit nobis, cui miniſtrant angeli. Si igitur fraudando ſervum tuum mercede unius anni peccas, quanto magis ſubtrahendo Dei filio animam tuam, pro qua triginta tribus annis ſervivit? pro qua animam ſuam in tuo ſervitio (Eccl. 7) dedit? Ne de lædas ſervum in veritate operantem, neque mercenarium dantem animam ſuam, dantem inquam animam in redemptionem pro multis: (1 Petr. 1) Non corruptibilibus auro, vel argento, &c. Qui ergo mercedem ſanguinis, hoc eſt animam propriam tali mercenario ſubtrahit per luxuriam, vel per avaritiam, vel per odium, vel per alia vitia ſimilis eſt eis, qui in cruce ejus ſangui- (Eccl. 34) nem effuderunt: Qui effundit ſanguinem, & qui fraudem facit mercenario fratres ſunt. Quid ergo de miſeris, qui non tantum animam pro- A priam, ſed tot Chriſto animas auferunt, quas per peccatum auferunt. Bernardus: Si Dominus proprium ſanguinem dedit in pretium redemptionis animarum, non tibi videtur ab eo graviorem ſuſtinere perſecutionem, qui ſuggeſtione mala, exemplo pernicionis, ſcandali occaſione avertit ab eo animas, quas redemit, quam ab illo qui ſanguinem Jeſu fudit? De ſecundo: Majorem charitatem hac (Joan. 15) &c. Si enim te incipiente ſubmergi jam in mari, amicus tuus ſcienter ſe ſubmergeret, ut ſuo evaderes adjutorio, o quanta eſſet illa dilectio! Sic (Jonæ 1) pro nobis fecit Chriſtus, quod optime ſignificatum eſt in Jona, qui ſe B pro ſalute aliorum in mare præcipitari fecit. Nota hiſtoriam, & expone, ut per mare ſignificetur mundus, per cetum mors, per Jonam Chriſtus. Ecce quo modo Chriſtus animam ſuam poſuit pro amicis ſuis, immo quod mirabilius eſt pro inimicis; Cum inimici eſſemus recon- (Rom. 5) ciliati ſumus Deo per mortem filii ejus. Nonne Dei inimici ſunt, qui domum Domini cum familia, id eſt, cor cum virtutibus igne vitiorum ſcienter incendunt? Pſ. Incenderunt (Pſalm. 73) igni ſanctuarium tuum. Item qui filium ſuum, id eſt ſpiritum, vel animam occidunt? Qui offert ſacrificium (Eccli. 34) de ſubſtantia pauperum, quaſi qui vi- C ctimat filium in conſpectu patris ſui, quam maximum dilectionis Dei beneficium eſt, quod pro hujuſmodi pro inimicis moritur Chriſtus. Auguſt. Quod tam beneficium, quam ſanguinem juſti delere chirographum peccatoris? De tertio, quod in monimentum recordationis dedit animam ſuam, ut numquam ſui obliviſcamur. Dicitur: Gratiam fidejuſſoris (Eccl. 29) tui ne obliviſcaris, dedit enim pro te animam ſuam. Fidejuſſor noſter Chriſtus eſt. Totus mundus per ſententiam Dei Patris damnatus fuit, compatiens autem Dei Filius fidejuſſit pro nobis. Poteſt autem homo pro tam magna re fidejubere, quod oporteat eum propter hoc quandoque relinquere domum, quando-

que

Digitized by Google

que totam hereditatem ſuam, quandoque etiam vitam ſuam, ſic & fidejuſſor noſter fecit Chriſtus: Jer. 12 Reliqui domum meam, dimiſi hereditatem meam, dedi dilectam animam meam in manus inimicorum ejus. Domus eſt cœlum, hereditas ſynagoga. Pſal. 15 Pſalmus: Reſtitues hereditatem meam mihi. Hereditas ſua Chriſto reſtituetur, quando Judæi convertentur: Rom. 11 Cæcitas ex parte contingit in Iſrael, donec plenitudo gentium ſubintraret, & ſic omnis Iſrael ſalvus fieret. Non ſolum autem fuit Chriſtus fidejuſſor hominis ad patrem, ſed etiam patris & hominis tanquam fideliſſimus mediator. Auguſtinus: Quam incredibile videbitur hominibus? Require in ſermone ſupra: Si veritatem dico. De quarto: 1 Joan. 3 Ille pro nobis animam ſuam poſuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit ſubſtantiam mundi hujus, & viderit fratrem ſuum neceſſe habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Ecce ſi pro fratribus debes ponere animam, quanto magis temporalem ſubſtantiam? Exemplo autem Chriſti non ſolum pro fratribus, immo pro Chriſto animam ponere debemus, ſicut ipſe pro nobis eam poſuit: ſicut Petrus voluit quando dixit: Joan. 13 Animam meam pono pro te, qui licet poſtea negaverit, tamen gallo cantante flevit amare. O quot cum Petro quotidie negant Chriſtum, ſi non ore, tamen opere. Tit. 1 Confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant. Et non tantum ter Chriſtum ſicut Petrus, immo millies aliqui facinoribus ſuis negaverunt, & tamen cum Petro non flent. Gallus enim prædicator eſt: Job 38 Quis dedit gallo intelligentiam?

SERMO IV.

Ioan. 10 *Alias oves habeo, quæ non ſunt ex hoc ovili, & illas oportet me adducere.* Iſtæ oves fuerunt gentes credituræ in Chriſtum, quæ non fuerunt de ovili Eccleſiæ, quas adduxit per fidem, & unum ovile per unam Eccleſiam de Judæis & gentibus fecit. O felices qui merentur eſſe oves Chriſti, non porci diaboli. O felices qui per Chriſtum adducuntur, & non per diabolum ſeducuntur. Conſiderandum ergo quod Chriſtus oves ſuas adducit, deducit, perducit, educit, inducit. Adducit enim pœnitentes, deducit perficientes, perducit conſummantes, educit decedentes, inducit pervenientes, ſcilicet ad patrem. De primo hic dicitur: Illas oportet me adducere, ſcilicet per converſionem: Rom. 2 Ignoras quod benignitas Dei te ad pœnitentiam adducit? &c. De modo autem adducendi dicitur: Eccli. 8 Elevavit me ſpiritus inter cœlum & terram, & adduxit me in Hieruſalem. Qui ergo in cæleſtem Hieruſalem voluerit venire, adduci debet per Spiritum ſanctum, & ſic quod neque cœlum per præſumptionem; neque terram per deſperationem tangat: vel ſic, neque cœlum tangat per ſuperbiam. Job 20 Si aſcenderit in cœlum ſuperbia ejus, & caput ejus nubes tetigerit, quaſi ſterquilinium in fine perdetur: neque terram per avaritiam, vel concupiſcentiam: Apoc. 8 Væ, væ, væ habitantibus in terra. De ſecundo, Pſalmus: Pſalm. 76 Deduxiſti ſicut oves populum tuum in manu Moyſi, & Aaron. Hæc deductio fit per quotidianum in proficiendo bonorum operum augmentum. Pſal. Pſal. 79 Deducis velut ovem Joſeph quod interpretatur augmentum. Per manum Moyſi, & Aaron poteſtas Eccleſiarum, & ſæcularium judicum ſignificatur. Exod. 17 Legitur autem de manibus Moyſi, quod licet graves eſſent, dum tamen elevabantur vincebat Iſrael: dum remittebantur, Iſrael vincebatur, quia quando auctoritas judicialis levatur in correctione, ſubditi contra hoſtes infernales proficiunt. Si autem per negligentiam remittitur, deficiunt & vincuntur. Sed heu hæc manus ſæpe percutit innocentes: Actor. 12 Miſit Herodes rex manus, & cætera. De tertio, Pſalmiſta: Pſalm. 77 Perducit eos tamquam gregem in deſerto. Gloſſa

Digitized by Google

Gloſſa de Ægypto. Ægyptus autem A mundum ſignificat, deſertum vero religionem, vel juſtam vitam, qualem Chriſtus & Joannes habuerunt Pſal. 77 in deſerto. Pſalmus. Interrupit mare, & perduxit, &c. Perduxit, id eſt, ad perfectum duxit. Perducuntur autem electi per angelum, de quo Ezech. 47 legitur: Menſus eſt mille cubitos, & traduxit, & perduxit me per aquam uſque ad talos. Rurſumque menſus eſt mille, & traduxit me per aquam uſque ad genua, & menſus eſt mille: & traduxit, id eſt, perduxit me per aquam, uſque ad renes, & menſus eſt mille per torrentem, quem non potui B pertranſire, quoniam intumuerant aquæ profundi torrentis, qui non poteſt tranſvadari, & dixit ad me: Certe vidiſti fili hominis. Et eduxit me & convertit ad ripam torrentis, &c. Aqua hæc eſt gratia Spiritus Sancti, in qua incipientes minus profunde, proficientes profundius, perfecti profundiſſime ſunt. Vel de conjugatis, & viduis, & virginibus intelligi poteſt. Torrens autem, qui tranſvadari non poteſt, eſt profunditas gratiæ in beatis, quam mortalis homo attingere non poteſt. Angelus autem menſurans, & traducens eſt Chriſtus, qui menſurat gratiam in meritis, & gloriam in C Joan. 10 premiis gratiæ. De quarto: Proprias oves vocat nominatim, & educit eas. Inter vineas de Ægypto in doctrinam, ſive ad regnum, &c. Ecce quotidie Dominus nominatim, & ſingulariter vocat electos ſuos in morte ad ſeipſum, ſicut in ordinibus vocantur ordinandi ad Epiſcopum. Habet enim Dominus nomina Luc. 10 eorum in ſcripto: Nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis. Vocat illos Dominus nominatim de cœlis, qui non vocaverunt nomina ſua in terris. Beatus eſt cujus nomen dignatur noſcere Deus. Auguſtinus: Ut noverit Deus nomina noſtra, hoc optare debemus, hoc agere, hoc ſatagere quantum poſſumus. Vocat ergo electos, ut educat de carcere ad regnum, Pſalm. 39 de miſeria ad gloriam. Pſal. Eduxit me de lacu miſeriæ, id eſt, de mundo, & de luto fæcis, id eſt, de carcere. De quinto Dominus loquens de Ezech. 34 ovibus ſuis, ait: Inducam eas in terram ſuam, & paſcam eas in montibus Iſrael in rivis, & in cunctis ſedibus terræ. Montes ſunt ordines angelorum. Pſalmus. Fundamenta ejus in montibus ſanctis. Rivi ſunt delectationes de fonte ſummi boni effluentes, a quibus quilibet perverſus longe erit: Job 20 Non videat rivos fluminis torrentis mellis, & butyri. In melle dulcedo divinitatis, in butyro humanitatis Chriſti ſignificatur. Sedes autem manſiones, de quibus: Joan. 14 In domo patris mei manſiones, &c. Sic ergo Dominus humiles oves ſuas multipliciter ducit, & in uno ovili per charitatem proximi, & uni paſtori Chriſto per charitatem Dei unit, ut ſic fiat unum ovile, & unus paſtor. Unde in libro de ſpiritu, & anima dicitur: Animam, quam Dei pietas reſpicit, humilitas ſubiicit, pœnitentia reducit, juſtitia deducit, obedientia conducit, perſeverantia perducit, devotio introducit, puritas jungit, charitas unit.

DOMINICA SECUNDA

POST OCT. PSACHÆ.

SERMO I.

ITERUM modicum, & videbitis me. Joan. 16 Modicum, & non viderunt Deum diſcipuli, quando fuit in ſepulcro, & iterum modicum, & viderunt eum poſt reſurrectionem, uſque ad Aſcenſionem aliquoties. Sed nunc conſiderandum, quo modo Deus videatur in mundum a credentibus, in extremo a decedentibus, in cœlo a fruentibus, in judicio a reſurgentibus. De primo myſtice intelligi poteſt quod dicitur hic: *Modicum & videbitis*. Modicum enim non tam duratione, quam cognitione: imperfecta eſt enim viſio fidei reſpectu viſionis æter-

ternæ. Modice enim & imperfecte A
videtur, quidquid modo tantum in
imagine, & a tergo, a longe vide-
tur. Videmus enim Deum non in
ſe, ſed per imaginem repræſenta-
1 Cor. 13 tam in creaturis: Videmus nunc per
ſpeculum. Gloſſa: per imaginem
obſcuram. Videmus enim aliquas
creaturas, in quibus aliqua ſimilitu-
do Dei relucet. Vel videmus non
Exod. 33 facie, ſed a tergo incarnationis. Vi-
debis poſteriora mea, faciem autem
meam non videbis. Poſteriora ſunt
humiliora, quæ in carne geſſit. Item
videmus Deum non in lumine, ſed
quaſi in voce obſcuræ cognitionis, B
Dan. 7 & intelligentiæ humanæ: Aſpicie-
bam in viſione noctis, & ecce cum
nubibus cœli, quaſi filius hominis
veniebat, &c. Tam obſcura enim ſunt
naturalia quod quidquid de Deo co-
gnoſcimus, quaſi in nocte videmus:
Cant. 3 De hac nocte dicitur: Per noctem
quæſivi quem diligit anima mea.
Gregorius: Per noctem quærimus,
quia etſi jam in illo mens vigilat,
tamen oculus adhuc caligat. Item
videmus nunc Deum non prope,
ſed quaſi a longe per diſtantiam diſ-
Nu. 24 ſimilitudinis, vel averſionis. Videbo
eum, ſed non modo, intuebor il-
lum, ſed non prope. De ſecundo:
Act. 7 Ecce video cœlos apertos, & Je-
ſum ſtantem quaſi paratum ad ſuſci-
piendam animam meam: ſicut de
multis ſanctis legitur, qui vide-
Gen. 28 runt Deum in extremis. Quo mo-
do autem mereatur videre Deum ſi-
gnificatum eſt, ubi legitur quod Ja-
cob ſupponens lapidem capiti, dor-
mivit, & vidit ſcalam tangentem cœ-
los; & dominum innixum ſcalæ. At-
tende quid de lapide, & de ſcala,
& de Angelis, & de Domino dici-
tur hic. Lapis duram & gravem pœ-
nitentiam ſignificat. Hunc lapidem
diabolus in panem conſolationis car-
Matth. 4 nalis vult verti: Dic ut lapides iſti
panes fiant. Dormitio mortem ſi-
Pſalm. 4 gnificat. Pſalmus: In pace in idi-
pſum dormiam, & requieſcam. Su-
per lapidem ergo dormit, qui in pœ-
nitentia dura decedit. Per ſcalam

virtutum gradus ſignificatur. In ſca-
la duo ligna principalia ſunt, amor
Dei, & proximi. Gradus vero om-
nes aliæ virtutes. Si hanc ſcalam fa-
bricaveris dum vivis, tunc in ſom-
no mortis eam habebis, & Angelos
pro tua ſalute aſcendentes, & Domi-
num tuam animam ſuſcipientem vi-
debis. Sicut autem pii quandoque vi-
dent in morte ſua Dominum: ſic &
impii quandoque in morte ſua vident
Dominum: ſcilicet diabolum. Unde
de quodam B. Gregorius ait: Ecce
juvenis parvus draconem vidit, cui
ſervivit in vita. De tertio; Beati Matt. 5
mundo corde, &c. Auguſtinus: Tota Aug. in
merces eſt viſio. Notate chariſſimi Pſ. 90 conc. 2 cir. fi.
ſi tam ardentiſſime diligitur Deus in tom. 8
præſenti ab electis ſuis, quod ferrum,
& ignem, & omne genus tormento-
rum parati ſunt ſuſtinere pro ipſo,
quod tamen nunc tam modicum vi-
detur, quid erit in cœlo, ubi non
per ſpeculum, ſed per ſeipſum vide-
tur? Videbimus eum ſicuti eſt. Item Ioan. 3
ubi non a tergo, ſed facie videbi-
mus: Tunc autem facie ad faciem: 1 Cor. 13
Vidi te Domine, quaſi Angelum Eſte. 15
Dei, & conturbatum eſt cor meum
præ timore gloriæ tuæ. Valde enim
mirabilis es Domine, & facies tua
plena eſt gratiarum. Item ubi non
C in tenebris, ſed in luce clariſſi-
ma videbitur. Pſalmiſta: In lumine Pſalm. 35
tuo videbimus lumen, &c. Item ubi
non de longinquo, ſed de propinquo
videbitur: quia electi non in remoto,
ſed in eodem loco cum ipſo erunt:
Pater, quos dediſti mihi, volo, ut Joan. 17
ubi ſum ego, illic ſint mecum, ut
videant claritatem meam. Penſate ex
prædictis quam incomprehenſibilis
dulcedinis ſit iſta viſio gloriæ. Un-
de Fulgentis ait. Dei faciem ſi omnes
damnati in inferno viderent, nullum
dolorem, nullam pœnam, nullam tri-
ſtitiam ſentirent. De quarto: Videbit Apoc. 1
eum omnis oculus, & qui eum pupu-
gerunt. Certe oculus adulteri, & ſu-
perbi, & immundi, invidi & aliorum
perverſorum. Hæc autem viſio ple-
nius nobis oſtenditur in illa viſione, Dan. 7
de qua: Aſpiciebamus in viſione, do-
nec

Digitized by Google

nec throni poſiti ſunt, & antiquus A dierum ſedit. Fluvius igneus rapiduſque egrediebatur à facie ejus. Millia millium miniſtrabant ei, & decies centena millia aſſiſtebant ei. Judicium ſedit & libri aperti ſunt, &c. Significatur enim ibi per poſitionem thronum, judicum aſſeſſorum auctoritas. Per fluvium igneum, ſententiæ extremæ ſeveritas. Per millia millium miniſtrantium, executorum copioſitas. Per apertionem librorum, conſcientiarum nuditas.

SERMO II.

Joan. 16 *Iterum autem videbitis me*, &c. Valde conſolatorium eſt hoc verbum. B Conſiderandum autem quod Dominus videt omnes ſimplici notitia generali, bonos in gratia ſpiritali, malos in ira judiciali, beatos in gloria æternali. Videt omnes communiter, bonos amicabiliter, malos terribiliter, beatos ineffabiliter. De primo, Pſalmiſta: De cœlo reſpexit Dominus, vidit omnes filios hominum terræ, ſcilicet bonos & malos, in tenebris, & in luce, in angulo, & in publico, bene vel male agentes: Omnia nuda & aperta ſunt oculis ejus, &c. O ſi ſol eſſet oculus, quanta videret in hoc mundo? Et certe oculi Domini ſole clariores ſunt in infinitum: Oculi Domini multo lucidiores ſunt ſuper ſolem, circumſpicientes omnes vias hominum, & profunditatem abyſſi, & hominum corda, intuentes in abſconditas partes. Væ ergo illis, qui occultas nequitias ſuas credunt celari poſſe Domino, contra quos Pſalmus: Non videbit Dominus, &c. uſque, qui finxit oculos non conſiderat? &c. Impii autem non attendunt Dominum videre mala omnia, quia ſtatim non vindicat. Videt utique omnia Deus ſapientiſſimus, ſed non ſtatim vindicat omnia patientiſſimus. Gregorius: Conditor noſter mira diſpenſatione conſilii, & culpas reſpicit; & vivendi tempora impendit, ut longiora vitæ temporalis ſpatia, aut con-

Pſalm. 32
Hebr. 4
Eccli. 23
Pſal. 93

verſo fiant ad adjutorium numeris, aut non converſo ad augmentum damnationis. De ſecundo: Vidit Jeſus ſedentem in telonio, &c. Vidit duos fratres, &c. & hoc per reſpectum gratiæ. Unde ſecuti ſunt eum. Ergo eſt virtus Domini, quam ſtatim ſequuntur diſcipuli. O ſi vos videret Dominus hoc miſericordiæ ſuæ oculo, utique Deus veſtris oculis lacrymas educeret pro peccatis. Unde cum gallo cantante, Petrum reſpexit Dominus: Petrus flevit amare. Nihil enim cantus galli, nihil clamor prædicatoris prodeſt, niſi reſpectus oculi miſericordiæ divinæ cor tangat, niſi paternis oculis benigne filium ſuum revertentem pater reſpiciat: Cum autem adhuc longe eſſet, vidit illum pater ipſius, & miſericordia motus eſt, &c. Ecce gratia hujus viſus, quo pater miſericordia motus tria facit. Accurrit, per gratiam prævenientem. Super collum cadit, per gratiam ſubſequentem. Oſculatur per fiduciam de peccatorum remiſſione conſolantem. De tertio: Vidit ibi hominem non veſtitum veſte nuptiali, &c. Veſtis nuptialis eſt bona vita: Omni tempore veſtimenta tua ſint candida. Bona enim vita melius veſtit hominem omni purpura, & panno pretioſo. Sed quidam habent pretioſas, C quidam omnino ſordidas, quidam interciſas, qui partim Deo, partim diabolo ſerviunt. Hi dominorum ſuorum veſtes accipiunt, cum tamen niſi alteri eorum deſervire non poſſunt: Nemo poteſt duobus dominis ſervire, aut enim unum, &c. Terribili ergo viſu carentes pretioſa veſte videbit Dominus in judicio. O quam ardentibus oculis: Oculi ejus tamquam flamma ignis. Hunc viſum faciunt crudelem ſcelera hominum: Videns autem Deus quod multa malitia eſſet in terra, &c. Infra: Delebo, inquit hominem. Sicut autem in diluvio aquam nullus evaſit niſi per arcam, ita in judicio ignem nullus evadet, niſi per arcam, id eſt, Eccleſiam; qui ſcilicet in ipſa fuerit non tan-

Matth. 9
Matth. 4
Luc. 22
Luc. 15
Matth. 22
Eccl. 9
Matt. 6
Apoc. 2
Gen. 6

tantum in numero, ſed etiam merito. De quarto: Vos quidem nunc triſtitiam habetis, iterum autem videbo vos, &c. (Joan. 6) Viſionis hujus gaudium non poteſt tolli. Viſio hæc eſt tantum in patria. Bernardus: Illud ſolum eſt verum gaudium, quod non de creatura, ſed de Creatore concipitur, quod cum poſſederis, nemo tollet a te; cui comparata omnis aliunde jucunditas, mœror eſt: omnis ſuavitas dolor, omne dulce amarum, omne decorum fœdum, omne poſtremo quod delectare poſſet, moleſtum. Videbo inquit, vos, &c. O quam dilectores ſuos jucunde videbit, ubi nil in eis videbit, quod oculis diſplicebit: Oculi Dei viderunt diligentes ſe. (Eccl. 34) Quod non ſolum gratiæ, ſed etiam gloriæ poteſt intelligi. Quanto ergo plus diligimus Deum, tanto plus dilectiſſimi oculi Dei in nos, & certe oculi noſtri erunt in ipſum. Auguſtinus: Amore Dei nihil ſuavius, nihil dulcius, nihil dignius, quod quanto quis fuerit ferventior, tanto ejus viſio erit ſuavior, quanto nunc deſideramus ardentius, tanto ipſum intuebimur clarius.

SERMO III.

Mundus autem gaudebit, vos autem contriſtabimini, ſed triſtitia veſtra vertetur in gaudium. (Joan. 16) Quia oppoſita juxta ſe poſita magis eluceſcunt. Ideo Dominus in verbo propoſito aperit ſtatum religioſitatis Apoſtolicæ per oppoſitum mundanæ lubricitatis, cum dicit: *Mundus autem gaudebit, vos autem contriſtabimini.* In quo quidem verbo, primo notatur illicita delectatio humanæ lubricitatis. Secundo temporanea tribulatio Apoſtolicæ religioſitatis. Tertio futura conſolatio æternæ jucunditatis. Primo notatur illicita delectatio mundanæ lubricitatis, cum dicit, *Mundus gaudebit*. Secundo temporanea tribulatio Apoſtolicæ religioſitatis, cum ſubdit: *Vos autem contriſtabimini*. Tertio futura conſolatio æternæ jucunditatis, cum ſubinfert: *Sed triſtitia veſtra vertetur in gaudium*. Mira diſpenſatio divinæ bonitatis, quod non datur dulcedo ſapientiæ, niſi prævia amaritudine pœnitentiæ, quoniam per luctum tribulationis, & anguſtiæ (exemplo Chriſti) oportet intrare in regnum felicitatis æternæ.

Dicit ergo: *Mundus gaudebit*, ubi notatur illicita delectatio mundanæ lubricitatis. Tota vero delectatio, ſive gaudium mundanæ lubricitatis poteſt comprehendi ſub triplici differentia hominum, ſecundum quod innuitur: Omne quod eſt in mundo, (1 Joan. 2) aut eſt concupiſcentia carnis, faciens lubricos & luxurioſos: aut concupiſcentia oculorum, faciens avaros & pecunioſos: aut ſuperbia vitæ, faciens magnificos, & ambitioſos. Unde ſecundum iſtam triplicem differentiam hominum, ex qua pullulant omnia genera peccatorum, in qua conſiſtit totum gaudium mundanum, poteſt dici, quod primo gaudent luxurioſi, in experientia carnalis laſciviæ. Secundo gaudent avari in copia inſatiabilis pecuniæ. Tertio gaudent ambitioſi, ſive ſuperbi, in excellentia honoris, & jactantiæ. Ratione primi illud gaudium depravat naturam propriam. Ratione ſecundi obligat ad pœnam æternam. Ratione tertii provocat divinam offenſam. Primo gaudent luxurioſi in experientia carnalis laſciviæ, depravantis naturam propriam. Et de hoc dicitur: Et ecce gaudium, & lætitiam occidere vitulos, & jugulare arietes & comedere carnes, & bibere vinum. (Iſa. 22) Quia lubrici homines non intendunt vacare niſi laſciviæ, gulæ, & luxuriæ. Nam vitium gulæ attrahit luxuriam, ideo dicitur. Ecce gaudium occidere vitulos, mane comedere carnes, quantum ad laſciviam gulæ, & lætitiam bibere vinum, quantum ad luxuriam. Nam luxurioſa res eſt vinum: (Prov. 20) Illa enim duplex laſcivia in anima, quæ a Deo avertitur, ut amiſſo honore caſtitatis, & munditiæ, & brutis animalibus quibus non eſt intellectus comparetur, (Pſalm. 32) eo quod in eis pervertitur ordo naturalis, quando cogunt ſpi-

ſpiritum ancillari, & carnem dominari, & ad ſimilitudinem porci non intendunt niſi curationi cutis. Secundo gaudent avari in copia inſatiabilis pecuniæ, & obligantis ad pœnam Ezech. 24 æternam. Unde. Tollam ab eis fortitudinem eorum, & gaudium dignitatis eorum, & deſiderium oculorum ſuorum, quibus requieſcunt animæ eorum. Quia avari, in quibus eſt terrenum deſiderium, & concupiſcentia oculorum, ponunt finem lætitiæ, & ſpem dilectionis in divitiis ſuis, in quarum multitudine gloriantur, & requieſcunt, quaſi ultimo fine: ideo Dominus minatur eis tollere divitias in præſenti, & nihilominus punire eos in futuro pœna infernali, B eo quod maximam injuriam ſibi intulerunt, cum propoſuerunt Creatori æterno, & bono incommutabili creaturam temporalem, & caducam. Unde avaritia ab Apoſtolo appellatur Epheſ. 5 idolorum ſervitus. Bernardus ſuper illud: Tu vero cruciaris. Quid ergo Coloſſ. 3. dicemus ad hæc, ſi talis eſt exitus ſi tale judicium, ut extrema gaudii luctus occupet. Tertio gaudent ambitioſi in excellentia honoris, & jactantiæ, provocantis divinam offenſam. Unde: Gaudium hypocritæ ad Job 20 inſtar puncti, ſi aſcendit uſque ad cœlum ſuperbia ejus, & caput ejus nubes tetigerit, quaſi ſterquilinium in fine perdetur. Quia gaudium ambitioſi eſt vanum, eo quod ad mo- C dum hypocriſis non habet exiſtentiam, ſed tantum apparentiam. Ideo dicitur gaudium hypocritæ, ſed additur ad inſtar puncti, quia tale gaudium eſt, quaſi momentaneum, & ejus finis interitus. Sed quia ambitioſus, & ſuperbus per ſuam reputationem, quaſi elevatur uſque in cœlum, præferendo ſe omnibus, ideo ſecundum rectam divinæ juſtitiæ regulam deprimetur uſque ad profundum abyſſi; ſecundum veritatem, quoniam in fine mortis ſuæ, quaſi vile ſterquilinium perdetur.

Secundo notatur temporanea tribulatio religioſitatis, cum ſubdit: *Vos autem contriſtabimini.* Apoſtoli namque tanquam viri religioſi, ſecundum Deum triplicem habuerunt tribulationem, ſive triſtitiam. Primo habuerunt triſtitiam lacrymoſæ contritionis, in propriæ tranſgreſſionis recordatione. Secundo doloroſæ compaſſionis in Dominicæ paſſionis meditatione. Tertio afflictionem deſolationis, in Chriſti præſentiæ corporalis privatione. Primo habuerunt triſtitiam lacrymoſæ contritionis, ex propriæ tranſgreſſionis recordatione. Unde: Quæ enim ſecundum Deum 2 Cor. 7 triſtitia eſt, pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur. Ille namque exemplo Apoſtolorum contriſtatur, ſecundum Deum, qui cum cogitat propter ſuum peccatum Deum offendiſſe, ita dolet intime, & colaphizatur dure interius, ut prorumpat in lacrymas exterius, exemplo principis Apoſto- Matth. 26 lorum Petri, qui cum negaret Chriſtum, præ nimia triſtitia flevit amare, & talis triſtitia operatur pœnitentiam in ſalute æterna, eo quod meretur veniam omnium peccatorum quibus obligabatur ad pœnam æternam. Unde in Pſalm. Tota die in- Pſal 37 grediebar contriſtatus, amovet ipſum continue terminandum, ne aliquod peccatum in mea conſcientia lateret. Unde Bern. ſuper illud: Tempus pu- Bern in Cant. ſer. 58 tationis advenit: Parum eſt ſemel putaſſe, ſæpe putandum eſt, immo ſi Cant. 2 fieri poteſt, ſemper: quia ſemper quod putari oporteat (ſi non diſſimulas) invenis: Quantumlibet, in hoc tempore manens profeceris, erras, ſi vitia putas emortua, & non magis ſuppreſſa. Velis nolis habitat inter Job 12 fines tuos, habitat Jebuſæus. Unde Greg. ſuper illud: Parata ad tempus Greg. l. 10 Mor. c. ult. ſtatutum: Tempore igitur miſericordiæ deflenda eſt humiliter culpa, ne in tempore juſtitiæ miſerabiliter deploretur acerbitas pœnæ. Secundo habuerunt triſtitiam doloroſæ compaſſioni in Dominicæ paſſionis meditatione. Unde in Pſalmis: Fuerunt Pſalm. 41 mihi lacrymæ meæ panes die, ac nocte, dum dicitur mihi quotidie: Ubi eſt Deus tuus? quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me?

Et

Et reſpondet parum inferius: Abyſſus A abyſſum invocat in voce cataractarum tuarum. Quilibet verus Chriſtianus cum dicitur ſibi a prædicatore, quod Deus tuus fuit in cruce crudeliter vulneratus, turpiter exprobratus, & viliter abjectus debet in tantum gemere, vel geminare voces doloris, & latius inundare lacrymarum torrentes, ut poſſit dicere cum fideli David: Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die, ac nocte, dum dicitur mihi quotidie: Ubi eſt Deus tuus? Sed & præ nimia admiratione de exhibitione tantæ benignitatis, debet ſeipſum examinare, & interrogare, dicens: Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me. Et poſtea ra- B tionem reddere ſibiipſi ſubjungendo: Abyſſus compaſſionis Chriſti invocat abyſſum compaſſionis Chriſtiani, quia non alium habitum debet prætendere Chriſtianus, niſi qualem veritas profeſſionis exprimit a Chriſto. In voce cataractarum tuarum, id eſt plagarum, omnia excelſa tua, & fluctus tui, id eſt, opprobria, dolores & tormenta indicibili compaſſione in propriam perſonam retorquens, ſentiendo quod & in ipſo Jeſu, ſuper me tranſierunt. Iſtam triſtitiam continue habebat Paulus, cum dicebat: Ego ſtigmata Domini Jeſu in corpore meo porto, ſic & omnes Apoſtoli. Nam præ nimia triſtitia doloroſæ compaſ- C ſionis de Domini paſſione transformati erant in crucifixi effigie, per conformitatem. Tertio habuerunt triſtitiam afflictæ deſolationis in pœnitentiæ Chriſti corporalis amiſſione, unde: Vado ad eum qui miſit me, & nemo ex vobis interrogat me, quo vadis, ſed quia hæc locutus ſum vobis, triſtitia implevit cor veſtrum. Dominus noſter Jeſus Chriſtus tanquam benignus magiſter, propter nimiam dilectionem, qua dilexit nos diſcipulos ſuos, & maxime in finem, non ſolum ſolicitavit eos ad inquirendum beneficium ſuæ paſſionis. Nemo ex vobis interrogat me: quo vadis; immo ſine inquiſitione prædicit eis ſuam mortem, quam volun-

Gal. 6 · *Joan. 16* · *Ephes. 2* · *Joan. 13*

tarie in proximo erat recepturus, pro redemptione humani generis, cum addit: Vado ad eum qui miſit me, ſed quia de morte ejus diſcipuli vehementer deſolabantur, ideo ſequitur: ſed quia hæc locutus ſum vobis, triſtitia implevit cor veſtrum. Si ergo ſola imaginatio de privatione Chriſti ſocietatis tantum dolorem inflixit, ut triſtitia impleret cor eorum, propter hoc pro certo multum additur experientia facti. Unde de eis cantatur:

Triſtes erant Apoſtoli,
De nece ſui Domini.

Tertio notatur futura conſolatio æternæ jucunditatis, cum ſubinfertur: *Sed triſtitia veſtra vertetur in gaudium.* Triplicem conſolationem ſive gaudium habuerunt Apoſtoli ſecundum prædictam triplicem triſtitiam. Nam primo, triſtitia lacrymoſæ contritionis de propriæ tranſgreſſionis recordatione, vertitur in gaudium internæ dilectionis, propter evaſionem mortis æternæ. Secundo, triſtitia doloroſæ compaſſionis de Dominicæ paſſionis meditatione, vertetur in gaudium mutuæ congratulationis propter cohæredationem cœleſtis patriæ. Tertio, triſtitia afflictæ deſolationis de corporalis Chriſti pœnitentiæ amiſſione, vertetur in gaudium lætitiæ, & conſolationis, propter viſionem reſurgentis ſapientiæ. Primo lacrymoſæ contritionis triſtitia de peccati recordatione verſa eſt in gaudium lætitiæ, & exultationis, propter evaſionem mortis æternæ. Unde: Gaudium & lætitiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus, quia ego ipſe conſolabor vos. Gaudium & lætitiam dulcorantis gratiæ obtinebunt, qui habuerunt triſtitiam contritionis de ſuæ iniquitatis commiſſione, inſuper fugiet dolor, & gemitus mortis æternæ, quia ipſe ego Dominus conſolabor vos, remittendo omnia peccata. Et de hoc ſimiliter dicitur in Pſal. Convertiſti planctum meum in gaudium mihi, conſcidiſti ſaccum meum, & circumdediſti, &c. Secundo habuerunt triſtitiam doloro-
ſæ

Iſai. 51 · *Pſalm. 29*

Digitized by Google

ſæ compaſſionis de morte Chriſti, quæ verſa eſt in gaudium mutuæ congratulationis propter cœleſtis gloriæ participationem. Conveniens enim eſt, ut qui condolent Chriſto per compaſſionem, congaudeant cum eo per gloriæ participationem, ut qui ſunt ſocii paſſionum, ſint ſimiliter & conſolationum. Unde: Communicantes Chriſti paſſionibus gaudete, ut in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes. Tertio, triſtitia afflictæ deſolationis de amiſſione Chriſti, verſa eſt in gaudium lætitiæ, & conſolationis propter viſionem reſurgentis ſapientiæ, unde in Pſal. Lætificabis me in gaudio cum vultu tuo: quod fuit adimpletum quando Chriſtum reſurrexiſſe Apoſtoli viſu cernunt corporeo. De primo gaudio ſimiliter dicitur: Videbitis & gaudebit cor veſtrum, *Et ſequitur*: Videbunt gloriam meam, & ponam in eis ſignum, & mittam ex eis, qui ſalvati fuerunt ad gentes in mare, in Africam & Lybiam, tenens ſagittam in Italiam, & Græciam, & inſulas longe ad eos, qui non audierunt de me: & non viderunt gloriam, & annunciabunt gloriam meam. Apoſtoli namque poſtquam viderunt gloriam Chriſti reſurgentis, & poſtquam fuerunt ſignati ſignaculo Trinitatis, tenentes ſagittam prædicationis, miſſi fuerunt tanquam veri teſtes per univerſum mundum, ut annunciarent gloriam Dei, quam ſuis oculis conſpexerunt. Rogemus.

1 Petr. 4 — Pſal. 20 — Iſa. 66

SERMO IV.

Joan. 16 — Quadrupl. verſio.

TRiſtitia veſtra vertetur in gaudium. Magna conſolatio eſt iſta. Conſiderare autem hic poſſumus quadruplicem verſionem. Vertitur enim quandoque triſtitia in lætitiam, lætitia in triſtitiam, triſtitia in triſtitiam, lætitia in lætitiam. De primo dicitur hic. *Triſtitia veſtra vertetur in gaudium*. Hoc ſignificatum eſt in aquis amaris, de quibus: Oſtendit ei lignum, quod cum miſiſſet in aquas, in dulcedinem verſæ ſunt. Aquæ amaræ triſtitiæ ſunt, vel lacrymæ tribulationis, vel pœnitentiæ: Egreſſus foras flevit amare. Amaritudo ergo præſentis adverſitatis per lignum crucis vertetur nobis in dulcedinem æternæ jucunditatis. Hæc eſt dulcedo, de qua: Ecce examen in ore leonis erat, ac favus mellis. Leo eſt quilibet perſecutor, vel turbator proximorum. Apes aculeatæ ſunt verba pungentia, & turbantia proximos. Quanto autem plures fuerint apes, tanto plus de melle habebis dulcedinis æternæ. Vult ergo nos ſuſtinere Deus apes in mundo, ut dulcedinem habere poſſimus in cœlo. Auguſtin. Ideo Deus terrenis felicitatibus amaritudinem admiſcet, ne alia aliqua felicitas quæratur, cujus dulcedo nos fallat. Ecce pulchra verſio: Noluit Dominus Deus tuus audire Balaam, ſed vertit maledictionem ſuam in benedictionem tuam. De ſecundo: Panis ejus in utero illius vertetur in fel aſpidum. Si panis vertitur guloſis in tantam triſtitiam, quid erit de voluptuoſiſſimis cibariis? certe non ſolum in triſtitiam gehennæ, vel pœnitentiæ vertitur voluptatis guſtus, ſed etiam auditus: Verſa eſt in luctum cithara mea, &c. & organum meum in vocem flentium. Quidam vero detractiones, turpia verba, mala conſilia audiunt, ita delectabiliter, ſicut citharam, ſed in luctum vertetur hæc cithara. Item voluptas viſus: Reſpicienſque uxor Loth poſt ſe, verſa eſt in ſtatuam ſalis. Quid erit de iis, qui toties nequiſſimo viſu peccant, ex quo ſemel reſpiciens eſt ita punita? Per panem igitur, qui in fel aſpidum convertitur, poteſt quælibet malorum conſolatio, vel voluptas ſignificari. In hunc enim panem lapides, id eſt, duritias pœnitentiæ verti vult diabolus: Dominus autem non lapides duræ pœnitentiæ in panes voluptatis, ſed voluptatis panes vertit in fel aſpidum æternæ amaritudinis. Bernard. Via iniquitatis ingredientibus mel ſophiſticum, progredientibus fel & acetum, egredientibus execrabile venenum aſpidum. Qui

Exod. 15 — Luc. 22 — Jud. 14 — Deut. 23 — Job 20 — Job 30 — Gen. 19 — Matt. 4

Qui hos panes comederit, omnes mi- A
cæ, id eſt, cogitationes, & deſide-
Exod. 8 ria in fel triſtitiæ illi vertentur: Om-
nis pulvis terræ verſus eſt in cini-
phes. Et quia pungunt, remorſiones
conſcientiarum æternas ſignificare poſ-
ſunt. Vides ergo quo modo ſicut di-
Prov. 14 citur: Riſus dolore miſcetur. De ter-
tio ſignificatum eſt, ubi virga Moyſi
verſa eſt in colubrum. Hæc eſt vir-
Pſalm. 88 ga divinæ correptionis. Pſ. Viſitabo
in virga, &c. Virga ſæpe de corde
lapideo aquam contritionis, & lacry-
marum educit, ſicut in virga, quæ
petra bis percutitur, ſicut ſignificatum
Num. 20 eſt: Per colubrum autem horror dam-
nationis ſignificatur. Unde de vino
carnalis delectationis dicitur: In no- B
Prov. 23 viſſimo mordebit ut coluber. Virga
ergo in colubrum vertitur, quando
in obſtinatis præſentem tribulationem
horror damnationis ſequitur, quando
hic & in futuro affligimur, ſicut de
2 Mach. 9 Antiocho legitur, & de Herode. No-
ta hiſtorias. Greg. Pœna præſens ſi
afflicti animum convertit, finis eſt
Act. 12 culpæ præcedentis. Si tamen ad ti-
morem minime convertit, initium
Num. 17 eſt pœnæ ſequentis. Sed econtrario
legitur de virga Aaron arida, quæ
flores & fructus habuit, quia caſtiga-
tio electorum flores virtutum in præ-
ſenti, & fructus præmiorum produ-
Heſther. 10 cit in futuro. De quarto: Parvus fons
crevit in fluvium, & in lucem ſolem- C
que converſus eſt, & in aquas pluri-
mas redundavit. Fons eſt charitas,
Joan. 4 vel conſolatio Spiritus ſancti: Fiet in
eo fons, &c. Omne autem gaudium
ſpirituale quod habetur, hic in amo-
re Dei, & proximi, & in conſola-
tionibus Spiritus ſancti exiguum eſt
reſpectu conſolationis æternæ: ideo
dicitur fons parvus. Per fluvium au-
tem abundantia voluptatum æterna-
Pſal. 35 rum ſignificatur. Pſal. Torrente vo-
luptatis potavit eos. Per lucem vero
Iſa. 58 ſplendor animarum: Implebit ſplen-
doribus animam tuam. Per ſolem
Matth. 13 claritas corporum: Tunc juſti fulge-
bunt ſicut ſol. Per aquas plurimas,
omnium gaudiorum accidentalium co-
pia ſignificatur.

DOMINICA TERTIA
POST OCT. PASCHÆ.
SERMO I.

CUM autem venerit ille arguet mun- Joan. 16
dum de peccato. Qui non vult ar-
gui de peccato, ſequitur illum, qui
ait: Quis ex vobis arguet me de pec- Joan. 8
cato? Conſiderandum autem quod
arguitur peccatum corde, ore, opere.
Arguitur in corde quadrupliciter. Vi-
delicet interius, exterius, inferius,
ſuperius. Interius per conſcientiam.
Pſ. Arguam te, & ſtatuam contra te Pſalm. 49
faciem tuam. Gloſſa: Primo oſtendam
te tibi, & diſplicebis tibi, ſicut ſer-
pens & quælibet horribilis beſtia di-
ſplicet homini, & fugit, dum eam
videt: ſic peccator animam pro-
priam abhorreret, ſi eam videret.
Eſt enim ſerpente horribilior: Serpen- Matth. 23
tes genimina viperarum, &c. Quare
ergo ſeipſum non fugit pœnitendo
niſi quia ſe non videt, & ſe an-
te faciem non habet, ſed a tergo.
Aug. Omnis, qui non videt peccata
ſua, poſt dorſum ſe ponit. Item ex-
terius per ſcripturam: Scriptura di- 2 Tim. 3
vinitus inſpirata utilis eſt ad docen-
dum, & arguendum, &c. O quo
modo ſuperbos, avaros, fornicatores,
& alios perverſos terribiliter arguit
Scriptura. Item inferius per infa-
miam: Arguet te malitia, &c. Ve- Jer. 2
recundia infamiæ ex malitia prove-
niens ſæpe arguit impios, & hanc
ſæpe argutionem timent, & fugiunt
homines pluſquam Deum: Qui ma-
le agit, &c. uſque non arguantur Joan. 3
opera ejus. Item ſuperius per gratiam
ſive per inſpirationem divinam per
Spiritum ſanctum. Unde hic dicitur:
Cum venerit ille, arguet mundum de Luc. 7
peccato, quod commiſerunt: de juſti-
tia, quam neglexerunt, & de judi- Idem 22
cio, quod non timuerunt. Iſte ſpi-
ritus arguit Magdalenam, & Petrum
& multos alios pœnitentes ita dure
quod fleverunt. Arguitur etiam pec-

Digitized by Google

catum ore quadrupliciter, videlicet ore jumentino, humano, angelico, & divino. Jumentino ut de Balaam dicitur: Correptionem habuit veſaniæ ſuæ ſubjugale mutum animal hominis voce loquens, & prohibuit prophetæ inſipientiam, &c. Vere magna verecundia quod aſina arguit peccatorem. Item ore humano: Argue, increpa, obſecra, &c. Sicut arguebat Herodem Joannes pro inceſtu. Auguſt. Qui errantem non corripuerit, de negligentia judicabitur. Qui pro eo non oraverit, de perditione judicabitur. Hæc argutio ad prælatos pertinet ex auctoritate. Unde Heli, qui non arguit filios fractis cervicibus expiravit. Ad omnes autem pertinet ex charitate: Si peccaverit in te frater tuus, &c. Item ore angelico. Unde Jacob ad Laban ait: Afflictionem meam & laborem meum reſpexit Dominus & arguit te heri. Nota quod dicit heri. Certe tu peccator non ſolum heri, immo quotidie ab angelo tuo poſſes argui. Neque mirum de angelo, cum etiam diabolus arguat impios, quod ad dolendum eſt. Arguit utique accuſando: Projectus eſt autem accuſator, &c. Gregorius: Malignitas ſpiritus cogitationi, locutioni, atque operi noſtro inſiſtit frequenter: ſi fortaſſe quid inveniat apud examen æterni judicis, accuſator exiſtit. Item in ore divino, ſcilicet Chriſti judicio. In canonica: Ecce veniet Dominus in ſanctis millibus ſuis facere judicium contra omnes, & arguere omnes impios de operibus iniquitatis eorum, &c. Ecce patet quod in judicio arguemur impii de impia oratione. Item de impia locutione. Unde ſequitur: Et de omnibus, quæ locuti ſunt. Item de impia cogitatione. Quid nequius eo, quod excogitat caro, & ſanguis, & ex hoc arguetur? Arguitur etiam peccatum opere quadruplici, videlicet opere correctionis in mundo: Fili mi noli negligere diſciplinam Domini, neque fatigeris, dum ab eo argueris. Certe non debes fatigari, quia ſignum eſt divinæ dilectionis: Ego quos amo arguo, & caſtigo. Aug. Si exceptus es a paſſiona flagellorum, exceptus es a numero filiorum. Item opere paſſionis Chriſti in patibulo: non eſt utique qui utrumque valeat arguere, & ponere manus in ambobus, ſicut olim conquerebatur Job: ſed certe poſtea Chriſtus in paſſione ſua ſatisfaciendo arguit utrumque, ſcil. pœnam, & culpam, & manum ambobus ſc. in Patrem ſuum, & in hominem miſit, ambos reconciliando. Vel utrumque arguit ſcil. diabolum & hominem, diabolum tamquam deceptorem, hominem tamquam tranſgreſſorem, & manum in ambobus miſit, diabolum feriendo, hominem eripiendo. Item opere damnationis, ut in inferno. Item correctionis in purgatorio. De utroque dicitur in Pſalmo: Domine ne in furore tuo arguas me, ſcilicet in inferno, neque in ira tua corripias me, in purgatorio.

2 Pet. 2 — 2 Tim. 4 — Matt. 14 — 1 Reg. 4 — Matth. 18 — Gen. 31 — Apoc. 12 — Jude 3 — Eccl. 17 — Heb. 12 — Prov. 3 — Apoc. 3 — Job 9 — Pſalm. 6

SERMO II.

PRinceps mundi hujus jam judicatus eſt. Princeps amator mundi diabolus eſt, ſub cujus principatu ſunt omnes iniqui. Qui quidem jam judicatus eſt, & tamen quotidie operatur, unde gravius judicetur. Cum autem princeps debeat eſſe fidelis, pacificus, clemens, juſtus, princeps tenebrarum totum contrarium habet. Fraudulentiſſimus eſt in promiſſione, inquietiſſimus in tentatione, crudeliſſimus in perditione, injuſtiſſimus in retributione. De primo: Omnes iſti principes declinant ambulantes fraudulenter, &c. Principes iſti ſunt dæmones, qui vere fraudulenti ſunt; promittendo enim dignitates, voluptates, divitias, longam vitam, finalem pœnitentiam, multos decipiunt. Gregorius: Diabolus modo aliorum facta graviora, modo nihil eſſe, quod perpetratum eſt, modo miſericordem Deum loquitur, modo ſubſequens tempus ad pœnitentiam pollicetur, ut per hoc de-

Joan. 16 — Princeps qualis debeat eſſe. — Hier. 6

deceptа mens abducatur ab intentio-A ne pœnitentiæ, & ſuſpendatur: Conſilia impiorum fraudulenta, &c. *Prov. 12* O quanta fraudulentia, cum maxime arrident homini in proſperitatibus, ut fallant laſciviis, & vanitatibus, tunc maxime timendi ſunt. Cyprianus: Diabolus blanditur, ut fallat, arridet ut noceat, allicit ut occidat. Hoc ſignificatur in Joab *2 Reg. 20* principe qui Amaſam oſculando interfecit. Oſculum diaboli falſa ſecuritas peccatoris. Libentius deberes a Chriſto caſtigari, quam a diabolo oſculari: Meliora ſunt vulnera *Prov. 26* diligentis, quam fraudulenta odientis oſcula. Econtrario Chriſtus princeps fideliſſimus eſt, qui cogitatio- *Iſa. 32 Epheſ. 6* nes fraudis neſcit: Princeps vere ea, quæ digna ſunt principe, cogitabit. De ſecundo: Induite vos armaturam Dei, ut poſſitis ſtare adverſus inſidias diaboli, quia non eſt nobis colluctatio adverſus carnem, & ſanguinem, ſed adverſus principes, & poteſtates, &c. Bene indigemus, ut armemur virtutibus, quia principes iſti ſemper nos armati impugnant, ſicut ſignificatum eſt. Dicitur: Omnes principes principum & nominati aſcenſores equorum inſtructi ve- *Ezech. 23* niunt ſuper te, & inſtructi curru, & tota multitudo populorum lorica, & clypeo, & galea armabuntur contra te undique. Principes principum ſunt princeps dæmonum. Equi autem dæmonum ſunt perverſi, quos de vitio ad vitium nunc equitant, donec ſimul in infernum cadant: Equum & aſcenſorem projecit in *Exod. 15* mare. Currus autem diaboli eſt mala ſocietas, quæ voluntate & operatione, & conſuetudine, & obſtinatione corrupta, quaſi quatuor rotis ſimul currit. Multitudo populorum eſt multitudo impiorum, per quos diabolus animas impugnat, qui armati ſunt lorica malæ conſuetudinis clypeo obdurationis, galea præſumptionis, qui præſumunt nimis de Dei miſericordia, vel finali pœnitentia. Econtrario Chriſtus eſt princeps pacificus: Factus eſt principa- *Chriſtus princeps pacificus.*

tus, &c. uſque princeps pacis, &c. De tertio: Leo rugiens, & urſus *Iſa. 9* eſuriens, princeps impius ſuper populum pauperem. Peccatores vero ſunt Pauperes virtutibus, & bonis operibus, ideo paucos habent amicos animæ: Fratres hominis paupe- *Prov. 18* ris oderunt eum, & inſuper amici procul receſſerunt ab eo. Etiam *Prov. 19* proximo ſuo pauper odioſus eſt. Nota ergo quid fratres, & amici, & proximus ſpernentes ſemper pauperem virtutibus. Fratres ſunt ſancti, amici ſunt Angeli, proximus Chriſtus, talibus pauperibus eſt diabolus ſicut leo rugiens, & urſus eſuriens in morte. Gregorius: Magnis quoti-B die fletibus cogitandum eſt, quam ſeverus, quam terribilis in die noſtri exitus princeps hujus mundi veniat, qui etiam ad Dominum in carne morientem venit: Econtrario Chriſtus princeps clementiſſimus eſt: Princeps regum terræ, qui dilexit, *Apoc. 1* &c. De quarto: Eſt malum quod *Eccl. 10* vidi ſub ſole per errorem egrediens a facie principis, poſitum ſtultum in dignitate ſublimi, & divites ſedere deorſum. Stulti enim ſunt peccatores, qui per principem malum ſimoniis, uſuris, rapinis, & aliis injuſtis modis in honoribus, & rebus exaltantur, & divites virtutibus humiliantur, ſicut Job ſedens *Iob 2* C in ſterquilinio. Item princeps iſte maxime ſervientes ſibi ad maxima tormenta rapit in futuro: quod licet juſtum ſit ex parte hominis patientis, injuſtum tamen eſt ex parte diaboli agentis. Agit enim hoc non juſtitia, ſed invidiæ zelo. Unde graviſſimum eſt ipſi ſervire. Auguſtinus: Grave eſt offenſo ſervire, qui nullo placatur obſequio. Econtra Chriſtus princeps juſtiſſimus, qui ſibi ſervientes juſte remunerat in futuro: Cum apparuerit princeps pa- *1 Pet. 5* ſtorum, percipietis immarceſſibilem *Pſalm. 16* gloriæ coronam. Nota de apparitione, quod in ea David ſatietatem, Joannes ſimilitudinem, Paulus vi- *1 Joan. 3 Coloſſ. 3* tam, Petrus coronam immarceſſibilem promittunt. Ipſe erit nobis co-

rona in æternitate, vita in charitate, ſimilitudo in cognitione, ſatietas in fruitione.

SERMO III.

Joan. 16 *Cum venerit ille ſpiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Videns Dominus noſter Jeſus Chriſtus diſcipulos ſuos deſolari de ſua abſentia corporali, in remedium deſolationis in verbo propoſito promittit eis regale xenium, imperiale donum, ſcilicet Spiritum ſanctum, quo habito non eſt locus deſolationis & mœſtitiæ, immo conſolationis, & lætitiæ. Ut autem eorum animos in ejus concupiſcentiam provocet, deſcribit eum quantum ad triplicem proprietatem, quæ omnem animam deſiderio ſui in amorem trahit. Primo deſcribit eum quantum ad benignitatem, propter communicativam præſentiam majeſtatis altiſſimæ. Secundo quantum ad nobilitatem propter excellentiam dignitatis perſonæ. Tertio quantum ad liberalitatem, propter redundantiam copioſitatis doctrinæ. Primo deſcribit eum, ut benigniſſimum propter communicativam præſentiam altiſſimæ majeſtatis, cum dicit: *Cum venerit.* Vere magna benignitas, quia talis & tantus doctor non dedignatur venire ad ſuos diſcipulos, contra conſuetudinem aliorum magiſtrorum. Secundo deſcribit eum, ut nobiliſſimum, propter excellentiam dignitatis perſonæ, cum ſubdit: *Ille ſpiritus veritatis.* Nihil enim excellentius, nihil pretioſius, nihil nobilius Spiritu ſancto. Tertio deſcribit eum, ut liberaliſſimum, propter redundantiam copioſitatis doctrinæ, cum ſubinfert: *Docebit vos omnem veritatem.* De iſto tam fortiſſimo doctore omnes rivi ſapientiæ, & ſcientiæ derivantur.

Dicit ergo: *Cum venerit.* Ubi deſcribit eum quantum ad benignitatem propter communicativam præſentiam altiſſimæ majeſtatis. Si quæratur ratio quare ille benigniſſimus ſpiritus dignatur ad ſuos diſcipulos venire: optime reſpondetur quod ſua benignitas eſt ratio præcipua. Nam ratione benignitatis ſuæ venit iſte ſpiritus. Primo ut medicus totius experientiæ, propter collationem ſpiritualis, & corporalis vitæ. Secundo ut magiſter totius ſapientiæ, propter inſtructionem utilis doctrinæ. Tertio ut Rex totius opulentiæ, propter amotionem totalis indigentiæ. Primum eſt reſpectu infirmorum. Secundum reſpectu ignorantium. Tertium reſpectum pauperum. Primo venit ut medicus totius experientiæ, propter collationem ſpiritualis, & corporalis vitæ. O quam peritus eſt ille medicus, qui mortuos ſpiritualiter, & corporaliter vivificat, & omnem languorem curat ſine ferro, & ſine igne, ſed ſolo ſuæ voluntatis beneplacito. Unde: Veni ſpiritus, & inſuffla ſuper interfectos iſtos, & reviviſcant, ſcilicet a morte culpæ per collationem gratiæ. Unde ſicut corpus eſt mortuum ſine anima, ſic & anima ſine Spiritu ſancto. Secundo venit, ut magiſter totius ſapientiæ, propter inſtructionem utilis doctrinæ. Ipſe enim eſt fontale principium omnis ſcientiæ, & ſpecialiter Chriſtianæ doctrinæ, ſive propheticæ, ſive Apoſtolicæ: Docet enim rectam legem. Et propter hoc dicitur. Optavi & datus eſt mihi ſenſus, & invocavi, & venit in me ſpiritus ſapientiæ, & præpoſui illam regnis & ſedibus, & divitias nihil eſſe duxi in comparatione illius. Quia Spiritus ſanctus, licet ſit liberalis, & largus in dando, quia etiam eſt prudens, & diſcretus in diſpenſando, ideo ad hoc, ut aliquis ab ipſo magnum beneficium impetret, requiritur convenientia debitæ diſpoſitionis ex parte ſui. Et propter hoc dicitur: optavi vehementi deſiderio amoris, & invocavi cum devotione in oratione. Et tunc datus eſt mihi ſenſus diſcretionis, & prudentiæ, & venit in me ſpiritus illuminantis ſapientiæ. Et præpoſui illam omnibus rebus temporalibus, eo quod nihil ſunt in comparatione illius. Nam ſi

Ezech. 37

Sap. 7

Scri.

Scriptura ſileret, experientia doceret, quia cunctæ res non ſatiant appetitum animæ rationalis, eo quod homines his omnibus adeptis ardentiores ſunt in acquirendo: & ideo nihil manifeſtius quam horum acquiſitio, vel poſſeſſio plus habet fatuitatis, & indigentiæ, quam ſoliditatis & ſufficientiæ. Unde in eis numquam ſiſtit appetitus, quia non invenit ſoliditatem. Sed ſpiritus ſapientiæ eſt totius animæ completivus, & moderativus; ita enim inebriat animam, ut in omnibus operibus ducatur ſobrie. Tertio venit ut Rex totius opulentiæ, propter amotionem totius
Actor. 2 indigentiæ. Unde: Factus eſt de cœlo ſonus tamquam advenientis ſpiritus vehementis, & replevit totam domum, ubi erant ſedentes. Unde ſequitur: Repleti ſunt omnes Spiritu ſancto. Ita enim Spiritus ſanctus Apoſtolos virtutibus & donis & muneribus adimplevit, & opulentavit, ut in nullo egerent, cum eos conſtituit heredes, & reges regni cœlorum, & principes fidei Chriſtianæ.
1 Reg. 2 Pſal 112 Eſt enim qui ſuſcitat de terra avaritiæ avarum & inopem, & erigit de ſtercore immunditiæ peccatorem & pauperem, ut opulentatus veris divitiis gratiæ, ſedeat cum Apoſtolicis principibus, & ſolium gloriæ teneat in cœleſti patria. Sequitur.

Ille ſpiritus veritatis. Ubi deſcribit eum ſecundo principaliter, quantum ad nobilitatem, propter excellentiam dignitatis perſonæ. Ille enim ſpiritus ratione ſuæ dignitatis & excellentiæ eſt primo admirabilis in incipientibus, propter purgationem ſpiritualem omnium peccatorum. Secundo venerabilis in proficientibus propter fidelem diſpenſationem chariſmatum donorum. Tertio deſiderabilis in pervenientibus, propter mentalem refectionem ſuavium ciborum. Ratione primi, virtutis ſummæ. Ratione ſecundi, æquitatis perfectæ. Ratione tertii, bonitatis ſupremæ. Primo ille admirabilis ſpiritus eſt in incipientibus, propter ſpiritualem purgationem om-

A nium peccatorum. Unde ſanctus vocabitur omnis qui ſcriptus eſt in vita in Jeruſalem: Si abluerit Do- *Iſai. 4*
minus ſordes filiarum Sion, & ſanguinem Jeruſalem tulerit de medio ejus in ſpiritu judicii & ſpiritu ardoris. Dicitur Spiritus ſanctus ſpiritus judicii, in quantum imprimit in animam timorem divinæ ſeveritatis, ſed ſpiritus ardoris, inquantum elevat ad amorem bonitatis. His ductus, ſcilicet timore & amore, abluit Dominus ſordes filiarum Sion, & ſanguinem Jeruſalem, id eſt, maculas peccatorum ſpiritualium, & carnalium. Ad illud balneum debent accedere omnes peccatores ſordibus inquinati. B Secundo eſt venerabilis in proficientibus propter diſpenſationem fidelem chariſmatum donorum. Unde: Diviſiones gratiarum *1 Cor. 12*
ſunt, idem autem ſpiritus, & poſt enumerationem donorum & gratiarum ſequitur. Hæc omnia operatur unus atque idem ſpiritus, dividens ſingulis prout vult. Spiritus ſanctus diſtribuit omnia bona ſecundum noſtrum meritum, & ſuam complacentiam. Unde licet diverſi, diſtincti, & multiplices rivuli a fonte egrediantur, tamen unus eſt fons, qui ſine defectu ſe multiplicat. Sic ab uno fonte æterno, ab uno paradiſo, ab uno Spiritu ſancto, ſine ſui C defectibilitate egrediuntur diverſi rivuli gratiarum, donorum, & beatitudinum. Tertio eſt deſiderabilis in pervenientibus, propter mentalem refectionem ſuavium ciborum. Unde poſſunt dicere ſancti in patria: O *Sap. 12*
quam bonus, & ſuavis eſt ſpiritus tuus in nobis Domine! Unde bene conjungitur bonum ſuavi. Nam eſt bonum quod non eſt ſuave, ſicut timor pœnæ, & eſt ſuave quod non eſt bonum, ſicut voluptas laſciviæ, ſed totum bonum dixit, qui bonum ſuavi conjunxit, dicendo: O quam bonus eſt, & ſuavis. Sed quia vix invenitur aliqua delectatio terrena, quæ non ſit reſperſa amaritudine, vel præ frequenti aſſuetudine generet faſtidium, ideo divina ſapientia

Digitized by Google

Eccli. 14 Chriſti dicit: Spiritus meus ſuper mel dulcis. Spiritus meus qui a me procedit ſuper mel dulcis, id eſt, ſuper omnem delectationem creaturæ. Nam mel in genere creaturæ habet dulcedinem. Unde dulcedo Spiritus ſancti ſic dulciter reficit, ut perfecte animam ſatiet, nec generat faſtidium, immo continuat deſiderium.

Ultimo deſcribit eum, quantum ad liberalem redundantiam copioſitatis doctrinæ, cum ſubinfertur: *Docebit vos omnem veritatem.* Ratione enim ſuæ redundantiæ, & copioſitatis doctrinæ, docet iſte ſpiritus triplicem veritatem, ad quam omnis veritas poteſt reduci. Primo enim docet fugere deformitatem culpæ, propter timorem divinæ ſeveritatis. Secundo omnia facere ſine acceptione perſonæ, propter amorem juſtitiæ & æquitatis. Tertio appetere inhabitationem cœleſtis patriæ propter viſionem divinæ majeſtatis. Primum eſt reſpectu ſui. Secundum reſpectu proximi. Tertium reſpectu Dei. Et ſic cum doceat iſte ſpiritus fugienda mala, propter divinæ reverentiæ timorem, operando bona, propter amorem juſtitiæ, & appetenda cœleſtia, propter fruitionem ſapientiæ, & per hæc tria ordinetur homo ad ſeipſum, ad proximum, & ad Deum: recte poteſt dici quod docet omnem veritatem. Primo docet fugere mala propter timorem divinæ reverentiæ. Unde Pſalm. 33 in Pſalmis: Venite filii audite me, timorem Domini docebo vos. Et ſequitur: Declina a malo & fac bonum, inquire pacem & perſequere eam. Quia timor Domini eſt initium, & primarium fundamentum omnis boni, ideo Spiritus ſanctus tamquam verus Magiſter, primo docet quemlibet ſuum diſcipulum timorem Domini, per quem declinat homo a malo, & facit bonum juſtitiæ, & inquirit, & ſequitur bonum pacis in converſatione. Secundo docet facere bonum propter amorem juſtitiæ. Unde: Sobrietatem enim, Sap. 8 & juſtitiam docet veritatem & prudentiam. Quia duplex eſt juſtitia, A id eſt, quantum ad ſeipſum & quantum ad proximum: ideo Spiritus ſanctus primo docet prudentiam, & ſobrietatem modeſtiæ in utendo, quantum ad ſeipſum. Secundo docet veritatem juſtitiæ in reddendo, quantum ad proximum. His duobus nihil utilius eſt hominibus ad conſummationem vitæ ſpiritualis. Tertio docet appetere cæleſtia, propter deguſtationem divinæ ſapientiæ. Docuiſti autem populum tuum per talia opera, quoniam oportet juſtum eſſe & humanum, & bonæ ſpei feciſti filios tuos. Spiritualiter autem iſta auctoritas intellecta, poteſt ad præſens ſic exponi, ut dirigatur verbum B ad Spiritum ſanctum: Docuiſti populum tuum, id eſt, Chriſtianum fidem per talia opera miraculoſa, quo modo juſtum eſt & humanum, ut per effectum deveniamus in cognitionem cauſæ, per viſibilia ad inviſibilia, tamquam animales & ſenſibiles reducamur, eo quod vera cognitio in via incipit a poſteriori, & bonæ ſpei feciſti filios tuos in expectando cum deſiderio futuram gloriam. Spes enim cœleſtis patriæ excitat in filiis Dei concupiſcentias æternas. Et de hoc ſimiliter dicitur: Sicut docuit vos, manete in eo, ut 1 Joan. 2 cum apparuerit habeamus fiduciam, & non confundamur ab eo in adventu ejus. Rogemus ergo, &c. C

SERMO IV.

SPiritus veritatis docebit vos omnem veritatem. Joan. 16 Attende quis, quos, quid doceat. Quis, non homo, non Angelus, ſed Spiritus ſanctus. Quos, non beſtias, non quoslibet indignos, ſed vos Apoſtolos, vos humiles. Quid non falſum, non unam tantum, ſed omnem veritatem. Circa primum, nota quod Pater nos docet: Erunt omnes docibiles Dei. Omnis, qui Ibidem. audivit a patre & didicit, venit ad me. Si non vis diſcere a patre æterno, diſcas ſaltem a vili vermiculo. Vade ad formicam o piger, & conſi- Prov. 6 dera vias ejus & diſce ſapientiam, &c. uſque

uſque congregat in meſſe cibum ſibi. Sic & nos bona opera, & bona merita congregare deberemus, unde æternaliter cibaremur. Item Filius nos docet: Quotidie apud vos eram in templo docens: non docet in ſtabulo, nec in cloaca diaboli, id eſt, in corde ſordido, ſed in templo cordis devoti, in quo adorationes, ac oblationes votorum, & deſideriorum bonorum fiunt. Hieron. Bonum Chriſti templum eſt anima credentis, illam exorna, illam veſti, in illa offer donaria, in illam Chriſtum ſuſcipe. Spiritus ſanctus docet nos ſicut hic dicitur: Unctio ejus vos docet in omnibus. Sed heu, unctionem iſtam vanæ cogitationes, prava deſideria, ſæculares præoccupationes ſæpe impediunt: Muſcæ morientes perdunt ſuavitatem unguenti. Magna ſtultitia, pro muſca dare columbam Spiritus ſancti. Circa ſecundum nota quod dicitur: *Docebit vos*. Vos, inquam, tam habiles, vos utique humiles contra proſperitatem, vos mites contra adverſitatem, vos ſpirituales contra ſenſualitatem. De primo: Ubi eſt doctor parvulorum, id eſt humilium: Revelaſti ea parvulis. Pſalmiſta: Intellectum dat parvulis. De ſecundo, Pſalmiſta: Docebit mites vias ſuas. Spiritus ſanctus in columba apparuit, quæ eſt avis mitiſſima. Diſcipulos ergo ejus etiam columbinos, & mites eſſe oportet non contentioſos, non iracundos. Sed certe non ſufficit quod ſis mitis ad tolerandum niſi etiam ſis fervens ad operandum, mitis ſis contra injuriam, fervens ad juſtitiam. Gregorius: Spiritus ſanctus in igne demonſtrari debuit, & in columba, quia cor quod ejus gratia tingitur, & manſuetudinis lenitate tranquillum, & zelus juſtitiæ accenſum facit. De tertio: Quem docebit ſcientiam, & quem intelligere faciet auditum? ablatos a lacte, avulſos ab uberibus. Lac eſt carnalis delectatio, duo ubera, duplex concupiſcentia, ſcilicet exterior in ſenſu, & interior in affectu. De his lactantur peccatores: Lamiæ nudaverunt mammam, lactaverunt catulos ſuos. Lamia eſt ſenſualitas. Et dicitur lamia quaſi lania, dicitur enim laniare proprios catulos, ſic ſenſualitas carnalis. Vel catuli qui lactantur ab ubere exteriori ſunt quinque ſenſus, qui autem de interioris ſunt deſideria prava. Circa tertium nota quod docet triplicem veritatem, videlicet doctrinæ. Pſal. Qui corripit gentes, &c. Docet te ut a te doceatur proximus: Qui autem docti fuerint, &c. Sicut autem qui ad juſtitiam erudiunt alios, erunt quaſi ſtellæ lucentes in cœlo, ſic qui ad injuſtitiam erudiunt alios, quaſi faculæ ardentes in inferno: Cecidit de cœlo ſtella magna ardens tamquam facula, hic eſt malus hæreticus, vel malus conſiliarius. Item docet veritatem vitæ: Sobrietatem enim, id eſt prudentiam docet, & juſtitiam & veritatem, quibus nihil utilius eſt in vita hominibus. Sobrietatem pro temperantia, virtutem pro fortitudine ponit. Hæ ſunt virtutes Cardinales de quibus Iſidorus: Prudentia eſt bona virtus, qua bona a malis diſcernuntur. Fortitudo eſt, qua adverſa æquanimiter tolerantur. Temperantia eſt, qua libido, concupiſcentiaque refrænantur. Juſtitia eſt qua recto judicio ſua cuique diſtribuuntur. Item docet veritatem juſtitiæ: Lætamini in Domino, quia dedit nobis doctorem juſtitiæ. Spiritus malignus docet calumnias & iniquitates, quæ in judiciis fiunt non ſolum factis, ſed etiam verbis: Docuit iniquitas os tuum. &c. ſed Spiritus ſanctus docet juſtitias: Dabis ſervo tuo cor docile, ut poſſit judicare, & diſcernere inter bonum & malum. Item de doctrina huius triplicis veritatis in Pſalmis: Bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam doce me. Scientiam doctrinæ, bonitatem vitæ, diſciplinam iuſtitiæ.

Marginalia: Matth. 26; 1 Joan. 2; Eccl. 10; Iſa. 33; Matt. 11; Pſalm. 118; Pſalm. 24; Iſa. 28; Thren. 4; Pſalm. 93; Dan. 12; Apoc. 8; Sap. 8; Aug. 7. cent. 3 pag. ſect. 41 tom. 4; Joel. 2; Job 15; 3 Reg. 3; Pſal. 118

DOMINICA QUARTA POST OCT. PSACHÆ.

SERMO I.

Joan. 16 PEtite, & accipietis, ut gaudium veſtrum plenum ſit. Licet tantæ ſit liberalitatis, & diffuſionis divina bonitas, ut etiam alios ad accipiendum quæque ſua pretioſa invitet, tamen quia propter prudentiam diſcretionis, quæ inſimul habet cum affluentia diffuſionis, nulli dat ſua pretioſa dona B gratiæ niſi diligenter ſe præparet: ideo Dominus noſter Jeſus Chriſtus ad hoc, ut diſcipuli ſui idonei eſſent ad recipiendum influentiam diffuſivæ bonitatis, in verbo propoſito eos, & in eis quemlibet noſtrum invitat. Primo inducit ad convenientem congruentiam debitæ præparationis, ex parte noſtri. Secundo aſſerit liberalem affluentiam ſupernæ diffuſionis, ex parte Dei. Tertio aperit utilem efficaciam, ex parte doni. Primo convenientia debitæ præparationis ex parte noſtri notatur, cum dicitur: *Petite*. Nulla enim melior præparatio ad impetrandum divinam gratiam, quam petitio devotæ orationis. Secundo notatur affluentia ſupernæ diffuſionis ex parte Dei, cum ſubditur: *Et accipietis*. Quaſi diceret, tantæ liberalitatis, & diffuſionis eſt divina bonitas, ut in nobis ſit accipere. Tertio notatur efficacia completæ perfectionis ex parte doni, cum ſubinfertur: *Ut gaudium veſtrum plenum ſit*.

Dicit ergo: *Petite*. Ubi nos inducit ad convenientem cogruentiam debitæ diſpoſitionis ex parte noſtri: Ille enim debite ſe diſponit ad divinam gratiam quantum eſt de ſe, qui petit. Primo ſinceriter, cum rectitudine conſcientiæ, in declinando mala. Secundo prudenter, cum diſcretione prudentiæ, in eligendo bona. Tertio fiducialiter, cum certitudine confidentiæ, in expectando

Quomodo a Deo ſit petendum.

A futura. Primo; *Petite*: ſinceriter, cum rectitudine conſcientiæ, in declinando mala. Unde: Chariſſimi ſi cor noſtrum non reprehendit nos, fiduciam habeamus ad Deum, ut quæcumque petierimus, accipiemus ab ipſo. Sicut enim ſol cum eſt aer depuratus per reſolutionem nubium, mittit ſuos radios, & claritatem ſui luminis per aera diffundit circumquaque, ſic Deus ſol juſtititiæ in cor mundum & rectum, in quo non eſt remorſus conſcientiæ, infundit dona ſuæ gratiæ abundanter. Non eſt enim conveniens, ut cœleſte aroma gratiæ ponatur in fœtido vaſe cordis. Secundo; *Petite*, prudenter, cum diſcretione prudentiæ, in eligendo bona. Unde de Salomone dicitur: Quia poſtulaſti verbum hoc, & non petiſti tibi dies multos, nec divitias, aut animas inimicorum tuorum, ſed poſtulaſti ſapientiam tibi, ad diſcernendum judicium, ecce feci ſecundum ſermones tuos, quaſi dicat Deus. Quia non petiſti diuturnitatem vitæ, ut elevareris in ſuperbiam: nec cupiditatem pecuniæ, ut deprimereris per avaritiam, nec impietatem vindictæ, ut perverteteris per invidiam, ſed poſtulaſti tibi ſapientiam ad diſcernendum, & eligendum bonum gratiæ a malo culpæ, ideo petitionem tuam effectui mancipavi. De hoc ſimiliter poteſt exponi C illud: Quæ eſt petitio tua Eſther, & quid vis tibi fieri? etiam ſi dimidam partem regni mei petieris dabo tibi. Et ait: Si inveni gratiam coram te, da mihi animam meam, & populum pro quo rogo. Si ergo iſta ſapiens mulier propoſuit ſalutem corporis ſui, & proximorum regnis & ſedibus, multo fortius nos debemus proponere ſalutem animæ omnibus bonis terrenis, ad quod plus eſt anima quam corpus, nec prodeſt quidquam homini ſi univerſum mundum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum mortis patiatur, quia nulla commutatio poteſt dari pro anima. Tertio *Petite*. fiducialiter cum certitudine confidentiæ, in expectando futura. Unde: Hæc eſt fiducia quam habemus ad Deum quod

1 Joan. 3

3 Reg. 3

Eſther 5

Matth. 16

1 Joan. 5

quæ-

Digitized by Google

quæcumque petierimus ſecundum voluntatem ejus audiet nos, & ſcimus, quia audiet nos, quæcumque petierimus. Quando eſt aliquis naturaliter diffidens de ſua impotentia, confidenter recurrit ad divinam clementiam: ſtatim miſericors Deus aures ſuæ pietatis ad exaudiendum ejus preces clementer inclinat, dum tamen non petatur, quod ſit contrarium ſaluti ſuæ, vel proximi: quia talis petitio diſpliceret oculis divinæ majeſtatis, nec inclinaret dulcedinem pietatis, immo irritaret rectitudinem æquitatis. Et propter hoc dicitur: Petitis & non accipitis, eo quod male petatis. Quod ſit quando petitur aliquid quod ſit contrarium ſaluti ſuæ, vel proximi, quia adeo diſplicet Deo, ſicut qui alicui regi peteret, ut faceret ſibi vituperium, vel opprobrium. Sed quia vitia ſub ſpecie virtutum aliquando offeruntur, & ſub quadam ſimilitudine, quæ mater eſt falſitatis, animus concitatur, ideo multi in ſui petitione decipiuntur.

Jac. 4

Sequitur: *Et accipietis*. Ubi ſecundo aſſerit liberalem affluentiam ſupernæ diffuſionis. Juxta triplicem enim diſpoſitionem prædictam, accipient triplex donum ab affluentia divinæ liberalitatis. Nam primo petentes ſinceriter cum rectitudine conſcientiæ, in declinando malum, accipient claritatem ſapientiæ dirigentis animam, quantum ad rationalem. Secundo petentes prudenter, cum diſcretione providentiæ negligendo bonum, accipient pretioſitatem gratiæ divinitatis ſtabilientis animam, quantum ad concupiſcibilem. Tertio petentes cum certitudine confidentiæ, in expectando futura, accipient ſoliditatem conſtantiæ roborantis animam, quantum ad iraſcibilem. Ut ſic per iſta tria dona configuretur anima ſecundum omnes ſui potentias illi beatæ Trinitati. Primo accipientes claritatem ſapientiæ dirigentis animam, quantum ad rationalem. Unde: Accipite diſciplinam meam, & non pecuniam, doctrinam magis quam theſaurum eligite. Melior eſt ſapientia cunctis opibus, & omne deſiderabile ei non poteſt comparari. Et quia verbum doctrinæ, ſine exemplo vitæ eſt vanum, & exemplum vitæ ſine documento doctrinæ eſt parum, ſed utrumque perfectum, ideo dicit: Accipite primo diſciplinam vitæ, & poſtea magiſterium doctrinæ, & tunc doctrina intelligentiæ, & vita diſciplinæ præponenda eſt cunctis operibus, quoniam iſtæ opes terrenæ non illuminant, immo adeo oculos avaræ mentis denigrant, & obcæcant, ut reputet eſſe in tenebris lucem. Unde Seneca: Inflant divitiæ animi ſuperbiam, pariunt invidiam, & contrahunt, & uſque eo mentem alienant, ut nos etiam nocitura delectent. Doctrina autem ſapientiæ adeo animam perfectæ illuminat & dirigit, ut cognoſcat quanta ſit diſtantia inter tenebras culpæ, & lucem gratiæ, ut ſciat reprobare malum, & eligere bonum. Secundo accipientes pretioſitatem gratiæ divinitatis ſtabilientis animam, quantum ad concupiſcibilem. Unde: Abundantiam gratiæ, & donationis, & juſtitiæ accipientes in vita regnabunt. Accipientes abundantia gratiæ in benigna adoptione, & donationes in chariſmatum Spiritus ſancti repletione, & juſtitiæ in bonorum operum promotione locupletati, gratiæ abundantia, virtutibus, & bonis operibus, regnabunt tamquam heredes, & reges, regni cœlorum in vita gloriæ. Tertio accipientes ſoliditatem conſtantiæ roborantis animam, quantum ad iraſcibilem. Unde: Accipite armaturam Dei ut poſſitis reſiſtere in die mala. Non enim poteſt humana fragilitas, obtenta cognitione fidei in ſanctificatione Dei perſeveranter reſiſtere, niſi per virtutem conſtantiæ roboretur. Unde humana infirmitas intuitu fragilitatis molleſceret per puſillanimitatem timoris, in expectando futura, & in aggrediendo ardua, fracta anchora ſpei, naufragium intraret, ideo Apoſtolus invitat ad accipiendam armaturam conſtantiæ, & fortitudinis, ſcilicet divinum adjuto

Prov. 8 *Iſa. 7* *Rom. 5* *Epheſ. 6*

torium, quo præmuniti, & protecti, poſſunt faciliter reſiſtere in die mala, & perſeverare in omni bono. Inſurgant ergo procellæ invidiæ: quia virtute hujus armaturæ effugantur aſtutiæ dæmonum: quia tegmine hujus adjutorii, confundentur violentiæ Ægyptiorum: quia fortitudine hujus patroni ſubmerguntur peſtilentiæ inimicorum ſpiritualium.

Ultimo notatur efficacia completæ perfectionis ex parte Dei, cum ſubinfertur: *Ut gaudium veſtrum plenum ſit*. Tunc experiemur illam efficaciam completæ perfectionis, quando juxta prædictum acceptum donum gratiæ, accipiemus triplex gaudium gloriæ, eo quod omne aliud gaudium noſtrum poteſt ad hoc reduci, tamquam ad plenum & perfectum. Primo enim accipientes claritatem ſapientiæ illuminantis, gaudebunt veraciter de aperta viſione primæ veritatis. Secundo accipientes pretioſitatem gratiæ divinitatis, gaudebunt dulciter de quieta fruitione ſupernæ delicioſitatis. Tertio accipientes ſoliditatem conſtantiæ, gaudebunt perpetualiter de firma tentione divinæ immobilitatis. Et in iſtis tribus dotibus in quibus imago gloriæ conſiſtit, plenum & perfectum gaudium reperitur. Primo gaudebunt ſancti veraciter de aperta viſione primæ veritatis. Unde in Pſalmis: Adimplebis me lætitia in gaudio cum vultu tuo. *Pſal. 15* Magna lætitia, & gaudio adimplebitur anima, quando videbit Deum facie ad faciem. In quo modo videndi non poteſt error intervenire, ſicut in modo videndi, qui eſt per ſpeculum in ænigmate in via. Unde Auguſtinus de Trinitate: *Lib. 15 c. 3* Veritatem ſine ulla difficultate videbimus, eaque clariſſima, & certiſſima perfruemur, nec aliquid quæremus mente concionante, ſed tenemus contemplante. De hoc ſimiliter: *Iſa. 66* Videbitis, & gaudebit cor veſtrum. Secundo gaudebunt ſancti dulciter in quieta fruitione fraternæ ſuavitatis. Unde: *Ibidem.* Gaudete cum Jeruſalem gaudio, qui lugebatis ſuper eam, ut ſugatis, & repleamini ab uberibus conſolationis ejus, ut mulceatis ac deliciis affluatis. Quanto homo magis luget præ nimio deſiderio, ex dilatione ſupernæ Jeruſalem, tanto majorem dulcedinem gloriæ ſuget ab uberibus divinæ mulcebritatis, ex qua quidem dulcedine gloriæ anima repleta, & perfuſa non tantum ſauciatur, immo inebriatur, & totaliter abſorbetur. Unde Anſelmus: In gaudium Dei introibit, quod ſi tantum ſaperet, & non mergeretur, & abſorberetur, adhuc poſſet inſurgere appetitus ad amplius capiendum. Tertio gaudebunt ſancti perpetualiter in firma tentione divinæ immobilitatis. Unde: Lætitia ſempiterna ſuper capita eorum, gaudium & exultationem obtinebunt. *Iſa. 51* Unde erit ſempiterna illa lætitia, & perpetuum illud gaudium, quia tunc ſancti adhærebunt vinculo indiſſolubiliter per amorem ſummo & incommutabili bono. Et propter hoc dicebat Chriſtus: Gaudium veſtrum nemo tollet a vobis. *Joan. 16* Rogemus ergo, &c.

SERMO II.

PEtite & accipietis, ut gaudium veſtrum plenum ſit. *Ibidem.* Si plenitudinem gaudii cœleſtis ſentiremus, ſtudioſiſſime eam peteremus. Nam ſi per petitionem plenum gaudium in cœlo quis non obtinebit, ſine petitione plenum ſupplicium in inferno ſuſtinebit. Conſidera ergo quadruplicem plenitudinem. *Plenitudo quadrupl.* Plena enim miſericordia in mundo, plena juſtitia in judicio, plena lætitia in cœlo, plena miſeria in inferno. De primo, Pſalm. Miſericordia Domini plena eſt terra. *Pſalm. 32* Miſericordia maxima nobis miſeris in mundo remiſſio eſt peccatorum, de qua Pſalmiſta: Miſerere mei Deus, &c. *Pſal. 50* Hac miſericordia tam plena eſt terra, ut etiam nulli quantumcumque pleno peccatis denegetur, ſicut patet in illo debitore decem millium talentorum: Miſertus Dominus ſervi illius dimiſit eum, & debitum dimiſit ei. *Matt. 18* Aug. Nullus de miſericordia Dei deſ- *Aug. de ſpir. & an. cap. 9 to. 3*

deſperet. Major eſt ejus miſericor- A
dia, quam noſtra miſeria. Tardius
ſiquidem videtur ei veniam dare,
quam peccatori accipere. Hic dic
quo modo in beneficiis naturalibus
& temporalibus, & ſacramentalibus
& ſpiritualibus, & quo modo non
ſolum juſtificando converſos, ſed
etiam in tolerando perverſos miſeri-
cordia Domini plena eſt terra: plu-
rimos enim toleravit, & adhuc to-
lerat in mundo, qui potius jam de-
berent ardere in inferno, ſi non mi-
ſericordia Domini plena eſſet terra,
nonne & maligni ſpiritus paſſim ho-
Tob. 3 mines jugularent? ſicut olim ſeptem
viros Saræ; ſi non miſericordia Do-
Thren. 3 mini plena eſſet terra: Miſericordiæ
Domini, quia non ſumus conſumpti. B
Pſal. 47 De ſecundo, Pſalmiſta: Juſtitia ple-
na eſt dextera tua. Juſtitia utique
non ſolum impios damnare habet,
2 *Tim.* 4 ſed etiam pios coronare: Repoſita
eſt mihi corona juſtitiæ, & cet. uſ-
que, juſtus judex. Quis coronabit ju-
ſtos? Numquid Abraam, vel Pe-
trus, aut Joannes? Non certe. Num-
Sap. 5 quid ergo Gabriel, aut Michael? Non
certe. Numquid regina cœli? Non
utique, immo juſtus judex manu ſua:
Accipient regnum decoris, & diade-
ma ſpeciei de manu domini, &c.
Apoc. 19 Unde bene dicitur de illo, qui vo-
cabatur fidelis, & verax, & cum ju-
ſtitia judicat & pugnat, quod habebat C
diademata multa in capite, & gla-
dium ex utraque parte acutum in ore,
&c. Require feria tertia poſt Pente-
coſten in expoſitione infra in ſer-
mone: Oves illum. De tertio dici-
tur hic: *Ut gaudium veſtrum ſit plenum*.
1 *Cor.* 2 Hanc plenitudinem neque oculus vi-
dit, neque auris audivit, neque in
cor hominis aſcendit. Quam plenitu-
dinem propheta cognoſcens, ait: Re-
Pſalm. 64 plebitur in bonis domos tuæ. O quam
gaudium eſſet mendico, ſi daretur
ei domus plena omnibus bonis, quæ
optare vellet? Et vere ſic in cœlo.
Unde intrantibus terram promiſſio-
1 *Eſdr.* 9 nis dicitur: Poſſederunt domos ple-
nas omnibus bonis. Domos intelli-
Joan. 14 ge illas, de quibus: In domo patris
mei manſiones multæ ſunt. Nota quod
dicitur cunctis bonis, id eſt, bonis
totius Trinitatis, maxime bonis An-
gelorum, bonis Prophetarum & Apo-
ſtolorum, bonis Martyrum, Confeſ-
ſorum, bonis Virginum, pleni eri-
mus: Super omnia bona conſtituet *Matth.* 24
eum, tunc ergo erit plenum gau-
dium. Anſelmus: Pleno corde, ple-
na anima, pleno toto homine illo
gaudio? adhuc ſupereſt gaudium. De
quarto: Tollent omnes labores tuos, *Ezech.* 23
& dimitte te nudam, & ignominia
plenam, &c. & infra: Dolore reple-
beris calice mœroris & triſtitiæ, ca-
lice ſororis tuæ Samariæ. Unde dicitur:
Tollent omnes labores tuos, id eſt,
bona tuo labore congregata. Res enim
tollent heredes, corpus vermes, ani-
mam dæmones: Sola enim peccata
animæ remanebunt. Nudus quoque
dimittetur homo, peccatorum tegu-
mento tegetur, quod eſt ignominia
& confuſio, bene ergo erit ignomi-
nia & confuſione plena. Væ, væ, væ
animæ damnandæ de calice ignomi-
niæ de quolibet in inferno. Pſal-
miſta: Ignis, ſulphur, &c. Duæ *Pſalm.* 10
autem ſorores ſunt anima & caro,
quæ ſimul in utero unius matris fue-
runt, unde una ſoror, ſcilicet ani-
ma damnata, bibet de calice mœ-
roris, uſque in diem judicii, alia ſo-
ror, ſcilicet caro poſt reſurrectio-
nem incipiet bibere de horribili ca-
lice cum ſorore. Tunc infelices ſo-
rores, anima & caro bibent genera-
liter in pœna quod ſimul perpetra-
runt, ſeu commiſerunt in culpa.

SERMO III

I*Pſe enim pater amat vos*, &c. Si *Joan.* 16
hoc dixiſſet nobis Propheta, vel
Angelus, vel mater Chriſti, magna
conſolatio eſſet: ſed ecce filius exiens
de corde patris. Pſalmiſta: Eructavit *Pſal.* 44
cor meum verbum bonum, filius
inquam totum cor Patris ſciens, ait
Ipſe pater amat vos. Hunc patrem
ſicut ipſe filius teſtatus eſt, habemus
propitiatorem in mundo, ſuſcepto-
rem in extremo, glorificatorem in
cœlo

Digitized by Google

cœlo, amatorem ab æterno. De pri-
Matt. 6 mo: Si dimiſeritis hominibus pecca-
ta eorum, dimittet vobis, &c. Ut
autem pater iſte dimittat nobis, fi-
lius patrem pro nobis interpellat,
1 Joan. 2 Advocatum in cœlo habemus apud
patrem. Gregorius: Non in fletibus,
non in actibus noſtris confidamus,
ſed in advocati noſtri allegatione.
Quid mirum ſi patrem exoret pro
nobis in cœlo, qui pro crucifixori-
Luc. 23 bus oravit in patibulo? Pater dimitte
illis, quia neſciunt quid faciunt. De
hoc verbo ait Auguſtinus: Quem pe-
tit? pro quibus? ubi? Petit patrem
filius, pro impiis crucifixus, inter ip-
ſas injurias mortis illatæ, pendens in
cruce. In his tibi datur exemplum
quam integre, quam magna volunta-
te, quam cito debeas indigere peccan-
tibus in te. Integre, quia amicos tuos
volentes te vindicare, oportet te ro-
gare, ut dimittant, ſicut Chriſtus ro-
gavit patrem. Magna voluntate, quia
in mortis illatione. Cito, quia in
eodem loco, ubi mortem patris, vel
aliam injuriam accipis. De ſecundo:
Ibid. f Pater in manus tuas commendo ſpi-
ritum meum. Hoc non ſolum in
morte, ſed omni die orare debes.
Securiſſimæ ſunt animæ, quæ hac
manu ſuſcipiuntur in morte: Nemo
Joan. 10 poteſt rapere de manu patris mei.
Sed attende quod debent eſſe lucidi
per gratiam, qui manu Dei ſuſci-
Apoc. 2 piendi ſunt ad gloriam. Unde bene
ſeptem ſtellas in manu habuit, quem
B. Joannes in medio candelabrorum
aureorum vidit. Quicumque enim
ſunt, tamquam candelabra lucentia,
per juſtitiam in mundo, eorum ani-
mæ erunt, tamquam ſtellæ chariſſi.
mæ in manu Dei in cœlo: Juſto-
rum animæ in manu Dei ſunt. Qua-
Sap. 3 re autem ſeptem ſtellæ dicuntur,
require ſupra in ſermone; Stetit Je-
ſus. Econtrario ſeptem alia per ſe-
ptem vitia capitalia perverſorum:
Tradam Ægyptum in manu domi-
Iſa. 19 norum crudelium. De tertio: Sede.
re autem ad dexteram, vel ad ſini.
Matth. 20 ſtram non eſt meum, &c. Sedent ad
dexteram in contemplatione divinita-
A tis, ad ſiniſtram vero in contempla-
tione humanitatis Chriſti. Et quia
una ſine alia non eſt, ideo bene di.
citur. Neſcitis quid petatis, cum per
potum calicis, id eſt, tolerantiam
paſſionum, & adverſitatum ad hanc
ſeſſionem veniatur; & ideo dicit: Po-
teſtis bibere calicem, &c. Illud enim
quod in præſenti eſt momentaneum,
& leve tribulationis, &c. Leve ergo 2 Cor. 4
erit fratres quidquid in adverſis, &
pœnitentiis ſuſtinemus, ſi gloriam
iſtius ſeſſionis attendimus. Bernardus:
Non ſunt condignæ paſſiones hujus
temporis ad præteritam culpam, quæ
B remittitur, ad præſentem gratiam, quæ
immittitur, ad futuram gloriam, quæ
promittitur. De quarto: Dicitur hic:
Ipſe enim pater amat vos. Quare? quia
vos me amaſtis. Unde: Ego diligen- Prov. 8
tes me diligo. Hæc dilectio Dei pa-
tris optima perpendi poteſt per hanc
parabolam: Quidam pater habuit duos
filios, unum innocentem, alium in.
ſolentem. Iſteinſolens pro furto duce-
batur ad patibulum. Pater illius tradi.
dit bonum filium ſuſpendio pro ma-
lo, qui ſtans ſub patibulo, in quo
frater ſuus pro ipſo ſuſpendebatur,
iterum furabatur. Nota ad patibulum.
Nota, iſte Pater, Deus Pater, duo
filii ſunt Chriſtus & homo. Sed
C homo pro ſcelere ſuo ducebatur ad
patibulum inferni. Unde Deus Pa-
ter amans ineffabiliter hominem mi-
ſertus, Chriſtum pro homine tra-
didit in patibulo crucis: Sic Deus Joan. 3
dilexit mundum, ut unigenitum da-
ret, &c. Auguſtinus: ſuſpendendus
erat, debitum eſt ſolutum pro eo, li-
beratus dicitur de ſuſpendio. Et quia
alte pendebat in cruce, alte levatur
corpus ejus in miſſa, ubi quaſi pati-
bulum repræſentant brachia ſacerdo-
tis ipſum levantia. Et tu peccator
ibi ſtans cum odio, uſura & aliis vi-
tiis, quæ non relinquis, iterum fu-
raris animam tuam, & fidem & amo-
rem quibus teneris Deo: & ideo in
patibulo gehennæ ſuſpenderis, talis
frater merito diligendus eſt nobis,
ut nos pater diligat: Qui autem di- Joan. 14
ligit me, diligetur a patre meo.

SER-

Digitized by Google

SERMO IV.

Joan. 16 NUnc ſcimus, quia ſcis omnia. Diſcipuli Domino loquuntur hic de duplici ſcientia. Videlicet, humana, dum dicunt: *Nunc ſcimus*. Et divina, cum addunt: *Quia ſcis omnia*. Conſidera ergo quinque, quæ homo de Deo, & quinque, quæ Deus de homine ſcit. Scit homo, vel ſcire debet Dei poteſtatem, Dei veritatem, Dei bonitatem, Dei voluntatem, Dei ſeveritatem. De primo: Certamen forte dedit illi, ut vinceret, & ſciret quoniam potentior eſt ſapientia, ſcilicet Chriſtus omnium utique cœleſtium, terreſtrium, & infernorum. Verè potentior. Omnes enim potentes non poſſent creare unum vermiculum, vel oculum. Scitote ergo, quod maxima eſt illa poteſtas, qua omnia bona condidit. Pſalm. Scitote quoniam Dominus ipſe eſt Deus, & quia infinita mala deſtruuntur: Ut autem ſciatis quod filius hominis habet poteſtatem, &c. De ſecundo: Magiſter ſcimus quia verax, &c. immo veritas eſt, &c. Ego ſum via, veritas & vita. Hæc veritas omnia novit. Unde hic dicitur: *Nunc ſcimus, quia ſcis omnia*. Nulla ergo bona, nulla mala, veritatem vel ſcientiam Dei latere vel fallere poſſunt: Omnia videt oculus illius, &c. De tertio: Scio quia tu Deus clemens, & miſericors, patiens & multæ miſericordiæ, & ignoſcens ſuper malitiam. Scire autem poſſumus bonitatem non ſolum ex propitiatione peccatorum, ſed etiam ex redemptione cunctorum vitiorum: Scitis gratiam Domini noſtri Jeſu Chriſti, quoniam propter nos egenus factus eſt, &c. Item ex remuneratione electorum: Scio cui credidi, &c. De quarto: Mitte illam de cœlis ſanctis tuis, & a ſede magnitudinis tuæ, ut mecum ſit, & mecum laboret, ut ſciam quid acceptum ſit coram te. Sciam credenda, ſciam decem mandata, ſciam tuam in aliis voluntatem: Si hæc ſcitis, beati eritis ſi feceritis ea. Sed væ ſcienti, & non facienti. Ait enim Joannes Chryſoſtomus: Non poteſt eſſe iis excuſatio damnationis, ignorantia virtutis, quibus fuit inveniendi facultas, ſi fuiſſet quærendi voluntas. Væ etiam ſcienti & non facienti: Servus ſciens voluntatem Domini, &c. De quinto: Sciat omnis caro quia ego Dominus eduxi gladium meum de vagina ſua irrevocabilem. Gladius eſt ſententia damnationis, qui de vagina miſericordiæ educitur, cum ulterius peccatori non parcitur: Verebar omnia opera mea, ſciens quod non parceres delinquenti. Vides ergo nunc homo, quæ ſcienda ſunt tibi. Sed Bernardus ait. Multa ſcienda non ſciuntur, aut ſciendi incuria, aut diſcendi deſidia, aut verecundia inquirendi. Et quidem hujuſmodi ignorantia non habet excuſationem. Circa ſecundum attende, quod Deus ſcit adverſa quæ ſuſtinemus, neceſſaria, quibus indigemus, merita, quæ habemus, tempora, quæ timemus, ſtipendia, quæ recipiemus. De primo: Scio tribulationem tuam, & paupertatem tuam: ſed dives, &c. In omnibus quæ pateris manifeſte, & occulte ſcit Dominus quanta, quare, quo modo patiaris. Scit enim an dura, an ſuavia, an juſte, an injuſte, an impatienter, an patienter pateris. Unde Eleazarus ait: Domine, qui ſanctam habes ſcientiam, & cetera. De ſecundo: Scit enim pater veſter, quia his omnibus indigetis. Scit utique non ſolum quæ corpori, ſed etiam quæ animæ ſunt neceſſaria. Scit quis fide, quis pœnitentia, quis patientia, quis charitate, & hujuſmodi indigeat: Scit enim omnia illa, & intelligit. De tertio: Tu ſcis quia amo te. Non ſolum ſi amas, verum omnia merita cordis & operis ſcit Deus. Scit quoque mala merita. Pſalmus: Tu ſcis inſipientiam. Scio opera tua, quia neque frigidus, neque calidus, &c. Scit certe non ſolum operationes, ſed etiam cogitationes malas. Pſalm. Dominus ſcit cogitationes hominum. Unde bene ait Bernardus: Noli falli,

Margin notes: Sap. 10; Pſal. 99; Matth. 9; Joan. 14; Ibid. 22; Eccl. 23; Jona 4.; 2 Cor. 8; 1 Tim. 1; Sap. 9; Joan. 13; Luc. 12; Ezech. 21; Job 9; Apoc. 2; 2 Mach. 6; Matth. 6; Sap. 9; Joan. 21; Pſalm. 68; Apoc. 3; Pſalm. 93

Matt. 24 li, novit te Dominus tuus, & ſic te novit, ut capillos tuos habeat numeratos. De quarto: De die autem illa, & hora nemo ſcit, neque angeli cœlorum, ſed ſolus Pater. Cum non ſolum diem & horam judicii, ſed etiam mortis neſciatis, ac ſi in illa

Luc. 12 die morituros vos ſciatis: Hoc autem ſcitote, quoniam ſi ſciret, &c. De

Sap. 8 quinto: Signa & monſtra ſcit antequam fiant. Scit Deus omnia ſigna gloriæ, quæ juſti in cœlo, & omnia monſtruoſa tormenta, quæ impii habebunt in inferno.

IN DIEBUS ROGATIONUM.

SERMO I.

Heſt. 14. ESTHER *Regina confugit ad Dominum, pavens periculum*. Secundum ſcripturas fuerunt aliqui philoſophi ita excellentis ingenii, habentes intellectum ita clarum, quod devenerunt in cognitionem Dei, ponentes unum primum principium cauſam omnium rerum: verumtamen propter defectum luminis fidei erraverunt in hoc, quod omnium providentiam Deo negaverunt, dicentes eum nullam de rebus habere providentiam, licet enim omnia concederent eſſe a Deo, tamen negabant C eum omnia providere, regere & gubernare, ſed dicebant omnia a caſu, & fortuna evenire. Sed iſti erraverunt, quia ſi ſic eſſet non oporteret negotiari, vel de aliquo conſiliari, nec Deum orando rogare, quia omnia æque bene neceſſario evenirent.

Pſal. 26. Gen. 1 Sed mentita eſt iniquitas ſibi, quia ſicut in principio creavit Deus cœlum & terram, ſic omnia regit, & ad proprios fines perducit: & ideo quidquid nobis accidit, ſive peſtilentiæ, ſive fames, ſive tempeſtates, ſive quodcumque aliud malum, totum eſt ex providentia divina, ut ſuam juſtitiam oſtendat, malos corrigendo & puniendo, & bonos per eaſdem tribulationes probando, & purgando,

A ut tandem æternaliter coronet. Et ideo cum jam ſimus in periculo, confugiamus ad ipſum, juxta illud Apoſtoli: Omnem ſolicitudinem veſtram 1 Pet. 5 proiicientes in eum, quoniam ipſi cura eſt de vobis, ſicut fecit illa ſancta mulier, quæ videns periculum populi ſui, confugit ad Dominum per orationem. Per quem etiam modum nos videntes periculum temporis imminere, debemus ad Deum confugere devotiſſime orando ſicut & jam de facto incœpimus, ducti exemplo hujus mulieris, de qua dicitur verbum aſſumptum: *Eſther Regina*

B *confugit ad Dominum, pavens periculum*: Ubi tanguntur tria ad impetrandum aliquid a Domino requiſita. Primo enim requiritur conſcientia bene ordinata, quia Eſther regina. Secundo requiritur quod illa conſcientia ſit per fidem elevata, quia confugit ad Dominum. Tertio cauſa & ratio manifeſta, quia pavens periculum. Non enim Deus debet pro inutilibus, & vanis invocari, ſed pro utilibus & neceſſariis. Et ſic poſſum dicere, quod tria tanguntur in verbis aſſumptis, cauſa noſtræ congregationis apparens & manifeſta, quia pavens periculum. 3 Requiſita ad impetrandum aliquid a Domino.

Quantum ad primum. Nota quod Eſther interpretatur abſcondita, vel abſcondens, per quod intelligimus conſcientiam bene ordinatam, & in domo clauſam, non deordinatam, non diſcurrentem, non fronte elevatam per vicos & plateas tranſvadentem, quia talis non poteſt aliquid impetrare a Deo, quia talis conſcientia, ſeu talis homo eſt ſicut imagines in foribus Eccleſiarum, quæ non poſſunt in ſua pulchritudine permanere, eo quod exponuntur ventis, & pluviis: ſic talis homo diſcurrens exponit ſe per ſuos diſcurſus ventis tentationum, & pluviis voluptatum; ſe per peccatum deturpat, & hoc ex eo quod ſe, & alios ad peccatum trahit, ſed imagines intra Eccleſiam bene abſconſæ in ſua pulchritudine bene cuſtodiuntur, & diu in ea permanent, ſic perſona, ſeu conſcientia

Digitized by Google

via bene ordinata concluſa, non diſcurrens, pulchritudinem ſuæ innocentiæ poteſt cuſtodire, & ſic a Deo quidquid voluerit impetrare. Iſtum autem diſcurſum non ſolum intelligo per pedes corporis, ſed potius per pedes mentis & affectionis: licet enim aliqui corpore non diſcurrant, mente tamen non modicum vagantur. Sed quo modo veniet anima ad Dominum pro petitione facienda: Certe veniat præparata. Unde Eſther interpretatur præparata. Ipſa enim ſicut legitur primo diſpoſuit veſtimenta planctui, & luctui apta. Et per hunc modum, qui ſumus hic congregati ad petitionem noſtram impetrandam, debemus deponere veſtes regias, id eſt, ſuperfluitatem omnem & curioſitatem: Job 36 Depone omnem magnitudinem. Sicut enim limax quando exaltatur extendit cornua, ſed quando percutitur reſtringit ea: ſic pavo videns turpitudinem pedum gloriam caudæ deponit. Sic multi quando eis adulatur dicendo eis: Vos eſtis talis & talis, extendunt cornua ſua ſe dilatando in pretioſitate veſtium, & in multis aliis ſuperfluitatibus, ut ſic dicatur: Quam magnus potens eſt talis? Quando ergo ſic erectis cornulis procedimus, tunc citius a Domino percutimur, aut tempeſtate, aut infirmitate, tunc certe exemplo limacis citiſſime humiliemus animas noſtras. Exemplo etiam pavonis debemus reſpicere pedes, id eſt, finem noſtrum, quando, velimus nolimus, oportet omnia hæc deponere & dimittere. Unde bene tunc in morte aſſimilabimur ſimiæ quæ duos fœtus habens fugiendo venatores, minus charum ponit verſus dorſum, chariorem brachiis circumfovet, ſed appropinquante venatore cum canibus, chariorem primo cogitur proiicere, alium vero dorſo hærentem, & ipſam fortiſſime, ne effugere valeat ſtringentem, libenter proiiceret, ſed non poteſt & ſic miſerabiliter cum eo capitur. Sic de nobis, nam in peccato duo ſunt, ſcilicet delectatio præſens, & pœna

A ſequens, peccatores vero modo amplectuntur delectationem, quam diligunt, volentes dimittere pœnam quam odiunt, ſed non ſic impii non ſic, immo econtra, quia in morte oportebit dimittere delectationem, pœnam vero æternam, velint nolint, ſecum portare ſuper humeros oportebit. Pſal. Domine Domine exitus mortis. Pſal. 67 Nota bis dicit Domine, quia Dominus malos puniens, & bonos præmians. Dicit ergo figura noſtra quod Eſther accepit veſtimenta luctui apta, & humiliavit ſe coram Domino: ſic & nos faciamus, quia ſicut videmus quod B montes impediunt curſum aquarum pluvialium, & deſcendunt ſemper in vallibus: ſic ſpiritualiter loquendo elati, qui per montes intelliguntur impediunt aquam gratiæ. Unde & per 2 Reg. 1 David maledicti ſunt montes Gelboe, nec ros nec pluvia, ſcilicet ſicut currunt ad vallem, &c. Unde & Axa patri, qui ſedebat ſuper aſinam, per quam intelligimus animam habentem dominium corporis, dicebat flens patri, ut daret irriguum inferius & ſuperius, id eſt, pluviam gratiæ & gloriæ, vel irriguum mentis, & corporis, vel irriguum temporale in hoc tempore ſiccitatis, & ſpirituale. Sic Elias humilians ſe coram Domino: C & ecce nubecula parva quaſi veſtigium hominis aſcendebat de mari. Sequitur: Et facta eſt pluvia grandis.

Secundo requiritur quod ſit elevata ad Dominum, quia *confugit ad Dominum*. In omni congregatione bene ordinata eſt unus princeps, qui habet dominium ſuper alios, & principatum, ſicut videmus in congregatione apum quod una eſt, quæ alias regit non habens aculeum. Eccleſia eſt congregatio fidelium, Chriſtus eſt caput, qui omnes gubernat non habens aculeum peccati, ideo non reſtat niſi confugere ad ipſum, ſicut fecit Eſther. Unde Apoſtolus: Heb. 6 Fortiſſimum ſolatium habemus quo confugimus ad tenendam nobis propoſitam ſpem, quam ſicut anchoram habemus tutam & firmam. Nota aliud eſt de ſola-

Digitized by Google

ſolatio divino, & humano, quia ſolatium humanum eſt momentaneum unde comparatur muſto, quod inceſtat hominem ſed quando depuratum eſt, tunc eſt parvum: ſic ſolatium mundi in fervore ſuo inceſtat hominem, id eſt, abſorbet rationem hominis, & uſum ejus, ſed tale ſolatium defœdatum reputabitur. Illo ſolatio potatus eſt primus homo, Loth, Noe, & divites hujus mundi. Sed ſolatium divinum fortiſſimum eſt, quia ſemper durat, & eſt maximum. Unde ſic eſt de ſolatio quod accipit homo a Deo, ſicut eſt ſolatium quod accipit homo nobilis in ave prædiali, & avis in præda. Nam aliter ſolatiatur homo in præda, aliter avis, quia quando avis accipit prædam, ubicumque eam inſequitur, ſed quando accipit tenendo eam, ſolatium ſuum ceſſat: ſed homo habet ſolatium in proſecutione ejus, ſic eſt de Deo, quando Deus oſtendit ſe alicui conſcientiæ, tunc inſequitur eam toto affectu cum deſiderio, ſed quando tenet eum, tunc habet ſuum ſolatium: ſed Deus delectatur in proſecutione, ſcilicet quando homo inſequitur eum toto deſiderio & affectu. Fortiſſimum ergo ſolatium habemus, quando confugimus ad Dominum ponendo quaſi anchoram, & tunc exiſtimus tuti, & firmi quando navis eſt in mari, firmata anchora: quia tunc eſt timendum tempeſtates ventos, & turbines. Ille mundus eſt, quaſi quoddam mare magnum, in quo piſces magni, id eſt, potentes & nobiles comedunt minores, ut de hoc conqueratur: Quare non reſpicis ſuper inique agentes, & taces devorante impio juſtiorem ſe? & facies homines quaſi piſces maris. O quantum jam iniqui ſua potentia, & malitia devorant juſtos, unde & tot tentationes, & venti, & perſecutiones jam inſurrexerunt, quod valde neceſſe eſt ſpem noſtram in Deo anchorare, & ſic non conturbabit juſtum quidquid acciderit. *Abac. 1*

Tertio tangitur noſtræ congregationis cauſa manifeſta, *pavens periculum*, cum ſimus in periculo ſiccitatis, tempeſtatis, &c. propter cujus periculi evaſionem ſumus congregati, ut Deus liberet nos, pericula autem magna ſunt in mari, juxta illud: Facientes operationes in mari enarrant pericula ejus. Et licet ſint ibi multa pericula, tamen quando ventus eſt propitius, & nullæ inſurgunt tempeſtates, tranſeunt mare multum ſuaviter, & modico tempore multum ſpatium, ſed quando eſt eis ventus contrarius tranſeunt cum timore. Sic in iſto mundo, qui dicitur mare, aliqua tranſeunt quiete, & ſuaviter ſicut divites quibus ventus fortunæ eſt propitius, nec aliquas ſentiunt tribulationes, & in modico tempore tranſeunt multum, neſcientes Deo reddere rationem in die judicii. Aliis vero ſc. pauperibus ventus fortunæ ſemper contrarius eſt, & iſti tranſeunt mundum in magna amaritudine. Unde bene conqueritur Paulus in perſona eorum. Periculis fluminum, periculis in mari, &c. Sed in his omnibus hoc nobis remanet ſolatium, ut cum ignoremus quid agere debeamus, hoc ſolum reſiduum habemus, ut oculos noſtros dirigamus ad te Domine, qui in cœlis es, &c. *Eccl. 43* *2 Cor. 11*

SERMO II.

Confitemini alterutrum peccata veſtra. Confeſſio debet eſſe propria, vera, pura, integra, munda, pia. Propria, ut tua, non alterius peccata confitearis. Pſ. Dixi confitebor adverſum me, non adverſus alium injuſtitiam meam, non alterius. Non ergo viro vel fœminæ imponas peccata tua, ſed tibi ipſi. Noli confiteri ſicut Adam, & Eva in paradiſo. Adam enim peccatum Evæ, Eva vero ſerpentis culpam confeſſa. Ita adhuc ſæpe fit quod homo in hominem, vel diabolum ſerpentem antiquum refundit culpam ſuam, quando dicit confeſſori: Diabolus induxit me ad hoc malum. Aug. Dimitte ſatanam accuſare, ut accuſatione tua Dei miſericordiam merearis: Parcas illum *Jacob. 5* *Confeſſio qualis debeat eſſe.* *Pſalm. 31* *Gen. 3*

Digitized by Google

illum accuſare, qui non habet veniam, A te accuſa, & accipis indulgentiam. Item vera: in confeſſione non mentiaris nec de peccatis, nec de peccatorum circumſtantiis requiſitus a confeſſore, deneges veritatem. Valde enim ineruditus eſt qui in confeſſione mentitur: De mendacio ineruditionis tuæ confundere. *Eccl.* 4 Non confundaris confiteri peccata tua. Eruditus utique homo magis de mendacio, quam de veritate deberet confundi. Sive ergo propter verecundiam peccatum negando vel attenuando, ſive propter humilitatem culpam fingendo, vel falſe aggravando mentia- B ris, inerudita & inutilis eſt tua confeſſio. Noli ergo confiteri ſicut Cain, qui dum fratricidum humiliter debuit confiteri requirenti Domino: Ubi eſt Abel frater tuus? *Gen.* 4 reſpondit: Neſcio, nunquid cuſtos fratris mei ſum ego? Item pura: ut in confeſſione tua intendas dimittere & emendare peccata tua, & facere de cetero quod Deo placet. Unde: Vos tranſgreſſi eſtis, *1 Eſdr.* 10 &c. Et nunc date confeſſionem Domino Deo patrum veſtrorum, & facite placitum ejus. Si ergo ante Paſcha confiteris quod tamen poſt intendis facere ſicut ante, vel ſi infirmitate flagellatus a Domino, non intendis, ſi evaſeris. Dei placitum fa- C cere, ſed tuum, tunc tua confeſſio impura eſt. Noli ergo confiteri ſicut Pharao, *Exod.* 9 qui flagellatus dicit: Peccavi, & nunc Dominus juſtus: ego autem & populus meus impii. Hæc tamen pietas obedire non intendebat. Item integra: ut effundas in confeſſione quidquid culparum habes in corde. Pſalmus: *Pſal.* 110 Confitebor tibi Domine in toto corde meo: quod non ſolum de confeſſione laudis, ſed etiam peccatorum accipi poteſt. Si ergo nullam quantumcumque verecundam culpam in corde retinueris, tunc in toto corde confiteris: *Thren.* 9 Effunde ſicut aquam cor tuum. Non dicit effunde ſicut oleum, vel ſicut ſanguinem, vel ſicut lac, vel ſicut vinum. In his enim aliquid remanet de ſubſtantia, vel de corde, vel de ſapore, vel de odore dum effunduntur. Effunde integraliter ſicut aquam. Integritas etiam confeſſionis in hoc attenditur, quod non dividatur. Unde Auguſtinus: Quidam uni celant, quod alii manifeſtandum conſervant, quod eſt ſe laudare, & ad hypocriſim tendere. Noli ergo confiteri ſicut Achor. *Joſ.* 7 Vere ego peccavi Domino Deo Iſrael, &c. Confeſſus quidem fuit furtum, ſed quod propter hoc occiſi erant triginta ſex homines tacuit. Item nuda; Qui abſcondit ſcelera ſua, non *Prov.* 28 dirigetur; qui autem confeſſus fuerit & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur. Non debet ergo abſcondere peccata, neque excuſare, ſed nude confiteri & factum, & circumſtantias aggravantes, tamen abſque turpibus verbis, & indecentibus. Unde Aug. Os tuum oſtium aperiatur, & claudatur. Aperiatur ad peccati accuſationem nudam, claudatur ad peccati excuſationem. Noli ergo facere pallium peccatis tuis. Noli confiteri ſicut Saul: *1 Reg.* 15 Incuſatus enim a Samuele de tranſgreſſione mundati Domini, quod præceptum fuit non parcere Amalechitis & peccatoribus, quando debuit avaritiam, vel inobedientiam ſuam confiteri, culpam palliavit dicens: Pepercit populus melioribus ovibus & armentis, ut immolarent Domino Deo tuo. Item pia, ut cum ſpe veniæ confitearis. Confeſſio enim multis remiſſionem obtinuit peccatorum. Unde; Si confiteamur peccata *1 Joan.* 1 noſtra, fidelis & juſtus eſt, ut remittat nobis peccata noſtra. Noli miſer confiteri ſicut Judas, qui ſicut dicitur: Pœnitentia ductus retulit triginta argenteos principibus ſacerdotum dicens: Peccavi tradens ſanguinem *Matth.* 27 juſtum. Vera fuit hæc confeſſio, ſed impia propter deſperationem, propter quam & laqueo ſe ſuſpendit.

SERMO III.

Petite & dabitur vobis. *Luc.* 11 O quam magna promiſſio, magna hic fiducia orandi. Sed circa petitiones orationum noſtrarum attendere debemus

mus noſtram neceſſitatem, petitionis A dignitatem, divinam largitatem. Circa primum notandum eſt quod homines orare neſciunt, quia proprias neceſſitates ignorant. Conſideranda eſt triplex neceſſitas. Prima eſt hoſtis ſeveriſſima impugnatio. Hæc figurata eſt in Holoferne obſidente filios Iſrael, ſicut dicitur: Per totam noctem intrans Eccleſiam oravit, petens auxilium a Domino Iſrael. (Jud. 7) Sicut obſeſſi ergo a Tartaris, vel a ferociſſimis inimicis, ſic inſtantiſſime oremus, quia obſeſſi ſumus a dæmonibus in vili caſtello corporis. Secunda eſt hominis viliſſima defectio, & paupertas, quia neque hoſpitium habet homo niſi petat. Pſal. Unam B petii a Domino hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini. (Pſalm. 26) Item neque panem vitæ, & gratiæ habet homo, niſi petat. Pſalm. Vitam petiit a te. (Pſalm. 20) Quis ex vobis patrem petiit panem, &c. (Luc. 11) neque alias neceſſitates animæ habet, niſi petat non ſolum a Deo, ſed etiam ab hominibus ingredientibus templum gloriæ cœleſtis, id eſt, a ſanctis: ſicut ſignificatum eſt in claudo illo, de quo: Quem ponebant quotidie ad portam templi, quæ dicitur ſpecioſa, ut peteret eleemoſynam ab introeuntibus templum, &c. (Act. 3) Sicut ergo qui mendicant ante fores Eccleſiarum omnem dolorem, & deformitatem, quam habent in corpore, oſtendunt, ſic & C tu Domino, & Angelis ejus infirmitatem animæ tuæ oſtendas in oratione, oſtendas in confeſſione. Tertia eſt judicis graviſſima offenſio. Unde ſicut aliquis ſuſpendendus ſtans coram judice inſtantiſſime peteret vitam corporis, ita tu cum maxima inſtantia vitam animæ petere debes. Pſalmus: Vitam petiit a te. (Pſal. 20) Vitam utique ſpiritualem, & æternalem. Sed attende quod Gregor. Æternam vitam ſi ore petimus, nec corde deſideramus, clamantes taceamus. (Greg. lib. 22 Mor. ca. 13 ante med.) Circa ſecundum nota quod petitionis congruitas eſt in tribus, videlicet, ut congruus congrua congrue: dignus digna digne petat. Primo ergo dignus debet eſſe petens: Chariſſimi ſi cor noſtrum, non reprehendit nos, fiduciam habemus ad Deum, ut quæcumque petimus, accipiamus a Deo. (1 Joan.) Unde quem reprehendit cor de omiſſis bonis, vel commiſſis vitiis, quæ non vult relinquere, non eſt dignus exaudiri. Pſalm. Iniquitatem ſi aſpexi, &c. (Pſalm. 65) Gregor. Cum is, qui diſplicet ad intercedendum, mittitur petere, animus irati ad duriora provocatur, & maxime qui eſt in odio: Ipſe cum caro ſit, ſervat iram, & a Deo petit propitiationem. (Eccl. 28) Secundo digna, & congrua debet petere. Quæcumque petierimus ſecundum voluntatem ejus, audiet nos. (1 Joan. 5) Salutem animæ tuæ, & ea, quæ ad ſalutem fiunt petere debes, talia enim ſecundum voluntatem Dei ſunt. Qui autem petit alii malum, & hujuſmodi, incongrua petit. Auguſt. Qui de divitiis, aut honoribus ſæculi, aut certe de inimici morte ſolicitus obſecrat, ipſe in infimis jacens viles ad cœlum preces mittit. Unde Dominus ait Salomoni: Quia poſtulaſti verbum hoc, & non petiſti tibi dies multos, aut divitias, aut animas inimicorum tuorum, &c. (3 Reg. 3) Tertio congrue, & digne petendum eſt, id eſt, attente. Pſalmus. Dabit tibi petitiones cordis tui. (Pſal. 36) Bene dicit petitiones cordis tui. Bene dicit petitiones cordis tui, non tantum oris. Iſidorus: Verba deprecantis Deus non intendit, ſed orantis cor deſpicit. De tertio: Omnia quæcumque petieritis in oratione credentes, accipietis. (Matth. 21) Magna largitas. Omnia dicit. Spiritualia, temporalia, æternalia. Revera temporalia. Pſalm. Petierunt & venit cothurnix, & pane cœli ſaturavit eos. (Pſal. 104) Panis cœli victus, qui juſte: panis inferni, qui injuſte acquiritur: Panis illius in utero illius vertetur in fel aſpidis intrinſecus. (Job 20) Item ſpiritualia: Si ergo vos cum ſitis mali, &c. uſque dabit ſpiritum bonum petentibus ſe. (Luc. 11) Miſerabile eſt, ſi ſiccitas unius anni fieret in terris, ardentiſſime pluviam peteres, modo ſiccitas gratiæ fuit tibi viginti, vel tri-

trigintá annis, & pluviam gratiarum Spiritus ſancti, vel lacrymarum non petis: Petite pluviam a Domino. Item æternalia, ſicut ſignificatum eſt, ubi Aſſuerus poſtquam incaluerat vino, dixit ad Eſther. Si dimidiam partem mei regni petieris, impetrabis. Sic anima devota poſtquam Chriſtum vino compunctionis, dilectionis, devotionis, & lacrymarum inebriavit, regnum gloriæ de facili impetrabit. Alioqui dicetur regnum petentibus: Neſcitis quid petatis.

Zach. 10

Eſther. 5

SERMO IV.

Luc. 11

Pſalm. 83

PEtite & dabitur vobis. Quid dabitur? Reſpondet Propheta: Gratiam & gloriam dabit Dominus. Dabit, inquam, certiſſime, copioſiſſime, prudentiſſime, frequentiſſime. Dabit indubitanter, prudenter, inceſſanter. De primo dicitur: Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis & hic dicitur: *Petite, & dabitur vobis*. Ecce quis poteſt dubitare, quin detur quod veritas dandum promiſit. Quis ergo non peteret? Joannes Chryſoſtomus: Petentis negligentia reprehenditur, ſi de dantis miſericordia non dubitatur: maxime cum non ſolum promiſit dare, ſed etiam juravit: Juravit ad Abraham patrem noſtrum daturum ſe nobis. Si tamen hoc non datur quod petis, non tepeſcas. Bernar. ait: Nemo parvipendat orationem ſuam. Dico enim vobis, antequam exeat de ore veſtro, ille conſcribi facit in libro ſuo, & unum ex duobus indubitanter ſperare debemus, quia aut dabit quod petimus, aut quod nobis ſcit eſſe utilius. De ſecundo: Si quis indiget ſapientia, poſtulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. Econtrario vero diabolus modica dat, & multa imperat. Exigua dabit, & multa imperabit: Exigua dabit in delectatione, & multa imperabit in exactione pœnæ. Greg. Momentaneum eſt quod delectat, æternum quod cruciat. Bene autem dicit affluenter, plus enim ſæpe dat, quam

Joan. 16

Luc. 1

Jacob. 1

Eccl. 20

A petere præſumamus: Potens eſt enim omnia facere ſuperabundanter quam petimus, aut intelligimus. Hoc patet in petitione filii prodigi: Majora enim & plura accepit quam petivit. Et certe quod ſuperabundans, & affluens dator ſit Deus, patet his verſibus:

Epheſ. 3

Luc. 15

Plus dare quam tollat, rogitetur, polliceatur:
Salomone, Deus virga florente probatur.

De Job patet: Dominus converſus eſt ad pœnitentiam Job, cum oraret ille pro amicis ſuis, & addidit Dominus omnia quæcumque fuerant Job, duplicia. Require in præcedenti ſermone, de Salomone, de Aaron virga: Legitur quod tantum promiſit Dominus germinare, ſed poſtea & germinaſſe, & floruiſſe, & fructificaſſe inventa eſt. Ecce quam liberaliſſimus dator eſt Dominus. Vide ergo apertius, ſi Dominus daret tibi omnia creata, quæ in cœlo & in terra ſunt, tunc videretur utique liberaliſſimus tibi, & certe plus dedit, cum ſeipſum dedit, Auguſt. Nolumus omnia, quæ dedit, ſi non dat ſeipſum, qui omnia dedit. De tertio; Uni dedit quinque talenta, alii duo, alii unum. Unicuique ſecundum propriam virtutem. Quam ſapienter dat Dominus, apparet ex hoc, quia ad lucra meritorum augenda, dat bona ſua. Unde & ille ſervus, qui talentum Domini ſibi Deo collatum ſine lucro tenuit, damnatus fuit. Vel ex hoc, quia dat unicuique ſecundum propriam virtutem. Scit enim cui dandum, cui non dandum, cui plus, cui minus dandum. Si enim illi daret quinque, cui dat unum, & ſic negligeret quinque ſicut unum, major eſſet ejus damnatio. Nota ergo hic quinque data Dei, quibus homo, quaſi quinque talentis lucra ſpiritualia cumulare debet. Primum eſt naturæ: Hæc dicit Dominus Deus creans cœlos, & extendens eos, firmans terram, & quæ germinat ex ea, dans flatum populo, qui eſt ſuper eam, & ſpiritum calcantibus eam.

Job 42

B

3 Reg. 3

Ser. præc. poſt med.

Num. 17

Matth. 25

C

Quinque data Dei.

Iſa. 42

Digitized by Google

Dat utique Dominus flatum, & omnia bona naturalia corporis & animæ. *Job 1* Secundum eſt datum fortunæ, ſcilicet temporalia: Dominus dedit, Dominus abſtulit. Tertium eſt datum potentiæ mundanæ, & Eccleſiaſticæ: Data eſt poteſtas a Domino nobis, *Sap. 6* & cetera. Quartum eſt datum ſcientiæ. *Pſal. 31* Pſalm. Intellectum tibi dabo, *Jac. 4* &c. Quintum eſt datum gratiæ: Humilibus autem dat gratiam. *Eccli. 17* De quarto: Numerum dierum, & tempus dedit illi. Quis tibi dat diem, quo hodie vivis, vel omnes dies, quibus adhuc vives, vel vixiſti; niſi ſolus Deus. Quot ergo dies, aut horas vixeris, tot data Dei recipis. Quid ergo dicam de bonis, quæ per omnes dies, & horas vitæ tuæ tibi dantur? De bonis, inquam, naturalibus, quæ & in anima & in corpore, & in omnibus membris tibi dantur, & de temporalibus, & ſpiritualibus, & de *Joan. 6* ſacramentalibus. Quotidie enim corpus ſuum dat pro te offerendo: Domine ſemper da nobis panem hunc. O dator æterne Deus? quanta putatis dabit in cœlo, qui tanta dat in mundo? Auguſt. Qui peccatori mortem donavit filii ſui, quid ſervat ſalvato per mortem filii ſui? Dominus ergo non ceſſat dare, ſi tu non ceſſes petere, ſicut dicitur hic: *Petite & dabitur vobis*. *Matt. 23* Item ſi non ceſſas habere, ſcilicet bona merita: Omni habenti dabitur, &c.

SERMO V.

Jac. 5 C*Onfitemini alterutrum peccata veſtra*. Chariſſime, ut eo libentius confitearis tuas iniquitates, penſare debes confeſſionis utilitates. *Confeſſionis utilitas* Attende ergo, quod per confeſſionem a malo liberamur, in bonum adjuvamur, in cœlo glorificamur. Per confeſſionem liberamur a malo ſpirituali, a malo temporali, a malo æternali. Liberamur inquam a malo culpæ, miſeriæ, gehennæ. *1 Joan. 1* De primo: Si confiteamur peccata noſtra, fidelis & juſtus eſt, ut remittat nobis peccata noſtra, & emundet nos ab omni iniquitate. A O quam ſtultus eſſet leproſus, qui ſe propriis verbis curare poſſet, & non faceret? Et certe peccatos leproſus eſt coram Deo, & Angelis, qui propria confeſſione curatur, & quandoque deſiderio confitendi: Ite, oſtendite vos ſacerdotibus, & factum eſt, dum irent mundati *Luc. 17* ſunt. De ſecundo: Propter peccata *Levit. 26* patrum ſuorum, & ſua affligentur, donec confiteantur iniquitates ſuas, &c. Unde afflictis per infirmitates, & alias quaſcumque adverſitates ſemper conſulendum eſt in principio, ut confiteantur ſincere peccata ſua. Sæpe enim propter peccata affliguntur. Confeſſio autem non ſolum contra B infirmitates corporis, ſed etiam animæ valet. Videlicet, contra tentationes, deſperationes, varias animæ triſtitias. Pſalmus. Quare triſtis es anima mea; & quare conturbas me? *Pſalm. 46* *Pſalm. 72* &c. uſque confitebor illi. De tertio. Pſalmus. Ne tradas beſtiis animas confitentes tibi. Debent ergo confiteri ſalubriter, qui nolunt tradi beſtiis infernalibus, ſcilicet dæmonibus æternaliter. Confiteantur ſincere, qui pœnam æternam, & quandoque temporalem volunt evadere. Auguſtinus. Peccata tua, ſive magna ſive parva ſint, impunita eſſe non poſſunt, quia vel homine pœnitente, vel Deo vindicante plectuntur. Ceſſat autem divina vindicta, ſi confeſſio præcurrat C humana. Circa ſecundum nota. Per confeſſionem adjuvamur in bono, adjuvamur utique in tentatione ad triumphandum, in oratione ad impetrandum, in operatione ad fructificandum. De primo. Pſalmus Ex voluntate mea confitebor illi, & in me- *Pſal. 17* dio ſequitur: Dominus fortitudo plebis ſuæ. Ac ſi aperte dicat: Ex voluntaria confeſſione recipitur. Unde bene legitur quod Judas Machabæus, & Judith victorioſi. Judas confitens interpretatur. Confeſſione enim vincimus diabolum. Auguſtinus. Neque facilius ab inimico devincimur, quam cum ſuperbiendo ipſum imitamur. Neque vehementius eum proſternimus, quam cum humilitate Deum con-

Digitized by Google

conſequimur. Neque ei dolores acriores infligimus, quam cum plagas peccatorum noſtrorum confitendo, & pœnitendo ſanamus. De ſecundo: *Dan. 9* Cumque adhuc loquerer, & orarem, & confiterer peccata mea: ecce vir Gabriel, &c. Ubi oſtenditur quod per Angelum in oratione conſolatur, qui peccata confitetur. Gregorius. Qui promereri vult bonum, quod expetit, debet malum confiteri, quod fecit. De tertio. *Oſee. 10* Arabit Judas, confringet ſibi ſulcos Jacob. Seminate vobis in juſtitia, & metite in ore miſericordiæ. Judas interpretatur confitens. Arare ergo eſt confeſſionis, confringere contritionis, ſeminare ſatisfactionis, & metere operationis. Si ergo fructum vitæ æternæ multiplicare vis ſemine boni operis, oportet quod terra cordis in principio aperiatur vomere confeſſionis. Auguſtinus. Initium operum bonorum, eſt confeſſio malorum operum. Circa tertium conſidera quo modo per confeſſionem glorificamur. Per confeſſionem enim invenimus faciem Chriſti placatam, portam cœli reſeratam, coronam regni magnificatam. De primo, Pſalmus: *Pſal. 94* Præoccupemus faciem ejus in confeſſione, id eſt, in conſpectu futuri judicis: Bene dicit, præoccupemus faciem ejus: Gloſſa: Ne inimicus accuſando præveniat nos, & ne id tunc ſit diſcutiendum. Joannes Chryſoſtomus. Habes accuſatorem acerbiſſimum, propera ſponte confitendo delicta. De ſecundo, Pſalmus. *Pſal. 99* Introite portas ejus in confeſſione. Portam cœli apertam invenies ad introeundum in evolatione, ſi porta cordis tui os tuum nunc plene apertum fuerit in confeſſione. Auguſtinus: Oſtium aperiatur, & claudatur. Aperiatur ad confeſſionem peccati, claudatur ad excuſationem peccati. Per confeſſionem ergo peccati introibimus ad portam cœli. De tertio, Pſalmus: *Pſalm. 95* Confeſſio & pulchritudo, &c. Gloſſa: In confitendo fit homo pulcher: Bernardus: Ubi confeſſio, ibi & pulchritudo, ibi decor. Peccata in con-

A feſſione lavantur, bona opera in confeſſione mundantur. Notentur tria, quæ hic in confeſſione innuuntur, videlicet, pulchritudo, ſanctimonia, & magnificentia. Per confeſſionem enim conſequimur pulchritudinem animæ, ſanctimoniam vitæ, magnificentiam gloriæ.

SERMO VI.

Quærite, & invenietis. *Luc. 11* Quid quæremus? Reſpondet Propheta: *Pſal. 104* Quærite Dominum, & confirmamini: *Mat. 6* Et Primum quærite regnum Dei: B Deum ergo & regnum ſuum quærere bene vivendo debemus. Alliciunt autem nos ad quærendum temporis opportunitas, loci amœnitas, quærendæ rei pretioſitas, inveniendi ſecuritas. De primo: *Iſai. 55* Quærite Dominum dum inveniri poteſt. Quis enim in hyeme florem, in nocte ſolem, in tenebris faciem in ſpeculo quæreret? Hyems autem & nox tenebræ erunt peccatoribus in morte, poſt hanc vitam etiam hyems, & nox ſunt in corde gelido, & tenebroſo peccatoris. In die ergo & æſtate hujus vitæ, vel bonæ vitæ quæremus ſolem juſtitiæ, flores virtutum: *Cant. 2* Jam hyems, id eſt, refrigeratio, tranſiit, id eſt, C congelatio infidelitatis: Imber abiit & receſſit, id eſt, perſecutio: Flores apparuerunt in terra noſtra, flores, inquam, virtutum & bonorum operum. Surge igitur amica mea, & veni, quod pro te fluctus ſedavi, ſcilicet in cruce pro te moriendo. Item ad quærendam faciem in ſpeculo, temporis opportunitas: *Jer. 50* Flentes properabunt, & Dominum ſuum quærent in Sion: quod interpretatur ſpeculum, & ſignificat cor mundum, in quo facies Dei quærenda eſt. Pſalmus: *Pſal. 104* Quærite faciem ejus ſemper. *Mat. 6* Oportunitas temporis ex ordine conſideranda eſt: Primum quærite regnum Dei. Noli ergo tempus opportunum quærendi negligere, ne forte contingat te fruſtra quærere. Bernardus: Quærentes fruſtrari ſolent, aut cum non in tempore debito quæ-

runt, aut ubi non oportet. De ſecun- A
Cant. 3 do: Quo abiit dilectus meus, &c.
uſque dilectus meus aſcendit in hor-
tum, ſcilicet pulchra multum eſt Ec-
cleſia plena fide, pulchrior ſpe, pul-
cherrima charitate. Vel aliter: Pul-
chra in conjugatis, pulchrior in vi-
duis, pulcherrima in virginibus.
Vel aliter: Pulchra in incipientibus,
pulchrior in proficientibus, pulcher-
rima in perfectis. Hortus autem eſt
cor virtutibus floridum, & operibus
lucriferum. Delectabilius eſt quære-
re in horto, quam in cloaca, in
corde ſordido. In horto ergo virtuo-
ſi cordis quærendus eſt Chriſtus. Ubi
enim quærendus eſt hortulanus niſi
Ioan. 20 in horto? Mulier quid ploras? quem
quæris. Illa exiſtimans quod hortu-
lanus eſſet &c. Gregorius: An non
ei ſpiritualiter hortulanus erat, qui
in ejus pectore per amoris ſui ſemi-
na virtutum virentia plantavit? Item
ubi quærendus eſt ſponſus niſi in
Cant. 3 thalamo? In lectulo meo per no-
Luc. 2 ctem, &c. Item ubi quærendus eſt
ſacerdos, niſi in templo? Dolentes
quærebamus te. In templo autem in-
venerunt. Cor autem noſtrum hortus
eſt bonorum operum in fructificatio-
ne, thalamus in dilectione, tem-
plum in oratione. In templo enim
Matth. 13 orandum eſt. De tertio: Simile eſt
regnum cœlorum homini quærenti,
&c. Pretioſa Margarita eſt Chriſtus,
qui tanto pretioſior eſſe cognoſcitur,
quanto veracius quæratur. Grego-
rius: Sancti viri omnis præſentis vi-
tæ copiam reputant inopiam, quia
nihil extra Deum menti ſufficit, qui
veraciter Deum quærit. Libenter &
diligenter quæreret homo gemmam
valentem mille marchas, quanto ma-
gis quærere decet hanc margaritam,
quæ melior eſt toto mundo? Bene
dicit hic: ſua dedit omnia, & com-
Cant. 8 paravit eam. Pro dilectione enim
Dei totus mundus contemnitur: Si
dederit homo omnem ſubſtantiam
domus ſuæ pro dilectione, quaſi ni-
hil deſpiciet eam. Sicut autem in
mobilibus nihil pretioſius vita, ita
nihil pretioſius quærere poſſumus gem-
mis virtutum, de quibus hic dici-
tur: Quærenti bonas margaritas. Item
regnum gloriæ: Primum quærite re-
gnum Dei. Item vitam animæ, Matth. 6
quæ eſt Chriſtus. Pſalmus: Quærite Pſalm. 68
Dominum & vivet anima veſtra,
id eſt, quærite panem, ut vivat
anima veſtra. De quarto dicitur
hic: *Quærite & invenietis*. Aurum
quæritur libenter, ubi citius inveni-
tur. Et ecce gratia Dei, immo
Deus omni auro pretioſior, certiſ-
ſime invenitur, ſi pure, ſi integre,
ſi congrue quæritur. Pure ſine fi- Sap. 1
ctione: In ſimplicitate cordis quæ-
rite illum, quoniam invenietur.
Item integre ſine dimidiatione, ut
B non partim Deo, partim mundo,
vel carni, vel diabolo ſerviatur,
ſed totaliter Deo: Quæritis me & Jer. 29
invenietis, cum quæſieritis me in
toto corde veſtro. Item continue
ſine derelictione: Invenitur ab his, Sap. 6
qui quærunt illum. Et: Si quæſie- 2 Par. 15
ritis eum invenietis, ſin autem de-
reliqueritis eum, derelinquet vos.

SERMO VII.

QUærite, & invenietis. Si quæritis Luc. 11
meditando, ſeu deſiderando,
orando, bene agendo, inve-
nietis in mundo gratiam, in judi-
cio juſtitiam, in cœlo gloriam.
C Unde: Qui ſequitur juſtitiam & mi-
ſericordiam, inveniet vitam, juſti- Prov. 21
tiam, & gloriam. De primo: A- Heb. 4
deamus cum fiducia ad thronum
gratiæ, ut miſericordiam conſequa-
mur, & gratiam inveniamus in au-
xilio opportuno. Triplex autem
eſt inventio gratiæ. Inveniunt o-
mni boni quærentes peccatorum in-
dulgentiam: Ante judicium inter- Eccl. 18
roga teipſum, & in conſpectu Dei in-
venies propitiationem. Interrogat
ſeipſum homo in conſcientiæ diſcuſ-
ſione, arguens ſeipſum quare iſtas,
vel alias iniquitates fecerit. Facit
enim ſic judicium in corde ſuo.
Gregorius: Conſcientia accuſat, ra-
tio judicat, timor ligat, dolor

Digitized by Google

cruciat. Interrogat quoque vicarius Dei in confeſſione. Interrogat & Deus in extrema examinatione. Interrogabit opera noſtra, &c. Inveniunt virtutum opulentiam: Simile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro, & cetera. Theſaurus in agro, eſt opulentia virtutum in corde. Iſte theſaurus etiam in ſepulchro religionis invenitur, & pœnitentiæ; Quaſi effodientes theſaurum, gaudent vehementer cum inveniunt ſepulchrum. Item inveniunt cognoſcendorum ſapientiam, quod etiam de ſapientia increata, quæ eſt Chriſtus intelligi poteſt, qui per ſtellam veræ cognitionis inveniri poteſt: Invenerunt puerum cum Maria matre ejus. Sicut autem nec ſol in nocte, nec roſa in ſtabulo, ſic nec Chriſtus in carnali anima invenitur: Non invenitur in terra ſuaviter viventium. Bernardus: Circuire poſſem cœlum, terram, mare & aridam, & nuſquam te inveniam niſi in cruce, ibi dormis, ibi paſcis, ibi cubas in meridie. De ſecundo: Qui timent Deum invenient juſtum judicium. Hic viduæ & pauperes, & Deum timentes raro inveniunt juſtitiam, ibi autem invenitur. Auguſtinus. Ferto injurias, ſecurus eſto, faciet enim Dominus miſericordias & judicium omnibus injuriam patientibus. Sed attende in die noviſſimo triplicem inventionem timentibus Deum. Invenient enim membra ſua in reſurrectione, ſive lupi, ſive canes, ſive vermes comederent ea: Alii diſtenti ſunt non ſuſcipientes redemptionem, ut meliorem invenirent reſurrectionem, invenient opera bona in manifeſtatione: Mitte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas, & poſt multa tempora invenies illum: invenies certe panem eleemoſynarum tuarum, quando dicetur tibi illud: Eſurivi & dediſtis mihi ad manducandum, &c. Sic & alia bona ibi invenies. Econtrario de quibuſdam dicitur. Pſalmus. Dormierunt ſomnum ſuum, & nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus ſuis. In reſurrectione enim de ſomno mortis ſurgent, & nihil invenient in manibus ſuis. Auguſtinus. Vis aliud invenire in manibus tuis poſtea, noli contemnere modo manum pauperis, & reſpicere manus inanes, ſi vis habere manus plenas, Item invenitur juſtitia in retributione. Bene fac juſto, & invenies retributionem magnam & ſi non ab ipſo, certe a Domino. Econtrario impii invenient malam retributionem. Pſalmus. Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis. De tertio: Mulier gratioſa, id eſt, anima ſancta, inveniet gloriam. In hac gloria invenient juſti ſuper ſe opulentiam, & divinitatem: Qui mane vigilaverint ad me, invenient me. Mecum ſunt divitiæ, & gloria, & opes ſupernæ, & juſtitiæ. Bernardus. Additur juſtitia, quia in mundo divitiæ, & gloria, & opes ſæpe cum injuſtitia habentur. Unde injuſti divites juſtos æternos attingere non poſſunt: Facilius eſt camelum, &c. Item invenient intra in ſe gratiſſimam jucunditatem: Gaudium & lætitia invenientur in ea, gratiarum actio & vox laudis. Unde dicit utrumque ſcilicet gaudium, & lætitiam, propter utramque ſtolam, ſive gloriam corporis, & animæ, qui econtrario hic gaudent contra Deum, ibi gaudere in Deo non poſſunt: Extrema gaudii luctus occupat. Item invenient extra ſe jucunditatem, ſcilicet angelorum, & hominum. Ingredietur & paſcua inveniet. Sicut in paſcuis multæ ſunt herbæ, quibus oves reficiuntur, ſic intra nos tot erunt herbæ, quot merita noſtra, extra nos tot herbæ, quot ſancti, vel potius, quot ſanctorum merita & præmia, quibus æternaliter reficiemur: In montibus excelſis Iſrael erunt paſcua eorum, ibi requieſcent in herbis virentibus. Montes excelſi, ſunt ordines angelorum.

Marginal references: Sap. 6; Matth. 13; Job 3; Matt. 2; Job 28; Eccl. 32; Hebr. 11; Eccl. 11; Matth. 25; Pſalm. 75; Eccli. 12; Pſal. 20; Pſal. 11; Prov. 8; Matth. 19; Iſa. 51; Prov. 14; Joan. 10; Ezech. 34

SERMO III.

Jac. 5 CONfitemini alterutrum peccata veſtra. Beatus Iſidor. Confeſſio ſanat, confeſſio juſtificat, confeſſio peccati veniam dat, omnis ſpes in confeſſione conſiſtit in miſericordia. Quia ergo tam neceſſaria eſt confeſſio, conſiderandum eſt, cui, quid quando, quomodo, tu debeas confiteri. Attende ergo confeſſionis auctoritatem, ſceleris fœditatem, temporis congruitatem, confeſſionis qualitatem. De primo: Ite, oſtendite vos ſacerdotibus. Auguſtinus. Præveniat homo judicium Dei per confeſſionem: præcepit enim Dominus mundatis, ut oſtenderent ſe ſacerdotibus. Sacerdos ergo debet eſſe cui confitendum eſt, & talis ſacerdos, qui tibi ſciat dare conſilium. Quidam autem ſi in eadem parochia ſciant ſedentes decem ſacerdotes libentius accedunt ad ſimpliciorem, contra quos ait Auguſtinus. Qui confiteri vult peccata, ut inveniat gratiam, quærat ſacerdotem ſcientem ſolvere & ligare, ne ut ſi negligens circa ſe extiterit, negligatur ab eo, qui miſericorditer monet & petit, ne ambo in foveam cadant. Confitendum ergo eſt habenti auctoritatem, & ſcientiam. *In neceſſitate tamen laico confitendum, ſi ſacerdos haberi non poſſit*. Auguſtinus: Fit dignus venia ex ſacerdotis deſiderio, qui crimen confitetur ſocio. Si autem nec laicum habere poſſis, confiteris Domino confeſſori ſummo. Pſalmus. Dixi confitebor Domino. De ſecundo: Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur, qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur. Ecce ſcelera debet confiteri homo, & ſua non alterius ſcelera. Pſ. Confitebor adverſum me, &c. Non ſolum autem ſcelera mortalia, ſed etiam venialia peccata ſunt confitenda. Auguſt. Iſta aſſidua peccata, & quodam modo neceſſaria aſſidue laventur in confeſſione, aſſidua reſtaurentur jubilatione: Item ſuper illum locum; Confitemini alterutrum peccata veſtra, ait Beda: Coæqualibus quotidiana & levia, & graviora ſacerdotibus pandimus. Melius tamen eſt, & levia, & graviora ſacerdotibus confiteri: poteſt autem homo confiteri ſcelera ſua ſecundum tranſgreſſiones decem mandatorum, vel ſecundum ordinem ſeptem mortalium vitiorum, & filiarum eorum. Confiteri quoque debet circumſtantias peccatorum de quibus verſus:

Marginal notes, left column: Jac. 5; Luc. 17; Pſal. 31; Prov. 28; Pſal. 31.

Aggravat ordo, locus, perfecta ſcientia, tempus:
Ætas, conditio, numerus, mora, copia, cauſa.
Et modus in culpa, ſtatus altus, lacta puſilla.

Circumſtantiæ peccator.

De tertio: Vivus & ſanus confiteberis. Ecce tempus confeſſionis, dicitur vivus in mundo, quia non poteſt confiteri in inferno Pſalmus. In inferno autem quis confitebitur tibi? Maxime autem tempus confeſſionis eſt, dum ſanus es, dum pœnitentiam facere potes. Confitendum eſt ergo hujus vitæ tempore, non tempore uno, ſed multis temporibus: Confitebantur peccata ſua &c. uſque quater in die, & quater in nocte confitebantur. O ſi modo quater in anno confiteri velles. Semel quilibet tenetur, poſtquam ad annos diſcretionis venerit, & recipere corpus Domini, alioquin ſicut dicit canon, ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, & moriens eccleſiaſtica careat ſepultura. Quanto ergo ſæpius, & etiam pluribus homo confiteatur, tanto melius eſt. Auguſtinus. Quanto pluribus confitetur in ſpe veniæ turpitudinem criminis, tanto facilius conſequitur gratiam remiſſionis. De quarto: Require primum in primo ſermone: *Confitemini alterutrum peccata veſtra*, per totum, ubi ſatis invenies qualiter homo debeat confiteri. De quo etiam nota verſus:

Eccli. 17; Pſalm. 6; Neem. 9; De pen. & remiſſ. c. omnis.; Supra ſer. 1 in Rogationibus

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis.
Vera ſit, accuſans, fortis, parere parata.

Idem Cent. 11. ſec. 52 tom. 6.

O

O peccator ſi confitearis, ad confeſſionem quoque te alliciat quod ait Auguſtinus: Credendum quod omnes eleemoſynæ, opera juſtitiæ, & operationes miſericordiæ ſuccurrant recognoſcenti mortem ſuam ad converſionem.

SERMO IV.

Luc. 11 *Pulſate & aperietur vobis*. Magna
Apoc. 3 gratia ille hoc dicit, qui, ſicut dicitur in Apocalypſi, habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit, &c. Conſiderandum autem quod eſt pulſatio divina, humana, diabolica. Pulſat Deus, pulſat homo,
Ibidem. pulſat diabolus. De primo: Ego ſto ad oſtium, & pulſo, &c. *uſque* cœnabo cum illo. Oſtium cordis eſt liberum arbitrium, ad quod pulſat Deus baculo crucis, tintinabulo prædicationis, malleo timoris damnationis. O infelix obſtinatio peccatoris, ſtatim aperis oſtium amico, & non vis aperire Deo tuo ſtanti ad oſtium. Intromittis adulterum turpiſſimum, ſc. diabolum, & non pulſantem ſponſum ſpecioſiſſimum. Audivit autem hunc ſponſum illa ſancta
Cant. 5 anima, quæ ait: Vox dilecti mei pulſantis, aperi mihi ſoror mea, amica mea, columba mea, & immaculata mea. Quæcumque anima ſic pulſantem Dominum non audit, mortua eſt. Bernardus. Pulſat Dominus voluntatem, & invenit eam mortuam, utpote veneno ſæcularis delectationis ſuffocatam, pulſat ſenſualitatem, & invenit inſanam. Sed quia non auditur pulſans ſuaviter, pulſat tandem & graviter per infirmitates, & ad-
Luc. 12 verſitates: Vos ſimiles hominibus, &c. *uſque* cum venerit, & pulſaverit: Gloſ. Per ægritudines mortem propinquam demonſtrando. De ſecundo dicitur hic, *pulſate*, & aperietur vobis. Pulſandum eſt deſideriis, & ſuſpiriis, lacrymis, orationibus, caſtigationibus ad oſtium divinæ miſericordiæ. Diu autem & alte pulſandum eſt propter diſtantiam oſtiarii,
Joan. 10 ſcil. Chriſti de quo: Huic oſtiarius aperit. A quo homo tanto plus diſtat, quanto plus peccat. Pſalmus:
Pſalm. 118 Longe a peccatoribus ſalus. Aug. Non regionibus longe eſt quiſque a Deo, ſed affectibus. Amas Deum, prope
Iſa. 65 eſt, odiſti Deum, longe eſt: Sicut exaltantur cœli a terra, ſic exaltatæ ſunt viæ meæ a viis veſtris, & cogitationes meæ a cogitationibus veſtris. Item propter periculum pulſantis, quoniam hoſtes ad occidendum
Eſther 13 ſequuntur: Omnis Iſrael pari mente, & obſcuratione clamavit ad Dominum, eo quod eis certa mors impenderet. Eſther quoque regina confugit ad Dominum pavens ad periculum, quod imminebat. Nota hiſtoriam. Eſther eſt anima: Aman eſt diabolus, quo perſequente fugiendum eſt, pulſandum eſt in oratione ad Dominum: Clamabunt a facie tribulantis.
Iſa. 19 Pulſate nunc chariſſimi quam diu dies eſt miſericordiæ, oſtium non eſt clauſum, alioquin pulſabitis poſt mor-
Luc. 13 tem, vel in judicio inutiliter: Cum autem intraverit paterfamilias, & clauſerit oſtium, incipietis foris ſtare, & pulſare ad oſtium, &c. Gloſſa: Claudet oſtium, cum reprobis locum pœnitentiæ tollet, qui foris ſtantes pulſabunt, id eſt, a juſtis ſegregati miſericordiam, quam contempſerunt, fruſtra implorant. De tertio: Nullus audebat cubiculum, id
Jud. 14 eſt, tabernaculum virtutis Aſſyriorum pulſando, vel intrando aperire. Ex hoc patet quod alia tabernacula bene pulſabant Aſſyrii. Ex quo accipitur quod Aſſyrii ſunt dæmones, qui in negotiationibus frequenter nos circumveniunt. In tempore enim negotiationis pro vili pretio emunt animas. Quidam enim vendunt eis animas ſuas pro temporalibus, quidam pro luxuriis, quidam pro aliis
Joel. 3 vitiis: Puellam, id eſt animam, vendiderunt pro vino, ut biberent, pro vino carnalis ſcilicet voluptatis. O quam infelix mercator, o quam glorioſum eſt quod amittitur! quam grave quod mercatur! quam vile quod appetitur! quam infelix commercium, fæda voluptate ardorem mercari ſem-

Digitized by Google

ſempiternum: Tabernacula dæmonum A ſunt peccatores: Abundant tabernacula prædonum, id eſt dæmonum, qui prædantur animam ab omni bono, ut crucietur in æterno ſupplicio. Tabernaculum virtutis eorum eſt, magnus exercitus peccatorum & obſtinatus, & multos ad decipiendum trahens peccatores. Pulſatio Aſſyriorum eſt impugnatio dæmonum, qui non ſolum delectationibus pulſant, ſed quandoque adverſitatibus, ſed quia capitalem quemlibet peccatorem inquietare per adverſitatem dæmones B quandoque non audent, ne forte ad flagellum convertatur: ideo ad tabernaculum virtutis non pulſatur, vel quia non adeo ſecuri ſunt propter illud: Ducunt in bonis dies ſuos, &c. Unde de nullis, quantumcumque magni peccatores fuerint, niſi deſperent, proſperantur, de iis autem, qui ob ſucceſſus ſecuri ſunt, dici poteſt illud Gregorii: Continuus ſucceſſus rerum temporalium certiſſimum æternæ damnationis eſt indicium.

Job 12

Job 21

SERMO V.

PUlſate, & aperietur vobis. O quanta conſolatio eſſet, ſi carcere captivo, theſaurus mendico, palatium expulſo, ſepulchrum mortuo, aperiretur, o quam libenter tales pulſarent pro apertione. Et ecce hic dicitur: *Et aperietur vobis*. Aperietur utique carcer culpæ ad evadendum, theſaurus gratiæ ad accipiendum, palatium gloriæ ad ingrediendum, ſepulcrum miſeriæ ad reſurgendum. De primo: Spiritus Domini ſuper me, &c. uſque eo quod unxerit me, ad annuntiandum manſuetis miſit me, ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis indulgentiam, & clauſis apertionem. Mederi ad contritionem, apertio ad confeſſionem, indulgentia ad ſatisfactionem referri poteſt. Nota quod dicit ut mederet. Medetur enim Deus animabus per contritionem, & pœnitentiam. O inſania ægroti, anima tua languet in peccatis uſque ad mortem æternam, & non quæris medelam. Primo die quæris corporis medelam, & non animæ, e triginta vel quadraginta annis languentis. Joannes Chriſoſt. Si forte in corpore parvum aliquid morbi pulſaverit, ſtatim medicos adhibemus, & pecuniam profundimus: anima vero quotidie cum vulneretur, cum per ſingula lanietur, uratur, præcipitetur, & modis omnibus patiatur, ne parva quidem pro ea nos cura ſolicitat. Item nota quod ait: prædicarem captivis indulgentiam, ſolet maxime indulgentia dedicationi templi, vel altaris, vel accipientibus crucem prædicari. Sic certe, ſi templum animæ tuæ, & altare cordis Deo dedicatur, & ſi crucem pœnitentiæ acceperis, indulgentiam magnam habebis: Indulgentiam ejus cum lacrymis poſtulemus. Item nota quod ait: Clauſis apertionem. Diabolus tenet peccatorem clauſum, ſed ecce Chriſtus clavem ad aperiendum de cœlo portavit & amico tuo reliquit: tibi claves, &c. Sed heu diabolus cavet, ne aperiatur: Vinctis ejus non aperuit carcerem. C De ſecundo: Domine Deus audi clamorem populi hujus, & aperi eis theſaurum tuum fonte aquæ vivæ. Certe theſaurum dicit, non aurum, non argentum, ſed fontem aquæ vivæ. Aquæ ſunt irrigationes gratiarum Spiritus ſancti: Fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Aperit ergo Chriſtus thaſaurum ſuum, ut tu aperias ei theſaurum tuum: Apertis theſauris ſuis, &c. Solent reges aperire theſaurum tempore belli, ſic & Chriſtus militibus ſuis theſaurum gratiarum ad danda ſtipendia aperit, quos fideles in bellis contra hoſtes animæ noſcit. Pſalmus. Aperis tu manum tuam, &c. Aug. Mirabiliter ſuorum fidelium pauperiem ditavit, & indeficientibus bonis theſaurus plenus ipſe permanſit. Sed heu econtrario diabolus ſuis millitibus, ſc. ſuperbis, avaris, luxurioſis, aperit theſauros illos, de quibus: Nil proderunt

Luc. 11

Iſa. 61

Judith. 8

Matt. 16

Iſa. 14

Num. 20

Ioan. 4

Matt. 2

Pſal. 144

Digitized by Google

Prov. 10 runt theſauri impietatis. Unde de Antiocho, qui diabolum ſignificat: Aperuit ærarium ſuum, & dedit ſtipendia exercitui, &c. De tertio, Pſ. Aperite mihi portas juſtitiæ, &c. *uſque*; juſti intrabunt in eam. Hæc autem apertio facta eſt per clavem crucis Chriſti, de qua: Domus David dabo clavem ſuper humerum ejus, & aperiet, & non erit qui claudat, ſcilicet ante diem judicii. O gratia magna, anima de proprio domicilio corporis expellitur, ut palatium cœli ei aperiatur, ſicut patet de Stephano: Video cœlos apertos, &c. Sequitur: Et claudet & non erit, qui aperiat, ſc. poſt diem judicii. Nulli enim poſtea aperietur. Unde: Domine, Domine aperi nobis, &c. *uſque* neſcio vos. Greg. Tunc regni janua lugentibus claudetur, quæ modo quotidie aperitur, ſed heu ſicut cœlum apertum eſt prudentibus, & infernus fatuis & charitatem non habentibus eſt apertum: Dilatavit infernus animam ſuam, & aperuit os ſuum abſque ullo termino. De quarto: Ecce ego aperiam tumulos veſtros, & educam vos in terram Iſrael, id eſt, in patriam cœleſtem. Quidam ſunt, quorum ſunt corpora in ſepulchro, ſed animæ in inferno. Clavem autem ad aperiendum quod mors clauſerat in ſepulchro, & diabolus in inferno, ſibi retinuit Chriſtus: Habeo claves mortis, & inferni. Tunc certe aperietur terra ad judicium reſurgentibus, quæ aperta eſt quandoque ad infernum deſcendentibus. Pſalmus: Aperta eſt terra, & deglutivit Datan.

1 Mac. 3; Pſ. 17; Iſa. 22; Act. 7; Mat. 25; Gregor. ho. 12 in Ev. tom. 3; Iſa. 5; Ezech. 37; Apoc. 1; Pſal. 105

IN ASCENSIONE DOMINI.

SERMO I.

Job 39 NUMQUID *ad præceptum tuum elevabitur aquila, & in arduis ponet nidum ſuum?* Aquila Chriſtum ſignificat, qui hodie alevatus ad cœlos aſcendendo, in arduis nidum ſuum poſuit ad dexteram patris ſedendo. Bene autem Chriſtus aquilæ comparatur propter ſanctiſſimam communionem, propter glorioſiſſimam reſurrectionem, propter ſubtiliſſimam aſcenſionem, propter limpidiſſimam cognitionem. De primo: Pulli aquilæ lambunt ſanguinem, lambunt fideles ſanguinem de calice: Bibite ex hoc omnes: hic eſt, &c. Lambunt etiam in devota paſſionis Chriſti recordatione. Certe numquam fuit aquila ita liberalis, ſicut aquila noſtra Chriſtus? Aquila enim licet ſit tantæ liberalis, quod eſcam ſuam communicet aliis avibus, non tamen propriam carnem, vel ſanguinem corporis ſui communicat, quod utique Chriſtus facit: hic enim ſanguis non ſolum pullos paſcit, ſed etiam pullos liberat, ſicut ſtruthio liberavit pullum ſuum. Require ſupra in ſermone: *Sanguis hircorum*, hic ſanguis hircorum non ſolum pullos paſcit, non ſolum pullos liberat, ſed etiam pullos vivificat, ſicut de ſanguine pellicani dicitur quod pullos ſuos mortuos tertia die vivificat. Pellicanus noſter eſt Chriſtus. Pſalmus: Similis factus ſum pellicano, &c. De ſecundo, Pſalmus: Renovabitur ut aquilæ juventus tua. Aquila noſtra, ſcilicet Chriſtus renovatus eſt. Reformabit corpus humilitatis noſtræ configuratum corpori claritatis ſuæ, tunc plumas antiquas miſeriarum præſentium projiciemus, tunc per dotem agilitatis celeriores omni aquila erimus: Aſſument pœnas, ut aquilæ current, & non laborabunt, &c. Revera enim corpus glorificatum citius tranſiret mille milliaria, quam aquila unum paſſum. Anſelmus: Velocitas agilitaſque tanta nos concomitabitur, ut ipſis angelis Dei æque celeres ſimus, qui de cœlo ad terras, & econverſo dicto citius delabuntur. Nota quod aquila, quia ſenectute præ nimia curvato roſtro cibum ſumere non valet, langueſcit. Unde cogente inedia tandem uncum roſtri ad petram decuit, & tunc ſummens cibum renovatur. Sed certe ſi re-

Chriſtus aquilæ comparatur. Job. 39; Mat. 26; Aquila liberalis, ſed liberalior Chriſtus. Pſ. 101; Pſal. 102; Phil. 3; Iſa. 40

renovari vis per glorioſam reſurrectionem, oportet te ad duram, & gravem pœnitentiæ petram curvitatem roſtri, id eſt detractiones, perjuria, mendacia, & alia peccata labiorum deponere, immo omnium peccato-
1 Petr. 2 rum curvitatem. Deponentes omnem malitiam: ſic enim cibum doctrinæ, & Euchariſtiæ ſpiritualiter ſumere poteris. De tertio dicitur hic: *Numquid ad præceptum tuum*, &c. Elevatus utique fuit Chriſtus ſuper novem choros angelorum. Aſcendit ſuper Cherubin, &c. Nidum ſive ſedem habet ad dexteram majeſtatis in excelſis. Pulli hujus debent addiſcere alte volare pennis virtutum: ad hoc enim aquila noſtra Chriſtus nos invi-
Deut. 32 tans ſuper nos volavit: Sicut aquila provocans, &c. Alæ autem, quibus volandum eſt, ſunt charitas Dei, & proximi. Auguſt. Quiſquis dilexerit Deum & proximum, animam ſuam habet pennatam liberis alis, ſancto ſcil. amore volante ad Dominum, quicumque alarum iſtarum carueris ad cœlum non volabis, his autem alis non ſolum volamus ad Dominum, ſed
Apoc. 12 etiam effugimus diabolum: Dat ſunt mulieri duæ alæ aquilæ magnæ, &c. His alis draconem ſeptem capita habentem, id eſt diabolum, cum ſeptem capitalibus vitiis evadis. De quarto nota quod aquila acute videt: De
Job 39 longe oculi ejus proſpiciunt, ita Chriſtus acutiſſime videt: Omnia nuda &
Heb. 4 aperta ſunt oculis ejus. Unde neque in tenebris, neque in angulis occultiſſimis aliquid fit, quod non videat, immo & cogitationes cordis noſtri. Item ſicut ille, qui malum non videt, & deteſtatur, quandoque dicit facienti: Væ tibi, quid facis, ſic Chriſtus acutiſſime videns mala hominum in terra, clamat peccatoribus væ, væ,
Apoc. 8 væ: Audivi vocem aquilæ volantis per medium cœli dicentis magna voce: Væ. Aquila eſt Chriſtus, habitantes in terra, terreni peccatores ſunt, quibus dicit: Væ pro peccato cordis, væ pro peccato oris, væ pro peccato operis. Vel væ in mortis extremo, væ in judicio, væ in inferno.

A

SERMO II.

Hic Jeſus qui aſſumptus eſt a vobis in cœlum, &c. Conſiderandum Act. 1
eſt quando ierit in cœlum Jeſus & ſic videbimus quo modo in die noviſſimo veniet quemadmodum ivit in cœlum. Ivit ergo in cœlum hodie Jeſus in voce tubæ, & ſuſcipiente nube, & comitatu turbæ, & data benedictione. Sic utique veniet cum tuba judicandos excitante, cum nube judicium approbante, cum benedictione electos lætificante. De primo:
Aſcendit Jeſus in jubilo: vocem tubæ, Pſalm. 46
vocem angelorum credimus Deum laudantium, ſic utique veniet in tu-
B
bà. Ipſa Dominus in juſſu, & in
voce, &c. Gloſſa: Tuba magna 1 Theſſ. 4
Dei erit vox angelorum. Item ſecundum Gloſſam: Ideo ait: in tuba quia ſicut tuba utimur in bellis & in feſtis, ita in judicio inimicis Domini, ſcilicet peccatoribus grave bellum inſtabit: Acuet iram di- Sap. 5
ram in lancea, & pugnabit cum eo orbis terrarum contra inſenſatos, &c. Vere inſenſati ſunt peccatores. Item in judicio amicis Domini, ſcilicet bonis inſtat æterna ſolemnitas in cœleſti Sion: Reſpice Sion Iſa. 33
ſolemnitatis noſtræ civitatem, &c. O felices qui ad hanc perveniunt ſolemnitatem. Bernardus: Æterna om-
C
nium bonorum erit ſolemnitas facie ad faciem intueri, ejus dulcedine ſine faſtidio ſatiari, ejus viſione ſine defectu perfrui. De ſecundo:
Nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum, Act. 1
ita ad judicium revertetur in nube: Videbunt filium hominis ve- Matt. 24
nientem in nubibus cœli cum virtute magna & majeſtate. Nubes protegit ab æſtu ſolis. In nube ergo Dominus veniet, quoniam bonos ab ardore judicii obumbrabit. Unde & boni umbram nubium intrabunt:
Simul rapiemur cum illis in nubi- 1 Theſſ. 4
bus, &c. Væ tunc impiis, qui non
in obumbratione, ſed in ardore e- Exod. 13. 14
runt, ſicut ſignificatum eſt ubi legitur quod Dominus præcedet Iſrael in die
in

Digitized by Google

In columna nubis, in nocte in co-
lumna ignis, &c. Dies eſt vita juſti,
Eph. 5 nox vero vita peccatoris: Eratis ali-
quando tenebræ, nunc autem lux in
Domino. In die ergo in nube, in
nocte vero in igne apparuit Domi-
nus, quia ipſe in judicio proteget
Dan. 7 bonos, & uret malos. Unde & le-
gitur quod vidit ipſe Daniel thro-
num igneum, & nubem, in qua ve-
nit Dominus, id eſt, filius hominis.
Pſal. 67 De tertio. Pſalmiſta: Currus Dei de-
cem millibus multiplex millia lætan-
tium, Dominus in eis in Sina in
ſancto, aſcendiſti in altum, cepiſti
captivitatem. Currus Dei aſcenden-
tis dici poteſt exercitus angelorum,
currus utique non neceſſitatis, ſed
Pag. 73 dignitatis. Auguſt. Sublatus eſt Chri-
ſtus, &c. Require ſupra in ſermone:
Tunc aſſumpſit. Quod autem dicit:
decem millibus, hoc ad angelos:
Quod dicit: millia lætantium, hoc
ad animas cum Chriſto aſcendentes
referri poteſt. An autem ad litteram
decem millia cum Chriſto aſcende-
rint angelorum, an numerus certus
pro incerto ponatur, Deo committa-
mus, cum multis, cum millibus læ-
tantium angelorum, & animarum
Chriſtus aſcendit. Ita utique ad ju-
dicium cum multis millibus veniet.
Epiſt. Jud. Unde in Canonica Judæ: Ecce ve-
niet Dominus in ſanctis millibus ſuis
facere judicium contra omnes, & re-
darguere omnes impios de omnibus
operibus impietatis eorum, &c. Mul-
ta erunt millia, quæ adducet Domi-
nus, ut ipſis præſentibus, & appro-
bantibus faciat judicium. Multa cer-
te millia, quæ adducet Dominus non
ſolum ſanctorum, ſed & angelorum
cuſtodum animarum noſtrarum, qui
tranſgreſſionum teſtes eſſe poſſunt, &
vitiorum: Millia millium, &c. No-
Dan. 7 tabile eſt quod in aſcenſione decem
millia deſcribuntur. Gregorius: Ar-
dente cœlo, ardente terra, coruſcan-
tibus electis cum Angelis, & Archan-
gelis, cum Thronis & Dominationi-
bus, cum Principibus & Poteſtatibus,
tremendus judex apparebit. De quar-
Luc. 24 to: Elevatis manibus benedixit eis:

A Et factum eſt dum benediceret illis,
receſſit ab eis, & ferebatur in cœ-
lum. Ita utique veniet ad judicium
cum benedictione: Venite benedicti Matth. 25
Patris mei, &c. Benedixit illis, ſu-
per quos levavit manum dexteram
ad benedicendum. Væ illis, ſuper
quos elevabit ſiniſtram manum ad
percutiendum, quam jam levavit ad
percutiendum paratus: Ego levabo Ezech. 36
manum meam, ut gentes, quæ in
circuitu veſtro ſunt, & ipſæ confu-
ſionem ſuam portent. Scitis autem
quanto altius manus levatur, tanto
fortius percutit. Quam horribiliter
ergo putas in judicio Dominum per-
cuſſurum, qui tam altiſſime levavit
B manum: Levabo ad cœlum manus Deut. 32
meas.

SERMO II.

Homo quidam nobilis abiit in re- Luc. 19
gionem longinquam accipere ſibi
regnum, & reverti. Pulcherrime in
verbis Chriſti ad cœlum aſcenſio, &
Chriſti ad judicium reverſio oſtenditur.
Primum in verbo abeundi, ſecundum
in verbo redeundi. De primo, nota
quod abiit Chriſtus ad regnum acci-
piendum, abiit ad hoſpitium diſpo-
nendum, abiit ad Spiritum ſanctum
emittendum, abiit ad deſiderium ac-
cendendum. De primo dicitur hic:
C *Homo quidam nobilis, &c.* Nobilis eſt
Chriſtus, &c. Auguſt. Nobilitas fuit
naſcentis in virginitate parientis.
Nobilitas autem parientis in divini-
tate naſcentis. Nobilis eſt Chriſtus
ſecundum carnem, nobilior ſecundum
animam, nobiliſſimus ſecundum di-
vinitatem. Iſte nobilis abiit in aſcen-
ſione, in regionem longinquam pa-
triæ cæleſtis, accipere ſuper Angelos
& Archangelos, & omnes ſanctos &
ſanctas regnum gloriæ, & ita accepit
regnum. Quod omnes de manu ejus
accipiant: Accipient regnum decoris, Sap. 5
& diadema ſpeciei de manu Domini.
Merito ſuper omnes eſt exaltatus,
qui fuit ſuper omnes vilificatus: Hu- Philip. 2
miliavit ſemetipſum factus obediens,
uſque ad mortem, &c. O vere felices
hujus

Digitized by Google

hujus regni heredes, cujus pulchritudo tam incomprehenſibilis. Aug. In pulchritudine hujus ſæculi prope jam ineffabili vivunt tecum mures, ſerpentes, & vermiculi, quale ergo decus eſt illius regni, ubi tecum non vivent niſi Angeli? Nobilis autem iſte accepto tam nobili, & glorioſo regno, revertetur cum ſenatoribus ſuis Apoſtolis in die noviſſimo: Nobilis in portis vir ejus, quando ſederit cum ſenatoribus terræ. O vere bona ſponſa Eccleſia, bona, anima, quæ tam nobilem habet virum. Cives qui oderunt iſtum nobilem, non ſolum Judæi ſed etiam Chriſtiani ſunt, qui bene cives ejus ſunt, quia in civitate ejus, id eſt, in Eccleſia morantur. Hi perfidam legationem peccatorum mittunt, quibus Dominum ſuum Chriſtum abiiciunt, & ſuper ſe regnare nolunt. Quot enim mala faciunt opera, tot nuntiis Chriſto contradicunt. Sed Chriſtus ad judicium revertens ipſos interfici faciet. De ſecundo: Si abjero & præparavero vobis locum: iterum veniam & accipiam vos ad meipſum, ut ubi ſum ego & vos ſitis. Quamvis enim locus gloriæ ab æterno ſit electis præparatus: Venite benedicti, &c. tamen Chriſtus ſpecialiter locum præparavit quantum ad effectum, quia obſtaculum removit, quia placavit patris offenſam, mundavit noſtram conſcientiam, & aperuit cœli januam. In hoc loco non omnes cum ipſo erunt, quia non niſi electi. Unde de reprobis dicitur: Ubi ſunt, qui in avibus cœli ludunt? &c. Quære in ſermone: *Volo pater*. Si omnis amœnitas, & oblectatio, quam in locis omnibus habent piſces in mari, & in aquis, volucres in aere, & ramis, animalia in ſilvis & paſcuis, homines in hortis, & in cellariis, & in choreis, & in omni loco, quibus homo in mundo umquam fuit, libentius ſimul & ſemel eſſet in uno loco: O quam delectatio ingens eſſet. O quanto ingentior erit cuilibet oblectatio ex colle cœli delicioſiſſimo in quo jucundius eſt manere uno die,

Prov. 31. | Joan. 14. | Matth. 25. | Baruc. 3.

A quam omnibus diebus ſæculi in loco prædicto. Pſalmiſta: Melior eſt dies una in atriis tuis ſuper millia. Auguſt. Tanta eſt pulchritudo juſtitiæ, &c. Require ſupra in ſermone: *Catelli edunt de micis*. Nec certe arctus erit habitatoribus locus iſte: O Iſrael quam magna eſt domus Dei, & ingens locus poſſeſſionis ejus. Magnus eſt, & non habens finem, excelſus & immenſus. Nec ſolum paratus locus, immo parata omnia: Væ vobis miſeris. Quære in ſermone. *Venite ad me*. Ibi paratus eſt locus ſpacioſus, cibus delicioſus, cœtus copioſus. Væ autem illis, quibus paratus eſt locus in inferno, de quo: Rogo igitur te B Pater, ut mittas Lazarum in domum patris mei, habeo enim quinque fratres, ut teſtetur illis, ne & ipſi veniant in locum hunc tormentorum. Dives ille in inferno nuntium habere non potuit ad quinque fratres ſuos. Quilibet ergo in hac vita amicum ſuum præmoneat, quem in periculo videt, qui in inferno non poteſt ſuccurrentem aliquem invenire. De tertio: Si enim non abjero, paraclitus non veniet ad vos. Ac ſi diceret: niſi dederitis quod amatis, non habebitis quod deſideratis: Date, & dabitur vobis. Bernardus: Gratum quoddam commercium inter cœlum, & terram exiſtit celebratum: ut illis C daretur caro Chriſti, iſtis conſolatio paracliti, eſſetque in terra ſpiritus, caro in cœlis, ac deinceps omnia eſſent communia in æternum. Nota quod dixit: Niſi ego abjero. Non enim ante Aſcenſionem ſuam miſit eis paraclitum, non propter ſuam impotentiam, ſed quia ipſi corporali præſentia Chriſti contenti erant. Bernardus: Delicata eſt divina conſolatio, non datur omnino admittendus alienam. Item non decuit ipſum miſerum dotare ſervos ſuos ſecundum Gloſſam in Joannem: Spiritus nondum, &c. Si autem abiero, non enim ante mittam eum ad vos. Ac ſi aliquis diceret: Si non habjero in cellarium, non habebitis vinum. Gratia enim Spiritus ſancti vinum eſt: Muſto pleni ſunt iſti.

Pſalm. 83. | Pag. 78 | Baruc. 3 | Matth. 22 | Luc. 16 | Joan. 16. | Luc. 6. | Actor. 2.

3 Reg. 18 iſti. Item ac ſi diceretur: Si nubes non aſcenderit, pluvia non deſcendet, ſcilicet gratia Spiritus ſancti: Ecce nubecula parva, quaſi veſtigium hominis aſcendebat de mari, id eſt humilis caro Chriſti de mundo. Item ac ſi diceretur: Si ſol non abierit
Pſalm. 18 in altum, non ſenties calorem. Calor autem eſt virtus Spiritus ſancti. Pſalmus: Occurſus ejus uſque ad ſummum &c. Dicit non eſt qui ſe abſcondat, quod eſt ſignum præſentiæ ejus. Bernardus: Nullum ſignum certius præſentiæ Spiritus ſancti, quam deſiderium amplioris boni. Item ex motu cordis ejus intellexi præſentiam ejus. Cœpi enim evellere, & deſtruere, plantare & ædificare, rigare arida, tenebroſa illuminare, clauſa reſerare, frigida inflammare. Hoc mihi ſignum videlicet aſcendentis: triſtis, inquam, fit
Cant. 5 anima mea, donec revertatur in terram ſuam, & ſolito incaleſcat cor meum. De quarto: Quo abiit dilectus tuus, o pulcherrima mulierum, quo declinavit dilectus tuus, & quæremus eum tecum? Pulchra fuit Eccleſia illa ante legem, pulchrior illa ſub lege, pulcherrima iſta ſub Evangelio, poſt legem & tempore gra-
Prov. 7 tiæ. Hujus ſponſus dilectus, dulcis, nobilis, pretioſus abiit in Aſcenſione: Non eſt vir in domo, id eſt, Chriſtus per præſentiam viſibilem, abiit via longiſſima in Aſcenſione, longa ſuper primam Hierarchiam, longior ſuper ſecundam, longiſſima ſuper tertiam. Saccum pœnitentiæ, ſcilicet corpus in quo eſt; divinitas ſecum tulit, in die plenæ Lunæ reverſurus, hoc eſt, in die judicii, quando Luna, id eſt, Eccleſia erit plena completo numero ſalvandorum. De tali dilecto dicitur: Et quæremus eum tecum. Talis dilectus,
Pag. 41 ex quo abiit, eſt majori deſiderio quærendus. Bernardus: Occultat ſe Deus, ut ardentius quæratur. Require ſupra in ſermone: *Pater tuus, & ego, &c.*

SERMO IV.

A *Aſcendit Deus in jubilatione*, &c. Pſal. 46
Invenimus in ſcripturis, quod aſcendit Deus, Angelus, homo, diabolus. Aſcendit Deus glorioſe, Angelus officioſe, homo delicioſe, diabolus præſumptuoſe. Aſcendit Deus in jubilatione, Angelus in miniſtratione, homo in evolatione, diabolus
in ambitione. De primo, Pſalmus: Pſalm. 46
Pſallite Deo noſtro, pſallite, &c. Chariſſimi aſcendente Deo pſallite, pſallendo cum ipſo corde aſcendite.
Pſalmus: Aſcenſiones in corde ſuo Pſalm. 83
diſpoſuit in valle lacrymarum. Sed
B nota, quod aſcendit Deus in paſſione: Aſcendam in palmam, &c. Cant. 7
Item in reſurrectione. Palmus: Iter Pſal. 67
facite ei, qui aſcendit ſuper occaſum, id eſt, ſuper mortem. Item in
in aſcenſione. Pſalmus: Aſcendit ſu- Pſalm. 17
per Cherubim, &c. Primo modo aſcendit Deus Judæis inſultantibus, ſecundo dæmonibus trepidantibus, tertio Angelis jubilantibus, Apoſtolis admirantibus, liberatis in communican-
tibus. Pſal. Aſcendit in altum capti- Pſalm. 67
vam duxit. De ſecundo figuratum Gen. 28
eſt, ubi legitur, quod Jacob vidit Angelos Dei aſcendentes per ſcalam. Nota hiſtoriam. Angeli aſcendunt, ea, quæ noſtra ſunt, ad Deum offe-
C rentes, deſcendunt autem ad ea, quæ Dei ſunt, ad nos deferentes. Patet hoc in Raphaele, qui cum aſcendit
dixit: Quando orabas cum lacrymis Tob. 12
&c. Nota quæ ibi dicuntur. Propter Jac. 1
hoc bene dicitur: Videbitis cœlum apertum, & angelos Dei aſcendentes ſuper filium hominis, ſc. qui eſt caput Eccleſiæ, cujus membra ſunt omnes fideles. Aſcendunt ergo Angeli quotidie de membris ad caput, & deſcendunt de capite ſuper membra præcipue in morte cujuslibet juſti, apud quem ſcalam virtutum inveniunt. Hujus ſcalæ duo ligna ſunt principalia. Amor Dei, & proximi. Gradus vero ſunt timor, caſtitas, patientia, veritas, & ceteræ virtutes, per quas hic de miſericordia in hac ſcala Domi-

Digitized by Google

minum innixum videbis, quando cum A Jacob ſuper lapidem duræ pœnitentiæ obdormieris, ſicut etiam Stephanus, quando inter lapides obdormivit in Domino, vidit cœlum apertum, & Jeſum ſtantem, ad ſuſtinendum. Si ſic ergo moriendo obdormieris, ſi talem ſcalam præparaveris, Angelos pro anima tua deſcendentes hebebis. Bernardus: Non ambigo quin Angeli gratanter in palatio colligant, quem dignanter in ſterquilinio viſitant. De tertio: Ingredientur per portas civitatis hujus reges, & principes aſcendentes in curribus, & in equis. Reges coronam portantes B & principes, ſunt omnes juſti in civitate cœleſti regnantes, per cujus portas delitioſæ aſcendunt animæ volantes, ſicut de illa ſancta anima dicitur: Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto deliciis, &c. Currus ſunt boni fructus, & ſtatus bonorum hominum. Aſcendunt ergo quidam in curru conjugali, quidam in viduali, quidam in virginali. Sed quatuor rotæ ſunt neceſſariæ in curru ad aſcendendum, de quibus Pſ. Quis aſcendet in montem Domini? Certe innocens manibus, ecce una rota. mundo corde, ecce alia rota. Qui non accepit in vano animam ſuam, ecce tertia. Nec juravit in dolo proximo ſuo, ecce quarta. Oportet ergo currum bonæ vitæ igneum eſſe per dilectionem, ut legitur, quod Elias in curru igneo aſcendit. Aſcendunt ergo in curribus evolantes, in equis autem reſumptis corporibus ſurgentes. Omnes enim de equis, ideſt, corporis eiiciemur in morte. Sed ad equos omnes rediemus in reſurrectione, boni quidem ad albos: Sequebantur eum in equis albis. De quarto: In cœlum conſcendam, ſuper aſtra cœli exaltabo, &c. Adhuc autem diabolus, & membra ejus omnes ſuperbi, aſcendere quærunt per ambitionem. Pſalm. Superbia enim qui te oderunt aſcendit ſemper. Contra quod dicitur: Si aſcenderit in cœlum ſuperbia ejus, & caput ejus nubes tetigerit quaſi ſterquilinium in finem perdetur: Quantum enim aſcenderunt mali per ambitionem in mundo tantum deſcendent per damnationem in inferno. Pſ. Aſcendunt uſque ad cœlos, & deſcendunt uſque ad abyſſos, &c. Et quantum nunc per trigiuta vel quadraginta annos aſcendunt, tantum in momento deſcendent. Bernardus: Paulatim aſcendes, ſed non paulatim deſcendes Videbam enim ſatanam ſicut fulgur cadentem de cœlo.

Act. 7 — Jer. 17 — Cant. 8 — Pſalm. 23 — Reg. 2 — Apoc. 19 — Iſa. 14 — Pſalm. 73 — Job 20 — Pſalm. 106 — Luc. 10

DOMINICA INFRA OCT. ASCENSIONIS.

SERMO I.

VOS teſtimonium perhibebitis. &c. Perhibet homo teſtimonium de Chriſto, de ſeipſo, de proximo. Primum eſt teſtimonium ſapientiæ, ſecundum conſcientiæ, tertium juſtitiæ. De primo dicitur modo in Evangelio. *Cum autem venerit paraclitus, &c. uſque. Et vos teſtimonium perhibebitis.* Quærite Dominus teſtimonium non propter ſe, ſed propter mundum. Legimus autem Domino perhiberi teſtimonium ſuæ credibilis veritatis, honorabilis poteſtatis, amabilis pietatis, terribilis ſeveritatis. De primo: Hic venit in teſtimonium, ut teſtimonium C &c. Luminis divinæ veritatis non ſolum doctores, ſed etiam omnes fideles debent teſtes eſſe per fidem: Unde fides Catholica eſt illud altare mirificæ magnitudinis, quod vocabatur teſtimonium noſtrum, quod Dominus ipſe ſit Deus, ſicut dicitur: Hoc altare tot habet lapides quot credentes. Et vere mirificæ magnitudinis eſt hoc altare, tam in longitudine, quam in latitudine, & profunditate, quia fides attingit inacceſſa, deprehendit ignota, comprehendit immenſa, apprehendit noviſſima, ipſam denique æternitatem, ſuo illo latiſſimo ſinu quoquo modo circumducit. Si ergo chariſſimi teſtimonium perhibetis de lumine non in tenebris, ſed

Joan. 15 — Joan. 1 — Joſ. 22

Digitized by Google

ſed in lumine ambulate. Sed multi
non luminis, ſed tenebrarum, non
veritatis, ſed falſitatis teſtimonium
Deo dant, qui inconvenientia de Deo
affirmant, ſicut hæretici, ſortilegi,
blaſphemi, perjuri, quæſtuarii, &
hujuſmodi, qui non vera, ſed falſa
contra Deum teſtantur. Unde adhuc
Matth. 27 hodie dici poteſt Domino illud: Non
audis quanta adverſum te dicunt te-
ſtimonia? Talibus teſtimoniis ſe læ-
dunt, non Deum, ſi pugno colum-
nam ferias, te, non columnam læ-
des. Sic quando blaſphemia Deum
percutis, teipſum diſrumpis. Sed cer-
te licet nunc Deus taceat ſicut in
paſſione, ipſe tamen verum teſtimo-
nium feret contra impios in judicio,
qui falſum contra ipſum dicunt te-
Mal. 3 ſtimonium in mundo: Accedam ad
vos in judicio, & ero teſtis velox
maleficis, & adulteris perjuris, &c.
Joan. 12 De ſecundo: Teſtimonium perhibebat
ei turba, quæ erat cum eo, quando
Lazarum vocavit de monumento, &
ſuſcitavit eum a morte: propterea &
obviam venit ei turba, ſcilicet cum
ramis. Magna certe potentia animam
de inferis, corpus de mortuis educe-
re. Multa certe majeſtatis divinæ
habuit Chriſtus teſtimonia, non ſo-
lum adultus, ſed adhuc infans, ut-
pote a Joanne in utero, a Magis in
ſtabulo, a Simeone in templo. Au-
Luc. 1 guſtinus: Hæc ſunt teſtimonia tua
Matth. 2 Domine Jeſu Chriſte, antequam tibi
Luc. 2 ſubſterneretur fluctus maris, campi
cederent imperanti, antequam ven-
tus, te jubente, ſiluiſſet, vel mortui,
te vocante, reſurrexiſſent, ſol te mo-
riente palluiſſet, te reſurgente terra
tremuiſſet, cœlum aſcendente pa-
tuiſſet. Nota, ſi ramis honoratur,
qui a morte corporis ſuſcitavit La-
zarum, quanto magis ramis bonorum
operum honorare debes eum qui a
morte animæ ſuſcitat teipſum? Item
ſi ſic pro uno ſuſcitato cum ramis
obviam itur Chriſto, quantis ergo
ramis bonorum operum neceſſe eſt
ei obviam eatur, qui totum mundum
Gen. 8 in die noviſſimo ſuſcitabit? Sed cer-
te ramus boni operis acceptus Chri-
A ſto non eſt, niſi per Spiritum ſan-
ctum, ſicut figuratur, ubi ramus per
columbam, id eſt, per Spiritum ſan-
ctum, offertur Noe, id eſt Chriſto.
De tertio: Unus militum lancea la- *Joan. 19*
tus ejus aperuit, & continuo exivit
ſanguis & aqua, & qui vidit, teſti-
monium perhibuit, &c. Ecce teſti-
monium divinæ pietatis. Quæ enim
major eſt pietas, quam mori pro im-
piis, & pia morte impios facere pios?
Hujus autem pietatis, quæ eſt in ju-
ſtificatione impiorum teſtimonium
magnum eſt: Huic omnes prophetæ *Act. 10*
teſtimonium perhibent remiſſionem
peccatorum recipere per nomen ejus,
qui credunt in illum. Qui credunt
B certe fide viva, non mortua: Fides *Jac. 2*
ſine operibus mortua eſt. Nota ma-
gna pietas eſſet, ſi uni ignoſceres,
qui domum tuam cremaſſet, filium
tuum occidiſſet, ſponſam tuam vio-
laſſet. Hoc totum peccator ſpiritua-
liter fecit contra Deum. Ipſe enim
eſt filius Dei, cor ejus domus Dei,
anima ejus ſponſa Dei, & tamen
non unus de hujuſmodi accipit re-
miſſionem, ſed omnes, qui credunt
in illum. De quarto: Deus Iſrael, *Jud. 13*
cui tu teſtimonium dediſti quod ul-
ciſcatur de inimicis ſuis, &c. Hanc
ultionem, & temporaliter, & æter-
naliter exercet Deus, non ſolum in
teſtimonium ſuæ juſtitiæ, ſed etiam
C in teſtimonium humanæ malitiæ. Si-
cut in Sodomitis apparet: Quibus in *Sap. 10*
teſtimonium nequitiæ fumigabunda
conſtat deſerta terra, &c.

SERMO II.

VOs *teſtimonium perhibetis*, &c. Di- *Joan. 15*
cto hodie quo modo homo te-
ſtimonium perhibeat Deo, nunc di-
cendum, quo modo ſibi & proximo.
Perhibet ergo homo ſibi teſtimonium
per propriam conſcientiam, & hoc
tripliciter. Apud Deum in cognitio-
ne, apud ſacerdotem in confeſſione,
apud omnes in extrema examinatio-
ne. De primo: Gloria noſtra hæc *2 Cor. 1*
eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ.
Sicut facies pulchra, & ornata eſt

gloria ſponſæ apud ſponſum, ſic fa- A cies rugata eſt ignominia: *Job 16* Rugæ meæ teſtimonium contra me. Rugæ animæ Chriſtianæ ſunt duplices. Ruga prima eſt bonum oſtendere, & malum intendere, bonum exterius oſtendere, & malum & hypocriſim interius habere. Omnis, qui ſic rugatur, turpis eſt, quia mendax eſt. Ambroſius: Mendacium eſt Chriſtianum ſe dicere, & opera Chriſti non facere. Secunda ruga eſt ſe confiteri quod non eſt, & maxime in illis, qui dati ſunt in exemplum. Unde Ambroſius: Mendacium eſt ſe ſacerdotem, vel clericum confiteri, & contraria huic or- B dini operari. Sed hujuſmodi rugas ſi in facie conſcientiæ habueris, Chriſti ſponſa non eris. De ſecundo: *Matth. 8* Oſtende te ſacerdoti, & offer munus tuum quod præcepit Moyſes in teſtimonium illis. Hoc munus eſt confeſſio, quæ eſt teſtimonium mundationis tuæ a lepra peccatorum. Hoc autem præceptum divinum, ut oſtendat ſe ſacerdoti, nihil aliud ſignificat, niſi quod in confeſſione ſua omnia, quæ commiſit, plenarie pandat, habendo interius contritionem, pandendo exterius per oris apertionem, ſatisfaciendo poſterius per debitam operationem, & tunc poterit dicere *Pſalm. 118* cum Pſalmo: Mirabilia teſtimonia C tua Domine, quæ hodie feciſti in me, ideo ſcrutata eſt ea anima mea. *Rom. 2* De tertio: Oſtendunt opus legis ſcriptum in cordibus ſuis, teſtimonium reddente illis conſcientia ipſorum, & inter ſe invicem cogitationum accuſantium, aut etiam defendentium in die, cum iudicabit Deus occulta hominum. O quam graviſſimum teſtimonium, quando Scriptura propriæ conſcientiæ convincet hominem co- *Dan. 7* ram omnibus: Judicium ſedit & libri aperti ſunt, id eſt, conſcientiæ manifeſtæ erunt. Quid ergo de illis, qui non ſolum Scripturam conſcientiæ, ſed etiam ſapientiæ in corde contra ſeipſos tenent, ſicut litterati, & alii, qui multa bona ſciunt, & mala faciunt? Tales quanto meliorem habent ſapientiam, tanto magis habent ſuæ damnationis teſtimonium. Unde: Tollite librum iſtum, & po- *Deut. 31* nite eum in latere arcæ fœderis Domini Dei noſtri, ut ſit tibi contra te teſtimonium. Liber in arca, eſt ſapientia in corde. Perhibet homo quoque teſtimonium proximo triplex, videlicet, cauſale, morale, finale. Primum perhibetur in cauſis quotidianis, ſecundum bonæ opinionis, tertium judicii finalis. Primum in cauſis quotidianis; ſed heu ſæpe fal- *Prov. 25* ſum: Jaculum & gladius, & ſagitta acuta homo, qui loquitur contra hominem falſum teſtimonium. Jaculum contra proximum, gladius contra ſeipſum, ſagitta contra Deum. In hoc teſtimonio exigitur, non ſolum teſtimonii veritas, ſed etiam teſtimonii pluralitas: Non ſtabit teſtis unus con- *Deut. 19* tra aliquem. Sed valde timendum eſt, quod Iſidorus ait: Ille apud Deum condemnatur, qui adverſus innocentem falſum teſtimonium vel dicit, vel dicentibus credit. Nam non ſolum reus eſt, qui falſum de aliquo profert, ſed is, qui cito aurem dat. Secundum eſt teſtimonium bonæ opinionis: Conſiderate ergo ex vobis *Act. 6* viros boni teſtimonii, &c. Ecce quale teſtimonium habere debent, qui ad officia ſumendi ſunt. Si ergo prælatum, vel iudicem, ſi conſulem, ſi uxorem, ſi maritum, ſi Dominum tuum, ſi ancillam, ſi ſocium aſſumis, ſi boni teſtimonii ſint attendas. Quidam enim valde turpe habent teſtimonium, ſicut ſunt mendaces, latrones, raptores, &c. de quibus: Cretenſes mendaces, malæ beſtiæ, *Tit. 1* ventres pigri, teſtimonium hoc verum eſt. Attendenda autem eſt non ſolum teſtimonii veritas, ſed etiam teſtium honeſtas. Honeſtus teſtis fuit, *Gal. 4* qui dixit: Teſtimonium perhibeo vobis, quod ſi fieri poſſet oculos eruiſſetis & dediſſetis mihi, nam hiſtrionum, & infamium & perſecutorum juſtitiæ & veritatis parum curandum eſt teſtimonium. Sæpe enim laudant vituperandos & vituperant laudandos: Qui relinquunt legem, laudant im- *Prov. 28* pium, & cet. Tertium teſtimonium

per-

Digitized by Google

perhibebitur in judicio finali angelis, Iob. 10 & ſanctis: Inſtauras teſtes tuos contra me, &c. Unde: Et omnes An- Matt. 25 geli ejus. Gloſſa: Teſtes humanorum actuum, ſub quorum cuſtodia bene, vel male egerunt. Non ſolum autem Angelorum, ſed & totius orbis terrarum teſtimonio confundentur repro- Sap. 5 bi: Pugnabit enim cum eo orbis terrarum contra inſenſatos: In illo die nihil eſt, quod reſpondeamus, ubi cœlum & terra, aqua, & ſol, & luna, & dies & noctes, & totus mundus ſtabit adverſum nos in teſtimonium peccatorum noſtrorum, & ſi omnia taceant, tamen ipſæ cogitationes, & opera ipſa ſtabunt ſpecialiter ante oculos noſtros accuſantes nos, ante Deum. Non ſolum autem totius orbis, ſed orbem judicantis teſtimonio convincentur: Ego teſtis Malac. 3 velox maleficis, & adulteris, & perjuris.

SERMO III

Ioan. 15 AB *initio mecum eſtis*, &c. Chriſtus olim dixit Apoſtolis, qui ſecum erant corporaliter: Sed certe bene quibus adhuc quotidie dicere poteſt: *Mecum eſtis*. Mecum utique cohabitando ſpiritualiter, perſeverando finaliter, congregando æternaliter. Circa primum dic, quod beati ſunt converſantes cum Domino, quibus poteſt dicere: *Mecum eſtis*. Mecum eſtis, inquam, convivando interius per devotionem, fructificando exterius per operationem, expectando ſuperius per retributionem. De primo: Apoc. 3 Ecce ſto ad oſtium, & pulſo, &c. *uſque*, cœnabo cum ipſo & ipſe mecum. Hæc eſt ſpiritualis cœna refe- Joan. 12 ctionis, in qua ſicut dicitur: Maria unxit Jeſum unguento devotionis. Cœnatur cum Deo non ſolum ſpiritualiter, ſed etiam ſacramentaliter. Sed etiam mali quandoque ſunt in cœ- Luc. 22 na, & tales ſimiles ſunt Judæ: Ecce manus tradentis me mecum eſt in menſa. Auguſtinus: Quam multos Judas implet ſatanas indigne ſumentes buccellam ad judicium ſuum. De ſecundo, Pſalmus: Pulchritudo agri Pſalm. 49 mecum, &c. Pulcher ager eſt juſtus quilibet, qui fructum bonorum operum affert. O Domine Deus, quanto labore colitur ager pro fructu temporali unius anni? quanto plus ager cordis pro fructu in æternum manente: Fructus veſter manebit, &c. Ioan. 15 E contrario ager diaboli, qui ſpinas & tribulos vitiorum profert, pulcher non eſt; Per agrum hominis pigri Prov. 24 tranſivi, &c. Talis ergo non eſt tecum Domine, ſed tecum diabole. De tertio: Nonne ex denario conveniſti mecum? Matt. 20 Qui denarium æternæ mercedis affectat, in vinea Eccleſiæ vel conſcientiæ laborare & botros meritorum colligere non negligat: Qui non colligit mecum, diſperdit, Luc. 11 &c. Circa ſecundum quod Dominus fateatur electos perſeverare ſecum in converſione pœnitentiali, in tribulatione temporali, in dilectione finali. De primo: Miſereor turbæ, quia Matt. 15 jam triduo, perſeverant mecum triduo ſc. contritionis confeſſionis, ſatisfactionis. Hoc triduo perſeverare debet cum Domino, qui recedere vult a diabolo. Unde cum filii Iſrael recedere vellent a Pharaone, qui diabolum ſignificat, dixerunt: Ibimus viam trium die- Exod. 3 rum in ſolitudine. Per hoc triduum Chriſtus in corde pœnitentis, tamquam in ſepulchro quieſcit. De ſecundo: Vos eſtis, qui permanſiſtis me- Luc. 22 cum in tentationibus, &c. Nota quod dicit: Meis. Omnes enim tribulationes, quas fideles Chriſti ſuſtinent, Chriſti ſunt, Chriſto inferuntur. Unde qui viduas, vel pupillos, vel pauperes hic opprimunt, Chriſtum perſequuntur. Unde & Paulo non dicitur: Quid fideles meos, ſed quid me perſequeris? Act. 9 Certe ſi in tribulatione, &c. Pſal. 90 Require ſupra in ſermone. Cras egredemini, &c. Sed certe ſi vis cum Chriſto perſeverare in tentatione, debes valde vigilans eſſe in circumſpectione, ne improperet tibi: Non poteſtis una hora vigilare mecum? Matth. 26 De tertio: Fili tu ſemper mecum es, &c. Luc. 15 Gloſſa: In æterna beatitudine, & omnium ſin-

Digitized by Google

gula, & ſingulorum omnia noſtra ſunt: ſuperiora ad videndum noſtra: æqualia ad convivendum, noſtra: inferiora ad dominandum, noſtra, &c. Omnia veſtra, &c. Si ergo omnia: ergo & Angeli, & mater Chriſti: ergo civitas beata, certe ſic: Qui etiam proprio filio non pepercit, &c. uſque omnia nobis donavit. Ecce enim Deus donavit homini omnia, & homo pro Deo non dat de omnibus modica, ſicut patet in divite illo. Qui ergo omnia bona paterna habere voluerit, ſemper per amorem cum patre ſit. Circa tertium nota quod fatetur Dominus electos fore ſecum in gloria celeriter, familiariter, honorabiliter. Dicat ergo Dominus: Mecum erunt electi celeriter: Hodie mecum eris in paradiſo. Ecce latro iſte tarde ad converſionem, celeriter venit ad requiem. Auguſtinus. De facinore ad judicium, de judicio in ligno, de ligno in paradiſum venit. Item familiariter: Pater quos dediſti mihi volo ut ubi ego ſum, & illi ſint mecum: ut videant claritatem meam. Item honorabiliter: Qui vicerit, dabo ei ſedere mecum in throno meo, & cetera, ſed certe tunc cum Domino in omnibus prædictis non erit qui modo a ſordibus vitiorum lotus non fuerit: Si non lavero te non habebis partem mecum.

1 Cor. 3; Rom. 8; Luc. 16; Luc. 23; Joan. 17; Apoc. 3; Joan. 13

IN DIE SANCTO PENTECOSTES.

Sermo I.

Ephes. 4. *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum in quo ſignati eſtis.* Vere nobilibus ſignis nobilis ille Spiritus ſanctus nobiliter nos ſignavit. Et ideo noſtrum ſignatorem nolimus contriſtare, id eſt, a nobis per mala opera fugare, ſicut dicit Gloſſa: Signat autem Spiritus ſanctus electos ſigno veritatis credendorum, ſigno A honeſtatis morum, ſigno paupertatis terrenorum, ſigno charitatis Dei & proximorum. De primo ſigno quod eſt fidei, dicitur: Credentes ſignati eſtis Spiritu promiſſionis ſancto. (Eph. 1.) Hoc ſigno diſcernuntur fideles ab infidelibus poſt baptiſmum, ſicut ſignificatum eſt: ubi tranſgreſſis filiis Iſrael Jordanem, (Joſ. 4) præcepit duodecim viris quos elegerat de filiis Iſrael, ſingulos de ſingulis tribubus portare de Jordane ſicco duodecim lapides in humeris ſuis, ut ſint, inquit, ſignum inter vos. Duodecim lapides, duodecim articulos fidei ſignificant, qui in Symbolo continentur, qui duodecim dicuntur ſecundum traditionem duodecim Apoſtolorum. B Unde duodecim viri duodecim Apoſtolos ſignificant, qui articulos fidei per mundum prædicando portabant. Jordanis autem in quo ipſe Salvator baptizatus eſt, baptiſmum ſignificat. In cujus tranſitu hujuſmodi ſignum, & diſcretionem fideles accipiunt. Super hos duodecim Eccleſia fundatur, qui bene in humeris portari jubentur. In humeris enim onera gravia quæque portamus. Quicumque ergo onera laborum vel gravamina adverſorum per fidem, ſeu per fidei articulos tolerant, ipſi quaſi in humeris lapides Dei portant. Et ſicut in humeris levius feruntur C gravia, ſic utique omnia gravamina feremus leviter, ſi fidem vivam habemus. Bernardus. Quid eſt quod non operamur etiam per medios enſes, ſi oporteat declinare tantam miſeriam & ad tantam accelerare gloriam? Aaron ſummus ſacerdos duodecim lapides, ſcilicet gemmas in pectore portabat, ſicut legitur: (Exod. 39.) Apparet ergo quod duodecim lapides, hoc eſt duodecim fidei articulos in pectore, & in humeris, id eſt, in corde, & opere portare debemus. In pectore quidem, ut corde recte ſentiamus. In humeris autem, ut in laboribus, & gravaminibus fidem oſtendamus. Unde: Subiice humerum tuum, (Eccl. 6.) & porta illam, ſcilicet ſapientiam quæ eſt per fidem ve-

Digitized by Google

veram. Sed heu humeros proprios multi ſubtrahunt, & humeris alienis multa imponunt: Alligant onera gravia, &c. Signantur etiam electi ſigno religioſitatis, vel honeſtatis morum. Hoc ſigno mali a bonis deſignantur per opera: In manu omnium hominum ſignat, ut noverint ſinguli opera ſua. In manu utique, id eſt, in opere bono apparet hoc ſignum, ut ſinguli operantes, & opera videntes cognoſcant opera ſua, utrum ſcil. a Deo, an a diabolo, utrum carnalia, an ſpiritualia ſint. Gloſſa: Fidei noſtræ veritatem in vitæ noſtræ conſideratione oportet cognoſcere. Et quia fides ſine operibus mortua eſt, ideo hoc ſignum ſemper debet eſſe annexum ſigno fidei: Signa eos qui credunt, hæc ſequentur: In nomine meo, &c. Dæmonia ſunt peccata, quæ de corde eiicere debemus. Unde de Magdalena dejecta ſunt ſeptem dæmonia, id eſt, ſecundum Gregorium univerſa vitia, atque peccata. Linguis novis loquentur. Linguæ novæ ſunt verba ædificatoria & ſancta. Linguæ enim antiquæ fuerunt verba nociva & prava, ſed recedant vetera de ore veſtro, &c. Serpentes ſunt motus, ſive concupiſcentiæ ſenſualitatis. Væ ei, qui ſerpenti conſentit, quia paradiſum perdit, ſicut Eva & Adam. Serpentes ergo ferimus, quando concupiſcentias reſtringimus. Et ſi mortiferum quid biberint, & cetera. Mortiferum eſt quodlibet ſcandalum, quælibet injuria, quæ non ſolum in facto, ſed etiam dicto nobis infertur. Unde de lingua dicitur: Eſt enim inquietum malum, plena mortifero veneno. Si ergo accepta injuria non inflammamur per ſuperbiam, non ſuffocamur per invidiam, non diſrumpimur per iracundiam, tunc mortiferum bibimus, & non nocet nobis. Bibe pro proximo quod pro te bibit Chriſtus. Poteſtis bibere, & cetera. Gregorius: Quidquid afflictionis terrena propinat adverſitas, leve erit ſi inſpicimus quid bibit in crucis patibulo, qui non invitat ad cœlum. Manus impoſitiones ſunt adjutoria charitatis, & remedia impietatis, ex quibus ſæpe convaleſcunt, qui vel ſpiritualiter, vel corporaliter, ægri ſunt. Vides ergo quod dæmonia ſunt vitia voluntatis, linguæ novæ ſunt verba utilitatis, ſerpentes ſunt concupiſcentiæ ſenſualitatis, mortifera ſunt injuria adverſitatis, manuum impoſitiones ſunt adjuvatio charitatis.

Matt. 23 · *Job 37* · *Jac. 2* · *Matt. ult.* · *Gen. 3* · *Jac. 3* · *Matth. 20*

A · B · C

SERMO II.

Nolite *contriſtare Spiritum ſanctum*, &c. Nunc de tertio & quarto Spiritus ſancti ſigno videamus. De tertio: Ambulavit ſervus meus Iſaias nudus & diſcalceatus, trium annorum ſignum & portentum erit. Conſiderandum autem quod quidam nudi ſunt & diſcalceati. Quidam neque nudi, neque diſcalceati. Quidam nudi & non diſcalceati. Quidam vero diſcalceati, ſed non nudi. Nudus & diſcalceatus eſt qui caret temporalium tegumento & affectione. Nudus quidem eſt qui caret rerum poſſeſſione. Diſcalceatus autem qui caret cupiditatis affectione. Pedes enim ſunt animæ affectus. Neque nudi, neque diſcalceati ſunt divites mundi, qui neque poſſeſſione rerum, neque cupiditatis affectu exuti ſunt, & rebus abundant, & adhuc cupiditatibus inhiant. Nudi autem & non diſcalceati ſunt pauperes mundi, qui etiam ſi res non habent, cupiditate tamen habendi non carent. Diſcalceati vero ſunt, & non nudi divites boni qui ſecundum Pſalm. cum eis divitiæ affluunt, ipſi tamen per avaritiam cor non apponunt. Amicti quidam ſunt temporalibus, ſed diſcalceati ſunt cupiditatibus. Nudi, inquam, & diſcalceati ſunt, qui & rebus, & cupiditatibus exuti ſunt, qui nec proprietatem in aliqua re, nec cupiditatem in corde habent. Ecce ſignum trium annorum. Prima perfectio renuntiationis temporalium eſt relinquere ſuperflua, ſed non neceſſaria, ſecundum Evangelium ha-

Epheſ. 4 · *Iſa. 20* · *Pſalm. 61* · Perfectio paupertatis triplex. *Matt. 10*

Digitized by Google

habentes duas tunicas, ſcilicet neceſſariam & ſuperfluam, dent ſuperfluam non habenti, qui ad hanc perfectionem perveniunt, quaſi unius anni ſignum habent. Paupertatis perfectio 2. Secunda vero perfectio paupertatis eſt relinquere non ſolum ſuperflua, ſed etiam neceſſaria. Relinquere, inquam, in ſpeciali, ſed non in communi, ſicut multi religioſi, qui licet manſiones, & prædia, & multa bona habeant communiter, tamen non habent ſingulariter, & iſti duorum annorum ſignum habent. Paupertatis perfectio 3 Tertia perfectio, vel conſummatio paupertatis eſt relinquere omnia ſuperflua, & neceſſaria, relinquere etiam in communi, & in ſpeciali. Iſta perfectio fratres chariſſimi ad nos pertinet ſecundum regulam. Unde nobis eſt datum ſignum trium annorum. Et certe uſque ad tempora beati Franciſci fere omnes in tertio ſigno defecerunt. Sed ecce ſervus Domini Franciſcus ambulavit nudus & diſcalceatus, ut nobis trium annorum, hoc eſt, extremæ perfectionis paupertatis ſignum eſſet. Luc. 2 Hoc utique paupertatis ſignum ipſe Salvator in ſua nobis nativitate oſtendit: Hoc vobis ſignum: invenietis infantem, &c. Pſal. 85 De quarto ſigno accipi poteſt illud Pſalmi. Fac mecum ſignum in bono, ut videant qui me oderunt, & confundantur. Qui nos oderunt, dæmones ſunt, perverſi homines. Quod autem eſt ſignum quo maxime odientes alios confundantur? Utique charitas eſt. Nam ſi tu benedicis ei, qui tibi maledicit, utique confunditur: ſi pro ſignis ſui rancoris accipit ſigna tui amoris, utique confunditur. Hoc eſt ſignum ſalutis Raab, quod in funiculo coccineo in feneſtra ligato accepit, ſicut dicitur. Joſ. 2 Quid in funiculo coccineo, qui ignei coloris eſt, niſi charitas ſignificatur? Nam charitas ignea & ardens debet eſſe, & ſicut funiculo naves ad portum trahuntur, ita charitatis vinculo trahuntur, ad portum ſalutis æternæ: Oſee 11 In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis. Pertrahemur utique ad portum, ſi funiculus amoris fortis fuerit: Funiculus triplex difficile rumpitur. Eccl. 4 Triplex debet eſſe amoris funiculus, quia & Deum, & amicum, & inimicum debemus diligere. Greg. Ima & ſumma eſt præparatio charitatis, ſi & ipſe diligitur, qui adverſatur: hinc eſt quod Veritas & crucis patibulum ſuſtinet, & tamen ipſis ſuis perſecutoribus affectionem dilectionis impendit, dicens: Pater ignoſce illis, &c. Luc. 23 Si non diligis inimicum, non habes hunc triplicem funiculum. Si ergo Jericho, id eſt, mundo damnatione æterna pereunte, in feneſtra cordis funiculum charitatis non habueris, tu ſimiliter cum mundo peribis. Ecce chariſſimi quibus virtutum ſignis nos ſignavit Spiritus ſanctus: Si autem ſigna virtutum ſigna Spiritus ſancti habetis, tunc nequaquam ſigno humilitatis caretis. Gregorius: Mens quæ divino ſpiritu impletur, habet evidentiſſime ſigna ſua, virtutes ſcilicet, humilitatem & charitatem, quæ ſi utraque una mente perfecte convenerint, liquet quod de præſentia Spiritus ſancti teſtimonium ferunt.

SERMO III.

Nolite contriſtare Spiritum ſanct. &c. Epheſ. 4 Contra prædicta quatuor ſigna Spiritus ſancti ſignificantur perverſi quatuor ſignis ſpiritus maligni. Signis utique infidelitatis, carnalitatis, cupiditatis, doloſitatis. *Nolite ergo contriſtare Spiritum Dei, in quo ſignati eſtis*, ut pro ſigno Spiritus ſancti accipiatis ſignum ſpiritus maligni, pro ſigno fidelitatis ſignum infidelitatis, de quo: Ad omne caput viæ ædificaſti ſignum proſtitutionis tuæ. Ezech. 16 Anima proſtituitur, quando dolis vel erroribus corrumpitur: hoc autem ſignum ad omne caput viæ ponitur quando error talis publicatur. Item noli contriſtare Spiritum ſanctum Dei accipiendo pro ſigno religioſitatis ſignum carnalitatis, vel levitatis, de quo: Nemo veſtrum exors ſit luxuriæ noſtræ, ubique relinquamus ſigna Sap. 2

Digitized by Google

gna lætitiæ noſtræ, heu quam mi- A ſerabile verbum carnalitatis, ubique dicunt, relinquamus ſigna, quaſi ſigna relinquunt quocumque venerint tantum, hoc utinam ab amicis & non etiam inimicis perciperetur, ubique in mundo, ſed numquam in cœlo. Hieronymus: Difficile eſt, immo impoſſibile, ut præſentibus quis & futuris fruatur bonis, ut hic ventrem, ibi mentem impleat, ut de deliciis tranſeat ad delicias, ut in utroque ſæculo primus ſit, ut, & in cœlo & in terra appareat glorioſus. Item noli contriſtare Spiritum ſanctum Dei accipiendo pro ſigno paupertatis ſignum *Gen. 4* cupiditatis, de quo: Poſuit ſignum Dominus in Cain, hoc eſt ſignum avaritiæ, quod in cupida poſſeſſione vel acquiſitione temporalium conſiſtit. Cain poſſeſſio, vel acquiſitio interpretatur. Væ habentibus hoc ſignum: Væ eis, qui in viam Cain *Ep. Judæ.* abierunt. *Item nolite contravenire Spiritui ſancto Dei*, accipiendo pro ſigno charitatis ſignum doloſitatis, de quo: Qui tradidit eum dedit eis ſi- *Matth. 26* gnum dicens, &c. Heu heu quot adhuc ſunt Judæ imitatores, qui in facie ungunt, a tergo pungunt, ore ſimulant amorem, corde tenent ran- *Rom. 12* corem. Contra quos dicitur: Dilectio ſine ſimulatione. Hoc ſigno contriſtatur maxime Spiritus ſanctus. Contra hæc ſigna quatuor ſpiritus maligni ſignari debemus ſupradictis quatuor ſignis Spiritus ſancti, quæ bene ſunt ſignificata, ubi dicitur: *Apoc. 12* Signum apparuit in cœlo, mulier amicta ſole & luna ſub pedibus ejus, & in capite ejus corona ſtellarum duodecim, & in utero habens, & clamavit, ut pariat. Bene magnum dicitur hoc ſignum, quod quatuor ſigna comprehendit. Mulier ergo iſta ſic ſignata Eccleſiam, vel perfectam animam ſignificat. Signum autem credulitatis in corona ſtellarum duo- *Thren. 5* decim ſignificatur. Corona enim ſtellarum eſt Catholicæ Eccleſiæ fides, quam ſinagoga perdidit: Cecidit corona capitis noſtri. Duodecim ſtellæ, duodecim articuli fidei ſunt, qui ſupra per duodecim lapides ſignati ſunt, qui tamquam ſtellæ lucidæ Eccleſiam illuminant. Signum autem claritatis morum in amictu ſolari ſignificatur. Quid enim eſt ſancta converſatio, niſi luminoſus amictus? Vi- *Apoc. 19* di unum angelum ſtantem in ſole. Angelus in ſole eſt ſpiritualis homo in lucida converſatione: Sic luceat *Matt. 5* lux veſtra, &c. Signum vero paupertatis in luna ſub pedibus ſignificatur. Luna enim quæ creſcit, & decreſcit eodem ſiſtere neſcit, temporalium inſtabilitatem ſignificat: & ſicut a luna intemperies, & turbatio B aeris, tonitrui & grandinis generatio ducitur, ita & turbationis totius mundi cauſa ſunt temporalia. Multi enim juſtitiam & pacem bene ſervant, donec temporalibus eorum parcatur, vel temporalia non auferantur. Pſalmus: Orietur in diebus Domini, *Pſalm. 71* &c. Hæc luna eſt ſub pedibus per contemptum omnium temporalium, quando conculcando tamquam vilia reputantur. Pſ. Omnia ſubjeciſti ſub *Pſalm. 8* pedibus ejus, &c. Signum quoque charitatis cordis per hoc quod dicitur habens in utero ſignificatur. Quid enim eſt quod in utero cordis habendum eſt, quod ad pariendum cruciat, niſi amor? Nihil enim ad par- C tum boni operis ſic hominem urget, ſicut amor Dei in cordis utero conceptus. Quia fœtus ergo amoris non poteſt eſſe niſi in utero cordis, tamquam in utero virginali, ideo bene de hoc ſigno dicitur: Dabit Domi- *Iſa. 7* nus ipſe vobis ſignum, &c. Sic ergo chariſſimi per Spiritum ſanctum ſignificantur electi. Leo Papa: Conſignavit animas noſtras proprio ſpiritu, & membra corporis noſtri ſuo ſanguine pretioſo: *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum*, &c.

SERMO IV.

A*ſcendit ignis de petra*. Petra au- *Jud. 7* tem erat Chriſtus. Ignis ergo *1 Cor. 10* de petra aſcendit, quando Spiritus *Act. 2* ſanctus in igne a Chriſto miſſus fuit diſcipulis: & bene dicitur aſcende-

re, quia nos facit aſcendere. Con- A
ſiderandum autem quod de petra a-
quam, oleum, ignem, mel legimus
miniſtrata, quibus Spiritus ſanctus fi-
guratur, qui per effectum gratiæ ſuæ,
aqua eſt incipientibus, oleum profi-
cientibus, ignis conſummantibus,
mel regnantibus. Aqua utique eſt
gratia Spiritus ſancti in juſtificatione,
oleum in devotione, ignis in dilectio-
ne, mel in fruitione. De primo Pſal.
Pſal. 77 mus: percuſſit petram, & fluxerunt
aquæ. Aquæ utique gratiæ Spiritus
Joan. 7 ſancti: Qui credit in me (ſicut di-
cit Scriptura) flumina de ventre
ejus fluent aquæ vivæ, hoc autem di-
xit de Spiritu ſancto, &c. Aqua iſta
abluit incipientes a peccatis. Unde B
Greg. ho. 33 de Magdalena Gregorius ait: Quia
in Evang. turpitudinis ſuæ maculas aſpexit, la-
tom. 3 vanda ad fontem miſericordiæ cucur-
rit. Hujus enim fontis aqua per in-
trinſecus baptiſmum mundatur homo
Ezech. 36 in anima: Effundam ſuper vos aquam
mundam, &c. Noli ergo in ſtercus
carnis proiicere animam tuam pretio-
Num. 20 ſa aqua mundatam, &c. Sicut autem
in deſerto petra bis virga percuſſa a-
quam dedit, ſic petra noſtra dilecta
ſcil. virga crucis, quæ bis percuti-
tur, dum ligno crucis affligitur, ut
ſufficienter nobis aquæ Spiritus ſanctus
affluerct: in cujus figura aqua de
Chriſti latere exivit. De ſecundo:
Job 29 Petra fundebat mihi rivos olei: hoc
eſt oleum Spiritus ſancti oleum gra- C
tiæ, quo in devotione unguntur pro-
Pſalm. 44 ficientium animæ. Pſalmus. Unxit
te Deus, &c. Rivi hujus olei ſunt il-
1 Cor. 12 li, de quibus: Diviſiones gratiarum
ſunt, &c. Nota quod ex quo mollia
ſemina ad dandum oleum tam for-
titer comprimuntur, quanto magis
petra ergo noſtra fortiſſime compreſſa
eſt in cruce, ut ex eo liquaretur o-
leum in noſtram mentem? hoc oleum
non ſolum crucis tormento exprimi-
tur, ſed etiam crucis beneficio con-
ſervatur. Unde mulieri colligenti duo
3 Reg. 17 ligna dicit Elias: Hydria farinæ non
deficiet, & lecitus olei non minue-
tur, &c. Mulier Eccleſiam, duo ligna
crucem Chriſti, farina Euchariſtiam,

oleum gratiam ſignificat. Eccleſiæ
ergo colligenti fidem, & devotio-
nem, ligna crucis Chriſti, nec cor-
pus Domini, neque oleum gratiæ Spi-
ritus ſancti umquam deficiet. De
tertio dicitur hic; *Aſcendit ignis de
petra*, hic eſt ignis Spiritus ſancti,
qui hoc die ſuper Apoſtolos venit
in linguis igneis, ſicut legitur: hic
ignis de petra Chriſto datur homi- Act. 2
nibus, quando non ſolum incipientes
per aquam ſpiritus lavantur a conta-
gione peccatorum, non ſolum profi-
cientes unguntur oleo Spiritus ſancti
in devotione operum piorum, ſed &
perfecti inflammantur in amore æter-
norum; longe eſt ab iſto igne, qui
adhuc durus eſt in corde. Auguſti-
nus. Nihil enim tam durum eſt at-
que ferreum, quod non amoris igne
vincatur. Quid mirum ſi hæc petra
Chriſtus dat ignem cum ſæpe vide-
mus ferro, vel calibe ignem de pe-
tra excuti: ſic nimirum petra noſtra
Chriſtus ferro lanceæ in latere, fer-
ro clavorum in pedibus, ac mani-
bus percuſſus eſt, ut nobis ignem mi-
niſtret. Sicut autem ignis appoſitio-
ne lignorum augetur & conſervatur
ne deficiat, ſic nos ardorem ignis
Spiritus ſancti lignis crucis Chriſti
per devotam, & jugem recordationem
conſervare debemus, & nutrire: Ignis Levit. 6
in altari meo ſemper ardebit, quem
nutriet ſacerdos, ſubiiciens ligna ma-
ne per ſingulos dies. Altare cor, ſa-
cerdos ſpiritum, ligna crucem ſignifi-
cant. De quarto, Pſalmus: De petra Pſalm. 80
melle ſaturavit eos, hoc eſt mel dul-
cedinis Spiritus ſancti, quem here-
ditabunt electi in cœlo: Spiritus meus Eccl. 24
ſuper mel dulcis, & hereditas. Bene di-
cit: ſuper mel. Si enim totius mel-
lis quod in toto mundo, fuit, eſt, &
erit, dulcedo in ore ſive in gutture, in
guſtu tuo eſſet, o quanta eſſet! Et tamen
ſuper hanc dulcedinem inæſtimabiliter
eſt dulcedo æterna: Sed ad ipſam non
poterimus venire, niſi per virgam
crucis, per quam etiam nunc viri
perfecti paululum hujus mellis dulce-
dinem prægustant, ſicut ſignificatum
eſt, ubi legitur quod Jonathas, in-
tin-

1 Reg. 14 tincta virga, guſtavit de melle, & A
illuminati ſunt oculi ejus.

SERMO V

Act. 2 *FActus eſt repente de cœlo ſonus*, &c.
uſque, *ſeditque ſupra ſingulos eorum*,
&c. In his verbis Spiritus ſanctus oſten-
ditur repentinus, ſonorus, validus,
repletivus, linguoſus, igneus, quie-
tus. Eſt autem repentinus in feſtina
converſione, ſonorus in laude, &
oratione, validus in temporalium re-
nuntiatione, repletivus in bona opi-
nione, linguoſus in facunda prædicatio-
ne, igneus in ardenti dilectione, quie-
tus in ſancta contemplatione: Re-
pentinus utiquè in converſione. Un-
de dicitur: *Factus eſt repente*, &c.
S. Amb. in 2 cap. edit. edit. Rom. Luc. tom. 3 Ambroſius: Neſcit tarda molimina
Spiritus ſancti gratia: Ne tardes con-
Eccl. 5 verti ad Dominum. Suſcipiamus er-
2 Theſſ. 5 go nunc repentinum ſpiritum ad con-
verſionem, ne accipiamus repenti-
num interitum ad damnationem:
Cum enim dixerint pax, & ſecuri-
tas, tunc repentinus eis ſuperveniet
interitus. Secundo ſonorus in laude
& oratione. Unde dicitur: *De cœ-*
Cant. 2 *lo ſolus*. Sonet vox tua in auribus
meis. Vox enim tua dulcis, & fa-
cies tua decora. Facies animæ con-
Pſal. 49 ſcientia eſt. Pſalmus Arguam te, &c.
Tua ergo vox in orando, & laudan-
do dulcis eſt in auribus Dei, ſi facies
decora eſt. Bene autem vox tua non
vox vicarii. Bene etiam ait: in
auribus meis, non in auribus homi-
num ad vanam gloriam. Debet quo-
que non ſolum in auribus Dei, ſed
etiam angelorum vox tua ſonare:
Quæ habitas in hortis, amici auſcul-
Cant. 8 tant, fac me audire vocem tuam.
Amici ſunt Angeli. Tertio validus
eſt Spiritus ſanctus, & vehemens in
temporalium renuntiatione. Unde ſe-
quitur: *Tamquam advenientis ſpiritus*
Pſalm. 47 *vehementis*. Pſalmus: In ſpiritu vehe-
menti conteres naves Tharſis, id eſt,
vehicula temporalium, quibus ſæcu-
lares in maribus mundi tamquam na-
Sap. 5 vibus innituntur: Tranſierunt omnia
tamquam umbra, & tamquam nun-
tius præcurrens, & tamquam navis,
quæ pertranſit fluctuantem aquam.
Nota quod dicit tranſierunt. Augu-
ſtinus: Nonne omnia fumus, & ven-
tus, nonne omnia tranſeunt, & cur-
runt? Væ his qui adhæſerunt tran-
ſeuntibus, quoniam ſimul tranſeunt.
Tharſis exploratio gaudii interpre-
tatur. Stulti enim gaudium in tem- Sap. 1
poralibus quærunt: Venite fruamur
bonis, quæ ſunt, & cetera. Na-
ves ergo Tharſis in ſpiritu vehe-
menti conteruntur, quando tempo-
ralia inſtinctu Spiritus ſancti contem-
nuntur. Quarto repletivus eſt Spi-
ritus ſanctus in bona opinione. Un-
de additur. *Replevit totam domum*.
B Cum enim poſtea dicatur; Repleti
ſunt omnes Spiritu ſancto, illa re-
pletio ad virtutes, & dona: iſtius
vero domus repletio ad bonam fa-
mam pertinet: Domus repleta eſt Joan. 12
ex odore unguenti. In odore bo-
na opinio ſignificatur: Chriſti bo- 2 Cor. 2
nus odor ſumus Domini. Domus
ergo impletur, quando clauſtrum,
vel eccleſia bona opinione reſpergi-
tur. Econtrario alii replent domum
fœtore infamiæ: Ecce jam fœtet, Joan. 11
&c. Quinto linguoſus eſt Spiritus
ſanctus in prædicatione. Unde ſe-
quitur: *Apparuerunt illis diſpertitæ lin-* 1 Cor. 13
guæ: Si linguis hominum loquar, &
angelorum, &c. Ibi oſtenditur quod
C neque prædicatio, neque aliquod bo-
num opus ſine charitate ſufficit. Be-
ne autem dicitur: diſpertitæ linguæ,
quia non uno modo ad omnes haben-
dus eſt ſermo. Nunc enim de pœna,
nunc de gloria, nunc autem de vitiis,
& virtutibus: & aliter infirmis, aliter
perfectis loquendum eſt: Rogamus vos 1 Theſſ. 5
fratres: corripite inquietos. Sexto
igneus eſt Spiritus ſanctus in dile-
ctione. Unde ſequitur: *Tamquam i-*
gnis. De quo igne dicitur: Ignis in Levit. 6
altari meo ſemper ardebit, id eſt,
in corde: Nonne cor noſtrum ardens, Luc. 24
&c. Iſte ardor eſt amor. Auguſtinus:
Bonum eſt hominibus, ut ardeant
ſancto igne, Deus, ut fœno conſum-
pto, ſplendeat pretium quod redemit
Chriſtus. Bene autem dicitur: Semper.
Om-

Digitized by Google

Prov. 17 Omni tempore diligit, qui amicus eſt: ligna ſunt exempla ſanctorum, vel ligna crucis: En colligo duo ligna. Talibus lignis invitatur amoris ignis. Septimo quietus eſt Spiritus ſanctus in contemplatione. Unde: *Seditque ſupra ſingulos eorum*. Sedet enim, id eſt, ſedentes nos facit per quietem contemplationis: Sedebit ſolitarius & tacebit, &c. poteſt tamen & melius in ſeſſione Spiritus ſanctus ſignificari, quod ipſe ſit manſionarius in perſeverantibus. Pſalmus: Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam.

3 Reg. 17

Thren. 3

Pſalm. 64

SERMO VI.

Act. 2

Factus eſt repente de cœlo ſonus, &c. Supra dictæ ſeptem Spiritus ſancti operationes ſignificari poſſunt in ſeptennario ſanctorum in Evangelio, in quibus evidenter, & notabiliter Spiritum ſanctum inveniemus, videlicet in Eliſabeth, in Zacharia, in Joanne, in Simeone, in Diſcipulis, in Maria, in Chriſto. Repentinus eſt Spiritus ſanctus in converſione, hoc in Eliſabeth ſignatum eſt: Factum eſt ut audivit ſalutationem Mariæ Eliſabeth, exultavit infans in utero ejus. Eliſabeth repleta eſt Spiritu ſancto ſalutante Maria. Spiritu ſancto repletur quicumque præveniente gratia convertitur. Tria autem hic conſideranda ſunt. Salutat Maria, exultat Joannes, repletur Eliſabeth. Maria prævenientem gratiam, qua primo illuminamur, ſignificat. Interpretatur enim illuminatrix. Joannes autem voluntatem ſignificat. Interpretatur enim in quo eſt gratia. Cum ergo Maria, id eſt, gratia præveniens ſalutat, & tunc in utero, anima, Joannes, id eſt, voluntas conſentiendo exultat. Eliſabeth vero repletur, quando gratia ſubſequens ad efficaciter operandum habetur. Auguſtinus: Noſtrum eſt velle. Sed voluntas ipſa admonetur ut ſurgat, & ſanatur ut valeat, & dilatatur ut capiat, & impletur ut habeat. Sonorus eſt Spiritus ſanctus in laude, & oratione, & confeſſione. Hoc in Zacharia ſignatur: Zacharias pater ejus impletus eſt de Spiritu ſancto, & prophetavit, dicens: Benedictus Dominus Deus Iſrael, &c. Attende in his verbis, videlicet quis eſſe, quid habere, quid agere debeat, qui per Spiritum ſanctum ſonorus eſſe deſiderat. Debet enim eſſe Zacharias opere, debet habere Spiritum ſanctum in corde, debet gratias agere, & benedicere ore. Ut ergo per gratiam ſonorus fias, ſis per juſtitiam in opere Zacharias: Erant autem ambo juſti, &c. Item validus eſt Spiritus ſanctus in temporalium renuntiatione, hoc in Joanne ſignificatur: Spiritu ſancto replebitur adhuc ex utero matris ſuæ: Bonum eſt viro, cum portaverit, & cet. Joannes, forma eſt ſæculum & temporalia relinquentium, in tribus: In ciborum & potus parcitate: Vinum & ſiceram non bibet, comedebat etiam locuſtas, & mel ſilveſtre. In veſtimentorum vilitate & aſperitate: Erat Joannes veſtitus pilis camelorum, & cet. In ſolitudinis raritate: Erat in deſerto uſque ad diem oſtenſionis ſuæ ad Iſrael. Item repletus eſt Spiritu ſancto in bona opinione, hoc in Simeone ſignatur: Homo iſte juſtus & timoratus expectans conſolationem Iſrael, & cet. & erat in eo. Ecce quam ſanctæ opinionis fuit iſte ſenex. Sed heu hodie de ſenibus dici poteſt illud: Iniquitas egreſſa eſt de Babylone a ſenioribus, &c. Talium ergo opinio fœtida. Simeonis autem, & ſimilium odorifera eſt. Gregorius: Virtutes proficientium in notitia ceterorum, quaſi ſuavitates fragrant odorum. In tribus autem debet eſſe bonæ famæ, in eo quod ſit juſtus, timoratus, pius. Pietas enim oſtenditur in hoc, quod expectabat redemptionem aliorum. Juſtus ſit, hoc ad ſeipſum, timoratus ad Dominum, pius ad proximum. Item linguoſus eſt Spiritus ſanctus in prædicatione, hoc innuitur, cum dicitur, quod apparuerunt illis diſpertitæ linguæ, hoc ſignificatur in diſcipulis, quibus evi-

Luc. 1

Ibidem.

Ibidem.

Thren. 3

Luc. 1

Matt. 3

Luc. 1

Luc. 2

Dan. 13

Digitized by Google

denter in Evangelio invenimus Spiritum ſanctum promiſſum, immo datum. Datus eſt enim ante paſſionem: Convocatis vero duodecim diſcipulis ſuis dedit poteſtatem immundorum ſpirituum. (*Mat. 10*) Item poſt reſurrectionem: Inſufflavit & dixit: Accipite Spiritum ſanctum. (*Joan. 20*) Item poſt Aſcenſionem: Repleti ſunt omnes Spiritu ſancto, & cœperunt loqui. (*Act. 2*) Primo ergo datus eſt eis ad miraculorum operationem. Secundo ad peccatorum remiſſionem. Tertio ad veritatis inſtructionem. Item igneus eſt Spiritus ſanctus in dilectione, hoc ſignificatur in Maria: Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & cet. uſque *Filius Dei*. (*Luc. 1*) Quis umquam ardentius dilexit quam Maria? Quæ etiam virtus Jeſum, id eſt, ſalutem parit ubi charitas. In prædictis nota de Spiritus ſancti ſuperventione, de Mariæ obumbratione, de Filii Dei generatione. In his enim ſignificatur, quod anima, cui Spiritus ſancti charitas ſuperveniens datur, ipſa contra æſtum vitiorum obumbratur, a partu ſalutis æternæ fœcundatur. Item manſionarius eſt Spiritus ſanctus in perſeverantiæ duratione, hoc ſignificatur in Chriſto, de quo: Vidi Spiritum deſcendentem, quaſi columbam de cœlo, & manentem ſuper eum. (*Joan. 1*) In quibus verbis tria oſtenduntur, quæ maxime ad perſeverantiam in bonis operibus neceſſaria ſunt, humilitas, mititas, ſtabilitas, humilitas in proſperitate. Unde dicit: Spiritum deſcendentem non aſcendentem. Mititas in adverſitate, unde dicit: Quaſi columbam, in qua manſuetudo ſignificatur. Stabilitas in voluntate. Unde ait: Et manentem ſuper eum.

SERMO VII.

(*Joan. 14*) Paraclitus autem Spiritus ſanctus, quem mittit pater in nomine meo, &c.* O quam maxima miſſio! Magnus eſt qui mittitur, magnus a quo mittitur, magnus cujus nomine mittitur. Ecce amicum tuum reputas, A qui tibi ſcutellam, ſeu vas eſcarium, vel vinum ſuum in quadam magna curia mittit. Quantus ergo amicus ille, qui olim filium ſuum, & nunc Spiritum ſanctum mittit. Mittitur ergo Spiritus ſanctus ad oſtendendam veritatem, ad arguendam iniquitatem, ad attendendam voluntatem, ad faciendam ſecuritatem. De primo, nota quod de agno tamquam occiſo dicitur, quod habebat oculos ſeptem, (*Apoc. 5*) qui ſunt ſeptem Spiritus Dei miſſi in omnem terram. O quam magnum eſſet, qui nobis in ſignum dilectionis unum oculum mitteret. Et ecce noſter agnus nobis ſeptem oculos, ideſt ſeptem dona Spiritus ſancti mittit, B quibus videre poſſumus veritatem, & omnia ad ſalutem neceſſaria. Unde dicitur hic: *Paraclitus autem Spiritus ſanctus*, &c. Dona Spiritus ſancti oculi nobis ſunt ad cognoſcendum, cornua vero ad defendendum animam. O Domine mitte nobis ſeptem oculos iſtos agni contra ſeptem oculos diaboli, de quibus dicitur: Datus inſipientis non erit utilis tibi, oculi enim illius ſeptemplices ſunt. (*Eccl. 20*) Exigua dabit, & multa improperabit, diabolus inſipiens eſt ad bonum, & ſagaciſſimus ad malum. Iſte inſipiens quidquid tibi dat, per rapinam, per uſuram & quamcumque injuſtam acquiſitionem, ideo tibi dat, ut ipſum adores: Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens (*Matth. 4*) C adoraveris me, hujus datus non erit tibi utilis. Exigua enim dat in mundo, & multa improperat in inferno. Exigua in delectatione, multa in punitione. Gregorius: Momentaneum eſt quod delectat, æternum quod cruciat. Oculi diaboli ſunt ſubtilitates & aſtutiæ, quibus animabus inſidiatur per ſeptem vitia capitalia, & ideo ſeptemplices dicuntur. De ſecundo: Si non abiero, paraclitus non veniet ad vos, &c. (*Joan. 16*) Cum autem venerit ille, arguet mundum de peccato, &c. Miſit Dominus Spiritum ſanctum contra mundum ad arguendum, ſicut ſagitta mittitur contra hoſtem ad feriendum. Unde: A voce equitis, & mittentis ſagittam fugit omnis civitas. Mundus eſt

Matth. 22 eſt quædam civitas, de qua : Miſſis exercitibus ſuis, id eſt angelis, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum ſuccendit, hoc fiet in die judicii, quando cremabitur mundus : hæc autem civitas fugere debet ad cavernam pœnitentiæ, vel ad urbes refugii, ſcilicet ad religionem, vel ad aliquem ſtatum ſalutis. Unde Bernardus: Convolate ad urbes refugii, ubi poſſitis & de præteritis agere pœnitentiam, & de præſentibus obtinere gratiam, & futuram gloriam feliciter præſtolari : fugere autem debet homo propter duo, propter vocem & ſagittam. Eques Chriſtus eſt, cujus equus eſt Eccleſia, vel quilibet fidelis, qui tribulatione & carnis caſtigatione, quaſi calcaribus ſtimulantur, ut equus ad currendum, & provocandum in pugnam : Ego autem ſic curro non quaſi in incertum, ſic pugno non quaſi aerem verberans, ſed caſtigo corpus meum, &c. O quot equos diabolus aufert Deo ſæpe? Vox eſt prædicatio, quam Chriſtus per ſe, vel per prædicatores emittit. Pſalm. A voce tonitrui tui formidabunt. Sagitta autem eſt inſtinctus Spiritus ſancti. Fruſtra enim vox doctrinæ extra terreret, niſi Spiritus ſanctus intus cor in contritione ad modum ſagittæ vulneraret. Utinam hæc ſagitta numquam exeat de cordibus noſtris. Tres ſunt autem ſpirituales ſagittæ, quas mittere ſolet Chriſtus videlicet timoris, doloris, amoris : timor pœnam, dolor culpam, amor gloriam reſpicit. De his poteſt accipi quod ait Jonathas, qui Chriſtum ſignificat : Tres ergo ſagittas igneas mittam. Sed heu contra igneas ſagittas Spiritus ſancti ſunt igneæ ſagittæ ſpiritus maligni : In omnibus ſumentes ſcutum fidei. Sagitta enim diaboli mala lingua eſt : Sagitta vulnerans lingua eorum.

A B C (margin letters)

1 Cor. 9; Pſalm. 103; 1 Reg. 20; Epheſ. 6; Jer. 9

SERMO VIII.

Joan. 14 *Paraclitus autem Spiritus ſanctus, quem mittet Pater in nomine meo.* Quod hodie de tertio & quarto membro dimiſimus, compleamus. De tertio: Ignem veni mittere in terram, &c. Ignis iſte Spiritus ſanctus eſt, qui nos ad bonum accendit. Vidi quandoque ignem de ſole capi in vitro lucido aqua impleto. Ita fit in baptiſmo: Unde bene dicitur : Vidi tamquam mare vitreum mixtum igne, &c. Intelligi poteſt mare vitreum, vitreum vas continens aquas ſicut mare æneum : dicebatur vas æneum. Mare ergo vitreum ſignificat baptiſmum. Sicut enim per vitrum radius ſolis, ita per baptiſmum lumen gratiæ diffunditur in domum Eccleſiæ, vel credentis animæ. Item ſicut vitrum cito frangitur, ſed non cito reparatur, ita medicina baptiſmalis. Ignis autem commixtus mari vitreo ſignificat virtutem Spiritus ſancti, qua purgatur in baptiſmo anima. Sol autem a quo ignis iſte concipitur Chriſtus eſt, de quo: Tempus affuit quo ſol refulſit, qui prius erat in nubilo, & accenſus eſt ignis magnus, hoc autem factum eſt quando ſacrificium ſecundum juſſum Nehemiæ aſpergebatur, aqua craſſa : hoc modo fit ſacrificium Deo in baptiſmo, ubi aqua baptiſmi craſſa per gratiam Spiritus ſancti purgans animam in Chriſto accenditur. Cujuſcumque vitrum fractum eſt, illi ignis Spiritus ſancti extinctus eſt : oportet ergo iſtum ignem ferro duræ pœnitentiæ, quaſi excutere de lapideo corde : De lapidibus ignitis igne concepto obtulerunt ſacrificia. Sed dicis : Heu non poſſum iſtum ignem excutere, verum eſt molli caſeo, ex colliſione autem duri ad durum, ſcilicet duræ pœnitentiæ ad durum cor ignis concipi poteſt. Ergo cor durum eſt, quo nulla caſtigatio, nulla comminationum, & terrorum colliſio unam ſcintillam Spiritus ſanctus poteſt generare. De quarto: Cum venerit paraclitus, quem ego mittam, &c. *uſque* ille teſtimonium perhibebit de me. Teſtimonio ſuo nobis Spiritus ſanctus facit fidem, & ſecuritatem, quod Chriſtus verus Deus eſt, quod fides noſtra de Chriſto vera eſt, & la-

Luc. 12; Exemplum; Apoc. 15; 2 Mac. 1; 2 Mach. 10; Joan. 15

Digitized by Google

labores noſtri pro Chriſto aſſumpti non fraudabuntur, promiſſa hereditate cœleſti, ſicut teſtimonium ſigilli, vel pignoris fidem, & ſecuritatem ſolet facere, ſic Spiritus ſanctus. Spiritus enim ſanctus, quaſi ſigillum & pignus eſt nobis: Signati eſtis Spiritu promiſſionis ſancto, qui eſt pignus hereditatis noſtræ, ſi Spiritu ſancto ſignificamur. Spiritus ſanctus ergo ſigillum eſt. De hereditate ergo æterna non timeamus, qui pignus & ſigillum Spiritus ſancti pro ipſa tenemus. Litteræ ergo hujuſmodi ſigilo munitæ ſunt bonæ conſcientiæ, in quibus omnia bona opera, & verba, & deſideria noſtra ſcripta ſunt. Sed ſicut littera ſine ſigillo, ſic ſunt omnia bona opera ſine charitate, qua corda noſtra ſigillat Spiritus Sanctus. De hoc ſignificatum eſt, ubi legitur quando per litteras ſignata annulo regis vita data eſt Judæis, qui per litteras veteres Aman interfici debebant. Litteræ Aman, id eſt, litteræ diaboli, ſunt malæ conſcientiæ, in quibus omnia opera, & verba, & deſideria mala ſcripta ſunt. Sigillum autem diaboli obſtinatio eſt, litteræ autem Aſſueri litteræ ſunt Chriſti conſcientiæ bonæ. Cum autem Spiritus Sanctus digitus Dei dicatur, annullus hujus digiti, donum eſt Spiritus ſancti, quo omnes noſtra ſigillatur. Hæ litteræ & Dei, & diaboli in morte cujuslibet aperientur, & maxime in judicio: Judicium ſedit &, libri aperti ſunt. O quo modo ſigillum tunc judex examinabit cujus ſit? Cujus eſt imago hæc, & ſuperſcriptio. Item teſtimonium pignoris eſt nobis Spiritus ſanctus. Quidquid enim facimus ſuper hoc pignus, Domino mutuamus: Fœneratur Domino, qui miſeretur pauperis. Mutuemus ei, pro minimo enim merito recipiemus plus in cœlo quam ſi pro uno denario mille marchas reciperemus in mundo. Stulti autem Judæi hoc pignus recipere noluerunt. Tu autem Chriſtiane, quamdiu hoc pignus habes in arca cordis, ne timeas de bonis tuis Domino accommodatis, pro hereditate æterna. Ait Auguſtinus: Non dimittit pignus ſuum: ſi enim nos non amaret, talia pignora non daret.

Epheſ. 1 — *Eſther 8* — *Luc. 11* — *Dan. 7* — *Matt. 22* — *Prov. 19*

SERMO IX.

SPiritus Dominus ornavit cælos. Summus artifex Spiritus ſanctus volens in Apoſtolicis vaſis cœleſte manna, & divinum aroma nominis Chriſti recondere. Primus eos in Pentecoſtes cœleſtibus refulgentiis pulchriformiter adornavit, hoc autem beneficium ſibi præditum Eccleſia recolit hodierna die refulgentiis inter cetera in verbo propoſito, cum dicit: *Spiritus Domini ornavit cælos*. In quo quidem verbo deſcribitur hodiernum beneficium, quantum ad triplicem ordinatam comparationem. Primo quantum ad principium effectivum in perſonali nominatione. Secundo quantum ad ſubjectum receptivum in convenienti repreſentatione. Tertio quantum ad actum intermedium in ſingulari comparatione. Primo ergo deſcribitur hodiernum beneficium, quantum ad principium effectivum, in perſonali nominatione, cum dicit; *Spiritus Domini*. Secundo quantum ad ſubjectum receptivum, in convenienti repreſentatione, cum ſubdit: *Cælos*. Per cœlos namque convenienter deſignantur, ſive repræſentantur Apoſtoli, ratione aliquarum proprietatum nobilium. Tertio quantum ad actum intermedium, in ſingulari comparatione, cum ſubinfert: *Ornavit*. Singulariter enim, & excellenter fuerunt Apoſtoli virtutibus & donis cœleſtibus adornati.

Job 26

Dicit ergo: *Spiritus Domini*, ubi deſcribitur hodiernum beneficium, quantum ad principium effectivum. Habet autem Spiritus ſanctus in ſe tres proprietates, ſecundum quas eſt principium, & cauſa triplicis doni. In quo totum hodiernum beneficium radicaliter conſiſtit. Nam primo eſt in Spiritu ſancto infallibilis veritas. Secundo liberalis charitas. Tertio inſeparabilis poteſtas. Primo quia in ipſo

Tres Spiritus ſancti proprietates.

ipſo eſt ſumma veritas, ideo ab ipſo procedit ſplendor fidelis intelligentiæ illuminantis cognitivam. Secundo quia Spiritus ſanctus eſt charitas ſumma, ideo ab ipſo procedit amor utilis benevolentiæ, rectificantis affectivam. Tertio quia in Spiritu ſancto eſt ſumma poteſtas, ideo ab ipſo procedit vigor virilis conſtantiæ, roborantis effectivam, & hæc tria ſunt neceſſaria ad ſalutem omni conditioni, ſexui, & ætati. Nam nullus adultus eſt in ſtatu ſalutis, niſi habeat fidelem intelligentiam in intellectu, charitativam benevolentiam in affectu, & finalem conſtantiam in effectu. Et hæc tria per quæ aſſimilatur homo beatæ Trinitati ab ipſo fontaliſſimo principio in Apoſtolica vaſa hodierna die primitus defluxerunt, quæ quidem opponuntur tribus malis, quæ incurrimus ratione primi peccati, videlicet: Tenebroſitatem ignorantiæ. Malignitatem invidiæ. Et debilitatem impotentiæ. Primo quia in Spiritu ſancto eſt infallibilis veritas, ideo operatur claritatem veritatis intelligentiæ in intellectu contra tenebroſitatem ignorantiæ. Unde: *Joan. 16* Cum autem venerit ille ſpiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Hodierna namque die ſummus & fontaliſſimus doctor Spiritus ſanctus veniens in Apoſtolos juxta promiſſionem Chriſti, ita perfecte & excellenter primitivo radio veritatis illuſtravit, ut eorum intellectus omni imagine & ſimilitudine deiformitatis, & intelligibili ſuperna gratia adjutus, puriſſimo aſpectu ſicut poſſibile eſt ad notitiam, & ſpeculationem divinitatis elevaretur. Nonne altiſſima erat hodierna die intelligentia prædicantium Chriſtum, & verbis planis eſſe filium Dei, & a mortuis reſurrexiſſe, quod Prophetæ prædixerunt, aut verbis obſcuris, & metaphoricis parabolis, atque ænigmaticis figuris. Quis enim quæſo veſtrum docuit eos talia dicere ita plane, & evidenter. Numquid ars piſcatoria, aut caro, aut ſanguis? Non certe. Sed Spiritus Patris cæleſtis, qui loquebatur in

A eis. Iſti ergo certitudini veritatis Spiritus ſancti eſt indubitanter credendum, non fabulis vetularum, non ſophiſmatibus philoſophorum, nec illuſionibus magorum, eo quod ille doctor eſt adeo peritus, & omni facultate antiquiſſima experientia approbativus, ut nullus poſſit contradicere ſibi in aliqua doctrina, nec repulſam pati ab aliquo, ſive reduci ad metam redargutionis, quia non poteſt fallere, nec falli. Secundo quia in Spiritu ſancto eſt liberalis, ſive invincibilis charitas: ideo operatur latitudinem utilis benevolentiæ in affectu, contra malignitatem invidiæ. Unde dicitur: Charitas Dei diffuſa *Rom. 5* B eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis. Diffunditur autem charitas in cor noſtrum, quando amor non ſolum ex ſuperiori ſuperficie, ſed ex intimis medullis cordis procedens dilatat affectum mundum: diffuſa fuit charitas Apoſtolorum, qui pro ſalute omnium electorum animas ſuas morti cum deſiderio tradiderunt. Sed quoniam abundavit iniquitas refriguit ſive tepuit charitas multorum: ideo Apoſtolus hortatur nos ad fervorem mutuæ dilectionis cum dicit: Charitate *Rom. 12* infirmitatis invicem diligentes, honore invicem prævenientes, ſolicitudine non pigri, ſpiritu ferventes, Domino ſervientes. Tertio quia C in Spiritu ſancto eſt inſuperabilis poteſtas, ideo operatur facultatem vigoris, & conſtantiæ in effectu, contra debilitatem impotentiæ. Unde: Accipietis virtutem ſupervenientis Spiritus ſancti in vos, ut eritis mihi teſtes. Dominus noſter Jeſus Chriſtus mittens Apoſtolos pugnaturos contra violentiam tyrannorum, & aſtutiam dæmonum, voluit eos primo donis, ſive armis ſpiritualibus munire, & virtute Spiritus ſancti corroborare. Et propter hoc dicitur in Pſal. Spiritus oris ejus omnis virtus *Pſal. 32* eorum. Unde Greg. *Greg. hom. 30 in Ev.* Cœlorum virtus de ſpiritu ſumpta eſt, quia mundi hujus poteſtatibus contraire non præſumerent, niſi eos Spiritus ſancti for-

Digitized by Google

fortitudo ſolidaſſet. Secundo deſcribitur illud beneficium, quantum ad ſubjectum receptivum, cum ſubdit: *Cælos*. Per cœlos namque (metaphorice loquendo) ratione convenientiæ, & ſimilitudinis in effectu Apoſtoli deſignantur. Nam primo cœli habent ſpectabilem refulgentiam luminum. Secundo habent efficacem influentiarum redundantiam. Tertio terribilem ſignorum, & prodigiorum reſonantiam. Apoſtoli namque primo habent efficacem redundantiam bonorum documentorum in prædicatione, & hoc in ſignum perſpicacitatis intelligentiæ. Unde in Pſal. Terra mota eſt, etenim cœli diſtillaverunt a facie Dei Sinai. Hodierna namque die terra, id eſt, terreni & peccatores, mota eſt ad pœnitentiam, quia cœli, id eſt, Apoſtoli diſtillaverunt rorem divinorum eloquiorum, & hoc a facie Dei, quia non a ſeipſis, ſed a Deo habuerunt a quo omne bonum, & iſta expoſitio elicitur ex Gloſſa. Similiter alibi dicitur in Pſalm. Cœli enarrant gloriam Dei, æternam ſine inceptione & terminatione, in incarnatione. Magnam ſine diminutione in paſſione. Et ſuaviſſimam ſine faſtiditione in Spiritus ſancti miſſione. Secundo habuerunt ſpectabilem refulgentiam morum, & exemplorum in converſatione, & hoc in ſignum charitatis & benevolentiæ. Unde: Ego feci in cœlis, ut oriretur lumen indeficiens. Honeſta converſatio Apoſtolorum nomine cœleſtis boni refulgentis appellatur, eo quod ſicut lumen cæleſte eſt ab omni fæculentia impermixtum, & terreſtreitate ſeparatum, ut per hoc clarius illuminet univerſum: ſic cœleſtis converſatio Apoſtolorum erat ab ardore libidinis, & fœtore carnalitatis ſequeſtrata. Et propter hoc faciliter peccatores, & tenebroſos ad amorem Dei, & lumen fidei attrahebant, eo quod plus movet exemplum quam verbum. Nam ex aſſuetudine viſionis viri ſancti uſu locutionis, & exemplo operis, accipit homo ut accendatur ad amorem bonitatis, & illuminetur lumine veritatis. Et propter hoc poteſt dici de eis illud: Conſpice cœlum, id eſt, Apoſtolicum cœtum, & numera ſtellas ejus, id eſt, gratias ſeptiformes, dona & beatitudines, quibus lucebant tamquam luminaria in mundo, exemplum vitæ continentes, & videbis rationabiliter quod inſufficiens ſit quilibet mortalis homo ad enarrandum. Tertio habuerunt terribilem reſonantiam miraculorum & prodigiorum in operatione, & hoc in ſignum virtuoſitatis & conſtantiæ. Unde in Pſalmis: Inclina cœlos tuos, & deſcende: tange montes, & fumigabunt. Fulgura, & coruſcationes, & diſſipabis eos. Inclina cœlos tuos, id eſt, contemplativos, & cæleſtes viros ad homines terrenos, per prædicationem. Et deſcende per illuminantis gratiæ cohabitationem. Tange montes, id eſt ſuperbos, incutiendo eis timorem filialis reverentiæ. Et fumigabunt per lacrymoſam contritionem, ut excæcationes, & omnes vapores vitioſi auferantur, & tunc fulgura, & coruſcationes ſignorum, & prodigiorum ad prædicationis Evangelicæ confirmationem, ut quos efficacia verbi non movet, miracula confirment, & quos prædicatio ad fidem non movet, ſaltem ipſa prodigia excitent, quia per hoc diſſipabis eos ſpirituali, & felici diſſipatione, quantum ad vitia, & peccata, non ut pereant, ſed ut vitam gratiæ recuperent.

Tertio deſcribitur præſens beneficium, quantum ad actum intermedium, in ſingulari operatione, cum ſubinfert: *Ornavit*. Excellenter enim, & ſignanter ornavit Apoſtolos triplici ornamento. Primo ornamento copioſitatis gratiæ, quantum ad indeficientiam ſuffragiorum. Secundo ornamento dignitatis prælaturæ, quantum ad providentiam ſubditorum. Tertio ornamento deformitatis gloriæ, quantum ad excellentiam præmiorum. Primo ornavit eos ornamento copioſitatis gratiæ, quantum ad indeficientiam ſuffragiorum. Unde: Ornavit in æternum opera illorum,

Pſal. 67 — Pſalm. 18 — Eccl. 24 — Gen. 15 — Pſalm. 143 — Apoſtoli triplici ornamento ornati. — Eccl. 16

rum, nec eſurierunt, nec laboraverunt, & non deſtiterunt a ſuis laboribus. Dicitur pro tanto quod Deus ornavit in æternum opera illorum virtuoſa Apoſtolorum, eo quod indeficientiam, & contiuam influentiam, quam habent in Eccleſia militanti, propter ſuffragia meritorum magnus honor, & reverentia eis a populo Chriſtiano exhibetur: nec eſurient, eo quod tanta copioſitate gratiæ fuerunt impleti, ut non ſolum eos ſacrarent, ſed etiam in alios redundarent. Et propter hoc mater Eccleſia, quod deeſt filiis ſuis, ſupplebit de paterno theſauro meritorum, quia non deſtiterunt patres eorum Apoſtoli a virtuoſis operibus ſuis, quantum ad efficaciam ſuffragiorum. Secundo ornavit eos ornamento dignitatis prælaturæ, quantum ad præſidentiam ſubditorum. Unde impletum eſt in quolibet iſtorum illud: Rectorem te poſuerunt, noli extolli, & ſequitur: Ornamentum gratiæ accipies, coronam & dignitatem congregationis conſequeris. Quia Apoſtoli non extollebantur in ſuperbiam, licet eſſent poſiti rectores totius orbis a Spiritu ſancto, immo quilibet eorum erat quaſi unus ex ſubditis: ideo acceperunt ornamentum gratiæ gratum facientis, & ad eorum promotionem, & ſalutem conſecuti ſunt coronam principatus, & dignitatem congregationis. Quorum dignitas, & principatus prætenderunt ab altitudine cœli, uſque ad profunditatem inferni: habet enim poteſtatem claudendi cœlum, & ligandi atque ſolvendi animas hominum, calcandi ſuper ſerpentes & ſcorpiones, & reprimendi ſpiritus immundos: quia eorum linguæ (quaſi claves cæleſtes) januas cœli claudunt, & reſerant, & eorum præcepto ſubditur ſalus, & languor omnium: & etiam ipſi ſpiritus immundi, quod eſt indicium maximæ poteſtatis & dignitatis. Tertio ornavit eos ornamento fortitudinis gloriæ quantum ad excellentiam præmiorum, & propter hoc convenit cuilibet eorum illud: Corona aurea ſuper caput

Eccli. 32

Ioan. 20

Eccli. 45

A ejus, expreſſa ſigno ſanctitatis, gloriæ, & honoris, & deſiderio oculorum ornata. Per coronam auream poſitam ſuper caput cujuslibet Apoſtoli, inquantum eſt expreſſa ſigno ſanctitatis, gloria, & honore præmii, intelligitur ornamentum, ſive prima ſtola animæ. Sed in quantum deſiderio oculorum ornata, intelligitur ſecunda ſtola corporis. Stola prima, ſive ornamentum animæ conſiſtit in triplici dote. Scilicet viſionis claræ, tentionis ſecuræ, & firmitatis quietæ. Secunda vero ſtola, ſive ornamentum corporis conſiſtit in quadruplici dote. Scilicet agilitatis, claritatis, ſubtilitatis & impaſſibilitatis. Unde Auguſtinus de Civitate Dei: A corporibus electorum amovebitur omnis deformitas, omnis tarditas, omnis infirmitas, omnis corruptio. Quod adimplebitur quando corona humilitatis noſtræ erit gloria circumdata, & deſiderio oculorum ornata, eo quod oculos intuentium delectabunt. Et omnes dotes excellenter, & ſingulariter habebunt Apoſtoli. Rogemus ergo, &c.

Triplex animæ dos

Quadrupl. corporis dos.

B Cap. 10 in fine tom. 5

SERMO X.

O *Quam bonus & ſuavis eſt Domine ſpiritus tuus in omnibus!* Ut videamus bonitatem, & ſuavitatem hujus ſpiritus in nobis, ſcire debemus quod per hunc ſpiritum habemus veniam peccatorum, victoriam de inimico, gratiam donorum, gloriam præmiorum. De primo: Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris, & ab univerſis idolis: & dabo vobis cor novum, & ſpiritum novum ponam in medio veſtri, id eſt, venia peccatorum in hac mundatione conſiſtit. Hæc autem mundatio per aquam & ſpiritum non ſolum fit in baptiſmo, ſed etiam in contritione, per aquam lacrymarum, & ſpiritum cor compungentem. Pſal. Cor mundum crea, &c. Specialiter autem duo tangit, a quibus mundari debemus. Videlicet ab inquinamentis

Sap. 12

C

Ezec. 36

Pſal. 50

2 Cor. 7 tis luxuriæ: Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & ſpiritus, perficientes ſanctificationem in timore Domini. Item ab idolis avaritiæ.
1 Cor. 5 Ephes. 5 Omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, &c. O avare, quare non es avarus hereditatis æternæ potius, quam terrenæ? Auguſtinus: Ecce accenditur avaritia noſtra, argentum incertum cum fine vitam æternam deſiderans ſine fine. De ſecundo:
Jud. 14 Irruit in Samſon Spiritus Domini, & dilacerat leonem. Nota hiſtoriam quo modo Samſoni, cum ad vineam veniſſet, leo occurrit. Hæc vinea vel pœnitentiam, vel religionem ſignat, vel quamlibet bonam vitam, cujus flores virtutum odorem
Cant. 2 bonæ oppoſitionis reddunt: Vineæ florentes odorem ſuum dederunt. In hac vinea carnales, & delicioſi, & anhelitus detractionis, fœtidæ ſunt
Ibidem. 1 Petr. 5 vulpes: Capite nobis vulpes. Leo ſævus, & rugiens diabolus eſt: Adverſarius veſter diabolus tamquam leo rugiens, & cetera. Hic occurrit ad vineam accedenti bonæ vitæ. Juxta
Eccl. 2 illud: Fili accedens ad ſervitutem Dei, ſta in juſtitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Sed Spiritu ſancto irruente in nos, hortamur & confirmamur. Pſal-
Pſalm. 50 miſta: Spiritu pincipali confirma me. Et ſic leonem vincimus. Hic eſt Spiritus ſanctus, quo duce Dominus in deſertum ducitur, nec ab
Matth. 4 accedente tentatore vincitur, ſicut dicitur. Nota ergo quod hæc vinea ad quam venit Samſon, deſertum ſignificat, in quo fuit dominus, ſed leo inventus juxta vineam tentatorem, id eſt diabolum, qui Chriſtum tentavit, ſed in vanum, quia non potuit prævalere. De tertio:
Iſa. 11 Egredietur virga &c. *uſque* & requieſcet ſemper eum ſpiritus Domini, &c. ubi hujus ſpiritus dona enumerantur. In virga rectitudo fidei, in flore bona voluntas ſignificatur. Joannes Chryſoſt. Voluntates bonæ ſic ſuaves ſunt apud Deum, quemadmodum odoriferi flores. Unde virga
Num. 17 Aaron florem & fructum ſimul ha-

A buit, quia in rectitudine fidei flos bonæ voluntatis non eſt ſine fructu boni operis. Sicut autem ſine ſolis operatione flos fructum non poteſt producere, ſic nec voluntas ſine Spiritu ſancto fructum ullum, de quo: Fructus autem Spiritus ſancti eſt cha- Gal. 5
ritas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, manſuetudo, fides, ſpes, modeſtia, continentia, caſtitas. Unde bene de flore iſto dicitur: Requieſcet ſuper eum Spiritus Domini. De quarto effectu Spiritus ſancti in nobis: Non Rom. 14
eſt regnum Dei eſca, & potus, ſed juſtitia, & pax & gaudium in Spiritu ſancto. Ecce qualis eſt Spiritus ſan-
B ctus in animabus bonorum. Quid enim in corpore operetur ad glorificationem noſtram, idem ſpiritus dicitur: A quatuor ventis veni ſpiritus & inſuffla ſuper interfectos, & reviviſcant. Ezech. 37
A quatuor ventis veniet corpora ſuſcitare, id eſt, quatuor dotibus veniet corpora grorificare. In iſto effectu ſpiritus gloria præmiorum maxime bonus eſt in nobis Spiritus ſanctus. Pſalmus: Spiritus tuus bo- Pſalm. 142
nus deducet me in terram rectam. ſcil. viventium. Secundum hos quatuor effectus in quibus bonitas & ſuavitas Spiritus ſancti manifeſtatur, invenimus Spiritum ſanctum in Evangelio ſignificari per aquam, per digitum, per ignem, per unguentum.
C Per aquam: Flumina de ventre ejus Joan. 7
fluent aquæ vivæ. Hoc autem dixit de Spiritu, &c. Item per digitum. Si in digito Dei, &c. Item per ignem: Luc. 11
Ignem veni mittere, &c. Item per Ibidem.
unguentum: Spiritus Domini ſuper Iſa. 61
me, eo quod unxerit me. Adapta Luc. 4
ſingula ſingulis. Spiritus enim ſanctus eſt aqua mundans, per veniam peccatorum; digitus eiiciens, per victoriam inimicorum: ignis accendens per gratiam donorum: unguentum conſecrans, ad regna cœlorum, ſive ad gloriam præmiorum. Unguntur enim reges ad regnandum. Unctio ergo Spiritus ſancti ſignum eſt futuri regni.

Digitized by Google

SERMO XI.

Sap. 12 O *Quam bonus, & ſuavis eſt Domine Spiritus tuus in nobis!* Vere bonus eſt Spiritus ſanctus in nobis. Bonus utique in peccatorum remiſſione, in virtutum collatione, in ſenſuum illuminatione, in animarum elevatione. Primo modo bonus eſt incipientibus, ſecundo proficientibus, tertio conſummantibus, quarto in pervenientibus. De primo dicitur hic: *O quam bonus*, &c. Quod autem iſtud de bonitate remiſſionis accipiatur, patet ex textu, ſic enim
Sap. 11 dicitur ibidem: Parcis autem omnibus, quoniam tua ſunt Domine, qui amas animas, & immediate additur. *O quam bonus & ſuavis*, &c. Suavitas Dei triplex eſt, ſcilicet naturalis, ſpiritualis, æternalis. Naturalis, patet in inanimatis, patet in vegetabilibus, patet magis in ſenſibilibus, patet maxime in rationabilibus, ſi quis diligenter in ſingulis contempletur. Sed multi iſta ſuavitate non utuntur, ſed abutuntur, & ideo vera ſapientia carent, de qua:
Job 28 Non invenietur in terra ſuaviter viventium. Item ſpiritualiter non ſolum eſt in remiſſione peccatorum, ſed etiam in unctione donorum: Muſcæ morientes perdunt ſuavitatem unguenti, id eſt, gratiæ Spiritus ſancti, de qua Aug. Suavis es Domine, con-
Eccl. 10 feſſio ſuavis eſt tibi gratia tua. Muſcæ volantes, pungentes, mel ſequentes, ſunt ſuperfluæ & curioſæ cogitationes, rancoſæ affectiones, carnales delectationes. O miſeri ecce muſcas corpori importunas abigimus diligenter, & muſcas animæ ſuſtinemus nocivas negligenter. Item æternaliter eſt in beatis abundanter. Pſal-
Pſalm. 144 mus: Memoriam abundantiæ ſuavitatis tuæ, &c. Bene dicit abundantia. Tanta enim æternæ ſuavitatis abundans eſt copia, quod etiam ad capiendam eam non ſufficiunt cordium noſtrorum vaſa. Anſelmus: Sic gaudebunt toto corde, tota mente, tota anima, ut ſufficiat plenitudine gaudiorum. Hujus abundantiæ

A vix ſcintillam capiunt etiam ſancti in hoc mundo, & tamen de ejus memoria eructant nobis mirabilia. De
ſecundo: Si vos, cum ſitis mali, no- Luc. 11
ſtris bona data dare filiis veſtris, quanto magis Pater de cœlo dabit ſpiritum bonum petentibus ſe? præmiſſa enim ſimilitudine de patre dante piſcem, ovum, panem, in quibus ſecundum Bedam fides, ſpes, charitas figurantur, concludit, dicens: Si ergo vos cum ſitis mali, &c. quanto magis pater veſter dabit ſpiritum bonum petentibus ſe? Manifeſta hac ſimilitudine innuit per ſpiritum bonum dari hoc datum in corde, in ore, in opere. Perpenditur in corde per dilectionem,
B in ore per confeſſionem, in opere per converſationem. Perpenditur in Rom. 5
corde per dilectionem: Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus veſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt in nobis. In quorumdam cordibus non eſt charitas diffuſa, ſed confuſa eſt ibi carnalitas. Perpenditur etiam hoc datum in ore per confeſſionem fidei & lau-
dis non tantum peccatorum: Dabitur Matt. 10
enim vobis in illa hora quid loquimini. Non enim vos eſtis qui loquamini, ſed ſpiritus patris veſtri, &c. Quoties ergo utilia & ædificatoria loquimur, ſpiritus patris cœleſtis eſt in nobis. In eis autem qui detractoria & increpatoria, contentioſa & ſcur-
C rilia, carnalia verba loquuntur, patris infernalis ſpiritus loquitur. Joannes Chryſoſtomus: Omnis ſermo vanus qui dicitur, immundo ſpiritu dictante profertur: Ille ergo in eis loquitur, qui olim in ſerpente loquebatur. Spiritus ſanctus enim per linguam ſerpentis, vel viperæ quo modo loqueretur? lingua enim prava:
utique lingua viperina eſt. Bernardus. De triplici
Numquid non vipera eſt lingua de- cuſtodia ſer. 1 t. 2
tractoris, quæ tres interficit modico afflatu oris? Perpenditur hoc quoque datum in opere, & ſancta conver-
ſatione: Qui ſervat mandata ejus in 1 Joan. 3
illo manet, & ipſe in eo: & in hoc ſcimus quoniam manet, in nobis de ſpiritu, quem dedit nobis. Dat ergo Deus nobis ſpiritum, ut mandata ejus

ſer-

Digitized by Google

ſervando in ipſo maneamus, & ip-
ſe in nobis, ut ſic per bonum ſpi-
ritum boni ſimus. Auguſtinus: Tan-
to magis quiſque filius bonus, quan-
to magis ei datur a patre ſpiritus bo-
nus: ſed quibus dat hunc ſpiritum?
utique petentibus ſe. Ecce fratres, o-
Act. 2 rationis noſtræ utilitas. Unde etiam
Apoſtolis, qui erant perſeverantes in
oratione cum Maria matre Jeſu, da-
tur Spiritus ſanctus in igne.

SERMO XII.

Sap. 12 O *Qam bonus & ſuavis*, &c. Nunc
de tertio effectu bonitatis Spi-
Num. 9 ritus ſancti videamus. De tertio: Spi- B
ritum tuum dediſti eis, qui doceret
eos. Suum docere, eſt ſenſus illumi-
nare. Tria autem nos docet Spiritus
ſanctus, intelligere, vincere, face-
re. Docet intelligere omnem verita-
Joan. 16 tem: Cum autem venerit ille ſpi-
ritus veritatis, docebit vos omnem
veritatem ſaluti neceſſariam, non il-
Act. 1 lam de qua: Non eſt veſtrum noſſe
tempora, &c. quod eſt contra quoſ-
dam de Antichriſto, & temporibus
ejus ſuperſticioſe garrientes. Item do-
cet vincere mundi vanitatem. Pſal.
Pſalm. 143 Qui docet manus meas ad prœlium,
&c. In manibus operationes. In quin-
que digitis ſenſuum diſcretiones ſigni-
ficantur. Dum ergo bene operando, C
& ſenſus refrænando contra vanitates
reluctamur, tunc manibus & digitis
prœliamur. Prœliemur ergo viriliter,
ut ab ipſo coronemur perenniter.
Gregorius: Certamen cordis noſtri aſ-
picit, & qui poſt vincentes remune-
rat, nunc decertantes juvat. Item do-
Pſal. 142 cet facere Dei voluntatem. Pſ. Do-
ce me facere voluntatem tuam, &c.
Bene dicit tuam. Quidam enim tan-
tum quærunt facere ſuam, quia Dei
1 *Theſſ.* 4 voluntatem non attendunt: Hæc eſt
voluntas Dei ſanctificatio veſtra, &c.
Hæc tria deſiderabat doceri qui di-
Pſalm. 118 cit: Bonitatem, & diſciplinam, &
ſcientiam doce me. Bonitatem fa-
ciendi tuam voluntatem, diſciplinam
fugiendi vanitatem, ſcientiam intel-

A ligendi veritatem. De quarto. Pſal-
mus: Spiritus tuus bonus deducet me *Pſalm.* 142
in terram &c. Terram utique de qua
Pſalmus. Portio mea Domine in ter- *Pſal.* 14
ra viventium. Non ergo ſolum an-
gelico, ſed etiam divino ſpiritu evo-
lantium animæ deducuntur. Grego-
rius: In æternum ſpiritus manet cum
ſanctis, quos in hac vita ſemper in-
viſibiliter intus illuſtrat, & in futu-
ro ad contemplandam perpetuo ſpe-
ciem ſuæ majeſtatis introducit. Be-
ne autem dicit deducet, ducuntur
enim evolantium animæ, deducuntur
& diriguntur. Ducuntur ne timeant,
deducuntur ne cadant, diriguntur ne
circumeant. Pſalmus. Tenuiſti ma- *Pſalm.* 72
num dexteram, &c. Tunc per ma-
num nos fortiter tenet in morte, ſi
nunc eum per amorem fortiter tene-
mus in mente: Inveni quem diligit *Cant.* 3
anima mea, tenui illum, neque di-
mittam. Bene autem dicitur Domi-
nus animam tenere per manum dex-
teram. In dextera enim vita bona,
in ſiniſtra perverſa vita ſignificatur.
Per manum ergo dexteram anima
evolans deducitur, quando per bonæ
vitæ opera ſubvehitur. Per manum
autem ſiniſtram anima illa diabolo
tenetur, quæ per pravæ vitæ opera
ad infernum deducitur. Deducun-
tur etiam animæ evolantes, ut di-
rigantur, ne circumeant per purga-
tionem. Boni enim per duplicem
viam vadunt ad regnum per latam
& ſemitam. Per viam latam tran-
ſeunt qui per purgationem tran-
ſeunt. Per ſemitam deducuntur, qui
ad regnum ſine purgatorio tranſeunt.
Pſalmus: Deduxit me per ſemitas *Pſ.* 22
juſtitiæ. Si ergo volumus fratres ad
cœlum cito venire, per ſemitam iti-
neremus perfecte vivendo, & pa-
trum noſtrorum antiquas perfectio-
nes ſequendo: Interrogate de ſemi- *Jer.* 6
tis antiquis, & quæ ſit via bona, &
ambulate in ea: & invenietis re-
frigerium animabus veſtris. Refrige-
rium illæ animæ inveniunt, quæ per
æſtum purgatorii non tranſeunt. Quid
autem mirum, ſi perfecti per purga-
torium non tranſeant, qui purganda

omnia vitant & fugiunt. Iſidorus: ſicut falſitatis crimen a proficientibus pertimeſcitur, ita otioſa verba a perfectis viris vitantur, deducuntur quoque evolantium animæ, ut conducantur, ne timeant diabolum, qui licet non poſſit perfectorum animas in exitu detinere, nihilominus tamen libenter eas deterreret, ſi non in pace Spiritus ſancti deducerentur: *Iſa. 55* In lætitia ingrediemini, & in pace deducemini. Hæc pax, quam ſanctæ animæ habent in egreſſu de corpore & de mundo, longe eſt a reprobis in ipſorum egreſſu: *2. Par. 15* In tempore illo non erit pax egredienti & ingredienti, ſed terrores undique, &c. Egredienti mundum, ingredienti infernum non erit pax.

FERIA SECUNDA PENTECOSTES.

SERMO I.

Joan. 3 SIC *Deus dilexit mundum, ut filium ſuum unigenitum daret*. Conſideremus chariſſimi dilectionis divinæ immenſitatem, ſtabilitatem, communitatem, generalitatem. Dilectio enim Dei eſt immenſiſſima, ſtabiliſſima, communiſſima. De primo dicitur hic: *Sic Deus dilexit*, &c. Super omnia enim maxima fuit hæc dilectio. Poteſt enim immenſitas dilectionis Dei perpendi ex beneficiis corporalibus, ſpiritualibus, æternalibus. Immenſa enim eſt dilectio, quam Dominus exhibet corporaliter: *Dan. 7* Si poſtquam audieris hæc judicia, cuſtodieris ea, & feceris: cuſtodiet Dominus Deus tuus pactum tibi, & miſericordiam, quam juravit patribus tuis, & diliget te, & multiplicabit. Benedicet fructui ventris tui & fructui terræ tuæ, &c. Quis omnia temporalia, & naturalia divinæ dilectionis beneficia enumerare valet, quæ nobis de cœlo, de aere, de aquis de terra exhibentur? Item immenſior eſt dilectio, quam nobis exhibet ſpiritualiter: *Joan. 14* Si quis diligit, &c. *uſque* manſionem apud eum faciemus: Quis omnia beneficia dilectionis divinæ enumerare poſſit, quæ in ſacramentorum perceptione, in peccatorum remiſſione, in virtutum & donorum collatione, in Patris, & Filii, & Spiritus ſancti miſſione exhibentur ſervantibus ſermonem Domini? Vere ergo beati ſunt: *Luc. 11* Beati qui audiunt verbum Dei, &c. quaſi dicat: Si beatus venter, in quo manſit filius corporaliter, vere certe beata eſt valde nunc meus cuſtodientis ſermonem meum, in qua manet Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus ſpiritualiter. Nec mirum etiam cum de beata Virgine dicat Auguſt. *Auguſt. de Sanctis Virgin. c. 3 tom. 6.* Beatior fuit Maria fidem Chriſti percipiendo quam concipiendo carnem Chriſti. Item immenſiſſima eſt dilectio, quam exhibet æternaliter. Pſalmus. *Pſal. 86* Diligit Dominus portas Sion, &c. Sion Eccleſiam cœleſtem plus diligit in effectu, quam tabernacula Eccleſiæ militantis. Auguſtinus: Minus diligit miſerum, quam beatum. Portæ Sion Apoſtoli dici poſſunt: *Apoc. 21* Habentem portas duodecim, &c. Si tantum diligit portas, quantam putas ergo diligit totam civitatem? Circa ſtabilitatem dilectionis Dei attende principium, finem, medium. Attende quod ante omne tempus, per omne tempus, ad omne tempus vitæ præſentis diligit Dominus electos. De primo: *Jer. 31* In charitate perpetua dilexi te, &c. Bene dicit, perpetua. Dilexit enim te, antequam tu vel aliquis, vel homo, vel angelus, vel cœlum, vel terra eſſet. Et certe antequam eſſes, tibi regnum præparaverat, filium mori fecerat; *1 Joan. 4* Ipſe prior dilexit nos, & miſit filium ſuum propitiationem pro peccatis noſtris. Aug. Nimis durus eſt animus, qui dilectionem ſi nolebat impendere, noluit rependere. Bene dicit, prior. Qui Prior ſub iſto Priore vult eſſe, debet ordinem charitatis initiare de quo ordine: *Cant. 2* Ordinavit in me charitatem. De ſecundo:

Digitized by Google

Prov. 17 do: Omni tempore diligit, qui ami-
cus eſt. Conſidera a nativitatis tem-
pore uſque ad tempus mortis, ſi um-
quam aliqua hora ſine divinæ dile-
ctionis beneficiis vixeris. Ipſum vi-
vere enim Dei beneficium eſt, &
certe ſi tempus dilectionis negligis
in mundo, tempus odii ſenties in
Eccli. 3 inferno: Tempus dilectionis, & tem-
pus odii. De tertio. Nota quod re-
gina Saba Salomoni dixit: Quia di-
ligit Deus Iſrael, & vult ſervare
2 Par. 9 eum in æternum, idcirco poſuit te
regem ſuper eum. Salomon Chriſtum,
Iſrael autem electos Chriſti ſignifi-
cat. Hos Deus Pater ex dilectione B
vult ſervare in æternum, in vita æ-
terna. Unde ex dilectione eis con-
ſtituit regem pacificum] Jeſum Chri-
Cant. 3 ſtum. De quo: Egredimini filiæ
Sion, &c. Regina Saba eſt anima
ſancta, quæ veniens in cæleſtem Je-
ruſalem, ad cœleſtem Salomonem, lau-
Dilectio Dei. dat hanc æternam dilectionem. Cir-
ca qualitatem dilectionis Dei attende,
quod dilectio Dei communis eſt, com-
munior, communiſſima. Communis
Prov. 8 utique omnibus amicis ſuis: Ego di-
ligentes me diligo. Dilige ergo, ut
diligaris, ne anathemate æterno fe-
1 Cor. 16 riaris: Si quis non amat Dominum
Jeſum Chriſtum, ſit anathema. Item
communior eſt Dei dilectio amicis
Matth. 5 & inimicis. Unde; Diligite inimi-
cos veſtros, &c. *uſque*, & pluit ſu-
per juſtos & injuſtos, quaſi Domi-
nus dicat: Diligite inimicos veſtros,
quia & ego diligo inimicos, ſolem
& lunam, & alia bona eis commu-
nicando, immo etiam ſolem æter-
num filium ſuum inimico commu-
nicavit. Unde dicitur: *Sic Deus di-*
Rom. 5 *lexit mundum*, &c. Cum inimici eſ-
ſemus, &c. Bernardus: Quid glorio-
ſius nobis, quam quod tanti æſtimavit
nos Deus? quæ illa major gloria quam
tanta dignatio, eo utique dulciſſima,
nam pro impiis mortuus eſt. Item
communiſſima eſt dilectio cum om-
nibus creaturis. Unde dicitur hic:
Sap. 11 Diligis omnia, quæ ſunt, & nihil
odiſti eorum, quæ feciſti. Non odit
Dominus quæ fecit, ſed odit quæ non
A fecit. Sex ſunt, quæ odit Dominus, Prov. 6 Sex Deo odioſa.
& ſeptimum deteſtatur anima ejus:
oculos ſublimes, linguam detrahen-
tem, manus effundentes innoxium ſan-
guinem, cor machinans cagitationes
peſſimas, pedes veloces ad curren-
dum in malum, proferentem menda-
cia, teſtem fallacem, & eum, qui ſe-
minat inter fratres diſcordias.

SERMO II.

Sic *Deus dilexit mundum, ut filium* Joan. 3
ſuum unigenitum daret. O dilectio,
o liberalitas Dei Patris ſic nos diligen-
tis, ut unigenitum daret pro nobis.
Daret, inquam, corporaliter in in-
carnatione, daret ſacramentaliter in
communione, ſpiritualiter in juſtifi-
catione, æternaliter in fruitione. De
primo: Filius datus eſt nobis. Filius Iſa. 9
utique non angelus, non homo pu-
rus; Qui etiam proprio filio ſuo non Rom. 8
pepercit, &c. Præterea non dicit
manus, vel pes filii, ſed filius. Et
vere magnum fuiſſet, ſi digitum fi-
lii nobis dediſſet, ſed ecce filius da-
tus eſt, totus datus eſt. Bernardus;
Totus mihi datus eſt, in uſus meos
expenſus eſt, filius datus eſt nobis.
Nobis utique non amicis, ſed ini-
micis; Cum inimici eſſemus, &c. Rom. 5
Ecce Deus dedit tibi filium ſuum,
& tu merito debes dare Deo filium
C tuum; Ipſum ſemper ad bonum in-
ducendo, ſicut Tobias filium ſuum,
vel ad Dei ſervitium ipſum offeren-
do Chriſto, exemplo Abrahæ. Un- Gen. 22
de & Anna de Samuele filio ſuo di-
xit; Dabo eum cunctis diebus vitæ
ejus. Sed heu quam miſerabile eſt, 1 Reg. 1
Deus dedit tibi filios & tu dediſti
diabolo filios tuos, quando eis inju-
ſtam hereditatem reliquiſti, vel in
vitiis eos educaſti. Pſalmiſta: Immo- Pſal. 105
laverunt filios & filias ſuas dæmoniis
&c. De ſecundo: Pater meus dat Joan. 6
panem verum vobis de cœlo, &c.
Verum dicit, non illum figuralem,
ſcilicet manna, quæ figura fuit hujus
panis. Sicut enim manna mirabilem
habuit ſaporem, ſecundum deſiderium
uniuſcujuſque, ſic corpus Chriſti. Item

Digitized by Google

ſicut manna ad ſolem liqueſiebat, ab A igne vero indurabatur: ſic corpus Chriſti ad ſolem gratiæ liqueſcit tibi ad ſalutem, ad ignem vero concupiſcentiæ induratur tibi ad damnationem. Sic ergo mirabilia, quæ erant in manna, nunc in eſca corporis Chriſti habemus. Pſalmiſta; *Pſal. 110* Memoriam fecit mirabilium ſuorum, &c. *uſque* timentibus ſe. Sic datur diabolus eſca in peccato permanentibus. *Pſal. 7* Pſalmiſta: Tu confregiſti capita draconum, dediſti eum eſcam populis Æthiopum. Abſit a nobis fratres venenum draconis vorare. De tertio. *Sap. 9* Da mihi Domine ſedium tuarum aſſiſtricem ſapientiam, & cetera. Sapientia eſt Filius Dei, qui ad B illuminandum ignorantias, & omnes animarum noſtrarum tenebras datus eſt nobis: *Iſai. 49* Dedi te in lucem gentium. Sedes autem ſunt animæ juſtorum. Anima enim juſti ſedes eſt ſapientiæ: Heu multi hanc ſedem cœlo ſubtrahunt, & diabolo per diverſa vitia *Apoc. 2* ſupponunt: Scio ubi habitas, ubi ſedes eſt ſatanæ. Sequitur; & noli me reprobare a pueris tuis. A pueris reprobantur, quibus hereditas ne*Ephef. 5* gatur, de quibus; Omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, quod eſt idolorum ſervitus, non habet hereditatem in regno Chriſti & Dei. De *Apoc. 2* quarto: Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod eſt in paradiſo Dei C mei. Hoc lignum eſt Chriſtus. Qui de hoc ligno in cœleſti paradiſo guſtaverit, ſemper immortalis erit. Hujus ligni fructus quanto in fruitione plus editur, tanto plus deſideratur: *Eccl. 24* Qui edunt me adhuc eſurient. Auguſtinus: Satietas erit inſatiabilis, nullum faſtidium gravans: ſemper eſuriemus, ſemper ſaturati erimus. Rami hujus ligni extenſiones illuminationum & gratiarum a Chriſto procedentium, in quibus volucres, id eſt angeli vel animæ bonæ quie*Luc. 13* ſcunt: Volucres cœli requieverunt in ramis ejus. Penſa homo ex prædictis, quam totaliter & multipliciter, quam utiliter, quam æternaliter datur iſte unigenitus Dei Filius. Penſa diligenter, & videbis quam nihil ſis, quidquam impendere potes. Cum enim meminero, ac cogitavero, quidquid ei rependere poſſim, nonne ſunt ſicut ſtella ad cœlum? lapis ad montem? gutta ad fontem? rivus ad flumen? granum ad acervum? Sic ergo Chriſtus quatuor modis datur nobis, & ex dilectione datur: *Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium*, &c. Unde ſicut dilectio *Dilectio quo modo oſtendatur.* ſolet oſtendi in dando, in cibando, in viſitando, in manifeſtando ſcilicet ſecreta, ſic dilectio divina nobis in quatuor prædictis eſt exhibita, videlicet in dando nobis filium corporaliter. Unde hic dicitur: *Sic Deus dilexit mundum, ut filium ſuum unigenitum*, &c. In cibando nos per filium ſacramentaliter: Diligam eos *Oſee 14* ſpontanee, &c. ubi quibuſdam interpoſitis ſequitur: Vivent tritico, id eſt corpore Chriſti. Item viſitando nos per filium ſpiritualiter: Pater *Joan. 14* meus diliget eum, & ad eum veniemus, &c. Item manifeſtando filium æternaliter: Qui diligit me, diligetur a patre meo, & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum. *Ibidem.*

SERMO III.

Repleti ſunt omnes Spiritu ſancto, *Act. 2* &c. Sicut replentur nubes humido, camini foco, arcæ theſauro, vaſa vino, ita apoſtoli repleti ſunt Spiritu ſancto, tamquam aqua irrigante in prædicatione, tamquam igne inflammante in dilectione, tamquam theſauro locupletante in virtutum aggregatione, tamquam vino lætificante in conſolatione. De primo; Si *Eccli. 11* repletæ fuerint nubus, imbres ſuper terram effundent. Nubes ſunt doctores: Qui ſunt iſti, qui ut nubes vo*Iſa. 60* lant, quia poſtquam aquis ſalutaris ſapientiæ repleti ſunt, quaſi tot ſtillas ſuper terram cordis humani pluunt, quot Dei verba cordibus infunduntur. Si Dominus magnus voluerit, ſpiri*Eccli. 39* tu ſapientiæ replebit eum, & ipſe tamquam nubes mittet eloquia ſapientiæ ſuæ. Væ illi terræ, væ homini, qui

Digitized by Google

qui poſt tot doctrinarum nubes non profert fructus bonorum operum: Terra ſæpe venientem ſuper ſe bibens imbrem, & germinans herbam opportunam illis a quibus colitur accipit benedictionem, &c. De ſecundo: Laboraverunt populi in multo igne, & gentes in vacuum, & deficiunt, quia replebitur terra, ut cognoſcat gloriam Domini. Ignis iſte ſicut exponit Gl. ille eſt, de quo: Ignem veni mittere in terram, &c. Hic eſt ignis Spiritus ſancti, qui terram cordis vel Eccleſiæ ita replet, ut per ejus ſplendorem gloria Domini cognoſcatur in mundo. Nolebat enim mundus cognoſcere Dominum, ſc. Deum verum. Unde tantæ inter Dominum & mundum ſunt inimicitiæ, ut nullus amicus mundi poſſit Dei eſſe amicus: Quicumque voluerit eſſe amicus hujus ſæculi, inimicus Dei conſtituitur: ideo Dominus Apoſtolos igne ſancti Spiritus tamquam incendiarius contra mundum miſit, ut hoc igne mundi vitia tamquam diaboli ædificia cremarentur per fidem & pœnitentiam: Ponam duces Juda ſicut caminum ignis in lignis, & Aug. Igne Spiritus ſancti inflammati Apoſtoli, cœperunt ire per mundum, inflammare & incendere in circuitu inimicos. O ſi ego hodie diabolum in una ara porcorum, id eſt, unam luxuriam cremare poſſem? Cum ergo mundus ita incenderetur per incendiarios principes, & populi ignem extinguere laboraverunt, ſed etiam in vacuum. De tertio: In viis juſtitiæ ambulo, ut ditem diligentes me, theſauros eorum repleam. Theſauri iſti ſunt bona voluntas, virtutes & merita, quibus per Spiritum ſanctum repletur arca cordis. Gregorius: Ante Dei oculos numquam eſt vacua manus a munere, ſi arca cordis repleta eſt bona voluntate. O cæcitas, triſtatur homo, ſi perdit theſaurum mundi, & non curat, ſi perdit fidem, charitatem, juſtitiam, & patientiam pretioſum theſaurum Spiritus ſancti? O ſi cogitaremus cum quanta diſtrictione theſaurus iſte ponderetur in die redditionis, id eſt, A mortis vel judicii, antequam in domum theſaurorum cœli recipiatur, quam diligenter eum cuſtodiremus: Vigilate & cuſtodite, donec appendatis coram principibus ſacerdotum & ducibus familiarum Iſraël in theſaurum Domus Domini. Statera, in qua appendetur theſaurus iſte, eſt Dei juſtitia vel judicium: Pondus & ſtatera, & judicia Domini ſunt. In hac ex una parte exponentur omnia merita tua, ex altera parte corona, propter hoc ſemper time. Dicitur enim: Appenſus es in ſtatera, &c. Principes autem & duces; contra quibus merita in judicio ponderabuntur, ſunt Apoſtoli, qui cum Domino in judicio præſidebunt. De quarto: In doctrina replebuntur cellaria. Duo ſunt cellaria, unum Eccleſiæ militantis, alterum Eccleſiæ triumphantis. Utrumque replet in doctrina illius doctoris Spiritus ſancti, de quo: Ille vos docebit, &c. Vaſa primi cellarii ſunt fideles Eccleſiæ. Hæc Dominus in doctrina veritatis replet gratia bonitatis. Auguſtinus: Vaſa quæ creatrix ſapientia format, ut ſicut adjutrix gratia replet, ne vacua ſint, ſi ſtrenuum operarium invenerint. Magna autem hujus cellarii vaſa ſunt doctores, & præcipue Apoſtoli vino Spiritus ſancti repleti: Muſto pleni ſunt. De his vaſis propinatum eſt toti mundo. In cellario autem primo quot ſunt ſpiritus, tot ſunt vaſa vino Spiritus ſancti plena. Si autem C de uno vaſe, id eſt, de unius ſancti gloria inebriaris gaudio Spiritus ſancti, quid ergo erit, quando de mille, immo de mille millibus, immo de omnibus vaſis plenis, id eſt, de omnibus ſanctis ſimul in te vinum influet? Item quid ergo quando de illo pleno hauſeris vaſe, de quo: Ave Maria gratia plena? &c. Item quid ergo quando de illo immenſiſſimo vaſe beatæ Trinitatis erit continua inebriatio? Pſalmiſta: Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, &c.

Hebr. 6 · *Abac. 2* · *Luc. 2* · *Jac. 4* · *Zach. 12* · *Prov. 8* · *Greg. hom. 5 in Evan. tom. 3* · *Eſdr. 8* · *Prov. 16* · *Dan. 5* · *Prov. 24* · *Joan. 14* · *Act. 2* · *Luc. 1* · *Pſ. 35*

FERIA TERTIA PENTECOSTES.

Sermo I.

Joan. 10 OVES *illum ſequentur*, &c. Oves Chriſti ſunt fideles: qui quadrupliciter ſequuntur Dominum. Videlicet, in ſancta converſatione, in ſecura evolatione, in beata reſurrectione, in æterna commanſione. Primo modo in mundo, ſecundo in extremo, tertio in judicio, quarto in cœlo.
Dan. 3 De primo: Nunc ſequimur te B in toto corde, & timemus te, & quærimus faciem tuam. Toto corde ſequi debemus Dominum, non dimidio, ſicut quidam, qui Dominum & diabolum ſequuntur. Quidam enim bona opera facientes ſe de illis laudari volunt, ita diabolum ſequuntur:
Matt. 6 Nemo poteſt duobus dominis ſervire.
3 Reg. 18 De iſtis: Uſque quo claudicatis in duas partes? ſi Dominus Deus eſt, ſequimini eum: ſi autem Baal, &c. Baal interpretatur devorator, & ſignificat diabolum, qui multas quotidie
1 Pet. 5 devorat animas: Circuit quærens quem devoret. Populus ille claudicans in duas partes cœpit ſequi Dominum in toto corde, quando ignis de cœlo dabatur, C ſicut ibidem legitur.
Luc. 12 Ignis iſte Spiritum ſanctum ſignificat: Ignem veni mittere in terram, &c. O ſi ignis iſte ad nos deſcenderet, toto corde nos ſequi Dominum faceret. De ſecundo intelligi poteſt quod tranſiturus per crucem de hoc ſæculo Dominus
Joan. 13 Petro dicit: Quo ego vado, non potes me modo ſequi: ſequeris autem poſtea. Secutus autem erat Petrus, quando per crucem tranſivit ad eam vitam, ad quam Chriſtus ad crucem præceſſit. Primus autem qui Chriſtum ſequebatur
Luc. 23 fuit latro, cui dixit: Hodie mecum eris in Paradiſo. Quicumque ergo evolando de morte ad vitam Chriſtum vult ſequi, debet de cruce eum ſequi. Crux autem pœnitentia eſt:

A Qui autem ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt. Gal. 5 Item de cruce ſequuntur, qui cruce ſignati contra paganos in certamine moriuntur. Sed valde metuendum eſt, quia non omnis, qui in cruce moritur, Chriſtum ad requiem ſequitur, ſicut patet in malo latrone cum Domino crucifixo. Qui enim vel injuſtas poſſeſſiones, vel quamcumque voluntatem malam relinquere nolens moritur ſub cruce, ibit cum malo latrone. Non enim ſequitur Chriſtum de cruce, qui non ſequitur Chriſtum in crucem. Bern. Væ ſemel, & væ iterum portantibus crucem Chriſti, & non ſequentibus Chriſtum. De tertio, de illo, qui habebat in capite diademata multa, & in ore gladium ex utraque parte acutum, dicitur ſic: Vocabatur nomen ejus verbum Dei: Exercitus, qui ſunt in Apoc. 19 cœlo ſequebantur eum in equis albis. Verbum Dei Chriſtus eſt, qui in judicio habebit diademata gloriæ ad coronandum beatos, gladium autem ſententiæ, ad feriendos malos. Tunc homo, vel ad coronam, vel ad gladium ibit. Auguſtinus: Numquid judicium Dei tantummodo formidandum malis propter pœnam? & non amandum bonis propter coronam? Exercitus autem ſanctorum tunc de cœlo, vel etiam de ſepulchris ſequentur ad locum judicii, & iterum de loco judicii ad cœlum. Equi albi ſunt corpora quæ ſancti reſument in reſurrectione. In his equis ſignificatur militia vitæ præſentis: Militia eſt vita hominis Job 7 ſuper terram, & cetera. Quicumque in hoc equo bonus miles Chriſti fuerit, diadema prædictum accipiet. Multi autem fortiter agunt in debilibus equis, id eſt cordibus, & multi viles ſunt in fortibus equis. Pſalmiſta: Non fortitudine equi, & Pſalm. 146 cetera. Non præſumat ergo qui habet hunc fortem equum, corpus ſcilicet robuſtum: multi enim credunt ſe fortiter in ſella ſedere, qui forte intra paucos dies per mortem eiicientur. Omnes enim nos de his equis eiiciemur in morte, cum lanceam,

ceam, ſcilicet mors, in cor noſtrum A fixerit. Lancea enim tam audacter transfigit equum Imperatoris, ſicut paſtoris. Bernar. Quid in rebus humanis certius morte? quid hora mortis incertius? non miſeratur inopiam, non divitias reveretur. Non gratiæ cujuslibet, non moribus, non ipſi denique parcit ætati, ſed in reſurrectione omnes ad equos redibimus boni ad albos, mali ad nigros: Facies omnium ſicut nigredo ollæ. De quarto: Hi ſunt, qui ſequuntur agnum quocumque ierit. Et poſt pauca dicitur: In ore ipſorum non eſt inventum mendacium, ſine macula enim ſunt ante thronum Dei. Ecce quales eſſe debent, qui Chriſtum volunt ſequi in cœlum. Si ergo agnum ſine macula ſequi volueris, oportet te cœlum intrare ſine macula. Pſalmiſta: Qui ingreditur ſine macula.

Num. 2

Apoc. 14

Pſalm. 15

SERMO II.

Ioa n. 10

FUr non venit, niſi ut furetur, & mactet & perdat? Sicut perverſus paſtor dicitur diabolus, ita etiam fur dicitur, qui furatur noſtra merita, mactat in culpa, perdit in gehenna. Perduntur autem peccatores a Deo, ab Angelo, a proximo, a diabolo. Perduntur a Deo judicante, ab Angelo exequente, a proximo ſcandalizante, a diabolo tentante. De primo: Unus eſt legiſlator & judex qui poteſt perdere & liberare, hic autem eſt Chriſtus: Dominus judex noſter, Deus legifer noſter, Dominus rex noſter. Legifer noſter in mundo, judex in judicio, rex in cœlo. Bene autem dicit: Perdere & liberare. Perdet enim non reddentes per bona opera fructum legis ſuæ. Liberat autem reddentes: Malos male perdet, & vineam ſuam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus ſuis. Sicut enim in diluvio aliqui juſti per arcam liberati, injuſti extra arcam perditi ſunt: Venit diluvium & perdidit omnes: ita in judicio ignis, pii a dextris liberabuntur, impii vero a ſiniſtris perdentur, cum occiſoribus Chriſti &

Peccatores a quibus perdantur.

Iac. 4

Mat. 21

Gen. 8

Luc. 17

Matth. 25

aliis homicidis, contra quos orat Pſalmiſta: Ne perdas cum impiis, &c. *uſque* vitam meam. De ſecundo dicitur: Rex vero cum audiſſet, iratus eſt, & miſſis exercitibus ſuis perdidit homicidas illos, & civitatem illorum ſuccendit, hic dicitur de illis, qui ad nuptias Chriſti & Eccleſiæ per fidem & amorem non venerunt. Homicidæ autem ſunt non ſolum qui facto, vel verbo, ſed etiam animo proximum occidunt: Qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. Item vel gladio malitiæ ſeipſos: Homo autem occidit per malitiam animam ſuam. Sed heu non ſufficit perverſis occidere ſe vel proximum, B quin etiam quantum in ſe eſt, occidere tentant agnum illum: de quo: Qui Occiſus eſt ab origine mundi. Et: Ruſum crucifigentes, & cetera. Tales ergo perduntur in judicio miſſis exercitibus angelorum: Mittet filius hominis angelos, &c. Perduntur &c. Perduntur per angelos perverſi, non ſolum in judicio, ſed etiam in mundo: unde de Sodomitis dixerunt angeli. Delebimus locum iſtum, eo quod increverit clamor illorum Domino, qui miſit nos, ut perdamus illos. De tertio; Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Chriſtus mortuus eſt. Quocumque modo alius alium, exemplo, verbo, blanditiis C terroribus, negligentiis ad peccandum inducit, animam ſuam perdit. Quam periculoſum ſit per ſcandalum perdere proximum, oſtendit Eleazarus: Legitur enim quod perdidit ſe corporaliter, ne proximos perderet ſpiritualiter. Auguſtinus: Eleazarus maluit vitam ſuam tormentis obiicere, quam cuiquam magiſter perditionis exiſtere. Sed heu de prælatis conqueritur Dominus: Grex perditus factus eſt populus meus, paſtores eorum ſeduxerunt eos. Perdis ergo proximum ſcandalizando, ſed quod eſt miſerabilius, perdis teipſum mortaliter peccando: Quid proficit homini ſi univerſum mundum lucretur, ſe autem ipſum perdat? Inſanus autem eſſet, qui ſeipſum

Pſalm. 25

Matth. 22

1 *Ioan* 3

Sap. 16

Apoc. 13

Heb. 6

Matth. 13

Gen. 19

Rom. 14

2 *Mach.* 6

Ier. 50

Luc. 9

Digitized by Google

ſum laqueo perderet corporaliter, magis autem inſanus, qui ſe vitio perdit æternaliter. Gregorius: Nulla major intelligitur inſania, quam pro delectatione momentanea obligare ſe ad æterna ſupplicia. Audi ergo con- *Eccl. 9* ſilium Sapientis: Ne des fornicariis animam tuam in ullo, ne perdas te & animam tuam & hereditatem tuam: te æternaliter, hereditatem temporaliter, & cetera. De quarto, Pſal- *Pſalm. 118* mus: Me expectaverunt peccatores, ut perderent me. Peccatores ſunt dæmones, quorum omne ſtudium eſt peccatum. Bene autem dicit: Expectaverunt. Sicut enim aucupes, ſicut venatores, ſicut latrones, ſic illi ad perdendum hominem expectabant in *Pſalm. 10.* inſidiis. Pſalmiſta: Sedet in inſidiis cum divitibus, & cetera. Sicut enim divites denariis, ſic dæmones animabus inſidiantur. Sed quare crudeles iſti venatores & fures non expectant? certe ut macerentur in culpa, & perdant comedendo in pœna. Ambroſius: Amat gluto porcellum, ut comedat, ſed numquam crudos comedit. Illos certe comedit & perdit in inferno, quos igne avaritiæ aſſavit, vel aqua fervente luxuriæ coxit in *Matt. 9* mundo: Frequenter eum in ignem *Dan. 3* & in aquam miſit ut perderet. Qui *Matth. 14* ergo cum tribus pueris de iſto igne, *Job 24* & cum Petro de aqua non fuerit liberatus, manebit æternaliter in ignis ardore, & aquæ frigore: Ad calorem nimium tranſiet ab aquis nivium.

SERMO III.

Act. 2. Repletio Spiritus ſancti.

R*Epleti ſunt omnes Spiritu ſancto.* Repletio Spiritus ſancti eſt purgativa, illuminativa, perfectiva & conſummativa. Purgat defectum, illuminat intellectum, perficit affectum, *Luc. 1* confirmat perfectum. De primo: Spiritu ſancto replebitur adhuc ex utero matris ſuæ. In hac repletione purgatus fuit Joannes a culpa originali in utero. Myſtice autem mater iſta eſt Eccleſia vel religio, quæ nos in viſceribus charitatis quaſi in utero *Apoc. 12* portat. De hoc utero: Mulier amicta ſole, & cetera: *uſque* in utero habens, & cetera. Amicta ſole in *Matt. 5* lucida converſatione: Sic luceat lux veſtra, &c. Tunc perfecte contemnimus, quando in proſperitate non extollimur, in adverſitate non deiicimur, ſicut ſtulti mundi amatores mutantur, ſecundum mutabilitatem temporalium: Stultus ut luna mutatur. Unde talis non ſuper lunam, ſed ſub luna eſt. Item corona duodecim ſtellarum in capite ejus in æternorum contemplatione, quæ in duodecim articulis fidei fundantur. Sed heu multi coronam ſub pedibus, lunam in capite habent, quando æternis temporalia præponunt. Filius de utero hujus mulieris naſcitur quando in luce vitæ æternæ ſpiritus boni hominis transfunditur. Unde bene dicitur ibidem: Raptus eſt filius ejus ad Deum, & ad thronum ejus. Draco diabolus eſt, qui perfidia in exitu de mundo maxime inſidiatur. Gregorius ſcribens de perverſo, in homilia ait: Ecce juvenis pravus draconem vidit in morte, cui ſervierat in vita. Non autem ſolum malis, ſed & bonis inſidiatur in morte. Patet hoc, quia etiam illi inſidiatur, qui ad thronum rapiebatur. De ſecundo: Spiritus Domini replevit or- *Sap. 1* bem, & cet. Qui continet omnia eſt homo ſecundum Gregorium in ho- *Greg. hom. 49 in Ev. tom 2.* milia Aſcenſionis, qui ait: Commune habet cum omni creatura. Sed quidam habent ſcientiam ſine voce, qui multa ſciunt, & parum docent: quidam vocem ſine ſcientia, qui multum clamant & parum ſciunt: quidam ſcientiam & vocem, & hos replevit Spiritus ſanctus, dans aquam ſapientiæ cum imbre eloquentiæ, quot verba tot ſtellas pluunt. De tertio: Deus autem ſpei repleat vos *Rom. 15.* omni gaudio & pace in credendo, ut abundetis in ſpe & virtute Spiritus ſancti. Ecce talibus unctionibus replet animam Spiritus ſanctus. Pſalmiſta; Sicut adipe & pinguedine re- *Pſal. 62* eatur anima mea. Quare reple- *4 Reg. 4.* ptio optime figurata eſt in vaſis oleo miraculoſe repletis. Quære expoſi-

poſitionem in octava Paſchæ, in ſer- A mone: *Accipite Spiritum ſanctum*. Debes enim clauſuram ſervare in teipſo, quærere vaſa exemplorum in proximo, repleri oleo donorum a Deo. Sed ſi non vis ſequi exempla ſanctorum, ſit tibi turpe non ſequi exempla paganorum, a quibus de contemptu mundi, & de ſobrietate, & de
Exod. 12 aliis virtutibus multa mutuari poſſes ſicut filii Iſrael vaſa Ægyptiorum. ſed diligenter attende, quod licet vaſa multiplicentur, non tamen replentur, niſi oſtia ſenſuum claudantur. Sed præcipue claude oſtium oris. Ambroſius: Ingreditur mors per oſtium B tuum, ſi falſum loquaris, ſi turpiter & procaciter. Clauſæ ſint ergo fores labiorum tuorum, & obſeratum maneat vocis veſtibulum. De quarto:
Mich. 6 Repletus ergo ſum fortitudine Spiritus Domini judicio & virtute. Fortitudine ſc. reſiſtendi in tentatione:
1 Pet. 5 Adverſarius veſter diabolus, &c. *uſ-*
Pſal. 95 *que* fortes in fide. Item judicio corrigendi in prælatione. Honor enim regis, id eſt prælati judicium diligit. Talis fuit repletio, de qua Paulus repletus Spiritu ſancto intuens in eum
Act. 13 dicit: O pleni omni dolo, &c. Certe prælatus, qui modo peſtilenti corripiendo diceret eum filium diaboli, & tanta animadverſione puniret, vix C putaretur hoc facere ex Spiritu ſancto, ſed maligno. Et ecce Paulus repletus Spiritu ſancto tam dure corripuit, & cæcitate punivit. Bene ergo fuit pœnitentia in opere, & correptio in ore. Sed Spiritus ſancti repletio fuit in corde. Item virtute perſiſtendi in bona converſatione. Greg. Virtus bonis operis perſeverantia eſt: hanc virtutem Spiritus ſanctus cœleſtibus & ſpiritualibus, qui per cœlos ſignificantur, confert. Pſalmiſta: Verbo
Pſalm. 32 Domini, &c. *uſque* Dominus.

FERIA QUARTA PENTECOSTES.

SERMO I.

NEMO *poteſt venire ad me*, &c. Joan. 6
Venire ad Dominum debet homo, qui invitatur verbi exhortatione, allicitur præmii promiſſione, jubetur præcepti obligatione, trahitur beneficii exhibitione. De primo: Si quis Joan. 7
ſitit veniat ad me, & bibat. Ecce ſi ſitis ſalutem, invitatus es venire ad ſalutem. Quo modo enim ad ſalutem veniret, quem Salvator non invitaret, Aug. Nullus ad ſalutem credimus niſi Deo invitante venire, nullum invitatum ſalutem ſuam, niſi Deo auxiliante, operari, nullum niſi orantem auxilium promereri. Ait ergo: Si quis ſitit, &c. Sitire eſt vehementer deſiderare. Pſal. Quemadmodum deſiderat Pſal. 41
cervus, &c. *uſque* ſitivit anima mea. Ubi dicit Gloſſa, quod cervus ſenio gravatus excreſcentibus pilis atque cornibus, ſerpentem naribus haurit, quo hauſto veneno, æſtuat. Unde fontem ad bibendum ardentiſſime deſiderat, ut ſic cornua & pilos deponat: ita volens reverti ad Dominum, veneno vitiorum contractorum a ſerpente diabolo, vel cane ſe æſtuare cognoſcens fontem gratiæ deſiderat, ubi vitiorum pilos & cornua ſuperbiæ deponat: & ſic reviviſcit factus novus homo: Deponite vos ſecundum pri- Ephes. 4
ſtinam converſationem veterem hominem, &c. De ſecundo: Sinite par- Marc. 14
vulos venire ad me, &c. Parvuli ſunt humiles. Humilitate enim ad Chriſtum venitur. Auguſtinus. Humiliter ad humilem venite, venite, ſi amatis ne diſcedatis ab illo, &c. Si allicit te venire ad amicum tuum refectio corporalis, quanto magis ſpiritualis? Venite ad me omnes qui Matth. 11
laſſati eſtis &c. Et ſi allicit te promiſſio regni, eſtote humiles, talium eſt enim regnum cœlorum. Libenter poſſ um us eſſe parvuli, id eſt, humiles

Digitized by Google

les in oculis noſtris, ut regnum conſequamur: *Mat. 18* Niſi converſi fueritis & efficiamini ſicut parvuli, &c. Quod etiam ſignificatur in Saul, cui ait Samuel: *1 Reg. 15* Nonne cum eſſes parvulus in oculis tuis, caput in tribubus Iſrael factus es? unxit quoque te Deus in regem. Bene dicit in oculis tuis, non in oculis aliorum, multi enim parvi & contemptibiles ſunt in oculis aliorum, qui magni ſunt in oculis propriis. Item in oculis tuis dicit, non in oculis Dei. Auguſtinus. Eſto parvus in oculis tuis, ut ſis magnus in oculis Dei. Tanto enim apud Deum eris pretioſior, quanto fueris ante oculos tuos deſpectior. De tertio: *Matth. 14* Domine ſi tu es, jube me venire ad te ſuper aquas. *Exod. 14* Quidam inter aquas veniunt ſicut filii Iſrael per mare rubrum. Quidam ſuper aquas ſicut Petrus. Primi imperfectos & ſæculares ſignificant, qui terrenis inhiantes mare hujus ſæculi licet tranſeant, tamen pedibus affectuum terram tangunt. Sed ſecundi perfectos & glorioſos ſignificant, qui mare ſæculi contemnentes, ſub pedibus calcant. Tertii autem in mare ſæculi intrantes ſubmerguntur, ſcilicet Ægyptii, id eſt, peccatores per vitia tenebroſi. Ægyptus enim tenebroſa interpretatur infernus. O quam miſerabilis eſt ſubmerſio, *Submerſio miſerabilis.* vanitas cor rapit, curioſitas ſeducit, cupiditas allicit, voluptas deducit, luxuria polluit, torquet invidia, turbat iracundia, cruciat triſtitia, & ſic miſer talibus ſubmergitur in vitiis omnibus. De quarto: *Nemo poteſt venire ad me niſi Pater meus, qui miſit me, traxerit eum.* Ne dicas quod ſolus filius ſolicitus eſt pro nobis: Ecce nos filius & pater trahit. Quoties enim beneficia Dei recipimus, toties tracti ſumus, inter quæ tamen nos maxime trahere debet paſſionis Chriſti beneficium, quod tam magnum ipſe Chriſtus judicavit, quod merito totum mundum trahere deberet. *Joan. 12* Unde ait: Ego ſi exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipſum. Sed poteſt dicere aliquis: Ecce

A nemo poteſt venire ad Chriſtum niſi tractus. Si ergo per gratiam non trahor, quo modo venire poſſum? *Exemplum pulchrum.* Attende homo: Ecce ſi modo igne vel aqua, vel hoſtibus repleta eſſet hæc civitas, & nullo modo evadere poſſes, niſi per turrim altiſſimam trahereris, & amicus tuus ſtans ſuper turrim fune dimiſſo inferius, paratus eſſet, & quemlibet volentem trahere ſurſum: Si ergo tu manum ad funem non mitteres, vel ſi non traxeris, vel in media via funem relinquens caderes, tunc certe tua culpa eſſet, quod non evaderes. Sic enim de fune gratiæ & charitatis, per quam Deus amicus verus paratus eſt omnes trahere ad alta, qui B per manum boni operis funem gratiæ fortiter tenent. Unde bene dicit: *Jer. 31* Si exaltatus fuero, &c. Et certe non novus amor, quo nos trahit, ſed antiquus. In charitate perpetua dilexi te, ideo, &c.

SERMO II

Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater qui miſit me traxerit illum. *Joan. 6* Trahit hominem Deus, trahit homines diabolus, trahit proximus. Trahit Deus ad bonum, diabolus ad malum, trahit homo ad utrumque. Trahit Deus hominem a malo ad bonum, *Deus quomodo trahat.* a bono ad bonum, a mun- C do ad cœlum. Primo trahit incipientes, ſecundo proficientes, tertio pervenientes. De primo: Ego ſi exaltatus fuero, *Joan. 12* omnia, &c. Gloſſa: Omnia genera hominum, de quibus diabolus eiicitur. Trahit autem quandoque per flagella, quandoque per beneficia. Unde: In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis. *Oſee. 11* Funiculi Adam ſunt flagella, quia & ipſe primus, & per eum nos flagellati ſumus. Vincula vero charitatis Dei ſunt beneficia. De ſecundo: Trahe me poſt te. *Cant. 1* Curremus in odorem unguentorum tuorum. Currere eſt in virtutibus & bonis operibus proficere: Sic currite ut comprehendatis. *1 Cor. 9* Vel currere eſt ferventer diligere. Ber-

nar-

Digitized by Google

nardus: Qui amat ardentius, currit velocius, & pervenit citius. Unguenta ſunt gratiarum chariſmata, quibus Deus fideles unxit. Odor eſt bona fama. In odorem ergo unguentorum Dei currimus, quando per famam virtutum & exempla ſanctorum proficimus. Ut vero ſic currere poſſimus, nos per gratiam trahi petimus. Auguſtinus: Trahe Domine in amorem tuum hoc ipſum quod ſum. *Job 34* De tertio: Si direxerit ad eum cor ſuum, Spiritum illius & flatum ad ſe trahet, deficiet omnis caro ſimul & homo in cinerem revertetur. Ecce quando caro in morte deficit, tunc ſpiritum Dominus ad ſe trahit, & certe qui nunc cor ſuum ad Dominum dirigit Spiritum ſanctum ad ſe trahit. Tunc certe Dominus ſpiritum tuum ad ſe trahet, ſi nunc per orationem & per confeſſionem ſpiritum ſuum ad ſe trahit. *Pſal. 118* Pſalmus. Os meum aperui, & attraxi ſpiritum. *Diabolus quo pacto trahat.* Trahit quoque diabolus hominem de bono ad malum, de malo ad malum, de mundo ad infernum. *Apoc. 12* De primo: Miſit ſerpentes ex ore ſuo poſt mulierem aquam magnam tamquam fluvium, ut eam faceret trahi a flumine. Præmittitur etiam ibidem quod cauda ejus trahebat tertiam partem ſtellarum. Os ſerpentis diaboli ſuggeſtionem, cauda vero humanam imitationem ſignificat. *Os diaboli quid.* Vel os diaboli eſt os hæretici, os mali conſiliarii, os ſeminatoris diſcordiæ, os allicientis ad fornicationem, & ſimilium. Flumen eſt abundantia iniquitatis. Cauda vero, quæ tegit turpitudinem, eſt quælibet ſententia vel appetentia alterius iniquitatem injuſte occultans, vel defendens, vel pallians. *Abac. 1* De ſecundo: Totum in hamo ſublevavit, traxit illud in ſagena ſua. Hamus diaboli eſt reatus æternæ mortis, quem abſcondit ſub eſca momentaneæ voluptatis. Sagena vero eſt conſuetudo peccandi. Sicut enim ſagena multis nexibus, ſic conſuetudo ex multis malis actibus conficitur, quando homo de utero ad vitium trahitur. Sed heu diabolus piſcem, quem ſagena de mundo extraxit, ſuper carbones inferni mittit. *Prov. 24* De tertio: Erue eos qui ducuntur ad mortem, qui trahuntur ad interitum, liberare ne ceſſes. Quod non ſolum de interitu temporali, ſed etiam æternali poteſt accipi, ad quod diabolus trahit: Gregorius: Maligni ſpiritus, egrediente anima, opera ſua requirunt, mala replicant quæ ſuaſerunt, ut ſociam ad tormenta trahant. Ab hoc tractu quilibet amicum ſuum conſilio & auxilio liberare debet. *Homo quo modo trahat.* Trahit etiam homo hominem ad culpam, ad gratiam, ad pœnam. De primo dicitur de juvene, qui ſequitur mulierem vagam: Ignorans quod ad vincula ſtultus trahitur. Væ ei, qui ad fornicationem, ad rapinam, ad quodcumque vitium, vel de utero ad vitium trahitur: *Iſa. 5* Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, &c. Tales ſimiles ſunt diabolo. Ambr: Tales, qui alios trahunt ad iniquitatem, in ſemetipſis dæmonum myſterium ſunt, quamvis per naturam dæmones non ſint. *Joan. 21* De ſecundo: Aſcendit Simon Petrus, & traxit rete, & cet. Homines, id eſt piſces per rete trahuntur ad terram viventium. Trahendi ſunt homines non ſolum verbis, vel conſiliis, ſed etiam exemplis & adiutoriis: *Act. 9* Ad manus autem trahentes illum, & cet. Nota quod Dominus eum ſpecialiter diligit, qui ad bonum alios trahit. Gregorius: Ille apud Deum magis in amore Dei eſt, qui magis ad amorem Dei plurimos trahit. *Luc. 21* De tertio: Iniicient vobis manus, & perſequentur trahentes in ſynagogas ad reges & præſides, propter nomen meum. Væ eis, qui alios injuſte ad judicia & ad pœnas trahunt.

DO.

DOMINICA

IN OCT. PENTECOSTES. de Sanctiſſima Trinitate.

SERMO I.

Iſa. 6 SANCTUS, *Sanctus*, *Sanctus*, *Dominus Deus exercituum*, &c. In veteri quoque teſtamento gloria Trinitatis prædicatur. Attendite Chariſſimi, quod Dominus Deus ter ſanctus ab Angelis proclamatur. Sanctus enim eſt in ſeipſo, ſanctus in homine Chriſto, ſanctus in opere ſancto. Sanctus, inquam, eſt in tribus perſonis, in tribus ſubſtantiis unius perſonæ, in tribus operibus unius eſſentiæ, ſcil. bonitatis divinæ. De primo: Levit. 19 Sancti eſtote, quia ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter. De hac ſanctitate bene hic dicitur: *Sanctus*, *Sanctus*, *Sanctus*, *Dominus Deus exercituum*. Interlinearis: Sanctus Pater, ſanctus Filius, Sanctus Spiritus. Sanctus utique eſt Pater: Ioan. 17 Pater ſancte ſerva eos in nomine tuo, in vita bona, ne pereant in nomine diaboli in vita mala, dicitur enim quod qui habuerit Apoc. 14 characterem beſtiæ. Interlinearis, id eſt, ſignum nominis ejus, cruciabitur igne & ſulphure. Item ſanctus eſt filius: Unde Pſalm. Pſalm. 88 Semel juravi in ſancto meo. Gloſſa: in homine Chriſto. Quid juraſti Domine? Juravi, inquit, quod ſemen filii mei, id eſt, Chriſtiani manet in regnum in æternum, & juravi quod thronus ejus. Gloſſa, id eſt illi, in quibus inſidet & dominatur, fulgebunt ſicut ſol in regno patris. Ecce vides quomodo Dominus juravit in ſancto ſuo quod omnes pios glorioſiſſime glorificabit in regno. Et certe etiam juravit in ſancto ſuo quod omnes impios ſæviſſime damnabit in inferno: Amos 4 Juravit Dominus in ſancto ſuo, quia ecce dies venient ſuper vos, & levabunt vos in contis, & reliquias veſtras in ollis ferventibus. Item ſanctus eſt Spiritus ſanctus: Iſa. 10 Erit lumen Iſrael in igne, & ſanctus ejus in flamma. Spiritus ſanctus eſt lumen illuminans, & ſanctus eſt ſanctificans, flammaque inflammans animas noſtras, & in linguis igneis inflammavit Act. 2 Apoſtolos. Per hanc certe flammam vitatur illa, de qua: Luc. 16 Crucior in hac flamma. Sanctus eſt ergo Deus in tribus perſonis. Exod. 15 Quis ſimili tibi magnificus in ſanctitate, &c. Terribilis eſt pater in poteſtate, laudabilis filius in veritate, mirabilia faciens. Spiritus ſanctus in bonitate. De ſecundo: Luc. 1 Quod ex te naſcetur, &c. De hac Chriſti ſanctitate etiam bene dicitur: *Sanctus*, *Sanctus*, *Sanctus*, *Dominus Deus*. Sanctus in corde, ſanctus in anima, ſanctus in divinitate. Sanctus eſt Chriſtus in corpore. Pſalmus: Pſ. 64 Sanctum eſt templum tuum, templum utique corporis, de quo: Ioan. 2 Solvite templum hoc, &c. Solutum fuit hoc templum vulneratione, & ſeparatione ab anima, non corruptione. Pſalmus: Pſal. 15 Nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem. Gloſſa, id eſt, putrefactionem. Item eſt ſanctus Chriſtus in anima. Pſalmus: Pſal. 96 Cuſtodi animam meam, quoniam ſanctus ſum. Gloſſa, proprie hoc convenit Chriſto: Cuſtodit Dominus animas ſanctorum ſuorum, &c. Et quia anima Chriſti præ omnibus eſt ſancta, ideo præ omnibus deteſtatur quidquid ſanctitati contrarium eſt: Prov. 6 Sex ſunt quæ odit Dominus, & ſeptimum deteſtatur anima ejus. Item ſanctus maxime eſt Chriſtus in divina natura. Pſalmus: Pſal. 88 Domini eſt aſſumptio noſtra. Gloſſa, id eſt, carnis noſtræ, & ſancti Iſrael regis noſtri. Ecce quia carnem noſtram aſſumpſit ſanctus, & rex dicitur. Sanctificat enim, & regit nos aſſumptio in utero Virginis, per quam ſanctus ſanctorum ad nos venit ille utique ſanctus, de quo: Hebr. 7 Talis decebat ut eſſet nobis Pontifex ſanctus, & innocens. Sanctus in bono, & innocens eſt in corpore, in anima, in divinitate: ideo bene additur, impollutus. Gloſſa: Corde. Item ſegregatus a peccatoribus. Gloſſa. Immunis ab omni vitio, hoc quoque ad animam. Item etiam excellentior cœ-

lis.

lis factus. Gloſſa: Quia cum Angeli adorant, hoc divinitatis eſt. De tertio, Pſalmus: Sanctus in omnibus operibus ſuis. De hac ſanctitate etiam bene dicitur: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus, &c.* Sanctus in opere creationis, ſanctus in opere redemptionis, ſanctus in opere glorificationis. De primo: Ego Dominus ſanctus veſter, creans Iſrael rex veſter. Sanctus in creatione eſt Dominus, quia nullam iniquitatem, nullum ad iniquitatem creavit Dominus, nec dæmonem, nec hominem: Vidit Deus cuncta quæ fecerat, &c. Auguſtinus: Bona valde, quæ fecit quanto melior ille fuit qui fecit. De ſecundo, hæc dicit Dominus Redemptor veſter ſanctus Iſrael. Propter vos emiſi Babylonem, & detraxi vectes univerſos, & Chaldæos in manibus ſuis gloriantes. Redemptor noſter per paſſionem eſt: Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare, & dare animam ſuam in redemptionem pro multis. Ambroſius: Plus debeo Domine Jeſu tuis injuriis quod redemptus ſum, quam tuis viribus quod creatus ſum: redemptor iſte emiſit Spiritum ſanctum, Apoſtolos & Doctores in Babylonem. Interlinearis. In mundum peccato confuſum, & detraxit vectes vitiorum, & Chaldæos in ira ſua gloriantes, id eſt, dæmones per fluctus hujus ſæculi miſeras animas circumducentes, & inde gloriantes. De tertio: Adducam filios tuos de longe, argentum & aurum eorum cum eis nomini Domini & ſancto Iſrael, quia glorificabit te. Hieruſalem, cui glorificatio hic promittitur, ſignificat Eccleſiam, quæ a ſancto Iſrael in cœlo glorificabitur. Ille autem amplius cum Eccleſia ædificabitur in cœlo, qui argento fidei & auro charitatis amplius in Eccleſia abundaverit in mundo. Auguſtinus: Ille apud Deum plus habet loci, qui plus attrahit non argenti, ſed fidei. Sanctus ergo eſt Deus in tribus operationibus: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui eſt, & qui venturus eſt. Qui erat in principio mundi Creator, qui eſt in medio Redemptor, qui venturus eſt in extremo remunerator.

(Marginal references: Pſalm. 144; Iſa. 43; Gen. 1; Iſa. 43; Matth. 20; Iſa. 60; Apoc. 4)

SERMO II.

QUis appendit tribus digitis molem terræ? Tribus digitis. Interlinearis, id eſt, poteſtate Trinitatis. Terra ſicut ait beatus Greg. ſignificat Eccleſiam, quæ fide Trinitatis, quaſi tribus digitis appenditur. Conſiderandum autem quod fide Trinitatis, quaſi triplici funiculo trahimur, quaſi tribus digitis appendimur, quaſi tribus palmitibus reficimur, & inebriamur. Trahimur in converſione, appendimur in converſatione, reficimur in fruitione. Trahimur de profundo culpæ, appendimur in ſolido gratiæ, inebriamur mero gloriæ. De primo: Funiculus triplex difficile rumpitur. Funiculus triplex eſt fides Trinitatis. Gloſſ. Si fides Patris, & Filii, & Spiritus ſancti advenerit, non facile rumpitur iſta ſoliditas, hoc funiculo trahimur de cloaca diaboli, de lacu peccati: Extraxerunt Jeremiam funibus, & adduxerunt eum de lacu. Sed certe per funem fidei extrahi non poteris, niſi manus per bona opera ad funem miſeris: Fides ſine operibus mortua eſt. Funiculus fidei difficile rumpitur, qui nec gladio, nec igne, nec vetuſtate conſumitur, primum patet in beato Paulo, & in multis aliis, qui in occiſione gladii pro fide mortui ſunt, quorum fides ferro ſcindi non potuit. Secundum patet in beato Laurentio, & beata Agnete, & Lucia & quinquaginta oratoribus, qui pro fide ignem ſuſtinuerunt. Tertium patet in tota Eccleſia: Eccleſia Abrahæ fides vetuſtiſſima, ad hæc recens eſt, & erit in credentibus, uſque ad finem mundi. Funiculus enim fidei Trinitatis numquam conſumitur, cum tamen non ſit novus, ſed antiquiſſima, ſicut patet in antiquiſſimis juſtis. Auguſt. Fides Patriarcharum, Pro-

(Marginal references: Iſa. 40; Eccl. 4; Jer. 38; Jac. 2)

Prophetarum, atque Apoſtolorum, unde Deus, prædicat eſſe Trinitatem. Gen. 18 Antiquiſſimus enim Patriarcha Abraham tres vidit, & unum adoravit. Antiquiſſimus Propheta David ait: Pſal. 66 Benedicat nos Deus Deus noſter, &c. 1 Joan. 5 Antiquiſſimus etiam apoſtolorum: Tres ſunt, qui teſtimonium dant in cœlo, &c. De ſecundo dicitur hic: *Quis appendit tribus digitis molem terræ?* Terra ſignificat Eccleſiam. Terra enim ſuper aquas eſt: ſic & Eccleſia ſuper Pſalm. 23 aquas Babylonis. Pſalm. ipſe ſuper maria fundavit eam, &c. Fundata eſt enim tribus digitis in poteſtate, & Matt. ult. fide Trinitatis: Baptizantes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Item terra eſt ſtabilis: ſic & Ec- B cleſia: Eccli. 1 Terra vero in æternum ſtat. Item terra diviſa eſt in tres partes, ſcilicet Aſiam, Africam, & Europam. Unde digitis bene tribus appenſa eſt: ſic & Eccleſia tres habet ſtatus, ſcilicet conjugatorum, viduarum, & virginum. Item terra fructificat: ſic Pſal. 66 & Eccleſia meritis. Pſalmus: Terra dedit fructum ſuum. Non tamen hæ tres inſulæ æqualiter fructificant. Inſula enim conjugatorum trigeſimum, viduarum ſexageſimum, virginum centeſimum fructum dat. Unde tertia inſula optima eſt. Auguſtinus: Bonum Suſannæ in conjugali caſtitate laudamus, ſed tamen ei bonum Annæ viduæ, ac multo magis Ma- C riæ Virginis anteponimus. Hæ tres terræ Eccleſiæ fide Trinitatis, quaſi tribus digitis appenduntur. O fortiſſimus, & ſapientiſſimus Deus, qui totam fidem Eccleſiæ ſic appendit. Appendit inquam continendo in gratia, ſine qua nihili poſſumus. Appendit terram ſuper nihi, appendit, & Job 26 ponderando merita: Appendat me in Ibid. 31 ſtatera juſta. Auguſtinus: Interior inſpector eſt Dominus, illi appendit, Gen. 40 illi examinat. De tertio: Videbam coram me vitem, in qua erant tres propagines. Vitis hæc eſt fides Trinitatis, de qua bene creſcit vinum Pſal. 103 æternæ jucunditatis. Pſalm. Vinum lætificat cor hominis. Hoc mero lætificamur in fruitione beatæ Trinitatis. Auguſtinus: Res, quibus fruendum eſt, ſunt Pater & Filius, & Spiritus ſanctus. Lib. 1 de Doctr. Chr. cap. 3 to. 3 Hoc vinum pretioſum in vaſis pretioſis, & ſpecioſis appone. In regia vinum erat abundans, & præcipuum ponebatur, & præmittitur Eſther 1 ibi: Bibebant autem qui invitati erant aureis poculis. Require expoſitionem in ſermone: *Deficiente vino*.

SERMO III.

TRes ſunt, qui teſtimonium dant in cœlo, &c. 1 Joan. 5 Gloſſa. Per hoc apparet, quod Jeſus eſt veritas; verus Deus, & verus homo. De utroque certum habemus teſtimonium. O vere magnum id teſtimonium. *Tres inquit ſunt, qui teſtimonium dant*, &c. Tres utique credendi certiſſime, tres metuendi juſtiſſime, tres diligendi veraciſſime, tres colendi digniſſime. De primo: Ibimus viam trium die- Exod. 3 rum in ſolitudine. Via noſtra eſt fides noſtra trium perſonarum, quam ut rectius teneamus, ipſam nobis per variam ſcripturam, ipſam per apertam figuram, ipſam per rationalem naturam, ipſam per omnem creaturam oſtendit. Trinitas veteris, & novi teſt. Scriptura oſtenditur. Dico quod Trinitas oſtenditur per Scripturam, tam veteris, quam novi teſtamenti. Unde Pſalmus: Verbo Domini, &c. hic dicitur: *Tres ſunt, &c.* Item oſten- Gen. 18 ditur per figuram ubi legitur, quod Abraham tres vidit, & unum adoravit. Item per naturam oſtenditur animæ rationali, propter quam dicitur: Faciamus hominem ad imaginem, Gen. &c. Secundum Auguſtinum anima per memoriam, per rationem, per voluntatem eſt imago Patris, & Filii & Spiritus ſancti. Patris per memoriam, Filii per rationem, Spiritus ſancti per voluntatem. Væ ergo eis, qui imaginem iſtam ſummæ Trinitatis vitiant. Item oſtenditur per omnem creaturam, quod in omnibus creaturis veſtigium eſt Trinitatis: Omnia in men- Sap. 11 ſura, & numero, & pondere diſpoſuiſti. Gloſſa: In his tribus Dominus inſtituit, & gubernat, & judicaturus eſt. De tertio: Ego tres ſagittas 3 Reg. 20 mit-

Digitized by Google

A miſſam. Jonathas, qui hoc verbum dicit, ſignificat Chriſtum. Sagitta vero animam penetrans, eſt timor Domini. Tres ſagittæ timorem ſignificant, de quo: Benedicat nos Deus, Deus noſter, &c. & metuant eum omnes fines terræ. *Pſalm. 66* Nota quod dicit Ambroſius: Trina Dei confeſſio Trinitatem indicat perſonarum, timorem autem ſanctæ Trinitatis juſte habere debemus, propter ejus potentiam inſuperabilem, propter ejus ſapientiam inſcrutabilem, propter ejus juſtitiam indeclinabilem. Potentia utique ſanctæ Trinitatis inſuperabilis eſt: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus, &c. *Iſa. 6* Et quis poſſet ſuperare Dominum exercituum, cum etiam unum de exercitu totus mundus ſuperare non poſſet? Eſt & Dominus iſte tam inſuperabilis Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus, propter quod ter Deus ſanctus dicitur. Item ſapientia ſanctæ Trinitatis inſcrutabilis eſt, quæ nos & extra, & intra agnoſcit, & ab æterno cognovit: O altitudo divitiarum, &c. *uſque* quoniam ex ipſo ſunt omnia. *Rom. 11* Auguſtinus: Ex ipſo ait, propter patrem, per ipſum dicit, propter filium ſuum, & in ipſo propter Spiritum ſanctum. Item juſtitia beatæ Trinitatis indeclinabilis eſt, licet quidam falſi conſolatores falſam ſpem ingerant impiis: A, a, a, Domine Deus, prophetæ dicunt eis, non videbitis gladium. *Hier. 14* Quid eſt ſeveritas divinæ juſtitiæ, niſi gladius timoris? Propheta gemens ter clamabat, a, quaſi dicat: A juſtiſſime Pater Deus, a juſtiſſime Fili Deus, a juſtiſſime Spiritus ſancte Deus, &c. Item injuſtitia noſtra inexcuſabilis eſt & pœna, quia ipſa timenda inevitabilis eſt: Væ, væ, væ habitantibus in terra, id eſt, in terrenis vitiis. *Apoc. 8* Væ qui offendunt patrem, væ qui offendunt Spiritum ſanctum: væ eis, quia dicit Auguſtinus: Qui in pace non fuerit inventus, abdicatur a patre, exhereditatur a filio, nihilominus a Spiritu ſancto efficitur alienus. De tertio: Amice commoda mihi tres panes, &cet. *Luc. 11* Amicus iſte ſecundum Gloſ. eſt Deus, panis confortans eſt amor Dei. Tres autem panes ſunt, quia tres perſonæ amandæ ſunt. Amanda eſt beata Trinitas propter beneficium creationis, incarnationis, glorificationis, juſtificationis. Iſta enim ſunt quatuor beneficia, ſcilicet Trinitatis. Patet in primo opere creationis, ubi dicitur. *Gen. 1* In principio creavit Deus, &c. Patrem intellige, cum dicitur Deus: Filium, cum dicitur in principio: Spiritum ſanctum, cum dicitur: Et Spiritus Domini ferebatur, & cetera. Item patet in opere incarnationis, ubi dicitur: *Luc. 1* Spiritus

B ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi, ideoque & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei. Ecce hic apertiſſime exprimuntur tres perſonæ. Item patet in opere juſtificationis, ubi dicitur: Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. *Mar. ult. Matth. 3* Unde etiam in baptiſmo Chriſti apparuit Trinitas perſonarum. Item patet in opere glorificationis, ubi in transfiguratione apparuit Spiritus ſanctus in nube candida. *Matt. 17* Sed quare in baptiſmo in columba, & hic in nube? Ad hoc reſpondet hic Gloſſa: Spiritus ſanctus in baptiſmo apparuit in columba, hic in nube lucida,

C quia qui modo ſimplici corde fidem ſervaverint, aperta viſione contemplabuntur. Penſa ergo chariſſime quam beatiſſima Trinitas amanda ſit, quæ ſic tota nobis intendit, immo quæ ſe totam nobis impendit. Auguſtinus: Pater filium dedit in pretium redemptionis, Spiritum ſanctum in privilegium adoptionis, ſe denique totum ſervat hereditatem adoptionis. De quarto ab oriente portæ tres, & cetera. *Apoc. 21* Portæ cæleſtis civitatis ſunt virtutes, quibus Deo deſervitur. Porta ergo orientalis eſt prudentia in eligendis. Per hanc portam non caro, ſed ſpiritus inducere nos debet, ut non carnalem, ſed ſpiritualem prudentiam ſequamur: Elevavit me ſpiritus, & introduxit me ad portam orientalem, & cetera. *Ezec. 11* Hic autem ſunt tres portæ,

tæ, quia per prudentiam colendæ ſunt tres perſonæ. Item porta aquilonis eſt fortitudo in adverſis: Venerunt ad portam ferream, &c. Hic quoque tres ſunt portæ, quia fortitudine tres perſonæ colendæ ſunt. Item porta auſtralis eſt temperantia in proſperis: quæ heu ſæpe ſuccenditur igne voluptatis, & cupiditatis: Portæ combuſtæ ſunt igni. Hic etiam tres ſunt portæ, quia per temperantiam tres colendæ ſunt portæ. Item porta oculi eſt juſtitiæ porta, &c. Hic ſimiliter ſunt tres portæ, quia per juſtitiam colendæ ſunt tres perſonæ.

Act. 12

Num. 2

SERMO IV.

Pſalm. 66 Conſuetudo fidelium.

B*Enedicat nos Deus, Deus noſter, benedicat nos Deus*. Conſuetudo eſt apud fideles quod tranſitum faciente Pontifice, petit populus benedictionem. Sed ecce Pontifex matris Eccleſiæ paradiſi, præbendarum cæleſtium diſpenſator Deus Trinitas, qui æternam habet in cœlo manſionem, hodie quaſi tranſitum facit per terram noſtram, dum ante oculos mentis noſtræ tranſitoriæ reducitur, per temporalem recordationem, quam beati ſpiritus in cœlo jugiter contemplantur per beatam viſionem. Hieronymus: Convenienter petit Eccleſia benedictionem, dicens: Benedicat nos, &c. In quibus verbis Eccleſia duo tangit. Quid petat, quoniam benedictionem, cum dicit: Benedicat nos, &c. Et hoc prudenter petit, quia eſt tale, quod decet Deum dare, & nobis prodeſt accipere. Tangit etiam a quo petat, quoniam a Deo Trinitate; non enim eſt alius, qui hoc poſſit dare. Et hoc tangitur cum dicitur: Deus Deus noſter, & iterum Deus. Unitas enim nominis quod eſt, Deus, ſignificat unitatem divinæ eſſentiæ. Ejuſdem autem nominis trina repetitio notat ſacramentum trium perſonarum in unitate eſſentiæ, ut ſit ſenſus: Benedicat nos Deus Pater: benedicat nos Deus Filius (hic enim proprie noſter eſt, nobis datus: Filius datus eſt nobis,) benedicat nos

Iſai. 9

A Deus, ſcil. Deus Spiritus ſanctus. Hic enim eſt ſacratiſſimus perſonarum ternarius, quæ tres perſones ſunt unus Deus, cujus etſi non ſit exemplum conveniens in creatura, propter eius nimiam inferioritatem reſpectu beatæ Trinitatis, ſicut nec eſt exemplum conveniens de milite picto carbone, & milite armato in acie: videmus tamen tria in uno ſole, ſcilicet lucem, ſplendorem, & calorem, & unus eſt ſol, qui lucet, & ſplendet, & calet, quoniam non dicitur lux, ſplendor, nec uterque calor, ſed a luce ſplendor, manat coæternus luci. Ita Pater non eſt Filius, ſed a Patre Filius coæternus pátri & luce, & ſplendore. Nec calor eſt a luce

B tantum, nec a radio tantum, ſed a luce & radio. Pariformiter Spiritus ſanctus, nec a patre tantum, nec a radio tantum, ſed a patre & filio. Hinc dicitur filius oriens ſplendor lucis æternæ. Spiritus ſanctus vero ignis, ſive amor procedens ab utroque: & iſti tres quamvis tres ſint perſonarum diſtinctiones, tamen non ſunt niſi unum in deitate: Quia tres ſunt, qui teſtimonium dant in cœlo Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus, & hi tres unum ſunt: Quod notat Eccleſia cum dicit: *Benedicat nos Deus, &c.* Cum autem Eccleſia ter Deum repetat, non tamen dicit niſi bis be-

1 Joan. 5

C nedicat, ut innuat quod a trino Deo duplicem benedictionem exoptet, videlicet benedictionem gratiæ & gloriæ. Nam eſt alia duplex benedictio, quam non curat, videlicet, benedictio adulationis, & benedictio fortunæ. Nota ergo per totum quadruplex genus benedictionum. Eſt namque benedictio, adulatio deceptionis, de qua Pſalmus: Quoniam laudatur peccator in deſideriis, &c. Hæc eſt benedictio, quæ peccatores conſecrat diabolo. Hæc eſt unctio extrema peccatorum, qua præparantur igni æterno, ut melius ardeant, de qua Pſalmiſta: Corripiet me iuſtus in miſericordia, &c. Nota quod amplius diligit, qui hominem de igne extrahit per crines, quam qui oleum infundens

Pſalm. 10

Pſalm. 140

dens

Digitized by Google

deus ignem accendit. Hæc eſt benedictio mala qua qui ſibi benedicunt, a Deo maledicuntur: Maledicam benedictionibus veſtris, quod erit in judicio, cum dicetur: Ite maledicti, & cetera. Eſt benedictio fortunæ, & hæc eſt benedictio vana, quia eſt ſecundum vulgi opinionem tantum. Pſalmus: Promptuaria eorum plena, & cetera. Sequitur: Benedixerunt populum, & cet. Verumtamen, *uſque*: Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus. Beatum, inquit, dixerunt. Hæc eſt benedictio, ſecundum dici, non ſecundum eſſe, quia plus nocet, quam profit, quia hominem a vera beatitudine avertit. Exemplum de vitro, & ſpeculo. Cum enim ſpeculum frangitur, abiit pulchritudo hæc in nihilum. Pſalmus: Anima ejus in vita benedicetur ipſius, ſequitur: Introibit in progenies patrum, &c. Ideo: Popule meus, qui te beatum dicunt, ipſi te decipiunt, &c. Eſt benedictio gratiæ, de qua: Gratia Dei ſicut paradiſus in benedictionibus, & bene quia conformat animam cum paradiſo: quia ibi ſerenitas aeris, tranquillitas loci, fertilitas conſcientiæ, decor terræ, ubertas vitæ, ipſius temporis congruitas, ibi ſplendor cognitionis Dei, ardor dilectionis, ros devotionis: Ego quieſcam & conſiderabo in loco meo. Sicut meridiana lux clara eſt, & ſicut nubes roris in die meſſis. Hanc petit Eccleſia, cum dicit: Salvum fac populum tuum Domine, & benedic hereditati tuæ, &c. Eſt benedictio gloriæ. Pſalmiſta: Quoniam illic mandavit Dominus benedictionem & vitam, &c. De qua: Benedictio Domini divites facit, &c. Hæc eſt benedictio æternæ, quam accipient, quibus dicetur: Venite benedicti Patris mei, &c. Nota quod ſolemne ſit feſtum, ubi tantus eſt qui cantat Invitatorium. Ad illam eſt ſuſpirandum: In hoc vocati eſtis, ut benedictionem hereditate poſſideatis. Notandum autem, quod pluribus generibus hominum ſolet dari benedictio. Primo confitentibus, quando abſol-

Malac. 2
Mat. 25
Pſalm. 143
Pſ. 48
Iſa. 3
Eccl. 40
Iſa. 18
Pſal. 27
Pſal. 132
Prov. 10
Matth. 25
1 Pet. 3

A vuntur, & hi ſunt pœnitentes: Benedictio Domini ſuper caput juſti. Illius juſti de quo: Juſtus in principio accuſator eſt ſui, qui facit juſtitiam, de qua: Ante judicium para juſtitiam, quæ conſiſtit in pondere contritionis, & in numero confeſſionis, & in menſura ſatisfactionis. Sequitur in eadem auctoritate: Os autem impiorum operit iniquitatem, ſcilicet, mali timoris, vel amoris, vel pudoris. Itaque peccatum vel celant, vel negant, vel excuſant, B ſed tamen qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur. Secundo benedicitur offerentibus, cum eorum munera recipiuntur. Offerentes ſunt devotione Domino ſervientes, quia exhibent Deo hoſtiam ſanctam viventem: Iſti benedicuntur exemplo Abrahæ, qui volens filium offerre benedictionem aſſecutus eſt: Per ſemetipſum &c. Et nota quod Deus voluit filium in benedictionem ſibi offerri, ſed non occidi, ſed arietem occidi voluit. Exemplum etiam in Jacob, qui cibos offerens patri ab eo benedictus eſt. Et nota, quod conſilio matris invenit Jacob domi, quæ placita ſunt patri: Eſau vero proprio conſilio venatur, & non prodeſt ei. Item offerentes ſunt eleemoſynam largientes: Pauperi porrige manum tuam, ut perficiatur propitiatio, & benedictio tua. Tertio mi- C litantibus, cum bellum fidei ingrediuntur, ut a legato, vel Papa. Hi milites ſunt tentationibus reſiſtentes, vel in tribulationibus patientes: Si quid patimini propter juſtitiam: Si exprobramini in nomine ejus, beati eritis, & cetera. Exemplum de Jacob, qui fortiter luctando benedictionem meruit. Unde dixit. Non dimittam te, niſi benedixeris mihi. Et benedixit ei in eodem loco. Quarto datur benedictio nubentibus, ſecundum quod dicit Raguel filiæ ſuæ cum daret eam Tobiæ: Deus Abraham, Deus Iſaac, & Deus Jacob ſit ubique, & cetera, & impleat benedictionem ſuam in vobis. Per nubentes intellige etiam virgines con-

Prov. 10
Prov. 18
Eccli. 18
Prov. 28
Rom. 12
Gen. 22
Gen. 27
Eccli. 7
1 Pet. 3
1 Pet. 4
Gen. 32
Tob. 7

V 2 ſe-

ſecratas, & animas religioſas, quæ propter amorem Chriſti regnum mundi contempſerunt, & ea, quæ mundi ſunt. Quibus dicitur illud: Benedicta es a Domino filia, quæ non es ſecuta juvenes pauperes, ſive divites. Noli ergo metuere, ſed quidquid dixeris mihi, faciam tibi. Nota totam auctoritatem. *Ruth 3*

DOMINICA PRIMA

POST OCT. PENTEC.

Sermo I.

ESTOTE *miſericordes, ſicut & Pater veſter miſericors eſt*. Videns Dominus noſter Jeſus Chriſtus miſericordiam, & charitatem refrigeſcere, malitiam & carnalitatem invaleſcere, voluit nos in propoſito verbo, ſecundum regulam divinæ pietatis dirigere ad opera miſericordiæ, & charitatis, cum dicit: *Eſtote miſericordes*, &c. Sed quia nulla noſtra operatio poteſt eſſe recta, niſi ſecundum regulam divinæ exemplaritatis dirigatur, ideo in verbo propoſito primo hortatur ad ſubventionem alienæ neceſſitatis, excitando affectum, cum dicit: *Eſtote miſericordes*. Secundo proponit informationem divinæ exemplaritatis, dirigendo intellectum, cum ſubdit: *Sicut & pater veſter miſericors eſt*. Primo ergo movet nos ad ſubventionem alienæ neceſſitatis, excitando affectum, cum dicit: *Eſtote miſericordes*. Tria enim ſunt per quæ hortatur nos Dominus Jeſus Chriſtus ad opera pietatis, & miſericordiæ. Primum eſt benigna informatio divinæ exemplaritatis, rationalem dirigentis. Secundum eſt magna promiſſio multiplicis utilitatis, concupiſcibilem allicientis. Tertium eſt acerba punitio divinæ ſeveritatis, iraſcibilem concutientis, ut ſic quos non movet ad miſericordiam divinum exemplum, moveat utile promiſſum, vel ſaltem terribile ſupplicium. *Luc. 6*

A Primo movet nos ad miſericordiam benigna informatio divinæ exemplaritatis, dirigentis rationalem, quæ in tribus aliquo modo apparet. Primo in gratuitæ vocationis inſtantia. Secundo in diuturnæ expectationis patientia. Tertio in benignæ ſuſceptionis clementia. Unde miſericors Deus peccatores inſtanter vocat, patienter expectat, & clementer ſuſcipit. Primo miſericordia Dei apparet in gratuitæ vocationis inſtantia. Unde: Miſericordiam volo, & non ſacrificium: non enim veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam. Miſericors Deus licet a peccatoribus turpiter contemnatur, tamen non dedignatur mittere filium, & ab eis prius petere pacem per inſtantiam gratuitæ vocationis, eo quod B avidius optat noſtram ſalutem quam aliquod aliud ſacrificium. Gregorius: Debemus ſaltem miſericordiam vocationis erubeſcere, ſi ejus juſtitiam nolumus formidare: quanto ampliori improbitate contemnitur, tanto contemptus non dedignatur. Chariſſimi accipiamus exemplum tantæ benignitatis in mente, & petamus prius pacem ab his, qui nos perſequuntur, & offendunt, quamvis culpa non ſit ex parte noſtra, quia ſecundum Gregorium: Bonarum mentium eſt, ibi culpam agnoſcere, ubi culpa non eſt. Et tunc induemur viſcera miſericordiæ, ſicut veri electi Filii Dei Patris miſericordiæ, qui per viſcera ſuæ C miſericordiæ veniens ex alto prius petiit in hoc pacem, vocando ad pœnitentiam. Secundo apparet divina miſericordia in diuturnæ expectationis patientia. Unde; Miſericordiæ Domini quia non ſumus conſumpti, quia non defecerunt miſerationes, Cum enim homo peccet, injuriatur creatori ſuo, & etiam filium Dei in ſemetipſo crucifigit; & ideo ſtatim dignus eſt totali conſumptione, niſi eſſet divina miſericordia, quæ patenter, & longanimiter expectat eum, quaſi diſſimulans peccata eius; quia ſi ſtatim peccatorem puniret, poſtea cui parceret non haberet. Ergo dilectiſſ- *Matth. 9* *Luc. 1* *Thren. 3*

Digitized by Google

diſſimi, exemplo divinæ miſericordiæ peccatorem ſupportantis patienter, & expectantis longanimiter, ſupportemus defectus, dira facta & verba aliorum, quæ nobis diſplicent, nec ſtatim prorumpamus in iram, & aſſumamus vindictam, ſed longanimiter ejus correctionem voluntarie expectemus, alioquin diſpliceret Deo, & timendum eſſet ne Deus faceret ſimiliter. Tertio apparet divina miſericordia in benignæ ſuſceptionis clementia. Et de hoc exemplum habemus de filio prodigo. *Luc. 15* Vidit illum pater ſuus, & miſericordia motus eſt: & occurrens cecidit ſuper collum ejus, & oſculatus eſt eum. Ecce quod pater miſericordiæ Deus propter horrorem præteritarum fœditatum, non devitat peccatoris conſortium, ſcilicet ſic perditi filii, immo clementer ſuſcipit eum ad oſculum pacis & concordiæ. In cujus ſignum jubet ei tradi annulum in manu ejus, id eſt, confœderationem ſuæ benevolentiæ, & calceamenta in pedibus, id eſt gratiam in effectibus, & veſtiri ſtola prima, id eſt reſtitui in puritatem priſtinam. Unde notabile eſt, quod iſte videtur prius pœnituiſſe quadam coacta neceſſitate, & tamen ejus pœnitentia eſt Deo accepta, propter hoc ibi, dicit Aug. Quæcumque neceſſitas cogat, peccatorem ad pœnitentiam, non peccati quantitas, nec vitæ enormitas, nec hominis extremitas excludit a venia, ſi perfecta fuerit voluntatis terminatio, ſed in ampliſſimos ſinus mater charitatis filios prodigos ſuſcipit revertentes. Ergo ad illud exemplum miſericordiæ, clementer ſuſcipientis inimicos, & totaliter condonantis debita hortatur Apoſtolus: *Epheſ. 4* Eſtote invicem miſericordes & benigni, condonantes invicem ſicut Deus in Chriſto nobis condonavit. *S. Ambr. c. 4 Epiſt. ad Epheſ. tom. 3* Ubi Ambroſius: Si alter in alterum peccet, condonare commiſſa, ſin autem Deus repetet & remiſſa: quia ſi in his contemptus fuerit, ſententiam, quam per miſericordiam dederat, per juſtitiam revocabit.

Secundo movet nos ad miſericordiam magna promiſſio omnimodæ utilitatis allicientis concupiſcibilem. *Triplex utilitas ex miſericordia.* Triplicem utilitatem homini facit miſericordia, ad quam omnis alia bona utilitas poteſt reduci, & propter hoc totaliter deberet ad opera miſericordiæ allici affectus. Nam miſericordia primo liberat a peccato, reſolvendo vincula culpæ. Secundo locupletat in merito, augmentando dona gratiæ. Tertio beatificat in præmio, producendo ad gaudia vitæ. Primo miſericordia liberat a peccato, reſolvendo vincula culpæ. Unde: *Prov. 16* Miſericordia & veritate redimitur iniquitas, in timore Dei declinat omnis a malo. Homo enim qui vendiderat animam ſuam diabolo per iniquitatem, poſt animam redimere per miſericordiam, & veritatem. Optima conjunctio eſt veritas juſtitiæ, & pietatis, & miſericordiæ. Nam per veritatem juſtitiæ in punitione, & deteſtatione vitiorum per pœnitentiam purgatur culpa, ſed per pietatem miſericordiæ in ſubventione pauperum per eleemoſynas dimittitur pœna: tamen hoc dicitur fieri in timore Dei tamquam in principio omnis boni, per quem declinat omnis a malo. Nam qui ſine timore eſt non juſtificabitur. Similiter de hoc dicitur: *Dan. 4* Peccata tua eleemoſynis redime, & iniquitates tuas miſericordiis pauperum. Dignum eſt enim, qui miſericordiam ab aliquo poſtulat, ut miſericordiam cum alio faciat, & ex ſeipſo cognoſcat, quæ ſunt proximi. Secundo miſericordia locupletat in merito, augmentando dona gratiæ. Unde: *Prov. 19* Feneratur Domino, qui miſeretur pauperis. Sicut enim cito per uſuram locupletatur homo divitiis temporalibus, ſic per miſericordiam divitiis ſpiritualibus. Nam hæc eſt una virtus, quæ multiplicat per ſpiritualia, & temporalia, & etiam levat in ſublimen locum gloriæ. Unde: *Eccli. 16* Omnis miſericordia præparat locum ſecundum opera ſua. Omnis miſericordia in ſex ſuis operibus continetur, quæ cuilibet ſecundum quod in eis fuerit exer-

Digitized by Google

citatus, præparat locum plenum divitiis divinitatis in gloria, quæ quidem ſex opera miſericordiæ in hoc verſu continentur:

Viſito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

Perfectus enim miſericors dicitur viſitare infirmos, cibare, & potare jejunos, redimere captivos, tegere nudos, colligere peregrinos, condere ſive ſepelire mortuos. Quinque vero iſtorum operum extrahuntur de textu Evangelii: Eſurivi & dediſtis mihi manducare, ſitivi & dediſtis mihi bibere, hoſpes eram, & collegiſtis me, nudus & cooperuiſtis me, infirmus & viſitaſtis me, in carcere & veniſtis ad me. Sextum vero opus miſericordiæ, quod eſt ſepelire mortuos, poteſt haberi libro Tobiæ: Tertio beatificat in præmio perducendo ad gaudium vitæ. Unde: Qui pronus eſt ad miſericordiam, benedicetur, de panibus ſuis dedit pauperi, acquiret victoriam & honorem. Homo pronus ad miſericordiam dedit de panibus ſuis pauperi eſurienti: ideo acquiret honorem gloriæ, quoniam benedicetur illa benedictione de qua dicitur: Venite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum eſt ab initio mundi. Eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare. Nam beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur, ſecundum quod dicitur.

Matt. 25

Tob. 2

Prov. 22

Matth. 25

Matth. 5

Tertio movet nos ad miſericordiam acerba punitio divinæ ſeveritatis, quæ in tribus manifeſtatur. Nam non facientes miſericordiam primo ſpoliantur beneficio gratuitæ donationis. Secundo vituperantur opprobrio divinæ redargutionis. Tertio cruciantur ſupplicio æternæ damnationis. Primo non facientes miſericordiam ſpoliantur beneficio gratuitæ donationis: Unde: Serve nequam, omne debitum dimiſi tibi, quoniam rogaſti me, nonne ergo oportuit & te miſereri conſervi tui, ſicut & ego tui miſertus ſum. Et iratus Dominus ejus tradidit eum tortoribus quouſque redderet univerſum debitum. Ecce quod Dominus ab iſto, qui noluit facere miſericordiam cum proximo ſuo, ſuum beneficium gratuitæ donationis, quod per miſericordiam ei fecerat, per juſtitiam repetit. Secundo non facientes miſericordiam vituperantur opprobrio duræ increpationis. Unde: Qui calumniatur egentem, exprobrat factori ſuo, honorat autem eum, qui miſeretur pauperis. In malitia ſua expelletur impius. Sicut enim qui miſeretur pauperis honorat Deum in paupere, ſic qui claudit viſcera miſericordiæ pauperi exprobrat, & facit vituperium factori ſuo in paupere, & ideo talis dignus eſt, tamquam impius expelli in malitia ſuæ impietatis a conſortio ſanctorum, & etiam exprobrari vituperio duræ increpationis, ſecundum quod dicitur: Diſcedite a me maledicti in ignem æternum: eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitivi, & non dediſtis mihi bibere: hoſpes eram, & non collegiſtis me: nudus fui, & non cooperuiſtis me: infirmus & non viſitaſtis me: in carcere & non veniſtis ad me. Tertio non facientes miſericordiam cruciabuntur ſupplicio æternæ damnationis. Unde. Judicium ſine miſericordia fiet illi, qui non facit miſericordiam. Tota judicialis ſententia, & diſcuſſio judicis erit, ſecundum exhibita, & non exhibita opera. Nam qui miſericordiam fecerunt, habebunt vitam æternam, qui miſericordiam negaverunt, cruciabuntur ſupplicio æterno. Unde dives qui micam panis negavit Lazaro pauperi viſus eſt cruciari flamma infernali. Rogemus ergo, &c.

Matth. 18

Prov. 14

Matt. 25

Jac. 2

Luc. 16

SERMO II.

Eſtote ergo miſericordes, ſicut & pater veſter miſericors eſt. Miſericordia utiliſſima, qua homo in mundo gratiam, in extremo fiduciam, in judicio miſericordiam, in cœlo glo-

Luc. 6

Prov. 3 gloriam meretur. De primo: Mi-
ſericordia, & veritas non deſerant
te: & invenies gratiam coram homi-
Act. 10 nibus. Exemplum de Cornelio. Mi-
ſereri autem debes tui ipſius pereun-
Eccl. 30 tis. Miſerere animæ tuæ, placens
Deo. Certe immiſericordior es ani-
mæ tuæ, ipſam per peccatum occi-
dendo, quam Judas corpori ſuo, ip-
ſum jugulando. Item miſereri debes
Chriſti patientis, in cujus perſona
Job 19 dicitur: Miſeremini mei, &c. Item
proximi tui indigentis. Unde hic:
Eſtote (inquit) *miſericordes*, &c. non
tantum benefaciendo, ſed etiam i-
Eph. 4 gnoſcendo. Et: Eſtote benigni invi- B
cem miſericordes, ſicut & Deus in
Chriſto donavit nobis. Alioquin ti-
Matt. 18 me illud: Nonne oportuit & te mi-
ſereri. Aug. Duo ſunt opera miſeri-
cordiæ, quæ nos nunc habere debe-
mus: Dimittite, & dimittetur: date,
& dabitur vobis. Qui has miſericor-
diæ regulas non ſequuntur, non ſunt
imitatores patris miſericordiæ, ſed pa-
tris diaboli, qui nullam habet miſe-
ricordiam. Crudelis eſt, & non mi-
Jer. 6 Job 4 ſeretur. De ſecundo: Quo modo po-
tueris, ſic eſto miſericors, &c. uſque
fiducia magna erit coram ſummo Deo
eleemoſyna in die neceſſitatis, quæ
erit Dies mortis, in qua eleemoſyna erit
fiducia magna ad evolandum: ſicut C
Apoc. 12 fiducia aquilæ ſunt alæ duæ. Datæ
ſunt mulieri duæ alæ aquilæ magnæ,
&c. Aquila liberaliſſima eſt. Sic igi-
tur anima miſericors communicet
ſubſtantiam ſuam indigentibus: ſi-
cut aquila eſcam ſuam avibus. Per
duas alas duplex miſericordia ſignifi-
catur. Una ex ſeptem operibus ſpi-
ritualibus, quæ ſex pennis conſtat,
de quibus verſus:

Conſule, caſtiga, ſolare, remitte, fer,
ora.

Alia ex ſex operibus miſericordiæ
corporalibus, quæ ſex pennis conſtat,
de quibus: Eſurivi, &c. ſeptima ta-
Matth. 25 Tob. 1 men additur in Tobia, ſcilicet ſepe-
lire mortuos. Unde verſus:

Colligo, poto, cibo, redimo, tego,
viſito, condo.

His alis anima miſericors draconem
A diabolum evadit in morte. Amb. So-
la miſericordia comes eſt defuncto-
rum. De tertio: Judicium ſine mi- Jac. 2
ſericordia fiet ei, qui non fecerit mi-
ſericordiam. Miſericordia ſuperexaltat
judicium. Tunc certe beati miſeri- Mat. 5
cordes quoniam ipſi miſericordiam,
&c. O vere optima advocatrix miſe-
ricordia. Nota, quod quandoque reus
evadit judicium humanum, vel per
bonum advocatum, vel munus abſcon-
ditum, vel preces amicorum: ſicut
etiam in judicio divino miſericordia
eſt optima advocata. Miſericordiæ
enim opera ſunt quaſi pro nobis alle-
gantes. Pſalmus. Jucundus homo, Pſalm. 111
qui miſeretur, Gloſſa. Hæc facta,
ſunt quaſi ſermones, quibus defende-
tur in judicio. Ecce miſericordia
non ſolum eſt in dando, ſed etiam
in commodando, ſed ſine uſura. Pſ. Pſal. 36
Tota die miſeretur & commodat: quæ
benedictio pro operibus miſericordiæ
dabitur. Venite benedicti patris, &c. Matth. 25
Item miſericordia eſt munus pretio- Prov. 21
ſum. Munus abſconditum extinguit
iras. Hoc munere redimimur de ma-
nu judicis. Auguſtin. Redime te,
dum vivis: redime teipſum, dum
potes: redime te, dum pretium habes
in manibus: redime te ne dum mors
amara te prævenit, & vitam ſimul
& pretium perdas. Item miſericor-
dia eſt optima interventrix. Conclu- Eccl. 29
de eleemoſynam in ſinu pauperis,
& hæc pro te orabit ad Dominum.
Tunc certe plus valent preces mi-
ſericordiæ, quam omnium ſancto-
rum. Nec acquieſcet cujuſquam pre- Prov. 6
cibus. De quarto: David in ſua 1 Mach. 2
miſericordia conſecutus eſt ſedem
regni in ſæcula. Ecce miſericordia
facit nos reges cœleſtes. O ambitio-
ſe, o avare quam libenter emeres
denario, vel coronam Imperii, vel
Franciæ. Certe melius forum habes
de corona æterna, quam acquiris ſola
bona voluntate, ſi aliud non habes:
quam etiam ſi mille marchas auri
pro ipſa expenderes in opera mi-
ſericordiæ. Incomparabiliter enim
plus valet corona gloriæ, quam
tot coronæ mundanæ, quot denarii

Digitized by Google

ſunt in mille millibus marchis. Hæc autem per miſericordiam comparatur. Pſal. 102 Pſalmus: Qui coronat te in miſericordia, &c. Bernardus: O quanta beatitudo, pro parvis magna recipere: æterna pro brevibus: pro perituris ſemper viventia, & habere Deum debitorem?

SERMO III.

Luc. 6 Eadem menſura, qua menſi fueritis, remetietur vobis. Sicut pro bona bonam, ſic pro mala menſura malam recipietis. Eadem menſura, qua menſi fueritis proximis veſtris bonum, vel malum in mundo, remetietur vobis bonum, vel malum in Iſa. 28 judicio. Ponam in pondere judicium, & juſtitiam in menſura. Conſiderandum autem quod eſt menſura naturalis, uſualis, criminalis, virtualis, doctrinalis, æternalis. De prima: Sap. 11 Omnia in menſura, & numero, & pondere diſpoſuiſti. Unde anima eſt menſura capaciſſima, numero unica, & ſimpliciſſima, pondere leviſſima: peccando autem fit arctiſſima quæ capacior fuit cœlo, & mundo: quoniam capax fuit Patris, & Filii & Matth. 19 Spiritus ſancti. Qui poteſt capere capiat. In peccatis vix capit miſericordiam Spiritus ſancti. Item peccando fit diverſiſſima. Fit enim leo per avaritiam, lupus per ſuperbiam, porcus per luxuriam, ſic adapta de Pſ. 48 ſingulis. Pſalmus: Comparatus eſt jumentis inſipientibus, & cet. Joannes Chryſoſtom. ſuper Joannem: Excogita quantum eſt malum Chriſto volente nos ex hominibus pares angelis facere, nos ipſos ex hominibus ad feras tranſponere. Ventri enim ſervire, & pecuniarum concupiſcentia detineri, & iraſci, & mordere, & calcitrare, non hominis, ſed ferarum eſt. Item peccando fit graviſſima, ut ſubito mergatur in infer- Exod. 15 num. Submerſi ſunt quaſi plumbum Job 21 in aquis, &c. In puncto ad infer- Levit. 19 num deſcendunt. De ſecundo: Nolite facere iniquum aliquid in judicio, in regula, in pondere, in menſura. Hic dic de multis fraudibus: quæ ſunt in ponderibus, & in menſuris. Has fraudes licet nunc non videat, qui decipitur: tamen videt, qui decipi non poteſt. Auguſt. Non videt furtum, cui appendit: ſed videt qui te, & ipſum appendit. Et heu quia per injuſtas menſuras, & alios dolos, ſæpe domus impiorum repletur injuſtis bonis: ideo per juſtum ignem flagellantur in inferno æternaliter, & quandoque in mundo temporaliter. Adhuc ignis in domo Mich. 6 impii, & theſauri iniquitatis, & menſura minor, iræ plena, &c. Bernardus: Utinam ſaperes miſer, & intelligeres, cum theſauro pecuniæ, theſaurum iræ pariter cumulari. De tertio: Implete menſuram patrum Mat. 23 veſtrorum. O quot ſunt, quorum patres crudeles, vel avari, vel luxurioſi fuerunt, quorum filii ſcelera ſequentes menſuram patrum non implent in culpa, & in futuro in pœna. Menſuram culpæ Deus attendit in damnando hominem æternaliter, vel temporaliter corripiendo, & judex quilibet ipſam attendere debet in puniendo, & peccator in ſatisfaciendo. Secundum menſuram peccati erit pla- Deut. 25 garum modus. Hanc menſuram non negligit diabolus. Stetit, & menſus Abac. 3 eſt terram. De quarto: Unicuique Ephes. 4 data eſt gratia ſecundum donationis Chriſti menſuram. Menſuris Chriſti menſurantur virtutes, voluntates, & operationes humanæ, ne excedant. Oſtende hoc in caſtitate, & patientia, & in aliis virtutibus, & ſpecialiter in ſobrietate, quæ menſurat cibum, & potum. Aquam in menſura Ezech. 4 bibes, & ibidem videtur Propheta viliſſimum panem in pondere comedere. Heu ergo quid erit de potibus & cibis delicatis? De quinto: Quis Luc. 12 putas eſt fidelis ſervus, &c. Triticum eſt verbum Dei, quod menſuram charitatis, vel veritatis excedere non debet, & ſcripturæ, ſed ſecundum capacitatem auditorum, & temporum menſurandum eſt. Legitur autem: Quod tanta erat abundantia triti- Gen. 41 ci, ut copia menſuram excederet: ita

ita nunc verbum Dei ſine menſura datur, ſed timendum eſt, quod fames Ægyptiaca ſequatur, maxime in tempore Antichriſti. De ſexto in præſenti Evangelio: *Menſuram bonam* &c. Bonam utique in animæ fruitione, & confertam in corporis glorificatione, & coagitatam in ſanctorum ſocietate, & ſupereffluentem in gaudiorum æternitate. Nota quod dicit in ſinum veſtrum: Si enim bonum nunc menſuras in ſinum proximi, menſurabitur in ſinum tuum in cœlo. Si autem menſuras in ſinum proximi tui malum in mundo, menſurabitur malum in ſinum tuum in inferno. *Iſa. 27* In menſura contra menſuram, cum abjecta fuerit, judicabit eam.

DOMINICA SECUNDA

POST PENTECOSTEM

SERMO I.

Luc. 14 HOMO *quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos*. Sub velamine iſtorum verborum mixticatur, & involvitur cœleſtis gloria quam Dominus electis ſuis in mundi fine exhibebit: Unde cœnæ refectio quæ eſt in fine diei, appellatur: commendatur autem Dominus noſter a tribus in propoſito verbo, quæ quamlibet cœnam reddunt completam & perfectam. Et primo ad excellentia ſingularis dignitatis. Secundo ab affluentia abundantis copioſitatis. Tertio a benevolentia invitantis curialitatis. Primo ergo commendatur a ſingularitate excellentiæ, & dignitatis, cum dicit: *Homo quidam*. In ſingulari dicitur homo quidam Chriſtus: propter incomparabilem, & excellentem dignitatem. Tertio commendatur a liberalitate affluentiæ, & copioſitatis, cum ſubdit: *Cœnam magnam?* Tertio commendatur a curialitate benevolentiæ, & charitatis, cum ſubinfert: *Et vocavit multos*. Benignus & miſericors Deus noluit eſſe ſolus in cœna A gloriæ: immo ratione ſuæ curialitatis multos invitavit.

Dicit enim: *Homo quidam*, ubi commendatur Chriſtus ab excellentia ſingularis dignitatis, quæ poteſt manifeſtari triplici ratione. Primo ratione ſuæ puritatis & innocentiæ, in evitatione omnium peccatorum. Secundo ratione profunditatis ſapientiæ, in revelatione divinorum occultorum. Tertio ratione virtuoſitatis potentiæ, in operatione multorum miraculorum. Primo Chriſtus ſingulariter, & excellenter dicitur homo, propter puritatem originalis innocentiæ, in evitatione omnium peccatorum. Unde: Nullam cauſam invenio in *Luc. 23* B iſto homine, in quibus eum accuſatis. Ad litteram nulla cauſa peccati inveniebatur in Chriſto, in quibus accuſabant eum Judæi. Nam ipſe in peccatis non erat: quia non de virili *Luc. 1* ſemine, ſed de Spiritu ſancto conceptus fuit, & ideo peccatum originale non contraxit: nec etiam peccatum actuale, & quia ex parte mentis omnimoda fuit puritas, & ex parte carnis nulla rebellio, ſemper enim illa ſanctiſſima caro ſequebatur illum beatum ſpiritum, nec unquam ad peccatum pertrahebat, & ſpiritus carnis neceſſitatibus, ne ſuccumberet condeſcendebat: & ex hoc mira armonia, & concordia carnis ad ſpiritum reſultabat & propter hoc verum C fuit illud: Vere juſtus erat homo iſte. *Luc. 23* Secundo excellenter, & ſingulariter, dicitur homo Chriſtus, propter perſpicacitatem veracis intelligentiæ, in revelatione divinorum occultorum. Unde *Joan. 7* reddunt cauſam miniſtri pontificibus, & phariſæis quare non ceperunt Jeſum, quia numquam ſic locutus eſt homo, ſicut hic loquitur homo. Non enim loquebatur ſicut ceteri homines verba curioſa, quæ excedunt rationalem, nec verba ſuperflua, & oneroſa, quæ ſuffocant concupiſcibilem, nec verba contentioſa, quæ conturbant iraſcibilem, nec pernicioſa verba, quæ pervertunt totum hominem, ſed verba humilia ad deſtructionem ſuperbiæ, verba utilia ad augmentum glo-

Digitized by Google

gloriæ. Sic enim loquebatur, ut moderaret ſuperbos humilitatis profunditate, magnos paſceret veritate, & parvulos nutriret affabilitate, foris admonet, intus docet, audientes in melius commutat, & ideo non fuimus auſi eum comprehendere. Nec mirum ſi ſic loquebatur, quia ipſe eſt ſecundum adventum in mentem, lux illuminativa omnium prophetalium viſionum, & ſecundum adventum in carnem, verbum approbativum omnium prophetalium, & inſtructivum omnium apoſtolicarum locutionum. Unde ipſe eſt qui revelat abſcondita divinorum occultorum, quia lux divinæ ſapientiæ cum ipſo eſt, ſine qua nullus poteſt devenire ad certam fidei revelationem, niſi per adventum in mentem, & in carnem. Tertio Chriſtus excellenter dicitur homo, propter virtuoſitatem mirabilis potentiæ in operatione multorum miraculorum. Unde dicebant Phariſæi: Quid facimus, quia hic homo multa ſigna facit: Nam mortuos ſuſcitavit, lepros mundavit, cæcos illuminavit, claudos, & contractos extendit, oppreſſos a dæmoniis liberavit, & omnem morbum curavit, & tamen propter illa bona vos nequiſſimi Judæi, quæ operatus eſt in vobis, quæritis eum interficere. O inſania & perverſitas maxima, iraſcimini ſananti, & non iraſcimini vulneranti. *Joan. 11*

Secundo commendatur Dominus noſter ab affluentia redundantis copioſitatis, cum ſubdit; *Fecit cœnam magnam*. Vere magna, & immenſa eſt cœna iſta. Nam ſi mica una iſtius cœnæ, non prævalet enumerari, multo minus abyſſus, & tota cœna poterit ab aliquo explicari. Ut igitur aliquid de affluentis redundantia, copioſitatis iſtius cœnæ, balbutiens dicam, poteſt dici quod tria erunt in iſta cœna, quæ diligentius conſiderata, cujuslibet animum in ejus concupiſcentiam provocant. Primum eſt jucunditas exultationis lætificantis, propter refulgentiam divinæ claritatis. Secundum eſt copioſitas refe-

A ctionis ſatiantis propter redundantiam immenſæ bonitatis. Tertium eſt ſempiternalitas durationis continuantis, propter carentiam omnimodæ defectibilitatis. Ut ſic anima ſecundum omnem ſui potentiam in cœna iſta terno interiori tripudio jucundetur. Primo jucundetur de claritate ſplendoris, quantum ad rationalem. Secundo ſatietur de copioſitate refectionis, quantum ad concupiſcibilem. Tertio aſſecuretur de ſempiternali duratione quantum ad iraſcibilem. Et hoc ſecundum triplicem dotem gloriæ, ſcilicet apertæ viſionis quietæ fruitionis & firmæ tentionis, *Idem ſup. ſerm. 1 de Pent.* Primo in iſta cœna erit jucunditas exultationis lætificantis, propter

B refulgentiam divinæ claritatis. Et de hoc dicitur: Sub nomine avium volantium per medium cœli de beatis: *Apoc. 19* Venite congregamini ad cœnam Domini. Nomine enim avium volantium per medium cœli deſignantur beati exiſtentes in cœlo empireo, qui volatu contemplationis elevantur ad contuitum divinitatis. Iſtis ergo ſic contemplantibus dicitur: Venite & congregamini per affectionum concordiam, ad cœnam magnam Dei, non materialem lactis, & mellis, ſicut expectant Saraceni, quia nulla erit ibi congregatio muſcarum, ſed ſapientialem, in qua tot erunt fercula, quot

C omnium rerum rationes relucent in divina ſapientia. Apponent enim ſpiritibus glorificatis rationes ſenſibilium, & inſenſibilium, rationalium & irrationalium, tamquam in menſa delectabili humanitatis Chriſti Dei unici & trini, pulchritudo tamquam in ſpeculo pulchriformiter. Et propter hoc iſta cœna non eſt requirenda in exterioribus, ſed in interioribus, quia ſpiritualis: nec in creatis rebus, ſed in cauſalibus rationibus, quia perpetua, & incorruptibilis. Secundo in iſta cœna erit copioſitas refectionis ſatiantis, propter redundantiam immenſæ bonitatis: Unde Rex Darius fecit cœnam magnam omnibus purpuratis, qui erant ſub ipſo. Darius interpretatur fertilis, *3 Eſdr. 3*

lis, & poteſt ſignare regem regum Chriſtum, qui ratione ſuæ dignitatis & humanitatis eſt cibus perfecte ſatians animam, quantum ad duplicem ejus guſtum interiorem & exteriorem. Nam cibus humanitatis, animam ſatiat, quantum ad guſtum exteriorem, ſed cibus divinitatis, quantum ad guſtum interiorem. Hic autem cibus licet ſatiet, non tamen generat faſtidium, immo continuat deſiderium, quia, ratione ſuæ ſimplicitatis, & convenientiæ medullis animæ intimæ illapſus perfecte delectat, cum delectatio ſit conjunctio convenientis cum convenienti, & anima, cum nullo habet majorem convenientiam, quam cum illo, ad cujus imaginem, & ſimilitudinem facta eſt. Ratione ſuæ perfectionis, & ſufficientiæ undique ſatiat, & replet, ſed ratione ſuæ infinitatis, & abundantiæ capacitatem animæ excedit, & quietat. Nam in nullo bono finito appetitus animæ quietat, eo quod qualis habitus eſt affectio, & cognitio ſive æſtimatio. Cum igitur æſtimatio, & cognitio apta nata ſint extendi ad infinita, pariter & ejus affectio ad infinita ſe extendit, ergo quolibet bono obtento adhuc ultra poſſet inſurgere appetitus, & ſic quantumcumque bonum creatum multiplicaretur, numquam in illo quietaretur, nec beatificaretur. Unde Anſelmus: In gaudium Domini introibit, quod ſi tantum caperet, & non vinceretur, & abſorberetur, adhuc poſſet inſurgere appetitus ad amplius appetendum, vel capiendum. Tertio in iſta cœna erit ſempiternalitas durationis continuantis, propter carentiam omnimodæ defectibilitatis. In iſta enim cœna numquam deficient fercula, numquam amovebitur tabula, eo quod beati erunt ſemper in continua laude, & glorificatione. Nam quidquid boni accipient, in eum ſolum reſolvent, qui plene poteſt eos glorificare, & ſatiare. Unde ſicut impoſſibile eſt aliquem ibi mori, ſic impoſſibile eſt aliquem fameſcere. Et propter hoc dicitur: Bea-

Delectatio quid. *Gen.* 1

Apoc. 19

A ti qui ad cœnam nuptiarum agni vocati ſunt. Beatus enim ille, qui omnia optata, ſine timore amittendi, perpetuo poſſidet. Nam cum beatitudo ſit habitus in actu, impoſſibile eſt animam beatam eſſe, & actualem conſiderationem eorum, quæ ſunt de eſſentia gloriæ non habere, quia in beatitudine nulla eſt variabilitas, nulla temporalis ſucceſſio, & propter hoc iſta cœna ratione ſuæ ſempiternalitatis non eſt requirenda in iſtis inferioribus, ſed in ſuperioribus, quia non menſurabitur tempore, quod eſt principium corruptio-

B nis, ſed æternitate, quæ eſt quædam menſura omnino perpetua, & invariabilis.

Tertio & ultimo commendatur Chriſtus a benevolentia invitantis charitatis, vel curialitatis, cum ſubinfert: *Et vocavit multos*. Dominus noſter ratione ſuæ curialitatis, & benevolentiæ noluit eſſe ſolus in cœna, ſed vocavit multos de diverſis nationibus. Nam primo vocat inſtanter ſine deſitione, inſtruendo per documenta, & exempla: ſecundo gratis, ſine recompenſatione, alliciendo per beneficia, & promiſſa: tertio generaliter ſine acceptione, comminando per æterna ſupplicia. Primo vocat Chriſtus ad iſtam cœnam inſtanter ſine deſitione, inſtruendo per documenta & exempla. Un-

C de: Vocavi, & renuiſtis, extendi manum meam & non fuit qui aſpiceret, deſpexiſtis omne conſilium meum. Inquit Deus Pater: Vocavi vos ad iſtam cœnam continue inſtruendo, per ſervos meos ſanctos & prophetas: & renuiſtis venire; Inſuper extendi manum meam, ideſt, filium meum ad vos de alto, miſi per carnis aſſumptionem, in quo doctrina omnis veritatis, & exempla omnis honeſtatis, & ſanctitatis relucent, quibus ad cœnam primam vocamini, & non fuit qui aſpiceret ad doctrinam, per inclinationem auditus, ad vitam, per immitationem affectus, immo omne conſilium meum deſpexiſtis inveniendo vobis occaſionem.

Prov. 1

Nam

Nam primus de vocatis dixit: Villam emi, & neceſſe habeo exire, & videre illam. Alius dixit: Juga boum emi quinque, & eo probare ea. Tertius reſpondit: Uxorem duxi, & ideo non poſſum venire, hoc eſt dictu, unus propter ſuperbiam principandi, alius propter avaritiam cumulandi. Nam per quinque juga boum intelligitur ſuperflua quinque ſenſuum occupatio circa terrena. Tertius propter laſciviam luxuriandi, ad iſtam cœnam venire contempſit. Ecce fatuitas maxima, quia quod pejus eſt eligitur, & quod melius recuſatur. Eligitur enim villa, recuſatur regnum eligitur dominium villanorum, recuſatur regnum cœlorum, eligitur uxor concubina, & recuſatur copula divina, & ideo juſto judicio nemo iſtorum, qui vocati ſunt, cœnam iſtam guſtabunt, eo quod iſta cœna transferetur a ſuperbis, & potentibus, in debiles & humiles, a divitibus in pauperes, a luxurioſis in cæcos & claudos, ideſt, in illos, qui oculos ſuos eruunt, & refrenaverunt, ne vanitatem mundi vivendo concupiſcerent, & pedem inordinatæ affectionis totaliter abſcinderent. Etiam propter hoc dicitur in hodierno Evangelio: Pauperes, ac debiles, cæcos & claudos introduc huc, loco ſcilic. iſtorum, qui noluerunt venire. Secundo eos vocat ad iſtam cœnam gratis ſine recompenſatione, C alliciendo per beneficia & promiſſa. 2 Pet. 1 Unde: Vocavit nos propria gloria & virtute, per quam maxima, & pretioſa munera nobis donavit, ſc. gratiam in præſenti, & gloriam in futuro, ut ſic qui nolunt venire ad iſtam cœnam precibus, facilius trahuntur muneribus. Job 19 Greg. lib. 14 Mor. c. 21 prope fin. Unde Greg. Super illum Job: Servum meum vocavi, & non reſpondit mihi. Vocat nos Deus, cum muneribus prævenit, reſpondemus vero ejus voci vocationis, cum digne juxta præcepta munera deſeruimus. Servum ergo vocavit Dominus, quia collatis muneribus, quaſi emiſſis vocibus ad ſe, dicere audivit, ſed non reſpondit, quia digna opera donationis ejus reddere contempſit. Tertio vocavit Dominus A ad iſtam cœnam generaliter ſine acceptione, comminando per æterna ſupplicia. Unde in Pſ. Deus Deorum Dominus locutus eſt, & vocavit terram a ſolis ortu, & occaſus. Pſal. 49 Deus Deorum Dominus Chriſtus locutus eſt comminando per æterna ſupplicia, ut per hoc compellat eos intrare ad cœnam iſtam flagellis & comminationibus, qui nolunt induci precibus & promiſſionibus, alioquin divina miſericordia tranſibit in juſtitiam, & qui nolunt gaudere in divino palatio cum Angelis, cruciabantur perpetuo in inferno, & flammeſcent cum dæmonibus. Iſtis ergo comminationibus Dominus vocavit terram, ideſt, terrenos B & peccatores, a ſolis ortu & occaſu, quia apud eum nulla eſt acceptio perſonarum, immo in omni gente, & in omni populo, & in omni conditione, & in omni ætate beneplacitum eſt ei. Unde Greg. ſuper illud: qui irrigat aquis univerſa, hoc eſt ex omni genere ad ſuam cognitionem vocat Spiritus ſancti gratia. Job 5 Greg. lib. 6 Mor. c. 7 Nam cum divites ſibi ſubiicit, pauperes non repellit, cum fortes humiliat, ad ſe venire debiles non recuſat, cum nobiles colligit, ſimul ignobiles apprehendit, cum ſapientes ſuſcipit, imperitorum ſtultitiam non contemnit. Rogemus ergo, &c.

SERMO II.

Homo quidam fecit cœnam magnam, &c. Luc. 14 Beati qui ad cœnam nuptiarum agni vocati ſunt. Apoc. 19 Duplex eſt cœna videlicet gratiæ & gloriæ. Prima eſt Eccleſiæ militantis: ſecunda triumphantis. De prima cum veniſſet Jeſus in Bethaniam, dicitur: Fecerunt autem ei cœnam ibi. Joan. 12 Bethania Eccleſiam ſignificat militantem, interpretatur enim Domus obedientiæ. Cœna enim in Bethania eſt ſpiritualis refectio gratiæ in Eccleſia. Quatuor autem perſonas in dicta Eccleſia ſingulariter deſcribit Evangelium, Martham, Mariam, Lazarum, Judam. Martham miniſtrantem, Mariam contemplantem & ungentem,

tem, Lazarum infirmantem & diſcumbentem, Judam murmurantem. Hæc enim quatuor genera hominum ſpiritualiter in cœna Eccleſiæ invenies. Martha activos, Maria contemplativos, Lazarus tepidos, Judas maleficos ſignificat. De Martha dicitur hic: (Luc. 10) Martha miniſtrabat. Activi miniſtrare debent per bona opera, & hoc ſolicite, & frequenter: Martha ſatagebat circa frequens miniſterium. Libenter miniſtrare debet quiſque Domino in mundo, quia excellenter honorat ſuos miniſtros in (Joan. 12) cœlo: Si quis mihi miniſtraverit, me ſequatur: Miniſtret ergo libenter unuſquiſque ut honorificetur a Deo, (1 Petr. 4) & honorificet Deum: Si quis miniſtrat tamquam ex virtute quam adminiſtrat Deus, ut in omnibus honorificetur Deus. De Maria dicitur ibidem quod accepit libram unguenti, & unxit pedes Jeſu. Unguentum eſt devotio contemplativorum. (Eccl. 10) Sed heu dicitur: Muſcæ morientes perdunt ſuavitatem unguenti. Muſcæ volant & ideo volatiles, & malas cogitationes ſignificant. Item lædunt & ideo rancoroſas affectiones. Item vilia ſequuntur, & ideo carnales delectationes ſignificant. Hæ ſunt muſcæ, quæ non fuerunt in terra Jeſ- (Exod. 8) ſem, cum muſcis graviter plagaretur Ægyptus; Jeſſe inſula holocauſti interpretatur, & ſignificat religionem, quæ in mari hujus mundi eſt tamquam inſula, in qua naufragi recipiunt ſe, & holocauſtum Deo offerunt: hic non erunt muſcæ prædictæ ſed in Ægypto, id eſt, in ſæculo. De Lazaro dicitur ibidem: Lazarus vero erat unus ex diſcumbentibus non ex adminiſtrantibus, ſicut & Martha, non ex ungentibus, ſeu contemplantibus, ſicut Maria. Unde tepidos, & pigros ſignificat, qui neque miniſtrant actione, nec ungunt contemplatione, ſed ſunt in numero diſcumbentium, ſcilicet carnaliter viventium. Iſti ſunt diſcumbentes in cœna, in qua Joannes capite privari (Matt. 6) jubetur: Propter ſimul diſcumbentes noluit eam contriſtare, &c. Gratia enim Dei in tepidis virtutem amittit. Lazarus tamen ſuſcitatus fuit a Domino lacrymante, ſic & multi inutiliter vivendo ingrati ſunt, qui per Dominum ad vitam gratiæ revocati ſunt. De Juda ibidem legitur quod dicit: (Marc. 14) Quare unguentum non venditur trecentis denariis, &c. Hi ſunt malitioſi, qui unguentum devotionis in cupiditatem vertere volunt, & ad murmurationem convertuntur. Malum eſt conſilium Judæ, & ſimile conſilio Sathanæ. Judas unguentum in denarios; Sathanas lapides in panes vult converti, id eſt, pœnitentiæ auſteritatem, & carnalitatem: Dic ut lapides (Matt. 4) iſti panes fiant. De ſecunda cœna dicitur hic: *Homo quidam fecit cœnam magnam*, &c. Dominus in hoc Evangelio oſtendit, quod convivæ hujus mundi vocandi ſunt, compellendi ſunt, introducendi ſunt, implendi ſunt. Vocantur in prædicatione: compelluntur in tribulatione: introducuntur in evolatione; implentur in ruinarum cœleſtium impletione. De primo dicitur ibi: *Vocavit multos*. (Matt. 22) Sed heu multi ſunt vocati, pauci vero electi. Vocantur autem electi verbo doctrinæ ad lumen gratiæ, & ad lumen gloriæ. De tenebris vos vocavit in admirabile lumen ſuum: (1 Pet. 2) Illi ergo tamquam electos ſe vocatos ſemper putare poſſunt, qui tamquam ſtellæ cœli per bonam vitam lucidi ſunt. Stellæ dederunt lumen ſuum in cuſtodiis ſuis, vocatæ ſunt, & dixerunt: Adſumus. Nota quod non ſolum multi ſunt, qui vocantur, ſed etiam multi ſunt, per quos vocantur. Ecce Deus vocat per ſe, vocat per Angelos, vocat per patres, vocat per prophetas, vocat per paſtores, vocat per miracula, vocat per flagella, vocat per proſpera, vocat per adverſa. De ſecundo dicitur ibi: *compelle intrare*. (Luc. 18) Greg. Mala, quæ nos hic premunt, ad cœlum ire compellunt. Compellebantur fluctibus, & periclitabantur accedentes autem ſuſcitaverunt eum, &c. Ecce ad Dominum accedunt, quos tribulationum fluctus compellunt Pſalm. (Pſal. 82) Imple facies eorum ignominia, &c. De tertio dicitur hic: Cœ-

Digitized by Google

cos & claudos introduc huc. Sed quomodo templum gloriæ intrabit, qui eſt cæcus in intellectu, vel claudus in affectu? vel qui cæcus in fide, vel claudus in moribus eſt? cum dicitur. Cæcus, & claudus non intrabunt in templum. Oportet ergo cæcam, & claudam animam ante ſanari, quam ad ſpiritualem, ſive æternalem refectionem debeat introduci. Auguſt. Anima prius ſanatur, ſanata introducitur, introducta reficitur. Habemus autem ad introducendum nos non ſolum miniſterium humanum, ſed etiam Angelicum. Ecce ego mittam Angelum, qui præcedat te, & coſtodiat in via, & introducat ad locum, quem præparavi tibi. De quarto dicitur ibi: *Ut impleatur domus veſtra*. Domus ei Domini implebitur, quando ruinæ Angelorum implebuntur. Pſalmus: Implevit ruinas. Domus implebitur etiam quando numerus ſalvandorum implebitur. Dictum eſt illis, ut requieſcerent adhuc modicum, donec compleantur conſervi eorum. Bernardus: Currite fratres, currite: nam non ſolum Angeli, ſed ipſe Creator Angelorum vos expectat. Nondum plena eſt domus, adhuc expectantur, de quibus nuptiæ impleantur.

3 Reg. 5. Exod. 23. Pſal. 109. Apoc. 6.

SERMO III.

JAm *parata ſunt omnia*. Paravit Dominus tormentum pœnæ in inferno, oppidum Eccleſiæ in mundo, thronum juſtitiæ in judicio, convivium gloriæ in cœlo. De primo: Parata ſunt deriſoribus judicia, & mallei percutientes ſtultorum corporibus. Vere ſtulti ſunt peccatores. Stultus enim eſſet, qui pro denario ſe faceret cremari in cruce. Stultior eſſet, qui pro aliquo ſæculari faceret ſe cremari æternaliter. Sed tales multi ſunt. Stultorum infinitus eſt numerus. Mallei percutientes ſunt dura infernalium tormentorum genera. Sed vide quando ferrum ignitum eſt, tunc a fabro malleo percutitur. Ita peccatores igne inferni infuſi, & perigniti tormentis variis malleantur a diabolo, qui eſt faber horribilis. Ecce ego creavi fabrum, &c. De ſecundo: Vidi civitatem novam Hieruſalem a Deo paratam, &c. Civitas eſt Eccleſia, in qua dominum diaboli vincimus, vel evadimus. Unde: Nunc igitur notum ſit Regi, quoniam ſi civitas illa ædificata fuerit, & muri ejus inſtaurati, poſſeſſionem trans fluvium non habebit. Rex iſte diabolus eſt. Ipſe eſt rex ſuper omnes filios ſuperbiæ. Fluvius eſt baptiſmus. Pſ. Fluminis impetus, &c. Merito enim ita debet eſſe, quod trans fluvium baptiſmi nullam haberet diabolus poteſtatem. Sed heu poſt baptiſmum in hac civitate multos poſſidet, quia ipſam per multos annos obſidet. Civitas parva, & pauci viri in ea. Venit contra eam Rex magnus, & vallavit eam, extruxitque munitiones per gyrum, & perfecta eſt obſidione, inventuſque eſt in ea vir pauper & ſapiens, & liberavit urbem per ſapientiam ſuam. Et nullus deinceps recordatus eſt hominis illius pauperis. Nota quæ ibi de hac civitate dicuntur, uſque ibi nullus deinceps recordatus, &c. Sed quia ſine victualibus teneri non poſſet, ideo non ſolum parata eſt nobis civitas, ſed etiam eſca in civitate inde deficiens, ſcilicet corpus Chriſti: Paratum panem de cœlo præſtitiſti nobis, &c. Unuſquiſque carnem amici ſui comedet in obſidione. Amicus eſt Chriſtus. Nullus ergo extra hanc civitatem ſalvari poteſt, ſicut ſignatum eſt. Ubi legitur quod Loth in civitate Segor ſalvatur, quatuor aliis civitatibus igne, & ſulphure ſubverſis. Require in expoſitione in ſecundo ſermone. *A ſummo cœlo*. De tertio. Pſ. Paravit in judicio thronum ſuum, & ipſe judicabit orbem terræ in æquitate. Vere in æquitate. Nam æque judicabit populum & clericum, æque Imperatorem & paſtorem. Nam potentes, & impotentes, magni & parvi æque ante thronum iſtum ſtabunt: Vidi mortuos magnos & puſillos ſtantes ante thronum Dei, & libri aper-

Luc. 14. Prov. 19. Eccli. 1. Iſa. 54. Apoc. 21. 1 Eſdr. 4. Iob 41. Pſal. 45. Eccl. 9. Sap. 16. Hier. 19. Gen. 19. Pſal. 9. Pag. 21. Apoc. 20.

Digitized by Google

ri ſunt id eſt conſcientiæ, quarum A occulta in die judicii manifeſta erunt, ibi leget vir in libro uxoris, ibi & econverſo quam fidem ſibi invicem ſervaverunt, ibi quis alium tradiderit, quis in tenebris enormia fecerit detegetur. Auguſtinus: Cum venerit Dominus & illuminaverit abſcondita tenebrarum, & manifeſtaverit cogitationes cordis, tunc nihil latebit proximo in proximum, neque erit quod ſuis quilibet aperiat, abſcondatque alienis. Unde dicitur ibidem quod judicati ſunt mortui ex his, quæ perſcripta erant in libris. De quarto, dicitur hic: homo quidam fecit cœnam B magnam, &c. uſque. *Jam parata ſunt omnia*. Parata utique, jam enim ſupra menſam poſita ſunt fercula, de qua menſa: Ut edatis, & bibatis. Nota quod delicioſos cibos, & potum Dominus dat hominibus in menſa materiali, & quod delicioſiores cibos, & potum gratiarum dat in menſa cordis ſpirituali, & quod delicioſiſſimum cibum corporis, & potum ſanguinis ſui dat in menſa ſacramentali. Penſa nunc homo, ſi tanta bona a Deo habes in menſa tua, in carcere, in exilio: quanta bona habebis in menſa Dei in regno? Aug. In patria ipſa quo modo ſaturabit qui in peregrinatione ſic pavit? Quia ve- C ro in novem ordinibus angelorum omnes invitati diſtribuentur: ſecundum has novem menſas in hac cœna diſtinguere poſſumus. Ima menſa plena eſt deliciis, de qua infimus ordo, & qui in ipſo ſunt, reficiuntur: ſecunda menſa ditior eſt, & abundantior, de qua ſecundus ordo cum juſtis amplioris meriti in ipſa locati reficientur. Sic progreſſum facias uſque ad menſam novi ordinis, plus ſemper menſam ſuperiorem commendando. Sed quid valeret multa convivis eſſe parata, ſi locus ſedendi paratus non eſſet quando venirent? Ideo ait Dominus: Vado parare vobis locum. In eadem enim menſa alius habebit locum digniorem ſecundum quod ſtella differt a ſtella in claritate, ſicut dicitur.

Luc. 14 · Ibid. 22 · Joan. 14 · 1 Cor. 15

SERMO IV.

Compelle intrare, ut impleatur domus mea. Domiuus quandoque dicitur impleri hominibus, quandoque ſonis, & clamoribus, quandoque poſſeſſionibus, quandoque odoribus. Sic domus Eccleſiæ debet impleri familiæ abundantia, doctrinæ reſonantia, gratiæ opulentia, famæ fragrantia. De primo dicitur hic: *Compelle intrare, ut impleatur domus mea*. Si intraveris hanc domum, porta munera. Et intrantes domum &c. Sed numquid ſoli Reges aut divites intrabunt? immo pauperes & debiles, cœcos & claudos introduc huc. Pauperes ſunt, qui non habent divitias virtutum & donorum: Debiles, qui non habent vires portandi onus tribulationum. Cæci qui non habent oculos cogitationum. Claudi, qui non habent rectum greſſum operum, ſignificantur. Ubi dicitur quod Aſſuerus, qui Chriſtum ſignificat, invitavit populum a maximo uſque ad minimum, id eſt, a Joanne Baptiſta quem invitavit in ventre, uſque ad illum latronem in cruce. Congregaverunt omnes quotquot invenerunt bonos & malos, & impletæ ſunt nuptiæ. De ſecundo: Factus eſt repente de cœlo ſonus, &c. Hic eſt ſonus prædicationis. Pſalm. In omnem terram, &c. Sonus prædicationis fit de cœlo in terram ad aures hominum. Sonus autem orationis fit de terra ad cœlum ad aures Domini: Sonet vox tua in auribus meis. Uterque autem ſonus fit, adveniente Spiritu vehementi, ſicut ſonus in tuba fit, adveniente Spiritu de ore. Sonus in organis fit, adveniente Spiritu de folle. Sonus vero tubæ, ſonus eſt prædicationis. Sonus autem organorum ſonus orationis. Primus de ore procedit, dum verba Dei de ore prædicamus. Secundus de follibus. Tres autem folles ſunt, claves, ſufflatoria, & habent organa orationis ſc. timoris, doloris, & amoris, tot quoque habent claves, quot ſunt in oratio-

Luc. 14 · Matth. 2 · Heſt. 1 · Luc. 1 · Luc. 23 · Matth. 22 · Act. 2 · Pſal. 17 · Cant. 2

tione Dominica petitiones. Sed no-
ta, quod in organis, & claves &
folles manu premuntur, ut ſonus red-
datur, ſic neceſſe eſt ut manus bonæ
operationis adjuvet ſonum orationis.
Greg. Ut ad aurem Dei viam preci-
bus faciatis, vigilantius ſtudendum
eſt, ut voces ab actibus adjuventur.
Nam inanis fit oratio, ubi parva eſt
exactio, quanto autem vehementior
eſt Spiritus, tanto validior eſt ſonus.
2 Par. 5 De his ſonis dicitur. De tubis & or-
ganis ſonitus longe audiebatur. Primus
longe in mundo, ſecundus longius in
cœlo. Si ergo tu a ſono Dei aures
cordis avertis, tunc Deus a ſono tuo
Prov. 28 aures ſuas avertet. Qui declinat au-
res ne audiat legem, oratio ejus
Job 21 erit execrabilis. De tertio. Quaſi ni-
hil poſſit facere omnipotens, æſti-
mabant eum, cum ille impleſſet do-
mus eorum bonis. Domum ſynagogæ,
& domum Eccleſiæ Deus bonis tem-
poralibus ſacramentaliter, & ſpiritua-
liter implevit, & tamen Judæi cru-
cifigendo, & mali Chriſtiani actuali-
ter peccando ſic facient, quod exiſti-
ment Dominum nihil poſſe facere.
Si enim ipſum poſſe impios damna-
Matth. 10 re exiſtimarent, plus timerent. Ti-
mete eum, qui poteſt & animam, &
corpus perdere in gehennam. Si Do-
minum exiſtimarent aliquid poſſe in
judicio, ipſum non tantum offende-
rent in mundo. Greg. Si Dominum
præſentem, & omnia videntem judi-
caturum de omnibus crederemus, vix
aut numquam peccaremus. O quan-
tis bonis gratiarum Deus Eccleſiam
Pſalm. 64 ſuam replevit. Pſalmus: Replebi-
mur in bonis domus tuæ. De quar-
Ioan. 12 to: Domus impleta eſt ex odore un-
guenti, id eſt, extractione Spiritus
Sancti. Odor unguentorum tuorum
ſuper omnia aromata. Fama enim
virtutum, & exemplorum ſancto-
rum implet, & ædificat totam Eccle-
Cant. 4 ſiam. O quam ſuavis eſt iſte odor
ſanctorum. Gregor. Virtutes profi-
cientium innocentia ceterorum homi-
num quaſi ſuavitates fragrantium odo-
rum. Econtrario mala fama homi-
num in peccatis mortuorum fœtor eſt

A inficiens. Domine jam fœtet, qua- Ioan. 11
triduanus enim eſt, ſcilicet in cor-
de, ore, opere, conſuetudine peccan-
do. Sed nota quod unguentum, quo
Maria Chriſtum unxit, cujus odor
domum implevit, libra fuit. Legitur
autem quod myrrha, & aloes, qua
Nicodemus Dominum condivit, cen-
tum libræ fuerunt. Libra igitur un- Joan. 19
guenti pretioſi ad devotionem, libra
vero myrrhæ, & aloes ad contritio-
nem pertinet. Unde hic una, ibi
centum libræ fuerunt, quia plurima
contritione indigemus in corde, cum
Chriſtus crucifixus & mortuus ſit pro
magnitudine peccatorum.

B

DOMINICA TERTIA
POST PENTECOSTEM.

SERMO I.

INVENI *ovem quam perdideram*. Bo- Luc. 15
nus inventor eſt Dominus. Bene
enim ſcit invenire electos ad juſtifi-
candum, ſervientes ad remuneran-
dum, odientes ad perdendum, mor-
tuos ad reſuſcitandum. De primo di-
citur hic: *Inveni ovem, quam perdi-
deram.* Quod Dominus perdidit, diabo-
lus invenit per culpam: Invenit eum 3 Reg. 13
C leo in via, & occidit. Deus autem
invenit per gratiam. Pſalmiſta: In- Pſalm. 88
veni David, &c. Sed ubi invenit?
Certe quoſdam in cloaca diaboli, &
fœtidorum peccatorum, quoſdam in
ore leonis, ideſt, diaboli per obſti-
nationem. Pſalmus. Salva me ex ore Pſal. 21
leonis, quoſdam in profundo maris
per peccatorum multitudinem. Pſal-
mus: Eripe me de luto ut non infi- Pſal. 68
gat; quoad primum. Libera me ab
iis qui oderunt, quoad ſecundum. Et
de profundo aquarum, quoad tertium.
Inveniuntur autem boni non tan-
tum ad ſuam, ſed etiam ad malorum Gen. 18
utilitatem. Si invenero in Sodomis
quinquaginta juſtos, dimittam omni
loco propter eos. Sed heu neque de-
cem inventi ſunt. De ſecundo: Bea- Luc. 12
ti

Digitized by Google

ti ſervi illi, quos cum venerit, &c. Gregorius: Vigilat qui ad aſpectum veri luminis oculos aperte tenet. Vigilat, qui a ſe torporis, & negligentiæ tenebras expellit. Et ſi in ſecunda, & tertia vigilia venerit, & ita invenerit, beati ſunt ſervi illi. Gloſſa: Prima vigilia, cuſtodia pueritiæ eſt, & ſecunda juventutis, tertia ſenectutis. Si quis vero in pueritia vigilare neglexerit, non tamen deſperetur, ſed in juventute, vel ſaltem in ſenectute reſipiſcat. In quacumque vigilia Dominus venerit, & per ægritudines pulſaverit, ſi te dormientem invenerit, væ tibi: ſi vigilantem ad Dominum, beatus es. Non ſolum autem nosipſos, ſed & omnium meritorum, & demeritorum noſtrorum pondus per judicii ſui ſtateram
Dan. 5 Dominus inveniet. Appenſum in ſtatera, & inventum eſt minus habens.
Pſal. 20 De tertio. Pſalmiſta: Dextera tua inveniat omnes, qui te oderunt, pones eos ut clibanum ignis. Qui ſunt infelices, qui odio habent Dominum?
Joan. 15 certe peccatores. Oderunt me, & Patrem meum. Qui enim diligit mendacium, odit veritatem: qui diligit mortem, odit vitam: qui diligit te-
Ibidem 3 nebras, odit lucem. Qui male agit, odit lucem. Qui diligit adulterum, odit ſponſum. Auguſt. Quo modo non poteſt adultera conjux eſſe, niſi inimica viro ſuo: ſic anima adultera eſſe amore rerum ſæcularium, vel temporalium non poteſt, niſi inimica eſſet Deo, non ſolum autem Deum, ſed & ſeipſum odit peccator.
Pſalm. 10 Pſalmus: Qui diligit iniquitatem, odit animam ſuam. Nonne ſeipſum odit, qui ſeipſum jugulat? Hoc pec-
Sap. 16 cator facit peccando. Homo per malitiam occidit quidem animam ſuam, ſed ultrix dextera Dei bene inveniet tales ad damnandum, & non ad co-
Pſal. 20 ronandum. Pſalmiſta: Dextera tua inveniet omnes, qui te oderunt, pones eos ut clibanum ignis, &c. Qui
Apoc. 20 non eſt inventus in libro vitæ ſcriptus, miſſus eſt in ſtagnum ignis. Bene dicit in clibanum. Sic timendum eſt tibi peccator. Sicut enim

A in clibano pleno igne ubicumque ſciſſura, vel foramen fuerit, flamma erumpit, quia flamma gehennæ erumpet in inferno, per os, per oculos, per nares, quibus nunc peccas in mundo. De quarto: Invenit eum *Joan. 11* quarta dies in monumento habentem. Lazarus iſte de quo hic dicitur, humanum genus ſignificat: quod Deus, quarto die ſuſcitabit in generali reſurrectione. Primus dies tempus ante legem, ſecundus, tempus ſub lege, tertius poſt legem, hoc eſt tempus gratiæ, quartus eſt ſupra legem dies futuri ſæculi, qui incipit
B in reſurrectione mundi, quarta die fecit cœlum & lunam, & ſtellas ſignificans, quod in hac quarta die reſurrectionis cœlum ornabitur luminoſis ſanctorum corporibus: Alia cla- *1 Cor. 15* ritas ſolis, alia lunæ, & alia claritas ſtellarum. Stella enim a ſtella differt in claritate, ſic & reſurrectio mortuorum. O quanta claritas ſibi tot millia ſanctorum ſolaribus lucebunt corporibus? Hac vero die ille ſapientiſſimus. Inventor inveniet omnes mortuos, immo omnes crines: Capillus de capite veſtro non peri- *Luc. 21* bit. Auguſtinus. Times ne animam perdas, qui capillum non perdes? Deo omnia numerata ſunt, omnia
C reintegrabit, qui omnia creavit.

SERMO II.

Inveni drachmam, quam perdideram. *Luc. 15* Drachma, ſicut dicit Gloſſa, eſt nummus certæ quantitatis habens imaginem regis. Novem ergo drachmas *Gen. 1* refert ad novem ordines Angelorum, decima vero eſt homo ad imaginem utique Dei factus, ſed decima eſt perdita, cum humanum genus in Adam lapſum eſt. Conſiderare autem poſſumus quadruplicem perditionem *Perditio hominis quadrupl.* hominis. Prima eſt per corruptionem originalem, ſecunda per tranſgreſſionem actualem, tertia per exercitationem corporalem, quarta per damnationem gehennalem. De prima: Superbiam numquam in tuo ſenſu, *Tob. 4* aut in tuo verbo dominari permittas.

Digitized by Google

In ipſa enim initium ſumpſit omnis perditio. Superbia enim in paradiſo commiſſa omnes perditi ſumus: nec mirum cum ſuperbia perditi fuerint Angeli in cœlo: Perdidi te o Cherubim. Ezec. 28. Signatur autem hominis perditio in duobus perditis, ſcil. ove, & drachma. Per ovem ſignificatur homo propter innocentiam originalem, per drachmam vero propter imaginem naturalem: Gen. 1. Faciamus hominem ad imaginem, &c. Sed homo perditus per lucernam Evangelii invenitur, de qua Pſal. Pſalm. 118. Lucerna pedibus meis verbum tuum. Adhuc certe indiget lumine ſapientiæ, qui in tenebris culpæ perdidit drachmam animæ ſuæ. Auguſt. Feciſti nos Domine ad imaginem, & ſimilitudinem tuam, mitte radium ſapientiæ tuæ, ut expellat tenebras noſtras, & fulgeat in nobis imago tua. De ſecundo: Hier. 50. Grex perditus factus eſt populus meus, paſtores eorum ſeduxerunt eos, feceruntque vagari in montibus. Perditus eſt populus Dei mortaliter peccando. A Deo quidem peccator perditur, ſed a diabolo invenitur. Paſtores ſunt curam animarum habentes, ſeducentes alios verbis, & exemplis ad perditionem. Sed valde timendum eſt quod homo non ſolum malis, ſed & bonis ſuis perdit animas aliorum. Joannes Chryſoſtomus: Da indigenti, & non ſaltanti; ut non pecuniis tuis perdas animam illius, tu enim cauſa es perditionis illius. Montes ſunt excellentia vitia, in quibus vagamur: Apoc. 17. Septem capita ſeptem montes ſunt, ſuper quos ſedit mulier. Super ſeptem capitalia vitia ſedet mulier, ideſt, vanitas mundana. Habuit autem hæc mulier poculum aureum in manu plenum abominatione, & immunditia fornicationis. Quicumque enim per pulchritudinem, & delectationem creaturarum allicitur ad peccatum, quaſi de auro bibit venenum. Bene autem dicitur potus malæ delectationis immunditia fornicationis, quia dum anima in peccatis delectatur, a vero ſponſo, ſcilicet Chriſto fornicatur, amando plus creaturam, quam Creatorem. Auguſtin. Creatura non ob aliud perniciosa eſt amatori, niſi quia præponitur Creatori, & ideo ab ipſo perditur. Pſalmiſta: Perdidiſti omnes, Pſal. 72. qui fornicantur abs te. Perduntur certe non ſolum ſpiritualiter, ſed etiam corporaliter fornicantes. Qui autem Prov. 6. adulter eſt propter cordis inopiam, perdet animam ſuam. De tertio: Qui multiplicat gentes, & perdit Job 12. eas & ſubverſas in integrum reſtituit. Perditio iſta fit in morte: Si aſcenderit uſque ad cœlum ſuperbia Ibidem. 20. ejus, & caput ejus nubes tetigerit, quaſi ſterquilinium in fine perdetur. Beatus qui propter Deum perditur

B temporaliter, quia æternaliter invenitur: Qui perdiderit animam ſuam, Matth. 10. &c. Perditi enim per mortem, reſtituentur in integrum per reſurrectionem. Unde: Tu quidem ſceleſtiſſime 2. Mach. 7. in præſenti vita nos perdis, ſed rex mundi defunctos nos pro ſuis legibus in æternæ vitæ reſurrectione reſuſcitabit. Bene autem dicitur in integrum, quia neque pes, quem lupus comedit, nec oculus, quem corvus effodit, neque aliquid membrorum negligetur. Auguſtin. Times ne perdas animam, qui capillum non perdes? Deo omnia numerata ſunt, omnia reintegrabit, qui omnia creavit. De quarto: Timete eum, qui

C poteſt & corpus & animam perdere. Animæ peccatorum quotidie perduntur in morte, ſed corpus & anima ſimul perdentur in judicio. Nunc quidem particulariter, ſed tunc omnes reprobi perdentur univerſaliter. Quam perditionem diabolus exhorret, cum tamen jam ſit perditus: Marc. 1. Quid nobis & tibi Jeſu Nazareno? Veniſti ante tempus perdere nos. Perditur autem homo non ſolum pro malis factis, immo pro verbis. Pſal. Perdes Pſalm. 5. omnes qui loquuntur mendacium.

SERMO III.

G*Audium eſt angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente.* Luc. 15. Ecce ſi vis curiam cæleſtem lætificare, pœ-

Digitized by Google

pœnitentiam age. Ad pœnitentiam autem movere te poteſt periculi immenſitas, loci opportunitas, Dei benignitas, pœnitendi utilitas. De primo nota quod de ſacrificantibus, quos Pilatus occiderat, & de quibuſdam, ſuper quos turris ceciderat, dicitur: *Luc. 13* Putatis quia ipſi peccatores fuerint præ omnibus? non dico vobis, ſed ſi pœnitentiam non habueritis, omnes ſimul peribitis. Certe adhuc frequenter audis, quod alius ſuſpenditur, alius ſubmergitur, alius lepra, alius cæcitate percutitur, putas quod ipſi plus te peccaverunt? tu forte centies plus peccaſti. Quid autem dicam de ſanctis, ſcilicet Joanne Baptiſta, de Petro, de Laurentio, de **B** aliis ſanctis, qui tanta paſſi ſunt, putas quod plus te peccaverint? non certe, ſed niſi pœnitentiam egeris, tu æternaliter patieris. Sed nota quod ſecundum Gloſſam, Pilatus diabolum, turris vero Chriſtum ſignificat. *Pſal. 60* Pſalmiſta: Factus eſt ſpes mea turris fortitudinis a facie inimici. Qui ergo pœnitentiam non agit, jugulabitur a diabolo ſpiritualiter. Opprimentur autem a Chriſto damnante æternaliter. Item flagellat ſæpe temporaliter, a quo flagello liberati fuerunt Ninivitæ propter pœnitentiam. *Joan. 3* Et quia Ninivitæ per prædicationem unius hominis, converſi ſunt, gratiam habuerunt. Sed moderni peccatores per centum, vel mille prædicatores non convertuntur. Ideo poteſt *Luc. 11* dici de eis illud: Viri Ninivitæ ſurgent in judicio cum generatione hac, & condemnabunt eam, quia in prædicatione Jonæ pœnitentiam egerunt. *Job 24* De ſecundo: Dedit ei Dominus locum pœnitentiæ, & ille abutitur eo in ſuperbia. Locus pœnitentiæ non eſt in cœlo: ait enim *Greg. lib. 9 ep. 30 prope finem to. 4* Gregorius? Pœnitentia eſt ante acta flere mala, & flenda non committere, in cœlo autem non poteſt eſſe fletus: *Apoc. 21* Abſterget Deus omnem lacrymam, & cetera. Item locus pœnitentiæ non eſt in inferno niſi illiusmodi *Sap. 5* de quo dictum: Intra ſe pœnitentiam agentes, & præ anguſtia ſpiritus gementes. Sed illa pœnitentia eſt gaudium angelis ſatanæ, quia infructuoſa eſt. Unde Gregorius: Nequaquam tunc veniam invenit, qui modo tempus veniæ perdit. Eſt locus pœnitentiæ in mundo non omni tempore, ſed tempore præſentis vitæ: *Apoc. 2* Dedit illi tempus, ut pœnitentiam ageret, & non vult pœnitere, & cetera. O miſer peccator age pœnitentiam modo, quia neſcis quamdiu locum, vel pœnitentiæ tempus habeas, an cras, an hodie veniat, qui de pœnitentia neglecta te judicet: Pœnitentiam age, *Ibidem.* ſi quo minus, veniam tibi cito, & pugnabo cum illis gladio oris mei. Vere cito, quia forte hodie, vel cras. Gregorius: Qui pœnitendi veniam ſpopondit peccanti diem craſtinum non promiſit. De tertio: An *Rom. 2* ignoras quod benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit. Secundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor theſaurizas tibi iram, & cetera. De hac benignitate ait Auguſtinus. Quæcumque neceſſitas cogit peccatorem ad pœnitentiam, neque criminis immenſitas, neque vitæ enormitas, neque horæ extremitas excludit veniam, ſi pura fuerit voluntatis permutatio. De criminis immenſitate patet in Petro negante: *Luc. 22* De vitæ enormitate patet in Magdalena: *Luc. 7 13* De horæ extremitate patet in latrone: **C** Magna benignitas, quod peccata ex toto corde pœnitentis non ſolum non vindicat opere, neque improperat ore, immo nec recordatur corde ad odium: *Ezech. 18* Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, &c. uſque non recordabor. Hanc benignitatem male pœnitens Judas ignoravit: de quo: *Mat. 27* Pœnitentia ductus, retulit triginta argenteos, & cetera; *uſque* laqueo ſe ſuſpendit. De quarto: *2 Cor. 7* Quæ enim ſecundum triſtitia eſt, pœnitentia in ſalutem ſtabilem operatur. O magna pœnitentiæ utilitas. Per pœnitentiam enim non ſolum malum culpæ, ſed etiam miſeriæ, & gehennæ declinatur: *Hier. 18* Si pœnitentiam egerit gens illa a malo ſuo,

Digitized by Google

agam & ego pœnitentiam a malo, quod cogitaveram, ut facerem eis. Item bonum gratiæ præſtatur: Ergo & gentibus pœnitentiam dedit Deus ad vitam, ſcilicet gratiæ. Item regnum gloriæ acceleratur: Pœnitentiam agite, appropinquabit vobis regnum cœlorum. Unde tota illius regni curia lætificatur, ſicut hic dicitur: *Gaudium eſt Angelis Dei, &c.* Væ eis, qui modo gaudium Angelis non faciunt pœnitendo. Væ ergo qui ſuo gaudio Angelos ſuos privant, pœnitentiam relinquendo. Bernard. Exclamaverunt Angeli, cum ad pœnitentiam venimus tamquam ſuper iis, quos ab ipſa inferni porta cernebant revocari. Quid vero erit, ſi ab ipſa porta paradiſi reverti viderint, & abire retrorſum eos, qui jam unum pedem habebunt in paradiſo?

Act. 11

Matth. 4

SERMO IV.

Luc. 15

Gaudium eſt Angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente. Quoniam charitas eſt de bono alieno gaudere, hinc eſt quod Dominus noſter in verbo propoſito oſtendit in ſupernis ſpiritibus (qui omni charitate ſunt repleti) gaudium angelorum de converſione peccatorum, cum dicit; *Gaudium eſt Angelis Dei, &c.* In quibus verbis, Primo præmittitur miſeria humanæ infirmitatis. Secundo adjungitur efficacia medicinæ ſacramentalis. Tertio ſubjungitur lætitia ſupernæ civitatis. Et hæc tria debent ordinari. Nam ſpiritualis infirmitas hominis eſt prior, & præcedit efficaciam medicinæ pœnitentialis, & pœnitentia, ſive converſio peccatorum tamquam cauſa motiva præcedit gaudium angelorum. Primo ergo in verbo propoſito præmittitur miſeria humanæ infirmitatis, cum dicit: *Super uno peccatore.* Peccator enim idem eſt quod infirmus ſpiritualiter. Secundo additur efficacia medicinæ pœnitentialis, cum ſubdit; *Pœnitentiam agente.* Pœnitentia enim, quæ dicitur ſacramentum, eſt quædam medicina ſpiritualis, quæ multo melius curat ſpiritum a qualibet infirmitate, quam medicina materialis corpus. Tertio adjungitur tamquam conſequens ex his lætitia ſupernæ civitatis, cum ſubinfert; *Eſt Angelis Dei.*

A

Dicit ergo; *Super uno peccatore.* Ubi notatur miſeria humanæ infirmitatis. Incurrit autem homo iſtam ſpiritualem infirmitatem, per quam miſer efficitur ſpiritualiter, tripliciter, ſecundum quod in tria bona habet peccatum committi. Nam omne peccatum (obſcure loquendo) aut eſt in Deum, aut in proximum, aut in ſubjectum proprium. Incurritur ergo iſta ſpiritualis infirmitas. Primo propter faſtum mentalis ſuperbiæ, provocantis Deum. Secundo propter defluxum carnalis laſciviæ deprimentis ſubjectum proprium. Tertio propter odium cordialis malevolentiæ offendentis proximum. Primo homo efficitur ſpiritualiter infirmus, vel peccator propter faſtum mentalis ſuperbiæ, provocantis Deum. Unde; Qui facit peccatum ex diabolo eſt, quoniam ab initio diabolus peccavit. In hoc apparuit Filius Dei, ut diſſolvat opera diaboli ad hominem, quia qui facit peccatum ex diabolo eſt, non per creationem, ſed per imitationem. Ipſe enim regnat ſuper omnes filios ſuperbiæ, quoniam ab initio diabolus peccavit peccato ſuperbiæ. Nam initium omnis peccati ſuperbia. Unde Filius Dei in hoc apparuit viſibiliter aſſumendo limum noſtræ mortalitatis in unitate divinæ perſonæ, ut ſuperba opera diaboli diſſolvat per ſuam humilitatem. Certe verecundum eſt, ex quo rex regum Chriſtus humilis factus eſt, ut homo cinis, & vermis ſuperbiat. Unde Auguſtinus; Habemus humilitatis exemplum, ſuperbiæ medicamentum, quid intumeſcis, o homo, o pellis morticina; quid extenderis, o ſanies fœtida; quid inflaris, princeps tuus humilis eſt, & tu ſuperbis? caput humile & mem-

Miſeria humanæ infirmitatis.

B

1 Ioan. 3

C

Job 41

Eccl. 10

membrum ſuperbum, quaſi dicat valde reprehenſibile eſt. Secundo homo efficitur peccator, ſive infirmus ſpiritualiter, propter defluxum carnalis
1 Cor. 6 laſciviæ, deprimentis ſubjectum proprium: Fugite fornicationem: omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus eſt, qui autem fornicatur, in corpus ſuum peccat. Bene dicit autem fugite, & non dicit
Luxuria quomodo vincatur. fornicationi reſiſtite. Quia vitium luxuriæ melius vincitur fugiendo, quam reſiſtendo. Omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus eſt, Gloſſa, id eſt, ſine contaminatione, qui autem fornicatur, in corpus ſuum peccat. Gloſſa. Cetera peccata ſolum animam contaminant, fornicatio vero non ſolum animam, ſed etiam corpus contaminat. Peccatum enim luxuriæ adeo fœdat hominem, quantum ad corpus, & deordinat, quantum ad animam, ut jam non animal rationale, ſed potius animal brutum debeat appellari, eo quód ad modum beſtiæ quod eſt inferius, ſcilicet ſenſualitas facit, ut dominetur ſuperiori, ſcilicet
Bernard. in Cant. ſer. 4 rationi. Unde Bernardus: Beſtialius nihil homine rationem habente, & ratione non utente, & ideo quaſi beſtia reputatur, & ad paſcendum immunda animalia mancipatur
Luc. 15 ſecundum quod dicitur de filio prodigo, qui poſtquam diſſipavit omnem ſubſtantiam ſuam vivendo luxurioſe, poſitus fuit cum porcis ad paſcendum eos. Unde, inquit, ipſe: Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam: Pater peccavi in cœlum, & coram te. Et ecce quod iſte poſitus erat a diabolo cum porcis, id eſt, cum immundis ſpiritibus, qui fœdis voluptatibus delectatur, quos continue paſcebat, dum carnis voluptatibus non deſerebat. Tertio efficitur homo infirmus, ſive peccator, propter odium cordialis malevolentiæ damnificantis proximum. Unde:
Gen. 42 Peccavimus in fratrem noſtrum, videntes anguſtiam animæ ejus, dum deprecaretur nos, & non audivimus.

Hæc eſt illa fera peſſima, ſcilic. invidia, quæ omni bellua crudelior, quæ juſtum Abel occidit, ſanctum Joſeph multis doloribus adimpletum vendidit, filium Dei in crucis patibulo crudeliter quantum ad humanitatem abſorbuit, & etiam totum genus humanum ſpiritualiter interfecit. Nam invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum. O ſecretum virus, & peſtis occulta. O livoris parens, & criminis fomes, & virtutum ærugo, & tinea ſanctitatis, quæ non ceſſas continue damna ſpiritualia filiis Adam inferre, & bella concitare, inimicitias & homicidia procreare, ut de cruore occiſorum reficiaris. Tollite chariſſimi, tollite iſtam feram peſſimam de medio veſtri: quia ſtatim erit ſecuritas mentis, tranquillitas animi, & ſimplicitas cordis, ſtatim quieſcent bella, & contentiones, & fœderabuntur diſcordes, quia niſi per illam neſciremus odire, immo quilibet fratrem ſuum ſicut ſeipſum diligeret. Gen. 4 Sap. 2

Secundo notatur efficacia medicinæ pœnitentialis, cum ſubdit: *Pœnitentiam agente*, tunc enim pœnitentia, quæ eſt medicina ſacramentalis efficaciter ſanat omnes infirmitates animæ, quando habet in ſe tres conditiones contra tria prædicta peccata, per quas conditiones Deus provocatus placatur, ſubjectum proprium deordinatum reformatur, proximus damnificatus, vel offenſus reconciliatur, & propter hoc pœnitentia debet eſſe. Primo ut Deus placetur, profunda ex ſubjectionis reverentia contra mentalem ſuperbiam Deum provocantem: Secundo ut ſubjectum proprium reformetur, lacrymoſa, ex doloris vehementia, contra carnalem demulcentiam, proprium ſubjectum deordinantem. Tertio ut proximus reconcilietur ſatisfactoria, ex recompenſationis feſtinantia, contra cordialem malevolentiam, proximum damnificantem.

Primo pœnitentia debet eſſe profunda ex ſubjectionis reverentia con-

tra mentalem ſuperbiam Deum provocantem, & propter hoc peccatori nomine angeli a juſtitia cadentis dicitur. Memor eſto unde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac. In hoc verbo Dominus contra peccatum quaſi ægroto primo offert medicinam ſaluti ſpiritualiter neceſſariam per modum diſponentis, & præparantis ſcilicet rememorationem culpæ, & ruinæ, cum dicit: Memento unde excideris: ut per hoc inducat eum faciliter ad humiliationem, & pœnitentiæ afflictionem. Unde ſequitur & age pœnitentiam, & prima fac opera. Prima namque opera pœnitentiæ dicuntur, & nobilia fundamenta humilitatis profundæ eo, quod ſine fundamento humilitatis divinæ reverentiæ totum, quod ædificavit confeſſionis, & pœnitentiæ ædificium creſcit ruinæ. Unde Auguſtinus ad Dioſcorum: Niſi humilitas omnia, quæ bene facimus texuerit, & poſita fuerit, quod intueatur oppoſita, ſive concomitata, cui adhæreamus, & impoſita, qua reprimamur, jam nobis de aliquo beneficio gaudentibus: totum extorquetur de manu noſtra ſuperbia: Hoc attendens quidem S. Papa cum confitebatur, nolebat ſedere ad latus ſui Capellani, qui eum audiebat, ſed pedibus eius provolutus quouſque confeſſione completa morabatur: dicebat enim modo non teneo locum Papæ, ſed peccatoris, & ideo cum recogito omnes defectus meos, neceſſe habeo humiliari. Unde Bernardus ſuper Cantica: Quomodo mens mea non humiliatur in hac vana cognitione ſui: cum ſe percipit oneratam peccatis, mole huius mortalis corporis aggravatam, terrenis curis intricatam, carnalium deſideriorum fœce infectam: cæcam, curvam, & infirmam; ſed certe quicumque propter quamcumque excellentiam, ſive nobilitatem, dum confitetur, non vult humiliari, & ſubiici ſacerdoti, caveat ſibi ne forte imitetur diabolum: qui cum ſemel veniret ad ſacerdotem, & diceret ei

Apoc. 2

Epiſt. 56 circa med. tom. 2

Exemplum

Bernar. in Cant. ſerm. 36

A quod vellet confiteri, non tantum fuerit contentus ſedere ad latus ſacerdotis, immo poſuit ſe ſupra caput eius: cognoſcens vero ſacerdos, Spiritu ſancto revelante, quia diabolus eſſet, ait ei: totum ædificium tuæ confeſſionis ruinæ creſcit: quia ſine fundamento humilitatis incipitur. Videns enim diabolus eſſe ſe comprehenſum a ſacerdote in aſtutia ſuæ fallacis deceptionis, inquit ad ſacerdotem. Et ſi numquam conſecuturus ſum indulgentiam, tamen a me numquam nec verbo, nec facto doctrinam humilitatis addiſces: quia elatus, & ſuperbus ſum corde. Nec recolo me legiſſe propria iſta verba, ſed horum verborum ſententiam. B Secundo debet pœnitentia eſſe lacrymoſa ex doloris vehementia: contra carnalem laſciviam proprium ſubiectum deordinatam. Unde: Quæ enim ſecundum Deum triſtitia eſt, pęnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur. Quilibet cum cogitat propter Deum offendiſſe, adeo debet intime dolere, & dure interius colaphizare in corde, ut prorumpat in lacrymas exterius: quia talis triſtitia operatur pęnitentiam in ſalutem ſtabilem: eo quod inde meremur veniam omnium peccatorum, quibus obligabamur ad æternam pęnam. Unde Auguſtinus. Aſcendat quilibet adverſum ſe tribu- C nal mentis ſuæ: conſtituat ſe ante faciem ſuam: accuſet conſtituto iudicio in corde ſuo; adſit accuſatrix cogitatio: teſtis conſcientia; carnifex timor; inde quidem ſanguis cum confeſſione profluat; quia ſi noſmetipſos iudicamus, non iudicabimur. Tertio pęnitentia debet eſſe ſatisfactoria ex recompenſationis feſtinantia contra cordialem malevolentiam proximum damnificantem. Unde; Facite ergo dignos fructus pęnitentiæ. Ille enim dignos fructus pęnitentiæ facit, qui quanto graviora damna, ſive corporalia, ſive ſpiritualia intulit proximo; tanto maiorem recompenſationem quam citius poteſt reſtituere feſtinat; ut ubi

Exemplum

2 Cor. 7

Luc. 3

Digitized by Google

ubi abundavit delictum invidiæ, & malevolentiæ inferendo damnum, ibi ſuperabundet gratia benevolentiæ, & concordiæ reſtituendo ablatum: quia numquam remittuntur peccata niſi reſtituantur ablata quæque & maxime famæ: eo quod melius eſt nomen bonum quam unguenta pretioſa terræ. Si hoc ponderaret quilibet detractor, qui omnia judicat & a nemine vult judicari: quia numquam dimittitur peccatum culpæ, niſi reſtituatur ablatum famæ, forſitan fratrem ſuum non crucifigeret falſo judicio malignæ cogitationis in corde, & perverſo judicio venenoſo detractionis in ore. Aliquando frater ſuus, quem damnat detractor eſt valde charus Deo interius per gratiam: multum conformis Chriſto per bonam voluntatem, & ſatis propinquus cæleſtibus per meritorum abundantiam. *Eccl. 7*

Angeli cur gaudeant de ſalute peccatoris. Tertio notatur lætitia ſupernæ civitatis: cum ſubinfertur: *Gaudium eſt Angelis*. Gaudent, & lætantur ſuperni cives de ſalute peccatoris hominis, propter rationem triplicem. Primo propter benevolentiæ charitatis latitudinem. Secundo propter angelici caſus reſtaurationem. Tertio propter præmii actualis augmentationem. Primo gaudent angeli de ſalute peccatoris propter benevolentiæ charitatis latitudinem. Latitudo enim charitatis facit, quod tantum gaudet angelus de bono proximi quantum de proprio: quia ſuperna civitas non coanguſtatur multitudine deſiderantium: quia nulli diminuitur de ſuo proprio præmio, propter multitudinem præſidentium, & exiſtentium, immo inde cuilibet ſua gloria creſcit. Et propter hoc dicitur in hodierno Evangelio: *Quæ mulier habens drachmas decem: ſi perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam, & evertit domum, & quærit diligenter donec inveniat*. Sequitur: *Gaudium eſt angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente*. Mulier eſt divina ſapientia. Drachmæ vero novem ſunt novem chori angelici, ſed *Luc. 15*

A drachma una eſt humanum genus, quæ fuit perdita merito primæ prævaricationis. Igitur divina ſapientia ad quærendam iſtam drachmam, accendit lucernam luce humanitatis: uniendo eam, vel intuendo lumine divinitatis, & evertit domum aſſumptæ mortalitatis per corporis, & animæ reſolutionem in paſſione, ut per proprium ſanguinem inveniat amiſſum hominem. Ex hoc enim magnum gaudium generatur angelis Dei: propter latitudinem perfectæ charitatis, quæ extenditur ad omnes electos. Secundo gaudent angeli de ſalute peccatoris propter angelici caſus reſtaurationem. Quamvis angeli ſint ſuperiores per naturam, tamen ex divina largitate, & benignitate, quæ ſibi hominem miniſtravit, contigint aliquos

B homines in gratia angelis æquiparari, & propter eorum meritorum excellentiam ad ordines angelorum aſſumi, ut eorum exaltatio, ſanctificatio ſit angelicæ ruinæ per quamdam æquipollentiam reparatio. De iſto autem gaudio poteſt exponi illud: Conſolabitur Dominus Syon, & conſolabitur omnes ruinas ejus: & gaudium & lætitia invenietur in ea. Syon ſpecula interpretatur, & ſignat cœlum empyreum in quo poſiti ſunt angeli ad ſpeculandam pulchritudinem divinitatis, cujus ruinas Deus conſolatur, quando terrenos homines loco illorum qui ceciderunt, exaltat ad ordines angelorum. Unde ſuper illud Pſal. Con- *Iſai. 51* *Pſal. 44*

C ſtitues eos principes, Gloſſa: Pauperes elegit ut exaltaret ad ordines cœli, qui fiunt ex hominibus, & angelis. Tertio gaudent angeli de ſalute peccatoris propter præmii actualis augmentationem: licet non accreſcat angelis gaudium, in quo conſiſtit præmium actuale: quia miniſtrando aliis bona opera merentur præmium actuale: ſuper quo gaudent ratione proprii doni, & cum concives ſuos ad beatitudinem producunt ſuper eis abſque dubio gaudent, & congratulantur ratione ſui conjuncti. Unde licet gaudeant de hominis ſalute: tamen non triſtantur de ejus damnatione: eo quod beati ſuſce-

Digitized by Google

ptibiles ſunt gaudii, & lætitiæ, ſed non triſtitiæ: Et de iſto gaudio dicitur. Revertentur omnes timentes Dominum, & relinquent gentes idola ſua, & venient viri in Jeruſalem, & habitabunt in ea, & gaudebunt in ea omnes Reges terræ. Revertentur per contritionem omnes timentes Dominum filiali reverentia: qui averſi fuerant a Deo per peccatum, & relinquent gentes idola vanitatum, & venient in Jeruſalem concorditer per pacis tranquillitatem, & habitabunt in ea per boni operis continuationem. Et quia hæc fiunt adjutorio angelorum, qui ſunt deputati ad noſtram cuſtodiam: ideo Reges terræ, ideſt angeli, qui regunt per diſpenſationem a Deo eis datam: gaudebunt propter accidentialis præmii augmentationem. Rogemus.

Tob. 14

DOMINICA QUARTA

POST PENTECOSTEM

SERMO I.

Luc. 5. ASCENDENS *autem in unam navim, quæ erat Simonis*, &c. Navis Simonis eſt Eccleſia Simoni commiſſa. Conſiderandum autem, quod quadruplex eſt navis, videlicet, crux triumphalis, mens rationalis, pœnitentia ſalutaris, Eccleſia univerſalis. De prima: Aſcendente eo in naviculam, ſecuti ſunt eum diſcipuli ejus. Et ecce motus magnus, &c. Gloſſa: Navicula eſt crux Chriſti, cujus beneficio ad littus patriæ cœleſtis venimus. Unde: Exiguo ligno credunt homines animas ſuas tranſeuntes mare, & per ratem liberati ſunt. Iſidorus: Quocumque metu procellis mundi involveris, lignum aſcende crucis, ut a mari, id eſt, tempeſtate ſæculi libereris. In hac navi Chriſtus obdormivit moriendo. De tempeſtate circa hanc navim orta, dicitur, quod tenebræ factæ ſunt, petræ ſciſſæ ſunt, & velum templi, & cetera. Nota quod in tempeſtate ſolent homines injuriantibus ignoſcere, ſicut & Chriſtus: Pater dimitte illis, &c. In quo exemplum dedit nobis ignoſcendi aliis. Item ſolent Chriſtum invocare, ſic & Chriſtus: Deus Deus meus, &c. Item ſolent homines ſe exonerare, ſic & Chriſtus veſtem & ſanguinem, & animam. Sicut enim Jonas de navi ad ſalutem aliorum projectus, in ventrem ceti venit, ſic anima Chriſti de navi crucis in ventrem inferni deſcendit. De ſecundo: Dies mei tranſierunt, ſicut naves poma portantes. Dies & naves ſunt mentes, vel animæ fideles, poma ſunt virtutes, & opera redoleſcentia. Nota quod exoneranda eſt hæc navis ab omni peccato, & injuſta poſſeſſione, ne mergatur in damnationem: Sequenti die jactum fecerunt, & tertia die de ſuis manibus armamenta navis projecerunt. Auguſtinus. Naufragium fugis, & plumbum amplecteris. Item effundenda eſt aqua concupiſcentiæ in confeſſione, quæ per rimas ſenſuum intrat: Effunde ſicut aquam cor tuum. Item regenda eſt cum ſolicitudine propter diverſa pericula. Pſ. Hoc mare magnum, &c. *uſque*, illic naves pertranſibunt. Amb. Valde nobis pertimeſcendum eſt, ne navem noſtram, aut procella tempeſtatis abripiat, aut fluctibus abſorbeat, aut in æternam prædam pirata crudelis abducat. De tertio: Me expectant inſulæ, & naves maris in principio, ut abducam filios tuos de longe. Peccatores ſunt longe elongatione culpæ, morantur in inſulis falſæ ſecuritatis, adducuntur per naves pœnitentiæ, ut fiant filii Eccleſiæ: Filii tui de longe venient. Nota quod ſicut homo, qui relinquit navem: ſic qui relinquit pœnitentiam ſubmergitur, immo cum Jona a piſce diabolo deglutitur. Teneat ergo ſe in pœnitentia, qui non vult ſubmergi in culpam. Hieronym. Pœnitentia eſt ſecunda tabula poſt naufragium. Item ſicut motus navis, ſic motus pœnitentiæ vomitum provocat in confeſſione: Vome & refrigerabit te. Item

Margin notes: *Navis quadrupl.*; *Matth. 8*; *Sap. 14*; *Matt. 27*; *Luc. 23*; *Matth. 27*; *Jonæ 2*; *Job 9*; *Act. 27*; *Thren. 2*; *Pſalm. 103*; *Iſa. 60*; *Ibidem.*; *Jon. 2.*; *Hieron. in 3 cap. Iſa. tom. 4*; *Eccli. 31.*

Item ſicut in ultimo periculo navis, A
quando jam aqua intrat in navem,
ita conſtanter pœnitentes clamare de-
Pſal. 68 bent in oratione. Pſalmus. Salvum
Prov. 31 me fac, &c. De quarto: Facta eſt
quaſi navis inſtitoris, &c. In hac
Mat. 14 Chriſtus adoratur, &c. Qui autem in
navicula erant, venerunt & adorave-
runt, &c. De hac in præſenti Evan-
Luc. 5 gelio dicitur: Vidit duas naves, &c.
quæ ſignificant Eccleſiam & ſynago-
gam. Nota quod navis Eccleſiæ ha-
bet gubernaculum fidei dirigentis:
Jac. 3 Naves cum magnæ ſint, modico gu-
bernaculo circumferuntur, ubi impe-
tus dirigentis voluerit. Magnæ naves B
ſunt omnes Eccleſiæ. Mirabile gu-
bernaculum eſt fides, quæ navem Ec-
cleſiæ per mare, & per terram, id
eſt, per adverſa, & proſpera dirigit:
Hebr. 11 Fide tranſierunt mare rubrum, tam-
quam per aridam terram. Item ha-
Ibidem. 6 bet anchoram ſpei ſtabilientis: Fir-
miſſimum ſolatium habeamus, qui
confugimus ad tenendam propoſitam
ſpem, quam ſicut anchoram habe-
mus animæ tutam, & firmam. Gre-
gorius: Quamvis adhuc rerum per-
turbationibus animus fluctuetur, ta-
men ſpei veſtræ anchoram in æter-
nam patriam figite, intentionem æ-
terna luce ſolidate. Item habet ve-
Ezec. 27 lum charitatis trahentis: Byſſus varia
de Ægypto texta eſt in velum, ut po-
neretur in malo, ideſt, in Chriſto.
Ad modum enim velaminis, quando
charitas malo, ideſt, Chriſto fortiter
adhæret, quanto magis ventis tribu-
lationum impellitur, tanto citius ad
portum ſalutis æternæ pervenitur.

SERMO II.

Luc. 5 *Concluſerunt multitudinem piſcium co-
piosam*, ſcilicet Petrus & ſocii
ejus: Multitudo piſcium, eſt multi-
tudo hominum concluſa per rete fi-
dei. Conſiderandum autem, quod eſt
quadruplex multitudo hominum. Quæ-
dam in culpa, quædam in gratia,
quædam in gloria, quædam in gehen-
na. Prima eſt multitudo impiorum.
ſecunda juſtorum, tertia beatorum,
quarta damnatorum. De prima: In Joan. 5
his jacebat multitudo languentium.
Nota hiſtoriam. Piſcina eſt pœni-
tentia qua lavamur a ſordibus pec-
catorum, quæ aqua gratiæ, & la-
crymarum per aquæductum timo-
ris, vel amoris reſpicit. Unde &
ibi diabolus maxime inſidiatur. Un-
de bene de Rapſace, id eſt, de
raptore animæ dicitur: Stetit in a- Iſa. 36
quæductu piſcinæ ſuperioris. Piſcina
inferior eſt pœnitentia, quæ eſt ti-
more gehennæ. Piſcina vero ſuperior
eſt, quæ amore patriæ eſt. Quinque
porticus ſunt quinque ſenſus, in qui-
bus jacet per carnalia deſideria mul-
titudo languentium in mala conſue-
tudine, & cæcorum, qui lumen ve-
ritatis non habent in cognitione.
& claudorum, qui greſſum æquitatis
non habet in operatione, & arido-
rum, qui humorem pietatis non ha-
bet in affectione. Angelus autem eſt
doctor, qui movet aquam, dum mo-
vet ad compunctiones, vel ad lacry-
marum gratiam: Quis dabit capiti Jer. 9
meo aquam, & cetera. Hieronym.
Et ille doctor Eccleſiaſticus eſt, qui
lacrymas non riſum movet. Flen-
dum certe eſt, quod tanta multitudo
jaceat in porticibus, & tam pauci
deſcendant in piſcinam. Multi enim
heu ſunt peccantes, & pauci pœni- Act. 4
C tentes. De ſecundo. Multitudinis cre-
dentium erat cor unum, &c. O quam
diſſimilis eſt nunc multitudo cre-
dentium, quorum non eſt cor unum.
Alius enim ſuperbum, alius avarum,
alius luxurioſum habet cor. Tales
tamen Chriſtiani nominantur. Be-
ne ergo ſunt nomine, non corde,
ſicut vulpes Samſonis conjunctæ cau-
dis faucibus diviſæ erant. Multitu-
do credentium hic per rete fide con-
cluditur, & duas naviculas implet,
ſcilicet Eccleſiam de Gentibus, &
de Judæis: Donec plenitudo gen- Rom. 11
tium intraret, & ſic omnis Iſrael ſal-
vus fieret. Vel prima navis eſt in-
nocentia, ſecunda pœnitentia. Hie- Hieron. in
ronym. Pœnitentia eſt ſecunda tabu- cap. 1 Iſa.
la poſt naufragium. His navibus fi- tom. 4
deles

Digitized by Google

deles tamquam nobilia poma de arbore crucis collecta ad patriam ducuntur: Dies mei tranſierunt, quaſi naves poma portantes. O quanta etiam rubra martyrum poma ad patriam ſunt portata? Auguſtinus. In cæleſtem menſam ſpiritus martyrum tamquam de horto Dominico multa, & ſuaviſſima poma tranſierunt. Hortum Dominicum dicit Eccleſia. *Pſal. 146.* De tertio Pſalmiſta: Qui numerat multitudinem ſtellarum, &c. Stellæ ſunt ſancti in cœlo. Quid mirum ſi numerat illos, quorum numerat *Luc. 12.* capillos. Capilli capitis, &c. O felix multitudo, in qua eſt tanta unio. Anſelmus: In illa perfecta charitate innumerabilium Angelo- B rum, & hominum, ubi nullus diligit alium aliter quam ſeipſum: nec aliter gaudebit quiſque pro ſingulis quam pro ſeipſo. Omnibus autem ſtellis Dominus nomina vocat, quia nominatim omnium ſanctorum no- *Luc. 10.* titiam habet. Gaudete, quoniam nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis, & cetera. Econtrario Dominus non vocat nomina impiorum ap- *Pſal. 15.* probando. Pſalmiſta: Nec memor ero nominum eorum, & cetera. *Luc. 16.* Patet hoc in Lazaro, quem nominavit, & in divite, cujus nomen tacuit. Multi ergo per tyrannidem, & malitiam, & vanitatem vocaverunt nomina ſua in terris, quorum C nomina deleta ſunt in cœlis. Pſal- *Pſal. 9* mus: Nomina eorum deleſti in æter- *Ezech. 32.* num. De quarto ibi: Aſſur, & omnis multitudo ejus: ubi enumeravit propheta deſcendentes ad terram ultimam, ideſt, ad locum inferni dicens quod ibi Pharao, Aſſur, Elam, Moſſot, Tubal, Idumæa, & omnes Principes aquilonis, & omnes multitudines eorum. Pharao denegans, & diſſipans interpretatur, & ſignificat hæreticum, qui veritatem negat, & fideles diſſipat. Aſſur interpretatur nemus, & ſignificat cumulatorem peccatorum, qui abundant peccatis, ſicut nemus lignis. Sicut nemus horribiliter ardet, ſic talis peccator in inferno. Elam interpretatur ſuperliminare. A Oſtium autem diaboli in infernum luxuria eſt, cujus limen eſt ſimplex fornicatio: poſtes autem adulterium: ſuperliminare peccatum contra naturam. Moſſot interpretatur capiens, & ſignificat deceptorem animarum ſicut malum conſiliarium, vel meretricem, & hujuſmodi, qui capiunt animas. Tubal interpretatur deſerens, & ſignificat apoſtatam, vel quemlibet deſertorem fidei, profeſſionis, & hujuſmodi. Idumæa interpretatur ſanguinea, & ſignificat quemlibet homicidam, & quemlibet conſilio, vel facto fundentem ſanguinem humanum. Principes aquilonis ſunt, qui in omnibus generibus vitiorum ſunt excellentes.

SERMO III.

E*X hoc jam eris homines capiens.* *Luc. 5.* Utinam ego miſer peccator hodie unum piſciculum, unum hominem Domino meo Jeſu Chriſto capere poſſem. Conſiderandum autem, quod capiuntur homines a Diabolo, a proximo, a Deo. De primo, Pſalmus: Cœperunt animam meam. *Pſ. 58.* Nota quod capturæ fiunt retibus, dentibus, manibus. Sic diabolus capit homines retibus, vel laqueis malarum cogitationum. Irretientur, & *Iſa. 8* capientur: irretitur homo cogitationibus, capitur conſenſu. Iniquitates ſuæ capiunt impium, & cetera. *Prov. 5.* Unde ſicut piſces, & aves, & mures eſca decipiuntur, ut capiantur, ſic anima eſca voluptatum, vel rerum temporalium. Auguſtinus. Res cum vis capere, peris in muſcipula, cum enim tenes alienum, teneris a diabolo. O quam hoſtiles ve- *Thren. 3.* natores ſunt dæmones. Venatione cœperunt me quaſi avem inimici mei gratis. Item dentibus malarum locutionum ſicut Lupus, vel Leo *Ezech. 19.* prædam. Leo factus eſt, & didicit capere prædam, hominesque devorare: Quid enim ſunt detractiones, contentiones, perditiones, blaſphemiæ, perjuria, mendacia, & verba

luxu-

Digitized by Google

luxurioſa, niſi dentes diaboli? Pſalmus: Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem, &c. Magis deflendi ſunt, qui a diabolo, quam qui a Lupo rapiuntur. Deducet oculus in lacrymam, quia captus eſt grex Domini. Item capiuntur manibus malarum operationum. Manu capiemini. Qui autem viventes capiuntur manu diaboli ad culpam, ipſi morientes capientur manu diaboli ad gehennam. Sedechiæ, id eſt, peccatori, dicitur: Comprehenſione capieris, & in manu ejus traderis, & oculi tui oculos Regis Babylonis videbunt, id eſt diaboli in egreſſu animæ de corpore. Omnis, qui egreſſus fuerit ex eis capietur, &c. De ſecundo: Nota quod capit homo hominem tripliciter, videlicet calumniando. Conſilium inierunt, ut caperent Jeſum in ſermone: immo ceperunt eum etiam corpore: Chriſtus Dominus captus eſt in peccatis noſtris. Sed certe multi ſocii Chriſti capiuntur ab iniquis, vel calumnia, vel corporali violentia innocenter, ſicut de quibuſdam iniquis conqueritur Dominus: Sicut leo rugiens, & rapiens prædam animas devoraverunt: opes & pretium acceperunt, viduas multiplicaverunt, &c. Item ſcandalizando: Mulier autem viri pretioſam animam capit. Non ſolum laſcivæ mulieres, immo hæretici, mali conſiliarii, iniqui ſocii, prædicatores quæſtuarii, adulatores & ad Peccatum trahentes capiunt animas hominum. Vel tales ſunt venatores, vel laquei diaboli: Iniquitates veſtræ prohibuerunt bonum a vobis, quia inventi ſunt in populo meo impii inſidiantes, & aucupes laqueos ponentes, & pedicas ad capiendos viros. De talibus autem Iſidorus: Deteriores ſunt, qui ſuis doctrinis, ſive exemplis mores bonorum corrumpunt, iis, qui ſubſtantiam prædamque diripiunt. Item prædicando, ut hic dicitur: *Ex hoc jam eris homines capiens*, & quia converſi ad Dominum, ſocios, qui ſe traxerunt ad culpam, ſæpe retrahunt verbo, vel exemplo ad pœnitentiam,

Pſalm. 23 · *Jer. 13* · *Ezech. 21* · *Jer. 34* · *Hier. 5* · *Matth. 22* · *Thren. 4* · *Ezech. 22* · *Prov. 6* · *Jer. 5*

A ideo dicitur: Erunt capientes eos, qui ſe ſeparant. Re vera enim qui hic alios capiunt, vel corrumpunt per culpam, Dominus vult capi per pœnitentiam: Capite nobis vulpes, &c. De tertio. Nota quod Dominus capit homines tripliciter, videlicet in inferno per animam ſuam deſcendentem. Pſ. Cepiſti captivitatem. Item in mundo per gratiam attrahentem: Propter ſuperbiam, quaſi leænam capiens me. Nota quod ovis ad lignum ſuper foveam profundam ligatur, ut leæna currens ad prædam, cadat in foveam. Ovis innocens Chriſtus eſt: Sicut ovis ad occiſionem ducitur. Propter ſuperbiam ergo commiſſam in paradiſo, vel quæ quotidie intranſgreſſione

B mandatorum Dei committitur in mundo, hæc ovis ligatur ad lignum crucis, ut ſuperbus trangreſſor ad gratiam crucifixi currens, cadat in foveam pœnitentiæ: Abſcondere in foſſa humo a facie timoris Domini. O quam miſerabile eſt, quod peccator non poteſt capi hamo mortis, quem diabolus evadere non potuit: Quaſi hamo capiet eum. Item in judicio per ſententiam conſtringentem, vel in extremo per mortis laqueum: Sicut piſces capiuntur hamo, & ſicut aves capiuntur homines in tempore malo. Interlinearis, judicii vel mortis. Poteſt autem hoc verbum non ſolum de

C Deo, ſed etiam de diabolo capiente intelligi,

Iſa. 14 · *Cant. 2* · *Pſalm. 67* · *Job 10* · *Iſa. 53* · *Iſai. 2* · *Job 40* · *Eccl. 9*

SERMO IV.

RElictis omnibus ſecuti ſunt eum. Quoniam Chriſti doctrina ab altitudine paupertatis ſumpſit exordium, & Evangelicæ perfectionis primarium fundamentum ſecuritate paupertatis firmiter collocatur: Hinc eſt quod Chriſti Apoſtoli ſancti Evangelii profeſſores, in quibus Dominus fundaturus erat Eccleſiam, oſtendunt omnia reliquiſſe in verbo propoſito, cum dicit: *Relictis omnibus ſecuti ſunt eum*. In quo quidem verbo duo notatur cuilibet neceſſaria ad ſalutem. Primum eſt deſertio impedimen-

Luc. 5

Digitized by Google

menti retrahentis. Secundum eſt adeptio complementi expedientis. Primo in verbo propoſito notatur contemptus terrenorum, cum dicit; *Relictis omnibus*. Licet non omnes teneantur relinquere omnia quantum ad effectum, niſi perfecti, qui voto paupertatis ſunt adſtricti, tamen omnes tenentur relinquere omnia, quantum ad affectum, ne eorum amore ſuperati cor ſuum circa defluentes divitias apponant, & perverſo ordine creaturam ſupra Deum diligant. Secundo notatur appetitus æternorum, cum ſubdit: *Secuti ſunt eum*.

Dicit ergo: *Relictis omnibus*: ubi notatnr deſertio impedimenti trahentis. Apoſtoli namque tamquam veri legati, ut eſſet eorum ſimilitudo ad legantem Chriſtum, ad amovendum quodlibet retrahens impedimentum, relinquerunt omnia. Primo tamquam pondera prægravantia, ut eſſent expeditiores ad currendum poſt Chriſtum. Secundum tamquam vincula detinentia, ut eſſent ſecuriores ad arguendum malum. Tertio tamquam obſtacula præpedientia, ut eſſent efficaciores ad perſuadendum bonum. Primo relinquerunt omnia tamquam pondera gravantia, ut expeditiores eſſent ad currrendum poſt Chriſtum, Pſal. 18 qui exultavit ut gigas ad currendam viam Evangelicæ perfectionis, eo quod fuit ſine omni pondere terreneitatis. Nam a principio ſuæ nativitatis paupertatem in ſuo corpore conſecravit, in mundo cum pauperrimis hominibus pauperrime converſatus, & aſſociatus, in fine vero nudus in cruce poſitus fuit, & poſt reſurrectionem in ſpecie peregrini apparuit. Qui ergo debet eſſe Chriſti legatus debet ſicut ipſe ambulavit, & ipſe ambulare, alioquin qui ambulant in curribus, & in equis phaleratis, in pompis & divitiis, non eſt ſucceſſor, nec legatus Chriſti, qui non habet in ſua vita paupertatatis ſignum Chriſti, qui eſt legationis approbatum ſigillum. Hoc attendens Petrus dixit ad Dominum: Matth. 19 Ecce nos reliquimus omnia, & ſecu-

A ti ſumus te, quid ergo erit nobis? Jeſus autem dixit: Amen dico vobis quod vos, qui reliquiſtis omnia, & ſecuti eſtis me, in regeneratione cum ſederit filius hominis in ſede majeſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim judicantes duodecim tribus Iſrael. Petrus enim erat piſcator & pauper, arte & manu cibum quærebat, & cum confidentia allegat multum, cum dicit: Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, & explanat præmium, cum dicit: Quid ergo erit nobis pręmii? & hoc eſt, quia ſicut dicit Greg. Tanta a ſequentibus dimiſſa ſunt, quanta a non ſequentibus concupiſci potuerunt. Bene ergo B feciſti Petre, & ceteri Apoſtoli omnia relinquendo, quia per hoc maximum conſecuti eſtis præmium. Non enim pro certo aliter obſtinuiſti principatum fidei Chriſtianæ quia numquam in vobis Dominus fundaturus erat Eccleſiam, niſi vos primo ad illud fundamentum reduxiſſet, & in eo firmaſſet, nec ad ſedes judiciariæ poteſtatis ſublimaſſet. Nam hæc eſt illa celſitudo altiſſimæ paupertatis, quæ vos Apoſtolos heredes, & reges regni cœlorum conſtituit, pauperes rebus fecit, virtutibus ſublimavit. Certe nec eſt mirum ſi ita ſublimiter inthronizavit, & magnificavit eos altitudo paupertatis. Nam ſicut videmus in iſtis C materialibus quod tanto ille aſcenſus altior, quanto id quod aſcendit fuerit levius & purius; ſic & in ſpiritualibus tanto aſcenſus altior, quanto quod aſcendit a terrena cupiditate eſt purius, & virtute gratiæ plenius. Secundo reliquerunt omnia tamquam vincula detinentia, ut eſſent ſecuriores ad arguendum malum. Apoſtoli namque nemini, amore acquirendi, vel timore amittendi quaſi quibuſdam vinculis detenti, parcebant, neque veritatem tacebant, immo veritatis jaculis tam magnos, quam pueros æque feriebant. Metus enim terrenæ poteſtatis, & quæſtus mundanæ cupiditatis, generant in hominibus, qui nolunt relinquere iſta terrena, ambiguum ſimilitudi-

nariæ

Digitized by Google

nariæ falſitatis. Malunt ſtudere adulationi & cupiditati, quam aſſiſtere veritati. Et propter hoc Mathathias & ejus filii ne forte mendaciis regis Antiochi, qui inducebat Judæos ad idololatriam, conſentirent, poſtquam ejus nuntium conſtanter redarguerunt & in zelo legis & veritatis interfecerunt relinquentes omnia in civitate ad ſecuritatem paupertatis confugerunt. Unde de his dicitur: Exclamavit Mathathias voce magna dicens in civitate: Omnis qui zelum habet legis ſtatuens teſtamentum, exeat poſt me: & fugit ipſe & filii ejus in montem, & reliquerunt quæcumque habebant in civitate. Glorioſius reputabant iſti beati viri cum veritate deiici quam magnificari cum falſitate. O quam glorioſum eſt mori pro veritate, quæ & ſi non convertat audientem, coronat tamen prædicantem! O Deus utinam eſſent hodie multi Mathathiæ, multi Joan. Baptiſtæ, & multi Pauli Apoſtoli, qui non tacerent veritatem Principibus, & præcipue Prælatis. Nullorum enim vita magis nocet quam Principum, & maxime Prælatorum. Unde Greg. Nemo in Eccleſia magis nocet quam qui perverſe agens nomen, vel ordinem dignitatis ſive ſanctitatis tenet. Delinquentem namque habens redarguere vel præſumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur. Tertio reliquerunt omnia tamquam obſtacula præpedientia, ut eſſent efficaciores ad perſuadendum bonum. Unde: Venite poſt me, faciam vos fieri piſcatores hominum: at illi continuo relictis omnibus ſecuti ſunt eum. Ecce quod Apoſtoli ad hoc, quod efficaciter piſcarentur homines, reliquerunt omnia terrena, ne obſtaculum, ſive inpedimentum illis quos piſcaturi erant, præberent. Nam ſicut melius perſuadet vita quam ſigna, & exempla quam verba, ſic efficacius perſuadet contemptus mundi, & mortificatio carnis. Et qui pauper eſt, & carnem ſuam crucifigit cum vitiis, & concupiſcentiis quam qui dives eſt,

1 *Mac.* 2

Matth. 4

Gal. 5

A & carnem ſuam nutrit, & fovet in deliciis. Quis enim Apoſtolis de contemptu mundi credidiſſet, ſi eos amatores mundanorum vidiſſet? Si enim Apoſtoli quæſtores, & congregatores divitiarum fuiſſent, totus mundus ab eis fugiſſet, vel ſaltem per eorum converſationem ab amore Dei elongatus fuiſſet. Nunc autem rete paupertatis attraxit ad amorem, & laudem Dei quando eorum exemplo deſtructa mundi cupiditate, quæ eſt radix omnium malorum, inferebatur cordibus fidelium Chriſti paupertas, quæ eſt primarium fundamentum omnis boni. Non enim aliter fundaverunt Apoſtoli Eccleſiam, niſi per ſpiritum paupertatis, quia non exercitu equorum, B & robore divitiarum mundum converterunt, immo pro auro, & redditibus ſalus viluit. Sed ne forte commendatio paupertatis videatur reſultare per condemnationem temporalium Eccleſiæ: Ideo bonum eſt dicere quod temporalia Eccleſiæ bene ſunt pro tempore toleranda, & etiam quoquomodo affectanda propter multiplicem cauſam. Videlicet propter ſponſi honorem, ſponſæ decorem, viatorum ſuſtentationem; pauperum proviſionem, infirmorum conſolationem, & fidelium devotionem, & etiam propter uſum communitatis. Et cum propter iſtas cauſas tolerantur non diminuunt C in prælatis perfectionem, ſed ſi bene diſpenſentur, meritum augent, & ſi male, occaſionem damnationis præſtant.

1 *Tim.* 6

Secundo notatur in verbo propoſito adeptio complementi expedientis, cum dicit: *Secuti ſunt eum*. Secuti ſunt Apoſtoli Chriſtum tamquam finem & complementum omnis boni tripliciter. Primo humiliter ſine ſuperbia, propter ſplendorem internæ cognitionis. Secundo concorditer ſine invidia, propter amorem ſupernæ converſationis. Tertio perſeveranter cum conſtantia, propter tolerantiam continuæ afflictionis. Et ſic Apoſtoli ſequentes Chriſtum per hæc tria perfecte reducebantur ad beatam Trinitatem. Nam per ſplendorem claritatis æternæ diri-

Digitized by Google

dirigentis rationalem reducebantur ad ſapientiam Filii. Per amorem charitatis ſupernæ rectificantis concupiſcibilem, ad benevolentiam Spiritus S. Per vigorem virilis conſtantiæ ſtabilientis iraſcibilem, reducebantur ad potentiam Patris æterni, & hæc tria ſcilicet intelligentia divinorum, concordia proximorum, & tolerantia adverſorum, ſunt neceſſaria ad ſalutem. Primo ſecuti ſunt Chriſtum humiliter ſine ſuperbia propter ſplendorem internæ cognitionis. Nam ſplendorem intelligentiæ humilitas aperit, ſuperbia claudit, quæ dum inflat obnubilat, & privat a lumine veritatis.
Joan. 8 Et de hoc dicitur: Ego ſum lux mundi, qui ſequitur me non ambulabit in tenebris, ſed habebit lumen vitæ. Ego ſum vera lux mundi, quia non aliunde accipio, immo de fonte meæ ſapientiæ quodlibet aliud lumen creatum ſcaturit. Et ideo qui ſequitur me per humilem ſubjectionem, non ambulat in tenebris erroris & ignorantiæ, ſed habebit lumen gratiæ vivificantis effectivam, & illuſtrantis intellectivam. Secundo ſecuti ſunt Chriſtum concorditer ſine invidia, propter amorem ſupernæ converſationis. Un-
1 Pet. 2 de: Chriſtus paſſus eſt pro nobis relinquens exemplum, ut ſequamini veſtigia ejus. O verbum dilectiſſimum! O verbum veriſſimum, & omni memoria, & laude dignum, quoniam Chriſtus paſſus eſt pro nobis purgandis ab omni iniquitate. Vobis relinquens exemplum charitatis, & benevolentiæ, ut ſequamini veſtigia ejus ad ſummam perfectionem deducendo. Si enim quæratur. Quid filium Dei movit ad patiendum pro nobis, non invenitur alia cauſa, quam ejus benevolentia, & charitas miſeri-
1 Joan. 3 cordiſſima. Unde dicitur. In hoc cognoſcimus charitatem Dei, quoniam ipſe pro nobis animam ſuam poſuit. Sed quia iſtud exemplum tantæ benevolentiæ, eſt imitatione dignum, ideo
Ibid. 6 adjunxit: & nos debemus pro fratribus animam ponere, quod bene adimpleverunt Apoſtoli, quando præpoſita ſibi malevolentia invidiæ, animas ſuas

A libenter pro ſalute omnium electorum poſuerunt. Et propter hoc quilibet eorum poteſt dicere illud: Veſtigia ejus ſecutus eſt pes meus. Ve- Job 23
ſtigia inquam ejus charitatis, & benevolentiæ ſecutus eſt pes meus affectuoſæ dilectionis, eo quod gloria magna eſt ſequi Dominum in charitate perfecta. Tertio ſecuti ſunt Chriſtum perſeveranter cum conſtantia, propter tolerantiam continuæ macerationis. Unde: Qui vult venire poſt me, ab- Luc. 9
neget ſemetipſum, tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Qui vult venire poſt me humilem, & mortificatum, abneget ſemetipſum per humilem ſubjectionem, & tollat crucem ſuam continuæ macerationis, & ſequatur me, perſeveranter uſque ad æterni palatii ingreſſionem. Et bene præmittitur in illa cruce humilitatis ſubjectio, quia intelligitur per abnegationem propriæ voluntatis amaritudo pœnitentiæ, & mortificationis, aliquando perditur per ſuperbiam, aliquando per gulam. Et propter hoc ſi volumus perfecte tollere crucem mortificationis, debemus eſſe humiles in corde, & abſtinentes in ore. Rogemus.

DOMINICA QUINTA

POST PENTECOSTEM.

SERMO I.

OMNIS *qui iraſcitur fratri ſuo, reus erit judicio.* Volens Dominus noſter Jeſus Chriſtus detrahere genus humanum a furore iracundiæ animum deordinantis, ne prorumpat in damnum proximi, tamquam judex rectiſſimus in verbo propoſito cuilibet iraſcenti fratri ſuo prænuntiat pœnam æterni judicii, cum dicit: *Omnis qui iraſcitur fratri ſuo*, &c. In quo quidem verbo valde ordinate proceditur. Nam Primo deſcribitur peccatum iracundiæ, quantum ad interiorem originem quam habet ex malo animo. Matt. 5

Se-

Secundo quantum ad exteriorem diffuſionem, ſive operationem, quam habet in ſuo proximo, ſive objecto. Tertio quantum ad finalem ordinationem quam habet in æterno ſupplicio. Primo deſcribitur peccatum iræ, quantum ad interiorem originem quam habet ex malo animo, cum dicit: *Omnis qui iraſcitur*. Gloſ. Ira eſt malus motus ad nocendum, qui ſi ſubitus eſt, cui non conſentitur, propaſſio dicitur: paſſio vero accedente conſenſu. Sed omnis motus, ſive bonus, ſive malus bonitate morali habet originem ab anima. Secundo deſcribitur peccatum iracundiæ, quantum ad exteriorem diffuſionem, ſive operationem, quam habet in ſuo proximo: cum ſubdit: *fratri ſuo*. Iraſcitur homo cum inordinate movetur in ſeipſo interius: ſed fratri ſuo cum ille malus motus verbo, vel facto ad nocendum proximo prorumpit exterius. Tertio deſcribitur peccatum iracundiæ quantum ad finalem ordinationem, quam habet in æterno ſupplicio, cum ſubinfertur: *reus erit judicio*.

Primo ergo deſcribitur peccatum iracundiæ quantum ad interiorem originem, quam habet ex perverſo animo, cum dicitur: *Omnis qui iraſcitur fratri*. Tria namque ſunt quæ perturbant animam ſecundum omnem ſui potentiam ut cauſa, & origo iræ, & furoris. Primum eſt error cæcitatis ignorantiæ ex defectu veritatis diſcernendæ. Secundum eſt livor malignitatis, & invidiæ, ex defectu charitatis fraternæ. Tertium eſt furor crudelitatis, & vindictæ, ex defectu pacis, & concordiæ. Primum eſt in rationali. Secundum in concupiſcibili. Tertium in iraſcibili. Primo in homine, qui iraſcitur, eſt error cæcitatis, & ignorantiæ quantum ad rationalem ex defectu veritatis diſcernendæ. Unde: Ira animoſitatis illius, perverſio illius eſt. Ita enim pervertitur & conturbatur in ira oculus rationis, ut animo non videat: vel diſtorquetur, ut perverſe aliud pro alio probet, & improbet, & falſa pro veris approbet. Unde auctor:

Tria quæ animam perturbant — *Eccli. 1*

Impedit ira animum ne poſſit cernere verum. — *Cato par. 2*

Nec cognoſcere, quam charus ſit frater ſuus Deo, ſpecioſitate virtutum: quam dives interius, fœcunditate bonorum operum: & quam propinquus angelis per appetitum cœleſtium, eo quod in multis probatur, in diverſis confunditur, & in contrariis irritatur. Secundo in homine, qui iraſcitur, eſt livor malignitatis invidiæ, quantum ad concupiſcibilem ex defectu charitatis fraternæ. Unde: Qui facilis eſt ad indignationem & iram, erit ad peccata proclivior. Sicut enim omnium virtutum incrementum pendet a charitate: ſic omnia vitia ſumunt incitamentum ex furore iræ. Unde qui facilis eſt ad iram propter livorem invidiæ, erit ad omnia facinora, & nocentia proximi proclivior. Unde Gloſſa ſuper illud: Vir iracundus ſuſcitat rixas. Dicit ſic: Janua omnium vitiorum eſt iracundia, qua clauſa virtutibus intrinſecus datur requies, & aperta ad omne facinus armabitur. Tertio in homine, qui iraſcitur eſt furor iracundiæ, quantum ad concupiſcibilem, ex defectu pacis, & concordiæ. Unde: Ira non habet miſericordiam, nec erumpens furor. Iracundi enim ratione furoris non ſunt dicendi homines, ſed potius feræ furibundæ: eo quod ad modum ferarum ſunt ſine miſericordia ſugentes ſanguinem aliorum: & propter hoc dabit bonum conſilium Sapientia. Cum iracundo non facias rixas, & cum audace non eas in deſertum: quoniam nihil eſt ante eum ſanguis.

Prov. 29 — *Prov. 15 19* — *Idem infra ſer. 1 Dom. 7 poſt Pent.* — *Prov. 27* — *Prov. 8*

Sequitur: *fratri ſuo*, ubi ſecundo deſcribitur peccatum iræ quantum ad exteriorem diffuſionem, quam habet in ſuo proximo. Unde primo eſt iraſci, & hunc motum in animo retinere, deinde fratri: cum ille motus ad nocendum exterius prorumpit. Iraſcitur enim aliquis fratri ſuo tripliciter, ſecundum tria inſtrumenta corporis, ſc. cordis, oris, & manus. Nam Primo iraſcitur aliquis fratri ſuo perverſo judicio malignæ cogitationis in corde. Secundo duro verbo injurioſæ convi-

Quot modis aliquis iraſcatur fratri ſuo.

vi-

Digitized by Google

viciationis in ore. Tertio pravo maleficio fraternæ læſionis in opere. Primo iraſcitur aliquis fratri ſuo perverſo judicio malignæ cogitationis in corde. Hanc interiorem cogitationem illicitam, & commotionem removet Dominus, cum dicit in hodierno Evangelio: Ego autem dico vobis: *Omnis qui iraſcitur fratri ſuo*. Intelligitur expoſitio ſic, id eſt, plus addo, quam non occidere, ſcilicet non iraſci. Nam qui non iraſcitur non ſolvit, ſed perfectius implet. Unde Gloſſa dicit: Mandatum Chriſti non eſt contrarium legi, ſed latius in eo continetur. Nam qui non iraſcitur non occidit, ſed æqua licentia iraſcendi cauſa eſt homicidii. Et propter hoc Dominus aperit omnem motum animi ad nocendum in homicidium computari. Certe ſi hoc attenderet quilibet, numquam in animo contra fratrem ſuum iracundiam retineret: numquam maligna cogitatione ei patibulum in domo cordis pararet: ſicut Aman paravit Mardochæo, in domo ſua, & tamen iracundus Aman tamquam homicida ſuſpenſus eſt, non Mardochæus. Tamen cum ira, quæ eſt ex cauſa non eſt commotio illicita, ſed judicium, eo quod non iraſcitur fratri ſuo, ſed vitio ſecundum quod dicit gloſſa. Unde in Pſalm. Iraſcimini, & nolite peccare. Secundo iraſcitur aliquis fratri ſuo duro verbo injurioſæ conviciationis in ore. Et hunc motum exteriorem removet Dominus cum dicit: Omnis qui dixerit fratri ſuo racha, vel fatue, quod fit quando motus interior prorumpit in vocem exteriorem. Unde gloſſa dicit quod racha eſt interjectio indignantis, exprimens nomen Hebræum, quod interpretatur cænos, vel vanum, ſed fatue idem eſt quod infatuatum. Unde gloſſa. Non enim modicus furor eſt quem Deus ſale ſapientiæ condivit infatuatum, vocare, & ſalienti Deo derogare. Tum gloſſa aſſignat differentiam inter iraſci, & dicere racha, & dicere fatue, ſic gradus eſt in iſtis peccatis. Primo eſt iraſci, & hunc motum in animo retinere: plus eſt ſi vocem

Eſther 7.

Pſal. 4.

A commotio ipſa extorſit, quam ſi feriatur ille cui iraſcitur, plus eſt ſi certa vituperatio increpuit: Hunc autem motum iræ, qui eſt in verbo, removebat Sanctus Joſeph a fratribus ſuis, ſecundum quod dicitur: Dimiſit ergo fratres ſuos, & ait illis. Ne iraſcamini in via dicendo unus alteri verbum injurioſum. Nam qui conviciatur fratri ſuo vinculum fraternitatis diſſolvit, rixas ſuſcitatas & lites incendit. Tertio iraſcitur aliquis fratri ſuo pravo maleficio fraternæ læſionis in opere. Gen. 45

B Et hoc peccatum iræ removet Dominus, approbando quod dictum fuerat ab antiquis, ſcilicet non occides. Unde prohibendo motum iræ, mandatum de non occidendo non evacuavit: ſed perfectius voluit obſervari. Nam tolle iram, & homicidium non fit. Et de de hoc dicitur; Iratus eſt Cain vehementer, & ſequitur: conſurrexit adverſus fratrem Abel, & interfecit eum, & hoc eſt quod damnificat fratrem aliquando in perſona, aliquando in rebus: Nam ex ipſa procedunt homicidia, furta, incendia, & quæque damna. Gen. 4.

Tertio deſcribitur in verbo propoſito peccatum iræ quantum ad finalem ordinationem, quam habet in æterno ſupplicio, cum ſubinfert: *Reus erit in judicio*: quodlibet enim prædictum peccatum in proprio judicio pœnæ ordinabitur. Nam primum pec-

C catum iræ ordinabitur judicio ſtrictæ examinationis ſcrutantis, & revelantis temeraria judicia cordis. Secundum peccatum iræ ordinabitur in judicium opprobrioſæ vituperationis increpantis injurioſa verba oris. Tertium peccatum iræ ordinabitur in judicio gehennæ infernalis punientis prava maleficia operis. Primo omnis qui iraſcitur propter errorem ignorantiæ fratri ſuo maligna cogitatione, reus erit judicio diſtrictæ examinationis ſcrutantis temeraria judicia cordis. Unde: Aperti ſunt libri, & judicati ſunt mortui ex his, quæ inventa ſunt in libris. Tunc ergo in die judicii operientur libri conſcientiarum in conſpectu Dei, cujus oculum ſapientiæ nihil latet. Et Apoc. 20.

judi-

Digitized by Google

judicabuntur peccatores ex his, quæ inveniuntur in libris conſcientiarum. Nam homo cum peccat macula peccati in libro conſcientiæ indelebiliter reſultat, niſi per gratiam deleatur, & judicat peccatorem dignum eſſe morte æterna. Unde gloſſa ſuper illud: Cogitationum accuſantium, dicit ſic: Eſt ſciendum, quod cogitationes tunc accuſabunt animam, vel defendent. Non illæ utique quæ tunc erunt, ſed quæ nunc ſunt: quorum voces velut quædam ſignacula in cera relinquuntur, quæ in illa die manifeſtari dicuntur. Et hoc eſt quod dicitur in verbo propoſito; *Omnis qui iraſcitur fratri ſuo, reus erit in judicio*, id eſt accuſatione ſecundum intellectum. Unde ad evadendum illud judicium dabat bonum conſilium Apoſtolus; Nolite ante tempus judicare quouſque veniat Dominus, & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium. Si hic attenderet iracundus numquam fratri ſuo iraſceretur in corde maligna cogitatione. Unde Bernard. Viri mali non attendunt judicium; qui autem requirunt Deum, advertunt omnia diſcernenda. Et propter hæc cantat Eccleſia in morte cuiuslibet fidelis; Tremens factus ſum ego, & timeo, dum diſcuſſio venerit atque ventura ira. Secundo omnis, qui iraſcitur propter livorem invidiæ fratri ſuo dura locutione opprobrioſæ vituperationis, redarguetur iudicio opprobrioſæ vituperationis, redarguentis opprobrioſa verba oris. Unde; De omni verbo otioſo quod locuti fuerint homines reddent rationem in die iudicii. Ex verbis enim tuis iuſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Si enim de omni verbo otioſo reddemus rationem in die iudicii, multo fortius de verbis iniurioſis, vel criminoſis. Sed quia mors, & vita in manibus linguæ, ſecundum gloſſam, ideo dicit ex verbis tuis ſcilicet bonis iuſtificaberis, & ex verbis tuis ſcilicet malis iniurioſis condemnaberis; quando coram tota curia cæleſti propter ea vituperaberis, & culpaberis. Et quoniam ſicut maius peccatum eſt, quando non ſolum iraſcitur fratri ſuo in corde interius; ſed etiam prorumpit in vocem exterius, ita maior ei pœna debetur. Ideo dicit Dominus; Qui autem dixerit fratri ſuo racha reus erit concilio. Unde gloſſa; Maius eſt iudicium, quando adhuc cum reo agitur, & eſt defenſioni locus, plus concilium, quando iudices inter ſe conferunt quo ſupplicio damnent quem conſtat eſſe damnandum. Unde concilium non conſuevit fieri niſi de maioribus, & gravioribus delictis. De iſto autem iudicio dicitur in epiſtola Judith; Ecce venit Dominus in ſanctis iuſtis facere iudicium contra omnes impios de omnibus duris, quæ locuti ſunt. Certe ſi hoc iudicium attenderent iracundi, numquam fratrem ſuum crucifigerent veneno conviciationis: ſicut Judæi dicuntur crucifixiſſe Dominum ſermone venenato. Tertio, omnis qui iraſcitur propter furorem vindictæ fratri ſuo prava læſione reus erit iudicio gehennæ infernalis punientis in ipſa maleficia operis. Unde: Judicatum eſt de ſingulis ſecundum opera eorum in inferno. Et infernus, & mors miſſi ſunt in ſtagnum; hæc eſt ſecunda mors. Sic apparet: quod his tribus iudicio, concilio, gehenna diverſæ manſiones in æterna damnatione pro modo peccati ſingulariter exprimuntur, ſecundum quod dicit gloſſa ſuper illud verbum hodierni Evangelii, ſcilicet: *Reus erit gehennæ ignis*. Rogemus ergo, &c.

Rom. 2 — 1 Cor. 4 — Habetur in ult. reſp. in off. def. — Matth. 12 — Apoc. 20

SERMO II.

SI *ergo offers munus tuum*, &c. Conſiderandum eſt quid, cui, quantum, quo modo, ubi, quando, oblatione referre debemus. Quid, quia tuum non alienum. Unde hic; *Si offers munus tuum*. Alioquin time tunc quod dicitur; Qui offert ſacrificium de ſubſtantia pauperum, quaſi qui mactat filium in conſpectu patris ſui. Greg. Quidquid in Dei ſacrificio ex ſcelere offer-

Matth. 5 — Conditiones in oblatione requiſitæ. — Eccli. 34

Digitized by Google

offertur, omnipotentis non placat iracundiam, ſed irritat. Non autem tua deteriora, ſed optima offerre debes, ſicut Abel, alioquin Cain imitaris. Unde ſecundum aliam translationem dicitur: *Gen. 4* Nonne ſi recte non offeras, ſi recte non dividas, peccaſti? recte non obtulit Deo ſua, quia recte non diviſit, quia ſeipſum diabolo, vel quia viliores ſpicas Deo obtulit. Sed heu id hodie faciunt multi, viliſſimum denarium ſacerdoti, viliſſimum, quod eſt in ſcutella, pauperi, viliſſimam prolem religioni offerunt. *Matth. 1* Contra quod dicitur: Si offeras claudum vel languidum nonne malum eſt? *Malac. 3* Item Cui, Deo. Erunt Domino offerentes ſacrificium in juſtitia. Quidquid enim boni amore Dei facis, offers Deo. *Eccl. 14* Bene fac tecum, & Domino offer dignas oblationes. Sed heu multi plus ventri, quam Deo: plus ſimoniacis, meretricibus, hiſtrionibus, cauponibus, & ſimilibus offerunt quam Deo: imo certe diabolo offerunt per manus talium eorum oblationes recipientium. Unde offerenti diis alienis, id eſt, dæmonibus dicitur: *Iſai. 57* Effudiſti libamen, obtuliſti ſacrificia. Numquid ſuper his non indignabor? Sed heu, non ſolum res, ſed filios etiam diabolo offerunt, ipſos in vitiis educando, vel injuſtam eis hereditatem relinquendo: per quam ſemper diaboli erunt. *Pſalm. 105* Pſal. Immolaverunt filios ſuos, &c. Item quantum. Quilibet enim ſecundum ſuam facultatem. *Deut. 16* Offeret unuſquiſque ſecundum quod habuit juxta benedictionem Domini Dei ſui. Cui enim Dominus plus benedixit in naturalibus, vel ſpiritualibus, vel temporalibus donis, plus merito ipſi ſervire debet. *Tob. 4* Si multum tibi fuerit, &c. quod eſt contra avaros divites, qui ſæpe in eleemoſynis minus offerunt, quæ alii valde pauperes in rebus. Et tamen quadrans quandoque pauperis eſt ac prior, quam marcha divitis. *Luc. 21* Vere dico vobis, quia vidua hæc pauper plus quam omnes, &c. Greg. Cor namque, & non ſubſtantiam penſat Deus. Nec perpendit

A quantum in ejus ſacrificio, ſed ex quanto offeratur. Item Quando: quia frequenter. *Num. 28* Offerre debetis agnos anniculos immaculatos, quotidie duos in holocauſtum ſempiternum. Per duos agnos duplex innocentia ſignificatur, ſcilicet animæ & corporis, quam cum aliis bonis operibus quotidie offerre debes. *Levit. 23* Omne opus ſervile non facietis in eo, & offeretis holocauſtum, & cet. Sed heu feſtivis diebus multipliciter multi peccando plus offerunt diabolo, quam Deo.

B Ideo ait Dominus: *Amos 5* Odi & proieci feſtivitates veſtras. Non ſolum autem frequenter, ſed etiam primum offerendum eſt Deo: *Levit. 23* Non comedetis ex ſegete uſque in diem, quo offeretis ex eo Deo veſtro. De hoc cogita in menſa. Item Ubi, quia altare. Unde hic: *Si offers munus tuum ad altare.* Sed heu multi hodie plus ad aleam, & ad ſimilia offerunt, quam ad altare. Altare tuum Chriſtus eſt, quod in paupere, vel in tua mente ubique invenies. Ideo: *Mat. 1* In omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda. Econtrario perverſi ubique offerunt diabolo in mundo. *Sap. 2* Ubique relinquemus ſigna, &c. Item Quo modo, quia ſincere, id eſt, ſine rancore etiam mala affectione. Unde hic: *Vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc, &c.* Si non eſt

C acceptabilis oblatio tua, ſi habes odium in corde: quanto minus ſi exercens crudelitatem in opere. Unde. *Iſa. 1* Ne offeratis ultra ſacrificium fruſtra, & cauſam ſubiungens, ait: Manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt. Quidam autem vitam ſuam non corrigentes in oblationibus, & eleemoſynis nimis præſumunt. Contra quos dicitur. *Eccl. 7* Ne dicas, in multitudine munerum meorum reſpicit Deus, & offerente me Altiſſimo munera mea accipiet. Certe omnes oblationes & eleemoſynæ, quas totus mundus facit, non ſufficerent, unam animam ſalvare, vel unicum animæ peccatum mortale purgare, quamdiu eadem peccatum nollet vitare. Vitet ergo peccata, qui Dominum vult ſuſci-

ſci.

Digitized by Google

ſcipere ſua pro peccatis munera. Iſidorus: Verum eſt, quod peccata divinæ miſericordiæ operibus expurgantur, ſed ſi iam caveat peccare, cui miſericordia impertitur.

SERMO III.

Mat. 5 SI *offers munus tuum ad altare*, &c. Quatuor ſunt, quæ utiliter in recordatione ſunt offerenda. Videlicet multiplicitas peccatorum, largitas Dei beneficiorum, neceſſitas proximorum, diverſitas æternorum ſtipendiorum. Recordatio ergo peccatorum allicit ad confitendum, proximorum neceſſitas ad ſubveniendum, beneficiorum largitas ad gratias agendum, ſtipendiorum diverſitas ad bene vivendum. *Levit. 26* De primo: Affligentur, donec confiteantur iniquitates ſuas, & recordentur malorum, quibus prævaricati ſunt in me. Ecce cauſa, quare Deus flagello infirmitatis, vel cuiuslibet adverſitatis, quandoque affligit homines, ſcilicet, ut recordentur peccatorum, & confiteantur. Unde ſemper primo medicus debet infirmo conſulere, ut confiteatur, ut ceſſante cauſſa peccati, ceſſet flagelli effectus, non ſolum autem recordare prævaricationis ſuæ in Deum, ſed etiam in proximum. Deo autem reconciliari digne non potes, quamdiu offenſo proximo reconciliari contemnis. Unde bene dicitur hic: *Si offers munus tuum*, &c. Iſidorus: Qui ſibi fratrem tardius reconciliat, Deum placari ſibi tardius ſciat, fruſtra enim propitiari ſibi Deum quærit, qui cito placari in proximo negligit. Recordari debes ſaltem peccatorum, quando audis gallum, id eſt, prædicatorem: *Matt. 26* Continuo gallus cantavit, & recordatus Petrus, &c. *2 Tit. 1* De ſecundo: Gratias ago Deo meo, cui ſervio a progenitoribus meis in conſcientia pura, quod ſine intermiſſione habeam tui memoriam in orationibus, &c. uſque recordationem eius accipiens fidei, quæ eſt in te non fictæ. Proximorum autem recordari debet, non ſolum in oratione ſpiritualiter, ſed etiam in eleemoſy-

A nis: Si enim non vis recordari pauperum in terra morientium, tunc peribit recordatio tui in terra viventium. Pſalmus: Diſpereat de terra *Pſ. 108* memoria pro eo quod non eſt recordatus facere miſericordiam. Si non vis recordari pauperum ſalubriter in mundo, recordaberis eorum inutiliter in inferno: Fili recordare, quia *Luc. 16* bona, &c. De tertio: Recordaberis *Deut.* cuncti itineris, per quod adduxit te Dominus Deus tuus quadraginta annis per deſertum, &c. ubi ad memoriam revocantur filii Iſrael, per quædam beneficia in deſertis eis præſtita. O ſi recordari velles, quanta in deſerto huius mundi quadraginta, B vel ſexaginta annis, quibus vixiſti, tibi Deus bona fecit. Bona utique temporalia, quæ in terra, in mari, in aere tibi ordinavit. Bona etiam naturalia, quæ in corpore contulit: quia neque leproſus, neque cæcus, neque inſenſatus, neque huiuſmodi es. Bona quoque ſpiritualia, quæ tibi in peccatorum remiſſione, in ſacramentorum communione, in virtutum collatione præſtitit: cum tot pagani, hæretici, Judæi, mali Chriſtiani, & forte frater tuus ſit in via inferni, & tu in via illa cœli. Bona quoque illa inenarrabilia, quæ tibi fecit Dominus in ſeipſo, ſcilic. in ſua incarnatione, paſſione, maxime ſint in tua recordatione. Recordare *Thren. 3* C paupertatis, &c. Paupertatis, hoc contra avaritiam, tranſgreſſionis contra ſuperbiam, abſyntii & fellis contra concupiſcentiam. Bernardus: Recordatio ſuccendit cor, adurit pectus, interiora depaſcit, talis memoria elicit lacrymas, infundit oculos, vultum humectat. Pudeat nos non recordari tantorum beneficiorum, & pudeat eum nos offendere, quem recordamur nobis tanta bona feciſſe. Gregorius: Eo erubeſcamus prava committere, quos nos a Deo meminimus multa gratuita bona percepiſ- *Pſalm. 136* ſe. De quarto: Super flumina Babylonis illic, & cetera. Flumina Babylonis ſunt miſeriæ, & concupiſcentiæ, ſuper quas ſedentes debe-

mus flere. Sion ſpeculatio, vel ſpe-
culum interpretatur, & ſignificat pa-
triam æternam, in qua ſpeculamur
beneficia in ſpeculo æternitatis, de
Sap. 7 quo: Candor lucis æternæ, & ſpe-
culum ſine macula, &c. O quando
nos miſeri naufragi ad illam cæle-
ſtem Sion tranſibimus? quando flu-
mina Babylonis evademus? Auguſti-
nus: O ſancta Sion ubi totum ſtat,
& nihil fluit, quis non inde in iſtam
præcipitavit? Ecce influentia & la-
bentia conſtitui, quiſque raptus a flu-
mine, ſi tenere lignum potuerit, e-
vadet. Recordari autem debes non
ſolum æternæ ſpeculationis, quæ eſt
ſtipendium bonorum, ſed etiam æter-
næ damnationis, quæ eſt ſtipendium
malorum: Ego quando recordatus
fuero pertimeſco, &c. Quid pertime-
ſcit Job? Certe ibi enumerat, ſcili-
Job 21 cet proſperitates multas malorum, &
poſtea infert, ſic dicunt in bonis dies
ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt.

SERMO IV.

Matth. 5 *Vade prius reconciliari fratri tuo, &c.* Quadruplicem fratrem ha-
bemus, videlicet Chriſtum, angelum,
hominem, diabolum: Chriſtum, cui
reconciliamur pœnitendo: angelum,
cui reconciliamur acquieſcendo: ho-
minem, cui reconciliamur indulgen-
do: diabolum, cui numquam recon-
ciliari debemus. Frater noſter Chri-
Hebr. 2 ſtus eſt: Non confunditur fratres vo-
care eos, &c. Bernardus: Tu trepi-
das ad Chriſtum accedere, frater tuus
eſt, & caro tua per omnia tentatus
abſque peccato, ut miſericors fieret.
Gen. 45 Hic ergo eſt frater noſter Joſeph, de
quo legitur, quod plurimum miſer-
tus flendo oſculatus eſt omnes fra-
tre ſuos, qui tamen nudaverant, &
vendiderant eum. Primo autem ma-
xime ſuper collum minimi fratris,
id eſt, Beniamin flevit. Joſeph Chri-
ſtum ſignificat, cui fratres ſunt Chri-
ſtiani, qui tanquam fratres ejus ſunt
Rom. 8 coheredes. Heredes quidem Dei, co-
heredes autem Chriſti. Hi toties
Chriſtum vendunt, quoties ipſum
A pro aliquo temporali relinquunt. Jo-
ſeph autem ſuos venditores oſculatur
flendo, quando Chriſtus ſuis pecca-
toribus reconciliatur plurimum mi-
ſerando. Sicut autem ſecundum con-
ſuetudinem regnorum minimus inter
filios regis maxime diſtat ab here-
ditate regni, ita maximus peccator
maxime diſtat ab hereditate regni
æterni, minimus ergo Chriſti frater
eſt maximus peccator: Joſeph ergo
ſuper minimum fratrem flevit prin-
cipaliter: quia ſæpe Chriſtus maximi
peccatoris maxime miſeretur: Ubi Rom. 5
abundavit delictum, ſuperabundavit
& gratia. Item frater noſter angelus Tob. 6
eſt: Obſecro te frater Azaria, ut di-
B cas mihi, quod remedium habebunt
iſta, quæ de piſce ſervari juſſiſti.
Reſpondens Angelus dicit: Cordis
ejus particulam ſi ſuper carbones,
&c. omne genus dæmoniorum. Ecce
audiſti quod homo angelum, Tobia
Raphaelem fratrem appellat. Unde
illa vox ſecundum Gloſſam poteſt
angelorum eſſe, quæ dicitur: Proje-
ctus eſt accuſator fratrum noſtrorum,
&c. Gloſſa: Laborant adinvicem qui- Apoc. 12
de victoria ſua angelos, vel ſanctas
animas audiunt exultare. Audi ergo
miſer peccator homo fratris tui an-
geli conſilium, & cor ſuper carbo-
nes inferni ponas per conſideratio-
nem, & recordationem pœnarum in-
C fernalium. Tunc certe contritionis
fumus a charitatis igne procedens dæ-
mones fugat. Item frater noſter ho-
mo eſt: Qui diligit fratrem ſuum, 1 Ioan. 2
in lumine manet, & ſcandalum non
eſt in eo. Qui autem odit fratrem
ſuum, in tenebris eſt & in tenebris
ambulat, & neſcit quo vadat, &c.
Vere neſcit quo vadat, &c. Neſcit
ſe ire de tenebris interioribus ad ex-
teriores, de tenebris culpæ ad tene-
bras gehennæ. Unde de ſervo ne-
quam tortoribus tradito, quia noluit
indulgere fratri ſuo, dicitur: Sic & Mat. 18
pater meus cæleſtis faciet vobis, ſi
non remiſeritis unuſquiſque fratri ſuo
de cordibus veſtris. O Chriſtiani qua-
re non invicem diligitis, qui de
eodem patre, & de eodem ſanguine
eſtis?

Digitized by Google

eſtis? Gregorius: Omnes fratres ſumus, unius patris poteſtate conditi, & ſanguine redempti. Et idcirco fratres quantumlibet pauperes, & abjectos in nullo deſpicere debemus. Frater noſter eſt diabolus, quia Creatorem unum patrem habemus:
Job 30 Frater fui draconum, & ſocius ſtruthionum. Dracones ſunt dæmones, qui per aquas baptiſmi, & lacrymarum vadantur. Pſalmiſta:
Pſalm. 73 Contribuiſti capita draconum in aquis. Dæmonum capita ſunt vitia capitalia. Diabolus eſt ergo ille iniquiſſimus frater Abimelech, de quo legitur:
Jud. 9 qui occidit ſeptuaginta fratres ſuper unum lapidem, ne aliquis eorum regnaret. Abimelech patris noſtri regnum interpretatur, & bene ſignificat diabolum, cujus eſt hæc præſumptio, quod regnum in cœlo deberet eſſe patris ſui Luciferi, ſicut adhuc diligunt Luciferum heretici. Septuaginta ſunt ſepties decem ſeptuaginta. Ergo fratres diaboli, ſunt omnes peccatores, qui per ſeptem vitia in decem mandatorum tranſgreſſione a diabolo jugulantur. Lapis autem ſignificat cordis obdurationem, ſub quo peccator niſi tollatur, reſurgere
Joan. 11 non poteſt ad gratiam: Tollite lapidem, & cetera. Primo fratri re-
Iſa. 60 conciliemur pœnitendo: In indignatione mea percuſſi te, & in reconciliatione mea miſertus ſum tui. Secundo fratri reconciliemur acquie-
Coloſſ. 1 ſcendo: In ipſo complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & reconciliari omnia in ipſum pacificans per ſanguinem crucis Chriſti, ſive quæ in terris, ſive quæ in cœlis, id eſt, homines & angelos. Illis certe prodeſt reconciliatio per ſanguinem Chriſti, qui angelicis conſiliis acquieſcit. Tertio fratri reconciliemur indulgendo vel ſatisfaciendo, ſicut hic dici-
2 Mac. 8 tur. *Vade prius reconciliari fratri tuo.* Quarto fratri numquam reconciliari
Marc. 8 debemus, quia infidelis: Rogabat Judas, ne hoſtibus reconciliarentur, id eſt dæmonibus. Miſereor ſuper
Pſalm. 101 turbam, & cetera. Pſalmiſta: Quomodo miſeretur Pater, Filio, & cet.

A Gregorius: Tunc nobis miſericordiæ Dei ſancti cum nobis ad memoriam miſeriæ noſtræ revocantur, quia ut ſcribitur; Miſericordiæ Domini, Thren. 3
quia non ſumus conſumpti. De hoc habes alibi.

DOMINICA SEXTA
POST PENTECOSTEM.
SERMO I.

CUm turba multa eſſet cum Jeſu, Marc. 8
B *nec haberent quod manducarent, convocatis diſcipulis ſuis, ait illis: miſereor ſuper turbam, quia ecce jam triduo ſuſtinent me.* Dominus noſter, cujus viſcera plena ſunt miſericordiæ, & pietatis, videns hodierna die turbam præ ejus amore longanimiter pati penuriam, dignatus eſt eam gratis tam cibo corporali, quam ſpirituali ſatiare. Sed quia nulli condeſcendit divina miſericordia, niſi prius pro ejus amore patiatur amaritudinem penuriæ, & pœnitentiæ, & in ea habet longanimitatem perſeverantiæ. Ideo in verbo propoſito. Primo notatur neceſſitas indigentiæ provocantis. Secundo benignitas patien-
C tiæ ſubvenientis. Tertio longanimitas perſeverantiæ impetrantis. Unde benignum Deum humana indigentia provocat ad compatiendum, perſeverantia ad ſubveniendum impetrat, & divina compatientia defectum relevat. Primo ergo neceſſitas indigentiæ provocantis notatur, cum dicit; *Cum turba multa eſſet cum Jeſu, nec haberent quod manducarent.* Secundo notatur benignitas compatientiæ ſubvenientis, cum dicit; *Convocatis diſcipulis ſuis, ait illis: Miſereor ſuper turbam.* Tertio notatur longanimitas perſeverantiæ impetrantis, cum ſubinfertur. *Quia ecce jam triduo ſuſtinent me.*

Primo notatur in verbo propoſito, turbæ maxima indigentia, cum dicit;

Digitized by Google

cit: *Cum turba multa eſſet cum Jeſu, nec haberent quod manducarent*. Habebat namque iſta turba indigentiam triplicem manducationis, ratione cujus exterior, & interior homo opprimebatur. Nam primo indigebat manducatione corporalis ſuſtentationis, defectu cujus habebat debilitatem impotentiæ. Secundo indigebat manducatione ſalutaris eruditionis, defectu cujus habebat cæcitatem ignorantiæ. Tertio indigebat manducatione ſacramentalis refectionis, defectu cujus habebat tepiditatem ignaviæ. Primo indigebat iſta turba manducatione corporalis ſuſtentationis, cujus defectu habebat debilitatem impotentiæ. Unde dicitur: Utinam mortui eſſemus per manum Domini in terra Ægypti, cum ſedebamus ſuper ollas carnium, & comedebamus panem in ſaturitate, cur induxiſti nos in deſertum iſtud, ut occideres omnem multitudinem fame? Quia nullus quantum eſt de ſolito curſu naturæ, poteſt diu in hac vita ſubſiſtere niſi ſuſtentetur cibo corporali, ideo filii Iſrael non attendentes Dei poteſtatem, & benignitatem, ſed potius eorum fragilitatem alimoniis carentes, de vita corporali deſperabant, quorum vota miſericors Deus exaudiens, licet non eſſent digni, ratione eorum diffidentiæ, miſit eis cibaria in abundantia, quibus eorum corpora ſuſtentarentur. Eodem modo benignus Deus hodie ſatiavit turbam illam debilem & famelicam, ne in via deficerent. Unde dicitur in hodierno Evangelio: *Manducaverunt & ſaturati ſunt*. Secundo indigebat illa turba manducatione ſalutaris eruditionis, cujus defectu habebat cæcitatem ignorantiæ. Et de hoc dicit Chriſtus diſcipulis ſuis: Vos date illis manducare: ad doctores ſive prædicatores dicit Chriſtus, ut ignorantes, & eſurientes cibum cœleſtem reficiant pane vitæ, & intellectus, & potent aquam ſapientiæ ſalutaris, deducendo eorum appetitum ad ſuavitatem cibi ſpiritualis: quia peccatores, & homines idiotæ converſi in præſenti vita deficiunt, ſi in ſua conſcientia, ſine doctrinæ pabulo dimittantur. Unde non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Tertio indigebat iſta turba manducatione ſacramentalis refectionis, cujus defectu habebat tepiditatem ignaviæ, & acediæ. Unde: Amen dico vobis niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem habet vitam æternam. Ecce quod tantæ neceſſitatis eſt iſta manducatio, quod niſi per eam quilibet tamquam membrum compaginetur corpori myſtico Chriſti, id eſt Eccleſiæ, nequaquam poteſt recipere influentiam vitæ a capite, ſcilicet Chriſto. Unde ſequitur: Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem in me manet, & ego in eo.

Exod. 16 — Matt. 4 — Joan. 6

Secundo in verbo propoſito notatur benignitas compatientiæ ſubvenientis cum ſubdit: *Miſereor ſuper turbam*. Dominus noſter propter nimiam benignitatem benevolentiæ, quam habebat erga humanum genus. Primo miſeretur ſuper turbam habentem debilitatem impotentiæ, eam ſuſtentando cibo corporali. Secundo miſeretur ſuper turbam habentem cæcitatem ignorantiæ, eam illuminando documento ſalutari. Tertio miſeretur ſuper turbam habentem tepiditatem ignaviæ, eam inflammando oblectamento ſacramentali. Primo miſeretur Dominus ſuper turbam habentem debilitatem impotentiæ, eam ſuſtentando cibo corporali. Unde in Pſalmis: Quo modo miſeretur pater filiorum, miſertus eſt Dominus timentibus ſe, quoniam ipſe cognovit figmentum noſtrum. Sicut pater miſeretur filiorum ſuorum ipſos reficiendo cibo corporali, ne ſuccumbant ad moriendum, ita Dominus noſter hodierna die miſertus eſt illius turbæ famelicæ eam paſcendo, & ſatiando corporaliter de quinque pani-

Pſal. 102

Digitized by Google

panibus, & paucis piſciculis, ne in via deficeret: quod eſt attribuendum divinæ potentiæ non debilitati humanæ. Quoniam ipſe cognovit figmentum noſtrum corporis non poſſe naturaliter diu ſubſiſtere, niſi continuis alimoniis ſuſtentetur. Secundo miſeretur Dominus ſuper turbam habentem cæcitatem ignorantiæ, eam illuminando documento ſalutari. Unde: Qui habet miſericordiam docet, & erudit quaſi paſtor gregem ſuum. Dominus noſter habens miſericordiam: ipſe enim eſt pater miſericordiæ, & ideo propter benignitatem miſericordiæ, & compatientiæ, quam habet ad hominem, docet, & erudit ſicut paſtor gregem ſuum verbo doctrinæ. Multum enim per omnia ſolicitus erat, & ſtudioſus paſcere gregem humanum pane vitæ, & intellectus. Unde quotidie, non ceſſabat circuire (ſicut dicit beatus Matthæus) civitates, vicos, & caſtella, annuntians regnum Dei: eo quod major eſt refectio mentis, quam ventris. Tertio miſeretur ſuper turbam habentem tepiditatem ignaviæ, eam inflammando oblectamento ſacramentali. Unde in Pſalmis: Miſericors, & miſerator Dominus eſcam dedit timentibus ſe. Miſerator, & miſericors Dominus eſcam proprii corporis ſub ſpecie panis dedit fidelibus timentibus ſe timore filialis reverentiæ: habentem omne delectamentum, & omnem ſaporis ſuavitatem, cujus guſtu anima tanto ardore accenditur, ut deſtructa omni tepiditate, & omni carnalitate, ſoli cibo iſti per amorem uniatur, & in eum convertatur, & tunc guſtus: quoniam ſuavis eſt Dominus, experitur, quo modo ſpiritus ejus ſuper mel dulcis, & comprehendit ſenſibiliter, quam magna multitudo dulcedinis quæ abſconditur in iſto ſacramento amoris.

Eccl. 18 *Matt. 9* *Pſal. 110* *Sap. 16* *Pſalm. 33* *Eccl. 24* *Pſalm. 30*

Tertio in verbo propoſito notatur longanimitas perſeverantiæ impetrantis, cum ſubinfertur: *quia ecce jam triduo ſuſtinent me*. Illi impetrant

A beneficium a Deo, qui longanimiter, & perſeveranter ſuſtinent eum: iſto triduo, ſcilicet. Dolore amaræ contritionis in corde. Mœrore apertæ confeſſionis in ore. Et labore condignæ ſatisfactionis in opere. Et iſta diſtinctio poteſt haberi ex gloſſa, quæ dicit: Sic turba Dominum triduo ſuſtinent, dum multitudo fidelium peccata ſua per pœnitentiam declinans ad Dominum ſe in locutione & opere, & cogitatione convertit. Primo peccatores ſuſtinent Dominum, dolore amaræ contritionis in corde. Unde: In dolore ſuſtine, & in humilitate patientiam habe. Cum enim cogitat homo, quod propter ſuum peccatum rurſum filium Dei in ſeipſo crucifigit, tanto dolore & amaritudine debet compungi interius, & tanta abjectione humilitatis debet ſe deſpicere & vilipendere, ut mulier proſtrata ſuper terram, vel humum nudam prorumpat, & lacrymat exterius ad ſimilitudinem mulieris deplorantis mortem unigeniti: quia cor contritum ſuſtinens in dolore contritionis, & humiliatum voluntariæ abjectionis, ſine murmure impatientiæ Deus non deſpiciet. Unde Bernardus ſuper Cantica: Quo modo vero non humiliabitur anima mea peccatrix in hac vera cognitione ſui: cum ſe percipit oneratam peccatis, proclivem ad vitia, invalidam ad virtutes: nonne magis convertetur in aquam ad lacrymas, convertetur ad planctum & gemitus, convertetur ad Dominum & in humilitate clamabit: Sana animam meam, quia peccavi tibi. Secundo debemus ſuſtinere Dominum mœrore apertæ confeſſionis in ore. Unde in Pſalmis; Dirige me in veritate tua & doce me; quia tu es Deus ſalvator meus & te ſuſtinui tota die. Reminiſcere miſerationum & miſericordiarum tuarum, quæ a ſæculo ſunt; delicta iuventutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine; Dirige me in veritate tua, & non declinem cor meum in verba malitiæ ad excuſan-

Eccli. 2 *Pſal. 50* *Bern. ſuper Cant. ſer. 36* *Prov. 40* *Pſ. 14* *Pſalm. 140*

Digitized by Google

ſandas excuſationes in peccatis: & A doce me pure & perfecte confiteri mea peccata: quia tu es Deus ſalvator meus, tribuendo veniam omnium delictorum, quia te ſuſtinui tota die, id eſt, ſæpe cum mœrore & planctu confitendo mea peccata: ideo reminiſcere miſerationum & miſericordiarum tuarum, & ignorantias meas, ne memineris. Unde multum debet attendere quilibet, quod confiteatur perfecte omnia peccata ſua: quia ſi unum retineatur numquam conſequetur veniam aliorum. Non enim poteſt idem homo eſſe juſtus & peccator, bonus & malus, ſervus Dei, & ſervus diaboli: quia nemo poteſt duobus dominis ſervire contraria ju- B bentibus. *Matt. 6.* Unde ſicut navis exiſtens in aquis plena foraminibus: ſi ejus omnia foramina obturentur præter unum, nihilominus per illud unum ſubmergeretur in profundum maris. Sic peccator ſi omnia peccata confiteatur, & unum remaneat, per illud ſolum damnatur. Tertio debemus ſuſtinere Dominum labore condignæ ſatisfactionis. Unde: Filii accedens ad ſervitutem Dei ſta in juſtitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem, deprime cor tuum & ſuſtine. Filii accedens ad ſervitutem *Eccl. 2.* Dei per aggreſſionem pœnitentiæ, ſta in juſtitia, ut quanto graviora damna tibi culpæ intuliſti per C *Rom. 5.* culpam: tanto lamenta majora pœnitentiæ tibi inferas per pœnitentiam, ut ubi abundavit delictum per exceſſum culpæ: ibi ſuperabundet donum gratiæ per dignos fructus pœnitentiæ, & in timore filialis reverentiæ: quia qui ſine timore eſt, *Eccl. 4.* non juſtificabitur. Et præpara animam tuam ad tentationem diaboli, ne ei acquieſcat per conſenſum: libenter enim diabolus immittit tentationem in eos, qui exierunt de Ægypto peccatorum, reducendo ad memoriam mundana delectamenta, ut eos faciat deſcendere de monte pœnitentiæ. Deprime cor tuum a tumore inanis gloriæ, vel excellentiæ, ne ſuperbia tua ſeducaris exiſtimes te aliquid eſſe, cum nihil ſis. Et ſuſtine Dominum labore condignæ *Gal. 6* ſatisfactionis: quia talis pœnitentia eſt res optima, quæ defectus omnes reducit ad perfectum, ſecundum quod dicit Auguſtinus. Rogemus ergo Dominum, &c. *Aug. lib. 1 hyp. paulo poſt med. tom. 7*

SERMO II.

Unde illos poterit quis ſaturare panibus in ſolitudine? *Marc. 8* Conſiderare debemus ſolitudinem quadruplicem. *Solitudo quadrupl.* Infra nos, extra nos, intra nos, ſupra nos. Prima eſt mundus, in qua panibus vitiorum: ſecunda eſt Eccleſia, in qua panibus ſacramentorum, vel ſanctorum exemplorum: tertia eſt cor, vel conſcientia ſancta, in qua panibus meritorum: quarta eſt cœlum, in qua panibus præmiorum homo reficitur. *Deut. 8.* De primo: Ductor tuus fui in ſolitudine magna atque terribili, in qua fuit ſerpens flatu adurens & ſcorpio ac dipſas. Require in ſermone, *Ductus eſt Jeſus in deſertum*. In hac ſolitudine paſcitur homo panibus diaboli vitiorum, de quibus: Dic ut lapides iſti panes fiant. *Matth. 4.* Septem autem panes diaboli, ſeptem vitia capitalia ſunt, ſcilicet ſuperbia, ira, acedia, &c. horum panum ne micas quidem cognitionum ſumere debes, quibus impius tamquam ſerpens diaboli delectatur. *Iſa. 40.* Serpenti pulvis panis eſt. De ſecundo: Exultabit ſolitudo, & florebit *Ibidem. 35.* quaſi lilium, &c. In ſolitudine Eccleſiæ ſunt tot flores, quot fideles: ſpiritualiter autem lilio comparat Eccleſiam, quia pulcherrima eſt per continentiam: Sicut lilium inter ſpinas, &c. *Cant. 2* Hæc eſt ſolitudo, extra quam pelicanus, id eſt, Chriſtus non invenitur. Pſalm. Similis factus ſum pelicano ſolitudinis: ſicut nycticorax in tecto. *Pſal. 101* Sicut enim pellicanus pullos ſuos: ita Chriſtus proprio ſanguine vivificat electos. In hac ſolitudine panibus gratiarum ſacramentalium ſaturamur: *Iſai. 21* Qui habitatis terram auſtri, cum panibus occurrite fugienti. Terra auſtri eſt Eccleſia. Auſter eſt Spiritus ſanctus: Veni auſter, &c. *Cant. 4.*

Hie-

Digitized by Google

Hieronymus: Cum panibus ſacramentorum occurre fugienti diabolo. Septem autem panes ſunt ſeptem ſacramenta. Videlicet, baptiſmus, confirmatio, Euchariſtia, Pœnitentia, Ordo, Matrimonium, Extremaunctio. Turpis eſſet, qui cum fidelis eſſet, illum impugnaret, de cujus pane vivit. Et hoc facit, qui baptizatus, confirmatus, communicatus, ordinatus, Deum impugat. Pſalmus: Qui edebat panes meos. Contra quod ait Bernardus: Eo erubeſcamus prava committere, quo nos a Deo meminimus gratuita dona percepiſſe. De tertio: Ducam eam in ſolitudinem. Ejus ſolitudo eſt ſecretum mentis: Sedebit ſolitarius & tacebit, &c. Quando enim homo a tumultu peccatorum, a ſtrepitu mundi ſeparatur, tunc libenter Dominus cum eo loquitur: ſic patet in Zachæo turbam præcurrente: tunc etiam gratia irrigatur. Sciſſæ ſunt in deſerto aquæ & torrentes in ſolitudine. Aquæ ſcilicet lacrymarum & torrentes gratiarum. In hac ſolitudine paſcimur ſeptem panibus donorum Spiritus ſancti, de quibus: Quanti mercenarii, &c. Sed heu per ſiliquas diaboli multi obliviſcuntur comedere panem patris ſui. Contra quod dicit Auguſtinus: Recordemur panem patris noſtri, recolamus beatatitudinem domus patris noſtri, non nos delectent ſiliqua porcorum, doctrinæ dæmoniorum. Septem autem panes ſunt ſeptem dona Spiritus ſancti, ſapientiæ, intellectus, conſilii, fortitudinis, ſcientiæ, pietatis, timoris Domini. Si hos panes vis habere, oportet te terram cordis colere & multum laborare. Qui operatur terram ſuam, ſaturabitur pane. De quarto, Pſalmus: Quis dabit mihi pennas, &c. uſque manſi in ſolitudine. Pennæ columbæ ſunt virtutes, & opera recte facta, quæ in duabus alis ſunt. Omnia enim præcepta in duobus præceptis ſunt. Non optat pennas corvi. Ille enim ad Noe non revertitur, ſic homo carnalis ad exteriora veniens ultra ad Chriſtum non revertitur. Columba, id eſt, homo ſpiritualis, cum ramo boni operis redit. Talis columba volat virtutibus, elongatur a ſæculo, manet in contemplatione & deſiderio, in converſatione, in ſolitudine patriæ cœleſtis. Noſtra converſatio in cœlis eſt. Item paſcuntur ſancti panibus præmiorum. Quare appenditis argentum non in panibus, & laborem veſtrum non in ſaturitate? & cetera. Argentum ſpirituale eſt ſcientia. Vel argentum materiale, quod eſt eleemoſyna, optime appenditur, quando pro cœleſtibus affectionibus expeditur. Septem autem panes ſunt ſeptem dotes. Claritas, ſubtilitas, agilitas, impaſſibilitas, cognitio, dilectio, fruitio: quibus æternaliter fruuntur beati: Beatus qui manducabit panem in regno Dei.

Pſal. 40 · Oſee. 2 · Thren. 3 · Iſa. 35 · Luc. 15 · Prov. 28 · Pſ. 54 · Gen. 8 · Phil. 3 · Iſa. 55 · Luc. 14

SERMO III.

Miſereor ſuper turbam, &c. Quo modo miſeretur? Miſericors & miſerator Dominus: Dicitur in Pſal. Quo modo miſeretur pater filiorum. Conſiderare autem poſſumus hic quadruplicem miſericordiam Dei. Miſeretur enim ſuper turbam viventium in terris: Super turbam quieſcentium in ſepulcris: ſuper turbam gementium in pœnis: ſuper turbam fruentium in cœlis. De primo, Pſalmiſta: Miſericordia Domini plena eſt terra. Longum eſt narrare miſericordias, quas corporaliter & ſpiritualiter nobis exhibet in terris. Quod enim a diabolo non omnes ſuffocantur, quod mundus non ſubvertitur, quod peccator in infernum vivus non detruditur, quod in corpore a terra cum Chore & Dathan non abſorbetur, Dei maxima eſt miſericordia. Miſericordiæ Domini, quia non ſumus conſumpti. Si ergo cognoſceret homo, quam multiplicia ſunt ejus pericula, tunc cognoſceretur, quam multiplex miſericordia fit ſuper eum. Gregorius. Tunc nobis miſericordiæ Dei innoteſcunt, cum nobis ad memoriam miſeriæ noſtræ revocantur, &c. Maxime autem oſtendit nobis miſeri-

Mar. 8 · Pſal. 102 · Miſericordia quadruplex. · Pſalm. 32 · Thren. 3

ſericordiam ſuam, expectans nos in peccatis & dans nobis tempus ad pœnitentiam. Expectat Dominus, ut miſereatur veſtri. Quamdiu vero expectat dicit idem. Uſque ad canos ego portabo. Non ſolum mali perirent, ſed etiam boni deficerent, niſi eſſet miſericordia Dei. Unde hic: *Miſereor ſuper turbam*, ubi ſeptem panibus, ſeptem donorum Spiritus ſancti, ne deficiant, confortantur, qui triduo contritionis & confeſſionis, & ſatisfactionis Dominum ſequuntur. Per hoc triduum invenitur per gratiam: Poſt triduum invenerunt eum. De ſecundo, Pſalmiſta: Tu autem Domine miſerere mei, & reſuſcita me. Reſuſcitatio igitur mortuorum magnæ miſericordiæ eſt, mors eorum magnæ eſt miſeriæ. Unde quando Jeſus reſuſcitaturus erat filium viduæ, ſicut dicitur: Miſericordia motus ſuper eam, dixit: Noli flere. Si miſericordia eſt reſuſcitare unum & unius diei mortuum & iterum moriturum: quanta ergo miſericordia eſt reſuſcitare tam innumerabiles per tot annorum millia defunctos, & æternaliter victuros, & in corporibus glorioſis, & ab omni miſeria liberatis? Reformabit corpus humilitatis noſtræ, & cetera. Hanc miſericordiam laudare poſſunt de ſepulcris ſurgentes, non in ſepulcris putreſcentes. Pſalmus: Narrabit aliquis in ſepulcro miſericordiam tuam? Sed certe malis non videtur fieri miſericordia, quia cum corporibus punientur gravius. De tertio: In momento indignationis abſcondi parumper faciem meam a te, & miſericordia ſempiterna miſertus ſum tui. Qui in limbo inferni erant, ſicut olim indignationem, ſic in liberatione ſui miſericordiam ſenſerant. Pſalmus: Miſericordia Domini magna eſt ſuper me. Item in purgatorio indignationem oſtendit, & faciem abſcondit in monumento: quia illa parumper, & momentanea eſt pœna reſpectu pœnæ æternæ, & reſpectu miſeriæ æternæ, quæ ſequetur. Multa enim millia annorum reſ-

Iſa. 30 *Ibidem 46.* *Luc. 2* *Pſal. 40* *Luc. 7* *Philip. 3* *Pſalm. 87* *Iſa. 54* *Pſalm. 85*

A pectu æternitatis momentaneum, & momentum ſunt. Unde beato Benedicto quærenti a diabolo, quando cecidiſſet, heri reſpondit. Et cum diceret Benedictus: Mentiris. Dixit dæmon: Si ſcires, non ita diceres. Miſericordia autem, quam habet exhibet ſalvando de pœnis, ſignificatur in miſericordia exhibita tribus pueris liberatis de igne. Ad hanc miſericordiam per eccleſiam non per ſeipſos juvari poſſunt, unde in camino dixerunt: Non eſt oblatio neque incenſum,

B neque locus primitiarum coram te, ut poſſimus invenire miſericordiam. In purgatorio enim non eſt oblatio Dominici corporis, neque incenſum meritoriæ operationis: neque primitiæ eleemoſynæ ſatiſfacientis. De primitiis frugum da pauperi. De quarto, Pſalmus. In æternum miſericordia ædificabitur in cœlis. Ruinæ factæ in ordinibus Angelorum per ſuperbiam, reædificantur per Dei miſericordiam. Sed patres ante Chriſti incarnationem dicere potuerunt illud Aggæi: Nondum venit tempus domus Domini ædificandæ & muros ponendi. Ita ante Chriſtum quaſi hyems fuit, quando nullus lapis in ædificio & muro poſitus: immo vita præſens quaſi hyems. Unde lapides, id eſt fideles, hic per pœnitentias & correctiones, & adverſitates ſecan-

C tur, &c. Auguſtinus: Hic ure, hic ſeca, ſed in ætate futuræ vitæ in ædificio cœleſti ponentur. Et tunc hujus miſericordiæ erit tempus. Pſalmus: Tunc exurgens miſereberis Sion. De hoc plenius invenies in ſermone: *Exurge gloria mea*. Qui tamquam lapis vivus intrare vult in cœleſte ædificium, debet eſſe abſciſus de montibus mundanarum cupiditatum, & quadratus quadratura quatuor principalium virtutum. Auguſtinus. Præciduntur de montibus per manus prædicantium veritatem: conquadrantur ut intrent in ſtructura ſempiterna.

Dan. 3 *Prov. 3* *Pſal. 88* *Pſalm. 101*

SER-

SERMO IV.

Mar. 8 Saturitas quadrupl. *Manducaverunt, & ſaturati ſunt.* Quadruplex eſt ſaturitas. Prima bonorum temporalium: ſecunda donorum ſpiritualium: tertia præmiorum æternalium: quarta tormentorum infernalium. De prima: Honora Dominum de tua ſubſtantia. (Prov. 3) Sed miſeri avari ſunt ſicut canes boliſmum patientes, qui numquam ſaturari poſſunt: Canes impudentiſſimi neſciere ſaturitatem. (Iſai. 56) Avaritia. Inexplebilis eſt avaritia divitum, ſemper rapit, numquam ſatiatur, neque Dominum timet, neque hominem revertetur, neque patri parcit, neque matrem agnoſcit, neque fratri obtemperat, neque amico fidem ſervat. Canes ergo ſunt avari, & ideo contingit ipſis ſicut cani, qui fame attenuatus per foramen arctum cellariæ intraverat, & poſt ea ſaturatus & repletus, percuſſore cum fuſte ſuperveniente, per foramen propter repletionem exire non poterat per quod intraverat. Ad feneſtras autem veniens per alia foramina exire conabatur, ſed non permittebatur. Fuſtigatus autem, devorata evomuit, & ſic per proprium foramen exivit. Sic eſt de avaro, qui ſaturatur & impletur injuſtis poſſeſſionibus: hunc Dominus, vel prædicator, vel confeſſor cum fuſte comminationis æternæ pœnæ quandoque agitare incipit. Cum autem jejunia & peregrinationes, & ſimilia avarus promittit, ipſum per foramen, quo venit, exire cogit: Cum ſatiatus fuerit, arctabitur, & cetera. (Job 20) Canis ergo devorata evomit, dum avarus injuſta reſtituit: Divitias, quas devoravit, evomet, &c. (Ibidem.) ſic autem fuſtem damnationis evadet. De ſecundo dicitur hic: *Manducaverunt, & ſaturati ſunt*, &c. Saturati autem ſeptem panibus fuerunt, qui Dominum triduo ſuſtinuere. Septem panes ſecundum Gloſſam ſunt ſeptem dona Spiritus ſancti, quibus ſaturamur in ſolitudine Eccleſiæ poſt triduum confeſſionis, contritionis, ſatisfactionis, de quo triduo: A Deus Hebræorum vocavit, ut eamus viam trium dierum in ſolitudine. (Exod. 5) Sed heu quidam pecuniis, & laboribus ſuis emunt ſibi famem animæ non ſaturitatem. De quibus: Quare appenditis argentum non in panibus, & laborem veſtrum non in ſaturitate? (Iſa. 55) Qui ergo eſt in ſaturitate animæ laborans, ad Deum, qui hos panes habet, veniat: Venite ad me omnes, & cetera. (Matth. 11) Bernardus: Caro clamat, ego decipiam, mundus clamat, ego deficiam, diabolus clamat, ego interficiam: Chriſtus, ego reficiam. Ad quem ibis? quem ſequeris? De B tertio: Beati qui eſuriunt, &c. (Matt. 5) Vere ſaturabuntur melle dulciſſimæ gratitudinis. Pſalmus: De petra mellis ſaturavit eos. (Pſal. 80) O petra pretioſa: Petra autem erat Chriſtus. (1 Cor. 10) De qua etiam dicitur: Suxit mel de petra, oleumque de ſaxo, &c. (Deut. 32) Gaudium enim, quod habetur in cœlo de Chriſti divinitate, ſignificatur in melle. De humanitate vero in oleo: Saturabuntur ergo in cœlo, qui eſuriunt juſtitiam in mundo. Qui autem temporalium voluptatum ſiliquis ſicut porci ſaturantur, mellis æterni ſaturitate privantur: Anima ſaturata calcabit favum, (Prov. 27) ſicut certe econtrario anima, quæ hic paululum mellis æ C terni dulcedinem prægustat, ſiliquas porcorum calcat. Gregorius: Si quis vero cordis ore guſtaverit, quæ ſit illa dulcedo cœleſtium præmiorum, quæ habent illi benedicti chori Angelorum, quæ incomprehenſibilis viſio Trinitatis, huic quam dulce ſit, quod intus videt, tanta in amaritudine videtur eſſe quod foris ſuſtinet. De quarto: Ego quoque in interitu veſtro ridebo, &c. (Prov. 1) uſque comedent igitur fructus viæ ſuæ, ſuiſque conſiliis ſaturabuntur. Hic dicitur de damnandis. Qui ergo malis conſiliis contra proximos ſaturari non poſſunt in mundo, malorum conſiliorum pœna ſaturabuntur in inferno. Saturabuntur utique non melle beatitudinis, ſed felle æternæ amaritudinis: Panis ejus in utero ejus vertetur in fel aſpidum. (Job 20) Intrinſecus autem ſatu-

rabun-

rabuntur tormentorum multitudine, quæ non ſolum damnati homines, ſed etiam Angeli, & ſancti tormenta videntes ſaturantur. Unde de occiſis gladio de ore Chriſti procedente, dicitur: Omnes aves cœli ſaturatæ ſunt carnibus eorum. Interlinearis, id eſt, omnes ſancti delectati ſunt de pœnis eorum. Bene autem dicit, de carnibus, quia non ſolum anima, ſed etiam caro punietur poſt reſurrectionem: Dabit ignem & vermes in carnes eorum, ut urantur, & ſentiant uſque in ſempiternum.

Apoc. 19

Jud. 16

DOMINICA SEPTIMA

POST PENTECOSTEM

SERMO I.

Mat. 7

OMNIS arbor quæ non facit fructum, excidetur, & in ignem mittetur. Volens Dominus noſter populum Judaicum rudem, & animalem retrahere a malo ſub ſimilitudine arboris non producentis fructum, quæ ratione ſuæ ſterilitatis excidetur, & in ignem mittitur, cuilibet malo non natura, ſed affectu voluntatis prænunciat deciſionem, & combuſtionem æternæ damnationis, cum dicit in verbo propoſito: *Omnis arbor quæ non facit fructum, excidetur,* & cetera In quo quidem verbo ordinate proceditur. Nam primo deſcribitur peccatum ad interiorem originem, quam habet ex arrogantia mentis. Secundo quantum ad exteriorem conſummationem, quam habet in complacentia operis. Tertio quantum ad finalem ordinationem, quam habet in gehenna ignis. Et ſic peccatum licet occaſionem habuerit a fraudulentia hoſtis, originem tamen habuit ab arrogantia mentis, conſummationem in complacentia operis, ſive in concupiſcentia carnis, & ordinationem in gehennam ignis. Primo ergo deſcribitur peccatum, quantum, ad interiorem originem, quam habet ex arrogantia mentis, cum dicit: *Omnis arbor*, ſcilicet mala non natura, ſed mentis arrogantia. Unde Gloſ. Voluntas uniuſcujuſque eſt arbor mala, vel bona & ſicut arbor radicatur in terra, ſic voluntas in anima manente integra affectu voluntatis corrumpitur, vel in melius mutatur. Secundo deſcribitur peccatum, quantum ad exteriorem conſummationem, quam habet in complacentia operis, ſive concupiſcentia carnis, cum ſubdit: *Quæ non facit fructum.* Gloſſa fructus arboris malæ ſunt opera carnis, ſcilicet fornicatio, luxuria, avaritia, &c. quos fructus non niſi mala voluntas facit. Tertio deſcribitur peccatum, quantum ad finalem ordinationem, quam habet in gehenna ignis cum ſubinfert: *Excidetur & in ignem mittetur.*

Dicit ergo: *Omnis arbor.* Ubi deſcribitur peccatum quantum ad interiorem originem, quam habet ex arrogantia mentis. Illa enim arbor affectu voluntatis corrupta, eſt cauſa & origo malorum operum. Primo quæ eſt adulterina, quia non inſerta divino nutu in horto Eccleſiæ. Secundo quæ eſt arida, quia non perfuſa ſuperno fluxu, ſive ſtillicidio gratiæ. Tertio quæ eſt infœcunda, quia non humano promota cultu vel exercitio juſtitiæ. Primo illa arbor eſt cauſa fructus boni, quæ eſt adulteria, quia non inſerta divino nutu in horto Eccleſiæ. Unde & eſt de hodierno Evangelio: *Numquid colligent de ſpinis uvas, aut de tribulis ficus?* Sic omnis arbor bona fructus bonos facit, mala autem arbor fructum malum facit. Numquid colligent de ſpinis infidelitatis uvas veritatis fidei, quas Chriſtus in nobis ſitivit? Certe non. Quia ſicut uvæ non ſunt de ſpinis, ſed de vite, ſic veritas fidei non eſt de ſpinoſitate infidelium, ſed de vera vite, quæ eſt Chriſtus. Aut de tribulis paternæ traditionis colligunt ficus, id eſt, dulcedinem ſanctæ converſationis, qua ſi

Ibidem

Digitized by Google

quaſi dicat non, & iſta expoſitio extrahitur de Gloſſa, quæ dicit, ſpinæ tribuli ſunt hæretici a quibus nullus ſapientum veritatem, vel ſanctitatem poterit invenire, ſed contendunt & cruentant approximantes. Sic omnis arbor bona, quæ eſt inſerta a Deo per fidem corpori Eccleſiæ fructum bonorum operum facit. Mala autem arbor, propter vitioſitatem degenerationis quam accipit a primo parente niſi inſeratur corpori myſtico Chriſti, malos fructus facit, quia inutiles, nec
Heb. 11 digni remuneratione. Nam ſine fide impoſſibile eſt placere Deo. Et de hoc ſimiliter poteſt exponi ilud quod
Job 19 dicitur: Deſtruxit me undique & quaſi arboris evulſæ abſtulit ſpem meam. ſecundo illa arbor eſt origo malorum, quæ eſt arida, quia non perfuſa cœle-
Matt. 21 ſti influxu, ſive ſtillicidio gratiæ: Videns Chriſtus fici arborem unam, venit ad eam & nihil invenit in ea, niſi folia tantum. Et ait: Numquam ex te naſcatur fructus in ſempiternum, & arefacta eſt continuo ficulnea. Per fici arborem poteſt intelligi homo deditus dulcedini mundanæ, qui dicitur eſſe ſecus viam in via carnis, & non in via ſpiritus, ad quam veniens Jeſus pedibus Evangelii, & nihil boni operis invenit in ea, niſi folia tantum, id eſt vanas traditiones philoſophorum, ſine fructu juſtitiæ & ait ad illam: Numquam ex te obſtinata in malitia naſcatur fructus boni operis in ſempiternum, immo propter duritiam & impœnitentes cor tuum, te damno æternæ ſterilitati, ſubtrahendo aquam cœleſtis gratiæ, & arefacta eſt continuo ficulnea. Tertio illa arbor eſt origo mali operis, quæ eſt infœcunda: quia non mota humano cul-
Luc. 13 tu exercitio juſtitiæ. Unde: Arborem fici babebat quidam plantatam in vinea ſua. Et ſequitur: Qui dixit ad cultorem vineæ, ſuccide ergo illam, ut quid terram occupat? At ille reſpondens, dixit: Dimitte illam & hoc anno, uſque dum fodiam circa illam, & mittam ſtercora, & ſi fecerit fructum, ſin autem ſuccidam

A eam in futuro. Per arborem illam poteſt intelligi, qui in operibus virtutis non ſe exercet, cui minatur Dominus ſuccifionem, ſuccide ergo illam, ut quid terram occupat? ubi Gloſſa: Terram occupat, qui locum, quem tenet, bonis operibus non exercet, & exemplo pravitatis præſtat impedimentum ceteris, ne calore ſolis caleſcant. At ille reſpondens, dixit illi: Dimitte illam & hoc anno, patienter eam expectando, uſque dum fodiam apoſtolicis ligonibus circa illam exterius excitando, & mittam ſtercora, id eſt, mala & abominationes, quas facit, reducam ad memoriam, ut de ſuperbia in
B humilitatem revocetur. Et ſi fecerit fructus bonæ operationis, gratia compunctionis, quaſi de putredine ſtercoris excitatum bene. Sin autem ſuccidam eam in futuro per æternam damnationem. Unde Gloſſa: Peccata carnis, ſtercora ſunt, quæ mittuntur ad radicem arboris, quando pravitatis conſcientia tangitur cogitationis memoria, & dum inde pœnitet quaſi per tactum ſtercoris redit ad fœcunditatem operis.

Secundo in verbo propoſito deſcribitur peccatum quantum ad exteriorem conſummationem, quam habet in complacentia operis, cum ſubditur: *Quæ non facit fructum bonum*. Ut au-
C tem melius deveniamus in notitiam fructus mali, prævideamus conditiones fructus boni, quia poſtea per oppoſitas cognitiones faciliter cognoſcemus fructus mali operis. Eo quod oppoſita juxta ſe poſita magis eluſceſcunt. Ille autem humanus fructus eſt bonus. Primo qui habet pulchritudinem ſpecioſitatis, puritatis, & munditiæ delectantis viſum. Secundo qui habet ſuavitatem manſuetudinis & placentiæ, dulcorantis guſtum. Tertio qui habet utilitatem charitatis & benevolentiæ, informantis effectum. Ita per oppoſitum omne peccatum habet conſummationem exterius in complacentia operis, quando humanus fructus ſuum opus ad ſimilitudinem mali fructus arboris maturatur. Primo habet

Conditiones boni fructus.

Digitized by Google

habet putredinem, ſive fœditatem carnalis laſciviæ, contriſtantis viſum. Secundo habet acerbitatem furoris & iracundiæ, amaricantis guſtum. Tertio habet venenoſitatem cordialis invidiæ, deformantis affectum. Primo ille eſt malus humanus fructus, qui habet putredinem, ſive fœditatem carnalis laſciviæ, contriſtantis viſum. *Ezech. 19.* Unde: Ventus urens ſiccavit fructus ejus, emarcuerunt, & areſactæ ſunt virgæ roboris ejus, ignis comedit eam, & nunc tranſplantata eſt in deſerto in terra invia. Ventus urens carnalis laſciviæ ſiccavit fructus ejus venuſtatis, & emarcuerunt & areſa- B ctæ ſunt virgæ, & pullulationes, roboris & virtutis ejus. Nihil enim inter omnia peccata tantum reddit hominem enervatum & putridum, ſicut peccatum luxuriæ. Unde luxurioſi immundis animalibus (ſicut ſunt porci, & jumenta putrefacti in ſtercore ſuo, & hujuſmodi) aſſimilantur: & talis plantata merito tranſplantata eſt in deſerto ſpinoſitatis vitiorum, & in terra invia carnis, in qua non poteſt producere, niſi fructus putridos & carnales, quorum aſpectu ita abominatur Deus, & puriſſimi ejus Angeli, & ſancti homines, ſicut aliqui homines naturaliter generoſi, & nobiles abhorrent aſpectum pomi, ſive fructus putridi & vermi- C noſi. Secundo ille fructus humanus eſt malus, qui habet acerbitatem furoris, & iracundiæ amaricantis guſtum. *Sap. 4.* Unde: Fructus eorum inutiles, & ad manducandum acerbi & ad nihil apti. Fructus eorum, ſcilic. qui ſunt iracundi, ſunt inutiles: & ipſis propter ſubverſionem rationis, & acerbi aliis ad manducandum propter furorem, ad nihil apti, niſi ad ſubverſionem animorum ipſorum, vel aliorum. Unde *Prov. 15. Idem ſup. ſer. 1 Dom. 1 poſt Pent.* Gloſſa ſuper illud: Vir iracundus ſuſcitat rixas, dicit ſic: Janua omnium vitiorum eſt iracundia, quæ clauſa virtutibus intrinſecus datur requies, aperta ad omne facinus armabitur. Tertio fructus humani operis eſt malus, qui habet venenoſitatem cordialis invidiæ deformantis effectum. *Amos 6.* Unde: Convertiſtis amaritu- A dine judicium, & fructum juſtitiæ in abſinthium. Convertiſtis in amaritudinem doloſitatis, & malitiæ judicium diſcretionis rectæ, & fructum juſtitiæ, & pietatis in abſinthium in venenum malignitatis & invidiæ. Ad occidendum humanum genus, nullum abſinthium, nullum fel amarius, & nullum venenum pejus malignitate invidiæ. Nam ex venenoſæ fructu invidiæ Judæorum, occiſus eſt Filius Dei, multi ſancti & homines juſti.

Tertio in verbo propoſito deſcribitur peccatum, quantum ad finalem ordinationem, quam habet in gehenna ignis, cum ſubinfert: *Excidetur & in ignem mittetur*. Iſte ignis *Ignis gehennæ.* ad hoc, ut perfecte ordinetur peccatum per punitionem primo eſt inextinguibilis, propter continuationis perpetuitatem. Secundo intolerabilis propter vehementiſſimi doloris acerbitatem. Tertio inevitabilis, propter divini rigoris ſeveritatem. Et ſic iſta pœna in qua deformitas peccati ordinabitur, eſt ſumma, & perfecta & nulla alia, eo quod perpetua doloroſa, nec poterit declinari ad modicam morulam. Primo ignis in quo deformitas ordinabitur, eſt inextinguibilis propter continuationis perpetuitatem. Unde: Tunc dicet Rex his, qui a *Matt. 25.* ſiniſtris ſunt: Diſcedite a me maledicti in ignem æternum. Dignum & juſtum eſt, ut peccatores, qui a ſiniſtris ſunt, id eſt, præſentia quamdiu vixerunt ardenter amaverunt, ſecundum quod exponit Gloſſa, pœna æterna puniantur. Nam tanta eſt offenſa, quantus eſt ille, qui offenditur, ſicut patet quod majorem offenſam committit, qui injuriatur regi, quam qui njuriam facit alteri homini. Dieus ergo offenſus cum ſit infinitus & æternus, ergo & pœna, & punitio reſpondens tali offenſioni debet eſſe æterna. Secundo ille ignis in quo deformitas culpæ ordinabit eſt intolerabilis, propter vehementiſſimi doloris acerbitatem. Unde in Pſalmis: Ignis, grando, nix, glacies, *Pſal. 10.* ſpiritus procellarum, pars calicis eorum: quoniam juſtus Dominus & ju-

ſtitias.

Digitized by Google

ſtitias dilexit, æquitatem vidit vultus ejus. Juſto enim judicio ſecundum quod colligitur ex Scriptura quatuor elementa non diſtincta, ſed confuſa creduntur in inferno eſſe ad perfectam punitionem damnatorum, ut omnis creatura exardeſcat in tormentum contra injuſtos, & armetur in vultionem Creatoris, & per eadem puniantur, ex quibus conſtituuntur. Nec talis confuſio pœnam minuit, ſed auget, pro eo quod actio elementorum mutua poſt reſurrectionem ceſſabit, cum ceſſet generatio & corruptio, & numerus electorum ſit completus: manebit tamen eorum actio contra corpora damnatorum, quia ad hoc omnis virtus eorum dirigetur, non ut intendat multiplicare ſpeciem, ſed ut ſecundum imperium Creatoris vindicet divinam injuriam, quæ quidem fiet affligendo humanam naturam. Tertio ille ignis in quo deformitas culpæ ordinabitur, eſt inevitabilis propter divini rigoris ſeveritatem. *Deut. 32* Unde: Ignis ſuccenſus eſt in furore meo, & ardebit uſque ad inferni noviſſima. Rigor divinæ juſtitiæ, ad quem pertinet malefactorem punire, accendetur in die judicii ad ultionem peccatorum: quia ignis indiſſolubiliter alligabitur animæ peccatrici, & in eo anima tamquam in carcere includetur, & propter hoc ad quemcumque locum inferni anima declinaverit, pœnam ignis ſentiet, quia iſte ignis ardebit uſque ad inferni noviſſima. Rogemus.

SERMO II.

Matth. 7 O*Mnis arbor quæ non facit fructum bonum*, &c. Plenum formidine eſt hoc verbum. Conſiderandum autem, quod Dominus in Evangelio ſub metaphora arboris infructuoſæ, quatuor mala oſtendit circa damnationem impii. Oſtendit enim quod culpa eſt inexcuſabilis, ſententia inevitabilis, pœna interminabilis, gratia irrecuperabilis. *Luc. 13* De primo: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea ſua, &c. Nota parabolam. A Ficus ſterilis, eſt malus Chriſtianus, fructus, quem Dominus ejus quærit & non invenit, eſt de quo dicitur: Fructus enim lucis eſt in *Ephes. 5* omni bonitate, & juſtitia & veritate. Tres autem anni ſunt tres ætates, puerilis, juvenilis, virilis, quartus eſt ſenectus, qui ſæpe additur homini, ut plene probetur. Sed ecce miſer ſenex, non pluit ſuper terram cordis tui annos tres, & menſes ſex. Utinam ſaltem in ultima parte anni pluviam gratiarum, vel lacrymarum reciperes, ut ſic fructus facere poſſes. Circa ficum foditur, dum Chriſtus propter hominem perforatur. Pſalmus: Foderunt manus, &c. *Pſal. 21* Stercus B quoque mittitur, dum putrefactio futura homini ad mentem reducitur. Si aſcenderit in cœlum ſuperbia ejus *Job 20* & caput ejus nubes tetigerit, quaſi ſterquilinium in fine erit. Quicumque poſt tantas inducias, & curas non fecit fructum, inexcuſabilis eſt. Ambroſius: Quo indulgentior liberalitas, eo inexcuſabilior pertinacia. De ſecundo: Jam enim ſecuris ad radicem *Luc. 3* arborum poſita eſt. Securis ſententiam ſignificat. Securi porci mactantur. Peccatores autem ſunt porci diaboli: Mitte nos in gregem porcorum. *Matth. 8* Malæ radices, mali parentes. Mali rami ſunt mali filii & nepotes. Item malæ radices ſunt primi vitiorum C inventores. Rami ſunt eorumdem vitiorum ſequaces. Et jam ſecuris divini judicii ad radicem venit, dum inventorem ſuperbiæ Luciferum, inventorem invidiæ Cain percuſſit. Et ſic oſtende de inventoribus aliorum vitiorum. Patet ergo quod impoſſibile eſt ramos evadere, ex quo ſecuris ſic cœpit radices ferire: Confringentur *Sap. 4* enim rami in conſummatione, &c. Si ergo fructum bonum non facis, timendo eſt tibi hæc ſecuris. Ambroſius: Væ mihi, ſi non peccata mea delevero, &c. Require in ſermone: *Benedictus qui venit*. De tertio dicitur hic: *Omnis arbor, quæ non*, &c. *Pag. 7* O quantus ignis erit, quando omnes ſteriles arbores, omnes ſimul impii rdeb unt in inferno, ſicut patet, quando

Digitized by Google

do nemus incenditur, & tot millia arborum ſimul arbebunt, & quanto plures tanto horribilius: Secundum enim ligna ſilvæ, ſic ignis ardeſcit. Eccl. 28 Et ubi eſt ſilva in mundo, quæ habeat tot arbores, quot ſunt peccatores in inferno, ſcilicet hæretici, raptores, uſurarii, &c. Unde de gehenna dicitur: Præparata, profunda & dilatata, nutrimenta ejus ignis & ligna multa. Iſa. 30 Præparata, ut cito recipiat; profunda, ut nullus exeat; dilatata, ut omnia capiat. Ibi cum arbore cortex, & rami ſimul ardebunt, id eſt, anima & corpus, qui prius aridi per peccata fuerunt. Bernardus: Singulis membris, quæ arma fuerunt iniquitatis, ſingula debetur pœna, pro qualitate, vel quantitate commiſſi. In quo autem membro Creator plus offenditur, peccator gravius torquebitur. Matth. 21 De quarto: Videns fici arborem unam ſecus viam venit ad eam, & nihil invenit in ea niſi folia tantum, & ait illi: Numquam ex te naſcatur fructus in ſempiternum. Ficus hæc ſignificat malum Chriſtianum, ad quem judex Dominus venit in morte; Qua hora non putatis, &c. Luc. 12 Væ ſi tunc Dominus non invenerit fructum bonæ vitæ, ſed folia tantum verborum: tunc certe maledicitur, ut numquam ex ea naſcatur fructus pœnitentiæ in æternum. Ex tunc ergo numquam gratiam Dei poterit recuperare, quando ultra non poterit pœnitere. Joannes Chryſoſtomus: Nec reſiſtendi virtus, neque fugiendi facultas, neque pœnitentiæ locus, neque ſatisfactionis tempus erit, ex anguſtia omnium rerum nihil remanet niſi luctus. Eccl. 9 Fac ergo fructum in mundo, quia non poteris in inferno: Quæcumque poteſt manus tua, inſtanter operare, quia neque opus, neque ratio, neque ſcientia, neque ſapientia erit apud inferos, quo tu properas.

SERMO III.

Omnis arbor bono fructus bonos facit. Matt. 7 Bona arbor eſt bonus homo: bonus fructus bona vita. Fructus autem bonitas probatur utilitate, multiplicitate, delectabilitate, durabilitate. Utilitas in retributione, multiplicitas in operatione, delectabilitas in devotione, durabilitas in conſummatione & perſeverantia additur. De primo: Qui metit, mercedem accipit, Joan. 4 & qui congregat fructum in vitam æternam. Ecce utilitas fructuum ſpiritualium eſt vita æterna. Congregant autem quidam fructum in mortem æternam: Viſitabo ſuper Jer. 21 vos juxta fructum ſtudiorum veſtrorum dicit Dominus, & ſuccendam ignem in ſaltu, &c. Quo modo ignis in ſaltu inferni ardeat, require ſupra in proximo ſermone. Item congregant quidam in vitam tranſitoriam, qui hic recipiunt mercedem, qui tantum cauſa timoris ſervilis, vel amore laudis, vel rei temporalis, vel in ſtatu peccati mortalis, bona opera faciunt. De quibus: Sapientiam & Sap. 3 diſciplinam, qui abiiciunt, infelix eſt & vacua ſpes illorum, & labores illorum ſine fructu & inutilia opera illorum, ſcilicet ad vitam æternam. Item alii congregant fructus in mortem, in vitam non tranſitoriam, ſed æternam, qui ſecundum opera meritoria faciunt ſicut animæ ſanctæ: Felix ſterilis: &c. uſque habebit fructum Ibidem. id eſt, animarum ſanctarum. De ſecundo: in hoc clarificatus eſt Pater Joan. 15 meus, ut fructum plurimum afferatis. Parum curares de arbore, quæ non afferret niſi duo vel tria poma, ſimiliter de agro non ferente niſi duo, vel tria grana. Sic & tu, ſi non vis contemni a Deo, non paucos, ſed multos bonorum operum fructus ferre debes: In omni bono opere fructificantes. In omni utique bono opere, & etiam omni membro fructificandum eſt. Arbor enim multum fructum habere non poteſt, niſi in multis ramis: multi fructus ſunt multa

Digitized by Google

ta bona opera, multi vero rami ſunt (*Luc. 7*) multa corporis membra. Certe Maria Magdalena multos fructus in multis ramis habuit, quando multa opera bona in multis membris exhibuit. Pedibus enim acceſſit, oculis flevit, crinibus terſit, ore oſculum dedit, manu unxit, corde dilexit. Auguſtinus: Lacrymis irrigat, tergit crinibus, ungit unguento, quid miraris, terra dedit (*Pſalm. 66*) fructum ſuum. Fructus autem non multiplicatur, niſi terra cordis, vel (*Matth. 13*) voluntatis fuerit, valde bona: Aliud (*Jud. 9*) vero cecidit in terram bonam. De tertio dicebat arbor fici: Numquid poſſum dulcedinem meam deſerere, fructuſque ſuaviſſimos, ut inter cetera ligna promovear? Ita ſpiritualis homo dulces fructus bonæ vitæ non libenter deſerit inter ligna ſilvarum, id eſt, inter malos & infructuoſos, qui in operibus promoveatur bonis. Bernardus: Guſtato ſpiritu, decipit omnis caro, affectanti cœleſtia, terrena ſapiunt, æternis inhianti, faſtidio ſunt tranſitoria. Conſiderandum autem eſt, quod fructus delectabilitas eſt ex colore, ex odore, ex ſapore. Sed & fructus bonæ vitæ delectabilitas eſt ex colore pulchræ converſationis: (*Eccl. 39*) Quaſi roſæ plantatæ ſuper rivos aquarum fructificatæ. Aquarum, id eſt, lacrymarum, vel adverſitatum. Roſæ ſunt martyres, quorum pulchritudinem in amore, & ſanctitate imitari debemus. Item ex odore bonæ opinionis: Flores martyrum, id eſt, virtu- (*Eccli. 24*) tes fructus odoris, & honeſtatis per effectum. Item ex ſapore mellifluæ de- (*Ibidem. 11*) votionis: Brevis in volatilibus apis &c. Sicut apis colligit fructum de floribus diverſarum arborum: ſic & nos conſiderando & imitando virtutes diverſorum ſanctorum. Sed quidam non quærunt flores, ſed ſtercora hic hominum infirmorum ad trahendum. (*Joan. 15*) De quarto: Poſui vos, &c. uſque & fructus veſter maneat. Manere eſt durabile eſſe, ut non cito putreſcat per vitium, vel pereat ſicut fructus Æ- (*Pſal. 77*) gypti. Pſalmus: Dedit ærugini fructus eorum, & labores eorum locuſtis: & occidit in grandine vineas eorum. In ærugine luxuria, in locuſta ſuperbia: in grandine avaritia intelligitur. Si ergo vis fructum tuum manere, debes Ægyptum, id eſt, mundum fugere. (*Exemplum.*) Joannes Chriſoſtomus; Sicut difficile eſt arborem juxta viam poſitam, fructum ſuum uſque ad maturitatem ſervare: ſic difficile eſt virum fidelem juxta mundum viventem, in actibus ſuis juſtitiam immaculatam uſque ad finem tenere.

DOMINICA OCTAVA

POST PENTECOSTEM.

SERMO I.

VOCAVIT *illum & ait illi. Quid hoc audio de te: Redde rationem villicationis tuæ.* (*Luc. 16*) Dominus noſter juſtus judex vivorum, & mortuorum in punitione cujuslibet peccatoris, qui nomine illius villici poteſt deſignari, eo quod peccator diſſipator bonorum Dei, more cujuslibet juſti judicis tria proponit in propoſito. Primo præmittit citationem. Deinde inſinuat incuſationem. Poſtremo exigit ſatisfactionem. Primo notatur citationis præmiſſio cum dicit: *Vocavit illum, & ait illi.* Secundo incuſationis inſinuatio, cum ſubdit: *Quid hoc audio de te.* Tertio ſatisfactionis poſtulatio, cum ſubinfert: *Redde rationem villicationis tuæ.*

Citat ſive vocat nos Deus, ut ſuam curiam cœleſtis patriæ ire debeamus tripliciter. Primo, verbo ſanctæ prædicationis rationalem informantis. Secundo, beneficio continuæ adminiſtrationis concupiſcibilem allicientis. Tertio, flagellis correptionis pœnitentiæ iraſcibilem deterrentis, ut qui inſenſibiles ſunt, & nolunt erudiri per documenta, nec allici per beneficia, ſenſibiles deterreantur per flagella. Primo vocat ſive citat nos Deus verbo Evangelicæ prædicationis ut illuminet. Unde: Ite ad exitus via-

viarum & quoſcumque inveneritis, vocate ad nuptias. Per iſtas nuptias, ſecundum Gloſſam, ſignatur ſacramentum incarnationis, per quod Deus Pater filio ſuo Eccleſiam tamquam ſponſam copulavit, ad quas nos vacat dum ſuos prædicatores mittit, dicens: Ite tamquam Evangelici prædicatores, ad exitus viarum, ubi ſunt errores gentium, & defectus actionum, ſecundum quod dicit Gloſſa: Et quoſcumque inveneritis, id eſt, cujuſcumque conditionis, quia nulla eſt acceptio perſonarum apud Deum: ſed in omni gente, & in omni populo, & in omni conditione beneplacitum eſt illi. Vocate tuba Evangelicæ prædicationis, ad nuptias, id eſt, ad myſterium fidei. Secundo vocat nos Deus beneficio continuæ adminiſtrationis, ut

Job 13 alliciat. Unde: Vocabis me, & ego reſpondebo tibi, operi manuum tuarum porriges dexteram. Vocat Deus, cum muneribus prævenit, ut collatis beneficiis, quaſi emiſſis vocibus ad ſe ducere ſtudet. Reſpondet enim homo, quando digna opera juxta percepta munera reddere feſtinat, eo quod miſericors Deus operi manuum ſuarum, id eſt, homini formato manu ſuæ potentiæ porrigit dexteram ſuorum beneficiorum. Nam cœlum fecit ad dandam ei lucem in die, ut ibi operaretur, tenebras in nocte, ut quieſceret, & utilem viciſſitudinem temporum. Aerem fecit ut præberet ei utilem calorem, & omne genus avium ad ſuum ſervitium miniſtraret. Aquam fecit, ut potum ſibi tribueret, & ſordes ſibi purgaret, arentia irrigaret, & diverſitatem piſcium ad ſuum eſum nutriret. Terram fecit, ut eum portaret, pane confortaret & vino lætificaret. Totus mundus ſervit homini; quia factus eſt pro homine, ut ipſe ſerviat ei, qui fecit mundum & hominem. Ergo ſentis beneficium continuæ adminiſtrationis; redde debitum bonæ operationis, alioquin de ingratitudine juſte poteris argui. Tertio vocat flagello correptionis, ut de-

Luc. 14 terreat. Unde: Exi in vicos & ſepes, & compelle intrare, ut impleatur domus mea. Dico enim vobis; quia nemo virorum illorum, qui vocati ſunt, guſtabit cœnam meam. Exi in vicos, ubi ſunt diaboli tentamenta, ſecundum Gloſſam, & ſepes, ubi ſunt inutilia incitamenta vitiorum, & compelle intrare infirmitatibus, & calamitatibus præſentis vitæ. Et hoc eſt, quod dicit Gloſſa: qui enim hujus mundi adverſitatibus confracti ad amorem Dei redeunt, a præſentis vitæ deſideriis corriguntur, quia non niſi compulſi intrant, ut impleatur domus mea cœleſtis patriæ. Dico autem vobis quod nemo virorum illorum, qui vocati ſunt, guſtabit cœnam meam. Gloſſa: Quidam vocantur & contemnunt: quia donum intellectus accipiunt, ſed opere non implent, & talibus qui inſenſibiles ſunt ad documenta, & beneficia, bonum eſt, ut frangantur infirmitatibus, adverſitatibus, & hujuſmodi; ut quos præſens vita, ſive Ægyptus, ſecundum Gregorium, oppreſſit blanditiis adjuvet premens: & dum Deus vocat, cruciatus impellat, quia dum affligit, expedit. Nam dum violentiam ingerit, feſtinare ad ſuperna compellit. Unde dum populus Iſraeliticus a Moyſe vocabatur, ad Pharaone affligebatur, ut videlicet alter vocando traheret, alius ſæviendo impelleret. Felix, inquam, talis neceſſitas, quæ ad meliora compellit ſecundum beatum Auguſtinum. Secundo in verbo propoſito notatur incuſationis inſinuatio, cum ſubdit: *Quid hoc audio de te*, quaſi dicat valde graviter incuſatus es mihi. Nam audio de primo arrogantium deteſtabilis inobedientiæ contemnentis celſitudinem immenſæ potentiæ: unde in Pſalmis; Averterunt ſe, & non ſervaverunt pactum Pſ. 77 quemadmodum patres eorum converſi ſunt in arcum pravum. In ira concitaverunt eum in collibus ſuis, ad æmulationem provocaverunt. Audivit Dominus & ſprevit, & ad nihilum redegit valde Iſrael. Ecce quod iſti maligni, & inobedientes ad nihilum redacti ſunt in conſpectu Dei: timen-

timentes autem Dominum, & obedientes ejus præceptis tamquam amicos glorificat, & exaltat ad magnificentiam amicitiæ, & amoris in præſenti, quantum ad dona gratiæ; & in futuro, quantum ad donum gloriæ. Unde homo niſi obediat Deo humiliter, numquam dignus eſt ab eo honorari: immo pro nihilo tamquam ſtercus reputari. O amabilis virtus, manſuetudo obedientiæ quæ humiles ad tantam nominis excellentiam ſuſtollit, ut potius Dei amici quam famuli denominentur. Et o deteſtabile vitium, arrogantia inobedientiæ, quæ de angelo fecit diabolum, de innocente peccatorem! Secundo audio de te malevolentiam impietatis, & invidiæ effundentis ſanguinem humanæ naturæ. Unde: *Matt. 22* Reliqui vero tenuerunt ſervos ejus, & contumeliis affectos, occiderunt. Rex cum audiſſet iratus eſt, & miſſis exercitibus ſuis perdidit homicidas illos. Reliqui non tantum contempſerunt venire ad fidem, immo tenuerunt ſervos Dei Apoſtolos & contumeliis affectos occiderunt. Rex autem cum audiſſet vocem ſanguinis ad ſe clamantis de terra, iratus eſt, id eſt, ſecundum Gloſſam, cum tranquillitate judicans in ultionem exarſit, & miſſis exercitibus ſuis Romanis ſub Tito & Veſpaſiano, ſicut dicit gloſſa, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum, ſcilicet Jeruſalem ſuccendit: cum Jeruſalem inde ſit conſtructa extra portam, ubi Deus crucifixus fuit: apparet illam Jeruſalem ex toto fuiſſe incenſam & deſtructam: ſecundum quod dicit gloſſa, ſuper illud: *Matth. 24* Non relinquent in te lapidem ſuper lapidem, vel miſſis exercitibus ſuis, id eſt Angelis: ſecundum gloſſam, per quos judicium exercebit: perdidit homicidas, id eſt, ſanctos perſequentes: & civitatem ſuccendit, id eſt, carnem, in qua habitavit, in gehenna cremabit. Tertio, audio de te demulcentiam carnalis laſciviæ ſubvertentis imaginem divinæ eſſentiæ. Unde in Pſalmo. *Pſal. 77* Tentaverunt Deum, ut peterent eſcam animabus ſuis. & ſequitur: Ideo audivit Dominus & diſtulit, & ira ſuccendit in Jacob, & ira Dei in Iſrael. Judæi carnales & guloſi ſtatim, ut paſſi ſunt famem, appetierunt eſſe in terra Ægypti ſuper ollas carnium, nec adhuc ſuffecit eis peccare peccato gulæ, concupientis carnalia delectamenta Ægypti: immo appoſuerunt adhuc peccare ei peccato diffidentiæ & blaſphemiæ: male loquentes de Deo, quod non poſſet eis parare menſam in deſerto. Ideo audivit Dominus hanc vocem, & diſplicuit: ſed tamquam miſericors diſtulit, diſponens omnia ſuaviter quouſque eſcæ eſſent in ore eorum, ut experirentur nihil eſſe impoſſibile apud Deum: & poſtea tamquam juſtus punivit eos, cum ira Dei deſcendit ſuper eos. Vere guloſi quorum Deus venter eſt, tanto impetu ad cibum beſtialiter feruntur, ut nihil cogitent de Deo, ſed tantummodo quo modo poſſent ſuum ventrem colere & adimplere, quorum gloria in confuſione eſt, propter rancoris ſubverſionem.

Tertio in verbo propoſito notatur ſatisfactionis poſtulatio, cum ſubinfert: *Redde rationem villicationis tuæ:* poſtulat Dominus ſatisfactionem, ut quilibet reddat rationem principaliter de tribus. Primo de immundis cogitationibus cordis. Secundo de vanis, & duris ſermonibus oris. Tertio de malis, & pravis maleficiis operis. Primo homo tenetur reddere rationem de immundis & perverſis cogitationibus cordis. Unde: Omnes aſtabimus ante tribunal Chriſti, *Rom. 14.* & ſequitur: Unuſquiſque noſtrum reddet rationem pro ſe Deo. Quis enim non timebit ſtare ante tribunal iſtius judicis, qui ſcrutatur cogitationes, ponderat affectiones, examinat intentiones, & quærit de perverſis cogitationibus, immundis affectionibus, & malis intentionibus rationem, eo quod nulla ipſum latet cogitatio. Certe tunc latere erit impoſſibile, apparere intolerabile. Chariſſimi, ſi nolumus timere ſtare ante tribunal tanti judicis, habeamus cor noſtrum mundum

Digitized by Google

& purum, ut ſit abſque tumore ſuperbiæ, abſque livore invidiæ, abſque ardore avaritiæ, abſque torpore acediæ, & ut brevius dicam, abſque omni voluntate peccandi. Secundo reddere debet homo rationem de otioſis, & criminoſis verbis oris. Unde: De omni verbo otioſo, quod locuti fuerint homines reddent rationem Deo in die judicii: ex verbis tuis juſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Illud eſt verbum otioſum ſecundum gloſſam, quod ſine utilitate loquentis dicitur, aut audientis: ut de frivolis & fabulis. Unde ſi de verbo otioſo reddet rationem, quanto magis de verbis criminoſis, certe ex verbis bonis homo juſtificabitur, & ex verbis malis homo condemnabitur: quia mors, & vita in manu linguæ, ſecundum Salomonem. Si nolumus condemnari ex verbis noſtris in die judicii, habeamus in ore noſtro verba dulcia, non dura: humilia, non ſuperba: ædificatoria, non criminoſa & detractoria. Tertio debet homo reddere rationem de pravis maleficiis operis. Unde in ſymbolo Athanaſius; Omnes reſurgere habent cum corporibus ſuis, & reddituri ſunt de factis propriis rationem. Et in verbo propoſito: *Vocavit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuæ*: *Vocavit illum*, quando timorem incutit æternæ damnationis ſecundum Gloſ. *& ait illi*, dictante conſcientia: *Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ*: id eſt, ſecundum Gloſ. cogita dum vivis qualiter debeas operari: ut evadas pœnas æternas. Ideo enim tempore mortis non poteris villicare, id eſt, operari ad ſatisfaciendum. Rogemus, &c.

Matth. 12

SERMO II.

Luc. 16

R*Edde rationem villicationis tuæ*: Villicus Domini eſt omnis homo, cui bona ſua naturalia, vel temporalia commiſit diſpenſare, de quibus oportet Deo rationem reddere. Redenda eſt autem de tribus, videlicet, de

A malorum commiſſione, bonorum omiſſione, de ſubditorum commiſſione. De primo: De omni verbo otioſo, quod locuti fuerint homines, reddent rationem in die judicii. O Domine Deus, ſi reddemus rationem de levibus verbis, quid erit de gravibus factis? ſi de quadraginta, quid erit de mille marchis, vel decem millibus? Cum cœpiſſet rationem ponere, oblatus eſt ei unus qui debebat decem millia talenta. Talentum enim eſt pœnitentia, vel ſatisfactio, quam ſolvere tenentur pro peccato. Unde decem millia talenta, ſunt condignæ ſatisfactiones pro decem mandatorum multiplicibus tranſgreſſionibus. De his decem millibus dicitur: Aman promiſit decem millia talenta, ut populus Dei interficeretur. O miſer homo, tu proximos interficis corporaliter non ſolum faciendo, vel conſentiendo, ſed etiam ſubtrahendo. Auguſtin. Paſce fame morientem: ſi non paviſti, occidiſti. Item interficis ſpiritualiter, ad peccatum mortale quomodolibet inducendo. Pſalm. Interficitis univerſi vos & cetera. Auguſt. Qui in conſpectu alterius male vivit, quantum in illo eſt, illum a quo attenditur, occidit. Aman diabolum ſignificat. Interpretatur enim iniquus in culpa, vel comprimens in pœna. Ut ergo ſecure occidas, ſecure male facias. Aman id eſt diabolus pecuniam promittit, quando te ſub ſpe futuræ ſatisfactionis peccare facit, & promittit decem millia, quando de omnibus Decalogi tranſgreſſionibus te ut ſecure pecces, de futura pœnitentia, & miſericordia præſumere facit. Gregor. Diabolus malorum aliorum facit graviora, require in ſermone ſupra. *Princeps mundi*, &c. De ſecundo dicitur hic: *Redde rationem villicationis tuæ*. Bona in corpore, vel in anima, vel in rebus tibi commiſſis, quorum non es heres, vel Dominus, ſed villicus, debes ad voluntatem Domini diſpenſare. Qui enim vires corporis, vel ſenſus animæ, vel res, vel tempus, vel hujuſmodi male expen-

Matt. 12 · Mat. 18 · B · Eſther 3 · Pſal. 61 · C

pendit, bona Domini diſſipat. Bene A dixi, vel tempus. Sicut enim de omni verbo otioſo, ita de omni tempore, homo rationem reddet Deo. Anſelmus; Exigetur a te uſque ad momentum omne tempus vivendi tibi impenſum, qualiter fuerit expenſum. Sed heu Domine Deus, timendum eſt: non ſolum rationem reddemus de bonis diſſipatis, ſed etiam de lucris bonorum neglectis. *Matt. 25* Venit Dominus ſervorum illorum, & poſuit rationem cum eis, &c. ubi ſubjungitur, quod ille damnatus eſt, qui cum talento ſibi tradito nihil lucratus eſt. Quinque ergo talenta ad lucrandum data ſunt nobis: videlicet, naturæ, fortunæ, potentiæ, ſcientiæ & gratiæ. B Donum fortunæ dico divitias. De his talentis ſuperbire, tam ſtultum eſt ac ſi homo de hoc ſuperbiret, quod eſſet multis debitis obligatus, cum potius de hoc deberet humiliari. Gregor. *Greg. hom. 9 in Euan.* Cum augentur dona, rationes etiam creſcunt donorum. Tanto ergo eſſe humilior, &c. De tertio; *Heb. 13* Obedite præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis. Ipſi enim pervigilant quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri. O quam graviſſimam rationem pro animabus reddent prælati: quia pro anima neglecta: *2 Reg. 20* Cuſtodi virum iſtum, qui ſi lapſus fuerit, erit anima tua pro anima ejus. Non ſolum autem Eccleſiaſtici, ſed etiam mundani judices rationem reddent pro omnibus animabus injuſte perditis, C immo de omnibus judiciis & factis ſuis. *Dan. 6* Unde bene dicitur quod tres Princeps erant in regno, quibus Satrapæ debebant reddere rationem. Principi ſacerdotali ratio redditur in confeſſione; Principi univerſali in extrema examinatione: Principi infernali in extrema quadrantis exactione: Et certe non ſolum judices, immo & quilibet homo reddet rationem de omnibus animabus per eum ſeductis & perditis, & præcipue pro anima propria. *Rom. 14* Unuſquiſque pro ſe reddet rationem.

SERMO III.

Qui facit voluntatem patris mei qui in cœlis eſt, ipſe intrabit in regnum cœlorum. *Matth. 7* Conſiderandum autem eſt, quod facientes patris voluntatem, a patre exaudiuntur in neceſſitate; filio conjunguntur in familiaritate: a Spiritu ſancto deducuntur in bonitate: a Trinitate admittuntur in immortalitate. De primo: Si quis Dei *Joan. 9* cultor eſt, & voluntatem ejus facit, hunc exaudi. Ecce quando cæcus illuminatus credit Jeſum a Deo patre pro ſua illuminatione exaudiri; ſic nos pro illuminatione animarum noſtrarum exaudimur, ſi Dei voluntatem *2 Mac. 1* facimus in fide: immo & in aliis neceſſitatibus nos exaudit. Dat vobis omnibus cor unum, ut colatis eum, & faciatis ejus voluntatem. Sequitur Et faciat pacem quo ad peccata. Si *Baruc. 3* in via Domini ambulaſſet, habitaſſet utique in pace ſuper terram. Sequitur. Et reconcilietur vobis quo ad ſeipſum, ſicut pater reconciliatus fuit filio prodigo. Unde: Obſecramus vos *2 Cor. 5* pro Chriſto, reconciliamini Deo. Sequitur: Neque vos deſerat in tempore malo, quoad diabolum. Pſalm. *Pſalm. 36* Dominus non derelinquet eum in manibus ejus. De ſecundo: Quicumque *Mat. 12* fecerit voluntatem patris mei qui in cœlis eſt, ipſe meus frater, & mater, & ſoror eſt. Voluntas Dei eſt, ut Deum timeas, Deum ac proximum diligas, caſte & munde vivas, & ſic de aliis virtutibus. Hæc eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra. *1 Theſſ. 4* Maſculus faciens voluntatem Dei patris, frater Chriſti eſt. Non confunditur fratres vocare eos, & cetera. *Hebr. 2* Fœmina faciens voluntatem Chriſti, ſoror eſt. Aperi ſoror mea; *Cant. 5* Frater Dei faciens voluntatem Dei, mater Chriſti eſt. Ipſum enim a Spiritu ſancto concipit per fidem & amorem, & geſtat in utero caſtitatis ſpiritualiter, ſicut Maria mater corporaliter. Nihil tibi prodeſt, quod Maria Chriſtum pro te geſtavit in ventre, niſi tu Chriſtum geſtes in mente. Quid mirum cum

Digitized by Google

cum etiam de ipſa Maria dicat Au- A
guſtinus. Materna propinquitas ni.
hil Mariæ profuiſſet, niſi prius Chri-
ſtum corde, quam carne geſtaſſet.
Pſal. 142 De tertio, Pſalm. Doce me facere
voluntatem tuam, quia Deus meus es
tu: ſpiritus tuus bonus deducet me
in terram rectam, &c. Deducet in
converſatione bona & virtutibus. Pſ.
Pſal. 30 Propter nomen tuum deduces me.
Gloſ. de virtute in virtutem. Dei
voluntatem facere non ſolum eſt ho-
minis, ſed etiam Angelorum. Pſal.
Pſalm. 102 Benedicite Domino omnes Angeli,
Joan. 4 &c. Immo etiam Chriſti eſt facere
voluntatem ejus. Ut faciam ejus vo-
luntatem, qui miſit me. Hanc ma-
Iſa. 53 xime fecit pro peccatis moriendo. Si
poſuerit animam ſuam pro peccato,
videbit ſemen longævum, & voluntas
Domini in manibus ejus dirigetur.
Si ergo Chriſtus voluntatem patris
fecit propter homines, quare miſer
homo non facit pro ſeipſo: Ecce An-
geli Dei, & filii Dei faciunt volunta-
tem Dei, & tu peccator facis volun-
tatem diaboli. Ora miſer, & dic illud;
Matth. 6 Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo.
Gloſ. Sicut in Angelis, ita & in ho-
minibus, vel ſicut in Chriſto, ita &
in Eccleſia, vel ſicut in juſtis, ita in
peccatoribus, vel ſicut mente, ita in
carne. De quarto dicitur hic: Qui
fecerit voluntatem Dei, &c. uſque
intrabit in regnum Dei. Magna pro- C
miſſio. Sed heu quanta detrimenta
facit homo ſibi, faciendo voluntatem
Domini ſui temporalis pro quinque
ſolidis, & numquam facit voluntatem
Domini Dei ſui pro regno cælorum
quod utique recipiet ſervus volunta-
Ephеſ. 6 tem Dei faciens. Ut ſervi Chriſti
facientes voluntatem Dei ex animo,
cum bona voluntate ſervientes ſicut
Domino, & non hominibus: ſcientes
quod unuſquiſque quodcumque fecerit
bonum hoc recipiet a Deo. Debet
homo primo voluntatem Dei cogno-
Luc. 12 ſcere. Secundo cognitam facere: Ser-
vus cognoſcens voluntatem Domini
ſui. Tertio pro facienda Dei voluntate,
1 Pet. 3 mala ſuſtinere. Melius eſt enim ut
benefacientes, ſi velit voluntas Dei,
pati, quam malefacientes. In tribu-
latione ergo conſolatur hominem di-
vinæ voluntatis conſideratio exemplo
Chriſti; Pater mi, ſi non poteſt *Matth. 26*
tranſire calix iſte niſi bibam illum,
fiat voluntas tua. Ecce quale ſpecu-
lum patienti eſt Chriſtus. Ber. Utrum-
que mihi Domine es, & ſpeculum pa-
tiendi, & præmium patientis: utrum-
que fortiter provocat, & vehementer
accendit.

SERMO IV.

Facite vobis amicos, &c. Quadrupli- *Luc. 16*
cem amicum habet homo, ſcilic.
B Deum, Angelum, hominem, dia-
bolum. Habet homo amicum Deum
creantem, Angelum dirigentem, ho-
minem, id eſt, pauperem exoran-
tem, dæmonem perſequentem. De *Prov. 22*
primo: Qui diligit cordis munditiam,
habebit amicum regem. O quanta
dignatio, quod Rex vult eſſe amicus
pauperis ſervi. Vere fidelis amicus
Rex, qui haberet ſervum leproſum,
vel phreneticum, qui curari non
poſſet, niſi in ſanguine regali bal-
nearetur, & tunc Rex pro ipſo ſan-
guinem ſuum uſque ad mortem ef-
funderet, maximus amicus eſſet hic.
Ita pro peccatoribus lepra vitiorum
infectis, & coram Deo phreneticis;
fecit Rex æternus fidelis amicus, ut
medicamentum eis eſſet, non vitæ
temporalis, ſed ſpiritualis & æter-
nalis. Unde: Amicus fidelis medica- *Eccl. 6*
mentum vitæ & immortalitatis. Aug.
Fuſus eſt ſanguis medici & factum
eſt medicamentum phrenetici: De ſe-
cundo Dominus ad ſponſam, ſc. fi-
delem animam, ait; Quæ habitas in *Cant. 8*
hortis, amici auſcultant, fac me au-
dire vocem tuam. Hortus iſte Eccle-
ſia eſt: Unde de grano ſinapis dici-
tur. Quod acceptum homo miſit in *Luc. 13*
hortum ſuum, & factum in arbo-
rem magnam, & volucres cœli requie-
ſcebant ſub ramis ejus. In horto jam
heu infructuoſæ herbæ, & plantæ
nimis accreſcunt: quæ utique extir-
patæ in ignem mittuntur. Colligite *Mat. 13*
pri-

Digitized by Google

primum zizania, & alligate ea in A faſciculos ad comburendum. Granum ſinapis eſt Chriſtus, parvum quidem humilitate, ſed efficax virtute: quia jam in fide credentium arbor magna facta eſt: cujus rami ſunt exempla & opera, quæ exhibuit pro ſalute noſtra. In quibus volucres cœli, id eſt, animæ fidelium per contemplationem, & amorem requieſcunt. O quam dulciter in hoc horto iſtæ volucres prædicando, orando, ſuſpirando, laudando cantant. Amici ſunt aſcultantes Angeli, qui in B tam dulci cantu pſallentium delectantur. Bernard. Interſunt Angeli cantantibus, adſunt orantibus, inſunt meditantibus, ſuperſunt quieſcentibus, ordinantibus, & procurantibus proſunt. Hi amici quanto magis dulcem cantum, & dulciora orationum verba a nobis audiunt, tanto magis amici noſtri fiunt: Verbum dulce multiplicat amicos. Unde ipſi tamquam amici in morte noſtra conveniunt ad exequias. Amici enim corporales corpus ad ſepulcrum, infernales animam injuſtam ad infernum: cœleſtes vero juſtam ad regnum cœleſte deportant: Factum eſt ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in ſinum Abrahæ. De tertio amico multa dici poſſent, quia infidelis & fidelis amicus homo invenitur. Sed de illis amicis ad præſens videamus, de C quibus hic Dominus ait: *Facite vobis amicos*, &c. Iſti ſunt pauperes, quos de mammona iniquitatis, id eſt, de divitiis temporalibus nobis amicos facimus, cum eis in temporalibus ſubvenimus: Divitiæ addunt amicos plurimos, a paupere autem & ii, quos habet, ſeparantur. Videte autem vos divites, quare pauperes amicos debetis facere. Ideo utique, ut cum defeceritis recipiant vos in æterna tabernacula. Honorandi ergo ſunt tales receptores. Bernard. Si patrimonium eleemoſynis emitur, pauperes non ſunt ſolum audiendi, ut egeni, ſed ut patroni exorandi. Sed certe quilibet ſecundum ſuas vires dando lucratur hos

Eccli. 6

Luc. 16

Prov. 19

amicos: Ante mortem benefac amico tuo, & ſecundum vires tuas exporrigens, da pauperi. Hoc patet in dimidio bonorum Zachæi, & in calice aquæ frigidæ. De quarto: Omnis amicus fraudolenter incedet. Amicus peccatoris eſt diabolus. Ambroſ. Sicut amat guloſus porcellum ut comedat, ſic diabolus animam peccatorum ut perdat. Vere fraudolentus eſſet amicus, qui amico propinaret venenum pro vino. Hoc utique facit diabolus peccatori: Væ qui potum dat amico ſuo miſcens fel ſuum & inebrians, ut aſpiciat nuditatem ejus. Miſeri peccatores in vino momentaneæ voluptatis bibunt fel: Fel draconum vinum eorum, & venenum aſpidum inſanabile. Inebriat autem diabolus animam, ut aſpiciat nuditatem ejus. Cum enim veſtibus virtutum in vita, & in morte veſtimento corporis exuitur, tunc omnino anima nuda aſpicitur. Iſtum nobis de mammona iniquitatis facimus amicum, pauperibus ſubtrahendo, Angelos vero & ipſos pauperes nobis facimus amicos, pauperibus erogando.

Eccli. 14

Luc. 19

Matt. 10

Hier. 9

Abac. 2

Deut. 32

SERMO V.

F*Acite vobis amicos*, &c. *uſque recipiant vos in æterna tabernacula*. Tabernacula autem ſunt manſiones, de quibus: In domo patris mei manſiones multæ ſunt. Recipiuntur autem homines ad manſiones cœleſtes per veram afflictionem, per inflictam tribulationem, per piam erogationem, per ſinceram dilectionem. De primo: Et ſtatim receptum eſt vas in cœlum. Vas iſtud, ſicut ibidem dicitur, erat quaſi linteum magnum, in quo erant quadrupedia & ſerpentia, & volatilia, quod oſtenſum eſt Petro, & receptum eſt in cœlum. Linteum, quod de lino tunſionibus & laboribus multis fit, ſignificat pœnitentiam multo labore corporis, & tunſione agendam. Bern. Si vis agere pœnitentiam, punire debes membra, corpus affligere, judicare teipſum, ut non incidas in ma-

Luc. 16

Act. 10

 nus

nus Dei viventis. Sed quidam faciunt pœnitentias laborioſas, qui non omnino relinquunt conſuetudines pravas. Ideo bene dicitur: Multo ſudatum eſt labore, & non exivit de ea id eſt, de anima ejus minima rubigo. Ter autem linteum oſtenſum dicitur, quia in contritione, confeſſione, ſatisfactione pœnitentiam agitur. Quadrupedia vero avaros: ſerpentia, luxurioſos: volatilia ſuperbos ſignificant. Hi omnes in cœlum recipiuntur, quotquot in linteo pœnitentiæ continentur. Aug. Animæ ſanctæ, quæ in hoc ſæculo, aut per vitæ innocentiam puræ ſunt, aut per pœnitentiæ ſatisfactionem purgantur, & a Salvatore noſtro recipiuntur. De ſecundo nota quod cum Tobias flagellatus eſſet captivitate, & cæcitate & ſpecialiter uxoris importunitate, dicit: Nunc Domine ſecundum voluntatem tuam fac mecum miſericordiam & præcipe. Revera enim per tribulationem recipitur homo ad æternam conſolationem: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cœlorum. Hi ſunt, qui venerunt de tribulatione. Sed quis in vitam æternam recipitur, niſi qui in vita tranſitoria cum Lazaro mala recipit? Ecce Angeli: Factum eſt autem, ut moreretur mendicus & portaretur, &c. immo certe a Deo recipitur, qui cum Stephano lapidatur: Domine Jeſu Chriſte ſuſcipe ſpiritum meum. Recipiuntur autem in pace, qui cum hoſtibus animæ, & utilis pacem non habent viventes, qui autem cum hoſtibus animæ, & vitiis pacem habent viventes, pace carebunt morientes: Et quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo & circumdabunt te, & coanguſtabunt te undique, & ad terram proſternent te, &c. Nota quod poſt malam pacem inimici noſtri dæmones in morte circumdabunt, exitu obſervando, coanguſtabunt, ſpiritum rapiendo, proſternent, in inferno detrudendo: De ter-

Ezech. 24 · Tob. 3 · Act. 14 · Apoc. 7 · Luc. 16 · Act. 7 · Luc. 19

A tio dicitur hic: *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis*, de divitiis, quæ inique acquiruntur. Vel inique, id eſt, non æque diſpenſantur. Cum indignus plus, vel minus, abundet: vel quilibet, ut dicit Gloſſa: Mammon perdet ut per eas deperdantur homines: *Cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.* Ecce non gratis pauperi eleemoſynam dediſti, ſed hoſpitium æternum tibi conduxiſti. Auguſt. Præbe tectum, & accipe cœlum, præbe calicem aquæ frigidæ & accipe torrentem voluptatis æternæ. Recipe ergo pauperes, ut recipiaris ab eis. Quando enim pauperem recipis, forſitan recipiſti eum, B qui te recipiet in æterna tabernacula: Hoſpitalitatem nolite oblivifci, &c. Vel forſitan recipiſti Deum: Hoſpes eram, & collegiſtis me. Exemplum de quodam patrefamilias, de quo ſcribit Gregorius: In homil. 2. feria poſt Paſcha. De quarto: Qui receptus es in turbine igneo, in curru equorum. Currus igneus in quo receptus eſt Elias in paradiſum, eſt charitas, ſine qua nemo in cœlum recipitur. Aug. Invidere fas non eſt eis, quæ ita perfecta ſunt, a ſponſo recipiantur. Currus autem charitatis quatuor rotas habet. Prima eſt amor Dei. Diliges Dominum Deum tuum, &c. Secunda amor tui. Si quis non amat ſeipſum, C &c. Certe qui diligit iniquitatem, odit animam ſuam, &c. Tertio amor amici: Diliges amicum tuum ſicut teipſum. Quarta amor inimici: Diligite inimicos veſtros. Quicumque aliqua harum rotarum carueris, in cœlum pergere non poteris.

Heb. 13 · Matt. 25 · Eccli. 48 · 4 Reg. 2 · Deut. 6 · Levit. 19 · Matth. 5 · Luc. 19

DOMINICA NONA POST PENTECOSTEM.

SERMO I.

CUM appropinquaret Jeſus Jeruſalem, videns civitatem, flevit ſuper illam &c. Ibidem.

&c. Dominus Jeſus exemplo & ver-
bo ad fletum nos provocat. Exem-
plo: quia ipſe flevit in præſepio.
Hinc de Chriſto Salvatore noſtro can-
Hymn. in Dom. paſſ. ad Noct. tat Eccleſia.
Vagit infans inter arcta
Conditus præſepia.
Et hic ſuper civitatem, & ſuper
Joan. 11 Lazarum mortuum, & in cruce; cum
clamore valido & lacrymis offerens
exauditus eſt pro ſua reverentia. Ver-
Heb. 5 bo, quia dicit: *Quia ſi cognoviſſes
& tu*. Subauditur, fleres. Unde in-
terlinearis quaſi fleviſſes, quæ modo
exulas. Flente ergo Domino pro no-
bis, omnes cum ipſo flere debemus. B
Flendum autem eſt pro culpa, ut igno-
ſcatur: pro gratia, ut obtineatur:
pro miſeria, ut evadatur: pro pa-
Matth. 26 tria, ut ad eam veniatur. De pri-
mo: Egreſſus foras, flevit amare. Si
Petrus pro trina negatione tam ama-
re flevit, quanto plus tu pro mille
negationibus flere debes! Quoties e-
nim moraliter peccaſti, toties opere
Tit. 1 Deum negaſti: Confitentur ſe noſſe
Deum, factis autem negant. Sed quia
parum valet fletus oculorum ſine con-
Joel. 2 verſione morum, ideo dicitur: Nunc
ergo in toto corde veſtro convertimini
ad me dicit Dominus, in jejunio &
fletu, &c. Certe qui eſſet in domo
undique ardenti, inſtantiſſime labora- C
ret eam aquis extinguere: quanto
magis o ſtulte homo, cum cor tuum,
anima tua ardeat flammis vitiorum,
Jer. 9 extinguere debes aquis fletuum: Super
montem aſſumam fletum, & ſuper
ſpecioſa deſerti planctum quia igne
ſuccenſa ſunt: Montes ſunt prælati &
potentes. Deſertum eſt religio vel Ec-
cleſia, cujus ſpecioſa ſunt bona ope-
ra, boni mores, quibus illi aſſimi-
lantur, de quo Pſalmiſta dicit:
Pſalm. 44 Specioſus forma, &c. Sed ſtultus ho-
mo mortem carnis alienæ deflet,
non mortem animæ propriæ. Aug.
ſic ait: Culpabiliter ſe durum oſten-
dit, qui damna temporalium, vel
mortem amici deflet, & non dolo-
rem peccati oſtendit per lacrymas.
Oſee. 12 De ſecundo: In fortitudine ſua dire-
ctus eſt cum Angelo, & invaluit ad

A Angelum & confortatus eſt, & flevit
& rogavit illum. Verbum illud di-
citur de lucta, per quam Jacob obti-
nuit benedictionem ab Angelo, ſicut
legitur Jacob, id eſt, quilibet fidelis
cum Angelo magni conſilii, id eſt,
Chriſto luctatur, quando inſiſtit deſi-
deriis & exercitiis ſpiritualibus ad
virtutes, & devotionem ſe diſponit.
Si autem in luctando, vel rogando,
fleverit, benedictionem gratiæ obti-
nere poterit, quam non ſolum boni,
qui per Jacob: ſed mali, qui per
Eſau ſignificantur deflendo obtinent:
Cumque ejulatu magno fleret, mo- Gen. 27
tus Iſaac dicit ad eum: In pingue-
dine terræ & rore cœli deſuper erit
benedictio tua. Iſaac ſignificat Chri-
ſtum. Pinguis terra bonam volunta-
tem. Ros cœli gratiam Spiritus ſan-
cti. Vides ergo quomodo fletu vin- Job 16
catur Deus, unde de lacryma ait
Bernardus: Accuſantibus inimicis, & Serm. 3. in cœn. Dom
cetera. Require in ſermone. *Qui lo-
tus eſt, &c.* De tertio: Enumeratis
multis miſeriis dicitur: Facies mea
intumuit fletu, & cetera. Eſt autem
miſeria triplex deflenda, videlicet
corporalis, propria, & aliena. Un-
de cum flente Suſanna flebant om-
nes, qui noverant eam: Flebam Job 30.
quondam ſuper eo, qui afflictus erat
&c. Si autem flens cum flente pro-
ximo, quanto magis flere debet cum
flente Chriſto qui etiam pro te fle-
vit in patibulo? Bernardus: Flevit Ser. 5 & 6.
Chriſtus in cruce, &c. Require in in Paraſc.
ſermone. *Colligite, &c.* Item deflen-
da eſt miſeria ſpiritualis, quod hic
ſignificatur in fletu Domini, cum
dicitur: *Videns civitatem, &c.* Civi-
tas enim Dei, vel diaboli eſt homo
qui patitur omnia ſpiritualiter, quæ
hic dicitur de Jeruſalem corporaliter.
Item æternalis: Recedite a me, a-
mare flebo dies occiſionis, & con- Iſa 22.
culcationis, & fletuum Occiſorum
ſcil. per mortem æternam. Concul-
cantur corpora in ſepulcro a tran-
ſeuntibus, animæ in inferno a dæmo-
nibus, in judicio autem ſimul utra-
que a ſanctis triumphantibus: Con- Malac. 4
culcabitis in impios, &c. Et maximo
a Chri-

Digitized by Google

Pſal. 109 a Chriſto. Pſalmus: Ponam inimicos ſcabellum pedum tuorum. Hujus triplicis miſeriæ pericula miſer homo naſcendo incurrit. Unde bene flendo naſcitur. Aug. Quid eſt quod anima non a riſu, ſed fletu orditur hanc lucem? quod malorum vallem ingreſſa ſit prophetat quodam modo. De quarto, Pſalmus: Super flumina Babylonis illic ſedimus & flevimus: Flumina Babylonis ſunt mundi concupiſcentiæ, vel miſeriæ. Syon interpretatur ſpeculum, vel ſpeculatio & ſignificat patriam, in qua æterna ſpeculatio eſt Trinitatis, pro qua merito flent exules. Pſalmus: Hei mihi quia incolatus meus prolongatus eſt. Bernardus: Futura non ſapis, neque gaudia concupiſcis, ſi non quotidie poſtulas ea cum lacrymis. Et nota, quod ſicut per aquas quilibet in navi faciliter ducitur ad terram: ſic in navi pœnitentiæ per aquam fletuum, per torrentem lacrymarum adducitur quis ad patriam cœleſtem: In fletu venient, & in miſericordia reducam eos per torrentem aquarum in via recta, & non impingent.

Homo cur flendo naſcatur.

Pſalm. 136

Pſal. 119

Jer. 31

SERMO II.

Luc. 19

SI *cognoviſſes, & tu*. Et tu, ſubaudit, fleres. Quadruplex cognitio te miſer homo ad fletum debet provocare. Si enim cognoſceres, in tranſgreſſione peccati fœditatem, retributionis æquitatem, redemptionis charitatem, reſolutionis ſive mortis calamitatem, bene flere deberes. De primo, Pſalmus: Iniquitatem meam ego cognoſco. O peccator cognoſce, ſicut David, iniquitatis tuæ gravitatem. Pſalmus; Sicut onus grave, & cetera. Item multiplicitatem. Pſalmus: Multiplicatæ ſunt ſuper capillos capitis mei: Peccavi ſuper numerum arenæ maris. Item fœditatem, quia putredo eſt omnis iniquitas. Pſal. Putruerunt & corruptæ ſunt cicatrices, &c. Cicatrices ſunt vulnera. Gloſſa: Vulnera ſanata ſunt per baptiſmum, vel per pœnitentiam quæ putreſcunt cum peccato

Pſalm. 50

Pſal. 37

Pſal. 39

Pſal. 37

A iterum conſentitur. O quam fœda, & fœtida eſt coram Deo peccatorum putrefactio. Auguſtinus: Tam, tolerabilius canis putridus fœtet hominibus, quam anima peccatrix Deo. Neceſſe certe eſt quod homo cognoſcat peccata ſua. Quo modo enim inimicitiæ pacificarentur, quo modo morbi ſanarentur, ſi non eſſe cognoſcerentur? Sic certe pacem cum Deo, cum Angelis, & quandoque cum hominibus, & curationem animæ, & quandoque corporis conſequi non potes, niſi cognoſcas per contritionem, per confeſſionem peccata tua: Expectavimus pacem & non erat bonum tempus medelæ, & ecce formido: peccavimus enim Domino. O ſi peccata tua cognoſceres, quantum cum Petro flere poſſes: Egreſſus foras, flevit amare. Auguſtin. Qui ſe cognoſcunt, & cetera. Require ſupra in ſermone. *Eſt puer unus hic &c.* De ſecundo, Pſalmus: Cognovi Domine quia æquitas judicia tua. Illa utique judicia, de quibus ille habebat diademata multa, & gladium ex utraquæ parte acutum, commendatur cum dicitur: Cum juſtitia pugnat & judicat juſtum judicium cum diademate coronare bonos, gladio ferire & pugnare contra malos. Cognoſce miſer homo judicia Dei nunc in mundo ſalubriter, ne in judicio cognoſcas tunc inutiliter. Bern. Cognoſcetur certe Dominus judicia faciens, qui nunc ignoratur miſericordiam quærens. O ſi peccator Dei cognoſceret judicium, quo fletu flere poſſet? Unde de mundo, aut de anima peccatrice ſub figura Babylonis ſic dicitur. Quam flebunt & plangent ſuper illam reges terræ dicentes: Væ væ væ civitas illa magna Babylon, quoniam in una hora venit judicium tuum. Væ pro peccato cordis: Væ pro peccato oris; Væ pro peccato operis. Melius eſſet hic flere, quam æternaliter. Ibi erit fletus & ſtridor dentium. De tertio: In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ipſe pro nobis animam ſuam poſuit. Sicut enim Jonas

Jer. 8

B

Luc. 22

Pſalm. 118

Serm. 3 Domin. 4 Quadr.

Apoc. 19

C

Apoc. 18

Matth. 13

1 Joan. 3

mas animam ſuam poſuit ut alii ſalvarentur in navi; ſic Chriſtus, ut in navi Eccleſiæ ſalvaremur. Quod ſi homo recte paſſionis charitatem Chriſti agnoſceret, quanta Chriſtus amore noſtri in capite, in manibus, in pedibus, in dorſo, in collo, in facie, in ore, in morte ſuſtinuit, bene flere poſſet. Ipſe enim judex noſter, de cujus morte dicitur per figuram de morte Judæ: Fleverunt eum omnis populus Iſrael planctu magno. Quo modo cecidit potens, qui ſalvum faciebat populum Iſrael, &c. Et quis poſſet tranſire ſiccis oculis, quod lancea militis latus transfixit Salvatoris? Potius tamen flere debet peccator vulnera animæ ſuæ, pro quibus patitur, quam vulnera, quæ corpus Chriſti patitur. Filiæ Jeruſalem nolite flere ſuper me, ſed ſuper vosipſas flete. De quarto, ſpecialiter: *Si cognoviſſes & tu*. Hæc enim anguſtia fit homini in morte, ubi inimici dæmones hominem circumdant, exitum obſervando, ſicut canes circumdant cadaver. Item coanguſtant, animam rapiendo; Omnes perſecutores ejus apprehenderunt eam inter anguſtias. Item proſternunt in infernum, dicendo: O ſi homo tantas mortis anguſtias cognoſceret, quomodo fleret. Unde cum Ezechias audiſſet ſe moriturum, convertit faciem ſuam ad parietem, & flevit fletu magno, ut dicitur. Paries ſignificat pœnitentiam peccati, quod dividit inter nos & Deum. Qui iſtum parietem manu tetigerit, ipſum propria conſcientia, tamquam ſerpens in morte non mordebit. Quo modo ſi fugiat vir a facie leonis & occurrat ei urſus, & ingrediatur domum ejus & innitatur manu ſuper parietem, & mordeat eum coluber. Leo eſt judex: Urſus eſt diabolus. Coluber, ut dicit Gloſſa, eſt propria conſcientia. Per iſtam enim arctatur homo in morte.

1 Mach. 9 — *Joan. 19* — *Luc. 23* — *Thren. 1* — *Iſa. 38* — *Amos 5*

A

SERMO III.

Circumdabunt te, & coanguſtabunt te undique. Inimici, qui animabus hominum iſta mala facient, dæmones ſunt; qui animas circumdant in mundo; coanguſtant in extremo: proſternunt in inferno. Circumdant in tentatione; coanguſtant in expiratione; proſternunt in damnatione. Circa primum, nota quam periculoſum ſit, quando homo circumdatur hoſtibus, & fluctibus, vel ignibus. Et certe miſera anima quotidie circumdatur inimica malignitate: mundi fluctuoſa tempeſtate: carnis ignea voluptate. De primo, B Pſalmi. Circumdederunt me canes multi, concilium malignantium obſedit me. Canes malignantes, ſunt dæmones, qui plus animam tuam, quam canes feram perſequuntur. Bene autem dicitur: Concilium malignantium obſedit. Sicut enim caſtrum ab hoſtibus ferociſſimis, ſic anima humana obſidetur a dæmonibus. *Perfecta eſt obſidio*. Bernardus: Heu me Domine Deus, quia undique mihi mala, undique tela volant, undique pericula, undique impedimenta: quoquo vertam me, nulla undique ſecuritas. Require in ſermone. *Tunc aſſumpſit*. De ſecundo; Circumdederunt me aquæ uſ- C que ad animam meam, &c. Mare eſt mundus in quo Jonas, id eſt, quilibet juſtus aquis miſeriæ, & fluctibus circumdatur, quamdiu dies hujus vitæ durat. Pſalmus; Circumdederunt me ſicut aqua tota die, &c. Tu ergo ne ſubmergaris, maneas in navi pœnitentiæ quotidie. De tertio, Pſalmus: Circumdederunt ſicut apes & exarſerunt, ſicut ignis in ſpinis. Senſus carnis ſunt quaſi apes, mel delectationes carnales colligentes, & aculeum remorſionis in conſcientia relinquunt. Sicut enim apes in floribus, ſic ſenſus in delectationibus vagantur. Spinæ autem ſunt peccatores rancoribus & injuriis, & ſcandalis alios lace-

Luc. 19 — *Pſal. 21* — *Eccli. 9* — *Jonæ 2* — *Pſal. 87* — *Pſal. 117*

Digitized by Google

lacerantes. Inter quos anima innocens eſt ſicut lilium inter ſpinas, dum non vulneratur per eorum malitias. Gregorius: Flores inter ſpinas producuntur, roſa, quæ redolet, creſcit cum ſpina, quæ pungit. Sicut ergo ignis in ſpinis, ſic ſenſuum concupiſcentiæ in peccatoribus ardeſcunt. Sequitur: *Et coanguſtabunt te undique*, ſcilicet in morte: tunc enim coanguſtabitur anima corporis infirmitate, judicis ſeveritate, dæmonis crudelitate. De primo: Nota quantum anguſtatur homo, quando in morte oculi franguntur, cor ſuffocatur, omnia membra torquentur, anima ab omnibus membris ſolvitur. Unde de Manaſſe vinculis arctato dicitur: Poſtquam coanguſtatus eſſet, oravit Dominum & egit pœnitentiam valde. Sicut enim captivi coanguſtantur vinculis ad extorquendum pecuniam: ſic infirmitatibus, & adverſitatibus coanguſtat nos Deus ad ſolvendam pecuniam, & juſtitiam. Pſalmus: Implebit facies eorum ignominia. Sed heu quidam poſtquam vincula Dei evadunt, Deo emendationem nullam perſolvunt. Væ eis, quia dum iterum comprehenduntur, gravioribus vinculis coanguſtabuntur. Ligatis manibus, &c. De ſecundo: Nota quod ſicut ſponſa cum adultero jacens in ſtrato coanguſtatur ſuperveniente ſponſo cum gladio, ſic anima adultera diaboli coanguſtabitur in morte, quando ſponſus Chriſtus ſuperveniet cum gladio damnationis æternæ. Coanguſtatum eſt enim ſtratum, ita ut alter decidat, & pallium breve utrumque operire non poteſt. Interlinearis: Non capiet me & adulterum, ſcil. diabolum: Nemo poteſt duobus Dominis, & cet. Stratum eſt cor, pallium amor. De tertio dicitur hoc: *Coanguſtabunt te undique*: quia ſubtus & ſupra, intus, & exterius. Omnes perſecutores ejus apprehenderunt eam inter anguſtias. Gregorius: Maligni ſpiritus undique animam anguſtant: quando ei non ſolum operis, verum & locutionis, etiam inſuper cogitationis iniquitates replicant. Sequitur: Et ad terram proſternent te. Ad terram utique de qua; Terram miſeriæ, & cetera. Proſternitur autem homo corporaliter, ſpiritualiter, univerſaliter. Corporaliter ſepulcro: Spiritualiter in inferno: Univerſaliter in judicio. De primo; Quorum cadavera proſtrata in deſerto. Gregorius: Anima pro reatu cogitationis ſuæ ad terram conſternitur, dum caro, quam vitam ſuam credidit, redire ad pulverem urgetur. De ſecundo dicitur hic; *Ad terram proſternent te*. Ecce homo elige quod vis. Vel dæmones proſternent te in inferno, vel tu eos proſternes in mundo; maxime autem proſteres eos per orationem, & bonam manus operationem. Manu quidem pugnant, ſed Deum cordibus orantes proſtraverunt triginta quinque millia. De tertio; Proſtratione Philiſtæa omnis, id eſt, omnes Philiſtæi, id eſt, malignantium Eccleſia, vel quilibet peccator, qui ante judicium damnationis proſternitur tantum in anima, ſed in judicio proſternitur omnis, id eſt, univerſaliter corpus & anima, ſenſus & omnia membra; tunc proſternetur in gehenna, qui nunc proſtratus eſt in culpa. Vide nunc ubi proſtrata ſis.

(Margin: 2 Par. 33; Pſ. 82; Matth. 22; Iſa. 28; Matt. 6; Thren. 1; Job 10; Hebr. 3; 1 Mach. 15; Iſa. 14; Jer. 3)

SERMO IV.

DOmus mea, domus orationis vocabitur: vos autem feciſtis illam ſpeluncam latronum. Dominus noſter ſummus Pontifex univerſalis Eccleſiæ, videns hodierna die domum orationis fieri forum negotiationis, quodam debili flagello, ejectis miraculoſe negotiatoribus de templo; dure arguit eos de maleficio, cum ſubdit in verbo propoſito; *Domus mea, domus orationis vocabitur*. In quo quidem verbo. Primo notatur appropriatio dominii. Secundo intentio ſacrificii. Tertio increpatio maleficii. Primum eſt honoris & magnificentiæ. Secundum eſt amoris & benevolentiæ. Tertium eſt pudoris & diſpli-

(Margin: Luc. 19)

Digitized by Google

diſplicentiæ. Appropriatio dominii, quod eſt honoris & magnificentiæ notatur; cum dicit, *domus mea*. Intentio ſacrificii; quod eſt amoris & benevolentiæ notatur, cum ſubdit: *domus orationis vocabitur*. Iſta intentione fit Eccleſia, ut ſacrificiis Deus honoretur in ea. Increpatio maleficii & diſplicentiæ notatur, cum ſubinfert: *vos autem feciſtis illam ſpeluncam latronum*.

Primo ergo in verbo propoſito notatur appropriatio dominii, cum dicit: *domus mea*. Vendicat & appropriat ſibi dominium Deus in Eccleſia, eo quod in ea habet exercere tres actus hierarchicos, ſibi ſoli tamquam efficienti convenientes & nulli alii. Unde ſicut Deus pater habet in ſuperiori Hierarchia Angelorum purgare, illuminare, & perficere: ſic ejus filius licet indiviſa ſint opera Trinitatis: in inferiori Hierarchia fidelium habet hæc tria facere; licet aliter accipiatur, purgare hic, & ibi. Unde propter hæc tria, quæ habet fieri in Eccleſia, appropriat ſibi dominium: & dicit de ea quod eſt domus mea. Primo quia eſt locus deſiderabilis propitiationis, purgantis affectum a ſordibus peccati. Secundo eſt locus ſalutaris eruditionis, illuminantis, & dirigentis ab errore in Deum. Tertio quia eſt locus ſacramentalis refectionis perficientis, & quietantis appetitum dulcedine incomprehenſibili. Et ſic in Eccleſia debet purgari a malo culpæ, & illuminari verbo doctrinæ, & refici, ſive perfici cibo Euchariſtiæ. Primo Dominus appropriat ſibi dominium in Eccleſia, quæ eſt locus deſiderabilis propitiationis purgantis fœditatem affectus. Unde dicitur: Si populus Iſrael, quia prævaricatus eſt tibi, gemens & confitens nomini tuo, venient, & adorabunt, & deprecati fuerint in domo hac tu exaudi de cœlo & dimitte peccata populi; Qui enim vult obtinere veniam peccatorum, debet habere ordinem, qui in prædicta auctoritate docetur ſervari per vere pœnitentes. Primo debent gemere per dolороſam contritionem in corde. Deinde confiteri peccata ſua per recognitionem in ore ad laudem nominis Dei. Poſtea venire per defectuum emendationem in opere, & tunc eum adorabunt cum timore, & deprecati fuerint cum devotione: in domo Eccleſiæ: meruerunt obtinere veniam peccatorum, dummodo proponant peccata poſtmodum non admittere. Quia propter hoc dicitur: Cuſtodi pedem tuum ingrediens domum Dei. Ille novit cuſtodire pedem ſuum, qui ingrediens domum Dei affectum ab omni immunditia per confeſſionem purgat, & eam poſtmodum non proponit admittere. Secundo Dominus appropriat ſibi in Eccleſia dominium: quia eſt locus ſalutaris eruditionis illuminantis tenebroſitatem intellectus. Unde: Appropiate ad me indocti, & congregate vos in domum diſciplinæ. Verbum eſt divinæ ſapientiæ ad laicos, qui indocti dicuntur; quia in divinis eloquiis non ſunt inſtructi. Iſti autem appropiant ad ſapientiam increatam, quando præbent tam aurium audientiam, quam cordium intelligentiam ad prædicatoris eloquentiam, ut diligenter intenti his, quæ dicuntur, ea totis viſceribus anhelantes, feſtinent quod intelligunt opere adimplere. Et congregate vos in domum diſciplinæ; quod fit quando fideles adunantur intra parietes Eccleſiæ materialis. Unde in diebus ſolemnibus tractanda ſunt verba Dominicæ doctrinæ. Et propter hoc dicit Pſalmus in perſona prædicatoris: Benediximus vobis de domo Domini, Deus Dominus, & illuxit nobis. Benediximus vobis, ſcilicet populis noſtra arida corda rore cœleſtis doctrinæ compluendo, & hoc quia Dominus Deus præbens officii ſalutem illuxis nobis, conferens veritatem Evangelicam. Unde in prædicatoribus debet eſſe officii auctoritas, veritas Evangelii, & unitas populi. Tertio Dominus appropiat ſibi dominium in Eccleſia, quia locus ſacramentalis refectionis perficientis, & terminantis fluxibilitatem appetitus. Unde;

A B C — 3 Reg. 8 — Eccl. 51 — Pſalm. 118

Unde; Sapientia ædificavit ſibi domum, excidit columnas ſeptem; immolavit victimas ſuas; miſcuit vinum, & propoſuit menſam, & ſequitur, inſipientibus locuta eſt; Venite & comedite panem meum, & bibite vinum, quod miſcui vobis. Chriſtus ædificavit ſibi domum Eccleſiæ; excidit, id eſt, profunde & firmiter in ea collocavit columnas ſeptem ſacramentorum, immolavit victimas ſuas proprii corporis, & miſcuit vinum proprii ſanguinis, qui exivit de ejus latere, & propoſuit menſam ſuam in altari crucis, & inſipientibus hujus ſæculi, qui nolunt humana ratione in cognitionem hujus ſacramenti devenire, locuta eſt tam interiori inſpiratione, quam exteriori prædicatione. Venite & comedite panem meum cæleſtem habentem omne delectamentum, & omnis ſaporis ſuavitatem, & bibite vinum ſapientialis ſapientiæ. Unde qui vult comedere panem vitæ, & potare vinum ſapientiæ, neceſſe habet venire ad ſacramentum corporis, & ſanguinis Chriſti. Ibi enim ſentiet quo modo ſapientia ſecundum ſuum nomen ſit, & guſtabit ſenſibiliter, quomodo ejus guſtus eſt ſuper mel dulcis: cujus immenſa magnitudo dulcedinis, qui in eo abſcondit appetitum animæ, quæ eſt ad infinita, abſorbet & quietat. In nullo enim alio fluxibilitas appetitus, & inſtabilitas mentis poteſt terminari, & quietari. Nam cor humanum ſic lubricum, & inſtabile propter diverſitatem appetitus ad multa, & varia fluxibilia; ne ejus appetitus in aliquo ſatietur continue, diſſolvitur ad carnalia delectamenta plura, ut ſtabilietur in bono: Deus dedit homini panem in quo inveniet plenitudinem ſaturitatis, & ebrietatem ſapientialis voluptatis. Unde in Pſalmo: Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ; & torrente voluptatis tuæ potabis eos. Quoniam apud te eſt fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen.

Sap. 9 · Joann. 19 · Pſalm. 35

Secundo in verbo propoſito notatur intentio ſacrificii in conſpectu Dei, ad quod neceſſe ſunt tres conditiones. Nam primo debet præire orationem humilitas animi, in reputatione. Secundo comitari debet ſanctitas deſiderii, in affectione. Tertio ſubſequi ſedulitas ſtudii in continuatione. Primo orationem debet præire humilitas animi in reputatione. Et de hoc habemus exemplum de Phariſæo & Publicano, qui aſcenderunt in templum; ut orarent, ſed oratio Publicani adeo reputantis ſe eſſe malum, ut non auderet accedere; immo a longe ſtans cum timore, & reverentia nolebat nec oculos ad cœlum levare præ verecundia; penetravit & aſcendit velut fumus aromatum in conſpectu Dei; ſecundum quod dicitur; Oratio humiliantis ſe nubes penetrat. Unde deſcendit juſtificatus in domum conſcientiæ a Phariſæo, cujus oratio erat cum timore ſuperbiæ, & præſumptione juſtitiæ de propriis meritis; quia Deum non orabat; immo ſe laudabat & oranti inſultabat. Et propter hoc dicit Auguſtinus ad Dioſcorum; Niſi bene humilitas omnia, quæ bene agimus, præceſſerit, vel comitetur, vel ſubſecuta fuerit propoſita, qua moveamur, appoſita, cui adhæreamus, impoſita, qua reprimamur, jam de aliquo beneficio nobis gaudentibus, totum extorquet de manu veſtra ſuperbia. Secundo orationem debet comitari puritas deſiderii in affectione. Unde; Volo viros orare in omni loco levantes puras manus ſine ira & diſceptatione. Hoc eſt, ut in tempore orationis nulla occurrat iræ paſſio; nulla fantaſmatum illuſio; quales ergo volumus inveniri in oratione, & allegantes orationem debemus præparare cor ſecundum Auguſt. Quidquid ante tempus orationis per ſenſus hauſimus, totum in tempore orationis occurrit. Et propterea bene dicebat Dominus; Tu autem cum oraveris; intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio, ora patrem tuum. Hoc eſt ut præparetur ſecretum cordis, & claudantur ſenſus corporis, ut mens tranſceſſis ſenſibus hu-

Luc. 18 · Tim. 2 · Matth. 6

humanis & ſimilitudinibus imaginariis, non ſono vocis & linguæ motu, nulla ſyllabarum disjunctione, ſed conglobatis deſideriorum affectibus in Dei amorem & laudem reſolvatur: quia tunc adimpletur quod dicitur: Aſcendit fumus incenſorum de orationibus ſanctorum de manu Angeli coram Deo. Tertio orationem debet ſubſequi ſedulitas ſtudii in continuatione. Unde: Oportet ſemper orare & non deficere, dicens eis exemplum cujuſdam viduæ, quæ ratione ſuæ importunitatis exaudita eſt apud judicem. Ad litteram. Illi exemplo illius viduæ merentur exaudiri in oratione, qui non impediuntur aliqua ſuperflua occupatione, ſemper ſine intermiſſione, & cum importunitate orare quouſque obtineant quod deſiderant. Et propter hoc dicitur: Melior eſt finis orationis quam principium, tamen illud verbum quod dicitur: Oportet orare ſemper, debet ſic intelligi ſecundum Gloſſam. Semper orat qui canonicis horis ſecundum morem Eccleſiæ inſiſtit. Vel ſemper orat juſtus, dum ſecundum Deum omnia agit, nec deſinit orare niſi cum deſinit juſtus eſſe.

Apoc. 8 *Luc. 18* *Eccl. 6*

Tertio in verbo propoſito notatur increpatio maleficii quod eſt pudoris & diſplicentiæ, cum ſubinfert. *Vos autem feciſtis illam ſpeluncam latronum.* Triplici de cauſa committitur illud maleficium. Primo quando in ea eſt contentio ſuperborum. Unde in Pſ. Cujus maledictione os plenum eſt, & amaritudine & dolo. Sequitur: Inſidiatur, quaſi leo in ſpelunca ſua. Unde dum homo ſanctus in Eccleſia læſionem innocentis proximi cogitat, quaſi leo inſidiatur in ſpelunca, cujus os ad modum furioſi canis, propter conceptionem ſuperbiæ, plenum eſt amaritudine ſubverſionis & dolo deceptionis: tales non ſunt ſuſtinendi, quin flagello correptionis puniantur: & etiam ſi incorrigibiles fuerint expellantur, ne forte alios per conceptionem ſubvertant & fiat domus orationis, domus contentionis. Secundo Eccleſia fit ſpelunca latronum

Pſalm. 10

A quando in ea eſt infectio lubricorum. Unde: Dixiſtis, liberati ſumus, eo quod feceritis abominationes iſtas. Spelunca ergo latronum facta eſt iſta domus, in qua invocatum eſt nomen meum: bene etiam domus, in qua invocatur nomen Dei, fit ſpelunca latronum, quando in ea fiunt homicidia & adulteria, quæ ſunt abominationes apud Deum, & propter hoc amovenda eſt illa fœtoſa abominatio lubricorum ab Eccleſia, alioquin non eſt domus propitiationis: immo abominationis & provocationis. Tertio Eccleſia fit ſpelunca latronum, quan-

Hier. 7

B do in ea eſt negotiatio cupidorum. Unde: *Intravit Jeſus in templum, & eiiciebat omnes ementes, & vendentes in templo: & menſas nummulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit & dixit eis: Scriptum eſt domus mea domus orationis vocabitur: vos autem feciſtis eam ſpeluncam latronum.* Dominus noſter intrans templum ardore ſpiritus concitatus quodam vili flagello miracoloſe ejecit omnes negotiantes de templo. Unde Gloſſa: Mirabilia in flagello vendentes de templo eiicere & nummulariorum menſas ſubvertere, quo nihil egit mirabilius, igneum & ſidereum aliquod irradiabat ex ejus oculis & lucebat

Matt. 21

C in facie majeſtas: *Et menſas nummulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit.* Nummularii ſecundum Gloſſam erant aliqui poſiti a ſacerdotibus, ut mutuarent nihil habentibus, ut poſſent emere columbas & alia vendita poſtea reciperent oblata. Verbis & zelo debet agitari prælatus quando videt in Eccleſia vendi ſacramenta, per quæ hauritur Spiritus ſancti gratia, vel emi Eccleſiaſtica officia: omnes tales, qui lucra ſectantur, eiiciat de Eccleſia, ne forte domus orationis fiat domus negotiationis: Rogemus, &c.

DO-

DOMINICA DECIMA
POST PENTECOSTEM
Sermo I.

Luc. 18 PUBLICANUS *a longe ſtans, &c.*
Quicumque in mundo ſtat in
pœnitentia, & in juſtitia in judicio
ſtabit in magna conſtantia. In hac
ergo vita ſtare debet homo ad ſer-
viendum Deo retribuenti, ad acquie-
ſcendum Angelo cuſtodienti, ad ſub
veniendum proximo indigenti, ad
reſiſtendum diabolo invadenti. De
primo: Fili accedens ad ſervitutem
Eccli. 2 Dei, ſta in juſtitia & in timore. Per
juſtitiam bonum facis, per timorem
malum fugis. Et certe a juſtitia be-
ne vivendi, vel recte judicandi ne-
que timorem mortis cedere debes.
Eccl. 3 Pro juſtitia agonizare pro anima tua,
& uſque ad mortem certa pro juſti-
tia, & Deus expugnabit pro te ini-
micos tuos. Et certe ſic in timore
ſemper eſſe debes ſicut illi, qui in
Iob 31 periculis ſunt maris. Semper enim
quaſi tumentes ſuper me fluctus ti-
mui. Dei ergo timor & juſtitia non
ſolum ſunt, quaſi duo crura, quibus
fortiter ſtamus, ſed etiam quaſi duo
brachia, in quibus Chriſtum porta-
mus. Unde de Simeone Chriſtum in
Luc. 2 ulnis portante dicitur: Homo iſte
juſtus, &c. Libenter ſtare poſſumus
ad ſerviendum Deo, quia ipſe ſtat
ad remunerandum nos. Unde Ste-
phanus iam remunerandus, dicit:
Act. 7 Ecce video cœlos apertos, &c. De
Zach. 3 ſecundo dicitur: Oſtendit mihi Deus
Jeſum ſacerdotem magnum, ſtantem
coram Angelo. Ecce chariſſimi co-
ram Angelis ad omne bonum nos
incitantibus ſtare debemus, ut eis
acquieſcamus, neque retro recedamus,
ne gaudium, quod de noſtra conver-
ſione habuerit, minuamus. Væ tibi,
quicumque es, qui deliberas redire
ad lutum, converti ad vomitum, pu-
tas quod placatos habebis in judicio

A quos modo tanto & ſperato privare
vis gaudio? Et quia coram Angelis
ſtamus, mirum eſt quod eis præſenti-
bus audemus facere, quod coram ho-
minibus facere non audemus: immo
ita ſemper eſſe devoti deberemus, ac
ſi ſingulos videremus. Pſalm. In con- Pſalm. 137
ſpectu Angelorum, &c. Libenter ſta-
re poſſumus ad obtemperandum eis,
quia ipſi ſtant ad promovendum nos:
Stetit Angelus ante altare habens thu- Apoc. 8
ribulum aureum, &c. Vide ergo ut
incenſum orationis ſæpe ponas in thu-
ribulum Angeli tui, ne ad tuam ve-
recundiam vacuo thuribulo ſtes co-
B ram Deo. Fumus autem de incenſo
orationis aſcendens, devotionem ſi-
gnificat. De tertio: Stans autem Za- Luc. 19
chæus, dicit ad Dominum: Ecce di-
midium bonorum, &c. Vide ad quid
ſtare debes: quia ad ſubveniendum
egenis. Unde dicit: Do pauperibus.
Item ad ſatisfaciendum læſis. Unde:
Si quem defraudavi, reddo quadruplum.
Unde non eſt ſatis quod pauperibus
erogaveris: Qui offert ſacrificium Eccl. 34
de ſubſtantia pauperis, quaſi qui ma-
ctat filium in conſpectu patris ſui.
Joannes Chryſoſt. De ſanguine miſe-
rorum tollere, & Deo offerre: illud
non eſt Deo offerre; ſed violentiæ
ſuæ ſocium facere Deum, ubi ſibi
C oblatam pecuniam de peccato liben-
ter accipiat, & ſibi conſentiat in
peccato. Libenter ſtare poſſumus ad
ſubveniendum, & ad ſatisfaciendum
proximis, ut & ipſi ſtent ad indul-
gendum, & orandum pro nobis. Di-
mittite, ſi quid habetis adverſum ali-
quem. Sed certe multi ſtant ad oran-
dum pro aliis, qui potius ſtare debe-
rent ad orandum pro ſeipſis: ſicut
iſte publicanus a longe ſtetit, & cet.
Auguſtin. Si non ſum dignus orando
oculos levare, certe non ſum dignus
eos vel cæcare plorando. De quarto:
Accipite armaturam Dei, ut poſſitis Eph. 6
reſiſtere in die malo, & in omnibus
perfecti ſtare. State ergo ſuccincti
lumbos veſtros in veritate, & induti
loricam juſtitiæ. Armatura noſtra vir-
tutes ſunt, quibus contra vitia ar-
mamur, ſicut manſuetudine, contra
iram;

iram! continentia, contra luxuriam: humilitatem, contra ſuperbiam, & ſic de aliis virtutibus: Induamur arma lucis. Certe nullus ita ſtultus eſt, qui libenter pugnet nudus contra inimicum mortalem bene armatum. Et ecce diabolus fortiſſimus inimicus noſter armatus eſt, contra nos aſtutiis, & nequitiis multis: Cum fortis armatus, &c. Certe ſi viriliter in armis ſtas contra diabolum in mundo, coronam victoriæ habebis per Chriſtum in cœlo. Auguſtinus: Non debet frangi cum præliatur, qui vult poſt prælium coronari. Vires ille ſubminiſtrat certantibus, qui præparat ineffabilia bona victoribus. Libenter ſtare poſſumus ad reſiſtendum diabolo: quia ipſe ſtat ad impugnandum nos: Satan ſtabat a dextris ejus, ut adverſaretur ei.

Rom. 13

Luc. 11

Zach. 3

Sermo II.

Luc. 18

Deus propitius eſto mihi peccatori. Propitiationem Dei meretur homo per quatuor, ſcilicet per veram confeſſionem: per fraternam condonationem: per devotam orationem: per piam erogationem. De primo; Quia magna miſericordia Dei, & propitiatio illius convertentibus ad ſe. Si ergo vis quod propitietur tibi Deus, convertaris ad Deum, revertaris a diabolo, convertaris ad virtutes, revertaris a vitiis: Revertatur unuſquiſque a via peſſima, & propitius ero iniquitati, & peccato eorum, &c. Via peccatoris mala eſt, committendo culpam; peior, extinguendo gratiam; peſſima, perdendo gloriam. Ideo bene dicitur ſupra, quod magna eſt propitiatio Dei convertentibus ad ſe. Magna namque tripliciter, videlicet, in remiſſione culpæ. Pſalmus; Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis. De hac propitiatione noli ſtulte præſumere, neque propter Dei magnam miſericordiam, tuam pœnitentiam negligas; De propitiato peccato noli eſſe ſine metu, &c. Neſcis enim ſi vera ſit tua converſio, ſi accepta

Eccl. 17

Jer. 36

Pſalm. 102

Eccl. 5

A Deo ſatisfactio tua. Iſidorus; Quamvis per pœnitentiam propitiatio peccatorum ſit, ſine metu homo tamen eſſe non debet; quia pœnitentiæ ſatisfactio divino tantum penſatur iudicio, non humano. In conſervatione gratiæ, quod enim quotidie non labimur, quod a diabolo non iugulamur, quod a Deo non derelinquimur, ex Dei propitiatione eſt; Tu autem Deus propitius, & clemens, longanimis & multæ miſericordiæ, non dereliquiſti nos. Item in collatione gloriæ; Si Dominus propitius fuerit, inducet in eam, & tradet nobis humum lacte, & melle manantem. De ſecundo; Propitius ſit mihi Dominus, ut non mittam manum meam in Chriſtum Domini. Certe cui Dominus tam propitius

Num. 9

Num. 14

1 Reg. 24

B eſt, quod ei gratiam parcendi proximis retribuit, multo eidem propitior erit dum pepercerit. Auguſt. Unuſquiſque talem indulgentiam accepturus eſt a Deo, qualem impendit proximo. Propitius ergo erit tibi Deus, ſi tu propitius fueris proximo, ipſum non gravando, ſicut iam oſtenſum eſt in David. Item gravamen non affectando, quidam alios lædere nolunt, ſi tamen læduntur, diligunt: placet, quod non placet, ſi rancorem non ſervarent. Contra quod dicitur: Ipſe dum caro ſit ſervat iram, & propitiationem petit a Deo, qualem impendit proximo. Item gravamen eius alleviando, &

Eccl. 28

C ſecum portando. Pſal. Apud te propitiatio eſt, & propter legem tuam, &c. Gloſſa; Sine lege miſericordiæ, & veritatis, quia alter alterius onera portate, legem nullus ſuſtinet, vel fruſtra ſuſtinet. Qui ergo hanc legem ſervando, Dominum ſuſtinent, apud Dominum propitiationem invenient. De tertio; Exaudies in cœlo orationem eorum, & facies iudicium eorum, & propitiaberis populo tuo, &c. Propitiatur homini Dominus propter orationem factam a ſeipſo, a proximo, a Chriſto. A ſeipſo; Unde hic dicitur; Percutiebat pectus ſuum, &c. Licet percu-

Pſalm. 129

3 Reg. 8

Digitized by Google

tiendum eſſet os, & manus, & omnia membra iniquitatibus ſubjecta, præcipue tamen cor, & pectus, unde omnia peccata exeunt, &c. Item propter orationem factam a proximo: *Deus propitius eſto*. Et ſequitur: *Miſertus eſt Dominus ſuper hoc*. Et: Orate pro invicem, ut ſalvemini. Item propter orationem factam a Chriſto: Advocatum habemus apud Dominum Jeſum Chriſtum, juſtum, & ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris. Quis autem dubitet omnes ſanctos cum Chriſto orare, qui vident eum pro nobis advocando orare? Auguſtin. Dominus noſter Jeſus Chriſtus adhuc interpellat pro nobis, & omnes martyres non tranſeunt interpellationes eorum, niſi cum tranſierit gemitus noſter. De quarto: Suſceptam pecuniam, quæ collata eſt a filiis Iſrael, trades in uſus tabernaculi, ut ſit in monimentum eorum coram Domino, & propitietur animabus eorum. Quicumque ergo ad cultum Dei, vel etiam ad neceſſitatem pauperum tribuis, ad propitiationem tibi proderit: Peccata tua eleemoſynis redime, & cetera. Auguſtinus: Redime te homo de vivis. Require ſupra in ſermone: *Eſtote miſericordes*. O homo vilia omnia temporalia ſunt: Da ergo pro tua propitiatione illius amore viliſſima, qui ad propitiationem tibi dedit ſpecioſiſſima. Dedit enim pater filium: Miſit filium ſuum propitiationem pro peccatis noſtris. Item filius dedit ſanguinem: Propoſuit Deus propitiatorem per fidem in ſanguine ipſius. Item beata Trinitas dedit nomen ſuum. Pſalm. Propitius eſto peccatis noſtris propter nomen tuum, de quo nomine: Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Vide ergo miſer quod tempus propitiationis nunc negligas: Ante judicium, interroga te ipſum, & in conſpectu Dei invenies propitiationem.

Amos 7 *Jac. 5* *1 Joan. 2* *Exod. 30* *Dan. 4* *1 Joan. 4* *Rom. 3* *Pſalm. 78* *Matt. ult.* *Eccli. 18*

A

SERMO III.

DEſcendit hic juſtificatus in domum ſuam ab illo. Domus eſt Eccleſia, vel conſcientia. Conſiderandum autem eſt, quod quadruplex eſt deſcenſus. Deſcendunt enim homines, per tranſitionem mortalem, per humiliationem pœnitentialem, per reſolutionem corporalem, per demerſionem infernalem. De primo: Væ qui deſcendunt in Ægyptum ad auxilium in equis ſperantes. Ægyptus interpretatur tenebræ. Væ ergo qui deſcendunt in tenebras peccatorum: quoniam propter tenebras neſciunt
B quando cadant in foveam inferni: Via impiorum tenebroſa, neſciunt ubi corruant. Equi corpora noſtra ſunt. Unde ibidem: Equi eorum caro, & non ſpiritus. Hos equos ſpiritus rationales, ſive animæ regere debent tamquam milites eis inſidentes: Militia eſt vita hominis ſuper terram. Si in hoc equo bonus miles fueris, & hoſtes ſuperaveris, tunc coronaberis, & quanto equo fuerit pugna diuturnior, tanto erit corona glorioſior. Gregorius: Labor protrahitur pugnæ, ut creſcat corona victoriæ. In equis autem male ſperant, qui de fortitudine, & ſanitate corporis præſumentes, differunt
C pœnitere, & ſæpe fallimur, Pſalm. Fallax equus ad ſalutem, quoniam ante quam ſciant, mortis lancea equo transfixo, eiicientur. De ſecundo: Deſcende, ſede in pulvere, virgo filia Babylon. Babylon confuſio interpretatur. Filia Babylonis eſt anima peccatrix confuſa coram Deo, & coram angelis æternaliter confundenda: Confunderis, & erubeſces ab omni malitia tua. Neque obſtat quod talis anima virgo dicatur. Eſt enim quandoque virgo per apparentem integritatem coram hominibus, ſed eſt meretrix peſſima per occultam iniquitatem coram Deo & angelis. Quandoque homo apparet fidelis, & comes, vel amicus, & eſt traditor, vel adulter, vel inimicus. Bernard. Si judi-

Luc. 18 *Iſa. 31* *Prov. 4* *Iſa 31* *Iob. 7* *Pſ. 32* *Iſa. 47* *Jer. 22*

Digitized by Google

judicantium ſuper faciem, verbo & A vultu hominum ſimulator illudat opinionem, ſed non eius, qui iudicat renes, & corda, fallit vel evadit iudicium. Talis ergo anima, etſi videtur virgo, tamen fatua, non habens oleum charitatis. Ad quid autem homo deſcendere debeat, docet, cum dicit: Sede in pulvere, mole farinam, denuda turpitudinem tuam, tranſi flumina. Sedere enim debes in pulvere per mortis iugem recordationem. Qui enim, quod pulvis futura eſt caro non recogitat, non ſedit in pulvere, ſed tranſit. Molere autem debes, per pœnitentiam, B per veram contritionem. Mola enim inferior eſt timor gehennæ: ſuperior vero ſpes gloriæ, inter quas voluntatem malam & carnalia deſideria conterere debes, ſed aqua lacrymarum neceſſaria eſt ad molendum. Denudare quoque debes turpitudinem tuam per confeſſionem, & tranſire flumina concupiſcentiarum per bonam vitam, & per ſatisfactionem: De tertio: Pſalm. Quæ utilitas in ſanguine meo dum deſcendo in corruptionem. Quod quilibet homo poteſt dicere. Quæ utilitas in ſanguine meo, tam nobili, tam ſuperbo, tam luxurioſo, tam furibundo, & multa mala faciendo, dum deſcendo in cor- C ruptionem, ſed oportet eum corrumpi putredine. Quaſi putredo conſumendus ſum, &c. Horribiles tineæ ſunt ſerpentes, & vermes veſtimentum animæ, id eſt, corpus in ſepulcro comedentes, neque imperiali, neque papali veſtimento parcentes. Unde Gregorius Papa de ſeipſo ait quod ego nimirum non longe poſt futurus, poſt hominem vermis, atque poſt vermem pulvis. De quarto: Dilatavit infernus animam ſuam, & os ſuum aperuit abſque ullo termino, & deſcendent fortes eius, & ſublimes glorioſique eius ad eum. Poſſunt ergo peccatorum animæ in multitudine magna in inferno habitare poſt eius dilatationem: Poſſunt etiam ſine obſtaculo intrare per oris eius apertionem. Deſcendunt autem fortes

Matth. 25 *Iſa. 47* *Pſal. 29.* *Job. 13.* *Iſa. 5.*

per potentiam: ſublimes per excellentiam: glorioſi per opulentiam, qui talibus abutuntur. Fortes utique in proximorum oppreſſione: ſublimes in honorum ambitione: generoſi in rerum poſſeſſione. Quid mirum, ſi peccatores deſcendunt, cum ſint lapides? Lapides enim cito deſcendunt ad fundum. Deſcenderunt in profundum quaſi lapis, de quo profundo dicitur Lucifero: Ad infernum traheris in profundum laci.

Exod. 15 *Iſa. 14*

SERMO IV.

QUi ſe exaltat humiliabitur. In hoc verbo, quod eſt infallibile divinæ iuſtitiæ continetur ſumma totius ſalutis humanæ, quæ conſiſtit in humilitate meriti, & ſublimitate præmii. Unde in eo primo præmittitur humilitas, ſive opportunitas meriti per modum antecedentis. Secundo adiungitur ſublimitas præmii per modum conſequentis. Primum autem quantum ad ſtatum viæ ſub ratione cognoſcentis. Secundum quantum ad ſtatum patriæ, ſub ratione allicientis. Et primo præmittitur humilitas meriti per modum antecedentis, cum dicitur: *Qui ſe exaltat*, ſcilicet in ſtatu viæ. Secundo adiungitur ſublimitas præmii per modum conſequentis, cum ſubditur: *Exaltabitur*, ſcilicet in ſtatu patriæ. Dicit ergo: *Qui ſe humiliat*, ubi notatur humilitas meriti. Ut autem verbis Evangelii nos conformemus, poſſumus dicere quod ille eſt vere pœnitens, & habet meritoriam humilitatem, qui exemplo iſtius publicani habet humilitatem, operis, oris, & cordis. Unde ille qui ratione ſuæ perfectæ humilitatis deſcendit iuſtificatus in domo conſcientiæ. Primo habuit humilitatem reverentiæ in opere ex conſideratione altiſſimæ maieſtatis, & ideo dicitur: *Publicanus a longe ſtans nolebat nec oculos ad cælum levare*. Gloſſa: A longe ſicut humilis non audet appropinquare, ut ad eum appropinquetur, non aſpicit, ut aſpiciatur.

Digitized by Google

Secundo habuit humilitatem contritionis, & pœnitentiæ in corde ex recordatione commiſſæ iniquitatis. Unde percutiebat pectus ſuum. Gloſ. Premit conſcientia, ſed ſpecie ſublevat, percuſſit pectus, de ſe pœnas exigit. Tertio habuit humilitatem recognitionis culpæ, in ore ex timore æternæ calamitatis, ſive ſeveritatis. Unde dicebat: *Deus propitius eſto mihi peccatori*. Cui ratione culpæ debetur pœna ſempiterna, ubi Gloſſa: Confitere, ut Deus ignoſcat: & ſic movebat eum ad humilitatem divinæ majeſtatis. Faſtigium quod eſt venerandum commiſſæ iniquitatis, opprobrium quod eſt erubeſcendum extremæ ſeveritatis, judicium quod eſt metuendum: & ſic perfectum habuit motivum ad humilitatem, ſcilicet quod erat ſupra ipſum Deus, qui præſidebat: quod erat infra ipſum dedecus, quod diſplicebat: quod erat contra ipſum judicium, quod imminebat. Sed ut recto ordine procedamus, poſſumus dicere quod ille publicanus gerens formam veri pœnitentis. Primo habuit humilitatem contritionis, & pœnitentiæ in corde ex recordatione commiſſæ iniquitatis. Unde convenit ei quod dicitur:
Prov. 12 Mœror in corde viri humiliabit illum. Mœror eſt dolor de peccatis præteritis, quod eſt optimum motivum ad humilitatem cordis: quia pœnitens dolens de peccatis, & ſe libenter ſubdens Domino, quem offendit & ſalubriter veniam impetrat, ſecundum quod dicitur in Pſal. Cor
Pſal. 50 contritum, & humiliatum Deus non deſpicies. Unde pœnitenti dicitur:
Eccli. 2 In dolore ſuſtine, & in humilitate tua patientiam habe: quoniam in igne probatur aurum: homines vero receptibiles in camino humiliationis. Secundo ille publicanus gerens formam pœnitentis habuit humilitatem recognitionis culpæ in ore ex timore æ-
Eccl. 7 ternæ calamitatis. Unde: Humilia valde ſpiritum tuum, quia vindicta carnis impii ignis, & vermis. Conſiderans peccator quod vindicta, & punitio ſive carnis erit ignis gehen-

A næ, qui non extinguetur, & vermis conſcientiæ, qui non morietur, valde debet humiliare ſpiritum ſuum, per timorem coram vicario Dei, & ejus pedibus provolutus cum dolore, & lacrymis ſua peccata confiteri, ut dolore, & amaritudine compunctionis vermem interficiat, & flumine lacrymarum ignem extinguat. Unde de iſta humiliatione dicitur. Presbytero humilia animam tuam, quod fit quando peccator conſiderans quod presbyter tenet locum Dei, non vult tamquam ſuperbus ſedere ad latus ejus: immo tamquam humilis ſe proſternit ejus pedibus, quo uſque confiteatur: quia tunc impletur in eo,

B quod dicitur. Quia humiliatus eſt 3 Reg. 21
cauſa mei, non inducam malum in diebus illius. Tertio iſte publicanus habuit humilitatem ſubjectionis, & reverentiæ in opere, ex conſideratione altiſſimæ majeſtatis. Unde non acceſſit impudenter, ſed ſtans a longe reverenter nolebat ſupercilium oculorum in altum elationis elevare, ſed imum dejectionis deprimere: ut per hoc poſſet Deum honorare ſecundum quod dicitur: Magna poten- Eccl. 3
tia Dei ſolius, & ab hominibus honoratur. Magna res, quod excelſus Deus humilia ſubjacentiæ in publicano approbat, & alta ſuperbiæ in phariſæo reprobat; quia non Deum

C orabat: immo de propriis meritis ſe laudabat, & alii inſultabat. Nam juſtificatus deſcendit publicanus a phariſæo in domo conſcientiæ propriæ. Et hoc eſt quod ſecundum regulam divinæ juſtitiæ, quæ eſt: *Omnis qui* Philip. 2
ſe exaltat humiliabitur, & *qui ſe humiliat exaltabitur*. Certe numquam ille phariſæus publicano inſultaſſet, ſi attendiſſet quod dicit Gloſſa. Auguſtin. ſuper illud: Superiores invicem arbitrantes: non ita debemus arbitrari, vel æſtimare hoc, ut æſtimare fingamus; ſed vere æſtimemus poſſe eſſe aliquod occultum in aliquo, quo nobis ſuperior eſt, etiam ſi bonum noſtrum eſſet, quo illo judicemur ſuperiores, occultum non ſit. Sed dicit forſitan aliquis: Timeo me

Digitized by Google

me humiliari plus quam veritas habeat: ne forte ratione humiliationis incurram mendacium ſimulationis, &c. Reſpondit beatus Bernardus ſuper Cantica: Juſtius, tutiuſque eſt perfectio iuxta ipſius veritatis conſilium, noviſſimum locum eligere, de quo poſtmodum cum honore ſuperius educamur, quam præſumere altiorem: unde mox recedere oporteat cum rubore: Non eſt periculum, quamquam te humilies; quamquam te reputes viliorem quam ſis. Eſt autem grande malum horrendumque periculum, ſi vel modicum plus te extollas, vel ſi aliis in tua cogitatione te præferas, quam forte veritas eſt, vel parem ſibi, vel ſuperiorem iudices; quemadmodum ſi oſtium tranſeas, cum ſuperliminare ſit minus baſſum, non nocet quantumcumque te inclinaveris, ſed nocet, ſi te erexeris.

Bern. ſer. 37. in Cant. tom. 1.

Secundo in verbo propoſito notatur ſublimitas præmii ſub ratione allicientis, cum ſubdit; *Exaltabitur*. Triplici exaltatione ſublimabitur verus pœnitens reſpondente triplici humiliationi. Nam primo, quia habuit humilitatem contritionis, & pœnitentiæ in corde, ex recordatione commiſſæ iniquitatis exaltabitur decore cœleſtis gratiæ delentis maculam peccatoris. Secundo, quia habuit humilitatem ſubiectionis, & reverentiæ in opere, ex conſideratione altiſſimæ maieſtatis; exaltabitur virtute abundantioris iuſtitiæ, accumulantis bona meritorum. Tertio; quia habuit humilitatem recognitionis culpæ in ore, ex timore futuræ calamitatis; exaltabitur honore deiformis gloriæ ſublimantis ad gaudia angelorum, ſive æternorum. Duæ exaltationes ſunt in ſtatu viæ, & diſponunt ad tertiam, quæ eſt in ſtatu patriæ. Primo propter humilitatem contritionis, & pœnitentiæ in corde ex recordatione commiſſæ iniquitatis; exaltabitur decore cœleſtis gratiæ delentis maculam peccatorum. Unde; Dominus exaltans animam & illuminans oculos, dans ſanitatem,

Verus pœnitens triplici exaltatione ſublimabitur.

Exaltationes duæ.

Eccl. 34

A & vitam, & benedictionem. Deus exaltat animam cum eius affectum expoliat ab ignobilitate vetuſtatis culpæ, & induit novitatem decorantis gratiæ. Et illuminans oculos intellectus a tenebroſitate cæcitatis, & ignorantiæ, ſplendore veritatis, & intelgentiæ. Dans ſanitatem eius carni per repreſſionem carnalis concupiſcentiæ, & vitam æternæ immortalitatis, & benedictionem ſupernæ hereditatis, ut poſſit dicere illud Pſalmi; Qui exaltas me de portis mortis, ut annuntiem opera laudationis tuæ, in portis filiæ Syon. Secundo propter humilitatem ſubiectionis, & reverentiæ in opere ex conſideratione majeſtatis altiſſimæ; exaltabitur virtute abundantis juſtitiæ accumulantis opera meritorum. Unde in Pſalmis; Cuſtodi viam ejus, & exaltabit te, ut hereditate capias terram. Cuſtodi viam eius per executionem præceptorum, & exaltabit te per accumulationem meritorum, ut hereditate capias terram, per retributionem præmiorum. Et propter hoc dicitur; Qui operatur iuſtitiam multiplicando merita, exaltabitur ad magna præmia. Et quia hoc habet fieri mediante timore Domini, ideo dicitur; Facultates, & virtutes exaltant cor, & ſuper hoc timor Domini. Tertio propter humilitatem recognitionis culpæ in ore ex timore æternæ calamitatis; exaltabitur honore deiformis gloriæ ſublimantis ad gaudia præmiorum. Unde; Humiliamini ſub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore viſitationis. Non enim poſſumus aliter ſublimiter exaltari in patria, niſi humiliemus nos totaliter ſub potenti manu Dei in via. Nam ſi aliter nitimur aſcendere, non ſit nobis ſpes de exaltatione cœleſtis gloriæ, ſed de eiectione infernalis ignominiæ. Unde; Ego Dominus humiliavi lignum ſublime, & exaltavi lignum humile. Cauſa autem iuſtitiæ huius, & æquitatis eſt; quia quanto quis magis ſe exaltat, & ſupra ſe erigitur, tanto minus honorat Deum & a ſuperioribus ſe

Pſalm. 9

B

Pſalm. 36

Eccl. 20

Eccl. 40

C

1 Pet. 5

Ezech. 17

ſe elongat, & inferioribus ſe ſubiicit: ac per hoc magis deiicitur. Sed econverſo, quanto quis magis ſe humiliat, tanto magis honorat Deum, & ad ſuperiora appropinquat, & inferioribus ſuperponitur, ac per hoc iuſto Dei judicio magis exaltatur. Rogemus ergo, &c.

DOMINICA UNDECIMA
POST PENTECOSTEM.
SERMO I.

Mar. 7 STATIM *apertæ ſunt aures ejus*. Aperire debemus oculos, aures, os, manus. Oculos, ad credendum fideliter: aures, ad obediendum humiliter: os ad loquendum utiliter: manus, ad ſubveniendum misericorditer. De primo: A ſæculo non eſt auditum, quod quis aperuit oculos cæci nati. De his oculis: Pater gloriæ dat nobis oculos ſapientiæ, & revelationis in agnitionem ejus, illuminatos oculos cordis noſtri. Aperiuntur autem per ſputum, & lutum. Unde verſus:

Joan. 9

Ephes. 1

Eſt caro noſtra lutum, patris ſapientia ſputum.

Bene autem ſapientia, quæ eſt filius Dei, ſignificatur per ſputum de ore procedens: Ego ex ore Altiſſimi prodii, &c. Lutum ergo eſt caro noſtra: Memento quæſo, quod ſicut lutum feceris me, &c. Regratiemur ergo Dei filio, quod in lutum ſe poſuit propter nos, ut nos de luto vitiorum extraheret. Pſalmiſta: Eripe me de luto, ut non infigar, & cetera. Lutum ergo cum ſputo ſuper oculos ponitur, quando verbum caro creditur, & ſic poſt lotionem baptiſmi illuminantur oculi animarum: quia dum divinitas defectum carnis ſuſcepit, humanum genus lumen, quod amiſerat, recepit. Hoc utique collirium gratis recipere poſſumus, & gratis illuminari per Chriſtum. Juſtificati gratis per gratiam ipſius, & cet. De ſecundo dicitur hic: *Statim apertæ ſunt aures ejus*. O quam apertas aures habent ſcholaſtici coram magiſtro, ut capiant, & teneant lectionem, ne verberentur virga correctionis! Sed & nos debemus habere eas apertas, ne verberemur virga damnationis. Ut audiam tamquam magiſtrum. Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, retrorſum non abii. Quo modo autem aperiantur, oſtenditur hic, quia miſit digitum in auriculam ejus. Digiti Chriſti ſunt dona Spiritus ſancti. In digito Dei eiicio dæmonia, &c. Ecce apparet, quod clauſas habuit aures, id eſt, inobedientes: digito Dei, id eſt, Spiritu ſancto non tanguntur. Unde adhuc a diabolo non ſunt liberati, qui ſolum hoc digito eiicitur. Tales ergo contumaces aures ad obediendum, quando non aperiuntur Dei digito, neceſſe eſt, ut quandoque feriantur Petri gladio, id eſt, ſententia excommunicationis. Amputavit auriculam ejus dextram. Non percuſſit aliud membrum, quam auriculam: quia ſola inobedientia contumax excommunicationis gladio ferienda eſt. Quidam autem non attendentes, manum, pedem; & quodcumque membrum amputant, quando propter quamlibet cauſam excommunicationis ſententiam fulminant. Nihilominus tamen gladius ille ſemper timendus eſt. Gregorius: Utrum iuſte an injuſte obliget paſtor, paſtoris tamen ſententia timenda eſt. Væ ei, qui ſubeſt injuſte, ſi forſitan ligatur, ipſam ſuæ obligationis ſententiam ex alia culpa meretur. De tertio: Apertum eſt illico os ejus, &c. Hoc dicitur de Zacharia: Debemus autem os aperire ad orandum. Aperiet os ſuum in oratione, & cetera. Item ad docendum. Os ſuum aperuit ſapientiæ. Item ad confitendum, & ad alia quæcumque juſta ſunt loquendum. Ibid. Aperi os tuum muto, & cauſis omnium filiorum, qui pertranſeunt.

Eccli. 24 · Job 10 · Pſ. 86 · Rom. 3 · Iſa. 50 · Luc. 11 · Luc. 22 · Luc. 1 · Eccli. 39 · Prov. ult.

ſcunt. Aperi os tuum, hoc eſt decerne quod juſtum eſt, & judica inopem, & pauperem. Mutus debet eſſe confeſſor, ut nihil revelet. Os aperire debet ad utilia, non ad turpiloquia, vel ſcurrilia, vel inutilia.
Epheſ. 4 Unde: Omnis ſermo malus de ore veſtro non procedat; ſed ſi quis bonus eſt, ad ædificationem fidei, ut det gratiam audientibus. Timendum enim eſt, ne ſicut ad beneloquendum aperit os tuum Dominus, ita ad male loquendum aperiat os tuum diabolus. Joannes Chryſoſt. Omnis ſermo malus, qui dicitur, immundo ſpiritu dictante, profertur. De
Prov. ult. quarto: Manum ſuam aperuit inopi:
Deut. 15 Ego præcipio tibi, ut aperias manum tuam fratri egeno, & pauperi, qui tecum verſatur in terra. Fruſtra aperient manum ad præmium accipiendum, qui eas nunc claudunt ad benefaciendum. Unde vulgariter dicitur: Væ manui libenter accipienti, & nihil danti: Non ſit porrecta
Eccl. 4 manus tua ad accipiendum, & ad dandum collecta. Sicut ergo mendicus ſomnians ſe habere magnum theſaurum in manu, dum vigilat nihil invenit: ſic anima perverſi divitis
Pſalm. 75 evigilantis in morte. Pſalmus: Dormierunt ſomnum ſuum, &c. Auguſtinus: Tranſit ſomnus iſte, tranſit vita iſta, & nihil inveniunt in manibus ſuis, qui nihil poſuerunt in manu Chriſti.

SERMO II.

Matth. 7 *SOlutum eſt vinculum linguæ ejus, & loquebatur recte.* Quoniam ſecundum ſanctos quod ſemel fiebat a Domino noſtro, tunc corporaliter, modo etiam fit ex ipſo continue ſpiritualiter. Ideo poſſumus dicere quod in verbis iſtis ſpiritualiter intellectis pro quolibet peccatore tria notantur ad noſtram inſtructionem. Primum eſt lubrica ſceleris circumvolutio. Secundum eſt doloroſa cordis contritio. Tertium eſt perfecta oris confeſſio. Et hæc tria habent ſemper ordinem. Nam non habet efficaciam A oris confeſſio, niſi primo præcedat perfecta cordis contritio, nec cor conteri, & pœnitere decet, niſi primo peccati perpetratio viam contritioni præſtet, & per hoc recto ordine proceditur in verbo propoſito, eo quod primo notatur lubrica ſceleris circumvolutio, cum dicit: *Vinculum linguæ ejus*. Sicut enim lingua materialis nimia nervi conſtrictione, ſive alio impedimento ligatur, ne poſſet vocem formare: ſic lingua intellectualis ſtricta in peccati delectatione, circumvolvitur, & enervatur, ut non ſufficiat ſua peccata recogi- B tare, vel recognoſcere. Sevundo notatur doloroſa cordis contritio, cum ſubdit: *Solutum* eſt. Optime dolor contritionis ſolvit peccati delectationem, eo quod contraria delectationis culpæ contrariis doloris, & amaritudinis pœnitentiæ curantur. Tertio notatur perfecta oris confeſſio, cum ſubinfertur. *Et loquebatur recte*, Pſalm. 140
quod fit quando homo non declinat cor ſuum in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis, ſed confitetur humiliter, & aperte omnia peccata ſua.

Dicit ergo: *vinculum linguæ ejus*, ubi notatur primo lubrica ſceleris circumvolutio. Sicut enim lingua C materialis involvitur & ligatur, ut non poſſit exire in actum debitum. Primo morbi inflammatione. Secundo huius vocis infrigidatione. Tertio nervi enervatione: Sic lingua ſpiritualis, id eſt, Pſalmus ſuperior animæ iſto triplici modo ligatur, & involvitur, ne poſſit debite moveri in vim propriam, & in ſdbiectum proprium. Nam primo ſuperbus ligatur vinculo mentalis ſuperbiæ, ne poſſit moveri ad honorandum Deum. Secundo ligatur infrigidatione cordialis invidiæ, ne poſſit moveri ad ordinandum ſeipſum. Primo ligatur ſuperbus vinculo mentalis ſuperbiæ, ne poſſit moveri ad honorandum Deum. Unde perſuaſum habent ini- Sap. 17
qui nationi ſanctæ poſſe dominari vinculis tenebrarum, & longæ noctis compediti. Iniqui id eſt elati, Iob. 41

& ſuperbi effigientes patrem ſuum diabolum, qui regnat ſuper omnes filios ſuperbiæ, perſuaſum habent ab eo poſſe dominari, & præeſſe omnibus, & nationi ſanctæ vinculis tenebrarum, & longæ noctis compediti ſuperbiæ excæcantis. Compediti, & circumvoluti, ne poſſint ſe ad humilitatem inclinare, per quam celſitudo divinæ majeſtatis honoratur.
Eccl. 3 Nam magna potentia Dei ſolius a ſolis humilibus honoratur, ut talibus, qui gigantea magnitudine elati nolunt humiliari, & aliis propter Deum ſubjecti eſſe: futurum enim eſt, ut tales de limo finalis judicii ſuffocentur, parvulos Chriſtus cuſtodit arca humilitatis. Unde tales figurantur per Sedechiam: qui noluit tamquam elatus, & arrogans ſubmittere collum jugo divini præcepti, de quo dicitur quod rex Babylonis, id eſt diabolus oculos Sedechiæ eruit, & vinxit eum in compedibus, ut duceretur in Babylonem.
Hier. 39 Secundo ligantur invidi vinculis cordialis invidiæ, ut non poſſint moveri ad diligendum proximum. Unde in Pſ.
Pſal. 2 Principes convenerunt in unum adverſus Dominum, & adverſus Chriſtum ejus, dirumpamus vincula eorum, & proiiciamus a nobis jugum ipſorum, principes ſacerdotum cum venerint in unum adverſum Dominum, & adverſum Chriſtum ejus:
Joan. 11 quando colligati vinculis cordialis invidiæ conſilium inierunt adverſus Chriſtum, ut eum morti traderent,
Mar. 27 & vinctum adducerent, & tradiderunt Pontio Pilato, ſecundum quod dicitur. Unde ne iſtis vinculis cordialis invidiæ circumvolamur odiendo proximos, qui ſunt membra Chriſto, ideo addidit dirumpamus vincula eorum, & proiiciamus a nobis infernale & diabolicum jugum, ſub quo ſe ſubjugaverunt cum dixerint,
Matth. 27 ſanguis hujus ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Chariſſimi non odiamus proximum Chriſti membrum, qui odit proximum homicida eſt, & ſanguis proximi ſuper eum eſt, clamans ad Deum pro ſui vindicta. Ter-

A tio ligantur lubrici vinculo corporalis laſciviæ, ne poſſint moveri ad ordinandum, & diligendum ſeipſos. Unde: Inveni mulierem morte ama- Eccl. 7
riorem, quæ laqueus eſt venatorum, ſagena cor ejus, vincula manus illius. Unde dicit: Inveni amariorem morte mulierem. Nam mors occidit corpus corporaliter, ſed nequam mulier corpus & animam æternaliter, quæ laqueus eſt venatorum, id eſt, dæmonum. Iſto enim muliebri laqueo dæmones venati ſunt genus humanum in primo parente. Nam mulier eſt initium peccati, ſagena infernalis eſt lubricum cor ejus ad capiendum lubricos in aquis
B carnalitatis. Et manus illius, id eſt, opera vincula ſunt ad trahendum ad lubricitatem peccati. Unde qui non vult illaqueari a dæmonibus laqueo carnalis laſciviæ, ſed vult ſeipſum mundum conſervare per puritatem pudicitiæ, debet quantum poteſt declinare ſpectacula vanitatum, fugere conſortia mulierum: quia ſicut roſa, vel lilium cum frequenter tangitur incipit marceſcere, & amittere colorem: ſic caſtus homo, quando ſe exponit hujuſcemodi ſpectaculis vanitatum, & mulierum, ita aliquando tangitur, & percutitur cor eius, ut ſtatim incipiat marceſcere per immundam cogitationem, amit-
C tere colorem, & odorem interioris munditiæ per conſenſum ad illam cogitationem.

Secundo in verbo propoſito notatur doloroſa cordis contritio, cum ſubdit: *Solutum eſt*. Solvitur enim, per contritionem veram, vinculum triplicis prædicti peccati, ſcilicet ſuperbiæ, invidiæ, & luxuriæ triplici dono, quod Deus infundit animæ contritæ, ſcilicet dono humilitatis, charitatis, & caſtitatis, ut ſic contraria culpæ contrariis gratiæ curentur. Nam primo vinculum mentalis ſuperbiæ ſolvitur per timoris filialis reverentiæ honorantis Deum. Secundo vinculum cordialis invidiæ ſolvitur per amorem univerſalis, vel utilis benevolentiæ diligentis proximum.

Digitized by Google

mum. Tertio vinculum carnalis laſciviæ ſolvitur per decorem cæleſtis pudicitiæ ordinantis, & decorantis ſubiectum proprium. Primo vinculum mentalis ſuperbiæ ſolvitur per timorem filialis reverentiæ honorantis Deum. Unde: Solve vincula colli tui captiva filia Sion. Sion quæ interpretatur ſpecula, eſt anima Chriſtiana, quæ apta nata eſt in ſeipſa videre Deum, eo quod eſt ſpeculum, & imago divinæ eſſentiæ. Solve per manſuetudinem timoris, & humilitatis vincula colli tui, id eſt, cervicoſæ arrogantiæ, & rebellantis ſuperbiæ, quibus ad ea captivata, & ſubiugata eras duriſſimo imperio diaboli, ut non poſſes militare ſub principe Chriſto, eo quod nemo poteſt duobus Dominis ſervire, ſcilicet Deo, & diabolo contraria iubentibus. Secundo vinculum cordialis invidiæ ſolvitur, per amorem univerſalis benevolentiæ diligentis proximum. Unde: Diſſolve colligationes impietatis, id eſt, motus iræ, & rancoris, quibus intellectus impeditur, ne poſſit cernere verum: & affectus provocatur ad nocendum proximo, ſolve per vinculum pacis, & concordiæ, ſimiliter faſciculos, id eſt, prava opera alios deprimentes, ſolve per condignam ſatisfactionem. Nam primo debet homo reconciliari, & remittere proximo ex corde: deinde ſi eum læſerit per opera ſatisfacere: quia reconciliatio cordis parum valet, ſine ſatisfactione operis ſi poſſibilitas adeſt. Tertio vinculum carnalis laſciviæ ſolvitur per decorem cœleſtis munditiæ pulchrificantis corpus proprium. Et de hoc poteſt exponi illud: Hanc filiam Abrahæ, quam alligavit ſatanas, nonne oportuit ſolvi a vinculo in die ſabbati? Quaſi dicat ſic: Iſta mulier habens ſpiritum immundum, quæ erat inclinata ad terram, & non poterat ſurſum reſpicere, ſignificat quemlibet lubricum habentem immundum ſpiritum luxuriæ, ratione cuius tantam habuit

Iſai. 52

Iſa. 58

Luc. 13

A pronitatem ad malum, ut ſemper ſit inclinata ad terram ſapiendo carnalia, & etiam tantam difficultatem ad bonum, ut ſic non poſſit ſurſum reſpicere, apprehendendo ſpiritualia. Iſto enim duplici vinculo, ſcilicet pronitatis ad malum, & difficultatis ad bonum, quæ nobis inſunt carnis corruptione, & ſpiritus aggravatione, alligavit eam ſatanas a quo ſolvitur per Chriſtum, in die pulchritudinis gratiæ, tempore Evangelii. In quo plus commendatur caſtitas mentis, quam carnis. Nam caſtitas non eſt in carne, ſed in mente, & ex corde redundat in corpus. Unde melior eſt caſtitas mentis, quam corporis. Nam ſi cor fuerit

B caſtum, & corpus, non autem ſi corpus, & cor, quamvis Judæi tempore legis crederent illud eſſe dictum ab antiquis, non mœchaberis, tantum de caſtitate carnis, ſed Deus ad legis impletionem addidit non ſolum caſtitatem eſſe ſervandam in carne, & corpore, ſed etiam cogitatione, & viſione, cum ſubiunxit: Ego autem dico vobis, omnis qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo. *Matt.* 5

Tertio in verbo propoſito notatur perfecta oris confeſſio, cum ſubinfert: *Loquebatur recte.* Ille loquitur perfectam confeſſionem, qui loquitur, Primo humiliter cum opprobrio accuſandi ſeipſum. Secundo loquitur utiliter cum propoſito emendandi defectum. Tertio lacrymabiliter, cum deſiderio placandi Deum. Nihil valet confiteri, & explanare peccatum, ſine propoſito emendandi defectum, vel delictum: quia aliter non poteſt placare Deum. Primo loquitur ille recte in confeſſione, qui loquitur humiliter, cum opprobrio accuſandi ſeipſum. Et de hoc poteſt exponi illud: Tædet animam meam vitæ meæ, dimittam adverſum me eloquium meum, loquar in amaritudine animæ meæ, dicam Deo, noli me condemnare. Verbum poteſt eſſe perfecte pœnitentis, cui ita diſplicet peccatum quod perpetravit, ut potius præeligat velle ſe incurriſſe mortem ſui corporis, quam

C

Job 10

pec-

peccaſſe mortaliter, & amiſiſſe Deum, A qui eſt vita animæ, & dicat: Tædet animam meam vitæ meæ, & quaſi dimiſſo eloquio corporali præ nimio dolore contritionis, loquitur in amaritudine animæ ſuæ, reducendo ad memoriam omnes abominationes, & ſcelera perpetrata, quibus ad iram Deum provocavit: ut ſic juſtus poſſit dicere Deo per veram confeſſionem: noli me condemnare, quia peccata mea paveſco, & ante te erubeſco. Secundo ille loquitur recte in confeſſione, qui loquitur utiliter, cum propoſito corrigendi peccatum. Unde in Pſalmis:
Pſal. 38 Locutus ſum in lingua mea notum fac mihi Domine finem meum, & B numerum dierum meorum, quis eſt, ut ſciam quid deſit mihi? Locutus ſum in lingua mea, propalando peccata mea, in confeſſione non ſigno, vel ſcripto, ſed lingua mea, & ore proprio; ſed ut valeam meos defectus emendare, notum fac mihi Domine finem meum, & numerum dierum meorum. Quaſi diceret; Quia brevis velut umbra, ut ſciam quid deſit mihi ad corrigendum, & ſatiſfaciendum de peccatis. Nihil enim tantum movet peccatorem ad emendandum ſuos defectus, & corrigendum peccata ſua, quantum notitia
Hier. ep. 139 ad Cyprian. t. 3 & memoria mortis. Nam facile emendat peccata ſua, qui cognoſcit ſe ſemper moriturum: Tertio ille loquitur recte in confeſſione, qui loquitur lacrymabiliter cum propoſito placandi Deum. Et de hoc poteſt intelligi quod dicitur in hodierno Evangelio: *Apprehendens illum de turba ſeorſum, miſit digitum in auriculam ejus, & ſuſpiciens in cœlum ingemuit, & ait illi: Effeta, quod eſt aperire, & ſtatim apertæ ſunt aures ejus, & ſolutum eſt vinculum linguæ ejus, & loquebatur recte.* Gloſſa exponit ſic: Educit Dominus infirmum de turba, cum mentem languidam peccatoris illuſtrat: a conſuetæ converſationis morbo revocat, & ad ſequenda præcepta ſua provocat: *digitos in auriculam mittit*; cum per dona Spiritus ſancti ad intelligenda, & ſuſcipienda verba ſalutis aperit: *ſputum* quod de Domini capite deſcendit divinam ſapientiam ſignat, cujus virtute a lapſu humana ignorantia ſolvitur; *ſuſpiciens in cœlum ingemuit*, ut per hoc doceret theſaurum noſtri cordis in cœlum erigere, quod per compunctionem, & lacrymationem cordis a frivola carnis lætitia purgatur: quia tunc ſtatim aperiuntur aures ad audiendam vocem divinæ comminationis, cum timore ſolvitur vinculum peccati per contritionem: *& loquebatur recte* per perfectam confeſſionem, cujus loquela miro modo Deus miſericors placatur. Et iſta expoſitio, quaſi tota extrahitur de Gloſſis, & cetera.

SERMO III.

Solutum eſt vinculum linguæ ejus. Marc. 7 Vinculum, quo diabolus animam ligat, eſt peccatum, quo peccator ligatur pedibus per pravum affectum: manibus, per iniquum tactum: collo per nocivum verbum: lingua, per indebitum ſilentium. De primo: Oculos Sedechiæ eruit & vin- Hier. 39 xit eum compedibus, & duxit eum rex Babylonis in Babylonem, & poſuit in domum carceris, uſque ad diem mortis ſuæ. Oculus dexter interior hominis eſt reſpectus ad glo- C riam æternam. Siniſter vero reſpectus ad gehennam: Oculi ſapientis Eccli. 2 in capite ejus, ſtultus in tenebris ambulat. Oculum ſiniſtrum multi habent: dexterum vero ſoli ſapientes. Ille vero ſapiens, cujus animus in Chriſto, cujus interior oculus erigitur ad ſumma. Hunc diabolus eruit, quando homo neque pœnam, neque gloriam reſpicit, vel timet pedes affectuum. Tunc vincit eum vinculo, quando ſenſus ad peccandum trahit, poſtea in Babylonem adducit dum in multitudine, vel enormitate peccatorum hominem confundit. Babylon enim confuſio interpretatur. Poſtea in inferni carcerem mittit. Qui hæc vincula vult evadere,

dere, debet virtutes Joſeph habere, A de quo: In vinculis non dereliquit *Sap. 10* eum. In illis utique vinculis de quibus Pſalmus: Humiliaverunt in compedibus pedes ejus, &c. *Pſal. 104* De ſecundo: Poſt te vinctis manibus pergent, *Iſa. 54* & te adorabunt, & deprecabuntur. Vincula manuum ſunt peccata operum. Certe ad patibulum itur, quando manus furis ad tergum vincitur. O quanta inſtantia, & gemitu tunc fur liberari petit! O quanta promittit! Sic miſer homo, qui vinctis per peccatum manibus ad patibulum inferni trahitur, B inſtare debet orationibus, ut liberetur. Ideo bene dicitur quod vinctis manibus deprecabuntur. Vinctis enim miſeretur Dominus, & eos libenter exaudit. Pſalmus: Exaudivit pauperes Dominus, *Pſal. 68* & vinctos ſuos non deſpexit. Immo quod plus eſt, Dominus, ut manus noſtras a vinculis liberaret, manus ſuas vinciri fecit in cruce, immo ante crucem vinctus fuit. Vinctum adduxerunt eum & tradiderunt Pontio Pilato, *Matth. 27* & cetera. Bernardus: Vide homo, quo amore te dilexit Deus, ut veſtigia ejus imiteris: pro te ligatus eſt, ut a vinculis peccatorum ſolveveris: Ecce quam potens fuit manus Chriſti, qui vinctu manuum ſuarum noſtra vincula ſolvit: Diſſoluta ſunt *Gen. 49* vincula manuum & brachiorum ejus, per manus potentis Jacob. C His vinculis diabolus manus peccatorum tenet, ne ad bonum opus, vel pauperes extendantur, & ideo vinculis exterius ligabuntur: Ligatis manibus, & pedibus ejus, *Matt. 22* mittite eum in tenebras exteriores. De tertio: Solve vincula colli tui *Iſa. 52* filia Syon, id eſt, quælibet Chriſtiana anima, quæ per peccatum es captiva diaboli. Quodcumque autem peccatum, ſive peierando, ſive detrahendo, & hujuſmodi per locutionem, per collum tranſit. Homo beſtiam per vinculum colli domat, ſic diabolus hominem: ſed ſoluto per Dei gratiam colli vinculo, liberatur a diabolo Domino ſuo. Unde: Conteram iugum ejus de collo tuo, *Hebr. 30* & vincula ejus diſrumpam, & non dominabuntur ei amplius alieni. Aliqui dæmones, dum jumenta ſua, id eſt, peccatores amittere timent, ipſos vanis timoribus, & ſpe in vinculis retinent. Gregorius: Multos ſæpe vidimus vitam quidem ſanctæ converſationis appetere, ſed ne hanc conſequi valeant, modo irruentes in ſe caſus, modo adverſa futura formidant, qui incerta mala dum quaſi cauti aſpiciunt, in peccatorum ſuorum vinculis incauti retinentur. Sed heu non ſufficit diabolo, quod collum peccatoris, ſeu peccatricis animæ vinculo peccati conſtringat, quin etiam collum ejus graviſſimo obſtinationis, vel ſcandali lapide deprimat: Væ illi: per quem ſcandalum *Luc. 17* venerit utilius illi eſſet, ſi lapis molaris imponatur circa collum ejus, &c. De quarto dicitur hic: *Solutum eſt vinculum linguæ ejus, &c.* Quando enim diabolus vinculo peccatores vinculaverit pedibus per malum conſenſum, manibus per malum actum, collo per malum verbum, tunc etiam linguam ligat per periculoſum ſilentium, ne miſer homo per confeſſionem vincula ſua rumpat. Et breviter omnis difficultas confitendi, orandi, laudandi, & utilia loquendi, vinculum eſt diaboli. Sed miſer homo peccator neſcit quam periculoſum ſit hoc vinculum, quo diabolus linguam ſuam tenet, neque morbum lethalem animæ ſuæ videt ſilendo: videt tamen accipiendo. Videt Effraim *Oſee. 5* languorem ſuum, & Judas vinculum ſuum. Judas confitens interpretatur.

SERMO VI.

Bene omnia fecit. Bonus eſt Dominus, *Marc. 7* & ideo bene fecit: omnipotens eſt, & ideo omnia facere, omnia trahere, omnia proſpicere, omnia innovare poteſt. Omnia facit per potentiam, omnia trahit per gratiam, omnia proſpicit per notitiam, omnia innovat per gloriam. De primo Pſalmus: Qui fecit cœlum, & terram *Pſalm. 145* mare,

Digitized by Google

mare, & omnia quæ in eis ſunt: A Hic intrare poteſt per potentiam Dei, qui conſiderat ſingulas creaturas in cœlo, & in terra, & in mari. Nam ſicut ſummam creaturam fecit in cœlo: ſic extremam fecit in terra. Qui fecit Angelos, fecit vermiculos. Unde quando vos ſerpentes, & alia venenata lædunt, muſcæ, & ciniphes pungunt, non dicatis, quod diabolus illa creavit, Deus enim fecit omnia: *Joan. 1* Omnia per ipſum facta ſunt, &c. Auguſtin. Per quem factus eſt Angelus, & per ipſum factus eſt vermiculus. Unde omnes Reges, & Pontifices, & Imperatores de tota potentia ſua non poſſent creare unam muſcam. Creaturæ autem, quæ lædunt homines, lædere cœperunt propter peccatum. Qui ergo omnia fecit ille animam, & corpus, & ſenſus, B totum facit. Quidquid ergo iſti ſurdo, & muto per miraculum reſtituit, hoc tibi per naturam contulit. Sed *Deut. 32* heu ſicut dicitur: Deum qui te genuit, dereliquiſti, &c. De ſecundo: *Joan. 12* Ego ſi exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipſum. Traxit Chriſtus animas juſtorum de inferno. Trahit quotidie homines per doctrinam, & gratiam in mundo. Trahet quoque omnes, & Angelos, & homines, & dæmones ad locum judicii in die noviſſimo. Merito ergo traxit homines Chriſtus ad ſe, qui etiam traxit de mundo latronem in cruce, cui di- *Luc. 23* xit: Hodie mecum eris in paradiſo. Traxit utique homines mortis ſuæ C merito, traxit multiplici beneficio; traxit doctrinæ verbo. Trahunt quo- *Joan. 21* que cum ipſo doctores. Traxit rete in terram, & cetera. Sed heu diabolus plures trahit, quam Chriſtus. *Abac. 1* Totum in hamo ſublevabit. Traxit illud in ſagenam ſuam, & congregabit in rete ſuum. Diabolus hamum æternæ mortis abſcondit ſub eſca voluptatum carnalium, vel rerum temporalium, & ideo trahit quidquid hamum Chriſti evadit. Trahuntur autem ad pœnam morientes, qui in eſca diaboli exultant viventes. Auguſtin. Noli gaudere ad morem piſcis, qui in eſca ſua exultat. Nondum hamum ſuum traxit piſcator, quem in faucibus habet peccator. Sicut autem captos piſces piſcator aſſat ſuper carbones, ſic diabolus animas aſſat ſuper carbones inferni. De tertio: Omnia autem nuda, & aperta ſunt *Heb. 4* oculis ejus, & cetera. Vere omnia: *Joan. 16* Nunc ſcimus, quia ſcis omnia, & non opus eſt tibi & cet. Sicut ergo peccata ſua per hypocriſim palliare quiſpiam non poteſt: quia nuda ſunt, ſic nec per diſſimulationem claudere poteſt: quia omnia aperta ſunt oculis Domini: Unde: Oculi Domi- *Eccl. 23* ni multo plus lucidiores ſunt ſuper Solem, circumſpicientes omnes vias hominum, & profundum abyſſi, & hominum corda, intuentes in abſconditas partes. Solus videt modo corda, quæ omnes videbimus in judicio: Illuminabit abſcondita tene- *1 Cor. 4* brarum, & manifeſtabit conſilia cordium. Gloſſa: Geſta, vel cogitata mala, vel bona tunc erunt aperta. Et quia tunc omnia erunt aperta omnibus, poterit quiſque de ſe & de aliis judicare. Ibi ergo corda uxorum maritis, ibi corda maritorum erunt uxoribus manifeſta. Plus confundi, & plus timere debet homo ſolum Deum videntem, quam totum mundum peccata ſua videntem. Ubi enim ille non videt quod agis, qui ubique eſt? Auguſtinus; *Deus quo modo ſit oculus, manus, & pes.* Deus totus oculus, & tota manus, totus pes. Totus oculus, quia videt omnia: tota manus, quia operatur omnia; totus pes, quia ubique eſt. De quarto: Ecce nova facio omnia. *Apoc. 21* Innovabitur enim terra, & cœlum, & ſancti in reſurrectione. Ego creo *Iſa. 65* cœlos novos, & novam terram, & non erunt in memoria priora, & non aſcendent ſuper cor, & exultabitis, & gaudebitis uſque in ſempiternum. Certe cœlum, & terram mira pulchritudine innovabit propter homines: multo magis ipſos homines juſtos per ineffabilem corporis glorificationem innovabit. Quomodo enim tam fragibilia vaſa ſicut nunc ſumus, tam fortiſſimum æternæ ju-

cun-

Digitized by Google

cunditatis vinum ſuſtinere poſſent, niſi nova per gloriam, & fortia fierent? Vinum novum in utres novos mittunt. (Matth. 9) Per utre corium noſtri corporis ſignificatur, quod reſurrectione innovabitur. Qui ergo hoc vino impleri deſiderat, aqua compunctionis hydriam cordis impleat.

DOMINICA DUODECIMA POST PENTECOSTEM

SERMO I.

(Luc. 10) BEATI *oculi, qui vident quæ vos videtis*. Beati qui corporaliter, beatiores, qui ſpiritualiter, beatiſſimi, qui æternaliter vident Chriſtum. Non ſolum autem Chriſtus, ſed & alia nobis videnda ſunt, ut beati ſimus. Videre autem debemus, quid dolendum, quid agendum, quid ſpernendum, quid recipiendum. (Jer. 2) Vide ergo peccata dolenda, bona agenda, terrena ſpernenda, æterna recipienda. De primo: Scito, & vide quia malum, & amarum eſt reliquiſſe te Deum tuum. Si enim amarum malum eſt reliquiſſe Epiſcopum, vel amicum vel oculum, in infinitum amarius, & confuſibilius eſt relinquere Deum. (Ibidem 17) Domine Deus, qui te dederelinquunt, confundentur. O ſi iſta bene videremus, quantum flere deberemus? Gregorius: Debemus penſare malum, quod conſequuntur: penſantes gemere, gementes vitare. Ea quæ commiſimus peccata indeſinenter aſpicere: aſpicientes flere: flentes abſtergere: tu ergo peccata propria, ſed judex videre debet aliena. Unde Petrus Eccleſiæ prælatus dixit Simoni Mago: (Act. 8) In felle amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te eſſe. Ut autem videas veritatem, deſcendas in te ad inquiſitionem exemplo Domini. (Gen. 18) Deſcendam, & videbo, utrum clamorem, cui venit ad me, opere compleverunt. De ſecundo: Videte fratres quo modo caute am-

A buletis. Auguſt. Ambulare operibus & virtutibus, perficere eſt. Indicabo (Eph. 5) tibi o homo, quid ſit bonum, & quid Dominus requirat a te. (Mich. 6) Utique facere judicium, & diligere miſericordiam, & ſolicitum ambulare cum Deo tuo. Facere judicium ſcilicet de teipſo; diligere miſericordiam in proximo: & ſolicitum ambulare cum Deo tuo. Nonne judicium facit, qui furem, vel latronem ſuſpendit? Sic peccator ſeipſum tamquam furem, & animæ ſuæ iugulatorem ſuſpendere debet in cruce pœnitentiæ. Elegit ſuſpendium anima mea: (Job 7) Videte ergo, quo modo caute ambuletis proficiendo in bono. Videte quo modo

B caute, ſcilicet cavendo a malo. Qui (1 Cor. 10) ſe exiſtimat ſtare, videat, ne cadat. Utique in foveam inferni: Si cæcus cæco ducatum, &c. Propter hoc ſancta quatuor animalia plena ſunt oculis, & ante, & retro: quoniam ſancti plenam debent habere circumſpectionem: ante ad proficiendum in bono, retro ad præcavendum in malo. Gregorius: Sanctorum actio ab omni parte circumſpecta eſt, bona deſiderabiliter providens, mala ſolerter cavens. De tertio: Vidi in omnibus (Eccli. 2) vanitatem, & attritionem animi, & nihil permanere ſub Sole. Vere in omnibus, in honoribus, in divitiis, in voluptatibus vanitas eſt: ſi-

C cut vanitas eſt ſomnium, vana eſt umbra. Umbram enim equi pro equo tenere vanitas eſt, ſic tranſitoria reſpectu æternorum: ideo ſi omnia quaſi fumum, vel umbram quaſi fœnum, & fœni florem nominemus, ſicut ſomnium dixerimus, minus profecto, quam ſe habet ipſa veritas, dicimus. Hanc umbralitatem, & vanitatem cognoſcent in inferno, qui nolunt ſalubriter recognoſcere in hoc mundo. Quid nobis profuit ſu- (Sap. 5) perbia & divitiarum jactantia, quid contulit nobis? tranſierunt omnia velut umbra. O ſi bene iſta videres, quam miſeram temporalium avaritiam judicares. Bernardus: Si ſapis, ſi habes cor, ſi tecum eſt lumen oculorum; tu deſines jam ea ſequi, quæ con-

Digitized by Google

conſequi miſerum eſt. Vidiſti nunc A vanitatem tranſitoriorum, vide nunc vanitatem amatoris eorum. Pſalmi-
Pſalm. 36. ſta: Vidi impium ſuperexaltatum &c. Unde non eſt inventus locus ejus, ſcilicet, non in mundo, neque in cœlo: habent tamen impii locum in
Luc. 16 inferno. Ne ipſi veniant in locum hunc tormentorum: De quarto; Circumſpice Hieruſalem ad orientem, & vide jucunditatem a Deo tibi venientem.
Greg. hom. 37 in Ev. Jucunditatem utique æternam. Gregorius: Quis intellectus capere ſufficit illius ſupernæ civitatis quanta ſint gaudia, &c. O ſi viſum in illam jucunditatem intenderes, quam parum pœnitentiarum, & adverſitatum dura timeres. Unde neque Stephanus la- B pides timuit, quando, ſicut dicit[illegible] Intendens in cœlum, vidit gl[illegible]
Act. 7 Dei, &c. Vides ergo quid rec[illegible]dum ſit bonis, &c. Vide quoque q[illegible] recipiendum ſit malis: Quid tu vi-
Hier. 1 des? Ollam ſuccenſam ego video. Hæc olla infernum ſignificare poteſt, in quo diabolus tamquam cocus horribilis carnes ſuas, id eſt carnales, vel luxurioſos coquit: quæ ſuccen-
Deut. 32. ſa eſt igne æterno. Ignis ſuccenſus eſt in furore meo.

SERMO II.

Luc. 10 *Diliges Dominum Deum tuum*. Sicut diligit filius patrem, ami- C cus amicum, ſponſus ſponſam, vivens vitam: ſic Dominus diligendus eſt. Ipſe enim eſt nobis pater creatione: amicus redemptione: ſponſus amore; vita glorificatione. De
1 Ioan. 5. primo; Omnis qui diligit eum, qui genuit, diligit eum, qui natus eſt ex
Gen. 1 eo: hoc eſt: Qui diligit Deum, diligit proximum ex Deo natum. Deus enim genuit nos creando ad ſimilitudinem & imaginem ſuam: quia ſæpe ſolet ſimilis filius eſſe patri, & ideo ſicut patrem, immo millies pluſquam carnalem patrem diligere debemus. Bernardus: Si naturaliter amat filius patrem, a quo habet partem corporis ſui, quanto plus amare debet Deum, qui corpus ejus, & animam ex nihilo fecit? Si oculo, vel pede, vel manu careres, multum eum diligeres, qui iſta tibi daret. Quantum ergo diligendus eſt pater cœleſtis, qui tibi omnia membra, & vitam, & animam donavit nobiliſſimam? Bernardus: Homo cogita qualem te fecit: nempe ſecundum corpus, egregiam formam: ſed ſecundum animam imaginem Creatoris inſignem, rationis participem, beatitudinis capacem. Sed heu tu ſuperbe, tu avare, tu luxurioſe, tu peccator, ſicut dicitur: Deum, qui te genuit, Deut. 32
dereliquiſti. De ſecundo; Diliges a- Levit. 19
micum, id eſt, Chriſtum. Omni tempore diligit, qui amicus eſt. Prov. 17
Hujus amici fidem conſiderare poſſumus in quadam parabola duorum amicorum, quorum unus pro furto amici ſui, ſe fecit ſuſpendi, & amicus pro quo ſuſpendebatur, ſtabat ſub patibulo, & iterum furabatur. Amici iſti ſunt Chriſtus & homo. Homo autem fuit furatus Deo patri animam ſuam, qui cum ad mortem fuiſſet condemnatus fideliſſimus amicus ejus Jeſus pro ipſo in crucis patibulo ſe fecit ſuſpendi. Gregorius: Qui pro nobis mortem carnis indebitam reddidit, nos a debita morte animæ liberavit.
O quanta dilectio: Majorem hac di- Ioan. 15.
lectionem, &c. Et ecce vere hujus amici mors, quotidie in altari tam quam in cruce, repræſentatur. Et quia alte pro te pendebat in cruce, alte levatur a ſacerdote quaſi patibulum de ſuis brachiis faciente; ubi tu ſtas perverſe voluptatibus, invidiæ, luxuriæ, avaritiæ, adhuc animam tua furans. Talis ergo amicus eſt amandus. Bernardus: Super omnia reddidit te. Require in ſermone: Spiritus oris mei, &c. in Paraſceve. De
tertio: Adjuro vos filiæ Hieruſalem Cant. 5.
ſi inveneritis dilectum meum, ut nuncietis ei: quia amore langueo. Filiæ Jeruſalem ſunt intelligentiæ angelicæ, vel animæ beatæ, vel animæ in mundo devotæ, quarum
mater ſuperna eſt Jeruſalem; Illa Gal. 4.
autem, quæ ſurſum eſt Jeruſalem, libera eſt, quæ eſt mater noſtra.

His

His filiabus ſupplicare debet ſponſa, A
fidelis anima, ut dilecto ſuo Chri-
ſto amoris ſui deſideria annuntientur
& pro ipſa interpellent. O felix,
quare ſic langues propter dilectum:
certe propter vocis ejus dulcedinem:
Cant. 2 Vox enim tua dulcis. Item propter
aſpectus pulchritudinem; Dilectus
meus candidus, &c. Item propter am-
plexus ſuavitatem: Leva ejus, &c.
Nota quod vox ad prædicationem,
aſpectus ad contemplationem, ample-
xus ad delectationem pertinet. Felix
anima, quæ nunc amore languet ſpon-
ſo abſente. Auguſtinus: Deſideremus,
& amemus, & flagitemus ſi ſponſæ B
ſumus. Sponſus abſens eſt, ſuſtinea-
mus, veniet quando deſideramus. De
Deut. 30 quarto: Diligas Dominum Deum, &
obediens voci ejus, & illi adhæreas.
Joan. 17 Ipſe enim eſt vita tua. Vita utique
ſpiritualis & æternalis. Hæc eſt vi-
ta æterna, &c. Hæc enim eſt ratio
quare Chriſtus potuerit pro nobis ſa-
tisfacere: quia enim debitores mor-
tis fuimus, cum vita noſtra Chriſtus
moriebatur, tunc debitum ſolvimus.
Si diligis vitam temporalem, plus
debes diligere Chriſtum vitam æter-
nalem. Stultus eſt, qui dat vitam
ſuam pro obolo, merito ſtultior eſt,
qui dat vitam æternam pro aliquo
tranſitorio. Vere ergo diligendus eſt C
Deus. Anſelmus: Ecce Domine, quia
me feciſti, debeo meipſum amori tuo
totum, imo totum plus quam meip-
ſum, quoniam tu major me es, pro
quo dediſti teipſum.

SERMO III.

Luc. 10 Appropians *alligavit vulnera ejus in-
fundens oleum, & vinum*. Sama-
ritanus hic fecit illud, de quo con-
querebatur. Propheta Iſaias, factum
Iſa. 1 non eſſe, dicens: Vulnus, & livor
& plaga tumens, non eſt circumliga-
ta, nec curata medicamine, neque
fota oleo, ſcilicet miſericordiæ. Vul-
nus concupiſcentiæ, livor invidiæ,
plaga ſuperbiæ non eſt circumligata
præceptis juſtitiæ, neque curata me-
dicamine pœnitentiæ, neque fota o-
leo miſericordiæ. Ceſſet jam quere-
la, quia. Ecce Samaritanus noſter
Chriſtus vulnera non tantum con-
cupiſcentiæ, ſed omnium generali-
ter peccatorum ſanat ligatura obſer-
vantiæ mandatorum, oleo miſericor-
diæ egenorum, vino pœnitentiæ pec-
catorum. Circa primum nota quod
Dominus ligaturis, ſc. decem præce-
ptis hominem ligat, ſicut vulneratum,
ne de vulneribus moriatur: ſicut vas
ne liquor gratiæ effundatur. De primo
dicitur hic: *Alligavit vulnera ejus,
&c.* Pſalmus: Qui alligat contritio- Pſal. 146
nes eorum. Quinque alligaverit vul-
nus mortalis culpæ, mortem æternam
evadet. Inſuper & alligaturam habebit
immortalitatis contra vulnus miſe-
riæ: Lux ſolis erit ſeptempliciter, ſi- Iſa. 30
cut lux ſeptem dierum in die, qua
alligaverit Dominus vulnus populi ſui.
De ſecundo Pſ. Ad alligandos reges
&c. Quo modo vinculis præceptorum Pſal. 149
alligentur fideles, require in ſermo-
ne. *Joannes autem*, in tertio membro.
Et nota, quod juſti dicuntur reges
& nobiles. Vere nobiles, quorum
Deus Pater eſt, qui ligantur compe-
dibus mandatorum. Compedes enim
ſunt vincula, quæ impediunt homi-
nem, & maxime pedem, ne eat quo
vult, vel faciat quod vult. Sic manda-
ta, ne ſecundum deſideria carnis vel
mundi moveatur. Et vere ignobiles
ſunt, quorum pater diabolus eſt: Qui 1 Reg. 2
autem contemnunt me erunt ignobi-
les. Et tales non a Deo, ſed a diabolo
alligantur: Hanc autem filiam Abra- Luc. 13
hæ, quam alligavit ſatanas. De tertio:
Vincula illius, alligatura ſalutis. Ve- Eccl. 6
re ſalutis: quia ſalutaris gratiæ obſer-
vantia divinorum præceptorum con-
ſervatur in cordis vaſe. Alioqui ſicut
dicitur: Cor fatui quaſi vas confra- Eccl. 21
ctum, &c. Vas ergo ligatum eſt ad
fontem gratiæ applicandum. Auguſti-
nus; Vas ad fontem attuli imple me
quoniam ad te levavi animam meam.
Quicumque non alligatus fuerit in gra-
tia, alligabitur in pœna; Alligate Matth. 13
ea in faſciculos, &c. Circa ſecundum
nota quod per oleum miſericordiæ &
pietatis ſubvenitur; quia ægram ſa-
nat

Digitized by Google

nat animam, multiplicat gratiam, conſecrat ad gloriam. De primo dicitur hic: quia vulnerato oleum in-
Levit. 14 funditur, hoc eſt, peccatori miſericordia, & pietas inſpiratur, ut ſanetur, ut bene mundetur. Leproſus pro emundatione ſua offerre debet olei ſextarium, id eſt, miſericordiam ſex operum, de quibus: Eſu-
Matth. 25 rivi, &c. De ſecundo legitur quod
4 Reg. 4 mulier, quæ congregavit in domo ſua vaſa non pauca, parum olei, quod habuit, in omnia vaſa vacua dimiſit, & ſic crevit oleum, per quod ſic mulier a creditore liberatur. Vaſa vacua ſunt pauperes, quos in domum
Iſai. 58 debes congregare: Egenos vagoſque induc in domum tuam. Ambroſius; Si peregrinum ſub tectum tuum inducas, ſuſpiciaſque egentem, ille tibi acquiret ſanctorum amicitiam, & æterna tabernacula. Parum autem olei per omnia vaſa diſtribuitur, juxta illud:
Tob. 4. Si exiguum tibi fuerit, &c. Inde ergo cum oleum miſericordiæ creſcit per meritum & gratiam, anima creditori Deo ſatisfacit. De tertio dicitur:
1 Reg. 16 Tulit Samuel cornu olei, & unxit David in regem. Si ergo coronam regni vis habere in cœlo, oleo miſericordiæ ungi debes in mundo: Et Da-
1 Mac. 2 vid in ſua miſericordia conſecutus eſt ſedem regni in ſæcula. Circa tertium nota quod vinum pœnitentiæ & compunctionis ſanat, lavat, inebriat. Habetur autem per hoc vinum animæ ſanitas, vitæ puritas, gratiæ ebrietas. De primo dicitur hic quod vulnerato vinum infudit: hoc autem fit quando peccatori compunctionis gratia confertur. De hoc vino Pſalmus:
Pſal. 59 Potaſti nos vino compunctionis. De
Gen. 49 ſecundo: Lavabit in vino ſtolam ſuam, id eſt, veſtem converſationis. Qui enim vitam ſuam, tamquam veſtem
Matth. 22 non laverit, dicetur ei illud: Quo modo huc intraſti non habens veſtem nuptialem? De tertio: Bibens
Gen. 9 vinum inebriatus eſt, & jacuit in tabernaculis. Ebrietas enim ſpritus in compunctione facit denudari turpitudinem in confeſſione. Et ſicut ebrius mortis periculo, ita compunctus periculo pœnitentiæ voluntarie ſe exponit. Vinum ergo lacrymarum, quod, Gen. 40 ut innuitur, de tribus propaginibus contritionis, confeſſionis, ſatisfactionis, in calicem exprimi debet, charitas eſt. Hoc vino angeli delectantur. Bernardus: Gaudent angeli in converſione, & pœnitentia peccatorum, ſalutem hominis ſitientes: lacrymæ pœnitentium vinum eorum.

SERMO IV.

Homo quidam deſcendebat ab Jeruſalem in Jericho, & incidit in latrones, qui etiam deſpoliaverunt eum. Luc. 10 Quia faciliter rudes & ſenſibiles homines ducuntur in cognitionem alicujus rei ſpiritualis, cum circumvelatur exemplorum veritate. Ideo Dominus noſter volens iſtum Judæum, & etiam populum Judaicum rudem & inſenſibilem per inviſibilia ad viſibilia manducere. Deſcribit in verbo propoſito juxta vocabulorum proprietates primum parentem, ſub metaphora hominis ab Jeruſalem in Jerico deſcendentis in latrones incidentis, cum dicit: *Homo quidam deſcendebat ab Jeruſalem, &c.* In quo quidem verbo ſi diligenter attendantur Jeruſalem, & Jericho interpretationes & conditiones, & etiam expoliatio facta per latrones valde eleganter deſcribitur primus parens, quantum ad tres conditiones, videlicet: quantum ad primum ſtatum ſuæ creationis, qui fuit ſtatus originalis innocentiæ. Medium prævaricationis lapſus deteſtabilis culpæ. Ultimum prævaricationis damnum, ſive defectus pœnalis miſeriæ. Hæc tria ſe habent per ordinem. Nam Deus primo creavit hominem rectum quantum ad ſtatum innocentiæ, deinde voluntas cadens a rectitudine juſtitiæ acquiſivit pœnalitatis defectus & miſeriæ. primo ergo in verbo propoſito diſcribitur primus parens, quantum ad ſtatum originalis innocentiæ, cum dicit: *Ab Jeruſalem*. Per Jeruſalem interpretatur viſio pacis, intelligitur ſtatus innocentiæ, in quo erat ſumma

ma concordia, & harmonia inter carnem & ſpiritum primi parentis, licet merito ſui peccati adverſentur ad invicem. Secundo quantum ad lapſum deteſtabilis culpæ cum ſubdit. *Deſcendebat in Jericho*. Per Jericho, quæ interpretatur luna ſive defectus ſignatur lapſus peccati. Nam peccare idem eſt quod deficere. Tertio quantum ad damnum pœnalis miſeriæ cum ſubinfertur: *In latrones*, id eſt, dæmones, qui deſpoliaverunt eum indumento innocentiæ, & iſta diviſio habetur ex Gloſſa, quæ dicit ſic: Homo ille Adam intelligitur, qui ab altitudine cœleſtis Jeruſalem prævaricationis lapſu ad miſerias & defectus hujus vitæ mutabilis & erroneæ deſcendit.

Primo in verbo propoſito per Jeruſalem intelligitur ſtatus originalis innocentiæ, & bene ſi attendantur ejus conditiones, & interpretationes. Nam Jeruſalem locus erat. Primo dignitatis & honorificentiæ: quia regalis præſidentiæ. Secundo delicioſitatis & affluentiæ: quia emanativus, lacte & melle. Tertio ſecuritatis perfectæ, quia cuſtoditus ab angelis in die ac nocte. Et hæc tria erant perfectiori modo in ſtatu innocentiæ. Nam Adam in ſtatu illo habebat dignitatem originalis innocentiæ. Secundo delicioſitatem oblectabilis gratiæ. Tertio ſecuritatem protectionis divinæ. Et per hæc tria perfecte ordinabatur ad illam beatam Trinitatem. Nam ratione primi ordinabatur ad ſpecioſitatem filii, ratione ſecundi ad benignitatem Spiritus ſancti, ratione tertii ad poteſtatem Patris æterni. Primo per Jeruſalem intelligitur ſtatus innocentiæ. Et de hoc
Ezech. 8 poteſt exponi quod dicitur: Elevavit me ſpiritus inter cœlum & terram, & adduxit me in Jeruſalem in viſione Dei. Ad litteram: Dominus elevavit hominem primum, quaſi inter cœlum & terram, quando eum poſuit in pa-
Mag. ſent. lib. 2 d. 27 radiſo. Nam ſecundum Magiſtrum: Homo extra paradiſum creatus eſt, & poſtmodum in paradiſo poſitus, ut melius cognoſceret Dei beneficium, A dum videret ſe aliunde adductum. Unde ſecundum ſanctos paradiſus terreſtris eſt locus valde eminens, & altus, quaſi medium tenens inter hanc vallem miſeriæ, & patrias cœleſtes juxta æquinoctialem, ubi eſt magna temperies temporis in oriente vergens in meridiem, & ratione ſuæ altitudinis non aſcendunt illuc vapores in aere elevati, quibus luna dominatur, ſed eſt ibi puritas aeris ad contemperantiam caloris, & ideo locus idoneus ſtatu perpetuitatis: Et ſicut locutus eſt medius, quia inter cœlum & terram, ita cognitio illius ſtatus innocentiæ, quaſi medium tenebat inter ſtatum gloriæ, & ſtatum miſeriæ.
B Nam in ſtatu gloriæ videtur Deus in majeſtate in ſui ſubſtantia, ita quod nulla eſt ibi obſcuritas. In ſtatu vero miſeriæ mediante ſpeculo obſcuro in ænigmate. Ænigma enim ſecundum beatum Auguſtinum eſt ſimili- *Aug. lib. 14 de Trin.*
tudo obſcura: ſed in ſtatu innocentiæ videbatur mediante ſpeculo claro, ſine aliqua obſcuritate, eo quod nulla erat in anima peccati nebula, ſed omnimoda puritas, & nulla rebellio carnis, & virium inferiorum ad ſpiritum, ſed omnimoda ſubjectio, & propter tantam harmoniam & concordiam pacis inter carnem & animam, ſubditur in prædicta auctoritate, & duxit me in Jeruſa-
C lem, quæ interpretatur viſio pacis, ſed propter omnimodam puritatem, ratione cujus modo oculo rationis videbat Deum, ſine obſcuritate ſubinfert, quaſi anthonomaſtice quod fuerat ductus in viſionem Dei: Hujus amiſſæ innocentiæ recuperationem credens fidelis Tobias dicebat. *Tob. 13*
Beatus ero, ſi fuerint reliquiæ ſeminis mei ad videndum claritatem Jeruſalem, id eſt, originalis innocentiæ, quæ fuit in Chriſto. Secundo per Jeruſalem intelligitur ſtatus innocentiæ: quia in eo habebat primus homo delicioſitatem oblectabilis gratiæ.
Et de hoc poteſt intelligi illud: O- *Iſa. 33*
culi tui videbunt civitatem Jeruſalem opulentam. Vere Adam in ſtatu innocentiæ erat velut civitas Jeruſalem opu-

opulenta, pulchra & decora, propter abundantiam gratiarum, & terribilis ut caſtrorum acies ordinata, propter refulgentiam virtutum. Hanc Jeruſalem, quæ ædificatur ut civitas, cujus participatio ejus in idipſum, videns diabolus ſtatim invidit, unde Bernardus: Cum videret patrem noſtrum omnium hominum æmulus charitate circumdatum, & omni virtute veſtitum, & accepiſſe terrenum hominem gratiam, quam ipſe amiſerat per ſuperbiam: invidit inſatiabilis homicida, & cum didicit quod fecit hominem innocentem, rectum, virtuoſum, ſine ſolicitudine, ſine triſtitia omni virtute decoratum, omnibus donis ornatum, nec eſt intelligendum, quod ſtatim quando Deus hominem condidit virtute veſtierit, & ornaverit: ſed quia tunc diſpoſuerit, & non longo tempore poſt ornaverit, quemadmodum major mundus ille ſenſibilis prius tempore fuit creatus, & poſt ornatus. Unde ſicut eſſe gratuitm, eſt alterius generis quam eſſe naturale, ſic in diverſis temporibus fuit animæ creatio, & gratiæ ſuperinfuſio. Numquam enim Deus, quantum eſt de lege communi alicui adulto infundit gratiam, niſi ſit præparatio ex parte hominis, & propter hoc non fuit concreata gratia homini, ſed dilata quouſque homo quodam modo paratum ad uſum rationis ſe diſponeret ad ſuſcipiendam gratiam. Tertio per Jeruſalem intelligitur ſtatus innocentiæ: quia in eo habebat primus homo ſecuritatem protectionis Dei. Et de hoc poteſt intelligi illud Pſalm. Non commovebitur qui habitat in Jeruſalem. Montes in circuitu ejus, & Dominus in circuitu populi ſui. Vere Adam exiſtens in ſtatu innocentiæ numquam commotionem ſive diſſolutionem ſui corporis paſſus fuiſſet, niſi ab intrinſeco: quia licet compoſitus ex contrariis, & contrarietas ſit cauſa pugnæ, & pugna in compoſito ſit cauſa diſſolutionis, & non aliter ſe habent contraria in compoſitione corporis, ſecundum ſtatum naturæ lapſæ, & ſecundum ſtatum naturæ inſtitutæ. Secundum enim ſtatum naturæ lapſæ non ſolum agunt in aliquod extrinſecum, ſed etiam ad invicem mutuo agunt, & patiuntur, tam in ipſa conſtitutione, quam poſt conſtitutum eſſe. In ſtatu vero innocentiæ taliter omnia iſta fuerunt comproportionata in prima compoſitione, vel ad tantam concordiam educta, ut mutuo illo ſtatu manente non pugnarent. Et ideo illud corpus commoverit, ſive diſſolvi ſub intrinſeco neceſſe non erat. Unde etſi erat mortale & corruptibile, & habuit cauſam corruptionis in ſe: tamen voluntati ſubjacebat ex ordine divinæ juſtitiæ, & ideo niſi voluntas eorum dominaretur, corpus numquam corrumperetur, quamvis nunc verum ſit quod dicit Philoſophus, quod omne corruptibile de neceſſitate corrumpitur, corruptibile non ſubiacet voluntati, ſicut corruptibile corpus Adæ, ſed ſolum virtute naturali. Non enim ſimiliter poterat commoveri, ſive lædi ab extrinſeco, eo quod montes, id eſt, Angeli, & Dominus in circuitu ejus ad cuſtodiam. Non enim ordo divinæ juſtitiæ talem deordinationem & punitionem in illo ſtatu debebat admittere: quia nulla culpa præceſſerat, quamvis modo permittat innocentem occidi ab impio, eo quod omnis homo merito peccati originalis eſt mortis debitor. Et propter hoc merito poterat ſibi dici a Deo illud: Veni mecum, ut requieſcas ſecurus in Jeruſalem.

Secundo in verbo propoſito deſcribitur ſtatus culpæ ſub nomine Jericho: quod interpretatur defectus, eo quod peccare nihil aliud eſt quam deficere. Unde primus homo cum peccavit, bene deſcendit in Jericho: quia ratione ſui peccati incurrit triplicem defectum. Primo defectum obſcuritatis & ignorantiæ ad cognoſcendum verum. Secundo defectum tepiditatis & ignaviæ ad operandum bonum. Tertio defectum timiditatis & inconſtantiæ ad fugiendum & ſuperandum malum.

Et

Marginalia: Cant. 6 — Pſal. 121 — Adam an fuerit in gratia ſtatim creatus. — Pſalm. 124 — Ibidem. — 2 Reg. 19 — B — C

Et hæc tria mala ſunt contra tria bona, quæ erant in ſtatu innocentiæ. Et ſicut per illa bona ordinabatur & aſſimilabatur ſacratiſſimæ Trinitati: ſic per iſta tria mala deordinatur & efficitur diſſimilis. Nam cæcitas, ſive obſcuritas deordinat, ſive diſſimilat eum a claritate ſapientiæ filii. Tepiditas a benignitate clementiæ Spiritus ſancti. Timiditas ab immobilitate & ſtabilitate potentiæ patris æterni. Primo dicitur homo deſcendiſſe in Jericho cum peccavit: quia incurrit defectus cæcitatis & ignorantiæ ad cognoſcendum verum. Unde: Cum appropinquaſſet Jericho cæcus ſedebat ſecus viam, mendicans. Gloſſa: Cæcus ſignat humanum genus, quod a fraterna claritate excluſum, damnationis ſuæ patuitur tenebras, ſed a Domino appropinquante Jericho ſanatur, dum infirmitatem & defectum noſtræ carnis & mortalitatis ſuſcepit: cæcus ad cognoſcendum divina redit: ſed juxta viam, dum incipit credere in Chriſtum, qui dicit: Ego ſum via, veritas & vita: mendicat dum rogat: & clamat, dum lumen meretur accipere. Secundo dicitur homo deſcendiſſe in Jericho, cum peccavit: quia incurrit defectum tepiditatis & ignaviæ ad operandum bonum. Unde in figura dicitur: At ille ſcil. Eliſæus habitabat in Jericho: dixerunt ergo viri civitatis ad Eliſæum: Habitatio civitatis optima eſt: ſicut tu ipſe Dominus proſpicis, ſed aquæ peſſimæ ſunt, & terra ſterilis: ſic iſti habitatores Jericho licet carerent aqua dulci ad bibendum: & terra bona ad panem producendum, quæ maxime ſunt neceſſaria habitationi hominum: tamen æſtimabant habitationem tam defectuoſam, optimam: ſic peccatores exiſtentes in Jericho, id eſt, in defectu peccati, licet habeant penuriam aquæ ſapientiæ ſalutaris, & in tantam ſterilitatem terræ corporalis, ut non valeat ratione tepiditatis & ignaviæ educere de ea panem vitæ & intellectus: quibus nutritur anima, tamen reputant tam defectuoſum ſtatum culpæ optimum. Tertio dicitur homo deſcendiſſe in Jericho, cum peccavit; quia incurrit defectum timiditatis & inconſtantiæ ad fugiendum malum. Unde in figura dicitur: Cœperuntque civitatem Jericho, & interfecerunt omnia, quæ erat in ea, & ſequitur: deprecatus eſt Joſue dicens: Maledicetur vir coram Domino, qui ſuſcitaverit & ædificaverit Jericho, quia omnia contingebant illis in figura: ideo ſicut iſti exiſtentes in Jericho non valuerunt reſiſtere præ nimia tepiditate & timiditate, nec fugere, ut non interficerentur: ſic peccatores finaliter exiſtentes in ſtatu peccati, ratione cuius tantam timiditatem & inconſtantiam incurrunt, ut non valeant fugere malum culpæ, & ideo juſto Dei judicio puniuntur malo infernalis pœnæ.

Triplex hominis defectus ex peccato originali.

Luc. 18

Joan. 14

4 Reg. 2

Joſ. 6

1 Cor. 10.

A B C

Tertio in verbo propoſito deſcribitur primus parens quantum ad damnum pœnalis miſeriæ cum ſubinfert: *Incidit in latrones*, id eſt, dæmones; quia intulerunt ei tria damna. Nam primo deſpoliaverunt eum gratuitis virtutibus. Secundo vulneraverunt eum in potentiis naturalibus. Tertio debilitaverunt eum in potentiarum viribus. Cum ſemivivum reliquerunt. Sed contra iſta tria damna tria bona adhibuit verus Samaritanus & cuſtos Dominus noſter Jeſus Chriſtus. Nam primo contra ſpoliationem tribuit ornamentum gratiæ in incarnatione, ad decorandam animam nudam & deformem. Secundo contra vulnerationem adhibuit medicamentum miſericordiæ in paſſione, ad ſanandam animam ſauciatam & languentem. Tertio contra debilitationem contulit vehiculum, ſive adjutorium potentiæ in reſurrectione ad roborandam animam caducam & debilem. Et hæc omnia eliciuntur ex ipſo textu, qui ſecum portat expoſitionem. Nam perſona indigens ex miſeria eſt genus humanum, quod in Adam per peccatum *deſcendit ab Jeruſalem in Jericho*, id eſt, paradiſo in mundum, & incidit in latrones, id

eſt,

eſt, poteſtatem dæmonum: *qui ſpoliaverunt* eum virtutibus gratuitis; *vulneraverunt* in potentiis, ſemivivum relinquendo: ſed perſona tranſiens eum duriſſima fuit legalis juſtitia, quæ nec miſericordiam, nec medicinam præſtabat. Unde gloſſa Bedæ; Sacerdos Dei legem nuntiat. Deſcendit quidem lex in mundum per Moyſen, & nullam ſanitatem contulit homini. Deſcendit Levita, qui typum oſtendit prophetarum: ſed hoc nullum ſanat: quia lex peccata arguit, ſed pertranſit, cum indulgentiam non largitur. Perſona vero ſubveniens ex miſericordia eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus: quia Samaritanus cuſtos interpretatur. Hic ſubvenit humano generi, cum tria remedia contulit contra tria prædicta damna. Primo animam nudam & deformem veſtivit ornamento gratiæ incarnationis contra deſpoliationem. Et hoc eſt quod dicitur; Samaritanus quidam iter faciens venit ſecus viam, & miſericordia motus eſt. Gloſſa: Samaritanus, qui cuſtos interpretatur, Dominus eſt, qui propter nos homo factus, vitæ præſentis iter arripuit, & venit ſecus viam in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo, ex cujus adventu homino in gratiam Dei reſtituitur.

Philip. 2

Secundo animam ſauciatam & languentem ſanavit medicamento miſericordiæ, in paſſione contra vulnerationem. Unde ſubditur, & appropinquans alligavit vulnera ejus:

Luc. 10

alligamenta adhibuit ſecundum magiſtrum:

Magiſt. in in Prolo. 4. in ſent.

Quia contra originalis & actualis peccati vulnera ſacramentorum remedia inſtituit, quæ efficaciam habent a paſſione Chriſti. Unde ſequitur: *Infundens oleum*, id eſt, chariſma ſancti Spiritus, & vinum, id eſt, calicem ſuæ paſſionis; ſecundum quod dicit Gloſſa, & *ponens illum in jumentum* corporis ſui cum peccata noſtra portavit in corpore ſuo ſuper lignum, cujus livore ſanati ſumus: *duxit illum in ſtabulum* Eccleſiæ.

Iſa. 53

Tertio animam caducam & debilem roboravit in reſurrectione aperiendo ſenſum ſacræ A ſcripturæ contra debilitatem. Unde ſubinfert: *altera die protulit duos denarios*. Gloſſa; altera die, id eſt poſt ſuam reſurrectionem, quando amplior æternæ lucis ſplendor, quam ante paſſionem effluſit in mundo, potulit duos denarios, id eſt, duo teſtamenta Apoſtolis: quia ipſis aperuit ſenſum, ut intelligerent ſcripturas ad regendum & adjuvandum populum.

Luc. 10

Unde per doctrinam duorum teſtamentorum, quæ intelligitur in prolatione duorum denariorum, quos dedit ſtabulario, id eſt, prælato, cujus eſt doctrinam miniſtrare, & explanando ſupererogare; adjuvantur viatores in æternam patriam redeuntes, &c. B

DOMINICA XIII

POST PENTECOSTEM

SERMO I.

CUM *ingrederetur Jeſus quoddam caſtellum, occurrerunt ei decem viri leproſi*. Caſtellum eſt mundus. Decem leproſi ſunt peccatores decem mandatorum tranſgreſſionibus vitioſi.

Luc. 17

Conſiderandum autem unde lepra vitiorum contrahatur, & unde ſanetur. C Contrahitur autem lepra animæ corde, ore, opere, conſuetudine. Corde: Si fuerit plaga lepræ in ædibus, ibit cujus eſt domus, nuncians ſacerdoti.

Levit. 14

Domus leproſa eſt cor in affectu, delectatione & conſenſu, & voluntate mala. Heu miſeria, non poteſt homo ſuſtinere domum leproſorum in civitate ſua, & ſuſtinet cor leproſum in anima ſua. Item ore. Unde Maria: quia Moyſi fratri ſuo detraxerat, percuſſa eſt lepra, ſicut ſignificatur.

Num. 12

Sic etiam doctrinis hæreticis, perjuriis, detractionibus, mendaciis & malis conſiliis, & hujuſmodi lepra contrahitur animarum. Unde de fœtido malorum colloquiorum anhelitu alios corrumpunt.

Levit. 13

Unde præcipitur leproſis quod debent habere os veſte

Epheſ. 4

veſte contectum, id eſt, conſuetudine clauſum. Omnis ſermo malus ex ore veſtro non procedat. Item opere, & ſpiritualiter opere cupiditatis. 4 Reg. 5 Unde de Giezi accipienti pecuniam & veſtes a Naaman ſanato dicitur: Lepra Naaman adhærebit tibi. Timeant hoc, qui vendunt ſpiritualia. Item opere præſumptionis, vel uſurpationis officii ſacerdotalis. Unde dicit de Ozia rege quod percuſſus eſt lepra: quia præſumpſit adolere in cenſum. 2 Par. 26 Timeant hoc qui invadunt jura ſacerdotalia & Eccleſiaſtica. Item de opere crudelitatis, unde de Joab, qui occidit Abner, dicitur: 2 Reg. 3 Ne deficiat de domo Joab fluxum ſeminis ſuſtinens, & leproſus, & tenens fuſum. Timeant hoc qui crudelia exercent. Item conſuetudine. Unde præcipitur veſtem leproſam igne comburi. Levit. 13 Sicut veſtis munda eſt conſuetudo bona: ita veſtis leproſa eſt conſuetudo vitioſa, quæ debet igne comburi. Matth. 22 Unde: Væ ei qui munda Iſa. 9 veſte caret, & ſordidam habet. Quo modo huc intraſti non habens veſtem nuptialem? Talis veſtis comburetur igne gehennæ. Veſtimentum mixtum ſanguine, id eſt, combuſtione. Circa ſecundum: Nota quod leproſa anima ſanatur per baptiſmalem regenerationem, per pœnitentialem compunctionem, per veram confeſſionem, per integram ſatisfactionem. 4 Reg. 5 De primo & ſecundo ſignatum eſt. In mundatione Naaman leproſi ſepties in Jordane loti. Per Jordanem enim non ſolum baptiſmus, ſed etiam compunctionis, & lacrymarum torrens ſignificari poteſt. Thren. 2 Deduc quaſi torrentem lacrymas, & cetera. Unde bene Jordanis interpretatur rivus judicii. Rivus enim lacrymoſæ compunctionis oritur ex timore judicii. Iſidorus: Compunctio eſt humilitas mentis cum lacrymis exoriens de recordatione peccati, & timore judicii. Septies autem lavatur, non ſeptiformis gratiæ, qui fluctibus mundatur, ſed qui pro ſingulis ſeptem vitiis imbribus lacrymarum irrigarunt, qui ſcilicet flet pro invidia:

A flet pro ira, & cetera. Pſalmus; Lavabo per ſingulas noctes, id eſt, Pſal. 6 per ſingula peccata lectum meum, id eſt conſcientiam meam. De tertio dicitur hic: Qui cum irent ad ſacerdotem, ſanati ſunt. O quanta putas animam leproſam invenire peccata, quæ oſtendere debet omnia ſacerdoti per confeſſionem, ex quo mundatur, quæ contrita ad ſacerdotem vadit. De hoc Iſidorus ait: confeſſio ſanat, &c. Require ſupra in ſermone tertio. Confitemini: Qui Levit. 14 vult carere lepra vitiorum, debet ſacerdotem quærere. Hic ritus leproſi qui mundandus eſt, ducetur ad ſacerdotem. De quarto ſignificatum eſt. B Ubi Moyſes manum e ſinu ſuo protulit leproſam: Exod. 4 ſecundo protulit mundam. Avarus manum in ſinu habet ad conſervandam pecuniam congregatam, manus autem quæ profertur ad accipiendam per rapinam, per uſuram, per furtum, per quamcumque injuſtam acquiſitionem, eſt leproſa. Si vero profertur ſecundo modo, ſcilicet ad reſtitutionem, ad largiendum in uſus pios, tunc efficitur munda. Levit. 11 Date eleemoſynam, & omnia munda ſunt vobis: Ibidem 14 Unde bene præcipitur, ut leproſus mundandus offerat ſextarium olei, id eſt ſex opera miſericordiæ, de quibus: Matth. 25 Eſurivi, & cet. Oleum enim miſericordiam ſignificat, C ſatisfactio autem non ſolum eſt in eleemoſynis, ſed etiam in orationibus. Ideo etiam oratio ad mundandam leproſam animam valet. Unde & iſti decem levaverunt vocem, &c. Cooperatur quoque non ſolum propria, ſed etiam aliena oratio. Unde ut legitur: Per orationem Moyſis Num. 12 Maria mundata eſt.

SERMO II.

Levaverunt vocem dicentes: Jeſu Luc. 17 præceptor miſerere noſtri. Verbum iſtud eſt de decem leproſis, qui ſignificant peccatores & tranſgreſſores decem mandatorum Dei, qui levare debent vocem orationis ut ſanentur. Unde quia anima gerit typum le-

proſi cum peccatrix eſt; ideo Evangeliſta excitat torporem ejus negligentiæ detinentis. *Levaverunt*, &c. Invocat vigorem divinæ potentiæ præſidentis. *Jeſu præceptor*. Obſecrat dulcorem ſummæ clementiæ remittentis: *Miſerere*. Inſinuat languorem miſeriæ affligentis: *Noſtri*. Conſiderandum eſt autem, quod quatuor ſunt, quæ nos fideliter levare debemus, videlicet oculos ad lucem contemplationis: linguam ad vocem orationis: manus ad virtutem operationis: mentem ſeu caput ad ſpem æternæ retributionis. De primo Pſalmus: Ad te levavi oculos meos, qui habitas in cœlis. Non lupinos, non vulturinos, ſed columbinos. Oculi tui columbarum. Hos enim levare debemus ad Dominum. Levantes autem oculos, neminem viderunt niſi ſolum Jeſum. Qui enim Jeſum vult videre, non debet pulchras mulieres, vel viros, non mundi concupiſcibilia videre vel aſpicere. Unde Apoſtolus: Cum tribus diebus haberet oculos clauſos exterius, habebat apertos interius. Auguſtinus: Eo tempore quo cetera non videbat, Deum videbat. Si non levas oculos ex amore, leves ſaltem ex timore. Sicut ſponſa quando eſt cum adultero ſæpe levat oculos pro cavendo periculo, ne ſuperveniens ſponſus utramque feriat, vel comburat. Leva oculos tuos in directum, & ubi nunc proſtrata ſis. Adulter enim iſte eſt diabolus. Sponſus vero Dominus, qui peccatorem non continentem paratus eſt percutere. De ſecundo dicitur hic, de leproſis quod ſteterunt a longe, & levaverunt vocem. Si leproſi non audebant appropinquare ad Jeſum, ſcilicet a longe clamabant, quo modo leproſi hodie in animabus audent appropinquare, & non ſolum appropinquare, immo etiam tangere corpus Chriſti: cum lepra animæ multo abominabilior ſit lepra corporis? Levanda eſt ergo vox in oratione: Levavit omnis populus, qui erat cum eo, vocem & planxerunt, donec deficerent in eis lacrymæ:

Pſalm. 122 · *Cant.* 1 · *Matt.* 17 · *Act.* 9 · *Jer.* 3 · 1 *Reg.* 30

A hoc enim fecerunt viri, qui erant cum David, quando Achis fecit eum reverti, quia non placebat Satrapis & quia invenerunt Siceleeh civitatem ſuam captam & deſtructam ab inimicis, & fleverunt, & voluerunt David lapidare: quia uxores & filios duxerant inimici captivos. Sicelech interpretatur defæcatio vocis. Civitas vero Sicelech animam tuam, vel corpus tuum ſignificare poteſt, quæ vocem orationis defæcatam & puram ab affectibus vitiorum edere debet contra illud; Populus hic labiis me honorat; cor autem eorum longe eſt a me. Hæc autem ſuccenditur igne. Uxor autem eſt converſatio tua; bona vita, uxor bona: mala vita, uxor mala: filii tui opera tua. Juſſit eum Dominus venumdari, & uxorem ejus, & filios. Hi etenim venundantur, quando diabolo relinquuntur: venundantur, quando pro culpa æterna tormenta redduntur. Pro his ergo, dum per diabolica tormenta accenduntur, levanda eſt vox orationis cum lacrymis contritionis. Levanda eſt autem vox cordis pluſquam oris. Unde Gregorius; Preces valentiores apud ſanctiſſimas aures Dei faciunt non noſtra verba, ſed deſideria. De tertio Pſalmus: In nomine tuo levabo manus meas. Sed ad quid? Et certe ad ſubveniendum proximis; ad implendum mandatum charitatis. Pſalmus; Levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi. Levandæ autem ſunt manus in nomine Domini, non in nomine diaboli, ſicut perſecutores, raptores, luxurioſi & avari, & alii perverſi ſæpe illicite levant manus. Noli miſer levare manus ad mala, ut in conſpectu angelorum levare poſſis manus ad cœlum. Unde Bernardus. Credimus angelos ſanctos aſtare orantibus: offerre Deo preces hominum, ſi ſine ira & deceptione levare manus proſpexerint. Levare ergo vocem parum prodeſt, niſi manus ad bonum operandum leventur. Unde: Cumque levaret Moyſes manus, vincebat Iſrael.

Mat. 15 · *Matt.* 18 · *Pſ.* 62 · *Pſalm.* 118 · *Exod.* 17

B C

Digitized by Google

Iſrael. Si autem paululum remiſiſſet, A ſuperabat Amalech: in quo ſignificatur, quod victoria contra hoſtes animæ obtinetur, ſi cum voce orationis manus bonæ operationis leventur. De quarto: Levate capita veſtra, quoniam appropinquat redemptio veſtra. Caput mentis levatur pro ſpe æternæ retributionis. Quicumque enim ſunt bonæ vitæ & conſcientiæ, bene poſſunt levare caput ad Deum maxime propter tria: de quibus Bernardus ſic ait: Tria conſidero, in quibus tota ſpes noſtra conſiſtit: Charitatem adorationis, veritatem promiſſionis, & poteſtatem redditionis. Sed quidam ita turpes ſunt in capite: Omne caput languidum, & omne cor mœrens, quod præ confuſione conſcientiæ non poſſunt capita levare per ſanctam fiduciam: levant tamen per ſuperbiam: Si aſcenderit in cœlum ſuperbia ejus, & caput ejus nubes tetigerit, quaſi ſterquilinium in fine perdetur: Ut autem boni caput levent per ſpem, inclinant primo per humilitatem, ſicut Chriſtus qui pro nobis inclinato capite tradidit ſpiritum.

Luc. 21 — *Iſai. 1* — *Job 20* — *Joan. 19*

SERMO III.

Luc. 17

NOnne decem mundati ſunt, &c. Sicut decem leproſi ſignificant decem mandatorum tranſgreſſores: C ita decem mundati ſignificant eos, qui per Chriſtum ad obſervantiam decem mandatorum ſunt converſi. Conſiderandum ergo, quod decem mandatorum obſervatores a lepra culpæ mundantur, a pœna gehennæ liberantur, pecunia gratiæ ditantur, vita gloriæ non privantur. De primo dicitur hic: *Nonne decem mundati ſunt*, a lepra vitiorum, qui ſcilicet vere converſi fuerunt ad obſervantiam decem mandatorum. Multum abhorret homo lepram corporis. O quanto magis abhorrenda eſt lepra animæ: propter illam enim ab hominibus temporaliter, propter iſtam autem ab angelis & ſanctis omnibus æternaliter eiicietur: Eiicient de caſtris omnem leproſum, &c. Bernardus Quis putas quantus luctus erit, quis mœror, quæ triſtitia, quando ſeparabuntur mali a conſortio bonorum ad damnationem? quando traditi in poteſtatem dæmonum ibunt cum ipſis in ignem æternum, ibi numquam miſeri lucem, numquam requiem adepturi. Sed per millia millium annorum igne cruciandi, nec unquam inde liberandi. Sed Chriſtus, ut leproſas animas mundaret, ipſe tamquam leproſus paſſus eſt ſe contemni: Nos reputavimus eum quaſi leproſum. Mundatur autem anima leproſa, vel in aqua baptiſmi, ſicut B ſignificatur in Naaman: Vel in via pœnitentiæ. Unde de decem leproſis hic dicitur: qui dum irent, mundati ſunt. Quo modo eundum ſit in via pœnitentiæ dicitur. Pſalmus: Euntes ibant & flebant, & cetera. De ſecundo: Non delebo propter decem. Nota iſta quo modo Dominus propter quinquaginta, vel quadraginta, vel viginti, vel propter decem peperciſſet Sodomis quos igne & ſulphure delevit, in quo damnatio æterna ſignificatur. Pſalmus: Ignis ſulphur, & ſpiritus procellarum, &c. Hanc non ſolum obſervatores decem mandatorum evadunt, ſed etiam eorum meritis damnatio reproborum differtur, ſicut patet ex promiſſis: Conſiderate, & quærite in plateis Jeruſalem, an invenietis virum facientem judicium, & quærentem fidem, & propitius ero eis. Sed ad quid differtur? Aug. Omnis malus, aut ideo vivit, ut corrigatur, aut ut per eum bonus exerceatur. Sed nota quod infra decem non deſcendit, quia ſine decem mandatis nullus juſtus eſſe poteſt, nullus damnationem evadit. Licet autem per juſtos damnatio impiorum poſſit differri, non tamen per juſtos poteſt auferri, ſi non corrigantur: Si fuerit Noe & Daniel, & Job in medio ejus filium, & filiam non liberabunt: ſed ipſi in juſtitia ſua liberabuntur. De tertio: Vocatis decem ſervis ſuis dedit

Num. 5 — *Iſai. 53* — *4 Reg. 5* — *Pſal. 125* — *Gen. 18* — *Pſal. 10* — *Hier. 5* — *Ezech. 14* — *Luc. 19*

Digitized by Google

dit eis decem mnas &c. Homo nobilis eſt Chriſtus, qui decem ſervis ſuis, id eſt, decem mandatorum obſervatoribus pecuniam, id eſt, bona ſua tradidit. Committit ergo ad augenda lucra meritorum; In viis juſtitiæ ambulo, ut ditem diligentes me, & theſauros eorum repleam. Sed valde timendum eſt, quod ſervus damnatur, qui pecuniam, ſive materialem, ſive ſpiritualem ſcientiæ, vel cujuslibet gratiæ non legitur turpiter, ſicut filius prodigus expendiſſe; ſed tantum lucra bona, & operum augmentum neglexiſſe. Propter hoc ait Auguſtin. Nulla nos a ſpirituali opere cura terrena impediat, ne ſi in terra talentum abſcondatur, Dominus ad iracundiam provocetur. Unde & Dominus bene dicitur maledixiſſe ficum, quia non habuit fructum. Quod ergo erit de facientibus peſſimos fructus? De quarto: Decem viri dixerunt ad Iſmaelem: noli occidere nos, quia habemus theſaurum in agro, frumenti, vini, & olei, & hordei, & mellis, & non interfecit eos. Theſaurus iſte virtutes ſignificat, quæ in agro cordis eſſe debent Simile eſt regnum cœlorum theſauro, &c. Frumentum, quod eſt granum omnium nobiliſſimum, ſignificat charitatem, quæ nobilior eſt ceteris virtutibus. Hordeum autem vitæ auſteritatem; Oleum miſericordiæ pietatem. Mel devotionis dulcedinem ſignificat. Iſmael vir auditus interpretatur, & ſignificat diabolum qui libenter audit perjuria, traditiones, mundana, & omne malum; Omnes inimici mei audierunt malum meum: lætati ſunt, quoniam tu feciſti &c. Vel etiam ſignificat Chriſtum, cujus auditum nihil fugere poteſt; Auris zeli audit omnia. Interlinearis; Auris Dei zelantis per timorem, quem habet ad animam. Diabolus ergo, vel Chriſtus vita æterna illos non privant, qui ſpirituales theſauros in agro cordis habent.

Prov. 8 — Luc. 15 — Mat. 21 — Jer. 41 — Mat. 13 — Thren. 1 — Sap. 1

A

SERMO VI.

Steterunt a longe, & levaverunt vocem dicentes: Jeſu præceptor miſerere noſtri. Luc. 17 Quia ſolent reges & judices petitiones indiſcrete formatas refellere, nec affectum mancipare; hinc eſt quod iſti leproſi gerentes typum pœnitentium, ne reprehenſibiles invenirentur coram majeſtate magni regis Jeſu Chriſti; oſtenduntur in verbo propoſito diſcrete & prudenter ſuas petitiones porrexiſſe. Nam primo in verbo propoſito oſtenduntur religioſiſſimi, quantum ad geſtum circumſpectionis; quia perfuſum timore humilitatis. Secundo B oſtenduntur devotiſſimi, quantum ad præconium laudationis; quia invocabant principium humanæ ſalvationis. Tertio oſtenduntur prudentiſſimi, quantum ad intentum petitionis; quia verſabantur contra defectum propriæ infectionis. Primo namque habuerunt religioſum geſtum circumſpectionis: quia perfuſum timore humiliationis per diſtantiam poſitionis. Non enim acceſſerunt tamquam ſuperbi præſumptuoſe, ſed tamquam humiles reverenter; *Steterunt a longe*. Secundo habuerunt devotum præconium laudationis quia invocabant principium C humanæ ſalvationis cum vehementia clamoris. Unde *elevaverunt vocem*, cum deſiderio proferentes, dicentes; *Jeſu*, quod interpretatur ſalus. Tertio habuerunt diſcretum intentum petitionis: quia verſabantur contra defectum propriæ infectionis, ſine verecundia propalationis. Et ob hoc ſubjunxerunt: *miſerere noſtri*, ſcilicet quia ſumus infecti morbo lepræ. Non enim verecundati ſunt ſuum defectum propalare.

Dicit ergo; *Steterunt a longe;* ubi commendantur, quantum ad religioſum geſtum circumſpectionis, qui primo ſtat humiliter ad deplorandum commiſſa peccata. Secundo ſtat viriliter ad ſuperandum diabolica tentamenta. Tertio ſtat perſeveranter

ter

Digitized by Google

ter ad obtinenda æterna præmia. A Primo illa anima pœnitens habet religioſum geſtum circumſpectionis, quæ ſtat humiliter ad deplorandum ſua peccata. Unde: Publicanus a longe ſtans nolebat nec oculos ad cœlum levare: ſed percutiebat pectus ſuum dicens: *Deus propitius eſto mihi peccatori*. Unde Gloſſa: A longe ſtat ſicut humilis non audet appropinquare, ut Deus ad ipſum appropinquet, non aſpicit, ut aſpiciatur: premit conſcientiam, ſed ſpem elevat: percutit pectus de ſeipſo: pœnitentias exigit, ut Deus parcat: confitetur ut Deus ignoſcat: B ignorat Deus quod ille agnoſcit: Intellexerat enim ille publicanus illud quod dicitur: Fili accedens ad ſervitutem Dei ſta in juſtitia & in timore. Hoc modo ſtabat Maria Magdalena, ſecundum quod dicitur: Stans retro ſecus pedes ejus lacrymis cœpit rigare pedes, & capillis capitis ſui tergebat, & oſculabatur pedes ejus, & unguento ungebat. Moraliter autem iſta ſex, quæ dicuntur de iſta peccatrice, debent eſſe in quolibet peccante, ſcilicet pudor erubeſcentiæ: quod notatur, cum dicit: Stans retro. Timor reverentiæ ibi, ſecus pedes. Dolor pœnitentiæ, ibi: & lacrymis C cœpit rigare: Amor pudicitiæ ibi: capillis capitis ſui tergebat. Ardor benevolentiæ ibi: & oſculabatur. Et dulcor devotionis internæ ibi: & unguento ungebat. Secundo illa anima habet religioſum geſtum, quæ ſtat viriliter ad ſuperanda diabolica tentamenta. Unde: Induite vos armaturam Dei, ut poſſitis ſtare adverſus inſidias diaboli. Et ſequitur: State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate, & induite loricam juſtitiæ. Iſta armatura, qua debemus indui ad hoc, ut poſſimus ſuperare diabolica tentamenta, eſt memoria paſſionis Chriſti, quæ ſi ad memoriam affectuoſe reducatur, omnes dæmones cum tremore effugantur, ſecundum quod experientia me docuit pluries. Nam ſemel

Luc. 18

Ibidem.

Eccli. 2

Luc. 7

Epheſ. 6

Memoria paſſionis Chriſti armatura ad omnia diabolica tentamenta ſuperanda.

cum diabolus fortiter me ſtringens in gutture vellet ſtrangulare, jam non valens præ nimia ſtrictione gutturis clamare, ut fratrum adjutorium imprecarer, incipiebam cum ingenti dolore ſpiritum exalare, ſtatimque habita Dominicæ paſſionis memoria, incœpi ex compaſſione Dominicæ paſſionis ſingultum geminare: & magna ſuſpiria loco vocis ſubmittens cordis medullis emittere: quo finito virtute Dominicæ paſſionis, ego ſervus crucis, qui præſens ſermonum opuſculum ad laudem nominis Chriſti, & ſanctæ crucis honorem compegi: tam crudeli nece profiteor me eſſe liberatum, ſcio quod poſtea ex revelatione didici, quod exigentibus meis peccatis, quanquam de peccato mortali mihi conſcius non eſſem, hoc mihi evenire, divina juſtitia permittebat: ſed quia nullus poteſt iſtam armaturam induere, niſi carnis luxuriam, per carnis continentiam coarctet: ideo ſequitur in prædicta auctoritate præcincti lumbos in charitate per refrænationem carnalium deſideriorum. Et quia minus eſt mala non agere, niſi quiſque ſtudeat bonis operibus inſudare. Ideo adjungit: Induite loricam juſtitiæ per impletionem divinorum præceptorum. Unde talis, qui eſt præcinctus lumbis ſuis per caſtitatem, indutus lorica juſtitiæ per bonam operationem, & armatus memoria Dominicæ paſſionis per continuam meditationem: redditur diabolo, & ejus ſatellitibus terribilis, ut caſtrorum acies ordinata. Tertio illa anima habet religioſum geſtum, quæ ſtat perſeveranter ad obtinendum æterna præmia. Unde: Abierunt iterum diſcipuli ad ſemetipſos: Maria autem ſtabat ad monumentum foris plorans: Ecce quod diſcipulis recedentibus, Maria Chriſti amoris igne ſuccenſa ad monumentum perſeverabat: quia deſideria dilatione non deficiebant, ſed potius Maria ſui cordis deſideriis acquieſcebat; & ideo ratione ſuæ perſeverantiæ meruit primo

Nota quod S. Bon. recenſet ſibi accidiſſe.

Cant. 6

Joan. 20

Digitized by Google

primo videre gloriam Chriſti reſurgentis, ut poſteris per hoc daretur intelligi, quod nullus poteſt eſſe particeps gloriæ, niſi perſeveret ad monumentum pœnitentiæ, uſque ad ultimum finem vitæ ſuæ.

Secundo in verbo propoſito commendantur leproſi, quantum ad devotum præconium laudationis, invocando principium humanæ ſalvationis, quod eſt Chriſtus Jeſus. Unde *levaverunt vocem ſuam, dicentes: Jeſu præceptor*. Et bene ille, qui ſalus interpretatur, dignus eſt laudis præconio. Nam per ipſum tria nobis donantur, in quibus perfecta ſalus humani generis conſiſtit. Et primum eſt remiſſio omnium peccatorum, quantum ad dona veniæ. Secundum eſt infuſio chariſmatum divinorum, quantum ad dona gratiæ. Tertium eſt conſummatio mentalium deſideriorum, quantum ad dona gloriæ. Primo Jeſus dignus eſt laudatoriæ invocationis præconio: quia per ipſum tribuitur pœnitentibus remiſſio omnium peccatorum. Unde: Pœnitentiam agite, baptizetur unuſquiſque in nomine Jeſu in remiſſionem peccatorum. (*Act. 2*) De hoc ſimiliter dicit Apoſtolus Paulus: Fidelis ſermo & omni acceptione dignus; quia Jeſus Chriſtus venit in hunc mundum peccatores ſalvos facere. (*1 Tim. 1.*) Unde talis ſermo eſt dignus omni laude & acceptione, cum Filius Dei mira ſua benignitate dignatus eſt venire in hunc mundum per carnis aſſumptionem, ut ovem perditam morte propria de ore dæmonum liberaret, & ejus vulnera pigmento proprii corporis & ſanguinis liniret vel ſanaret. Secundo Jeſus dignus eſt laude & præconio: quia per ipſum tribuitur proficientibus infuſio chariſmatum divinorum. Unde; De plenitudine ejus omnes nos accepimus gratiam pro gratia: (*Joan. 1*) quia lux per Moyſem data eſt, gratia autem, & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt: quia divinitas fuit in Chriſto homine, ex quo conceptus eſt, implevit illum nullis præcedentibus meritis omni plenitudine gratiæ ſecundum gloſſam. Ideo de ejus plenitudine redundantiam, ab ipſo capite nos ejus membra accepimus. Nam omnis dulcedo gratiæ eſt per Jeſum. Et propter hoc Eccleſia omnes orationes terminat; Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Et pro gratia, quæ gratis, & ſine merito datur gratia meriti cum in illa proficimus. Unde Gloſſa: gratia ſimpliciter, quæ non eſt ex meritis in incœptione boni datur; ſed poſtea cum per illam operamur, & in bonum creſcimus, tuncque datur gratia pro gratia priori: quia lex, id eſt, ſalutis prænuntiatio & perfiguratio, ſive promiſſio: per Moyſem ſervum data eſt gratia & veritas, id eſt, ſalutis adimpletio, per Jeſum Chriſtum facta eſt. Tertio Jeſus eſt dignus præconio laudationis, quia per ipſum tribuitur perſeverantibus conſummatio mentalium deſideriorum. Unde: Salvatorem (*Philip. 3.*) expectamus Dominum Jeſum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ configuratum corpori claritatis ſuæ, & hoc erit per manifeſtationem gloriæ Chriſti, in cujus aſſimilatione & beatificatione omnia deſideria noſtra complebuntur. In nullo enim alio poſſunt quietari, & quieſcere humilia deſideria niſi in Chriſto Jeſu. Nam ſi ab ipſo declinaverunt: non plena immo vacua erunt. O Deus quanta aviditate appetendus eſt Jeſus, unica ſalus humana, totum bonum Chriſtianorum, plenum gaudium bonorum, in quo corporaliter habitat plenitudo deificæ voluptatis: in quo anima abſorpta proficit, omnia ejus deſideria conſummantur.

Tertio in verbo propoſito commendantur illi leproſi; quantum ad diſcretum meritum petitionis: quia verſabatur contra ſubjectum propriæ infectionis, cum ſubinfert: *Miſerere noſtri*. Habebant enim triplicem defectum, ratione cuius interior & exterior homo gravabatur. Nam primo habebant calamitatem corporalis mi-

miſeriæ. Secundo habebant cæcitatem intellectualis ignorantiæ. Tertio habebant iniquitatem affectualis malitiæ. Ab iſto enim triplici defectu diſcrete petebant liberari, cum dicebant: *Miſerere noſtri*. Primo inquam: *Miſerere noſtri*: relevando defectum corporalis miſeriæ per collationem exterioris ſanctitatis. Secundo: *Miſerere noſtri*: relevando defectum intellectualis ignorantiæ per illuſtrationem, infallibilis veritatis. Tertio: *Miſerere noſtri*: relevando defectum affectualis miſeriæ per donationem interioris ſanitatis. Primo: *Miſerere noſtri*: relevando defectum corporalis miſeriæ, collatione exterioris ſanitatis. Hunc effectum in ſe petebat Job relevari ab amicis, cum dolore eis calamitatem inflictam exponendo, ſecundum quod dicitur: *Job 19* Miſeremini mei, miſeremini mei ſaltem vos amici mei: quia manus Domini tetigit me. Dicit enim bis: Miſeremini, miſeremini ut oſtendat quod miſericordia debet eſſe in affectu interius, & in effectu exterius. Sed ubi deficiunt omnes amici mei humani, non deficit verus amicus Chriſtus, ſecundum quod patet in parabola ulcerati: *Luc. 10* Samaritanus autem iter faciens miſericordia motus, & appropians alligavit vulnera ejus, qui cuſtos interpretatur, qui tamquam verus medicus conſervat & cuſtodit animas & corpora in perfecta ſanitate: iter faciens viſitando poſt condeſcenſionem majeſtatis miſericordia motus eſt: miſerando per affectum pietatis, & vulnera ejus ſanando, per virtutem divinitatis. Ipſe enim eſt medicus totius experientiæ, qui ſanat omnem languorem, ſine unguento, ſine ferro, ſine quocumque terreno medicamento: ſed tantum ſolo verbo, & ſuæ voluntatis nutu & beneplacito. Secundo: *Miſerere noſtri*, relevando defectum intellectualis ignorantiæ illuſtratione infallibilis veritatis. Unde: *Luc. 18* Cæcus multo magis clamabat: miſerere mei: ſtans autem Jeſus juſſit eum adduci ad ſe. Sicut enim iſte cæcus non dimitte- A bat propter turbæ tumultum & increpationes, quin multo magis clamaret, ut lumen corporale mereretur accipere: ſic qui vult a Jeſu illuminari ſpiritualiter, cum tumultus carnalium vitiorum diſſipet cogitationes hominum, & perturbet voces orationis, ne inſtet, atque ita illuminari non poſſit, jam ſentiens gravari phantaſmate priorum vitiorum, & vocem ſuæ orationis impediri, ardentius clamet: quia dum vehementius inſiſtit orationi, ducitur ad Jeſum ſtantem, & recipit lumen, eo quod Deus in corde firmo figitur, & ſic lux amiſſa recuperatur, ſecundum quod dicit Gloſſa. B Ad hoc ſimiliter pertinet quod dicitur: Miſerere noſtri Deus: & reſpice nos, *Eccl. 36* & oſtende nobis lucem miſerationum tuarum, ut ipſa nos dirigat, ne in via morum præcipitio ruamur: adducat per cognitionem & amorem ad montem ſanctum tuum Jeſum Chriſtum. Tertio: *Miſerere noſtri*, relevando defectum affectualis malitiæ decoratione interioris ſanctitatis. Unde: De- *Iſa. 55* relinquat impius viam ſuam, & vir iniquus cogitationes ſuas, & revertatur ad Dominum, & miſerebitur ejus, & ad Deum noſtrum, quoniam multus eſt ad ignoſcendum: quia nullus poteſt ſperare veniam C peccatorum, niſi prius dimittat retrahens peccatum, ut poſſit toto corde redire ad Dominum. Ideo primo hortatur ad deſertionem impedimenti retrahentis, cum dicit: Derelinquat impius viam ſuam, id eſt, peccatum operationis, & vir iniquus cogitationes ſuas, id eſt, peccatum cordis. Unde homo non tantum debet relinquere peccatum in opere: ſed in corde evitare immundas cogitationes, & inordinatas affectiones, ne eis ſentiat, eo quod perverſæ cogitationes ſeparant a Deo. Poſt deſertionem impedimenti retrahentis, inducit ad reprehenſionem complementi expedientis, cum ſubdit: & revertatur ad Dominum cum timore, & ad Deum noſtrum cum amore.

Digitized by Google

re. Poſtremo exprimit dulcedinem bonitatis omnem iniquitatem relaxantis, cum ſubinfert, & miſerebitur eius per condonationem omnium delictorum: quoniam multus eſt ad ignoſcendum, eo quod tanta eſt offenſa, quæ relaxatur, quantus eſt ipſe qui offenditur. Rogemus.

DOMINICA XIV.

POST PENTECOSTEM.

SERMO I.

Matth. 6 NEMO *poteſt duobus Dominis ſervire*. Quatuor ſunt neceſſaria ad ſalutem, quæ tamen nemo poteſt habere niſi eo modo, quo ſcriptum *Joan. 1* eſt: Nemo poteſt Deum cognoſcere credendo, niſi per revelationem. Nemo poteſt ad Deum venire pœnitendo, niſi per attractionem. Nemo poteſt Deo ſervire bene vivendo, niſi per temporalium repudiationem. Nemo poteſt ad Deum aſcendere evolando, niſi per unionem, ut videbitur. De primo: Ne- *Matt. 11* mo novit filium, niſi pater, neque patrem quis novit, niſi filius, & cui voluerit revelare: ſicut nemo vidit ſolem, niſi per lumen, & ipſum lumen nemo vidit, niſi per ipſum lumen, ſicut nemo noſcit patrem, niſi per filium, qui eſt lumen revelans: Lumen ad revelationem gen- *Luc. 2* tium. Hoc lumen ille Simeon non ſolum vidit, ſed etiam in manibus accepit. Radius enim luminis huius per ventum tentationis cito in nobis extinguitur, niſi manibus bono- *Job 36* rum operum circumfoveatur: In manibus abſcondit lucem, & præcipit ei, ut rurſus adveniat. Sicut autem ſol per lumen ſuum omnibus æqualiter adeſt, non tamen æqualiter revelat clauſis & apertis, lippis & claris oculis: ſic ſe habet revelatio luminis æterni ad viſum fidei. Auguſtinus: Deus omnibus æ- A qualiter adeſt, ille autem plus habet loci, qui plus attulerit non argenti, ſed fidei. De ſecundo: Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater meus traxerit eum. Nemo pot- *Joan. 6* eſt venire, & cetera. Sæpe nemo permittitur a dæmoniacis & perverſis hominibus alios a bono retrahentibus. Occurrerunt ei duo habentes *Matt. 8* dæmonia, id eſt, crudeles nimis, ita ut nemo poſſit tranſire per illam viam, ſcilicet pœnitentiæ, in qua venit filius prodigus, filius famelicus ad patrem gratiarum abundantem. Auguſtinus: Pauper veni ad divitem, miſer ad miſericordem, ne redeam vacuus & contemptus, & nunc antequam comedam ſuſpiro, da vel ſuſpiria, ut comedam. Ut autem homo veniat ad eum, o- B portet ipſum trahi per funem gratiæ. De hoc require ſupra in ſermone. Nemo poteſt venire ad me, & etiam feria IV. poſt Pentecoſtem ſermo 1. in membro 4. Sed certe ſi non traheris a Deo in cœlum; traheris a diabolo in infernum: Cau- *Apoc. 12* da eius trahebat tertiam partem ſtellarum cœli. De tertio dicitur hic: *Nemo poteſt duobus Dominis ſervire*. O quam diſſimiles ſunt illi duo domini, Deus, & diabolus. Primus enim eſt ſuaviſſimus. Pſalmus: Sua- *Pſal. 144* vis Dominus univerſis. Secundus autem crudeliſſimus: Tradam Ægyptum *Iſa. 19* in manus dominorum crudelium. Alter enim remunerat ſervos ſuos C cum corona, alter cum gehenna. Iſtis ergo dominis nemo poteſt ſimul ſervire, ſicut nemo poteſt flere, & ridere, vigilare & dormire, aſcendere & deſcendere. Deo ſervitur flendo per pœnitentiam, diabolo ridendo per laſciviam: Plorabitis & *Joan. 16* flebitis vos, mundus autem gaudebit. Si quis enim compungitur, hunc fletum quærit, hunc riſum fugit. Joannes Chryſoſt. Sola enim compunctio, quæ facit ipſam animam horreſcere purpuram, deſiderare ſilentium, amare lacrymas, fugere riſum. Item Deo ſervitur vigilando in cuſtodia contra diabolum; diabolo autem ſervitur

tur dormiendo in negligentia contra A Deum: Non dormiamus, ſicut & ceteri, ſed vigilemus & ſobrii ſimus. *1 Theſſ. 5* Item Deo ſervitur aſcendendo de virtute in virtutem, uſque in cœlum: diabolo autem deſcendendo de vitio in vitium, uſque ad infernum. Pſalmus: Aſcendunt montes, & deſcendunt campi. *Pſalm. 103* Et illi quidem aſcendunt uſque ad cœlos: iſti autem deſcendunt uſque ad abyſſos. Cum ergo nemo poſſit duobus dominis ſervire, repudiemus alterum, ſcilicet diabolum, ut ſoli Deo ſerviamus: Præparate corda veſtra, & ſervite illi ſoli. *1 Reg. 7* De quarto: Nemo aſcendit in cœlum, nisi qui deſcendit de cœlo, &c. *Joan. 3* O Domine quid erit de nobis miſeris? Ubi eſt ergo Petrus? ubi Joannes? beata ubi Maria? Sed nullus deſperet: ſi enim dicitur, nullus aſcendit palatium niſi rex: ex hoc non ſequitur quod manus, & pes regis non habeat aſcendere. Sic certe cum Chriſto aſcendunt, qui per fidem & amorem Chriſto tamquam membra capiti uniuntur. Gloſſa: Renati ſpiritualiter aſcendunt in cœlum, ſed non niſi membra cohærentia Chriſto. Item ſi dicitur, rex ſolus aſcendit, & ex hoc non ſequitur, quod veſtis qua indutus eſt non aſcendit. Eccleſia eſt veſtis Chriſti, quæ in monte cœleſti eſt cum eo transfiguguranda per gloriam. Veſtitus ejus albus & refulgens. *Luc. 9*

SERMO II.

Matth. 6 SCit enim pater veſter: quia omnibus his indigetis. Pater veſter Deus propter paternam procreationem, propter paternam dilectionem, propter paternam procurationem, propter paternam hereditatis collationem. De primo: Nonne ipſe eſt pater tuus, qui poſſedit, & fecit, & creavit te? *Deut. 32* fecit corpus, creavit animam, poſſidet totum. Bernardus: Naturaliter amat, &c. Require in ſermone: *Diliges*, &c. Auguſtinus: Amandus eſt generator, ſed præponendus eſt Creator. Non ſolum autem pater noſter eſt nos creando, ſed etiam recreando. Vis autem ſcire ſi pater tuus ſit Deus? *Ioan. 5* audi quod dicitur omne, quod natum eſt ex Deo, vincit mundum, id eſt, avaritiam, luxuriam, ſuperblam, invidiam, infidelitatem, &c. Unde bene dicitur: Si quis diligit mundum, non eſt charitas patris in eo: quia omne quod in mundo eſt, &c. *1 Ioan. 2* Qui ergo talia diligunt, non eſt pater eorum Deus, ſed diabolus: Vos ex patre diabolo eſtis, &c. *Joan. 8* & hujus patris hereditatem, id eſt, ignem æternum poſſidebunt. De ſecundo: Cum autem adhuc longe eſſet, vidit illum pater illius, & miſericordia motus accurrens cecidit ſuper collum *Luc. 15* B ejus, & oſculatus eſt eum. Filius iſte qui conſumpſit bona patris ſui luxuriando, & tamen in tanta dilectione receptus a patre, peccatorem ſignificat. Bona patris, quæ conſumpſit in luxuriis, ſunt vires ſenſus, ſanitas, tempus conditum, & hujuſmodi. Quanta hujus patris dilectio apparet, quando peccator jam nec vires, nec ſanitatem, nec tempus habet: quia vitam ſuam in peccatis conſumpſit: tamen ſi ad patrem per veram contritionem revertitur, pater miſericordia movetur. Pſalmus: Quomodo miſeretur pater filiorum, &c. *Pſal. 102* ſed in oſculo reconciliationis eum recipit. Patent iſta in latrone ſero con- *Luc. 23* C verſo. Unde etiam tamquam ad oſculum caput in cruce inclinavit. Inclinato capite tradidit ſpiritum. *Joan. 19* De tertio dicitur hic: *Scit enim pater veſter: quia his omnibus indigetis*. Ne autem in neceſſitatibus temporalibus de procuratione huius patris diffidamus, inſtruxit nos de victu, exemplo volucrum, de veſtitu, exemplo liliorum: In quibus credentium avaritia reprehenditur. Adhuc enim vivit qui Judæos quadraginta annis in deſerto, nec ſerentes, nec metentes pavit, & eiſdem quadraginta annis non ſunt attrita veſtimenta eorum: ſicut dicitur. *Deut. 29* Quid ergo timent Chriſtiani quando ita liberaliter procurantur Judæi? Non ſolum autem corporibus, ſed etiam animabus providet etiam pater

iſte

Digitized by Google

Luc. 11 iſte ad ſalutem. Si ergo vos cum ſitis mali, &c. *uſque*, petentibus ſe. Bernardus: Deum meum timeo vitæ meæ non ſolum gratuitum largitorem, largiſſimum adminiſtratorem, pium conſolatorem, ſolicitum gubernatorem, ſed inſuper etiam copioſiſſimum Redemptorem, æternum conſervatorem, ditatorem, glorificatorem. O Chriſtiane, quare es avarus? qui tibi dat ſeipſum, quo modo non daret tibi cibum? qui tibi dat Spiritum ſanctum, quo modo non dare poteſt victum? Qui ergo dat tibi fidem & virtutes, quo modo non daret tibi

Mat. 6 veſtes? dic ergo fideliter: Pater noſter, &c. Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie. Reprehenditur ergo Chriſtianorum ſolicitudo avaritiæ, non providentiæ. Qui enim Heliam per corvum cibavit, & Agnem celeriter veſtivit, poteſt & tibi pro-

3 Reg. 17 videre. De quarto: Nolite timere puſillus grex, quoniam complacuit patri veſtro dare vobis regnum. Puſil-

Luc. 12 li ſunt homines, quorum eſt hereditas regni cœleſtis: quod bene ſignificavit in filiis Iſaiæ: quorum nullus unctus in regem niſi ille, de quo di-

1 Reg. 16 ctum: Adhuc reliquus eſt parvulus, & paſcit oves. Non enim grandibus per elationem & inflationem, ſed humilibus per humilitatem regnum cœlorum dabitur. Unde bene de Saule dicit Dominus: Nonne cum par-

1 Reg. 15 vulus eſſes in oculis tuis, caput in tribubus Iſrael factus es? unxitque te Dominus in regem? Auguſtinus: Eſto parvulus, &c. Require in ſermone, *Nemo poteſt* venire, &c. Sermone 1. in ſecundo membro.

SERMO III.

Matt. 6 Quærite ergo primum regnum Dei.

Iſa. 21 Legitur: Si quæritis, quærite: convertimini & videte. Sicut ergo ægrotus medicinam, vel medicum, avarus theſaurum, dilecta ſponſum, heres regnum: ſic & vos quærite medicinam pœnitentiæ; theſaurum gratiæ, ſponſum Eccleſiæ, regnum glo-

Amos 5 riæ. De primo: Quærite me, & vivetis, non corpore tantum, ſicut vivunt boni, & mali, ſed etiam anima. Pſalmiſta: Quærite Dominum, Pſal. 68

& vivet anima veſtra, &c. Ac ſi diceretur ægrotis: Quærite medicum, Matth. 9

ſcilicet Chriſtum. Non eſt opus valentibus medicus, hujus medicina eſt pœnitentia, hanc imprudentes propter amaritudinem heu abhorrent volentes potius eſſe leproſi, quam ſumere amara. Contra quos dicitur: Al- Eccl. 38

tiſſimus de terra creavit medicinam, & vir prudens non abhorrebit eam. Quærit tamen quandoque medicum ſpiritualiter leproſus, cum jam per infamiam incipit inter homines quaſi in facie eſſe ignominoſus. Pſalmus: Implebit facies eorum, & cet. Pſalm. 82

Dominus quoque hominem vulnerat, & percutit affligendo, ut medicum quærat pœnitendo. Pſalmus: Cum occideret eos, quærebant eum, Pſalm. 77

&c. Sicut autem ſtultus eſſet, qui aſino ſuo, & non ſibi ægrotanti quæreret medicum, ſic ſtultus eſt, qui medicum corporis quærit, medicum autem animæ negligit, ſicut Aſa, ut dicitur: Nec in infirmitate quæſi- 2 Par. 16

vit Dominum, ſed magis in medicorum arte confiſus eſt. De ſecundo; Si Prov. 2

quæſieris eam quaſi pecuniam, & ſicut theſauros effoderis illam; tunc intelliges timorem Domini, & ſcientiam Dei invenies: quia Dominus dat ſapientiam; & ex ore ejus prudentia, & ſcientia. Studioſe ergo in terra proprii cordis fode, quære, ſi de facili theſaurum virtutum vis invenire. Gregorius: De facili theſaurum in ſe invenit, qui molem cogitationis terrenæ a ſe repellit. Penſa quantis die noctuque curis & ſtudiis, & cogitationibus quærant theſaurum negotiatores per terram, & per mare in periculo corporum, & rerum quærunt denarium. Sicut igitur inſtantius quæritur, quod inſtantius diligitur. Auguſtinus; plus diligit modica charitas verbum Dei, quam cupiditas millia auri & argenti. O quam negotiator quærit merces pro vili pretio? Quid autem ſpecioſius gemmis virtutum? & quid vilius ſtercore

Digitized by Google

Mat. 13 core temporalium? Simile eſt regnum A cœlorum homini negotiatori, &c. id *Cant.* 8 eſt, virtutes. Inventa una pretioſa Margarita, id eſt, charitate, dedit omnia temporalia. Si dederit homo omnem ſubſtantiam domus ſuæ pro dilectione, quaſi nihil deſpiciet eam. *Cant.* 50 De tertio: Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum, quo declinavit dilectus tuus, & quæ ramus eum. Pulchra fuit in corporis virginitate, pulchrior in animæ puritate, pulcherrima in prolis fœcunditate. O quanta eſt ſponſi, id eſt, Chriſti pulchritudo, qui tam ex pulcherrima matre natus eſt ſecundum humanitatem: ex pulcherrimo patre ſecundum divinitatem? Sed ſponſus iſte pulcherrimus propter nos apparuit, quaſi *Sap.* 2 turpiſſimus: Morte turpiſſima condemnemus eum. Sic enim ejus turpitudo facta eſt per ſanguinem ſuum noſtra pulchritudo. Auguſtin. Abſens eſt, qui nos ſanguine ſuo redemit: ſponſus ille, quo nihil eſt pulchrius, qui quaſi fœdus apparuit inter manus perſequentium. Quære ergo o anima Chriſtiana abſentem non ſolum tamquam ſponſum pulcherrimum, ſed etiam jucundiſſimum. Pſalmiſta: *Pſal.* 69 Exultent, & lætentur omnes. Item tamquam ditiſſimum, per quem ſemper abundabis bonis gratiarum. Pſal- *Pſal.* 33 miſta: Inquirentes autem Dominum non deficient omni bono. Item tamquam optimum. Quærite bonum. Gloſſ. Chriſtum, qui dicit: *Ego ſum* *Amos* 5 *Joan.* 10 *paſtor bonus*. Item potentiſſimum: Si fortitudo quæritur, robuſtiſſimus eſt. *Job* 9 De quarto dicitur hic: *Primum quærite regnum Dei*. Si aliquis expulſus eſſet de regno patris ſui, o quantis bellis & conſiliis quæreret reverſionem in regnum! Et certe omnes in *Pſal.* 35 Adam expulſi ſumus. Pſalm. Expulſi ſunt, neque potuerunt ſtare. Magnis ergo conſiliis & bellis contra diabolum, carnem, & mundum, corona *2 Tim.* 2 regni quærenda eſt! Non coronabitur niſi qui legitime certaverit. Sed certe quærendo Deum, quæris hereditatem hujus regni, & omnia bona prædicta. Auguſt. Patrem quæramus propter hereditatem: tu es Deus meus. Primum ergo quærite, &c. Sed heu qui primum modo nolunt quærere regnum Dei, primi quærentur in regnum diaboli: Colligite primum zizania. *Matt.* 13

SERMO IV.

PRimum *quærite regnum Dei*, & *juſtitiam ejus*. Quia comparatione ſupernorum vileſcunt omnino omnia *Matth.* 6 *Greg. hom.* 37 *in Ev.* quę habentur in terris: ideo Dominus noſter tamquam verus & bonus magiſter docet diſcipulos ſuos rebus omnibus (regnum Dei ſummum bonum) præponere in quærendo, cum dicit in verbo propoſito: *Primum quærite regnum Dei*, &c. In quo quidem verbo, miro modo ordinate procedit. B Nam primo hortatur ad diligentiam debitæ inquiſitionis. Secundo exprimit magnificentiam ſupernæ habitationis. Tertio introducit ad efficaciam virtuoſæ operationis. Ratione primi: rationalis diſponitur ad cognitionem veri. Ratione ſecundi: concupiſcibilis allicitur ad dilectionem boni. Ratione tertii: iraſcibilis, roboratur & regitur ad aggreſſionem ardui.

Primo igitur in verbo propoſito dirigit intellectivam per ſtudium ordinatæ inquiſitionis, cum dicit: *Primum quærite*, ſcilicet diligenter per fidem: quia ſine luce fidei impoſſibile eſt aliquid dirigi ad debite in- C quirendum. Secundo allicit affectivam per præeminentiam regiæ coronationis, cum ſubdit: *regnum Dei*. cujus obtentu terreni homines tanti nominis excellentia extolluntur: ut reges regni cœlorum nominentur. Tertio ſtabilit effectivam per exercitium virtuoſæ operationis, cum ſubinfert: & *juſtitiam ejus*. Gloſ. Juſtitia regni eſt, omnia quæ docuit Chriſtus, ſervare.

Dicit ergo: *Quærite*. Ubi primo incitat diligentiam ordinatæ inquiſitionis. Ille debita diligentia inquirit, quando quærit toto conatu, ſcilicet interiori & exteriori, ſecundum

tri-

Digitized by Google

triplicem virtutem theologicam. Et primo cum ſoliditate cogitatus, in contemplationibus veris. Secundo cum aviditate appetitus, in delectationibus puris. Tertio cum ſtrenuitate effectus, in converſationibus ſanctis. Prima inquiſitio eſt potentiæ cognitivæ per fidem. Secunda potentiæ affectivæ, per charitatem. Tertia potentiæ operativæ, per ſpem. Primo *quærite* cum ſoliditate cogitatus in contemplationibus veris. Unde: In ſimplicitate cordis quærite illum, quoniam invenitur ab his qui non tentant illum, apparet autem eis, qui fidem habent in illum. Quærite illum, ſcilicet Deum in veſtigatione continuæ meditationis. In ſimplicitate cordis per puritatem ordinatæ affectionis elongando, & ſeparando cor ab omnibus terrenis. Nam quot res cor diligit, tot ſibi unit, & componit, eo quod amor ſive humanus, ſive divinus, eſt vis unitiva ſecundum beatum Dionyſium: quanto enim cor plura & diverſa diligit terrena, tanto compoſitius redditur; ſed cum ſe elongat & ſeparat ab iſtis terrenis, ut uni & ſimplici, cui totum cor ſine defectione debetur, adhæreat, & uniatur per amorem, ut ex tali unione ſimplici & pura acquirat corporis ſimplicitatem & puritatem. A talibus vero invenitur, ſi non tentatur illum per curioſitatem præſumptuoſæ & temerariæ inveſtigationis. Nam præſumptuoſus & temerarius perſcrutator majeſtatis, qui quaſi per tenebroſitatem pedeſtram ratiocinationum ſic innititur, ut velit figere aſpectum in ſplendoribus æternis præ phantaſtica tenebroſitate opprimitur a gloria: apparet autem eis qui fidei adminiculo, per exceſſus contemplationis altius ſupra ſeipſos elevantes, Deum perſpicaciter contemplantur. Unde Richardus: Contemplatio eſt libera mentis perſpicacia in ſapientiæ ſpeculo ſuſpenſa cum admiratione. Secundo *quærite* cum aviditate appetitus in delectationibus puris. Unde: Quæ ſurſum ſunt quærite, ubi Chriſtus eſt

Richardus lib. 1 de contempl.

Coloſſ. 3

A in dextera Dei ſedens. Quæ ſurſum ſunt ſapite, non quæ ſuper terram, potiora bona patris, quæ ſurſum ſunt ubi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens, id eſt, inquantum illis potioribus bonis, & dulcioribus perpetuo fruitur *Quærite* per deſideria, & hæc eadem bona & delectationes, quæ ſurſum ſunt in dextera Dei ſapite, per elevationem appetitus & guſtus cum adhærentia amoris ad ſuperna. Non quæ ſuper terram per depreſſionem affectus ad iſta fœda & immunda. Nam iſtæ fœdæ, & delectationes terrenæ potius amaricant, quam delectent. Nam ubi credit homo invenire delectamentum, experitur cruciamentum, eo quod omnis delectatio in præſenti aſperſa eſt amaritudine. Sed delectationes, quæ ſunt in dextera Dei, per fidem delectant, eo quod coniungunt & uniunt animam illi, ad cujus imaginem & ſimilitudinem facta eſt, ex cujus unione amans transformatur in amatum, dum illi per affectum coniungitur. Cum ergo ſecundum Hugonem tanta vis amoris eſt, ut talem te eſſe neceſſe ſit, quale eſt id quod amas, & dum per affectum coniungeris in ipſius ſimilitudine, ipſa quadam ſocietate conformaris. Si anima convertit ſe ſuper fœdum, per amorem transformatur in fœditatem, ſi ſupra pulchrum in pulchritudinem: pulchrum ergo generat delectationem, ergo divina ſapientia generat pulchrum delectationis in eo, quod ei per amorem unitur. Et de hoc intelligitur quod dicitur: Surgam, & circuibo civitatem: per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea: quæſivi illum, & non inveni: invenerunt me vigiles, qui cuſtodiunt civitatem. Num quem diligit anima mea vidiſtis: paulolum cum pertranſiſſem eos, inveni quem diligit anima mea: tenui eum, nec dimittam, donec experiar delectationem & dulcedinem eius deificæ voluptatis. Tertio, *quærite* cum ſtrenuitate effectus in converſationibus ſanctis. Unde: Si ſapientiam invocaveris, & inclinaveris

Gen. 1

Hugo lib. de arra ſponſæ.

Cant. 3

Prov. 2

B

C

Digitized by Google

veris cor tuum prudentiæ, ſi quæſieris eam, quaſi pecuniam, & ſicut theſauros offenderis illam, tunc intelliges timorem, & ſcientian Dei invenies. Si ſapientiam invocaveris per ſanctitatem vitæ, nulla melior invocatio ſapientiæ, quam præparatio habitaculi per ſanctitatem. Si inclinaveris cor tuum prudentiæ per rigorem diſciplinæ. Si quæſieris eam quaſi pecuniam cum aviditate concupiſcentiæ, & quaſi theſauros effoderis illa per ſolicitudinem diligentiæ. Nam ſicut qui theſauros fodit, terram trahit, & foveam in altum facit ſedulus exiſtens, donec inveniat quod quærit; ſic qui deſiderat theſaurum ſapientiæ, omne pondus terrenum a ſe retrahit, & foveam humilitatis in ſe facit, neque quieſcit donec inveniat: quia tunc intelligens timorem Domini initium omnis boni, per quem declinat omnis a malo, & ſcientiam Dei invenies, cujus dictamine dirigitur omnis homo. Auguſtinus libro de confeſſione: Pereant omnia, & dimittamus hæc vana, & inania, conferamus nos ad ſolam inquiſitionem veritatis. Ibidem: quid cunctamur? ergo relicta ſpe ſæculi conferre nos totos oportet ad quærendum Deum, & vitam beatam.

S. Aug. lib. confeſſ. c. 3

Secundo in verbo propoſito exprimit excellentiam ſupernæ inhabitationis, cum ſubdit: *regnum Dei*. Hanc autem inexplicabilem excellentiam ſupernæ inhabitationis, ſcilicet regni Dei, tria ſunt, quæ aliquo modo de longinquo manifeſtant. Et primum eſt refulgentia divinæ claritatis, ex qua redditur ſpecioſum ad vivendum. Secundum eſt redundantia immenſæ bonitatis, ex qua redditur delicioſum ad perfruendum. Tertium eſt carentia mundanæ corruptionis, ex qua redditur ſempiternum ad permanendum. Et ſic refulgentia lucida ſapientiæ ſuperſplendentis circumdabit rationalem in aperta viſione. Influentia placida ſuperabundantis benevolentiæ ſanabit concupiſcibilem inquieta fruitione.

A Et efficacia virtuoſæ potentiæ perpetuitatis aſſecurabit iraſcibilem in firma tentione. Primo regnum Dei eſt ſpecioſum ad intuendum propter refulgentiam divinæ claritatis. Unde: Accipient ſancti regnum decoris, & diadema ſpeciei de manu Domini. *Sap. 5* Sicut cœlum ornatur luminaribus, ſic regnum Dei refulgentiis ſapientialibus, ex præſentia lucis æternæ irradiantis ſuper hos, quæ eſt ſpecioſior ſole: ſic glorificant dies lætitiæ & exultationis, ad cujus præſentiam micant radii divini ſplendoris facientes illam ſupernam habitationem, regnum decoris. Sed tunc accipient diadema deco-

B ris de manu Domini, quando manu divinæ potentiæ adducti per dotem apertæ viſionis contemplabuntur Dei unius & trini pulchritudinem, cujus viſio omnem animam ſui deſiderio in ejus concupiſcentiam trahit, quod eſt ſine labore & terrore, & cum delectatione. Unde Auguſtin. de Trinitate: Veritatem ſine ulla difficultate videbimus, ea clariſſima & certiſſima perfruemur, nec aliud quæremus mente ratiocinante, ſed cernemus contemplante. Secundo regnum Dei eſt delicioſum ad perfruendum, propter influentiam deificæ voluptatis. Unde: Beatus qui manducabit panem in regno *Luc. 19*

C Dei. Iſte vivus panis de cœlo deſcendens qui habet omne delectamentum, omnis ſaporis ſuavitatem, eſt Jeſus Chriſtus, qui ſine faſtidii generatione, deſiderii continuatione ſatiat interiorem guſtum, immenſitate deitatis, exteriorem delectatione humanitatis. Nam in ipſo invenitur redundans plenitudo ſanitatis. O quam felix, quam illuſtris, quam ſanctus, quanta aviditate eſt appetendus ille cibus deificæ voluptatis, cibus verarum deliciarum, ſolo ejus odore ſancti in via utique ſuſtentantur, cum in ſpiramentum ejus ſuavitatis de longinquo venit ad eos, quod eſt ſuper odorem balſami, fragrantia thuris ac myrrhæ, omniſque generis ſuavia odoramenta,

quando per ſapientialia deſideria in A excelſum contemplationis introducitur in regnum Dei. Unde; Concupiſcentia ſapientiæ deducet ad regnum perpetuum. Tertio regnum Dei eſt ſempiternum ad permanendum, propter continuam omnimodæ contrarietatis amotionem. Unde in Pſalmo: Gloriam regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur, ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam, & gloriam magnificentiæ regni tui, regnum tuum Domine, regnum omnium ſæculorum. Gloriam regni tui dicent, hoc eſt, quando glorificati quidquid boni habent reſolvunt in primum principium: & ideo beati ſunt in continua laude & glorifi- B catione: quia omne illud, quod accipiunt, in eum ſolum, qui poteſt glorificare, reſolvunt: nihil enim agetur ibi, niſi vacare Dei laudibus. Ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam, & gloriam magnificentiæ regni tui. Latitudinem capacitatis incoarctabilis, quæ non coarctabitur multitudine poſſidentium: quia tantum gaudent beati de bono proximi, quantum de bono proprio. Regnum tuum Domine, regnum omnium ſæculorum. Tum propter longitudinem æternitatis interminabilis. Nihil enim obeſt ſibi, & ideo nulla violentia poteſt ſibi fieri. Cum ergo regnum Dei ratione æternitatis ſit C omnino intranſmutabile, & incorruptibile, neceſſe eſt quod non ſit in iſtis inferioribus, ſed in ſuperioribus, ſecundum quod dicit Dominus. Regnum meum non eſt de hoc mundo, alioquin eſſet defectivum quod abſit, eo quod in regno Dei nullus eſt defectus. Unde conſiderare jugiter regnum Dei, & æternitatem, multum valet ad ſperandum præſentis vanitatis mobilitatem.

Sap. 6 · *Pſalm. 44* · *Joan. 18*

Tertio in verbo propoſito ſtabilit effectivam per efficaciam virtuoſæ operationis, cum ſubinfert: *Et juſtitiam ejus*. Tria enim ſunt, quæ faciunt hominem efficaciter operari, & inquirere juſtitiam regni Dei. Primum eſt ſimplicitas intentionis in declinando malum. Secundum eſt ſtrenuitas operationis in faciendo bonum. Tertium eſt ſtudioſitas ſollicitudinis in corrigendo erratum. Primo *quærite* juſtitiam regni per ſimplicitatem intentionis in declinando malum. Unde: Pœnitentibus autem dedit viam juſtitiæ, & confirmavit deficientes ſuſtinere: & deſtinavit illis ſortem veritatis convertere ad Dominum, & relinquere peccata pœnitentibus, qui relinquunt peccata corde & opere, & convertuntur ad Dominum cum puritate conſcientiæ. Dedit viam juſtitiæ per remiſſionem culpæ, ſed quia pœnitens de novo converſus in viam juſtitiæ deficit, ſi ſuæ voluntati ſive culpæ relinquatur, ideo confirmavit documento divinorum eloquiorum, & exemplo aliorum ſanctorum, & talibus deſtinavit & donavit, ſortem æternæ veritatis, & ſupernæ hereditatis. Et de hoc dicitur ſimiliter: Juſtitia ſimplicis diriget viam ejus. Secundo *quærite* regni juſtitiam per ſtrenuitatem operationis in faciendo bonum. Unde: Juſtum deduxit Dominus per vias rectas, & oſtendit illi regnum Dei, & dedit illi ſcientiam ſanctorum, honeſtavit illum in laboribus, & complevit labores illius. Vitæ rectæ ſunt divina præcepta, per quæ Dominus ſuaviter duxit juſtum tendentem ad ſupernam patriam, oſtendendo illi regnum Dei, ne corpore ignaviæ gravaretur, ſed ſpe & deſiderio perveniendi ad regni felicitatem fortiter de virtute in virtutem incedat, & veniat in viam mandatorum, ne ruat præcipitio vitiorum, dedit illi ſcientiam ſanctorum, cujus eſt eligere bonum, & declinare malum. Honeſtavit illum in laboribus ſuis, & complevit labores illius, pro eis piam mercedem reddendo. Tertio *quærite* regni juſtitiam per ſtudioſitatem ſollicitudinis in corrigendo erratum. Unde: Avertere ab injuſtitia tua, & nimis odito execrationem, & cognoſce juſtitias, & judicia Dei, ſta in ſorte propoſitionis & orationis Altiſſimi

Eccl. 17 · *Prov. 11* · *Sap. 10* · *Eccl. 17*

Digitized by Google

Eccl. 17 mi Dei. Avertere ab injuſtitia tua corrigendo proprium erratum & defectum, etſi incumbat, alienum, & nimis odito execrationem juſtorum, qui de erratis & defectibus propriis non curant, & alienos diſſimulant. Et cognoſce juſtitias & judicia Dei, quæ ſevera ſunt in puniendo, quorum terrore perterritus, ſta in forte propoſitionis, & orationis devotæ coram conſpectu Altiſſimi Dei: quia
Iſa. 32 tunc adimplebitur illud: Ecce in juſtitia regnabit rex, & principes in judicio præerunt. Rogemus: ergo, &c.

DOMINICA XV
POST PENTECOSTEM
SERMO I.

Luc. 7 ECCE *defunctus efferebatur*, &c. Sicut defunctus effertur corporaliter, ſic per inimicos, per dæmones & malos conſiliarios, & per quoslibet ad malum inſtigantes peccator effertur ſpiritualiter. Effertur, inquam, de mala voluntate ad malam actionem, de mala actione ad conſuetudinem, de vitio ad vitium. Conſiderandum autem quod homines efferuntur in tranſgreſſione mortali, in converſione pœnitentiali, in reſolutione corporali, in reſurrectione generali. Primo modo efferuntur de gratia in culpam, de bono ſtatu in malum, de templo gratiæ ad regnum ſpiritualis Ba-
1. Eſdr. 6 byloniæ: Sacra vaſa aurea, id eſt, perfectos homines, & argentea, id eſt, imperfectos extulit Nabuchodonoſor de domo Dei, quæ eſt in Jeruſalem. Et ſicut raptores & fures libentius efferunt aurea quam argentea, vel lignea vaſa: ſic & diabolus per ſe, vel per alios homines trahit ad peccatum libentius chariora Eccleſiæ membra. Unde & hic filius unicus efferebatur. Unicus enim eſt chariſſimus. Sed certe ad malum opus non effertur, niſi qui prius in voluntate moritur. In voluntate enim mors animæ ponitur, morere ſi vis, vive ſi vis. Auguſt. Deus amiſſus, mors animæ: anima amiſſa, mors corporis: Mors corporis neceſſaria, mors animæ voluntaria. Homo ergo moritur in mala voluntate, effertur in peccati perpetratione, ſepelitur in conſuetudine. Hæc ſignificata ſunt in tribus mortuis, de quibus require infra in proximo ſermone. Secundo modo efferuntur homines de culpa ad gratiam, de malo ſtatu ad bonum, de mundo ad religionem. Effertur autem per rectores, per doctores, per Levit. 4
orationes bonorum: Ipſum vero vitulum efferet extra caſtra, atque comburet. Vitulus eſt quilibet per martyrium, vel per pœnitentiam Deo immolatus in altari fidei. Pſal. Im- Pſal. 50
ponent ſuper altare tuum vitulos. Qui extra hujus mundi caſtra efferuntur, de mundi malitia, ac malorum ſocietate vitiorum ſeparantur: ab his turbis & caſtris debet ſequeſtrari, qui Dominum deſiderat contempla-
ri: Quærebat videre Jeſum, & non Luc. 19
poterat præ turba. Fuge ergo turbam. Caſſiodorus: Turba vitiorum ſine crimine vincitur, quando ſolicitudo gratiæ, ſuffragatur. Efferri autem debet, ut comburatur igne contritionis vel amoris, de quo igne:
Totus mons Sinai, id eſt, tota mens Exod. 19
fidelis fumigabat per contritionem, eo quod deſcendiſſet Dominus ſuper eum in igne, videlicet zeli, vel amoris. Bernardus: Tunc ſcit anima quod juxta eſt Deus, cum ſe ſenſerit illo igne ſuccenſam. De ter-
tio: Ecce pedes eorum, qui ſepe- Act. 5
lierunt virum tuum ad oſtium, & efferent te. Notent hanc hiſtoriam, & timeant, qui uſurpant aliena, ſi ſic ſubitanea morte pereunt, qui occultant propria. Timeant ergo maxime, qui in congregatione religionis ignorante Petro, id eſt, prælato, occulte aliquid retinere præſumunt. In reſolutione autem corporali effertur corpus ad ſepulcrum:

Digitized by Google

Iſa. 22 mala anima ad infernum: Dominus aſportari te faciet, ſicut aſportatur gallus gallinaceus, qui demiſſo ad terram capite, & ligatis pedibus ad forum portatur. Item bona
Luc. 16 anima ad cœlum effertur: Factum eſt, ut moreretur mendicus, & portaretur ab angelis in ſinum Abrahæ. Joannes Chriſoſtomus: Non ſufficit pauperi unus angelus ad portandum, ſed propterea plures veniunt, ut chorum lætitiæ faciant. Homines igitur ad ſepulcrum: dæmones ad infernum: angeli ad cœlum efferunt
Amos 7 ſuos charos. De quarto: Si reliqui fuerint decem viri in domo una, & ipſi morientur, & tollet eum propinquus ſuus, & comburet eum, ut efferat oſſa. Per viros decem, & per decem virgines idem ſignificari poteſt, boni ſcilicet, qui quinque ſenſibus bene utuntur, & mali, qui quinque ſenſibus ſubnigrantur, qui in domo Eccleſiæ moriuntur, vel numero, vel merito. Propinquus autem malorum eſt diabolus, qui tollit eos ad comburendum perpetuo. Propinquus bonorum eſt angelus, cujus miniſterio oſſa & cineres in reſurrectione colligentur, & efferentur de domo ſepulcri. Vel propinquus eſt Chriſtus, de quo;
Prov. 23 Non attingas parvulorum terminos, & agrum pupillorum ne introeas. Propinquus enim illorum fortis eſt, & ipſe judicabit contra cauſas illorum. Iſte propinquus eſt Chriſtus, qui ſpiritum contrahit in gehennam, vel in purgatorio, & oſſa effert de ſepulcro, quia ejus auctoritate, & ſpiritus punitur & corpus reſuſcitatur.

SERMO II.

Luc. 7 **R**Eſedit qui erat mortuus. Secundum quadruplicem mortem quatuor ſunt genera mortuorum. Nam quidam ſunt mortui morte naturæ: quidam morte culpæ: quidam morte gratiæ: quidam morte gehennæ. Mors eſt privatio vitæ. Primi ergo mortui privantur vita naturali: ſecundi, vita ſpirituali, tertii, vita

A corporali, ſeu carnali: quarti, vita æternali. De primo: In quacumque Gen. 2
die comederitis, morte moriemini. Omnes nos ex hac morte morimur. Sed beati mortui qui in domino moriuntur. Nihil in homine moritur quod in eo ante non vixerit: Unde manus mea, pes meus, & alia membra, quæ in me non vivunt, in morte in me mori non poſſunt. Sic in Domino moritur, quicumque eſt membrum Domini per fidem & amorem, & nullus in eo moritur, qui in eo non vivit. Multi tamen mori volunt, qui nolunt vivere in Domino, imo vivunt in diabolo: ſicut Balaam, qui dixit: Moriatur Num. 23
B anima mea morte juſtorum. O quam diſſimilis mors eorum, qui in diabolo moriuntur: ſicut patet: Factum eſt autem, ut moreretur mendicus, & portaretur ab angelis in ſinum Abrahæ. Mortuus autem dives, & ſepultus eſt in inferno. De utraque ſic ait Bernardus: Bona mors juſti propter requiem, melior propter novitatem, optima propter ſecuritatem. Econtrario mors peccatorum peſſima. Male ſiquidem eſt in emiſſione mundi, pejor in ſeparatione carnis, peſſima in vermis & ignis triplici contritione. De ſecundo ſignificatum eſt in tribus mortuis, quos in Evangelio legitur Dominus ſuſcitaſſe. Puellam enim mortuam ſuſcitavit in domo: Adoleſcentem in feretro: Lazarum in ſepulcro: Moritur enim homo in anima per peccatum mortale. Auguſtinus; Sicut vita corporis anima: ſic vita animæ eſt Deus: ſi anima deſeratur, moritur corpus: ſic anima moritur, ſi Deus deſeratur. Peccatum autem mortale quandoque eſt in voluntate, & tunc eſt mortuus in domo, adhuc enim latet interius. Quandoque in opere, tunc venit extra portam. Quandoque in conſuetudine, & tunc eſt in ſepulcro. Unde verſus:

(Luc. 16 — Pſalm. 33 — Tres mortui reſuſcitati. — Matth. 9 — Luc. 7 — Ioan. 11)

Mens mala, mors intus: malus actus, mors: foris,
Tumba: puella, puer, Lazarus iſta notant.

Quam

Quam periculoſa ſit tertia mors oſtendit Dominus, cum reliquos duos de facili ſuſcitavit, & in ſuſcitatione Lazari infremuit ſpiritu, & turbavit ſeipſum, & lacrymatus eſt, & voce magna clamavit: oſtendens quid agendum ſit eis, qui in ſepulcro malæ conſuetudinis, & qui lapide obſtinationis preſſi ſunt. Fremitu enim timorationis, turbatione contritionis, lacrymis ſatisfactionis, clamore orationis ſuſcitandi ſunt. Hujus mortis ſignum eſt, quando infirmus nullum cibum doctrinæ ſumere, vel retinere poteſt. Pſalm. Omnem eſcam abominata, &c. uſque mortis

Pſal. 106

De tertio; Mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in gloria. Mortui in exteriori homine, & vivi in interiori eſſe debemus. Mori debemus mundo & peccatis, abſconſi autem Deo, qui pro nobis mortuus eſt ut ei vivamus. Peccata noſtra pertulit ipſe in corpore ſuo ſuper lignum, ut peccatis mortui, juſtitiæ vivamus. Sicut ipſe Chriſtus mortuus eſt carne, & vixit deitate: ſic nos in his, quæ carnis ſunt mori, in iis quæ Dei ſunt, vivere debemus. Unde: Aries moritur, ſed vivit Iſaac, qui ſpiritum ſignificat. Carnales vero econtrario, dum pro carnis voluptate ſpiritum extinguunt. Hanc mortem fervens Dei amor debet in nobis operari. Fortis ut mors dilectio. Iſidorus: Sicut mors violenter ſeparat animam a corpore, ita dilectio Dei violenter ſegregat animam a mundo, & carnali amore.

Coloſſ. 3 · *1 Pet.* 2 · *Gen.* 22 · *Cant.* 8

De quarto: Mortuorum luctum non facies. Quid enim prodeſt lugere, quos lugendo de morte æterna non poſſumus ſalvare: Pſalmiſta: Sicut oves in inferno. Sicut enim nulla eſt defenſio ovi contra lupos infernales, id eſt contra lupos diabolos. Heu quid facient leones, id eſt, ſuperbi, & lupi avari, & porci luxurioſi, ex quo etiam oves morte æterna devorantur. Bernardus: Quis det eis ſemel mori, ne moriantur in æternum: cum dicent montibus: Cadite ſuper nos, & cooperite nos.

Ezech. 24 · *Pſal.* 58 · *Luc.* 23

SERMO III.

Luc. 7

RESedit, *qui erat mortuus, & cœpit loqui*. Mortui ſpiritualiter in animabus debent incipere loqui confitendo, laudando. Ecce autem quam ſtupenda, & mira. Invenimus enim in ſcripturis loqui brutum, loqui mortuum, loqui cornu, loqui tonitruum. Loquitur autem brutum in indebita ſubditi afflictione: mortuus in pia confeſſione: cornu in maledicta Antichriſti blaſphematione, tonitruum in ultima Chriſti diſceptatione. De primo: Subjugale mutum voce hominis loquens, prohibuit prophetæ inſipientiam. Propheta eſt Prælatus malus, vel Princeps, qui bene Balaam dicitur, qui interpretatur turbans gentes, & devorans populum. Leo rugiens, urſus eſuriens, princeps impius ſuper populum pauperem. Aſina vero animam ſubdit ſignificat, ſuper quam auctoritate regiminis ſedet Prælatus, quam ſolvere, & ad Chriſtum deberet adducere: Solvite, & adducite mihi. Aſina quando urgebatur a Propheta procedere contra voluntatem Dei, contradixit, & declinavit: ſic ſubditus, ſi Papa, vel Imperator, ſive Dux, ſive Epiſcopus, ſi Pater, vel Mater, ſi Dominus, vel Domina cogit eum aliquid facere contra Deum, debet os aperire, & contradicere. Ibi enim non oportet obedire. Bernard. Hoc advertendum, quod quædam ſunt pura bona, quædam pura mala, & in his nullam deberi hominibus obedientiam: quia neque illa omittenda ſunt, cum prohibentur, neque iſta cum iubentur committenda. Contradicendum autem eſt timore gladii, quem aſina vidit. Hic eſt gladius iudicii, de quo: Si acuero, ut fulgur gladium meum. Sed heu homo non timet, ſed aſinus timet. De ſecundo dicitur hic: *Reſedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui*. Mortuus per tranſgreſſionem peccati, iuſtificatur autem per contritionem, loquitur per confeſſionem & per Dei laudem,

2 Pet. 2 · *Prov.* 28 · *Matth.* 21 · *Deut.* 32

dem; vel quæcumque vera, utilia vel ædificatoria verba. Non ſolum autem ſpiritualiter, ſed etiam corporaliter mortuum legimus adhuc loqui. Unde de Abel dicitur: Per illam defunctus adhuc loquitur. Et dicitur, quod habemus ſanguinem melius loquentem, quam Abel. Sanguis enim proximi injuſte effuſus loquitur, petens vindictam de occiſione. Sanguis Chriſti loquitur petens miſericordiam pro peccatore. Quid mirum, ſi ſanguis Chriſti loquatur, cum omnia vulnera ejus pro nobis loquantur? Auguſtin. Multa pertulit in corpore ſuo cruenta vulnera, ut multa eſſent pro nobis ora clamantia. De tertio: Ecce oculi hominis erant in cornu iſto, & os loquens ingentia. Cornu iſtud ſecundum Gloſſam eſt Antichriſtus. Sicut enim animal cornu ferit, & impugnat animalia, ita diabolus Eccleſiam per Antichriſtum: Sicut Chriſtus fuit cornu ſalutis: Erexit cornu ſalutis nobis, & cetera. Ita Antichriſtus cornu perditionis. Diabolus enim per ipſum potenter operabitur: Cujus eſt adventus ſecundum operationem ſatanæ in omni virtute, & ſignis, & prodigiis mendacibus, &c. Oculi autem in cornu ſignificant cognitionem profundæ ſcientiæ, quam videbitur habere. Os ejus loquetur mendacia blaſphemando, quia ſe dicet Chriſtum eſſe Judæis promiſſum. Oſtendens ſe tamquam ſit Deus. Gloſſa: dicens ſe Deum eſſe. Ergo Satan, qui prius loquebatur in colubro, in fine loquetur in cornu, id eſt, Antichriſto. Myſtice autem quotidie fidelibus in colubro loquitur, & in cornu. In colubro per occultam ſuggeſtionem. In cornu per apertam perſecutionem. De quarto dicitur de Angelo: Clamavit voce magna, quemadmodum leo, cum rugit, & cum clamaſſet, locuta ſunt ſeptem tonitrua voces ſuas. Clamor rugitus leonis eſt illa vox, de qua Jeremias: Surgite mortui, venite ad judicium. Media nocte clamor factus eſt. Septem tonitrua ſunt ſeptem deſcriptiones in ſententia judicis. Primum tonitruum eſt; Diſcedite a me maledicti, &c. Secundum tonitruum eſt: Eſurivi, & non dediſtis, &c. Tertium; Sitivi. Quartum: Hoſpes eram, &c. Quintum: Nudus fui. Sextum: Infirmus fui. Septimum: In carcere. Sed quid loquuntur iſta ſeptem tonitrua? Unde iſta graviſſime loquuntur, inſinuant, & incutiunt terrorem & horrorem, tam intolerabilia ſunt, quod præ magnitudine ſcribi non poſſunt, immo neque intellectu capi. Cum vix parvam ſtillam ſermonis ejus audierimus, quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri? Parva ſtilla fuit cum dicit: Ego ſum: De qua ſtellæ ceciderunt in terram. Gregorius: Qui ejus iram, cujus verbi non potuit magnitudo tolerari, &c.

Heb. 11 — Ibidem 12 — Dan. 7 — Luc. 1 — 2 Theſſ. 2 — Apoc. 10 — Jer. 25 — Matt. 25 — Thren. 1 — Job 26 — Joan. 18

A B C

SERMO IV.

Reſedit, *qui erat mortuus, & cœpit loqui, & dedit illum matri ſuæ: accepit autem omnes timor, & magnificabant Deum.* Luc. 7 Miſerator, & miſericors Dominus noſter, ad cujus benignitatem pertinet afflictos & deſolatos conſolari. Videns hodierna die oculo divinæ pietatis mulierem viduam dolentem & flentem de morte unigeniti filii ſui; ut omnes alios exemplo ſuo ad pietatem ſubventionis provocaret, dignatus eſt eam dulciter alloqui, & conſolari, cum ei reddidit filium proprium vivum a mortuis reſuſcitatum, ſecundum quod dicitur in verbo propoſito. *Reſedit, qui erat mortuus.* In quo quidem verbo. Primo notatur ſtipendiatio peccati ſecundum exigentiam ordinis juſtitiæ. Secundo ſuſcitatio mortui quantum ad notitiam approbationis loquelæ. Tertio promotio fidei, quantum ad reverentiam creatricis ſapientiæ. Primo ergo in verbo propoſito notatur ſtipendiatio peccati ſecundum exigentiam ordinis juſtitiæ, cum dicit: *qui erat mortuus.* Ordo enim divinæ juſtitiæ exigit, ut peccatum morte ſtipendietur. Nam ſtipendium peccati mors ſecundum Apoſtolum. Rom. 6 Secundo notatur ſu-

ſuſcitatio mortui quantum ad notitiam approbationis loquelæ, cum ſubdit: *Reſedit, & cœpit loqui*. Ut eſſet ejus reſuſcitatio nota aſſiſtentibus. Nam vita corporalis dupliciter dignoſcitur, ſcilicet ſenſu & motu. Tertio notatur promotio fidei, quantum ad reverentiam creatricis ſapientiæ, cum ſubinfert: *Accepit autem omnes timor & magnificabant Deum*: Qui mortuum hominem, quem creaverat, vivificat interius in anima, & exterius in corpore recreaverat. Nam nullum curavit Deus exterius corporaliter, quem primo non curaret interius ſpiritualiter.

Dicit ergo; *Qui erat mortuus*. Ubi notatur ſtipendiatio ſecundum exigentiam ordinis juſtitiæ. Ordo enim divinæ juſtitiæ exigit, ut peccatum triplici pœnali ſtipendio puniatur.

Peccatum triplici pœna punitur.

Et primum eſt pœnalitas præſentis miſeriæ humanum genus multipliciter affligentis. Secundum eſt calamitas mortis naturæ animam a corpore crudeliter ſeparantis. Tertium eſt acerbitas infernalis gehennæ animam cum corpore æternaliter cruciantis. Primo peccatum ſtipendiatur pœnalitate præſentis miſeriæ humanum genus multipliciter affligentis. Unde; Melior eſt mors, quam vita amara; & requies æterna, quam languor perſeverans. *Eccl. 30* Vere mors melior eſt quam vita amara, propter multiplicem pœnalitatem nobis ratione peccati originalis a Deo inflictam, quæ nihil aliud eſt, quam languor perſeverans. Unde Gregorius: *Greg. hom. 37 in Ev.* Quotidianus defectus corruptionis quid eſt aliud: quam quædam prolixitas mortis: Et propter hoc dicebat Apoſtolus: *2. Cor. 5* Quamdiu ſumus in hoc tabernaculo ingemiſcimus gravati, eo quod nolumus expoliari, ſed ſuperveſtiri, donec abſorbeatur quod mortale eſt a vita: ſed certe quamdiu ſumus in hoc miſero tabernaculo corporis, ingemiſcimus: nunc gravati paupertate: modo oppreſſi nuditate: aliquando afflicti ſiti. Sæpe cruciatum hujus calamitoſæ vitæ pœnalitatem conſiderans, dicebat ille: Laudavi magis mortuos, quam viventes. *Eccl. 4* Secundo peccatum ſtipendiatur calamitate mortis naturæ animam crudeliter corpore ſeparantis. Unde: Judicium mortis a Deo omni carni, *Eccli. 41* licet mors ſit a Deo infligente tamquam a juſto judice, tamen origo, & immediata cauſa non eſt Deus, qui eſt ſumme ens, & indeficiens, & mors ſit maximus defectus inter omnes defectus pœnales: ſed libertas arbitrii cadens a ſtabilitate & perpetuitate juſtitiæ. Unde: Deus mortem non fecit: juſtitia enim perpetua eſt, & immortalis. *Sap. 1* Unde radix & origo mortis eſt elatio mentis mulieris, cum voluit comparari Deo in ſapientia, *Gen. 3* ſecundum quod dicitur: A muliere initium eſt peccati, & per illam omnes morimur. *Eccl. 25* Tertio peccatum ſtipendiatur acerbitate infernalis gehennæ animam cum corpore æternaliter cruciantis. Unde: Judicatum eſt de ſingulis ſecundum opera eorum, & in ore inferni mors; miſſi ſunt in ſtagnum ignis. *Apoc. 20* Et hæc eſt ſecunda mors æternæ damnationis, quia cruciatur homo peccator in igne infernali: quæ eſt valde metuenda, & per luctum pœnitentiæ præcavenda, eo quod perpetuo doloroſa non poteſt declinari ad modicam morulam. Unde: Dimitte me ut plangam paululum dolorem meum *Job 10.* ante quam vadam & non revertar ad terram tenebroſam, & opertam mortis caligine; terram miſeriæ, & tenebrarum, ubi umbra mortis, & nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat.

Secundo in verbo propoſito notatur ſuſcitatio mortui quantum ad notitiam approbationis loquelæ: cum ſubdit: *Reſedit, & cœpit loqui*. Invenimus autem Dominum ſuſcitaſſe triplicem mortuum, ſcilicet puellam, Lazarum, & hunc adoleſcentem, & cujuslibet eorum ſuſcitatio ſua approbatione dignoſcitur. Nam: Primo ſuſcitatio puellæ probatur manducatione. Secunda ſuſcitatio Lazari probatur ambulatione. Tertia ſuſcitatio

Digitized by Google

adoleſcentis probatur locutione. Manducatio reſpicit actum vegetabilis. Ambulatio actum ſenſibilis. Locutio actum rationalis. Ut autem triplici probatione oſtendatur Dominus dator vitæ, & ſalutis animæ ſecundum trinam ſui potentiam, & veritatem. Prima ſuſcitatio puellæ probatur manducatione, quæ reſpicit actum vegetabilis. Unde; Ipſe autem tenens manum ejus clamavit, dicens: Puella ſurge, & reverſus eſt ſpiritus ejus, & reſurrexit continuo, & juſſit illi dari manducare, & ſtupuerunt parentes ejus. Ipſe autem Chriſtus tenens manum ejus; Ecce virtutis adjutorium: Clamavit, dicens: Puella ſurge; Ecce majeſtatis imperium, & reverſus eſt ſpiritus ejus per intimam conjunctionem, & reſurrexit continuo per vitalem operationem. Nam ſurgere operatio eſt viventis. Juſſit illi dari manducare: quantum ad vitalem manifeſtationem, ut non phantaſtica, ſed vera ſuſcitatio probaretur: hoc autem eſt ſignum veræ ſuſcitationis: ideo dat ſenſibus; ut mentes elevet in excelſum admirationis, unde ſequitur; & ſtupebant parentes ejus. Secundo ſuſcitatio Lazari probatur ambulatione, quæ reſpicit actum ſenſibilis. Unde: Jeſus voce magna clamavit: Lazare veni foras: & ſtatim prodiit qui fuerat mortuus ligatus manus, & pedes inſtitis, ut dicit Gloſſa, ſicut potentiæ Dei eſt, quod ſurgit, ſic quod adhuc ligatus prodiit & ambulabat, ille, in quo caro conjuncta eſt verbo æterno, clamavit voce magna, interius operando, & exterius excitando: Lazare veni foras, tuis propriis pedibus, ut tua ſuſcitatio innoteſcat populo, qui circumſtat ut credat: quia ego ſum principium humanæ conditionis, & reparationis, qui loquor tibi. Et ſtatim prodiit qui fuerat mortuus, & hoc eſt quod dicitur ſecundum Auguſtinum. Nemo tam facilis exitat dormientem de ſomno, ſicut Chriſtus revocat de ſepulcro. Tertio ſuſcitatio adoleſcentis probatur locutione, quæ reſpicit actum formalis, ſive finalis. Unde in Evangelio hodierno: *Reſedit qui erat mortuus, & cœpit loqui, & dedit illum matri ſuæ.* Non eſt dubium quin iſte adoleſcens ſuſcitatus loqueretur verba laudis divinæ: quod non eſt mortuorum, ſed viventium. In quo apparet manifeſte quod vivebat eo, quod vita dignoſcitur & per motum, & per ſenſum. Hoc quia juſtum ſuſcitavit ad matris conſolationem: ideo dedit illum matri ſuæ. Non enim vacat myſterio, quod puella in ſua ſuſcitatione dicitur ſurrexiſſe, adoleſcens iſte reſediſſe, Lazarus vero ligatus manus, & pedes prodiiſſe. Nam per puellam mortuam in domo: intelligitur peccatum cogitationis. Per adoleſcentem in porta peccatum operationis. Per Lazarum in ſepulcro peccatum conſuetudinis, & ſecundum quod peccata ſunt graviora: majores relinquunt ſequelas: Ideo qui ſolum cogitatione peccavit vivificatus continuo ſurgit, & parva remanet difficultas. Qui vero opere peccavit vivificatus, ſedet: quia adhuc pronitas remanet. Qui autem in conſuetudine peccavit vivificatus, ligatus eſt: quia habet magnam pronitatem ad malum, & difficultatem ad bonum.

Luc. 8 — *Joan. 11* — *Myſterium de tribus ſuſcitatis.*

Tertio in verbo propoſito notatur laudis amplificatio, quantum ad reverentiam creatricis ſapientiæ, cum ſubinfert. Accepit autem omnes timor, & magnificabant Deum. Eſt enim reverenter magnificandus Deus de opere recreationis, eo quod eſt, Primo declarativum potentiæ in dejectione hoſtis antiqui. Secundo manifeſtativum ſapientiæ in revelatione hominis proſtrati. Tertio expreſſivum miſericordiæ in miſſione Spiritus ſancti. Et propter hoc debemus laudare Deum de opere recreationis, quod in reformatione, & reſuſcitatione illius adoleſcentis ſignatur. Tum quia ſua virtuoſitate potentiæ dejecit crudelem tyrannum, tum quia ſua ſagacitate ſapientiæ relevavit hominem proſtratum, tum quia ſua benignitate clementiæ miſit

ad

ad nos Spiritum ſanctum. A Primo magnificabant Deum de opere recreationis, propter virtuoſitatem potentiæ in dejectione hoſtis antiqui, & hoc eſt quod dicit beata Virgo: Magnificat anima mea Dominum. Et ſequitur: Fecit potentiam in brachio ſuo, diſperſit ſuperbos mente cordis ſui. Virgo glorioſa toto affectu oſtendit ſe laudare divinam virtutem beneficio incarnationis, cum dicit: *Luc. 1* Magnificat anima mea Dominum, deinde reddit rationem, cum ſubdit. Fecit potentiam in brachio ſuo, id eſt, in filio: diſperſit ſuperbos mente cordis ſui, id eſt, diabolum & ejus ſequaces, qui mente cordis ſui ſuperbivit, in intellectu per præſum- B ptionem, & in affectu per ambitionem, vel diſperſit ſuperbos mente cordis ſui, cum ex diffinitione conſilii ſui dæmones ſuperbientes dejecit. Iſta autem dejectio diabolicæ crudelitatis, per quam tenemur ad magnificationem divinæ virtuoſitatis fuit figurata in dejectione Ægyptiacæ poteſtatis, ſecundum quod dicitur: *Exod. 15* Dextera tua Domine magnificata eſt in fortitudine, dextera tua Domine percuſſit inimicum, & in multitudine gloriæ tuæ depoſuiſti adverſarios meos. Secundo magnificabant Deum de opere recreationis, propter ſagacitatem ſapientiæ, in relevatione hominis proſtrati. Unde in Pſalmo: C *Pſal. 33* Magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen ejus in idipſum: exquiſivi Dominum, & exaudivit me, & ex omni tribulatione mea eripuit me. Propheta David magnus præco, & ampliator divinæ laudis conſiderans, quoniam ſagaciter divina ſapientia, ſecundum quod ordo noſtræ ſalutis, & relevationis depoſcebat ſua multiformi arte fefellit artem proditoris, inde medelam ferendo hoſtis, unde læſerat. Unde ſicut de ligno dejectio mortis oriebatur, ita de ligno relevatio vitæ reſurgeret, invitat omnem hominem ad gratiarum actionem cum dicit: Magnificate Dominum mecum, corde ore, opere: & exaltemus nomen ejus in idipſum: ſibi ſoli honorem, & gloriam tribuendo, vel cum laudis amplificatione, adjungit laudationem, dicens in perſona ſanctorum Patrum: Exquiſivi Dominum devota precum inſtantia petendo accelerari illud beneficium miſericordiæ relevationis. Et exaudivit me, aures ſuæ miſericordiæ ad preces meæ humilitatis inclinando. Juſjurandum quod juravit ad Abraham patrem noſtrum daturum ſe nobis, cujus donatione ex omnibus tribulationibus, quibus opprimebar ab Ægyptica crudelitate eripuit me transferendo de Ægypto peccati in regnum dilectionis filii ſui. De hoc ſimiliter poteſt intelligi illud: *Dan. 4* Magnificabo regem cœli: quoniam opera ejus vera, & viæ ejus judicia. Tertio magnificabant Deum de opere recreationis, propter benignitatem miſericordiæ in miſſione Spiritus ſancti. Unde: Benedicentes Do- *Eccl. 43* minum exaltate illum quantum poteſtis. Major eſt enim omni laude; exaltantes illum replebimini virtute. Non enim laboretis: non enim comprehendetis. Quis vidit illum, & narrabit? & quis magnificabit eum ſicut eſt ab initio? Unde debemus benedicere, & exaltare Deum juxta modulum noſtræ poſſibilitatis de tanto beneficio, ſcil. de miſſione Spiritus ſancti, quamvis major ſit omni laude humana. Nam ſic exaltantes verbo, & opere replebimini virtute Spiritus ſancti: non laboretis curioſe ſcrutando ejus inſcrutabilem originem. Non enim comprehendetis. Nam omnes Philoſophi, Magi, & Chriſtiani defecerunt, ejus ſcrutantes originem ſcrutinio in hoc tertio ſigno. Nam quis vidit eum, cognoſcendo ejus originem humana inveſtigatione, & enarrabit, & magnificabit eum ſicut a principio penuria *Joan. 3* humani ſermonis? Certe nullus: quia ſpiritus, ubi vult ſpirat, & vocem ejus audis, & neſcis unde veniat, aut quo vadat. Rogemus ergo, &c.

DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEM.

Sermo I.

Luc. 14 CUM intraſſet in domum cujuſdam principis, &c. Princeps eſt Chriſtus, princeps angelus, princeps homo, princeps diabolus. De primo Iſa. 9 principe: Factus eſt principatus eius ſuper humerum eius, & cetera *uſque* princeps pacis. Hic Princeps miſericordiæ in mundo: Act. 5 Hunc principem Deus, & ſalvatorem exaltavit dextera ſua ad dandam pœnitentiam, & remiſſionem peccatorum. Item princeps iuſtitiæ eſt Chriſtus in iudicio: Luc. 12 Cum vadis cum adverſario tuo ad principem in via, da operam liberari ab illo, ne forte tradat te iudici, & cetera. Et princeps eſt iudex: 1 Pet. 5 Cum apparuerit princeps paſtorum, percipietis immarceſſibilem gloriæ coronam. Nota quod hic exactor, in Matthæo miniſter: & quod hic minutum, ibi quadrans dicitur: De his require in ſermone; Iſa. 9 Reddite, in quarto membro. Item princeps gloriæ in cœlo; Pater futuri ſæculi, princeps pacis. Dan. 10 Revera in futuro ſæculo ſumma pax eſt, ſub principe Chriſto. De ſecundo; Ecce Michael unus de principibus venit in adiutorium meum. Iſtorum principum, ſcilicet angelorum habemus miniſterium in exilio. Unde angelo evaginatum tenenti gladium dicitur: Noſter es, an adverſariorum? Jos. 5 Qui reſpondit; Nequaquam, ſed ſum princeps exercitus Domini. Iſai. 3 Item teſtimonium in iudicio; Dominus ad iudicium venit cum ſenatoribus populi ſui, id eſt, cum Apoſtolis, & principibus eius angelis, qui erunt teſtes humanorum actuum, Mat. 25 ſicut dicit Gloſſa ſuper illud; Cum venerit filius hominis in maieſtate ſua, & omnes angeli cum eo. Item 1 Reg. 2 conſortium in regno; Suſcitat de pulvere egenum, & de ſtercore ele- A vat pauperem, ut ſedeat cum principibus, & ſolium gloriæ teneat. In ſtercore ſolent eſſe vermes. O quanta gratia, quod Deus ſtercorum vermes collocabit in ſoliis principum. Bernard. Nonne de vermiculis eſtis, & de pulvere iſto reſtaurati ſunt muri Jeruſalem? Familiaritatem principum iſtorum aſſequimur per munera orationum, & operum bonorum: Donum hominis dilatat Prov. 18 viam ejus, & ante principes ſpatium ei facit. De tertio, Pſalmus: Pſal. 32 Reprobat conſilia principum. Principes in ſcripturis large dicuntur prætores, & judices præpoſiti aliorum, ſicut Joſeph, de quo Pſalmus: Pſalm. 104 Conſtituit eum Dominum, & cetera. Reprobatur autem in principibus non B ſolum nequitia conſiliorum, ſed etiam injuſtitia, & officii negligentia. Unde cum populus peccaſſet, iratus eſt Dominus principibus, dicens: Num. 25 Tolle cunctos principes populi, & ſuſpende eos contra ſolem in patibulis, ſcilicet infernalibus. Item ipſorum violentia: Prov. 28 Leo rugiens, & urſus eſuriens princeps ipſius ſuper populum pauperem. Item malorum adhærentia: Iſa. 1 Principes tui infideles, ſocii furum, omnes diligunt munera, ſequuntur retributiones, qui tanto gravius cadunt, quanto plures involvunt: Bernardus: Principis error multos involvit, & tot obeſt, quot præeſt. Item familiæ indecentia. Prov. 29 C Princeps qui libenter audit verba mendacii, omnes miniſtros habet impios. Contra quos ait Ambroſius: Laus Domini, ubi munda poſſeſſio, & innocens familiæ diſciplina. O miſeri principes, cogitate quam brevis, & quam nullus ſit veſter principatus. Iſidorus: Dic ubi ſunt reges, ubi principes, ubi imperatores, ubi locupletes rerum, ubi potentes ſæculi, ubi divites mundi? quaſi umbra tranſierunt, & velut ſomnium evanuerunt. Joan. 16 De quarto: Princeps mundi huius jam iudicatus eſt. Et merito autem iudicatus eſt, quia iniquiſſimus eſt. Tot autem habemus contra nos principes, quot dæmones

mones adverſantes. Principes autem illi nos expugnant, nos ſubiugant, nos iugulant. Impugnant in tentatione: Non eſt nobis colluctatio adverſus carnem, & ſanguinem, ſed adverſus principes & poteſtates, &c. Iniquiſſime autem nos impugnat non læſi a nobis. Pſalmus: Principes perſecuti ſunt me gratis. Item ſubiugant per vincula in tranſgreſſione per iugum, & vincula peccatorum. Pſalmiſta: Principes convenerunt in unum adverſus Dominum, &c. uſque proiiciamus a nobis iugum ipſorum. Item iugulant in damnatione. Unde de habitatoribus inferni dicitur: Ibi Principes aquilonis omnes, & univerſi venatores, qui deducti ſunt cum interfectis. Principes aquilonis ſunt dæmones. Venatores autem diaboli, ſunt homines perverſi, per quos animæ hominum in peccatis capiuntur: interfecti autem ſunt damnati a principibus infernalibus, per tormenta infernalia iugulati.

Ephеſ. 6
Pſalm. 118
Pſal. 2
Eze. 23

SERMO II.

Luc. 14

AMice aſcende ſuperius. Infelices autem ſunt qui aſcendunt per divinam invocationem. Conſiderandum eſt autem quod aſcendere debet homo ad veritatem per contemplationem: ad virtutem per converſationem: ad dignitatem per vocationem, ad immortalitatem per evolationem, & reſurrectionem. De primo: Aſcende in montem iſtum Abarim, & contemplare inde terram, quam daturus ſum filiis Iſrael, terram, ſcilicet viventium. Mons autem altitudinem mentis noſtræ, vel fidei ſignificat, per quam tranſimus ad Deum. Unde Abarim interpretatur pertranſitio. Aſcendere per contemplationem non poteſt carnalis, ſed Spiritualis. Sic ad litteram, carnoſi, & pingues altos montes non bene aſcendere poſſunt. Unde: Cum Joannes vidiſſet oſtium apertum, audivit dicentem ſibi: Aſcende huc, & oſtendam tibi quæ oportet fieri cito. Et ſequitur: Et ſtatim fuit in

Num. 27
Apoc. 4
Gen. 22

A ſpiritu. Debes ergo non in carne, ſed in ſpiritu: non cum aſino, ſed cum puero montem viſionis aſcendere. Bernard. Intentiones, cogitationes, voluntas, affectiones, & omnia interiora mea, venite aſcendamus in montem Domini, ubi Dominus videt, & videtur. Sicut autem oſtium in cœlo apertum eſt, aſcendentibus, ſic oſtium in inferno apertum eſt deſcendentibus. Dilatavit infernus animam ſuam, & aperuit os ſuum abſque ullo termino: & deſcendent fortes eius, & populus eius, & ſublimes glorioſique eius ad eum. De ſecundo: Quæ eſt iſta quæ aſcendit per deſertum. Deſertum eſt mundus, in quo ſerpentes, & vermes, ſcilicet vitia, & latrones, id eſt dæmones, B quos aſcendendo ad virtutes, evadimus; deſcendendo autem per vitia in eos incidimus; Homo quidam deſcendit ab Jeruſalem, &c. Sequitur; Sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & univerſi pulveris pigmentarii. Jn myrrha, contritio: in thure, oratio; in pulvere pigmentarii, diverſarum virtutum compoſitio; in virgula fumi, ſuaviſſima devotio ſignificatur. Nota quod prædicto pulvere homo ſuavem facit potum adverſitatis. Solent enim homines pulverem ſumere, ut ſapidius poſſint bibere. Poteſtis bibere calicem, &c. Bene dicunt; Poſſumus. Jam enim de pulvere ſpiritus guſtaverunt aliquid. Quæ eſt ergo iſta C anima fidelis, quæ aſcendit non greſſibus, ſed virtutibus; non corpore, ſed corde? Pſalmiſta; Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lacrymarum in loco quem poſuit. Bernardus; Hi aſcenſiones in corde ſuo diſponunt, qui de virtute in virtutem eunt, & videre Deum deorum in Sion eo fœlicius merentur in retributione, quo ſummo bono familiarius adhærere ſtuduerunt puriori converſationis ordine. Sed heu multi non aſcenſiones ad cœlum, ſed deſcenſiones in infernum diſponunt in corde ſuo, de vitio in vitium deſcendentes uſque ad profundum inferni.

Iſa. 5
Cant. 3
Luc. 10
Matth. 20
Pſal. 83

Digitized by Google

Eccl. 15 ferni. Deſcendunt in profundum. De Prov. 25 tertio: In loco magnorum ne ſteteritis: melius eſt tibi ut dicatur: Aſcende huc, quam ut humilieris coram Principe, id eſt Chriſto. Magnorum ergo merito, vel officio, vel ſanctitate, vel dignitate locum nullus præſumendo uſurpet, vel ambitione. Unde in hoc Evangelio: Recumbe in noviſſimo loco: &c. *uſque*; *Aſcende ſuperius*. Sed heu quo modo criminoſi ſcalam Eccleſiaſticæ dignitatis, vel mundanæ poteſtatis Gen. 28 audent aſcendere, cum Jacob non dæmones, ſed homines aſcendentes, & deſcendentes angelos vidit in ſcala. Angeli enim debent eſſe per bonitatem, non dæmones per malignitatem, quicumque in ſcala poteſtatis volunt aſcendere. Iſidorus; Non debet homo honoris ducatum recipere, qui neſcit ſubditos tramite vitæ melioris præire. Neque enim quiſquam ad hoc præficitur, ut ſubditorum culpas corrigat, & ipſe vitiis ſerviat. Sed heu multo jam plures dæmones, quam angeli hanc ſcalam aſcendunt. Gregor. Minorem maior præcedit; ſicut honore ſic & crimi-Pſal. 23 ne. De quarto Pſalmiſta; Quis aſcendet in montem Domini, &c. Innocens manibus, &c. *uſque*, hic accipiet benedictionem, &c. Iſte autem aſcenſus in curru bonæ vitæ igneo 4 Reg. 2 per charitatem; Aſcendit Elias, &c. Ecce currus igneus. Hunc autem aſcenſum facere non poſſunt niſi nobiles. Nobiles non ſanguine, ſed virtute. Nobiles utique qui coronandi ſunt tamquam reges. Ingredietur Jer. 17 per portas civitatis huius. Reges, & Principes aſcendentes in curribus, & in equis. Currus ſignificare poſſunt diverſos ſtatus, & profeſſiones ſalvandorum. Alii enim aſcendunt in curru coniugali, alii in viduali, alii in virginali, alii in circuitu ordinis ſancti Franciſci, & ſic de aliis. Equi autem ſunt corpora, in quibus boni per reſurrectionem aſcendunt in cœlum.

A

SERMO III.

QUi ſe humiliat, exaltabitur. Ecce magnus fructus, magna utilitas humilitatis. Qui ergo vult ſe humiliare, debet cauſam, modum, & fructum humilitatis attendere. Attendat, inquam, humiliationis neceſſitatem, qualitatem, utilitatem. Circa primum, ſcilicet cauſam humiliationis ſive neceſſitatem, conſidera quod humilis debet eſſe propter tria, ſcilicet propter conditionis utilitatem; propter ſalvantis humilitatem; propter ſalvationis neceſſitatem. De primo Pſalmiſta; Humiliata eſt in pulvere anima noſtra. Quid enim eſt corpus noſtrum, niſi pulvis. Pulvis es, & in pulverem reverteris. Merito ergo ſe humiliat, qui miſeram hanc conditionem recogitat. Greg. ſuper Ezechielem; Heu unde proceſſit homini tanta ſuperbia; cuius tam ærumnoſa nativitas, cuius pœnalitatem concludit mortis neceſſitas, cui eſſe momentaneum, mundus exilium, vita periculum. De ſecundo; Diſce a me, quia mitis ſum, & humilis corde. Diſce miſer homo humilitatem ab humilibus ſanctis generaliter. Induite vos ergo ſicut electi Dei ſancti, & dilecti, viſcera miſericordiæ, benignitatem, humilitatem &c. Diſce a beata Maria ſpecialiter; Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. Diſce a Chriſto humilitatem excellentem, cuius exemplo uſque ad mortem crucis vitam potius quam humilitatem amittas; Humiliavit ſemetipſum, factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis. Auguſt. Si tanta humilitate ſe deprimit divina maieſtas, ſuperbire audet in aliquo humana infirmitas? De tertio; Humilia te Domino, & expecta manum eius. Habet Dominus manum miſericordiæ, & manum damnantem. Has manus homo cum timore expectat, ignorans utrum in iudicii an miſericordiæ manum incidat. Unde merito ſe humiliat. Humiliamini ſub potenti manu Dei, &c. Gre-

Margin: Luc. 14; B; Pſalm. 43; Gen. 3; Matt. 11; Coloſſ. 3; C; Luc. 1; Phil. 2; Eccl. 18

1. Pet. 5 Gregorius: Nobis cuncta de meritis noſtris incerta ſunt, ut certam gratiam teneamus humilitate. Circa principale, ſcilicet modum humiliationis conſidera quod homo debet humiliari totaliter, ſcilicet corde, ore, & opere. Corde, Pſalmiſta: Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpiciet. Pſalmiſta: Humilia reſpicit in cœlo, & in terra. In cœlo per gloriam: in terra per gratiam. Humiliare ergo in terra, ne humilieris in gehenna. Humilia valde ſpiritum tuum, quoniam vindicta carnis impii, ignis, & vermis. Si humilitate cor bene armetur, ſagittis diaboli non faciliter vulneratur. Joannes Chryſoſtomus: Humilis corde non capitur paſſione: non ira hunc moleſtare poteſt, non æmulatio, non zelotypia. Ore debet humiliari. Pſ. Obmutui, & humiliatus ſum & ſilui a bonis, &c. Si vere humilis es, a bonis ex humilitate ſilebis. Quam longe ſunt ab humilitate, qui etiam a malis non ſilent? Humilitas autem oris non ſolum eſt in ſilendo humiliter, ſed etiam in loquendo humiliter. Patet in Maria, quæ ſe ancillam dixit, & in David, qui ſe canem mortuum dixit. Opere debet humiliari: Obſecro vos ego vinctus in Domino, ut digne ambuletis vocatione, qua vocati eſtis: cum omni humilitate, & manſuetudine. Digne ambulare eſt in bonis actibus proficere. Unde in humilitate ambulare, in via actionis, & bonæ vitæ ſemper corde, ore, & opere, humilitatem inſinuare. Auguſtin. Pergite viam humilitatis, ipſe exaltat humiliter ſequentes quem deſcendere non piguit ad jacentes. Circa tertium, ſcilicet fructum & utilitatem humiliationis: Conſidera, quod homo per humilitatem a malo liberatur: in bono adjuvatur: in cœlo exaltatur. De primo, Pſalmiſta. Quoniam reſpexit humilitatem meam, ſalvaſti de neceſſitatibus animam meam. De neceſſitatibus utique culpæ mortalis pœnæ gehennalis, miſeriæ temporalis. Pſalmiſta: Circumdederunt me gemitus mortis, ſcilic. culpæ mortalis, & pericula inferni invenerunt me, ſcil. pœnæ gehennalis. Tribulationem, & dolorem inveni, ſcilicet miſeriæ, vel temporalis adverſitatis. Sed quo modo o David evaſiſti? Humiliatus ſum, & liberavit me. De ſecundo: Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Domino invenies gratiam. Bene dicitur: invenies gratiam: quia gratia humilitate invenitur: quæ oratione quæritur. Oratio humiliantis ſe nubes penetrat. Pſalmiſta: Reſpexit in orationem humilium, & cet. Sicut autem gratia humilitate invenitur, ſic humilitate cuſtoditur. Gregorius: Qui ſine humilitate virtutes congregat, quaſi qui in ventum plumas portat. De tertio dicitur hic: *Qui ſe humiliat, exaltabitur*. Et: Humilem ſpiritu ſuſcipiet gloria. Rogemus. &c.

Margin references: Pſal. 50; Pſal. 112; Eccl. 7; Pſal. 38; Luc. 1; 1 Reg. 9; Epheſ. 4; Pſalm. 30; Pſ. 114; Eccli. 3; Eccl. 35; Pſalm. 101; Prov. 29

SERMO IV.

IPſe vero apprehenſum ſanavit eum ac dimiſit. (Luc. 14) Quia phariſæorum judicio, & reputatione bos, vel aſinus ruens in foveam extrahi poterat die ſabbati ſine legis tranſgreſſione; hinc eſt quod Dominus noſter in hodierno evangelio perſimile efficaciter arguens a minori oſtendit ſe multo fortius non ſolvere ſabbatum in languidi hominis curatione, cum ſalus hominis præferenda ſit ſaluti bovis, & aſini. Unde ad confutationem malignitatis, & ſuſurii Judæorum tria dantur nobis intelligi de ipſo verbo propoſito. Et primum eſt humilitas in tangendo, & apprehendendo infirmum. Secundum eſt virtuoſitas in curando ejus morbum. Tertium eſt liberalitas in dicendo eum abire liberum. Ut ſic per humilitatem confutet Judæorum ſuperbiam, per virtutem eorum deſidiam, per liberalitatem eorum perfidiam, cum ipſi non dignarentur eum tangere, nec poterant curare, nec vellent liberare. Et quia per iſta facta, quæ geſſit Chriſtus exterius in corpore, docemur

mur ea fieri interius ſpiritualiter in anima; ideo per humilem apprehenſionem ſignatur gratiæ infuſio. Per efficacem curationem, culpæ expiatio. Per liberalem dimiſſionem, pœnæ relaxatio. Unde in verbo propoſito. Primo ſpiritualiter infirmum apprehendit per gratiæ infuſionem in incarnatione: quia numquam angelos apprehendit, ſed filios Abrahæ, ſecundum quod dicitur. Secundo ejus morbum ſanavit per culpæ expiationem in paſſione. Tertio dimiſit abire liberum per pœnæ relaxationem in ſancti Spiritus miſſione: (1 Cor. 3) quia ubi Spiritus Domini, ibi libertas. Non enim tamquam avarus voluit ab eo exigere pretium, redigendo in ſervitutem legis veteris Teſtamenti propter collatum beneficium; ſed tamquam liberalis, & largus, ut ſe transferat ad libertatem Evangelii, dicitur: Sic eum fecit abire liberum. Et propter hoc cum illud eſſet opus miſericordiæ, & liberalitatis, per illud ſabbatum non ſolvebatur, ſed tantummodo per opus avaritiæ ſervitutis, quod in eo fieri prohibebatur, (Exod. 20) ſecundum quod dicitur: Et opus ſervile non facietis in eo.

Primo igitur in verbo propoſito notatur Salvatoris humilitas in apprehendendo infirmum per gratiæ infuſionem in incarnatione, cum dicit: *Ipſe vero apprehenſum*. Apprehendit autem infirmum ſpiritualiter infundendo ſuam gratiam tripliciter. Primo per amaritudinem pœnitentiæ in deteſtatione peccati. (Hier. 31) Unde: Apprehendi manum eorum, id eſt, opera præveniendo per internam inſpirationem, ut educerem eos adjuvando per boni operis perſecutionem, de terra Ægypti, id eſt, de ſtatu peccati. Ægyptus enim tenebra interpretatur, & ſignificat peccatum: ratione cujus ita homo obtenebratur, ut non videat quid agere debeat, cum non poſſit dirigi in bonum ſine luce gratiæ, ſed delectatione peccati obtenebratus, ad omnia peccata eſt pronus. Secundo apprehendit Deus infirmum per rectitudinem juſtitiæ in adimple- A tione divini præcepti. Unde: Ego (Iſai. 42) Dominus vocavi te in juſtitia: præcepta ad obſervandum fideliter imponendo, apprehendi manum tuam: impoſita ad complendum opera adjuvando. Nam per manus opus intelligitur, ſed per apprehenſionem adjutorium, eo quod tanta eſt humana fragilitas, quod niſi a divina potentia adjuvetur: in nullo bono per ſe poteſt proficere, ſed potius deficere. Et ſervavi te ad permanendum in eis, perſeverantiam dando. Tertio apprehendit Dominus infirmum per fortitudinem patientiæ in toleratione mali inflicti, de quo poteſt intelligi illud Pſalm. Apprehende arma & ſcu- (Pſalm. 34) B tum & exurge in adjutorium mihi: per arma deſignantur virtutes, quibus vitia impugnantur: per ſcutum patientia intelligitur, per quam mala tolerantur illata. Unde tunc Deus apprehendit arma, & ſcutum, quando infundit homini virtutes quibus impugnat vitia, & peccata, & patientiam, cum qua tolerat mala illata: ſed ſurgit in adjutorium, quando cum tentatione vitiorum facit proventum virtutum. Unde Gregorius: Niſi miſericors Deus viribus tentamenta modificet, nullus eſt qui malorum inſidias evitare poſſit. Secundo notatur culpæ expiatio, cum ſubdit: Sanavit, quia quælibet Chriſti actio noſtra eſt C inſtructio. Ideo per procurationes infirmitatum corporum a Chriſto factas inſtruimur ſpiritualiter intelligere curationes vitiorum ſpirituum. Unde ſi volumus ſcientialiter procedere, primo videamus quæ accidunt iſti morbo hydropiſi materiali: quia per hoc devenimus in cognitionem hydropiſis ſpiritualis, id eſt, peccati, ut ſic cognito morbo utriuſque hydropiſis, melius explicabimus curationes, & remedia exhibita a Chriſto medico corporum, & animarum: quamvis enim multa accidant morbo hydropiſis principaliter: tamen tria ſunt ejus accidentia. (Hydropiſis tria peculiaria.) Et primum eſt corporis tumor ſive inflammatio, per quam intelligitur ſuperbia. Secundum anhelitus fœtor, ſive abomi-

natio,

Digitized by Google

natio, per quam intelligitur luxuria. A Tertium eſt ſitis ardor, & anhelatio, per quam intelligitur avaritia. Unde tunc Dominus ſanavit hydropicum non ſolum corporaliter, ſed etiam ſpiritualiter quando ſanavit. Primo tumorem inflationis ſuperbiæ per timorem humilitatis. Secundo fœtorem abominationis luxuriæ per decorem caſtitatis. Tertio ardorem exitialis avaritiæ per amorem paupertatis. Et ſic anima deordinata, & averſa a Trinitate perſonarum, videlicet a Patris potentia per tumorem ſuperbiæ: a Filii ſapientia per fœtorem luxuriæ: & a Spiritus ſancti clementia per ardorem avaritiæ: ordinetur, & convertatur ad Patrem per timorem humilitatis, ad Filium per decorem caſtitatis, & ad Spiritum ſanctum per amorem paupertatis. Et ſic in quo fuerat peccati, vel diaboli veſtigium: reluceat in eo veſtigium Trinitatis. Primo ſanat Dominus ſpiritualiter hydropicum a tumore inflationis ſuperbiæ per timorem humilitatis, & de hoc poteſt exponi illud: Domine non ſum dignus, ut intres ſub tectum meum: propter quod meipſum arbitratus non ſum dignus venire ad te: ſed tantum dic verbo & ſanabitur puer meus. Et ſequitur: Invenerunt ſervum, qui languebat, ſanum. Primo ille centurio conſiderando divinæ maieſtatis altitudinem dicit: Domine non ſum dignus, ut intres ſub tectum meum. Secundo recognoſcendo propriæ infirmitatis vilitatem, cum ſubdit: Propter quod meipſum non ſum dignus arbitratus venire ad te: non enim indignitatis vilitas eum latebat per ſuperbiam, ſed nota erat per humilitatem præcipuam. Tertio profitendo divinæ virtutis facilitatem, addit. Sed dic verbo, & ſanabitur puer meus, quaſi dicat, cum apud te non ſit impoſſibile omne verbum: non differt dicere, & facere: quia es illud verbum per quod facta ſunt omnia, & ille ſermo unius, & efficax poteſtate plenus, qui ſanat omnia. Et quia iuxta eſt Dominus, qui tribulato ſunt corde; & humiles ſpiritu ſalvabit; ideo ſubinfertur. Quarto cæleſtis gratiæ appropinquatio, ſive operatio divinæ pietatis; ad domum ægroti per morbi curationem, cum ſequitur; Invenerunt ſervum, qui languebat, ſanum. Prius pervenit virtutis operatio, quam nuntiorum reverſio, & hoc eſt; quia libenter Deus condeſcendit humilibus. Unde Auguſtin. Altus eſt Deus; humilias te, & venit ad te, exaltas te, & fugit a te. Et quamvis aliter humiliaret ſe Zachæus, aliter centurio; quia Zachæus ſuſtinendo, centurio ſuſcipere non audendo; utroque modo ſit divina reverentia. Unde exemplo iſtorum benefacit, qui pro reverentia corpus Dominicum frequenter in ſacramento ſuſcipit, & qui reverentia ceſſat; utriuſque enim B ſalus datur ſicut Centurionis ſervo, & ipſi Zachæo. Unde Eccleſia in ſuſceptione corporis Dominici reverentiam Centurionis repræſentat in dicto, & devotionem Zachæi in facto; eo quod corpus Dominicum debet ſuſcipi Centurionica reverentia; & Zachæica devotione; Secundo ſanat Dominus hydropicum ſpiritualiter a fœtore abominationis luxuriæ, per decorem caſtitatis. Et de hoc poteſt intelligi illud Pſalmi; Quoniam lumbi mei repleti ſunt illuſionibus, & non eſt ſanitas in carne mea. Afflictus ſum, & humiliatus ſum nimis. Nomine lumborum, ſecundum Gregorium, luxuria generatur, & oritur, cum lumbi implen- C tur illuſionibus, id eſt, turpibus mulierum imaginationibus, immundis cogitationibus, & fœtidis affectionibus. Unde quemadmodum, quando abundant multi humores in corpore generant ſcabiem quandam, & impetiginem, & aliquando lepram, quæ tollit munditiam corporis; ſic quando abundant immundæ cogitationes, inordinatæ affectiones, turpes mulierum imaginationes & illuſiones in corde, generant quoſdam mores corruptos, inordinata deſideria in carne. Et quia hæc corpus contaminant auferendo ſanitatem, & munditiam caſti-

Marginalia: Luc. 8 — Joan. 1 — Pſalm. 33 — Deus quo modo a nobis fugiat, & ad nos veniat. — Pſal. 38.

ſtitatis, ideo dicit. Non eſt ſanitas in carne mea: quare, quoniam lumbi mei impleti ſunt illuſionibus omnibus. Certe ſummo ſtudio debet homo amovere a corde iſtas illuſiones: quia ex his luxuria principaliter generatur in corde, & ex corde redundat in carnem, ſecundum illud: Quicumque viderit mulierem ad concupiſcendum eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo. Ita ex contrariis. Caſtitas generatur principaliter in corde, & de corde redundat in corpore. Et propter hoc ſequitur: Afflictus ſum, & humiliatus ſum nimis: rugiebam a gemitu cordis mei. Domine ante te omne deſiderium meum. Unde dicitur, Afflictus ſum per carnis mortificationem: quia ſine ea caſtitas fundari non poteſt, eo quod carnis delectationes corrumpit: motus, & deſideria carnis reſtringit, & humiliatus ſum nimis, per delectationis dejectionem; rugiebam a gemitu meo, per doloris compunctionem: quia poteſt dicere: Domine ante te omne deſiderium meum per perfectam cordis ordinationem. Tertio ſanat Dominus ſpiritualiter hydropicum ab ardore exitialis avaritiæ per amorem paupertatis. Unde in Pſalm. Commoviſti terram, & conturbaſti eam: ſana contritiones ejus, quia commota eſt. Per terram intelligitur anima terrenis lucris dedita, quæ ad modum terreni pulveris, per varios cogitatus diſpergitur: & quia hujuſmodi contritiones affligentium cogitationum non poſſunt ſanari niſi prius amoveantur, & confringantur Dei timore, concidantur & conturbentur peccati dolore, & dilatentur Chriſti amore, ideo inquit, propheta: commoviſti terram: reſtringendo timore, per conſiderationem divinorum judiciorum: conturbat, eam concidendo dolore per deplorationem omnium peccatorum: ſanat contritiones eius, eam dilatando amore per promiſſionem æternarum retributionum: quia commota eſt per compaſſionem ad eleemoſynarum largitionem, ut qui aliena rapiebat, propria largiatur. Unde Gregor. Terrena omnia ſervando amittimus: largiendo ſervamus, diu enim, cum rebus durare non poſſumus: quia aut nos illas moriendo deſeremus, aut illæ nos viventes deſerunt pereundo. Agendum eſt ergo, ut perituras res in non perituram mercedem transferamus. Tertio ſubinfert. *Ac dimiſit*, ubi notatur pœnæ relaxatio, quæ habet fieri per inſtantiam devotæ ſupplicationis, per vehementiam dilectionis divinæ, ſive indulgentiam alienæ offenſionis. Ratione primi ordinat ad ſeipſum. Ratione ſecundi ad Deum. Ratione tertii ad proximum. Primo autem dimiſſo, aut relaxatio fit per inſtantiam devotæ ſupplicationis. Unde in Pſal. Dixi confitebor, & tu remiſiſti impietatem peccati mei, pro hac orabit ad te omnis ſanctus in tempore opportuno: quaſi dicat, cum peccator pœnitet, & conteritur, & proponit dicendo in corde: Confitebor, propoſitum adimplendo, & tu ſcilicet Deus, & non alius remiſiſti impietatem peccati mei. Solus enim Deus poteſt dimittere, & delere peccata, licet peccator mediante miniſterio ſacerdotis abſolvatur. Pro hac, ſcilicet miſericordia, quæ parcit faciliter, orabit ad te omnis ſanctus devota precum inſtantia, tamen implorando in tempore opportuno, id eſt tempore, & loco. Et de hoc ſimiliter dicitur: Omne debitum dimiſi tibi, quoniam rogaſti me. Secundo fit dimiſſio propter vehementiam divinæ dilectionis. Unde: dimittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Ecce quod Dominus probat iſtam mulierem purgatam a peccato per affectum dilectionis, eo quod ardor dilectionis divinæ conſumpſerat in ea peccatorum rubiginem: nec eſt intelligenda iſta ſententia, ut ille, qui plus peccaverat, plus approbaretur: ſed oſtenditur quod quantum eſt de ratione obligationis, cui plus dimittitur, plus obligatur, ſuppoſita tamen gratia, & rectitudine voluntatis. Nam multi ad magnas gratias tenentur, qui nullas,

Margin notes: *Matth. 5*; *Pſal. 59*; *Pſal. 31*; *Matth. 18*; *Luc. 7*

las, vel paucas reddunt. Tertio fit A iſta dimiſſio, propter indulgentiam alienæ offenſionis. Unde: Dimitte nobis debita noſtra: ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. Debita dicuntur peccata: quia faciunt nos debitores eorum, quæ non poſſumus ſolvere. Unde ad eorum veniam impetrandam requirit hæc conditio: Sicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. Juſtum eſt, qui fugit legem clementiæ, cadit in legem juſtitiæ, & propter hoc dicitur: Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet vobis Pater cœleſtis peccata veſtra: ſi vero non dimiſeritis, nec Pater cœleſtis dimittet vobis peccata veſtra. Unde Gregorius: Dominus pec- B cata dimittit per miſericordiam: repetit per Juſtitiam. Rogemus, &c.

Matth. 6

Ibidem.

DOMINICA XVII POST PENTECOSTEM

SERMO I.

Matt. 22

DILIGES *Dominum Deum tuum*. Sine dilectione ſalvari non poſſumus, & dilectionis certitudinem non habemus: probatur tamen, & perpenditur Dei dilectio ex quatuor ſignis, & affectibus ſuis, videlicet ex C ſolicitudine cogitationis, ex fortitudine affectionis, ex rectitudine intentionis, ex promptitudine operationis. De primo: Surgam & circuibo civitatem per vicos, & plateas quæram quem diligit anima mea. Ecce quod omnis anima diligens Deum ſolicita eſt, quo modo Deum inveniat, quomodo Deum teneat, quomodo placeat eidem. Ideo bene ſolicitudo amoris his tribus verbis exprimitur, cum dicitur: Surgam, & circuibo, & quæram. Surgit enim anima amans, mentem a terrenis elevando: Surge Hieruſalem, & ſta in excelſo. Greg. Frigeſcit quis a curis ſæculi quanto ſurgit ardentius in amore Dei: Item circuit, opera Dei, & beneficia conſiderando, præcipue beneficium paſſionis Chriſti. Sume citharam, circui civitatem. Sicut enim in cithara chordæ ſuper lignum, ita membra Chriſti in ligno crucis extendebantur. Civitas eſt Eccleſia, in qua per plateas mandatorum, per vicos conſiliariorum quærendus eſt Chriſtus. Item quærit Deum ferventer deſiderando: ad quid autem quærendus ſit. Bern. nos inſtruit, dicens: Occultat ſe Dominus, ut ardentius quæratur: quæſitus cum gaudio inveniatur: Inventus cum ſolicitudine teneatur: tenens non dimittatur, donec in amoris cubiculum manſurus introducatur. Require ſupra ſermone, Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te. De ſecundo: Pone me, ut ſignaculum ſuper cor tuum, ut ſignaculum ſuper brachium tuum: quia fortis eſt, ut mors dilectio. Bene ſentit homo quando ſic fortiter diligit Deum quod dilectio ſua invicibilis ſit ſicut mors. Aug. Reſiſtitur ignibus, undis, ferro, regibus, & poteſtatibus: venit una mors quis ei reſiſtet? Propterea viribus ejus comparata eſt dilectio. Bene autem dicitur: Pone me ut ſignaculum ſuper cor tuum. Sicut enim ſigillum in cera molli, ſic ſponſus charitatis Chriſtus facile imprimitur, non cordi duro per impietatem, ſed molli per contritionem, & per devotionem. Pſalm. Factum eſt cor meum, &c. Debet ergo ita ſigillum amoris eſſe in corde, ut dictum eſt. Item in opere. Unde addidit, ut ſignaculum ſupra brachium tuum. In operibus enim, & laboribus, quæ brachia ſunt amoris oſtenditur: Qui in manu omnium hominum ſignat, ut noverint ſinguli opera ſua. In ore: Quis dabit ori meo cuſtodiam, & ſuper labia mea ſignaculum certum? Sigillum ergo amoris apparet in ore, cum de delicto libenter loquitur. Joannes Chryſoſt. Amantium mos eſt, ut amorem ſuum ſilentio tegere nequeant. Sigillum amoris optime claudit os, & cuſtodit a tacendis. Auguſtin. Sive taces, dilectione tace: ſive clamas,

Dilectio Dei in nobis quibus ſignis probetur.

Cant. 3

Iſai. 23

Pag. 41

Cant. 8

Pſal. 21

Job 37

Eccli. 22

Digitized by Google

mas, dilectione clama. De tertio: A
Cant. 1 Recti diligunt te. Si ſervis Deo timore gehennæ, vel pœnæ tranſitoriæ, vel amore commodi, vel laudis mundanæ, rectus non es, ſed inclinatus ad inferiora, neque oculum intentionis habes ad cœleſtia ſicut ſignatum eſt in muliere, de qua: quæ erat inclinata, neque omnino poterat ſurſum reſpicere.
Luc. 13 Si autem in amore Dei ſervis, rectus es. Rectitudo autem hominis in tribus conſiſtit. Primo in mali declinatione, & hoc eſt innocentiæ.
Iob 1 Erat vir ſimplex, rectus, &c. *uſque* retinens innocentiam. Secundo in boni operatione, & hoc beneficentiæ:
Prov. 20 Ex ſtudiis ſuis intelligitur puer, ſi munda & recta ſunt opera ejus. Tertio in amoris Dei intentione, & hoc eſt conſcientiæ. Recta enim conſcientia amore beatitudinis Deo ſervit, non principaliter timore damnationis. Per primam rectitudinem virgo es: per ſecundam lampadem habes; per tertiam oleum poſſides. Si vis ergo rectus eſſe per amorem, abiicere debes ſervilem timorem:
Iſa. 44 Noli timere ſerve meus Jacob rectiſſime, quem elegi, noli, inquam, timere, quaſi dicat: Non tantum ex timore, ſed ex amore ſervus meus tu es rectiſſimus. Rectus utique in declinatione criminis, rectior in operatione virtutis, rectiſſimus in intentione amoris. Rectitudo ergo amoris ſignum, & effectus eſt dilectionis. Quantum enim ſervus Dei a ſervili timore deficit, tantum in amore proficit. Qui Deo ſervit amore, rectus, & bonus eſt: qui tantum timore curvus eſt, & malus in voluntate. Aug. Vivit enim in eo peccandi voluntas, quæ tunc apparet in opere, ſi ſperetur impuritas. Peccare non vult charitas, etiam ſi ſperetur impunitas. De
Joan. 14 quarto: Qui habet mandata mea, & ſervat ea, ille eſt qui diligit me. De hoc require in ſequenti ſermone per totum.

SERMO II.

Diliges *Dominum Deum*, &c. Exigit a nobis Dominus totum cor, quaſi proprium hoſpitium. Exigit totum cor ad credendum. Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde. Ex toto corde non credit, cujus vita a corde diſcordat: Sicut corpus ſine ſpiritu mortuum eſt, ita fides ſine operibus mortua eſt. Signa autem fidei integra ſunt, de quibus: Signa eos, qui crediderint, hæc ſequentur, &c. Expone moraliter ſicut habes in ſermone. Nolite contriſtare Spiritum ſanctum, &c. Item ad pœnitendum: Matt. 22 Act. 8 Jac. 2 Mar. ult.
B Convertimini ad me in toto corde veſtro, &c. In jejunio, & fletu, & planctu. Quid eſt in toto corde converti? Reſpondit Aug. dicens; Convertitur enim totus, & omnino vertitur, &c. Require ſupra in ſermone: Aſcendit Simon Petrus. Toto quoque corde convertitur qui contritionem habet interius, cujus ſignum eſt fletus in ſatisfactione exterius, ad quam pertinet jejunium. Certe melius eſt pro peccatis flere temporaliter, quam æternaliter: Ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Item ad bene vivendum: Servies Domino Deo tuo in toto corde tuo, &c. Serviamus illi in ſanctitate, & juſtitia coram ipſo omnibus diebus Joel. 2 Mat. 13 22 Deut. 10 Luc. 1
C noſtris. In ſanctitate, ſcil. munditiæ a peccatis; Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & ſpiritus: perficientes ſanctificationem in *timore* Domini, & juſtitia coram ipſo. Pſ. Dilexiſti juſtitiam, quo ad ſecundum: & odiſti iniquitatem, quod ad primum. Perſeverantia autem notatur, cum dicitur: omnibus diebus noſtris. Item ad obediendum: Cuſtodias mandata ejus, & hæc impleas ex toto corde tuo. Implet ex toto corde, qui contritionem habet interius ſi impleat, de quibus. Non omnes obediunt Evangelio. Imple toto corde mandata Dei in mundo, ut impleatur cor tuum lætitia in cœlo. Pſal. Adimplebis me lætitia cum vultu tuo. Impleas autem non ſolum divi- 2 Cor. 7 Pſalm. 44 Deut. 6 Rom. 10 Pſalm. 15

Digitized by Google

divina, ſed etiam humana toto corde. Bernard. Quidquid vice Dei præcipit homo, imple, ſi eſt ſicut præcipit Deus. Item ad orandum: Ex toto corde orabant omnes, ut viſitaret populum ſuum. Non errat, qui corde non intendit: Populus hic labiis me honorat, cor autem, &c. Tales orant Deum a tergo, non ad faciem. Contra quod Pſalmus: Deprecatus ſum faciem tuam in toto corde meo. Etiam corde non orant qui orationem in lingua, ſed juſtificationem non habent in vita. Contra quod: Clamavi in toto corde meo, & cet. *uſque*, requiram. Requiram, inquam bene vivendo. Deus non attendit tuam orationem, ſi non quæris ſuam juſtificationem. Joannes Chryſoſtomus: Qui orat Deum, & peccat, non orat Deum, ſed deludit eum. Item ad diligendum: ſic hic, & diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo: ex toto corde non diligit, qui de ſe aliquid relinquit. Auguſtinus: Totum, inquit, cor meum flamma tui amoris accendat. Nil in me relinquatur mihi: ſed totus in te æſtuem: in te ardeam, totus te diligam. Item toto corde non diligit, qui dilectionem in effectu non oſtendit: Si quis diligit me, ſermones meos ſervabit. Gregor. Numquam eſt amor Dei otioſus, & cetera. Unde & arca teſtamenti intus & extra auro veſtiebatur. Charitatis igitur veſtis ſit interius per affectum, exterius per effectum. Item ad reminiſcendum Deum: Quoniam memor fuit Dei ſui in toto corde ſuo, dedit ei Dominus gratiam in conſpectu Salmanaſar regis. Item inter cetera Dei beneficia, quæ in memoria habere debemus, præcipue paſſio in corde debet eſſe memoriter: Recordare paupertatis meæ, & transgreſſionis abſynthii, & fellis. Expone qualiter hæc habere debemus in memoria, ut ea imitemur. Item ad gratias agendum. Pſalmus: Confitebor tibi Domine in toto corde. Hæc eſt confeſſio laudis. Bene ait: In æternum. Semper

Jud. 4. *Mat. 15* *Pſalm. 118* *Deut. 6* *Joan. 14* *Tob. 1* *Thren. 3* *Pſalm. 100*

A enim homo invenit, in quo Deum laudare poſſit. Auguſtin. Quæcumque homo fecerit invenit in ſuis factis Deum. Si recte non egerit, laudabilem invenit per juſtitiam ſuppliciorum: ſi peccator converſus ad recte vivendum redierit, laudabilem invenit per miſericordiam indulgentiarum.

SERMO III.

Diliges Dominum Deum tuum, &c. Gregorius: Probatio dilectionis exhibitio eſt operis. Dilectio ergo Dei probatur ex ſex ſignis. Ex deteſtatione peccatorum, ex repulſione inimicorum: ex operatione mandatorum: ex proviſione ſubditorum: B ex renuntiatione terrenorum: ex toleratione adverſorum. De primo, Pſalmus: Qui diligitis Dominum, odite malum. Certum eſt enim quod quantum homo diligit Deum, tantum odit peccatum. Si multum diligit, multum odit, & tunc multum ei dimittitur: Remittuntur ei peccata multa, quaſi dicat multum. Qui ergo Deum diligit, peccatum odit. Gregorius: Qui adhuc per illicita deſideria diffluit, profecto Deum non amat: quia ei in ſua voluntate contradicit, immo qui peccatum diligit, ſeipſum odit: Pſalmus: Qui diligit iniquitatem, odit animam ſuam. De ſecundo, ſcil. de repulſione inimicorum. Pſal. Cuſtodit Dominus omnes diligentes ſe, & vias peccatorum diſperdet, id eſt, dæmones diſperdet. C Per dilectionem homo cuſtoditur, diabolus confunditur. Certum enim eſt quod quantum fortiter Deum diligimus, tanto contra tentationes diaboli, fortiores ſumus. Pſalm. Diligam te Domine fortitudo mea. Si ergo fortis es in Dei dilectione, Deus eſt fortitudo tua in tentatione. Diabolus maxime perſequitur charitatem. Auguſtin. Nihil ſpecioſius Deo virtute dilectionis, nihil deſiderabilius eſt diabolo extinctione charitatis. Habes itaque ſignum veræ dilectionis, ſi non ſuperaris impetu tentationis.

Matth. 22 *Greg. hom. 30 in Ev. tom. 3* Dilectio Dei ſex ſignis probatur. *Pſal. 96* *Luc. 7* *Pſal. 10* *Pſal. 144* *Pſ. 17*

Dd 2 Grego-

Gregorius: Ille vere amat, cujus videlicet mentem delectatio prava conſenſu non ſuperat. Quantum enim Dominus diligitur, tantum malus contemnitur, ſcilicet diabolus, caro
Matt. 6 mundus: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget, &c. De ter-
Joan. 14 tio: Si diligitis me mandata mea ſervate. Et ibidem: Si quis diligitis me, ſermones, &c. Sed nota quod inter mandata opere ſervanda, Deum diligere eſt maximum, & primum mandatum, ſecundum autem ſimile huic, diliges proximum tuum ſicut teipſum. Unde nemo ſe Deum diligere putet, qui de omnibus proximis
1 Joan. 4 unum odit: Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem ſuum odit,
Joan. 21 mendax eſt. De quarto: Simon Joannis diligis me plus his, &c. tertio *uſque* paſce oves meas. Certum enim, quia paſtor Eccleſiaſticus quantum diligit Deum, tanto pro ovibus ſuis habet zelum. Greg. enim ait: Ille apud Deum magis in amore ejus eſt, qui ad ejus amorem plurimos trahit. Sed nota quod ter dixit: Paſce, &c. Prælatus enim, qui diligit Deum, paſcit verbo, paſcit exemplo, paſcit ſubſidio. Et certe non ſolum prælati, ſed etiam omnes dilectores Dei paſcere debent oves Dei, verbo conſolationis, vel orationis, exemplo converſationis, ſubſidio ſubventionis per temporalem ſubſtantiam: Qui
1 Joan. 3 habent ſubſtantiam hujus mundi,
Cant. 8 &c. De quinto: Si homo omnem ſubſtantiam domus ſuæ pro dilectione dederit, quaſi nihil deſpiciet eam. Certum enim eſt quod quantum homo diligit Deum, tantum omnia tem-
Philip. 3 poralia deſpicit quaſi ſtercus: Omnia arbitror ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam. Joannes Chryſoſt. Qui pecuniam, concupiſcentiamque dimiſerunt, hi maxime ſunt, qui ut debent, diligunt. Omnem ſubſtantiam dedit,
Matth. 19 qui dixit: Ecce nos reliquimus om-
Ibidem. 13 nia, &c. Sic etiam dedit omnia ſua ille Evangelicus negotiator pro dilectione margaritæ, id eſt, Chriſti. Bonæ enim margaritæ ſunt omnes ſancti: una vero pretioſa eſt Chri-

A ſtus. Si ergo omnem ſubſtantiam dare non potes, des Deo ſaltem partem in eleemoſynis. De ſexto: Majorem Joan. 15
charitatem, &c. Certum enim eſt; quia tantum diligit, quantum amore ſui patienter adverſa ſuſtinet, & etiam mortem. Videat ergo unuſquiſque utrum paratus ſit pro amico ſuo Jeſu Chriſto ponere animam ſuam, & ante mori, quam vivere, & relinquere legem Dei. Parati ſumus ma- 1 Mac. 7
gis mori quam patrias leges prævaricari. Aug. Eligat homo magis, Deo dilecto mori, quam offenſo vivere, hoc eſt experimentum veræ dilectionis. Quis nos ſeparabit a charitate Rom. 8
Chriſti? tribulatio, an anguſtia, &c. *uſque* neque creatura alia.

B

SERMO IV.

Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua. Matt. 22
Quoniam bonitatis eſt ſe licite communicare malis, & inimicis: ideo Dominus noſter tamquam bonus doctor voluit communicare doctrinam veritatis malignis Judæis doloſe eum interrogantibus cum ad eorum quæſtionem utilitatis, quamvis procederet ex animi doloſitate, dedit reſponſionem veritatis, cum dicit in verbo propoſito. *Diliges Dominum Deum tuum*, &c. Ubi elegantiſſimo, & miro modo ordinate procedit ordinando totum hominem ſecundum omnem ſui potentiam ad
C Deum medicum triplici virtute theologica. Nam: Primo regulat concupiſcibilem in ſummo diligibili imperando actum charitatis. Secundo elevat iraſcibilem in ſummo honorabili, inſinuando objectum divinitatis. Tertio illuſtrat rationalem in ſummo intelligibili explicando modum veritatis. Primum habet per charitatem. Secundum per ſpem. Tertium per fidem. Primo igitur imperat nobilem actum charitatis, regulando cum dicit: *Diliges*. Iſte actus dilectionis elicitur a concupiſcibili potentia. Secundo inſinuat honorabile objectum charitatis elevando

do iraſcibilem, cum ſubdit *Dominum Deum tuum*. Deus enim proprie, & principaliter eſt objectum charitatis, & hæc eſt ratio; quia Dilectio Dei eſt principium, & via, & proximus, & omnis homo non debet diligi niſi propter Deum, aut in Deo ratione imaginis, & ſimilitudinis: unde ſimile mandatum reputatur. Si autem aliter diligatur aliquis quam propter Deum, aut in Deo, ſc. per affectum cognationis, & carnis, vel alicujus commodi; non virtus charitatis, ſed actus naturalis dici poteſt. Tertio explicat utilem modum veritatis illuſtrando rationalem, cum ſubinfert: *Ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua*. Dicamus igitur; *Diliges*, ubi imperat charitatis actum; iſte actus dilectionis eſt virtus charitatis ratione incomparabili per eminentiam utilitatis, & excellentiæ. Primo, & principaliter imperatur, & ponitur ſub legis præcepto, & etiam dicitur maximum propter tres rationes. Nam reſpectu præceptorum habet primitatem virtuoſitatis in eſſendo. Reſpectu virtutum habet majoritatem dignitatis in merendo. Reſpectu operum habet delectabilitatem acceptabilitatis in remunerando. O virtus deifica, in qua omnia præcepta radicabiliter fundantur, per quam ceteræ virtutes ad meritum informantur, & ſecundum quam cuncta opera acceptantur. Primo illud præceptum dilectionis reſpectu præceptorum habet primitatem virtuoſitatis in eſſendo, unde ipſa eſt quæ dat præceptis vigoris efficaciam ſecundum Gregorium, qui dicit ſuper illud: Hoc eſt præceptum meum ut diligatis invicem ſicut dilexi vos. Quid eſt, quod de dilectione quaſi de ſingulari mandato nos admonet: quia omnia pæcepta multa ſunt, & unum. Multa propter diverſitatem operis. Unum in radice charitatis. Et propter hoc dicitur in evangelio hodierno; In his duobus mandatis univerſa lex pendet, & prophetæ: quia ad dilectionem Dei, & proximi tamquam ad primarium, & radicale fundamentum introducuntur. Hoc intelligens Apoſtolus, dicebat: In charitate radicati, & fundati, &c. Miſeri qui hoc fundamento carent, quia quidquid ſuperædificant, totum areſcit: unde & opera facta extra charitatem numquam reviviſcunt: cum fuerint ſine radice. Et ob hoc dicit Gregor. Nec habet ramus aliquid viriditatis niſi maneat in radice charitatis. Secundo iſta virtus dilectionis reſpectu virtutum habet virtuoſitatem in merendo, eo quod virtutibus dat formam. Unde: Major autem horum eſt charitas. Ubi Apoſtolus diſcurrendo per omnes virtutes tam politicas, quam theologicas concludit, tum ratione remotionis, tum ratione poſitionis; quia charitas habet majoritatem. Nam poſita charitate ponitur omne meritorium, & illa remota removetur omne utile ad ſalutem. Ipſa certe ſola eſt, quæ dat formam meriti. Unde ceteræ virtutes ſunt informes ſine ipſa, quia non habent meritum gratuitum niſi per ipſam. Quemadmodum enim colores perdunt eſſe formale, & pulchrum diſcedente luce, & recuperant, ea adveniente; ita virtutes diſcedente charitate, & hoc eſt quod dicitur; Qui diligit, in luce manet, qui autem odit, in tenebris. Hinc eſt quod Auguſt. dixit: Habe charitatem, & fac quidquid vis. Tertio iſte actus dilectionis reſpectu operum habet delectabilitatem acceptationis in remunerando eo, quod operibus imponit retributionis menſuram: ſecundum enim charitatem viæ menſurabitur gloria patriæ; ut ubi plus de dilectione ibi plus de beatifica viſione; quia magnitudo meriti non conſiſtit in exteriori opere, ſed interiori dilectione. Hinc eſt quod martyrium quod eſt majoris præmii inter omnia, quæ facit homo, dicitur eſſe opus charitatis: ſecundum illud; Majorem dilectionem nemo habet ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Ratione hujus aſſignat Apoſtolus: Si quid eſt aliud mandatum in hoc verbo inſtauratur. *Diliges proximum tuum, ſicut teipſum*: plenitudo ergo legis eſt dilectio, quaſi dicat; Si homo

Marginalia: Preceptum dilectionis maximum. — Greg. hom. 27 in Ev. — Joan. 13 — Mat. 22 — Epheſ. 3 — Gregor. ut ſup. — 1 Cor. 13 — 1 Joan. 2 — Joan. 15 — Rom. 13

Digitized by Google

homo deficiat, & cum eo diſpenſetur ratione neceſſitatis, in mandatis poteſt in iſto recuperari ſuæ plenitudinis ratione. Greg. Nimirum cum una eademque ſit charitas, ſi mentem plene habeat ad innumera opera multiformiter accendat, & perfectionem: ſed tamen in iſto non poteſt diſpenſari, eo quod ejuſdem eſt defectus & amiſſio, & in aliis mandatis non poteſt inſtaurari, quoniam non eſt digna ponderatio animæ, & cet.

Sequitur: *Dominum Deum tuum*. Ubi inſinuat honorabile objectum divinitatis, & etiam totius Trinitatis. Non enim vacant a myſterio hæc tria vocabula, *Dominum Deum tuum*, eo quod per ipſa manifeſtatur Trinitas perſonarum conferentium nobis tria maxima beneficia, per quæ ad dilectionem delectabiliter allicimur. Unde *Dominus* dicitur propter conditionem naturalis eſſe in creatione. *Deus* propter collationem multiplicis gratiæ, in conſervatione. *Tuus* propter donationem ſui ipſius, ſive hereditatis perpetuæ, in glorificatione. Et ſic appropriate loquendo. Per patris potentiam creamur. Per filii ſapientiam conſervamur. Per Spiritus ſancti clementiam glorificamur. Primo *Diliges Dominum* propter conditionem
Deut. 10 naturalis eſſe in creatione. Unde: Et nunc quid aliud Dominus Deus tuus petit a te niſi ut timeas Dominum Deum tuum, & diligas eum? quia homo tenetur, & obligatur Dominum timere, humiliter, & obedienter, & fideliter, & diligere ferventer ratione beneficii, quod ſibi contulit in creatione: cum eius eſſe fecit inſignitum divina imagine, ratione cujus ad hæc tria adimplenda habet poſſibilitatem, ideo tamquam ex debito hoc requirit, cum dicit; Et nunc quid Dominus Deus tuus petit a te, niſi ut timeas Dominum Deum tuum? Ecce timor humilitatis, & ſubjacentiæ; & ambules in viis ejus: ecce labor fidelis obedientiæ, in executione mandatorum, quæ nomine viarum deſignantur. *Diliges eum*, ecce fervor ſinceritatis, & benevolentiæ. Secundo *diliges Deum*, propter collationem multiplicis gratiæ, id eſt, conſervatione. Unde in Pſalm. Qui Pſalm. 96
diligitis Dominum operando bonum per amorem. Odite malum, cuſtodit Dominus animas ſanctorum ſuorum: qui diligitis Dominum per amorem operando bonum. Odite malum, declinando malum, & peccatum per timorem: quia per Dei amorem homines ſancti efficiuntur, & beneficium cuſtodiæ, & conſervationis a Deo merentur. Unde ſequitur: Cuſtodit Dominus animas ſanctorum ſuorum multorum beneficiorum collatione. Nam ad hominis cuſtodiam, & conſervationem omnium creaturarum ſervitia, & beneficia concurrunt. Angeli enim miniſtrant ei, cœlum dat ei lucem in die, ut operetur; tenebras in nocte ut quieſcat, & ipſorum utilem viciſſitudinem, aerem fecit Deus, ut præberet homini utilem calorem & omne genus avium ei miniſtraret. Aquam fecit, ut ſibi potum tribueret, ſordes purgaret, arentia irrigaret, & diverſitatem piſcium ad ſuum uſum nutriret. Terram fecit: ut eum portaret, pane confortaret, & vino lætificaret, totus mundus ſervit homini, quia factus eſt pro homine. Ratione ergo tantorum beneficiorum, qui diligitis Deum hæc probate per exhibitionem bonæ operationis; alioquin de ingratitudine arguemini. Tertio *diliges* Dominum Deum tuum propter donationem hereditatis perpetuæ & glorificationem. Unde in Pſalmo; Do- Pſalm. 25
mine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Iſte decor nihil aliud eſt niſi divina refulgentia ex qua micant divini radii ſplendoris facientes cœlum empyreum domum decoris propter refulgentiam divinæ claritatis, & locum habitationis gloriæ tuæ, propter communitatem gloriæ divinitatis. O quam illuſtris, & ſpecioſus eſt iſte decor domus tuæ Deus, & quanto Davidico deſiderio diligenda. O quam felix, & ſanctus eſt iſte locus habi-

Digitized by Google

habitationis gloriæ, quanta aviditate appetendus, in quo Deus abundantius ſeipſum delectabiliter beatis perpetualiter communicat in eis habitando per gloriam.

Tertio ſubinfert: *Ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua.* Ubi explicans utilem modum veritatis, miro & ineffabili modo ſummus magiſter Chriſtus docuit qualiter ſit Deus diligendus in his tribus vocabulis, corde, animo & mente. Nam homo non poteſt diligere niſi eum cognoſcat, habeat & teneat ſecundum tres nobiles ſuas potentias, id eſt, intelligentia, voluntate, memoria, quibus eſt Dei imago ſecundum Aug. Cognoſcere vero ſit intelligentiæ, habere voluntatis, tenere memoriæ. Ideo neceſſario ad Deum diligendum actus iſtarum trium potentiarum debet concurrere, quæ nomine cordis, animæ & mentis deſignantur, quoniam intelligentia per cor, voluntas per animam, & memoria per mentem ſecundum Aug. in hoc loco accipitur. Primo eſt Deus diligendus fideliter, ne intelligentia ſeducatur erroris falſitate. Secundo ſinceriter, ne voluntas alliciatur carnis voluptate. Tertio indeſinenter, ne memoria frangatur operis diſcontinuitate. Et iſta diviſio traditur a B. Aug. qui hunc locum ita exponit: *ex toto corde*, id eſt, intellectu ſine errore; *ex tota anima*, id eſt, voluntate ſine contradictione: *& ex tota mente*, id eſt, memoria ſine oblivione. Et ſic divina dilectio eſt illuminativa omnium credendorum, aſpernativa carnalium delectationum, & continuativa bonarum operationum. *Primo diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*, id eſt, cum ſoliditate fidei, ne intelligentia ſeducatur fallaciis. Deut. 6 Unde: Audi Iſrael, unus eſt Dominus Deus tuus, fideliter credendo corde, ut nulla æquipares diſperſa, ficte imaginando alios deos eſſe. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde efficaciter comprobando opere, ut nulla admittas contraria, eo quod nihil aliud debet per affe- A ctum cor alligare præter eum, cui totum cor debetur in dilectione. Unde cum aliquid amamus ſupra Deum, vel præter Deum, nequam eſt. Ex toto ergo corde diligamus eum. Nam ſicut intellectus errat in cognoſcendo, ita & affectus in diligendo. *Secundo diliges Dominum Deum tuum ex tota anima tua*, id eſt, cum ſinceritate animi in affectiva, ne alliciaris blanditiis. Unde: Anima mea liquefacta Cant. 5 eſt, ut dilectus meus locutus eſt mihi. Tunc anima liquefit ad Dei mulcentis locutionem, ſicut crea, quæ fluit a facie ignis: cum in ejus meditatione exardeſcit ignis divini amoris, tunc reſolvitur in aquam devotionis B ad inſpirationem, & immiſſionem alicujus radii ſpiritualis velut glacies, quæ reſolvitur ad ardorem ignis materialis, quando eſt in ferventiſſimo deſiderio, & amore ſolis ſpiritualis, ut totaliter recolligat ſe ad interiora, nec ſit diſperſa ad exteriora, ne interponatur aliqua nubes aquoſa carnalis frigiditatis, ſed immediate recipiat immiſſionem divinorum radiorum totum cor inflamantium. *Diliges Dominum Deum ex tota mente tua*, id eſt, cum ſedulitate ſtudii in affectiva, ne frangaris obſequiis. Unde dicit Dominus: Quis det eos talem Deut. habere mentem, ut timeant me, & cuſtodiant mandata mea univerſa omni tempore? Ecce Dominus oſtendit C effectum ſuæ bonitatis cum optat in nobis, ut per ejus timorem filialis reverentiæ continue, & indeſinenter ſine diminutione adimpleamus ejus præcepta, ut impleatur in nobis illud: Omni tempore diligit qui amicus eſt: Prov. 17 quia divina dilectio ratione continuitatis debet eſſe ad modum mortis, & inferni: quia quod ſemel ab eis rapitur numquam dimittitur. Unde in Canticis: Fortis eſt ut Cant. 8 mors, dilectio: dura ut infernus, æmulatio. Rogemus, ergo, &c.

Digitized by Google

DOMINICA XVIII.

POST PENTECOSTEM.

Sermo I.

Matt. 9 ECCE *offerebant ei paralyticum jacentem in lecto*. Sic enim ægri
offeruntur medico ad ſanandum, parvuli Epiſcopo ad confirmandum, rei
judici, vel Domino ad judicandum,
Matt. 4 ſponſa ſponſo ad cohabitandum. De
primo: Obtulerunt ei omnes male habentes variis languoribus, & tormentis, & qui dæmonia habebant, &
lunaticos, & paralyticos. Languor
B naturæ, & tormentum conſcientiæ,
eſt peccatum. Dæmoniaci ſunt malitioſi, dæmones enim ex malitia
peccant. Dæmonium ergo malignæ
voluntatis non eſt ejectum quamdiu
novis orationum, & confeſſionum
Marc. ult. linguis non loqueris: In nomine
meo dæmonia ejicient, &c. Lunatici ſunt iracundi & impatientes, qui
Eccl. 27 valde ſunt mutabiles: Stultus ut luna
mutatur. Paralytici ſunt accedioſi.
Paralyſis enim aufert uſum membrorum, ita ut reddat membra ad labores inutilia. Semper enim in lecto
carnalis commodi ſunt pigri, quocumque ſe vertunt, lectum carnalitatis non relinquunt: Sicut oſtium ver-
Prov. 26 C
titur in cardine, ſic piger in lecto
ſuo. Oſtium enim quando vertitur
cardinem non exit. Surge paralytice
de lecto, ſurge piger ad labores.
Aug. Noli piger eſſe, laborare breviter, & gaudere inceſſabiliter. De ſe-
Marc. 10 cundo: Offerebant illi parvulos, ut
manus eis imponeret & oravit. Interlinearis, ut eis voce, & manu benediceret. Unde ad benedicendum
etiam in cruce manus extendit. Pſ.
Pſal. 144 Aperis tu manum, & cetera. Quid
mirum, ſi ad benedicendum, vel ad
confirmandum in gratia Chriſtus im-
1 Pet. 2 ponit manus cum ſit Epiſcopus: Converſi eſtis nunc ad paſtorem & Epiſcopum animarum veſtrarum. Bene
autem eis, qui parvuli ſunt humilitate,

A infantes innocentia, & pueri puritate. Pſalmus: Innocens manibus; Pſal. 23
Quis aſcendet in montem Domini,
aut quis ſtabit in loco ſancto ejus?
Innocens manibus, & mundo corde,
qui non accepit in vanum animam
ſuam, nec juravit in dolo proximo
ſuo, hic accipiet benedictionem a
Domino, &c. Vel parvuli ſunt pœnitentes, qui more parvulorum ſæpe plorant. Iſti benedictionem obti- Gen. 27
nent bene plorando ſicut Eſau. Require, quando Jacob, & Eſau benedicuntur. In Jacob innocens, in Eſau pœnitens ſignificatur. De tertio:
Oblatus eſt ei unus, qui debebat de- Matth. 18
cem millia talenta: Interlinearis, id
eſt, multarum decalogi tranſgreſſionum reus, & ad litteram timendum
aliquos eſſe, qui decem millium mortalium peccatorum debitis conſtricti
ſunt: hi ſunt qui offeruntur in judicio
ſpeciali in confeſſione: vel in judicio
generali, in fine: vel in judicio particulari, in morte, ſicut offertur denarius monetario examinandus: At Mat. 22
illi obtulerunt ei denarium. In morte
enim anima Deo offertur. Tunc certe Deus examinabit imaginem, &
ſuperſcriptionem, utrum ſit Dei, an
diaboli. Si enim eſt Dei, reponetur
in theſaurum cœli: ſi eſt diaboli,
projicietur in fornacem inferni? Eo Ezech. 22
quod verſi eſtis omnes in ſcoriam;
ecce ego congregabo vos congregatione argenti, & æris, & ferri, & ſtagni, & plumbi in medio fornacis,
ut ſuccendam in ea ignem ad conflandum. De quarto. Pſ. Offerentur regi Pſal. 44
virgines. Gloſſa; miniſterio Angelorum in templum regis, id eſt, in
cœlum, in quo laudabitur Deus æternaliter, & univerſaliter. Pſ. In tem- Pſal. 28
plo ejus omnes dicent gloriam. Virgines ejus, quæ offeruntur Chriſto
in lætitia, & exultatione ſicut ſignatum eſt in virginibus adductis regi
Aſſuero in Suſa, id eſt, patria læti- Eſther 2
tiæ æternæ. Suſa enim lætitia interpretatur. Pſ. Lætificabis eum in gau- Pſ. 20
dio. Quicumque vult adduci ad veram
lætitiam in mundo. Greg. Et hic chariſſimi vanam gloriam fugite, ſi illic
falli

ſalli formidatis. Nemo enim poteſt & hic gaudere cum ſæculo, & illic gaudere cum Chriſto. Virgines enim iſtæ, id eſt, animæ a peccatis mundæ civitatem Suſa non intrabunt, niſi cum oleo charitatis, de prudentibus oleum habentibus dicitur. Quæ paratæ erant intraverunt cum eo ad nuptias, & clauſa eſt janua. *Matth. 25*

SERMO II.

Matth. 9 UT *autem ſciatis, quia filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata, &c.* Poteſtatem habet Jeſus in mundo juſtificandi, in judicio judicandi, in cœlo regnandi, in inferno cruciandi. De primo dicitur: *Ut autem ſciatis, quia filius &c.* Bene dicitur in terra non in cœlo, non in inferno. In cœlo enim peccatum non dimittitur, quia nullum ibi committitur. Qui autem peccatum ibi commiſit Lucifer cum ſuis, nullam remiſſionem conſecutus fuit. In inferno non dimittitur: quia nullus in mortali peccato exiſtens, & ad inferos deſcendens inde liberabitur. Unde quamdiu in terra, vel in mundo ſumus, petere veniam debemus, nam in terra dimittuntur mortalia peccata, non alibi. Unde quæſtuarii decipiunt homines ſimplices, qui peccata in inferno hominum ſe relaxare promittunt: quia neque ſacerdos, neque Epiſcopus, neque Papa illud mortale peccatum ſolvere poſſunt. Unde de Petro dicitur: Quodcumque ligaveris ſuper terram. In inferno enim non eſt baptiſmus, neque pœnitentia, ſine quibus non dimittuntur peccata mortalia. Unde de hac poteſtate dicitur: poteſtas ejus a mari, uſque ad mare. Mare baptiſmum ſignificat: Omnes in Moyſe baptizati in nube & mari. Mare etiam ſignificat pœnitentiam: Magna velut mare contritio tua. Poteſtas ergo dimittendi peccata a mari, id eſt, a baptiſmo, uſque ad pœnitentiam extenditur in mundo, ſed non extenditur in inferno. Ibi enim neque tempus eſt peccata dimittendi, ubi neque locus, ne- *Matt. 16* *Zach. 9* *1 Cor. 10* *Thren. 2*

A que tempus pœnitendi. Joannes Chryſ. Neque reſiſtendi virtus, nec fugiendi facultas, nec pœnitentiæ locus, nec ſatisfactionis tempus erit, ex anguſtia omnium rerum nihil remanet niſi luctus. Require in ſermone primo: Omnis arbor; &c. De ſecundo: Videbitis filium hominis venientem in nubibus, cum poteſtate magna, & majeſtate. Omnes enim Angeli venient cum eo, ſicut dicitur: Niſi enim poteſtatem magnam oſtenderet, Imperatores, & Reges, & Potentatus, & alii potentes damnandi, maxime dicere poſſent, ſicut principes ſacerdotum, cum ejeciſſet eos de templo quidam dixerunt ei: In qua poteſtate hæc facis? &c. In Judicio autem de templo Eccleſiæ eiiciet malos, & merito. Quid enim facerent canes in templo? Canis enim, qui intrat Eccleſiam ſtatim viriliter eiicitur. Ita peccatores in die judicii. Unde: Foris canes, & venefici, & impudici, & homicidæ, & idolis ſervientes, & qui amat, & facit mendacium. Nota quod nobiles bene ſuſtinent canes ſuper lectos, & ſuper ſedes, ſed tempore commixtionis eiiciuntur. Sic Dominus permittit peccatores eſſe in lectis carnalitatis, & ſedibus ſæcularis dignitatis: ſed in judicio, utpote incipiente æterno convivio, expellentur. Unde ait: Foris canes. O quantus horror in illa expulſione de conſortio bonorum erit! Bern. Quis putatur, quantuſve luctus erit? & cet. Require in ſermone ſupra. Nonne decem mundati. Tunc ergo non debet quæri in qua poteſtate hoc faciat, quia aperriſſime ejus poteſtas videbitur. De tertio: Data eſt mihi omnis poteſtas, Rex in regno ſuo plenam habet poteſtatem, qui nullum habet ibi, vel ſibi, vel ſuis adverſarium. Talem utique poteſtatem habet filius Dei in cœlo, expulſis adverſariis Lucifero, & Angelis ejus: Nunc facta eſt ſalus, & virtus & regnum Dei, & poteſtas Chriſti, quia proiectus eſt accuſator fratrum noſtrorum, ſcilicet draco, qui cauda ſua traxit tertiam partem ſtellarum, id eſt Angelorum: *Luc. 21* *Matt. 25* *Ibidem 21* B *Apoc. 22* C *Mar. ult.* *Apoc. 12*

quo-

Digitized by Google

quorum quidam ſunt aſſiſtentes, quidam miniſtrantes, quidam ſuperbientes. Et hanc tertiam partem traxit Lucifer. Multas etiam adhuc ſtellas, id eſt, juſtos traxit diabolus, per caudam deceptionis. Sed accuſator ille in patria nullam contradicendi habet poteſtatem, ubi Chriſtus in ſuis ſanctis plenam habet poteſtatem. Auguſt. Inimicus vere excluditur de corde credentium, quando excludetur de civitate viventium. De quarto:
Luc. 12 Timete eum, qui poſtquam occiderit, habet poteſtatem mittere in gehennam. Hæc poteſtas ſub terra eſt:
Apoc. 5 Omnem creaturam, quæ in cœlo eſt, & ſuper terram, & ſubtus terram, & mare, & quæ in eo ſunt, audivi dicentes: Sedenti in throno & agno, Benedictio & honor, & gloria, & poteſtas in ſæcula ſæculorum. Ecce ergo in cœlo, ecce ſuper terram, id eſt, in judicio, quod erit in aere ſuper terram. Ecce ſubtus terram in inferno. Ecce in mari in mundo fluctuanti. Ergo ſcitur poteſtas Dei. Benedictio tamen referri poteſt ad pri-
Actor. 3 mam poteſtatem: Filium ſuum miſit benedicentem vobis. Honor ad ſe-
Pſalm. 95. cundam. Pſalmus: Honor regis judi-
Actor. 7 cium diligit. Gloria ad tertiam: Vidit gloriam Dei, &c. Poteſtas autem
Pſal. 89 proprie ad quartam. Pſalmus: Quis novit poteſtatem.

SERMO III.

Matth. 9 TOlle *lectum tuum*, &c. Conſiderandum eſt quod quadruplex eſt lectus, concupiſcentiæ, conſcientiæ, pœnitentiæ, ſapientiæ. De primo:
Prov. 7 Intexui funibus lectum meum, &c. Nota quod ibi dicitur de muliere occurrente juveni in ornatu meretricio præparata ad decipiendas animas, garrula, & vaga, & cetera. Mulier iſta eſt caro, vel ſenſualitas, quæ multas animas decipit. Hæc eſt
Jud. 16 mulier, quæ decepit Samſonem. Juvenis, quem apprehendit deoſculatum,
Iſa. 62 eſt ſpiritus. Habitabit juvenis cum virgine, id eſt, ſpiritus cum caſta carne, vel etiam cum Maria Virgine, cum qua Spiritus tuus per devotionem, & dilectionem, & ſpiritualem venerationem ſæpe debet habitare. Lectus concupiſcentiæ: Qui Levit. 15
tetigerit lectum ejus, lavabit veſtimenta ſua. Veſtimenta lavantur dum vita mundatur. Funes autem quibus lectus intexitur, ſunt vitia cogitationum, conſenſuum operationum. Iniquitates ſuæ capient impium, & funibus peccatorum ſuorum conſtringitur. Funibus ſolent conſtringi beſtiæ, Prov. 5
& homines inſani, & luxurioſi ſunt inſenſati, & beſtiæ diaboli. Hieronymus: Fornicatio aut voluptas pervertit ſenſum, animam excæcat, corpus debilitat, & de rationali homine brutum efficit animal. De ſecundo Pſalm. Lavabo per ſingulas no- Pſal. 6
ctes lectum meum, &c. id eſt, conſcientiam meam. Gregorius: Quo uberius culpa defletur, eo altior cognitio veritatis attingitur: quia ad videndum internum lumen polluta dudum conſcientia, lacrymis baptizata renovatur. Conſcientiam per ſingulas noctes lavat, qui ſingula vitia deplorat. Unde bene Naaman 4 Reg. 5
ſepties in Jordane lavatur: Qui enim a lepra vitiorum vult mundari, per ſingula ſeptem vitia lacrymis debet lavari: neque tantum unius anni, ſed etiam omnium annorum vitæ ſuæ mala debet flere: Recogitabo omnes Iſai. 38
annos, &c. Iſte luctus conſcientiæ virtutibus tamquam fortiſſimis militibus ad modum lecti regalis cuſtodiendus eſt, ut rex noſter Chriſtus in eo ſecurus quieſcat. En lectulum Cant. 3
Salomonis ſexaginta fortes ambiunt, &c. De tertio Pſalm. Dominus opem Pſal. 40.
ferat illi ſuper lectum doloris ejus. Infirmi in lecto jacentes cum dolore torquentur, libenter confitentur: ita in lecto pœnitentiæ confitentur: dolor contritionis cogit hominem confiteri. Hoc autem dolore arguit Dominus peccatorem pro omni ſua tranſgreſſione: Increpat quoque per dolo- Job 33.
rem in lectulo, & omnia oſſa eis marceſcere facit. Et certe ſæpe dolor increpationis oſtenditur per lacrymas contritionis, ſicut patet in Magdalena,

Luc. 7 Matth. 26 na, & in Petro. Unde Auguſt. Sicut comes pœnitentiæ dolor eſt: ita ſunt lacrymæ teſtes doloris. Qui ergo talem increpationem in corde ſentit, ſignum eſt quod arguitor vitiorum ſpiritus in eum venit. Joan. 16 Cum autem venerit ille ſpiritus veritatis arguet mundum, &c. Et nota quod iſto lecto pœnitentiæ mori debet homo ſicut ſignatum eſt in Jacob Patriarcha, de quo: Gen. 49 Collegit pedes ſuos ſuper lectum & obiit. Beatus ergo eſt, qui non in patibulo ſuperbiæ: non in igne avaritiæ, non in luto luxuriæ, ſed in lecto pœnitentiæ moritur. Iob 29 In lectulo moriar. De quarto, de lecto ſapientiæ, ſive ſcripturæ: Job 33 Quoniam irruit ſopor ſuper homines, & dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures virorum, & erudiens inſtruit diſciplina. Irruit in lectulo ſcripturæ, vel quietis contemplatione. Dormiunt homines per ſenſuum abſtractionem exterius. Vigilant vero per meditationem, & deſiderium interius. Cant. 5 Ego dormivi, & cor meum vigilat. Luc. 17 Sed heu terribiliter dicitur: Erunt duo in lecto, unus aſſumetur, & alter relinquetur. Duæ enim molentes, una aſſumetur, & altera relinquetur. Duo in agro, unus aſſumetur, & alter relinquetur. In lecto ſunt contemplativi, in mola activi, in agro prælati. Sed in omnibus his aſſumendi per gloriam, & relinquendi in gehennam inveniuntur. Auguſtin. Firmiſſime tene, & nullatenus dubites, in omni ſtatu hominum bonos, & malos eſſe. Secundum hos quatuor lectos invenimus: lectum ferreum, eburneum, floridum, aureum. De primo: Deut. 3 Monſtratur lectus ejus ferreus, qui eſt in Rabath, qui interpretatur grande peccatum, hic eſt lectus concupiſcentiæ. De ſecundo: Amos 6 Qui dormitis in lectis eburneis: hic eſt lectus conſcientiæ, in quo dormit ſæpius homo per torporem, & negligentiam. Quod autem ſequitur: Et laſcivitis in ſtratis veſtris, ad lectum concupiſcentiæ pertinet. De tertio: Cant. 1 Lectulus noſter floridus: hic eſt lectulus pœnitentiæ, habens flores vir-

A tutum. De quarto: Lectuli quoque Esther 1 aurei, & argentei ſuper pavimentum. Pavimentum eſt cor pavidum, lectus ſapientiæ eſt aureus, quo ad novum Teſtamentum: argenteus, quoad vetus: vel aureus, quo ad contemplationem divinitatis. argenteus quo ad contemplationem humanitatis.

SERMO IV.

Surge, tolle lectum tuum, & vade in Matth. 9 domum tuam. Quoniam ſecundum philoſophum potentiæ diſtinguuntur, ſive agnoſcuntur per actus, vel opera. Hinc eſt quod Dominus per opus miraculoſum ſupra naturam fecit cognoſci ſuam potentiam divinitatis, B dimittendo peccata, cum ſolo verbo paralyticum perfecte reſtituit ſanitati, dicens in verbo propoſito: *Surge tolle lectum tuum, & vade in domum tuam*. Unde tamquam perfectus medicus corporum, & animarum in ipſo verbo valde artificialiter procedit, eo quod iſtis tribus vocabulis, ſcilicet: *ſurge*, *tolle*, & *vade*: perfecta ſanitas tam hominis exterioris quantum ad corpus, quam hominis interioris, quantum ad ſpiritum deſignatur: contra tria mala, quæ facit paralyſis materialis in corpore, & peccatum quod eſt paralyſis in mente. Nam iſta infirmitas reddit hominem C corporaliter inhabilem ad ſtandum: impotentem ad operandum: impoſſibilem ad ambulandum. Ita peccatum ſuo modo aufert animæ rectitudinem ſtatus per culpam: fortitudinem actus per juſtitiam: & promptitudinem motus per negligentiam, ſed Dominus contra iſta tria mala præcepit tria bona. Nam: Primo imperat rectitudinem ſtatus per deſertionem culpæ, cum dicit: *Surge*. Secundo fortitudinem actus per executionem juſtitiæ, cum ſubdit: *tolle lectum*, id eſt juſtitiam, per quam firmiter in omni opere exequi incipias. Tertio promptitudinem motus per acquiſitionem gloriæ, cum ſubiungit: *Vade in domum tuam*. Gloſſa: Domum ire eſt ad paradiſum redire, eo quod pa-

Digitized by Google

paradiſus eſt propria habitatio hominis, quia ad hoc factus homo fuit.

Dicit ergo: *Surge*. Ubi imperat rectitudinem ſtatus per deſertionem culpæ: quia anima cadit tripliciter, ſcilicet per ignorantiam erroris, concupiſcentiam carnis, & violentiam diabolicæ tentationis, & ideo ad hoc ut habeat rectitudinem ſtatus deſerendo culpam, attendendum eſt ut ab his tribus reſurgat. Et Primo a tenebris ignorantiæ erroris obcæcantis. Secundo illecebris concupiſcentiæ defædantis. Tertio a præſidentiis poteſtatis diabolicæ opprimentis. Primum habet fieri per aſpectum veritatis. Secundum per amplexum caſtitatis. Tertium per exercitium virtutis. Primo qui vult habere rectitudinem ſtatus, debet ſurgere a tenebris erroris, & ignorantiæ obcæcantis, & hoc per aſpectum veritatis, & de hoc dicitur: Surge, & ingredere civitatem, & dicetur quid te oporteat facere. Ecce quod Paulus perſequebatur diſcipulos Chriſti zelo legis ductus, credens ſe obſequium Deo præſtare; ſed quia hoc non eſt ex certa cauſa, aut ex malitia, ſed tenebratus erroris ignorantia: ideo præcipitur ingredi in civitatem, per quam congregatio fidelium intelligitur, qui ſub eodem iureiurando ſunt collecti, ut ab eis inſtruatur quod eum oporteat facere. Dignum, & iuſtum fuit, ut qui ſapientem ſe tenebat, & ducem aliorum ſe faciebat, ad manum ſicut cæcus traheretur, & Ananiæ in diſcipulum traderetur. Præterea maxima fuit violentia in convertendo Paulum, quia ex ignorantia, & zelo decipiente, rectum credebat quidquid faciebat. Unde Gregorius: Cum vitium virtus creditur difficiliter emendatur. Hinc eſt quod hi qui ſanctitatem appetunt, in errorem lapſi, tardius corriguntur, rectum æſtimantes quidquid faciunt, & ſicut extolluntur virtute, ſic vitio perſeverantiam iungunt. Secundo ſurge ab illecebris

A tribus ſurgendum

Act. 9

A carnalis concupiſcentiæ deformantis. Unde: Surgam, & ibo ad Patrem meum, & dicam ei: Pater peccavi in cœlum, & coram te: per iſtum hominem prodigum intelligitur homo luxurioſus. Unde, & adoleſcentior dicitur, eo quod vanior, & ad carnalia delectamenta magis intentus, quæ erecta cervice petit portionem ſubſtantiæ, volendo uti libero arbitrio, ut non iam ſecundum imperium divinæ voluntatis, ſed ſecundum nutum voluntatis ſuæ incedat. Beda: Subſtantiam, & omne quod agimus, vivimus, & ſapimus, cogitamus, & loquimur, rumpit petulantia, malis diſpenſat libertas. Et tunc abiit in regionem longinquam perpetrando peccatum. Gloſſa: Abiit in regionem longinquam non mu-
B tando locum, ſed animum. Quanto quis in pravo delinquit, tanto a Dei ſimilitudine recedit longinquius. Adhæret uni civium, id eſt, diabolo eius voluntatem faciendo, & merito recedens a Dei ſimilitudine, accedit peccator ad dæmonum ſimilitudinem, quos continue paſcebat dum carnis voluptates non deſerebat. Propterea expendit omnia bona naturalia vivendo luxurioſe, & cupit implere ventrem ſuum de ſiliquis, quas porci comedebant, id eſt, cupit adinvenire peccata diverſa carnis. Siliqua, ut dicit Gloſſa, eſt quoddam genus leguminis ſonorum, & vacuum, quo magis ventrem onerat quam re-
C ficiat, & ſignificat delectationes vitiorum, quæ ſatiant, & delectant exterius corpus, & intus animam non reficiunt, immo onerant. Et nemo illi dabat: quia nec in his omnibus ſatiatur, & frequenter ubi credit invenire delectationes, invenit amaritudines. Sed tandem videns ſe in tantis amaritudinibus, & miſeriis peccatorum proſtratum: ad ſe per ſui conſiderationem, & peccati recognitionem, dicitur: Surgam, per mali peccati deſertionem ſive declinationem. Et ibo ad patrem meum, per boni inceptionem. Et dicam, per oris confeſſionem: Pater peccavi in cœlum, in con-

Luc. 15

temptum majeſtatis divinæ omnibus A præeminentis. Et coram te, propter contemptum veritatis omnia cernentis, ideo non ſum dignus vocari filius tuus, propter contemptum bonitatis: bonos in filios adoptantis, quem Deus pater aſtringit per amplexum charitatis, & ſuſcipit ad oſculum pacis, proferendo ſtolam interioris puritatis, & induendo veſtem exterioris honeſtatis. Tertio ſurge a præſidentiis crudelitatis diabolicæ. Unde: Surge velociter, quia ceciderunt catenæ de manibus tuis. Petrus poſitus in vinculis ferreis, & diabolica ſuggeſtione & ſub cuſtodia militum, ut interficiatur, ſignificat peccatorem cuſtodia militum, ut interficiatur, ſignificat peccatorem ligatum vinculis diabolicæ fraudis, & ponitur ſub cuſtodia dæmonum ad perdendum morte damnationis æternæ. Hic autem excitatur ad ſurgendum Angelica admonitione, quia per auxilium virtutis Chriſti confringentis æreas portas diabolicæ cuſtodiæ, ceciderunt catenæ diabolicæ fraudis, de manibus malorum operum ejus. De his ſimiliter dicitur: Surrexit David in die illa, & fugit a facie Saul. Saul qui interpretatur abutens, & ſignificat diabolum, qui abutitur creaturis Dei, de cujus poteſtate bonus David ſurgit per auxilium virtutis Chriſti fugiens ab ejus notitia.

Act. 12

Reg. 21

Secundo in verbo propoſito imperat fortitudinem actus per executionem juſtitiæ, cum ſubdit: *Tolle lectum tuum.* Ille habet fortitudinem in exequendo juſtitiam qui tollit a Prophetis, & Apoſtolis. Primo peccatum per documentum inſtructivum fidelis intelligentiæ. Secundo a Patriarchis, & virginibus exemplum inflammativum charitatis, & benevolentiæ. Tertio a confeſſoribus, & martyribus auxilium confortativum longanimitatis, & patientiæ ſive perſeverantiæ. Et hæc tria ſunt neceſſaria omni conditioni, ſexui, & ætati, ſcilicet veritas fidei dans intelligentiam: charitas Chriſti dans benevolentiam, & longanimitas dans perſeverantiam: nullus enim adultus eſt in ſtatu ſalutis, niſi habeat fidelem intelligentiam in intellectu, charitativam benevolentiam in affectu & longanimem perſeverantiam in effectu: Unde ergo ille habet fortitudinem in exequendo juſtitiam, qui tollit peccatum, primo per inſtructivum documentum fidelis intelligentiæ, & de hoc poteſt exponi illud: Tolles tecum de omnibus eſcis, quæ mandi poſſunt, quoniam omnia ſcripta ſunt ad noſtram doctrinam: ideo ad hoc ut poſſimus evadere iracundiam generalis iudicii exemplo tollentis omnes eſcas commeſtibiles & licitas, ad conſervationem corporis, inſtruimur ſpiritualiter tollere ex omnibus B verbis ſacræ ſcripturæ, quæ poſſunt iuxta facultatem intelligentiæ eſſe ad conſervationem, & ſalutem animarum. Secundo quis tollit peccatum per exemplum inflammativum charitatis, & benevolentiæ. Unde: Tolle filium tuum quem diligis Iſaac, & offeres illum mihi in holocauſtum ſuper unum montium, quem monſtravero tibi. Qui enim vult experiri utrum diligat Deum, vadat ad terram viſionis, id eſt, ingrediatur ſecreta conſcientiæ, & ibi videbit quantum diligat Deum. Si enim paratus eſt ad exemplum Abrahæ ſuper unum montium, quem Deus demonſtrat: C perfecto ſtatu religionis, vel pœnitentiæ, quem Deus docet inſpirando: offerre quidquid carnale, vel temporale poteſt eum retrahere, & ab amore Dei elongare maxime excludendo a ſe, primo demulcentiam conſanguinitatis, propter quod dicitur: Tolle filium, quia qui diligit patrem, aut matrem, aut filium, aut fratrem, vel quemcumque attinentem ſibi iure propinquitatis ſupra Chriſtum, non eſt eo dignus. Secundo avaritiam proprietatis. Unde ſubditur tuum: Quoniam niſi quis renuntiaverit omnibus, quæ poſſidet, non poteſt Chriſti eſſe diſcipulus. Tertio illecebram delectabilitatis. Unde addit. Quem diligis. Solent iſta tria attrahere, & inclinare hominem ad amorem ſuum, & re-

Gen. 6

Gen. 22

Matth. 10

& retrahere ab amore divino, quæ omnia exemplo Abrahæ debet homo ſpiritualis a ſe excludere, ut poſſit acquirere Dei amorem, & amicitiam. Tertio quis tollit peccatum, per auxilium confortativum longanimitatis, & patientiæ. Unde: Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Qui vult venire poſt me: ecce poſtpoſitio, & ſubiectio voluntatis, & dicere vult, ut libere, & ſine coactione hoc faciat. Abneget ſemetipſum. Ecce captatio libertatis, ut non ſecundum ſeipſum, ſed ſecundum Deum vivat. Et tollat crucem ſuam. Ecce aſſumptio pœnalitatis, & hoc per patientiam. Et ſequatur me. Ecce dilectio exemplaritatis, qui tamdiu clypeum patientiæ portavit, donec vitam finivit.

Matth. 16

Tertio in verbo propoſito imperat promptitudinem motus per acquiſitionem gloriæ, cum adiungit: *vade in domum tuam*. Ille cum promptitudine acquirit gloriam, qui vadit primo humiliter ad deplorandum peccata perpetrata. Secundo indeſinenter ad acquirendum æterna munera. Tertio viriliter ad ſuperandum diabolica tentamenta. Primum fit per oris confeſſionem. Secundum per terreneitatis deſpectionem. Tertium per divinæ virtutis protectionem. Primo valde humiliter ad manifeſtandum perpetrata peccata, & hoc per oris confeſſionem. Vade, & oſtende te ſacerdoti. In hoc mandato inſtituit Dominus ſacerdotale officium omnibus eſſe reverendum, & ad curationem peccatorum eſſe neceſſarium. Unde quamvis Dominus mundet per interiorem contritionem, nihilominus ad ſacerdotale officium legat, cum dicit: Vade, & oſtende te ſacerdoti. Secundo vade indeſinenter ad acquirendum æterna munera, & hoc per terreneitatis deſpectionem. Unde: Vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cœlis. Vade per negligentiæ excluſionem, vende omnia quæ habes, per terrenæ ſubſtantiæ deſpectionem. Bernardus: Non commuta, vel conſerva omnia: non partem, & da pauperibus per divinæ complacentiæ acceptationem: non divitibus: quia tunc Deus non acceptaret: & habebis theſaurum in cœlo, per æternæ gloriæ adeptionem. Tertio vade viriliter ad ſuperandum diabolica tentamenta, & hoc per divinæ virtutis protectionem. Unde: Vade, & Dominus ſit tecum in ultionem inimicorum, quaſi dicat cum inſurgunt diabolicæ tentationes, & ſuggeſtiones, non metiaris tuas vires, ne intuitu fragilitatis remolleſcas, ſed vade viriliter per virtutum exercitationem: quia tunc Dominus erit tecum tamquam bellator fortis ad auxilium, & protector in ultionem inimicorum tuorum, id eſt dæmonum faciendo cum tentatione proventum virtutum, ut poſſis ſuperare. Unde Gregorius: Niſi miſericors Deus noſtris viribus tentamenta modificet, nullus eſt qui malignorum inſidias vitare poſſit. Rogemus ergo Dominum, &c.

Luc. 6

Mat. 19

DOMINICA XIX POST PENTECOSTEM.

Sermo I.

SIMILE *factum eſt regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio ſuo*. Filio ſuo Domino Jeſu Chriſto nuptias fecit pater cæleſtis, Eccleſiam ipſi deſponſando. Nuptiæ autem commendabiles ſunt propter ſponſi magnitudinem: propter ſponſæ pulchritudinem: propter filiorum multitudinem: propter convivarum plenitudinem. De primo dicitur hic: *Simile factum eſt regnum*, &c. *uſque filio*. Ecce quam magnus eſt ſponſus: quia filius ſummi regis eſt, cui per fidem, & amorem Eccleſia, & fidelis anima deſponſatur. Deſponſabo te mihi. Iſtius filii magnitudo deſcribitur: Loquutus eſt nobis in filio ſuo, quem conſtituit heredem univerſorum, per

Matth. 22

Oſee. 2

Hebr. 1

per quem fecit & ſæcula. Qui cum ſit ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus, portanſque omnia verbo virtutis, & purgationem peccatorum faciens, ſedet ad dexteram majeſtatis in excelſis, tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hereditavit. &c. Filius ergo iſte ſponſus eſt Eccleſiæ nobiliſſimus. Unde dicitur in filio, non in ſervo, non in Angelo, non in homine puro. Item eſt ditiſſimus. Unde additur: quod conſtituit heredem univerſorum, per quem fecit & ſæcula. Item ſpecioſiſſimus. Unde additur, cum ſit ſplendor, &c. Item fortiſſimus. Unde dicitur: portanſque omnia verbo. Item honoratiſſimus. Unde ſequitur: Sedet ad dexteram majeſtatis in excelſis. Item eſt optimus. Unde additur: Tanto melior Angelis, &c. O vere diligendus ſponſus, &c. Auguſt. Ipſum ama, ipſi flagra, ipſi inhia quo jucunderis: nihil inveneris, quo lætius, quo melius, quo diuturnius. Sed quidam tanto ſponſo contempto, nubere parati ſunt diabolo. De quibus require in ſermone: Nuptiæ factæ ſunt, in ſecundo membro. De ſecundo: Venerunt nuptiæ agni, & uxor ejus præparavit ſe, & datum eſt ei ut cooperiat ſe byſſino ſplendenti, & candido. Byſſus ſplendens & candidiſſimus, beatiſſimam & juſtam converſationem ſignificat ſanctorum. Uxor agni eſt Eccleſia Chriſti: cujus pulchritudo non ſolum ſplendore, ſed etiam membrorum decore conſtat. Tota pulchra es, &c. Tota certe, quia in viſceribus, & in membris. Utique in omnibus membris. Nota, quæ ſint omnia membra. Oculi ſponſæ, id eſt, Eccleſiæ ſunt prælati, & proviſores. Os, advocati, & doctores. Aures, pœnitentiarii, & confeſſores, vel etiam cauſarum auditores. Naſus ſunt ſapientes bonorum, & malorum diſcretores: per nares enim diſcernuntur odores. Collum ſunt clerici, & cantores. Pectus ſunt nobiles, & potentes. Ubera ſunt conſiliarii, qui heu pro lacte ſaniem habent. Brachia ſunt milites: Manus ſunt operarii, & artifices: Coxæ ſunt famuli, & traditores. Pedes qui portant totum corpus, ſunt ruſtici, & agricultores, quibus membris tota conſtat ſponſa, & pulchra, quia etiam totus pulcher ſponſus. Auguſtin. Ecce totus pulcher ſponſus ille, & ſpecioſus forma præ filiis hominum veniebat ad fœdam, ut faceret pulcherrimam. Heu quantum periit ſponſæ Chriſti pulchritudo: ſic oſtendi poteſt in ſingulis membris; Egreſſus eſt a filia Sion omnis decor ejus. Tertium ſignum in nuptiis Aſſueri regis, de quo dicitur: Juſſit convivium præparari permagnificum cunctis principibus, & ſervis ſuis pro conjunctione, & nuptiis, Et dedit requiem univerſis provinciis, ac dona largitus eſt ſervilia, quot conſolationes & delectationes ſpirituales ſunt in Eccleſia. Per has enim nuptias requies datur in provincia cœli: Item in provincia mundi a concuſſione, & vexatione data eſt requies vitiorum bonis. Item in provincia inferni in libertatis de lymbo. Item in provincia purgatorii: Etiam in his nuptiis dona dantur Spiritus ſancti. In cruce autem Dominus dedit corpus ſuum tortori, matrem ſuam Joanni, paradiſum latroni, ſpiritum patri. De quarto dicitur in hoc Evangelio: Congregavit omnes, quos invenit bonos & malos, & impletæ ſunt nuptiæ diſcumbentium. Gregorius: Boni nuſquam ſoli ſunt, niſi in cœlo: & mali nuſquam niſi in inferno. Hæc autem vita, quæ inter cœlum, & infernum ſita eſt, ſicut & in medio ſubſiſtit, ita utrarumque partium cives recipit, fide vero informi modo in vita, numero, & non merito ſunt mali in nuptiis Eccleſiæ. Boni a malis in his nuptiis diſcernuntur per humilitatem: Cum invitatus fueris ad nuptias, non diſcumbas in primo loco, &c. Item per charitatem. Unde de habentibus oleum charitatis dicitur: Quæ autem paratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias. Item per vitæ ſanctitatem, quæ per veſtem ſignificatur nuptialem.

Apoc. 19 *Cant. 4* *Greg. l. 30 Mor. cap. 6 in med.* *Pſal. 44* *Thren. 1* *Eſther 2* *Luc. 14* *Matt. 25*

SER-

SERMO II.

Matt. 22 REx *autem cum audiſſet iratus eſt: & miſſis ſpeculatoribus ſuis perdidit homicidas illos*. Quoniam bonitati judicis atteſtatur audito conſilio concitare zelo juſtitiæ, deteſtari eum in corde, & etiam, ſi poſſibilitas adeſt, punire opere: hinc eſt quod Dominus noſter ad commendationem divinæ æquitatis hæc tria per ordinem in verbo propoſito inſinuat. Et primum eſt divinæ juſtitiæ concitatio. Secundum eſt culpæ deteſtatio. Tertium eſt pœnæ inflictio. Unde divina juſtitia fuit concitata in audacia, culpa deteſtata in affectu, & pœna inflicta in effectu. Primum notatur, cum dicitur: *Rex autem cum audiſſet*. Secundum notatur cum additur: Iratus. Tertium cum adjungitur: *Perdidit homicidas illos*.

Dicit ergo: *Rex cum audiſſet:* ubi notatur concitatio juſtitiæ per auditum. Tunc divina juſtitia concitatur, cum audit. Primo arrogantiam deteſtabilis inobedientiæ. Secundo malevolentiam impietatis, & ſævitiæ. Tertio demulcentiam carnalis gulæ. Ratione primi contemnitur Deus. Ratione ſecundi offenditur proximus. Ratione tertii inficitur corpus. Primo concitatur divina juſtitia, cum audit arrogantiam deteſtabilis obedientiæ Dominum contemnentis. Unde: Isa. 37 Audiat Dominus Deus tuus verba Rapſacis; quem miſit rex Aſſyriorum Dominus ſuus ad blaſphemandum Deum viventem, & exprobrandum pro hominibus quos audivit Dominus Deus. Per Rapſacem miſſum a rege Aſſyriorum ad blaſphemandum Deum, intelligitur malus Chriſtianus miſſus a diabolica ſuggeſtione ad peccandum: ratione cujus blaſphematur Deus. Unde Beda: Qui tunc cæſus eſt colaphis Judæorum, nunc cæditur blaſphæmiis falſorum Chriſtianorum, & qui conſputus eſt ſalivis infidelium, nunc veſanis opprobriis peccatorum exhonoratur, de hoc ſimiliter dicitur: Isa. 16 Audivimus ſuperbiam Moab: ſuperbus eſt valde. Superbia enim & arrogantia, & indignatio ejus plus quam fortitudo ejus. Hæc dicit Dominus zelo juſtitiæ concitatus peccatum ejus reprobando. Secundo concitatur Deus cum audit malevolentiam crudelitatis, & ſævitiæ opprimentis proximum, & de hoc dicitur in hodierno Evangelio: *Reliqui tenuerunt ſervos ejus, & contumeliis affectos occiderunt. Rex autem cum audiſſet iratus eſt, & miſſis exercitibus ſuis perdidit homicidas illos.* Reliqui vero non ſolum contempſerunt venire ad fidem, immo tenuerunt ſervos ſuos, id eſt, Apoſtolos capiendo, & incarcerando, & afflictos vexatione innumerabilium tribulationum occiderunt corporaliter. Rex autem cum audiſſet vocem ſanguinis ad ſe clamantis de terra, iratus eſt, ſecundum Gloſſam, in ultionem exarſit, & miſſis exercitibus ſuis Romanis ſub Tito, & Veſpaſiano perdidit homicidas illos, id eſt Judæos, ſanctos perſequentes, & civitates eorum ſuccendit, ſcil. Jeruſalem. Unde ſatis apparet eam fuiſſe ex toto ſuccenſam, & funditus deſtructam, cum ſit modo conſtructa extra portam, ubi Chriſtus crucifixus fuit; cum locus crucifixionis Chriſti ſit extra portam civitatis. Tertio concitatur Deus, cum audit demulcentiam carnalitatis gulæ inficientis proprium ſubjectum. Unde in Pſalm. Tentaverunt Deum, ut peterent eſcas animabus ſuis, & ſequitur: Audivit Dominus, & diſtulit, & ignis accenſus eſt in Jacob, & ira aſcendit in Iſrael. Pſal. 77 Ut paſſi ſunt famem, appetierunt eſſe in terra Ægypti ſuper ollas carnium, nec adhuc ſuffecit eis peccare peccato gulæ, concupiſcendo carnalia delectamenta Ægypti, immo adhuc appoſuerunt peccare ei peccato diffidentiæ, & blaſphemiæ, male loquendo de Deo, quod non poſſet parare eis menſam in deſerto. Ideo audivit Deus vocem & diſplicuit, ſed tamquam miſericors diſtulit diſponens omnia ſuaviter, quouſque eſcæ eſſent in ore ipſorum, ut experirentur nihil impoſſibile eſſe apud Deum, & poſtea

Digitized by Google

poſtea juſte punivit eos, cum ira Dei A deſcendit ſuper eos. Vere guloſi quorum Deus venter eſt, tanto impetu ad cibum beſtialiter feruntur, ut nihil cogitent de Deo: ſed tantumodo, ut poſſint ventrem implere, quorum gloria in confuſione eſt, propter rationis ſubverſionem.

Secundo in verbo propoſito notatur deteſtatio culpæ in affectu cum ſubdit: *Iratus eſt*. Tria ſunt, quæ deteſtatur Deus, & propter quæ iraſcitur. Primum eſt elatio ſuperbiæ in præeminendo. Secundum eſt negotiatio avaritiæ, in acquirendo. Tertium eſt defædatio luxuriæ, in laſciviendo. Et hoc dicitur plenius alibi quam in hodierno Evangelio. Nam unus dixit: *villam emi*. Alius dixit. *Iuga boum enim quinque*. Tertius reſpondit: *Uxorem duxi*. Hoc eſt dictu. Unus propter ſuperbiam principiandi: Alius propter avaritiam accumulandi. Unde per juga boum intelligitur ſuperflua occupatio quinque ſenſuum circa terrena. Tertius propter luxuriam laſciviendi provocavit iram Dei contemnendo venire. Primo iraſcitur Deus propter elationem ſuperbiæ præeminendo. Unde: Confregit in ira furoris ſui omne cornu Iſrael. Per cornu intelligitur elatio ſuperbiæ, quæ ſi non humiliter interiori inſpiratione, vel exteriori prædicatione, aliquando Deus in ira furoris ſui ratione effectus confringit mortis punitione, ſecundum quod dicitur: Miſiſti iram tuam, quæ devoravit eos quaſi ſtipulam. Secundo iraſcitur Deus propter negotiationem avaritiæ in acquirendo. Unde dicitur in canonica Jacobi: Aurum & argentum veſtrum æruginavit: & ærugo eorum in teſtimonium vobis erit, & manducabit carnes veſtras, ſicut ignis: Theſaurizaſtis vobis iram in noviſſimis diebus. Aurum & argentum male acquiſitum generat æruginem, quando relinquit in anima remorſum conſcientiæ, qui ærugo, & vermis appellatur, eo quod ad modum vermis mordebit, & colaphizabit: Vermis reſervabitur perpetuo: quia non morietur, & ignis pœnæ infernalis, qui numquam extinguetur, devorabit carnes eorum interius, & exterius. Et merito duplici pœna avari punientur, qui theſaurizaverunt ſibi iram corde concupiſcendo, & opere rapiendo. Tertio iraſcitur propter defœdationem luxuriæ in laſciviendo. Unde in Pſalmo: Irritaverunt eum in adinventionibus ſuis, & multiplicata eſt in eis ruina, & ſequitur: Iratus eſt Dominus furore in populum ſuum, & abominatus eſt hereditatem ſuam. Iſtæ adinventiones ſunt viſio, cogitatio, & affectio, quibus committitur peccatum fornicationis in corde, etiamſi non poſſit explicari ore, ſecundum illud: B Quicumque viderit mulierem ad concupiſcendam eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo. Quot ſunt enim corporis ſenſus, tot ſunt ſpiracula, per quæ intrant aquæ concupiſcentiarum ad animam, & niſi ab humore carnalitatis diſcedatur, per mortificationem carnis, & omnis immunditiæ remotionem: Deus adeo in iram provocatur, ut eam propter fœtorem luxuriæ abominetur.

Tria ſunt propter quæ iraſcitur Deus. — Luc. 14 — Thren. 2 — Exod. 15 — Jacob. 5 — Iſa. 66 — Pſal. 105 — Matth. 5

Tertio in verbo propoſito notatur inflictio pœnæ in effectu, cum ſubinfert: *Perdidit homicidas illos miſſis exercitibus ſuis*, ſcilicet Romanis ſub Tito, & Veſpaſiano Imperatoribus perdidit homicidas illos, ſcilicet Judæos. C Unde per iſtos Imperatores Jeruſalem funditus deſtructa, & Judæi occiſi, & diſperſi, & venditi, triginta pro uno denario: ſicut vendiderunt Chriſtum pro triginta denariis. Inflixit debite pœnam, & perdidit quemlibet triplici de cauſa. Primo propter deviationem perfidiæ, ſive ignorantiæ in diſcernendo. Secundo propter deſperationem veniæ in diffidendo. Tertio propter defectionem patientiæ in ſuſtinendo. Et primum eſt contra veritatem: Secundum contra bonitatem: Tertium contra poteſtatem. Primo perdit Deus aliquem popter deviationem perfidiæ, ſive ignorantiæ in diſcernendo. Unde in epiſtola Judæ dicitur,

Digitized by Google

citur, Primo: Jeſus populum ſuum A de terra Ægypti ſalvavit. Secundo eos qui non crediderunt perdidit: quia omnia contingebant illis in figura, ideo ſecundum exhibitam ve-
1 Cor. 10 ritatem dicamus: Jeſus populum ſuum ſcilicet Chriſtianum, ſalvavit configuratione proprii ſanguinis. Ipſe enim verus eſt agnus, cujus ſanguinis virtute ſalvantur Chriſtiani, de terra Ægypti, id eſt, de ſtatu erroris, & infidelitatis, per aſpectum ſplendoris, & veritatis. Ægyptus enim tenebra interpretatur, & ſignificat ſtatum infidelitatis, in quo homo tenebris erroris deprimitur. Item eos qui non crediderunt perdit demergendo eos in profundo inferni per æternam damnationem. Ad con-
Eccli. 6 firmationem hujus poteſt adduci illud: Non te extollas in cogitatu, &c. Ne forte elidatur virtus tua per ſtultitiam, & folia tua comedat, & fructus tuos perdat, & relinquaris velut lignum aridum in deſerto. Item perdit Deus aliquem propter deſperationem in diffidendo. Unde in
Pſalm. 20 Pſal. Fructum eorum de terra perdes, & ſemen eorum a filiis hominum, quoniam cogitaverunt in te mala. Illi declinant mala in Deum, qui deſperantes de divina miſericordia non credunt quod poſſint conſequi ſuorum veniam peccatorum quorum fructum operationis, & laboris Deus perdit.
Matt. 27 Unde Judas merito filius perditionis interpretatur, qui diffidens de divina pietate laqueo ſe ſuſpendit: dicitur etiam ſemen eorum perdi a filiis hominum, eo quod illud peccatum non eſt inventum ab homine, ſed a diabolo, qui illud ſeminat in
Lib. 2 de anima & ſpir. filios. Propter hoc dicit Aug. de anima & ſpiritu, nemo de pietate Dei diffidat: quia melior eſt Dei miſericordia, quam noſtra miſeria. Tertio
Job 18 perdit Deus aliquem propter defectionem patientiæ in ſuſtinendo. Unde: Quare reputati ſumus ut jumenta, & ſorduimus coram te: Quid perdis animam tuam in furore tuo? Vere impatiens, & furioſus qui ad quamlibet moleſtiam ſibi illatam vult recalcitrare, & rependere vicem, jumentum & non homo debet reputari, eo quod non regitur diſcretione rationis: ſed forte beſtiali motu ſenſualitatis, & propter hoc aliquando ſordetur cogitationis malignitate, & judicii temeritate in corde: Opprobrii conviciofitate in ore, maleficii crudelitate in opere, & tunc in furore perdit animam ſuam. Rogemus ergo Dominum noſtrum, &c.

SERMO III.

Amice quo modo huc intraſti, non habens veſtem nuptialem? Matth. 22 Hæc veſtis eſt optima converſatio bonæ vi-
B tæ, quæ melius veſtit hominem quam purpura vel aurum. Veſtis autem bonæ vitæ neceſſaria eſt evadendam gehennæ damnationem, ad repellendam nequitiæ tentationem, ad accipiendam gratiæ benedictionem, ad obtinendam gloriæ exaltationem. Primum patet hic, quia ſine veſte nuptiali nullus damnationem evadit. Damnatus eſt autem qui habet veſtem extraneam a ſanctorum converſatione. Viſitabo ſuper omnes, Soph. 1 qui induti ſunt veſte peregrina. Item qui habet veſtem fœtidam in mala opinione. Unde præcipitur, ut ve- Levit. 13 ſtis leproſa flammis comburatur, flammis utique infernalibus. Item qui
C veſtem ſanguinolentam in proximorum oppreſſione, & cruentatione: Omnis violenta prædatio cum tumul- Iſa. 9 tu, & veſtimentum mixtum ſanguine erit in combuſtionem, & cibus ignis. De his, qui tales veſtes habent, & veſte nuptiali carent dicitur hic: *Ligatis manibus, & pedibus, &c.* Ligabuntur enim in gehenna, qui hic præceptis Dominicis, & puris, & diſciplinis ligari noluerint, ſicut de demoniaco dicitur: Neque catenis Mar. 5 quiſquam poterat eum ligare. Bene autem dicitur ligatis pedibus & manibus. Gloſſa: etiam ſingula membra pœnis ſubiicientur, quæ hic ſingulis vitiis ſervierunt. Væ ergo manibus, væ pedibus, væ ſingulis membris a bono vacantibus, & ſolutis. Sed væ magis

Digitized by Google

magis in malo ſe occupantibus, & ligatis. Greg. Quæ non ſponte ligantur in vita, tunc in ſupplicio ligantur invite. De ſecundo. Non timebit domui ſuæ a frigoribus nivis; omnes enim domeſtici ejus veſtiti ſunt duplicibus. Mulier fortis Eccleſia eſt, frigus nivis, refrigeratio fervoris ſpiritualis: Refrigeſcet charitas multorum. Domeſtici ſunt vere fideles: Jam non eſtis hoſpites, &c. *uſque* domeſtici Dei. Hi veſtiti ſunt duplicibus, id eſt, amore Dei & proximi, vel intus virtutibus extra bonis moribus. Hæ veſtes contra diaboli frigus debent eſſe calidæ per fervorem ſpiritus: Nonne veſtimenta tua ſunt calida cum perflata fuerit terra auſtro. Terra ſc. cordis. Auſter eſt ſpiritus ſanctus: Surge aquilo, & veni auſter, &c. Aquilo eſt diabolus. Frigus vero venit aquilonis, id eſt, diabolicæ tentationis evaditur per veſtem fervidæ converſationis. Fervor ergo auſtri neceſſarius eſt tuæ veſti. Aug. Nihil boni poteſt operari illuminatus aliunde, quam a ſpiritu Dei. De tertio: Statim ut ſenſit veſtimentorum ejus fragrantiam, benedicens ait: Ecce odor filii mei, ſicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. Odor veſtimentorum eſt fama bonæ vitæ. Odor veſtimentorum tuorum ſicut odor thuris. Thus maxime redolet in igne: converſatio juſtorum in adverſitate. Gregorius: Aromata fragrantiam ſuam non niſi cum accenduntur expandunt: ita ſancti viri, qui virtutibus redolent, in tribulatione innoteſcunt. Bene autem fit per gratiam Spiritus ſancti copioſa. Qui benedixit nos in omni benedictione ſpirituali. Qui ergo veſtem bonæ vitæ fragrantem per bonam opinionem habet, benedictionem cœleſtem obtinebit. Unde Pſalmiſta: Innocens manibus, &c. *uſque* hic accipiet benedictionem a Domino. Sed heu quidam non fragrant, ſed fœtent per infamiam malæ vitæ. Ecce jam fœtet. Iſti non benedictionis, sed maledictionis veſtem habent. Pſalmiſta: Induit maledictionem ſicut veſtimentum. De quarto: Veſtivi te diſcoloribus, id eſt, virtutum varietatibus, & calceavi te hyacintho, id eſt, cœleſti deſiderio, vel exemplo. Hyacinthus cœleſtis coloris eſt. Cinxi te byſſo, id eſt, continentia: Indui te ſubtilibus, id eſt, ſpiritualibus moribus, & ornavi te ornamento, id eſt, charitate, & dedi armillas in manibus tuis, ideſt, miſericordias in operibus, & torquem circa collum tuum, id eſt, ſobrietatem in appetitu tuo, & dedi inaurem ſuper os tuum, id eſt, diſciplinam, & cuſtodiam in verbis tuis, & circulos in auribus tuis, id eſt, vires obedientiæ, & coronam decoris, id eſt, beatitudinem æternam in capite tuo. Ecce vides quo modo ad hanc coronam gloriæ pervenit ſponſa Dei anima ſancta, & ſic cœli regina ſi fuerit diſcoloribus veſtita. Aſtitit regina, &c. *uſque* varietate. Nullus ergo ſine hac veſte cœlum intrabit: Non enim erat licitum indutum ſacco aulam regis intrare.

Prov. 3 — *Matth. 24* — *Epheſ. 2.* — *Iob 37* — *Cant. 4* — *Gen. 27* — *Cant. 4* — *Eph. 1* — *Pſ. 23* — *Joan. 11* — *Pſal. 108* — *Eze. 16* — *Pſal. 44* — *Eſther 4*

SERMO IV.

MUlti ſunt vocati pauci vero electi. Vocati temporaliter, electi æternaliter. Sed heu licet pauci ſint electi Dei: tamen electi diaboli ſunt multi. Quadruplex eſt enim electio, videlicet divina, humana angelica, diabolica. Eliguntur enim homines a Deo, ab hominibus, ab angelo, a diabolo. De prima, Pſalmiſta: Beata gens, &c. uſque in hereditatem ſibi. Populus Chriſtanus electus a Domino in hereditatem. Unde quicumque Chriſtianam a Deo animam aufert, Deum hereditate ſua ſpoliavit. Hereditate utique quam tantum dilexit, quod pro ea animam ſuam dedit: ſicut ſignificatum eſt. Ubi Naboth pro hereditate vineæ ſuæ mortuus eſt. Vinea eſt Eccleſia. Ad hanc excolendam electi operarii ſunt, ſcilicet Apoſtoli, & doctores, & ſacerdotes. Unde de operariis in vineam conductis, dicitur: *Pauci vero electi*. In hac enim vinea ſunt tot

Matth. 22 — *Pſal. 32* — *3 Reg. 21*

Digitized by Google

palmites, quot in Eccleſia ſunt fi-
deles. In hac vinum eſt compunctio-
nis, compaſſionis, & devotionis, &
Act. 2 gratiæ Spiritus ſancti. Multo pleni
ſunt, &c. Stultus autem eſſet, qui de
Matt. 7 ſpinis vinum ſperaret. Unde numquid
colligunt de ſpinis uvas? Spinæ au-
tem ſunt peccatores proximos ſuos
odiendo, detrahendo, injurando, con-
triſtando, pungentes, & lacerantes.
2 Reg. 23 Prævaricatores quaſi ſpinæ evellen-
tur univerſi, & cet. Quandiu non es
palmes Chriſti, ſed ſpina diaboli,
non potes ferre uvas Spiritus ſancti.
Actor. 6 De ſecunda: Elegerunt Stephanum
virum plenum fide & Spiritu ſan-
cto. Ecce quales eſſe debent, qui ad
miniſteria Eccleſiaſtica eliguntur. Im-
mo in qualibet electione iſtud de-
bent homines attendere, ut conditio-
nes bonas, fidem, ſcil. & Spiritum
ſanctum in eis quærere, quos eligunt,
ſive eligere debent: conjuges in ma-
trimonio, ſive familiam in domo,
ſive conſules in civitate, ſive judices
in terra, ſive plebanos in parochiis, ſi-
ve Epiſcopum in diœceſi. Quales autem
conditiones in eligendis attendendæ
ſint, bene exprimitur, cum Jetro Moy-
Exod. 18 ſi dixit: Provide tibi de omni plebe
viros ſapientes, & timentes Deum,
in quibus ſit veritas, & qui oderunt
avaritiam, & cetera. Et infra: Ele-
ctis viris ſtrenuis de cuncto Iſrael
conſtituit eos Principes. Non ergo
elige talem, qui te ducat in ignem,
qualis ille fuit, de quo Bernar. ait:
Qui tot diſcipulos per ſuam negligen-
tiam ad infernum duxit, reliquis num-
quid præponi debuit? De tertia: Ele-
gerunt bonos in vaſa ſua, malos au-
Matt. 13 tem foras miſerunt. Sic erit in con-
ſummatione ſæculi. Exibunt angeli,
&c. Nota parabolam. Sagena eſt Ec-
cleſia. Piſces ſunt homines, quos do-
ctores capiunt, dum eos converti fa-
Matt. 4 ciunt. Faciam vos piſcatores hominum.
In littore ſoliditas immortalitatis ſi-
Joan. 21 gnificatur: Mane autem facto, ſtetit
Jeſus in littore, &c. Non diſcernun-
tur piſces, neque vipera a murena,
neque ſerpens ab anguilla, neque ten-
ca a rana, neque aliquis bonus piſcis

A a malo, immo neque boni a bonis,
neque mali a malis diſcernuntur in
aqua, ſed in ſagena tracta ad littus:
Sic utique quamdiu ſagena Eccleſiæ
ſub aquis præſentis miſeriæ trahitur,
vix inter bonos & malos, & pejores
deſcernere poſſumus. Sed poſtquam
ad littus immortalitatis in die judi-
cii perventum fuerit, diſcernentur.
Auguſtinus: Cum venerit Dominus.
Require ſupra in ſermone. Jam pa-
rata. Tunc boni ab Angelis eligen-
tur in vaſa in diverſas manſiones,
ſecundum diverſitates meritorum. In
domo patris, &c. De quarta: Incraſ- *Joan. 14*
ſata eſt pars ejus, & cibus ejus ele-
ctus. Propter hoc ergo expandit ſa- *Abac. 1*
B genam ſuam, & ſemper interficere
genus non ceſſat. Sicut Deus & an-
geli eligunt mundos, & diaboli eli-
gunt immundos. Unde ſerpentes &
aliena venenata, id eſt, peccatores,
ſunt cibus eis electus. Nunc ergo
electos ſuos devorant in culpa, ut
ſecum mergantur in gehenna. Prin-
cipes ejus ſubmerſi ſunt, & cet. Qui *Exod. 15*
ſunt diaboli principes, niſi qui in ſce-
leribus ſunt principales. Tales in
mari gehennæ ſubmerguntur, ſicut
porci, qui luxurioſos ſignificant. A-
biit totus grex per præceps in ma- *Matth. 8*
re, &c. & mortui ſunt in aquis. Si-
cut ergo gluto porcos pinguiores, &
piſces majores eligere ſcit ad devo-
C randum, ſic & diabolus. Ambroſius:
Sic amat diabolus famulum ſuum, ut
perdat, ſicut amat gluto porcellum,
ut comedat.

DOMINICA XX
POST PENTECOSTEM.

SERMO I.

ERAT *quidam regulus, cujus filius
infirmabatur Capharnaum*. Secun- *Joan. 4*
dum ſeptem vitia capitalia, ſeptem
ſunt infirmitates animarum. Primo er-
go eſt infirmitas ſuperbiæ: Infirma-
ta eſt altitudo populi terræ. Altitu- *Iſa. 24*
do eſt alta mens ſuperba, quæ quan-
to

Digitized by Google

to in ſe eſt altior, tanto eſt a Deo in ſe elongatior, & depreſſior. Unde
Aug. in pſ. 117 tom. 8 Aug. Humilia te proximo: Dominus enim humilia reſpicit, ut attollat:
Jac. 4 & alta, id eſt, ſuperba a longe cognoſcit, ut deprimat. Deus ſuperbis reſiſtit, &c. Secunda eſt invidia: Un-
2 Par. 21 de de Joram rege, qui interfecit fratres ſuos, mortuus eſt in infirmitate peſſima. Ecce quicumque perſecutor eſt fratrum, & proximorum ſuorum per peſſimam invidiæ infirmitatem incurrit mortem æternam. Bene autem dicitur peſſima. Mala enim eſt de bono proximi dolendo: pejor de malo ejus gaudendo: peſſima in utro- B que ei nocendo, videlicet impediendo, vel malum inferendo, ſicut Joram fratribus, & Caim Abel.
Gen. 4 Hæc peſſima infirmitas multum conſumit hominem, Iſidorus: Janua vidi, merita bona ardore peſtifero devorat. Invidia animæ tinea ſenſum comedit, pectus urit, mentem inficit, cor hominis quaſi quædam peſtis depaſcit. Hanc peſſimam infirmitatem, ſequitur peſſima mors.
Pſal. 33 Pſalm. Mors peccatorum peſſima.
2 Mach. 9 Tertia eſt iræ. Unde Antiochus: Ignem ſpirans animo in Judæos tam fœdo morbo vexatus eſt, ut de corpore impii vermes ſcaturirent, ac viventes in doloribus carnes ejus ef- C fluerent: odore etiam illius, & fœtore exercitus gravaretur. Ecce hic ſignificatur, quod qui ignem iracundiæ ſpirant in alios, graviter in animabus infirmantur. Vermes autem agitationes, & motus, & amaritudinem iræ. Fœtor etiam morum iracundo-
Prov. 27 rum gravis eſt illis: Grave eſt ſaxum, & oneroſa arena, ſed ira ſtul-
Eccl. 5 ti utroque gravior eſt, &c. Quarta eſt avaritiæ. Eſt & alia infirmitas peſſima, quam vidi ſub ſole, divitiæ conſervatæ in malum Domini ſui, &c. Vere peſſima, mala quidem eis, a quibus mala lucrantur: pejor eis, pro quibus lucrantur, ſcilicet heredibus: peſſima ſibi ipſis, qui male lucrantur. Seneca: Deſunt inopiæ multa, avaritiæ omnia. In nullum avarus bonus eſt, in ſe peſſimus. Infir-

A mitas avarorum eſt hydropiſis cordium, quanto plus bibunt acquirendo, tanto plus ſitiunt appetendo.
Quinta eſt acediæ: In pigritiis humi- Eccli. 10
liabitur contignatio. Interlinearis, id eſt, ædificium virtutum, & infirmitate manuum, id eſt, operum perſtillabit domus, ſc. mentis. Vides ergo quod per infirmitatem pigritiæ, & acediæ ſtillæ cogitationum, & deſideriorum malorum, & tentationum cadunt in domum mentis: & ideo tales in propria domo quieſcere neſciunt. Aug. Quo modo quiſque a ſtillicidio exit de domo ſua aut fumo: ſic qui non habent quietum cor, habitare in corde ſuo libenter non poſſunt. Contra hanc infirmitatem datur conſi-
lium: In omnibus operibus tuis eſto Eccl. 31
velox, & omnis infirmitas non occurret tibi. Sexta eſt gulæ: In mul-
tis eſcis erit infirmitas, &c. Non ſo- Ibidem 38
lum corporalis, ſed etiam ſpiritualis. Quid autem mirum ſi ex multis eſcis gulæ infirmetur anima, cum etiam ex una eſca Adæ totus mundus infirmetur? Si ſic pro gula unius horæ infirmatus eſt mundus, quid erit de gula triginta vel quadraginta annorum quotidiana? Epulabatur quotidie
ſplendide. Sanari autem, debet per Luc. 16
jejunium qui infirmatur per cibum. Greg. Qui a paradiſi gaudiis per cibum cecidimus, quantum poſſumus per abſtinentiam reſurgamus. Ne habeant hanc infirmitatem, attendant guloſi, ebrioſi, cibum & potum Chri-
ſti. Pſalmiſta: Dederunt in eſcam Pſal. 68
meam fel, & in ſiti, &c. Septima
luxuriæ: Juvenes in infirmitate ſua Iſa. 40
cadent. Infirmitas juvenum eſt luxuria. Sed heu etiam ad ſenes pervenit. Exemplum de duobus ſenibus eſt in Daniele, quæ infirmitas eſt ſenibus inſania. Seneca: Adoleſcens luxurio-
ſus peccat: ſenex luxurioſus inſanit. Dan. 13
Qui hanc infirmitatem volunt evadere, fugiant funes Dalilæ. De qui-
bus: Si ſeptem nerviceis funibus li- Jud. 16
gatus fuero, infirmus ero. Ligatur homo per luxurioſum viſum, per verbum, per tactum, per internuntium, per conſenſum, per actum, per uſum

tamquam ſeptem funibus. Vel ſeptem funes ſunt ſeptem vitia capitalia prædicta. Iſtæ ſunt ſeptem infirmitates: omnes ad mortem ſunt, etiam mortem æternam inducunt.

SERMO II.

Joan. 4

D*Omine deſcende priuſquam moriatur filius meus*. In iſto Evangelio iſte regulus gerens formam prælati, ex cujus regiminis defectione, filius, id eſt, ſubditus ejus infirmatur: oſtenditur in verbo propoſito ordinate proceſſiſſe, eo quod in verbo præmiſſo. Primo præmittitur affectuoſa invocatio excellentis magnificentiæ, cum dicitur: *Domine*. Secundo additur diſcreta inſinuatio imminentis indigentiæ, cum ſubditur; *Priuſquam moriatur filius meus*. Tertio ſubjungitur devota petitio auxiliantis miſericordiæ, cum ſubinfertur: *Deſcende*. In primo captat benevolentiam. In ſecundo manifeſtat indigentiam. In tertio implorat miſericordiam. Dicit ergo: *Domine*, ubi commendat virtutis excellentiam, & magnificentiam. Iſta autem excellens virtus, & magnificentia, quæ in hoc vocabulo: *Domine*, importatur, poteſt apparere triplici ratione. Primo ratione inſuperabilis potentiæ, in prævalendo. Secundo ratione inſcrutabilis ſapientiæ, in cognoſcendo. Tertio ratione indicibilis miſericordiæ, in parcendo. Ut propter potentiæ magnificentiam reddatur terribilis inimicis; propter ſapientiæ luculentiam honorabilis domeſticis & amicis: propter miſericordiæ clementiam deſiderabilis miſeris, & egenis. Primo iſtam excellentiam Domini manifeſtavit virtuoſitas inſuperabilis potentiæ in prævalendo, & de hoc dicitur. Domine in ditione *Eſdr. 13* tua cuncta ſunt poſita, & non eſt qui tuæ poſſit reſiſtere voluntati. Et ratio eſt: quia ſic divinæ voluntati omnis virtus famulatur, ut & ex his quæ ſibi videntur contraria, divinus honor eliciatur, quamvis a malis, & peccatoribus hoc non in- A tendatur. Propter hoc dicebat Pſal. Non eſt ſimilis tui in fortibus Domine, & non eſt ſecundum opera *Pſ. 85* tua. Omnes gentes quaſcumque feciſti venient, & adorabunt coram te Domine, & glorificabunt nomen tuum in æternum. Secundo iſtam magnificentiam Domini manifeſtat profunditas ſapientiæ inſcrutabilis in cognoſcendo. Unde Pſalm. Et tu Domine cognoviſti omnia noviſſima, & *Pſal. 138* antiqua, tu formaſti me, & poſuiſti ſuper me manum tuam: mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me, confortata eſt, & non potero ad eam, quaſi dicat; Pro certo tu Domine habes perfectam ſcientiam: & non potes falli in cognoſcendo, eo quod cognoviſti omnia noviſſima reſpectu futurorum, & antiqua reſpectu præteritorum, B cujus dictamine formaſti me, ut eſſem quantum ad corpus, & ſpiritum: poſuiſti ſuper me manum tuam me confortando, ne redirem in nihilum. Unde Gregor. Cuncta in nihilum redirent, niſi divina potentia ea manu teneret, Et quia iſta multiformis ſapientia Dei qua congeſſit præterita, præſentia, & futura, ſecundum cujus dictamen homo formatur, regitur, & gubernatur, non eſt curioſe ſcrutanda, ſed humiliter admiranda, ideo ſequitur: Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me, & non potero ad eam. Tertio iſtum Dominum magnificum magnificat pietas indicibilis miſericordiæ in parcendo. C Unde Pſ. Miſerator, & miſericors *Pſalm. 102* Dominus, longaminis, & multum miſericors. Dominus propter benignitatem clementiæ eſt miſerator in parcendo faciliter, & ideo non timeas ſeveritatem juſtitiæ proferentis ſententiam. Unde Greg. Novit Dominus mutare ſententiam ſi noveris emendare delicta: & miſericors in obliviſcendo totaliter, & non timeas immenſitatem ſapientiæ aggravantis culpam: longanimis in expectando patienter, & ideo ſi diu fuiſti in peccato non timeas judicii ſeveritatem inferentis pœnam: multum miſericors in ſuſcipiendo clementer, & ideo non timeas

meas altitudinem majeſtatis. Unde Aug. ſuper illud: Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater peccavi in cœlum, & coram te, &c. Quemcunque neceſſitas contingat peccatorem ad pœnitentiam, non peccati quantitas, nec vitæ enormitas, nec hominis extremitas, excludit a venia, ſi perfecta fuerit mutatio voluntatis: ſed in ampliſſimos ſinus charitatis, miſericordia filios ſuos ſucipit revertentes:

Luc. 15

Sequitur. *Priuſquam moriatur filius meus*: Ubi ſecundo oſtendit neceſſitatis indigentiam, & neceſſitatem mortis, quam incurrit homo propter tria. Primo propter debilitatem potentiæ ſuccumbentis. Secundo propter cæcitatem ignorantiæ deviantis. Tertio propter pœnalitatem miſeriæ opprimentis. Primo incurrit homo neceſſitatem mortis propter debilitatem potentiæ ſuccumbentis. Unde: Rogate Dominum Deum veſtrum, ut auferat iſtam mortem a me. Sicut Pharao cognoſcens experimentaliter non poſſe reſiſtere tribulationibus a Deo ſibi illatis, propter fragilitatis humanæ debilitatem: ſed totaliter ſuccumbere recurrit ad implorandum ſuffragium Moyſi, & Aaron per orationem, ne incurreret mortem corporalem. Ita quilibet tribulatus, & afflictus videns ſe experimentaliter ſuccumbere, nec poſſe tribulationibus reſiſtere, non debet intuitu fragilitatis remolleſcere, nec in ſuſtinendo vires ſuas metiri, & deſperare, ſed humiliter per orationem, & ſuffragia amicorum ſe convertere, & preſertim Virginis beatæ. Unde Bernard. in hom. Quiſquis te conſpicis in hujus ſæculi profluvio magis inter procellas, & tentationes fluere, quam ſuper terram ambulare, reſpice ſtellam, voca Mariam. Si jactamine ſuperbiæ, faſtus, ſive avaritia, aut carnis illecebra naviculam mentis concuſſerit, reſpice ſtellam, voca Mariam. Si criminum immanitate turbaris, vel conſcientiæ fœditate confuſus baratro deſperationis incipias ab-

A ſorberi, reſpice ad Mariam: quia ipſa tenente non corruis, ipſa protegente non metuis, ipſa duce non fatigatis, ipſa propitia pervenis. Secundo incurrit homo neceſſitatem mortis propter cæcitatem ignorantiæ deviantis. Unde in Pſalmo: Omnem eſcam abominata eſt anima eorum, & appropinquaverunt uſque ad portas mortis. Sicut quando homo abominatur omnem cibum, ut non valeat comedere, de proximo imminet ſibi mors, niſi per remedium medicinale adjuvetur; ſic anima quando abominatur cœleſtem eſcam divini verbi pro nimia delectatione peccati, ita abſorbetur, & obcæcatur, ut tamquam infirma appropinquet uſque ad portas mortis æternæ, niſi virtute divini verbi ſanetur, & dulcedine reficiatur, & ejus lumine dirigatur, ut poſſi diſcernere bonum a malo, inter ſtatum culpæ & gratiæ, & differentiam mortis & vitæ. Tertio incurrit homo neceſſitatem mortis, propter pœnalitatem miſeriæ opprimentis. Infelix ego homo quis liberabit me de corpore mortis hujus? gratia Dei per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum. Loquitur Apoſtolus in perſona generis humani, & vocat vitam temporalem, in qua opprimitur homo multiplici pœnalitate miſeriæ; quia ſecundum beatum Gregorium in homil. Temporalis vita, æternæ comparata mors eſt potius dicenda, quam vita. Ipſe enim quotidianus defectus corruptionis, quid eſt aliud quam quædam prolixitas mortis? Ab hac enim pœnali vita dicit ſe liberari per gratiam Chriſti in generali reſurrectione.

Pſal. 106

B

Rom.

Greg. hom. 17 in Ev.

C

Sequitur: *Deſcende*, Ubi tertio implorat pietatis miſericordiam. Igitur Deus propter miſericordiam pietatis deſcendit. Primo in carne, ut virtus potentiſſima ad roborandum. Secundo in mente, ut lux refulgentiſſima ad illuminandum. Tertio ad judicium, ut ſalus affluentiſſima ad glorificandum. Primum eſt contra debilitatem impotentiæ. Secundum eſt contra cæcitatem ignorantiæ. Ter-

tium eſt contra pœnalitatem miſeriæ. Primo deſcendit in carne, ut virtus potentiſſima ad roborandum. Exod. 3 Unde dicitur: Deſcendi in Ægyptum, ut liberarem populum meum de manu Ægyptiorum. Tunc deſcendit in Ægyptum, quando pœnalitatem miſeriæ aſſumpſit, ut patienter ſuſtinendo mala pœnæ in nobis deleret mala culpæ, & tradendo ſe manibus Judæorum nos liberaret de manu Ægyptiorum, id eſt, dæmoniorum: & in ſuſcipiendo mortem temporalem, deſtrueret mortem æternalem. Secundo deſcendit Dominus in mentem, ut lux refulgentiſſima ad illuminandum. Et de hoc dicitur: Isai. 64 Utinam diſrumperes cœlos, & deſcenderes: a facie tua montes defluxerunt: petiit David cœlos inclinari, & montes tangi, cum dicit Pſalm. Pſalm. 143 Inclina cœlos tuos & deſcende, tange montes, & fumigabunt. Sed Iſaias petiit cœlos diſrumpi, & a facie Chriſti ſuperbos deflui, & tamen uterque Domini deſcenſum deſiderabat. Deſcendere enim Deum, non eſt divina ſimilitudine degradari, ſed humanam naturam exaltari. Unde Deus tunc cœlos, ideſt, cœleſtes Angelos inclinavit, cum naturam humanam ſibi copulatam ſuper ipſos ſublimavit. Montes vero tetigit dum carnem habentem defectus humanæ naturæ aſſumpſit a Patriarchis & regibus, qui ratione ſanctitatis, & dignitatis montium nomine intelliguntur. Unde ſecundum philoſophum. Illa ſe tangunt, quorum ultima ſunt ſimul, ſcilicet cœlos diſrupit, cum obſtaculum, quo prohibebatur genus humanum intrare, cœlum renovavit. A facie tua, cœleſti proprietate divini fulgoris inſignita, montes, id eſt, ſuperbi defluent, id eſt, deſerent ſuperbiæ altitudinem, & ſequentur humanitatis aſſumptæ humilitatem. Unde Hieronym. in quadam epiſtola: Niſi Chriſtus demonſtraſſet in vultu, oculiſque aliquod divinum, numquam ſtatim ſecuti eum diſcipuli fuiſſent, nec ad comprehendendum corruiſſent. De hoc ſimiliter poteſt exponi illud:

A Totus mons Synai fumigabat, eo quod Exod. 19 deſcendit Dominus ſuper eum tamquam ignis. Mons Syna eſt quilibet bonus ſervus Chriſti, qui debet totus fumigare interius per doloroſam cordis compunctionem, & exterius per lacrymoſam oris confeſſionem, merito ſuorum peccatorum, cum deſcendit Dominus ſuper eum, tamquam ignis ad illuminandum per ſplendorem veritatis, & ad inflammandum per ardorem charitatis. Tertio deſcendit Dominus ad judicium, ut ſalus affluentiſſima ad glorificandum. De hoc dicitur: Ipſe Dominus in 1 Theſ. 4 juſſu, & in voce Archangeli, in tuba Dei deſcendit de cœlo, & mor-B tui, qui in Chriſto ſunt, reſurgent primi. Juſſus & vox Archangeli, & tuba Dei, nihil aliud eſt quam vox filii Dei, ſecundum Magiſtrum, ſed Mag. lib. nunc juſſus, nunc vox Archangeli, ſent. d. 43 nunc tuba Dei, vocatur vox Chriſti propter diverſas proprietates, quæ in iſtis tribus vocabulis reperiuntur. Nam vox Chriſti in die judicii erit virtuoſa poteſtate, & ideo dicitur. Juſſus, quaſi præceptum; dicet tibi, & in continenti fiet. Authentica auctoritate, & ideo dicitur vox Archangeli, id eſt, principis, erit nihilominus ſonoroſa horribilitate, & ideo tuba Dei nuncupatur. Et ſic illud multiplici vocabulo exprimitur ad inſinuandum illius vocis multiplicem C proprietatem & dignitatem. Rogemus.

SERMO III.

Hora ſeptima reliquit eum febris. Ioan. 4 Utinam febris æſtuantium vitiorum relinqueret te miſerum peccatorem, ſaltem decima, vel undecima hora, ut per ipſam non incurreres mortem æternam. Conſiderandum autem quod eſt hora converſionis peccatorum, operationis mandatorum, paſſionis adverſorum, devotionis deſideriorum. De prima: Hora eſt nos Rom. 13 jam de ſomno ſurgere ſc. de ſomno torporis, & negligentiæ ſurgere. Somnus iſte ſignificat mortem animæ: Surge

Epheſ. 5 Surge qui dormis, & exurge a mortuis, &c. Nonne potius videntur mortui quam dormientes, qui nullo ſtrepitu ad bonum poſſunt excitari? Unde de illo verbo. Dies illa dies iræ, & cetera. Ambroſius ſic ait: Qui non expergiſcitur, qui non tremit ad tantum tonitruum, non dormit, ſed mortuus eſt. Iſte infelix ſomnus per vinum terrenæ delectationis, divinæ comminationis non advertit tonitruum, & per ipſum veſte bonæ vitæ dormiens denudatur: ſicut ſignificatum eſt in Noe, qui vino inebriatus, dormiens denudatus eſt. De hoc vino dicitur: Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. Væ eis, qui veſte bonæ vitæ nudantur: Amice quo modo huc intraſti, &c. De ſecunda: Egreſſus circa horam tertiam, vidit alios ſtantes in foro otioſos, &c. In hac parabola de vinea ſicut dicitur de horis operantium, videlicet de prima, de tertia, de ſexta, de nona, undecima. In quibus ætates humanæ vitæ figurantur ſecundum Gregorium, videlicet pueritia, adoleſcentia, virilis ætas, ſenectus, decrepita ætas. In quibus horis omnibus Chriſtus paratus eſt recipere operarios in vineam Eccleſiæ, vel in vineam religionis, vel in vineam proprii cordis, ut ibi creſcat vinum compunctionis, & devotionis, & gratiæ Spiritus ſancti. Muſto pleni ſunt. Horæ ergo operandi non te miſer homo tranſeant. Attende denarium, attende fideliſſimum operis tui remuneratorem, attende ſtrictiſſimum horarum monitorem, operum omnium tuorum computatorem. Bern. Sede, computa quid diebus ſingulis valeas acquirere, certus quidem apud Deum nullum bonum irremuneratum, & ſicut nec capillum de capite, ſic non momentum de tempore periturum. De tertia: Venit hora quod omnis, qui interfecit vos &c. In hac hora homo debet eſſe patiens, & conſtans ſicut Apoſtolus: Uſque in hanc horam & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis cædimur, &c. Non ſolum autem ab homine, ſed a diabolo colaphizantur juſti;

Soph. 1 | Gen. 9 | Epheſ. 5 | Matt. 22 | Ibid. 20 | Actor. 2 | Joan. 16 | 1 Cor. 4

A Datus eſt mihi ſtimulus carnis, qui me colaphizet, &c. In hora tribulationis ſemper opponendum eſt ſcutum orationis exemplo Chriſti: Orabat, ut ſi fieri poſſet, tranſiret ab eo hora. Semper reſpice ſpeculum tuum, reſpice & præmium tuum. Bernard. Utrumque mihi es Domine, & ſpeculum patiendi, & præmium patiendi. Utrumque fortiter provocat, ac vehementer accendit. De quarta: Petrus & Joannes aſcendebant in templum ad horam orationis nonam, & cetera. Sed quia parum valet oratio, niſi ſit intus devotio, ideo dicitur de hac: Sorte exiit, ut incenſum poneret ingreſſus in templum Domini, & omnis multitudo properat B orans foris hora incenſi, populus extra orabat, & Zacharias intus incenſum ponebat. Ita enim debet eſſe vocalis oratio, ut intus incendatur mentalis devotio, ne improperet Dominus nobis illud: Labiis ſuis glorificat me, cor autem ejus longe eſt a me. Dicitur ergo hora ſeptima, &c. in qua ſignificatur hora converſionis. Qui enim convertitur a languore procuratur. Item hora fatigationis Chriſti: Jeſus autem fatigatus ex itinere, ſedit deſuper fontem, hora autem erat quaſi ſexta, & hic ſignificatur hora operationis, per quam homines ſæpe fatigantur. Utinam ſuper fontem C recreentur. Item hora paſſionis: Erat autem paraſceve hora quaſi ſexta. Item commanſionis. Venerunt & viderunt ubi maneret, & manſerunt ibi die illa, hora autem quaſi decima. Item hic ſignatur hora devotionis, & contemplationis, qua in Jeſu, vel mente manemus. Bene autem in omnibus prædictis horæ numeratæ ponuntur, ut ſcias quod & converſionum, & actionum, & paſſionum, & devotionum noſtrarum, omnes horæ diligenter apud Deum computantur. Igitur nulla momenta temporis per annum tranſeunt ſine ſtatu retributionis.

2 Cor. 12 | Matth. 26 | Act. 3 | Luc. 1 | Iſa. 29 | Joan. 4 | Joan. 19 | Ibidem. 1

DOMI-

DOMINICA XXI POST PENTECOSTEM.

Sermo I.

Matth. 18 SERVE *nequam, omne debitum dimiſi tibi, &c.* In his verbis tria oſtenduntur, videlicet humanæ exactionis iniquitas, divinæ dignationis liberalitas, intentæ orationis utilitas. Primum oſtenditur, cum dicitur: *Serve nequam.* Triplicem autem nequitiam reprehendit Dominus in Evangel. Primo enim homo nequam eſt contra ſemetipſum, ſcilicet male vivendo, & ſic animam ſuam damnando: Zizania autem ſunt filii nequam. Zizania ſunt omnes, qui in agro Eccleſiæ carent fructu bonæ vitæ. In hoc certe nequam facti ſunt in ſemetipſis: Qui ſibi nequam eſt, cui alii bonus erit? Secundo nequam eſt contra proximum, ipſum perſequendo. De hoc dicitur hic: *Serve nequam &c.* Periculum hujus nequitiæ patet in hoc Evangelio præſenti. Regis enim, id eſt Chriſti graviſſimam offenſam dicitur incurriſſe, qui proximo ſuo noluit parcere. Auguſt. Non poterat habere concordiam cum Chriſto, qui diſcors voluit eſſe cum proximo. Tertio homo nequam eſt contra Deum, ejus judicia, vel facta reprehendendo: ſicut ille, cui dicitur: An oculus tuus nequam eſt, quia ego bonus ſum? O quot adhuc hodie, nunc bonitatem Dei, nunc veritatem, nunc ſeveritatem reprehendunt, contra quod dicitur: Nec cogitavit adverſus Deum nequiſſima. Nequam enim eſt cogitatio hominis contra ſeipſum, nequior contra proximum, nequiſſima contra Deum: neque mirum. Tales enim nequiſſimum habent patrem, de quo: Poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea, & cetera. Quid ergo mirum, ſi nequiſſimi dæmones nequiſſimos habent filios? Nequiſſimi filii eorum, & cetera. Secundo oſtenditur divina liberalitas, cum ſubjungitur: *Omne debitum dimiſi tibi.* Mira liberalitas, non partem ſed totum; non centum, non mille, ſed decem milia talenta, id eſt, innumerabiles reatus contra decem præcepta contractos, tam faciliter dimittit petenti. Ait enim; *Omne debitum, & cetera.* Sed attende homo debitum tuum in mundo, in inferno, in cœlo. Primum eſt debitum iniquitatis, quod ſolvitur pœnitendo, orando, ignoſcendo. Unde quotidie clamamus; Dimitte nobis debita noſtra, & cetera. Iſidor. Fruſtra ſibi propitiari Deum quærit, qui cito placari in proximum negligit. Secundum eſt debitum æternæ calamitatis, quod redditur luendo, & patiendo æternaliter in gehenna. Unde in præſenti Evangelio dicitur: Iratus Dominus ejus, tradidit eum tortoribus quoaduſque redderet univerſum debitum. Tertium eſt debitum charitatis: Nemini quidquam debeatis, niſi ut invicem diligatis. Hoc redditur pleniſſime in cœlo, ubi tu diliges Dominum Deum tuum, & cetera. proximum tuum, ſicut teipſum. In præſenti vita hoc debitum reddere incipiamus, opera charitatis, pietatis exercendo: Declina pauperi autem ſine triſtitia, & redde debitum tuum. Nota ergo quod primum debitum dimittitur, ſecundum ſolvitur, tertium vero quanto plus redditur, tanto manus dimittitur, ſive enim reddatur debitum, charitas numquam dimittitur etiam in damnatis. Tertio oſtenditur orationis utilitas, cum dicitur: Quoniam rogaſti me. Utilitas tibi videtur rogatio, per quam decem talenta, immo decem denarios poſſes obtinere, quanto utilius ergo rogat ille cui decem millia talenta condonantur? In rogando autem, ſive orando tria attendere debes. Primo loci, & temporis opportunitatem, ut nunc in mundo & in hac vita roges, non in inferno poſt hanc vitam: ſicut ille damnatus, de quo; Rogo te pater, ut mittas eum in domum patris

Marginal references: Matth. 18; Matth. 13; Eccl. 14; Matth. 20; Sap. 2; Eph. 6; Sap. 3; Matth. 6; Rom. 13; Deut. 6; Matt. 22; Eccl. 4; Luc. 16

Digitized by Google

patris mei, &c. Ecce inutiliter pro fratribus rogat in inferno, qui utilius rogaſſet pro ſeipſo in mundo. Secundo attendas mediatorum idoneitatem. In rogando enim debes habere bonos mediatores: Legationem mittens, rogat ea, quæ pacis ſunt. Legati noſtri ad cœlum ſunt lacrymæ, eleemoſynæ, orationes, bona opera. Gregorius: Relinquit omnia, qui poteſt, qui autem non poteſt, cum adhuc rex non longe eſt, legatos mittat, lacrymarum, eleemoſynarum, hoſtiarum munera afferat. Tertio utilitatem attende, de qua hic dicitur: *Omne debitum dimiſi tibi*, *&c.* Hoc ergo verbo Dominus nos incitat ad rogandum. Gregorius: Vult placari precibus, qui ſcit quod portari non poſſit iratus.

Luc. 14

SERMO II.

Matth. 18

SErve *nequam omne debitum*, *&c.* Quatuor malos ſervos damnat Dominus in Evangelio, videlicet ſervum juſſa Dominica ſpernentem, terrena debita extorquentem, ſpiritualia lucra negligentem, carnalia deſideria exquirentem. In primo inobedientia, in ſecundo invidia, in tertio negligentia, in quarto concupiſcentia damnatur. De primo: Ille autem ſervus, qui cognovit voluntatem Domini ſui, & non ſe præparavit, & non fecit ſecundum voluntatem ejus, plagis vapulabit multis. Voluntas Dei noſtri eſt, ut mandata ejus faciamus, & ſancte vivamus: Hæc eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra. Qui hanc non facit, plagis multis in mundo, multis in judicio, multis in inferno vapulabit. Multis utique plagis in mundo vapulabunt non ſolum ab hominibus ipſum divino judicio affligentibus, ſed etiam ab angelis: ſicut Heliodorus a duobus juvenibus mirabiliter apparentibus plagatus eſt, de quo: Ex utraque parte flagellabunt ſine intermiſſione, multis plagis verberantes. Item & multis plagis a Chriſto in judicio: Corripiam

Luc. 12

1 Theſſ. 4

2 Mac. 3

Levit. 26

A vos ſeptem plagis propter peccata veſtra. Septem plagis corripiuntur, qui ſex increpationibus pro ſex operibus miſericordiæ omiſſis, & ſententia damnationis feriuntur. Item multis plagis in inferno a dæmonibus. Unde hic dicitur: Plagis vapulabit multis. Si penſares plagas æternus, leviter pro peccatis ferres plagas tranſitorias. Gregor. Intende animo quaſcumque ſæculi pœnas, quoſcumque tormentorum dolores, quaſcumque dolorum acerbitates, compara hoc totum gehennæ, & leve erit omne, quod pateris. De ſecundo dicitur hic. *Serve nequam*, *&c.* Ecce patet quam periculoſum ſit nolle ignoſcere proximo. B Per hoc enim gehenna acquiritur, ſicut hic patet. Item gratia impeditur. Unde: Si offers munus tuum ad altare, &c. Gloſſ. Prius charitatem proximo exolvat, qui munus Matt. 5 ſuum Deo placere optat. Vides ergo quod munera operum tuorum non ſunt acceptabilia Deo, quamdiu non reconciliaris proximo. Item Eccleſia ſcinditur, quæ eſt tunica Domini inconſutilis. Unde rancoroſi pejores videntur crucifixoribus, qui dixerunt: Non ſcindamus eam, & cet. Immo Joan. 19 non ſolum tunicam, ſed etiam membra corporis Chriſti ſcindunt, quod crucifixores non fecerunt. Vides ergo quam periculoſum ſit odium fratrum. C Unde Iſidorus: Odium a regno Dei ſeparat, a cœlo ſubſtrahit, a paradiſo eiicit te in tenebras exteriores. De tertio: Serve male & piger, ſciebas quia meto, ubi non ſeminio, *uſque ibi*. In tenebras exteriores. Hoc dicitur de ſervo, qui Mat. 25 cum pecunia Domini ſui nihil lucratus eſt. Ecce quam periculoſum ſit de bonis a Deo acceptis, videlicet de gratia, de ſcientia, de potentia, de tempore, bonorum operum lucra non augere. Damnatur enim qui non facit fructum de tribus bonis, videlicet de bonis ſpiritualibus, quod hic per pecuniam ſignificatur. Item de naturalibus: Omnis arbor, Matt. 7 quæ non facit fructum, &c. Arbor enim ex natura ſua fructum facit, non

non tamen ſine ſolis beneficio ; ſic A fructus meritorum ex bonis naturalibus non ſine dono gratiæ facimus .
Matt. 25 Item de temporalibus : Eſurivi , &c. Male ergo ſua temporalia acceperunt, qui pro temporalibus damnari meruerunt. Aug. Dat Deus iſta temporalia quibuſdam bona eorum ſecundum altitudinem , & profunditatem
Matt. 24 conſiliorum ſuorum. De quarto : Si dixerit malus ille ſervus in corde ſuo, moram facit Dominus meus venire, & cœperit percutere conſervos ſuos: manducet autem , & bibat cum ebrioſis, veniet Dominus ſervi illius die illa, qua non ſperat, & hora , qua ignorat, & dividet eum , partemque ejus cum hypocritis ponet. Ecce quia B non ſolum ebrioſum eſſe, ſed etiam ebriorum ſocium eſſe periculoſum eſt.
Pſal. 17 Pſal. Cum perverſo perverteris. Carnalis ergo ſervus in morte , vel in iudicio imparatus invenitur . Unde dicitur: in die qua non ſperat : Vigilate utique, quia neſcitis diem, &c. Item a ſalvandis dividetur. Unde ait:
Matt. 25 Dividet eum certe ſic, & a patre , & a fratre & ab aliis proximis : Ipſe inter fratres dividet. Item damnatis
Oſee. 13 coniungetur. Unde ait : Partemque eius cum ipſo ponet, cum quibus pars
Pſalm. 10 illa habebitur, de qua Pſalm. Ignis, ſulphur ſpiritus procellarum, &c.

SERMO III.

Matt. 18 **O**Mne *debitum dimiſi tibi*. Debitum culpæ , debitum gehennæ dimittitur condonanti clementer, amanti ferventer, roganti diligenter ,
Luc. 6 toleranti patienter. De primo : Dimittite, & dimittemini. Sed tu vis tibi dimitti centum marchas, & non vis alii dimittere unum denarium , ſicut nequam ſervus. Mira res: Ho-
Eccli. 28 mo homini ſervat iram & a Deo quærit medelam? Sed circa dimiſſionem proximorum attende fructum, attende periculum, attende numerum. Magnus fructus eſt quod pro dimiſſione unius denarii dimittantur tibi mille
Matt. 6 marchæ : Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater veſter cæleſtis delicta veſtra, &c. Greg. Dimittamus quod debetur nobis, & dimittetur quod debemus nos. Item attende proprium periculum , quod tibi in ſervo nequam oſtenditur. Videat ergo quilibet, ne contra ſe petat, cum dicit : Nobis di- Matth. 6 mitte debita noſtra , ſicut & nos, &c. Auguſtinus : Unuſquiſque talem indulgentiam accepturus eſt a Deo qualem impenderit proximo ſuo. Item attende numerum. Quidam enim dicunt : Libenter dimitterem ei, ſi tantum bis vel ter offendiſſet me , ſed iam fecit ſepties vel pluries , propter illos dicitur : Quoties in me pec- Matth. 18 cabit frater meus , & dimittam ei , & cetera, uſque ſeptuagies ſepties . De ſecundo : Remittuntur ei pecca- Luc. 7 ta multa, quoniam dilexit multum . Cui autem minus dimittitur , minus diligit. Si multum dilexit ille cui decem denarii dimittuntur, quantum diligere debet, cui decem millia talenta dimittuntur? Quanto ergo plus quis peccavit , tanto plus Deum diligat, ut ſibi peccata dimittat , vel quia iam dimiſit. Optima dilectio. Dilectio enim culpam purgat. Unde ait: Remittuntur, & cet. Si ergo multum diligeret , multum remitteretur : Charitas operit multitudinem peccatorum . Ambroſius : Donatur per gratiam , deletur per ſan- 1 Pet. 4 guinem crucis, tegitur per charitatem. C Item dilectio gratiam multiplicat : In Prov. 8 viis iuſtitiæ ambulo, & in medio ſemitarum iudicii, ut ditem diligentes me, & theſauros eorum repleam. Theſauros utique virtutum & meritorum, immo ſeipſo replet Dominus diligentes ſe : Si quis diligit me, &c. *uſque* Joan. 14 manſionem faciemus apud eum. Item dilectio coronam præparat : Beatus vir, Jacob. 1 qui ſuffert tentationem : quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromiſit Deus diligentibus ſe. De tertio dicitur hic : *Omne debitum dimiſi tibi*, quoniam rogaſti me. Ecce magna liberalitas Dei, ecce magna virtus orationis . Orare autem debes dimitti tibi, dimitti amico, dimitti inimico. Ora

primo

Digitized by Google

primo dimitti tibi, ut tibi dimittatur omne debitum. Sed quia Deus peccatum non dimittit, niſi tu peccare dimittas: ideo bene dicitur: Fili peccaſti, non adiicias iterum, ſed pro priſtinis deprecare, ut tibi dimittantur. Alioquin attende quod Iſidorus ait: Nihil proficit oratio, ſi denuo committatur unde tantum venia poſtulatur. Item ora dimitti amico, ſicut Moyſes: Aut dimitte eis noxam hanc, aut ſi non facis, dele me de libro tuo, quem ſcripſiſti. Valet autem homini aliena oratio, ſi adeſt ipſi aliena contritio. Item de offerente ſacrificium pro peccato dicitur: Rogabit pro eo ſacerdos, & pro peccato ejus, & dimittetur ei. Sacrificium autem eſt contritio. Pſ. Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus, & cet. Item ora dimitti inimico exemplo Chriſti: Dimitte illis, quia neſciunt quid faciunt, &c. Sic beatus Stephanus oravit pro ſe lapidantibus. De quarto: In tempore tribulationis peccata dimittis eis qui invocant te. Et cordis contritione. Greg. Flagella bonorum aut vitia perpetrata purgant, aut quæ poterant perpetrari futura devitant. Non ſolum in tribulatione pœnitentiæ in mundo, ſed etiam pœnæ in purgatorio dimittetur reatus peccatorum. Dimiſſa eſt iniquitas illius. Interlinearis: In baptiſmo, vel in martyrio. Suſcepit de manu Domini duplicia, ſcilicet ſuplicia pro omnibus peccatis, ſc. de Jeruſalem. Jeruſalem autem Eccleſiam ſignat: quæ pro peccatis ſupplicia ſuſcepit, quando in membris ejus, & in mundo, & in purgatorio Deus ipſam affligit. Ex prædictis ergo patet quod ſpecialiter in triplici tribulatione, videlicet per ſpiritum contritum, per martyrium, per purgatorium dimittitur reatus peccatorum.

Eccli. 21 Exod. 32 Levit. 4 Pſal. 50 Luc. 23 Act. 7 Tob. 3 Iſai. 40

SERMO IV.

Matt. 18

Serve nequam omne debitum dimiſi tibi, quoniam rogaſti me. Quoniam malignitatis eſt denegare alteri, quod ſibi petit exhiberi. Hinc eſt quod

A Dominus noſter iſtum ſervum nolentem ſui conſervi miſereri, qui ad ſuam petitionem meruit totius debiti condonationem: dure reprehendit eum in verbo propoſito, cum dicit: *Serve nequam, &c.* Ubi diſcrete procedit. Nam Primo increpat excitatam nequitiam malignæ operationis. Secundo explicat exhibitam miſericordiam divinæ propitiationis. Tertio indicat debitam indulgentiam alienæ offenſionis. Primo ergo cavenda eſt perpetratio delicti: quia reprehenditur, cum dicit: *Serve nequam*. Secundo petenda eſt relaxatio debiti: quia conceditur cum ſubdit: *Omne debitum dimiſi tibi, quoniam rogaſti me*. Tertio remittenda eſt offenſio proximi: quod dicitur, cum ſubinfertur: *Nonne te oportuit miſereri conſervi tui, ſicut & ego tui miſertus ſum?*

B Primo igitur in verbo propoſito increpat perpetratam nequitiam malignæ operationis, & hoc in proximi ſuffocatione, cum dicit: *Serve nequam*. Incurrit aliquis iſtam nequitiam, propter quam increpatur triplici de cauſa. Primo propter malitiam pravæ cogitationis in corde. Secundo propter fraudulentiam deceptoriæ locutionis in ore. Tertio propter ſævitiam alienæ offenſionis in opere. Primo dicitur aliquis nequam, & increpatur propter malitiam pravæ cogitationis. Unde: Vere tunc cor nequam gravatur doloribus, quandoque cogitationis malignitate, judi-

C cii falſitate, & ſuſpicationis temeritate, cum propter livorem invidiæ contabeſcit, affligitur, & triſtatur de proximi proſperitate. Et propter hoc dicebat Dominus: Ab intus de corde hominum procedunt cogitationes malæ, ira, nequitia, & dolus. Et de hoc ſimiliter poteſt exponi illud: Si oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebroſum erit. Nomine oculi accipitur hic intentio voluntatis, quæ ſi nequam fuerit, ideſt, corrupta, hoc totum quod procedit inde vitiatum eſt, & malum, ficut rami, & fructus mali judicantur, qui procedunt ex radice vitiata. Secundo in-

Eccl. 3 Matth. 15 Ibidem 6.

Digitized by Google

increpatur quis, & dicitur nequam A aliquando propter fraudulentiam deceptoriæ locutionis in ore. Unde in Pſalmo: Firmaverunt ſibi ſermonem nequam. Dixerunt ut abſconderet laqueos, firmaverunt ſibi ſermonem nequam per detractionis, & infamationis aſſuetudinem. Unde aliqui tantum aſſueſcunt quotidie detractioni & infamationi, & ita firmant propoſitum in eis: ut vitium vertatur in naturam: dixerunt per mutuæ voluntatis inſinuationem, ut abſconderent laqueos, quod fit quando alios ſub ſimulatione zeli juſtitiæ, & ſpiritu ſanctitatis vitæ, propter fraudulentiam, & dolum infamant, lædunt & damnificant. Et quia innocentes fre- B quenter incidunt in iſtos laqueos, ideo dicitur: Beatus qui rectus eſt a lingua nequam. Sed certe horribile eſt, & omni abominatione dignum, quod iſti detractores, & infamatores, qui ſciunt abſcondere iſtos laqueos fraudulentiæ, & doli, ut alios venentur, & capiant nequiter per famæ denigrationem, perſonæ læſionem, & rerum damnificationem, ſunt communiter in amicitia magnatum, & prælatorum. Unde talibus prælatis, qui eos libenter audiunt, & recipiunt, dicitur: Sepi aures tuas ſpinis, & noli audire linguam nequam, &c. Et ideo eſt: quia prælati, qui libenter recipiunt a dextris adulatores, & C a ſiniſtris detractores: murmuratores, & infamatores, Deo odibiles etiam zelo juſtitiæ ducti frequenter perſequuntur bonos: lædunt innoxios, & damnificant juſtos, arbitrantes ſe obſequium præſtare Deo. Exemplo Sauli, qui etiam zelo juſtitiæ, ignoranter perſequebatur veros Apoſtolos credentis ſe obſequium præſtare Deo. Tertio dicitur, quis nequam, & interpretatur, propter ſævitiam alienæ offenſionis in opere. Et de hoc dicitur: Væ genti peccatrici, populo gravi iniquitate, ſemini nequam, filiis ſceleratis: dereliquerunt Deum, blaſphemaverunt ſanctum Iſrael. Væ genti peccatrici: ſeipſum nequiter ordinando, populo gravi iniquitate: alios in opere crudeliter lædendo. Et bene gravatur homo iniquitate, quando peccat deordinando ſeipſum, & poſtea ſtudet peccare in proximum lædendo eum. Et propter hoc dicit Auguſtin. Nullus malus lædit alium in perſona, niſi prius lædatur in conſcientia: ſemini nequam, in vitiis, & peccatis naſcendo, & creſcendo, filiis ſceleratis diabolum imitando: dereliquerunt Deum, ab ipſo ſe avertendo. Unde dicit tunc aliquis blaſphemat, & vituperat ſanctum Iſrael, id eſt, Chriſtum quando ad ejus miſericordiam, peccata & illicita perpetrat.

Pſalm. 63

Eccl. 28.

Ibidem.

Act. 9

Iſa. 1

Secundo in verbo propoſito explicat exhibitam divinæ propitiationis miſericordiam, & hoc in debita condonatione, cum ſubdit: *Omne debitum dimiſi tibi*. Propitiatur Deus alicui ratione ſuæ miſericordiæ, & dimittit debitum. Primo propter vehementiam doloroſæ contritionis. Secundo propter diligentiam puræ confeſſionis. Tertio propter æquipollentiam condignæ ſatisfactionis. Primum eſt in affectu. Secundum in affatu. Tertium in effectu. Propitiatur Deus, & dimittit debitum propter vehementiam doloroſæ contritionis in affectu, de hoc enim poteſt accipi illud Pſal. Tribulationes cordis mei multiplicatæ ſunt: de neceſſitatibus meis, &c. Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte univerſa delicta mea. Inquit propheta in perſona viri contriti. Tribulationes cordis mei multiplicatæ ſunt per doloroſam cordis contritionem, ſecundum manifeſtationis cognitionem, de neceſſitatibus meis, ſcilicet bonorum ſpiritualium: erue me per chariſmatum divinorum infuſionem. Vel aliter: de neceſſitatibus meis ſcil. difficultatis ad bonum, & promptitudinis ad malum, quas incurrit homo merito primæ prævaricationis: Erue me per adjuvantis gratiæ infuſionem. Vide humilitatem meam, quantum ad oris confeſſionem meipſum accuſando, & peccatum proprium aggravando, contra aliquos qui propter ſuperbiam in

Pſalm. 24.

Digitized by Google

in confeſſione ſeipſos juſtificant, propria peccata alleviant, & aliena gravant, & laborem meum, quantum ad operis ſatisfactionem, & tunc & non aliter dimitte univerſa delicta mea per benignam condonationem. Secundo propitiatur, & dimittit delicta propter diligentiam puræ confeſſionis in affatu. Huic convenit
Pſal. 31 quod dicit Pſalmus: Delictum meum cognitum tibi feci, & injuſtitiam meam non abſcondi. Dixi confitebor adverſum me injuſtitiam meam Domino, & tu remiſiſti impietatem peccati mei. Loquitur propheta in perſona confitentis ſua peccata Deo, cum dicit: delictum meum cognitum tibi feci, ſcilicet quod erat occultum: tuo vicario, ſcilicet ſacerdoti manifeſtando, & injuſtitiam meam non abſcondi, peccata mea dimidiando, vel alleviando. Nam illi abſcondunt injuſtitias, & peccata ſua, qui ne videantur multum peccatores, nolunt dicere omnia peccata ſua uni ſacerdoti, ſed aliqua uni, aliqua alteri, & ita per circumſtantias peccata alleviant, ut quaſi ſe potius laudent, & excuſent, quam vituperentur, & accuſent. Quod maximum peccatum deſiderabat a ſe removeri bonus David,
Pſal. 140 cum dicebat: Non declines cor meum in verba malitiæ ad excuſandum excuſationes in peccatis, & quia licet miniſterio ſacerdotis mediante, peccata remittantur, & quia ſolus Deus eſt, qui effective peccata poteſt di-
Pſal. 31 mittere, ideo ſequitur: Dixi confitebor, id eſt, ſtatim ut propoſui confiteri, etiam ſi deſit tempus & locus, ut homo non poſſit recurrere ad confeſſionem, eo quod in ſola contritione, ſecundum beatum Auguſtin. remittuntur peccata; tunc in tali caſu tu Deus, & non alius remiſiſti impietatem peccati mei. Unde ſtatim cum homo proponit confiteri, antequam confiteatur, Deus dimittit peccata. Unde ad confeſſionem contritus non tenetur propter deletionem peccati, ſed tantum propter obligationem præcepti. Tertio propitiatur Deus, & dimittit delictum propter

A æquipollentiam condignæ ſatisfactionis in effectu. Unde in Pſalm. Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata. Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum, nec eſt in ſpiritu ejus dolus. Beati quorum remiſſæ ſunt iniquita- *Ibidem.* tes, per veniæ condonationem, & quorum tecta ſunt peccata, per offenſæ ſatisfactionem. Unde dicuntur peccata tegi, & non apparere quando homo ſecundum offenſam, condignam ſatisfactionem reddit: quia ſecundum beatum Auguſtinum, non dimittuntur peccata niſi reſtituantur ablata. Beatus cui non imputavit Dominus peccatum, propter pœnitentiæ
B aſſumptionem, nec eſt in ſpiritu ejus dolus: per notitiæ reſtitutionem. Unde Auguſtinus: Pœnitentia eſt res optima, quæ omnes defectus ducit ad perfectum.

Tertio in verbo propoſito indicat debitam diligentiam, & hoc in exemplorum exhibitione, cum ſubinfert: *Non ergo oportuit, &c.* Unde quilibet tenetur alii miſereri tripliciter. Primo ex conſideratione ſuſcepti beneficii. Secundo ex conſideratione divini exempli. Tertio ex conſideratione æterni ſupplicii. Primo tenetur quilibet miſereri alteri, & dimittere offenſam ratione ſuſcepti beneficii, & de hoc dicitur in Evan-
C gelio: *Serve nequam, omne debitum dimiſi tibi, quoniam rogaſti me: Nonne ergo oportuit & te miſereri conſervi tui, ſicut & ego tui miſertus ſum? & iratus Dominus, &c.* Quia deteſtabile eſt alteri denegare crudeliter beneficium, quod ſibi recognoſcit miſericorditer exhibitum, propter hoc juſtum, & dignum fuit ut ille, qui noluit alteri miſereri ex conſideratione beneficii accepti, in conſideratione delicti, increpatur, & tamquam indignus ſuſcepto beneficio expolietur. Unde merito Deus quod exhibuerat *Epheſ. 4* per miſericordiam, repetit per juſtitiam. Et hoc eſt quod dicit Ambroſius ſuper illud ad Epheſios: Eſtote *S. Ambr.* invicem miſericordes, &c. Si enim *in cap. 4 ad* Dominus per filium ſuum ſervorum *Eph. tom. 3* miſer-

miſertus eſt, quanto magis ſervi ipſi invicem ſui debent miſereri, & donare ſi alter in alterum peccet? Hæc præcepta ſunt ejus, qui miſeratus eſt: qui ſi in his contemptus fuerit, ſine dubio revocabit ſententiam, per quam miſericordiam dederat. Secundo tenetur quilibet miſereri, & dimittere alteri ex conſideratione divini beneficii. Et hoc eſt quod dicitur: Eſtote invicem miſericordes, benigni, condonantes invicem ſicut & Deus in Chriſto nobis donavit. Apoſtolus ut facilius alliciat ad condonandum invicem offenſam, inducit quoddam rationabile motivum, ſcilicet divinum exemplum miſericordiæ clementer condonantis delicta, cum dicit: Eſtote miſericordes, non prorumpendo in iram interius in animo: benigni, non irrogando injuriam exterius in verbo: condonantes invicem, non aſſumendo vindictas celeriter in facto, ſicut & Deus in Chriſto donavit nobis. Quaſi diceret: hoc debetis facere per exemplum divinæ miſericordiæ, ratione paſſionis Chriſti clementer condonantis. Tertio tenetur quilibet miſereri, & dimittere alteri ex conſideratione æterni ſupplicii. Unde: Judicium ſine miſericordia erit illi, qui non fecerit miſericordiam. Tota illa judicialis ſententia, & judicii diſcuſſio erit ſecundum exhibita, & non exhibita opera miſericordiæ, quæ eſt in conſideratione alienæ offenſæ. Et hoc eſt quod dicitur: Eſtote miſericordes, ſicut pater veſter miſericors eſt: nolite condemnare, & non condemnabimini. Et vere qui nolunt eſſe miſericordes aliis, ſecundum quod Deus eſt miſericors eis: in quo enim iudicio alios iudicant & damnant, ipſi iudicabuntur, & damnabuntur. Rogemus, &c.

Jacob. 2 — *Luc. 6*

A

DOMINICA XXII POST PENTECOSTEM

SERMO I.

MAGISTER *ſcimus quia verax es, & viam Dei in veritatem doces*. *Mat. 22*
Quia maiori laudi atteſtatur non ſolum commendari ab amicis, verum etiam ab inimicis: ideo non debet nos movere quod in Evangelio miſeri Judæi ipſam veritatem Dominum noſtrum ore confitentes nos tamen corde diligentes extollant, cum dicunt in verbo propoſito: *Magiſter ſcimus, quia verax es, &c.* In quo quidem verbo extollunt, & commendant. Primo ab officii dignitate. Secundo a dicti ſoliditate. Tertio a documenti utilitate. Ratione primi eſt humiliter reverendus. Ratione ſecundi firmiter credendus. Ratione tertii ſinceriter diligendus. Primo, inquam, extollunt & commendant eum a venerabili dignitate officii, cum dicunt: *Magiſter*. Secundo a credibili ſoliditate dicti, cum ſubdunt: *Scimus quia verax es*. Tertio ab amabili utilitate documenti, cum ſubinferunt: *Et viam Dei in veritate doces*. *Ibid.* B

Dicunt ergo Judæi: *Magiſter*. Ubi primo commendatur Chriſtus a dignitate officii, propter quam eſt humiliter reverendus. Iſta dignitas officii Dei noſtri apparet propter tria, quæ excellenti modo habet in ipſo. Nam primo habet luculentiam claritatis ſcientiæ: in cognoſcendo infallibiliter. Secundo efficaciam virtuoſitatis facundiæ: in exprimendo utiliter. Tertio eminentiam ſanctitatis vitæ: in merendo ſalubriter. Et hæc tria ſunt neceſſaria cuilibet docenti & prædicanti, ſcilicet ſcientia regulans, facundia exprimens, & vita utrumque confirmans. Nam docere, ſive prædicare ſine ſcientia regulante eſt periculoſum, ſine facundia exprimente eſt infructuoſum: Et ſine vita utrumque confirmante, eſt ignomi- C

Digitized by Google

minioſum. Primo igitur Chriſtus tamquam excellens magiſter ratione dignitatis officii eſt humiliter reverendus: quia habet luculentiam claritatis in cognoſcendo infallibiliter: ratione cujus per excellentiam dicitur de ipſo: Non vocemini magiſtri ſuper terram: unus eſt enim magiſter veſter. Unde nullus debet vocari & dici magiſter niſi ſolus Chriſtus. Et ratio eſt, quia nullus poteſt dicere res eſſe ſcibiles alteri: niſi ſit immutabilitas ex parte ſcibilis, certitudo ſive infallibilitas ex parte ſcientis. Omne enim quod ſcitur ſecundum philoſophum, neceſſarium eſt in ſe ſine mutabilitate, & certum eſt ipſi ſcienti. Tunc enim ſcimus cum cauſam arbitramur cognoſcere propter quam res eſt, & quoniam impoſſibile eſt aliter ſe habere. Ex parte enim creaturæ cujuſcumque non eſt immutabilitas. Unde cum res habeant eſſe in proprio genere, & humana mente, & in æterna ratione, & earum eſſe ſit mutabile primo & ſecundo modo: eo quod omne creatum vertibile, & immutabilitas ſolum ſit in Filio Dei, qui eſt ars: & ideo omnium viventium, neceſſario ſequitur quod res ſcibiles a nullo modo habeant immutabilitatem, niſi prout ſunt in verbo æterno: ergo nullus poteſt docere, nec etiam facere res fore ſcibiles vere niſi adſit Filius Dei. Secundo ad hoc ut aliquis poſſit docere, requiritur certitudo, & infallibilitas ex parte ſcientis, quæ non poteſt eſſe ex ea luce, quæ poteſt obfuſcari, & talis eſt lux intelligentiæ creatæ, & hoc eſt quod dicit Auguſtin. Primo ſicut terra, niſi luce illuſtrata, videri non poteſt: ſic quæ in diſciplinis traduntur quamvis veriſſima nulla dubitatione quiſque concedat, credendum eſt non poſſe intelligi, niſi a Chriſto ſole ſpirituali illuſtraretur. Merito igitur ſoli Chriſto & non alii attribuenda eſt auctoritas officii, ut ſingulariter unus Magiſter dicatur, eo quod ipſe eſt fontale principium, & origo cujuſlibet ſcientiæ humanæ.

Matth. 23

Ariſt. lib. 1 poſt cap. 2 text. 5 Et lib. 1 phyſ. text. 1

Chriſtus origo cujuſlibet ſcientiæ humanæ.

A Unde ſicut unus eſt ſol, tamen multos radios emittit, ſic ab uno Magiſtro Chriſto ſole ſpirituali multiformes, & diverſæ ſcientiæ procedunt: & quemadmodum multiplices & diſtincti rivuli ab uno fonte egrediuntur, unus tamen eſt fons, qui in tot rivulos ſine ſui defectibilitate multiplicat: ſic ab uno fonte æterno, ab uno pelago infinito, ab uno Magiſtro Chriſto ſine ſui defectibilitate egrediuntur rivuli diverſarum ſcientiarum. Secundo Chriſtus habet virtuoſitatem facundiæ in exprimendo utiliter, ſicut patuit in ratione, quam fecit legiſperitis: Interrogavit eum unus legis doctor tentans eum: Magiſter, quod eſt majus mandatum in lege. Ait illi Jeſus: Dominum Deum tuum diliges ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua. Miſeri Judæi ipſam veritatem confitentes, nec tamen eam diligentes, veniunt ad eum, & interrogant non deſiderio addiſcendi, ſed ſtudio tentandi: & quia quæſtionem bonam proponebant quamvis eorum malitia non exigeret, rationem veram audire meruerunt. Diliges Dominum Deum tuum, &c. Quod exponit ſic Aug. Ex toto corde tuo, id eſt, intellectu ſine errore: ex tota anima tua, id eſt, voluntate ſine contradictione: ex tota mente tua, id eſt memoria ſine oblivione. Tertio Chriſtus habet eminentiam ſanctitatis vitæ in merendo, vel ædificando ſalubriter. De hoc dicitur: Si ego Dominus & Magiſter lavi veſtros pedes, & vos debetis alter alterius pedes lavare: exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci ita & vos faciatis: magna humilitas eſt miniſtrare ſuperiori, major pari, ſed maxima inferiori & perfecta: ergo Dominus noſter ad hoc voluit ſumere infirmitatem humanam, ut in ea doceret exemplum omnino de perfectione omnis juſtitiæ, & perfectæ humilitatis, quando voluit miniſtrare inferiori lavando pedes ruſticorum & piſcatorum. Unde Auguſtin. Habe-

Matth. 22

B

C

Joan. 13

Habemus humilitatis exemplum, ſuperbiæ medicamentum, erubeſcat ergo membrum eſſe ſuperbum, cum caput ſit humile: & quemadmodum exemplum dignum eſt imitatione, ideo dicitur: Perfectus autem omnis erit, ſi ſit ſicut Magiſter ejus. *Luc. 6*

Secundo in verbo propoſito commendatur Chriſtus a dicti ſoliditate, propter quam eſt firmiter credendus, cum ſubdit: *Quia verax es*. Eſt igitur Chriſtus firmiter credendus ratione ſuæ veritatis triplici de cauſa. Primo quia habet veritatem puræ intentionis in cordis cogitatione. Secundo quia habet veritatem rectæ locutionis, in oris eruditione. Tertio quia habet veritatem honeſtæ converſationis, in operis oſtenſione. Primo credendum eſt Chriſto, quia habet veritatem puræ intentionis. Unde: Veritatem meditabitur guttur meum, & labia mea deteſtabuntur impium. *Prov. 8* Guttur meum non materialis carnis, cum ad illud non pertineat meditari, ſed ſcrutinii ſpiritualis meditabitur veritatem per ſimplicitatem intentionis, & puritatem affectionis relegando de Deo omnem falſitatem vitioſitatis & deceptionis, ut ſit cor rectum & bene ordinatum: & labia mea deteſtabuntur impium per rectitudinem veri, qua rectitudine zeli carent illi qui accipiendo perſonas, maxima peccata illorum quos carnaliter, & private diligunt, non deteſtantur, immo excuſant, & alleviant: ſed minima peccata eorum, qui eis diſplicent, incuſant & aggravant, quod maximum peccatum perverſitatis juſtus David profitetur non eſſe in ſe, cum dicit: Juſtitias tuas non abſcondi in corde meo, veritatem & ſalutare tuum dixi. Secundo credendum eſt Chriſto: quia habet veritatem rectæ locutionis in oris eruditione, & hoc teſtatur ipſa veritas: *Ioan. 8* Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis quare non creditis mihi? Inquit ipſe Chriſtus. Quis ex vobis arguet me de peccato, quaſi diceret nullus, pro-

A pter immunitatem culpæ totalis, & honeſtatem perfectionis vitæ. Nam ſine peccato conceptus, quia ſine virili ſemine, ſed Spiritus ſancti virtute ſine peccato natus: quia ſanctitate gratiæ repletus, ſine peccato converſatus: eo quod peccatum non fecit, nec dolus inventus eſt in ore ejus. Si veritatem dico vobis, propter plenitudinem ſcientiæ, qua non poſſum fallere, nec falli, quare non creditis mihi, per intellectus captivationem: quaſi diceret, cum prædicatio alicujus non debeat contemni, niſi ratione multitudinis culpæ, aut ratione dehoneſtatis vitæ, aut ratione ſimplicitatis ignorantiæ? Cum ergo ego habeam immunitatem culpæ, perfectionem vitæ, & plenitudinem ſcientiæ, deberetis credere: quia

B ad hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium perhibeam veritati: *Ioan. 18* Contra aliquos, qui malunt ſtudere carnali amicitiæ, & magnatibus placere, quam aſſiſtere veritati & juſtitiæ ad hoc, ut eleventur & honorentur, cum certe glorioſitatis ſit deiici cum veritate quam magnificari cum falſitate. Tertio credendum eſt Chriſto, propter veritatem honeſtæ converſationis in operis oſtenſione. Unde: Ego ſum *Ioan. 14* via, veritas & vita. Quia ſecundum Gregorium: Ardere eſt parum, lucere vanum, ſed utrumque perfectum. Ideo Chriſtus, in quo eſt omnimoda perfectio, inquit: Ego

C ſum via, in exemplo per honeſtatem vitæ: veritas in documento per claritatem ſapientiæ: & vita in præmio per æternitatem gloriæ: & ſic eſt Chriſtus via, quam vis ire per exemplum vitæ, veritas quam vis invenire per documentum doctrinæ, & vita in qua vis manere per præmium gloriæ, & ita exponit B. Aug. Qui ſuper hunc locum ita dicit; *Aug. tract. 69 in Ioan. tom. 9* Chriſtus eſt via ad gradiendum, veritas ad inveniendum, & vita ad permanendum.

Dicit ergo: *Magiſter ſcimus quia verax es*: & ſequitur: *& viam Dei in veritate doces*. Ubi Chriſtus commen-

Digitized by Google

mendatur ab utilitate dicti, propter quam ſinceriter eſt diligendus: bene Chriſtus ſinceriter eſt diligendus. Ratione utilitatis iſtius documenti, propter triplicem rationem, eo quod docet. Primo veraciter reſpectu credentium. Secundo delectabiliter reſpectu promiſſorum. Tertio efficaciter reſpectu agendorum, vel operandorum. Per primum excluditur erroris falſitas. Per ſecundum orbis volubilitas. Per tertium torporis tepiditas. Primo docet Chriſtus veraciter reſpectu credendorum contra erroris falſitatem. De hoc dicitur in Pſalmo: Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es Deus ſalvator meus, & te ſuſtinui toto die. Fidelis, inquit propheta David, in perſona cujuslibet viri. Dirige me, per omnem erroris amotionem. Nam ille bene dirigitur, qui omnem errorem tam intellectus in credendo, quam affectus in diligendo, & etiam effectus in operando a ſe excludit. In veritate tua, per divini ſplendoris infuſionem, ut amota privatione erroris devii, introducatur habitus virtutis fidei. Unde divina veritas nihil aliud eſt, quam divinus ſplendor fidei, & doce me per prædicationis, ſive lectionis eruditionem: quia tu es Deus creando per potentiam & ideo admirandus humiliter, Salvator meus, redimendo per clementiam, & ideo diligendus ſinceriter: & te ſuſtinui ſerviendo, per obedientiam diligenter: tota die continuando, per perſeverantiam finaliter. Hoc autem perfectum per documentum commendat Sanctus David, cum dicebat: Beatus quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum. Secundo docet delectabiliter reſpectu promiſſorum contra orbis volubilitatem ſive delectabilitatem, & hoc dicitur: Aperiens os ſuum docebat eos dicens: Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Audiant reverenter clerici, & prælati qui ſe diſcipulos Chriſti gloriantur, unde Chriſtiana doctrina ſumat exordium: audiant diligenter religioſi, ſive Evangelii profeſſores quale ſit Evangelicæ perfectionis fundamentum. Beati, inquit, pauperes ſpiritu, & propter hoc paupertas quæ ab omnibus ſæculariter viventibus cum timore fugitur a viris perfectis cum honore, vel amore debet ſuſcipi: eo quod tamquam primarium fundamentum Evangelicæ doctrinæ in præſenti perficit, & conſummat, propter quod dicit: Beati pauperes ſpiritu: & tamquam perfectum complementum Chriſtianæ vitæ in futuro magnificat, ideo ſubdit: Quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. O ſacratiſſima virtus, & omni laude digniſſima paupertas quis tibi valeat dignas gratiarum laudes impendere, quæ ſolo tuo commercio terrenos & miſeros homines ad tantam honoris excellentiam extollis, ut eos heredes regni cœlorum inſtituas: Exponit tamen hoc verbum, Beati pauperes ſpiritu, dupliciter: Primo ſui reputatione, & tunc pauperes ſpiritu ſunt veri humiles, qui non habent inflatum ſpiritum, ſed quaſi nihil ſe in ſpiritualibus eſſe reputant. Vel ſecundo pauperes ſpiritu, id eſt, voluntarie non coacte, qui renuntiaverunt rebus mundanis, non coacti neceſſitate, ſed ducti voluntate, ut amota avaritia, quæ eſt radix omnium malorum, inſeratur paupertas, quæ eſt primarium fundamentum omnis boni. Ratione hujus veri documenti convenit Chriſto illud: Lex veritatis fuit in ore ejus. Tertio docet efficaciter reſpectu operandorum contra corporis tepiditatem: propter quod dicitur in Pſal. Docebit mites vias ſuas. Viæ Domini ſunt bonæ operationes, quas Chriſtus in hoc mundo corporaliter exercuit, quæ nomine viarum appellantur, eo quod ſicut per viam graditur homo ad propriam civitatem, ſic per bonam operationem perducitur homo ad cœleſtem patriam: has vias docet Dominus mites interius neminem deſpiciendo, & humiles exterius neminem offendendo juxta ſuum teſtimonium: Diſcite a me quia mitis

Marginalia: Pſal. 24. — Pſal. 93 — Matth. 5 — 1 Tim. 6 — Malac. 2 — Pſ. 24 — Matt. 11

initis ſum, & humilis corde. Quando ſuo exemplo erudiuntur ad bene operandum: Nam omnis Chriſti actio eſt noſtra inſtructio. Rogemus ergo Dominum, & cetera.

SERMO II.

Matth. 22 Oſtendite mihi numiſma cenſus. Nummus eſt anima, quam Dominus maxime in morte examinat, ut imaginem ſuam quærat. *Oſtendit*, inquit. Conſiderandum autem, quod oſtendere debet homo veritatem in prædicatione: iniquitatem in confeſſione: bonitatem in operatione: Dei imaginem in expiratione. De primo: *Ezech. 44* Populum meum docebunt, quid ſit inter ſanctum & pollutum, mundum & immundum oſtendens eis. Ecce doctores debent oſtendere, quid licitum, quid illicitum, quid virtus, quid vitium, ut vitium vitetur oſtenſum. Oſtendat contra vitium pœnam damnationis. Unde Angelus, qui *Apoc. 17* prædicatorem ſignificat, dicit; Oſtendat tibi damnationem meretricis magnæ, id eſt, peccatricis animæ. Item ut virtus oſtenſa ametur, oſtendam gloriam retributionis, quæ per fructus terræ promiſſionis ſignificatur. Unde de exploratoribus ejuſdem terræ, per quos prædicatores ſignificantur: *Deut. 1* Conſiderata terra ſumentes de fructibus ejus, ut oſtenderet ubertatem, intulerunt ad nos, atque dixerunt: Bona eſt terra, quam Dominus Deus noſter daturus eſt nobis. De ſecundo: Dictum eſt decem leproſis: *Luc. 17* Ite, oſtendite vos ſacerdotibus. Oſtendite non abſcondite, ſicut Adam, qui cum peccaverat *Gen. 3* abſcondit ſe, & ejectus eſt de paradiſo: quidam enim negando, vel dimidiando, vel excuſando, aut palliando in confeſſione ſe abſcondunt. *Prov. 28* Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur, qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur: Iſidorus: Peccatum tuum proditum cito curatur: crimen autem tacendo ampliatur. Si oſtendis tuam miſeriam in confeſſione, oſten-

A det Dominus ſuam miſericordiam in remiſſione. Pſal. Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam, &c. *Pſalm. 79* Si autem non vis oſtendere presbytero oſtenderis univerſis in judicio. Revelabo pudenda tua, & oſtendam gentibus nuditatem tuam, & cetera. *Num. 3* De tertio: Quis ſapiens, & diſciplinatus inter vos? oſtendat ex bona *Jac. 3* converſatione operationem ſuam in manſuetudine ſapientiæ. Semper debet homo aliquid virtutis oſtendere, & boni exempli. Et certe ubi caſtitas, ubi fidelitas, ubi pietas, ubi patientia, ubi charitas, ubi aliqua virtus eſt, tempore debito ſe oſtendit: etiam ſi neceſſe fuerit per

B ſanguinem proprium, ſicut Chriſtus, & ſancti martyres oſtenderunt: Elephantis oſtenderunt ſanguinem, &c. *1 Mach. 6* Si adhuc non potes per ſanguinem oſtendere fidem per dilectionum, oſtendas ſaltem per lacrymarum contritionem. Auguſt. Sciat ſe culpabiliter durum, qui deflet damna temporis, vel mortem amici, & dolorem peccati non oſtendit lacrymis. Sed heu quidam bona virtutum non ad Dei glorificationem, ſed ad ſui commendationem oſtendunt, ſicut ſignatum eſt in Ezechia: Oſtendit eis *Iſa. 39* cellam aromatum, & argenti & auri, & odoramentorum, & unguenti optimi, & omnes apothecas ſupellectilis ſuæ, & univerſa, quæ in-

C venta ſunt in theſauris ſuis & cetera. Et heu quia melius ſciunt oſtendere nequitias, quam virtutes: Rex mente effrænatus veniebat ne- *2 Mac. 13* quiorem ſe patre ſuo Judæis oſtenſurus. Tales autem in inferno conqueruntur illud: Virtutis quidem nul- *Sap. 5* lum ſignum valuimus oſtendere. De quarto dicitur hic: *Oſtendite mihi numiſma cenſus, & cetera.* Interlinearis: Nummum, qui pro cenſu ſolvitur, qui habebat imaginem Cæſaris. Nummus iſte eſt anima ad imaginem Dei facta. Auguſtin. Feciſti nos *Aug. lib. 1 conf. cap. 1* Domine, & cetera. Require ſupra in *& 1 pag. 161* ſermone: Inveni drachmam. Pro iſto nummo Chriſtus ſervivit plus quam triginta annis Deo. In morte diligenter

genter hominis hunc nummum examinat, utrum Dei an diaboli, utrum claram an tenebroſam imaginem habeat. O infelix, qui in morte bonum nummum oſtendet: Dominus enim oſtendet bonum præmium, bonum regnum. Oſtendit illi regnum Dei. O infelix, qui ſic malum nummum, malam animam oſtendit, oſtendetur enim tunc tormentum per damnationem, quod jam oſtenſum eſt per converſationem: Oſtendam autem vobis, quem timeatis.

Sap. 10

Luc. 12

SERMO III.

Matt. 22 Reddite ergo quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo. Cæſar ſolicitus ſit pro ſe. Nos autem de iis, quæ Deo reddere debemus. Videamus erga quadruplicem redditionem. Exigit Deus a peccatoribus, primam in mundo, ſecundam in extremo, tertiam in judicio, quartam in inferno. In mundo exigit ſibi reddi dignam ſatisfactionem. In extremo ſuam imaginem. In judicio rectam rationem. In inferno æternam luitionem. De primo dicitur, quod cum exegit Rex a quodam decem millia talenta, dixit ille: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. In talento culpæ mortalis debitum ſignificatur. In millenario eſt abundans numeroſitas. Decem ergo millia ſunt decem mandatorum multipliciter tranſgreſſorum numeroſa debita, quæ ſatisfaciendo reddere tenemini. O quot ſunt qui ad litteram decem milia peccata commiſerunt: Peccavi ſuper numerum arenæ maris, &c. Quando autem reddenda ſunt peccatorum debita docet nos Magdalena, quæ lacrymis reddidit, quidquid debuit, cujus culparum debita ad quingentos denarios Dominus expreſſit in parabola de duobus fœneratoribus. Si ergo Magdalena tot lacrymis reddidit quingentorum denariorum debita: quantis reddi deberent fletibus decem millia talenta? Iſidorus: Eſto tamen pronus ad lamenta. De ſecundo dicitur hic: *Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, &c.* Gloſſa: ſicut Cæſar exigit impreſſionem ſuæ imaginis, ita Deus animam lumine vultus Dei inſignitam. Hanc imaginem in denario animæ nos maxime oportet reddere in morte. Unde in Pſal. ubi legitur quam pretioſa ſit in conſpectu Dei mors ſanctorum ejus, dicitur: Vota mea Domino reddam. Gloſſa: meipſum, qui ſum imago. Imago enim Dei Deo reddenda eſt. Bene autem additur. In conſpectu omnis populi, id eſt omnium ſanctorum, in quorum conſortium reddere debemus animam. Utrum autem denarius animæ ſit falſus an non, tunc videbitur quando de marſupio corporis extrahetur, &c. Si tunc non fuerit aureus, vel argenteus, ſed cupreus, vel ferreus, conflabitur in igne gehennæ. Omnes iſtius ſtagnum & ferrum, & plumbum in medio fornacis, &c. De tertio: Omne verbum otioſum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii. Quid erit de factis, ubi ratio reddetur de verbis otioſis? non ſolum de verbis & operibus: ſed etiam de inutilitate beneficiorum naturalium, & corporalium, & ſpiritualium nobis collatorum rationem reddemus, quæ tanto ſeverius exigetur, quanto diutius differetur, & quanto inutilius talenta Domini multo tempore detinentur. Poſt multum vero temporis venit Dominus illorum ſervorum, & poſuit rationem cum eis, &c. & *infra*: Inutilem ſervum eiicite in tenebras exteriores. Qui ergo potentiam, qui ſcientiam, qui divitias, vel aliud in talentum accepit, ſive multum, ſive parum acceperit, rationem in die judicii reddet, tantum quippe ab unoquoq; noſtrum venturus judex exiget. De quarto: Eſto conſentiens adverſario tuo cito, dum es cum eo in via, ne forte tradat te adverſarius tuus judici, & judex tradat te miniſtro, & in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas noviſſimum quadrantem. Adverſarius eſt quilibet, cui per diſcordiam adverſaris. Huic cito

Matth. 18

1 Par. 36 *in orat. Man.*

Luc. 7

Pſal. 115

Ezech. 22

Matt. 12

Matt. 25

Matt. 5

cito conſentire debes concordando. A
Benedicit cito. Interlinearis: Nemo enim novit quando de hac vita exeat. Via eſt præſens vita, qua ad patriam vel infernum pergimus. Judex eſt Chriſtus. Miniſter eſt diabolus.
Iſa. 24 Carcer eſt infernus: Congregabuntur in congregatione unius faſcis in lacum, & claudentur ibi in carcere. Quadrans, dici Gloſſa, ſunt minuta peccata, quia nihil erit impunitum. Elige nunc peccator ubi poſt reddas debitum, an in mundo, ubi decem millia talenta dimittuntur, an in inferno, ubi neque unus quadrans dimittetur. Pater utrumque in ſervo B
nequam: cui primo totum dimittitur, poſtea vero, quoniam non fuit conſentiens adverſario ſuo, totum ab eo
Mat. 18 exigitur: Iratus Dominus tradidit eum tortoribus, id eſt, tartareis miniſtris, dicit Gloſſa.

SERMO IV.

Matt. 22 *Cujus eſt imago, & ſuperſcriptio?* O quam timenda eſt quæſtio hæc, quando in judicio diligenter examinatur anima, cujus imaginem habeat Dei an diaboli. Sed attende quod imago Dei triplex eſt, videlicet naturalis ſpiritualis & æternalis. De pri-
Gen. 1 mo: Faciamus hominem ad imagi- C
nem noſtram. Hæc, ſicut dicit Auguſtin. conſiſtit in memoria, ratione & voluntate, per quæ tria anima eſt imago Trinitatis. In hac trinitate caput eſt ratio, hoc caput
Jud. 16 miſit Samſon in ſinum Dalilæ, & perdidit vires, & excæcatus eſt a Philiſtæis, id eſt, a dæmonibus. Dalila carnem vel ſenſualitatem ſignificat, ad quam dum caput rationis nimis inclinatur, a dæmonibus ex-
Marc. 6 cæcatur. Huic hæc meretrix nimis inſidiatur, ſicut Herodias capiti Joannis per filiam ſaltatricem, id eſt, per concupiſcentiam laſcivientem. Venter hujus imaginis eſt memoria quæ eſt receptaculum animæ. Pſal-
Pſal. 30 mus: Conturbatus eſt in ira tua oculus meus: anima mea, & venter meus. Oculus eſt ratio, anima voluntas venter memoria. In hoc ventre, non ſerpentes, non vermes vitiorum, ſed Dominum portemus:
Luc. 11 Beatus venter &c. Pes hujus imaginis eſt voluntas conſentiens, vel diſſentiens. Auguſtin. Nemo in poteſtate habet quid ei in mente veniat:
Apoc. 10 ſed quod Angelus poſuit unum pedem ſuper mare, alterum ſuper ter-
Mat. 8 ram. Per mare, in quo porci ſubmerguntur, ſicut dicitur: Mala vita ſignificatur. Per terram, quæ fructum profert, bona vita. Pes iraſcibilis ſuper mare mitti debet. Pes concupiſcibilis ſuper terram, ut vitiis iraſcamur, virtutes concupiſcamus. De
1 Cor. 15 ſecundo: Sicut portavimus imaginem terreni: ſic portemus imaginem cœleſtis. Nota quod Ceſarea & regalis imago tribus perficitur, ſcilicet figura, colore, ornatu regali. Figura pertinet ad imaginem naturalem, de qua jam dictum eſt: coloratio ad ſpiritualem, inſignia regalia ad æternalem. Videamus colorem regis cœleſtis, cujus imaginem
Cant. 5 portare debemus. Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Caput ejus aurum optimum: comæ ejus ſicut elatæ palmarum: nigræ quaſi corvus. Secundum hunc triplicem colorem debet imago Chriſtiana Chriſto conformari. Bernard. Ad humanitatis ejus imaginem oportet nos conformari. Debemus ergo ad imitationem Chriſti candidi eſſe per puritatem in converſatione. Rubicundi autem per charitatem, etiam
Thren. 4 ſi neceſſe fuerit in ſanguinis effuſione. De utroque colore dicitur: Candidiores Nazaræi ejus. Item nigri debemus eſſe per humilitatem, ſemper noſmetipſos vilificando, & deſpiciendo. Sic enim quantum apud nos ſimus nigri, tantum apud Deum ſimus formoſi, & cetera. Auguſtin. Tanto pretioſior eris apud Deum, quanto fueris ante oculos tuos deſpectior. Et certe Chriſtus, hanc nigredinem habuit, quando pro-
Apoc. 6 pter nos humiliatus fuit: Sol factus eſt niger. Certe quanto eſt nigrior, tanto amabilior. Bernardus: Quanto mino-

Digitized by Google

minorem ſe fecit Dei filius in humilitate, tanto ſe majorem exhibuit in bonitate, & quanto pro me vilior tanto pro me charior. De tertio: Nos vere revelata facie gloriam Domini ſpeculantes in eamdem imaginem transformamur, &c. Perfecta imago regis non eſſet is, qui inſignia non haberet, ergo æterna claritate imago Dei plena conſummatur, quando contra, vel amictu regali decoratur: hoc ſignificatur in ornatu mulieris, de qua: mulier amicta ſole. Mulier hæc ſignificat animam beatam, quæ glorioſa inſignia regalia habet in regno: habet enim amictum ſolarem circa ſe: lunam ſub pedibus ſuis, id eſt, infra ſe: coronam duodecim ſtellarum in capite ſuper ſe. Primum eſt æternæ claritatis, ſecundum eſt æternæ ſublimitatis, tertium eſt æternæ dignitatis inſigne.

2 Cor. 3

Apoc. 12.

DOMINICA XXIII POST PENTECOSTEM.

SERMO I.

Matth. 9

DOMINE, *filia mea modo defuncta eſt ſed veni impone manum ſuper eam, & vivet.* Filia tua eſt anima tua defuncta per culpam, cui manus Chriſti imponitur per gratiam. Manus autem imponenda, id eſt miſericordiæ ſuæ gratia. Chriſti operatio facit quatuor in nobis. Purgat culpam; reparat naturam, confert gratiam, præparat gloriam. De primo dicitur hic: *Filia mea modo &c.* Hujus filiæ ſuſcitatio eſt animæ peccatricis juſtificatio, circa quam tria hic ſignificantur, videlicet culpæ propriæ recognitio, ibi: *Filia mea*, id eſt, anima mea, utique non alterius. Quidam enim mortem culpæ ſuæ aliorum animabus imponent ſicut ſignatum eſt, ubi una meretricum dicit: Filius meus vivit, & filius tuus mortuus eſt. Item feſtina converſio, ibi: *Modo*, non dicit anno præterito, ſed modo: Ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira ejus, & in tempore vindictæ diſperdet te. Factus eſt repente, &c. Væ ergo illi, cujus anima non modo, ſed ante annum, immo ante triginta, vel quadraginta annos defuncta eſt, & adhuc non petit eam ſuſcitari. Quantis lacrymis, & orationum clamoribus ſuſcitanda eſt anima mortua quadraginta annis, ex quo lacrymis & clamore Chriſti ſuſcitatur Lazarus quatuor diebus defunctus! Item veniæ poſtulatio, ibi: *Impone manum &c.* O virtus & gratia hujus manus: Extendens Jeſus manum tetigit eum, dicens: Volo, mundare. De ſecundo: Impoſuit illi manum, & confeſtim eſt erecta. Dicitur de muliere, quæ habebat ſpiritum infirmitatis decem, & octo annis, & erat inclinata, neque omnino poterat furſum aſpicere. Mulier hæc eſt anima peccatrix. Sed nota quod ait Bern. redituris ad patriam: Tria nobis neceſſaria ſunt: velle, poſſe, noſſe. Anima ergo peccatrix infirma eſt quoad poſſe, inclinata eſt quoad velle, ſurſum non reſpicit quoad noſſe. Vel infirma eſt quo ad ſpiritualia, inclinata quo ad corporalia, ſurſum non reſpicit quo ad terrena. Vel infirma eſt in opere. Pſal. Infirmata eſt in paupertate, &c. Inclinata eſt in affectione: Inclinata eſt ad domus ejus &c. Sicut enim anima per virtutes erigitur Deo, ita turbatur per peccatum, & inclinatur diabolo. Unde dæmones dicunt ad animam: Incurvare, ut tranſeamus. Item ſurſum non reſpicit in intentione contra illud Pſal. Ad te levavi ad oculos meos: Sapientis oculi in capite ejus, id eſt, Chriſto. De tertio: Oblati ſunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, & oraret. Interlinearis: Ut eis manui & voci benediceret. Ecce quibus benedictio gratiæ confertur, quia parvulis & humilibus. Nota ergo quod humilibus datur licentia accendendi. Unde ait: Sinite parvulos venire ad me:

3 Reg. 3

Eccl. 5

Actor. 2

Joan. 11

Matth. 8

Luc. 13

Pſalm. 30

Prov. 2

Pſal. 122

Eccl. 2

Matth. 19

Joan. 12

Digitized by Google

Sinite illam, &c. Gloſſa: Imponit parvulis manus, quando humilibus dat gratiam. Item fiducia perveniendi, unde ait: Talium eſt regnum cœlorum. Item gratia perficiendi. Unde ait: Cum impoſuiſſet eis manus, &c. Niſi converſi fueritis, & efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quo modo enim per parvum oſtium intrare poſſumus, niſi parvi fuerimus? Oſtium cœli parvum humilitate eſt. Si ſano capite voluerimus intrare, debemus caput dimittere. De quarto: Iterum impoſuit manus ſuper oculos ejus, & cœpit videre, & reſtitutus eſt, ita ut clare videret omnia. Bis iſti cæco Chriſtus impoſuit manus: primo & vidit obſcure, ſecundo & omnia clare. In quo duplex illuminatio ſignificatur: prima per fidem, ſecunda per ſpem: prima eſt gratiæ, ſecunda gloriæ, in qua anima omnia clare videt. Igitur qui Creatoris ſui claritatem vident, nihil in creatura agitur, quod videre non poſſint. Sed nota quod hunc cæcum Dominus extra vicum duxit, & in oculos ejus expuit, & manus ei impoſuit, in quo ſignificatur quod is, quem Chriſtus extra mundanam ſocietatem, & vanitatem eduxerit, ſputo doctrinæ & ſapientiæ linietur: cui manus virtutis & gratiæ imponitur, ille ad illuminationem æternam pervenire poterit.

Matth. 18

Marc. 8

SERMO II.

Matth. 9

Cum *ejecta eſſe turba, intravit Jeſus, & tenuit manum ejus, & dicit: Puella ſurge*. In his verbis quatuor conſideranda occurrunt. Turba ejicitur, Jeſus ingreditur, manus puellæ tenetur, ſurgere jubetur. Significatur in his quatuor neceſſaria ad ſalutem, ſcilicet ut impedimentum ſalutis evitetur, ut efficaciter de ſalute cogitetur, ut voluntas per gratiam ad ſalutem adjuvetur, ut a peccato anima in ſalutem juſtificetur. Primum ſignificatur ibi: *Cum*

A *ejecta eſſet turba*. Turba malæ ſocietatis, quæ ſæpe ſalutem impedit: Non ſequeris turbam ad faciendum malum. Item nota quod relinquere hanc turbam valet ad remiſſionem peccatorum. Unde hic: Ejecta turba, puella, id eſt, anima ſuſcitatur. Item ad immiſſionem donorum: Apprehendens eum de turba ſeorſum, miſit digitos, id eſt, dona Spiritus ſancti in auriculas ejus. Item ad contemplationem divinorum. Unde Zachæus quia non poterat Jeſum videre præ turba, &c. Certe ſi non ejicis a te turbam malorum in mundo, non pervenies ad turbam beatorum in cœlo. De qua turba: Vidi turbam magnam, &c. Iſidorus: Qui ſupernam patriam deſiderant, non ſolum malorum mores, ſed & conſortia fugiant. Secundum ſignificatur cum dicitur: *Intravit*. Cum enim homo magnitudinem ſuppliciorum, & præmiorum æternorum penſando de ſalute animæ ſuæ efficaciter cogitat, tunc Jeſus, qui interpretatur ſalus, domum mentis per gratiam prævenientem intrat. Intrat autem ad ſuſcitandum, ad defenſandum, ad convivandum. Intrat ad ſuſcitandum in juſtificatione, ſicut hic ſignificatur. Libenter Jeſus intrat in domum mentis, in qua mortuus plangitur. Plange ergo mortem animæ tuæ: Luctum unigeniti fac tibi planctum amarum. Bernard. Si non plangis, plane non ſentis animæ tuæ vulnera, conſcientiæ læſionem. Intrat ad defenſandum in tentatione: Intravit in animam ſervi Dei, & ſtetit contra reges horrendos, id eſt, contra dæmones, qui regnant in perverſis. Unde de ſatana dicitur: Ipſe enim eſt Rex ſuper omnes filios ſuperbiæ. Item ad convivandum: Ecce ſto ad oſtium, & pulſo. Melius certe nobis eſt intrare Dominum, quam dæmonium, ſicut ſatanas intravit Judam: Et poſt bucellam introivit in eum ſatanas. Uterque tamen ad oſtium pulſat, libenter intrat. Utique autem non eſt aperiendum. Aug. Claudatur diabolo,

Exod. 23

Matth. 9

Luc. 19

Apoc. 8

B

Jer. 6

C

Sap. 10

Job 41

Apoc. 3

Joan. 13

&

& aperiatur Chriſto. Tertium ſignificatur cum dicitur: *Tenuit manum ejus*. Sicut enim Jeſus intrat domum per gratiam prævenientem, ita tenet manum per gratiam ſubſequentem. Manum utramque Dominus tenet, dum efficaciter bene operandi virtutem præbet. Quo modo, enim homo ſurget, aut quid boni ageret, niſi ſic Dominus manum teneret? Auguſt. Sine Deo operante, ut velimus, ſine cooperante ut poſſimus, ad pietatis opera nil valemus. Et nota quod Deus bonis manum tenet ad ſurgendum, ad deducendum & ad ſumendum. Tenet Dominus manum hominis ad ſuſcitandum eum de culpa, ſicut hic ſignificatur: tenet Dominus ſuſcitando, ut teneas amando Dominum. Tenui illum nec dimittam. Tene ergo Dominum in te per amorem & timorem: Tene te in Domino per amorem: Si non in timore Domini tenueris te inſtanter, cito ſubvertetur domus tua. Item ad deducendum in gratia. Pſalm. Manus tua deducet me de virtute in virtutem, & tenebit me dextera, ſiniſtrá tinebit te Dominus per timorem, dextera per amorem: Læva ejus ſub capite meo, & cet. Item ad ſuſcipiendum in gloria. Pſ. Tenuiſti manum dexteram meam. Et in voce tua deduxiſti me, & cum gloria ſuſcepiſti me. Certe quem Dominus non tenebit ad gloriam, diabolus eum tenebit ad gehennam: Tenebitur planta ejus laqueo, ſcil. invidiæ, avaritiæ & aliorum vitiorum. Quartum oſtenditur, cum ſubjungitur: *Puella ſurge*. Puella eſt anima vel voluntas, quæ in juſtificatione ſurgit a morte culpæ: Surge qui dormis, & exurge a mortuis. O anima mortua vita tibi fertur, cum dicitur? *Surge*. Vere enim ſurgis a morte culpæ. Auguſtinus: Quibus in hoc ſæculo vita offertur, & nolunt eam recipere: in inferno quærent mortem, & non invenient. Et nota quod ſurgere debet homo a peccato voluntatis, a peccato actionis, a peccato conſuetudinis. Et hoc per tres

Cant. 3

Eccl. 27

Pſalm. 138

Cant. 2

Pſalm. 72

Job 18

Epheſ. 5

A mortuos ſignificatur de quibus require ſupra in ſermone, *Reſedit qui erat*.

SERMO III.

Confide filia, fides tua te ſalvam fecit. Quia conſuetudo boni medici eſt ad confortationem infirmi acceptatæ medicinæ efficaciam multipliciter extollendo prædicere. Hinc eſt quod Dominus noſter Jeſus Chriſtus medicus corporum, & animarum ad confortationem iſtius mulieris infirmæ appetentis ab ipſo ſalvari, dignatus eſt efficaciam ſpiritualis medicinæ, ſcilicet fidei curantis omnem B languorem utiliter præoſtendere, cum dicit in verbo propoſito: *Confide filia &c.* Ubi primo notatur divina dignatio gratuitæ adoptionis, cum dicit: *Filia*. Secundo pia compaſſio virtuoſæ animationis, cum addit: *Confide*. Tertio neceſſaria inſtructio ſuæ curationis, cum ſubjungitur: *Fides tua te ſalvam fecit*.

Matt. 9

Dicit ergo: *Filia*. Ubi primo notatur divina dignatio gratuitæ adoptionis: dignatur enim Dominus adoptare quamlibet animam in filiam propter tria. Ratione quorum habet aſſimilari beatæ Trinitati. Et primum eſt ſplendor cœleſtis intelligentiæ. Secundum eſt decor caſtitatis, C & munditiæ. Tertium eſt timor humilitatis, & reverentiæ. Primo adoptat Deus animam in filiam propter ſplendorem cœleſtis intelligentiæ. Unde dicitur in Pſalmo: Audi filia, & vide & inclina aurem tuam, & obliviſcere populum tuum, & domum patris tui, & concupiſcit Rex decorem tuum. Loquitur propheta in perſona patris æterni cuilibet animæ in ejus nomine credenti, cum dicit: *Filia*, per adoptionis benevolentiam. Audi per manſuetudinis reverentiam, & vide per cordis intelligentiam, & inclina aurem tuam per operis diligentiam: & obliviſcere populum tuum, id eſt, carnales parentes, maxime quando ſunt in via Dei parentes contrarii, & domum patris

Deus propter tria adoptat animam in filiam.

Pſalm. 44

Digitized by Google

patris tui, temporalis opulentiæ & merito: quia iſta duo, ſcilicet inordinatus amor carnalium parentum, & deordinatus ardor temporalium rerum, conſueverunt elongare animam a Deo, quia ſine dubio tunc Chriſtus Rex per honoris excellentiam concupiſcet per acceptionis complacentiam decorem tuum, quod eſt per fidei formatæ refulgentiam. O deifica virtus fidei, & omni acceptione digna, certe quibus te laudibus efferam neſcio. Tu enim pro certo es, qui indignos ſervos in tantum exceſſive exaltas, ut Dei filios afficias, juxta illud: (Joan. 1) Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri his, qui credunt in nomine ejus. Secundo adoptat Deus animam in filiam propter decorem caſtitatis, & munditiæ, & de hoc dicitur in Pſ. (Pſalm. 44) Omnis gloria eius filiæ regis ab intus in fimbriis aureis circumamicta varietate, quaſi dicat: Omnis gloria, id eſt, perfecta gloria, per virtutis eſſentiam, non vana per pompoſitatis jactantiam cuilibet animæ Chriſtianæ, quæ eſt filia Regis æterni, debet eſſe non deformis reſpectu generoſitatis carnalis, aut pulchritudinis temporalis, vel ornatus exterioris, ſed ab intus per cordis ordinationem perfectam, in fimbriis aureis, quantum ad triplicem virtutem Theologicam: fidei ſc. in credendo veraciter, ſpei in expectando firmiter: & charitatis in diligendo ferventer. Et bene virtutes Theologicæ fimbriis aureis aſſimilantur: quia ſicut illæ ſunt in perfectum ornamentum totius veſtimenti materialis, ſic illæ virtutes ſunt ornamentum, & complementum cujuslibet virtutis, ſive indumenti ſpiritualis. Circumamicta varietatibus, quantum ad virtutum Cardinalium quadriformem differentiam, ſcilicet prudentiæ in eligendo vera. Juſtitiæ in operando bona. Temperantiæ in moderando ſuavia. Et fortitudinis in ſuſtinendo mala. Tertio adoptat Deus animam in filiam propter timorem humilitatis, & reverentiæ. Unde dicitur: (Cant. 7) Quam pulchri ſunt greſſus tui in calceamentis filia

A principis! Iſte princeps regum terræ eſt Chriſtus Jeſus: filia dicitur quælibet anima propter timorem humilitatis, & ſubjacentiæ, pedes autem ejus ſunt potentia intellectiva, animativa, & operativa, ſcilicet greſſus dicuntur cogitationes, affectiones & operationes, quibus animus graditur, & procedit: poſtremo per calceamenta, quæ fiunt de pellibus morticinis intelliguntur exempla ſanctorum, quæ dormierunt. Unde tunc dicuntur pulchri greſſus cujuslibet animæ in calceamentis, quando quaſi calceata, & informata exemplis ſanctorum provocatur ad pie cogitandum, recte loquendum, & bene operandum, & talibus itineribus pervenitur ad ſalutem, dicit igitur: *Filia*.

B Sequitur: *Confide*. Ubi ſecundo notatur pia compaſſio virtuoſæ animationis ex pietate compaſſionis: animabat enim iſtam Dominus noſter Jeſus Chriſtus dicendo ei: *Confide*. Primo, ſcilicet in filii ſapientia, ut illumineris ab errore infidelitatis, & ignorantiæ. Secundo in Spiritus ſancti clementia, ut purgeris a fœtore deformitatis culpæ. Tertio in patris potentia, ut ſaneris a languore pœnalitatis miſeriæ. Et hæc tria neceſſario ſe habent per ordinem. Nam nullus ſanatur ab infirmitate pœnæ, niſi primo illuminetur ab infidelitate ignorantiæ, & ſecundo purgatur a fœditate culpæ. Primo ergo dicit: C *Confide*, in filii ſapientia, ut illumineris ab infidelitatis errore, & ignorantiæ. Et de hoc dicitur: Qui confidunt in illum intelligent veritatem, & fideles in dilectione acquieſcent illi, inquit Spiritus ſanctus. (Sap. 3) Qui confidunt in illum, ſc. Deum, per ſpei fiduciam in expectando certitudinaliter: Intelligent veritatem per fidei luculentiam in credendo fideliter, & fideles in dilectione, per charitatis benevolentiam in amando finaliter, acquieſcent illi, per operis efficaciam ſerviendo liberaliter, quoniam donum, & pax eſt electis Dei, per remunerationis abundantiam in reci-

piendo

Digitized by Google

piendo delectabiliter: huic convenit quod dicebat Pſalmus. Qui confidunt in Domino ſicut mons Sion, non commovebitur in æternum, qui habitat in Jeruſalem. Secundo: *Confide*, in Spiritus ſancti clementia, ut purgeris a fœtore deformitatis culpæ. Unde dicitur: Confidens in Domino, quia qui incœpit in vobis opus bonum perficiet, uſque in diem Jeſu Chriſti, quaſi dicat Apoſtolus: Non diffido intuitu meæ fragilitatis, immo confido in Domino conſideratione divinæ virtutis: quia qui incœpit in nobis bonum propoſitum per inſpirationem gratiæ prævenientis, opus bonum perficiet, per remotionem culpæ inficientis, ratione cujus nullum opus eſt bonum in genere gratuiti, nec remuneratione dignum in conſpectu Dei. Perficiet uſque in diem Jeſu Chriſti, per adjutorium gratiæ ſubſequentis. Unde tanta eſt humana fragilitas, quod nequaquam poteſt per ſe exire in aliquod bonum opus meritorium, niſi gratia humana vota inſpiret præveniendo, & proſequatur adjuvando. Tertio, *Confide* in patris potentia ut ſaneris a languore pœnalitatis miſeriæ. Et de hoc poteſt accipi illud Pſalmiſtæ: Ad te Domine levavi animam meam: Deus meus in te confido, non erubeſcam. Neque irrideant me inimici mei: etenim univerſi, qui ſuſtinent te, non confundentur. Confundantur omnes iniqua agentes ſupervacue. Vias tuas Domine demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me. Inquit propheta: Ad te Domine levavi animam meam, per mentis devotionem. Deus meus in te confido: quantum ad petitionis exauditionem, non erubeſcam, per ſubventionis denegationem. Neque irrideant me inimici mei, id eſt, dæmones per impatientiæ furentis demonſtrationem: etenim univerſi qui ſuſtinent te, per tribulationis tolerationem non confundentur, per deſperationis illaqueationem: immo confundentur per tentationis ſuperationem. Omnes dæmones iniqua agentes ſupervacue per ſuggeſtionis immiſſionem. Unde Ambroſius: Dæmonum infeſtatio velut latronum obſidet multitudo, qui per omnes vias ſupplantatores inviſi animarum laqueos tendunt. Diabolus nititur revocare quaſi tendendo laqueum a poſteriori, voluptatem præteritam ad mentem reducendo. Nititur etiam impedire quaſi tendendo laqueum ab anteriori, futurorum proſperitatem, & delectabilitatem promittendo. Nititur inficere tendendo laqueum a dexteris vanitatem mundi offerendo. Nititur etiam capere tendendo laqueum a ſiniſtris, auſteritatem pœnitentiæ oſtendendo, ut in his omnibus tamquam per laqueos capiat, quos laqueos poteſt anima evadere, cum ſe tota devotione ad Deum convertit ore humiliter ſupplicando. Vias tuas divinorum præceptorum, Domine, qui es veritas demonſtra mihi per ſeptiformis ſapientiæ donationem, ut mecum ſit, & mecum laboret, ut ſciam quid acceptum ſit coram te omni tempore. Et ſemitas tuas, tam conſiliorum, quam exemplorum edoce me per multiformis gratiæ infuſionem. Unde Gregorius: Niſi miſericors Deus noſtris viribus tentamenta modificet, nullus eſt qui malignorum inſidias evitare poſſit. Dicit ergo: *filia confide*.

Pſal. 124 — Philip. 1 — Pſal. 24 — A — Dæmonum infeſtatio. — B — Sap. 9

Sequitur tertio: *fides tua te ſalvam fecit*, ubi notatur neceſſaria inſtructio ſuæ curationis. Ad hoc autem ut aliquis ſalvetur, inſtruitur ut neceſſario fides ſua ſit. Primo ſolida in credendo vera fideliter. Secundo devota in expectando promiſſa certitudinaliter. Tertio magna in operando ardua viriliter. Primo debet eſſe fides ſolida in credendo vera fideliter. Et de hoc dicitur: Nihil diſcrevit inter nos, & illos fide purificans corda eorum, quaſi dicat Apoſtolus: Non eſt acceptio apud Deum, & hoc eſt, nihil diſcrevit, id eſt, nullam diſtinctionem fecit inter nos Judæos, & illos Gentiles, immo purificat corda omnium creden-

C — Fides qualis debeat eſſe. — Act. 15

dentium ab omni tenebroſitate inſi- A delitatis, & deformitate vitioſitatis, & hoc fide, ſcilicet formatæ credulitatis, quæ operatur per dilectionem: quia non eſt diſtinctio Judæi, & Græci, ſed in omnibus beneplacitum eſt illi. Unde Gregorius ſuper illud: Qui irrigat aquis univerſa, ex omni genere hominum ad ſuam cognitionem vocat Spiritus ſancti gratia. Cum divites ſibi ſubiicit, pauperes non repellit: cum fortes humiliat, ad ſe venire debiles non recuſat: cum nobiles colligit, ſimul ignobiles apprehendit: cum ſapientes ſuſcipit, imperitorum ſtultitiam non contemnit. Secundo debet eſſe fides devota in expectando promiſſa certitudinaliter. B Unde dicitur: Eſt autem fides ſubſtantia rerum ſperandarum, argumentum non apparentium. Dicitur fides ſubſtantia rerum ſperandarum, ſicut fundamentum ratione ſuæ fortitudinis, ſuſtentat fabricam materialem: ſic in fidei ſubſtantia, & ſoliditate collocatur, & ſuſtentatur ædificium ſpirituale, & quemadmodum corpus non poteſt ſuſtentari ſine anima, quantum ad eſſe naturæ, ita nec anima ſine fide, quantum ad eſſe gratiæ: quoniam ſine fide impoſſibile eſt placere Deo. Et propter hoc dicitur: Juſtus meus ex fide vivit. Et propter hoc fides dicitur ſubſtantia, C ſive hypoſtaſis: quia ratione ſuæ ſoliditatis ſuſtentat, & ratione ſuæ virtuoſitatis conſervat. Dicitur nihilominus fides argumentum non apparentium: quia ſicut argumentum arguit mentem, & illuminat ad hoc, ut homo conſentiat probatæ concluſioni, ita fides illuminat mentem ad aſſentiendum in omnibus primæ veritati: Unde ſicut mens dirigitur per argumentum, & caput per oculum: ita anima per fidei habitum. Ideo dicitur. Tertio debet eſſe fides magna in operando ardua viriliter. Ideo dicitur: Sancti per fidem vicerunt regna, operati ſunt juſtitiam, adepti ſunt repromiſſiones. Unde ſancti vicerunt regna cœleſtia, per fidem confirmantem affectum in paſſionis, ſive tribulationis toleratione, & merito quia per multas tribulationes oportet nos intrare regnum Dei, & operati ſunt juſtitiam, per fidem calcantem mundum terreneitatis deſpectione. Niſi enim terrena ſubſtantia deſpiciatur, numquam juſtitiam operatur. Unde: Hæc eſt victoria, quæ vincit mundum, fides noſtra. Et Auguſtinus dicit: Qui veram fidem habet de Chriſto: non quærit in his miſeriis fieri dives. Inſuper adepti ſunt repromiſſiones per fidem remunerantem deiformitatis gloriæ aſſimilationem. Rogemus ergo Dominum, &c.

Rom. 10 · *Iob 5* · *Greg. lib. 6 Moral. in cap. 5 Job cap. 8 in fin.* · *Hebr. 11* · *Ibidem.* · *Abac. 2* · *Heb. 11* · *Act. 14* · *Ioan. 4*

DOMINICA XXIV POST PENTECOSTEM.

SERMO I.

CUM *videritis abominationem deſolationis, quæ dicta eſt a Daniele propheta.* Chriſtus volens oſtendere finem mundi, ad hoc ut peccatores ſe præpararent, & eſſent parati ad diem judicii. Ideo dicit: *Cum videritis abominationem, & cetera.* In quo verbo duo notantur. Primo ſignorum abominationum damnabilitas, ibi: *Cum videritis.* Secundo hujuſmodi ſignorum certa infallibilitas, ibi: *Quæ dicta ſunt a Daniele*, qui mentiri non poteſt. Unde ſecundum dictum ſapientis; Ira Dei ſuper peccatores reſpicit. Unde ſicut Chriſtus per duodecim Apoſtolos faciendo ſigna, & prodigia totum mundum convertit & illuminavit; ſic Antichriſtus duodecim ſignis in duodecim mores gentium ponet; ut quaſi totum mundum pervertat, & illa ſigna in hominibus apparebunt ante ejus adventum, & in hoc finem mundum cognoſcemus. Primum ſignum ſive prima abominatio erit, quando ſenes erunt fatui, & ſine prudentia. Secundum quando Chriſtiani

Matth. 24 · *Eccli. 5*

Digitized by Google

ſtiani erunt ſine fide. Tertium quando populus erit ſine dilectione. Quartum quando divites erunt ſine miſericordia, contra iſtos clamat ſcriptura juſtitiam. Primum ſignum, ſive prima abominatio erit, quando ſenes erunt ſine prudentia: nam antiquitus ſenes erant magnæ ſapientiæ, & magni conſilii, ut ait ſapiens: In antiquis eſt ſapientia. Sed modo vide & ſenes conſidera: hodie non eſt in eis conſilium, nec prudentia, nec patientia, nec pudicitia, ſed deteriores quaſi in omnibus ſunt, quam juvenes, & ideo ait de eis Daniel: *Dan. 13* Egreſſa eſt iniquitas a ſenibus, qui videbantur regere populum, & erant judices: quia alii non ponebantur judices in tempore illo, & ideo flebat ſapiens, & dicebat: *Eccli. 25* Vaniſſimum ſub ſole eſt ſenem fatuum, & inſenſatum: Et iſti ſimiles ſunt, & dici poſſunt illis, de quibus ait Ezechiel de ſenibus, qui tenebant dorſum contra templum Domini. Hodie multi tenent dorſum contra templum: quia ſunt ſenes queruli, triſtes, impatientes, acedioſi, tenaces, avari, laudant antiquos, ſpernunt modernos. Et quanto magis appropinquant ad mortem, tanto magis ardentiores ſunt in congregando: quod eſt contra rationem: nec etiam curant de mortuis parentibus, cum habeant eos breviter ſequi, nec etiam vivi pauperibus.

Secundum ſignum ſive abominatio erit, quando Chriſtiani erunt ſine fide. Nam omnibus virtutibus fides eſt nobilior, & magis neceſſaria: quia ſine fide impoſſibile eſt ſalvari. Et ideo ſancti antiquitus faciebant multa miracula, quia populus erat bene fidelis. Unde Chriſtus dicebat: *Matth. 21* Si habueritis fidem, dicetis huic monti: transfer te in mare, & fiet. Quapropter ſancti mortem ſuſtinebant ſicut martyres, & mortuos ſuſcitabant, & etiam omnes ægritudines ſanabant: ſed modo Chriſtiani ſunt deterioris conditionis, quam infideles, qui dum ore confitentur, factis negant, nam per eos Deus contemnitur in ſacramentis: etiam vituperatur, blaſphematur: præcepta non cuſtodiunt, legem Dei contemnunt, vadunt ad divinos: faciunt experimenta, invocant dæmones, & eis ſacrificant, obſervant dies, timent auguria, &, ut dixi, timent Deum verbis, factis vero negant: & certe dæmones credunt, & contremiſcunt, & tales dicunt ſe Chriſtianos, & non ſunt. Tales ſunt ſimiles noctuæ, quæ oculos habet, & tamen de die non videt, ſed quare? quia obſcurantur a magno lumine: ſic eſt de quibuſdam Chriſtianis, qui oculos habent fidei, ſed malitia excæcavit eos. Et de talibus ait Pſalmus: Oculos habent, *Pſal. 113* & non videbunt. Hic eſt oculus interior quem corvus infernalis conatur eruere: ſicut corvus oculum animalis debilis, ut interficiat, & comedat. Auguſt. Fides eſt radix omnium virtutum, quæ ſi evelletur, ceteræ virtutes areſcunt. *Aug. ſer. de temp. 38 tom. 10*

Tertium ſignum erit, quando populus erit ſine pace, & dilectione. Nam antiquiores ſe mutuo diligebant, non ſolum vicini unius cameræ, vel etiam unius provinciæ, vel linguæ, & quaſi fratres in omnibus ſe habebant, ſed modo eſt totum oppoſitum: quia charitas refrigeſcit, & invaluit rancor, & mala voluntas. Contra tales ait Sapiens: *Prov. 14* Proximo ſuo pauper odioſus erit, amici vero divitum multi: immo eſt plus quod filius non diligit patrem, nec filia matrem, & ſic de ſingulis, quo modo unus contra alium accuſando injuriis: decipiendo in mercaturis: ſpolia cum uſuris: defamando cum mendaciis: ſcandalizando cum iniuriis, & hic aliquando facit lingua tertia, quia ut dicit Sapiens; Multos commovit, *Eccl. 28* & hoc eſt ſignum adventus Antichriſti ſecundum verbum Chriſti in Evangelio; *Luc. 21* Surget gens contra gentem, & regnum adverſus regnum.

Quartum ſignum erit, ſive abominatio, quando divites erunt ſine miſericordia. Nam antiquitus divites erant pii, miſericordes, modeſti, patientes. Exemplum de David, Salomone, de Job, & de aliis multis, quo

quo modo pauperes juvabant, quo modo ſe humiliabant, ſua diſtribuebant, aliena non rapiebant. Sed modo vide, & conſidera perverſitatem hominum divitum, quo modo ſunt avari, raptores, ſuperbi ſine miſericordia, ſine fide uſurarii, permittunt mori fame vicinos ſuos de his, quæ dant canibus & porcis, ſicut habetis exemplum de divite, & Lazaro, & non ſolum non dant nec dare volunt, ſed multis modis eis auferunt, ut patet in uſurariis: interdum ſub ſpecie pietatis, & miſericordiæ ſi videant dominum, ovem, bovem, terram, vineam, vel aliam poſſeſſionem deſiderabilem pauperi vicino quaſi compatiendo invitant eum, quod accipiat bladum, vinum, pannos, vel pecuniam; & non dormiunt donec illa poſſeſſione eum ſpoliaverint. Nota de illo Lupo, & de Raynardo, vel de uſurario, vel de illo, qui cum accipiebat, habebat oculos lippos. Item de filiis Amon quo modo vituperaverunt nuntios ſuos, quos miſerant David, truncantes eorum habitus, & radentes dimidiam barbam eorum. Amon interpretatur populus iniquus, vel inutilis: tales ſunt hodie divites, propter eorum avaritiam radunt pauperes, & eos ſcandalizant, quos ille verus David, id eſt, Chriſtus miſit ad conſulendum de morte ſua, & de paupertate ſua vituperant blaſphemiis, ſpoliant cum uſuris, & radunt barbam eorum, privando beneficiis, reſpicite mundum ſi per avaritiam perditur, & hoc omnes ſtatus mundi: ideo Dominus maledicit divitibus dicens: Væ vobis divitibus, qui conjungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis, quæ erit merces veſtra, quam quod aufertur a vobis regnum Dei, quia aliis vos aufertis eorum poſſeſſiones. Hic nota de procuratoribus, & advocatis, de uſurariis quo modo ſpoliant pauperes, contra iſtos prophetavit Abdias, dicens: Sicut feciſti fiet tibi, & retributionem tuam convertet in caput tuum, quaſi dicat: ſicut non feciſti miſericordiam, ſic nec fiet tibi: & ſicut ſudorem, & ſanguinem aliorum bibiſti, ita dæmones facient in inferno de te. Propter iſtos ſenes fatuos Chriſtianos ſine fide, populos ſine dilectione, divites ſine miſericordia dicit Propheta: Ne offeratis ultra ſacrificium fruſtra: incenſum abominatio eſt mihi: Neomeniam, & Kalendas veſtras non feram: & ideo cum multiplicaveritis orationem non exaudiam: manus enim veſtræ plenæ ſunt ſanguine, ideo audivit ille de Evangelio: Nonne oportuit & te miſereri conſervi tui? &c. Et ille alius qui guttam aquæ non impetravit, quia pauperi eleemoſynam negavit, & de talibus dicit Pſalmus: Ecce ipſi peccatores obtinuerunt divitias, & dixi; ergo ſine cauſa juſtificavi cor meum. Et ſequitur: Quo modo facti ſunt in deſolationem ſubito defecerunt, perierunt propter iniquitates ſuas.

Exemplum. 2 Reg. 10. Iſai. 5 Abd. 1 Iſa. 1 Matt 18. Luc. 16. Pſalm. 72

Quatuor alia ſigna, ſive abominationes invenio. Primum ſignum erit, quando juvenes erunt ſine reverentia. Secundum ſignum quando erunt pauperes ſine humilitate. Tertium ſignum quando mulieres erunt ſine verecundia. Quartum ſignum erit quando matrimonium erit ſine continentia. Dico quod primum ſignum abominationis Antichriſti erit, quando juvenes erunt ſine reverentia & timore, & maxime parentum. Nam ſolebant eſſe juvenes in timore parentum uſque ad quinquageſimum quintum annum, & eis in omnibus obediebant: erant verecundi, ſervabant munditiam per magnum tempus, & cum reverentia inter majores, & alios loquebantur: ſed modo eſt totum oppoſitum, ſunt inobedientes parentibus, & aliis ſine reverentia ſunt, ante tempus immundi, & quod deficit de ætate ſupplet malitia. Sed ſecundum doctores peccata, quæ committuntur ante ſeptimum annum, imputantur parentibus, quia eos male nutriunt: hinc evadunt ſine reverentia loquentes, blaſphematores, murmuratores, diffamatores. Contra tales clamat Abacuc propheta, dicens: Uſque-

Peccata puerilia ante ſeptimum annum parentibus imputantur. Abac. 1

Digitized by Google

Uſquequo Domine clamabo, & non A exaudies: quare non reſpicis contemptores te? Quare contra eos non facis vindictam? propter hoc lacerata eſt lex, & tales male vivunt, & damnantur, ſicut dicit Gregorius de illo puero quinque annorum qui blaſphemus erat, & dæmon eum de manibus patris deportavit, vel de tribus juvenibus Italiæ cum maſſa defuncti. Secundum ſignum erit Antichriſti, quando pauperes erunt ſine humilitate; ſed humiles eſſe debent, & eſſe conſueverunt, quia nutriuntur de bonis aliorum, & eorum humilitas debet oſtendi in opere, & ſermone juxta illud: Cum obſecratione loquitur pauper, dives affabitur rigide; ſed modo conſidera, & vide pauperes quo modo ſunt ſuperbi, bilingues, detractores, murmuratores, deriſores, latrones, blaſphematores, dæmones imitantes, opus falſificantes, malitioſi & ſaturati, otioſi, male reſpondentes, mendaces, & hoc eſt ſignum Antichriſti certe ſic, & dubito quod non tardabit. Ait ſapiens: Tria ſunt quæ odit Dominus, ſuperbum pauperem, divitem mendacem, ſenem fatuum. Tertium ſignum Antichriſti erit, quando mulieres erunt ſine verecundia. Nam mulieres antiquitus conſueverunt habere mirabilem honeſtatem, & munditiam intantum quod legimus quod C erant duæ mulieres, una publice tenebat hoſpitium, & alia ſtabat in via, ſed modo videatis ſi ſint plures quam duæ ubi eſt honeſtas earum, eam totaliter amiſerunt: vide vias, vallatos campos, vineas, hortos, plateas, vicos, domos, ſi de bonis, ſc. de veſtibus, in conſpectibus, in colloquiis ſuis, ſi in iſtis oſtendunt honeſtatem, certe non, immo ita parum verecundantur ire ad malum ſicut ad Eccleſiam. Quare de talibus prophetavit dicens: Sume tibi uxorem fornicariam, ſignificans quod ita eſſet futurum, & voca nomen ejus Iſrael, quod interpretatur viſitatio: quia ſuper tales viſitabit Dominus viſitatione terribili; de verecundia virorum vel mulierum, de vacca raſa, & ſe monſtrata. Quartum ſignum erit quando matrimonium erit ſine continentia. Nam matrimonium eſt ſtatus digniſſimus: quare? quia in Paradiſo terreſtri, & a Deo inſtitutus & priuſquam alii ordines, & etiam ſunt tibi tria bona, ſcilicet honor, amor, & fidelitas. Debet eſſe ibi amor propter unionem, quam poſuit ibi Dominus, propter hoc ipſe dixit: Relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori ſuæ: certum eſt quod ſuper omnes amores amor patris, & matris eſt magis naturalis, & tamen Deus præponit amorem conjugalem, quare? credo B quod graviſſime peccant illi, qui inter eos ponunt diſcordiam, & idem eſt ſi mulier provocat virum, & vir mulierem. Item eſt ibi honor, & ideo erat ſcriptum in lege, ut ſi quis percuteret prægnantem, ſtringebatur ad magnam pœnam. In quo patet quod multum ſunt puniendi illi, qui ſuas percutiunt mulieres, niſi forte ſi non ſervarent fidem promiſſam. Item eſt ibi ſumma fidelitas ad iſtud ſervandum: ſtatutum enim erat in lege quod mulieres, & viri adulterantes debebant lapidari, certe multi lapidarentur hodie, & etiam dubito quod deficerent lapidatores, erat etiam antiquitus quod unus provocabat alium ad bonum, ut habetur de multis, qui jejunabant, orabant, temporibus continebant, in pace & concordia vivebant, ſed modo quid eſt matrimonium, jam eſt horrendum audire & videre: quia ibi non eſt aliqua continentia, & quaſi poſſem dicere (non dico quod ſit) proſtibulum privatum, ſive ſecretum quam matrimonium, cauſa quia ſine continentia, ſine devotione, ſine oratione. Recte ſunt ſicut ait Pſalmus: Sicut equus & mulus, & cet. & ibi multi committunt peccata mortalia, & propter hoc multi generant filios protervos, & inobedientes, infirmos & leproſos, excepta Dei offenſa: quare contra juvenes ſine reverentia, pauperes ſuperbos, mulieres ſine verecun-

Greg. lib. 4 Dial. c. 18 — *Prov. 18* — *Eccl. 25* — *Oſee. 1* — *Gen. 2* — *Deut. 21* — *Pſalm. 31*

cun-

cundia, matrimonium ſine continentia prophetavit Pſalmus: Immolaverunt dæmoniis, & non Deo: & ſequitur: Vidit Dominus, & ad iracundiam concitatus eſt, quia provocaverunt eum filii, & filiæ.

Pſal. 105

Alia quatuor ſigna peſſima erunt Antichriſti adventus, ſcilicet quando clerici erunt ſine honeſtate, & ſanctitate. Religioſi ſine veritate, & auſteritate. Prælati ſine ſollicitudine regiminis, & pietate. Domini terrarum ſine more ſubditorum, ſine miſericordia & liberalitate. Primum ſignum erit quando clerici erunt ſine honeſtate, & ſanctitate. Nam ſecundum Apoſtolum ipſi clerici ſunt, & eſſe debent genus electum, regale ſacerdotium, & cum ex hoc, quia antiquitus erat in eis mirabilis ſanctitas, honeſtas, & puritas, & in ſignum hujus ungebantur in mollicula auriculæ, & in pollice manus, & pedis ad ſignificandum quod illi, qui ſerviunt Deo, debent in omnibus ſenſibus eſſe uncti unctione Spiritus ſancti, & ideo modo unguntur chriſmate; ſed modo ubi eſt eorum ſanctitas, & honeſtas? bene curioſi in omnibus factis ſuis platearii, fabulatores, habent arma ad nocendum ſicut prædones incontinentes, viſitatores generoſi, & ſimoniaci, & multa mala reperiuntur in eis plus quam in laicis, ante erant miſericordes, veraces, humiles in verbis, & factis caſti, & veri paſtores, ſed modo facti ſunt ſacerdotes Bel. Bel interpretatur vetuſtas, vel domicilium vetuſtatis, contra iſtos dicit Malachias propheta: Ad vos ſacerdotes, qui deſpicitis nomen meum, & dixiſtis: in quo deſpeximus nomen tuum? Offertis panem pollutum ſuper altare meum, &c. non eſt voluntas mea in vobis, & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Secundum ſignum erit quando religioſi erunt ſine veritate, & auſteritate, & abſtinentia. Antiquitus erant multum orantes, mundum fugientes, pœnitentiam facientes, herbas crudas comedentes, peccata ſua, & aliorum plorantes, &

1 Pet. 2

Mach. 1

A ideo gentes eis adhærebant, ſua eis dabant ſicut patet in multis religioſis, qui plures habent quam reges, & nobiles, ſed totum hodie reperitur oppoſitum ubi ſunt lacrymæ, vigiliæ, abſtinentiæ, diſciplinæ, ubi honeſtas, ubi explanatio, ubi viſiones Angelorum, quanta abominatio hodie eſt: quia ſunt mundum ſequentes, negociatores ſine oratione, & devotione, multa fercula inquirentes ſplendidius volunt comedere, bibere dormire & induere quam multi nobiles & potentes, & curioſi ſicut mulieres, tales non ſunt religioſi, ſed ſepulcra dealbata. De iſtis dicitur: Cum ingreſſurus eris terram, quam B Dominus daturus eſt tibi, cave ne imitari velis abominationes illarum gentium, quas eiiciet Dominus a facie tua, ſed de religioſis pauperibus, qui in fine mundi dati ſunt mundo, qui cum maximo fervore venerunt, quorum inſtitutores fuerunt mundi contemptores, divitias & honores contemnentes, parce comedentes & bibentes, multum orantes, multum flentes, familiaritates ſæcularium fugientes, humiles, benigni, mites, pacifici, ſed modo eſt totum oppoſitum: pauperes religioſi currunt ad negotia ſæcularia ad dominos terrarum, & quaſi curſores facti ſunt, fugiunt Eccleſiam & ſuos conventus, C ſuperbi ſunt indignantis naturæ, adulantur magnatibus, diligunt & honorant divites, & pauperes vilipendunt, procurant ſibi honores, & prælationes, & menſas opulentas ſequuntur. Contra iſtos prophetatum eſt: Ponite corda veſtra ſuper vias, ſeminaſtis multum, & parum intuliſtis: & qui merces congregat, miſit eas in ſaccum, ſic & iſti religioſi. Tertium ſignum Antichriſti erit, quando prælati erunt ſine ſollicitudine regiminis, & pietate & cura paſtorali. Nam conſueverunt eſſe vigiles ſuper ſubditorum negotiis ſpiritualiter, & temporaliter, defendebant viduas pupillas, pauperes nutriebant, & tamquam veri patres de eis curabant, & eos defendebant, in orationibus vigila-

Deut. 12

Aggei 1

gilabant, multum abſtinebant, uſu- A rarios & malefactores excomunicabant. Sed nunc eſt quaſi totum oppoſitum, ubi ſunt eorum orationes, ubi lacrymæ, ubi vigiliæ, ubi ſubſidia viduarum & pauperum, unde vivant? & manutenent divites uſurarios Judæos, præſtantes eis adjutorium, & favorem, & auxilium, & ad eorum inſtantiam excommunicant viduas, pupillos, pauperes, & ibi una ratio, quia ab ipſis uſurariis recipiunt munera, & dona per litteras excommunicationis, & abſolutionis pauperum: & ideo melius poſſunt dici raptores quam defenſores. Redditus quos habent ubi expenduntur? Deus ſcit ubi & quomodo, non pauperibus, & ideo B de talibus prophetavit Zacharias: Iratus Dominus ſuper patres veſtros iracundia magna contra patres, id eſt, prælatos qui debent eſſe patres verbo & exemplo: convertimini de viis veſtris peſſimis, & malis cogitationibus. Quartum ſignum erit quando Domini terrrarum, ſine amore erunt ſubditorum, & ſine miſericordia. Nam antiquitus Domini ſolebant eſſe benigniſſimi, miſericordes, familiares, & uſque ad mortem eos defendebant, juſtitiam tenebant, etenim nulla pecunia mala adulatione deviabant, ſed modo eſt iſtud ſignum peſſimum; reſpice curias regum, comitum, baronum, dominorum, prælatorum, omnes corrupti ſunt pecunia & muneribus: pauper ibi non auditur, & ſi auditur non exauditur, ſed deprædantur. Judæi divites, & baratores ibi aſſiſtunt, & exaudiuntur, & Domini ſunt crudeles & tales officiales volunt infideles, qui ſine miſericordia ſunt, audiunt quod divites multa inferunt pauperibus, & non corrigunt aliquem. Contra iſtos prophetavit Sophonias, dicens: Principes ejus in medio ejus, ut leones rugientes inquirentes pecuniam, & non juſtitiam judices eorum, quaſi lupi veſpertini.

Zach. 1

SERMO II.

Matth. 24

VÆ *autem prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus*. Prægnantes & nutrientes luxurioſos ſignificare poſſunt. Væ autem damnationis non his ſolum, ſed omnibus per ſeptem vitia capitalia vitioſis debetur. Væ ergo impiis propter ſuperbiam: Væ coronæ ſuperbiæ ebriis Effraim, & flori decidenti gloriæ exultationis. Bene dicit, coronæ. In coronis enim & ornamentis capitis ſpecialiter ſuperbia oſtendi ſolet, quod eſt contra quod dicitur: Tu ſcis infirmitatem, & neceſſitatem noſtram, quod abominer ſignum ſuperbiæ, & gloriæ meæ, quod eſt ſuper caput meum. Joannes Chryſoſt. Crimen eſt, caput poſt chriſmatis ſanctificationem, aut croco, aut alterius pigmenti ſucco vel pulvere ſordidari, aut auro vel gemmis, vel cujuslibet terrenæ creaturæ ſpecie comi, quod jam cœleſtis ornatus ſplendore refulget. Item bene dicitur, flori decidenti. Flos enim gratiæ temporalis, flos pulchritudinis mortalis, flos juventutis corporalis cito decidit: Omnis caro fœnum, & omnis caro ejus, quaſi flos agri. Exſiccatum eſt fœnum, & cecidit flos. Item propter invidiam. Unde in Canonica Judæ: C Væ illis, qui in viam Caim abjerint. In via Caim abjerunt, qui proximos odiunt ſicut Caim fratrem ſuum: Qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. Invidi ergo, qui verbis vel factis malum procurant proximis, non ſolum Caim latronem, ſed & Judam traditorem ſicut imitantur in culpa, ita ſequuntur in pœna. Væ ergo illis: Væ homini illi per quem filius hominis tradetur. Gregor. Qui poſt puniendi ſunt retributionis ſupplicio, ſeipſos afficiunt invidiæ tormento. Item væ propter iram: Væ genti inſurgenti ſuper genus meum, Dominus enim omnipotens vindicabit in eis in die Judicii. Viſitabit illos, & dabit ignem, & vermes in carnes eorum, ut urantur &

Iſa. 28

Eſther 14

Iſa. 40

Epiſt. Judæ

1 Joan. 3

Matth. 26

Jud. 16

& ſentiant uſque in ſempiternum. Iracundi inſurgunt verbis & factis ſuper alios, ſed væ eis, qui ſeipſos vindicant in mundo: Ideo bene dicitur hic, quod Dominus vindicabit in judicio: Mihi vindictam, & ego retribuam, dicit Dominus. Sed valde timendum eſt quod Joannes Chryſ. ait: Non iracundos tantum, & malitiæ memores punit Deus, ſed etiam eos, qui iraſcentes aut offenſos fratres placare negligunt & contemnunt. Item væ propter avaritiam: Væ ei, qui multiplicat non ſua. Uſquequo aggravat contra ſe denſum lutum? Uſurarii, fures, prædones, non ſua, ſed aliena multiplicant, auferunt enim aliis, & auferetur ab eis: Væ qui prædaris nonne & ipſe prædaberis? Bene autem temporalia dicuntur lutum, quoniam coinquinant animam. Bernardus: Beatus qui poſt illa non abiit, quæ poſſeſſa onerant, amata inquinant, amiſſa cruciant. Item propter acediam: Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethſaida: quia ſi in Tyro, & Sidone factæ eſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egiſſent. Verumtamen dico vobis: Tyro & Sidoni remiſſius erit in die judicii. Horribilis eſt iſta acedioſis ſententia, qui propter torporem, & pigritiam poſt multas doctrinas, & exempla virtutum, negligunt pœnitentiam agere, & Deo ſervire. Nota quod dicit remiſſius. Ex hoc collige, quod pro eis, & aliis vitiis illis paribus, remiſſius erit Paganis quam malis Chriſtianis, & laicis quam clericis, & ſæcularibus quam religioſis, & rudibus quam ſapientibus. Væ miſeris acedioſis tam duris, & ad bonum tam remiſſis. Bern. Væ vobis ad duritiam cordis. Væ vobis a peccato gentium, quas Apoſtolus ſine commiſſione commemorat. Item væ propter gulam: Væ vobis qui ſaturati eſtis, quia eſurietis. Saturati inquam non ſolum cibo, ſed etiam potu: Cui væ? cujus patri væ: cui rixæ? cui foveæ? cui ſine cauſa vulnera? cui ſuffoſſio oculorum? Nonne his, qui commorantur in vino, & ſtudent calicibus epotandis? Require expoſitionem in ſermone: *Deficiente vino*. Item væ propter luxuriam: Apparuit ignominia tua, adulteria tua, & hinnitus tuus, ſcelus fornicationis tuæ. Super colles in agro vidi abominationes tuas. Væ tibi Jeruſalem. Væ ergo damnationis æternæ omnibus in prædictis vitiis per ſe peccantibus. Sed præcipue væ omnibus in eiſdem vitiis aliquos ſcandalizantibus: Væ homini, per quem ſcandalum venit.

(Margin: Rom. 12; Abac. 2; Iſa. 33; Matth. 11; Luc. 6; Prov. 23; Jer. 13; Mat. 18)

SERMO III.

UBi fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquilæ: Chriſtus Jeſus dicit ſeipſum corpus, aquilas omnes juſtus, qui ad Chriſtum congregabuntur in judicio & in cœlo. Conſiderandum autem, quod aquila eſt Chriſtus, Angelus, homo, diabolus. Aquila eſt Chriſtus, propter juſtificandi altitudinem, Angelus propter volandi fortitudinem, homo propter renovandi aptitudinem, diabolus propter devorandi conſuetudinem. De primo; Numquid ad præceptum tuum elevabitur aquila? &c. Require expoſitionem. Numquid ad præceptum tuum, in tertio membro, ubi etiam poſt hanc aquilam ſuper te ad cœlum volantem, & ſi volaveris ad primum chorum Angelorum, feliciter volaſti, ſi ad ſecundum, felicius, & ſic de ſingulis: quanto ad altiorem ordinem perveneris, tanto, felicius volaſti. Gregorius: Sed adhuc in infirmitate corporis, ſequamur tamen paſſibus amoris. De ſecundo: Vos ipſi vidiſtis, quæ fecerim Ægyptiis, quomodo portaverim vos ſuper alas aquilarum. Bene Angeli aquilis comparantur. Aquila enim irreverberatis oculis ſolem videre in rota dicitur: ſicut Angeli ſolem deitatis æternaliter contemplantur: Angeli eorum ſemper vident faciem patris mei. Fortitudo volatus exprimitur, quando in volando ſuper alas aliquid portare dicitur. Alæ autem aquilarum, ſunt miniſteria Angelorum. Una ala eſt miniſterium defenſionis a malo, altera pro-

(Margin: Matt. 24; Job 39; Exod. 19; Matth. 18)

promotionis ad bonum. His alis tamquam manibus nos portant in via
Pſalm. 90 ambulantes. Pſal. In manibus portabunt te, &c. Item portat ad requiem
Luc. 16 evolantes. Factum eſt, ut moreretur Lazarus, & portaretur, &c. Unde iſtæ aquilæ ad nos volant, ut nos in morte deportent. Bern. Non ambigo, quin gratanter in palatio colligant, quas dignanter eſt in ſterquilinio viſitant. De tertio Pſal. Renovabitur,
Pſal. 102 ut aquilæ juventus tua. Aquila in ſenectute roſtro ſibi nimis adunco ſumere non valet cibum, unde languеſcit & decreſcit, tandem ad petram uncum roſtri deponit, & ſic cibum ſumens reviviſcit. Sic peccator curvitates peccatorum, & maxime peccata labiorum, tamquam curvum roſtrum deponat ad petram Chriſtum, vel pœnitentiæ, quæ gravis eſt & dura, ſicut petra. Deinde cibum doctrinæ, & gratiæ & Euchariſtiæ ſumere valebit, &
Epheſ. 4 ſic in ſpiritu ſicut aquila renovabitur: Renovamini in ſpiritu mentis veſtræ &c. In renovatione iſta dat Deus novas plumas, novas virtutes, nova mandata. Gregorius: Quia: Dominus, ac
Greg. hom. 32 in Ev. tom. 2 Redemptor noſter novus homo venit in mundum, nova præcepta, &c. Nota quod iſta aquila duas habet alas. Require ſupra in ſermone: *Numquid ad præceptum tuum* in tertio membro. De quarto: Velociores fuerunt perſe-
Thren. 4 quutores noſtri aquilis cœli. Ante enim tranſiret diabolus mille milliaria, quam aquila unum paſſum. Unde ſicut aquilæ circa cadaver fœtidum congregantur, ſic dæmones circa peccatorem feſtinanter conveniunt morien-
Abac. 1 tem: Volabit quaſi aquila feſtinans ad comedendum. Tunc evadere non poteſt impius diabolum, neque fugiendo, quia aquila velociter eſt: neque defendendo, quia fortior leone eſt diabolus. Unde diabolus eſt beſtia illa: Et alas habebat quaſi aquilæ. Joannes Chry-
Dan. 7 ſoſt. Nec reſiſtendi virtus, &c. Require in ſermone primo: *Omnis arbor*.
Exemplum Et bene leænæ comparatur diabolus. Leæna enim quando timet catulos perdere, ferociſſima eſt, ita diabolus quando per converſionem amittere timet peccatorem. Iſidorus: Tunc circa eum, quem poſſidet, diabolus acrius ſævit quo ſe citius divina virtute ab eo expellendum recognoſcit.

SERMO IV.

Tunc apparebit ſignum filii hominis in cœlo: Supra in eodem Evan- Matt. 24
gelio, dicitur: Dabunt ſigna magna, &c conſiderandum autem, quod tempore noviſſimo apparebunt quadruplicia ſigna. Primo ſigna erroris ad decipiendum: Secundo ſigna terroris ad concutiendum. Tertio ſigna amoris ad convincendum. Quarto ſigna decoris ad retribuendum. De primis dicitur in hoc evangelio: Surgent pſeudochriſti, & pſeudoprophetæ, & dabunt ſigna, &c. Hoc maxime intelligi poteſt de Apoſtolis Antichriſti, qui plura ſigna facient. Gregorius: Fidelibus in Antichriſto certamina non deerunt, ſed tanta erunt illius temporis ut noſtrorum pauca, vel nulla videantur: Seducet habitantes in terra propter ſi- Apoc. 13
gna, quæ data ſunt illi facere. In eodem capitulo legitur in diverſis locis quod ſimulabit ſe Antichriſtus mortuum, & per triduum latens apparebit, ſe dicens ſuſcitatum, & faciet magnam viſionem aſcenſionis in cœlum. Item Apoſtolis ejus diſcurrent per orbem, ut faciant mundum adorare Antichriſtum. Et ſicut Spiritus ſanctus in igne deſcendit ſuper Apo- Actor. 2
ſtolos, ſic Antichriſtus malignum ignem deſcendere faciet ſuper ſuos, & loquentur variis linguis, & facient fieri ſtatuam imaginis Chriſti, & arte magica facient loqui, & futura prædicere. Dum ergo ignem mittere, & mortuos ſuſcitare videbitur, pene totus mundus ſeducetur. Greg. Qui electi ſunt ad perſiſtendum per ſigna prædicatorum Antichriſti, precabuntur ad cadendum. De ſecundo: Erunt ſigna Luc. 21
in Sole & Luna, &c. Hieronym. in Annalibus Hebræis invenit quindecim ſigna dierum ante diem judicii. Sed utrum continui futuri ſint dies illi, an interpolatim non expreſſit. Prima die eriget ſe mare quadragin-

Digitized by Google

ta cubitis ſuper altitudinem montium ſtans in loco ſuo quaſi murus. Secundo tantum deſcendet, quod vix poſſit videri. Tertio maximæ belluæ apparentes ſuper mare ſtabunt, & dabunt rugitus uſque ad cœlum. Quarto ardebit mare, & aqua. Quinto herbæ, & arbores dabunt rorem & ſanguinem. Sexto ruent ædificia. Septimo petræ adinvicem collidentur. Octavo fiet generalis motus terræ. Nono æquabitur terra. Decimo exibunt homines de cavernis, & ibunt velut amentes, neque poterunt mutuo loqui. Undecimo ſurgent oſſa mortuorum, & ſtabunt ſupra ſepulcra. Duodecimo cadent de cœlo ſtellæ. Decimotertio morientur homines viventes ut cum mortuis reſurgant. Decimoquarto ardebit cœlum & terra. Decimoquinto fiet cœlum & terra nova, & reſurgent omnes. De tertio hic: *Tunc apparebit ſignum filii hominis in cœlo*, id eſt, in aere: Dominus enim apparebit in aere ſuper locum, unde aſcendit, & ante eum inſtrumenta mortis ſuæ quaſi vexilla triumphi. Crux, clavi, lancea & cicatrices. Joannes Chryſ. Non erit tunc neceſſitas accuſationis, cum viderint crucem, & Chriſtum habentem in corpore ſuo teſtimonia paſſionis. His ſignis convincentur impii magnæ ingratitudinis. Pſal. Turbabuntur qui habitant terram a ſignis tuis. *Pſalm. 64* Sicut enim tuba judicis ab hominibus videtur, ſic ſignum crucis ab hominibus videbitur. Cum elevatum fuerit ſignum in montibus, videbitis, & clangorem tubæ audietis. *Iſai. 18* De quarto: Signum magnum apparuit in cœlo: mulier amicta ſole, &c. *Apoc. 12* Mulier iſta eſt univerſalis Eccleſia, quæ poſt reſurrectionem in quolibet membro magnæ gloriæ ſigna habebit. Ipſa enim in membris ſuis, id eſt, in omnibus juſtis quo ad ornamenta erit amicta ſolari claritate. Anſel. In illa vita juſtorum ſolis pulchritudini, quæ ſeptempliciter, quammodo ſit, ſplendidior erit, adæquabitur. Item quoad animas erit coronata beatitudinis ſublimitate. In die illa erit Dominus exercituum corona gloriæ, & ſertum exultationis reſiduo populi ſui. *Iſa. 28* In hac corona duodecim ſtellæ ſunt, quia merita duodecim articulorum fidei ſpecialiter in præmio lucebunt. Vel duodecim ſtellæ in corona, ſunt quaſi duorum præceptorum charitatis, & decem mandatorum lucida merita, quæ in præmio apparebunt. Item quoad corpora ſimul, & animas, Eccleſia erit fixa in perpetua ſtabilitate, & hoc per lunam ſignificatur. Luna enim, & quæ ſub luna ſunt, mutabilia, & inſtabilia ſunt. Eccleſia ergo non ſub luna, ſed ſuper lunam tunc erit, quamdiu inſtabilitati ſubjecta non erit.

Finis Sermonum de Tempore.

Digitized by Google

INDEX SERMONUM S. BONAVENTURÆ S. R. E. CARDINALIS EPISC. ALBANENSIS.

THEMATA SERMONUM DE TEMPORE.

Dominica prima Adv. Domini.

HIS autem fieri incip. ſer. 1 *pag.* 1
Veniet deſideratus. ſer. 2 5
Emitte manum tuam. ſer. 3 8
Quis poterit cogitare diem adv. ſerm. 4 10
Hora eſt jam nos de ſomno ſurgere. ſerm. 5 11
Ecce Rex tuus venit. ſer. 6 12
Benedictus qui venit. ſer. 7 14

Dominica II. Adventus.

Deus autem patientiæ. ſer. 1 15
Cum audiſſet Joannes. ſerm. alius de Evangelio. 16
Excita potentiam tuam, & veni. ſer. 2 20
Quæcumque ſcripta ſunt. ſer. 3 21
Tunc videbunt Filium hominis. ſerm. 4 22
Scitote quia prope eſt regnum Dei. ſer. 5 23

Dominica III. Adventus.

Medius autem veſtrum ſtetit. ſer. 1 24
Deus ab Auſtro veniet. ſer. 2 27
Joannes cum audiſſet in vinculis. ſer. 3 28
Tu es, qui venturus es, &c. ſer. 4 30

Dominica IV. Adventus.

Parate viam Domini. ſer. 1 31
Veniens veniet, &c. ſer. 2 34
Ipſe eſt, qui poſt me venturus eſt. ſer. 3 35
Dirigite viam Domini. ſer. 4 36

In Vigilia Nativ. Domini.

Vade ad populum. ſerm. 1 37
Cras egrediemini. ſer. 2 39
Cras erit vobis ſalus. ſer. 3 40
Cras egrediemini. ſer. 4 41

In Nativitate Domini.

A ſummo cœlo egreſſio ejus. ſer. 1 43
Abſciſſus eſt lapis de monte. ſer. 2 44
A ſummo cœlo egreſſio ejus. ſer. 3 45
Evangelizo vobis gaudium magnum. ſer. 4 46
Ecce Evangelizo vobis, &c. ſer. 5 47
Invenietis infantem. ſer. 6 48
Invenietis infantem. ſer. 7 50
Verbum caro factum eſt. ſer. 8 51
Verbum caro factum eſt. ſer. 9 52

Domin. inf. Oct. Nat. Dom.

Poſitus eſt hic in ruinam, &c. ſerm. 1 54
Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & cet. ſer. 2 58
Tuam ipſius animam pertranſibit gladius. ſer. 3 59
Puer autem creſcebat, &c. ſer. 4. 60

In Circumciſione Domini.

Apparuit gratia Dei, &c. ſer. 1 61
Poſtquam conſummati ſunt dies octo. ſer. 2 63
Poſtquam conſummati ſunt dies octo. ſer. 3 64
Vocatum eſt nomen ejus, Jeſus. ſer. 4 65

In Epiphania Domini.

Cum natus eſſet Jeſus. ſer. 1 67
Ubi eſt qui natus eſt Rex Judæorum. ſer. 2 68
Apertis theſauris ſuis, &c. ſer. 3. 71
Apertis theſauris ſuis, &c. ſer. 4 72

Dom. inf. Oct. Epiphaniæ.

Fili, quid feciſti nobis ſic? ſer. 1 73
Poſt triduum invenerunt eum. ſer. 2 76
Poſt triduum, &c. ſer. 3 77
Poſt triduum, &c. ſer. 4 78
Pater tuus, & ego dolentes, &c. ſer. 5 80
Pater tuus, & ego dolentes, &c. ſer. 6 81

Dominica I. poſt Oct. Epiph.

Nuptiæ factæ ſunt, &c. ſer. 1 82
Deficiente vino, &c. ſer. 2 83
Ut autem guſtavit, &c. ſer. 3 85

Dominica II. poſt Epiphaniam.

Hoc fecit initium ſignorum. ſer. 1 86
Domine, ſi vis, potes me mundare. ſer. 2 87
Tantum dic verbo, &c. ſer. 3 90
Filii autem regni eiicientur, &c. ſer. 4 91

Dominica III. poſt Epiphaniam.

Ecce leproſus veniens adorabat, & cet. ſer. 1 93
Aſcendente Jeſu in naviculam. ſerm. 2 96
Ecce motus factus eſt. ſer. 3 97
Ecce motus, &c. ſer. 4 98

Dominica IV. poſt Epiphaniam.

Domine, ſalva nos, perimus. ſer. 1 99
Simile factum eſt Regnum cœlorum. ſer. 2 102
Triticum autem congregate, &c. ſer. 3 103
Domine, nonne bonum ſemen, &c. ſer. 4 104

Dominica V. poſt Epiphaniam.

Simile eſt Regnum cœlorum. ſer. 1 106

Dominica in Septuageſima.

Voca operarios, &c. ſer. 1 109
Ite & vos in vineam, &c. ſer. 2 112
Voca operarios, &c. ſer. 3 113
Sic erunt noviſſimi primi. ſer. 4 114

Dominica in Sexageſima.

Quod autem in terram bonam. ſerm. 1 116
Exiit qui ſeminat ſeminare. ſer. 2 120
Exiit qui ſeminat. ſer. 3 121
Aliud cecidit in terram bonam. ſerm. 4 122

Dominica in Quinquageſima.

Tradetur enim Gentibus. ſer. 1 124
Tradetur Gentibus, &c. ſer. 2 127
Cæcus quidam ſedebat. ſer. 3 128
Confeſtim vidit, &c. ſer. 4 129

In die Cinerum.

Ago pœnitentiam in favilla. ſer. 1 131
Conſpergere cinere. ſer. 2 132
Convertimini ad me. ſer. 3 133
Convertimini ad me. ſer. 4 134
Convertimini, &c. ſer. 5 136
Cum jejunatis, &c. ſer. 6 137

Dominica I. in Quadrageſima.

Ecce nunc tempus acceptabile. ſer. 1 138
Ductus eſt Jeſus in deſertum. ſer. 2 139
Ductus eſt Jeſus, &c. ſer. 3 143
Cum jejunaſſet quadraginta diebus. ſer. 4 144
Tunc aſſumpſit eum Diabolus. ſerm. 5 145

Dominica II. in Quadrageſima.

Hæc eſt voluntas Dei, &c. ſer. 1 146
Dimitte eam, quia clamat, &c. ſer. 2 147
Dimitte eam, &c. ſer. 3 149
Aſſumpſit Jeſus Petrum, &c. ſerm. 4 150
Catelli edunt de micis. ſer. 5 154

Dominica III. in Quadrageſima.

Erat Jeſus eiiciens dæmonia. ſer. 1 155
Porro ſi in digito Dei, &c. ſer. 2 157
Tunc vadit & aſſumit, &c. ſer. 3 159
Beatus venter qui te portavit. ſerm. 4 160

Dominica IV. in Quadrageſima.

Sequebatur eum multitudo. ſer. 1 162

Eſt

Digitized by Google

Eſt puer unus hic, &c. ſer. 2 165
Eſt puer unus hic. ſer. 3 166
Hic eſt vere Propheta. ſer. 4 167

Dominica in Paſſione.

Si ſanguis hircorum, & taurorum, &c. ſer. 1 169
Si veritatem dico vobis, &c. ſer. 2 170
Si quis ſermonem meum ſervaverit. ſer. 3. 171
Tulerunt lapides Judæi. ſer. 4 174

Dominica in ramis Palmarum.

Egredimini, & videte. ſer. 1 176
Cum appropinquaſſet Dominus, & cet. ſer. 2 180
Ecce Rex tuus venit. ſer. 3 181
Turba multa quæ convenerat &c. ſer. 4 182

In Cœna Domini.

Cum dilexiſſet ſuos, &c. ſer. 1 183
Si non lavero te, &c. ſer. 2 184
Qui lotus eſt, &c. ſer. 3 186
Hoc facite in meam commemorationem. ſerm. 4 187
Paratum panem de cœlo præſtitiſti. ſer. 5 188
Paratum panem, &c. ſer. 6 189

In Paraſceve.

Vere languores noſtros ipſe tulit. ſer. 1 191
Vere languores noſtros ipſe tulit. ſer. 2 192
Cum videris nudum, &c. ſer. 3 193
Spiritus oris mei, Chriſtus. ſer. 4 194
Colligite quæ ſuperaverunt fragm. ſer. 5 195
Colligite quæ ſuperaverunt fragmenta. ſerm. 6 197

In Sabbato ſancto.

Requievit Deus die ſeptimo. ſerm. 1. 198
Septimus dies erit vobis ſanctus. ſer. 2 199

In Reſurrectione Domini.

Exurge, Domine, ſalvum me fac. ſer. 1 200
Exurge gloria mea. ſer. 2 205
Fac mecum ſignum in bonum. ſerm. 3 206
Fac mecum ſignum in bonum. ſerm. 4 207
Jeſum quæritis Nazarenum. ſerm. 5 208
Ego ſum reſurrectio. ſer. 6. 209

Feria II. poſt Paſcha.

Mane nobiſcum Domine. ſer. 1 210
Nonne cor noſtrum ardens erat? ſerm. 2 212
Surrexit Dominus vere. ſer. 3 213

Feria III. poſt Paſcha.

Stetit Jeſus in medio, &c. ſer. 1 214
Pax vobis. ſer. 2 215
Pax vobis. ſer. 3 216

Feria IV. poſt Paſcha.

Erant ſimul Simon Petrus, & Thomas. ſer. 1 218
Erant ſimul Simon Petrus, &c. ſer. 2 219

Dominica in octava Paſchæ.

Pax vobis. ſer. 1 220
Gaviſi ſunt Diſcipuli. ſer. 2 221
Accipite Spiritum ſanctum. ſer. 3 224
Affer manum tuam. ſer. 4 226

Domin. I. poſt oct. Paſchæ.

Ego ſum paſtor bonus. ſer. 1 227
Ego ſum paſtor bonus. ſer. 2 231
Animam meam pono pro ovibus. ſer. 3 232
Alias oves habeo. ſer. 4 233

Dom. II. poſt oct. Paſchæ.

Iterum modicum, & videbitis me. ſer. 1 234
Iterum autem videbitis me, &c. ſer. 2 236
Mundus autem gaudebit. ſer. 3. 237
Triſtitia veſtra convertetur in gaudium. ſer. 4 240

Dom.

Dom. III. poſt oct. Paſchæ.

Cum autem venerit ille, &c. ſerm. 1 241

Princeps mundi hujus jam judicatus eſt. ſerm. 2 242

Cum venerit ille Spiritus. ſer. 3 243

Spiritus veritatis docebit vos. ſerm. 4 246

Dom. IV. poſt oct. Paſchæ.

Petite, & accipietis, &c. ſer. 1 248

Petite, & accipietis, &c. ſer. 2 250

Ipſe enim Pater amat vos, &c. ſer. 3 251

Nunc ſcimus, quia ſcis omnia. ſer. 4 353

In diebus Rogationum.

Eſther Regina confugit ad Dominum. ſerm. 1 254

Confitemini alterutrum peccata veſtra. ſerm. 2 256

Petite, & dabitur vobis. ſer. 3 257

Petite, & dabitur vobis. ſer. 4 259

Confitemini alterutrum peccata veſtra. ſerm. 5 260

Quærite & invenietis. ſer. 6 261

Quærite & invenietis. ſer. 7 262

Confitemini alterutrum peccata veſtra. ſerm. 8 264

Pulſate, & aperietur vobis. ſer. 9 265

Pulſate, & aperietur vobis. ſer. 10 266

In Aſcenſione Domini.

Numquid ad præceptum tuum. &c. ſer. 1 267

Hic Jeſus, qui aſſumptus eſt a vobis in cœlum. ſer. 2 268

Homo quidam nobilis abiit. ſer. 3 269

Aſcendit Deus in jubilatione. ſerm. 4 271

Dom. inf. oct. Aſcenſionis.

Vos teſtimonium perhibebitis. ſer. 1 272

Vos teſtimonium, &c. ſer. 2 273

Ab initio mecum eſtis. ſer. 3 275

In die ſancto Pentecoſtes.

Nolite contriſtare Spiritum ſanctum. ſer. 1 276

Nolite contriſtare, &c. ſer. 2 277

Nolite contriſtare, &c. ſer. 3 278

Aſcendit ignis de petra. ſer. 4 279

Factus eſt repente de cœlo ſonus. ſer. 5 281

Factus eſt repente, &c. ſer. 6 282

Paraclitus autem Spiritus ſanctus. ſer. 7 283

Paraclitus autem Spiritus ſanctus, &c. ſerm. 8 284

Spiritus Domini ornavit cœlos. ſerm. 9 285

O quam bonus & ſuavis eſt, &c. ſer. 10 288

O quam bonus eſt, &c. ſer. 11 290

O quam bonus eſt, &c. ſer. 12 291

Feria II. Pentecoſtes.

Sic Deus dilexit mundum. ſer. 1 292

Sic Deus dilexit mundum. ſer. 2 293

Repleti ſunt omnes Spiritu ſancto. ſer. 3 294

Feria III. Pentecoſtes.

Oves illum ſequuntur. ſer. 1 296

Fur non venit, niſi ut furetur. ſer. 2 297

Repleti ſunt omnes Spiritu ſancto. ſer. 3 298

Feria IV. Pentecoſtes.

Nemo poteſt venire ad me, &c. ſer. 1 299

Nemo poteſt venire ad me, &c. ſer. 2 300

Dom. in oct. Pent. de ſanctiſs. Trin.

Sanctus, Sanctus, Sanctus, &c. ſer. 1 302

Quis appendit tribus digitis, &c. ſer. 2 303

Tres ſunt qui teſtimonium dant. &c. ſer. 3 304

Benedicat nos Deus, &c. ſer. 4 306

Domin. I. poſt Pentec.

Eſtote miſericordes, &c. ſer. 1 308

Eſtote miſericordes, &c. ſer. 2 310

Eadem menſura qua menſi fueritis. ſer. 3 312

Digitized by Google

Domin. II. poſt Pent.

Homo quidam fecit cœnam magnam. ſer. 1 313
Homo quidam fecit cœnam, &c. ſer. 2 316
Jam parata ſunt omnia. ſer. 3 318
Compelle intrare, &c. ſer. 4 319

Domin. III. poſt Pentec.

Inveni ovem, quam perdideram. ſer. 1 320
Inveni drachmam, quam perdideram. ſer. 2 321
Gaudium eſt Angelis Dei &c. ſerm. 3 322
Gaudium eſt Angelis Dei, &c. ſer. 4 324

Domin. IV. poſt Pentec.

Aſcendens autem in unam navim. ſer. 1 328
Concluſerunt multitudinem piſcium. ſer. 2 329
Ex hoc jam eris homines capiens. ſer. 3 330
Relictis omnibus, ſecuti ſunt eum. ſer. 4 331

Domin. V. poſt Pentec.

Omnis, qui iraſcitur fratri ſuo, &c. ſer. 1 334
Si ergo offers munus tuum, &c. ſer. 2 337
Si offers munus tuum, &c. ſer. 3 339
Vade prius reconciliari fratri tuo. ſer. 4 340

Domin. VI. poſt Pentec.

Cum turba multa eſſet cum Jeſu. ſer. 1 341
Unde illos poterit quis ſaturare. ſer. 2 344
Miſereor ſuper turbam. ſer. 3 345
Manducaverunt, & ſaturati ſunt. ſer. 4 347

Domin. VII. poſt Pentec.

Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur, ſer. 1 348
Omnis arbor, quæ non facit fructum, &c. ſer. 2 351
Omnis arbor bona bonos fructus facit. ſer. 3 452

Domin. VIII. poſt Pentec.

Vocavit illum, & ait illi, &c. Redde rationem, &c. ſer. 1 353
Redde rationem villicationis tuæ. ſer. 2 356
Qui facit voluntatem Patris mei, &c. ſer. 3 357
Facite vobis amicos, &c. ſer. 4 358
Facite vobis amicos, &c. ſer. 5 359

Domin. IX. poſt Pentec.

Cum appropinquaret, &c. Flevit, &c. ſerm. 1 360
Si cognoviſſes & tu, &c. ſer. 2 362
Circumdabunt te, & coanguſtabunt, &c. ſerm. 3 363
Domus mea, domus orationis. ſerm. 4 364

Dominica X. poſt Pentec.

Publicanus a longe ſtans, &c. ſerm. 1 368
Deus propitius eſto mihi peccatori. ſer. 2 369
Deſcendit hic juſtificatus, &c. ſerm. 3 370
Qui ſe exaltat humiliabitur. ſer. 4 371

Domin. XI. poſt Pentec.

Statim apertæ ſunt aures. ſer. 1 374
Solutum eſt vinculum linguæ; ſerm. 2 375
Solutum eſt vinculum linguæ. ſerm. 3 378
Bene omnia fecit, ſerm. 4 379

Domin. XII. poſt Pentec.

Beati oculi, qui vident, &c. ſer. 1 381
Diliges Dominum Deum tuum. ſerm. 2 382
Appropians alligavit vulnera. ſerm. 3 383
Homo quidam deſcendebat ab Hieruſ. ſerm. 4 384

Domin. XIII. poſt Pentec.

Cum ingrederetur, &c. de decem lepro-ſis. ſerm. 1 388

Le-

Digitized by Google

Levaverunt vocem dicentes: Jeſu præceptor miſerere noſtri. ſer. 2 389
Nonne decem mundati ſunt? ſer. 3 391
Steterunt a longe, &c. ſer. 4 392

Domin. XIV. poſt Pentec.

Nemo poteſt duobus Dominis ſervire. ſer. 1 396
Sic enim Pater veſter, &c. ſer. 2 397
Quærite primum regnum Dei. ſerm. 3 398
Primum quærite regnum Dei. ſerm. 4 399

Domin. XV. poſt Pentec.

Ecce defunctus efferebatur. ſerm. 1 403
Reſedit qui erat mortuus. ſer. 2 404
Reſedit qui erat mortuus. ſer. 3 405
Reſedit qui erat mortuus. ſer. 4 406

Domin. XVI. poſt Pentec.

Cum intraſſet in domum cujuſdam Principis, &c. ſer. 1 410
Amice aſcende ſuperius. ſer. 2 411
Qui ſe humiliat exaltabitur. ſer. 3 412
Ipſe vero apprehenſum ſanavit eum. ſer. 4 413

Domin. XVII. poſt Pentec.

Diliges Dominum Deum tuum. ſerm. 1 417
Diliges Dominum Deum tuum. ſerm. 2 418
Diliges Dominum Deum tuum. ſerm. 3 419
Diliges Dominum Deum tuum. ſerm. 4 420

Domin. XVIII. poſt Pent.

Ecce offerrebant ei paralyticum. ſerm. 1 424
Ut autem ſciatis, quia filius hominis, &c. ſerm. 2 425
Tolle lectum tuum. ſer. 3 426
Surge, tolle lectum tuum. ſerm. 4 427

Domin. XIX. poſt Pentec.

Simile factum eſt regnum cœlorum, &c. ſerm. 1 430
Rex autem, &c. perdidit homicidas. ſerm. 2 432
Amice, quomodo huc intraſti, & cet. ſerm. 3 434
Multi ſunt vocati, &c. ſer. 4 435

Domin. XX. poſt Pentec.

Erat quidam regulus, &c. ſer. 1 436
Domine deſcende priuſquam moriatur filius meus. ſer. 2 438
Hora ſeptima reliquit eum ſebris. ſer. 3 440

Domin. XXI. poſt Pentec.

Serve nequam omne debitum, &c. ſer. 1 442
Serve nequam, &c. ſerm. 2 443
Omne debitum dimiſi tibi. ſer. 3 444
Serve nequam, &c. ſerm. 4 445

Domin. XXII. poſt Pentec.

Magiſter, ſcimus, quia verax es, &c. ſerm. 1 448
Oſtende mihi numiſma cenſus. ſer. 2 452
Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, &c. ſerm. 3 453
Cujus eſt imago, & ſuperſcriptio? ſer. 4 454

Domin. XXIII. poſt Pentec.

Domine, Filia mea defuncta eſt. ſer. 1 455
Cum ejecta eſſet turba, &c. dicit puella ſurge. ſerm. 2 456
Confide filia, fides tua, &c. ſerm. 3 457

Domin. XXIV. poſt Pentec.

Cum videritis abominationem, &c. ſer. 1 460
Væ autem prægnantibus, &c. ſer. 2 465
Ubi fuerit corpus, ibi congrega. &c. ſerm. 3 466
Tunc apparebit ſignum filii hominis. ſerm. 4 467

Finis Indicis Sermonum de Tempore.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

by Google